

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SÂMİHA AYVERDİ'NİN *HANCI, YERYÜZÜNDE*
BİRKAÇ ADIM, ATEŞ AĞACI ADLI ESERLERİNDE
ZARFLAR VE KULLANILIŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Özlem KANCA

DANIŞMAN
Doç. Dr. Sedat BALYEMEZ

BARTIN-2019

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SÂMİHA AYVERDİ'NİN *HANCI, YERYÜZÜNDE BİRKAÇ ADIM, ATEŞ AĞACI*
ADLI ESERLERİNDE ZARFLAR VE KULLANILIŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

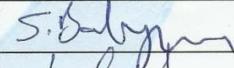
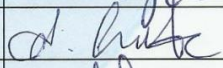
HAZIRLAYAN

Özlem KANCA

DANIŞMAN

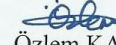
Doç. Dr. Sedat BALLYEMEZ

“Bu tez 17/06/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	İMZA
Doç. Dr. Sedat BALLYEMEZ	
Dr. Öğr. Üyesi Anıl ÇELİK	
Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ	

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Sedat BALYEMEZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “Sâmiha Ayverdi’nin *Hancı, Yeryüzünde Birkaç Adım, Ateş Ağacı* Adlı Eserlerinde Zarflar ve Kullanılışları” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

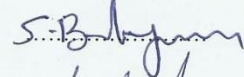

Özlem KANCA

17/06/2019

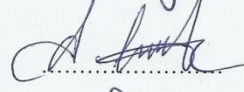
KABUL VE ONAY

Özlem KANCA tarafından hazırlanan “Sâmiha Ayverdi’nin, Hancı, Yeryüzünde Birkaç Adım, Ateş Ağacı Adlı Eserlerinde Zarflar ve Kullanılışları” başlıklı bu çalışma, 17.06.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda **oy birliği /oy çokluğu** ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Sedat BALLYEMEZ (Danışman)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Anıl ÇELİK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ

Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Metin SABAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Sâmiha Ayverdi'nin Hancı, Yeryüzünde Birkaç Adım, Ateş Ağacı Adlı

Eserlerinde Zarflar ve Kullanılışları

Özlem Kanca

Bartın Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sedat BALYEMEZ

Bartın-2019, Sayfa x + 904

Bu çalışma Sâmiha Ayverdi'nin Hancı, Yeryüzünde Birkaç Adım ve Ateş Ağacı adlı eserlerindeki zarflar incelenerek oluşturulmuştur. Tez üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde sözcük türleri, sözcük türleri ile ilgili tartışmalara değinilmiştir. Birinci bölümde “Zarflar” hakkında bilgi verilip değerlendirmelerde bulunulmuştur. İkinci bölümde ise “Yapısına Göre Zarflar” a bakılmıştır. Son bölümde “İşlevine Göre Zarflar” a örnekler verilip incelenmiştir.

Zarflar bölümünde zarflar hakkında bilgi verilip zarflarla ilgili tartışmalar aktarılmıştır. Yapıları bakımından zarflar basit, türemiş, birleşik, kelime grubu ve cümle biçiminde zarflar olmak üzere Zeynep Korkmaz'ın gramer kitabında olduğu gibi beş başlıkta toplanmıştır. İşlevlerine göre zarflar tarz, zaman, miktar, yer-yön, soru zarfları başlıkları altında incelenmiş olup kendi içlerinde alt başlıklarda da değerlendirilmiştir. Sonuç kısmında çalışma ile ilgili değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sözcük türleri; zarflar; Sâmiha Ayverdi'nin eserlerinde zarfların kullanılışları

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

**Sâmiha Ayverdi'in Hancı's, A few steps on Earth, Fire Tree Envelopes and
Their Use**

Özlem Kanca

Bartın University

Institute of Social Sciences

Turkish Language Department

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Sedat BALYEMEZ

Bartın- 2019, Page: x + 904

This study was created by examining the envelopes in Sâmiha Ayverdi's Innkeeper, A Few Steps on Earth and the Tree of Fire.. The thesis consists of three parts. In the introduction, word types, discussions about word types, the place of the envelope within the word types and the classification of the envelopes are mentioned. In the first part, information about “Envelopes veril and evaluations are given.. In the second chapter, “According to Structure the Adverbs” are examined. In the last chapter, “According to Adverbs the Functions” are addressed.

In the Envelopes section, information was given about the envelopes and discussions about the envelopes were explained.. Adverbs in terms of structure simple, derived, unified, word group and adverbs in the garb of the sentence, much the same Zeynep Korkmaz grammar book is collected in five headings. According to the functions adverbs are examined under the headings of style, time, quantity, place-direction, and question adverbs and this adverbs are utilized in itself. In the conclusion part, evaluations were made about the study.

Keywords: Word types; Envelopes; Use of envelopes in the works of Sâmiha Ayverdi

ÖN SÖZ

Bu çalışma Sâmîha Ayverdi'nin *Hancı, Yeryüzünde Birkaç Adım* ve *Ateş Ağacı* adlı eserlerinden hareketle oluşturulmuştur. Çalışmada zarflar kökenleri, yapıları ve görevleri bakımından incelenmiştir. Türk dilinin sözcük türleri içerisinde sınırı çizilemeyen, görüş ayrılıklarının bulunduğu zarflar üç eserden alınan örneklerle değerlendirilmeye çalışılmıştır. Dilin çok yönlü, çeşitli anlamlara gelecek şekilde kelimelere anlam yüklenmesi zarfları çeşitleri bakımından sınıflandırmada güçlük çıkartmaktadır.

Tezin giriş bölümünde sözcük türleri ve sözcük türlerinin sınıflandırılması ile zarflar ve zarfların sınıflandırılması hakkında bilgi verilmiştir. Ardından bu alanda yapılan çalışmalardan bahsedilmiştir. Birinci bölümde zarflar hakkında bilgi verilip ardından zarflarla ilgili tartışmalar ve zarfların üsluba katkısı incelenirken, ikinci bölümde yapıları bakımından zarflar beş başlıkta incelenmiştir. Son bölümde ise asıl konu olan kullanılışları bakımından zarflar incelenip örneklendirilmiştir.

Türk diline ve gramerine katkı sağlamak amacıyla yapılan çalışmada beni yalnız bırakmayan, desteğini esirgemeyen insanlara teşekkürlerimi borç bilirim. Öncelikle danışman hocam Doç. Dr. Sedat BALYEMEZ'e bana ayırdığı zaman için, gösterdiği yol için ve çıktığım yolda sonuna kadar bana destek olduğu için teşekkür ederim. Teşekkürü sonuna kadar hak eden her türlü konuda daima bana destek olan aileme özellikle ablam Özge Kanca'ya da teşekkürü bir borç bilirim. Tabii ki anlayışıyla, güleryüzlülüğü ile beni her zaman destekleyen, yardımını esirgemeyen Nahide Adak'a, Eda Tuncer'e ve Hanife Karaca'ya da sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Özlem KANCA

Bartın, 2019

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME.....	ii
KABUL VE ONAY	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi.....	1
2. Sözcük ve Sözcük Türleri	1
2.1. Sözcük Türleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar	5
1. ZARF (BELİRTEÇ).....	11
1.1. Zarfların Sınıflandırılması	12
1.2. Zarf Görüşleri Üzerine Bir Değerlendirme	17
1.3. Edebî Metin, Üslup ve Sözcük Türü İlişkisi	25
2. YAPILARINA GÖRE ZARFLAR	33
2.1. Basit Zarflar	33
2.1.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Basit Zarflar	33
2.1.2. “Ateş Ağacı” Romanında Basit Zarflar	36
2.1.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Basit Zarflar	58
2.2. Türemiş Zarflar.....	84
2.2.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Türemiş Zarflar.....	84
2.2.2. “Ateş Ağacı” Romanında Türemiş Zarflar	91
2.2.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Türemiş Zarflar	115
2.3. Birleşik Zarflar.....	149
2.3.1. “Hancı” Mensur Şiirindeki Birleşik Zarflar	149
2.3.2. “Ateş Ağacı” Romanında Birleşik Zarflar	151
2.3.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Birleşik Zarflar	162
2.4. Sözcük Grubu Biçiminde Zarflar	178
2.4.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Sözcük Grubu Biçiminde Zarflar	178
2.4.1.1. Zarf-fiil Grubuyla Oluşanlar	178
2.4.1.2. Sıfat Tamlaması Biçiminde Oluşanlar	184
2.4.1.3. İsim Tamlaması Biçiminde Oluşanlar	186
2.4.1.4. Tekrar Grubu Biçiminde Oluşanlar	187
2.4.1.5. Edat Grubu Biçiminde Oluşanlar	190
2.4.1.5. Bağlama Grubu Biçiminde Oluşanlar	192

2.4.2. “Ateş Ağacı” Romanında Sözcük Grubu Biçimindeki Zarflar	192
2.4.2.1. Zarf-fiil Grubu Biçiminde Oluşanlar	192
2.4.2.2. Sıfat Tamlaması Biçiminde Oluşanlar	223
2.4.2.3. İsim Tamlaması Biçiminde Oluşanlar	257
2.4.2.4. Tekrar Grubu Biçiminde Oluşanlar	259
2.4.2.5. Edat Grubu Biçiminde Oluşanlar	265
2.4.2.6. Bağlama Grubu Biçiminde Oluşanlar	291
2.4.2.7. İsnat Grubu Biçiminde Oluşanlar	294
2.4.2.8. Kısaltma Grubu (Ayrılma) Biçiminde Oluşanlar	294
2.4.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Sözcük Grubu Biçimindeki Zarflar	294
2.4.3.1. Zarf-fiil Grubu Biçiminde Oluşanlar	294
2.4.3.2. Sıfat-fiil Grubu Biçiminde Oluşanlar	359
2.4.3.3. Sıfat Tamlaması Biçiminde Oluşanlar	360
2.4.3.4. İsim Tamlaması Biçiminde Oluşanlar	405
2.4.3.5. Tekrar Grubu Biçiminde Oluşanlar	410
2.4.3.6. Edat Grubu Biçiminde Oluşanlar	418
2.4.3.7. Bağlama Grubu Biçiminde Oluşanlar	453
2.4.3.8. Kısaltma Grubu Biçiminde Oluşanlar	456
2.4.3.8. İsnat Grubu Biçiminde Oluşanlar	456
2.5. Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar	456
2.5.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar	456
2.5.2. “Ateş Ağacı” Romanında Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar	456
2.5.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar	457
3. İŞLEVİNE GÖRE ZARFLAR.....	458
3.1. Tarz Zarfları.....	458
3.1.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Tarz (Durum) Zarfları.....	458
3.1.1.1. Nitelik Bildirme Zarfları	458
3.1.1.2. Durum Bildirme Zarfları	468
3.1.2. “Ateş Ağacı” Romanında Tarz Zarfları	472
3.1.2.1. Nitelik Bildirme Zarfları	472
3.1.2.2. Durum Bildirme Zarfları	522
3.1.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Tarz Zarfları	547
3.1.3.1. Nitelik Bildirme Zarfları	547
3.1.3.2. Durum Bildirme Zarfları	619
3.2. Zaman Zarfları.....	646
3.2.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Zaman Zarfları.....	646

3.2.2. “Ateş Ağacı” Romanında Zaman Zarfları	652
3.2.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Zaman Zarfları	705
3.3. Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları	811
3.3.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları	811
3.3.1.1. Eşitlik Derecesi Gösterenler	811
3.3.1.2. Üstünlük Derecesi Gösterenler	812
3.3.1.3. En Üstünlük Derecesi Gösterenler	812
3.3.1.4. Aşırılık Derecesi Gösterenler	812
3.3.2. “Ateş Ağacı” Romanında Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları	813
3.3.2.1. Eşitlik Derecesi Gösterenler	813
3.3.2.2. Üstünlük Derecesi Gösterenler	817
3.3.2.3. En Üstünlük Derecesi Gösterenler	821
3.3.2.4. Aşırılık Derecesi Gösterenler	824
3.3.2.5. Diğer Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları	832
3.3.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları ..	834
3.3.3.1. Eşitlik Derecesi Gösterenler	834
3.3.3.2. Üstünlük Derecesi Gösterenler	837
3.3.3.3. En Üstünlük Derecesi Gösterenler	840
3.3.3.4. Aşırılık Derecesi Gösterenler	845
3.4. Yer-Yön Zarfları	868
3.4.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Yer-Yön Zarfları	868
3.4.2. “Ateş Ağacı” Romanında Yer-Yön Zarfları	868
3.4.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Yer-Yön Zarfları	870
3.5. Soru Zarfları	874
3.5.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Soru Zarfları	874
3.5.2. “Ateş Ağacı” Romanında Soru Zarfları	877
3.5.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Soru Zarfları	885
SONUÇ	893
KAYNAKLAR	898

KISALTMALAR

AA: Ateş Ağacı

H: Hancı

s.: Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

vd.: Ve diğerleri

YBA: Yeryüzünde Birkaç Adım

Yay.: Yayın

GİRİŞ

Bu bölümde yapılan çalışmanın amacı, yönteminden bahsedilecektir. Ardından konu ile ilgili genel bilgiler verilecektir.

1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Çalışmamızda Sâmîha Ayverdi'nin *Hancı, Yeryüzünde Birkaç Adım, Ateş Ağacı* adlı üç farklı türdeki eserlerinde zarfları inceledik. Zarflar hakkında tartışmalı noktaları gündeme getirmek, zarflarla ilgili ileride yapılacak çalışmalar için örnek cümleleri içeren bir örnek cümle havuzu oluşturmak; bir yazarın üslubuna, edebi eserine bilinçli ya da bilinçsiz kullanılsın zarfın katkısını incelemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Türk dilinin sözcük türleri bölümünde önemli bir yer oluşturan zarflar gramerciler tarafından farklı değerlendirilmiştir. Gerek isimlendirme, gerek sınıflandırma, gerek kapsamı açısından farklı görüşleri barındıran zarflar mensur şiir, gezi yazısı, roman olmak üzere üç farklı türde tespit edilmiştir. Farklı görüşler örnekler üzerinden incelenip bir değerlendirmede bulunulmuştur. Türk dilinin tartışmalı konusu olan zarfları ortaya atılan görüşlerden hareketle oluşturulan sınıflandırmaya göre incelenmiştir. Zarflar yapı ve kullanımına (işlevine) göre metinlerdeki örnek cümleler üzerinden sınıflandırılmıştır. Gerekli durumlarda açıklamalarda bulunulmuştur. Sonuç bölümünde bir değerlendirme yapılmıştır.

2. Sözcük ve Sözcük Türleri

“Anamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük” olarak tanımlanan¹ “sözcük”, cümleyi oluşturan temel parçadır. Bu yüzden dilin en önemli ögesi olarak yerini alır. Genellikle anlamlı olmakla birlikte tek başına anlam ifade etmeyen sözcükler de vardır: *için, ile, gibi, ama...* Sözcükler anlamları kadar cümledeki görevleriyle de önemlidir. Bu görevleri “sözcük türü” kavramı ile karşılanır. “Sözcük türü”, TDK Türkçe Sözlük’ te “Yapı, kavram, görev bakımından aralarındaki benzerliğe göre ayrılmış bulunan kelime türlerinden her biri.”² olarak tanımlanmıştır. Atabay vd. “sözcük türü” nü, sözcüğün cümle

¹Türkçe Sözlük, Sözcük, **TDK**, Ankara 2010, s. 1381.

²Türkçe Sözlük, “Sözcük Türü”, **TDK**, Ankara 2010, s. 1382.

içerisinde aldığı görev veya sahip olduğu anlam olarak tanımlamışlardır.³ Sözcük türü bir sözcüğün cümledeki kullanımına göre üstlendiği görev olarak nitelendirilebilir.

Zeynep Korkmaz bu konu hakkında şunları belirtmiştir: “Arap gramerinde konular başlıca isim, fiil ve harf olmak üzere üç ana bölüme ayrılmıştır. Bu bölümler Osmanlı Türkçesi gramerlerine isim, fiil ve edat olarak aktarılmıştır. Edatlar, isimler ve fiiller gibi anlamlı değil, görevli sözler oldukları için Türkiye Türkçesi gramerlerinde de konuların bir bölümü edatlar kalıbı altında ele alınmış ve bu gruba giren konular kendi içlerinde ‘son çekim edatları’ (gibi, için, kadar, göre, dolayı, sonra vb.), ‘bağlama edatları’ (ve, ile, dahi, ya ...ya, hem ... hem, ne...ne, vb.), “cümle başı edatları” (ama, ancak, fakat, lakin, yani vb.) ve ‘ünlem edatları’ (arkadaş!, haydi!, hey, iste, hay hay vb.) gibi bir sınıflamadan geçirilmiştir. M. Ergin’in ‘Türk DilBilgisi’ adlı gramerinde ve N. Hacıeminoğlu’nun ‘Türkçede Edatlar’ başlıklı araştırmasında böyle bir sınıflandırma yer almıştır. Aynı durum daha başka gramer ve çalışmalarda da görülmektedir.”⁴

Görüşler çeşitli olmakla birlikte sözcük türlerinin sınıflandırılmasında genel olarak sekiz ayrı sözcük türüne yer verildiği görülmektedir: *İsim, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem, eylem*. Fakat bu sınıflandırmanın özellikle son yıllarda tartışmaya açıldığı görülür. Yeni dönem araştırmacıları bu tasnife karşı çıkmaktadır ve yeni tasnifler ileri sürmektedir. Mustafa Levent Yener “Türk Dilinde Sözcük Türleri Tasnifi Sorunu Üzerine” adlı çalışmasında sözcüğün tek başınayken ya ad ya da eylem olabileceğini dile getirir. Bugüne kadar yaygın bir şekilde *isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem* olarak kabul edilen sözcüklerin tür değil; sözcüğün dil içinde ilişkisinden edindiği dilsel görevleri olduğunu ifade eder. Bu sözcükleri de sözcüğün dilsel görevleri başlığı altında şöyle inceler:

- a) Adıl: Bir adın, başka bir adın yerine geçmesi görevi.
- b) ÖnAd: Bir adın, bir başka adın nitelik ve niceliğini bildirme görevi.
- c) Belirteç: Bir adın, bir eylemin nitelik ya da niceliğini bildirmesi görevi.
- d) İlgeç: Bir adın, kendisinden önceki bir sözcükle anlam ilişkisi kurma görevi.
- e) Bağlaç: Bir adın, sözcükleri ya da tümceleri bağlaması görevi.
- f) Ünlem: Duygu ve seslenme görevi.

³Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yayıncılık, İstanbul 2003, s. 21.

⁴Zeynep Korkmaz, Türkiye Türkçesi Üzerindeki Gramer Çalışmaları ve Bu Çalışmaların Günümüzdeki Durumu, **V. Türk Kültürü Kongresi**, Çukurova Üniversitesi Makale Bilgi Sistemi, 13.03. 2006, s. 104.

Yener, sözcükleri yukarıdaki şekilde sınıflandırdıktan sonra “ad” ların cümlede kendilerinden önceki ya sonraki sözcüklerle ilişkiye girerek görev kazandığını vurgular.⁵

Erdoğan Boz ise V. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu’nda sunduğu bildiride sözcükleri, “ sözlüksel anlamlı birimler” ve “dil bilgisel anlamlı birimler” temel olmak üzere ikiye ayırır. Ardından alt başlıkları dokuz şekilde ele alır:

Sözlüksel anlamlı birimler:

-Nesneleri/durumları karşılayanlar: Ad

-Hareketleri (oluş/kılış ve durum) karşılayanlar: Eylem

Dil bilgisel anlamlı birimler:

-Sözcük düzeyinde dizim dışı anlamsal birimler: Zamir

-Söz öbeği ve tümce düzeyinde dizime bağlı anlamsal birimler: Sıfat, Belirteç

-İlgi ve bağ kurucular: İlgeç, Bağlaç

-Vurgulayıcılar/bağ kurucular: Vurguç

Sözcük düzeyinde dizim dışı veya söz öbeği düzeyinde dizime bağlı anlamsal birimler:

-Sesleniciler ve tonlayıcılar: Ünlem

H. İbrahim Delice de sözcük türlerinin sınıflandırması ile ilgili bir yeni bir tasnif yapmıştır: “Sözlüksel yahut dil bilgisel bir anlamla cümle içinde yer alan sözcükler, ya tek başlarına kullanılabilen (bağımsız/asıl biçimbirim) ya da kullanılamayan (bağımlı/uydu biçimbirim) bir yapıya sahiptir. Cümleye tek başına bağımsız bir şekilde katılabilen, bünyesine uydu bir sözcük alabilen ve yine tek başına cümle ögesi olabilen sözcük türleri ‘asıl’; tek başına bağımsız bir şekilde cümleye katılamayan ve sadece sözcük öbeği içinde cümlede yer alabilen sözcük türleri de ‘uydu’ terimleri ile sınıflandırılabilir. Bazı sözcük türleri ise hem *asıl* hem de *uydu* sözcük olarak kullanılabilmektedir. Bu durumda, bağımlı ve bağımsız biçimbirimler oluşları itibariyle üç tür sözcük tipi karşımıza çıkmaktadır”⁶:

-*Asıl Sözcükler*: Asıl fiil, İsim, Zamir

-*Uydu Sözcükler*: Zarf, Bağlama Edatı, Pekiştirme Edatı, Ünlem Edatı

⁵Mustafa Levent Yener, Türk Dilinde Sözcük Türleri Tasnifi Sorunu Üzerine, **Turkish Studies**, Volume 2/3 Summer 2007.

⁶Hacı İbrahim Delice, Sözcük Türleri Nasıl Tasnif Edilmelidir?, **Turkish Studies**, Volume 7/4, Ankara 2012, s. 17-34.

-Hem Asıl Hem Uydu Sözcükler: Sıfat, Çekim Edatı, Yardımcı Fiil

Sınıflandırmalara bakıldığında sözcük türlerinin temelde iki başlıkta (isim, fiil) değerlendirilmesi bizce de uygundur. Bu iki türün alt başlıklarda incelenmesi doğru olacaktır. H. İbrahim Delice sözcük türlerini daha farklı bir değerlendirme ile incelemektedir. Tek başına anlamı olan ve olmayanlar şeklinde kıstaslarla yeni bir sınıflandırma oluşturmuştur. H. İbrahim Delice’de olduğu gibi Erdoğan Boz da bir sözcüğün türünü anlam ve dil bilgisel görev olarak değerlendirmektedir. Bu iki tasnif sözcük türleri için yeni bir bakış açısı olup üzerinde durulması gereken bir sınıflandırmadır.

2.1. Sözcük Türleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Sözcük türleri ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden sonra bu bölümde Türkiye Türkçesinde sözcük türleri ile ilgili yapılan çalışmalardan bahsedilecektir. Bu alanda yazılmış gramer kitaplarından, araştırmalardan bahsedildikten sonra edebî eserlerde sözcük türleri ile ilgili yapılmış çalışmalara yer verilecektir.

Türk Dil Bilgisi (1958): Muharrem Ergin'e ait gramer kitabıdır. Uzun yıllar dil alanındaki birçok çalışmaya hizmet etmiş bir eserdir. Ergin, sözcük türlerini iki bölümde incelemiştir:

a) Manalı Kelimeler:

-Adlar: Ad, Sıfat, Zamir, Zarf

-Fiiller: Fiiller, Fiilimsiler

b) Gramer Vazifeli Kelimeler

-Edatlar: Edat, Bağlaç, Ünlem

Türkçenin Grameri (1995): Tahsin Banguoğlu tarafından ele alınan eski gramer kaynaklarındandır. Banguoğlu eserinde sözcük türlerini şu şekilde sınıflandırmıştır:

a) Tabii Sınıflama: Kök halindeki durumlarına göre ikiye ayırır: Ad ve Fiil.

b) Mantıkî Sınıflama:

-Ad Soylu Olanlar: Ad, Sıfat, Zamir, Zarf, Takı, Bağlam, Ünlem

-Fiil Soylu Olanlar: Fiil

c) Değişmeler ve Başka Sınıflanmalar

Sözcük Türleri (1976): Geleneksel dil bilgisi anlayışına göre ele alınmış bir çalışmadır. Eser Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk tarafından oluşturulmuştur. Sözcük türleri bu eserde sekiz başlık altında incelenmiştir.

Türkçenin Grameri (Şekil Bilgisi) (2003): Zeynep Korkmaz'a ait gramer kitabıdır. Yeni dönem çakışmalarına öncülük eden bir eserdir. Zeynep Korkmaz, eserinde sözcük türlerini şu şekilde ele alır:

a) Anlamalı Kelimeler:

-Adlar ve Ad Soylu Kelimeler: Ad, Sıfat, Zamir, Zarf

-Fiil ve Fiil Soylu Kelimeler: Fiil, Fiilimsi

- b) Görevli Kelimeler: Edat, Bağlaç
- c) Anlamlı-Görevli Kelimeler: Ünlem

Sıfatların Başka Sözcük Türlerine Kayması (2003): Dursun Zengin tarafından yazılmış bir makaledir. Bu makalede Dursun Zengin, Almanca ve Türkçedeki sıfatların başka sözcük türlerine kaymasını incelerken yabancı dil öğretimine olan katkılarından bahsetmiştir.

Türk Dilinde Sözcük Türleri Tasnifi Üzerine (2007): M. Levent Yener makalesinde Türkçede iki sözcük türü olduğunu söyleyerek bunları ad ve eylem olarak belirtmiştir. Ardından Türkçede ‘ad’ların tümcede, kendilerinden önceki ya sonraki sözcüklerle ilişkiye girerek görev kazandığı bunların da sözcüğün türleri değil; görevleri olarak anlaşılması ve sınıflandırılması gerektiğini vurgulamıştır.

Sözcük Türleri (2008): H. İbrahim Delice tarafından yazılan sözcük türleri ile ilgili kapsamlı bir çalışmadır. H. İbrahim Delice sözcük türleri tasnifini yeni bir bakışla incelemiş olup on bölümde ele almıştır. Sonrasında ise bu konu hakkında bir makale yazmıştır.

Kelime Türleri İle İlgili Yaklaşımlar (Akademik Eserler-Üniversite Hazırlık Kitapları) (2008): Ömer Yılmaz’a ait yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada da sözcük türleri sekiz çeşit olarak incelenmiştir. Üniversiteye hazırlık kitaplarında yapılan yanlışları da inceleyen bir eserdir.

Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Sınıflandırılması (2008): Meliha Gül’e ait yüksek lisans tezidir. Sözcük türü sınıflandırmaları hakkında geçmişten günümüze yapılan çalışmaları bir araya toplamıştır. Batı kaynaklarındaki sınıflandırmalara da ayrıca yer verilmiştir.

Türk DilBilgisinde Kelime Türleri (Ad ve Ad Soylu Kelimeler) (2009): Nedim Yersüren’ e ait yüksek lisans çalışmasıdır.

Eserde ad ve ad soylu kelimeler yeniden sınıflandırılmış olup ad, önad, belirteç, adıl, ilgeç, bağlaç ve ünlem türlerinin yanı sıra sayılar, cevap sözleri, hitaplar ve duygu sözleri de farklı sözcük türü olarak gösterilmiştir.

Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Değişikliğe Uğraması (2010): Mustafa Sarı’ya ait bir makaledir. Artzamanlı olarak sözcük türlerini incelemiştir ve artzamanlı değişikliğin genellikle eklerin kalıplaşması sonucunda oluştuğunu belirtmiştir.

Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Eşzamanlı Değişikliğe Uğraması (2010): Mustafa Sarı tarafından kaleme alınmış bir makaledir. Sözcük türü değişikliğinin fonksiyonları açısından ele alır.

Sözcük Türlerinin Sözcük Öbekleriyle İlişkisi (2010): Mustafa Sarı ve Mevlüt Erdem tarafından yazılmış bir makaledir. Ana unsur olan sözlüksel sınıfların ad, sıfat, zarf, fiil ve edat ve öbekler de ad öbeği, sıfat öbeği, zarf öbeği, fiil öbeği ve edat öbeği olduğunu belirtir. Dillerde bu öbekler dışında, bu yazıda bahsedilmeyen, işlevsel (gramatik işlevi olan) öbeklerin de bulunduğunu söyler.

Sözcük Türleri Nasıl Tasnif Edilmelidir?(2012): H. İbrahim Delice'ye ait bir makaledir. H. İbrahim Delice, Türkçede on sözcük türü kullanılarak oluşturulacak bir tasnif yapar ve aralarında bu türleri sözlüksel anlam ve dil bilgisel anlam olarak gruplandırır: İsim, zamir, sıfat, zarf, asıl fiil; yardımcı fiil, bağlama edatı, çekim edatı, ünlem edatı ve pekiştirme edatı.

Yukarıda sözcük türleri ile ilgili genel çalışmalar, kısaca tanıtıldı. Edebî eserlerde sözcük türlerinin kullanılışı ve işlevleri üzerine de birçok çalışma yapılmıştır. Eldeki çalışmanın konusu da edebî eserdeki sözcük türünün kullanımı ile ilgili olduğu için bu alanda yapılan çalışmaların da kısaca tanıtılması gerektiğinin yararlı olduğu düşünülmektedir. Aşağıda bu alandaki bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Anadolu'yu Türkleştirenlerin İsimleri (Kitâb-ı Cihân-nümâ' da Geçen Özel İsimler Üzerinde Bir Deneme) (2001): Ahmet Karadoğan tarafından hazırlanan bir yüksek lisans tezidir. Anadolu'nun Türkleşmesi ile ilgili meselelerin aydınlatılmasına yarar sağlaması amacıyla Kitâb-ı Cihân-nümâ' da geçen Anadolu'daki ilk dönem Türklerinin kullandıkları özel isimler tespit edilip hangilerinin Türkçe olduğu belirlenmiştir.

Yahya Kemal'in Manzum Eserlerinde Zarflar ve Kullanışları. (2002): Hülya Daut Skuka tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezidir. Bu çalışma giriş bölümü hariç üç bölümden oluşmuştur. Yahya Kemal Bayatlı'nın manzum eserlerindeki dizeler incelenmiştir. Zarflar; yapıları, anlam ve görevleri, kökeni bakımından incelenmiştir.

Sevgi Soysal'ın "Yenişehir'de Bir Öğle Vakti" Romanında Sıfatlar ve Üslûba Katkısı (2003): Süleyman Alper Sökmen tarafından hazırlanan yüksek lisans tezidir. Tezin amacı şu şekilde belirtilmiştir: "Niteleme sıfatları ve sıfat-fiillerin metindeki görünümünü ortaya çıkartmak, üslup değeri taşıyan herhangi bir elemandan (sıfat) yola çıkılıp bir eserin üslubuna ulaşıp ulaşılamayacağını ortaya koymak." Ayrıca sıfatların metne kattığı

anlamlar üzerinde de durulmuştur. Ağırlıklı olarak sıfat-fiillerden oluşan niteleme sıfatlarının metne hareketlilik anlamı kattığı belirlenmiştir.

Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Saatleri Ayarlama Enstitüsü” Adlı Romanındaki Fiil ve Sıfat Fiil Gruplarının İncelenmesi (2004): Şerif Aydın’a ait bir yüksek lisans tezidir. Aydın, tezinde önce kelime grupları hakkında bilgi vermiştir. Fiil ve sıfat-fiiller, yapıları bakımından incelendikten sonra cümle içindeki kullanışlarına değinilmiştir.

Nehcü’l-Feradis’te Sıfat-Fiilli Unsurlar (2005): M. Harun Gürbüz’e ait yüksek lisans tezidir. Sıfatların diğer türler ile kullanımına yer verilmiştir. Tezde sırasıyla sıfat-fiillerin sıfat, isim olarak kullanımı edat, yardımcı eylemlerle, isim çekim eki almadan kullanımı, isim tamlaması içinde kullanımı, ikileme biçiminde kullanımına Nehcü’l-Feradis’teki örnek cümlelerle birlikte yer verilmiştir.

Dede Korkut Hikâyeleri’nde Sıfat Tamlamaları (2005): Abdullah Özcan tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezidir. Çalışmada önce sıfatlar sınıflandırılmış, ardından yeni türler teklif edilmiştir. Eserdeki sıfat tamlamaları tespit edilmiş olup yapı bakımından incelenmiştir. Bu yapıların günümüz Türkçesindeki farklılıkları tespit edilip indeks hazırlanmıştır.

Haldun Taner’in Öykülerinde Cümle Bağlayan Bağlaçlar (2005): Nazife Ceylan tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezidir. İlk bölümde bağlaçlarla ilgili bilgi verilmiştir. Taner’in öykülerinde kullanılan bağlaçlar tespit edilmiştir. Hangi tür bağlaçlara daha fazla yer verildiği sayısal verilerle sunulmuştur.

Cemil Meriç’in Eserlerinde Özel İsimler ve Özel Anlam Yüklenmiş Kelimeler (2006): Harun Şahin’e ait bir yüksek lisans tezidir. Cemil Meriç’in hayatı hakkında bilgi verildikten sonra eserdeki özel isimlere, özel anlam yüklenmiş kelimeler incelenmiştir. Çalışmanın sonunda bu isimleri içeren bir sözlük bulunmaktadır.

Dede Korkut Hikâyeleri’nde Sıfat-Fiiller ve Zarf-Fiiller (2006): Zarife Şişman Karasah tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezidir. Birinci bölümde fiilimsiler hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde eserdeki sıfat-fiiller ve görevleri; üçüncü bölümde zarf-fiiller ve görevleri; dördüncü bölümde ise isim-fiil ve sıfat-fiillerden türemiş zarf-fiillere yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise zarf-fiillerin birleşik fiil oluşturmaya değinilmiştir. Sıfat-fiil ve zarf-fiil eklerinin Dede Korkut Kitabı’nda aktif kullanım sıklıkları ile Türkiye Türkçesindeki kullanımlarında bir paralellik gözlemlendiği tespit edilmiştir.

Necati Cumalı'nın “Ay Büyürken Uyuyamam” Adlı Öykü Kitabındaki Sıfat Tamlamalarının İncelenmesi (2007): Zeynep Enhar Korkmaz'ın yüksek lisans tezidir. Eserde sıfat tamlamalarına hangi sıklıkta yer verildiği ve bu kullanımların Necati Cumalı'nın üslubuna etkisi incelenmiştir.

Tarık Buğra'nın Öykülerindeki Niteleme Sıfatları (2009): Ayşe Gencer İplikçi tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezidir. Eserde niteleme sıfatları hem anlamsal olarak hem de yapısal olarak incelenmiştir.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun “Kiralık Konak” Adlı Eserindeki Sıfat Tamlamalarının İncelenmesi (2009): Demet Atakan tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezidir. Tezin ilk bölümünde sıfatlarla ilgili bilgi verilmiştir. İkinci bölümde sıfat tamlamalarının özellikleri, oluşum şekilleri ve çeşitleri hakkında bilgi verilmiştir. Bulunan sıfat tamlaması örnekleri, ilgili bölümlerde belirtilmiştir. Sonuç bölümünde ise ele alınan sıfat tamlamalarının kullanım sıklıkları sayısal verilerle belirtilmiştir.

Refik Halit Karay'ın Memleket Hikâyeleri'ndeki Niteleme Sıfatları(2010):Güven Güler tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezidir. Çalışmada, Memleket Hikâyeleri'ndeki sıfatlar tespit edilmiş, Karay'ın Türkçeyi kullanış biçimi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sıfatların özellikleri algısal, kullanımsal ve yapısal olmak üzere üç temel başlık altında incelenmiştir.

Reşat Nuri Güntekin'in “Çalıkuşu” Adlı Romanındaki Niteleme Sıfatları (2012): Şükran Akyol Çamur tarafından hazırlanan yüksek lisans tezidir. Tezde eserdeki niteleme sıfatları tespit edilmiştir. Çalıkuşu'ndaki niteleme sıfatlarının niteledikleri adları çeşitli şekillerde sınıflandıran Çamur, bu adları niteleyen sıfatları da sınıflandırmıştır.

Sait Fâik Abasıyanık'ın Öykülerinde Niteleme Sıfatları (2012): Harun İlçioğlu'nun yüksek lisans tezidir. Türkçede niteleme sıfatlarının sınıflandırılması ve cümle içindeki kullanımı ele alınmıştır. Abasıyanık'ın öykülerindeki sıfatlar anlamsal ve yapısal olarak incelenmiştir. Kullanılan sıfatların Sait Fâik'in üslubuna katkısı belirlenmeye çalışılmıştır.

Babürname'de Sıfatlar (2012): Esra Çorbacı'ya ait bir yüksek lisans tezidir. Araştırmacı, Babürname'nin yazarı ve edebi kişiliği hakkında bilgi verdikten sonra esere konu olan Babürşah hakkında bilgi verilmiştir. Sıfatlar hakkında bilgi verilip Babürname'de geçen sıfatlar aktararak sıfatların metne kattığı anlamlar belirlenmiştir. Son bölümde bu sıfatlar için bir dizin bölümüne yer vermiştir.

Dîvânu Lugâtî't-Türk'te Sıfatlar (2012): Eser Sema Çalışkan tarafından hazırlanmış bir yüksek lisans tezidir.

Eserde Kaşgarlı Mahmut ve Dîvânu Lugâtî't-Türk hakkında bilgi verildikten sonra Besim Atalay tercümesi tanıtılmıştır. Ardından sıfatlar gruplandırılıp eserde en çok tercih edilen niteleme sıfatları olduğu tespit edilmiştir.

Garipnâme'deki Ad ve Sıfatların Tematik İncelenmesi (2014): Mustafa Aysal'ın hazırladığı yüksek lisans tezidir. Eserde ad ve sıfatlar tematik bakımdan incelenmiş ve sınıflandırılmıştır. “Giriş” bölümünde Âşık Paşa ve Garipnâme hakkında kısa bilgi verilmiş, devamında tematik sözlükler üzerinde durulmuştur. Sonraki bölümde eserdeki ad ve sıfatların tematik incelenmesi ve tasnifi yer almaktadır. Sonuç bölümünde her bölüm ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Mustafa Kutlu'nun Yokuşa Akan Sular, Beyhude Ömrüm, Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı Adlı Hikâyelerinde Kelime Türlerinin İncelenmesi (2014): Elif Tellioglu tarafından hazırlanmış bir yüksek lisans tezidir. Eserde yer alan kelime türleri belirlenmiştir. Kelime türleri içerik analizi yönünden incelenmiş ve Kutlu'nun üslubuna katkısı yönünde irdelenmiştir.

Kutadgu Bilig'de Sıfat Fiil Kategorisi (2017): Tuğçe Takoğlu tarafından kaleme alınmış yüksek lisans tezidir. Sıfat-fiiller önce tanıtılmış ardından fonksiyonları belirlenmiştir. Son olarak sıfat-fiillerin şekilsel olarak incelenmesine yer verilmiştir.

Oğuz Atay'ın “Bir Bilim Adamının Romanı” Adlı Eserindeki Niteleme Sıfatları (2017): Dilek Keskinci tarafından hazırlanmış son dönem önerileri dikkate alınarak oluşturulmuş yüksek lisans tezidir. Tezde sözcüklerin hangi kökene ait olduğu da ayrıca belirtilmiştir.

1. ZARF (BELİRTEÇ)

Zarf “Bir fiilin, bir sıfatın veya bir zarfın anlamını zaman, yer, ölçü, nitelik, soru kavramları bakımından etkileyen kelime, belirteç.” tir.⁷ Muharrem Ergin’e göre “Zaman, yer, hâl ve miktar isimleri”⁸ olarak tanımlanan zarf Tahsin Banguoğlu’na göre “Fiillerin ve sıfatların önüne gelerek anlattıkları kılış, oluş veya vasıfları açıklayan ya da değiştiren kelimeler” dir.⁹ Zarflar için yapılan bir başka tanım ise Zeynep Korkmaz’a aittir: “Fiillerden, sıfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf niteliğindeki sözlerden önce gelerek onları zaman, yer, yön, nitelik, durum, azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi çeşitli yönlerden etkileyip değiştirerek anlamlarını daha belirgin duruma getiren sözlerdir.”¹⁰ İbrahim Delice ise zarfı, “Fiil, fiilimsi, sıfat, isim ve kimi zaman kendi cinsinden bir sözcüğün (zarf) anlamını zaman, araç, yer, yön, tarz, ölçü, durum gibi çeşitli açılardan sınırlandıran sözcükler”¹¹ şeklinde tanımlar. Bu tanımlardan sonra tezde zarflar ile ilgili bir tanım yapmak yerinde olacaktır: Bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, kendi türünden sözcük olan zarfı tarz, (niteleme, sebep, üleştirme, tekrarlama, pekiştirme, sınırlama gibi durum bildirme) zaman, miktar, yer-yön, soru bakımından tamamlayan sözcük türüdür.

Tanımlara bakıldığında zarfların fiilleri, fiilimsileri, sıfatları ve kendi türünden sözcükleri etkilediği noktasında gramercilerin birleştiği görülür. Tahsin Banguoğlu sadece sıfat ve fiilleri etkilediğini aktarırken H. İbrahim Delice bunlara ek olarak bu türler dışında zarfların “isimleri” de sınırlandırdığını aktarır.

Zarflar için kullanılan terimlere de bakıldığında zarf dışında “belirteç” terimi sık tercih edilmiştir. Jean Deny zarf yerine “katmaç” terimini kullanmıştır.¹² Fiil ulağı, ulaş terimleri de az da olsa kullanılmaktadır.¹³ Sıklıkla tercih edilen zarf teriminin tezde de kullanılması uygun görülmüştür.

Türkiye Türkçesi gramer çalışmalarında zarflarla ilgili tartışmaların “terim” değil de “kapsam” üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Gerçekten de bir kelimenin zamir veya sıfat olup olmadığı noktasında çoğu kez uzlaşılrken bir kelimenin zarf olup olmadığı veya

⁷Türkçe Sözlük, “Zarf”, TDK, Ankara 2010, s. 2645.

⁸Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul 2002, s. 258.

⁹Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2015, s. 371.

¹⁰Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, Ankara 2017, s. 427.

¹¹H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 59.

¹²Jean Deny, **Türk Dil Bilgisi**, Ali Ulvi Elove (Çev.), Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1941, s. 233.

¹³Leylâ Karahan, Terimlerde Kapsam Sorunu: ‘Zarf’ Örneği, **6. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Bursa, 2014, s. 931-937.

zarfısa hangi tür zarf olduğu hususunda görüş ayrılıkları ile karşılaşmaktadır. Leylâ Karahan “Terimlerde Kapsam Sorunu: ‘Zarf’ Örneği” makalesinde bu konuya değinmiştir. Tartışmaların genellikle “zarf” teriminin tür-görev ayrımını yansıtmıyor oluşu noktasına odaklanıldığını tespit etmiştir. Karahan, sonrasında Tahsin Banguoğlu, Muharrem Ergin, Zeynep Korkmaz’ın zarf tanımından yola çıkarak zarfı üç maddede açıklamıştır:

-Fiilleri çeşitli bakımlardan niteler.

-Sıfatları niteler/derecelendirir.

-Kendi cinsinden kelimeleri yani zarfları niteler/derecelendirir.¹⁴

Leylâ Karahan zarf teriminin kapsamı ile ilgili ikinci sorunun fiil niteleyeni olarak hangi kelimelerin zarf kabul edildiği veya edilmediği noktasında farklı görüşlerin gramerlerde bulunması olduğunu söyler. Arap geleneğini yansıtan kavait kitaplarında bugün zarf sayılmayan bazı kelimelerin zarf; zarf sayılan bazı kelimelerin de edat olarak adlandırıldığını aktarır. Yine Karahan aynı makalede Hüseyin Cahit ve sonrası gramerlerde de tanımdaki ortaklığa rağmen zarf sayılan kelimeler bakımından bir birlik görülmediğini de belirtir.

Yukarıda bahsedilen durumlar göz önünde bulundurulduğunda zarfların fiili, fiilimsiyi, sıfatı, zarfı etkilediği, cümlede kazandıkları anlamlarla bu görevi üstlendiği söylenebilmektedir. Genellikle zarf terimi tercih edilirken bir sözcüğün zarf olup olmadığı tartışmalara yol açmaktadır.

1.1. Zarfların Sınıflandırılması

Bu bölümde Türkiye Türkçesindeki zarfların araştırmacılar tarafından yapılan bazı sınıflandırılmalar verilmiştir. Ardından tezde de kullanımına göre zarflar için bir sınıflandırma yapılmıştır.

[1] Muharrem Ergin Türk Dil Bilgisi kitabında cümledeki kullanımı bakımından zarfları sınıflandırmıştır. Zarfları dört başlık altında incelemiştir:

Yer Zarfları: ileri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı, beri, öte, alt, yan...

Zaman Zarfları: önceden, sonradan, eskiden, çoktan, sabahları, akşamları, önceleri, sonraları, yazın, kışın, ilkin, önce...

¹⁴Leylâ Karahan, Terimlerde Kapsam Sorunu: ‘Zarf’ Örneği, 6. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa, 2014, s. 931-937.

Evvela, daima, hâlâ, henüz, hemen, nihâyet, derhal, bazen...Arapça ve Farsça kelimeler zaman zarfı olarak kullanılabilir.

Artık, demin, daha, gene, yine, er geç zaman zarfı olarak kullanılabilir.

Nasıllık-Nicelik Zarfları, Hâl Zarfları:

Hâl tavrı bildirir. Doğru söyle, durmaksızın, kardeşçe, böyle, şöyle...

Azlık-Çokluk Zarfı: en, daha, pek, çok, az, biraz, eksik, seyrek, sık, fazla, gayet, fevkâlade, hârikulâde.

İşte, Muharrem Ergin tarafından gösterme edatı kabul edilmektedir.

Evet, hayır gibi cevap, onaylama sözcüklerini cevap edatı kabul eder.¹⁵

[2]Tahsin Banguoğlu “Zarflar, getirdikleri değişiklik yapıcı anlatım bakımından çeşitlidirler.” dedikten sonra Türkçenin Grameri adlı kitabında zarfları altı başlık altında inceler:¹⁶

Gerçekleme Zarfları: evet güzel, olur elbette, öyle değil...

Miktar Zarfları: daha, kısmen, müthiş...

Nitelik Zarfları: duru beyaz, kara cahil, doğru söylemek, yumuşak tutmak..

Yer -Yön Zarfları: dışarı çıkmak, yana düşmek, önden gitmek...

Zaman Zarfları: yazın, kışın, akşama...

Tarz Zarfları: çabuk, yavaşça, sessizce, yeniden...

[3] H. İbrahim Delice işlevleri bakımından zarfları şu şekilde sınıflandırır:

Durum Zarfları: Sınırlandırıcısı olduğu sözcüklere kesinlik, durum, tarz, benzerlik, sıklık ve nasıllık gibi anlamlar katan zarflardır.¹⁷

Yine beni unuttu, ağaçlıklar arasına yürüdü. (A. Kabaklı)

Yine, durum zarfı olarak almaktadır. Zeynep Korkmaz da durum zarfı almaktadır. Muharrem Ergin zaman zarfı olarak kabul etmiştir.

Gizlice muhalefete kalktı mı dikkat etmeliyiz.

Zaman Zarfları: Sınırlandırıcısı olduğu sözcüklere zaman anlamı katan sözcüklerdir.¹⁸

¹⁵Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul 2002, s. 258-262.

¹⁶Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 372.

¹⁷H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 59.

¹⁸H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 60.

Demin aynanın arkasına baktım, bulamadım. (M. Yesari)

Yer-Yön Zarfları:

Belki *doğruca* Ankara'ya dönersin, değil mi? (E. İ. Benice)

Azlık-Çokluk Zarfı: *Pek* beğendikleri ve *pek* sevdikleri hâlde aldatırlar. (H. C. Yalçın)

Soru Zarfları: Fiil, fiilimsi, sıfat, isim ve kendi cinsinden zarfları soru anlamı taşıyan sözcüklerle sınırlandıran sözcüklerdir.¹⁹

Biz şarklılar *neden* ille her şeyi büyütüp efsaneleştiririz? (H. Taner)

[4] İ. Kutluk, N. Atabay, S. Özel tarafından hazırlanan Sözcük Türleri adlı kitapta görev ve anlamları bakımından zarfları şu şekilde sınıflandırılmıştır:²⁰

Zaman Belirteçleri: *eskiden, demin, hemen, henüz, daima, kışın, günlerce...*

Yer-Yön Belirteçleri: *aşağısı, geri, karşı, yan, yukarısı...*

Ölçü Belirteçleri: *az çok, biraz, fazla, en, çokça, kadar, daha...*

Niteleme ve Durum Belirteçleri: *elbette, er geç, asla, artık, ancak, gene...*

Gösterme Belirteci: *İşte.*

Soru Belirteçleri: *ne, nasıl, ne biçim, nice...*

[5] Zarflarla ilgili en kapsamlı sınıflandırmalardan biri Zeynep Korkmaz'a aittir. Korkmaz, çalışmasında çok sayıda örnek cümleye de yer vermiştir. Bu durum, Korkmaz'ın sınıflandırmasını diğer sınıflandırmalara göre daha anlaşılır kılmaktadır. Bu sebeple tezde bu sınıflandırma dikkate alınarak bir sınıflandırma oluşturulmuştur. Korkmaz zarfları üç grupta incelemiştir:

Kökenleri bakımından zarflar: Zeynep Korkmaz kökenleri bakımından zarfları yabancı kökenliler ve Türkçe kökenliler olarak alt başlıklarda incelemiş ve örneklendirmiştir.

Yapıları bakımından zarflar: Zeynep Korkmaz yapısı bakımından zarfları basit (yalın) zarflar, türemiş zarflar, kelime grubu biçimindeki zarflar, cümle yapısındaki zarflar ve birleşik kelime yapısındaki zarflar olarak beş ayrı grupta değerlendirmiştir. Korkmaz, yabancı kökene sahip olan zarfları yapısına göre basit kabul etmiştir. Çalışmada yapısına

¹⁹H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 60.

²⁰Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 85.

göre zarflar Zeynep Korkmaz'ın başlıkları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Fakat yapısına göre kelimeler art zamanlı incelenmiştir.

İşlevleri bakımından zarflar: Daha önce de belirtildiği üzere “zarf”larla ilgili asıl sorun “kapsam”dan kaynaklanmaktadır. Korkmaz'ın “işlevleri bakımından zarflar” sınıflandırması, kapsamla ilgili bir sınıflandırmadır. Eldeki tezde de bu sınıflandırma esas alındığı için Korkmaz'ın sınıflandırmasıyla ilgili olarak ayrıntılı bilgi vermenin gerekli olduğu düşünülmektedir. Korkmaz, işlevleri bakımından zarfları şöyle sınıflandırmıştır: 1. Zaman zarfları, 2. Yer ve Yön zarfları, 3. Tarz zarfları, 4. Azlık-Çokluk zarfları, 5. Soru zarfları

Zaman Zarfları: “Zaman zarfları bir oluş ve kılışın zaman içindeki yerini bildiren, daha açık bir anlatımla fiillerin, sıfat-fiillerin ve zarf-fiillerin anlamlarını zaman açısından belirleyen, sınırlandıran veya kesinleştiren sözlerdir. Bu zarflar *ne zaman? ne vakit?* sorularına karşılık oluşturur.”²¹ Baştan, saatlerce, yıllardır, çoktan, dakikalarca, eskiden, aylar geçtikçe, neden sonra, nihayet, hemen ...

Yer ve Yön Zarfları: “Bu gruba giren zarflar, fiillerdeki oluş ve kılışın yerini ve yönünü belirleyen zarflardır. *Nereye, nereden?, nereden?, nereye doğru?* ve *nereye kadar?* sorularına karşılık gelirler. Ad çekim ekleri zarfa geldiğinde canlı çekim eki olma özelliğini yitirir.”²² Arasında, arkadan, dışarı, önde, yukarıda, yan yana, tepeden tırnağa...

Tarz Zarfları: “Bir oluş ve kılışın niteliğini, nasıl yapıldığını, ne durumda olduğunu bildiren zarflardır.”²³ ifadeleri ile tarz zarflarının tanımını yaptıktan sonra Zeynep Korkmaz iki çeşit tarz zarfından bahsetmiştir: Nitelik bildirme zarfları, durum bildirme zarfları. Tarz zarflarına bakıldığında en kapsamlı zarf grubunun bunlar olduğunu söyleyebiliriz.

Nitelik Bildirme Zarfları: Bir hareketin oluşma biçimini ve niteliğini bildiren zarflardır. *Nasıl?, ne suretle?, ne biçimde* sorularına karşılık oluşturan zarflardır. Birden, hafifçe, güler yüzle, öyle, sıra sıra, pırıl pırıl...

Durum Bildirme Zarfları: Fiildeki oluş ve kılışın durumunu belirten zarflardır. Bir oluş ve kılışın durumu, kendisine eklenen zarfın anlamı ile bağlantılı olduğundan bu grupta

²¹Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 460.

²²Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 462-463.

²³Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 464.

yer alan zarflar, işlev bakımından hayli çeşitlidir. Durumda benzerlik, beraberlik, dilek, hatırlatma, karşılaştırma, kesinlik, pekiştirme, tahmin, tekrarlama, sebep, sınırlama, süreklilik gösterme, şüphe bildirme, yanıt verme gibi türlü işlevler yüklenmiştir.²⁴ Aynen, böyle, karşılaşmışcasına (benzerlik, tıpkılık bildiren); beraber, hep birlikte (birliktelik bildiren); güle güle, Allah vere, bin bereket (dilek bildiren); yaşına göre, hani (görecelik, hatırlatma bildiren); senin kadar, ölesiye (karşılaştırma bildiren); asla, bir türlü, zaten, kuşkusuz (kesinlik bildiren); büsbütün, hiç, gayet, (pekiştirme bildirenler); belki, galiba, (olasılık bildirenler); bundan dolayı, merakından (sebep bildirenler); artık, ancak, sadece (sınırlama bildirenler); gene, tekrar, ara sıra, yeniden (tekrarlama bildirenler); birer birer, teker teker (üleştirme bildirenler); tombul ve beyaz elleriyle, coşkuyla (vasıta bildirenler); aşağı yukarı, hemen hemen, şöyle bir (yaklaşıklık bildirenler) ...

Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları: Bir sıfatın, bir zarfın veya bir fiildeki oluş ve kılışın miktarını, ölçüsünü ve derecesini belirleyen zarflardır. Kullanımda *ne kadar?*, *ne derece?* sorularına karşılık oluştururlar. Anlam ve işlevleri bakımından dört gruba ayrılabilir:

Eşitlik derecesi gösterenler: Sıfatlara, sıfat-fiillere ve fiillere eşitlik anlam ve işlevi katan zarflardır. Kadar, denli, gibi sözleri ve miktar bildiren +cA eşitlik durumu ekini almış kelimelerle karşılanır. Bu denli, eski ocaklar kadar...

Üstünlük derecesi göstereler: Sıfatlara, zarflara ve fiillere karşılaştırmada üstünlük anlamı katan *daha* kelimesi ile karşılanır. Daha beter, çok daha, daha ileriye...

En üstünlük derecesi gösterenler: Sıfatlarda olduğu gibi zarflarda da *en* sözü ile karşılanır. *En* zarfı yalnız başına bir anlam taşımaz, bir fiilden önce de gelmez. Yalnız sıfatların önüne gelerek zarflar oluşturur. En sonra, en küçüğü...

Aşırılık derecesi gösterenler: Fiillere aşırılık anlamı katan bu zarflar yapıları bakımından da tür olarak da çeşitlidir. Başlıcaları azıcık, biraz, birazcık, bol bol, büyük ölçüde, çok, çokça, çok çok, çok fazla, ekseriya, epey, epeyce, gayet, fevkalâde, harikulade, pek, uzun uzadıya gibi sözlerden oluşanlardır.²⁵ *Azıcık* doğruldu, *hepsinden çok* onun şaştığı...

²⁴Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 466.

²⁵Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 478.

Soru Zarfları: Soru zarfları, fiildeki oluş ve kılışı çeşitli yönlerden soru yoluyla belirleyen zarflardır: *hani, nasıl, ne, ne denli, ne biçim, neden, nerede, nereden, ne kadar, nice, niçin* gibi.²⁶ *Ne diye saparlar, niye geldin, nasıl seçer...*

1.2. Zarf Görüşleri Üzerine Bir Değerlendirme

Yukarıda araştırmacıların zarfları ne şekilde sınıflandırdığı verilmiştir. Ancak araştırmacılar arasında bu konuda bir birlik sağlanamamıştır. Zarfların çeşitleri ile ilgili olarak araştırmacılar arasındaki bazı görüş ayrılıkları maddeler hâlinde aşağıda ifade edilmiştir.

Tahsin Banguoğlu tarz zarflarının içinden Gerçek mi?, olur mu? sorularına yanıt verenleri gerçekleştirme zarfı olarak adlandırır. Banguoğlu, fiillerde oluş ve kılışın, sıfatta vasfın bir niteliğini belirtmeye yarayan zarfları nitelik zarfı olarak alırken bir oluş veya kılışın oluşma biçimini belirtmeye yarayan zarfları tarz zarfları başlığı altında toplar. Burada ikisi arasında sadece isimlendirme farkı olduğu açıktır. Zeynep Korkmaz’a benzer bir sınıflandırmayı Neşe Atabay-Sevgi Özel-İbrahim Kutluk *Sözcük Türleri* adlı eserinde yapar. Muharrem Ergin de bu tarz zarfların sayılarının çok olduğunu belirtirken bu zarfları nasıllık-nicelik zarfları, hâl zarfları adı altında tek başlıkta toplar. Araştırmacılar tarz zarflarının diğer zarflara göre daha fazla olduğu hususunda ortak bir fikre sahip olup bu türden zarfları farklı adlandırmışlardır.

Evet, hayır gibi cevap bildiren sözcüklerin türü konusunda araştırmacılar arasında birlik yoktur. Tahsin Banguoğlu bu tür sözcükleri “*gerçekleştirme zarfı*”²⁷; Tahir Nejat Gencan,²⁸ Neşe Atabay vd.²⁹ “*yanıt belirteci*”; Muharrem Ergin³⁰, İbrahim Delice³¹ gibi isimler ise bu tür sözcükleri “*ünlem edatları*” başlığı altında değerlendirmektedir. Zeynep Korkmaz ise bu tür sözcükleri “*cevap verme ünlemleri*”³² olarak almaktadır. Tezde de bu sözcükler tür olarak edat olarak kabul edilmiştir.

²⁶Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 482.

²⁷Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 372.

²⁸Tahir Nejat Gencan, **Dilbilgisi**, TDK Yayınları, Ankara 1979, s. 426.

²⁹Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 85.

³⁰Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul 2002, s. 349-351.

³¹H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 172-189.

³²Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 996.

Yine/gene, tekrar, yeniden gibi tekrarlama bildiren sözcükler genellikle zarf olarak değerlendirilmektedir. Fakat bu tür sözcüklerin tarz zarfı mı zaman zarfı mı olduğu hususunda görüş ayrılıkları vardır. Muharrem Ergin bu sözcükleri “*zaman zarfı*” olarak kabul etmektedir. Tahsin Banguoğlu “*tarz zarfları*”³³ olarak değerlendirmiştir. Tahir Nejat Gencan “*niteleme belirteçleri-yinelenmiş sözcükler*”³⁴; Zeynep Korkmaz, Neşe Atabay vd. ise bu sözcükleri “*tekrarlama (yineleme) bildiren durum zarfları*”³⁵ olarak almaktadır. Anlam olarak tekrar anlamını sağladığı eldeki eserlerde açıkça görülmektedir. Bu yüzden de bu sözcükler durum zarfı-tekrarlama bildirenler içerisinde alınmıştır. Kaynak eserlerden birkaç cümle aşağıda örneklendirilmiştir.

Ölümün kucağına atıldığım zaman ise gene, o ses, hem de telâşlı, hem de sanki bir daha dirilmeyecekmiş gibi, korkulu ve üzgün, tâ cân evime bâsübâdelmevt kadehini dayar. (H, s. 8)

Acabâ mihmânım, bunun, tekrar güneşten müjdeler getiren rüzgârın sesi olduğunu neden bilmek istemiyor? (H, s. 59)

Fakat şu muhakkak ki hoşlandığımız da, hoşlanmadığımız da, hep o notaların evrilip çevrilmesinden ibâret! (A.A, s. 30)

Kızın yüzünde pempelik birden koyulaştı ve gene birdenbire o kadar hızla, solup kayboldu, yerini sarı, sapsarı bir renge bıraktı ki, âdeta korktum. (A.A, s. 34)

Sâlih iskemlelere oturmayı saygısızlık addettiği için, bavulu kendi mevkiine daha uygun bularak dâima onun üstünde oturur. (A.A, s. 25)

Gene bir stepler süvârisi olan bu kavmin Anadolu’yu yakıp yıktıktan sonra, Selçuklu İmparatorluğu’nun ince ve işlenmiş kültür ve medeniyeti içinde silinip gitmeleri gibi... (Y.B.A, s. 294)

Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (Y.B.A, s. 108)

³³Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 375.

³⁴T. Nejat Gencan, **Dilbilgisi**, TDK Yayınları, Ankara 1979, s. 424-425.

³⁵Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 474-475.

Asla, elbette, hiç gibi kesinlik anlamı sağlayan sözcükler bazı araştırmacılar tarafından zarf olarak alınmıştır. Muharrem Ergin, bu kelimeleri zarflar içinde vermemiştir. Tahir Nejat Gencan³⁶ Neşe Atabay vd.³⁷ “*kesinlik belirteci*” olarak almıştır. Tahsin Banguoğlu “*gerçekleme zarfları*”³⁸; Zeynep Korkmaz “*kesinlik bildiren durum zarfları*”³⁹ olarak almıştır. Tezde de cümlede sağladığı anlamlara bakıldığında bu sözcüklerin kesinlik bildiren durum zarflarında alınması uygun bulunmuştur.

Halbuki içimizi yoran hâdiselerin bizi ne mertebe yükselttiğini asla hesâba katmayız da, baş aşağı yuvarlayan alkış ve sitâyiş uçurumuna kendimizi atarız. (A.A, s. 49)

Elbette çobansız sürüyü kurt kapar. (Y.B.A, s. 218)

İşte, Fransız Akdeniz sâhillerini işgal eden Charles Quint’dan, Kanûnî’ye sığınan Birinci François’nın imdat talebini, şu kompartman arkadaşlarım ve çağdaşları unutmuş olsalar dahi, târih yapraklarından asla silinmeyecektir. (Y.B.A, s. 20)

Belki, galiba gibi olasılık bildiren sözcükler Zeynep Korkmaz,⁴⁰ Neşe Atabay vd.⁴¹ “*olasılık bildiren durum zarfı*” olarak alınmıştır. Tahsin Banguoğlu bu sözcükleri “*gerçekleme zarfı*”⁴² olarak değerlendirmiştir. H. İbrahim Delice “belki”yi “*cümle dizisi oluşturan bağlaçlar*”⁴³ da vermiştir. Tezde cümledeki kullanımlar dikkate alındığında cümleye olasılık anlamı kattığı görülmektedir. Bu sebeple olasılık bildiren durum zarflarında alınması uygun görülmüştür.

Belki, dertten de özge bir dert ile halvet olmak için... dedim. (H, s. 115)

Zîra beni kendi dâmâdı olarak görmeyi belki şimdiye kadar hiç düşünmemişti. (A.A, s. 33)

³⁶T. Nejat Gencan, **Dilbilgisi**, TDK Yayınları, Ankara 1979, s. 422-423.

³⁷Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 93.

³⁸Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 372.

³⁹Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 469.

⁴⁰Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 471.

⁴¹Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 95.

⁴²Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 372.

⁴³H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 149-150.

Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (Y.B.A, s. 61)

Ancak, sadece, yalnız gibi sınırlama bildiren sözcükler zarf mı edat mı olduğu noktasında araştırmacılar arasında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Zeynep Korkmaz *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)* kitabında sınırlama bildiren durum zarfları olarak değerlendirmiştir.⁴⁴ Neşe Atabay vd. de *Sözcük Türleri* adlı eserde bu sözcüklere aynı başlık altında yer vermiştir.⁴⁵ Edatlar tek başına anlamı olmayan sözcüklerdir. Ancak, sadece, yalnız gibi sözcükler sınırlama bildirdiğinde ve sadece anlamını sağladığında tek başına bir anlam ifade ederler. Cümlede yüklem ile ilişki kurarlar. Bu yüzden sınırlama bildiren bu ifadeleri durum zarflarında almak yerinde olacaktır. Ama, fakat gibi anlamları sağladığında ise bir bağlama işlevi olduğu için cümle dizisi oluşturan bağlaçlarda alınmalıdır. Bu konuda Funda Kara'nın *Edat ve Zarf Üzerine Bazı Düşünceler* adlı makalesi kaynak olabilmektedir.

Her istîdat ancak kendi kâbiliyeti çevresinde olgunlaşabilir. (A.A, s. 81)

Tek insanın değil, ilim hey'etlerinin, ancak yıllarca sürecek çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (Y.B.A, s. 165)

Tam iki sene evvel tahsîlimi bitirip, Avrupa'dan döndüğüm zaman, amcam, yalnız bana karşı gösterdiği ciddî bir alâka ile: “İşte Cemil, şimdi hem iktisat, hem hukuk doktorusun; hayâtın en çetin safhasını yendin, büyük mevkiler, şan, şeref seni bekliyor. (...) bankası müdürü Cezmi Bey, mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek kaç defa ağzımı aradı. Senin gibi liyâkatli bir genci kim istemez? Şimdilik oraya yerleş de...” dedi. (A.A, s. 20)

Bâtılı da bâtıl olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (Y.B.A, s. 239)

İşte sözcüğü kimi araştırmacılar tarafından *gösterme* veya *işaret zarfı* olarak kabul edilirken kimi araştırmacılar tarafından gösterme edatı kabul edilmiştir. Muharrem Ergin

⁴⁴Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK, Ankara 2017, s. 473.

⁴⁵Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, *Sözcük Türleri*, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 95.

işte sözcüğünü “*gösterme edatı*” olarak almaktadır.⁴⁶ İbrahim Delice “*pekiştirme edatı*”⁴⁷ alırken Neşe Atabay vd. bu sözcüğü *işte* kelimesini “*Sözcük Türleri*” kitabında “*gösterme belirteci*”⁴⁸ Tahir Nejat Gencan ise “*Dilbilgisi*” kitabında “*gösterme ve tanıtma belirteçleri*”⁴⁹ adı altında bu zarftan bahseder. Zeynep Korkmaz “*Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*” kitabında bu sözcüğü “*gösterme ünlemleri*”⁵⁰ olarak almıştır. Bu sözcük tezde de zarf olarak alınmamıştır.

İçeri, dışarı, ileri, geri, aşağı, yukarı gibi yer-yön bildiren sözcükler zarf kabul edilmektedir. Fakat bu sözcükler çekim eki aldığındaki Muharrem Ergin, T. Nejat Gencan, Tuncer Gülensoy, tarafından zarf kabul edilmemektedir. Tahsin Banguoğlu, Günay Karaağaç, Zeynep Korkmaz, Neşe Atabay vd. ise bu sözcüklerin çekim eki aldıklarında da zarf olacağı görüşündedirler.⁵¹ Çalışmada bu sözcükler çekim eki almadığı durumlarda yer-yön zarfı olarak alınmıştır. Cümle öğeleri değerlendirmesinde yer tamlayıcısı ile zarf tümleci arasında ayırım yapabilmek adına bu şekilde kabul edilmiştir.

Azlık- çokluk zarfı ile ilgili tanımlar Zeynep Korkmaz’ınkine benzer tanımlardır. Korkmaz “*Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*” kitabında azlık-çokluk zarfını eşitlik derecesi gösterenler, üstünlük derecesi gösterenler, en üstünlük derecesi gösterenler, aşırılık derecesi gösterenler olarak alt başlıklara ayırır⁵². Atabay-Sevgi Özel-İbrahim Kutluk “*Sözcük Türleri*” adlı kitabında benzer bir sınıflandırma yapıp temel başlığı ölçü belirteçleri olarak kullanır.⁵³ Muharrem Ergin, gramer kitabında en sözcüğünün tek başına bir anlam ifade etmediğini isim gibi kullanılamayacağını belirttikten sonra tek başına edat karakterinde olduğunu, sıfatların ve zarfların önünde kullanılabileceğini söyler.⁵⁴

Neden, niçin, ne zaman, ne kadar gibi soru anlamı sağlayan sözcükler Muharrem Ergin tarafından “*sorma edatları*”⁵⁵ olarak kabul edilirken Zeynep Korkmaz⁵⁶, H. İbrahim

⁴⁶Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul 2002,s. 351.

⁴⁷H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 201.

⁴⁸Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 97.

⁴⁹T. Nejat Gencan, **Dilbilgisi**, TDK Yayınları, Ankara 1979, s. 422.

⁵⁰Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 993.

⁵¹Turgut Baydar, “Yön Zarfları Üzerine”, **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Konya 2013, Sayı: 33, S. 1-13.

⁵²Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 478.

⁵³Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 89-90.

⁵⁴Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul 2002,s. 262.

⁵⁵Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul 2002,s. 350.

Delice⁵⁷, Neşe Atabay vd.⁵⁸ “soru zarfları” içinde değerlendirmektedir. Tahsin Banguoğlu soru zarfları şeklinde bir tür vermemiş ve edatlar kısmında da bu sözcüklere yer vermemiştir.

Yukarıda verilen sınıflandırmalardan sonra Zeynep Korkmaz’ın sınıflandırmasından hareketle zarflar kullanılışları bakımından aşağıdaki gibi birkaç ortak başlık altında toplanabilir:⁵⁹

Tarz Zarfları

Bir, fiili, fiilimsiyi, sıfatı, zarfı niteleyen veya bir sözcüğü birliktelik, tekrarlama, kesinlik, pekiştirme gibi yönlerden tamamlayan zarflardır. Bu zarflar gramerciler arasında farklı görüşlere sebebiyet vermiştir. Tezde sağladığı anlamlardan yola çıkarak bir gruba konulması uygun görülmüştür. Bu zarflar Zeynep Korkmaz’da olduğu gibi ikiye bölünüp niteleme ve durum zarfları alt başlıklarında değerlendirilmiştir.

Tarz zarfları miktar olarak en fazla tercih edilen zarf çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tezde de incelenen örneklerde bu durum belirgindir. Özellikle kelime grubu biçimindeki tarz zarfları dikkat çekmektedir. Bu durumda zarf-fiil grubunun etkisi oldukça fazladır.

Söyle fermanlım söyle... bana gene, duymak istediklerimi de, istemediklerimi de, dudaklarını kulağıma yaklaştırıp bir bir söyle, bekliyorum. (H, s. 15)

Öyle ya, terbiyesiyle kültürüyle hırsıyla alâkadar olarak yetiştirdiği yeğeninden, idealini gerçekleştirecek bir istikbal beklemek, pek tabî ki hakkı idi. (A.A, s. 18)

Bu sûretle amcamı hem memnun etmek, hem de ikinci plana bıraktığı hülyâlarını yavaş yavaş iptâl edecek vakti kazanmak istiyordum. (A.A, s. 21)

Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi

⁵⁶Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 482-483.

⁵⁷H. İbrahim Delice, **Sözcük Türleri**, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 61.

⁵⁸Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 99.

⁵⁹Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017

dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (A.A, s. 41)

Hâlâ seyyah rehberlerinde ve seyyahların hâfızalarında, sual olup karşımıza dikilerek cevap bekleyen ve “yıktık!” diyemediğimiz için başımıza eğdiren bu kârarı, kim nasıl verebilmiştir? (Y.B.A, s. 12)

Peter Andrews, bize Temple Churc’u Gösterme Zarfık istemiş ve Dr. Rahmi Öz Bey, Mügöl, Peter ve ben hep berâber gitmiştik. (Y.B.A, s. 129)

Fransa’nın şehir kasabalarına gelince, bu elliyi aşkın saintli, palaisli, royalli, isimleri teker teker hatırlamak da saymak da hem lüzumsuz hem de imkânsız. (Y.B.A, s. 35)

Zîra İtalya, her âileye, bir veya daha fazla araba satın alacak kadar iktisâdî imkân vermiş olduğu için, ortada taksi diye bir vâsitaya hemen hemen lüzum kalmamış. (Y.B.A, s. 68)

Zaman Zarfları

Bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, zarfı zaman yönünden tamamlayan zarflardır. Bu zarflar basit bir sözcük olarak kullanılabildiği gibi türemiş, birleşik veya kelime grubu şeklinde de karşımıza çıkabilmektedir.

Îmânım sana gönül verip benden kaçalı kâfirim artık, dedim. (H, s. 10)

İşte ben de bu hayat kavsini, ölümle dirim arasında bir uçtan bir uca uçarken, başım birinin zirvesinden ötekinin şâhikasına değer durur. (H, s. 8)

Dünyâya gelmeden çok evvel, dünya henüz şekillenip sûret bağlamadan, dedim. (H, s. 12)

Benim evvelâ Avrupa’nın, sonra da İstanbul’un salonlarından kaçıp, Bursa’nın bir köşesine sığınışım gibi. (A.A, s. 18)

Ben, babamı üç, annemi de on iki yaşında kaybettikten sonra, hiç evlâdı olmayan amcama mal oldum. (A.A, s. 18)

Nihâyet sonunda da babamdan ve anamdan mîras kalan servetimi, çoğalmış olarak elime teslim etti. (A.A, s. 19)

Evet şimdi, dalgalarla mücâdele edip, edip de sâhile düşen yorgun bir kazâzedeyim. (A.A, s. 24)

Yer ve Yön Zarfları

Bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, zarfı yer-yön yönünden tamamlayan zarflardır. İleri, geri, içeri, dışarı, aşağı, yukarı gibi sözcükler en sık tercih edilen yer-yön zarflarıdır. Bu zarflar yapısı bakımından kullanımda genellikle basit veya türemiş şekilde görülmektedir.

Peki ama ödüncür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Kim o, demeye kalmadan itip içeri girdi. (H, s. 111)

Bu seslerden, bu uyanıştan inciyorum, bu ağaran günü itip gene geceyi geri getirmek istiyorum. (A.A, s. 155)

Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp:

-Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı? (A.A, s. 83)

Granada ise daha uzaktı; gidip gelmenin 1000 kilometre olduğunu zannederek kâfileye iştirak etmekten vazgeçmek, Emin Bey'lerle Sinan'ı geçirmek üzere aşağı inmiştim. (Y.B.A, s. 270)

Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, zarfı eşitlik, üstünlük, en üstünlük, aşırılık gibi miktar yönünden tamamlayan zarflardır.

Senden daha güzel bir şey yok ki seni ona benzeteyim Allah'ım! (H, s. 78)

Yoksa bu mahkûmiyette, irâdenin irâdesini görmek için mi, hayretleri hikmetleri az bulur oldum? (H, s. 79)

Oldukça hodbin ve tamâmen mekanik bir adam olmasına rağmen, beni yetiştirmek için, kâbiliyetlerini çok aşan husûsî bir alâka ve himmetle hareket etmişti. (A.A, s. 21)

Sâlih'in bütün dürüst ve temiz vasıflarından başka en hoşuma giden tarafı, salâhiyeti hudûdunu aşmamasıdır.(A.A, s. 29)

O İtalyanca söyledi, Fransızca'nın benzer ve müşterek kelimeleri ile kısmen anlaştık. (Y.B.A, s.228)

Soru Zarfları

Bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, zarfı soru yönünden tamamlayan zarflardır.

Kâh yanan, kâh yakılan; kâh asılan, kâh kesilen; kâh sevilip, kâh tekmelenen neden ben olmayayım? (H, s. 20)

Onlara nasıl söyleyebilirim ki, seni ilk gördüğüm gün benim için Kadir Gecesi olduğunu... (H, s. 12)

Maamâfih baktığımız bu kitabın, gün olup biteceği ve her tekrarlayışımızda, tesirinden, uyandırmış olduğu ilk alâka ve heyecandan kaybedeceği gibi, insan da ne kadar gezse, dolaşsa, bu devamlı seyâhat, gün olup bir bıkkınlığa gelip dayanabiliyor. (A.A, s. 17)

Saatlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum hep karanlıkta konuşuyoruz; yalnız derecesine bakarken ve pansumanını yaparken Sâlih'in şamdanını yakıyorum. (A.A, s. 150)

Neden onları görüp maksatlarını teşhis etmeden, geri dönülemeyecek bir yola atılmıştık? (Y.B.A, s.43)

Zeynep Korkmaz soru zarflarını sınıflandırmada ayrı almıştır. Tahsin Banguoğlu *Türkçenin Grameri*, Muharrem Ergin *Türk DilBilgisi* adlı gramer kitabında soru zarflarına ayrı bir başlık açmamıştır.

1.3. Edebî Metin, Üslup ve Sözcük Türü İlişkisi

Metni oluşturan temel birim cümledir. Cümleler metinleri oluşturur. Fakat her cümle, olduğu gibi metinde yer alamaz. Bir cümle dizisinin metin oluşturabilmesi için bir bütünlük oluşturması gerekir. Yani cümleler gelişigüzel değil belli bir uyum içindedir. Kendisinden önce gelen konu ile de alakalı olması şarttır. Cümleleri oluşturan ise sözcüklerdir. Sözcükler cümleleri ve metinleri zenginleştiren küçük bir birimdir. Sıddık Akbayır “*Nasıl ki bir kumaş, dokuyucunun elinde yüzlerce ipin ardı ardına, yan yana gelmesiyle oluşuyorsa; metin de yazarının, metni oluşturan öğeleri birbirine aşama aşama eklemesiyle bir ‘dokuma’ süreci sonunda ortaya çıkmaktadır.*⁶⁰ diyerek metnin oluşum sürecini ifade etmiştir.

⁶⁰Sıddık Akbayır, **Cümle ve Metin Bilgisi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2006, s. 215.

Metin çeşitli şekillerde, farklı kişilerce tanımlanmış olup bunlardan birkaçına yer vermek yerinde olacaktır. Metin kelimesi Türkçe Sözlük'te “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst.”⁶¹ olarak açıklanmıştır. Doğan Günay ise metni “Belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünü.” olarak tanımlamıştır.⁶² Bir başka tanım da Doğan Aksan'a aittir: “İletişim sırasında gerçekleşen bir sözce ya da dil dışı etkenlerle bağlantılı bir sözceler bütünü.”⁶³ Sedat Balyemez de metin için doktora tezinde kapsamlı bir tanıma yer vermiştir: “Metin, bir iletişimi gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan, taşıdığı ileti bağlam içinde ve alıcının durumuna göre şekillenip alıcının algılamasıyla tamamlanan cümleler bütünüdür.”⁶⁴ Bu tanımlardan sonra bir tanım yapmak gerekirse bir bütünü meydana getirmek için sözcüklerin bir ileti bağlamında yan yana gelmesidir denilebilir.

Süheyla Bayrav her metnin belli bir bildiri taşıdığına, metnin görevinin o bildiriyi insanlara ulaştırmak olduğuna, önemli olan unsurun ise metinlerin bu görevi nasıl yaptığına ve ne kadar başardığına dikkat çekmektedir.⁶⁵ Bu husus da metin dil bilimin alanına girmektedir. Yusuf Alan “Yazılı ve sözlü bir metni, metin yapan nitelikleri, metnin oluşturulmasında kullanılan iç yapı ve dış yapıyı, metni daha anlaşılır ve akılda kalıcı kılmayı sağlayan nitelikleri, prensipleri belirlemeye çalışan bilim dalı, modern belagat, kompozisyonbilimi.”⁶⁶ diyerek metin dil bilimin tanımını vermiştir.

Canan Ayata Şenöz ise bir metnin yapısını, içeriğini, kurgulanışını, iletişim işlevini ortaya çıkarmak ve uygulamalı örneklerle göstermek şeklinde metin dil bilimin amacını aktarmıştır. Metin dil biliminin ilk ve en önemli görevinin, metin olanı metin olmayandan ayırmak gerektiğini bu nedenle metin dil bilimin, metinlerin yerine getirmesi gereken ölçütleri belirlemeye, metin türleri arasındaki ortak ve farklı özellikleri açıklamaya çalıştığını vurgulamıştır.⁶⁷

⁶¹Türkçe Sözlük, “Metin”, TDK, Ankara 2010, s. 1382.

⁶²Doğan Günay, **Metin Bilgisi**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 35.

⁶³Doğan Aksan, **Anlambilim –Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi-**, Engin Yayınevi, Ankara 1997, s. 149.

⁶⁴ Sedat Balyemez, **Dede Korkut Hikâyelerinin Metin Dil Bilimsel Yapısı**, Doktora Tezi, Ankara 2011, s. 2.

⁶⁵ Süheyla Bayrav, **Filolojinin Oluşumu**, Multilingual Yayınları, İstanbul 1998, s. 86.

⁶⁶ Yusuf Alan, **Lisan ve İnsan**, TÖV Yayınları, İzmir 1994, s. 62

⁶⁷Canan Ayata Şenöz, **Metindilbilim ve Türkçe**, Multilingual Yayınları, İstanbul 2005, s. 22-23.

Yukarıda belirtilenlerden anlaşıldığı üzere metinler bir uyum içerisinde ortaya çıkmaktadır. Yapısı, içeriği, okuyucuya ulaştırmak isteği ile bir metin meydana gelmektedir. Bu hususta yapıda unutulmaması gereken önemli kavramlardan biri de üsluptur. Üslup genel anlamda biçim, tarz anlamını taşımaktadır. Üslup, bir metni metin yapan, bir metnin türünü belirlemeyi sağlayan, bir metni okuyucuya aktaran kavramdır. Üslup kavramı Türkçe Sözlük'te “*Sanatçının görüş, duyuş, anlayış ve anlatıştaki özelliği veya bir türün, bir çağın kendine özgü anlatış biçimi, biçem, tarz, stil.*”⁶⁸ olarak tanımlanmıştır. İbrahim Karahancı ise üslubu “*zihinde var olan tercihe açık mevcut dil olanaklarından bilinçli / bilinçsiz olarak seçilen dil birimlerinin / dilsel özelliklerin kişiye özgü kullanımının yoğunlaşmasından doğan özgün bir yapı*”⁶⁹ olarak tanımlamıştır.

Düşünceler güzel bir üslupla dile getirildiğinde etkili ve kalıcı olmaktadır. Geçmişten günümüze hayatın her döneminde kullanılan üslubun etkisi gerek hayatımızda gerek metinlerde fazlasıyla hissedilmektedir. Üslup bir insanın kişiliğini şekillendiren temel unsurlardan da biridir. Kişinin hayatında böyle bir yere sahip olan üslup, metinlerin okunabilir olmasının da ön koşuludur. Günlük hayatta kullanılan üslup nasıl hayata değer katıp yeni renkler kazandırıyororsa metinlerde kullanılan üslup da bir esere edebî değer kazandırmaktadır. Konusu çok ilgi çeken bir eser ele alındığında bazen on sayfadan öteye geçilmemektedir. Bunun temel sebebi de aslında yazarın üslubunun beğenilmemiş olmasıdır. Çünkü seçilen sözcükler, anlatım tarzı eseri okunabilir kılmaktadır. Aktarılacak istenen düşünce ile üslup birbirini tamamladığında güzel bir metin ürün ortaya çıkmaktadır. Bu durum da üslubun düşünceyi aktarmada bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir.

Üslubun öneminden ve gereğinden bahsedildikten sonra bir de çeşitlerine değinilmesi faydalı olacaktır. Üslup çeşitlerini belli bir sayı ile sınırlamak pek mümkün olmamaktadır. Bu durumun en somut örneklerinden biri de divan edebiyatının kendisidir. Kur'an'daki Yusuf Peygamber kıssasına nazaran yazılan “Yusuf u Züleyha” mesnevileri farklı dönemlerde birçok şair tarafından defalarca kaleme alınmış olup farklı tarzlarda okuyucuya sunulmuştur. Bu tarzı oluşturan şey ise kişilerin kullandığı üsluplarıdır yani

⁶⁸Türkçe Sözlük, “Üslup”, TDK, Ankara 2010, s. 2451.

⁶⁹İbrahim Karahancı, “Sözcük Birimlerin Üslup Oluşumuna Katkısı I”, **I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi** 5/4, 2017, s. 1731-1747.

aktarma şekilleridir. Yazarın üslubu metnin türünü de etkilemekte ve metin bu duruma göre şekillenmektedir. Tezdeki eserler bu duruma örnek gösterilebilir. Hancı mensur şiiri daha soyut ve duygu dolu ifadelerle karşımıza çıkarken Yeryüzünde Birkaç Adım gezi yazısında daha somut ifadeler yer almaktadır. Yine bir başka açıdan bakıldığında Ateş Ağacı romanında betimleme ve sanatlardan yararlanıldığı görülmektedir. Vermiş olunan bu örneklerden de anlaşılacağı gibi üsluplar kişiye özgü olabileceği gibi metin türünün de bir üslubu olabilmektedir. Kişilerin, metin türlerinin, eserlerin, dönemin dahi bir üslubu vardır. Bu konuda farklı isimler tarafından üslup sınıflandırılmaları yapılmıştır. Bu sınıflandırmaların birkaçından aşağıda bahsedilecektir.

Ahmet Çoban üslup sınıflamasında yedi çeşit üsluptan bahsetmektedir:

- Sanatlara Göre
- Devirlere Göre
- Çevrelere Göre
- Kişilere Göre
- İşlevlerine Göre
- Biçim ve Türlerine Göre
- Diğer Üslup Çeşitleri

Edebî türleri dikkate alarak edebi türlerin üslubu için de R. M. Ekrem tarafından bir tasnif yapılmıştır. R.M. Ekrem'in üslubuna denk bir sınıflama da Süleyman(Hüsnü) Paşa'dan gelmiştir. Burada Süleyman Paşa üslup terimi yerine kelâm terimini tercih etmiştir. Buna ek olarak Ekrem'in üslup çeşitleri için benzeri sınıflandırma Abdurrahman Fehmi ve Halit Ziya Uşaklıgil'den gelmiştir.

Mehmet Kaplan üslubu şu şekilde sınıflandırmıştır:

- Hissî-zihnî Üslup
- Sakin-heyecanlı Üslup
- Sade-süslü Üslup
- Asil-aşağı Üslup
- Veciz-geveze Üslup
- İnce-kaba Üslup
- Renkli- renksiz Üslup
- Plastik-müzikal Üslup

Görüldüğü üzere üslup için farklı sınıflandırmalar mevcuttur. Bu sınıflandırmalar da farklı özellikler dikkate alınarak sınıflandırmalar oluşturulmuştur. Adem Çalışkan üslup üzerine yaptığı çalışmada yeni bir sınıflandırma önerisinde bulunup üslubu on dokuz başlık altında incelemiştir:

- Asırlara, çağlara, yüzyıllara veya devirlere, dönemlere ve zamana göre üslûp
- Cicero'ya ve diğer klasik belagatçılara dayanan standart teorilere göre düzey belirten üslûp
- Diller veya ülkelere veyahut milletlere göre üslûp
- Kıta adlarına göre üslûp
- Sanat ve edebiyat akımlarına göre üslûp
- Edebiyat türlerine göre üslûp
- Kişilere (dair ve yazarlara) göre üslûp
- Din veya dinlere göre üslûp
- Kutsal kitaplara göre üslûp
- Dinleyici veya okuyuculara göre üslûp
- Eserin veya yazar /şairin amaç ve tavrına göre üslûp
- Konu ve çalışma verilerine göre üslûp
- Yazar veya şairlerin cinsiyetlerine göre üslûp
- Genel ve özel olup olmamaya göre üslûp
- Bilim veya sanat dallarına göre üslûp
- Teorik veya pratik olup olmadığına göre üslûp
- İş ve meslek gruplarına göre üslûp
- Bireysel veya millî veyahut küresel olup olmamasına göre üslûp
- Roman Jakobson'ın dilbilimsel iletişim diyagramına göre üslûp

Yukarıda verilen bilgilerden anlaşıldığı üzere farklı ölçütlere göre çeşitli üslup sınıflandırmaları⁷⁰ yapılabilmektedir. Kişilerin anlatma duygusunun gün yüzüne çıkması ile birlikte üslup da ortaya çıkmış olmaktadır. Bu kadar eski bir tarihe sahip olan üslubu sınıflandırma konusunda da bu sebepten ötürü birçok başlık görmekteyiz. Üslubu sadece metnin üslubu olarak ele almak ya da yazarının üslubunu veyahut da dönemin üslubu

⁷⁰Adem Çalışkan, “Üslûp Ve Üslûpbilim Üzerine-4: Üslûp Ve Üslûpbilim Sınıflandırmaları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 8/38, Haziran 2015, s. 59-76.

olarak sınırlamak yetersiz kalmaktadır. Üslup oldukça geniş yelpazeye sahip bir zincirin halkaları gibidir. Tek başlık altında ele almak imkânsız olduğu gibi parça parça değerlendirmek de mümkün değildir.

Sonuç olarak üslup bir bütündür, bütün olduğu gibi kişilere hastır. Buraya kadar ele alınan üslup ve üslup çeşitleri hakkında verilen bilgilerden sonra üslubu oluşturan temel unsur olan sözcükler ve sözcüklerin cümle içerisinde üstlendiği görevlerin adı olan sözcük türlerinin üsluba katkısından bahsedilecektir. Ardından da Sâmiha Ayverdi'nin *Hancı, Ateş Ağacı, Yeryüzünde Birkaç Adım* adlı değişik türdeki eserlerinde sözcük türlerinden biri olan zarfın Sâmiha Ayverdi'nin üslubuna etkisi incelenecektir.

Sözcük türlerinin üsluba katkısı noktasında incelemelerde bulunan İbrahim Karahancı “Sözcük Birimlerin Üslup Oluşumuna Katkısı I” yazısında “Metin kurgusunda çeşitli görevlerle donatılan sözcükler, kendi dilbilgisel kategorileri içinde anlam ve görevlerine göre özel sınıflandırmalara tabi tutulurlar. Örneğin *adlar* soyut / somut / iş-oluş, özel / cins, tekil / çoğul / topluluk gibi alt özellikler barındırırlar. Aynı şekilde, *sıfatlar* niteleme ve belirtme; *zarflar* durum, zaman, nicelik, nitelik vb. işlev esaslı alt kategorilere ayrılırlar. Okuyucu üzerinde etki bırakarak vericinin kurmak istediği anlam dünyasına hizmet eden bu dil birimlerinin sıklık, dağılım ve birleşimleri, alımlama sürecinde zihinde bazı çağrışımların yoğunlaşmasına, aktarılacak istenen bilgi ve duyguların somutlaşmasına yol açarlar.”⁷¹ diyerek sözcük türlerinin üslup içindeki yerinden bahsetmiştir.

Sözcük türleri olan isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, eylem üslubun bir parçası olup aynı zamanda edebiyat bilimi ile de ayrı düşünülemez. Bir metinde kullanılan sözcük türleri metin türünün çeşidine göre farklılık göstermektedir. Örneğin öğretici bir metinde tercih edilen soyut-somut kavramlar incelendiğinde somut kavramların daha çok tercih edildiği görülürken bir şiir incelendiğinde soyut kavramların daha çok tercih edildiği görülmektedir. Sâmiha Ayverdi'nin *Hancı* adlı mensur şiiri ile *Yeryüzünde Birkaç Adım* adlı gezi yazısında da bu fark ortadadır. *Hancı* mensur şiirinde soyutluk ön planda iken *Yeryüzünde Birkaç Adım* gezi yazısında somutluk daha belirgindir. Bir başka açıdan bakıldığında bir metinde sıfatların ve zarfların fazlalığı eseri sanatsal boyuta taşıyarak

⁷¹İbrahim Karahancı, Sözcük Birimlerin Üslup Oluşumuna Katkısı I, **I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi** 5/4, 2016,s. 1731-1747.

esere katkı sağlamaktadır. Özellikle de niteleme sıfatlarının sıfatlar içerisinde daha çok tercih edilmesi metni daha öznel bir yapıya sürüklemektedir. Ayrıca esere hareketlilik ve canlılık katmaktadır. Okuyucuda bir belirsizlik ya da belli bir sınır çizilmeye çalışıldığında ise belirtme sıfatlarının tercih edildiği genel olarak görülmektedir. *Ateş Ağacı* romanında sözcük türü olarak sıfat ve zarfların büyük ölçüde yer kapladığı görülmektedir. Bir hareketlilik halinde olmanın muhtemel bunda payı büyüktür. Bahsedilen hareketlilikte fiillerin sık kullanımını da göz ardı etmemek gerekir. Aynı zamanda bu sözcük türleri betimlemeye katkı sağlamaktadır. Net olarak görülen bir durum vardır ki sözcük türlerinin üsluba katkısı mutlaka vardır. Net olmayan kısım ise hangi türün bir metne ne oranda katkısı olduğudur. Verdiğimiz birkaç örnekte de sözcük türlerinin kullanımında hangi sözcük türünün daha fazla etkiye sahip olduğu farklı nedenlere bağlı olarak değişebilmektedir. Sözcük türleri, metin, tür ilişkisine değinildi. Aşağıda teze kaynaklık eden Sâmîha Ayverdi ve onun eserlerinden söz edilip zarfların üslubuna katkısı ifade edilecektir.

Sâmîha Ayverdi, Türkçenin dil kurallarına önem vermektedir. Dil, din, kültür, gelenek-görenek onun için önem arz etmektedir. Bu açıdan sağlam ve özgün bir üslubunun olduğu açıktır. Eserlerinde mutlaka vermek istediği bir ileti bulunmaktadır. Bu iletiyi ise sanatını göz ardı etmeden vermiştir. Güçlü tahlil ve tasvirleriyle eserlerinde kalıcılığı sağlamıştır. Yazın hayatına geç giren bir düşünür, yazar olsa da eserleri ile bu açığı kapatmıştır. Osmanlının çöküş yılları ile yeni bir devletin kuruluş yıllarında yaşamını sürdüren Ayverdi, değişimlere tanık olmuştur. Bu yüzden eserlerinin ana temalarından biri bu değişimler üzerinedir. Eskiye yıkıp yeniye uyum sağlarken dilimize ve kültürümüze sahip çıkmanın öneminden bahsetmektedir. Eserlerinde yine fazlasıyla işlenen bir tema da tasavvuftur. Maddeden mana alenine erişmeyi aktarır. Bu da onun aldığı hususi eğitimlerden ileri gelmektedir. Sâmîha Ayverdi bahsedilen kavramları gelişigüzel aktarmamaktadır. Onun için dil de önemli bir unsurdur. Eserlerinde Türkçenin zenginliklerinden yararlanmış sağlam bir dil ile iletilerini okuyucuya sunmuştur. Eserlerinde durağanlığı kırmak adına farklı cümle yapılarından yararlanmıştır.

Sâmîha Ayverdi'nin tezde incelen üç eserine bakıldığında Hancı mensur şiirinde mana âlemi vurgulanmaktadır. İlâhi aşk burada ana temayı oluşturmaktadır. Tezde tarz zarfları ve zaman zarfları fazla yer kaplamaktadır.

Yeryüzünde Birkaç Adım adlı eseri gezi yazısı türündedir. Eser altı defter ve bir tebliğ bölümünden oluşmaktadır. Yazar; Macaristan, Yugoslavya, Avusturya, Romanya, Fransa gibi ülkelere yaptığı gezileri anlatmaktadır. Burada yine değerlerimize sahip çıkmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu esere bir hareketlilik hâkimdir. Bahsedilen ülkelerdeki izlenimler betimlemeden yararlanılarak okuyucuya aktarılmıştır. Ayrıca bu eserde zaman kavramları da pek fazladır. Hareketlilik, betimleme ve zaman unsurlarının kullanımı zarflara katkı sağlamıştır. Özellikle eserde tarz zarfları ve zaman zarflarının çokluğu bu durumu gösterir niteliktedir. Zarfların kullanımı oldukça fazla olmakla birlikte zarf-fiil grubunun yapıcı fazla olması da dikkat çekmektedir.

Ateş Ağacı ise roman türünde yazılmış bir eserdir. Cemil Bey'in şahsında madde-ruh çatışması irdelenmiştir. Maddi olarak her şeye sahip olan Cemil Bey'in mana âleminde aynı zenginliği yakalayamaması yaşadığı ruhani durumlar aktarılmıştır. Bunlar aktarılmaya çalışılırken tarz ve zaman zarfları yazarın üslubuna katkısı açısından dikkate değerdir.

Hancı, Yeryüzünde Birkaç Adım, Ateş Ağacı adlı üç değişik metin türünde zarflar tespit edilmiş ve Sâmiha Ayverdi'nin üslubuna katkısı noktasında ele alınmıştır. Bilinçli olarak tercih edilmese de sağlam ve çekici bir üslup oluşturulmak istendiğinde dilin olanaklarından yararlanılmaktadır. Ayverdi, basit bir dil yerine edebî bir dil tercih etmiştir. Bu dili oluştururken de zarflardan oldukça faydalanmıştır. Bilinçli olmasa da zarfların bu kadar kullanılması kaçınılmaz bir gerçektir. Çünkü hem konu açısından hem kullanılan metin türleri açısından eserlere bir hareketlilik ve soyut bir zaman hâkimdir. Bu da tarz zarfları ile zaman zarflarının kullanımını kaçınılmaz kılmaktadır. Denilebilir ki Ayverdi'nin eserlerinde zarflar onun üslubunu tamamlayan unsurlardır.

Giriş bölümünün Hancı, Ateş Ağacı, Yeryüzünde Birkaç Adım adlı eserlerde zarf örnekleri incelenmiştir.⁷²

⁷²Eserlerin orijinaline bağlı kalındığı için sınıflandırmaların örneklerinde yazım kuralları TDK'ye göre düzenlenmemiştir.

2. YAPILARINA GÖRE ZARFLAR

Zarflar yapılarına göre değerlendirilirken Türkçenin sözcük türetme kuralları ve sözcük yapısı dikkate alınmıştır. Kaynak dilin kendi kuralları içinde türetilen ancak Türkçe yapım eki almayan sözcükler yapı bakımından basit sözcük olarak kabul edilmiştir. İki tane yabancı sözcükten oluşan zarflar yapısına göre “*basit*” kabul edilmiştir. Hiç Türkçe ek bulunmayan bütün yabancı sözcükler “*basit*” kabul edilmiştir. Türkçe yapım eki almış yabancı sözcükler “*türemiş*” kabul edilmiştir. Türkçe bir sözcük ile birleşmiş yabancı kelimeler “*birleşik*” kabul edilmiştir. Türemişlerde ve birleşiklerde “*art zamanlı*” inceleme yapılmıştır. Çekim eki alan ancak kalıplaşarak yeni sözcük türeten ekler de art zamanlı incelendiğinden “*türemiş*” kabul edilmiştir: (neden < ne+den) gece (geç+e) ... Günümüzde basit gibi görünen ama aslında birleşik olan sözcükler, “*birleşik sözcük*” kabul edilmiştir: şimdi (uş imdi) ... TDK’de birleşik sözcük olarak gösterilmişse “*birleşik sözcük*” kabul edilmiş olup aksi durumlarda “*sözcük grubu biçiminde oluşan*” zarf olarak alınmıştır. Yapı incelemelerinde Tuncer Gülensoy’un *Köken Bilgisi* adlı kitabından faydalanılmıştır. Yapı incelemelerinde art zamanlı incelenen gerekli durumlarda açıklamalarda bulunup kaynak gösterilmiştir.

2.1. Basit Zarflar

Türkçe yapım eki almayan sözcükler basit değerlendirilirken Türkçe yapım eki alan veya çekim eki alıp kalıplaşarak yeni sözcük türetenler türemiş kabul edilmiştir.

2.1.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Basit Zarflar

Hiç: Hele hasret, hiç çıkmaz ordan, çıkmaz ordan. (H, s. 7)

Hele bir hancı vardır, hiç çıkmaz ordan, çıkmaz ordan. (H, s. 7)

İşte buna gülesim geldi Yesriblim! Kâh mürîdin, kâh murâdın olduğumu onlara söyler miyim hiç? (H, s. 9)

İşte buna gülesim geldi Yesriblim! Kâh mürîdin, kâh murâdın olduğumu onlara söyler miyim hiç? (H, s. 9)

Yoldaşım var, çift kişiyim, günah benden hiç ayrılmaz... (H, s. 14)

Didik didik etmek hünerindir ama, bu acıyı hiç çektin mi sen? (H, s. 49)

O güneş ki hemşehrimdir, ben istemedikçe ışığını dünyâyâ salıp da, çatısını duvarını karanlıklardan ördüğüm kalemi yıkar mı hiç? (H, s. 58)

Çok defâ susayım artık susayım... bir daha hiç ağzımı açmayayım... dediğim de oldu. (H, s. 64)

Allah'ım, ya benim için için yanıp tütüşüm, gözüne hiç ilişmedi mi? (H, s. 83)

Henüz: Onu ne zaman tanıdın? dediler. Dünyâyâ gelmeden çok evvel, dünya henüz şekillenip sûret bağlamadan, dedim. (H, s. 12)

Tez: Kande isen tez gel... gel de hayâline izin verip, seni onun yerine oturtayım. (H, s. 15)

Bâzen: Bâzen gizliden gizli olur, bâzen âşikârdan âşikâre çıkarım. (H, s. 19)

Tam: Ben dertliyim, şifâmı ver. Parça değil tam isterim. (H, s. 27)

Daha: Yorgun gün, bir aşk telâşî ile son ışıklarından soyunup başını yastığa bırakmak istiyor da, sen daha, dilek ümit nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Ödenmez borcum var bu âlem halkına; Verdikçe, daha ver, daha ver! diyorlar. (H, s. 37)

Senin methinden gayrisine dudaklarım bağlı olduğunu daha öğrenmedin mi? der gibi sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp başını yana çevirdi... (H, s. 46)

Daha küçül! dedin. Âzamdan âzam oldun; yetmez, daha büyü! dedin. (H, s. 48)

Söylesem de, sussam da, gece gün, akşam sabah demeyip sana hicret etmekte, yerimi yuvamı arar olmakta, bir kanatlı mahlûktan daha mı az ferâset göstermeliyim? (H, s. 63)

Bilirsin, daha kendimi mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken, dilimin döndüğü, gücümün yettiği kadar, seninle bu cihan ortasında aracılık etmeyi, önüne geçilmez bir heyecanla yaşar oldum. (H, s. 64)

Hangi semâvî inkıraz, hangi kıyâmet, senin hasretinden daha korkunçtur. (H, s. 80)

Ama bir çıkırığım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tez bitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

Hep: Sen hep osun. (H, s. 44)

Senden uzaklara düşeli, günüm gecem hep yolculukla geçiyor. (H, s. 62)

Göz alabildiğine uzayıp giden ormanları yetiştiren, sulayıp büyüten hep sensin. (H, s. 75)

Cennet cehennem, yer gök, günler aylar hep ona kulak kesilmiş. (H, s. 88)

Boş: Boş komadın bu dünyâyı... Ne ki dünya kemlik etti. (H, s. 44)

Geri: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Çok: Buluta sözüm geçmez ama, güneşin memleketlisi olduğum için, hatır gönül, naz niyaz yolunda karşılıklı cilveleştığımız çok olur. (H, s. 58)

Zor: Sanki bir görünmez dudak da, bu zor hecelenir yazıyı sökmek için kendi kendine mırıldanıp duruyor. (H, s. 58)

Çabuk: Ne fayda ki, tuzak olup av olmayan bir sevgili misâli, çabuk kaçtı; ne dediğini anlayamadım. (H, s. 58)

Zira gözyaşı çabuk hasede uğrar. (H, s. 87)

Tekrar: Nasıl edip de tekrar bulup sormalı? (H, s. 58)

Acabâ mihmânım, bunun, tekrar güneşten müjdeler getiren rüzgârın sesi olduğunu neden bilmek istemiyor? (H, s. 59)

Ne: Sırtımda ne de çok ağırlığım varmış. (H, s. 62)

Şaşarım hâlâ, ne seçtin beni?

Ne seçtin beni bu âlem içinden. (H, s. 92)

Şaşarım, şaşarım ne seçtin beni? Ne seçtin, nice seçtin bu garîbi cihan içinden? (H, s. 92)

Az: Yoksa bu mahkûmiyette, irâdenin irâdesini görmek için mi, hayretleri hikmetleri az bulur oldum? (H, s. 79)

Hâlâ: Şaşarım hâlâ, ne seçtin beni? Ne seçtin beni bu âlem içinden. (H, s. 92)

Yapraklarda yumak yumak yuvarlanan güneşin kulağına eğildim: Ne bu telâş, bu saklanış? Bir özge tasan mı var? dedim. (H, s. 126)

Acı: Yaralandım, berelendim, paralandım, acım acı gelmedi; tek seni göreyim, göreyim diye... (H, s. 99)

Tek: Yaralandım, berelendim, paralandım, acım acı gelmedi; tekseni göreyim, göreyim diye... (H, s. 99)

Eğri: Eğri mi dokudum, yanlış mı büktüm, kemlik mi ettim? (H, s. 113)

2.1.2. “Ateş Ağacı” Romanında Basit Zarflar

Hep: Bakan göz hep aynı göz, çevrilen sayfeler hep aynı kitabın sayfeleridir. (AA, s. 17)

Hasat zamânı mahsulsüz kalınca ağlayıp bağırmanın. Benim dilim ve sözüm tektir; hep aynı şeyi tekrar eder dururum: Benden başka her şey hayal; sizinle kalacak tek dost yalnız benim! (AA, s. 24)

Fakat şu muhakkak ki hoşlandığımız da, hoşlanmadığımız da, hep o notaların evrilip çevrilmesinden ibâret! (AA, s. 30)

Şu etleri heybe gibi sarkan şişman karı yok mu, işte kıskançlığından manevra çeviren hep o... ne yapıp yapıp kocasının yanına kimseleri sokmuyor... diyor. (AA, s. 38)

Fakat iç yapılarına gelince, belki de asırlar onu bir adım ilerletmemiş; hep o zâlim hep o hunhar hep o hilekâr ve gaddar insan olarak kalmakta devam etmiştir. (AA, s. 61)

Binâenaleyh Şermin de ne kadar değişse, hoşluk ve sevimlilik kazanmış olsa, hep o Şermin, hep o tek su damlasıdır. (AA, s. 81)

Hep İzmir’den konuşuyoruz. (AA, s. 83)

Sâlih, yazılarımı ve kitap sandıklarıyla sıkı münâsebetimi, hatta İzzet Efendi’nin dükkânından alıp getirdiğim kitapları, hep mektep meşgalelerinin îcaplarından zannederek bu mütemâdî çalışmaya sebep olduğunu farzettığı mekteple arası hiç iyi değildir. (AA, s. 102)

Karşımda, uzun yâsemin ağızlığının ucundaki sigarasını içen bir köylü var; gözleri donuk bir ışık gibi fersiz ve yorgun, hep aynı noktaya bakıyor. (AA, s. 130)

Köy çocukları hep böyle, hayvanlara, aralarına karışan bir yabancından daha muhabbetli ve alâkalıdır. (AA, s. 132)

Gidiyor, gidiyor; hep gidiyor korkulu acâyip, ölçsüz bir gidiş. (AA, s. 142)

Hep üç pencere arasındaki sedirdeyiz. (AA, s. 150)

Bursa bizi kucaklamış gibi... Saatlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum hep karanlıkta konuşuyoruz; yalnız derecesine bakarken ve pansumanını yaparken Sâlih’in şamdanını yakıyorum. (AA, s. 150)

Herkesin onu gördüğü gözden bende de olmasını ne kadar isterdim; yazık ki benim için Kadriye, hep o Kadriye... (AA, s. 160)

Gerçi şişman vücûdu pek zayıflamadı, hep yusyuvarlak. (AA, s. 167)

Dünyânın en ücra köşesinde zincire bağlanmış olsa, ölse, yıllar asırlar da geçse, gene seni, hep seni isteyeceğine inanıyorum. (AA, s. 174)

Evvelâ: Benim evvelâ Avrupa'nın, sonra da İstanbul'un salonlarından kaçıp, Bursa'nın bir köşesine sığınışım gibi. (AA, s. 18)

Eniştem bu tepeden inme teklifim karşısında, evvelâ alay ettiğimi zannederek ses çıkarmadı ve gözlüğünün üstünden acâyip acâyip yüzüme baktı. (AA, s. 33)

Bunu evvelâ birçok yerleri çatlamış sıvalardan bir parça zannettim. (AA, s. 56)

Anlaşılan, çocuğumu görmem için evvelâ başımın, karımın başıyla birleşmesi lâzımdı... (AA, s. 82)

Evvelâ çocuğun resmini istememi söyledi; sonra karımın resmi olup olmadığını sordu. (AA, s. 83)

Evvelâ ben iniyorum ve elimi genç kadına uzatıyorum; fakat bu muâşeret kâidesine riâyet ettiğim için âdeta nedâmet hissediyorum. (AA, s. 99)

Yarın evvelâ vâliyi, sonra târihî âbideleri ziyâret edeceğiz ve şehrin içinde bir gezinti yapacağız. (AA, s. 106)

Ben, diyor, evvelâ pek kısa bir zaman için olsun arkadaşlık ettiğim kimselerde yanlış intibâ bırakmak istemem. (AA, s. 106)

Evvelâ evlerinizin tahtalarını ovuyor, sonra kapılarınızın tokmağını parlatıyor, yâhut olduğu biri bırakıyorsunuz. (AA, s. 112)

Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Hiç: Ben, babamı üç, annemi de on iki yaşında kaybettikten sonra, hiç evlâdı olmayan amcama mal oldum. (AA, s. 18)

Hele reddetmiş olduğum o koltukta hiç oturamazdım. (AA, s. 22)

Fakat gene günün birinde amcam, bambaşka, hiç beklemediğim yeni bir hücum planıyla tekrar karşıma çıktı: Beni evlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Hasebinden nesebinden hiç söylemiyor. (AA, s. 27)

Kış uzasa, çok uzasa, baharı hiç istemiyorum. (AA, s. 31)

Teyzemle annem, belki de dünyâda birbirine hiç benzemeyen iki kardeştir. (AA, s. 33)

Zîra beni kendi dâmâdı olarak görmeyi belki şimdiye kadar hiç düşünmemişti. (AA, s. 33)

Gerçi rahmetli annen, daha Kadriye ufacıkken böyle bir arzuda bulunurmuş, ama ben hiç münâsîp görmem. (AA, s. 33)

Hiç sesi çıkmıyordu yâhut çıkamıyordu. (AA, s. 34)

O, yalandan hiç hoşlanmadığımı o kadar çabuk öğrendi ki, ne söylesem derhal inanır. (AA, s. 38)

Fakat o, şişmanlığı yüzünden, yokuşa hiç gelemmez. (AA, s. 47)

Hiç konuşmadan Setbaşı'na geldik. (AA, s. 48)

Meşgul olduğum zamanlar hiç konuşmaz. (AA, s. 56)

Artık yerde hemen mi hiç kar kalmadı gibi bir şey; bugün sokağa, daha doğrusu Hüdâvendigâr avlusuna gitmek istiyorum. (AA, s. 63)

Hani meşhur hikâyedir, hiç fil görmemiş birkaç kişiyi karanlıkta bir filin yanına sokmuşlar. (AA, s. 72)

Böyle olmakla berâber, evlilik iddianıza karşı hiç hürmetsizlik etti mi? (AA, s. 79)

Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cüretkârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Sâlih mektubu bitirinceye kadar da gene karşımda oturdu ve hiç konuşmadı. (AA, s. 84)

Râsim Bey, husûsî hayatında beni ne kadar arar ve isterse, resmî işlerinde çok saygılıdır, herhangi bir mükellefiyete sokmayı hiç düşünmez. (AA, s. 95)

Kuluçkanın sıcak ve yumuşak tüyleri altındaki yumurta bile daimî bir intizaz ve faâliyetle olursa, hilkatın şuurla teçhiz ettiği insan için, Sâlih'in tasavvur ettiği sükûn ve istirahat cihânı hiç olur muydu? (AA, s. 103)

Bu kadar süratle değişebilen his maskesine hiç tesâdüf etmedim. (AA, s. 105)

Genç kadın o kadar canlı ve heyecanlı konuşuyor ki, bu tatlı sesi susturmamak için yalnız dinledim, hiç cevap vermedim. (AA, s. 109)

Esâsen kanâatlerini her önüne gelene ısrarla tekrarlamak, bunu bir illet hâline sokmak, hiç hoşuma gitmez. (AA, s. 116)

Onu görmekten, bugünkü kadar korktuğumu hiç hatırlamıyorum. (AA, s. 120)

Hiç olmazsa bahar, çiçek kokan bu serin geceden kaçsam... (AA, s. 125)

Bereket bu salonda hiç eksik olmayan misâfirler, bana cevap vermek, Râsim Bey'e de uzun sualler sormak fırsatını vermediler. (AA, s. 136)

Fakat duymamış gibi hiç aldırış etmedi ve ısrarla önde gitmekte devam etti. (AA, s. 140)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

İstersen bir hafta kal Sâlih, ben yemeklerimi otelde yerim, sen hiç merak etme; diyorum. (AA, s. 147)

Karşıdan tek lambasını yakmış bir otomobil geliyor; ben mehtaplı havalarda sun'î ışıkları hiç sevmem, kâbil olsa bütün aydınlıkları söndürürüm. (AA, s. 148)

Bir haftalık misâfirliğinizi karıma îzah etmek hiç de müşkül olmaz; o beni çok sever, binâenaleyh sevgisinden ferâgat değilse bile fedâkârlık bekleyebilirim. (AA, s. 154)

Aramızda bir kadın ve çocuk başı olduğunu biliyordum; fakat karınız, kocasıyla kendi arasında bir başka kadın olduğunu hiç bilmemelidir. (AA, s. 154)

Haydi söyleyin karınız beni hiç tanımayacak, bu kâbusu hiç hissetmeyecek değil mi? (AA, s. 154)

Vâkıâ bundan vazgeçmedim; fakat ne yolda ne de ayrılırken hiç konuşmayalım birbirimize bir şey söylemeyelim, diyor. (AA, s. 156)

Fakat şunu söylemek isterim ki, hiç de dürüst görünmeyen bu hareketimle, yeğenimin esrârına el uzatmış olmuyorum; zîra onun hiçbir sırrı yoktur ki, çeşmenin bütün suyu içinden akan bir oluk gibi, benden gelip geçmiş olmasın... (AA, s. 161)

Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

Gerçi evvelce de ilim sâhibi idim, fakat şuna kâni oldum ki, ilim, sâde cehli törpüleyip eritiyor; fakat hiç hayâtını allak bullak eden şüpheyi silemiyor. (AA, s. 171)

Emniyetle: Âilem, daha doğrusu amcam, istikbâlime, emniyetle bel bağlamıştı. (AA, s. 18)

+ 1A eki tartışmalı eklerden biridir. Yapım eki mi çekim eki mi olduğu noktasında araştırmacılar tarafından irdelenmiştir. Musa Duman +1a eki ile ilgili makalesinde “Eski Türkçe’de de kullanılan +1A yapım eki Eski Türkiye Türkçesi’nde belli eserlerde kullanım yaygınlığı kazanmış bir yapım ekinden çok kelimeleri zarf görevine sokan çekim eki

görüntüsüne girmiştir.” der.⁷³ Buradan hareketle bu sözcüğü basit yapılı zarflarda almak uygun görülmüştür.

Dâima: Bu duygu züğürtlüğüne rağmen, beni müstesnâ ve büyük bir alâka ile dâima tatmin etmeye gayret etti. (AA, s. 19)

Sâlih iskemlelere oturmayı saygısızlık addettiği için, bavulu kendi mevkiine daha uygun bularak dâima onun üstünde oturur. (AA, s. 25)

Yalnız vâlinin evine her gidişimde, genç ve güzel yeğeni dâima karşıma çıkar, yanımıza gelir. (AA, s. 38)

Biz insanlar, yorgunluksuz olduğu için dâima inişleri, sukutları, yükselişlerin, çıkışların zahmetlerine tercih ederiz. (AA, s. 48)

Oldukça geveze olmasına rağmen, saygı hissi, meşrefinin bu zaafına dâima âmirdir. (AA, s. 56)

İşte hayat ve dünya görüşü telakkîsi de, onu yalnız bir cepheden mütâlâa edenler için dâima yanlış netîceler verir. (AA, s. 72)

Ne ise; ben patırdının sonuna gelmiştim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîî tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Fakat kabı, dâima yarım... bir türlü tamamlanıp dolamıyor. (AA, s. 85)

Hey şeyde atılacak fazla bir kısım, bir çöp var; öz, dâima içte, derinlerde. (AA, s. 122)

Zavallı muhâsebeci akıllı olduğuna şiddetle îtimâdı bulunmasına rağmen, dâima kafese giren tiplerdendir. (AA, s. 137)

Yüzünü göremiyorum, atının başı dâima ilerde. (AA, s. 141)

Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşışla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâamaha görmüştür. (AA, s. 166)

⁷³ Musa Duman “Eski Türkiye Türkçesi Devrinde +İA Eki Üzerine” **Turkish Studies**, Volume 3/3, Spring 2008, p. 345-355.

Çok: Kış uzasa, çok uzasa, baharı hiç istemiyorum. (AA, s. 31)

Vilâyetin en büyük memuru benimle, mektebin müdürü benimle, kitapçı, talebe, hademe benimle... herkesi çok sevdiğim için mi, nedir, herkeste de bana sonsuz bir sevgi ve alâka var. (AA, s. 46)

Kararsız ve şüpheli ruhlar beni çok yorar. (AA, s. 84)

Bu yakîni bana çok mu görüyorsun Sâlih? (AA, s. 105)

Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifade ederek küçücük vücûdu ile çalıların, fundaların arasına saklanır... (AA, s. 119)

Hakikaten Cemil Bey çok sararmışsınız. (AA, s. 136)

Bir haftalık misâfirliğinizi karıma îzah etmek hiç de müşkül olmaz; o beni çok sever, binâenaleyh sevgisinden ferâgat değilse bile fedâkârlık bekleyebilirim. (AA, s. 154)

Yollarda kimse yok, yalnız Çoban Hasan, ağlının kapısını açmış koyunlarını sayıyor; ben bu adamı çok severdim, fakat şimdi daha ziyâde seviyorum; zîra aramızda iki hemdert yakınlığı var. (AA, s. 155)

Çok takdir ettiğim Platon'un şu sözünü dinle: “Sevmek demek, kendinin yarısını aramak demektir.” Sevmek ve tamamlanmak... Bu ne doğru söz. (AA, s. 164)

Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâmaha görmüştür. (AA, s. 166)

Fakat son zamanlarda oldukça derin ve ince şeylerden konuşur olduk; bana olan sevgisi bu genç adamı çok işledi, başkalaştırdı. (AA, s. 167)

Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman işimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bıkkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret, hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Geri: Evet, her şeyde her yerde, çokluk birliğe geri dönmekte. (AA, s. 18)

İşte bu yüzdendir ki bir müddetten beri mürekkepten basite geri dönmek isteyen iç kuvvetlerim şahlanıyor ve amcamın etrâfımı muhâsara ettirdiği kadınlara şiddetle karşı koyuyordum. (AA, s. 32)

Sesimin kısık ve heyecanlı tonunu değiştirmek için bir adım geri çekildim ve: Şermin Hanım, dostluğunuza ve samîmiyetinize teşekkür ederim. (AA, s. 79)

Elinde bir kağıt vardı; vermek istiyor, uzatıyor, gene geri çekiyor, mütemâdiyen:
-Beyefendi, şey beyefendi... diyordu. (AA, s. 81)

Bunun iç yüzünü bilmek için adım adım geri gitmek lâzım: Kereste, ağaç, anâsır ve anâsırın da iç yüzü henüz bilinmemiş ve bilinmeyecek olan bir madde. (AA, s. 104)

Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanmış bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü. (AA, s. 141)

Fakat biraz sonra konuşamayacak hale geldiğini ve hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek geri döndüm. (AA, s. 148)

Hem bu sabah erken olmayacak; yağmurdan sonra başlayan sis, sabahı bir müddet geri itebilir. (AA, s. 151)

Bu seslerden, bu uyanıştan inciyorum, bu ağaran günü itip gene geceyi geri getirmek istiyorum. (AA, s. 155)

Daha: Benim endîşe ve fikrim, çiftçinin pratik bilgisinden daha mı kıt ki, onu taşlık bir zemîne ekmeye niyetleniyorum? (AA, s. 46)

Şu, raf raf kitaplar bana o ipi koparmak ilmini daha öğretmedi. (AA, s. 85)

Halbuki ağırlığını kaybeden mevzû, nisbeten daralmış ve İzzet Efendi'nin elinden kurtulmam daha kolaylaşmıştı. (AA, s. 86)

Söylediğine pişman mı, yoksa daha söyleyecekleri var mı? (AA, s. 141)

Eğer şu aziz vücûda topumu bulmadan evvel tesâdüf etseydim, benim için o da kayıplar sırasına geçmiş olacaktı; halbuki aramızdaki mesâfe genişledikçe o bana daha yaklaşıyor. (AA, s. 158)

İki gündür Juliette'in kâğıtları cebimde geziyorum; daha bir sahifesini bile okumadım. (AA, s. 162)

Henüz tahsîli, meslek seçme zamânına varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Fazla: Zengin bir adam olduğu için maddî fedâkârlığına fazla yer ayırmıyorum. (AA, s. 19)

Ancak benimle ilişiği olan her şeye fazla kıymet vermektedir, işte bu meraktır ki onu devamlı araştırmalara sevkeder durur. (AA, s. 83)

Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Fazla yormamak için atını getirmek istiyorum. (AA, s. 145)

Kolay: Fakat bu emrivâkii de oldukça kolay geçiştirdim. (AA, s. 21),

Bâzen iki insan arasında, bostanları birbirinden ayıran çitler gibi kolay aşılan sathî mâniler olur. (AA, s. 109)

Ne tuhaf, insanın henüz kendinin bilmediği öyle şeyler vardır ki karşısında bunları ezberlemiş kadar kolay okur. (AA, s. 121)

Tamâmen: Oldukça hodbin ve tamâmen mekanik bir adam olmasına rağmen, beni yetiştirmek için, kâbiliyetlerini çok aşan husûsî bir alâka ve himmetle hareket etmişti. (AA, s. 21)

Eğer tamâmen erirse buz eridi denir ki, o vakit onun da ismi su olmuş olur. (AA, s. 127)

Pek: Fakat nedense hepimiz çok mu ağırbaşlı insanlarız, yoksa ekseriyetle ağırbaşlı mevzûları mı tercih ediyoruz da onun için kadınlar bize pek rağbet etmiyorlar. (AA, s. 38)

Pek söylemez ama, beni buralara sevkeden sebebi kendince îzah edemediği için amcama meyillidir ve bizi birleşmiş görmeyi için için arzu eder. (AA, s. 83)

şundan bundan, bilhassa kendi kafasında olmayan kimselerden şikâyet etti, netîcede, pek alâkadar olmadığım mevzûunu şu sözlerle bağladı:

-Herkesten utanmasam yapacağımı bilirim! (AA, s. 88)

Tanışmak pek merâsimsiz olduğu için biz de hemen arkadan yürüyoruz. (AA, s. 99)

Bu meşhur ressam sizin için der ki: “Türk’ün yüzünü, zarif tavrını, kibar gülüşünü fırça ile göstermek mümkündür; müşkül, pek müşkül olan, onun özünü göstermektir. Bu öz, ay ışığı gibi görülür, lâkin gösterilemez.” (AA, s. 112)

Pek tabîi olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Daha neler söylediğimi pek bilmiyorum; fakat beni mutlak bir sessizlikle, cevapsız olarak dinliyor ve iyileşinceye kadar Bursa'da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman da aynı sükûnu muhâfaza ediyor. (AA, s. 150)

Gerçi şişman vücûdu pek zayıflamadı, hep yusyuvarlak. (AA, s. 167)

Nihâyet: Nihâyet kapının yanında, odanın son eşyâsı olarak, Sâlih'in üstüne otura otura bir hayli çöktüğü bavulum durur. (AA, s. 25)

Pek münâsebetsiz bir şey söylemişim gibi gözlerimin içine dalıp kaldı ve nihâyet:

-Aman beyim, hiç uşak efendisinin eşyâsını kullanır mı? dedi. (AA, s. 26)

Kaybettiği topunun arayıcısı olanlar da zâten güneşini kendinde taşıyanlar, güneş olanlar işte onlar unutuyorlar; arıyor ve nihâyet buluyorlar... (AA, s. 44)

Fakat vâlinin arkamızdan gelen uşağı, hem mahcup hem de ricâkâr, yüzüme bakıyor ve nihâyet dayanamayarak:

Adamcağıza acıyorum ve Râsim Bey'in evine doğru hızlı hızlı yürümeye başlıyorum. (AA, s. 50)

Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

İnsan, varlık tılsımı denen şeyin iç yüzünde ilerledikçe ilerliyor, gidiyor gidiyor ve nihâyet esrarlı bir gizlilik içinde kayboluveriyor. (AA, s. 104)

Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

Nihâyet:

-Bu gece rahat bir uyku uyursunuz, yarın sabah size Bursa'nın bütün doktorlarını getiririm, diyorum. (AA, s. 150)

Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecektir ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedeki ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyîkiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

Nihâyet Juliette bunların içinde hakîkaten en muhtaribi, kendisine en ciddî ve samîmî bir sevgi ile bağlı olanıyla evlenmiş, kocası, belki de onu herkesten fazla sevmiştir. (AA, s. 175)

Genç: Pek genç olmamasına rağmen hem benim işlerime bakıyor, hem de hamamdaki işini idâre ediyordu. (AA, s. 25)

Çok genç olduğun için bugün paranın hazırladığı imkânları tamâmen idrak edemezsin, fakat beni dinle, hocalıkta kalmak için ısrar etme... dedi. (AA, s. 49)

Büsbütün: Bu tok gözlülüğe, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman ise, büsbütün şaşırdı... (AA, s. 26)

Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Aptallığına hükmettiren sarkık, şiş dudakları, yorgunluktan büsbütün gevşemiş, küçük, derin gözleri büsbütün derinlere çekilmişti. (AA, s. 48)

Çocuğumu, çocuğumun tâze yüzünü görmek için yalvardıkça, lohusanın başı büsbütün eğiliyor ve kızımın yüzünü büsbütün kapatıyordu. (AA, s. 82)

İhtiyarlıkla gençliğin harp hâlinde olduğu bu yüzün, uyku içinde hâkim olamadığı adaleleri büsbütün şişkin ve yorgun görünüyor ve ihtiyarlığın zaferini açıkça ortaya koyuyordu. (AA, s. 84)

Fazla olarak bayağı kelimelerle devam eden bir şakalaşma sahnesinde sonra, pespâye bir kitap sorulması büsbütün çileden çıkardı. (AA, s. 86)

Babamın ölümünden sonra ise o, büsbütün bana kaldı. (AA, s. 167)

İyi: Biz ise, zehir mâhiyetinde olan hâdiseleri iyi kullanmayı bilmediğimiz için “neden” diyor ve faydalanacağımız yerde zehirleniyoruz. (AA, s. 29)

Ancak memura sorduktan sonra kendimi tanıtmak hepsinden iyi diyor ve ıslak elini önlüğüne kurulayarak hızla geçen genç kamarota sesleniyorum. (AA, s. 99)

Çok haklı; çocuğuna iyi bakan, evini iyi idâre eden nezâketi ve sokulganlığı ile muhîtime uyan ve kendini kabul ettiren bir gelin sevilmez mi? (AA, s. 160)

Keyifle: Evvelki gün senenin ilk karını pencereden keyifle seyrederken, sokaktan koşa koşa geçen iki adamdan biri:

-Bugün ne yapıp yapıp ıspanakları sökmeli; donarsa yandık... diyordu. (AA, s. 28)

Ne: Durmuş ne gelmiyorsun yanıma? (AA, s. 133)

Çabuk: Her bir yanımdan fışkıran bu kudretli varlık ne de çabuk gelişip büyüyor... onları yazmak, söylemek de istemiyorum; çünkü korkuyorum, beni önüne katıp götürmesinden korkuyorum. (AA, s. 31)

Her bir yanımdan fışkıran bu kudretli varlık ne de çabuk gelişip büyüyor... onları yazmak, söylemek de istemiyorum; çünkü korkuyorum, beni önüne katıp götürmesinden korkuyorum. (AA, s. 31)

Bu yüzdendir ki o, aramızdaki resmî uçurumu pek çabuk aştı ve Canoğlu Cemil'i, bir ilkmektep hocası görmekten hâsıl olan hayretini her önüne gelene söylemek patavatsızlığını gösterdi. (AA, s. 37)

Fakat tıpkı havâî fişekler gibi yükselerek, renkleri ve şekilleriyle göz kamaştırmaya vakit kalmadan da çabuk söner ve yere düşerler. (AA, s. 91)

Çabuk gitmek için otomobil teklif ediyorum, treni tercih ettiğini söylüyor ve Çekirge'de bir otele inmek istediğini ilâve ediyor. (AA, s. 100)

Henüz: Fakat bu ayrılışın intibâını henüz kaybetmedim; etmek de istemediğim için onu ara sıra, eskimiş ve yıpranmış kâğıtları çekmecedan çıkarır gibi, hâfızamda zaman zaman uyandırıyorum. (AA, s. 31)

Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Belki henüz, evet diyemeyeceğim. (AA, s. 62)

Sen henüz karım olmadan evvel sanki, temiz yüreğinin, bahçe ve yonca kokan varlığının, benim su başında susuzluktan şikâyet eden içime bir muhâtap olamayacağını bilmiyor muydum? (AA, s. 66)

Bunun iç yüzünü bilmek için adım adım geri gitmek lâzım: Kereste, ağaç, anâsır ve anâsırın da iç yüzü henüz bilinmemiş ve bilinmeyecek olan bir madde. (AA, s. 104)

Ne tuhaf, insanın henüz kendinin bilmediği öyle şeyler vardır ki karşısında bunları ezberlemiş kadar kolay okur. (AA, s. 121)

Mehtap henüz bir yay gibi ince ve iki kat. (AA, s. 122)

Henüz mektebe başlamış bir çocuğa da, tahsîli orta ve yâhut yüksek dereceyi bulmuş olana da talebe ismi verildiği gibi. (AA, s. 127)

Henüz tahsîli, meslek seçme zamânını varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Şiddetle: İşte bu yüzdendir ki bir müddetten beri mürekkepten basite geri dönmek isteyen iç kuvvetlerim şahlanıyor ve amcamın etrâfımı muhâsara ettirdiği kadınlara şiddetle karşı koyuyordum. (AA, s. 32)

Bu izdivâca amcam şiddetle mâni olmak isteyecek, yengem kıyâmeti koparacak, eş dost şaşırp kalacakmış... bana ne? (AA, s. 34)

Eşraflık iddiasıyla köylüyü ezmek isteyenler, Râsim Bey'i şiddetle çileden çıkarır. (AA, s. 77)

Zavallı muhâsebeci akıllı olduğuna şiddetle îtimâdı bulunmasına rağmen, dâima kafese giren tiplerdendir. (AA, s. 137)

Şimdi hayvanını şiddetle sürüyor; ben de bu uçan gölgenin arkasından yetişmek için koşuyorum. (AA, s. 142)

Yalnız, maddî ıztırabını saklamaya şiddetle azmetmiş olduğu belli. (AA, s. 146)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Şiddetle dönen dünyânın sâbit görünmesi gibi, heyecanlarımızın son raddeye getirdiği hislerimizi de çok defa uyuşmuş ve ümitsizliğe uğramış zannederiz. (AA, s. 163)

Berâber: İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırırım. (AA, s. 35)

Hemen iki sene berâber çalıştığı bir kimseyi, altı ayda nasıl unutabiliri?(AA, s. 45)

Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. (AA, s. 69)

Akşam çayını gene berâber içiyoruz; üstünde aynı siyah elbise var. (AA, s. 111)

Pek tabîî olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Dün berâber gezdiğimiz yerlerde oturuyorum. (AA, s. 147)

Ya iyileşinceye kadar burada kalın; yâhut berâber gidelim. (AA, s. 154)

Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Sûratle: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, sûratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Bu kadar sûratle değişebilen his maskesine hiç tesâdüf etmedim. (AA, s. 105)

Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bu kadar, sûratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Seni de berâber, seni de berâber! diye püskürdüğü ateş sağnağını mı durdurabilmişim, yoksa bir ağacın en ince dalına kadar kol atan sarmaşık gibi, bütün varlığıma sûratle dolanmış, bu acâyip kuvvetin hücûmuna mı karşı koyabilmişim? (AA, s. 139)

Derhal: O, yalandan hiç hoşlanmadığımı o kadar çabuk öğrendi ki, ne söylesem derhal inanır. (AA, s. 38)

Hiddetle: Sâlih, dökmemek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Alelacele: İzmir’de alelacele evlenip de amcama hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman, zavallı adam kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak bana kaç cepheden hücum etmişti. (AA, s. 40)

Üşümüş olduğumu ileri sürerek, oturmam için holdeki büyük sobanın yanında yer göstermek, uşaktan alelacele çay istemek ve yanıbaşında bir kuş neşesiyle durmadan konuşmak, salona geçmemem için önüme yığılan sebeplerden birkaçı... (AA, s. 51)

Boş: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığını hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Dün: Dün bir vak’a oldu. (AA, s. 45)

Efendim, dün İstanbul’dan bizim hanımefendinin amcasının oğlu ile hanımı eve baldızı geldiler. (AA, s. 69)

Dün gene bir kitap sormak için müdürle berâber gitmiştik. (AA, s. 88)

Dün amcamdan bir tebrik telgrafı ve bir posta paketi aldım. (AA, s. 93)

Dün Çongara'ya kadar yürüyerek gittim. (AA, s. 94)

İzzet Efendi dün bir sinir buhranı geçirmiş, doktor filân çağırmışlar. (AA, s. 129)

Dün berâber gezdiğimiz yerlerde oturuyorum. (AA, s. 147)

Dün Max Amca'ya senden bahsettim; daha doğrusu, taşan ve köprülerini sürüp götüren bir nehir gibi içimin ferânından, karşıma gelen her şeyi devirerek, iterek sürükledim götürdüm. (AA, s. 165)

Hızla: Fazla olarak başını çevirdi ve hızla geçip gitti. (AA, s. 45)

Ancak memura sorduktan sonra kendimi tanıtmak hepsinden iyi diyor ve ıslak elini önlüğüne kurulayarak hızla geçen genç kamarota sesleniyorum. (AA, s. 99)

Bâzen: Bâzen başımı dinlemek, dosta, arkadaşta tesâdüf etmemek için esnaf kahvelerine, bâzen de, buranın kütüphânesi mâhiyetinde olan Kitapçı İzzet Efendi'nin dükkânına giriyorum. (AA, s. 46)

Bâzen sınıftaki çocuklara bakarım, tâze, örselenmemiş ruhlarının toyluğuna rağmen beşerî ihtirasların her bir kolu yerli yerinde mevzi almıştır, faâliyeteye geçmek için gününü bekler vaziyette inkişaf alâmetleri gösterir. (AA, s. 60)

Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Bâzen iki insan arasında, bostanları birbirinden ayıran çitler gibi kolay aşılın sathî mâniler olur. (AA, s. 109)

Kadriye küçükken bâzen teyzemle berâber bizim Acıbâdem'deki köşke gelirdi. (AA, s. 119)

Bâzen tek bakışta bulduğumuz mânânın, her râbıtan pek, her râbıtan kavî olduğunu bilmiyor muyum sanki? (AA, s. 134)

Bâzen keşki bu gamsız adamın keyfini bozmasaydım, diyorum. (AA, s. 167)

Hemen: Hemen kimse ile görüşmemesi, zavallının umîmî antipati havası ile kuşatılmasına başlıca sebeptir. (AA, s. 47)

Fakat onun kâinâta serpilmiş kırıntılarını görünce, hemen gönül bağlıyor ve: Kaybolan toplumumuz mutlak budur! diyoruz. (AA, s. 52)

Hemen diyebilirim ki onun hayat felsefesi, elastikî bir hat gibi durmadan sağa sola kıvrılır ve şekil değiştirir. (AA, s. 70)

Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köşeyi döndüm. (AA, s. 88)

Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

Vâli bey sizi hemen çağırıyor, dedi ve gene aynı süratle çıkıp gitti. (AA, s. 95)

Maiyetinden hemen herkesi kendi husûsî kontrolünden geçirmiş olduğu için kimlere göz açtırmamak kimlere müsâmahakâr olmak lâzım geldiğini iyice takdir eder, ona göre de etrâfını idâre eder. (AA, s. 95)

Tanışmak pek merâsimsiz olduğu için biz de hemen arkadan yürüyoruz. (AA, s. 99)

Madame Maurain de benim gibi, etrâfın tecessüs ve kontrolünden ürkmüş görünüyor ve hemen hissî bir siper kuruyor, konuşmaya başlıyor. (AA, s. 126)

Bir buz parçasını suya atmakla hemen erimez; ne kadar erirse suya o kadar karışmış olur. (AA, s. 127)

Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Karşısındakine yaranmak siyâsetini güden bir tabldot misâfir, vâlinin ehemmiyet verdiği bir şahısla alâkalı görünmeyi fırsat ve nîmet bilerek hemen atıldı. (AA, s. 136)

Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değ"il, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Hayır Cemil Bey, hemen bu sabah İstanbul'a hareket etmeliyim. (AA, s. 153)

Artık Türkiye seyâhatine devam etmeyeceğim; bu seyâhat husûsî mâhiyetinde olduğu için istediğim gibi harekette serbestim. İyileştikten sonra hemen memleketime döneceğim. (AA, s. 155)

Hoş: Hoş görüyorum yükseklerde gözün yok ama bu kadarı da fazla, unutma ki her düşümü çözen paradır. (AA, s. 48)

Asla: Halbuki içimizi yoran hâdiselerin bizi ne mertebe yükselttiğini asla hesâba katmayız da, baş aşağı yuvarlayan alkış ve sitâyiş uçurumuna kendimizi atarız. (AA, s. 49)

Yüzünün ifâdesine hiçbir sun'îlik karıştırmamış, uzak, çekingen ve resmî görünmek için asla kuvvet sarfetmiyor. (AA, s. 145)

Elimize bulaşan iyi veya fenâ kokuları çıkarmak için suyumuz ve sabunumuz var, fakat içimizin kokusunu giderecek kuvvetse asla! (AA, s. 169)

Müdemâdiyen: Kâh bana, kâh meclise hitap ediyor ve müdemâdiyen söylüyordu. (AA, s. 53)

İzzet Efendi, kendisini dinlediğimi gördükçe mütemâdiyen söylüyor ve üflendikçe şişen bir balon gibi gitgide gergin, sıkışık bir manzara arz ediyordu. (AA, s. 70)

Elinde bir kağıt vardı; vermek istiyor, uzatıyor, gene geri çekiyor, mütemâdiyen:

-Beyefendi, şey beyefendi... diyordu. (AA, s. 81)

Zorla: Hayâlî bir cisim gibi zorla seçebildiğim askerî hastanenin başhekimini:

-O da bizim gibi bir adam... (AA, s. 54)

Sanki beni zorla yakalayıp Râsim Bey'in evine götürecektir gibi geldi. (AA, s. 120)

Beni de zorla indifâa sevkeden sebepler olmuştur; gün geçirdiğimiz her kadın, bizim için aynı volkan tecrübesi mâhiyetindedir. (AA, s. 123)

Demin: Demin kapıyı o kadar hızlı çekti ki duvarlardaki narlardan biri koptu yere düştü. (AA, s. 56)

Hâlâ: Sâlih, hâlâ sobanın önünde çömelmiş, kâh yanmamak için inat eden ateşe, kâh bana bakıyor. (AA, s. 59)

O kadar içten ve dertli cevap verdi ki, hâlâ sesinin mariz ve düşkün âhenginden içimde çizgiler var. (AA, s. 80)

Bir çocuk itâatiyle gülümsüyor, yalnız sesimin coşkunun mânâsından ürkmüş gibi, hâlâ kaşıkla oynayan küçük beyaz elini masanın üstünden kaldırıyor. (AA, s. 106)

Müsterih olun; yalnız bize dağlarda dolaşmak için bir çift at hazırlatırsanız çok iyi olacak, dedim ve hâlâ Râsim Bey'in elinde duran elimi çekerek yürüdüm. (AA, s. 110)

O ise hâlâ geciken cevâbımı beklemekte. (AA, s. 124)

Kurumaya yüz tutan çamurlarda hâlâ atlarımızın ayak izleri duruyor. (AA, s. 147)

Kötü: Şu halde, hayvan, hayvanca fiillerinden mes'ûl olamaz; ancak biz bu temâyülleri zapturapt altına almadığımız için kötü görülür hatta sırasında mahkûm oluruz. (AA, s. 60)

Yarın: Elim bir şeyler kaybediyor, fakat bugün yazdıklarımı belki de yarın okuyamayacağım. (AA, s. 62)

Yarın evvelâ vâliyi, sonra târihî âbideleri ziyâret edeceğiz ve şehrin içinde bir gezinti yapacağız. (AA, s. 106)

Bugün de, yarın da; belki son gün de. (AA, s. 135)

Aynı zamanda beni yarın Gemlik'e götürecek olan otomobilin, sekizde değil, yedide gelmesini daha muvâfık buluyorum. (AA, s. 139)

Yarın gitmezseniz, bir iki gün daha kalsanız, ayağınız da iyileşmiş olur, diyorum. (AA, s. 146)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

Esefle: Belki artık verecek hiçbir şeyi kalmamıştır; fakat esefle söylüyorum ki, bütün bu verdikleri içimin boşluğunu dolduramamıştır. (AA, s. 64)

Müphem: Varsın onun muhtevâsı, esrârını, vuzuhsuzluğunu muhâfaza etsin, müphem, muğlak kalsın... (AA, s. 65)

Muğlak: Varsın onun muhtevâsı, esrârını, vuzuhsuzluğunu muhâfaza etsin, müphem, muğlak kalsın... (AA, s. 65)

Teessüfle: Gene teessüfle söylüyorum ki, muhtevâsından, bende, bir tek kelime bile kalmadı. (AA, s. 67)

Yemekte berâber olmak şerefinden mahrum kalacağımı teessüfle bildiririm. (AA, s. 135)

İsrarla: Halbuki son mektubunun o edebiyat yapmak isteyen hissî cümlelerini ısrarla kaç kere okudum gene de hâfızam bir cümlesini bile saklamadı. (AA, s. 67)

Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun...deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamanımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Esâsen kanâatlerini her önüne gelene ısrarla tekrarlamak, bunu bir illet hâline sokmak, hiç hoşuma gitmez. (AA, s. 116)

Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

Fakat duymamış gibi hiç aldırış etmedi ve ısrarla önde gitmekte devam etti. (AA, s. 140)

Derin: Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor? (AA, s. 67)

Akşam: Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Akşam yemek salonuna gelebilmek için âzamî gayret sarfettiği pek âşikârdı. (AA, s. 145)

Sanatkârâne: Sen hilkat şâheserlerinin en sanatkârâne düzülmüş bir örneğisin; fakat ben bir heykelin yalnız gözlerimin ihtiyâcını doyuran sanat kıymetiyle kanacak adam değilim. (AA, s. 68)

Öfkeyle: Bîçâre adam, herhangi bir kitabı okuyuşunda, piyangoonun büyük ikrâmiyesini bekleyip de elde edemeyen bir tâlihsizin hayal sukûtu ile perîşan oluyor ve onlar da aradığı kıymeti bulamayınca da öfkeyle bağırıyor: Okuma! (AA, s. 73)

Zevkle, şevkle: Tam ben yanından geçerken, zevkle, şevkle oynadığı nesnelerin üstüne kapandı ve onları mevhum bir tecâvüzden kendi vücûdunu siper yaparak muhâfaza etti. (AA, s. 76)

Şevkle: Tam ben yanından geçerken, zevkle, şevkle oynadığı nesnelerin üstüne kapandı ve onları mevhum bir tecâvüzden kendi vücûdunu siper yaparak muhâfaza etti. (AA, s. 76)

Tekrar: Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

Emânetleri tekrar ambalaj yaparak postaya verirken, beni tanımayan bir başka memur:

-İzmir'den nâmınıza bir mektup var.. dedi. (AA, s. 93)

Belki anlamamıştır, diye tekrar sesleniyorum. (AA, s. 132)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

Saat beşe doğru tekrar derecesine bakmak için mumu yakıyorum. (AA, s. 151)

Unutmak istediğim şeyi unutturmamaya karar vermiş görünüyor ve telgrafı tekrar yukarı kaldırıyor. (AA, s. 152)

İsterseniz evinizin eşîğinden girmeden döner tekrar Bursa'ya gelirim. (AA, s. 154)

Geceyi tekrar görmek ister gibi dışarı bakıyorum; gerçi şu doğmak üzere olan gününde bir gecesi olacak; fakat bu gecedен ve onu tâkip edecek sonsuz gecelerden bana ne? (AA, s. 157)

İki sene evvel Mudanya'da defterini açmamak üzere kapayan ben, şimdi bu eski dostla tekrar yüz yüze gelmek mecbûriyetinin hâsıl ettiği heyecan içinde, hem hayret hem de ıztırap duymaktayım. (AA, s. 159)

Juliette'in defterinin sonunda sizinle tekrar ve daha uzun konuşacağım. (AA, s. 162)

Zavalılık buna da tahammül eder ve sükûnetimi bekler, üşenmeden, bıkmadan, tekrar, o yerinden kımıldamayan köprüsünü kurar. (AA, s. 165)

Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek tekrar ziyâretinize geleceğim. (AA, s. 177)

Bomboş: Fakat vaktâki bir el, sâhile bağlı olduğum ipi çekiyor ve beni taşların, kayaların üstüne fırlatıyor, işte o zaman gene sepetliğim meydana çıkıyor, bomboş kalıyorum. (AA, s. 85)

Müşkülâtla: İzzet Efendi dükkâna müşteri girdiğini görünce isteksiz ve yorgun vücûdunu ağır bir torbayı sürükler gibi müşkülâtla kaldırdı. (AA, s. 85)

Fakat yardım etmeme rağmen müşkülâtla yürüyor, yarası kanamış, sardığım mendil kıpkırmızı. (AA, s. 145)

Tabîî: Vücuttaki mikropları tabîî gören İzzet Efendiler, ferdî, içtimâî tezat ve ayrılıkların da aynı kânûnun îcâbı olduğunu neden bilmiyor da şaşıyor ve yadırgıyorlar? (AA, s. 90)

Pek tabîî olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Sık: Şermin'i üzmeyeceğimi bilsem belki daha sık giderdim. (AA, s. 90)

Ziyade: Yanlış söyledim, onda fazla olan şeyler, ziyade mağrur, ukalâ ve haşin oluşu. (AA, s. 91)

Telâşla: Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

Dün mektepte iken vâlinin odacısı, arkasından atlı kovalıyormuş gibi telâşla geldi.. (AA, s. 95)

Telâşla dudaklarından çay fincanını çekiyor. (AA, s. 105)

Koşup açıyorum; Madame Maurain'ı götüren şoför telâşla taşlığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırmış gibi bir an etrafına bakıyor. (AA, s. 148)

Sükûnla: Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

İşâretle: Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor. (AA, s. 99)

Aşağı: Kamarot mütebessim, eliyle beni gösteriyor ve işini kavramış becerikli adamların atikliği ile bavulları alarak bizzat aşağıya indiriyor... (AA, s. 99)

Dikkatle: Niçin ona bu kadar dikkatle bakıyorum? (AA, s. 101)

Suurla: Kuluçkanın sıcak ve yumuşak tüyleri altındaki yumurta bile daimî bir intizaz ve faâliyetle olursa, hilkatin suurla teçhiz ettiği insan için, Sâlih'in tasavvur ettiği sükûn veistirâhat cihânı hiç olur muydu? (AA, s. 103)

Heyecanla: Söğüt yeşili gözleri heyecanla büyüyor. (AA, s. 105)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

İsyarla: Cevapta geciktığımı, gene onun çehresinin, ciddiyetten şikâyeteye dönen, hatta isyanla gerilen hatları haber veriyor. (AA, s. 106)

O zamâna kadar cansız gibi yatan başı isyanla silkiniyor. (AA, s. 150)

Zevkle: Fakat biz, herhangi bir sanat eserini, çok yüksek bulduğumuz bir sanat âbidesini de zevkle seyretmiyor muyuz? (AA, s. 110)

Salâhiyetle: Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Sırasında: Zîra en tesirli sözler bile sırasında kanâati mûcip olamaz; zîra kanâat, bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle hâsıl olur. (AA, s. 116)

Zamanla: Çok doğru bir söz madam.. müz'ic ve devamlı sıkıntılar, korkular, azaplar o kabuğu zamanla aşındırır; fakat bizi hakîkatten ayıran bu kabuğu bir anda ezip yok edecek kuvvetin aşk olduğuna şüphe yoktur. (AA, s. 124)

El'an: Konuşuyoruz, fakat gözler el'an üstümüzde. (AA, s. 126)

Yüzü el'an sapsarı... (AA, s. 144)

Yağmur el'an devam ediyor. (AA, s. 148)

Kuvvetle: Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bu kadar, süratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Ağır: Bana en ağır gelen duygu, senden daha üstünüm, demektir. (AA, s. 129)

Harâretle: Her kaldırdığınız taşın altından çıkmak merâkıyla konuşan ukalâlar, karşısındakine yaranmak için kendi düşüncelerinin aksini harâretle müdâfaa edenler, korktuğun ve uzak bulunmak istediğim kimselerdir. (AA, s. 136)

Tam: Herhalde kızcağız onu tam yakalamış. (AA, s. 137)

Derhal: Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değil, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Mücehhez: Zâten ne söyleyebilirdim ki... o sormuyor, bütün sorulacak suallerin cevâbını kendinde bulan bir sükûnla mücehhez görünüyordu. (AA, s. 140)

Yaya: İkimiz tek beygire kalıyoruz; daha doğrusu ben Çekirge'ye kadar yaya yürüyorum. (AA, s. 145)

Rahat: Beni yalnız bırakacağı için o kadar müteessir ki, içi rahat olsun diye:

-İstersen bir hafta kal Sâlih, ben yemeklerimi otelde yerim, sen hiç merak etme; diyorum. (AA, s. 147)

Niye: Ne oldu, bu saatte niye geldin Fahri Efendi? diyorum. (AA, s. 148)

Epey: Buradan yedi buçukta hareket ettik ya, epey gittik yolda iyiden iyiye hastalandı. (AA, s. 148)

Harap: Başımı kaldırıyorum, belki sararmışımdır; fakat o herhalde benden çok solgun, çok harap... titrediğini hissediyorum. (AA, s. 152)

Sabah: Juliette'e Çoban Hasan'ın verdiği sıcak sütü içiyorum, sabah derecesini koyuyor, saçlarını tarıyorum. (AA, s. 156)

Bir: Gerçi ben de bir taraftan dolan bir taraftan boşalan bir havuz gibi, sonsuz bir alıp vermenin şekvâsına mahkûmum. (AA, s. 160)

Ziyâde: Geçen gün amcam:

- Bu kızı aldığın zaman en ziyâde ben kederlenmiştim; şimdi ise, onun gelinim olması, en büyük iftiharım, diyordu. (AA, s. 160)

Münâsip: Sizi de kendimi de fazla heyecana sevketmemek için bu şekilde tanışmamızı münâsip gördüm. (AA, s. 161)

Dürüst: Fakat şunu söylemek isterim ki, hiç de dürüst görünmeyen bu hareketimle, yeğenimin esrârına el uzatmış olmuyorum; zîra onun hiçbir sırrı yoktur ki, çeşmenin bütün suyu içinden akan bir oluk gibi, benden gelip geçmiş olmasın... (AA, s. 161)

Günlerdir: Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istilâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ızdırıp ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum? (AA, s. 163)

Âvâre: Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşışla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Îratla: İşte o gün bugündür büyük babamdan kalan îratla yaşar. (AA, s. 167)

Hayretle: Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

Merhametle: Beş yaşındaki bir generale, hakîkî bir general nasıl merhametle gülerse şöhretinin, yaldızlı kaftanı içinde salınıp gezen meşhurlara da hakîkî insanlar öylece gülümsemektedir. (AA, s. 170)

Feryatlarla: Seni beklemek, seni istemek, öyle bir tahassür ki, ben bu hasreti, her biri damarıma takılmış bir diken gibi feryatlarla çekiyor; çekiyorum... Fakat kopmuyor. (AA, s. 170)

Tuhaf: Ben de ne tuhaf konuşuyorum? (AA, s. 170)

Şevkle: Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

2.1.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Basit Zarflar

Derhal: Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken, nihâyet Anadolu Türk vatani olup, böylece de, adım adım Türkleşen bu topraklar meyânında nazlı ve dilber Antalya da, vatan sınırları içine girdikten sonra, her adım attığı yere medeniyet ve içtimaî nizam götüren Müslüman-Türk, sâhip olduğu bu beldede de askerî ve sivil âbideler kurmayı ihtimal etmeyerek, derhal kök salıp, dalını budağını etrâfa yaymakta gecikmemişti. (YBA, s. 12)

Otobanlarda istikâmet tâyininde küçük bir tereddüt veya dalgınlık, derhal yolun şaşırılması ile neticeleniyor. (YBA, s. 178)

Birbirleri ile Türkçe konuşmaya başlayınca, müşterek dilin ve müşterek toprağın insanları olduğumuzu anlamak, derhal aramıza bir köprü kurmuş oldu. (YBA, s. 235)

Hâlâ: Hâlâ seyyah rehberlerinde ve seyyahların hâfızalarında, sual olup karşımıza dikilerek cevap bekleyen ve “yıktık!” diyemediğimiz için başımıza eğdiren bu kârarı, kim nasıl verebilmiştir? (YBA, s. 12)

Mühim olan, yeryüzü sularından birinin Tuna oluşu ve Tuna’nın da Türk’ün hamâset edebiyâtında hâlâ bir damar gibi zonklayışı idi. (YBA, s. 79)

Hâlâ orada yaşama ve devam imkânı bulan âdetler arasında, hoca talebe münâsebeti de bizim bıraktığımız an’ane ve anlayıştır. (YBA, s. 86)

Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed’in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul’da yaşayan Hıristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılamıyor. (YBA, s. 90)

Tanzîmat’la da hızlanan, fikir ve îman askerlerimizin hezîmeti ise hâlâ durmadı. (YBA, s. 103)

Yüklü bir târih ve mâzî hazînemiz olduğu halde, neden biz kendimizi ortaya çıkarmıyor, neden hâlâ haysiyetli ve şerefli bir cemiyet olarak, yerimizi bulamıyoruz. (YBA, s. 105)

Yirmi beş gün evvel kopuk olarak duran perde, hâlâ tâmir edilmemişti. (YBA, s. 184)

Ne diye hâlâ oradan oraya koşup duruyorsun? (YBA, s. 205)

Uzaklarda, tâ uzaklarda, ağarmış saçlar gibi Alpler, tepelerinde hâlâ çizgi çizgi aşağı doğru akmış karlarla kaplı Alpler, el ele, diz dize uzayıp gitmeye başladı. (YBA, s. 206)

Kilise, asırlarca devam etmiş olan Ortaçağ saltanatından mahrum bulunmakla berâber, hâlâ nüfuzlu, hâlâ cemiyete dış geçirebilmekte. (YBA, s. 207)

Evvelki sene Ankara'ya giderken, otobüsün çay molasında girdiğim kahvehânemsi pis, gürültülü yerde elime verilen tostun çeşnisini hâlâ unutamıyorum. (YBA, s. 209)

Şu var ki, hâlâ, pek çoğunun önünde, asâlet arması bulunan suya çakılı direkler mevcut... (YBA, s. 229)

Venedik Cumhûriyeti'nin, çoktandır târih mezarına gömülmüş bulunmasına rağmen, hâlâ bayrağı saygı görüyor ve en mühimi de, İtanya Birliği'ne halel getireceği endîşesi diye bir korkuya yol açmıyor. (YBA, s. 230)

Tatbîkatta da, bu anlayış ve bu tutum, asırlar boyu devam etmiş ve hâlâ da etmektedir. (YBA, s. 264)

Hâlâ Müslüman kalmış İspanyol âilelerinden söz ediliyor. (YBA, s. 267)

Bütün dünya merkezlerine seslerini duyuran İşbilî'ler, Endelûsî'ler, Kurtubî'ler, Gırnatî'ler cisimleri, hatta isimleri ile kaybolmuşlarsa da, izleri, sesleri, eserleri ile mâzînin karanlığından hâlâ göz kırpmaktadırlar. (YBA, s. 269)

Kasaba ve köyler, hâlâ yedi yüz sene evvelki Endülüs mîmârîsinin çizgilerinden uzaklaşmamış. (YBA, s. 270)

Öyle ki, sarayları, kasırları, medreseleri, mektepleri, kütüphâneleri, kanalları, köprüleri, bağları, bahçeleri ve türlü türlü mîmârî sanat eserleri ile, hâlâ, topraktan baş kaldırmış İslâm'ın bereketlerinden şimdi ne kadar az çizgi kalmış bulunuyor. (YBA, s. 272)

Araplar, Mecrid adını verdikleri bu şehre, kendileri gelmemişlerse de kültürleri gelmiş, hatta bâzı semtlerinin ve meydanlarının adları dahi hâlâ Arapçadan geçme. (YBA, s. 277)

Daha: Değil kesmek, daha asırlarca yaşaması için gayret sarfedip, lejandını broşürlere geçirmek gerekmez miydi? (YBA. s. 13)

Şu anda, saat dördü geçtiği halde, daha geminin sıhî kontrolü ve diğer muâmeleleri de bitmediğinden, hiç kimse, henüz karaya ayak basamadı. (YBA, s. 17)

Amma onun bu rakîbe vereceği bir gözdağı daha vardı. (YBA, s. 20)

Bu sabah, Meyerovitch'in, Thèmes Mystiques Dans L'oeuvre de Djalâlud-Dîn Rûmî isimli kitabından bir kısım daha okudum. (YBA, s. 45)

Beklediğim misâfir geldi ve gerçekten de tahmin ettiğim gibi, yanacak dertleri olduğu, daha ilk cümlelerinde belli oldu. (YBA, s. 46)

Fakat daha da garîbi, bu girintinin önündeki demir parmaklıklara Mater Divina Amorisî yâni aşk ilâhî adına bağlanmış küçük gelin duvakları ve teller idi. (YBA, s. 61)

Daha neler, ne harâbeler... ve İtalya, onlarla haşır neşir olarak yaşamayı bir ikbâl ve istikbal meselesi olarak kabul edip hâlettığı için, dünyânın dikkatini üstüne çekmiş ve çekmekte. (YBA, s. 64)

Fakat etrâfımıza baktığımızda, daha kucakta sıra bekleyen sayısız kundak gördük. (YBA, s. 67)

Fakat bir müddet sonra karşımıza bir göl daha çıktı. (YBA, s. 79)

Mihrap duvarı yıkılmış, son cemâat kirişinin ortasına, sepet kulpu denen kemerli büyük bir geçit ve yanlarına da kemerli ve daha üstünde ise, bir başka kemer açılarak, kilisenin koro ve org yeri temin edilmişti. (YBA, s. 106)

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana hezîmetinden sonra geride kalan otağı, kılıcı, murassâ eyerleri, sancakları, mûsikî âletleri ve daha saymakla bitmeyecek zenginlikler, husûsî bir ihtimamla saklanıyordu. (YBA, s. 108)

Düşünmeli ki, Türk topraklarında doğup büyümüş, gene burada iş ve dost muhîti kurmuş ekalliyetten bir Rum, bir Ermeni, bir Yahûdi, hatta Süryânî, Keldânî, Türkleşmiyor da, biz daha adımızı dışarıya atar atmaz, eriyip gidiyoruz. (YBA, s. 112)

İşte, bu hava içinde Hollanda'ya girer girmez Utrecht şehri gibi, bir muazzam medeniyet merkezi ile daha karşılaştık. (YBA, s. 114)

O ve daha dört beş genç, İtalya'da çalışan Türk işçileri imiş. (YBA, s. 143)

Bir kere daha, yabancılara uşaklık etmeye gelen zavallı vatandaşlarıma, içim burkularak baktım. (YBA, s. 143)

Selanik'te geçen bu tek gecenin uykusuz olarak sona ermesi, daha da hoşuma gitti. (YBA, s. 158)

Aşağı: Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne

kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Granada ise daha uzaktı; gidip gelmenin 1000 kilometre olduğunu zannederek kâfileye iştirak etmekten vazgeçmek, Emin Bey’lerle Sinan’ı geçirmek üzere aşağı inmiştım. (YBA, s. 270)

Çok: Dünden çok yorulmuştum. (YBA, s. 25)

Biz içerde iken yağmur çok şiddetlendi. (YBA, s. 29)

Ne de olsa bir garplı idrâki için bu âlîcenaplık, çok şaşırtıcı oluyor. (YBA, s. 33)

Sıra, çok sevdiği tûtisine gelince efendisinin suâline, kafesinden seslenen kuş: “Ormanlarda daldan dala uçan hemcinslerime benden selâm söyle, başka şey istemem” der. (YBA, s. 48)

Bir kan deryâsı demek olan Büyük Fransız İhtilâli, bu memlekette, hatta dünyâya çok zarar verdi ise de, şehirleri yerle bir etmedi. (YBA, s. 53)

Paris’ten ayrılmak üzere olduğuma çok üzülen Eva de Vitray, sözünü dolaştırı dolaştırı, gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek, burada doğduğunu, burada büyüüp burada okuduğunu, ana dili kadar İngilizce’yi de bildiğini, hangi Avrupa memleketine gitse, oranın lîsanına konuşabildiğini, fakat bütün bunlara rağmen kendisini, bu memleketlerin dilini bilen bir seyyah saydığını söyledi. (YBA, s. 57)

Hepimiz çok yorgunduk, kayıp arabayı aramak için taksi de bulamıyorduk. (YBA, s. 68)

Fakat ne yazık ki bizim eğitim ve öğretim çatımızın altında bu pedagojik ve psikolojik inceliği bilenler çok azalmış bulunuyor. (YBA, s. 86)

Bize hürriyeti çokgören bir coğrafyada yaşıyoruz. (YBA, s. 109)

Stuttgart’ı sağda bırakıp, Karlsruhe’ya geldik ve Özcan’ın çok sevdiği, Mühendis Murat Tarhan bey ismindeki arkadaşının evini arayıp bulduk. (YBA, s. 111)

Çocuklukta, en iyi arkadaşım kitaplar olduğundan, bu seviyeli mecmûadan çok hoşlanırdım. (YBA, s. 115)

Tabî ki bizi çok merak etmişler. (YBA, s. 121)

Rükneddin Sâmi Bey, bütün yemekleri çok beğenmişti ve kalbi rahatsız olduğu için, ağır yemeklerden kaçınıyordu. (YBA, s. 129)

Çok yorulmuştuk, gece de pek dinlenemedik. (YBA, s. 141)

Şu muhakkak ki bu millet, sanatta çok ilerlemiş çok incelmış. (YBA, s. 144)

O da bize çok bağlanmıştı amma iki buçuk sene sonra bir gece, herhalde gene o tâifenin eliyle olacak, kaçtı. (YBA, s. 159)

Fakat çok gecikeceğimizi ve yorulacağımızı düşünerek Liezen kasabasında kalmaya karar verdik. (YBA, s. 168)

Zîra çocukları erkek imiş ve kız çocuk çok severmiş. (YBA, s. 181)

Bir an evvel memlekete dönmeyi çok istiyordum. (YBA, s. 186)

Hayvanları çok sevmeme rağmen, hür ve tabîî hayâtından mahrum edilmiş bu çeşitli mahlûkları seyretmek, benim için hüzün verici olur. (YBA, s. 221)

Sinan'a, 14 Ağustos'ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince, fark verip birkaç zaman daha kalmamda çok ısrar etti. (YBA, s. 233)

Çok çalışan iyi niyetli insanlar. (YBA, s. 236)

Dün: Dün hava çok yağmurlu idi. (YBA, s. 15)

Dün öğleyin hafif deniz başladı. (YBA, s. 16)

Dün Mustafa Tahralı ile Luxembourg Bahçesi'ne gittik. (YBA, s. 24)

Dünden çok yorulmuştum. (YBA, s. 25)

Esâsen dün Champs Elysées'den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirahat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

Dün, Âgâh bir kitaptan bahsediyordu. (YBA, s. 53)

İsviçre, dün baştan başa yağmurlu idi. (YBA, s. 76)

Dün, otel bulmaktan ümit kesince, hiç değilse, Viyana'ya gidelim demiştik. (YBA, s. 102)

Nitekim yol arkadaşımız İsmet Bey, dün oradan matbaasına çeşitli harf ve matbaa levâzımı aldı. (YBA, s. 180)

Dün, yolda bir çöpçüye rastladım. (YBA, s. 202)

Dün Kaufinger Strasse'nin kahvehânelerinden birinde oturuyorduk. (YBA, s. 235)

Dün, Sûzan'la berâber, âvâre âvâre dolaştık durduk. (YBA, s. 239)

Fenâ: Geminin ileri gelen zâbitânı ile fikrî alış verişimiz fenâ geçmedi sayılır. (YBA, s. 17)

Hiç: Haberin hiçde hoş olmamasına rağmen, elbette bunda da bir hayır olmalı idi. (YBA, s. 17)

İstanbul'dan çıktığımdan beri, bu yasağa hiç, amma hiç rağbet edemedim. Ne yapalım ki, bizim için tabîî ve mukadder hayat bu işte. (YBA, s. 24)

Bu sözü söyleyen kimse, şu anda, hayrânı olduğu Fransa’da bulunduğu halde, bu memlekette, hemen her sentin, ya palais, ya royal ya da Saint adını taşımakta bulunduğunu olsun neden hiç düşünmüyordu? (YBA, s. 34)

Telâş ve el çabukluğu ile sahneye konan Tanzîmât’ı yapmakla, kendisini dünyânın merkezi zanneden Avrupa’yı değil, yanımıza çekmek, hiç olmazsa, bu mağrur, efendiye yaranabildik mi? (YBA, s. 42)

Yürek yanıgım hiç yanımdan ayrılmıyor. (YBA, s. 43)

İran Şâhı ile Ferah Pehlevî’nin ise asılları ile hiç alâkası yok. (YBA, s. 50)

Biraz sonra, hiç bitmeyecek sanılan karlı dağlar başladı ve hostes, Mont Blanc’dan geçtiğimizi haber verdi. (YBA, s. 58)

İşte o cânım Simkeşhâne, hiç sebepsiz yıktırıldı ve arkasından, eski medeniyetlerin arttığı üç beş kırık sütun çıktı. (YBA, s. 63)

Ne ki orada da şehrin gürültüsü yüzünden, oturmak hiç de keyifli değil. (YBA, s. 71)

Bizim ise hiç yok. (YBA, s. 91)

Fakat hiçolmayan: Hürriyet. (YBA, s. 92)

Dün, otel bulmaktan ümit kesince, hiç değilse, Viyana’ya gidelim demiştik. (YBA, s. 102)

Muhâfiz alayının ve mızıka çala çala yürüyen piyâde ve süvâri takımlarının gelişleri ve bu göz alıcı asırlık merâsimi, hiç değiştirmeden tatbik edişleri, işte, binlerce yabancıyı buraya çeken sebepti. (YBA, s. 120)

Galiba, dervişin en büyük kârı, suçunu bilip onu izâle yoluna gitmeyi başarabilmesi, hiç değilse, bu yolda gayret göstermesi değil mi? (YBA, s. 121)

Hiç dönmeyenler ise, tam bir kayıp, ve tam bir ziyan. (YBA, s. 144)

Cevap hazindi: Hiç dönmeyeceğim. (YBA, s. 145)

Amma bu daracık geçitler, İtalya’nın, gidişli gelişli geniş tünellerine hiç benzememekte... (YBA, s. 149)

Fakat dış varlığı, içinin büyük tevâzuuna hiç tesir etmemiş. (YBA, s. 157)

Aradan birkaç zaman geçtikten sonra, kapımıza gelen bir polisin, annemin kızı hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: “Sizin mi, kendisinin mi?” demiş olması, kızıcağızın başına hiç de iyi bir şey gelmediğini gösteriyordu. (YBA, s. 159)

Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyla yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perişan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

Seyâhat boyunca beni hiç sıkmayan Gülşah, odayı ve hele, büyük fakat tek karyola ve tek yorganı görünce üzüldü. (YBA, s. 177)

Yerleri süpüren elbiseleri, tek tel göstermeyen başlıkları ile geçip giden bu rûhânîler ordusu, şu ortalarda dolaşan yarı çıplak ve hippileşmiş insanlara hiç tesir etmemekte ki, yerli yabancı, hemen herkes alabildiğine uryan gezip duruyorlar. (YBA, s. 179)

Esas minâresinden başka, bahçe duvarının köşelendiği yerde, bir de minyatür minâreciği var ki şimdiye kadar böylesini hiç görmemiştim. (YBA, s. 189)

İnsan himmeti, güzel bir kadını giydirip kuşatıp süslercesine, burayı mâmur ve âbat eylemekte, hiç kusur etmemiştir. (YBA, s. 219)

İsviçre göllerinin etrâfındaki villaları hiç de aratmayan muhteşem ve çok zengin bir dekor. (YBA, s. 220)

Amma duyduklarını, pek alâkalı dinlemiyor, kadın ise, hiç söze karışmıyordu. (YBA, s. 221)

Hiç nazlanmadan aldı. (YBA, s. 228)

Öyle ki, yol yürüme yorgunluğunun hiç sarsmadığı kalbim, bütün gece beni tehdit etti durdu. (YBA, s. 236)

Türkiye’de kendi mâlî imkânları ile çıkardığı Türkistan gazetesine abone bulmak için –ki bu işleri hiç becerememe rağmen- nasıl uğraştığımı biliyor. (YBA, s. 236)

Hele İslâm'ın, vicdanlara bu medenî saygısını hiç aklı almıyor. (YBA, s. 242)

Kuşbakışı seyredilen bu yapı kalabalığı, hiç de iç açıcı değil. (YBA, s. 271)

Hoş: Haberin hiç de hoş olmamasına rağmen, elbette bunda da bir hayır olmalı idi. (YBA, s. 17)

Bu cömert muâmele, Muhâcirîn ve Ensar arasında pek hoş karşılanmayarak, kendilerinin, İslâm dâvâsında tâ baştan bu yana, can baş oynatmış fedâîler oldukları hâlde, bu azılı Kureyşlilerin mala mülke gark edilişlerini yadırgamamışlardı. (YBA, s. 289)

Elbette: Haberin hiç de hoş olmamasına rağmen, elbette bunda da bir hayır olmalı idi. (YBA, s. 17)

Kalkınma ve refah seviyesi elbette ki hepsinde de Yugoslavya'dakinden çok ileri. (YBA, s. 82)

Şu anda, memleketi bir pula satanlarla kıyasıya mücâdele olan Türk vatanında, neler olur neler bittiğini, elbette ki, aralarında dolaşmakta olduğumuz Viyana halkı düşünemez. (YBA, s. 104)

Bir câmiin kilise olabilmesi için, elbette ki tâdilâta uğraması lâzımdı. (YBA, s. 106)

Elbette karşımıza bir hayırlı rehber çıkar diyerek, Alaca câmii'nin önünde durduk. (YBA, s. 151)

Moskof'un insan tabiatına çelme takıp dirsek vuran rejimi de, elbette bir gün sona erecek. (YBA, s. 165)

Elbette çobansız sürüyü kurt kapar. (YBA, s. 218)

Elbette, hayvanı sevmek, insan muhabbetinin gerektirdiği mükellefiyet, mes'ûliyet ve bilhassa ferâgattan çok daha kolay... (YBA, s. 227)

Endülüs Devleti, İspanyollar tarafından yıkılırken, bu Katolik anlayışının Araplara revâ gördüğü zulüm, elbette yeni sâhiplerinin kontrolünde açılmış böyle bir konferansta dile getirilmezdi. (YBA, s. 258)

Ağyar sofrasında baklava, börek yemekten, kendi bucağında soğan ekmek yemek elbette evlâ idi. (YBA, s. 283)

Yarın: Böylece de Paris'e ancak yarın hareket edebileceğim anlaşıldı. (YBA, s. 17)

Fakat bugün şehrin varoşlarında ise, yarın, ellerinde mukayese malzemesi kalmamış yeni nesiller, bu çirkinliği benimseyecek, belki de, muhâliflerine karşı mücâdele edecek, sevgi gösterecek şehrin içine sokacaklardı. (YBA, s. 69)

Herhalde, yarın Milano'da kalmayıp Cenevre'ye geçeceğiz. (YBA, s. 71)

Yarın inşallah Lausanne ve oradan da Zürich'e. (YBA, s. 75)

Yarın inşallah Niş ve Filibe. (YBA, s. 88)

Yarın, kısmet olursa Amsterdam'dan Belçika'ya hareket edeceğiz. (YBA, s. 115)

Konuştuğumuz veçhile, Peter ve Mügül, tâtilden yarın dönecekler. (YBA, s. 119)

Yarın Londra'ya gitmek üzere erken kalkmak îcap ettiği halde, gene de, gece yarısına kadar oturup uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 123)

Yarın inşallah Eva Meyerovitch ile buluşacağız. (YBA, s. 138)

Yarın inşallah erkenden Zürich'e doğru yola çıkacağız. (YBA, s. 139)

Ne tuhaf, yarın da Bulgarların Türklerden kurtulma bayramları imiş. (YBA, s. 164)

Yarın İsviçre'ye doğru yola çıkmamız gerekiyor. (YBA, s. 170)

Yarın gelecek. (YBA, s. 222)

Yarın Antalya'ya gidiyorlar. (YBA, s. 236)

Paranın ve cehâletin kurup işlettiği düşman eli ve düşman altınları ile idâre edilen hayvanlaşmış bir kalabalık ki, bugün güldüğüne yarın ağlayacağından dahi bîhaber. (YBA, s. 237)

Emin Bilgiç Bey ve Ekmeleddin Bey, yarın Türkiye'ye dönecekler. (YBA, s. 277)

Henüz: Şu anda, saat dördü geçtiği halde, daha geminin sıhî kontrolü ve diğer muâmeleleri de bitmediğinden, hiç kimse, henüz karaya ayak basamadı. (YBA, s. 17)

Henüz kendisi de ciddî bir karâra varmış değil. (YBA, s. 47)

Birinci, Mîlât'tan sekiz asır evvel, henüz çekirdek hâlinde bulunan Roma'yı gösteriyor. (YBA, s. 63)

Yerden henüz kaldırılmamış şilte ve battaniyelerden, hâne halkının mutfakta gecelemiş oldukları anlaşıyordu. (YBA, s. 83)

Barut kokuları henüz yer yer hissediliyor, hatta dumanı tütüyordu. (YBA, s. 100)

Bizi meselemizde, henüz Türklerle müşterek o efendiliğin izleri mevcut. (YBA, s. 101)

Henüz pek de yeni. (YBA, s. 167)

Henüz akşam olmamıştı. (YBA, s. 175)

Ne çâre ki, menfaatçilerle, gâfil ve aldatılmışlar, henüz bu gerçeği görmemekteler. (YBA, s. 184)

Hep: Güzergâh hep sanâyi ve zirâat mıntıkası. (YBA, s. 19)

Hep, mâmur, bakımlı ve meselelerini halletmiş olduğu, manzaralarından belli olan köy, kasaba ve şehirlerden geçerek, nihâyet Münih'e geldik ve information'dan aldığımız bilgi gereğince de, dümdüz şehri bir baştan bir başa aştıktan sonra, arka planda dağ silsileleri görünür oldu. (YBA, s. 79)

Meselâ dün kalenin muazzam parkını gezerken, yapılacak folklör eğlencelerinin resimli îlânları hep kendi millî oyun ve kıyâfetlerini gösteriyordu. (YBA, s. 87)

Pazar olduğu için kalabalıktı; fakat halk, hep hüzünden maske takmış gibi. (YBA, s. 102)

Tük milleti, ne kaybetti, elden ne kaçırdı ise, hep yediden yetmişe uğruna can verdiği îlâ-yı kelimetullâh aşkını, bu müşterek gayeyi, his ve düşünce hayâtından silmiş olduğu için kaybetti. (YBA, s. 166)

Hep, Konstanz Gölü'nün etrâfında sıralanan bu şehirler, bakımlılıkları ve temizlikleri ile insana: Neden bizim de olmasın? dedirtip ıztırap veriyor. (YBA, s. 170)

Yollar hep yeşil, hep güzel... (YBA, s. 192)

Hâmid Bey'in hanımı, her fırsatta, Yugoslavya'nın güzelliklerinden söz ediyor ve dâima: Bizim sâhiller fevkalâde güzeldir. Bizim ormanlarımız fevkalâde zengindir... diyerek dilinden, hep: Bizim, bizim... sözü düşmüyordu. (YBA, s. 195)

Neden bilmem, bu seneki seyâhatte hep o haldeyim. (YBA, s. 197)

Köyler hep beyaz badanalı. (YBA, s. 271)

Ne ki, asıl mühim olan, İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak örgüleşmiş bulunan bu îman ordusu, ne yapmış ve ne yapmak istemişse, beşeriyete hidâyet getiren îlâ-yı kelimetullah aşkından kuvvet, şevk ve cesâret almış, fiilini, kavlini ve kendini hep bu üstün gâyeye adanarak yapmıştır. (YBA, s. 293)

Sanat, sanâyi ve ticâret metâları ise, gene dünyânın çeşitli medeniyet merkezlerine kervanlarla, hep buradan taşınmış ve yayılmıştır. (YBA, s. 294)

Nihâyet: Nihâyet Dijon'a uğradık. (YBA, s. 19)

Nihâyet, karış karış fethettiğimiz topraklardan çıkmak üzereyiz. (YBA, s. 167)

Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug'a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

Nihâyet uzun süren bir soruşturmada sonra doğru yolu bulduk. (YBA, s. 178)

Nihâyet trenden inerek, göl kenarında, sık ağaçlı fevkalâde güzel bir kahvehâneye geldik. (YBA, s. 217)

Gene Bavyera köyleri, evleri, bir, iki, nihâyet üç katı geçmeyen birbirinden bakımlı, zarif, mahallî ve târîhî karakterini devam ettiren bahçeli, çiçekli, resimli binâlar... (YBA, s. 219)

Şöyle bir durakladı ve nihâyet hazin gerçeği açıkladı. (YBA, s. 238)

Nihâyet sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak, yüz elli kişi olduklarını ve üç senedir de İslâmiyet'i kabul etmiş bulunduklarını açığa vuruyorlar. (YBA, s. 268)

Oldukça büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek nihâyet Granada'ya geldik. (YBA, s. 271)

Hayli uzun süren yemek nihâyet bitti. (YBA, s. 272)

Konferansın şu son gününde, Kaddafi'nin sâdık bendeleri, nihâyet baklayı ağzılarından çıkarıyor ve Sosyalist Libya Arap Cumhuriyeti'nin açıkça medhini yapıyorlar. (YBA, s. 275)

Asla: İşte, Fransız Akdeniz sâhillerini işgal eden Charles Quint'den, Kanûnî'ye sığınan Birinci François'nın imdat talebini, şu kompartman arkadaşlarım ve çağdaşları unutmuş olsalar dahi, târîh yapraklarından asla silinmeyecektir. (YBA, s. 20)

Amma, büyük mes'ûliyetler yüklenebilmek içinde dûrendiş, basîretli, hazımlı, dirâyetli olmalı ve bilhassa teennîyi asla elden bırakmamalı. (YBA, s. 56)

Allah'ım cümlesinden râzı olsun, onlardan gördüğüm alâkayı asla unutamam. (YBA, s. 57)

“Genç, derdini anlatırken: “Anam babam nasıl konuşurlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim. Arkadaşlarım arasında beni küçük düşüren alayların arkası kesilsin diye çok muvaffak bir talebe olmayı denedim. Amma, gene işe yaramadı. İşte bizde bu yoktur. Hoca, talebesi ile alay etmez.” dedi. (YBA, s. 85-86)

Bizde ki efendiliği onlarda asla göremeyeceksiniz. (YBA, s. 101)

Bir vakitler Ali Paşa Câmîi olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Hüsrâna düşeceğimizi asla düşünemeyecek kadar o iptilânın esîri olduğumuz bir anda, aldandığımızı anlayıverişimiz ne hazin. (YBA, s. 125)

Bâhusus, bir buçuk milyon hacının tek kalp hâlinde “Lebbeyk!” deyişleri, namaz kılışları, bu kuvvetin ise asla küçümsenemeyeceğini, fakat ondan da, şuurlu bir ruh gücü olarak faydalanmak gerektiğini ifâde etti. (YBA, s. 134)

Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zaman asla böyle soytarışmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Burası da, el ele vermiş bütün Avrupa şehirleri gibi, temiz ve medenî. Ne ki, iç yüzleri asla öyle değil... (YBA, s. 170)

Petrol zenginliğine bağlı bir refâhın ise, İslâm âleminin üstünden o esâret bağlarını çözmesi de asla beklenemez. (YBA, s. 203)

Allah'ın nîmeti bildiğim herhangi bir yiyecek ve içeceğe kusur bulmaya asla sevmediğim halde, pis bir elin uzattığı bu deve hamurunun zavallı lezzetini esefle hatırlamamak elimden gelmiyor. (YBA, s. 209)

Heybeliada Ortodoks Ruhban Mektebi'nde bir talebe-hoca çatışması, bir gürültü ve kafa kaldırma hâdisesi olduğu asla duyulmamıştır. (YBA, s. 251)

Sebeup, hazin olmaktan öte, İslâm'ın rûhu ile asla bağdaşmayan bir politika çamuru ile kirlenmiş olmak. (YBA, s. 260)

Halbuki, İslâm'ın tâ zuhûrunda başlayan dostâne yakınlığına, haçlı dünya, asla îtibar etmemiştir. (YBA, s. 263)

Bankadan para bozdurup bu eksiği telâfi etmemiz de asla mümkün değildi. (YBA, s. 279)

Evvelâ: Bu yardım ricâsı, yerini bulmakta gecikmemiş ve evvelâ, Marsilya'ya oradan da Nis'e asker çıkaran Barbaros, İspanyoları mağlûp etmiştir. (YBA, s. 21)

Bu yardım ricâsı, yerini bulmakta gecikmemiş ve evvelâ, Marsilya'ya oradan da Nis'e asker çıkaran Barbaros, İspanyoları mağlûp etmiştir. (YBA, s. 21)

Berâberce République Meydanı'na giderek evvelâ Réunion mağazası'na girip İstanbul'a götürmek istediğim hediyelerden bir kısmını aldım. (YBA, s. 24)

Kurtuluş çâresini de evvelâ kendinden kaçmakta, sonra da vatanını terkedip, yâdelerde selâmet ve saâdet aramakta buluyor. (YBA, s. 41)

Evvelâ, Enfant Pisse heykelini aradık. (YBA, s. 116)

Nihâyet: -Buyurun buyurun... Evvelâ türbeyi ziyâret edelim, hareme mi gidelim? diyebildi. (YBA, s. 153)

Evvelâ hep berâber çıktık. (YBA, s. 182)

Biraz daha şaşırın Korkut Bey: “Peki, nasıl biliyordun?” diye sorduğunda, hasta:“Müslüman toprağındaydım. Aklıma uydum, gâvur toprağına geldim ve oraya da evvelâ bu kesilen ayağımyı bastım. İşte o da, hatâmın kefâreti olarak gitti!” demiş. (YBA, s. 189)

Bizi evvelâ evine, sonra da Bosna Kaymağı diye anılan oraca meşhur bir kır gazinosuna götürmek için ısrar etti. (YBA, s. 195)

Evvelâ, devleti yanına alan, ihlâs ve samîmiyetle damgalı üç mes'ûl şahsın bir araya gelerek, benliksiz, çekişmesiz, aşk ve şevk ile, nizamlı, programlı ve seviyeli bir çalışmayı benimsemesi gerek. (YBA, s. 231)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

İşte bu azılı kuvvet, asırlar boyu karşısında aşağılık duyup kıskandığı İslâm âlemini, evvelâ kuşatarak taarruz etti. (YBA, s. 265)

Az: Fransızlar tarafından sevinç çılgınlıkları ile karşılanan Osmanlı askerleri, o kışı Toulun'da geçirmişler ve böylece de dünya az rastlanır bir celâdet örneği görmüştür. (YBA, s. 21)

Masallardaki gibi, az gittik uz gittik, nihâyet şehri etrâfında toplamış Santa Maria Del Fior Katedrali'ne geldik. (YBA, s. 67)

Arabada gene küçük bir ârıza oldu, tâmir işi ile bir buçuk saat kaybettikten sonra tekrar yola çıktık ve tekrar o eşi az bulunan tabiat içinden geçtik. (YBA, s. 76)

Tavuk kulübesinden az büyük olan kulübe, tam bir sefâlet örneği. (YBA, s. 91)

Bugün Yugoslavya, bir dereceye kadar komünistlikten sağa meyletmiş bulunduğundan, az da olsa, bir ferdî ve içtimâî ferahlama hissediliyor. (YBA, s. 186)

Öyle ya... ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak meydana getirilen bir eserin, çok kere, yapıp hazırlayana değil, ummadığı, hatta belki de istemediği kimselerin istifâdesine kaldığı, az mı görülmüştür. (YBA, s. 256)

İyi: Çocukları da, birer zarâfet örneği, Cangüzel'i iyi buldum. (YBA, s. 22)

Şehri bilmeyen için bir yerlinin rehberlik etmesi iyi oluyordu. (YBA, s. 120)

Ben, Erdener'in biri altı yaşında, diğeri yedi aylık iki çocukla bunalmış olduğunu düşünerek, içim içime sığmazken, İnci kocasının alışıık olduğu efendiliğini ve tahammül ölçüsünü, tabîi ki benden iyi bildiğinden, telâşlanmıyordu. (YBA, s. 123)

Burası da zekânın, iyi hesap edilmiş, iyi düzenlenmiş bir kompozisyonu. (YBA, s. 127)

“Bana bakın, bana iyice, iyi bakın...” der gibi baharı tepeden tırnağa taşıyan çiçekli vâdilerden geçe geçe Törnwang dağ köyüne geldik. (YBA, s. 208)

Halbuki şu anda, böyle bir muhâsebe yaparak tortuları karıştırmamak daha iyi olacaktı. (YBA, s. 279)

İşte bu birlikçi prensip de, iyi teşkilâtlanmış idâreciler, kahraman kumandanlar, dünya çapında ilim adamları, yazarlar, sanat, sâneyi erbâbı ve tâcirler şebekesiyle örölüp sağlama alınmış bulunuyordu. (YBA, s. 293)

Hayli: Rahmet ise, geçirdiği hastalıktan sonra hayli sarsılmış. (YBA, s. 22)

Mevsime rağmen hava hayli soğuk ve yağmurlu idi. (YBA, s. 23)

Günümüz, hayli mâcerâlî geçti. (YBA, s. 66)

Rumeli beni hayli yormuştu. (YBA, s. 186)

Babakurban’ların evi, şehrin merkezine hayli uzak bulunan, Olimpiyat Köyü’ne yakın bir semtte idi. (YBA, s. 212)

Sinan’a palto ve çantasını emânet ederek tuvâlete giren Kosovalı Ahmet Bajrush isimli genç Arnavut delegayı hayli beklemek îcab etti. (YBA, s. 258)

Dünkü Kurtuba’ya gidiş geliştten hayli yorulmuşum. (YBA, s. 270)

Hayliuzun süren yemek nihâyet bitti. (YBA, s. 272)

Evvelâ toplu, sonra tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak yapılan bu klasik İspanyol raksı, misâfirleri hayli coşturdu. (YBA, s. 276)

Ne: İşin edebiyâtına ne bakarsın? (YBA, s. 26)

Tekrar: Sabahleyin erkenden sokağa çıkıp, Âgâh güner’in çocuklarına bâzı hediyeler alıp tekrar otele geldim. (YBA, s. 26)

Trenle tekrar Montparnesse’a geldik ve bir zamanların şâir, edip ve sanatkâr yatağı olan, fakat şimdi, rûhu kabz olmuş bu cesedi seyretmekle iktifâ ederek gene bir kahvehâneye girip sohbete daldık. (YBA, s. 30)

Kahire Üniversitesi’nde İslâmiloji Kürsüsü’ne bir Müslüman Fransız olarak tekrar dâvet edilmiş. (YBA, s. 47)

Milano’ya giderken tekrar buradan geçilecekmiş. (YBA, s. 60)

Kısa bir muâmeleden sonra, bu defa da gönün karşı kıyısından gene yolumuza devam edip, tekrar Alman hudûduna girdik. (YBA, s. 79)

Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg’a geldik. (YBA, s. 79)

Biraz toparlandıktan sonra tekrar yola çıktık. (YBA, s. 83)

Geç vakit tekrar yollara düşüyor ve yüz kilometre gittikten sonra Sivetozarevo civârında bir motele geliyoruz. (YBA, s. 88)

Tekrar aynı otele mürâcaat edip, bol bahşış verince, üç şâhâne odanın anahtarını elimize teslim ettiler. (YBA, s. 90)

Biraz dolaştık ve tekrar, aktarma yaptığımız yere geldik. (YBA, s. 123)

Sabah erken tekrar yola çıktık. (YBA, s. 148)

Tekrar, güzelliğine mağrur, serilip uzanmış bu dilber sâhillere bir kere daha baktıran sonra, dağların arasına daldık. (YBA, s. 148)

Harp bitince de, annesi ve iki erkek kardeşi ile yurtlarına dönmüşlerse de, evlerinin yıkılmış, eşyâ ve hayvanlarının yağmalanmış olduğunu görünce, zavallı âileye de tekrar gurbet yolu düşmüş. (YBA, s. 150)

Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî’yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

Deniz kıyısında birkaç dâkika dinlendikten sonra tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 158)

Lüleburgaz’ı geçtikten sonra bir dere kenarında yemek yiyerek tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 163)

Fakat, bu âlicenaplık karşısında, o gittiğimiz yerden börek alarak tekrar onun dükkânına döndük. (YBA, s. 194)

Ne bilinir, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Akşam: Akşam Marc Fabrini’lere gittik. (YBA, s. 26)

Akşam Havvâ Hanım hasta yatağından kalkarak; güle güle demeye geldi. (YBA, s. 57)

Akşam, Mügül’lere, Sultan Vâhideddin’in yeğeni Rukneddin Sâmi Bey de dâvetli idi. (YBA, s. 128)

Akşam gelip bizi aldılar, hep berâber eve döndük. (YBA, s. 136)

Akşam Erdoğan, evin temizlenmesine yardım etti. (YBA, s. 139)

Akşam bir yerde geceleme gerekiyordu. (YBA, s. 146)

Akşam olup kendi kendime günün muhâsebesini yaptığımda, bu külfetli konferansın, İslâm âlemine bir şeyler getirmek niyetiyle hazırlanmamış olduğu şüphesi, itirâfı güç olmakla berâber, âdeta kanâat hâline gelmiş gibiydi. (YBA, s. 254)

Vaktiyle: Burası, vaktiyle Bourgogne’ların başşehri olan Ortaçağ binâlarının, târihî eser ve kalıntılarının yanı sıra muazzam gökdelenleri, tenis kortları, bahçeleri ile, eskinin üstüne yeninin musallat olduğu bir acâyip tezat örneği veren şehir. (YBA, s. 19)

Pek: Oldu olası, portre beni pek alâkadar etmez. (YBA, s. 29)

Bu arkadaş, yol boyunca şoföre, bu Fransız müşterinin Müslüman olduğunu söylüyorsa da, adam pek inanmıyor. (YBA, s. 33)

Memleket fikriyat ve hayâtına şâmil tesîrleri, başlangıçta pek hissedilemedi ise de, bu yabancı köklerden meydana getirilmiş ilâcın üstündeki şeker tabakası sıyrıldıktan sonra, şifâ vâdeden adına benzemeyen bir uyuşturucu ve sömürücü tadı olduğu meydana çıktı. (YBA, s. 41)

Havanın sertliğinden dolayı parkın tadını pek çıkaramadık. (YBA, s. 54)

Pek hissedilmemekle berâber irtifâ gittikçe artıyor. (YBA, s. 72)

Mühim olan, onu görmek değil, pek muvaffak, olamadığı tez mevzûunda bir ciddi karâra varmaktı. (YBA, s. 113)

Meselâ Avrupa’da çalışan işçi çocuklarının, hatta büyük ekseriyeti ile işçilerin Türkiye için kaybolmuş bir kütle olduğuna pek inanamıyorlar. (YBA, s. 118)

Meğer, amcası imiş, fakat pekbirbirlerinden hoşlanmazlarmış. (YBA, s. 129)

Çok yorulmuştuk, gece de pek dinlenemedik. (YBA, s. 141)

İnsan eli ile tabiat güzelliğinin bundan muhteşem bir iştirâki pek düşünülemez. (YBA, s. 142)

Şu cümlesi de, ondan hatırımda kalan tek sestir: “Kırda bir ebegümeçi çiçeği gördüm. Pek hoşuma gitti. Koparmak üzere elimi uzattım. “Koparma beni!” dedi, elimi çektim. (YBA, s. 153)

Gülşah’ın annesini pek göreceği gelmişti. (YBA, s. 170)

Bu seneki yolculukta, pek bir şeyler kaybedeceğe benzemiyorum. (YBA, s. 225)

Gerçi beyazlık bir bakıma temizlik ifâde ediyorsa da, bu yekpâre rengin pek hoş gidecek tarafı yok. (YBA, s. 271)

Dâima: Türk, sarayını dâima ufak tutmuş, gösterişten kaçınmıştır. (YBA, s. 29)

Zîra, “Her nereye dönsen Allah'ın yüzü oradadır” diyen Kur'ân anlayışı, kütleleri dâimâ tevhide itmiş, böylece Mesûcîyi, putperesti, nasrânîyi müsevîyi hor ve hakir görmekten geri çekmiştir. (YBA, s. 107)

Bulamamış bu yüzden de dâima yalnız kalmış. (YBA, s. 124)

Eğlenen, gülen, bağırıp şarkı söyleyen, fakat dâima mihveri kendi egosu olan bir kalabalık. (YBA, s. 134)

Zîra, bir değer, hakîkîsinden yoksul kalmış toplumların önüne, dâima sahtelerinin çıkagelmesinden tabîî ne vardır? (YBA, s. 141)

Bize gelince, dâima başka kültür ve medeniyetler tarafından erimek nasîbinin kurbanlarıyız. (YBA, s. 173)

Zîra, dâima yalnız odada yatmak istediğimi, bu yolculukta ise, sırf kendi hatırı için berâber yatmaya râzı olduğumu bildiği için, şu tek örtü altına girmek mecbûriyetinde kalışıma, boşuna çâre aradı durdu. (YBA, s. 177)

İsrarla: Mügül, mektubunda, kocası Peter Andrews'in onu aramaklığımı istediğini ısrarla yazıyordu. (YBA, s. 30)

Dikkatle: Sefîr, çeşitli diplomat iltifâtından sonra da, daha teferruatlı noktalar üstünde dikkatle durdu. (YBA, s. 34)

Belki: Belki Fransa içinde altmışı yetmişi bulan “palais”li, “royal”li, “saint”li isimlerden Paris'teki 30-40'ının, şu anda, en az, sekiz on tânesini ezbere sayabilirim: İşte Saint Placide, Saint Michel, Saint Etienne, Saint Sulpice, Saint Martin, Saint Jacques, Saint Claude, Saint Augustin, Saint Philippe de Roule, Saint Germain des Prés. (YBA, s. 34)

Belki bundan sonra, evet belki de tez zamanda, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

Ârızasız, dümdüz Paris'in, Sacré Coeur'den sonra, belki de tek yokuşlu bir tepeciğini de içine almış, kilometrelerce uzayıp giden bir yeşillik tûfânı. (YBA, s. 53)

Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmışız ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

Fakat bugün şehrin varoşlarında ise, yarın, ellerinde mukayese malzemesi kalmamış yeni nesiller, bu çirkinliği benimseyecek, belki de, muhâliflerine karşı mücâdele edecek, sevgi gösterecek şehrin içine sokacaklardı. (YBA, s. 69)

Bu seyâhatte belki de bana en fazla tesir eden, dağların hâhim noktalarına dışını tırnağını geçirmişçesine yerleşmiş şatolar oldu. (YBA, s. 72)

Bir 27 Mayıs, memleketin siyâsî prestijini ve içtimâî, iktisâdî düzenini alt üst etmemiş olsaydı, belki de, genişlemek üzere çatırdamaya başlamış iş sâhalarımız için, biz işçi ithal edecektik. (YBA, s. 77)

Târihte Şehit Ali Paşa denen bir başka vezir de var ki, belki dünyânın en muhteşem düğünü yapılarak Üçüncü Sultan Ahmed'in kızı ile nikâhlanan, pâdişâhın bu gözde silâhdârı, düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce, kim bilir sarayda ne vâveylâlar kopmuş ve ne göz yaşları dökülmüştü? (YBA, s. 87)

Kaldığımız motelin adı Stare Hrast. Bahçesinde tahminlere göre beş, belki de altı asırlık bir çınar var. (YBA, s. 89)

Balkan Harbi'nin muhâcir selini görmemiş olsaydım, düşman tarafından nâmertçe kovalanmanın ne demek olduğunu, belki gerçek mânâsı ile bilemezdim. (YBA, s. 90)

Müslümanlığı, şüphesiz profesörlüğünden, yazdığı kitaplardan, belki dünyânın her çeşit nîmetinden daha ağır basıyor. (YBA, s. 135)

Oldukça uzun süren şu seyâhat boyu, belki de bu kadar bakımlı ve o nisbette de muhteşem bir tabiat şeridi içinden geçmemiştik. (YBA, s. 142)

Belki de geri gelecekler. (YBA, s. 144)

“Belki...” dedi ve az evvelki şevkini kaybetmiş olarak âdeta yanımızdan kaçtı. (YBA, s. 145)

Şehrin ne mûtenâ bir semtinin belki en güzel binâsında oturuyor. (YBA, s. 157)

Efendim, bundan 104 sene evvel dünyâya gelirken, sultanlar sultanı anneciği, belki de bütün o geceyi, uykusuz geçirmişti. (YBA, s. 158)

Belki de, nedâmetin eşiğindedir. (YBA, s. 172)

Böylece, kısa uzun belki yüze yakın tünel ve köprüden geçerek Bard'a geldik. (YBA, s. 177)

Meydanda, oturduğum müddetçe, belki yüzden fazla râhibe ve bir o kadar da papaz geldi geçti. (YBA, s. 179)

Belki, yiyip içen, uyuyup uyanan bir makine temposu ortasında hayâta gözünü açmış olan orta sınıf, bu ıztırâbın şuûrunda değil. “Doğdum, büyüdüm, çalıştım, hayâtımın geri kalan kısmını bir hoşça geçireyim...” mantığının dışına çıkmak dâvâsını gütmüyor. (YBA, s. 215)

Belki de beş altı kilometrelik bir mesâfe, kar yağmış gibi bembeyaz oluverdi. (YBA, s. 216)

Belki de gördüğüm tabiat güzelliklerinin en müstesnâlarından biri denebilirdi. (YBA, s. 219)

Bahçenin kalabalığı arasına karışırken kadın, belki de bildiği tek Türkçe kelime ile adama seslendi: Mustafa! (YBA, s. 221)

Belki de bu çeşit hırslaran uzak olduğum için yüreğim böyle yanıyor. (YBA, s. 225)

Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Belki de yüzlerce devam eden bu silsilelerin, sanki bâzen utandığı, bâzen de, geri geri çekilir gibi olduğu yerlerde, vâdiler başlıyor. (YBA, s. 228)

Muhakkak ki bu tesâdüf, onun dümdüz hayâtında, belki uzun zaman, belki de hiç unutamayacağı bir hâdise idi. (YBA, s. 228)

Öyle ya... ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak meydana getirilen bir eserin, çok kere, yapıp hazırlayana değil, ummadığı, hatta belki de istemediği kimselerin istifâdesine kaldığı, az mı görülmüştür. (YBA, s. 256)

Bu gençler, Endülüs hâkimiyetinden sonra gelen, belki ellinci nesil... (YBA, s. 261)

Şu gökkube altında, fertlere de, cemiyetlere de, belki en lüzumlu ve en artırıcı vazîfe, insanoğlunun kendi kendisine karşı dürüst olmak seviyesini bulması idi. (YBA, s. 275)

Günün birinde, belki burası da dünyânın en güzel meydanlarından biri olacaktı. (YBA, s. 283)

Bir zamanlar ilmin, hünerin, sanatın, zarâfetin, refah, adâlet ve medeniyetin çiçeklendiği bu topraklarda, biz şu anda belki o hurma ağacından daha da garîbiz. (YBA, s. 286)

Fakat yukarıda da söylemiş olduğumuz gibi, târihi ve mâzîyi kurcalamak ve onunla iftihar etmek, belki bir dereceye kadar her Müslümanın hakkıdır. (YBA, s. 295)

Geri: Âgâh çiçek buketini vererek geri döndü. (YBA, s. 34)

Neden onları görüp maksatlarını teşhis etmeden, geri dönülemeyecek bir yola atılmıştık? (YBA, s. 43)

Bir zaman Osmanlı sadrâzamlarının Avrupa krallarına “Birâderim” diye hitap ettiği devirler geri gelebilse, kendini madde çarkına kaptıran dünya, beşerî olduğu kadar ilahî de olan bir dünya görüşü, bir hayat felsefesi ile geniş bir nefes almış olurdu. (YBA, s. 76)

Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

Sonra da Cedlerimin îlâ’yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Sonra araba ile şehri gezdik ve Tuna üstündeki köprüye kadar gidip geri döndük. (YBA, s. 104)

Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover’e geçecek vapura girmek üzere, Ostende’e geldik. (YBA, s. 119)

Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

Tülin’le ben, yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken, onlar telâşlı, fakat mütebessim geri geldiler. (YBA, s. 132)

Belki de geri gelecekler. (YBA, s. 144)

Ailenin oturduğu odanın ve mutfakın pisliğini görünce, su alamadan boş maşrapa ile geri dönmeye mecbur olduğunu söyledi. (YBA, s. 147)

Kavala bana bir çocukluk hâtıramı âdeta geri getirmişti: Senenin muayyen bir gününde, Çırpıcı Çayırı’nda Ot Toplama merâsimleri olur, acâyip sesler çıkararak, raksa benzer hareketlerle çırpınırlar ve yanlarına sokulmak isteyenleri sopalarla kovalarlar ve tehdit ederlerdi. (YBA, s. 158)

Yerleşmiş, müesseseleşmiş bütün kültür ve çevre coğrafyasının, işgalcileri bünyesinde eriteceği gerçeği, Mao’nun tahrip ettirdiği sanat şâheseri ve dağlar gibi

meydanlara yığıp yaktırdığı kitaplara rağmen, geri tepen mermi gibi, o ihtilâlcî anlayışı devirdiği bir kere daha ışıklanmıştır. (YBA, s. 186)

Belki, yiyip içen, uyuyup uyanan bir makine temposu ortasında hayâta gözünü açmış olan orta sınıf, bu ıztırâbın şuûrunda değil. “Doğdum, büyüdüm, çalıştım, hayâtımın geri kalan kısmını bir hoşça geçireyim...” mantığının dışına çıkmak dâvâsını gütmüyor. (YBA, s. 215)

Garson kızlar uzattıkları tabak ve tepsilerden bir şeyler almaları için âdetâ misâfirleri zorluyor ve ikramların geri çevrildiğini görmek istemiyorlardı. (YBA, s. 274)

Hemen: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Fransa’nın politik, iktisâdî ve hatta içtimâî kaderi Yahûdilerin elinde olduğu için, hemen Moşe Dayan’ın heykelini, koskoca bir İsrâîl bayrağı ile en göz önüne koyuvermişler. (YBA, s. 49)

Etraf kalabalık olduğundan hemen benzinciler yangın söndürme pompalarını ateşe doğru çevirdiler. (YBA, s. 70)

Şehirleri ve sanat eserlerini, rehberlerin gözü ile görmek, hemen her memleketin hastalığı. (YBA, s. 70)

Söz dinleyen Özcancığım, kalktı ve tanışmaya yol açacak birkaç söz söyledi, hemen döndüler ve alâkadar olarak: “Az sonra biz de kalkacağız, size yol gösterelim.” dediler. (YBA, s. 117)

Sabah kahvaltısından sonra, otel ile alâkamızı keserek, Winterthur’da geceleme için Berrin Hanım’ın oğluna telefon edip bir yer ayırtmasını ricâ ettik ve hemen Kollbrunn’a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 141)

Burada bir Türk’e rastlamak hemen de muhal. (YBA, s. 150)

Her gördüğünü sorup öğrenmek ve sahih mâlûmat almaktan hoşlanan İlhan Ayverdi, hemen arabadan indi ve az sonra geri gelerek, burada bir türbe olduğunu söyledi. (YBA, s. 190)

Ziyâeddin Bey: “Âdetâ buranın jandarması ... ne gürültü olur ne kavga, ne kimse radyosunu alabildiğine açabilir. Onun için koca binâda kimse kimseyi rahatsız edemez. Öyle bir şey olursa, hemen kapıcı karşınıza dikilir.”dedi. (YBA, s. 213)

Bu arada yakınımızda birbiri ile konuşan gruptan kırk yaşlarında bir başkası da gelerek hemen söze karıştı. (YBA, s. 240)

İşte, bu çorak ve kıraç fikir ve duygu toprağının adamları da, kendi tarlalarından kolayca sökülüp, dikildikleri zeminde hemen kök salıp meyve ve mahsullerini bu yabancı ülkenin insanlarına veriyorlar. (YBA, s. 281)

Her: Amma bizim her periyodik ayaklanmamız, bir tarafımızı silip götürdü. (YBA, s. 53)

Zamanla: Fakat zamanla üstüne kat kat ve çok ustalıkla bir askerî binâ ilâve edilerek, bu ihtişamlı hâli almış. (YBA, s. 65)

Heyecanla: Öğleden evvel, Vatikan'ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla içeri girdik. (YBA, s. 65)

Israrla: Bizi ısrarla içeri dâvet etti. (YBA, s. 66)

Israrla durdum ve baktım. (YBA, s. 108)

Ne zamandır bu çocuk, Boğaziçi'nde Târih kitabında geçen şu sözlerin üstünde ısrarla durmakta idi: “Fırdevsî ve Homeros, milletlerinin geçmişinden kalan bakıye ve tortuyu, zaman harmanından destan rüzgârıyla savura, toplaya, İran'a ve Yunan'a kıyâmetlik bir ömür sağladılar. Amma ölüm-kalım anlarında, kütlelere can bağışlayan îman devri, kıyâmete kadar insanoğlunun salınıp gezeceği bir meydan olarak sâhibini beklemektedir.” (YBA, s. 127)

Günümüz: Günümüz, hayli mâcerâlı geçti. (YBA, s. 66)

Uz: Masallardaki gibi, az gittik uz gittik, nihâyet şehri etrâfında toplamış Santa Maria Del Fior Katedrali'ne geldik. (YBA, s. 67)

Zevkle: Değil yeni yetişmekte olan gençler içinde, sanatkâr geçinenler arasında bile, bu ecdat âbideleri karşısında zevkle ürpereni bulmak ne kadar zor. (YBA, s. 71)

Bakmaya doymaz, tacına ve ihtişamlı kıyâfetine rağmen, tabî ve sâde halini zevkle seyredirdim. (YBA, s. 115)

Hârikulâde: Gene dağların ve yolların arasına serpilen hârikulâde güzel villalar arasından geçip Cluses isminde büyük ve mâmur bir kasabada durup çay ve kahve içtik. (YBA, s. 73)

İşte, elimden düşmeyen o Servet-i Fünûn ciltlerinden birinde, şu anda misâfirî olduğumuz Hollanda'nın Vilhelmina isminde hârikulâde güzel ve genç kraliçesinin resmi vardı. (YBA, s. 115)

Onda: Cenevre'den onda ayrıldık. (YBA, s. 76)

Günlerdir: Günlerdir beklediğini ve geleceğimizden yalnız âilesinin değil, bütün eş ve dostunun da haberdar olduğunu söyledi. (YBA, s. 77)

Kafalarımız, günlerdir dinlediğimiz konferanslarla yüklü olarak, tayyâreye girdik. (YBA, s. 279)

Senelerdir: Senelerdir, tanıdığım tanımadığım bu vatandaşlara kitap, broşür, gazete gönderir dururum. (YBA, s. 78)

Bunu, kendisine yazdığım mektup ve yakınlarına olan beyanlarımla da senelerdir tekrarlamışdır. (YBA, s. 214)

Çabuk: Âdeta, efsânevî bir çiçeğe konmuş masal kuşları gibi, suyun yüzünde kâh yatan kâh doğrulan bu küçük teknecekleri, sür'atle yol alan araba yüzünden çabuk kaybettik. (YBA, s. 79)

Bâzen: Bir mahalleye ismini veren bu hânedan konağında, bâzen gelen misâfirler bir sene kalır da Bey'in ancak giderken haberi olurmuş. (YBA, s. 90)

Belki de yüzlerce devam eden bu silsilelerin, sanki bâzen utandığı, bâzen de, geri geri çekilir gibi olduğu yerlerde, vâdiler başlıyor. (YBA, s. 228)

Zor: Otelin salonunda yemek yerken garsona derdiğimi zor anlatıyoruz. (YBA, s. 91)

Birbirimizden zor kopup yollara düştük. (YBA, s. 92)

İndiklerinde de Gülşah, zor yürüdüğünü, kaymamak için âdeta gayret sarfettiğini söyledi. (YBA, s. 178)

Fakat Türk'ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Hasretle: Gitti amma zâlim, doymak bilmez Rus efendiler, o beş asır Balkanlar'ı elinde tutan Türk idâresini hasretle aratacak bir gaddar müstemlekecilik ile, istîlâ ettiği bütün ülkelere yaptığı gibi, gelip bu milletinde siyâsî, içtimâî, iktisâdî ve mâlî kaynaklarının başına çöktü. (YBA, s. 91)

Sür'atle: Memlekete dönmek için sür'atle ilerleyerek öğleden sonra Kapıkule'den içeri girdik ve hamdolsun sâlimen vatana kavuştuk. (YBA, s. 93)

Hem de zevkinden keyfinden, işinden gücünden hiçbir fedâkârlık etmeden yaşayacak ve öleni sür’atle unutacak. (YBA, s. 115)

Kötü: Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, “Sırbistan’ın en kötü tarîhi nedir?” gibi bir suâl in de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu tarîhin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hıristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir tarîhin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor. (YBA, s. 100)

Yaya: Tülin ile biraz yaya dolaştık. (YBA, s. 104)

Şiddetle: Bilindiği gibi İstanbul'un fethinde, elindeki süngüyle Ayasofya Kilisesi'nin mozaiklerinden parçalar sökmek istemiş olan yeniçerinin, pâdişah tarafından şiddetle cezâlandırılmış olduğu, târihî bir gerçektir. (YBA, s. 107)

Hızla: Bir koridorda beyaz örtülü bir eşyânın bulunduğu oyuk önünden hızla geçmemi istediler. (YBA, s. 108)

Fevkalâde: Fevkalâde bakımlı harp ganîmetlerini bu halde görmek beni iki kere yaraladı. (YBA, s. 109)

Berâber: Sonra Heidelberg’e berâber gittik. (YBA, s. 111)

Berâber kahvaltı ettik. (YBA, s. 113)

Öğle yemeğini berâber yedik. (YBA, s. 121)

Asırlardır: Asırlardır, genç kafalara gayrimillî ve ithal malı bir kültürle kendi kendinden uzaklaştırmış bulunuyoruz. (YBA, s. 112)

İspanya kasasını dolduran on binlerce turist, asırlardır bu topraklara, Arap medeniyeti bakiyesini görmek için akmış ve akmakta. (YBA, s. 256)

İlâvelerle: Herhalde şato, ayrı târihlerde ilâvelerle büyütülmüş. (YBA, s. 113)

Baharda: Ağaçların baharda yeşeren, güzde solan yaprakları gibi, tabiat kanunlarının devridâimi içinde seyirlerinde devam ederler. (YBA, s. 116)

Güzde: Ağaçların baharda yeşeren, güzde solan yaprakları gibi, tabiat kanunlarının devridâimi içinde seyirlerinde devam ederler. (YBA, s. 116)

Zamânında: Asrın modasına göre işlemeli, dantelli, ipek yakalı ve dar paçalı, bol paçalı, dik yakalı, düz yakalı, hepsi de çok ağır malzeme ile yapılmış bütün bu elbiseler, kim bilir zamânında kimlere ne türlü gurur vermiş, kimleri kıskandırmış, kimlerin büyüklük duygularını beslemişti? (YBA, s. 124)

Muhâcir kuşlar bile, zamânında yerlerine yurtlarına dönmesini bilirler. (YBA, s. 281)

Hâlen: Fakat Hıristiyan muhitte yetişmiş bulunuşu ve hâlen de Hıristiyanlarla çevrili oluşu, onu İslâmî âdap ve erkândan uzak bırakmış. (YBA, s. 124)

Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok müteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Genç ve tatlı hanım ise, Koşuyolu Hastahânesi'nde hâlen vazîfeli bulunuyormuş. (YBA, s. 235)

Hür: Amma, burada yatan ecdat, gene bu topraklarda hür doğup hür yaşamış ve efendi millet olarak ölmüş kimselerdi. (YBA, s. 149)

Arada: Arada şunu da söyleyeyim ki, geçirmekte olduğum mitral hastalığı yüzünden, bu merâsime iştirak edememiştim. (YBA, s. 165)

Uryan: Yerleri süpüren elbiseleri, tek tel göstermeyen başlıkları ile geçip giden bu rûhânîler ordusu, şu ortalarda dolaşan yarı çıplak ve hippileşmiş insanlara hiç tesir etmemekte ki, yerli yabancı, hemen herkes alabildiğine uryan gezip duruyorlar. (YBA, s. 179)

Büsbütün: Zâten, beni şiddetle rahatsız eden Balkanlar, bu yeni ve küstah efendilerin çirkin muâmeleleri ile büsbütün tatsızlaşmıştı. (YBA, s. 183)

Tesadüfen: Tesâdüfen gene aynı odaları verdiler. (YBA, s. 184)

İlk: Kubbeli, büyük Süleyman Paşa Câmii, ilk göze çarpan eser. (YBA, s. 191)

Gidişte ilk kaldığımız bakımsız ve kirli otel, sanki pisliğinden utanmış gibi, bize uzaktan bakıyordu. (YBA, s. 197)

Ancak, her gittiğim yerde, rahat bir koltuk veya kanepa aramak, ilk yaptığım iştir. (YBA, s. 249)

Daha şehre yaklaşırken, ilk göze çarpan Endülüs devrinden kalma köprü ile Kale-yi Kâdim ve Roma Kapısı oldu. (YBA, s. 256)

Dâima: Hâmid Bey'in hanımı, her fırsatta, Yugoslavya'nın güzelliklerinden söz ediyor ve dâima: Bizim sâhiller fevkalâde güzeldir. Bizim ormanlarımız fevkalâde zengindir... diyerek dilinden, hep: Bizim, bizim... sözü düşmüyordu. (YBA, s. 195)

Kısmen: O İtalyanca söyledi, Fransızca'nın benzer ve müşterek kelimeleri ile kısmen anlaştık. (YBA, s. 228)

İspanyol, memleketini bu mânevî otoritenin muhafazasına vermekle, içtimâî, iktisâdî, siyâsî ve askerî düzenini, kısmen olsun, sigortalamayı bilmiş. (YBA, s. 250)

Doğru: Padova'ya uğramadan, doğru Venedik'e hareket ettik. (YBA, s. 229)

Kolayına: İtiraf etsek de etmesek de, kaybolan bütün temel kıymetlerin yerlerine, kolayına tâmir olmayacak, bir rûhî çöküntü ahlâk yıkımı geçip oturdu. (YBA, s. 232)

Yıllardır: Ötekini hem bilmiyor hem de yıllardır kötülünen tâarihle, ona bağlı değerleri sevimsiz buluyorlar, hatta, güzel, iyi, doğru da olsa geçmişten korkuyorlar. (YBA, s. 233)

Senede: Onun için de kilise, kendisinden senede altı yüz mark alıyormuş. (YBA, s. 234)

Ağır: Bu da onlara çok ağır geliyormuş. (YBA, s. 234)

Çırılçıplak: Böylece de, ard arda yetişen nesiller çırılçıplak kaldılar. (YBA, s. 249)

Temiz: Çepeçevre, birbirinden rahat, temiz döşenmiş salonlar mevcut... (YBA, s. 249)

Rahat: Ne ise ki, belimin feryat etmeyeceği rahat görünümlü mobilyalar, yolcuları çağırırçasına sıralanmıştı. (YBA, s. 249)

Ne yazık ki, bir yandan da, şahıs ve zümre menfaâtine dayanan bölücü ideolojilerin bâzı kirâlık temsilcileri, diyânet harîtamızı, emellerine âlet etmek yolunda, mâsum ve tertemiz yetişmesi gereken din adamını rahat bırakmamaktadır. (YBA, s. 252)

Ekmelettin Bey, anadili kadar rahat konuştuğu Arapçasıyla bir esmer gençler grubuna yaklaştı. (YBA, s. 253)

Yıllar: Öyle ki, yıllar süren o kanlı iç savaşta en müessir silâh, muhakkak ki kilise olmuş. (YBA, s. 250)

Seneler: Seneler süren bir iç harple bir milyon evlâdını kaybetmiş İspanya, şimdi gününü gün eden bir refah içinde keyifli... (YBA, s. 254)

Büsbütün: Yol boyu, meyvelerini toprağa ikram eden portakal ve limon ağaçları ise, manzarayı büsbütün ısıtıyor, renklendirip coşturuyor. (YBA, s. 266)

Mutlakâ: Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşırp îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

2.2. Türemiş Zarflar

Türkçe yapım eki alan veya çekim eki alıp kalıplaşarak yeni kelime türetenler türemiş kabul edilmiştir. Bu bölümde Tuncer Gülensoy’dan faydalanılmıştır.

2.2.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Türemiş Zarflar

Gene: Bu sözcük Tuncer Gülensoy’un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde gene < yan-a şeklinde incelenmiştir.⁷⁴

Ölümün kucağına atıldığım zaman ise gene, o ses, hem de telâşlı, hem de sanki bir dahadirlmeyecekmiş gibi, korkulu ve üzgün, tâ cân evime bâsübâdelmevt kadehini dayar. (H, s. 8)

Ölümün kucağına atıldığım zaman ise gene, o ses, hem de telâşlı, hem de sanki bir daha dirilmeyecekmiş gibi, korkulu ve üzgün, tâ cân evime bâsübâdelmevt kadehini dayar. (H, s. 8)

Bir an oldu gene de gittin. (H, s. 15)

Oturtayım da gene başıma geleceklere râzı, sen söyle ben dinleyeyim. (H, s. 15)

Söyle fermanlım söyle... bana gene, duymak istediklerimi de, istemediklerimi de, dudaklarını kulağıma yaklaştırp bir bir söyle, bekliyorum. (H, s. 15)

Alın yazım, alın yazım! Yeşim yeşim yeşerip de çemen olsan, gene seni tanırım. (H, s. 17)

Alın yazım, alın yazım! Tâne tâne yağmur olup dökülse de gene seni tanırım. (H, s. 17)

Alın yazım, alın yazım! Saklansan da gizlensen de, renk renk kaftan, boy boy hil’at giyinsen de, vallah billâh gene seni, ben tanırım, ben tanırım! (H, s. 17)

⁷⁴Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 364.

Ama kâh sen benim peşimde, kâh ben senin izinde, kim bilir hangi diyârın hangi köşesinde gene senin elinle dikilip, senin nefeslerinle filizleneceğim, ey gönül fırtınası! (H, s. 24)

Gel, bir zamanlar geldiğin gibi gene gel... (H, s. 24)

Ama gör ki intikâmını gene benden alıyor. (H, s. 31)

Gene bir boy oyun ettin. (H, s. 44)

Uyku, gene tadını gözlerimden esirgeyip, boş kalan yerini yaşlarla doldurdu. (H, s. 49)

İnsan oğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Belki gene şu anda, yeni doğmuş bir çocuksun da deseler inanacağım, bir ihtiyarsın da deseler, evet diyeceğim. (H, s. 60)

Fakat karanlıkları boydan boya kesen şimşek gibi, sükûtundaki o heybetli esrârın dilinde, gene gökten sahîfe sahîfe inen bir semâvî kitabın belâgati var. (H, s. 66)

Kanlı bir meydana dönmüş yüreğimin üstüne yemîn ederim ki, bu sükûtun, sanki binlerce dudak kesilip gene veriyor, veriyor. (H, s. 66)

Bilmeyenin dili dolaşmış çapraz söylemiş gene kimse anlamamış. (H, s. 86)

Ermez elle, yetmez güçle gene sana erişeyim, ey cihânın efendisi! (H, s. 93)

Gene güldü, gene söyledi, gene çaldı, gene çağırdı. (H, s. 101)

Ama gene sen, doğruya doğru demeyi de bilen, hakîkatle mağlûp olmakta hoşluk bulansın. (H, s. 102)

Dileğimin yerine gelmeyeceğini de bildiğim halde, ne yapayım, gene de harâretten yanan bir hasta gibi: Su, su! diye inliyorum. (H, s. 102)

Yarım kaldı, yarım kaldı... Gene destan yarım kaldı... (H, s. 110)

Kasdın buydu tâ ezelden... ey destancı, yarım kaldı, gene destan yarım kaldı. (H, s. 110)

Acep gene, bir gün gelir, ahvâlîm sorup hâlîm arar, dermânîm olur musun? (H, s. 113)

Âlem halkı, gene önümde kelep kelep iplik görmede. (H, s. 113)

Gene elim oynuyor. (H, s. 113)

Gelme... dedim; gene geldi. (H, s. 119)

Gene de dolar, gene de taşar. (H, s. 120)

Gene de dolar, gene de taşar. (H, s. 120)

Neden: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde neden <ne+den şeklinde incelenmiştir.⁷⁵

Öyle de neden sefere çıkmazsın? dediler. (H, s. 9)

Öyle de neden sefere çıkmazsın? dediler. (H, s. 9)

Kâh yanan, kâh yakılan; kâh asılan, kâh kesilen; kâh sevilip, kâh tekmelenen neden ben olmayayım? (H, s. 20)

Ama, geceleri sur kapısından çıkıp dilenen neden ben olmayayım? (H, s. 20)

...Hem kılıç hem kalkan, hem Dârâ hem İskender, hem zillet hem saltanat, hem şâhiha hem uçurum, neden ben olmayayım? (H, s. 20)

Halbuki senin olduğun yerin cennet, seni tanımayan, senden koku almamış her yerin cehennem olduğunu bilmem neden bilemeyiz!.. (H, s. 36)

Ağaçlar uyuyor, dağlar uyuyor, çimen çayır uyuyup kalıyor da, neden ben uyanığım? (H, s. 45)

Güneş uyuyor, ay yıldız uyuyor, yer gök uyuyor da neden benim gözlerim açık? (H, s. 45)

Hicran uyuyor, hüznün uyuyor, acı, keder, yatışıp uyuyor da gamlı gönlüm neden bîdar? (H, s. 45)

Kelâm uyuyor, merâm uyuyor, ses soluk âhenk uyuşup kalıyor da, neden yüreğimde bu derin ezgi, bu bitmez heyecan, ey hicrânına pâyân olmayan Devletli? (H, s. 45)

Bizim dünyamızın balçığından yoğrularak şekillenip, adına da Âdem dediğimiz insana neden yüzümüzü gözümüzü sürmekten çekiniyoruz? (H, s. 54)

Acabâ mihmânım, bunun, tekrar güneşten müjdeler getiren rüzgârın sesi olduğunu neden bilmek istemiyor? (H, s. 59)

Kurdu kuşu sindirip yola getiren insan oğlu, neden seni ehlîleştirmemiş ey gönüller aslanı! (H, s. 90)

⁷⁵ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 605.

Havada uçan, denizde yüzen, dağları aşan âdem oğlu her tuttuğunu koparmış da, neden sana diş geçirememiş ey gönlümün tek sultânı. (H, s. 90)

Ama zaman zaman dayanamaz olur da, hırçınlık edersem darılmak neden? (H, s. 104)

Neden izin vermiyorsun? (H, s. 112)

Neden geceleri gelirsin? dediler. (H, s. 115)

Neden bir haldaşın yok; neden kimseleri istemezsin? dediler. (H, s. 115)

Neden hikâyeni parmağına dolayan dünyâya kızıp küsmezsin? dediler. (H, s. 115)

Neden, küheylân çatlatan sipâhîler gibi koşar durursun? dediler. (H, s. 115)

İçeri: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde içeri <iç+gerü şeklinde incelenmiştir.⁷⁶

Kim o, demeye kalmadan itip içeri girdi. (H, s. 111)

Artık: Bu sözcük Eski Türkçe'de art- fiilinden gelmiştir. Tuncer Gülensoy *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde sözcüğü *artık*<*art-ık* şeklinde tahlil etmiştir.⁷⁷

Îmânım sana gönül verip benden kaçalı kâfirim artık, dedim. (H, s. 10)

Artık onu içime sığdıramaz oldum. (H, s. 40)

Diyor ki ey kadın, artık deneme... (H, s. 52)

Çok defâ susayım artık susayım... bir daha hiç ağzımı açmayayım... dediğim de oldu. (H, s. 64)

Allah'ım! Dayanamayacağım, dayanamayacağım artık... Sabaha yıllar var. (H, s. 102)

Seni artık bir dîvâne, bir çılgın gibi çağırmayacağım. (H, s. 103)

Sıkıldı artık bu evden. (H, s. 112)

Bırak, bırak ki gitsin artık... (H, s. 112)

Gece: Tuncer Gülensoy sözcüğü *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* eserinde *gece* <*keç+e* şeklinde tahlil etmiştir.⁷⁸

Ama, geceleri sur kapısından çıkıp dilenen neden ben olmayayım? (H, s. 20)

⁷⁶ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 424.

⁷⁷ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 81.

⁷⁸ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s.

Gece, acep kimlere hoş görünmek için, bu akşam kadife elbisesini giymiş... (H, s. 59)

Neden geceleri gelirsin? dediler. (H, s. 115)

Evvelce: Evvelce nasıl, ne diye geldin? (H, s. 23)

Bu dâne, evvelce seni bilmeye özenir, bileceğini sanırdı. (H, s. 64)

Ama cümle âlem şuna inansın ki, evvelce söylemediklerin de, bugün sükûtunun kuytuluklarında konuşuyor. (H, s. 66)

Mecnûn'a da evvelce Kays derlerdi. (H, s. 81)

Sonra: Tuncer Gülensoy *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* eserinde bu sözcüğü sonra <son+ra şeklinde incelemiştir.⁷⁹

Geldin de azamet ve haşmetinle uğuldar olup, bu câhil yüreği, gömülü olduğu alaca karanlıktan çıkardın, göz kamaştırıcı sırlarınla, yüz yüze getirdin, sonra da kaçtın, günlerin gecelerin ardına saklandın, ey zâlim rüzgar, ey gönüller fırtınası! (H, s. 23)

Kuş cıvıltısından, nalın şakırtısından, bilezik çingirtısından, yaprak hışırtısından sesler topladım; bir kız onları iplik iplik tarayıp eğirecek, sonra da senin güzel boynuna şal dokuyacak. (H, s. 114)

Vakitsiz: İsrâfil sûrunu vakitsiz çalsa, âb-ı hayat yok bulup yoluma aksa... (H, s. 29)

Sabah olsa da ya sen bana gelsen, ya da be sana gitsem... Eğer güneş, hasretimi bilse, yemîn ederim ki vakitsiz doğar. (H, s. 102)

Ederken: Yoluma devam ederim. Ederken de kimsenin şaşamayacağı kadar kendime şaşarım: İki yüzlü! Hem ona dört elle sarılan, hem de ondan kurtulma hevesine düşersin öyle mi? derim. (H, s. 31)

Durmadan: Biz insanlar, durmadan güzel bir manzara gördük mü, ne âlâ, tıpkı cennet deriz. (H, s. 36)

Ama bir çıkırığım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tez bitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

⁷⁹ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 799.

Yatışıp: Hicran uyuyor, hüznün uyuyor, acı, keder, yatışıp uyuyor da gamlı gönlüm neden bîdar? (H, s. 45)

Kaçıp: Bulutlar, vefâsız sevgililer gibi arkalarını bırakmadan kaçıp gitti. (H, s. 49)

Rüzgâr da kaçıp nerelere saklandı bilmem ki? (H, s. 58)

Birden: Birden, mâzinin sağır ve dilsiz derisi yırtıldı. (H, s. 49)

Vazgeçip: Bulutlar, zengin ama cimri bir adam gibi, yağmuru tek tek, damla damla dökmeye başlarken, vazgeçip rüzgârla yer değiştirdi. (H, s. 57)

Hafifleyerek: Bir zaman da bu oynak esinti, geçişleri görülmeyen perilerin ayak sesleriymişçesine kâh telâşlandı, kâh parmak uçlarına basa basa hafifleyerek geceyi eteğinden yakaladı. (H, s. 57)

Kımıldadıkça: Kımıldadıkça, dere kenarındaki sazlar gibi mırıldanıyor. (H, s. 59)

Düşüp: Senin ezelden dâvetlin olup yollara düştüğümü, düşüp de bir mevzide, bir menzilde karar edemediğimi dünyâ ne bilir, ne anlar Allah'ım? (H, s. 63)

Ezelden (Ezel+den): Senin ezelden dâvetlin olup yollara düştüğümü, düşüp de bir mevzide, bir menzilde karar edemediğimi dünyâ ne bilir, ne anlar Allah'ım? (H, s. 63)

Yeşerip: Kâh ekilen, kâh biçilen, kâh yeşerip, kâh dişlenen bir dâne... (H, s. 64)

Birikip: Her biri çağıldı, yaprak yaprak döküldü, birikip hazînelerim oldu. (H, s. 66)

Seçip: Üstelik: Seni kendim için, beni âleme söyleyip bildirmen için seçip aldım, dedi. (H, s. 67)

Yakıp: Duâ edecektim, içimden bir ateş yükseldi, kelâmımı, merâmımı yakıp kül etti. (H, s. 69)

Acıyıp: Sakın ipek kurduna, kozasının içinde mahpus olduğu için acıyıp hânesini vîrân etme... (H, s. 82)

Deyince: Hz. Muhammed: Yâ Ebû Bekir, bana bir melek göründü, sen Allah'ın resûlüsün dedi, deyince; tasdik ettim, sen Peygambersin, diyen Ebû Bekir'inki gibi îman isterim. (H, s. 84)

Tanıyıp: Varını yoğunu, tanıyıp inandığı peygamberi yoluna sebil eden büyük kadın Hatîce'ninki gibi ve henüz çocuk denecek yaşta o nebî ile kanı canı ve rûhu ile yoğrulan Aliyyü'l-Murtaza'ninki gibi îmân isterim. (H, s. 84)

Nice: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde nice < ne+çe şeklinde incelenmiştir. ne+çe⁸⁰

Şaşarım, şaşarım ne seçtin beni? Ne seçtin, nice seçtin bu garîbi cihan içinden? (H, s. 92)

Akıp: Günler geçer, aylar geçer, yıllar çağlar, akıp geçer, geçmez olan yâre bile, teni atlar câna geçer. (H, s. 96)

Zorlu: Yedi iklim dolandım zorlu gelmedi. (H, s. 99)

Uyurken: Ne uyurken ninni istediğin, ne uyanıkken türkü söylettiğin var. (H, s. 101)

Uyanıkken: Ne uyurken ninni istediğin, ne uyanıkken türkü söylettiğin var. (H, s. 101)

Eşsiz: Saltanatım, hükümrânlığım eşsiz de olsa, bilmez misin ki, buyruğu da, devleti de koyup bu cihânın dışına yol bulmak tek kârımdır benim. (H, s. 103)

Şekillenip: His şekillenip kelâm olsun. (H, s. 108)

Destursuz: Nedir bu destursuz geliş? dedim. (H, s. 111)

Koyup: Tezgâhını boş komak, koyup da utandırmak ne haddim? (H, s. 113)

Çözüp: İşte, bıraktığın yerdeyim; eğiriyor, büküyor, çözüp dokuyorum. (H, s. 113)

Gizlice: Ama bir çığırığım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tez bitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

Yanlış: Eğri mi dokudum, yanlış mı büktüm, kemlik mi ettim? (H, s. 113)

Karıp: Dahası var; gözlerden gönüllerden, visallerden fîraklerden, yığın yığın sevdâ topladım; bir kız da onları karıp karıştıracak ve sana görülmedik duyulmadık bir taht düzecek... (H, s. 114)

Kızıp: Neden hikâyeni parmağına dolayan dünyâya kızıp küsmezsin? dediler. (H, s. 115)

Açılıp: Gün çıkırıktan sağılır gibi açılıp uzasın da, zihnime dolan mânâlar yumak yumak çözülüp dünyâya akmasın olur mu? (H, s. 116)

Kırıp: Sabah rüzgârı, gözlerini ovuşturan uyku sersemi kırları sarsıp kendine getirsin de, içimde esen fırtınalar, dalımı budağımı kırıp koparmasın olur mu? (H, s. 116)

⁸⁰ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 605.

Sorup: Sorup suâl eylemedim; kasdı nedir bilemedim; dileğini sezemedim; yanıma geldi; yanıma geldi. (H, s. 119)

Taşıp: Günlerden bir gün de, taşıp doğası mı? (H, s. 123)

Doğup: Doğup da söz olası, saz olası mı? (H, s. 123)

2.2.2. “Ateş Ağacı” Romanında Türemiş Zarflar

Gene: Bu sözcük Tuncer Gülensoy’un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde gene < *yan-a* şeklinde incelenmiştir.⁸¹

Fakat çokluğu vücûda getiren de gene o birlik. (AA, s. 18)

Fakat gene günün birinde amcam, bambaşka, hiç beklemediğim yeni bir hücum planıyla tekrar karşıma çıktı: Beni evlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

...Halbuki özü sözü bir olan benden uzak kimselerin, kendi kof ve değersiz sözlerini söylemek için, daha yüz dilleri de olsa, gene dilsizdirler... (AA, s. 24)

İki tahta iskemle, bir yazı masası, gene küçük bir masa, bunun üstünde tıraş takımım, fırçam, tarağım ve bir de küçük ayna. (AA, s. 25)

Yalnız bir kere, o da gene yatak odama minder tedârik edememek teessürünün tâzelendiği bir zaman:

- Babam, alacaklılarımızın elinden bir îrâdımızı olsun kurtarabilseydi, beni de geçindirirdi, seni de... dedi ve teessürün pençesi, dimağının mahzeninden bir sır daha kapıp ortaya attı. (AA, s. 27)

Halbuki eğer ben yüreğimdeki tûfânı dışa vuracak olsam, buna, değil o, bütün cihan sahife kesilse, gene yetmez, dolar, taşar ve dökülür... (AA, s. 30)

Kızın yüzünde pempelik birden koyulaştı ve gene birdenbire o kadar hızla, solup kayboldu, yerini sarı, sapsarı bir renge bıraktı ki, âdeta korktum. (AA, s. 34)

⁸¹ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 605.

İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir’e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu’ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırıyorum. (AA, s. 35)

Yoksa gene mektepteki çocukların birine mi verdiniz? (AA, s. 38)

Rüzgâr, baharın cisminden ne hayatlar ne tarâvetler, ne çimenler ve çiçekler çıkarıyor; fakat gene o rüzgâr, sonbaharın cisminden ne kıyâmetler ne harâbîler ne ölümler meydana getiriyor. (AA, s. 40)

Gurûrumuzu, kînimizi, hiddet ve hasedimizi, yâhut tamah ve neşemizi tahrik eden şeylere, değil aklımız dürbünü ile bakmak, hatta teleskopik bir görüşle de tetkik etsek, onlar gene hiç, gene gülünçten aşağı bir hiçtir. (AA, s. 44)

Bu devamlı alâka bana: Mevlâna’nın: “Rahat ümidiyle fâre deliğine de girsen, orada da gene bir kedi pençesi gelir seni bulur,” sözünün canlı bir ifâdesi olduğunu ihtar ediyor. (AA, s. 46)

Vâli, bu akşam da gene, beni alıp getirmesi için uşâğını göndermişti. (AA, s. 47)

Her istediğini yakalayıp ayaklarına getiren de, gene para... (AA, s. 48)

Fazîletin mükâfâtı kendinde olduğu gibi, kötülüklerin cezası da gene kendindedir. (AA, s. 54)

Maamâfih hava gene soğuk. (AA, s. 55)

Ahmet öldü derken, gözümüzü gene bahâneye, Ahmet’in ölümüne sebep olan hastalığa diyoruz. (AA, s. 57)

Ancak vakit vakit vâliden ve buradaki hesapsız dostlarımdan kaçıp Konya'ya, yâhut gene târihî şehirlerden birine nakletmek istemiyor değilim; kâh etrâfımın alâkasından bîzar oluyorum, kâh bu alâka da bir nevi durak, yorucu ve çetin bir yolda yürüyen kimsenin durup, geniş bir soluk alışı gibi yorgunluklarımı dinlendiriyor. (AA, s. 63)

Esâsen eşyâlara da gene ondan, onun temiz, duru ve çocuk varlığından geçmiş... (AA, s. 64)

Gene teessüfle söylüyorum ki, muhtevâsından, bende, bir tek kelime bile kalmadı. (AA, s. 67)

Halbuki son mektubunun o edebiyat yapmak isteyen hissî cümlelerini ısrarla kaç kere okudum gene de hâfızam bir cümlesini bile saklamadı. (AA, s. 67)

Bugün ben önde recep arkada içeri girdiğimiz zaman gene elinde bir kitap vardı. (AA, s. 70)

Fakat gene de tutunduğum onlar.. tesellî ve şifâ bulacak başka kapım yok.. (AA, s. 71)

Geçenlerde gene bu adamcağız meşhur bir müellife atıp tutuyor: Bu cemiyetin hayran olduğu akıl, bu mu herkesi arkasından sürükleyen büyük dimağ? diyordu ve bana gene: Okuma, okuma, boşuna vaktini geçirme! terânesini savuruyordu. (AA, s. 72)

Gene vaktimin az olduğu bir gündü. (AA, s. 73)

Bunun aşk olduğunu söylersem gene İzzet Efendi'yi hiddetlendirir miyim acaba? (AA, s. 73)

Gerçi o, akıllı da beğenmiyor, fakat gene o akıl sâhiplerinden şifâ beklemek safdilliliğini de bırakamıyor. (AA, s. 73)

Gene îtiraf ederim ki genç kızın sesine bu kadar yakın ve dost bir mânâ hâkim olacağını tahmin edemezdim. (AA, s. 78)

Kadriye ne kadar uzakta da olsa, gene bana bu kadınlardan daha yakın. (AA, s. 80)

Elinde bir kağıt vardı; vermek istiyor, uzatıyor, gene geri çekiyor, mütemâdiyen:

-Beyefendi, şey beyefendi... diyordu. (AA, s. 81)

Sıkı sıkı tuttuğu kâğıdı gene uzatamadı; fakat birden dili çözülen bir dilsiz gibi:

-Şey beyefendi, müjde.. bir kızınız olmuş, bir kızınız. (AA, s. 81)

Sâlih mektubu bitirinceye kadar da gene karşımda oturdu ve hiç konuşmadı. (AA, s. 84)

Fakat vaktâki bir el, sâhile bağlı olduğum ipi çekiyor ve beni taşların, kayaların üstüne fırlatıyor, işte o zaman gene sepetliğim meydana çıkıyor, bomboş kalıyorum. (AA, s. 85)

Gene bir müşteri.. bu sefer kurtuldum artık. (AA, s. 88)

Dün gene bir kitap sormak için müdürle berâber gitmiştik. (AA, s. 88)

Bu küçük hâdiseden sonra, Nerîme gene konuşmasına devam etti ve muhâsebeci minnetle yerinden fırlayarak kızın sigarasını yaktı. (AA, s. 92)

Eğer kışa gene Bursa'da kalırsam tabî o zaman Kadriye de gelir. (AA, s. 94)

Vâli bey sizi hemen çağırıyor, dedi ve gene aynı süratle çıkıp gitti. (AA, s. 95)

İlerde, orta yaşlı bir adam daha duruyor ve küpeşteye dayanmış sarışın, genç bir kadınla gene aynı sırada, ağlayan çocuğunu susturmaya uğraşan bir kadın daha... (AA, s. 98)

Fakat gene birdenbire değişerek ciddileşiyor. (AA, s. 101)

Hatta ölümle vücûdun uzvî faâliyeti durduğu zaman bile, ceset tamâmen arza, hayvan, nebat ve bizi tâkip edecek insanlara geçmek sûretiyle gene faâliyetine devam edecektir. (AA, s. 103)

Cevapta geciktiğimi, gene onun çehresinin, ciddiyetten şikâyeteye dönen, hatta isyanla gerilen hatları haber veriyor. (AA, s. 106)

Gene uysal ve mûnis. (AA, s. 106)

Bununla berâber, bütün acımız ve çâresizliğimize rağmen gene de üstünde durduğumuz ilim kollarını genişletmek, eşelemek, araştırmak hem zevk hem de boynumuzun borcu. (AA, s. 109)

Akşam çayını gene berâber içiyoruz; üstünde aynı siyah elbise var. (AA, s. 111)

Güneşin renklendirdiği bir bulut kümesi gibi hafif ve parlak saçları gene omuzlarının üstünde. (AA, s. 111)

Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Genç kadın gene uyanıklığı temsil eden bir hassâsiyetle silâhlı. (AA, s. 118)

Maamâfih bu kıt aydınlık bile gene geceye heybetli bir saltanat vermiş. (AA, s. 122)

Ses, gene bir kutuptan, bir kutuba atlar gibi atik:

- Felsefî bir eserde okumuştum: “İnsanları hakîkata yaklaştıran, ya müz’ic ve kemirici azaplar, yâhut da aşktır,” deniyordu. (AA, s. 123)

Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

Şimdi şurada gene onu beklemekten gelen bir zevkle doluyum. (AA, s. 130)

Bir ay evvel gene vâli beyefendinin devlethânelerinde görüşmüştük, o zaman daha toplu idiniz. (AA, s. 136)

Ah Cemil, gene başladın... sus, mürâfinin sahte çehresi olmasa, merdin asil yüzünü neyle mukâyese ederdin? (AA, s. 136)

Fakat gene mültefit, gene lâzım olduğu kadar hiddetli değil. (AA, s. 137)

Gene de, bana fâik olan bu sükûnundan gelen kuvvetle, ilk sözü o söyledi. (AA, s. 140)

Şu anda her türlü sözün bu dâvâyı büsbütün çetinleştireceğini bildiğim halde, gene de konuşmak hatâsını tekrarlıyorum. (AA, s. 142)

Fakat gene bir an aklımın araya giren ihtârından korkarak kollarıma emir veriyorum: Bırak o senin değildir; ölüsü bile senin değildir... (AA, s. 144)

Bu gizleyişin altındaki sarîh mânâ da gene belli. (AA, s. 146)

Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Ben de yarım yamalak lisânımla: Tanımadığınız bir yerin hastahânesine gideceğinize, sizi gene Bursa'ya götürüyim orada vâli bey, Cemil Bey size bakarlar, dedim. (AA, s. 148)

Hayır, hayır sâde Gemlik'ten değil, tâ Fransa'dan da çekip getiren gene o. (AA, s. 150)

Sabahleyin gene aynı otelin aynı odasını bir hafta için tutamaz mıyız? diyor. (AA, s. 150)

Kâğıdı muma doğru daha ziyâde yaklaştırıyorum, gene bir şey görmüyorum. (AA, s. 152)

Gene gözlerinde o tahammül edilmez yalvarış var; gidip yanına oturuyorum. (AA, s. 152)

Benim tanıdığım Cemil, o kadar vicdanlı bir insandır ki, bu teklîfin sâhibi ben bile olsam, o gene iki aziz başa bu darbeyi vuramaz. (AA, s. 153)

Bu seslerden, bu uyanıştan inciyorum, bu ağaran günü itip gene geceyi geri getirmek istiyorum. (AA, s. 155)

Mâdemki Juliette son nefesini verdi, onun ölmüş dudakları gene benim. (AA, s. 158)

Atı ile hendeğe yuvarlanan genç kadının gene kalbi kalbimin üstünde ve dudakları dudaklarımın mahşeri içinde. (AA, s. 158)

Yalnız peşin olarak şunu söyleyeyim ki, sizi görmek ve sizinle konuşmak, iki senedir zebûnu olduğum bir arzudur; bunun için de bir Türkiye seyâhati değil, bir Himalâya seferi lâzım gelseydi, belki gene yapardım; zîra, siz, yeğenimin, muhayyilemde çizdiği eşsiz insansınız. (AA, s. 162)

Şu sana söylediğim sözler, bu deftere başlamak için tasarladığım yoldan gene bambaşka. (AA, s. 166)

Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çattığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneyi bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarlardı durdu. (AA, s. 166)

Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyîkiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

Dünyânın en ücra köşesinde zincire bağlanmış olsa, ölse, yıllar asırlar da geçse, gene seni, hep seni isteyeceğine inanıyorum. (AA, s. 174)

Sizinle gene ben konuşuyorum Cemil Bey. (AA, s. 174)

Sonra: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *sonra* <son+ra şeklinde incelenmiştir.⁸²

Benim evvelâ Avrupa'nın, sonra da İstanbul'un salonlarından kaçıp, Bursa'nın bir köşesine sığınışım gibi. (AA, s. 18)

Sonra şunu da söyleyeyim ki beni, bilhassa şu hareketimle, istediğiniz kadar bayağı bir kız olarak görebilirsiniz. (AA, s. 79)

Sonra da sevimsiz, oldukça vahşî bir mesleğim var. (AA, s. 106)

Sonra bu adam şahsıma olduğu kadar bana âit olan şeylere de hürmetkâr. (AA, s. 26)

İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırıyorum. (AA, s. 35)

Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtıl olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Sonra düşünüyorum: Sâlih'e, bana bu derece sevgi ile bağlanması için ne yaptım? (AA, s. 40)

Sonra bu topları veren, onları birdenbire ellerinden kaparak fırlatıp atmış ve: Haydi arayın bulun! demiş. (AA, s. 43)

⁸² Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 799.

Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluma döküyor. (AA, s. 50)

Sonra sarışın olanı, bir bardak su istemekten daha tabî bir sesle:

-Sizde, Bir Fâhişenin Hayâtı isimli roman var mı? diye sordu. (AA, s. 85)

Râsim Bey gözlerini kırpa kırpa kâğıdı evirdi, çevirdi okudu, sonra samîmî bir feveranla, kendisine bakanlara:

- Cemil Bey'in bir kızı olmuş, tebrik edelim! dedi. (AA, s. 92)

Sonra, her zaman otoriter kuvvetini süslediği tabî nezâketiyle:

-Lütfen beni bir dakîka bekleyin! diyerek memurları bıraktı ve benimle berâber yandaki odaya geçti. (AA, s. 96)

İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Yarın evvelâ vâliyi, sonra târihî âbideleri ziyâret edeceğiz ve şehrin içinde bir gezinti yapacağız. (AA, s. 106)

Acaba hakîkten Madame Mauurain birdenbire ciddî ve ağır bir bahse girmemizin verdiği heyecanla hissini saklayamamış ve sonra da, ilk gördüğü kimse hakkında sempatik tahminlerde bulunmaktan gelen bir nedâmetle mi bu hükmünün tesiri çemberini genişletmiş, bütün bir millete teşmil etmişti? (AA, s. 108)

Evvelâ evlerinizin tahtalarını ovuyor, sonra kapılarınızın tokmağını parlatıyor, yâhut olduğu biri bırakıyorsunuz. (AA, s. 112)

Sonra bir kadın zarâfet ve idâreciliğini kullanarak:

- Maamâfih şunu da söyleyeyim ki dostlarım, arkadaşlarım, hürmet ve sevgi ile bağlı olduğum kimseler arasında konuştuğum, münâkaşa ettiğim birçokları vardır; fakat anlaştığım ilk insan sizsiniz, dedi. (AA, s. 118)

Halbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzaktığı böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Sonra, mütefekkeri çiftçiye, tâciri âlime, hesapçıyı ameleye, sanatkârı işçiye muhtaç ve yardımcı kılan hilkat da ne güzel... (AA, s. 131)

Sonra bu güzel başı toprakların üstüne nasıl bırakıyorum? (AA, s. 144)

Vapur, ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar sâhilde durdum, sonra bir kahveye girerek defterimin şu son satırlarını yazdım. (AA, s. 158)

Cebinden küçük bir paket çıkardı ve Fransızca olarak:

-Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

Çalışmadan: Fakat bu çok zengin adam, gençliğini, servetinin imtiyâzı yüzünden çalışmadan geçirmiş, gezmiş, eğlenmişti. (AA, s. 19)

Şimdilik: Şimdilik oraya yerleş de... dedi. (AA, s. 20)

Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir “müo” kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek diye tekrar ziyâretinize geleceğim. (AA, s. 177)

Oldukça: Oldukça hodbin ve tamâmen mekanik bir adam olmasına rağmen, beni yetiştirmek için, kâbiliyetlerini çok aşan husûsî bir alâka ve himmetle hareket etmişti. (AA, s. 21)

Fakat bu emrivâkii de oldukça kolay geçiştirdim. (AA, s. 21)

Oldukça geveze olmasına rağmen, saygı hissi, meşrefinin bu zaafına dâima âmirdir. (AA, s. 56)

Üç dört sene evvel bir yaz günü İstanbul'da, oldukça tenhâ bir sokaktan geçiyordum. (AA, s. 76)

Bu küçük şelâlecik, oldukça geniş bir kestâne ormanının içinden akıyor. (AA, s. 94)

Sâlih, dökmek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Sonra da sevimsiz, oldukça vahşî bir mesleğim var. (AA, s. 106)

Fakat son zamanlarda oldukça derin ve ince şeylerden konuşur olduk; bana olan sevgisi bu genç adamı çok işledi, başkalaştırdı. (AA, s. 167)

Artık: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *artık* <art-ık şeklinde incelenmiştir.⁸³

Evimizi doldur, artık ben ihtiyarladım... diyor ve bana, zengin, pek zengin bir gazete sâhibinin kızını almam için ısrar ediyor, bu sûretle kendi hücum safını, bir politikacı kaynata ve bir yapma bebekle kuvvetlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Kendimi toplayıp bu îtirazları sıralamasına vakit bırakmadan konuşmaya başladım:

- Kadriye, yavrum... ben artık bankada çalışmayacağım. (AA, s. 35)

Rüzgâr bulamayan bir yelkenli gibi artık o tarafa gitmeme imkân yok. (AA, s. 36)

Artık ne müdür soruyor ne de ben cevap veriyorum. (AA, s. 50)

Artık defterimin satırlarını görmeyecek kadar ortalık karardı. (AA, s. 62)

Artık yerde hemen mi hiç kar kalmadı gibi bir şey; bugün sokağa, daha doğrusu Hüdâvendigâr avlusuna gitmek istiyorum. (AA, s. 63)

Belki artık verecek hiçbir şeyi kalmamıştır; fakat esefle söylüyorum ki, bütün bu verdikleri içimin boşluğunu dolduramamıştır. (AA, s. 64)

Artık bahârın yaklaşmasından korkmuyorum. (AA, s. 68)

Fakat vâlinin, artık benim için bir umacı mâhiyetine bürünmüş olan uşağını mektep kapısında görünce donup kaldım. (AA, s. 68)

Artık Recep, hâkim huzurunda cürmünü îtiraf ettikten sonra karar bekleyen bir suçlu gibi ricâkâr:

- Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. (AA, s. 69)

Artık âilemin her bir ferdini teker teker biliyor. (AA, s. 83)

Gene bir müşteri.. bu sefer kurtuldum artık. (AA, s. 88)

Vâlinin hatırı için tahammül ettiğim bu sahnelere bir nihâyet vermek sırası artık gelmişti. (AA, s. 92)

Artık ciddî ve derin:

- Eski cedlerimle alâkamı ziyâdeleştirmek için. (AA, s. 107)

⁸³ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 81.

Genç kadın daha pek çok şeyler söylüyor; fakat artık ben duymuyorum. (AA, s. 128)

Gitsin, bir an evvel gitsin artık. (AA, s. 134)

Râsim Bey'in karısına gelince, akrabâsına yapmış olduğum muâmelelerden ve artık evli olduğuma inanmış olmaktan gelen bir öfkeli kırgınlık ile oldukça aramız açık. (AA, s. 137)

Artık bu baş benden kaçmıyor; bizi birbirimizden ayıran mevhum hatt fâsıl tamâmen yıkıldı. (AA, s. 150)

Yağmur artık bir sis hâline döndü. (AA, s. 150)

Damarlarımda, kanımdan daha lâubâli bir akış var, artık ona tâbiyim... (AA, s. 143)

Artık Türkiye seyâhatine devam etmeyeceğim; bu seyâhat husûsî mâhiyetinde olduğu için istediğim gibi harekette serbestim. (AA, s. 155)

Artık aydınlatacağı gece çoktan bitti. (AA, s. 157)

Artık bu arkadaş da bana fazla, onunla da dertleşmeyeceğim. (AA, s. 158)

Artık o, görgüsüz bir vilâyet kızı değil. (AA, s. 160)

Artık aççıya, sevdiği yemekleri ısmarlamaz oldu; her gün mahzenden kendi eliyle çıkardığı şaraba bile dargın. (AA, s. 167)

Artık güneşe iftira eden, ona yeşil, mor, kırmızı diyenlerden değilim. (AA, s. 170)

Artık kimseye içimden; yüreğimdekilerden söz etmiyorum, tıpkı, çaldığı hazîneyi göğsünde saklayarak kaçan ve izini belli etmemek için hırsız arayanlarla berâber: Tutun, tutun hırsız var! diye bağırان kimseye benziyorum. (AA, s. 172)

Neden: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *neden* <ne+den şeklinde incelenmiştir.⁸⁴

Yalnız bel kemiğime değil, bütün varlığıma yaptığı bu tazyik, bilmem neden, bende inatçı bir mukâvemet ve baş çekiş sûretinde semere veriyordu. (AA, s. 21)

Neden o, altmış para için gırtlığını parçalarcasına bağırıp çağırıyor da, benimle aynı görgü ve yetiştirme şartlarını taşıyan bir başkası, hukûkuma tecâvüz etmek için en sefil vâsıtalara baş vurabiliyor? (AA, s. 29)

Neden mi dedim? (AA, s. 29)

⁸⁴ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 605.

Biz ise, zehir mâhiyetinde olan hâdiseleri iyi kullanmayı bilmediğimiz için “neden” diyor ve faydalanacağımız yerde zehirleniyoruz. (AA, s. 29)

Sonra düşünüyorum: Sâlih’e, bana bu derece sevgi ile bağlanması için ne yaptım? Aynı şey bir tarafı minnettar ediyor da, neden öteki tarafı gazaba getiriyor? (AA, s. 40)

Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Beklediğim bu haber, neden beni bu kadar şaşırtmış ve sevindirmişti. (AA, s. 82)

Vücuttaki mikropları tabîi gören İzzet Efendiler, ferdî, içtimâî tezat ve ayrılıkların da aynı kânûnun îcâbı olduğunu neden bilmiyor da şaşıyor ve yadırgıyorlar? (AA, s. 90)

Fakat şurası tuhaf ki, bütün bu kuvvetlerini gâyet iyi kullanmayı bilmesine rağmen neden şimdiye kadar bir köşede kalmış? (AA, s. 91)

Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Fakat, bunlar kozmosun içinde neden bulunuyor, deme. (AA, s. 125)

Yaralı mı, niçin konuşmuyor, neden rengi bu kadar sarardı? (AA, s. 142)

Bilmem, bütün bunları nedensana anlatıyorum? (AA, s. 172)

Nedense: Bu sözcük Tuncer Gülensoy’un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *nedense* <ne+den i-se şeklinde incelenmiştir.⁸⁵

Nedense, mâzîsinden bahsetmekten elem duyuyor. (AA, s. 27)

Fakat nedense hepimiz çok mu ağırbaşlı insanlarız, yoksa ekseriyetle ağırbaşlı mevzûları mı tercih ediyoruz da onun için kadınlar bize pek rağbet etmiyorlar. (AA, s. 38)

Nedense bugün evimden çıkmayı içim istemiyor. (AA, s. 39)

Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çattığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneği bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarladı durdu. (AA, s. 166)

⁸⁵ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 606.

Edip: Evet şimdi, dalgalarla mücâdele edip, edip de sâhile düşen yorgun bir kazâzedeyim. (AA, s. 24)

İçeri: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *içeri* <ıç+gerü şeklinde incelenmiştir.⁸⁶

O, bir kadın gibi titiz ve temiz olduğu için her sabah havalandırmak kasdıyle çalılara serdiği yorganını bahçede unutmuş olduğundan, akşamüstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak içeri aldı. (AA, s. 26)

Sâlih sobaya odun koymak için tekrar içeri girdi. (AA, s. 56)

Adam, jandarmalarla kapıdan çekilince ben içeri girdim. (AA, s. 77)

O, misâfirlerinin yanına gitti, ben de küçük salonun tenhâlığından istifâde ederek yavaşça içeri girdim. (AA, s. 78)

İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. (AA, s. 80)

Benim içeri girmem, vaziyette değişiklik yapmadı. (AA, s. 92)

Geldiğimi görünce içeri haber verdi. (AA, s. 95)

Ben daha ikinci buyursun bitmeden içeri girdim; oda kalabalıktı. (AA, s. 95)

İçeri girdiğimi bildiği halde müzâkere ettiği meseleye o kadar dalmıştı ki, beni unuttuğunu anladım ve beklemeye vaktim olmadığı için kalabalığı yarıp bir an kendimi gösterdim. (AA, s. 96)

Galiba Maurain, evet Maurain, Maurain! diye bağırarak içeri girdi ve kapıyı örttü. (AA, s. 97)

Vapur gelip yanaşınca kadar sâhilde dolaştım ve herkes yolcusunu almaya girdiği zaman ben de içeri girdim. (AA, s. 98)

İsterseniz içeri girelim. (AA, s. 125)

Fakat sabahleyin sekizde Sâlih bir teskire ile içeri girdi. (AA, s. 138)

⁸⁶ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 424.

Gittikçe: Sâlih'in gittikçe kabaran, gittikçe ateşlenen sesi:

-Daha iyi ettin ya... benim malımın hesâbı kendi boynumdur; ama el oğlununkini Allah sorar... diyordu. (AA, s. 27)

İçimde, suya atılan bir taşın yaptığı halkalar gibi gittikçe genişleyen, gittikçe yayılan bir dalgalanma var. (AA, s. 133)

Rengi gittikçe sararıyor. (AA, s. 142)

Otomobilin tek gözü gittikçe yaklaşıyor ve tam perceremin önünde motor duruyor, arabadan biri atlıyor ve kapı çalınıyor. (AA, s. 148)

Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çattığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneyle bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarlardı durdu. (AA, s. 166)

Çocukluğumda: Çocukluğumda, rüyâlarımâ hâkim olan bir istekle beklediğim bayram günleri, muayyen iki nokta arasında devamlı seferler yaparak yorulan atlar ve merkepler sebebiyle sonunda bana melâl verirdi. (AA, s. 29)

Güzel: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *güzel* <göz+el< *köz+el şeklinde incelenmiştir.⁸⁷

Hiç olmazsa, zevk alanların zevklerine hürmet etsek... “Hikmet, hâdiseleri severek olduğu gibi kabul etmektir” diyen hakîm ne güzel söylemiştir. (AA, s. 30)

Hatta bir saat evvel hoşunuza gitmeyen bir şeyi, şimdi güzel bulursunuz. (AA, s. 114)

Yarı: Yarı okunan yarı okunmayan bu hâtıralar silsilesini, kâh kâh uyandırışım, eski dünyam ile yeni dünyâmın arasında bir muvâzene yapmak kaygusundan, kendimi bugünkü hayâtımın seline büsbütün kaptırmamak endîşesinden gelen hîleli bir tedbir ve ihtiyat endîşesi... (AA, s. 31)

Sessizce: İşte bu yüzdendir ki, senelik iznimi sebep göstererek bir hafta için sessizce İzmir'e, teyzemin yanına gidiverdim. (AA, s. 32)

Birden: Cemil Ağabey siz misiniz? birden korktum... (AA, s. 34)

Kızın yüzünde pempelik birden koyulaştı ve gene birdenbire o kadar hızla, solup kayboldu, yerini sarı, sapsarı bir renge bıraktı ki, âdeta korktum. (AA, s. 34)

⁸⁷ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 401.

Serin ve yarı karanlık gece bütün mesâmelerimden birden içime doluyor; bir an rahatlıyorum. (AA, s. 122)

Bu defa Durmuş değil, atların etrâfını saran bütün çocuklar birden yanıma koşular. (AA, s. 133)

Hayvan kısa bir an yerde yatıyor, fakat birden toparlanıp kalkıyor; o da tehlikeyi idrak etmiş gibi benimle berâber genç kadının başı ucunda. (AA, s. 142)

Beraberce: Şimdi burada evlenelim, berâberce İstanbul'a gideriz, merak etme seni amcamın yanına götürmem. (AA, s. 35)

Zorlamadan: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (A.A, s. 37)

Yormadan: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (A.A, s. 37)

Çekingen: Şimdi Sâlih'in nezneli ve tok sesi biraz daha çekingen beni çağırıyor. (AA, s. 38)

Gece: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *gece* <keç+e şeklinde incelenmiştir.⁸⁸

Gece niçin uyuyor, tıpkı bir ölü gibi bütün zihnî faâliyetimizi tâtil ediyoruz? (AA, s. 41)

Geçende: Geçende şehri ziyârete gelen bir arkeologla görüştüm. (AA, s. 42)

Evvelce: Öyle ya, sen evvelce bendeki bu âriyet mevkie âşıktım; vaktâki onu, şu veya bu sebeple terk ettim; yâhut o beni terk etti, sen de, tıpkı sevgilisi birdenbire çirkinleşmiş veyâhut ihtiyarlamış bir âşık gibi benden yüz çevirdin. (AA, s. 45)

Evvelce o kürkün ucunu öpen sen, şimdi câzibesinden, ziynetinden soyunmuş olan eski sevgilinden niçin baş döndürüyorsun? (AA, s. 45)

İnsanlara kitapların, an'anelerin, ana ve babaların öğrettikleri bâzı şeyler vardır ki, biz bunları bildiğimizi zannederiz; halbuki onları yakînen ve fiilen öğrendiğimiz gün, evvelce bilmediğimizi anlarız. (AA, s. 115)

⁸⁸ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 358.

Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Gerçi evvelce de ilim sâhibi idim, fakat şuna kâni oldum ki, ilim, sâde cehli törpüleyip eritiyor; fakat hiç hayâtını allak bullak eden şüpheyi silemiyor. (AA, s. 171)

Evvelce bir gönlüm vardı, benimle dertleşir, gamlarımı paylaşırdı; o da şimdi sana kaçtı. (AA, s. 174)

Yanıp: Öyle ilimler vardır ki kitaplarda bulunmaz; kitap, onların bir harfinin ateşine bile tâkat getirmez, yanıp kül olur. (AA, s. 46)

Düşünmeden: Halbuki o, düşünmeden bu hükmü veren çok akıllı geçinenlerden daha akıllı ve zekîdir. (AA, s. 47)

Şaşırmadan ve beni kasdettiğim mânâyı sezerek düşünmeden cevap veriyor. (AA, s. 107)

Akıllı: Halbuki o, düşünmeden bu hükmü veren çok akıllı geçinenlerden daha akıllı ve zekîdir. (AA, s. 47)

Hafifçe: Yalnız benimle o kadar dost oldu ki, mümkün olsa bir dakîka yanımdan ayrılmayacak ve belki bu dostluğun, belki de herkese ondan sitâyîyle bahsedişimin tesiri ile, muhîtindeki buz tabakaları hafifçe gevşedi. (AA, s. 47)

Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımıldattı; yüzüme, tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak:

- Evet efendim, muhakkak gelsin, ne yap yap, mektepte değilse de bul getir, dedi. (AA, s. 68)

Geç kalıyoruz! der gibi yüzüme bakıyor ve mevcûdiyetini unutturmamak için ara sıra hafifçe öksürüyor, iskemlesinde kımıldıyordu. (AA, s. 72)

Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Genç kadının silueti hafifçe kımıldıyor, ne düşünüyor, niçin cevap vermiyor? (AA, s. 125)

Genç kadının yüzü hafifçe bulutlandı. (AA, s. 129)

Tartılı: Heyecanlı bir günümdü; tartılı konuşmadım. (AA, s. 48)

Dayanamayarak: Fakat vâlinin arkamızdan gelen uşağı, hem mahcup hem de ricâkâr, yüzüme bakıyor ve nihâyet dayanamayarak:

Adamcağıza acıyorum ve Râsim Bey'in evine doğru hızlı hızlı yürümeye başlıyorum. (AA, s. 50)

Durmadan: Üşümüş olduğumu ileri sürerek, oturmam için holdeki büyük sobanın yanında yer göstermek, uşaktan alelacele çay istemek ve yanbaşımında bir kuş neşesiyle durmadan konuşmak, salona geçmemem için önüme yığılan sebeplerden birkaçı... (AA, s. 51)

Hemen diyebilirim ki onun hayat felsefesi, elastikî bir hat gibi durmadan sağa sola kıvrılır ve şekil değiştirir. (AA, s. 70)

Sendeleyerek: Gideceği istikâmeti şaşırان genç kızın ayağı halıya takılıyor ve sendeleyerek yumuşak göğsü göğsüme çarpıyor. (AA, s. 51)

Hissiz: Belki bir tesâdüf, belki bir kasıt neticesi olan şu harekete hissiz kalabilişim, onu asabî bir aksülamelle hırşınlaştırıyor ve:

-Afedersiniz Cemil Bey bir yerinizi acıttım mı? diyor. (AA, s. 51)

Fâsılasız: Bir haftadan beri fâsılasız yağan karlar iki gündür gevşemeye başladı. (AA, s. 55)

Sabahleyin: İşte tam bu sırada birdenbire cereyan geliyor ve gözlerimin konuşmasına rağmen ilk gördüğüm çehre, sabahleyin yanımdan geçip de başını çeviren zavallı oluyor. (AA, s. 55)

Hızlı: Bir seferinde kapıyı o kadar hızlı çekti ki, sarsıntı ile duvardan bir şey koparak yere düştü. (AA, s. 56)

Yuvarlanarak: Hatta düşen narın tâneleri tâ oturduğum sedirin önündeki halıya kadar yuvarlanarak dağılmıştı. (AA, s. 56)

Hızlı: Demin kapıyı o kadar hızlı çektin ki duvarlardaki narlardan biri koptu yere düştü. (AA, s. 56)

İçten: Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Evvelinden: Bir barometre, insan eliyle düzülmüş cansız bir âletten, havanın gelecekteki değişikliğini evvelinden haber veriyor. (AA, s. 57)

Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Kızlar, evvelden başlamış oldukları şakalaşmalarına dükkânın içinde de devam ettikleri için kitapçıyı bir hayli beklettiler. (AA, s. 85)

Biz insanlar, evvelden çizilmiş bir yolun yolcusuyuz; hangi istikâmete sevk edilmişsek onun dışına çıkmamız muhal. (AA, s. 120)

Derken: Mehmet yere düştü, derken kabahatli olarak ayağına ilişen taşı görüyoruz. (AA, s. 57)

Hayvanken: Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Çoktan: Çoktan gün kararmış gece olmuş da haberim yok. (AA, s. 61)

İzzet Efendi'nin dükkânıyla vâlinin evinin arasındaki on beş dakikalık yolu bilmem ne kadar zamanda gitmişiz ki, kapıdan içeri girdiğim zaman ortalık kararmış, çoktan gece olmuştu. (AA, s. 77)

Devamlı: Zira işbâ halinde olduğumuz için hissetmediğimiz azametler gibi, gülhâne içinde devamlı yaşayan da bu kokudan nasipsizdir. (AA, s. 62)

Yürüyerek: Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Dün Çongara'ya kadar yürüyerek gittim. (AA, s. 94)

Üflendikçe: İzzet Efendi, kendisini dinlediğimi gördükçe mütemâdiyen söylüyor ve üflendikçe şişen bir balon gibi gitgide gergin, sıkışık bir manzara arz ediyordu. (AA, s. 70)

Bulamadıkça: Fakat acaba izzet efendi kitaplardan ne arıyor, ne umuyordu ki, bulamadıkça hiddetten köpürüyordu? (AA, s. 71)

Yaşadıkça: İnsan yaşadıkça şüphe ve tereddütten kurtulamıyor. (AA, s. 71)

Geçenlerde: Geçenlerde gene bu adamcağız meşhur bir müellife atıp tutuyor: Bu cemiyetin hayran olduğu akıl, bu mu herkesi arkasından sürükleyen büyük dimağ? diyordu ve bana gene: okuma, okuma, boşuna vaktini geçirme! Terânesini savuruyordu. (AA, s. 72)

Kekelemeden: Bunları bir araya getiren ve çözenlerdir ki kâinat kitabını kekelemeden okurlar ve haberdar oldukları azametli mânânın önünde zevkten sarhoşa dönerler. (AA, s. 76)

Ufacık: Yoksa sen benim sakalımı ufacık gördün de kehle kuyruğu mu sandın? (AA, s. 77)

Yavaşça: O, misâfirlerinin yanına gitti, ben de küçük salonun tenhâliğinden istifâde ederek yavaşça içeri girdim. (AA, s. 78)

Koşup: Daha arabadan inmeden evvel koşup yanıma geldi. (AA, s. 81)

Koşup açıyorum; Madame Maurain’i götüreren şoför telâşla taşlığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırılmış gibi bir an etrâfına bakıyor. (AA, s. 148)

Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Açıp: Sâlih’in kapı önündeki iskemlesine oturduğum zaman ellerim titriyor ve telgrafi açıp okuyamıyordum. (AA, s. 82)

İleri: Bu sözcük Tuncer Gülensoy’un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *ileri* <il+gerü> şeklinde incelenmiştir.⁸⁹

Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp:

-Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı? (AA, s. 83)

Onun için aktüalitenin dar ve mahdut çemberini yararak ileri atılıyor. (AA, s. 111)

Devamlı: Ancak benimle ilişkisi olan her şeye fazla kıymet vermektedir, işte bu meraktır ki onu devamlı araştırmalara sevkeder durur. (AA, s. 83)

Kendince: Pek söylemez ama, beni buralara sevkeden sebebi kendince îzah edemediği için amcama meyillidir ve bizi birleşmiş görmeyi için için arzu eder. (AA, s. 83)

Çarpılarak: Başı ile berâber iri solgun dudaklarının bir ucu çarpılarak yana sarkmış, pörsük bir et parçasına benzeyen bu dudakların aralığından, eksik ve sarı dişleri meydana çıkmıştı. (AA, s. 84)

Kapışarak: Herkesin kapışarak okuduğu bir kitabın sizde olmamasına teessüf ederiz. (AA, s. 86)

⁸⁹ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 439.

Nisbeten: Halbuki ağırlığını kaybeden mevzû, nisbeten daralmış ve İzzet Efendi'nin elinden kurtulmam daha kolaylaşmıştı. (AA, s. 86)

Sürüp: İzzet Efendi'nin tasnîfine göre bunların düşünce ve duyguları arasında ayrılık olduğu için dostluğumuz kadrosundan sürüp çıkaracak mıyız? (AA, s. 89)

İyice: Zîra Ferhat Bey'in baldızı, hücum planını iyice hesap ettikten sonra harbe giren bir kumandan gibi tedbirli. (AA, s. 91)

Maiyetinden hemen herkesi kendi husûsî kontrolünden geçirmiş olduğu için kimlere göz açtırmamak kimlere müsâmahakâr olmak lâzım geldiğini iyice takdir eder, ona göre de etrâfını idâre eder. (AA, s. 95)

Çabucak: Böylece de, girdikleri muhitte çabucak kendilerine bir mevki yapar ve hayranları tarafından şımartılırlar. (AA, s. 91)

Uzatarak: On günden beri kimseye söylemeden cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak:

- Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Çâresiz: Vâlinin benden ilk defa istediği bir işi reddedemezdim, çâresiz:

-Peki, dedim. (AA, s. 97)

Kopmadan: Yolun iki tarafından ağaçlar hep birden çiçeklenmiş, sonu bulunmaz bir gelin duvağı gibi kopmadan uzayıp gidiyor. (AA, s. 97)

Dışarı: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *dışarı* <*dışaru*<*taşaru*<*taş*+*garu* şeklinde incelenmiştir.⁹⁰

Hâlinde, muhâsara edilmiş bir şehirden dışarı çıkmaya karar veren bir adam ısrarı var. (AA, s. 111)

Evet bir güneş vardır, ben onu gördüm, diyebilmek hiç için hiç olmazsa zindandan bir lahzacık olsun başını dışarı çıkarmak lâzımdır. (AA, s. 115)

Geceyi tekrar görmek ister gibi dışarı bakıyorum; gerçi şu doğmak üzere olan gününde bir gecesi olacak; fakat bu geceden ve onu tâkip edecek sonsuz gecelerden bana ne? (AA, s. 157)

⁹⁰ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 281.

İlerledikçe: İnsan, varlık tılsımı denen şeyin iç yüzünde ilerledikçe ilerliyor, gidiyor gidiyor ve nihâyet esrarlı bir gizlilik içinde kayboluveriyor. (AA, s. 104)

Rahatlamış: Saçlarının sarı bukleleri, siyah saten elbisesinin omuzlarına kadar iniyor ve daha rahatlamış görünüyor. (AA, s. 105)

Şaşmaz: Fertler gibi cemiyetlerin de şaşmaz zannedilen fikirlerini ve kanâatlerini değiştirmek için pek sâde, pek basit değişiklikler kâfidir. (AA, s. 114)

Yeniden: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *yeniden* <yeni+den şeklinde incelenmiştir.⁹¹

Cemiyeti de bulandıran bir el var; bu el, o sizin dünyâda yeniden rûhânî heyecanlar uyandırmasını beklediğiniz elin tâ kendisidir. (AA, s. 114)

Tetkik seyâhatlerim, ilim dünyâsının tâze cereyanları, notlar, broşürler içindeki sıkı faâliyetim ona yeniden bir emniyet ve îtimat verdi. (AA, s. 169)

Uzun: Evet Madam, uzun söyledim; fakat sizi iknâ etmek için değil. (AA, s. 116)

Juliette'in defterinin sonunda sizinle tekrar ve daha uzun konuşacağım. (AA, s. 162)

Bâzı bâzı mektup yazmak hevesine düşerim; fakat bu arzum uzun sürmez. (AA, s. 173)

Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

Yapıp: Bu şüpheyi gidermek ve beni yalnız anlaşılabildiği bir muhâtap vasfı içinde gördüğünü îzah etmek için ne yapmak mümkünse yapıp gurûrunu kurtarmak ister görünüyor. (AA, s. 118)

Küçükken: Kadriye küçükken bâzen teyzemle berâber bizim Acıbâdem'deki köşke gelirdi. (AA, s. 119)

Çeşnili: Şeftalinin, üzümün dahi incecik kabuğunu attığımız zaman onları daha çeşnili, daha leziz buluruz. (AA, s. 122)

Şıkırdatıp: Paralarını şıkırdatıp okşayan sarrafın eli, mikroskobik mesâîsini bir keşifle noktalayan âlimin kafası, hasmını yenmek hırsıyla güreşen bir pehlivanın bâzusu,

⁹¹ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 1121.

hatta bir et pıhtısı gibi yerde sürünen sakat bir dilencinin alil vücûdu bile bir aşk kuvvetiyle sevk ve tahrik olunmaktadır. (AA, s. 126)

Sabahleyin: Sabahleyin Bursa'ya indim, biraz mektebe uğradım. (AA, s. 128)

Sabahleyin birbirini görmeye bile tahammül edemedi ayrılan iki vücut, hedefe saplanan bir ok gibi dönmüş dolaşmış ve birbirinin kalbine düşmüştü. (AA, s. 149)

Sabahleyin gene aynı otelin aynı odasını bir hafta için tutamaz mıyız? diyor. (AA, s. 150)

Şaşkın: Yürüdük; çocuk, belki de mânâsını ebediyen anlayamayacağı bu cevapla şaşkın arkamızdan bakıyordu. (AA, s. 129)

Yorulmadan: Benim yorulmadan, usanmadan gece gündüz akan küçük şelâlem. (AA, s. 130)

Usanmadan: Benim yorulmadan, usanmadan gece gündüz akan küçük şelâlem. (AA, s. 130)

Hızlı: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Sesime, daha hızlı koşan bir nal sesinden başka cevap veren yok. (AA, s. 142)

Koşarken: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Uçup: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Kıvrılıp: Rengârenk bir hayat gibi uzayıp giden şose, Hüseyinalan'a kadar kâh bir istifham heybeti, kâh bir cevap açıklığı ile kıvrılıp gidiyor. (AA, s. 130)

Gidip: Şu anda karşıdaki tarlayı çapalayan adamın gidip elini öpmek ihtiyâcını hissediyorum. (AA, s. 131)

Gene gözlerinde o tahammül edilmez yalvarış var; gidip yanına oturuyorum. (AA, s. 152)

Dönüp: Belki anlamamıştır, diye tekrar sesleniyorum:

-Durmuş, buraya, yanıma gelsene biraz! Bu defa altın kafa, dönüp bakmıyor bile. (AA, s. 132)

Biz yanlarından geçerken dönüp bakmadılar bile. (AA, s. 140)

Korkmadan: Korkmadan hayvanların kuyruklarını çekiyor, karınlarının altından geçiyor, yeni ve temiz koşumlarına ellerini sürüp sürüp okşuyor. (AA, s. 132)

Şaşıarak: Vâli, hiç beklemediği bir zamanda beni karşısında görünce şaşıarak yerinden fırladı. (AA, s. 135)

Giyinerek: Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değil, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

İyice: İki günün yağmuru, yolları iyice çamurlamıştı; hava güneşli olduğu halde birkaç gün evveline nazaran serince idi. (AA, s. 140)

Söndürmeyin Cemil Bey, birbirimizi iyice görelim ve hissimize kapılmadan karar verelim. (AA, s. 153)

Günlerce: Yakınımızda iken bile günlerce mevcûdiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Konuşabildiğimiz tek sözün, isminiz olduğunu söylersem, zannediyorum ki size, günlerce anlatabileceğim sözlerin delâlet edeceği mânâyı, toplu olarak ifâde etmiş olacağım. (AA, s. 176)

Korkarak: Fakat gene bir an aklımın araya giren ihtârından korkarak kollarıma emir veriyorum: Bırak o senin değildir; ölüsü bile senin değildir... (AA, s. 144)

Süzülüp: Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Kaçarken: Fakat kaçarken, kanadının altındaki nâmeyi kucağıma düşürdü. (AA, s. 146)

Giderken: Keşki giderken bir şeyler söylese, bu nâmeyi bir şeylerle doldursaydı. (AA, s. 147)

Sevinerek: Sevinerek çıkıp gidiyor. (AA, s. 148)

Doğruca: Bu saatte oteller müşteri almaz; onun için hastayı doğruca size getirdim. (AA, s. 149)

Çekip: Hayır, hayır sâde Gemlik'ten değil, tâ Fransa'dan da çekip getiren gene o. (AA, s. 150)

Yukarı: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *yukarı* <*yok+garu şeklinde incelenmiştir.⁹²

Unutmak istediğim şeyi unutturmamaya karar vermiş görünüyor ve telgrafi tekrar yukarı kaldırıyor. (AA, s. 152)

İyileşince: Beni vapura koyar, kamarota tenbih edersiniz, İstanbul'a gider gitmez doğru Fransız hastahânesine yatarım ve memleketime gidebilecek kadar iyileşince de size telgraf çekerim. (AA, s. 155)

İtip: Bu seslerden, bu uyanıştan inciyorum, bu ağaran günü itip gene geceyi geri getirmek istiyorum. (AA, s. 155)

Bıçaklayarak: Onun da bir sevgilisi varmış, günün birinde zorbanın biri genç kızı bıçaklayarak kaçmış. (AA, s. 156)

Yavaşça: Vaktin geldiğini, kapıda duran otomobilin hırıltısından anlıyoruz; gözleri bir mahkûm yalvarışı ile yüzümde duruyor, yavaşça:

-Gidelim! diyor. (AA, s. 157)

Çoktan: Artık aydınlatacağı gece çoktan bitti. (AA, s. 157)

Kendiliğinden: Juliette'in istediği ve benim kabul etmediğim teklif, kendiliğinden yerini buldu. (AA, s. 158)

Sonsuz: Gerçi ben de bir taraftan dolan bir taraftan boşalan bir havuz gibi, sonsuz bir alıp vermenin şekvâsına mahkûmum. (AA, s. 160)

Çekilip: Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

Yırtıp: Getirdiğim pakette, Juliette'in size hitâben yazdıktan sonra yırtıp sepete atmış olduğu kağıtları gizlice toplayıp birleştirmek sûretiyle vücûda getirdiğim bir deftercik vardır. (AA, s. 161)

Gizlice: Getirdiğim pakette, Juliette'in size hitâben yazdıktan sonra yırtıp sepete atmış olduğu kağıtları gizlice toplayıp birleştirmek sûretiyle vücûda getirdiğim bir deftercik vardır. (AA, s. 161)

⁹² Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 1172.

Saatlerce, günlerce: Eğer şu dakîkada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydim? (AA, s. 162)

Saatlerce: Eğer şu dakîkada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydim? (AA, s. 162)

Günlerce: Eğer şu dakîkada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydim? (AA, s. 162)

Üşenmeden: Zavallıcık buna da tahammül eder ve sükûnetimi bekler, üşenmeden, bıkmadan, tekrar, o yerinden kımıldamayan köprüsünü kurar. (AA, s. 165)

Bıkmadan: Zavallıcık buna da tahammül eder ve sükûnetimi bekler, üşenmeden, bıkmadan, tekrar, o yerinden kımıldamayan köprüsünü kurar. (AA, s. 165)

Dertli: Kimsenin derdini dinlemeyen gamsız başı, şimdi bizzat dertli oldu, çünkü mâcerâmı biliyor ve ona kendi görüşü zâviyesinden baktığı için bana acıyor. (AA, s. 167)

Açıkça: Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman işimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bıkkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

Törpüleyip: Gerçi evvelce de ilim sâhibi idim, fakat şuna kâni oldum ki, ilim, sâde cehli törpüleyip eritiyor; fakat hiç hayâtını allak bullak eden şüpheyi silemiyor. (AA, s. 171)

Saklayarak: Artık kimseye içimden; yüreğimdekilerden söz etmiyorum, tıpkı, çaldığı hazîneyi göğsünde saklayarak kaçan ve izini belli etmemek için hırsız arayanlarla berâber: Tutun, tutun hırsız var! diye bağırın kimseye benziyorum. (AA, s. 172)

Sıkılmadan: Juliette'in amcası olduğum için beni sıkılmadan dinlediğinizi tahmin ediyorum. (AA, s. 176)

Dönerek: Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek tekrar ziyâretinize geleceğim. (AA, s. 177)

2.2.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Türemiş Zarflar

Gene, yine, içeri, dışarı, ileri, yukarı, artık, neden, sonra, nedense, yeniden, nice, önce, güzel, gece gibi kelimeler Hancı, Ateş Ağacı eserlerde yapısı bakımından incelenmiştir. Bu sözcüklerin art zamanlı incelemesi Tuncer Gülensoy dikkate alınarak yapılmıştır. Tekrara düşmemek adına burada incelenen iki eserde yer almayan kelimeler incelenmiştir.

Gene: Gene şu da ne hazin ki, altı yüz sene Türk hâkimiyetinin nakış gibi işlediği Rumeli toprakları, yaban ellere geçer geçmez, bıraktığımız o muhteşem ve mebzul sanat eserleri, taş taş üstüne kalmamacasına, bir haçlı taassubunun kînine ve imhâ siyâsetine kurban edilmiştir. (YBA, s. 13)

Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme’nin en verimli ve kâr getirici zamanının, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu’nun bütün şerefının de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Gene bakımlı tarlalar ve bahçeler. (YBA, s. 19)

Gene Seine kenarında bir kahvehânede oturup dinlendikten sonra, akşam yemeğine İnci’lere gittim. (YBA, s. 24)

Dönüşte, gene o civarda bir kahvehânede oturduk. (YBA, s. 25)

Trenle tekrar Montparnesse’a geldik ve bir zamanların şâir, edip ve sanatkâr yatağı olan, fakat şimdi, rûhu kabz olmuş bu cesedi seyretmekle iktifâ ederek gene bir kahvehâneye girip sohbete daldık. (YBA, s. 30)

Bu sabah da ben aradım, gene yoktu. (YBA, s. 30)

Öğleye kadar gene mektuplarımı yazdım. (YBA, s. 36)

Zîra, nicedir karşımda açılan bir geçmiş zaman ufku duruyor ve gene ben, nicedir bu ufukta geçit resmi yaparcasına dönüp dolaşarak, o mâzîde kalmış devirleri yaşıyordum. (YBA, s. 36)

Biz içeride iken gene şiddetli bir sağanak boşaldı. (YBA, s. 52)

Şehrin içinde gene bir hayli dolaştık durduk. (YBA, s. 60)

Düşünceyi gene kendi üstümüze çekmemek kabil mi? (YBA, s. 63)

Biraz ileride ve Via Del For L'imperial denen ana cadde üzerinde, gene bir harâbe var. (YBA, s. 63)

İkinci, gene Mîlât'tan 146 sene evvel, İtalya yarımadasına yayılmaya başlayan Roma İmparatorluk hudutlarını gösteriyor. (YBA, s. 63)

Gene buralarda, yasak aşklar, gizli mâcerâlar, yâhut da siyâsî izdivaçlar ne kabarık yekûn tutmuş, ne akla hayâle sığmaz kıskançlıklar, hîleler, iftirâlar hasetler, gururlar sel sel akıp gitmişti. (YBA, s. 73)

Gene dağların ve yolların arasına serpilen hârikulâde güzel villalar arasından geçip Cluses isminde büyük ve mâmur bir kasabada durup çay ve kahve içtik. (YBA, s. 73)

Arabada gene küçük bir ârıza oldu, tâmir işi ile bir buçuk saat kaybettikten sonra tekrar yola çıktık ve tekrar o eşi az bulunan tabiat içinden geçtik. (YBA, s. 76)

İsviçre'nin Bern şehri de, gene bir mâmûre. (YBA, s. 76)

Şehirden açılır açılmaz, gene yemyeşil bir dünya alabildiğine uzanır oldu. (YBA, s. 76)

Kahve ve çaylarımızı içtikten sonra ne yapıp yapıp, gene de bizi bir Türk'ün evine götürdü. (YBA, s. 77)

Nihâyet, Zürich'den ayrılarak gene Winterthur'dan köye benzemeyen köylerden, çiftliklerden ve küçük şehirlerden geçip Saint Gallen'e geldik. (YBA, s. 79)

Kısa bir muâmeleden sonra, bu defa da gönün karşı kıyısından gene yolumuza devam edip, tekrar Alman hudûduna girdik. (YBA, s. 79)

Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg'a geldik. (YBA, s. 79)

Yâhut da gene tek nazarda size: Ne bayağı, ne köksüz, ne târihsiz bir yer dedirtiyor. (YBA, s. 80)

Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Binâların hemen hepsi, gene Avusturya zamânından kalma. (YBA, s. 83)

İlhan gene hem yorgun, hem soğuk almıştı. (YBA, s. 83)

Genç, derdini anlatırken: “Anam babam nasıl konuşurlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim. Arkadaşlarım arasında beni küçük düşüren alayların arkası kesilsin diye çok muvaffak bir talebe olmayı denedim. Amma, gene işe yaramadı. İşte bizde bu yoktur. Hoca, talebesi ile alay etmez.” dedi. (YBA, s. 85-86)

Nitekim, pâdişah babasının gene makbul vezirlerinden olan Nevşehirli İbrâhim Paşa, tatlı dilli, güler yüzü, zarâfeti ve zekâsı ile sultana da, saraya da Ali Paşa’yı unutturup, ondan boşalan yere geçip oturmuştu. (YBA, s. 87)

Tuğların dikildiği, pâdişah otağlarının kurulduğu, vezirlerin, serdarların orduların başına geçtiği mevki de, gene bu şehir. (YBA, s. 88)

İki sene evvel ne halde idi ise, gene öyle. (YBA, s. 98)

Kıyâmetler kıyâmetleri tâkip etse, aşkı ve îmânı ile gene de gönüllerde yaşayacak olan büyük velîlerden, mübârek yüzüne sır peçesi çekmiş bir velî... (YBA, s. 98)

Viyana'da birkaç saatimiz gene otel aramakla geçti. (YBA, s. 102)

Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

Gene kiliseden bozma Kariye Câmii ise, duvarlarındaki tasvirlerinin dili ile, Türk'ün medenî ve koruyucu hasletini, 500 küsur senedir söyleyip durmakta bulunuyor. (YBA, s. 107)

Düşünmeli ki, Türk topraklarında doğup büyümüş, gene burada iş ve dost muhîti kurmuş ekalliyetten bir Rum, bir Ermeni, bir Yahûdi, hatta Süryânî, Keldânî, Türkleşmiyor da, biz daha adımıımızı dışarıya atar atmaz, eriyip gidiyoruz. (YBA, s. 112)

Vilhelmina'nın kızı da ölse, gene yaşayacak. (YBA, s. 115)

Fakat beşeriyete nefes aldırıp, göz açtıran bir Muhammed Mustafa, değil binlerce sene, kıyâmetler geçse, gene yaşar ve insan oğluna hayat gücü vermekte devam eyler. (YBA, s. 116)

Bütün elektrik direkleri, merdivenler dayamış kimseler tarafından gene çiçeklerle süslenmekte bulunuyordu. (YBA, s. 117)

Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover'e geçecek vapura girmek üzere, Ostende'e geldik. (YBA, s. 119)

Yarın Londra'ya gitmek üzere erken kalkmak îcap ettiği halde, gene de, gece yarısına kadar oturup uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 123)

Mügül'ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesi bana eski bir hâtırayı yeniden yaşattı: 1966 senesinde, gene bir kandil günü Londra'da idim. (YBA, s. 129)

Buna rağmen gene de, bizden kıyas kabul etmeyecek kadar üstün. (YBA, s. 132)

Bir iyinin iyiliği de gene, zincirleme giderek, kaç kişiyi selâmete çıkarıp hayrına vesîle oluyor. (YBA, s. 133)

“Hükümdârı hammaldan ayırmayan, hepsini tek libas, tek gaye, içinde eriten İslâm, işte hakîkî ve kavgasız sosyal adâlet. Fakat, o beşer, gene de kendisine açılan yolu tıkayıp, iptidâî, geri ve gayriinsânî ideojiler, sistemler tecrübe etmeye kalkışmış ve her yeni tecrübeye, ya kan gövdeyi götürmüş veya kütlelerin idârî, içtimâî, etik ve estetik düzenleri bozulup cemiyet psikozları, insanı, salgın ruh hastalıkları ile, kırıp geçirmiştir.” dedi. (YBA, s. 134)

Bizde de, yürüyen gene onları buyruğu... (YBA, s. 136)

Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tünelerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Loure da gene, mâmur ve tipik bir Fransız şehri. (YBA, s. 140)

Az ötede, bir başka zat da gene aynı teşnelikle: “Hoş geldiniz,” dedi. (YBA, s. 141)

Ve gene, Türk milletinin uğramış olduğu sûikastı düşündüm. (YBA, s. 143)

Onun için bizi bize düşürüp gene bizi bize kırdırarak, siyâsî, iktisâdî ve içtimâî ufkumuzu karartmak sûretiyle, asırların gerisine fırlatıp attılar. (YBA, s. 143)

Gene aynı kalabalık, gene aynı gidiş geliş. (YBA, s. 144)

Amma, iki gün evvel bize yardım eden ve yol gösteren vatandaşlar gene buradalar... (YBA, s. 144)

İki kardeşim de gene buradalar... (YBA, s. 145)

Tabiat, kara yağmur bulutlarına rağmen gene de, güzellikleri ile etrafındakileri kıskandıran dilberler misâli, son derece câzip, son derece muhteşemdi. (YBA, s. 147)

Amma, burada yatan ecdat, gene bu topraklarda hür doğup hür yaşamış ve efendi millet olarak ölmüş kimselerdi. (YBA, s. 149)

Ertesi sabah Seyyide Hanım gene gelir ve tekrar, büyük babasından selâm getirerek: “Seni kabul etmezlerse, Allah'ıma nazım geçer, onları böyle, denkleri bağlı bekletirim.”der. (YBA, s. 152)

Gene Türklerden istirdâd edilmiş topraklar ve yer yer siyah ferâceli âbânî sarıklı Türk erkek ve kadınları... (YBA, s. 155)

Ama gene de adresini almıştım. (YBA, s. 157)

O da bize çok bağlanmıştı amma iki buçuk sene sonra bir gece, herhalde gene o tâifenin eliyle olacak, kaçtı. (YBA, s. 159)

Her kolu her parçası bir başka ülkede kalmış bu nehri, Balkanlar'a çıktıkça gene göreceğiz. (YBA, s. 164)

Gene kaybettiğimiz bereketli topraklar üstündeyiz. (YBA, s. 166)

Gene Türk kanı içmiş topraklar... (YBA, s. 168)

Hele buralara küçük yaşta gelmiş veya gene buralarda doğmuş çocuklardan, bir Müslüman-Türk seciye ve ahlâkı beklemek, büyük hâtâ. (YBA, s. 171)

Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Fakat gene öfkelerini alamamışlardı. (YBA, s. 183)

Gene bir şey bulamayınca somurtup susmaya mecbur oldular. (YBA, s. 183)

Tesâdüfen gene aynı odaları verdiler. (YBA, s. 184)

Fakat gene de, insanı, maddesi ve mânâsı ile berâber ele alıp, her iki baştan işlemeyen bir zihniyetten, beşeriyete hayır beklenemez. (YBA, s. 186)

Gene isafila îtiraf etmek gerek ki bu basîretsiz ve şuursuz tecrübenin acı netîcesi ile karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz. (YBA, s. 186)

Gene bu da Derviş Korkut Bey'in İlhan Ayverdi'ye anlattığı bir başka hikâye:

-Hasan ağa... Türkiye'ye göç açıldı, gidecek misin? (YBA, s. 189)

Biraz ilerledikten sonra, karşımıza gene bir nehir çıktı: Vırbas Nehri. (YBA, s. 189)

Gene bir câmi ve pencerelerden bakan beyaz baş örtülü kadınlar görünce durduk. (YBA, s. 190)

Gene Travnik'de bir başka câmi ve türbeler manzûmesi... (YBA, s. 191)

Ticârete de, sanâyiye de gene İsrâil kavmi hâkim. (YBA, s. 202)

Küçük bir dağ köyü binâsının, büyük bir zevk ve zarâfetle tefriş edilebilmesi de gene, "arz ve talep kânûnunun bir icbârı, tabî bir zorlayışı. (YBA, s. 208)

Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Bu ara, misâfiri bulduğum memleketin nizam ve teşkilâtı karşısında gene hayâlen memleketime gittim. (YBA, s. 212)

Gene Münih'in Bennek Seyâhat Şirketi'nin bir otobüsü ile, şehre 110 kilometre mesâfede bulunan Achensee göl mıntıkasına gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 215)

Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Onun için de, gene gelmiştense geçmişten tatlı bir sohbeta daldık. (YBA, s. 218)

Bugün, Necâti Tahralı ile gene almış küsur kilometrelik ve küçük seyâhate karar verdik. (YBA, s. 219)

Gene bir otobüse bindik. (YBA, s. 219)

Gene Bavyera köyleri, evleri, bir, iki, nihâyet üç katı geçmeyen birbirinden bakımlı, zarif, mahallî ve târîhî karakterini devam ettiren bahçeli, çiçekli, resimli binâlar... (YBA, s. 219)

Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez." dedi. (YBA, s. 221)

Dayanamadım gene sordum: "Hanımın mı? "Evet..." dedi. (YBA, s. 221)

Şehirden çıkar çıkmaz, gene bir yeşillik dünyâsına girdik. (YBA, s. 227)

Fransız hanımın dediğine göre, kiliseden yaka silkmeyen olmuş amma, gene de oraya kayıtlı olmak âdeti bir mecbûriyetmiş. (YBA, s. 234)

Millî îman ve heyecandan mahrum zümre, isterse allâme olsun, gene de memleketin çibani. (YBA, s. 236)

Şu bir aylık tâtil ve dinlenme seyâhatinde, ciddî meselelerden uzak kalma karârına rağmen, gene de bir yandan memleket dâvâları, bir yandan Almanya'daki türk işçileri ile

yalnız o eyâlette bulunan altmış bin Türk çocuğunun hâli ve istikbâli etrâfında konuşmazlık edemedik. (YBA, s. 238)

Hava bir ara gene bozdu ve yağmur başladı. (YBA, s. 239)

Netîcede ise, menfaatlenen sendika ağaları, ezilen de gene işçi. (YBA, s. 248)

Amma gene ne yazık ki Türk evlâdını, düşman buyruğuna körlemeden itâat edecek gaflet karanlığına iten biziz. (YBA, s. 248)

Burada da gene, etrâfıma şöyle bir göz gezdirdim. (YBA, s. 249)

Amma gene de her yer tertemiz, bakımlı ve nizamlı idi. (YBA, s. 250)

İman ile vatanın da ayrılmaz bir bütün olduğu, onlara gene neden anlatılmaz? (YBA, s. 251)

Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Kurtuba'da, gene Endülüs devrinden kalma son derece sevimli ve Ortaçağ mîmârîsi husûsiyeti olan binâların bulunduğu, dar, yeşillikli bir yoldan geçerek, öğle yemeği yenecek lokantaya doğru gidiyoruz. (YBA, s. 261)

Birkaç defa, çala söyleye salonu dolaşüyor, alkışlanıyor ve misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra da, gene alkışlarla binâdan ayrılıyorlar. (YBA, s. 261)

Gene, aynı geniş anlayış, Hristiyan kadınla evlenen Müslüman erkekleri, karılarını din değiştirmeleri için zorlamaktan kat'î sûrette meneylemiştir. (YBA, s. 264)

Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Onun için de Endülüs asırlarının panoramasını bir tarafa bırakıp, sâdece geçmiş yüz yılların budak deliğinden gene birkaç çehre ile yüz yüze gelmek gerek. (YBA, s. 268)

Gene, işlenmiş, ekilmiş tarlalar ve ardı arası kesilmeyen zeytinlikler arasından geçtik, geçtik... (YBA, s. 270)

Tek ve çift katlı evlerde de, sosyal mesken denen tabur tabur dizili yapılarda da göze çarpan, gene küçük pencereci cepheler. (YBA, s. 271)

Gene bütün binâlar bembeyaz. (YBA, s. 271)

Daha yüksekte olan esas saraydan görünen karşı tepede ise, gene bütün dağ, sıvama beyaz, sevimsiz ve tatsız binâlarla kaplı idi. (YBA, s. 271)

Buna rağmen, bütün dünyâyı ayağına getiren gene de o son İslâm bereketleri... (YBA, s. 272)

İspanyolların elinde bulunduğu şu devrede de gene tek gâlip Allah. (YBA, s. 273)

Gene fevkalâde hazırlanmış bir büfe, nutuklar ve bir de konserden sonra, herkes yerli yerine geçerek yola devam edildi. (YBA, s. 274)

Gene akıl almayacak muhteşem bir soğuk büfe. (YBA, s. 274)

Dinlensin dinlenmesin, kürsüye çıkıp inenler gene konuşuyor, bir şeyler söylüyorlar. (YBA, s. 275)

İçeri girerken Emin Bilgiç Bey’e: “Beş gün saray sâfası sürdüren de Allah, bu karanlık otele getiren de gene Allah” dedim. (YBA, s. 276)

Ne ki, iş inkârla kalsa, gene de iyi... (YBA, s. 291)

Sanat, sanâyî ve ticâret metâları ise, gene dünyânın çeşitli medeniyet merkezlerine kervanlarla, hep buradan taşınmış ve yayılmıştır. (YBA, s. 294)

Gene bir stepler süvârisi olan bu kavmin Anadolu’yu yakıp yıktıktan sonra, Selçuklu İmparatorluğu’nun ince ve işlenmiş kültür ve medeniyeti içinde silinip gitmeleri gibi... (YBA, s. 294)

Zîra ısmarlama fikir adamı, ısmarlama ahlâh adamı ve gene ısmarlama îman adamı bulunmayacağına göre, fikren de, mânen de, darma dağınık olan İslâm dünyâsının ipuçlarını yakalayıp birleştirecek bir merkezî otoriteyi, dört başı mâmur ulu bir rehberi, temennî ve tavsiyelerle kazanmak düşünülemez. (YBA, s. 296)

İleri: Ne çâre ki gözlerini ovuşturarak uyanmaya çalışan komşu devletleri küçümseme alışkanlığı, ilerlemekte olan maddeci dünya karşısında silkinmesi beklenen devleti, gereken elastikiyete îtibar ettirmedığından, üç asır ok gibi ileri atılmış adımlar, artık birbirini kovalayan geri adımlar olmuştur. (YBA, s. 37)

Sözün bu mecrâyâ dökülmesi ile dertlerini deşmek ihtiyâcını duyan Fransız Hanım birçok kilisenin ve kilise mensuplarının gayriahlâkî ve çirkin tutumlarını anlatmaya başlamış ve çok iyi tanıdığı bu cemaâtin iç yüzü portrelerini çizmekte de, bir hayli ileri gitmiş. (YBA, s. 234)

Böylece de, din adamı olmaya namzet bulunan kütlenin ilmî, insânî, mânevî ve millî bir gâyeden mahrûmiyetleri, onları, nefislerinin boyunduruğu altından çıkararak bir muhâsebeli ve ciddî eğitim görmemiş olmalarından ileri gelmekte değil midir? (YBA, s. 251)

Yukarı: Bavullarımızı arabada bırakmak istemiş olmamıza rağmen, otel personeli, şehirde hırsızlık vak'alarının çoğalmış olduğunu söyleyerek yukarı taşıdılar. (YBA, s. 70)

Hep berâber yukarı çıktık. (YBA, s. 132)

Az sonra dehşet içinde yukarı fırladı. (YBA, s. 147)

Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Sinan, yukarı fırlayarak mantomu getirdi ve hep berâber yola çıktık. (YBA, s. 270)

Şimdilik: "Şimdilik oraya yerleş de..." dedi. (AA, s. 20)

Zavallı kız, önünde çaylar, ırmaklar aktığı halde, susuzluktan yanan kimselerin ıztırâbı ve çâresizliği içinde, bütün bütün bu faâliyeteye şimdilik, karşıdan bakmak vaziyetinde. (YBA, s. 122)

Neden: Bu karârı veren nasıl kıymış, neden içi yanmamış, yüreği sızlamamıştır? (YBA, s. 13)

Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: " Bak, kızın sana ne söyleyecek" demiş ve çocuk da: " Ben bir Türk'üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!" demiş. (YBA, s. 34)

Sonra İstanbul'daki yeni açılan Kültür Sarayı'ndan bahsedilirken de: " Neden saray? Niçin böyle eski bir ismi kullanmışlar?" demez mi? (YBA, s. 34)

Bu sözü söyleyen kimse, şu anda, hayrânı olduğu Fransa'da bulunduğu halde, bu memlekette, hemen her sentin, ya palais, ya royal ya da Saint adını taşımakta bulunduğunu olsun neden hiç düşünmüyordu? (YBA, s. 34)

Amma, neden, yaşama tercihini bir Türk-İslâm sentezinin, asırlar boyu tecrübe edilmiş ve başarıya ulaşmış çerçevesi içinde yapmamıştık? (YBA, s. 43)

Neden onları görüp maksatlarını teşhis etmeden, geri dönülemeyecek bir yola atılmıştık? (YBA, s. 43)

Ya biz neden, niçin ayırırız? (YBA, s. 44)

İstanbul'un fethinden sonra yapılmış ilk hamamlardan biri olan bu hamam, acaba neden bir "Temizlik Müzesi" yapılmaz? (YBA, s. 63)

Acaba şu dört asır, efendisi olduğumuz Yugoslavlar, o muazzam Türk kalesi içinde bir Türk gecesi yapıp seyyah celbetmeyi neden düşünmüyorlar? (YBA, s. 89)

Neden Bursa'da bir Karagöz, bir kılıç-kalkan haftası olmasın? (YBA, s. 105)

Yüklü bir târih ve mâzî hazînemiz olduğu halde, neden biz kendimizi ortaya çıkarmıyor, neden hâlâ haysiyetli ve şerefli bir cemiyet olarak, yerimizi bulamıyoruz. (YBA, s. 105)

Amma ne vakit ki unsurlarımızın, kendi kanunları içindeki bu gidiş gelişler, eskiyip yenilenişler, bütün o devridâim, bizi telaşlandırmadığı halde, gün olup vücûdumuzun binâsının topyekûn inhilâl ve tahavvülünden dehşete düşmek neden? (YBA, s. 125)

Neden kilise içinde âdetâ sekerek yürüyordunuz? (YBA, s. 130)

Biz, yere göğe sığmayan zavallı insanlar, hazır bir nizâmname olarak elimize verilmiş gerçeklere göz yumarak, kendimizi de, dünyâmızı da, bir pula değmez hırslarımızla, acep neden berbat etmekten çekinmiyoruz? (YBA, s. 135)

Bu her türlü bağdan mahrum olarak ortaya bıraktığımız tâze kuvvetlere, neden acımıyor, onları târihî ve millî benlikleri ile yüz yüze getirecek gayreti neden göstermiyoruz bilmem ki? (YBA, s. 145)

Neden, uğruna can baş fedâ edilen bu gaye, artık Türk milletinin "Kızılelma"sı değil. (YBA, s. 166)

Hep, Konstanz Gölü'nün etrâfında sıralanan bu şehirler, bakımlılıkları ve temizlikleri ile insana: Neden bizim de olmasın? dedirtip ıztırap veriyor. (YBA, s. 170)

Bilmem ki, yollarından gitmekle feyz ve selâmet bulacağımız mânevî cetlerimize olan ihtiram borcumuz gibi, zürriyetlerinden bulunduğumuz ecdâdımızı da, neden saygı ile arayıp soruşturmayız? (YBA, s. 191)

Neden bilmem, bu seneki seyâhatte hep o haldeyim. (YBA, s. 197)

Haydi düştük, neden çıkmak için çırpınmıyor da düşmanların ekmeğine yağ sürmekle vakit kaybedip, cehâlet ve gafletimizle pençeleyecek yerde birbirimizi dişliyoruz. (YBA, s. 209)

Şu halde, kendimizi suçlamayacağımız yerde, neden, kurbanımız olan gençliğe böhlan ediyoruz? (YBA, s. 209)

Ağaçsız, çorak, rıhtımsız, bakımsız, uykulu ve zavallı göle buraya gösterilen ihtimam esirgenmemiş olsa, bir cennet de neden orası olmasındı? (YBA, s. 219)

İmam, hatip, vâiz olarak câmii elinde tutan din adamına, cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek ona, medenî içtimâî ve târihî Türk-İslâm terbiyesi, bilmem neden verilmez? (YBA, s. 251)

İman ile vatanın da ayrılmaz bir bütün olduğu, onlara gene neden anlatılmaz? (YBA, s. 251)

Neden ve nereden geliyor? Kaynaklandığı yer neresi? diye soran ve cevap isteyen niçin yok? (YBA, s. 253)

Başıboş gençliği avucu içine almış marksizmin, îman hayâtını da sulandırmak isteyip, memleketi iki baştan birden sarmasından, acep neden şüphe edilmez? (YBA, s. 253)

Muhammedî ahlâktan kaftan giymemiş beş on tüy kabası Müslümanın, böyle bir modeli sahnelemiş olması neden düşünülmez? (YBA, s. 253)

Libya Hükûmeti, daha doğrusu Libya'nın diktatörlüğü Kaddafi, böyle bir konferans için İspanya'ya döktüğü asgarî otuz milyonu, acaba neden bir Müslüman ülkeye bırakmak âlîcenaplığını göstermemiştir? (YBA, s. 259)

Neden kendi yurdunuza dönmüyorsunuz? (YBA, s. 280)

Neden İslâm dünyâsının şiddetle muhtaç olduğu birlik ve berâberlik fikri üstünde bu kadar ısrarla durmak vaziyetinde bulunuyoruz? (YBA, s. 288)

Bu arada, târihin işâret ettiği bir noktanın üstünde de, kısaca durmak istersek, kendi kendimize şu suâlî sormamız îcap eder: Neden Müslüman fâtilhler, fethettikleri ülkelerin kültür ve medeniyetleri tarafından temsil edilip eritilmemiştir? (YBA, s. 294)

Sözümüzü, Türk mîzah târihinin büyük ismi Nasreddin Hoca'nın bir fıkrası ile bitirmek istiyorum: şöyle ki, bir gün, Hoca'nın canı helva istemiş. Fakat parası yok ki helva yapacak lüzumlu malzemeyi tedârik etsin. Düşünceli düşünceli bakkalın yolunu tutmuş ve adama: Bu yağ senin mi? diye sormuş. Cevap. Evet. Ya bu şeker, bu un? Onlar da benim... karşılığını alınca: Öyle ise neden helva yapıp yemiyorsun? demiş. (YBA, s. 296)

Nedense: Mustafa, ezbere tekrarladığı bu cümlelerdeki fikre, nedense hem yatkın, hem de onun hasreti içinde. (YBA, s. 128)

Gündüz: Gündüz otelde bir nikâh oldu, gece de yemek verildi. (YBA, s. 14)

Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Gece: Gündüz otelde bir nikâh oldu, gece de yemek verildi. (YBA, s. 14)

Gece şehre bakıyorum. (YBA, s. 17)

Gece, Madame Eva Meyerovitch de Vitray geldi. (YBA, s. 31)

Gece, Madame Egg Simon’a çok şiddetli yağmura rağmen, gittik. (YBA, s. 35)

Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Tamir işi iki saat kadar sürdüğünden, gece, Floransa’da kalmak fikrinden vazgeçmeye mecbur olduk. (YBA, s. 60)

Gece, yemek yemek üzere bir lokantaya gittik. (YBA, s. 80)

Gece otelimize geldik. (YBA, s. 110)

Gece başlayan yağmur, hareket edeceğimiz sabah, ortalığı biraz serinletti. (YBA, s. 111)

Gece, meçhul hırsızlar, Özcan’ın arabasından fotoğraf makinesini çalmak üzere camını kırmışlar. (YBA, s. 131)

Gece ilâhiyat doktorosu için bir senedir Paris’te bulunan Coşkun Değirmencioğlu, hanımı ve çocuğu ile geldiler. (YBA, s. 134)

Çok yorulmuştuk, gece de pek dinlenemedik. (YBA, s. 141)

Gece, hiç sebepsiz mîdem rahatsızlandı, uyuyamadım. (YBA, s. 158)

Bizde ise, çoğumuz, kandilleri, gece minârelerin aydınlanmasından öğreniriz. (YBA, s. 206)

Öğleyin: Dün öğleyin hafif deniz başladı. (YBA, s. 16)

Gemi, öğleyin Marsilya’nın dış limanına demirledi. (YBA, s. 17)

Gemi, öğleyin gelen kılavuz ile bir saatte iç limana girdi. (Y.B. A, s. 17)

Öğleyin otele geldiğimizde bir hayli yorulmuştum. (YBA, s. 24)

Öğleyin İnci Güner ile Mustafa Tahralı geldiler. (YBA, s. 25)

Öğleyin, İnci geldi ve Fransızların dînî bayramlarından biri olduğu için her taraf kapalı idi. (YBA, s. 31)

Öğleyin İnci Güner ile Mustafa Tahralı geldiler ve berâberce hayvanat bahçesine gittik. (YBA, s. 47)

Öğleyin, İnci, Cangüzel, Rahmet ve Âgâh geldiler. (YBA, s. 52)

Öğleyin, Mustafa Tahralı ile Âgâh Güner geldiler. (YBA, s. 55)

Öğleyin otelden ayrıldık. (YBA, s. 72)

Öğleyin de Münih'e müteveccihen yola çıktık. (YBA, s. 110)

Oldukça: Kaptan Latif Bey ve sıhhiye memuru, geçtiğimiz yirmi kilometrelik yol boyunca, sinirli ve oldukça şirret bir Rum olan acentanın memuru ile çekiştir. (YBA, s. 18)

Hele gar binâsı oldukça ihtişamlı. (YBA, s. 18)

Aralarında, Budha heykeli gibi kalmamak için kâh tek tük cümlelerle, kâh oldukça âmiyâne şakalarına tebessümle mukabele ederek, aramızda, şöyle böyle bir ahbaplık teessüs eder gibi oldu ve bir ara: “İtalyan mısınız?” diye sordular. (YBA, s. 20)

Oldukça güzel bir taksim yaptı, sonra Âgâh Güner ile berâber dört ilâhi okudular. (YBA, s. 36)

Oldukça uzun süren şu seyâhat boyu, belki de bu kadar bakımlı ve o nisbette de muhteşem bir tabiat şeridi içinden geçmemiştik. (YBA, s. 142)

Banyaluka, oldukça büyük bir şehir. (YBA, s. 187)

Bey, oldukça güler yüzlü ve nâzik görünüyordu. (YBA, s. 235)

Oldukça büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek nihâyet Granada'ya geldik. (YBA, s. 271)

Oldukça uzun süren sohbetimiz esnâsında Doktor Ahmed Bey, Türkiye, komünizme karşı tampon devlet. (YBA, s. 277)

Nice: Marsilya da dâhil, Fransa'nın en cenûbundan Paris'e kadar olan 800 kilometrelik mesâfede, nice sevimsiz Ataköy örnekleri mevcut. (YBA, s. 19)

Zîra, nicedir karşımda açılan bir geçmiş zaman ufku duruyor ve gene ben, nicedir bu ufukta geçit resmi yaparcasına dönüp dolaşarak, o mâzîde kalmış devirleri yaşıyordum. (YBA, s. 36)

Bir vezir kabuğu, bir Bektâşi fahri ve rahmet dileyen nice yazılı taşlar... (YBA, s. 98)

Sonra: Sonra, Valenca'a geldik. (YBA, s. 19)

Sonra Süleyman Demirel Bey'e yazdığım mektubu, yeni harflere çektirdim. (YBA, s. 23)

Sonra Musrafa Tahralı geldi. (YBA, s. 27)

Sonra On Dördüncü Louis'yi emziren kraliçenin üryan göğsü de, bugün metrolarda, otobüslerde, sokaklarda, cinsî arzularının her türlü tezâhürlerini mubah ve tabîî kabul etmiş Fransa'yı hazırlamış bir çekirdek fikir, sanki bir sakat iffet anlayışının yaygınlaşıp cemiyete mâloluşu gibi idi. (YBA, s. 29)

Oldukça güzel bir taksim yaptı, sonra Âgâh Güner ile berâber dört ilâhi okudular. (YBA, s. 36)

Kurtuluş çâresini de evvelâ kendinden kaçmakta, sonra da vatanını terkedip, yâdelerde selâmet ve saâdet aramakta buluyor. (YBA, s. 41)

Öğleden sonra Âgâh Güner geldi, berâberce C.C.C. den yağmurluk alıp sonra da metro ile Seine'in karşı sâhiline geçerek, Louvre civârına gittik ve Adliye Sarayı'nın hemen yanında bulunan Saint Chapelle Kilisesi'ni gördük. (YBA, s. 44)

Sonra Champs Elysées'de bir kahvehâneye gidip oturduk ve iki saate yakın sohbet ettik. (YBA, s. 45)

Sonra: "Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm'ın uluğunu bularak da Müslüman oldum" dedi. (YBA, s. 57)

Sonra, İstanbul'a gelip konferans verirse faydalı olup olmayacağını sordu. (YBA, s. 57)

Çocuk vaftiz edilirken, Resûlullah Efendimizin:"Her mevlûd, fıkra-ı islâm üzere doğar. Onu sonradan anası, babası, Mecûsî, Mûsevî, Îsevî veya Müslüman yapar," hadîsini hatırlamamak kabil değildi. Amma ananın babanın İslâm kıldığı kimselerden değil de, Hakk'ın verdiği akıl ve idrar ile İslâmiyet'i, tecdîd-i îman edercesine, şuur ve irâde ile kabul edenler kfilesinden olmak ne güzel... (YBA, s. 67)

Sonra kendini toplamış gibi: "Bu iyiliği insana, kız kardeşi yapmaz!" dedi ve arkasından: "Kaplara da bizim mi?" diye sordu. (YBA, s. 92)

Sonra da Cedlerimin ilâ'yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Sonra araba ile şehri gezdik ve Tuna üstündeki köprüye kadar gidip geri döndük. (YBA, s. 104)

Sonra Heidelberg’e berâber gittik. (YBA, s. 111)

Sonra Beyaz Keçi Oteli’ne geldik. (YBA, s. 112)

Sonra Royal Saint Marie Kilisesi’nin önünden geçip, Grand Place’a gelip, çok eski, âdeta Ortaçağ havası taşıyan bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 117)

Sonra Louisse pasajını gezdik. (YBA, s. 119)

Sonra biz Mügül ile parkta oturduk. (YBA, s. 120)

Fakat sonra işler değişti. (YBA, s. 120)

Sonra keleklerin, kurtların, böcekleri sürfeleri, doğuşları, büyümeleri, uzun izâhlarla anlatılmış. (YBA, s. 126)

Sonra buluşarak yemek yedik ve bâzı eksikleri tamamlayarak otele döndük. (YBA, s. 127)

Sonra Peter bizden ayrıldı. (YBA, s. 127)

Nitekim öyle olduğunu da sonradan öğrendik. (YBA, s. 132)

Sonra Funiculaire’le Montmartre’a çıkarak, bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 133)

Ben de Erdoğan’la Trois Quartiers’ye gidip siparişlerle hediyeliklere baktım sonra da Pigalle’de bir kahvehâneye giderek onları bekledim. (YBA, s. 135)

Sonra bir kahvehânede oturup uzun uzun sohbet ettik. (YBA, s. 136)

Sonra da, Mustafa ile Erdoğan, Sinan’la Özcan’a yardım ederek çantalarımızı arabaya yerleştirdiler ve bizi şehir hudûduna kadar geçirerek selâmetlediler. (YBA, s. 139)

Sonra da zaman, onu saklandığı yerde olgunlaştırıp kemâle getirerek, bir gerçek olarak karşıma çıkardı. (YBA, s. 154)

Sonra bütün malların ellerinden nasıl alındığını, 1750 metrekarelik çok kıymetli bir yer için kırk senede ödenmek üzere iki bin lira gibi ağza almaya değmez bir istimlâk bedeli takdir edildiğini, bunu da Şeyh Haydar Efendi’nin kabul edip imzâladığını böylece bütün mülkleri ile berâber onun da gittiğini anlattı. (YBA, s. 154)

Sonra hep berâber otele döndük. (YBA, s. 170)

Sonra da memleketteki yâran için hediyelik eşyâ aradık. (YBA, s. 180)

Sonra Ferrara, Commathic ve Po Nehri... (YBA, s. 180)

Sonra Gülşah’la birlikte şehrin ara sokaklarında dönüp dolaşarak alış verişimizi tamamladık. (YBA, s. 182)

Bizi evvelâ evine, sonra da Bosna Kaymağı diye anılan oraca meşhur bir kır gazinosuna götürmek için ısrar etti. (YBA, s. 195)

Sonra da, Kissinger'in, yirmi beş sene sonra, bütün Avrupa'nın komünistleşeceği sözünü dehşet duyarak ifâde etti. (YBA, s. 203)

Sonra, köyün kahvehânesine girerek, kahvelerimizi içtik. (YBA, s. 210)

Sonra Werthsee, daha sonra Steinberg'de karar verdik. (YBA, s. 227)

Sonra güneş tebessümler savurdu ve biz de Karlstor Meydanı'ndaki iskemleler ve çiçekler arasında uzun uzun oturduk. (YBA, s. 239)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkararak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Şu var ki III. Abdurrahman'ın kat kat kurdurmuş olduğu cennet şehir Medînetü'z-Zehrâ'da bir eyyam, hissen ve hayâlen kalıp sonra üç beş ismin üstünde durmak gerek. (YBA, s. 268)

En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Evvelâ toplu, sonra tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak yapılan bu klasik İspanyol raksı, misâfirleri hayli coşturdu. (YBA, s. 276)

Anlaşıyor ki bunları getirenler, sonra bunlar, daha sonra, bunların evlâtları ve şimdi de, evlâtlarından gelmiş ya da gelecek çocuklarla vatandan kopmuş dört nesil... (YBA, s. 280)

İslâm'ın zuhûru ve yayılışı asırlarında koyu bir cehâlet, hatta vahşet içinde olan batı, tevhitçi İslâm kültür ve medeniyetini bir atlama taşı yaparak, hazır ne bulmuşsa almış, sonra da, nankör evlât psikolojisi ile, sütünü emdiği anasını ve ekmeğini yediği babasını inkâr edivermiştir. (YBA, s. 291)

Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşıp îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

Gelirken: Gelirken hava kararmamıştı. (YBA, s. 22)

Rahatça: Etraf rahatça görülebiliyordu. (YBA, s. 22)

Çoluğunu çocuğunu getirmemiş, gelip de bozulmalarına göz yumamayacağını, biriktirdiği para ile tarla alıp ev yaptırdığını, hem memlekete, hem de âilesine faydalı olduğunu, onların kendi topraklarında rahatça çalıştıklarını anlattı. (YBA, s. 240)

Sabahleyin: Sabahleyin Mustafa Tahralı geldi. (YBA, s. 22)

Sabahleyin 52 numaralı otobüsle Madeleine'e giderek Trois Quartiers Mağazasına girdim ve Allah bitirmesin, bitip tükenmeyen hediyelerden daha birkaç parça aldım. (YBA, s. 52)

Sabahleyin Âgâh gelip beni aldı ve evlerine götürdü. (YBA, s. 57)

Sabahleyin yola çıktık ve yirmi kilometre kadar gittikten sonra, İlhan Ayverdi, arabanın motöründe bâzı nâhoş sesler duyduğunu söylediği halde yolumuza devam etmekten başka çâre bulamadık. (YBA, s. 60)

Sabahleyin Niş'ten hareket ederek, öğleüstü Belgrat'a geldik. (YBA, s. 99)

Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

Sabahleyin Viyana'dan hareket ettik. (YBA, s. 104)

Rûhi, sabahleyin geldi. (YBA, s. 113)

Sabahleyin Amsterdam'dan çıktık ve yüz kilometrelik bir otobandan geçerek Breda kasabasına geldik. (YBA, s. 116)

Sabahleyin Özcan ve Tülin, arabaları ile gelip Sinan'ı, beni ve Mügül ile Peter'i aldılar. (YBA, s. 120)

Sabahleyin Erdoğan geldi. (YBA, s. 139)

Erken yola çıkacağımız için, sabahleyin zahmet edip gelmelerini ısrarla ricâ etmemize rağmen, saatin altısında, Berrin Hanım, Hüseyin Bey ve Nihad Bey kapıya gelmişlerdi bile. (YBA, s. 142)

Sabahleyin Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini artırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

Sabahleyin, Şeyh Haydar Efendi'nin hanımına Allahısmarladık dedikten sonra, Selânik'e doğru yola çıktık. (YBA, s. 155)

Sabahleyin Mürüvvet Hanım erkenden geldi. (YBA, s. 158)

Sabahleyin Floransa'dan ayrıldık. (YBA, s. 180)

Sabahleyin Venedik'ten ayrıldık. (YBA, s. 182)

Sabahleyin ağabeyim, İlhan Ayverdi ile berâber dostlarını aramaya çıktılar. (YBA, s. 195)

Sabahleyin Niş’e doğru hareket ettik. (YBA, s. 197)

Sabahleyin yola çıktık ve Niş’i, Nişka Banya’yı, hep şehirlerin içine girmeden dış yollardan geçerek Bella Palanka’ya geldik. (YBA, s. 197)

Venedik’e gitmek üzere sabahleyin Münih’den ayrıldık. (YBA, s. 227)

Sabahleyin, görebildiğimiz vazîfelilere vedâ ederek Sevil’den Madrid’e hareket ettik. (YBA, s. 276)

İyice: Geç vakit otele dönerken iyice yağmur yağıyordu. (YBA, s. 22)

Esâsen dün Champs Elysées’den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirahat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

1961 Nobel Edebiyat Armağanı sâhibi İvo Andriç, Drina Köprüsü adlı eserinde: “Bizim topraklarımızda da yıkan, yapan, ilerleyen ve gerileyen bir kuvvetin yüzyıllar boyunca geçmiş olduğu yolu görmek istemiş ve mümkün olduğu kadar yakından anlamaya özenmiştim. Bu kuvvetin yükselmesini, batışını ve bize neler alıp neler verdiğini iyice ölçüp biçmek istedim.” der. (YBA, s. 84)

Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

Artık yol, yukarılardan sâhile inmiş ve akşam karanlığı da iyice çökmüştü. (YBA, s. 147)

“Bana bakın, bana iyice, iyi bakın...” der gibi baharı tepeden tırnağa taşıyan çiçekli vâdilerden geçe geçe Törnwang dağ köyüne geldik. (YBA, s. 208)

Gümrük binâsına gelinceye kadar iyice ıslanmıştık. (YBA, s. 282)

Dönüşte: Dönüşte, gene o civarda bir kahvehânede oturduk. (YBA, s. 25)

Dönüşte Âgâh: “Sâde bugünkü sohbetimiz bütün hayâtıma yeter!” dedi. (YBA, s. 56)

Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmış ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

Dönüşte Mügül bizi Hyde Parc’dan geçirdi. (YBA, s. 126)

Kibar kadın, dönüşte gelip teşekkür etti. (YBA, s. 157)

Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Artık: Bunca yıl, bir yabancı ülke menfaatlerinin kölesi olarak sömürüldükten sonra: Artık efendim değilsin... (YBA, s. 27)

Ne çâre ki gözlerini ovuşturarak uyanmaya çalışan komşu devletleri küçümseme alışkanlığı, ilerlemekte olan maddeci dünya karşısında silkinmesi beklenen devleti, gereken elastikiyete îtibar ettirmedigiinden, üç asır ok gibi ileri atılmış adımlar, artık birbirini kovalayan geri adımlar olmuştur. (YBA, s. 37)

Artık Türk, bu bulanık kafa ile hangi istikamete, nereye gidebilirdi? (YBA, s. 41)

Her duraklama, düşmeye hazırlık olduğuna göre, nice zamandır hızı kesilmiş, memlekete bir hamle, bir ileri adım, artık bir ölüm-kalım zarûreti idi. (YBA, s. 43)

Tâcirin, artık işine yaramayacak ölü kuşu, kafesinden atmak üzere kapısını açtığı gibi, kezâ nefsi de şerri şekaveti, yalanı hileyi, kîni kibri yok eden ruhlaşmış kimseyi, işine yaramayacak bir ölü kabul ederek, ondan elini eteğini çekmekten gayri çâre bulamaz. (YBA, s. 49)

Artık Türkiye, böyle Ortaçağ artığı âdetleri bırakmıştır. (YBA, s. 55)

Fakat aradan sokak geçiyor ve artık o, şehre âit. (YBA, s. 65)

Eskiden kalma tek taşın dahi üstüne titreyen ve târihî üslûbunu muhâfaza için dişini tırnağına takmış olan bu medeniyet merkezleri, Paris'ler, Roma'lar, Floransa'lar ve emsâli şehirler, demek ki artık, müdâfaa hattını iç kaleye kadar çekmiş ve düşman ile muhârebeyi ancak orada kabul etmiş mâhir kumandanlar gibi, bu noktada direnecek ve nefsinin o mahfuz surlar arasında koruyacaktı. (YBA, s. 69)

Artık Avusturya sınırından çıkmak üzereyiz. (YBA, s. 81)

Artık Yugoslavlar Türkçe bilmiyorlar. (YBA, s. 83)

Artık beti bereketi kalmamış bu şehirde sizin işiniz yok. (YBA, s. 91)

Bir tânesi: “Artık Türkçe okutulmuyor ki, yasak...Hep Bulgarca...” dedi. (YBA, s. 98)

Zavallı insanlar, alabildiğine geniş yerlerden, konak, köşk, bağ ve bahçelerden,artık bu tek odalara kaldılar. (YBA, s. 110)

Muazzam bir park içinde bulunan bu köşkler, artık müze olarak kullanılıyordu. (YBA, s. 116)

Artık buralarda şehirler birbirleriyle birleşerek devam ediyor. (YBA, s. 116)

Artık yol, yukarılardan sâhile inmiş ve akşam karanlığı da iyice çökmüştü. (YBA, s. 147)

Artık, bir kaç kilometre sonra Adriyatik denizi sâhillerini bırakıp, Üsküp’e doğru içerlere gireceğiz. (YBA, s. 148)

Artık tek çâre adını bilip kendisini tanımadığımız Şeyh Haydar Efendilere giderek Hasan Bilâlî’nin adresini ondan öğrenmekti. (YBA, s. 151)

Seyyide Hanım’ın, ikinci defa reddedilmesine artık lüzum kalmamış ve mânen kabul emri gelmiştir. (YBA, s. 152)

O sırada Vehbi’ler bir aydır bizde misâfir idiler ve artık Konya’ya evlerine dönmeye hazırlanıyordu. (YBA, s. 156)

Artık çıktığı ve geldiği yerler bizim olmayan heybetli, haşmetli nehir... (YBA, s. 164)

Neden, uğruna can baş fedâ edilen bu gaye, artık Türk milletinin “Kızılelma”sı değil. (YBA, s. 166)

Artık, yüksek ideallere öncülük eden büyük mihver insanları, kendilerine örnek seçen devirler, târihin hâfızasına gömülüp kaldı. (YBA, s. 166)

Artık kimse Türkçe bilmiyor. (YBA, s. 167)

Ne çâre ki artık iş işten geçmiş bulunuyor. (YBA, s. 172)

Artık, nasip ise, altı gün sonra memlekette olacağız. (YBA, s. 182)

Öyle ki, gayrimillî bir eğitim ve öğretimin turfanda meyvesi olan anarşi, uzun yıllardır süregelen hatâmızı yüzümüze vurmakta ve bize, artık uyanmamız gerektiğini ihtar eylemektedir. (YBA, s. 186)

Halbuki hiçbirinin onun değildi artık. (YBA, s. 196)

Ve bu câzibenin etrâfında dönerlerken de, artık batının değerleri ve ölçüleri fikriyatlarının, dolayısı ile de artık, karar ve icrâatlarının manivelasıdır. (YBA, s. 205)

Yeter artık sus... (YBA, s. 205)

Cennet memleketi cehenneme çevirmekten artık kurtulalım. (YBA, s. 221)

Vazgeç artık bu mukâyeselerden. (YBA, s. 221)

Artık başımız içerde, ayağımız dışarıda olan bir Anadolu kaldı. (YBA, s. 225)

Bugünkü Venedikli, artık şehirden elini ayağını çekmiş olan kontlardan, prenslerden, düklerden arta kalan zürriyet de değil. (YBA, s. 229)

Artık, günün birinde hakikat olabileceğini düşündüğüm, bu hayal dünyâsında idim. (YBA, s. 231)

Ne yazık ki artık bu ruh sefâleti içinde yetişen genç nesiller, bîçâreliklerinin farkında da değiller. (YBA, s. 232)

Sovyet Rusya'nın İkinci Dünya Muhârebesi sonunda, düşmanları ile, topsuz tüfeksiz savaşı artık bu. (YBA, s. 248)

Sicilya ise, Malta'ya sıçrayan Arap orduları için artık bir atlama taşıdır. (YBA, s. 262)

Bugün, artık keyfi yerinde bir batı dünyâsı yoktur. (YBA, s. 265)

Gökkubbe altına adâletii hür düşünceyi, içtimâî nizamı ve tek Allah inanişini getirmiş olan İslâm, artık bu topraklara ancak misafir olarak gelebiliyor. (YBA, s. 267)

Amma, sanki bir el, artık Sevil denen bu İspanya şehrinin, hatta bu Katolik ülkenin üstünden bir perde çekip, asırların arkasında kalmış târihi göstermek istiyor. (YBA, s. 268)

Her doğanın öldüğü, her başlayanın bittiği gibi, bu hikâye de sona ermişti artık... (YBA, s. 276)

Ekmek kapısı olan yabancı efendilerinin dilleri, görgüleri, inançları, âdetleri, zevkleri ve eğlenceleri ile haşır neşir olan bu gurbetzedeleri, ne çâre ki artık kimse diriltemez. (YBA, s. 281)

Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden irak tutmuştur. (YBA, s. 289)

İçeri: Arkadan da sefir ve yanında Güzel Sanatlar Umum Müdürü Mükerrerrem Keymen ile Mithat Fenmen içeri girdiler. (YBA, s. 34)

Kapitalist Avrupa, Türk ticâret ve sanâyii ayakta kaldıkça, kendi mâmullerini oluk oluk, hudutlarımızdan içeri nasıl sokabilirdi? (YBA, s. 39)

Öğleden evvel, Vatikan'ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla içeri girdik. (YBA, s. 65)

Bizi ısrarla içeri dâvet etti. (YBA, s. 66)

Memlekete dönmek için sür'atle ilerleyerek öğleden sonra Kapıkule'den içeri girdik ve hamdolsun sâlimen vatana kavuştuk. (YBA, s. 93)

Viyana surları önünde, o kadar oyalanıp içeri yürümeyecek ne vardı? (YBA, s. 103)

Nöbet değiştirirken yapılmakta olan bu mûtat seremoni ve nöbeti biten alayın saray bahçesinden çıkışı, vâzifeyi devralan alayın ise, gayda çalarak içeri girişleri, cidden saygı duyulacak bir târih şûurunun zaferi idi. (YBA, s. 120)

Fakat İnci, buraya kendi havasını öyle bir sindirmiş ki, içeri girer girmez, bunu hissetmemek mümkün değil. (YBA, s. 121)

Bu yüzden de, tekrar birinin içeri girip, bu sefer arabayı çalmasından korkularak, garaja koymak zarûreti hâsıl oldu. (YBA, s. 133)

Sıra, içeri girip Berrin Hanım ve oğlu ile selâmlaşmaya gelince, sanki biz gökten inmiş bir mâide, bir Allah'ın lutfu imişzcesine, bütün âile o derece tezâhürde bulundular ki, bize de ancak, utanmak ve teşekkürle, estağfırullah demekten başka yapacak iş kalmadı. (YBA, s. 141)

İçeri haber yolladıktan sonra, bahçe kapısında birkaç dakıka bekledik. (YBA, s. 152)

Yardım edebilmek için çırpınıyorsa da, içeri bırakmadıklarından salona giremiyordu. (YBA, s. 201)

Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Nâdide'nin temposu ile hareket ettiğimiz için alelusûl, ancak dörde doğru evi bulup, bizi pencerede bekleyen bu sevimli insanlara özür dileyerek içeri girdik. (YBA, s. 238)

Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

Kadir kıymet bilmez mutaassıp İspanya ise, ilme ve irfâna su katan siyâsî çekişmelerin açtığı gedikten içeri sıza sıza, âkıbet dünyâya parmak ısırtan bir medeniyeti, haçı kamalaştırarak kalbinden vurmuştur. (YBA, s. 255)

Asırlarca: İşte, el ele vermiş devletle millet, yükseliş, büyüme ve beşeriyeti hidâyete ulaştıran îlâ-yı kelimetullâhı âdeta bir Elest ahdi, yüreklerde yatan bir arslan kabul ederek, bu ulvî heyecan ve inançla da, olmazları oldurmuş, fütûhâtı, medeniyeti, kültürü, sanatı, sanâyii, iktisat ve ticâreti ile asırlarca dünyâya parmak ısırtmıştı. (YBA, s. 37)

Yalnız kelimelerimizle değil, örf, âdet ve kültürümüzle de Balkanlar’a taht kurmuş, asırlarca orda yaşamışız. (YBA, s. 84)

Fakat bu turistik politika ile geçen sene 21 milyon seyyâhı ayağına getiren Yugoslavya, asırlarca patronajı altında kaldığı Türkleri taklit yollu özentilere teşebbüs etmiyor. (YBA, s. 88)

Halbuki bir Yahûdi, içinde asırlarca yaşadığı ve üstelik dilini de ana lisânı gibi kullandığı herhangi bir memlekette, yüzlerce yıl kaldığı halde, zerrece Yahûdiliğinden kaybetmiyor. (YBA, s. 136)

Kilise, asırlarca devam etmiş olan Ortaçağ saltanatından mahrum bulunmakla berâber, hâlâ nüfuzlu, hâlâ cemiyete dış geçirebilmekte. (YBA, s. 207)

İnanarak: O, hakikat teşnesi ve her söylediğini inanarak söyleyen kimse idi. (YBA, s. 46)

Cansız: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Memleketine döndüğünde, onların tûtîsine anlattığı zaman o da, kafesinin içine cansız düşüvermez mi? (YBA, s. 48)

Kolayca: Mısırlı doktorun ifâdesine göre, Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken, Halîfe Rûmî’lerin bu sûretle İslâm dünyâsına kolayca sızabilecekleri düşüncesiyle bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: “İşte, İngilizlerde bizi bu kanal vâsıtası ile ele geçirdiler” demiş. (YBA, s. 50)

Güzelce: Portekizlilerin Hindistan ve Malaka sâhillerini elde etmeleri netîcesinde, bu ticâret ve servetin, Afrika’yı dolaşarak doğrudan doğruya Avrupa’ya gitmekte olduğunu, bunun âkıbetin de, İslâm âlemi, bilhassa Mısır ticâreti için vahim olacağını, Osmanlı bahriyelisi Süleyman Reis, 1524’de Mısır’ı ziyâret eden Sadrâzam İbrâhim Paşa’ya verdiği raporda güzelce anlatmış ve bunun için de, bir proje takdim etmişti. (YBA, s. 51)

Güzel: Tok doyum olmuş bir millet ferahlığı ile iyiyi daha iyi, güzeli daha güzel yapmak yolunda dünyâyâ örnek olmamış mıydık? (YBA, s. 207)

Bir âbide, çevresiyle de güzel olmalıdır. (YBA, s. 271)

Hesaplaşarak: Netâyicü’l-Vükûât ise, Sultan Selim’in Süveyş’de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan’a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir alan Timur’un oğulları

ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zaman zarfında nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı'nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş’i Akdeniz’e îsâl eder ve Bahr-i Hindistan’a giderim!” buyurmuştur,diyerek Yavuz Sultan Selîm’in ahvâl-i âlemi ne derece vâkıf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler. (YBA, s. 51)

Dışarı: Ağabeyimin ifâdesine göre kubbesi Ayasofya ve Sülaymâniye’den büyük olan, fakat, bir câmi ferahlığından mahrum bulunan bu XV. Asrın yarı gotik, yarı Rönesans âbidesi içinde bir hayli dönüp dolaştıktan sonra dışarı çıkıp, vaftizhâneye girdik. (YBA, s. 67)

Dışarı çıkıp, meydana bakan bir başka kahvehâneye gidip oturduk. (YBA, s. 117)

Evet, canlarını dışarı atmış vatandaşlar, kol kol memleketi kül eden yangına bir kova su olsun getirip ateşi söndürmeyi düşünmüyor. (YBA, s. 280)

Emrince: Acaba sâde biz mi kendimiz yıktık, yoksa dışarıdan gelen, “yık!” emrine mi uyarak bu tahrîbâta, bilerek bilmeyerek uyup emrince hareket ettik? (YBA, s. 53)

Yağmursuz: Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün,yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Durmadan: Maamâfih Mustafa, yirmi gündür, durmadan not alıyor. (YBA, s. 56)

Çünkü ilerlememizi kösteklemekle vazîfeli olan iç ve dış düşmanlarımız, zavallı memleketi bir kazan gibi kaynatmak için durmadan cehennem ocağının altına fesat ve nifak odunları sürüyorlar. (YBA, s. 169)

Sıyrarak: Bologna’yı sıyrarak geçtik; görmüş sayılmayız. (YBA, s. 60)

Saatlerce: Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken de, en kısası yüz metre, en uzununu bir kilometre olan tüneller başladı ve adetleri yirmiyi geçen bu tüneller saatlerce devam etti. (YBA, s. 61)

Sebepsiz: İşte o cânım Simkeşhâne, hiç sebepsiz yıktırıldı ve arkasından, eski medeniyetlerin arttığı üç beş kırık sütun çıktı. (YBA, s. 63)

Eskiden: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *eski* < *es-ki+den* şeklinde incelenmiştir.⁹³

Eskiden, Tiber Nehri'ne uzanan bir de köprüsü varmış. (YBA, s. 65)

Eskiden kalma tek taşın dahi üstüne titreyen ve târihî üslûbunu muhâfaza için dişini tırnağına takmış olan bu medeniyet merkezleri, Paris'ler, Roma'lar, Floransa'lar ve emsâli şehirler, demek ki artık, müdâfaa hattını iç kaleye kadar çekmiş ve düşman ile muhârebeyi ancak orada kabul etmiş mâhir kumandanlar gibi, bu noktada direnecek ve nefsinin o mahfuz surlar arasında koruyacaktı. (YBA, s. 69)

Eskiden Türkiye'de olduğu gibi. (YBA, s. 113)

Eskiden beş vakit namazımı kılardım... (YBA, s. 172)

Eskiden, şu veya bu sebepten birbirlerine öfkelenenlerin hakâret makâmında: "Allah'tan korkmaz, Türkçe bilmez Boşnak" yollu, birbirlerini tahkir için kullandıkları bir atasözleri varmış. (YBA, s. 188)

Eskiden, zengin, orta halli, fakir, her sınıfın, müştereken inanıp saygı gösterdiği cemiyet normları vardı. (YBA, s. 206)

Üzülerek: Lâkin alevler arabaya da sirâyet edince, üzülerek oradan uzaklaşmamız îcap etti. (YBA, s. 70)

Sâdelikle: Acaba dünya mîmârî târihi içinde, sâdelikle azamet ve asâleti nefsinde toplamış Osmanlı mîmârîsine hayran olan ve bu duygusuna iştirak edecek arkadaş arayan böyle gencecik bir Türk vatandaşı var mıdır? (YBA, s. 71)

Gittikçe: Pek hissedilmemekle berâber irtifâ gittikçe artıyor. (YBA, s. 72)

Tülin'in ikâzına rağmen, otobandan, gideceğimiz yere ayrılan kavşağı geçmiş olduğumuzu, ne memleketin yerlisi olan Peter kabul ediyor, ne de Mürgül'ü inandırmak mümkün oluyor, bu yüzden de Birmingham yolunu bulmak için gittikçe gidiyorduk. (YBA, s. 121)

Sabahleyin Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

⁹³ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 341.

Vazgeçerek: Onun için daha fazla gezmekten vazgeçerek otele döndük. (YBA, s. 74)

Erkenden: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *erkenden* < *er+ken+den şeklinde incelenmiştir.⁹⁴

Erkenden şehre indiğimiz halde, sabahtan başlayan şiddetli yağmur yüzünden herhangi bir yerde oturamadık. (YBA, s. 74)

Yarın inşallah erkenden Zürich'e doğru yola çıkacağız. (YBA, s. 139)

Erkenden Venedik'ten ayrıldık. (YBA, s. 144)

Sabahleyin Mürüvvet Hanım erkenden geldi. (YBA, s. 158)

Sabahtan: Erkenden şehre indiğimiz halde, sabahtan başlayan şiddetli yağmur yüzünden herhangi bir yerde oturamadık. (YBA, s. 74)

Görmeden: Civarda o kadar çok otel, pansiyon ve dinlenme evleri vardı ki, görmeden anlamak kabil değildi. (YBA, s. 81)

Nâmertçe: Balkan Harbi'nin muhâcir selini görmemiş olsaydım, düşman tarafından nâmertçe kovalanmanın ne demek olduğunu, belki gerçek mânâsı ile bilemezdim. (YBA, s. 90)

Önce: Önce, donuk donuk yüzümüze baktı, baktı. (YBA, s. 92)

Çoktan: O devir, çoktan târih sandukasına gömüldü. (YBA, s. 101)

Maalesef birbirimizle olan müşterek bağlarımız çoktan kopmuş bulunuyor. (YBA, s. 206)

Venedik denen eski asâlet merkezi, çoktan ölmüş bulunuyor. (YBA, s. 229)

Venedik Cumhûriyeti'nin, çoktandır târih mezarına gömülmüş bulunmasına rağmen, hâlâ bayrağı saygı görüyor ve en mühimi de, İtanya Birliği'ne hâlel getireceği endîşesi diye bir korkuya yol açmıyor. (YBA, s. 230)

Otele döndüğümüzde gece yarısı çoktan geçmişti. (YBA, s. 275)

Resmedilerek: Bir vakitler Ali Paşa Câmii olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana

⁹⁴ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 339.

getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Yeniden: Biz eski fotoğraf ve planlardan faydalanıp şehri yeniden kurduk. (YBA, s. 109)

Mügül'ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesi bana eski bir hâtırayı yeniden yaşattı: 1966 senesinde, gene bir kandil günü Londra'da idim. (YBA, s. 129)

Yeniden, yenilikten bıkan dünya, onun için bu Ortaçağ havasına, hasretle koşuyordu. (YBA, s. 144)

Fakat Türk'ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Üç asır boyu, dünyânın maddî-mânevî, ilim, irfan ve fen merkezi olmuş bulunan İslâm dünyâsı, şimdi de, günün şartlarını basamak yaparak, kaybetmiş olduğu zirveye yeniden çıkmayı planlamalıdır. (YBA, s. 203)

Bilmem ki, târih, mefâhir, dil, din gibi temel değerleri yeniden inşâ edecek bir kudretli el çıkar mı dersiniz? (YBA, s. 233)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Ne bilinir, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Bu savaşı hazırlamış olan iç ve dış düşmanların, yeniden nifak planları tertiplemelerine rağmen... (YBA, s. 270)

Yine: Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Evveliden: Evveliden tuttuğu Reneta Oteli'ne eşyalarımızı götürdüler. (YBA, s. 110)

Fakat, evveliden rezervasyon yaptırmak lâzımmış. (YBA, s. 119)

Devamlı: Münih, kazançtan gayri endîşesi olmayan bezirgân ruhlu kimseler gibi, devamlı bir kör koşu içinde. (YBA, s. 110)

Hele Titograd'dan sonra 2200 metre irtifâna çıkarak gökyüzünü göstermez olmuş bu sarp ve çetin arâziyi aşmak için devamlı tüneller açılmış. (YBA, s. 149)

Tatlı, afacan, ateş gibi iki oğlan, devamlı İngilizce konuşuyorlardı. (YBA, s. 149)

Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Devamlı, bizden kalma isimler göze çarpıyor; Donya Vakuf, İskender Vakuf, Duhan: Tütüncü, Kava: Kahve, Akşamlık: Meyhâne, Berberin: Berber. (YBA, s. 190)

Otobüsümüz çok rahat, şoför esprili, tatlı dilli, yolcularla devamlı şakalaşıyor, güldürüp eğlendiriyor. (YBA, s. 208)

Kırk küsur senedir, çeşitli şartlarda yazı yazmaktan, belkemiğinde meydana gelen ârıza yüzünden, devamlı tırap çekerim. (YBA, s. 249)

Takdimleri ve dâvetleri yapanlar devamlı değişiyor. (YBA, s. 254)

Bulamayınca: Daha evvel Rûhî Şar'ı aradık, bulamayınca haber bıraktık. (YBA, s. 112)

Akşamdan: Sinan, her zaman olduğu gibi, akşamdan storları kapadığından, onu uyandırmamak için iki saate yakın bekledikten sonra, acele şu birkaç satırı yazıp yola çıkmak üzere hazırlanmak gerek. (YBA, s. 113)

Yanlışlıkla: Hilden'den çıktıktan sonra, ters yola saparak yanlışlıkla Wuppertal isminde bir şehrin içine girmiş olduk. (YBA, s. 114)

İçten: Fakat içten, iyiden iyiye yıkılmış bir Avrupa var. (YBA, s. 114)

Ölümsüzce: Dünyâda, daha doğrusu yaratılış âleminde ölümsüzce devam edip, döl veren tek gerçek, hakîkate yol gösteren prensipler. (YBA, s. 115)

Kolaylıkla: İnsanoğlu, her meselede hatâsını idrak edip, “Ben yanılmışım...” diyebilse ve o yanıldığı hâdisede, kendinden gayri bir suçlu aramaya kalkışmasa, ne kadar huzurlu olacak ve bizzat müşkülleştirdiği işlerin sıkıntısından ne kadar kolaylıkla kurtulacak. (YBA, s. 121)

Küçüldükçe: Ne küçük zaafların zebûnu olup küçüldükçe küçülüyoruz. (YBA, s. 122)

Berâberce: İnci'ye Kubbealtı'nın kurduğu Dil Akademisi'nden uzun uzun mâlûmat verdim ve nizamnâme'yi de berâberce okuduk. (YBA, s. 122)

Berâberce Madame Tussaud's Müzesi'ne gittik. (YBA, s. 127)

İnşallah üç gün sonra berâberce Paris'e döneceğiz. (YBA, s. 127)

Masallaştırıp: Zaman Zarfı denen sihirli kudret, heyecan, arzu ve ihtiraslarımıza yol açan hâdiselerin üstünden gelip geçti mi, onları masallaştırıp siliyor ve yenilere zemin hazırlıyor. (YBA, s. 125)

Sekerek: Neden kilise içinde âdetâ sekerek yürüyordunuz? (YBA, s. 130)

Çıkarken: Dikkat ettim, çıkarken de, kapının eşğine basmadan geçmek için îtinâ gösterdiniz. (YBA, s. 130)

Pervâsızca: Hemen her sâhada, pervâsızca iş başına geçmişler, iktidâra giden bütün ipuçları ellerinde. (YBA, s. 136)

Zerrece: Halbuki bir Yahûdi, içinde asırlarca yaşadığı ve üstelik dilini de ana lisânı gibi kullandığı herhangi bir memlekette, yüzlerce yıl kaldığı halde, zerrece Yahûdiliğinden kaybetmiyor. (YBA, s. 137)

Bulamayınca: Bulamayınca da, bir taksi tutarak adresi verip peşinden gitmek sûretiyle arayıp arayıp etrâfında dolaşmış olduğumuz evi buluverdik. (YBA, s. 140)

Giderken: Giderken de, evi dolduran diğer misâfirlerini alıp götürdüler. (YBA, s. 141)

Koşarak: Araba durur durmaz, genç bir adam koşarak yanımıza geldi: "Plakayı gördüm de..." diye heyecanla konuşmaya başladı ve Ankaralı olduğunu Ayrancı'da oturduklarını söyledi. (YBA, s. 145)

Binlerce: Herhangi bir memleketin bunlardan bir tekine mâlik olmaya can attığı yüzler, hatta binlerce ihtişamlı tabiat manzaraları, kilometrelerce uzayıp gidiyor. (YBA, s. 146)

Kilometrelerce: Herhangi bir memleketin bunlardan bir tekine mâlik olmaya can attığı yüzler, hatta binlerce ihtişamlı tabiat manzaraları, kilometrelerce uzayıp gidiyor. (YBA, s. 146)

Kilometrelerce devam eden vâdîde, sadâkatle akan hesapsız sulardan bir su... (YBA, s. 189)

Uсталıkla: Özcan, ustalıkla arabasına vapura soktu, bu sûretle kırk kilometre kazandık ve Kamerari kasabasını geride bırakarak koyun karşı sâhiline geçtik. (YBA, s. 147)

Serilip: Tekrar, güzelliğine mağrur, serilip uzanmış bu dilber sâhillere bir kere daha baktıran sonra, dağların arasına daldık. (YBA, s. 148)

Arayıp: Bir ara durduk ve Özcan'ın arayıp bulduğu gölgelik bir yere, nehrin tatlı tatlı aktığı şirin bir kıyıya oturup öğle yemeğimizi yedik. (YBA, s. 149)

Çâresiz: Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî'yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

Anlaşarak: Mürüvvet Hanım'la konuştular ve anlaşarak birkaç gün sonra da hep berâber gittiler. (YBA, s. 157)

Uğrayarak: Az sonra kız kardeşi de uğrayarak güle güle... dediler. (YBA, s. 158)

Kandırılıp: Bunlar, kandırılıp kaçırılmış kızlardı ki, çocukluğumda bizim eve de bu Babalı Araplar'ın arasından bir kız düşmüştü. (YBA, s. 159)

Sıkıntısızca: Akşama doğru İpsala'dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür'atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Hayranlıkla: Ağabeyimle İsmet Bey daha evvel nehrin yamacında oturmuş, batmak üzere olan güneşle suların cilveleşmesine hayranlıkla bakıyorlardı. (YBA, s. 164)

Onun için de, yabancıların hayranlıkla seyrettiği bütün bu eserler, benim için yürek dağı... (YBA, s. 193)

Paylaşıırken: Paylaşıırken de, can yakmış, kan dökmüş... (YBA, s. 164)

Yıllarca: Tek insanın değil, ilim hey'etlerinin, ancak yıllarca sürececek çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Harâretli: Kavuşmaları çok harâretli oldu. (YBA, s. 170)

Birden: Fakat Bulgaristan ve Yugoslavya'da geçirdiğimiz üç sıcak günden sonra, birden havalar soğumuş, hatta Münih'de kaloriferler çalışmaya başlamıştı. (YBA, s. 173)

Birden karşımıza güzel bir câmi çıktı. (YBA, s. 187)

Otobüs, çam korularının arasından geçerken birden hava karardı ve şiddetli dolu başladı. (YBA, s. 216)

İndiklerinde: İndiklerinde de Gülşah, zor yürüdüğünü, kaymamak için âdeta gayret sarfettiğini söyledi. (YBA, s. 178)

Başlangıçta: Kitabın 213. sayfasında aynen şöyle söyler: “İşte 1917 Bolşevik İhtilâli’nden elli yıl sonra ortaya çıkan husus şu ki Rus komünizmi başlangıçta ulaşacağına emin olduğu hedeflere erememiştir. Bugün Rusya’da yapılmak istenen her şey, komünizmi bir âlet gibi kullanarak teknolojik gelişmeyi sağlamaya yönelmekten ibârettir.” (YBA, s. 185)

Doğruca: Doğruca Evropa Oteli’ne indik. (YBA, s. 192)

Bizi doğruca, sarayın otel kısmına aldılar. (YBA, s. 271)

Fırlayıp: Kâbil olsa, fırlayıp gideceğim. (YBA, s. 193)

Gidişte: Gidişte ilk kaldığımız bakımsız ve kirli otel, sanki pisliğinden utanmış gibi, bize uzaktan bakıyordu. (YBA, s. 197)

İlerlerken: Uzaktan saat kulesini ve Efendimin, içinde çocukluğu geçen yerleri uzaktan görerek ilerlerken, birden karşımıza ziyâret etmen istediğim Filibe Kabristanı çıkmaz mı? (YBA, s. 197)

Rahatlıkla: Onun dışında, rahatlıkla geçtik. (YBA, s. 198)

Almanya’da, Yahûdilerin eskisi kadar hâkim olmadıklarını, fakat Amerika’nın bu yüzden çıkmaza girmiş olduğunu o da rahatlıkla ifâde etti. (YBA, s. 203)

Câmiine on para vermeden girip rahatlıkla ibâdet eden Müslüman, soyguncu olmayan dînin ulviyeti ile ne kadar iftihar etse yeridir. (YBA, s. 235)

Uzaktan: Sâdece uzaktan selâmlaştık. (YBA, s. 201)

Kabararak: Kabararak kabını taşan iş hacmini karşılamak için de, işte, yabancı işçileri ülkesine buyur etmiş. (YBA, s. 208)

Yapayalnız: Fakat kimse kimse ile alâkalı olmadığı için, insan kendini yapayalnız hissediyor. (YBA, s. 210)

Ölesiye: Garson kızlar ölesiye çalışıyorlar. (YBA, s. 211)

Güpegündüz: İlhan’dan gelen bir mektuptan da, bir saatlik dost ziyâreti sırasında, Unkapanı Caddesi gibi işlek bir yerde güpegündüz, otomobilin bagajı kırılıp içindeki eşyanın çalınmış olduğunu öğrenmiş bulunuyordum. (YBA, s. 213)

Hoşça: Belki, yiyip içen, uyuyup uyanan bir makine temposu ortasında hayâta gözünü açmış olan orta sınıf, bu ıztırâbın şuûrunda değil. “Doğdum, büyüdüm, çalıştım,

hayâtımın geri kalan kısmını bir hoşça geçireyim...” mantığının dışına çıkmak dâvâsını gütmüyor. (YBA, s. 215)

Alabildiğine: Fakat içi çok ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorla alabildiğine zenginleştirilmiş. (YBA, s. 217)

Gülümseyip: Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Yüzlerce: Belki de yüzlerce devam eden bu silsilelerin, sanki bâzen utandığı, bâzen de, geri geri çekilir gibi olduğu yerlerde, vâdiler başlıyor. (YBA, s. 228)

Arayıp: İsteyen, kilidi çevirip, görülmesi gerekenleri arayıp bulabilir. (YBA, s. 232)

Sevimsiz: Ötekini hem bilmiyor hem de yıllardır kötülenen târihle, ona bağlı değerleri sevimsiz buluyorlar, hatta, güzel, iyi, doğru da olsa geçmişten korkuyorlar. (YBA, s. 233)

Önce: Önce havadan sudan giden mevzûlar, genç hanım hâriç bu iki kardeşin, memleket dert ve dâvâlarında satıhta kalmış tatlısu münevverleri olduklarını ortaya çıkarıverdi. (YBA, s. 235)

Önce sebebini anlayamadık. (YBA, s. 275)

Yücelip: Hem de aşk ve şevk ile, o kudretin varlığı önünde yokluğunu idrak etmek sûretiyle yücelip, var olabilmek. (YBA, s. 240)

Selâmlaşıp: Hertie ile Kaufhof arasında, üniformasından çöpçü ile Türk olduğunu anladığımız bir vatandaşla selâmlaşıp konuşmaya başladık. (YBA, s. 240)

Zorlukla: Evet dedim ve biraz daha konuştuktan sonra, birbirimizden zorlukla ayrıldık. (YBA, s. 241)

Terreddütsüz: İşte, 1071’den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu’da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet’i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî’den fetvâ istediği zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Düşünmeden: İşte ruhlarını da bedenlerini de sarıp koruyacak bu kaftandan mahrum bırakılan kütleler de, düşmanlarının biçip hazırladığı gaflet ve menfaat libâsını düşünmeden giyiverdiler. (YBA, s. 249)

Öte: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *öte* <*öt-e* (öt- Eski Türkçe bir şeye geçmek) şeklinde incelenmiştir.⁹⁵

İlk günün konuşmaları arasında İslâm medeniyetinin ana hatlarını çizen faydalı tebliğler olduğu gibi, dostlar alış verişte görsün, kabîlinden ansiklopedik mâlûmattan öte geçmeyen hitâbeler de eksik değildi. (YBA, s. 254)

Sebeup, hazin olmaktan öte, İslâm'ın rûhu ile asla bağdaşmayan bir politika çamuru ile kirlenmiş olmak. (YBA, s. 260)

Gülerek: Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Çekinmeden: Olmadığı için de, dâvet edildiğimiz bu memleketin idârecilerinden çekinmeden haçlı dünyânın tevhitçi İslâm'a çektirdiklerinden, kısaca da olsa, bahsederek o acıyı gerçekleri dile getiren tebliği hazırladık. (YBA, s. 258)

Kısaca: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *kısaca* <*kıs-a+ca* şeklinde incelenmiştir.⁹⁶

Olmadığı için de, dâvet edildiğimiz bu memleketin idârecilerinden çekinmeden haçlı dünyânın tevhitçi İslâm'a çektirdiklerinden, kısaca da olsa, bahsederek o acıyı gerçekleri dile getiren tebliği hazırladık. (YBA, s. 258)

İşbu konferansa dâvet edilişimizin başlıca sebebi, İslâmiyet'in yeryüzüne getirmiş olduğu ilim, irfan, hikmet, sanâyi ve teknik gibi, aklî ve naklî sermâyelerden söz etmek ve mâzînin bu iftiharlar çizgisi, üstünde kısaca durmaktadır. (YBA, s. 286)

Bu arada, târihin işâret ettiği bir noktanın üstünde de, kısaca durmak istersek, kendi kendimize şu suâli sormamız îcap eder: Neden Müslüman fâtihler, fethettikleri ülkelerin kültür ve medeniyetleri tarafından temsil edilip eritilmemiştir? (YBA, s. 294)

⁹⁵ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 675.

⁹⁶ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 515.

Bahsederek: Olmadığı için de, dâvet edildiğimiz bu memleketin idârecilerinden çekinmeden haçlı dünyânın tevhitçi İslâm’a çektiydiklerinden, kısaca da olsa, bahsederek o acıyı gerçekleri dile getiren tebliği hazırladık. (YBA, s. 258)

Çekingence: İlminde ve îmânında samîmî olan delegelerin bir çoğu ise, hesaplı kitaplı söz alarak, târîh, coğrafya, sosyoloji ve antropoloji mevzûlarında bile, çekingence konuştular. (YBA, s. 259)

Şüpheli: Hatta bu tebliği, daha Ankara'daki Libya Sefâreti'ne teslim teslim ettiğimizde, bunu sosyalist geçinen idârenin kabul edeceği dahi şüpheli bulunuyordu. (YBA, s. 261)

Kuşatarak: İşte bu azılı kuvvet, asırlar boyu karşısında aşağılık duyup kıskandığı İslâm âlemini, evvelâ kuşatarak taarruz etti. (YBA, s. 265)

Sıkışarak: Kaldırım kenarlarına, utanır gibi sıkışarak akan berrak incecik sular... (YBA, s. 266)

Renklendirip: Yol boyu, meyvelerini toprağa ikram eden portakal ve limon ağaçları ise, manzarayı büsbütün ısıtıyor, renklendirip coşturuyor. (YBA, s. 266)

Uzun: Hayli uzun süren yemek nihâyet bitti. (YBA, s. 272)

Oldukça uzun süren sohbetimiz esnâsında Doktor Ahmed Bey, Türkiye, komünizme karşı tampon devlet. (YBA, s. 277)

Açıkça: Konferansın şu son gününde, Kaddafi'nin sâdık bendeleri, nihâyet baklayı ağızlarından çıkarıyor ve Sosyalist Libya Arap Cumhuriyeti'nin açıkça medhini yapıyorlar. (YBA, s. 275)

Üzülererek: Hicaz'a kral olan Hüseyin gibi Şürefâ'dan olan bir kimse bile, Osmanlı Devleti'ne isyan etti, diye üzülerek sözlerini tamamladı. (YBA, s. 277)

Kolayca: İşte, bu çorak ve kıraç fikir ve duygu toprağının adamları da, kendi tarlalarından kolayca sökülüp, dikildikleri zeminde hemen kök salıp meyve ve mahsullerini bu yabancı ülkenin insanlarına veriyorlar. (YBA, s. 281)

Şuursuzca: “Düzelsin de gelelim...” tekerlemesi, şuursuzca ezberledikleri bir temennî... (YBA, s. 281)

Durmaksızın: Yeşilköy'e geldiğimiz zaman ise, yağmur sanki gökyüzünü yere bağlamak için sarkıtılan iplermiş gibi, durmaksızın tepemizden aşağı iniyordu. (YBA, s. 282)

Güçlükle: Karşıcı gelen âşinâ ve sevgili yüzlerin, camlı kapının arkasında heyecanla el salladıkları g         fark ediliyordu. (YBA, s. 282)

B     :   yle ki, yeni bir asrın İslâm   lemin   söyleyeceği söz, göstereceği yol, tutacağı ışık, tahminlerin üstünde b      olabilir. (YBA, s. 285)

Yaşayarak: İşte Resûlullah'ın yaşayarak ve ümmetine gösterdiği yol, bu birlik, af ve müsâmaha yoludur. (YBA, s. 290)

Bereketlenip: Bir irfan ve medeniyet merkezi olan Bağdat, matematik, astronomi, tabii  limler, fizik, kimya, târih, coğrafya gibi akl   bilgiler kadar, hukuk, felsefe, kelâm gibi naklî ilimlerin de bereketlenip dünya fikir âleminin göz kamaştırıcı ışığını verdiği bir zirve olmuştu. (YBA, s. 294)

Kısa: şimdiye kadar, kısa da olsa, İslâm medeniyetinin batıya olan tesirinden, az çok söz ettik. (YBA, s. 295)

2.3. Birleşik Zarflar

Bu bölümde     eserde bulunan birleşik zarflar tespit edilmiştir. Aşağıda art zamanlı incelenen sözcükler bir eserde incelendiğinde tekrar diğer eserlerde incelenmemiştir.

2.3.1. “Hancı” Mensur şiirindeki Birleşik Zarflar

Nasıl : Nasıl çıkmam? (H, s. 10)

Onlara nasıl söyleyebilirim ki, seni ilk gördüğüm gün benim için Kadir Gecesi olduğunu... (H, s. 12)

Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

Evvelce nasıl, ne diye geldin? (H, s. 23)

Nasıl edip de tekrar bulup sormalı? (H, s. 58)

Bah  cede, sabaha kadar tembel tembel uyuyan g  l fidanı, görünmez bir hayat hamlesiyle nasıl goncasını a  arsa, ben de bu cihan ortasında, gelecek zamanlara armağan hazırlamak istiyorum. (H, s. 61)

Ama çeşmenin suyunu elinin ayası ile tıkmak gafletinde bulunan çocuk, bu karşı koyuşa isyan eden sularla nasıl tepeden tırnağa ıslanırsa ben de ne zaman kendi kendimi susturmak istediysem o söz geçmez coşkunluğun sitemi tûfânına uğradım. (H, s. 64)

Senin kulağınla işittik de, kendi dilimle nasıl söyleyebilirim? (H, s. 74)

Resûlullah, peki ama sen benden hiçbir delil ve işâret görmeden sözümü nasıl kabul ettin? deyince Bu yüz yalan söylemez! diye Allah'ın resûlünü kabûl eden Ebû Bekir'inki gibi îman isterim. (H, s. 84)

Allah'ım... Sen müşkülden müşkülsün... gönlünde, şevk ve muhabbetten bir anahtarı olmayan, o derûn râzını nasıl açıp çözebilir? (H, s. 86)

Bugün: Ama cümle âlem şuna inansın ki, evvelce söylemediklerin de, bugün sükûtunun kuytuluklarında konuşuyor. (H, s. 66)

Şimdi: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *şimdi* < *uş* + *imdi* şeklinde incelenmiştir.⁹⁷

Şimdi susuyorsun. (H, s. 66)

Şimdi o kervan nerede? (H, s. 74)

Biraz: Biraz memnun, biraz mahzûn, sıcak, mahrem sesin geliyor. (H, s. 70)

Biraz acı, biraz tatlı, hem şifâlı, hem sefâlı, kâh sitemkâr, kâhi şâdân, sesin geliyor, sesin geliyor. (H, s. 70)

Rastgele: Sen, her devri ile kıvılcım saçan bir bileyi taşı gibi, bin bir acı bin bir ızdırıp püsküren aşk çarkında hançerini bileyen ve onu rastgele, ah rastgele kullanansın. (H, s. 102)

Dayanamaz: Ama zaman zaman dayanamaz olur da, hırçınlık edersem darılmak neden? (H, s. 104)

Niçin: Niçin gelir bu tasasız? (H, s. 119)

⁹⁷Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 645.

2.3.2. “Ateş Ağacı” Romanında Birleşik Zarflar

Şimdi: Şimdi arkamda kalan amcamla yengemden bana ayrı ayrı cephelerden hücum eden okları seyrediyorum. (AA, s. 20)

İşte Cemil, şimdi hem iktisat, hem hukuk doktorusun; hayâtın en çetin safhasını yendin, büyük mevkiler, şan, şeref seni bekliyor. (...) bankası müdürü Cezmi Bey, mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek kaç defa ağzımı aradı. Senin gibi liyâkatli bir genci kim istemez? Şimdilik oraya yerleş de... dedi. (AA, s. 20)

Evet şimdi, dalgalarla mücâdele edip, edip de sâhile düşen yorgun bir kazâzedeyim. (AA, s. 24)

...Şimdi burada evlenelim, berâberce İstanbul’a gideriz, merak etme seni amcamın yanına götürmem. (AA, s. 35)

Ben şimdi bu hayret baskını altında büsbütün mâsumlaşan, çocuklaşan şu kızı, hemen ilk defa alıcı gözü ile seyrediyordum. (AA, s. 35)

Şimdi bu çatının altında, çok soğuktan gelen kimsenin, ılık bir odayı gâyet sıcak zannedişi nevinden kuvvetli bir harâret hissediyorum... (AA, s. 36)

Şimdi Sâlih’in nezneli ve tok sesi biraz daha çekingen beni çağırıyor:

-Beyefendi, elbiselerinizi getirdim, boyun atkınızı bulamadım. Yoksa gene mektepteki çocukların birine mi verdiniz? (AA, s. 38)

Çekingenlik sırası şimdi bende. (AA, s. 38)

Sanki bunları da ne düşünüyorum şimdi? (AA, s. 42)

Evvelce o kürkün ucunu öpen sen, şimdi câzibesinden, ziynetinden soyunmuş olan eski sevgilinden niçin baş döndürüyorsun? (AA, s. 45)

Her buyruğunu çâresiz bir itâatla karşıladığımız tabiat, şimdi de beyaz, lekesiz örtü, şimdiden yer yer yırtılmaya bile başladı. (AA, s. 55)

Her buyruğunu çâresiz bir itâatla karşıladığımız tabiat, şimdi de beyaz, lekesiz örtü, şimdiden yer yer yırtılmaya bile başladı. (AA, s. 55)

Sâlih, çömelmekten yorulmuş olacak ki şimdi yanan odunların, nebâtî, hayvânî, hiçbir sese benzemeyen, seslerini dinler gibi başı önünde, sobaya karşı bağdaş kurmuş oturuyor ve sükûtumda, istediği cevâbı bulmuş gibi müsterih ve dalgın ateşe bakıyor. (AA, s. 61)

Şu halde şimdi sızıldanmaya ne hakkım var? (AA, s. 66)

Şimdi İzzet Efendi, havaya göre yelken açan bir gemici gibi yüzünü bir an evvelki iddiasından bambaşka bir istikâmete döndürmüştü. (AA, s. 71)

Ey ahâli! şu karşiki perdeye bakınız, şimdi size cenneti göstereceğim. (AA, s. 74)

Şimdi de cehennemi göstereceğim. (AA, s. 74)

Şimdi rüzgâr estikçe onlar da yaş dallar gibi sallanıyor... (AA, s. 88)

Şimdi nisan başındayız. (AA, s. 94)

Şimdi her tomurcuğun da, başka bir hayat, her mütevâzi otunda bir gûnâ çiçekle süslenen tabiatla oyalanıyorum. (AA, s. 94)

Vapurda iken yüzünün sedefe kaçan bir matlığı vardı; fakat şimdi yanaklarında, merkezden muhîte doğru eflâtunlaşan bir dâire mevcut. (AA, s. 101)

Asıl söyleyeceğim şu ki, şimdi, sizin için resmî, bir yük, bir gâileyim. (AA, s. 106)

Türkler için söz söylemiş kimselerin arasında, Decamps'ın fikirleri, yakın zamâna kadar bende silik bir manzara hâlinde idi; fakat şimdi, vakti gelip de açan bir çiçek gibi meydana çıktı. (AA, s. 111)

Hatta bir saat evvel hoşunuza gitmeyen bir şeyi, şimdi güzel bulursunuz. (AA, s. 114)

Bâri bana müşkül zamanlarımda ve yardım edecek bir parçacık kuvvet ve irâdeye sâhip olsa... Meselâ şimdi... (AA, s. 120)

Şimdi de tehlike atlatmış bir adamın korkusunu takip eden bir aksülamelle gevşiyorum. (AA, s. 121)

Madame Maurain şimdi isyanla itâati birbirine mezcetmiş gibi başını kaldırıyor:

- Fakat Cemil Bey, siz müsbetle menfiyi, iki gözün birbirine karışan nûru gibi öyle kaynaştırdınız, öyle irleştirdiniz ki, felsefenisin adesesinden her bakan, dünyâyı tek vücut ve tek ruh görecek... (AA, s. 128)

Şimdi şurada gene onu beklemekten gelen bir zevkle doluyum. (AA, s. 130)

Hatta şimdi, şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp onlarla bir arkadaş gibi konuşmak, zevklerine iştirak etmek ve kendi zevkimle de onları neşelendirmek istiyorum. (AA, s. 131)

Bu ayrılığa niçin şimdiden kendimi mahkûm etmiş bulunuyorum. (AA, s. 134)

Fakat bu bakışa şimdi bâriz bir hüznün de zammolmuştu. (AA, s. 139)

Bu bakışlar şimdi benden hem, iki günün hesâbını soruyor, hem de hakîki mâzeretimi sezmiş, yâhut tanımış gibi anlıyor, hak veriyordu. (AA, s. 139)

Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü... (AA, s. 141)

Bu işin içinden şimdi nasıl çıkacağız? (AA, s. 141)

İşte az evvel beni anlayan ve iki günlük yokluğumun ne müşkül bir ruh fırtınasının neticesi olduğunu kabul eden bu gözler, şimdi, o bir köşede gizlenip kalmış hislerim mümessili: Âteşin, âsî, serkeş... (AA, s. 141)

Şimdi hayvanını şiddetle sürüyor; ben de bu uçan gölgenin arkasından yetişmek için koşuyorum. (AA, s. 142)

Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

Şimdi, bir an evvelki ben değilim; sükûn ve muhâkeme selâmetiyle dolanmışım. (AA, s. 144)

Yarın sabah beni geçirmeye gelmeyiniz, şimdiden birbirimize vedâ edelim. (AA, s. 146)

Yollarda kimse yok, yalnız Çoban Hasan, ağılının kapısını açmış koyunlarını sayıyor; ben bu adamı çok severdim, fakat şimdi daha ziyâde seviyorum; zîra aramızda iki hemdert yakınlığı var. (AA, s. 155)

İki sene evvel Mudanya'da defterini açmamak üzere kapayan ben, şimdi bu eski dostla tekrar yüz yüze gelmek mecbûriyetinin hâsıl ettiği heyecan içinde, hem hayret hem de ızdırıp duymaktayım. (AA, s. 159)

Karımı başta amcam ve yengem, şimdi herkes beğeniyor. (AA, s. 160)

Bu kızı aldığın zaman en ziyâde ben kederlenmiştim; şimdi ise, onun gelinim olması, en büyük iftiharım, diyordu. (AA, s. 160)

Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiyse, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümüllü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istilâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ızdırıp ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum? (AA, s. 163)

Kimsenin derdini dinlemeyen gamsız başı, şimdi bizzat dertli oldu, çünkü mâcerâmı biliyor ve ona kendi görüşü zâviyesinden baktığı için bana acıyor. (AA, s. 167)

Vâdî-i Mukaddes'te Mûsâ'ya, Allah'ın niçin ateş sûretinde görüldüğünü şimdi anlıyorum. (AA, s. 172)

Evvelce bir gönlüm vardı, benimle dertleşir, gamlarımı paylaşırdı; o da şimdi sana kaçtı. (AA, s. 174)

Öyle: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *öyle* < o+il-e şeklinde incelenmiştir.⁹⁸

Yengem de öyle görünüyor, fakat işin alayında... (AA, s. 20)

İki ayrı terkipten olan kimsenin de aralarında öyle aşılmaz bir berzah vardır ki ne kadar yaklaşırsalar birleşemez, ne kadar söyleşseler anlaşılamazlar. (AA, s. 67)

Hayır, burada öyle bir münâsebetsiz kitaplar bulunmaz. (AA, s. 86)

Fakat Cemil Bey, siz müsbetle menfiyi, iki gözün birbirine karışan nûru gibi öyle kaynaştırdınız, öyle irleştirdiniz ki, felsefenin adesesinden her bakan, dünyâyı tek vücut ve tek ruh görecek... (AA, s. 128)

Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Öyle olmamış olsa, bu yanıklığı, bu sonsuz şevk ve ateşi nasıl bulurdum?(AA, s. 164)

Beş yaşındaki bir generale, hakîkî bir general nasıl merhametle gülerse şöhretinin, yaldızlı kaftanı içinde salınıp gezen meşhurlara da hakîkî insanlar öylece gülümsemektedir. (AA, s. 170)

Sonbaharda: Tam karşıma gelen duvarda ise, Sâlih'in sonbaharda bahçeden topladığı nar hevengi asılı. (AA, s. 25)

Bugün: Bugün ne yapıp yapıp ıspanakları sökmeli; donarsa yandık... diyordu. (AA, s. 28)

Bugün hava rüzgârsız... iri iri kar taneleri, âdeta yırtılmış bir mektubun parçaları gibi ağır ve sessiz düşüyor. (AA, s. 31)

Nedense bugün evimden çıkmayı içim istemiyor. (AA, s. 39)

⁹⁸Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 678.

O anda istedim ki bu çevrilen başı tutup kendime döndüreyim ve: Dostum, arkadaşım, hemşerim! gerçi bugün üstümde seni bana cezbedecek kürküm yok... (AA, s. 45)

Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Elim bir şeyler kaybediyor, fakat bugün yazdıklarımı belki de yarın okuyamayacağım. (AA, s. 62)

Artık yerde hemen mi hiç kar kalmadı gibi bir şey; bugün sokağa, daha doğrusu Hüdâvendigâr avlusuna gitmek istiyorum. (AA, s. 63)

Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Bugün ben önde recep arkada içeri girdiğimiz zaman gene elinde bir kitap vardı. (AA, s. 70)

Güneşsiz ve soğuk iklimlere benzeyen neşesiz yüzü, bugün her zamankinden daha asıktı. (AA, s. 70)

Beni bugün vâli bey çağırtmış İzzet Efendi, müsâit bir zamanda gelirim de konuşuruz, dedim ve sokağa çıktım. (AA, s. 72)

Anlaşılan Râsim Bey'in karısı bugün kadınları erkeklerden daha doğrusu kocasından ayırıp bir köşeye tıkamamıştı. (AA, s. 77)

Bugün kendisi de aynı acı noktaya parmağını koydu, müteessir ve ölgün bir sesle:

-Cemil Bey, dedi; vakit vakit kedimi denize bırakılmış bir sepete benzetiyorum... (AA, s. 85)

İstanbul'dan bugün kimse gelmemiş gibi içerisi tenhâ idi. (AA, s. 98)

Bugün hava çok sıcak madam, mantonuzu çıkarsanız, diyorum. (AA, s. 100)

Belki gün gelecek bir seyyah, Roma, Viyana ve Newyork'u bugün bir arkeologun Ninova'yı, Sidon'u, Menfis'i aradığı gibi arayacaktır. (AA, s. 109)

Madame Maurain bugün otomobille Uludağ'a gitti; fakat ben bir mâzeret bularak şehirde kaldım. (AA, s. 134)

Bugün de, yarın da; belki son gün de. (AA, s. 135)

Fakat bugün işime yaradı. (AA, s. 136)

Bilmem ki Cemil Bey, hekimler de bilemedi, biz de anlayamadık, maamâfih bugün iyicedir, dedi. (AA, s. 137)

Bugün de aynı saklanmış oyununun son sahnesini oynayacaktım. (AA, s. 138)

Araştırmalarımı bitirdim; bugün çalışmayacağım, Çongara'ya kadar bir gezinti yapmak için tam saat dokuzda, atlarla berâber uşağınızı ricâ ediyorum. (AA, s. 139)

Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değil, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Niçin: Fakat ona bütün bu vasıfları kim aşlamış, bu câhil kafa bunca meziyeti nereden bulmuş ve niçin onda olan bu tok gözlülük, bu civanmertlik, bu saygı, içtimâî ve fikrî seviyesi daha ileri birçok kimselerde yok? (AA, s. 29)

Birkaç defa, karımı niçin anasının babasının yanında bıraktığımı, buraya niçin getirmediğimi sordu. (AA, s. 38)

Gece niçin uyuyor, tıpkı bir ölü gibi bütün zihnî faaliyetimizi tâtil ediyoruz? (AA, s. 41)

Evvelce o kürkün ucunu öpen sen, şimdi câzibesinden, ziynetinden soyunmuş olan eski sevgilinden niçin baş döndürüyorsun? (AA, s. 45)

Niçin onları görüyor da, hareket ettiren ve tasarruf eyleyen mânâyı görmüyoruz? (AA, s. 57)

Niçin onun fazîlet ve meziyet cephesi bana yetmiyor? (AA, s. 64)

Şimdi ve şimdiden sonra da niçin senin dümdüz, ârızasız, tezatsız hüviyetinde avunmayayım? (AA, s. 66)

Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor? (AA, s. 67)

Benim dört satırlık mektubuma niçin dört sahife ile cevap veriyorsun? (AA, s. 67)

Bütün tesellîyi, bütün şifâyı, niçin onlarda arıyoruz? (AA, s. 70)

Niçin değişiyorum? (AA, s. 85)

Niçin iki kere iki dört, dediğim gibi sâbit bir hayat felsefem yok? (AA, s. 85)

Niçin ona bu kadar dikkatle bakıyorum? (AA, s. 101)

Bunu, ileri geri çekmeye, niçin, demeye sebep yok ki... (AA, s. 101)

Niçin ben seni bir Cemil yapmaya uğraşmıyorum da sen beni Sâlih yapmak istiyorsun? (AA, s. 104)

Niçin bir jeolog oldunuz? (AA, s. 107)

Bilmem ki bu mânevî heyecânı yeniden uyandıracak el niçin, niçin çıkmıyor? (AA, s. 113)

Ona niçin: Benim de öyle! demedim? (AA, s. 118)

Niçin geldin de yoluma düştün? (AA, s. 123)

Genç kadının silueti hafifçe kımıldıyor, ne düşünüyor, niçin cevap vermiyor? (AA, s. 125)

Daha doğrusu niçin beni söyletti de kendi susuyor, hani ben buradan kaçmak istiyordun? (AA, s. 125)

Bu kadın niçin beni anlıyor? (AA, s. 133)

Niçin karşıma çıktı sanki? (AA, s. 133)

Bu ayrılığa niçin şimdiden kendimi mahkûm etmiş bulunuyorum. (AA, s. 134)

Yaralı mı, niçin konuşmuyor, neden rengi bu kadar sarardı? (AA, s. 142)

Niçin kollarım boş? (AA, s. 147)

Niçin ona dudaklarını öptüğümü, kalbinin seslerini kalbimle duyduğumu söylemedim? (AA, s. 147)

Birbirimizden kaçtığımız, hudutsuz bir ıztırâba rağmen bütün gayretlerimizle kaçtığımız halde niçin kaçamamıştık? (AA, s. 149)

Niçin sarardınız Cemil Bey, telgraf kimden? (AA, s. 152)

Niçin cevap vermiyorsunuz, fenâ bir haber mi var? (AA, s. 152)

Senin niçin seviyorum? (AA, s. 164)

Vâdî-i Mukaddes'te Mûsâ'ya, Allah'ın niçin ateş sûretinde görüldüğünü şimdi anlıyorum. (AA, s. 172)

Niçin o dağ başındaki rüyâyı gördüm? (AA, s. 173)

Mâdemki gördüm, o halde niçin ölmedim? (AA, s. 173)

Nasıl: Şu halde bunları nasıl beğenmiyoruz da, fenâdır diyebiliyoruz? (AA, s. 30)

Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın? diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiştiriyorum. (AA, s. 38)

Ama bu alâka da, bir bakıma, benim için bağ oluyor, fakat nasıl ki cisim, rûhun başı boş, hür ve müstâkil seyrine bir hat çekiyor, düzen ve muvâzene aleti oluyorsa, hayattaki kayıtlar ve bağlar da, cismi, yırtıp kaçmak isteyen rûha, şahlanan bağlarını koparmak isteyen bu kayda gelmez kuvvete bir ikinci nizam verici vazîfesini görüyor. (AA, s. 39)

Hemen iki sene berâber çalıştığı bir kimseyi, altı ayda nasıl unutabilirdi? (AA, s. 45)

Bu nasıl mı olur? (AA, s. 57)

Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Bakın, Âdem cennette nasıl geziyor... (AA, s. 74)

Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

Fakat zavallı kıza: Ne olsan, ne kadar büyük bir istihâle de geçirsen, seninle anlaşılamam diye nasıl söyleyebilirim? (AA, s. 81)

Ben her gün bu vak'aların çeşidine rastgeldiğim halde alışamıyorum da siz nasıl başınızı yumruklamıyorsunuz? (AA, s. 87)

Ne yaprak bir başka yaprağın aynı, ne yıldız yıldızın, ne damla damlanın eşi.. şu halde sen şeklen bile birbirinin aynı olmayan iki insanın hissen yekdiğerinin eşi olmasını nasıl istiyorsun? (AA, s. 89)

Biz nasıl ecdâdımızın tozlarından müteşekkil isek, bizden sonrakiler de bizim tozlarımızdan teşekkül edeceklerdir. (AA, s. 103)

Fakat ele gelmeyen cedlerimi nasıl tanırım? (AA, s. 107)

Marcus Aurelius der ki: “Salatalık acı ise at, yolda zararlı şeyler varsa, sakın, kâfi. Fakat, bunlar kozmosun içinde neden bulunuyor, deme. Marangoza atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit onu nasıl güldürecekse, tabiatı tanıyan bir adamı da böylece güldürmüş olacaksın.” (AA, s. 125)

Aşk, tek ve ölümsüz aşk, akıl gözünün dürbünüdür; göz için görülmesi imkânsız olan uzaklıkları bir dürbün nasıl görülebilir hâle getiriyor ve aradaki mesâfeyi hiçe sayıyorsa, sonsuzu gören mercek de, aşktır. (AA, s. 127)

Yakınımızda iken bile günlerce mevcûdiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Bu işin içinden şimdi nasıl çıkacağız? (AA, s. 141)

Ona nasıl da; suâlîm gelişigüzel değil, fakat muhâkememin bir anlık gafletinden istifâde ederek kaçırılmış bir söz... diyebilirim? (AA, s. 141)

Buna kim, nasıl mâni olabilir? (AA, s. 142)

Sonra bu güzel başı toprakların üstüne nasıl bırakıyorum? (AA, s. 144)

Onu bir ana intimâmıyla nasıl kaldırıyor, oturtuyor, yarasını sarıyorum? (AA, s. 144)

Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

Kaplumbağa sırtındaki kabuğunu nasıl taşırsa, biz de mukadderâzımızın, varlığımızdan kopmayan yükünü aynı sûrette sürüklüyor, taşıyorduk. (AA, s. 149)

Juliette, aşk bir siklona benzer; sizi Gemlik dağlarından, nasıl da çekip getirdi? Hayır, hayır sâde Gemlik'ten değil, tâ Fransa'dan da çekip getiren gene o. (AA, s. 150)

Saatlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum hep karanlıkta konuşuyoruz; yalnız derecesine bakarken ve pansumanını yaparken Sâlih'in şamdanını yakıyorum. (AA, s. 150)

Yâ Rabbî birkaç saat sonra bu eve Kadriye ile berâber nasıl gireceğim? (AA, s. 155)

Kendini bu kadar hasta hissedenden yorgun, bîtap bîbir vücut nasıl yola çıkabilir? (AA, s. 156)

Fakat bütün bu aşırı ve sonsuz hasrete rağmen nasıl oluyor da cebimde gezdirdiğim esrâra iki gündür el uzatmıyorum? (AA, s. 163)

Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istilâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ızdırıp ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum? (AA, s. 163)

Öyle olmamış olsa, bu yanıklığı, bu sonsuz şevk ve ateşi nasıl bulurdum? (AA, s. 164)

Beş yaşındaki bir generale, hakîkî bir general nasıl merhametle gülerse şöhretinin, yaldızlı kaftanı içinde salınıp gezen meşhurlara da hakîkî insanlar öylece gülümsemektedir. (AA, s. 170)

Ömründe aynaya bakmamış kimse, nasıl kendini tanımazsa, ben de ancak seni gördükten sonra kendimi en hurda çizgilerime kadar öğrendim. (AA, s. 170)

Gitgide: Gitgide kış bastırıyor... (AA, s. 30)

Birdenbire: Sonra bu topları veren, onları birdenbire ellerinden kaparak fırlatıp atmış ve: Haydi arayın bulun! demiş. (AA, s. 43)

İşte tam bu sırada birdenbire cereyan geliyor ve gözlerimin konuşmasına rağmen ilk gördüğüm çehre, sabahleyin yanımdan geçip de başını çeviren zavallı oluyor. (AA, s. 55)

Hava güneşli olduğu için duvarın üstüne oturup birdenbire çöküvermiş gibi alçalan Bursa ovasını seyredebilirim. (AA, s. 63)

Onca, bir kadın çocuk doğurunca, kıymeti birdenbire yükseliveriyor. (AA, s. 83)

Şurası da tuhaftı ki işine bu kadar bağlı olan bir adam, evinin kapısından içeri girince, nasıl da birdenbire bütün gâileleri, müşkülli unutup başka Râsim Bey oluveriyordu. (AA, s. 96)

Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar'da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

Birdenbire mûnis ve mutî sesini bularak konuşuyor; ben bu yumuşak ve itâat ifâde eden âhenkten cesâret alarak yüzüne bakıyorum. (AA, s. 121)

Acaba ne düşünüyor ki, suâlîm, onu bu düşünceden koparırken birdenbire uykudan uyandırmış gibi şaşırttı. (AA, s. 136)

Cemil Bey, Juliette, cenup vilâyetlerine yaptığı bir seyâhatte birdenbire hastalanmış; bana haber gelip de yanına gidinceye kadar hastalık bir yıldırım süratiyle ilerlemişti. (AA, s. 176)

Biraz: Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. (AA, s. 69)

Biraz durdu, düşündü.. (AA, s. 97)

Fakat salon çok sıcak, isterseniz biraz bahçeye çıkalım. (AA, s. 122)

Sabahleyin Bursa'ya indim, biraz mektebe uğradım. (AA, s. 128)

Durmuş, buraya, yanıma gelsene biraz! (AA, s. 132)

Ben biraz yorgundum; bizim Sâlih'i yanına verdim, bir de Fransız bilen çocuk buldum. (AA, s. 135)

Ama sen biraz zayıflamışsın... dedi. (AA, s. 135)

Max Amca, dört tarafından su ile kuşatılmış bir ada gibi senin sevdânın ortasında tek ve tenhâ olduğumu kat'iyetle hissettiği andan îtibâren bana olan sevgisinin çeşnisine biraz merhamet, biraz hiddet biraz da hayret karıştırdı. (AA, s. 168)

Müsâade edin de biraz da ben söyleyeyim: İki sene evvel yeğenim, Türkiye'den döndüğü zaman onu bambaşka bir insan olarak karşımda görünce, îtiraf ederim ki bu hâdisede yegâne mes'ûl sizi gördüm. (AA, s. 174)

Böyle: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *böyle* < *bu+il-e* şeklinde incelenmiştir.⁹⁹

Şüphe yok ki biz bu kelimelerin delâlet ettiği mânâdan gâfil olduğumuz için, böyle yapıyoruz. (AA, s. 58)

Bizim de ihtiraslarımız ve kaybetmekten korktuğumuz kıymetlerimiz, vicdânî kemâle sâhip kimseleri böylece güldürüyordu. (AA, s. 77)

Böyle olmakla berâber, evlilik iddianıza karşı hiç hürmetsizlik etti mi? (AA, s. 79)

Bu darbe, Nerîme'ye az evvelkinden daha beter geldi; yakamı kurtarmak için böyle hareket etmeye mecburdum. (AA, s. 92)

Marcus Aurelius der ki: “Salatalık acı ise at, yolda zararlı şeyler varsa, sakın, kâfi. Fakat, bunlar kozmosun içinde neden bulunuyor, deme. Marangoza atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit onu nasıl güldürecekse, tabiatı tanıyan bir adamı da böylece güldürmüş olacaksın.” (AA, s. 125)

Böyle hareket edebildiğime hem memnun oluyor, hem de içimde, ezgiden, nedâmetten daha ağır bir bezginlikle kolumun kanadımın düştüğünü hissediyor ve geri dönüş çâreleri düşünüyorum. (AA, s. 135)

Soföre böyle haber gönderirseniz minnettar olurum. (AA, s. 139)

Ben defterime böyle başlamayacaktım. (AA, s. 164)

Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Ancak: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *ancak* < **an+ca ok* şeklinde incelenmiştir.¹⁰⁰

Her istîdat ancak kendi kâbiliyeti çevresinde olgunlaşabilir. (AA, s. 81)

⁹⁹Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 174.

¹⁰⁰Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 69.

Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bu kadar, süratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

Şöyle: Bu sözcük Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinde *şöyle* < *uş+il-e şeklinde incelenmiştir.¹⁰¹

Maamâfih Nerîme konuşmasına devam etmekle berâber, kendine şöyle bir çeki düzen vermeyi de ihmal etmedi ve hayli uzakta olmama rağmen bir aralık başını bana doğru çevirerek:

- Sigaram söndü, ateşleyiniz, dedi. (AA, s. 92)

Gelişigüzel: Onun kadar benim de farkına vardığım bu taşkın sesin samîmiyetini bir başka mevzûa atlamakla tâdil etmek için gelişigüzel soruyorum... (AA, s. 107)

2.3.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Birleşik Zarflar

Nasıl: Hâlâ seyyah rehberlerinde ve seyyahların hâfızalarında, sual olup karşımıza dikilerek cevap bekleyen ve “yıktık!” diyemediğimiz için başımıza eğdiren bu kârarı, kim nasıl verebilmiştir? (YBA, s. 12)

Bu karârı veren nasıl kıymış, neden içi yanmamış, yüreği sızlamamıştır? (YBA. s. 13)

Bir yabancıdan dölere verecek böyle bir izdivacın, ana baba da dahil, bu vilâyet sosyetesini mes’ut etmiş bulunması, nasıl olur da yürek sızlatmazdı? (YBA, s. 14)

Bilmem ki asıl ilericiliğin, memleketi yıkmaya mâtuf olmayan düşünce ve harekete bağlı bulunduğunu bu insanlara nasıl anlatmalı? (YBA, s. 15)

Başkaları için de biraz olsun yaşamasını öğrensek, insanlık nasıl rahat edecek, nasıl nefes alacak? (YBA, s. 18)

¹⁰¹Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi*, TDK, Ankara 2007, s. 848.

Nasıl ki, yüz deyince doksan dokuz da içinde ise, lâ ilâhe illallah deyince de, lâ fâile illallah, lâ mevcûde illallah da içindedir. (YBA, s. 25)

Ne ki, istiklâlinin tadını çıkaramadan bir başka ve daha zâlim bir efendiye esir düşmek, bu defâ da onun buyruğuna baş kesmek, nasıl revâ olurdu? (YBA, s. 27)

Zavallı Cezâyir, buzlu steplerden gelen bir sârî illetin pençesinden, bilinmez nasıl kurtulacak? (YBA, s. 27)

Nasıl heyecanlanıp haykırmayayım ki o an, gözümün önüne, ak sakallı, kırmızı fesi ve uzun setresi ile elleri kavuşmuş, başı önünde, dürüst, terbiyeli, iffetli, mahçup ve çâresiz kalmış son Osmanlı sadrâzamı Tevfik Paşa gelmişti. (YBA, s. 28)

Biz insanlar da, dalda yaprakta kaldıkça, o çekirdeğin sırlı zevkini nasıl yakalar, ona nasıl ulaşırız? (YBA, s. 35)

Kapitalist Avrupa, Türk ticâret ve sanâyîi ayakta kaldıkça, kendi mâmullerini oluk oluk, hudutlarımızdan içeri nasıl sokabilirdi? (YBA, s. 39)

Burada Osman Nuri Ergin'in Mecelle-i Umûr-ı Belediye isimli kitabındaki bir kısmı hatırlamamak nasıl olur? (YBA, s. 40)

Bu nasıl bir dinlenme seyâhati? (YBA, s. 43)

Amma nasıl da hesaplı, zevkli ve en güzel olanı yapmış, akıl almaz. (YBA, s. 53)

Mustafanın bazı şüphe ve endişeleri üzerine, bu teşkilât mensupları hangi memlekete göz dikmişlerse, orada çalıştıracakları kimseleri, çocuk yaşta bu ülkelerin terbiye, kültür ve lîsanı ile nasıl yetiştirdiklerini anlatmaya çalıştım. (YBA, s. 57)

“Mevlânâ'nın memleketinde ondan nasıl bahsedebilirim?” dedi. (YBA, s. 58)

Amma, zaman ile el ele veren saltanat şartları, gencecik sultanı uzun zaman nasıl ağlatırdı? (YBA, s. 87)

Türk târihinde Belgrat'ın yeri nasıl müstesnâ olmasın ki, hemen hepsi zaferle biten seferlerin başlangıç noktası hep bu şehir idi. (YBA, s. 87)

Fakat bir gece olsun Efendimin memleketinde ve Hz. Edhem'in mübârek kabrinin olduğu bu bin bir hâtıralı şehirde kalmadan nasıl geçilip gidilirdi? (YBA, s. 90)

Ne ki, iş bu kadarla bırakılmayıp, kubbeye çizilmiş havariyun resimlerinin yanı sıra, şövalyelerinin ayakları altında ezilen Osmanlı paşalarının resmedilmiş olması, bir din çatısının altında nasıl hoş görülür? (YBA, s. 106)

Macar süvâriyelerinin ayakları altında çiğnenen yeniçeriler, asırların zinciri içinde gelip geçen bazı insanların, daha çocuk yaşlarında Türk'e karşı nasıl bir peşin hükümle bileyip düşman etmez? (YBA, s. 107)

“Polonya'yı nasıl buldunuz?” dedi. (YBA, s. 109)

Bize, hâdiseleri kitap gibi okumayı öğreten Efendiye, bilmem nasıl şükretmeli? (YBA, s. 111)

Biz, nasıl bahtiyar bir çırak olmayalım ki, “Hâkîkatle mağlûp edilmekten büyük zevkim yoktur,” diyen bir ustanın sesi, kulağımıza değmiş bulunuyor. (YBA, s. 121)

Bana bir ara da, Hmdullah Suphi Bey'i nasıl bilemediğimi sordu. (YBA, s. 128)

Amma siz, o karanlık denecek loş kilisede ve benden kaç sıra ötede olduğunuz halde, bunu nasıl farkettiniz? (YBA, s. 131)

Mısır'dan hacca gitmek için çektiği sıkıntıları, fakat Resûlulhâh'ın, olmayacak işleri nasıl oldurduğunu, binlerce insan arasından vizesini ne sûretle alabildiğini anlattı. (YBA, s. 134)

Sonra bütün malların ellerinden nasıl alındığını, 1750 metrek arelik çok kıymetli bir yer için kırk senede ödenmek üzere iki bin lira gibi ağza almaya değmez bir istimlâk bedeli takdir edildiğini, bunu da Şeyh Haydar Efendi'nin kabul edip imzâladığını böylece bütün mülkleri ile berâber onun da gittiğini anlattı. (YBA, s. 154)

Tek insanın değil, ilim hey'etlerinin, ancak yıllarca sürecektir çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Yunanistan'ı Yunanistan yapan, dünyânın dört bucağına dağılmış zengin Rumların maddî mânevî desteği nasıl inkâr edilir? (YBA, s. 172)

Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Ancak, çöküp dağılırken, ona hizmet eden o kirli ve gâfil zümreler de, bu enkâzın altında ezileceklerini şimdiden düşünseler, acep nasıl olur? (YBA, s. 184)

Biraz daha şaşıran Korkut Bey: “Peki, nasıl biliyordun?” diye sorduğunda, hasta: “Müslüman toprağındaydım. Aklıma uydum, gâvur toprağına geldim ve oraya da

evvelâ bu kesilen ayağımı bastım. İşte o da, hatâmın kefâreti olarak gitti!” demiş. (YBA, s. 189)

Yâ Râbbî, bütün bu topraklara karış karış nasıl da damgamızı vurmuş ve sonunda çekilip gitmişiz! (YBA, s. 189)

Fakat İslâm’ın bu müşterek parolası, nasıl da güneş görmüş bir çiçek gibi, insanların yüzünde kokusunu, rengini, âyan ediyordu. (YBA, s. 191)

Türk olduğumuzu anlayınca nasıl ikram edeceğini bilemedi. (YBA, s. 194)

Salîbe bağlılık, nasıl bütün haçlı devletleri, îcâbı hâlinde, birbirlerine omuz verdirmekte ise, tevhit aşkının da, imân ve İslâm’ı coşturup, îlâ-yı kelimetullah potasında birleştirerek, yeri göğü titretmesi nasıl beklenemez?(YBA, s. 204)

Şimdi: Bir zamanın askerî müdâfaa hattı olduğu kadar şimdinin de bir târîh hazinesi olarak üstüne titrenmesi gereken âbidelerden biri olan surları, acaba hangi uğursuz ve câhil bir emrin kazması yıkmıştır? (YBA, s. 12)

Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme’nin en verimli ve kâr getirici zamanının, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu’nun bütün şerefine de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Şimdi aynı sular, doğu-batı rekabetinin bir siyâsi güreş meydanı. (YBA, s. 17)

Yolumu bekleyen yârâna, şimdiden hediye almaya başlamam lazım. (YBA, s. 22)

Yeşillikler ortasındaki o eski İstanbul, şimdi, biçimsiz bir taş yığını. (YBA, s. 25)

Şimdi elli yaşlarında ve Paris Üniversitesi’nin “Fakulté des Lettres et Sciences Humaines” kısmında araştırmacı. (YBA, s. 31)

Bir zamanlar, bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken, şimdi, beş on kuruş karşılığı, kapıda kesilen bir biletle, el kol sallayıp, gülüşe itişe dolaşmak, hangi devletin târihi, hangi devletin mâzîsi olursa olsun, içimi ezer ve bir çeşit üzüntü verir. (YBA, s. 30)

Trenle tekrar Montparnesse’ a geldik ve bir zamanların şâir, edip ve sanatkâr yatağı olan, fakat şimdi, rûhu kabz olmuş bu cesedi seyretmekle iktifâ ederek gene bir kahvehâneye girip sohbeta daldık. (YBA, s. 30)

Şimdi de Müslümanlığı ile iftihar ediyor. (YBA, s. 31)

Ne çâre ki şimdi, karşısında tek açık olan yol, bin yıllık geçmişini tuz buz eden inkılâpçıların işâret ettiği batı istikameti idi. (YBA, s. 41)

Ne ise ki şimdi de, mâzisinin bu ateşli, bu vecidli asırlarından utanç duymaksızın, onları dünyâya teşhir ederek hem maddî hem de mânevî fayda temin ediyor. (YBA, s. 44)

Şimdi de, tam karşısında bir köprü var. (YBA, s. 65)

Milano’nun, şimdi galeri ve geçit kısmı çarşı olan sarayı da, katedralin baktığı meydana nâzır. (YBA, s. 71)

Bir zamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkîlâtçılığı dillere destan iken, şimdi şu imrendiğimiz İsviçre’de, derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: “Kemikleri yalayıp arkaya fırlatmak yok. Tabağı kaldırıp altına tükürmek yok. Ağzını yenine silmek yok.” diyecek kadar misâfirlerine bile iptidâi ihtarlarda bulunmak zorunda kalıyorlardı. (YBA, s. 74)

Biz dört Türk, o istîlâ ve fütûhat rûhunu bütün haşmeti ile gönlünde yaşatan dört Türk, ecdâdının kan döktüğü bu topraklardan, şimdi bir seyyah olarak geçiyoruz. (YBA, s. 81)

Şimdi komünist rejimin esîri olarak, baskı altında yaşayan bu kütlelere, bir efendi intihap hakkı tanınsa, herhalde Türk idâresindeki mes’ut günlerini, bu sözde istiklâl devirlerinin esâretine tercih etmeleri beklenebilir. (YBA, s. 82)

Bir zamanlar Hindistan’dan Orta Avrupa’ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli’de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Beş sene evvel tek benzin istasyonu olan 400 kilometrelik bir yolda, şimdi sayılamayacak kadar çok benzinci ve motel mevcut. (YBA, s. 88)

İşte, bir zamanlar Türklere nafaka veren tarlalar, şimdibaşkalarını besliyor. (YBA, s. 89)

Bu milyonluk şehirde şimdiyalnız on bir Türk âilesi varmış. (YBA, s. 89)

Şimdi şu hisarpeçelerin arasına kurulmuş köprülerden geçerek Kale Meydanı’nda dolaşanların ne gözlerinde ne de gönüllerinde o eski devirlerin bir yâdı var. (YBA, s. 99)

Şimdi ise Avrupa kasabaları, bizim büyük şehirlere taş çıkartacak ölçüde muntazam. (YBA, s. 113)

Amma, o bir vakitler çalımla, azametle giyinmiş ve sâhiplerinin gurûru olmuş bu elbiseleri bugün vitrinlerden çıkarıp: Buyurun, giyin diye, zengin, fakir her kime o teklif edilse, şimdi bir palyaço kıyafeti sayılabilecek o libaslara bir rağbet eden, bir içine giren olur mu? (YBA, s. 125)

Evet şu 27 Mayıs İhtilâli olmasaydı, şimdi biz işçi ithal edecektik. (YBA, s. 143)

Bizim Köprülü kasabamızın adı, şimdi Titov Veles olmuş. (YBA, s. 150)

Dereli, tepeli koca kasaba, altmış sene evvel, baştan başa Türklerle mekûn iken, şimdi bu topraklarda, sinmiş, ezilmiş bir avuç Müslüman, ya var ya yok. (YBA, s. 165)

Şimdiden, bir milyondan fazla vatandaş kaybetmiş bulunduğumuza göre, ortada, kazançlı olan kim? (YBA, s. 172)

Şimdi olmuyor. (YBA, s. 172)

Şimdi de, insan oğlunun, paylaştırdığı topraklardan bir parça olan Fransa'ya âit yollardayız. (YBA, s. 175)

Ancak, çöküp dağılırken, ona hizmet eden o kirli ve gâfil zümreler de, bu enkâzın altında ezileceklerini şimdiden düşünseler, acep nasıl olur? (YBA, s. 184)

Bir vakitler, içinde edep ve erkân ile ders okunan bu binâda, şimdi içki içiliyor saçları omuzlarına inmiş hippiler, kötü kötü şakalaşıp eğleniyorlardı. (YBA, s. 194)

Üç asır boyu, dünyânın maddî-mânevî, ilim, irfan ve fen merkezi olmuş bulunan İslâm dünyâsı, şimdi de, günün şartlarını basamak yaparak, kaybetmiş olduğu zirveye yeniden çıkmayı planlamalıdır. (YBA, s. 203)

Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Ben, alelusûl, hemen iş, memleket ve târihte fâtihi millet olarak damgalanmış Türk evlâtlarının şimdi, dayak attığı ülkelere hizmete gelmeleri hikâyesine girdim. (YBA, s. 221)

Bir sengine yekpâre Acem mülkü fedâdır” dedirten o muhteşem, o bakımlı İstanbul, şimdi nerede? (YBA, s. 232)

Şimdi de berâberinde Timur Kocaoğlu var ve böyle temiz gençlere olan ihtiyâcından, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 236)

Sinan, yol arkadaşım yirmi yedi sene evvel kucağımda taşıdığım, seve seve her işine, kendi işlerimi fedâ ettiğim çocuk, şimdi genç bir adam ve ben onun kolundayım. (YBA, s. 247)

Seneler süren bir iç harple bir milyon evlâdını kaybetmiş İspanya, şimdi gününü gün eden bir refah içinde keyifli... (YBA, s. 254)

Araplardan kalma bir saray, şimdi Sevil belediye binâsı. (YBA, s. 255)

Priştineli olduğunu söyleyen bu sâde ve tabî halli Müslüman, bir ara; “Biz Arnavutlar Türklere minnettârız. Onlar Rumeli'ye gelmemiş olsalardı şimdi hepimiz Katoliktik!” dedi. (YBA, s. 258)

Zîra İslâm âlemine kurmuş olduğu ağ gibi, şimdi de, Sovyet emperyalizminin tuzağı içine düşmüş bulunan, perîşan ve muztarip bir batı vardır. (YBA, s. 265)

Bir zamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vurmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

Öyle ki, sarayları, kasırları, medreseleri, mektepleri, kütüphâneleri, kanalları, köprüleri, bağları, bahçeleri ve türlü türlü mîmârî sanat eserleri ile, hâlâ, topraktan baş kaldırmış İslâm'ın bereketlerinden şimdi ne kadar az çizgi kalmış bulunuyor. (YBA, s. 272)

Bir de bu toprakların üstünde, topraklara ışık saçan ilim, sanat, târih, tefsir, fıkıh, felsefe, hesap kitap meydanlarının erleri vardı ki, şimdi acep neredeler? (YBA, s. 272)

Anlaşıyor ki bunları getirenler, sonra bunlar, daha sonra, bunların evlâtları ve şimdi de, evlâtlarından gelmiş ya da gelecek çocuklarla vatandan kopmuş dört nesil... (YBA, s. 280)

Ancak: Böylece de Paris'e ancak yarın hareket edebileceğim anlaşıldı. (YBA, s. 17)

Tek insanın değil, ilim hey'etlerinin, ancak yıllarca sürececek çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerек değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün, yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Zâten cezbe ölçüsünde bir inançtan kuvvet almayan sanat, ancak, sürüm sürüm sürünerek yol arayan bugünkü sanat taslakları gibi olabilir. (YBA, s. 66)

Gökkubbe altına adâleti hür düşünceyi, içtimâî nizamı ve tek Allah inanişını getirmiş olan İslâm, artık bu topraklara ancak misafir olarak gelebiliyor. (YBA, s. 267)

Biraz: Başkaları için de biraz olsun yaşamasını öğrensek, insanlık nasıl rahat edecek, nasıl nefes alacak? (YBA, s. 18)

Kendi kendime: O yalan, bu yalan, var sen de biraz oyalan! dedim. (YBA, s. 22)

Esâsen dün Champs Elysées’den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirahat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

Kıyabilsem: Dur biraz! diyeceğim. (YBA, s. 43)

Öğleden sonra İnci ile biraz dolaştık. (YBA, s. 45)

Maamâfih, kendi kendimizi yıkışımıza acıyan ilk yabancı, bu sefir olmadığına göre, kulağımızı biraz olsun etrâfımıza vermek, herhalde yapılacak işlerin en âkılânelerinden biri sayılsa gerek. (YBA, s. 63)

Biraz ileride ve Via Del For L’imperial denen ana cadde üzerinde, gene bir harâbe var. (YBA, s. 63)

Berrin Hanım on beş senedir yaşadıkları bu ülkedeki Türk dostlarına haber vermek: “İşte geldiler, bunlar, beni ben yapan kapının insanları...” diye etrâfına tanıtmak üzere kalkmaya davrandıkça, biz, vaktimizin çok dar ve ağabeyiminde biraz keyifsiz olması yüzünden kalabalık çağırmasına mâni oluyorduk. (YBA, s. 77)

Göl kenarında bir gazinoda kahve içip biraz dinlendik. (YBA, s. 79)

Türkçe bilip bilmediğini sordum: “Biraz biliyorum,” dedi. Çok zor ve basit kelimelerle konuşuyordu. (YBA, s. 98)

Tülin ile biraz yaya dolaştık. (YBA, s. 104)

Biraz da, Âgâh Oktay Güner’in sesine kulak verelim: “1976 senesinde Ticaret Bakanlığı Müsteşarı sıfatıyla ticâret anlaşması imzâlamak üzere Polonya’ya gittim. (YBA, s. 107)

Ben, bir evvelki seyâhatte gördüğüm için onlara katılmadım ve nehir kenarında oturdum, biraz da şehri gezdim. (YBA, s. 110)

Gece başlayan yağmur, hareket edeceğimiz sabah, ortalığı biraz serinletti. (YBA, s. 111)

Biraz dolaştık ve tekrar, aktarma yaptığımız yere geldik. (YBA, s. 123)

Şehir hakkında, biraz olsun mâlumât almak istiyorduk. (YBA, s. 148)

Akşam çayını bahçede içtik ve şehrin merkezine giderek, nehir kenarında Bazar Kahvehânesi’nde akşam yemeğimizi yiyerek, geç vakit, biraz da şehri dolaştık. (YBA, s. 169)

O halbuki bu iki kutbu birleştirmek, o simsiyah kisveler altında gayritabiî bir hayat yaşayan ve yaratılışın rağmına sevitabiîlerini zorlayan bu râhipler ve râhibeler zümresini, biraz olsun ferahlatmak, beri tarafta ise, vahşete ve iptidâîliğe heves eden çıplaklara da, insanlık edep ve vekârını bir zarâfet, nezâket ve zarûret olarak kabul ettirmek gerek. (YBA, s. 179)

Biraz şehirden uzaklaşmak, biraz da, İstanbul’daki yârâna, gezip dolaşacağıma dâir söz vermiş olduğum için, peki dedim. (YBA, s. 206)

Hiç dinlenmeden zincirleme yorgunluklarıma bir menfez açmak, biraz toksin atmak üzere, yakınlarımla ve bilhassa Sinan’ın ısrârı ile bu kısa seyâhati ihtiyar etmiş bulunuyorum. (YBA, s. 208)

Bizim bulunduğumuz sâhilde dağlar biraz geriye çekilmiş ve Tiroller’de görülen binâ mîmârîsine uygun büyük bir oteli getirip bu kıyıya oturtmuşlar. (YBA, s. 217)

Biraz dinlenip bir de kahve içmek istedik. (YBA, s. 220)

Bugün: Fakat günün birinde, bugün beğenilenler için de bir gözden düşmenin mukadder olduğunu hatırdan çıkarmamak gerek. (YBA, s. 19)

Bugün, Türk'e istihfafla bakıp dudak büken Fransız, Kanûnî Sultan Süleyman'ın Osmanlı tahtında oturmakta olduğu devirde, Fransız Kralı Birinci François, memleketini, düşmanından halâs etmesi için, Türk gücünü yardımına çağırarak bir korku ve çâresizlik içinde bulunuyordu. (YBA, s. 20)

Sonra On Dördüncü Louis'yi emziren kraliçenin üryan göğsü de, bugün metrolarda, otobüslerde, sokaklarda, cinsî arzularının her türlü tezâhürlerini mubah ve tabîî kabul etmiş Fransa'yı hazırlamış bir çekirdek fikir, sanki bir sakat iffet anlayışının yaygınlaşıp cemiyete mâloluşu gibi idi. (YBA, s. 29)

Maalesef bugün bile kalkınma yolunda, iyi yetişmiş kadrolara ve gelişmeyi, her kademede omuzlayacak kudretli elemana sâhip olduğumuzu söylemek vaziyetinde bulunmamaktayız. (YBA, s. 38)

Fakat bugün şehrin varoşlarında ise, yarın, ellerinde mukayese malzemesi kalmamış yeni nesiller, bu çirkinliği benimseyecek, belki de, muhâliflerine karşı mücâdele edecek, sevgi gösterecek şehrin içine sokacaklardı. (YBA, s. 69)

Türkiye bugün bir kıyametler buhranını yaşamaktadır. (YBA, s. 86)

Amma ne çâre ki bugün, değil başkalarını çekip çevirmek, kendi başına dahi medârı yok... (YBA, s. 86)

Son müezzinin bugün seksen yaşında olan oğlu, ihtiyar karısı ile, câmi avlusunun içinde bir kulübede oturuyorlar. (YBA, s. 91)

Adam, bugün çorap satıp ekmek parasını çıkarır, yarın fındık fıstık satar veyâhut, keyfinin istediği herhangi bir işi tutar. (YBA, s. 93)

O kadar ki, kralı “Biraderim” diyebilen Osmanlı Sadrâzamı ve orta Macar Kralı Tökeli İmre'ye mührünü “Orta Macar kralıyım Tökeli İmre-hazırım emre” diye yazdıracak bir kudretin sâhibi olan Türk evlâdının bir bölümü, ne yazık ki bugün vatanını düşmana bağışlayacak bir gaflet ve hıyânet içinde... (YBA, s. 101)

Amma bugün, bir târihî kalıntıdan ibâret... (YBA, s. 190)

Amma, o bir vakitler çalımla, azametle giyinmiş ve sâhiplerinin gurûru olmuş bu elbiseleri bugün vitrinlerden çıkarıp: Buyurun, giyin diye, zengin, fakir her kime o teklif edilse, şimdi bir palyaço kıyafeti sayılabilecek o libaslara bir rağbet eden, bir içine giren olur mu? (YBA, s. 125)

Hırsızın kırdığı camın yerine konması hikâyesi bugün de bitmedi. (YBA, s. 133)

Yahûdinin bugün de en korktuğu silâh, Türk'ün siperi silâhı olan tasavvuftur. (YBA, s. 137)

Hele, bundan ileri devirlerde, sayıya hesâba gelmeyen bahçeler ile bir yeşillik cenneti iken, bugün taş ve tuğla yığını hâline getirilmiş bulunuyor. (YBA, s. 138)

Nitekim, bilenlerin ifâdelerine göre, 1941 anlaşmasından sonra Türk göçü öylesine kesif olmuş ki, bugün Üsküp'ün yerli ve köklü âilelerinden ancak 40-50 hâne kalmış. (YBA, s. 153)

Bugün ise, altı yüz sene Türk patronajı altında yaşamış bir memleketin fertleri dahi bize yabancı... (YBA, s. 167)

Amma bugün, varak-ı mihr ü vefâyı kim oku kim dinler ki... (YBA, s. 168)

Bizimkiler bu gün, Berrin Hanım'ın komşusu olan Mehmet Arslan ve karısı Nermin Arslan'ın rehberliğinde, dağlara ve şelâlelere gitmeye karar verdiler. (YBA, s. 171)

Bugün, bir lokma ekmek için memleketlerinde uşaklık ettiğimiz şu İsviçreliler, çok değil, bir buçuk asır evvel, diğer Avrupa devletleri gibi, gayrimedenî, iptidâî ve birbirini dişleyen küçük topluluklar idi. (YBA, s. 173)

Bugün Rusya, dünya milletleri arasında ve gök kubbe altında yaşayan azim kalabalığın üçte birini avucu içinde tutmakta. (YBA, s. 175)

Bugün Venedik'te son günümüz. (YBA, s. 182)

Bugün Yugoslavya, bir dereceye kadar komünistlikten sağa meyletmiş bulunduğundan, az da olsa, bir ferdî ve içtimâî ferahlama hissediliyor. (YBA, s. 186)

Bosna Vâlisi Muhsinzâde Abdullah Paşa'nın toruları, bugün İstanbul'da yaşamaktalar. (YBA, s. 191)

Bugün Bosna Müslümanları, komünist idâreye söz anlatabiliyorlarsa, bu, Tito'nun akıllı bir devlet adamı oluşundan. (YBA, s. 196)

Bir zamanlar otuz kırk bin akıncının ılgar edip doyumluklarla döndükleri Avrupa topraklarına, bugün Türk mileti, ednâ menfaatlar için koşuyor. (YBA, s. 202)

Bugün müslüman dünyasına, İslâm'ın Kızıllema'sı demek olan îlâ-yı kelimetullâhı, kütlelerin maddî gücü ile birleştirmiş bulunan Ömer'ler, Ali'ler, Fatih'ler, Yavuz'lar gibi, tasarruf ehli ihlâs ve celâlet sâhibi erler gerek. (YBA, s. 205)

Bugün, Münih'de her yer kapalı. (YBA, s. 206)

Bugün, Necâti'nin teklîfi üzerine, Almanya'nın iç turizm şirketlerinden birinin otobüsü ile, tâkriben yüz elli kilometrelik ve gidiş dönüş, altı saatlik bir gezintiye karar verdik. (YBA, s. 206)

Otuz kırk bin mevcutları ile, at üstünde kartal kanadı açan o cenk erlerini, bugün hatırlayalım dahi kalmadı. (YBA, s. 207)

Bir zamanlar kapı kulları binleri aşan ve orta halli sayılanların dahi, sandıkları sepetleri cevâhirlerle dolu olan Türk soyu, bugün Almanya'nın iş hayâtını güçlendirme yolunda seferber. (YBA, s. 208)

Zira, bir vakitler birer minyatür şehir, birer zirâat, sâneyi ve kültür merkezi olan Türk köylerinin, kasaba ve şehirlerinin halkı, bugün yoksul, hatta aç. (YBA, s. 208)

Bana, bir çocuğa veya anaya bakar gibi dikkat ve ihtimam gösteren Necâti Tahralı, bugün de, şehre yirmi beş kilometre mesâfede bulunan Starnberg Gölü'ne götürdü. (YBA, s. 210)

Bugün de Necâti, Münih'e otuz beş kilometre mesâfede bulunan bir başka göl kenarına gitmemizi planlamış. (YBA, s. 217)

Bugün, Necâti Tahralı ile gene altmış küsur kilometrelik ve küçük seyâhate karar verdik. (YBA, s. 219)

Bugün hep berâber uzak ve yakın üç göle gittik. (YBA, s. 227)

Bugün Pazar. (YBA, s. 230)

Bugün, Süleymâniye'yi gâfil bir zihniyet boğmuş bulunuyor.
(YBA, s. 232)

Bugün Türk Konsolosluğu'nun satın alıp yaptırdığı binâ, Almanların Türk esirlerine yaptırdığı kanalın yakınında bulunmaktadır. (YBA, s. 237)

Paranın ve cehâletin kurup işlettiği düşman eli ve düşman altınları ile idâre edilen hayvanlaşmış bir kalabalık ki, bugün güldüğüne yarın ağlayacağından dahi bîhaber. (YBA, s. 237)

Program gereğince bugün Kurtuba'ya gidilecek. (YBA, s. 256)

Bugün yerin üstünde kalmış taşın toprağın dile gelmiş âbidelerine koşanlar, yüz yıllarca evvel, Endülüs medeniyetinin, ilim, sanat hukuk ve idâre nizâmına hayran idiler. (YBA, s. 256)

Sevil Konferansı, bugün için de, ilerisi için de ümit verici bir toplantı mâhiyetinde olmamakla berâber, dâvet edilen Müslüman delegeler arasında çok değerli kimselerin

bulunması ve bunlardan bâzıları ile ayrı ayrı tanışmış olmaklığımız, istikbâbele açılan birer ümit penceresi sayılabilirdi. (YBA, s. 257)

Söylendiğine göre, bugün Libya'daki Rus nüfuz ve buyruğu o mertebede bulunuyormuş ki, Pakistan'dan işçi getiren bir tâyyareyi daha içindikilerin ayaklarını yere bastırmadan geri çevirmişler. (YBA, s. 260)

Bugün Endülüs, İspanyol için solup sararmış bir târih sahîfesi... (YBA, s. 261)

Bugün, artık keyfî yerinde bir batı dünyâsı yoktur. (YBA, s. 265)

Bütün dünyâyâ irfan, medeniyet, bilgi ve üstün bir sanat dersi veren Endülüs, bugün dahi, enkâzının taşı toprağı ile, beş kıt'aya seslenmekte devam ediyor. (YBA, s. 267)

Zira bugün Türk vatanında, altı yaşında olanların da altmış yaşında olanların da hemen hepsi, vatan heyecanı, toprak aşkı söndürülmüş dilsiz, dinsiz, târihsiz gayrimillî bir eğitimle yetişmiş nesiller... (YBA, s. 280)

Zira bugün de, gönüllerimiz Kâbesinin putlarla dolu olduğu bir gerçek. (YBA, s. 288)

Maamâfih bugün İslâm coğrafyası nasıl güçsüz, perîşan ve dağınık ise, teknik hârikaların îcatçısı olmasına rağmen, materyalist batı da mânen meflûç ve yatalaktır. (YBA, s. 290)

Lâkin geçmişle övünmenin bugün İslâm âlemine hiçbir faydası yoktur. (YBA, s. 295)

Bugün İslâm'ın elinde, îlâ-yı kelimetullah adına karılıp karıştırılacak birlik helvasının bütün zahîresi mevcut bulunuyor. (YBA, s. 296)

Şöyle: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Niçin: Sonra İstanbul'daki yeni açılan Kültür Sarayı'ndan bahsedilirken de: “Neden saray? Niçin böyle eski bir ismi kullanmışlar?” demez mi? (YBA, s. 34)

Ya biz neden, niçin ayırırız? (YBA, s. 44)

Halbuki Türk gücü İslâm imânî demek olan o iki sıcak kanadın altında, cinsi cinsimizi tutan bereketli döllere üreteceğimize, kuluçka ana vatanı ördek yumurtası çıkarmaya zorlamakta ayak diremek niçin? (YBA, s. 128)

Böyle: Böyle bir sanat galerisi, birkaç saatte değil, birkaç hafta hatta aylarca gezildikten sonra değerlendirilebilir. (YBA, s. 66)

Acaba dünya mîmârî târihi içinde, sâdelikle azamet ve asâleti nefsinde toplamış Osmanlı mîmârîsine hayran olan ve bu duygusuna iştirak edecek arkadaş arayan böyle gencecik bir Türk vatandaşı var mıdır? (YBA, s. 71)

Böyle olmakla berâber, patron devlet, hudutları içine kapanıp yabancılara kapılarını örtmenin ne büyük iktisâdî gaflet olduğunu anlayarak, seyyah celbetmek meselesini âdeta bir endüstri hâline getirmiş. (YBA, s. 88)

Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zaman asla böyle soytarılaşmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Tek insanın değil, ilim hey’etlerinin, ancak yıllarca sürebilecek çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Tek insanın değil, ilim hey’etlerinin, ancak yıllarca sürececek çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165-166)

Öyle: Genç, derdini anlatırken: “Anam babam nasıl konuşurlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim. Arkadaşlarım arasında beni küçük düşüren alayların arkası kesilsin diye çok muvaffak bir talebe olmayı denedim. Amma, gene işe yaramadı. İşte bizde bu yoktur. Hoca, talebesi ile alay etmez.”dedi. (YBA, s. 85-86)

Yollarda da kaç kereler arabayı durdurup ferâceli Türk kadınlarının boyunlarına sarılarak buralara kadar öyle geldim. (YBA, s. 87)

Türk târihinin Dârülcihad’ının içinde bir seyyah olarak bulunmakla öylesine hüzünlenmişim ki âdeta, geride kalan anlı şanlı târih, sitem ediyor: İman ordularının çekilip gittiği yerde senin işin ne? diyordu. (YBA, s. 88)

Allahâısmarladık demek üzere hâne sâhibini etmek için yanına giren misâfir, bir kese altın ve gümüş para ile de hoşlanarak öyle uğurlanmış. (YBA, s. 90)

Bir vakitler Ali Paşa Câmîi olan Sıgetvar’ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve

hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Öyle de oldu. (YBA, s. 109)

Fakat İnci, buraya kendi havasını öyle bir sindirmiş ki, içeri girer girmez, bunu hissetmemek mümkün değil. (YBA, s. 121)

İşte, İnci ile de öyle oldu. (YBA, s. 123)

Nitekim öyle olduğunu da sonradan öğrendik. (YBA, s. 132)

Öyle şaşırmış ve sevinmişti ki, bir an ne söyleyeceğini bilemedi. (YBA, s. 153)

Nitekim, bilenlerin ifâdelerine göre, 1941 anlaşmasından sonra Türk göçü öylesine kesif olmuş ki, bugün Üsküp'ün yerli ve köklü âilelerinden ancak 40-50 hâne kalmış. (YBA, s. 153)

Öyle olmasa Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın karşı kıyıya askerlerini geçirmek için kurduğu köprüyü, coşan suların bu öncü birlikleri berâber alıp götürdüğünü, takviye alamayan askerin ise karşı sâhide şehit edildiğini hatırlar ve hatırlatırdı. (YBA, s. 168)

Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Bizim için de bu defa öyle oldu. (YBA, s. 178)

Buradan gidenler, Kayalar'ı ikinci bir Konya olarak öylesine inşâ etmişler, öylesine benzetmişler ki âdeta sokakları ve binâları ile Konya'yı gittikleri yere götürmeye muvaffak olmuşlar. (YBA, s. 194)

Amma, siyâsî ve askerî hezîmetler, irfânımızı da, cemiyetimizi de öylesine zedeledi ki, çatlayan ikbâlîmiz küpünden asırların biriktirdiği bütün bir sermâye suyu akıp gitti. (YBA, s. 207)

Millî değerlere Tanzimât'la vurulan en ağır yıkıntı kazması, o gün bu gün öylesine işlemekte devam etmiş ki, çiğnediği bütün kıymetleri, tuz-buz ederek enkaz hâline getirmekte kusur etmemiş. (YBA, s. 233)

Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey'e: "Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi'ye, buraya gülerек değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır," dedim. (YBA, s. 257)

Ne ki, İslâm'ın İrfan ve çerâğı, Katolik İspanyol'un da, Katolik batnında gözlerini öylesine kamaştırdı ki, basar-ı bâsiretleri bu ışığa bakmaya tahammül edemedi. (YBA, s. 278)

Hep berâber: TDK Türkçe Sözlük'te bu sözcüğü birleşik sözcük olarak kabul etmiştir.

Peter Andrews, bize Temple Churc'u göstermek istemiş ve Dr. Rahmi Öz Bey, Mügül, Peter ve ben hep berâber gitmiştik. (YBA, s. 129)

Hep berâber yukarı çıktık. (YBA, s. 132)

Hep berâber evden çıkıp, Printemps ve La Fayette'e gittik. (YBA, s. 132)

Hep berâber evden çıktık. (YBA, s. 135)

Akşam gelip bizi aldılar, hep berâber eve döndük. (YBA, s. 136)

Kaç gündür, sanki İstanbul'da imişiz gibi, hep berâber yemek yiyoruz. (YBA, s. 136)

Öğleden evvel hep berâber Vincennes Hayvanat Bahçesi'ne gittik. (YBA, s. 138)

Mürüvvet Hanım'la konuştular ve anlaşarak birkaç gün sonra da hep berâber gittiler. (YBA, s. 157)

Fakat İlhan Ayverdi, bir fayton tutmuş, geldi ve beni alarak hep berâber Meriç'e gurup seyretmeye gittik. (YBA, s. 163)

Sonra hep berâber otele döndük. (YBA, s. 170)

Evvelâ hep berâber çıktık. (YBA, s. 182)

Birer kahve içtikten sonra hep berâber, o kır gazinosuna gittik. (YBA, s. 195)

Birkaç gün evvel, hep berâber, Tegernsee'ye gittik. (YBA, s. 226)

Bu gün hep berâber uzak ve yakın üç göle gittik. (YBA, s. 227)

Böylelikle Libyalı karşılayıcılarımızı tanıdık ve hep berâber Los Lebreros Otel'i'ne geldik. (YBA, s. 253)

Sinan, yukarı fırlayarak mantomu getirdi ve hep berâber yola çıktık. (YBA, s. 270)

Geç vakit hep berâber bizim otele geldiler. (YBA, s. 277)

Yeni baştan: TDK Türkçe Sözlük'te bu sözcüğü birleşik sözcük olarak kabul etmiştir.

Müslüman îmânı, Türk gücü ile birleşerek bütün bu cennet toprakları zaptetmiş, şehirleri yeni baştan kurmuş, sanat şâheserleri ile bezemiş ve sonunda işte, nâmahremlere bırakıp çekilmiş. (YBA, s. 193)

2.4. Sözcük Grubu Biçiminde Zarflar

Üç eserdeki yapısına göre değerlendirilmiştir. Bu bölümde en fazla paya sahip olan kelime gruplarıdır.

2.4.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Sözcük Grubu Biçiminde Zarflar

Aşağıda Hancı’daki kelime grupları sınıflandırılmıştır.

2.4.1.1. Zarf-fiil Grubuyla Oluşanlar

Bir uçtan bir uca uçarken: İşte ben de bu hayat kavsini, ölümle dirim arasında bir uçtan bir uca uçarken, başım birinin zirvesinden ötekinin şâhikasına değer durur. (H, s. 8)

Hayat hızla sürünüp geçerken: Hayat hızla sürünüp geçerken bir ses:

-Öl, der. Çabuk öl! (H, s. 8)

Gönül verip: İmânım sana gönül verip benden kaçalı kâfirim artık, dedim. (H, s. 10)

Dudaklarını kulağıma yaklaştırıp: Söyle fermanlım söyle... bana gene, duymak istediklerimi de, istemediklerimi de, dudaklarını kulağıma yaklaştırıp bir bir söyle, bekliyorum. (H, s. 15)

Meltemlerle hârelenen sular gibi ürperip: Kâh meltemlerle hârelenen sular gibi ürperip, dudak değdirecek kıyı ararım. (H, s. 19)

İki cihânı kalbinden vuran o insafsızın eline düşüp: Acabâ sen de mi zamânın kâtiline rastladın, sen de mi iki cihânı kalbinden vuran o insafsızın eline düşüp böyle mekânsız, duraksız, kararsız oldun? (H, s. 21)

Kabarıp taşarak: Yaz meltemleriyle tatlı tatlı çırpınan bir perde gibi, yüreğimin açık duran penceresinde, halecan ve ümitte kabarıp taşarak seni bekliyorum. (H, s. 23)

Senin bir savruntunla uçup: Bir gün şu hayat harmanından, senin bir savruntunla uçup gideceğim. (H, s. 24)

Onun mülkünü de devletini de yağmalarken: Zaman, akıl ermez cilve ve sillelerle onun mülkünü de devletini de yağmalarken, ey gönüllerin tek tâcdârı! (H, s. 24)

Aklımı şaşmadan, dü âlemi aşmadan, dertlere sataşmadan: Ben aklımı şaşmadan, dü âlemi aşmadan, dertlere sataşmadan bir kaybım var bulur muyum? (H, s. 26)

Cihan cihan dolaşmadan, yıldız yıldız tırmaşmadan, ölüm ile sarmaşmadan: Cihan cihan dolaşmadan, yıldız yıldız tırmaşmadan, ölüm ile sarmaşmadan ben kaybımı bulur muyum? (H, s. 26)

Kayıtsız vâdesiz köpürüp: Elsiz ayaksız, isimsiz sıfatsız, kayıtsız vâdesiz köpürüp taşıyım. (H, s. 30)

Doğacak baharın sancısını çekerken: Soğuklar, yağmurlar karlar fırtınalar altında, doğacak baharın sancısını çekerken feryâd eden tabiat gibi, vakit vakit inleyip sayıklar olurum. (H, s. 31)

Celâdet ve kudretinle katılırken: Tâ ezel gününden başlamış şu dünya muhârebesine, celâdet ve kudretinle katılırken, beni vurmak için gönüllü yazıldığını bilmez miyim? (H, s. 31)

Sel gibi akıp: Peki gitsin... gün de gece de dünya da ukbâ da sel gibi akıp gitsin... sen kal, sen var ol, ey ulvî nasip... ey cihanlara bedel olan gönül yanığı! (H, s. 31)

Baş kaldırıp: Ya böyle bir dem, böyle bir zaaf ve tâkatsizlik baş kaldırıp elimi kolumu bükerek, kararlarımı, öfkelerimi yağmaya verirse, o zaman, taksîrin kimde olduğunu kulağıma fısıldar, beni döneklikle suçlandırmadığını söyler misin? (H, s. 32)

Delik deşik edip: Güneş bulutların kalbini delik deşik edip karanlığı yutmak istiyor da, sen arzu istek nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Son ışıklarından soyunup: Yorgun gün, bir aşk telâşıyla son ışıklarından soyunup başını yastığa bırakmak istiyor da, sen daha, dilek ümit nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Toprak içinde tuttuğu nefesini üfleyince: Toprak, içinde tuttuğu nefesini üfleyince, yerden çiçek, çemen bitiyor da, sen, sırlarını dökmek için hiç mi telâş etmeyecek, insaf nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Yüreğim yumuşayıp su kesildikçe: Yüreğim yumuşayıp su kesildikçe, taş kalpli zamânı, inâdı tutmuş bir alingani, bir insafsızı hatırlatıyor. (H, s. 39)

Allah'ı sevip: Allah'ı sevip şeytanı düşman tutar mısın? (H, s. 43)

Bir el çekip: Zâten o ad bir libastı. Bir el çekip soyuverdi. (H, s. 44)

Sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp: Senin methinden gayrisine dudaklarım bağlı olduğunu daha öğrenmedin mi? der gibi sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp başını yana çevirdi... (H, s. 46)

İki taş arasında ezilip: Kâh iki taş arasında ezilip un-ufak oldum, tozlarımı yele verdin. Kâh cihanla birleşip kabıma sığmaz oldum; dünyâlardan öte âlemler açtın. (H, s. 48)

Cihanla birleşip: Kâh cihanla birleşip kabıma sığmaz oldum; dünyâlardan öte âlemler açtın. (H, s. 48)

Arkalarına bakmadan: Bulutlar, vefâsız sevgililer gibi arkalarına bakmadan kaçıp gitti. (H, s. 49)

Ellerini gecenin koynuna sokup: Seher vakti, ellerini gecenin koynuna sokup gömleğini yırttı. (H, s. 49)

Meçhul sevgilisinin kapısından süzülüp: Güneş, ilk aşk heyecânı çeken bir kız kadar ürkek, meçhul sevgilisinin kapısından süzülüp gitti. (H, s. 49)

Tadını gözlerimden esirgeyip: Uyku, gene tadını gözlerimden esirgeyip, boş kalan yerini yaşlarla doldurdu. (H, s. 49)

Gönlümü uzatıp: Dayanamadım. Gönlümü uzatıp: Bana da! dedim. (H, s. 50)

Elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Perdeyi kaldırıp: Ey Hakk'ı bildiren, ona götüren, perdeyi kaldırıp onu gösteren... (H, s. 53)

Hacer-i Esved diyerek: Gökyüzünün sayısız dünyâlarından tâ bizim dünyâmıza düşmüş taş parçasına "Hacer-i Esved" diyerek yüzlerimizi sürüyoruz. (H, s. 54)

Bizim dünyâmızın balçığından yoğrularak: Bizim dünyâmızın balçığından yoğrularak şekillenip, adına da Âdem dediğimiz insana neden yüzümüzü gözümüzü sürmekten çekiniyoruz? (H, s. 54)

Seller olup: Aşk etti revân, seller olup kaf'ları aştı. (H, s. 55)

Gül olup: Şirktir dilemek, yâ aramak mâdemki yüzün gül olup açtı. (H, s. 55)

Tek tek, damla damla dökmeye başlarken: Bulutlar, zengin ama cimri bir adam gibi, yağmuru tek tek, damla damla dökmeye başlarken, vazgeçip rüzgârla yer değiştirdi. (H, s. 57)

Parmak uçlarına basa basa: Bir zaman da bu oynak esinti, geçişleri görülmeyen perilerin ayak sesleriymişçesine kâh telâşlandı, kâh parmak uçlarına basa basa hafifleyerek geceyi eteğinden yakaladı. (H, s. 57)

Koşarak ve gülümseyerek: Geciksin, doğmasın diye... O da bana, müjdelilerle yüklü bir haberci gibi koşarak ve gülümseyerek gelen rüzgârla cevap gönderdi. (H, s. 58)

Ben istemedikçe: O güneş ki hemşehrimdir, ben istemedikçe ışığını dünyâya salıp da, çatısını duvarını karanlıklardan ördüğüm kalemi yıkar mı hiç? (H, s. 58)

Işığını dünyâyasalıp: O güneş ki hemşehrimdir, ben istemedikçe ışığını dünyâyasalıp da, çatısını duvarını karanlıklardan ördüğüm kalemi yıkar mı hiç? (H, s. 58)

Kirpiklerinden yorgunluk akarak: İnsanoğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Seni ararken: Seni ararken kendimle buluşuyor, kendimi bulmak isterken seninle yüz yüze geliyorum. (H, s. 60)

Kendimi bulmak isterken: Seni ararken kendimle buluşuyor, kendimi bulmak isterken seninle yüz yüze geliyorum. (H, s. 60)

Tabiatın gözlerini öperek: Benden hayır olmadığını anlayan gece ise, her zaman ki gibi, tabiatın gözlerini öperek uyuttu. (H, s. 60)

Daha gün doğmadan: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Yüzüne gül suyu serpilerek: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Senden uzaklara düşeli: Senden uzaklara düşeli, günüm gecem hep yolculukla geçiyor. (H, s. 62)

Mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken: Bilirsin, daha kendimi mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken, dilimin döndüğü, gücümün yettiği kadar, seninle bu cihan ortasında aracılık etmeyi, önüne geçilmez bir heyecanla yaşar oldum. (H, s. 64)

Zamanlar geçtikçe: Zamanlar geçtikçe hiçbir şey bilmeyeceğini, bu dünyâya, sâde hayran olmak için gelindiğini öğrendi. (H, s. 64)

Yüzümü benimle örtüp: Yüzümü benimle örtüp gülümsüyorum. (H, s. 65)

Binlerce dudak kesilip: Kanlı bir meydana dönmüş yüreğimin üstüne yemîn ederim ki, bu sükûtun, sanki binlerce dudak kesilip gene veriyor, veriyor. (H, s. 66)

Pey sürerek: Ama o, bu kara, bu kırık mangircığı, kor gibi altınlar arasından çekip, pey sürerek hazînesinde yer verdi. (H, s. 67)

Beni âleme söyleyip: Üstelik: Seni kendim için, beni âleme söyleyip bildirmen için seçip aldım, dedi. (H, s. 67)

Allah! diye: Bir ses duydum: Allah! diye feryâd etti. (H, s. 69)

Lebbeyk! diye: Bir ses duydum: Lebbeyk! diye cevap verdi. (H, s. 69)

Bunu yere düşürtüp: Mâdemki elime tevhit bayrağını verdin, bunu yere düşürtüp nefsim düşmanına çiğnetme! (H, s. 76)

Ayaklarım bir gizli ağa takılıp: Sana rastlamak, seninle karşılaşmak için mi ayaklarım bir gizli ağa takılıp şu cihâna yuvarlandım? (H, s. 79)

Gece gündüz demeden: Suların bile uyuduğu bu dünyâda, gece gündüz demeden sana akmak için mi, durulup yatışmaz oldum Allah'ım? (H, s. 79)

Bu ocakta yanıp: Bana tahammül ver Allah'ım... Çünkü tahammülüm de, bu ocakta yanıp kül oldu. (H, s. 83)

Akılla didiklenerek: Yoksa akılla didiklenerek lîme lîme edilmiş bir îmandan takdîr-i ilâhî bizi irak tutar inşallah... (H, s. 84)

Onu dinlerken: İnsan var, onu dinlerken ne dünyâsı kalıyor ne ukbâsı... Ama insan var, onu ne duyuyor ne de anlıyor. (H, s. 88)

Kurdu kuşu sindirip: Kurdu kuşu sindirip yola getiren insanoğlu, neden seni ehlîleştirilememiş ey gönüller aslanı! (H, s. 90)

Şûle olup: Zulmet zulmet dolaşsam, şûle olup saçılısam, bed huyluya, kem gözlüye, âsî, cânî, mücrime, zamâ içre zamâna. (H, s. 97)

Bilir bilmez: İsrâfil'den sûr kapayım, bilir bilmez ben çalayım, kıyâmeti koparayım, haşır mîzan ettireyim, yolum yoluna düşer mi dersin? (H, s. 98)

Göz açıp kapayınca: Yel gibi uçtun, sel gibi geçtin, göz açıp kapayınca, gözden silindin... (H, s. 99)

El ele tutuşup: Yıldızlar el ele tutuşup karşıma gelse, seni benden dilese... (H, s. 100)

Rûhumu kabzedip: Azrâil ölüme ferman getirse, rûhumu kabzedip alsa götürse... (H, s. 100)

Su, su! diye: Dileğimin yerine gelmeyeceğini de bildiğim halde, ne yapayım, gene de harâretten yanan bir hasta gibi: Su, su! diye inliyorum. (H, s. 102)

Gelmediğin zamanları hesap edip: Gelmediğin zamanları hesap edip, adetlerin korkunç boğultusuna gömülmeyeceğim. (H, s. 103)

Ne diye: Ne diye şu garip dünyâya gelip sükûnumu bozdun? (H, s. 103)

Evvelce nasıl, ne diye geldin? (H, s. 23)

Şu garip dünyâya gelip: Ne diye şu garip dünyâya gelip sükûnumu bozdun? (H, s. 103)

Bir sihirli taht düzüp, bu senindir, diyerek kolumdan çekip: Keyfimi rahatımı altüst ettinse de bir sihirli taht düzüp, bu senindir, diyerek kolumdan çekip üstüne oturtun. (H, s. 103)

Buyruğu da, devleti de koyup: Saltanatım, hükümrânlığım eşsiz de olsa, bilmez misin ki, buyruğu da, devleti de koyup bu cihânın dışına yol bulmak tek kârımdır benim. (H, s. 103)

Çâk olup: Arzu çâk olup merâm olsun. (H, s. 108)

Kim o, demeye kalmadan itip: Kim o, demeye kalmadan itip içeri girdi. (H, s. 111)

Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Vedâ! diyeli beri, dâne misâli ezilip un-ufak oldum. (H, s. 113)

Dâne misâli ezilip: Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Vedâ! diyeli beri, dâne misâli ezilip un-ufak oldum. (H, s. 113)

Ahvâlîm sorup: Acep gene, bir gün gelir, ahvâlîm sorup hâlîm arar, dermânım olur musun? (H, s. 113)

İplik iplik tarayıp: Kuş cıvıltısından, nalın şakırtısından, bilezik çingirtısından, yaprak hışırtısından sesler topladım; bir kız onları iplik iplik tarayıp eğirecek, sonra da senin güzel boynuna şal dokuyacak. (H, s. 114)

Beni bırakıp: Beni bırakıp sergüzeştimin eteğine asılsınlar, dedikodu çalılığının dikenlerine takılıp da beni unutsunlar için... dedim. (H, s. 115)

Dedikodu çalılgının dikenlerine takılıp: Beni bırakıp sergüzeştimin eteğine asılsınlar, dedikodu çalılgının dikenlerine takılıp da beni unutsunlar için... dedim. (H, s. 115)

Tozu dumana katarak: O zaman bu zaman, tozu dumana katarak peşim sıra koşanı, yalnız bırakmamak için... dedim. (H, s. 115)

Yumak yumak çözölüp: Gün çıkıktan sağılır gibi açılıp uzasın da, zihnime dolan mânâlar yumak yumak çözölüp dünyâya akmasın olur mu? (H, s. 116)

Kırları sarsıp: Sabah rüzgârı, gözlerini ovuşturan uyku sersemi kırları sarsıp kendine getirsin de, içimde esen fırtınalar, dalımı budağımı kırıp koparmasın olur mu? (H, s. 116)

Yanıma derken: Yanıma derken canıma geldi. (H, s. 119)

Yanına varınca, kapına ulaşınca: Bırak gideyim, gideyim, kendimi geçeyim; tâ yanına varınca, kapına ulaşınca... (H, s. 120)

Sen önüme düşeli: Yıldız yıldız atlayım, yeri göğü aşayım, sen önüme düşeli, önü ardı olmayan, seferim var, seferim var... (H, s. 121)

Cihanları gezip: Akıtmalı ata binsem, cihanları gezip dönsem... (H, s. 124)

Bayır çayır koşup: Yele, sele selâm versem, yılan kaymaz, kervan aşmaz bayır çayır koşup geçsem... (H, s. 124)

Bir el atıp: Kanatlısam göğe çıksam, bulut bulut boyun büksem, yıldız yıldız yüzüm sürsem, alın! desem, bir el atıp alırlar mı? (H, s. 124)

Bir göz atıp: Bakın! desem, bir göz atıp bakarlar mı? (H, s. 124)

Daha sormadan: Daha sormadan baş çevirdi, dudak bağladı, sükût etti. (H, s. 126)

2.4.1.2. Sıfat Tamlaması Biçiminde Oluşanlar

Ölümün kucağına atıldığım zaman: Ölümün kucağına atıldığım zaman ise gene, o ses, hem de telâşlı, hem de sanki bir daha dirilmeyecekmiş gibi, korkulu ve üzgün, tâ cân evime bâsübâdelmevt kadehini dayar. (H, s. 8)

Bir vakitler: Dâvud da bir vakitler benim için gözyaşı dökmüştü, dedim. (H, s. 10)

İlk gördüğüm gün: Onlara nasıl söyleyebilirim ki, seni ilk gördüğüm gün benim için Kadir Gecesi olduğunu... (H, s. 12)

O gün bu gün: Evet, o günü bu gün, seninle geçen her günüm, her saat Kadir nurları ile ışıklıdır. (H, s. 12)

Seninle geçen her günüm: Evet, o gün bu gün, seninle geçen her günüm, her saat Kadir nurları ile ışıklıdır. (H, s. 12)

Her saat: Evet, o gün bu gün, seninle geçen her günüm, her saat Kadir nurları ile ışıklıdır. (H, s. 12)

Ne zaman: Onu ne zaman tanıdın? dediler. (H, s. 12)

Ama çeşmenin suyunu elinin ayası ile tıkmak gafletinde bulunan çocuk, bu karşı koyuşa isyan eden sularla nasıl tepeden tırnağa ıslanırsa ben de ne zaman kendi kendimi susturmak istediysem o söz geçmez çoşkunluğun sitemi tûfânına uğradım. (H, s. 64)

Ne zaman doğdum, ne zaman büyüdüm? (H, s. 79)

O zaman, bu zaman: Ammâ o zaman, bu zaman, hayâlin rehindir. (H, s. 15)

O zaman bu zaman, tozu dumana katarak peşim sıra koşanı, yalnız bırakmamak için... dedim. (H, s. 115)

Bir an: Bir an oldu gene de gittin. (H, s. 15)

Her zaman: Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

Bir gün: Bir gün şu hayat harmanından, senin bir savruntunla uçup gideceğim. (H, s. 24)

Acep gene, bir gün gelir, ahvâlim sorup hâlim arar, dermânım olur musun? (H, s. 113)

O zaman: Ya böyle bir dem, böyle bir zaaf ve tâkatsizlik baş kaldırıp elimi kolumu bükerek, kararlarımı, öfkelerimi yağmaya verirse, o zaman, taksîrin kimde olduğunu kulağıma fısıldar, beni döneklikle suçlandırmadığını söyler misin? (H, s. 32)

O zaman da ayaklarımı taşlar kesti. (H, s. 62)

En acısıyla: Senin methinden gayrisine dudaklarım bağlı olduğunu daha öğrenmedin mi? der gibi sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp başını yana çevirdi... (H, s. 46)

Daha: Gerçi insan oğlunun taştan daha katı olduğu anları varsa da, sırasında sudan bile yeksân olduğunu da bilirsin. (H, s. 32)

Ne yapayım... Senden daha güzel bir şey yok ki seni ona benzeteyim Allah'ım! (H, s. 78)

Bir zaman: Bir zaman da bu oynak esinti, geçişleri görülmeyen perilerin ayak sesleriymişçesine kâh telâşlandı, kâh parmak uçlarına basa basa hafifleyerek geceyi eteğinden yakaladı. (H, s. 57)

Bu gece: Zâten bu gece hiçbir ses, kulaklarımın eşiğini atlamıyor. (H, s. 58)

Bu gece uyku, parmaklarını gözlerime bastırmadı. (H, s. 60)

Bu akşam: Gece, acep kimlere hoş görünmek için, bu akşam kadife elbisesini giymiş... (H, s. 59)

Şu anda: Belki gene şu anda, yeni doğmuş bir çocuksun da deseler inanacağım, bir ihtiyarsın da deseler, evet diyeceğim. (H, s. 60)

Benden hayır olmadığını anlayan gece: Benden hayır olmadığını anlayan gece ise, her zaman ki gibi, tabiatın gözlerini öperek uyuttu. (H, s. 60)

Önüne geçilmez bir heyecanla: Bilirsin, daha kendimi mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken, dilimin döndüğü, gücümün yettiği kadar, seninle bu cihan ortasında aracılık etmeyi, önüne geçilmez bir heyecanla yaşar oldum. (H, s. 64)

Bir daha: Çok defâ susayım artık susayım... bir daha hiç ağzımı açmayayım... dediğim de oldu. (H, s. 64)

Sensiz olan zaman: Sensiz olan zaman, bir bakar kör değil de ya nedir Allah'ım? (H, s. 71)

Beklenmedik bir saatte: Beni güneş etmez misin ki şu gecenin içinden, beklenmedik bir saatte doğayım? (H, s. 102)

Biraz daha: Biraz daha yanıma geldi. (H, s. 119)

Azıcık daha: Azıcık daha yanıma geldi. (H, s. 119)

Günlerden bir gün: Günlerden bir gün de, taşıp doğası mı? (H, s. 123)

2.4.1.3. İsim Tamlaması Biçiminde Oluşanlar

Kadir Gecesi: Ne mutlu sana ki Kadir Gecesi dünyâya gelmişsin, diyorlar. (H, s. 13)

Ezel gününden: Tâ ezel gününden başlamış şu dünya muhârebesine, celâdet ve kudretinle katılırken, beni vurmak için gönüllü yazıldığını bilmez miyim? (H, s. 31)

Seher vakti: Seher vakti, ellerini gecenin koynuna sokup gömleğini yırttı. (H, s. 49)

İnsanoğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Akşam vakti: İnsanoğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Sudan yeni çıkmış tâze bir kıza benzeyen bu nemli ve tarâvetli sabah saatinde: Haydi, sudan yeni çıkmış tâze bir kıza benzeyen bu nemli ve tarâvetli sabah saatinde bir boy dolaşalım. (H, s. 61)

2.4.1.4. Tekrar Grubu Biçiminde Oluşanlar

Bir bir: Söyle fermanlım söyle... bana gene, duymak istediklerimi de, istemediklerimi de, dudaklarını kulağıma yaklaştırıp bir bir söyle, bekliyorum. (H, s. 15)

Yeşim yeşim: Alın yazım, alın yazım! Yeşim yeşim yeşerip de çemen olsan, gene seni tanırım. (H, s. 17)

Cihan cihan: Alın yazım, alın yazım! Yaylalarda yaylasan da, cihan cihan dolansan da, elbet seni ben tanırım, ben tanırım! (H, s. 17)

Kat kat, boy boy: Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

Üfleyi üfleyi: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Çiğneyi çiğneyi: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Kat kat: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Ak sümbülden, gök lâleden, yâseminden, menekşeden kokular topladım; bir kız onları kat kat dürüp, güzel başına yastık yapacak. (H, s. 114)

Göz göz: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, gözgöz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Çileyi çileyi: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Tatlı tatlı: Yaz meltemleriyle tatlı tatlı çırpınan bir perde gibi, yüreğimin açık duran penceresinde, halecan ve ümitle kabarıp taşarak seni bekliyorum. (H, s. 23)

Pâre pâre: Dağılmışım, topla beni. Pâre pâre kılma beni... (H, s. 27)

Vakit vakit: Soğuklar, yağmurlar karlar fırtınalar altında, doğacak baharın sancısını çekerken feryâd eden tabiat gibi, vakit vakit inleyip sayıklar olurum. (H, s. 31)

Didik didik: Didik didik etmek hünerindir ama, bu acıyı hiç çektin mi sen? (H, s. 49)

Elvan elvan: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Kendi kendine: Sanki bir görünmez dudak da, bu zor hecelenir yazıyı sökmek için kendi kendine mırıldanıp duruyor. (H, s. 58)

Gerine gerine: İnsanoğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Mışıl mışıl: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ tâneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Yıldan yıla: Muhâcir kuşlar bile yıldan yıla göçecekleri memleketi tanıyıp şaşırılmazken, ey cânı cânımdan ayrı düşen! Söylesem de, sussam da, gece gün, akşam sabah demeyip sana hicret etmekte, yerimi yuvamı arar olmakta, bir kanatlı mahlûktan daha mı az ferâset göstermeliyim? (H, s. 63)

Yaprak yaprak: Her biri çağladı, yaprak yaprak döküldü, birikip hazînelerim oldu. (H, s. 66)

Boydan boya: Fakat karanlıkları boydan boya kesen şimşek gibi, sükûtundaki o heybetli esrârın dilinde, gene gökten sahîfe sahîfe inen bir semâvî kitabın belâgati var. (H, s. 66)

Sahîfe sahife: Fakat karanlıkları boydan boya kesen şimşek gibi, sükûtundaki o heybetli esrârın dilinde, gene gökten sahîfe sahîfe inen bir semâvî kitabın belâgati var. (H, s. 66)

Didik didik: Gerçeklerin üstüne ışık tutacağını zannettiğimiz aklımız türlü araştırmalarla hakîkati didik didik etmeden inananların îmânını isterim. (H, s. 84)

Burcu burcu: Burcu burcu sevdâ tüter, yanar döner, yakar gider. (H, s. 94)

Zulmet zulmet: Zulmet zulmet dolaşsam, şûle olup saçılısam, bed huyluya, kem gözlüye, âsî, cânî, mücrime, zamâ içre zamâna. (H, s. 97)

Ömür ömür: Sağa çarptım, sola vurdum, zelîl oldum, azîz oldum, ömür ömür gezdim durdum, güç gelmedi, hayf gelmedi; tek sana varayım, varayım diye... (H, s. 99)

Saf saf: Melekler cem olup saf saf dizilse, ille onu ver bize... dese... (H, s. 100)

Yalvarı yalvarı: Yerler gökler dize gelse, yalvarı yalvarı kaddin dilese... (H, s. 100)

Kol kol: Zaman kol kol akıp yolumu kesse, seni elimden almak istese... (H, s. 100)

Parça parça: Doğayım da aramıza gerilen o simsiyah geceyi parça parça edeyim. (H, s. 102)

Zaman zaman: Ama zaman zaman dayanamaz olur da, hırçınlık edersem darılmak neden? (H, s. 104)

Can cana, iç içe: Biliyorum ki benim aydınlığım da karanlığım da bunun gibi can cana, iç içe berâber yanar durur. (H, s. 104)

Şebnem şebnem: Şebnem şebnem asılıyorum günlere gecelere... (H, s. 107)

İplik iplik: İplik iplik dolanıyım seslere hecelere... (H, s. 107)

Adım adım: Adım adım yanıma geldi. (H, s. 119)

Yıldız yıldız: Yıldız yıldız atlayım, yeri göğü aşayım, sen önüme düşeli, önü ardı olmayan, seferim var, seferim var... (H, s. 121)

Bulut bulut: Kanatlansam göğe çıksam, bulut bulut boyun büksem, yıldız yıldız yüzüm sürsem, alın! desem, bir el atıp alırlar mı? (H, s. 124)

Yıldız yıldız: Kanatlansam göğe çıksam, bulut bulut boyun büksem, yıldız yıldız yüzüm sürsem, alın! desem, bir el atıp alırlar mı? (H, s. 124)

Yumak yumak: Yapraklarda yumak yumak yuvarlanan güneşin kulağına eğildim: Ne bu telâş, bu saklanış? (H, s. 126)

Dağ dağ: Korku ne çok bu dünyâda: Ateş âfet, çile mihnet, dağ dağ olmuş... Küme küme, öbek öbek... (H, s. 126)

Zâri zâri: Korkuyorum: Anlamazdan, hasret, hicran tanımazdan, omuz silken, dudak büken, gülüp geçen, aşk çekmemiş bîcâreden, zâri zâri korkmaktayım, korkuyorum. (H, s. 126)

2.4.1.5. Edat Grubu Biçiminde Oluşanlar

El ele dolaşan bulutlar gibi: Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

Bir zamanlar geldiğin gibi: Gel, bir zamanlar geldiğin gibi gene gel... Karşımda bütün dehşetinle savrul. (H, s. 24)

Hoşumuza gitmeyen acı ve nâhoş bir hal içine düştük mü: Hoşumuza gitmeyen acı ve nâhoş bir hal içine düştük mü, sanki cehennem demekten kurtulamayız. (H, s. 36)

Dünyâya gelmeden çok evvel: Onu ne zaman tanıdın? dediler. Dünyâya gelmeden çok evvel, dünya henüz şekillenip sûret bağlamadan, dedim. (H, s. 12)

Az sonra: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Dünyânın üstüne basılmış efsânevî bir mühür gibi: Gece dünyânın üstüne basılmış efsânevî bir mühür gibi, girift yazısını tabiata nakşetmiş. (H, s. 58)

Sabaha kadar: Bahçede, sabaha kadar tembel tembel uyuyan gül fıdanı, görünmez bir hayat hamlesiyle nasıl goncasını açarsa, ben de bu cihan ortasında, gelecek zamanlara armağan hazırlamak istiyorum. (H, s. 61)

Hepsinden evvel: Hepsinden evvel kunduralarımı atayım dedim. (H, s. 62)

Bundan sonra: Bundan sonra ister söyle, ister sus, istersen sâdece dinle. (H, s. 66)

O kadar: Ocağa, nefsinin iştihâlarını sür, yansın... bu, çerçöp yapılı arzûları odun misâli ateşe atarsan, çömleğin içindeki aş da o kadar tez kaynar. (H, s. 81)

Dünya dünya olalı beri: Allah'ım, dünya dünya olalı beri seni binlerce ağız târif etmeye uğraşmış, binlerce kalem yazmış, sahifeler, kitaplar dolup taşmış. (H, s. 86)

Bin sene, binlerce sene sonra: İsterim ki, bin sene, binlerce sene sonra da benim için gülesin, benim için ağlayasın. (H, s. 89)

Sen olmayalı beri: Gelip gidici sen olmayalı beri ne gözlerim yolda, ne gözleri yolda olanlar umûrumda. (H, s. 95)

Gecemden gününden hayır kalmayalı beri: Gecemden gününden hayır kalmayalı beri, ne zaman umûrumda, ne zamandan mekândan ümit tutanlar umûrumda... (H, s. 95)

Niyetlerden evvel: Niyetlerden evvel davranayım, fikirlerden evvel yollanayım, izini kollayım, hayâlin kovalayım, sağa sola çarpayım, sola vurayım. (H, s. 98)

Fikirlerden evvel: Niyetlerden evvel davranayım, fikirlerden evvel yollanayım, izini kollayım, hayâlin kovalayım, sağa sola çarpayım, sola vurayım. (H, s. 98)

Yel gibi: Yel gibi uçtun, sel gibi geçtin, göz açıp kapayınca, gözden silindin... (H, s. 99)

Sel gibi: Yel gibi uçtun, sel gibi geçtin, göz açıp kapayınca, gözden silindin... (H, s. 99)

Senden sonra: Ne hazin ki senden sonra, dünya düzenini bozmadı. (H, s. 101)

Kabûl olmuş bir duâ gibi: Kabûl olmuş bir duâ gibi sâde çağırışlarını duydu, sâde ona icâbet eder oldu. (H, s. 101)

Ne kadar: Şu sensiz günlerin ne kadar, âh, ne kadar uzadığını biliyorsun değil mi? (H, s. 102)

Bir dîvâne, bir çılgın gibi: Seni artık bir dîvâne, bir çılgın gibi çağırmayacağım. (H, s. 103)

Su gibi: Hey zemâne zemâne!.. Su gibi akışım yok, gün gibi yakışım yok. (H, s. 106)

Gün gibi: Hey zemâne zemâne!.. Su gibi akışım yok, gün gibi yakışım yok. (H, s. 106)

Vedâ! diyeli beri: Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Vedâ! diyeli beri, dâne misâli ezilip un-ufak oldum. (H, s. 113)

Küheylân çatlatan sipâhîler gibi: Neden, küheylân çatlatan sipâhîler gibi koşar durursun? dediler. (H, s. 115)

Çıkırıktan sağılır gibi: Gün çıkırıktan sağılır gibi açılıp uzasın da, zihnime dolan mânâlar yumak yumak çözülüp dünyâya akmasın olur mu? (H, s. 116)

Sel misali: Ben çoşmuşum sel misâli, misal bana yüzün gerek... (H, s. 125)

2.4.1.5. Bağlama Grubu Biçiminde Oluşanlar

Yıllar ve yıllardır: Yıllar ve yıllardır, neler neler söyledin. (H, s. 66)

İkrah ve nefretle: Suçlara, günahlara ikrah ve nefretle bakıp, imtihanı sıfır almam için midir bu oyun? (H, s. 79)

2.4.2. “Ateş Ağacı” Romanında Sözcük Grubu Biçimindeki Zarflar

2.4.2.1. Zarf-fiil Grubu Biçiminde Oluşanlar

Gün olup: Maamâfih baktığımız bu kitabın, gün olup biteceği ve her tekrarlayışımızda, tesirinden, uyandırmış olduğu ilk alâka ve heyecandan kaybedeceği gibi, insan da ne kadar gezse, dolaşsa, bu devamlı seyâhat, gün olup bir bıkkınlığa gelip dayanabiliyor. (AA, s. 17)

Onlardan üstün bir zevk âlemi bulamayınca: Eğlenceye, zevke, gençlik ihtiraslarına doymuş, bunları kanıksamış bir kimse, onlardan üstün bir zevk âlemi bulamayınca, muhtelif his buhranlarının ve rûhî dalgalanışların cezr ve meddinde âvâre bir çöp gibi çalkanalıp duruyor. (AA, s. 17)

İstanbul’un salonlarından kaçıp: Benim evvelâ Avrupa’nın, sonra da İstanbul’un salonlarından kaçıp, Bursa’nın bir köşesine sığınışım gibi. (AA, s. 18)

İnkişaf ediverince: Faraza, ressamın kafasında bir nokta olan mânâ, inkişaf ediverince, binbir renkli bir sanat eseri heyetinde meydana çıkıyor. (AA, s. 18)

Terbiyesiyle kültürüyle hırsla alâkadar olarak: Öyle ya, terbiyesiyle kültürüyle hırsla alâkadar olarak yetiştirdiği yeğeninden, idealini gerçekleştirecek bir istikbal beklemek, pek tabîi ki hakkı idi. (AA, s. 18)

Çoğalmış olarak: Nihâyet sonunda da babamdan ve anamdan mîras kalan servetimi, çoğalmış olarak elime teslim etti. (AA, s. 19)

Gençlik senelerinin zevkleri tükendikçe: Ama, sâhip olduğu geniş imkânlar, bir zaman için onu yüksek mevkilere ulaşma arzusundan müstağni kılmışsa da para ile tatmin olmayan haris yaradılışı, gençlik senelerinin zevkleri tükendikçe, bu istiğnâyı, bir mahrûmiyet şeklinde duymaya başlamıştı. (AA, s. 19)

Bizzat tahakkuk ettirmeye imkân bulamadığı o renkli hayâta beni itip: İşte bu yüzden de, bizzat tahakkuk ettirmeye imkân bulamadığı o renkli hayâta beni itip, şeref hissesine ortak olmak sûretiyle avunmak istiyordu. (AA, s. 19)

Basit bir ilkmektep hocası olarak: Hem de parlak işimi terk edip, basit bir ilkmektep hocası olarak. (AA, s. 20)

Asabî ve telâşlı görünerek: Fakat asabî ve telâşlı görünerek, netîcede salonuna yeni ve canlı bir mevzû bulmuş olmak sevinciyle zevkli. (AA, s. 20)

Mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek: İşte Cemil, şimdi hem iktisat, hem hukuk doktorusun; hayâtın en çetin safhasını yendin, büyük mevkiler, şan, şeref seni bekliyor. (...) bankası müdürü Cezmi Bey, mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek kaç defa ağzımı aradı. (AA, s. 20)

Banka perdesini ortadan kaldırarak: Fakat zaman geçip de bütün gayretlerine rağmen, bende istediği siyâsî emelleri uyandıramadığını hissettiği için, bu gâyesine daha gizli, daha hesaplı yollardan varmak istedi ve günün birinde banka perdesini ortadan kaldırarak, beni, hazırladığı hayatla yüz yüze getirdi, sıçradığım ve sıçratıldığım, nicelerinin rüyâlarında görebilecekleri bir resmî koltuktu. (AA, s. 21)

Ağzındaki cevizi damın üstüne fırlatarak: Şu halde insan, yalnız fizyolojik buyrukların emrinde olan bir mahlûk ise, ağzındaki cevizi damın üstüne fırlatarak kıran kargadan, tavukları ile döğüşen horozdan, geviş getiren inekten, çirkef deliğinde fâre bekleyen kediden ne farkı kalıyordu. (AA, s. 23)

Sen bu kağıtla istediğin mevkie çıkabilirsin... diye: Ben ise: Hayır, asıl icâzet, sen bu kağıtla istediğin mevkie çıkabilirsin... diye verilen diploma değil, sen bu arınmış gönülle ulu kişilerden oldun... diye rûha verilen mânevî fetvâdır diyordum. (AA, s. 23)

Sen bu arınmış gönülle ulu kişilerden oldun... diye: Ben ise: Hayır, asıl icâzet, sen bu kağıtla istediğin mevkie çıkabilirsin... diye verilen diploma değil, sen bu arınmış gönülle ulu kişilerden oldun... diye rûha verilen mânevî fetvâdır diyordum. (AA, s. 23)

Muztaribim beni tedâvî et, demedikçe: Hasta olan kimse, hekime: Muztaribim, beni tedâvî et, demedikçe, hekimin ondan ilâcını sakladığı gibi, yüze çıkmamış derinlerimizde kalmış dertlerimiz için de merhem ve şifâ aramadıkça, müzmin ve müz'ic illetimize derman bulamamaktayız diyordum. (AA, s. 23)

Merhem ve şifâ aramadıkça: Hasta olan kimse, hekime: Muztaribim, beni tedâvî et, demedikçe, hekimin ondan ilâcını sakladığı gibi, yüze çıkmamış derinlerimizde kalmış

dertlerimiz için de merhem ve şifâ aramadıkça, müzmin ve müz'ic illetimize derman bulamamaktayız diyordum. (AA, s. 23)

Bar bar bağırarak: Kiminin duyduğu, kiminin hiç ama hiç duymadığı bir ses, herkese aynı dersi tâlim ediyor, söylüyor, bütün mevcûdâtın dili ile bar bar bağırarak söylüyor: “Beni inceleyin, ben kör ve sağır değilim. Ben ölümsüzüm, beni tanırsanız siz de benim gibi olursunuz...” (AA, s. 24)

Beni kendiniz, kendinizi de ben bilmedikçe: Kiminin duyduğu, kiminin hiç ama hiç duymadığı bir ses, herkese aynı dersi tâlim ediyor, söylüyor, bütün mevcûdâtın dili ile bar bar bağırarak söylüyor: “Beni inceleyin, ben kör ve sağır değilim. Ben ölümsüzüm, beni tanırsanız siz de benim gibi olursunuz. Siz, beni kendiniz, kendinizi de ben bilmedikçe buluşamayız, anlaşılamayız.” (AA, s. 24)

Tohum olarak: Ben, gönlünüze tohum olarak kendimi ektim. (AA, s. 24)

Hasat zamânı mahsulsüz kalınca: Kiminin duyduğu, kiminin hiç ama hiç duymadığı bir ses, herkese aynı dersi tâlim ediyor, söylüyor, bütün mevcûdâtın dili ile bar bar bağırarak söylüyor: “Beni inceleyin, ben kör ve sağır değilim. Ben ölümsüzüm, beni tanırsanız siz de benim gibi olursunuz. Siz, beni kendiniz, kendinizi de ben bilmedikçe buluşamayız, anlaşılamayız. Ben, gönlünüze tohum olarak kendimi ektim. Hasat zamânı mahsulsüz kalınca ağlayıp bağırmanın.” (AA, s. 24)

Üstüne otura otura: Nihâyet kapının yanında, odanın son eşyası olarak, Sâlih'in üstüne otura otura bir hayli çökerttiği bavulum durur. (AA, s. 25)

Kendi mevkiine daha uygun bularak: Sâlih iskemlelere oturmayı saygısızlık addettiği için, bavulu kendi mevkiine daha uygun bularak dâima onun üstünde oturur. (AA, s. 25)

Siyah gözlerini kırpa kırpa: Bu tok gözlülüğe, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman ise, büsbütün şaşırdı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüzüme baktı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâşla:

- Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Akşam üstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak: O, bir kadın gibi titiz ve temiz olduğu için her sabah havalandırmak kasdiyle çalılara serdiği yorganını bahçede unutmuş olduğundan, akşam üstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak içeri aldı. (AA, s. 26)

Gece karanlığı çökünce: Ona lakırdı anlatmak müşkül olacağı için gece karanlığı çökünce, dolaptan battaniyeyi çıkardım ve odasına götürerek yatağının üstüne bıraktım. (AA, s. 26)

Odasına götürerek: Ona lakırdı anlatmak müşkül olacağı için gece karanlığı çökünce, dolaptan battaniyeyi çıkardım ve odasına götürerek yatağının üstüne bıraktım. (AA, s. 26)

Paltosuna sarılı olarak: Fakat sabahleyin kalktığım zaman battaniyeyi odamda, Sâlih'i de paltosuna sarılı olarak yatağında buldum. (AA, s. 27)

Bursa şîvesiyle konuşmaması dikkatimi çekerek: Bursa şîvesiyle konuşmaması dikkatimi çekerek nereli olduğunu sorduğum zaman İstanbulluyum, demişti. (AA, s. 27)

Dimağının mahzeninden bir sır daha kapıp: Babam, alacaklılarımızın elinden bir îrâdımızı olsun kurtarabilseydi, beni de geçindirirdi, seni de... dedi ve teessürün pençesi, dimağının mahzeninden bir sır daha kapıp ortaya attı. (AA, s. 27)

Doğruluktan şaşmış bir büyük babanın, torununa kadar uzayan mes'ûliyetini anlatmak istediğini hissederek: Onun bu darbimeselle, doğruluktan şaşmış bir büyük babanın, torununa kadar uzayan mes'ûliyetini anlatmak istediğini hissederek hiçbir şey sormadım. (AA, s. 28)

Kendi eliyle kantara vurmadan: Beyim, şu uşağına lâf söyle, bizim tartımıza inanmıyor da kendi eliyle kantara vurmadan bir çöp almıyor... bâri değerini verse... diyenler pek çok. (AA, s. 28)

Koşa koşa: Evvelki gün senenin ilk karını pencereden keyifle seyrederken, sokaktan koşa koşa geçen iki adamdan biri... (AA, s. 28)

Devamlı seferler yaparak: Çocukluğumda, rüyâlarımâ hâkim olan bir istekle beklediğim bayram günleri, muayyen iki nokta arasında devamlı seferler yaparak yorulan atlar ve merkepler sebebiyle sonunda bana melâl verirdi. (AA, s. 29)

Gırtlığını parçalarcasına: Neden o, altmış para için gırtlığını parçalarcasına bağırıp çağırıyor da, benimle aynı görgü ve yetişme şartlarını taşıyan bir başkası, hukûkuma tecâvüz etmek için en sefil vâsıtalara baş vurabiliyor? (AA, s. 29)

Sırasında ve dozunu aşırmadan: Zehir bile sırasında ve dozunu aşırmadan kullanılınca şifâ getiriyor. (AA, s. 29)

Bana karı, çocuklarıma ana, evime kadın olarak: Amcamın bana karı, çocuklarıma ana, evime kadın olarak münâsip gördüğü kızların pek çoğunun tenimde dudak temaslarını taşıyordum. (AA, s. 31)

Senelik iznimi sebep göstererek: İşte bu yüzdendir ki, senelik iznimi sebep göstererek bir hafta için sessizce İzmir’e, teyzemin yanına gidiverdim. (AA, s. 32)

Bu hayret fırtınasının esişi devam etmekte iken: Ben ise hemen o gece, bu hayret fırtınasının esişi devam etmekte iken eniştemi bir köşeye çekerek:

-Kızını bana verir misin? dedim. (AA, s. 33)

Eniştemi bir köşeye çekerek: Ben ise hemen o gece, bu hayret fırtınasının esişi devam etmekte iken eniştemi bir köşeye çekerek:

-Kızını bana verir misin? dedim. (AA, s. 33)

Alay ettiğimi zannederek: Eniştem bu tepeden inme teklifim karşısında, evvelâ alay ettiğimi zannederek ses çıkarmadı ve gözlüğünün üstünden acâyip acâyip yüzüme baktı. (AA, s. 33)

Suâlimi ciddiyetle tekrar edince: Fakat suâlimi ciddiyetle tekrar edince:

-Oğlum, benim kızım görgüsüz bir taşra çocuğudur. (AA, s. 33)

Daha Kadriye ufacıkken: Gerçi rahmetli annen, daha Kadriyeufacıkken böyle bir arzuda bulunurmuş, ama ben hiç münâsip görmem. (AA, s. 33)

İsrârımla başa çıkamayarak: Eniştem, ısrârımla başa çıkamayarak teyzemle konuşmak için benden izin istedi. (AA, s. 34)

Karı koca konuşurlarken: Onlar karı koca konuşurlarken, ben de Kadriye’nin odasına gittim. (AA, s. 34)

Beni kendi odasında görünce: Beni kendi odasında görünce şaşırdı, ayağa kalktı. (AA, s. 34)

Yanına giderek: Yavaş yavaş geriledi, bir yere oturmak veya dayanmak istediğini anladım, yanına giderek bir elimle eğilen başını çenesinden tutarak kaldırdım, bir elimle de saçlarını okşamaya başladım. (AA, s. 34)

Eğilen başını çenesinden tutarak: Yavaş yavaş geriledi, bir yere oturmak veya dayanmak istediğini anladım, yanına giderek bir elimle eğilen başını çenesinden tutarak kaldırdım, bir elimle de saçlarını okşamaya başladım. (AA, s. 34)

Kendimi toplayıp bu îtirazları sıralamasına vakit bırakmadan: Kendimi toplayıp bu îtirazları sıralamasına vakit bırakmadan konuşmaya başladım. (AA, s. 35)

Hayır alâmeti addederek: Basit ve sâde dimağı, beni büyük adamların meclisinde görmeyi, istikbâlim için hayır alâmeti addederek ilerleyeceğim ümîdine kapılıyor. (AA, s. 36)

Arkada bırakıp: Bîçâre adam arkada bırakıp geldiğim mevkiimi bilse, mutlak kederinden ölür. (AA, s. 36)

Yazımı bırakmadığımı görünce: Yazımı bırakmadığımı görünce bu sefer bir baba ciddiyetiyle:

Beyefendi, araba da göndermiş... elbiselerimizi getireyim mi? diyor. (AA, s. 36)

Akşam olup: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Bir köşeye bırakıverince: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Alçak gönüllülüğü ve tevâzuu ile yumuşatarak: Kimseyi şahsî kanâatlerine meylettirmeye uğraşmaz... görgüsünü, ilmi, zekâ ve liyâkatini alçak gönüllülüğü ve tevâzuu ile yumuşatarak karşısındakini sıkmadan konuşur ve bilhassa hitap ettiği kimseye geniş bir söz zemîni bırakır. (AA, s. 37)

Karşısındakini sıkmadan: Kimseyi şahsî kanâatlerine meylettirmeye uğraşmaz... görgüsünü, ilmi, zekâ ve liyâkatini alçak gönüllülüğü ve tevâzuu ile yumuşatarak karşısındakini sıkmadan konuşur ve bilhassa hitap ettiği kimseye geniş bir söz zemîni bırakır. (AA, s. 37)

Öfkeyle işâret ederek: Vâlinin karısını öfkeyle işâret ederek:

-Şu etleri heybe gibi sarkan şişman karı yok mu, işte kıskançlığından manevra çeviren hep o... ne yapıp yapıp kocasının yanına kimseleri sokmuyor... diyor. (AA, s. 38)

Ne yapıp yapıp: Vâlinin karısını öfkeyle işâret ederek:

-Şu etleri heybe gibi sarkan şişman karı yok mu, işte kıskançlığından manevra çeviren hep o... ne yapıp yapıp kocasının yanına kimseleri sokmuyor... diyor. (AA, s. 38)

Vakit var Sâlih, vakit var, diyerek: Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın? diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiriyorum. (AA, s. 38)

Odadan çıkarken: Ve hiddetle odadan çıkarken, gittikçe uzaklaşan sesi kendi kendine:

- Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek sönüp kayboluyor. (AA, s. 39)

Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek: Ve hiddetle odadan çıkarken, gittikçe uzaklaşan sesi kendi kendine:

- Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek sönüp kayboluyor. (AA, s. 39)

Gün geçtikçe: Veyâhut gün geçtikçe, yaşadığım bu sâde ve basit dekora bir parça daha intibak edişimden. (AA, s. 39)

Mütevâzi bir mektep hocası olarak: Onun için, mütevâzi bir mektep hocası olarak saklandığım köşemde, beni büsbütün kendi hâlime bırakmayışlarına vakit vakit memnun oluyorum. (AA, s. 39)

Bursa'ya gelir gelmez: Halbuki Bursa'ya gelir gelmez bir vesîle ile ilk yardım ettiğim adam bu olmuştu. (AA, s. 40)

Renksiz olan güneşin renkli camlardan geçince: Şu halde, renksiz olan güneşin renkli camlardan geçince, ziyâsının da muhtelif renklerle boyandığı gibi, Ahmet'in, Mehmet'in de cisimleri camına çarpan renksiz mânâ, o cismin kâbiliyet ve istîdâdı ile boyanarak ortaya çıkıyor. (AA, s. 40)

O cismin kâbiliyet ve istîdâdı ile boyanarak: Şu halde, renksiz olan güneşin renkli camlardan geçince, ziyâsının da muhtelif renklerle boyandığı gibi, Ahmet'in, Mehmet'in de cisimleri camına çarpan renksiz mânâ, o cismin kâbiliyet ve istîdâdı ile boyanarak ortaya çıkıyor. (AA, s. 40)

Kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak: İzmir'de alelacele evlenip de amcama hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman, zavallı adam kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak bana kaç cepheden hücum etmişti. (AA, s. 40)

Günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Daha rahat olarak: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Fikrî seviyesine inerek: Acıdım ve fikrî seviyesine inerek:

- Farzet ki amca tahsîlimi birkaç sene sonra bitirmiş olayım, bundan ne çıkar? dedim. (AA, s. 42)

Ellerinden kaparak: Sonra bu topları veren, onları birdenbire ellerinden kaparak fırlatıp atmış ve: Haydi arayın bulun! demiş. (AA, s. 43)

Bir görüp bir kaybettiği o güzel şeyin telâşıyla yola düşünce: Her ruh, bir görüp bir kaybettiği o güzel şeyin telâşıyla yola düşünce, kendini dünyâda bulmuş. (AA, s. 43)

Bankada iken: Tam köprünün üstüne gelmişim ki, bankada iken maiyetimde çalışan bir memura tesâdüf ettim; gülümsedim ve selâm verdim. (AA, s. 45)

Fazla olarak: Fazla olarak başını çevirdi ve hızla geçip gitti. (AA, s. 45)

Üst üste haber göndererek: Aynı günün akşamı, vâli, mektebe üst üste haber göndererek beni çağırttı. (AA, s. 46)

Muhafâza altında olmadıkça: Muhafâza altında olmadıkça bir yolunu bulup kaçacağımı bildiği için son zamanlarda bu usûlü tutturdu. (AA, s. 47)

Bir tuzak gibi kullanarak: Eğer istemiş olsa bu safdillik perdesini bir tuzak gibi kullanarak oraya istediği kimseleri düşürebilir. (AA, s. 47)

Hiç konuşmadan: Hiç konusmadan Setbaşı'na geldik. (AA, s. 48)

Sükûtumu anlamamış görünerek: Müdür sükûtumu anlamamış görünerek:

- Ne demek istiyorsun Cemil Bey? (AA, s. 49)

Benim olmadıkça: Bir cihângir olsam, hatta bütün dünya şahsî mülküm olsa, ben benim olmadıkça kendimi hiçbir değere mâlik saymam. (AA, s. 49)

Gönlümü intihap eden bu sonsuzlukla çift olmadıkça: Cihânın azameti, içimdeki şûle saçan cevherin karşısında bir hardal tanesi kadar küçük ve bîçâre idi ve ben gönlümü intihap eden bu sonsuzlukla çift olmadıkça avunamıyor, oyalanamıyordum. (AA, s. 49)

İçeri girer girmez: İçeri girer girmez ilk karşılaştığım, gene vâlinin yeşil gözlü yeğeni Şermin oluyor. (AA, s. 50)

Beni görünce: Beni görünce gülüyor ve bir şimşek gibi açılıp kapanan bu keskin gülüş, beyaz dişlerini gösteriyor. (AA, s. 50)

Bütün mahâretini toplayarak: Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluma döküyor. (AA, s. 50)

Üşümüş olduğumu ileri sürerek: Üşümüş olduğumu ileri sürerek, oturmam için holdeki büyük sobanın yanında yer göstermek, uşaktan alelacele çay istemek ve yanıbaşında bir kuş neşesiyle durmadan konuşmak, salona geçmemem için önüme yığılan sebeplerden birkaçı... (AA, s. 51)

Amcamın evinde iken: Bu kız, amcamın evinde iken karşımda geçit resmi yapan kadınlara benzemiyor; fakat acemi cür'etinden tutun da her tavrında bir mukallit şahsiyetsizliği göze çarpıyor. (AA, s. 51)

Tam fincanı masanın üstüne koyarken: Çayı ayakta içiyorum ve tam fincanı masanın üstüne koyarken cereyan kesiliyor, karanlıkta kalıyoruz. (AA, s. 51)

Daha dünya hayâtını bulmadan: İşte biz insanlar daha dünya hayâtını bulmadan, ezel gününde onu kaybettik, bu dünyâda aradığımız top o... (AA, s. 52)

Onun kâinâta serpilmiş kırıntılarını görünce: Fakat onun kâinâta serpilmiş kırıntılarını görünce, hemen gönül bağlıyor ve: Kaybolan topumuz mutlak budur! diyoruz. (AA, s. 52)

Benim geldiğimi anlayınca: İçerisi oldukça kalabalıktı; vâli benim geldiğimi anlayınca yakınında yer gösterdi ve sitemlerini iltifatlarla süsleyerek konuşmaya başladı. (AA, s. 53)

Sitemlerini iltifatlarla süsleyerek: İçerisi oldukça kalabalıktı; vâli benim geldiğimi anlayınca yakınında yer gösterdi ve sitemlerini iltifatlarla süsleyerek konuşmaya başladı. (AA, s. 53)

Takdim işini salonun aydınlanacağı zamâna bıraktığını söyleyerek: Râsim Bey, takdim işini salonun aydınlanacağı zamâna bıraktığını söyleyerek, ortadan konuşmaya başladı. (AA, s. 53)

Yanımdan geçerken: Durun size bu sabah başımdan geçen küçücük bir vak'ayı anlatayım... diyorum ve iki sene maiyetimde çalışan bir memurun bana selâm vermeyi bile zahmet addettiğini, hatta yanımdan geçerken başını çevirdiğini söylüyorum. (AA, s. 54)

Kapıdan çıkarken: Kapıdan çıkarken gözlerinde yaş vardı. (AA, s. 55)

Gelip gidip: Sâlih gelip gidip sobaya odun koyuyor. (AA, s. 56)

Duvardan bir şey koparak: Bir seferinde kapıyı o kadar hızlı çekti ki, sarsıntı ile duvardan bir şey koparak yere düştü. (AA, s. 56)

Duvardaki nar hevinginden bir tâne koparak: Fakat dikkatle baktığım zaman duvardaki nar hevinginden bir tâne koparak yere düşmüş ve üç parça olmuş olduğunu gördüm. (AA, s. 56)

Bir körük ucu gibi sivrilterek: Bir körük ucu gibi sivrilterek ateşi üfleyen dudaklarını sobanın deliğinden çekiyor; yağız ve çok çizgili yüzünün hatlarını mânâlı bir kasılma büsbütün derinleştirerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 56)

Büsbütün derinleştirerek: Bir körük ucu gibi sivrilterek ateşi üfleyen dudaklarını sobanın deliğinden çekiyor; yağız ve çok çizgili yüzünün hatlarını mânâlı bir kasılma büsbütün derinleştirerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 56)

Kabahatli olarak: Mehmet yere düştü, derken kabahatli olarak ayağına ilişen taşı görüyoruz. (AA, s. 57)

Ahmet öldü derken: Ahmet öldü derken, gözümüzü gene bahâneye, Ahmet'in ölümüne sebep olan hastalığa diyoruz. (AA, s. 57)

Hüküm giyerek: Halbuki Mehmet'in düşeceği de, Ahmet'in öleceği de, bizim bilemediğimiz sebeplerden dolayı hüküm giyerek olmuş vak'alardır. (AA, s. 57)

Bütün bu kelimeler bir araya getirilince: Ve bütün bu kelimeler bir araya getirilince ölümsüz bir eser meydana çıkıyor. (AA, s. 58)

Kâinat kitabını kekelemeden: Halbuki her kelimenin mânâsını hürmetle karşılayanlar, kâinat kitabını kekelemeden okur ve okuduklarını da anlarlar. (AA, s. 59)

Cehlini kabul edip: Fakat bir şeyi öğrenmek için de cehlini kabul edip itiraf etmek lâzımdır; eğer bir talebe hocasına kafa tutar ve bilgiçlik taslarsa hiçbir şey öğrenemez; işte biz de o kadar çok şeyler biliyor ve bu bilgilerimizin kalesi içine o kadar gömülüyoruz ki

bu yüzden vicdânî dünyâyı gözleyecek en küçük bir mazgala bile sâhip olamıyoruz. (AA, s. 59)

Bir nefesten bile buğulanarak: Aynada bir parmak izi dahi leke sayılır; o, bir nefesten bile buğulanarak cilâsını kaybeder; gönlümüz ki aslında bir aynadan daha cilâlî olması lâzım gelirken, onu, benliğimiz, gurûrumuz, kibir ve ceberûtumuz çamuruyla sıvayıp hassalarından, aslî istidâdından uzaklaştırıyoruz. (AA, s. 59)

Maymundaki istihzâ, tilkideki hud'a, kaplandaki hunharlık bizde oldukça: Maymundaki istihzâ, tilkideki hud'a, kaplandaki hunharlık bizde oldukça, mûcit, kâşif, âlim, sanatkâr olsak da insan olamayız. (AA, s. 60)

Küçük çapta bir örneğini görür gibi olarak: Tavuğu için döğüşen horoz mâzurdur; fakat üç santim boyundaki kalem için döğüşen çocukta, yirmi kuruş için kâtil olan bir adamın duygularının küçük çapta bir örneğini görür gibi olarak ürkerim. (AA, s. 60)

İç yapılarına gelince: Fakat iç yapılarına gelince, belki de asırlar onu bir adım ilerletmemiş; hep o zâlim hep o hunhar hep o hilekâr ve gaddar insan olarak kalmakta devam etmiştir. (AA, s. 61)

Beni bekler bulunca: Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Farkında olmayarak: Farkında olmayarak elimdeki gömleğin üstüne eğildim ve kokladım. (AA, s. 63)

Sahifeleri okumadan: Şu dakîkada kendimi, elindeki kitabın metnini öğrenmemek için sahifeleri okumadan çeviren bir kimseye benzetiyorum ve bu kitabı okumamakla Kadriye'nin lehine hareket etmiş oluyorum. (AA, s. 65)

Kendi vücûdumu siper yaparak: Onu, kışın keskin soğuğundan, kendi vücûdumu siper yaparak koruyacağım. (AA, s. 68)

Bursa'ya yürüyerek: Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Bir umacı mâhiyetine bürünmüş olan uşağını mektep kapısında görünce: Fakat vâlinin, artık benim için bir umacı mâhiyetine bürünmüş olan uşağını mektep kapısında görünce donup kaldım. (AA, s. 68)

Îzâha lüzum bile görmeden: Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

Sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak: Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımıldattı; yüzüme, tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak:

- Evet efendim, muhakkak gelsin, ne yap yap, mektepte değilse de bul getir, dedi. (AA, s. 68)

Tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak: Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımıldattı; yüzüme, tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak:

- Evet efendim, muhakkak gelsin, ne yap yap, mektepte değilse de bul getir, dedi. (AA, s. 68)

Evde işim yok, sizinle gelirim... diyerek: Evde işim yok, sizinle gelirim... diyerek peşime takıldı. (AA, s. 69)

Büyük paralar vererek: Hâli vakti yerinde olan İzzet Efendi, kitapçılığı, ticâretten ziyâde zevk için yapar; değerli eserleri büyük paralar vererek satın alır. (AA, s. 69)

Bizi görünce: Bizi görünce yerinden kalktı, burnunun ucuna kadar düşen gözlüğünü çıkararak cebine koydu. (AA, s. 70)

Burnunun ucuna kadar düşen gözlüğünü çıkararak: Bizi görünce yerinden kalktı, burnunun ucuna kadar düşen gözlüğünü çıkararak cebine koydu. (AA, s. 70)

Kendi bıraktığı kitaba uzandığını görünce: Elimin, kendi bıraktığı kitaba uzandığını görünce, durgunluğunu îzah eden cümleyi saklayamadı. (AA, s. 70)

Zahmet etme, zahmet etme Cemil Bey.. Bu da onlardan, diyerek: Zahmet etme, zahmet etme Cemil Bey.. Bu da onlardan, diyerek sözüne devam etti... (AA, s. 70)

Kendisini dinlediğimi gördükçe: İzzet Efendi, kendisini dinlediğimi gördükçe mütemâdiyen söylüyor ve üflendikçe şişen bir balon gibi gitgide gergin, sıkışık bir manzara arz ediyordu. (AA, s. 70)

Olan sükûnumuzu da bozup: Kafamızı istifsiz bir eşyâ ardiyesi gibi dolduran bu karmakarışık bilgiler, öyle yaygaracı, öyle şirret ki bize huzur getireceklerine, olan sükûnumuzu da bozup harap ediyorlar. (AA, s. 71)

Elleriyle yoklayarak: Bunlardan her biri, hayvanın bir tarafını yakalamış ve elleriyle yoklayarak hükümlerini vermişler. (AA, s. 72)

Gün ağarıp da hakikat meydana çıkınca: Halbuki gün ağarıp da hakikat meydana çıkınca, her birine, kanâatlerindeki isâbetsizlikten gelen mahcûbiyet yükü kalmış. (AA, s. 72)

Aradığı kıymeti bulamayınca: Bîçâre adam, herhangi bir kitabı okuyuşunda, piyangoğunun büyük ikrâmiyesini bekleyip de elde edemeyen bir tâlihsizin hayal sukûtu ile perîşan oluyor ve onlar da aradığı kıymeti bulamayınca da öfkeyle bağırıyor: okuma! (AA, s. 73)

Dudaklarını iki tarafta gezdirip: İzzet Efendi, sen, beyaz sakalına rağmen yeni doğmuş bir çocuksun; dudaklarını iki tarafta gezdirip bir şeyler arıyorsun; çünkü açsın. (AA, s. 74)

Halk tamam olunca: Halk tamam olunca, maymun, tıpkı sâhibi gibi makinenin bulunduğu yere çıkarak seyircilere hitâben: Ey ahâli! şu karşiki perdeye bakınız, şimdi size cenneti göstereceğim. (AA, s. 74)

Makinenin bulunduğu yere çıkarak: Halk tamam olunca, maymun, tıpkı sâhibi gibi makinenin bulunduğu yere çıkarak seyircilere hitâben: Ey ahâli! şu karşiki perdeye bakınız, şimdi size cenneti göstereceğim. (AA, s. 74)

Taklit olarak: Maymuna gelince, taklit olarak bütün hareketleri ve sözleri, sâhibinden almış, yalnız noksan bir şey varsa, o da fenerin içine konulması lâzım olan lambayı unutmuş ve ziyâ olmadığı için de tabiatıyla perdeye o söylediği sûretlerin hiçbirini aksetmemiş, netîcede de, hiçbir şey görünmemiş. (AA, s. 75)

Bu bilgisizliğini bilmeyerek: O maymun ki şuradan buradan öğrendiği sözlerle boyuna söylüyor; fakat bu bilgisizliğini bilmeyerek, kendini de başkalarını da istifâde ettirdiğini zannediyor. (AA, s. 75)

Bir avuç buğday bile öğütmeden: Halbuki bîçârenin sözleri, kanadı kırılmış bir değirmen gibi bir avuç buğday bile öğütmeden, netîcesiz bir gürültü ile âvâre âvâre çırpınıyor. (AA, s. 75)

Hilkatin zulmünün veya bir sebebin düşürdüğünü reddederek: Bir Sâlih'cik yere düşen bir adamı, sizin gibi, hilkatin zulmünün veya bir sebebin düşürdüğünü reddederek bahânelerin ve tesâdüflerin üstüne çıkıveriyor. (AA, s. 76)

Tam ben yanından geçerken: Tam ben yanından geçerken, zevkle, şevkle oynadığı nesnelerin üstüne kapandı ve onları mevhum bir tecâvüzden kendi vücûdunu siper yaparak muhâfaza etti. (AA, s. 76)

Kendi vücûdunu siper yaparak: Tam ben yanından geçerken, zevkle, şevkle oynadığı nesnelerin üstüne kapandı ve onları mevhum bir tecâvüzden kendi vücûdunu siper yaparak muhâfaza etti. (AA, s. 76)

Jandarmalarla kapıdan çekilince: Adam, jandarmalarla kapıdan çekilince ben içeri girdim. (AA, s. 77)

Daha köşeyi dönmeden: Ne ise; ben patırdının sonuna gelmişim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîî tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Tabîî tatlılığını bularak: Ne ise; ben patırdının sonuna gelmişim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîî tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Küçük salonun tenhâliğinden istifâde ederek: O, misâfirlerinin yanına gitti, ben de küçük salonun tenhâliğinden istifâde ederek yavaşça içeri girdim. (AA, s. 78)

Kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan: Zîra tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı farketmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıklandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

Biraz daha sokularak: Zîra tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı farketmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıklandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

Rutûbetli ve ılık nefesini vererek: Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

Ferhat Bey'in baldızı olarak: Ferhat Bey'in baldızı olarak size tanıtacaklar Nerîme, İstanbul sosyetesinin en tehlikeli kadınlarıdır; çok da güzeldir. (AA, s. 78)

Bayağı bir kız olarak: Sonra şunu da söyleyeyim ki beni, bilhassa şu hareketimle, istediğiniz kadar bayağı bir kız olarak görebilirsiniz. (AA, s. 79)

Karanlıkta sendeleyerek: İşte Şermin de yalan söylemiyordu ve bahsettiği taşkınlıklar da, herhalde, elektrik cereyanı kesildiği akşam karanlıkta sendeleyerek bana çarpması kâbilinden yarı kast yarı tesâdüf eseri mâsum denecek basit hareketlerdi. (AA, s. 79)

Birgün olup: Şermin de benim yalan söylediğime ve evli olduğuma ancak bu dakîka inanmış ve birgün olup gönlüme yol bulmak ümîdini kaybetmekle, perîşan bir lahza geçirmişti. (AA, s. 79)

Ne yapıp yapıp: Ona verdiğim bu ızdırıp sahnesini daha fazla uzatmamak ve ne yapıp yapıp konuşturmak için:

-Hem Şermin Hanım, ben tamah edilecek bir mevkiin sâhibi değilim ki... ne demeye, tâ İstanbul'dan buraya görücüye çıkarmaya kız getiriyorlar? dedim. (AA, s. 80)

Güle güle: Ömürlü olsun, güle güle besleyin. (AA, s. 81)

Çocuğumun tâze yüzünü görmek için yalvardıkça: Çocuğumu, çocuğumun tâze yüzünü görmek için yalvardıkça, lohusanın başı büsbütün eğiliyor ve kızımın yüzünü büsbütün kapatıyordu. (AA, s. 82)

Kitap sandığında olduğunu öğrenince: Kitap sandığında olduğunu öğrenince anahtarı aldı ve resmi çıkararak bir çivi buldu, duvara taktı. (AA, s. 83)

Resmi çıkararak: Kitap sandığında olduğunu öğrenince anahtarı aldı ve resmi çıkararak bir çivi buldu, duvara taktı. (AA, s. 83)

Bir kadın çocuk doğurunca: Onca, bir kadın çocuk doğurunca, kıymeti birdenbire yükseliveriyor. (AA, s. 83)

Tesir ederek: O rüyâlar ki sırlı bir cihânın penceresidir; fakat vücûdumuzun karanlığı ve kesâfeti o şeffaf cama bile tesir ederek bir perde olmuş ve bizi, görülecek nice hakîkatlardan mahrum bırakmıştır. (AA, s. 84)

Dükkâna müşteri girdiğini görünce: İzzet Efendi dükkâna müşteri girdiğini görünce isteksiz ve yorgun vücûdunu ağır bir torbayı sürükler gibi müşkülâtla kaldırdı. (AA, s. 85)

Tam hararetle konuşurken: İzzet Efendi'yi esâsen, tam hararetle konuşurken dükkânına müşteri gelmiş olması sinirlendirmişti. (AA, s. 86)

Fazla olarak: Fazla olarak bayağı kelimelerle devam eden bir şakalaşma sahnesinde sonra, pespâyeye bir kitap sorulması büsbütün çileden çıkardı. (AA, s. 86)

Kapıdan çıkararken: Kapıdan çıkararken arkadaşı:

-Ne çeneni yordun a kardeş, esnaf değil mi, yok demeye utandı da öyle söyledi, diyordu. (AA, s. 86)

Dünya hasta olunca: Dünya hasta olunca, tabiatıyla aynı maraz, insanlarda da müşâhede olunur. (AA, s. 87)

Elini şiddetle dizine vurarak: Elini şiddetle dizine vurarak haykırdı:

-Mâdemki fertler cemiyetin uzuvlarıdır, şu halde... (AA, s. 87)

Arkamdan koşup: Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köşeyi döndüm. (AA, s. 88)

Rüzgâr estikçe: Şimdi rüzgâr estikçe onlar da yaş dallar gibi sallanıyor... (AA, s. 88)

İcap ettikçe: Daha doğrusu icap ettikçe, bir arkadaşla gidiyorum; tabî beni yalnız bulamadıkça da açılmıyor ve bu sûretle çabuk kaçabiliyorum. (AA, s. 88)

Beni yalnız bulamadıkça: Daha doğrusu icap ettikçe, bir arkadaşla gidiyorum; tabî beni yalnız bulamadıkça da açılmıyor ve bu sûretle çabuk kaçabiliyorum. (AA, s. 88)

Yanıma yaklaşarak: Herhalde o kadar dolmuş olacak ki yanıma yaklaşarak birçok şeyler söyledi. (AA, s. 88)

Aşağı düşerek: Hatta bir kademe daha aşağı düşerek, sefil, serserî, denî ve şakîyi de beşeriyet manzûmesinden silmek temennîsi çocukça bir vehimdir. (AA, s. 89)

Hislerinde aksülamel yaparak: Evli olduğumu öğrenmiş olması bile hislerinde aksülamel yaparak sevgisini bir intikam mücâdelesine inkılâp ettirmedi. (AA, s. 91)

Renkleri ve şekilleriyle göz kamaştırmaya vakit kalmadan: Fakat tıpkı havâî fişekler gibi yükselerek, renkleri ve şekilleriyle göz kamaştırmaya vakit kalmadan da çabuk söner ve yere düşerler. (AA, s. 91)

Ezile ezile: Hatta sırasında, üç beş gün evvelki hayranlarının ayakları altında ezile ezile unutulup, silinirler. (AA, s. 91)

Bir aralık başını bana doğru çevirerek: Maamâfih Nerîme konuşmasına devam etmekle berâber, kendine şöyle bir çeki düzen vermeyi de ihmal etmedi ve hayli uzakta olmama rağmen bir aralık başını bana doğru çevirerek:

- Sigaram söndü, ateşleyiniz, dedi. (AA, s. 92)

Minnetle yerinden fırlayarak: Bu küçük hâdiseden sonra, Nerîme gene konuşmasına devam etti ve muhâsebeci minnetle yerinden fırlayarak kızın sigarasını yaktı. (AA, s. 92)

Kimseye söylemeden: On günden beri kimseye söylemeden cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak:

- Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Kırpa kırpa: Râsim Bey gözlerini kırpa kırpa kâğıdı evirdi, çevirdi okudu, sonra samîmî bir feveranla, kendisine bakanlara:

- Cemil Bey'in bir kızı olmuş, tebrik edelim! dedi. (AA, s. 92)

Ambalaj yaparak: Emânetleri tekrar ambalaj yaparak postaya verirken, beni tanımayan bir başka memur:

-İzmir'den nâmınıza bir mektup var.. dedi. (AA, s. 93)

Postaya verirken: Emânetleri tekrar ambalaj yaparak postaya verirken, beni tanımayan bir başka memur:

-İzmir'den nâmınıza bir mektup var.. dedi. (AA, s. 93)

Kaplıca mevsimi başlayınca: Sâlih, kaplıca mevsimi başlayınca burada kimse kimseye selâm vermeye vakit bulamaz! diyor. (AA, s. 94)

Uludağ eteğinden geçerek: Çekirge sırtları, bilhassa Uludağ eteğinden geçerek iç kazâlara giden yol o kadar mûnis, o kadar mahmur ve dinlendirici ki, çok defa dağlardan toplanıp akan suların şırıltısından başka hiçbir sey duyulmuyor. (AA, s. 94)

Dün mektepte iken: Dün mektepte iken vâlinin odacısı, arkasından atlı kovalıyormuş gibi telâşla geldi... (AA, s. 95)

Haklı olarak: Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursunm deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının

resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

İstifâde ederek: Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Geldiğimi görünce: Geldiğimi görünce içeri haber verdi. (AA, s. 95)

Daha ikinci buyursun bitmeden: Ben daha ikinci buyursun bitmeden içeri girdim; oda kalabalıktı. (AA, s. 95)

Elimi çıplak başının üzerinde dolaştırarak: Elini çıplak başının üzerinde dolaştırarak yüzüme ... (AA, s. 96)

Evinin kapısından içeri girince: Şurası da tuhaftı ki işine bu kadar bağlı olan bir adam, evinin kapısından içeri girince, nasıl da birdenbire bütün gâileleri, müşkülleri unutup başka Râsim Bey oluveriyordu. (AA, s. 96)

Koşa koşa: Râsim Bey, cevâbımdan hoşnut, yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi koşa koşa kendisini bekleyen memurların yanına giderken, arkasından seslendim ve bu gelecek misafirin ismini sordum. (AA, s. 97)

Kendisini bekleyen memurların yanına giderken: Râsim Bey, cevâbımdan hoşnut, yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi koşa koşa kendisini bekleyen memurların yanına giderken, arkasından seslendim ve bu gelecek misafirin ismini sordum. (AA, s. 97)

Galiba Maurain, evet Maurain, Maurain! Diye bağırarak: Galiba Maurain, evet Maurain, Maurain! diye bağırarak içeri girdi ve kapıyı örttü. (AA, s. 97)

Treni durdurup: Kâbil olsa treni durdurup ineceğim ve bir denizde yüzer gibi, bu rengârenk otların üstüne yatıp, toprağın, çimen ve çayırın husûsî, bâkir kokusunu koklayacağım. (AA, s. 97)

Gün olup: Nasıl ki gün olup da bahar, çamurlara karışan çiçekleri, cilâsını kaybeden yaprakları ile sararıp solar ve meyve mevsimine istîdat hazırlarsa, ilk aşk da ıztıraplar, hasretler, elem ve göz yaşları ile oyula oyula olgunlaşıp baş döndürücü bir derinlik ve zevke yaklaşmaz mı? (AA, s. 98)

Islak elini önlüğüne kurularak: Ancak memura sorduktan sonra kendimi tanıtmak hepsinden iyi diyor ve ıslak elini önlüğüne kurularak hızla geçen genç kamarota sesleniyorum... (AA, s. 99)

Kaybını bulmuş bir adam gibi sevinerek: Kamarot, kaybını bulmuş bir adam gibi sevinerek:

-Evet efendim.. Fakat Monsieur Maurain değil, Madame Maurain. İşte şu bej rengi mantolu sarışın kadın... (AA, s. 99)

Ayak seslerimizi duyarak: Yaklaşan ayak seslerimizi duyarak dönüp bize bakıyor. (AA, s. 99)

Bavulları alarak: Kamarot mütebessim, eliyle beni gösteriyor ve işini kavramış becerikli adamların atikliği ile bavulları alarak bizzat aşağıya indiriyor... (AA, s. 99)

Avuç içinde eriyerek: Zîra bu, bir elden ziyâde, avuç içinde eriyerek rahatsızlık veren bir cisim kadar yumuşak. (AA, s. 100)

Akşama konuşmayı teklif ederek: Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Kollarını çıkarıp: İlk defa gülümsüyor ve yalnız kollarını çıkarıp mantoyu arkasına alıyor. (AA, s. 101)

Vapurda iken: Vapurda iken yüzünün sedefe kaçan bir matlığı vardı; fakat şimdi yanaklarında, merkezden muhîte doğru eflâtunlaşan bir dâire mevcut. (AA, s. 101)

İçeri girince: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla ... (AA, s. 101)

Birdenbire değişerek: Fakat gene birdenbire değişerek ciddileşiyor. (AA, s. 101)

Gülerken ve konuşurken: Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuh en hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Farkına varmadan: Eve gelip de sedirime oturduğum zaman, farkına varmadan, yorulmuş olduğumu hissettim. (AA, s. 102)

Mektep meşgalelerinin îcaplarından zannederek: Sâlih, yazılarımı ve kitap sandıklarıyla sıkı münâsebetimi, hatta İzzet Efendi'nin dükkânından alıp getirdiğim kitapları, hep mektep meşgalelerinin îcaplarından zannederek bu mütemâdî çalışmaya sebep olduğunu farzettığı mekteple arası hiç iyi değildir. (AA, s. 102)

İki hafta evde olduğumu duyunca: İki hafta evde olduğumu duyunca âdeta sevindi. (AA, s. 102)

Daha otuzuna gelmeden: Daha otuzuna gelmeden saçlarının yarısı beyaz.. dedi. (AA, s. 102)

Ayaklarının ucuna basarak: Beni ne zaman yatağımın üstüne uzanmış görse, ayaklarının ucuna basarak odaya girer; bilmez ki her darbesiyle damarlarımızın tâ nihâyetine kadar kan götüren kalbimiz ve dâimî hareketleriyle bu kanı ihyâ eden ciğerlerimiz, hâsılı fizyolojimizin aralıksız faaliyetiyle, bize, uykuda dahi istirâhat yoktur. (AA, s. 103)

Düz kapta düz, yuvarlakta yuvarlak, dört köşede dört köşe olarak: Birbirine bağlı kaplar kânûnunda olduğu gibi, her kapta olan aynı su, nasıl ki o kabın şekline göre düz kapta düz, yuvarlakta yuvarlak, dört köşede dört köşe olarak şekillenirse, işte insanlar da kendilerine vaz’olan mânâyı, istîdatları şekliyle kalıplandırıyorlar. (AA, s. 104)

Masanın üstüne bırakıp giderken: Sâlih, dökmemek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Madagaskar’da kıtasının başında iken: Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar’da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

Tatlı bir ritm ile masaya vurarak: Genç kadın çay kaşığını tatlı bir ritm ile masaya vurarak önüne bakıyor, bir şey düşündüğü besbelli. (AA, s. 106)

Şaşırmadan ve beni kasedtiğim mânâyı sezerek: Şaşırmadan ve beni kasedtiğim mânâyı sezerek düşünmeden cevap veriyor:

- Fakat ele gelmeyen cedlerimi nasıl tanırım? (AA, s. 107)

İlimde ilerledikçe: Evet Cemil Bey, ilimde ilerledikçe, cehlimiz âdeta bar bar bağıyor. (AA, s. 109)

Kapıdan çıkarken: Kapıdan çıkarken Râsim Bey bir an elimi elinden bırakmadı, yarı ciddî yarı şaka ... (AA, s. 110)

Elimi çekerek: Müsterih olun; yalnız bize dağlarda dolaşmak için bir çift at hazırlatırsanız çok iyi olacak, dedim ve hâlâ Râsim Bey’in elinde duran elim çekerek yürüdüm. (AA, s. 110)

Tek başına sürükleyerek: Bu sözden sonra açtığı uzun bir bahsi, tek başına sürükleyerek aynı mevzûa bir daha dönmedi. (AA, s. 111)

Aktüalitenin dar ve mahdut çemberini yararak: Onun için aktüalitenin dar ve mahdut çemberini yararak ileri atılıyor. (AA, s. 111)

Târihin birçok devirlerine temas ederek: Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Ne bir âlim resmiyeti, ne de bir muharrir siyâseti gütmeden: O, bütün bunları dinlemekle berâber, vaat etmiş olduğu gibi, ne bir âlim resmiyeti, ne de bir muharrir siyâseti gütmeden bütün bir iç feverâniyle konuşuyor. (AA, s. 112)

Amerika sâhillerinden taşıp, Atlas denizinden aşarak: Biz Avrupalılar sizden çok şekilperestiz; bilhassa son yarım asırda Amerika sâhillerinden taşıp, Atlas denizinden aşarak zâten katılmış olan bir belirsiz hava bizim sâhillerimize de bir maddîleşme soğuk havası getiriyor. (AA, s. 112)

Gün olup da bu mahfazanın kapağı açılınca: Fakat gün olup da bu mahfazanın kapağı açılınca, içindekinin çalınmış olduğunu görerek anlayacağız. (AA, s. 113)

İçindekinin çalınmış olduğunu görerek: Fakat gün olup da bu mahfazanın kapağı açılınca, içindekinin çalınmış olduğunu görerek anlayacağız. (AA, s. 113)

Güneşin mevcûdiyetini duyarak: Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

İki tarafa çarparak: Bir kör de elindeki değneğini iki tarafa çarparak yürüyebilir; fakat bacakları ne kadar kuvvetli de olsa, görme hassasına sâhip kimse ile yarışa çıkabilir mi? (AA, s. 115)

Sözü lâtifeye intikal ettirerek: Güldüm ve akşam yemeği yaklaştığından, sözü lâtifeye intikal ettirerek kalkmak için:

Ben de öyleyim madam? dedim. (AA, s. 117)

Zarâfet ve idâreciliğini kullanarak: Sonra bir kadın zarâfet ve idâreciliğini kullanarak:

- Maamâfih şunu da söyleyeyim ki dostlarım, arkadaşlarım, hürmet ve sevgi ile bağlı olduğum kimseler arasında konuştuğum, münâkaşa ettiğim birçokları vardır; fakat anlaştığım ilk insan sizsiniz, dedi. (AA, s. 118)

El ele bile tutuşmadan: Hayır, hayır... biz sâdece el ele bile tutuşmadan dağ bayır gezecek olan on günlük arkadaşız. (AA, s. 118)

Bu meşgûliyetimden istifâde ederek: Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifâde ederek küçücük vücûdu ile çalıların, fundaların arasına saklanır, tam ben:

- Kadriye, Kadriye! diye seslenirken:
- Buradayım, Cemil Ağabey! diye yerinden fırladı. (AA, s. 119)

Kadriye, Kadriye! diye seslenirken: Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifâde ederek küçücük vücûdu ile çalıların, fundaların arasına saklanır, tam ben:

- Kadriye, Kadriye! diye seslenirken:
- Buradayım, Cemil Ağabey! diye yerinden fırladı. (AA, s. 119)

Buradayım, Cemil Ağabey! diye: Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifâde ederek küçücük vücûdu ile çalıların, fundaların arasına saklanır, tam ben:

- Kadriye, Kadriye! diye seslenirken:
- Buradayım, Cemil Ağabey! diye yerinden fırladı. (AA, s. 119)

Elimin altına bir tokat vurarak: Halbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzakttığım böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Kadriye'yi düşünürken: Ben, şu anda, Kadriye'yi düşünürken bir vicdan ezgisi duyup duymayacağımı denemek için, bu işe en uzak köşeden başladım. (AA, s. 119)

Karı olarak: Hiç bunlar karı olarak önüme itilir mi? (AA, s. 120)

Bizi berâber yemek yiyecek zannederek: Pek tabîî olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Bütün bu işler olup biterken: Fakat bütün bu işler olup biterken ben nerede idim? (AA, s. 121)

Kadriye ile gezerken: Yoksa Çamlıca sırtlarında Kadriye ile gezerken mi bütün bu işler olup bitti? (AA, s. 121)

Duygularımın feyazan hâlinde olduğu yüreğime yaklaştırarak: Fakat onun bana baktığına, hem de, içimin kendi kendine söylediği sözü duymak için, başını duygularımın feyazan hâlinde olduğu yüreğime yaklaştırarak baktığına şüphem yok. (AA, s. 121)

Mûnis ve mutî sesini bularak: Birdenbire mûnis ve mutî sesini bularak konuşuyor; ben bu yumuşak ve itâat ifâde eden âhenkten cesâret alarak yüzüne bakıyorum. (AA, s. 121)

Îtâat ifâde eden âhenkten cesâret alarak: Birdenbire mûnis ve mutî sesini bularak konuşuyor; ben bu yumuşak ve itâat ifâde edenâhenkten cesâret alarak yüzüne bakıyorum. (AA, s. 121)

Bize bakmak için toplanmış grupların arasından geçerek: Sanki yalnız bize bakmak için toplanmış grupların arasından geçerek bahçeye çıkıyoruz. (AA, s. 122)

Birbirimizi görmeden: Bahçenin en loş, elektriklerden en uzak köşesindeyiz; birbirimizi görmeden konuşuyoruz; fakat ben konuşmak da istemiyorum, hiçbir isteğim yok. (AA, s. 123)

Onu burada bırakıp:Gitsem, onu burada bırakıp uzak uzak gitsem. (AA, s. 123)

Yeri kazıp: Hani bilirsin eğlence için sun'î volkan tecrübeleri yaparlar; yeri kazıp içine kükürt ve demir dökerler, su ile sulayıp toprağı yeniden kapadıktan birkaç saniye sonra içerden bir volkanın patladığı görülür. (AA, s. 123)

Odun kömür gibi bir cisimle berâber olunca: O harâret ki ancak odun kömür gibi bir cisimle berâber olunca renkleniyor; işte aşk da aslında renksizdir, ancak vücutla birleştikten sonra renk kazanıyor. (AA, s. 124)

Rengârenk camlardan süzülerek: Evet o sizin renksiz diye tasvir ettiğiniz aşkın rengârenk camlardan süzülerek kalıplanmış olması demektir. (AA, s. 125)

Ayak seslerimizi dinleyerek: Îtâat ediyor, kumları konuşturan ayak seslerimizi dinleyerek salona doğru yürüyoruz. (AA, s. 125)

Bizi görünce: Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

Bilerek bilmeyerek: İşte Madam, bilerek bilmeyerek her insanın da gâyesi aşktır; fakat bir damla suyun başından geçen mâcerâlar gibi, o da bu gâyeye çok defa o kadar dolaşık, çapraşık yollardan gider ki, nereye ve niçin gittiğini kendi de bilmez. (AA, s. 127)

Beni görünce: Müdür beni görünce çocuk gibi sevindi ve kısaca şu birkaç günün hâdiselerini hulâsa ediverdi. (AA, s. 128)

Çekirge'ye geldiğim zaman Madame Maurain at üstünde bekliyordu; beni görünce:

- Bu ne riyâzî kat'iyet? Saat tam on, dedi. (AA, s. 129)

Meşhur olmaya yeltenmeden: Meşhur bir ressam, birgün bana: Hakîki büyükler meşhur olmaya yeltenmeden meşhur olanlardır, demişti. (AA, s. 129)

Su sesini duyarak: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Attan atarak: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Atından atladıkça: Hatta yollarda da çalışmasıyla meşgul olmuyorum; ilim dünyâsını alâkadar edecek mevzûlarını toplamak için atından atladıkça, yalnız bu çâlak vücûdun inip binmesini ve oradan oraya koştukça da rûzgârın önüne katılmış bir demet çiçek gibi sağa sola serpilmesini seyrediyorum. (AA, s. 130)

Oradan oraya koştukça: Hatta yollarda da çalışmasıyla meşgul olmuyorum; ilim dünyâsını alâkadar edecek mevzûlarını toplamak için atından atladıkça, yalnız bu çâlak vücûdun inip binmesini ve oradan oraya koştukça da rûzgârın önüne katılmış bir demet çiçek gibi sağa sola serpilmesini seyrediyorum. (AA, s. 130)

Şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp: Hatta şimdi, şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp onlarla bir arkadaş gibi konuşmak, zevklerine iştirak etmek ve kendi zevkimle de onları neşelendirmek istiyorum. (AA, s. 131)

Kahveciden öğrenerek: Atların etrâfında toplanan çocuklardan en hoşuma giden, altın kafalının ismini kahveciden öğrenerek çağırıyorum. (AA, s. 132)

Teşrih ve tetkik ederken: Şehirli ve köylü dâvâsını teşrih ve tetkik ederken, sâlim bir hüküm verebilmek için, köylünün sâde ve basit rûhunda, tazyik, zulüm, istismar, hakâret izleri aramak, göz önünde tutulacak ilk esaslar değil midir? (AA, s. 132)

Vapurdan inmesine yardım ederken: Vapurdan inmesine yardım ederken bir lahza eli elimde kalan bir mahlûk... (AA, s. 133)

Sağa sola savrulup: Ötekilerin hepsi, rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi bir daha yerlerine avdet etmemek üzere sağa sola savrulup giderler. (AA, s. 134)

Bir mâzeret bularak: Madame Maurain bugün otomobille Uludağ'a gitti; fakat ben bir mâzeret bularak şehirde kaldım. (AA, s. 134)

Hiç beklemediği bir zamanda beni karşısında görünce: Vâli, hiç beklemediği bir zamanda beni karşısında görünce şaşırarak yerinden fırladı. (AA, s. 135)

Vâlinin ehemmiyet verdiği bir şahısla alâkalı görünmeyi fırsat ve nîmet bilerek: Bereket bu salonda hiç eksik olmayan misâfirler, bana cevap vermek, Râsim Bey'e de uzun sualler sormak fırsatını vermediler. Karşısındakine yaranmak siyâsetini güden bir tabldot misâfir, vâlinin ehemmiyet verdiği bir şahısla alâkalı görünmeyi fırsat ve nîmet bilerek hemen atıldı. (AA, s. 136)

İğnelenmiş gibi silkinerek: Râsim Bey'e Şermin'in hastalığını soruyorum; iğnelenmiş gibi silkinerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 136)

Bu düşünceden koparırken: Acaba ne düşünüyor ki, suâlim, onu bu düşünceden koparırken birdenbire uykudan uyandırmış gibi şaşırttı. (AA, s. 136)

Bu suallere cevap vermek kudretini bulamayarak: Misâfirlerle berâber bende kalktım; Râsim Bey'le baş başa kalmak, aradığı sual sormak fırsatını eline vermek olacağı için kendimde bu suallere cevap vermek kudretini bulamayarak gitmek istedim. (AA, s. 137)

Serbest olduğumu yazarak: Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değil, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Üst üste doğru dürüst sebep göstermeden: İki gün üst üste doğru dürüst sebep göstermeden kaçan bir adama, bu mektubun kuru ifâdesi çoktu bile. (AA, s. 139)

Seni de berâber, seni de berâber! diye: Seni de berâber, seni de berâber! diye püskürdüğü ateş sağnağını mı durdurabilmişim, yoksa bir ağacın en ince dalına kadar kol atan sarmaşık gibi, bütün varlığıma süratle dolanmış, bu acâyip kuvvetin hücumuna mı karşı koyabilmişim? (AA, s. 139)

Görür görmez: Garson beni görür görmez:

- Madam bahçede! dedi. (AA, s. 139)

Ayak seslerimi duyarak: Ayak seslerimi duyarak başını çevirdi, göz göze geldik; fakat beni görmekle, yüzündeki hazin mânâyı değiştirmeye lüzum görmedi. (AA, s. 139)

Biz yanlarından geçerken: Biz yanlarından geçerken dönüp bakmadılar bile. (AA, s. 140)

Kibrit çakarak: Karanlık bir hücreye ben kibrit çakarak ışık verdim. (AA, s. 141)

İstifâde ederek: Ona nasıl da; suâlim gelişigüzel değil, fakat muhâkememin bir anlık gafletinden istifâde ederek kaçırılmış bir söz... diyebilirim? (AA, s. 141)

Atımı sürerek: Atımı sürerek yanına kadar sokuluyorum: başını çevirip bakmıyor. (AA, s. 141)

Başını çevirip: Atımı sürerek yanına kadar sokuluyorum: başını çevirip bakmıyor. (AA, s. 141)

Beni üzmüş olduğunu söyleyerek: Bilhassa beni üzmüş olduğunu söyleyerek özür diliyor. (AA, s. 144)

Son defa olarak: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştiaqla seyrediyorum. (AA, s. 145)

Canını yakarcasına: Küçük, nârin, seyyal elini, bırakmamak için canını yakarcasına sıkıyorum. (AA, s. 146)

Hiçbir şey söylemeden: Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Kendisini Mudanya'dan çağırdıklarını söyleyerek: Sâlih bir tarla meselesi için kendisini Mudanya'dan çağırdıklarını söyleyerek iki gün izin istiyor. (AA, s. 147)

Hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek: Fakat biraz sonra konuşamayacak hale geldiğini ve hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek geri döndüm. (AA, s. 148)

Kapıya doğru koştuğunu görünce: Kapıya doğru koştuğunu görünce:

- Sâlih yardım etsin de hastayı indirelim, sabahki gibi değil açıldı ama, ne olsa yardım ister, dedi. (AA, s. 149)

Onu arabadan indirirken: Onu arabadan indirirken, kollarımda, râşeden ibâret bir vücut vardı; bilmem, benim titreşimi de o hissetti mi? (AA, s. 149)

Birbirini görmeye tahammül edemeden: Sabahleyin birbirini görmeye bile tahammül edemeden ayrılan iki vücut, hedefe saplanan bir ok gibi dönmüş dolaşmış ve birbirinin kalbine düşmüştü. (AA, s. 149)

Şoför giderken: Şoför giderken:

-Salih'i uyandırayım mı? diye sordu. (AA, s. 149)

Cevapsız olarak: Daha neler söylediğimi pek bilmiyorum; fakat beni mutlak bir sessizlikle, cevapsız olarak dinliyor ve iyileşinceye kadar Bursa'da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman da aynı sükûnu muhâfaza ediyor. (AA, s. 150)

Derecesine bakarken ve pansumanını yaparken: Bursa bizi kucaklamış gibi... Saatlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum hep karanlıkta konuşuyoruz; yalnız derecesine bakarken ve pansumanını yaparken Sâlih'in şamdanını yakıyorum. (AA, s. 150)

Buradan çıkıp: Juliette tam sekizde buradan çıkıp otele gitmek istiyor ve kâh dalgalı bir deniz gibi hırçın, telâşlı, taşkın konuşuyor; kâh yaralı bir kuş gibi ölgün, muhtarip şikâyet ediyor. (AA, s. 151)

Mumu üflemek için şamdana uzanan elini tutarak: Ben bu hayal, bu rüyâ âleminin biraz daha uzamasını istiyorum ve mumu üflemek için şamdana uzanan elini tutarak mâni oluyorum. (AA, s. 151)

Şamdana uzanan elini,avucumun içinden çekerek: Fakat şamdana uzanan elini, avucumun içinden çekerek masanın üstünden bir kâğıt alıyor ve:

-Bu bir telgraf... diyor. (AA, s. 151)

Hissimize kapılmadan: Söndürmeyin Cemil Bey, birbirimizi iyice görelim ve hissimize kapılmadan karar verelim. (AA, s. 153)

Evinizin eşiğinden girmeden: İsterseniz evinizin eşiğinden girmeden döner tekrar Bursa'ya gelirim. (AA, s. 154)

İstanbul'a gider gitmez: Beni vapura koyar, kamarota tenbih edersiniz, İstanbul'a gider gitmez doğru Fransız hastahânesine yatarım ve memleketime gidebilecek kadar iyileşince de size telgraf çekerim. (AA, s. 155)

Yatak odama gidip: Yatak odama gidip giyiniyorum ve onu yalnız bırakarak, alaca karanlıkta sokağa çıkıyorum; pencereden bana bakıyor ve gülümsüyor. (AA, s. 155)

Onu yalnız bırakarak: Yatak odama gidip giyiniyorum ve onu yalnız bırakarak, alaca karanlıkta sokağa çıkıyorum; pencereden bana bakıyor ve gülümsüyor. (AA, s. 155)

Başını çevirip beni görünce: Başını çevirip beni görünce, sağdığı sütü göstererek:

-Beyim, sıcak sıcak bir maşrapa içiver şundan, dedi. (AA, s. 156)

Sağdığı sütü göstererek: Başını çevirip beni görünce, sağdığı sütü göstererek:

-Beyim, sıcak sıcak bir maşrapa içiver şundan, dedi. (AA, s. 156)

Yazdığım kâğıdı vererek: Sütü Hasan'ın elinden aldım ve yazdığım kâğıdı vererek onu şoför Fahri'ye gönderdim, kendim de eve döndüm. (AA, s. 156)

Dizlerindeki battâniyeyi atıp: Dizlerindeki battâniyeyi atıp ayaklarını yere basıyor ve elimi arayarak tutuyor. (AA, s. 156)

Elimi arayarak: Dizlerindeki battâniyeyi atıp ayaklarını yere basıyor ve elim arayarak tutuyor:

-Sizden bir şey daha isteyeceğim Cemil Bey. (AA, s. 156)

Ne yolda ne de ayrılırken: Vâkıâ bundan vazgeçmedim; fakat ne yolda ne de ayrılırken hiç konuşmayalım birbirimize bir şey söylemeyelim, diyor. (AA, s. 156)

Kolunu masaya doğru uzatarak: Juliette kolunu masaya doğru uzatarak şamdanı kendine çekiyor ve mumu üfleyerek bu dâvânın nihâî hükmünü vermiş oluyor. (AA, s. 157)

Mumu üfleyerek: Juliette kolunu masaya doğru uzatarak şamdanı kendine çekiyor ve mumu üfleyerek bu dâvânın nihâî hükmünü vermiş oluyor. (AA, s. 157)

Bir kahveye girerek: Vapur, ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar sâhilde durdum, sonra bir kahveye girerek defterimin şu son satırlarını yazdım. (AA, s. 158)

Aramızdaki mesâfe genişledikçe: Eğer şu aziz vücûda topumu bulmadan evvel tesâdüf etseydim, benim için o da kayıplar sırasına geçmiş olacaktı; halbuki aramızdaki mesâfe genişledikçe o bana daha yaklaşıyor. (AA, s. 158)

Bütün varlığımızı harcayarak: Bizim de dört elle sarıldığımız hatta bütün varlığımızı harcayarak savaştığımız, öyle şeyler var ki, şu çocuğun yazı yazması kadar gülünç. (AA, s. 159)

Fransızca olarak: Cebinden küçük bir paket çıkardı ve Fransızca olarak:

-Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

Fransa'dan gelirken: Gerçi bunları okumakta müşkülât çekeceğinizi biliyorum; fakat bütün zahmetine rağmen Fransa'dan gelirken sizin için daha değerli olabilecek bir armağan bulamadım. (AA, s. 161)

Peşin olarak: Yanlış peşin olarak şunu söyleyeyim ki, sizi görmek ve sizinle konuşmak, iki senedir zebûnu olduğum bir arzudur; bunun için de bir Türkiye seyâhati değil, bir Himalâya seferi lâzım gelseydi, belki gene yapardım; zîra, siz, yeğenimin, muhayyilemde çizdiği eşsiz insansınız. (AA, s. 162)

Tereddüt etmeden: Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiyse, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümullü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Bu hâdiselerin diline lüzum kalmadan: Fakat ben bütün bu hâdiselerin diline lüzum kalmadan, onların hâsıl edeceği netîceyi sende buldum, seni tanımakla buldum, dersem, bana gülen olur mu? (AA, s. 164)

Ciddiyeti beceremeyen zayıf mizâcına bir sahne artisti ağırlığı vererek: Genç yüzüne hiç yakışmayan bir ihtiyar ifâde ile beni dinledi; ciddiyeti beceremeyen zayıf mizâcına bir sahne artisti ağırlığı vererek:

-Peki ama Juliette, Cemil Bey bunları duymuyor ki memnun olsun, hoşuna gitsin... dedi. (AA, s. 165)

Tembel ve haylaz olarak: Fakat o, âile muhîtinin müsâmahakâr ve gevşek terbiyesini sâiistimal edecek bir tabiatla olmadığı için, kötü ve ahlâksız bir adam olmamış, yalnız bir hayli tembel ve haylaz olarak büyümüştür. (AA, s. 166)

Meslek seçme zamânına varmadan: Henüz tahsîli, meslek seçme zamânına varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Babamın zoruyla hukûku bitirince: Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyîkiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

Sabahın ilk ışıkları uyanırken: Her okuduğum sahife ile kendi hüviyetimizin biraz daha dışına çıktığımızdan habersiz, konuştuk konuştuk ve ufukta sabahın ilk ışıkları

uyanırken: “En büyük hâkimler şarapsız sarhoş olanlardır,” diyen Ömer Hayyam'a bütün kalbimle hak verdim. (AA, s. 168)

Bir bıkkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek: Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman işimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bıkkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

Zamânı gelince: Evet zamânı gelince Max benim cemiyete karşı olan taahhütlerime, belki eskisinden daha sâdık daha bağlı kaldığımı hissedince yüreği rahatladı. (AA, s. 169)

Eskisinden daha sâdık daha bağlı kaldığımı hissedince: Evet zamânı gelince Max benim cemiyete karşı olan taahhütlerime, belki eskisinden daha sâdık daha bağlı kaldığımı hissedince yüreği rahatladı. (AA, s. 169)

Kendince kaybolmamış olduğumu farzederek: Kendince kaybolmamış olduğumu farzederek memnun oluyordu. (AA, s. 169)

Hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak: Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için:

-Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek? Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

Çocuğunun yüzünü okşarken: Öteden beri amcamın tavsiyelerinde, iltifatlarında çocuğunun yüzünü okşarken parmağını gözüne sokan dikkatsiz bir babanın dalgınlığı vardır. (AA, s. 169)

Bana sevgi gösterirken: Max da bana sevgi gösterirken aynı patavatsızlığı yapar ve iltifatlarıyla berâber getirdiği hoşnutsuzluğu hissetmez. (AA, s. 169)

Muhtelif renklerdeki camlardan süzülünce: Bir kere bana, aslında renksiz olan ışık muhtelif renklerdeki camlardan süzülünce, mor, kırmızı, yeşil, olur; demiştin. (AA, s. 170)

Talebimi insan sûretinde gizlenmiş görerek: Ben de büyük ve yakıcı bir aşka şiddetle muhtaç olduğum gün, talebimi insan sûretinde gizlenmiş görerek ona koştum ve atıldım. (AA, s. 172)

Doğruca kalkıp: Esâsen istemiş olsam, bütün bunları söylemezdin ve doğruca kalkıp sana gelirdim. (AA, s. 173)

Bambaşka bir insan olarak karşımda görünce: Müsâade edin de biraz da ben söyleyeyim: İki sene evvel yeğenim, Türkiye'den döndüğü zaman onu bambaşka bir insan olarak karşımda görünce, itiraf ederim ki bu hâdisede yegâne mes'ûl sizi gördüm. (AA, s. 174)

Ölçüye ve tahmîne sığmayacak büyük bir zevkin gizli olduğunu hissedince: Fakat günler, hatta aylar ve seneler geçip de sebep olduğunuz büyük ıztırabın yanı başında, ölçüye ve tahmîne sığmayacak büyük bir zevkin gizli olduğunu hissedince, size de bu aşka da hürmet etmeye başladım. (AA, s. 174)

Aksülamelle neticelenerek: Belki de bu kayıtsızlığıdır ki etrafta aksülamelle neticelenerek, daha ciddî, daha kuvvetli tâkip ve alâkalara sebebiyet vermiş ve yıllar geçtikçe ondan sevgi sadakası isteyenler eksilmemiş artmıştır. (AA, s. 175)

Yıllar geçtikçe: Belki de bu kayıtsızlığıdır ki etrafta aksülamelle neticelenerek, daha ciddî, daha kuvvetli tâkip ve alâkalara sebebiyet vermiş ve yıllar geçtikçe ondan sevgi sadakası isteyenler eksilmemiş artmıştır. (AA, s. 175)

Taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce: İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret, hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Farkında olmayarak: Ben bile onun hayret verici değişikliği karşısında, farkında olmayarak değişmek lüzûmunu hissetmiştim ki günün birinde kendimi bambaşka bir insan olarak buldum. (AA, s. 175)

Bambaşka bir insan olarak: Ben bile onun hayret verici değişikliği karşısında, farkında olmayarak değişmek lüzûmunu hissetmiştim ki günün birinde kendimi bambaşka bir insan olarak buldum. (AA, s. 175)

Toplu olarak: Konuşabildiğimiz tek sözün, isminiz olduğunu söylersem, zannediyorum ki size, günlerce anlatabileceğim sözlerin delâlet edeceği mânâyı, toplu olarak ifâde etmiş olacağım. (AA, s. 176)

Sizi teneffüs, sizi terennüm ederek: Bilhassa son zamanlarda yalnız sizi teneffüs, sizi terennüm ederek yaşıyordu ve bu kadın, hayatta tek dostum; tek arkadaşım, tek sevdiğim insan olmasına rağmen, artık Juliette ölse, ıztırâbın bu derecesine tahammül edilemez, dediğim günler olmuştur. (AA, s. 176)

2.4.2.2. Sıfat Tamlaması Biçiminde Oluşanlar

Her tekrarlayışımızda: Maamâfih baktığımız bu kitabın, gün olup biteceği ve her tekrarlayışımızda, tesirinden, uyandırmış olduğu ilk alâka ve heyecandan kaybedeceği gibi, insan da ne kadar gezse, dolaşsa, bu devamlı seyâhat, gün olup bir bıkkınlığa gelip dayanabiliyor. (AA, s. 17)

Daha : Dünyânın beş kıtasını karış karış gezip de usanmış bir insan, daha ileri bir zevk çeşidi bulabilmek için bir başka küreye, faraza Merih'e, Zuhâl'e kadar uzanıp kendine daha geniş, daha hudutsuz bir yolculuk sâhası açamadığı gibi, aynı çâresizliği, hislerimizde bulduğumuz da vâki değil midir? (AA, s. 17)

Fakat zaman geçip de bütün gayretlerine rağmen, bende istediği siyâsî emelleri uyandıramadığını hissettiği için, bu gâyesine daha gizli, daha hesaplı yollardan varmak istedi ve günün birinde banka perdesini ortadan kaldırarak, beni, hazırladığı hayatla yüz yüze getirdi, sıçradığım ve sıçratıldığım, nicelerinin rüyâlarında görebilecekleri bir resmî koltuktu. (AA, s. 21)

Amcamın bütün ihtirâsına rağmen, herhangi bir vatandaştan daha ileri bir siyâset adamı olmamaya karar vermiştim. (AA, s. 22)

Belki de daha birçok zamanlar sürüp gidecekti. (AA, s. 22)

Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Daha iyi ettin ya... benim malımın hesâbı kendi boynumadır; ama el oğlununkini Allah sorar... diyordu. (AA, s. 27)

Sen münevver bir gençsin; kendi dengini alsan daha iyi edersin, dedi. (AA, s. 34)

Vak'a hazin olmakla berâber, sözün böyle bir vâdiye kaymış olması, benim için daha iyi olmuştu. (AA, s. 86)

Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Fakat ona bütün bu vasıfları kim aşılarmış, bu câhil kafa bunca meziyeti nereden bulmuş ve niçin onda olan bu tok gözlülük, bu civanmertlik, bu saygı, içtimâî ve fikrî seviyesi daha ileri birçok kimselerde yok. (AA, s. 29)

Proklüs de şunu söylüyor: “Vâhidin, kendisinden başkasıyla birleşmesinden daha ilâhî hiçbir şey yoktur. (AA, s. 30)

Hasretini çektiği idrakten öylesine uzaktılar ki, sermâyesiz sermâyeleri, fikrî, hissî ve bedîî kıymetlerinin yekûnundan daha ağır basmakta bulunuyordu. (AA, s. 31)

Evet böyle bir ihtimal, onun için Zümrüdüankâ’yı ele geçirmekten daha muhal bir düşünce idi. (AA, s. 33)

Sen münevver bir gençsin; kendi dengini alsan daha iyi edersin, dedi. (AA, s. 34)

Belki havanın çok soğuk ve karlı oluşundan, belki de içimde bu kar fırtınasından daha şiddetli bir bora esişinden. (AA, s. 39)

Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımlı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

İnsanlığa yeten, insandan daha büyük kuvvet yok; o her şeyi evirip çeviren, bütün gizli mânâları içine alan tek varlık... (AA, s. 57)

Aynada bir parmak izi dahi leke sayılır; o, bir nefesten bile buğulanarak cilâsını kaybeder; gönlümüz ki aslında bir aynadan daha cilâlı olması lâzım gelirken, onu, benliğimiz, gurûrumuz, kibir ve ceberûtumuz çamuruyla sıvayıp hassalarından, aslî istidâdından uzaklaştırıyoruz. (AA, s. 59)

Bu bilginle sen bana, yuttuğu dağ gibi ilimlerin yükü altında ezilen âlimlerden dahailer bir kemal gösterdin. (AA, s. 59)

Ve hiçbir kadının da bana ondan daha yakın olmasını istemiyorum. (AA, s. 80)

İzzet Efendi belki bir fincan, bir bardak ve bir maşrapadan daha fazla istîab kâbiliyetine mâlik olan bir adam... (AA, s. 84)

Vak’a hazin olmakla berâber, sözün böyle bir vâdiye kaymış olması, benim için daha iyi olmuştu. (AA, s. 86)

Hatta bir kademe daha aşağı düşerek, sefil, serserî, denî ve şakîyi de beşeriyet manzûmesinden silmek temennîsi çocukça bir vehimdir. (AA, s. 89)

Şermin’i üzmeyeceğimi bilsem belki daha sık giderdim. (AA, s. 90)

Bu darbe, Nerîme’ye az evvelkinden daha beter geldi; yakamı kurtarmak için böyle hareket etmeye mecburdum. (AA, s. 92)

Tatilde bir ay kadar İzmir'e gidip dönmek ve daha sakin bir yaz geçirmek istiyorum. (AA, s. 94)

İskeledeki kalabalık, benim gibi tek tük yolcu bekleyenler, çoktan beri yüzünü görmediğim deniz, geride bıraktığım levhanın üstüne, buhardan daha ince bir örtü çekti. (AA, s. 98)

Saçlarının sarı bukleleri, siyah saten elbisesinin omuzlarına kadar iniyor ve daharahatlamış görünüyor. (AA, s. 105)

Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Kadriye'nin çocukluk zaaflarına bile gâlip gelen rikkati ve yazık değil mi Cemil Ağabeyime diyen sesinin bende bıraktığı gevşek intibâdan ziyâde, bu kızın zekâ taşan yorucu arkadaşlığı, hâfızamda daha canlı, daha keskin bir izle yaşar. (AA, s. 119)

Şeftalinin, üzümün dahi incecik kabuğunu attığımız zaman onları daha çeşnili, daha leziz buluruz. (AA, s. 122)

Genç kadın daha pek çok şeyler söylüyor; fakat artık ben duymuyorum. (AA, s. 128)

Belki de çok defa hayvanların insanlardan daha zararsız olduklarını sezmekten ve insanı hayvandan daha korkulu, daha zararlı bir mahlûk olarak görmekten gelen bir ruh hâleti. (AA, s. 132)

Böyle hareket edebildiğime hem memnun oluyor, hem de içimde, ezgiden, nedâmetten daha ağır bir bezginlikle kolumun kanadımın düştüğünü hissediyor ve geri dönüş çâreleri düşünüyorum. (AA, s. 135)

Benimle kapıya kadar geldi; elinde kalan elimi, sormadığı suallerden daha sarıh bir kuvvetle sıkıyordu. (AA, s. 137)

Aynı zamanda beni yarın Gemlik'e götürecek olan otomobilin, sekizde değil, yedide gelmesini daha muvâfık buluyorum. (AA, s. 139)

Sesime, daha hızlıkoşan bir nal sesinden başka cevap veren yok. (AA, s. 142)

Damarlarımda, kanımdan daha lâubâli bir akış var, artık ona tâbiyim... (AA, s. 143)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Hemşehrilik bile bir yakınlık sebebi olduktan sonra, dertte iştirak daha kavî bir bağ ve anlaşma vâsıtası olmaz mı? (AA, s. 156)

Juliette'in defterinin sonunda sizinle tekrar ve daha uzun konuşacağım. (AA, s. 162)

Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiyse, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümüllü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir "müo" kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Belki de bu kayıtsızlığıdır ki etrafta aksülamelle neticelenerek, daha ciddî, daha kuvvetli tâkip ve alâkalara sebebiyet vermiş ve yıllar geçtikçe ondan sevgi sadakası isteyenler eksilmemiş artmıştır. (AA, s. 175)

Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

Daha fazla: Sevebildiği kadar sevdi; elinden geldiğinden daha fazla meşgul oldu. (AA, s. 19)

Rica ederim, görüşünüzü daha fazla kötüye kullanmayın. (AA, s. 54)

Ona verdiğim bu ızdırıp sahnesini daha fazla uzatmamak ve ne yapıp yapıp konuşturmak için:

-Hem Şermin Hanım, ben tamah edilecek bir mevkiin sâhibi değilim ki... ne demeye, tâ İstanbul'dan buraya görücüye çıkarmaya kız getiriyorlar? dedim. (AA, s. 80)

Bu sarhoş edici mâyiin altında daha fazla durmamalıyım... (AA, s. 128)

Bu vefâlı dostu daha fazla üzmemedim. (AA, s. 137)

Toprakların çok rutûbetli, havanın da serin olduğunu, burada daha fazla kalmanın doğru olmadığını söylüyorum. (AA, s. 145)

En: Ben, amcam için hem evlât, hem en yakın akrabâ, hem de üstünde durduğu tek ciddî mevzû idim. (AA, s. 19)

Hele siyâsî mücâdelelerin en ham ve sâde örneklerinden bile derin bir haz duyduğuna şüphe yoktu. (AA, s. 19)

Fakat tam onun istediği hayâtın ilk basamağına yükselmiştim ki, ümitlerini, hülyâlarını, en beklemediği bir anda kırıp Bursa'ya kaçtım. (AA, s. 20)

İçgüdülerin be menfaatlerin esâreti, bence en zâlim, en kopmaz bir bir kementti. (AA, s. 23)

Sâlih odamın en sık ziyaretçisi... onu yanıma aldığım zaman kaplıcadaki hizmetini bırakmamıştı. (AA, s. 25)

Sâlih'in bütün dürüst ve temiz vasıflarından başka en hoşuma giden tarafı, salâhiyeti hudûdunu aşmamasıdır. (AA, s. 29)

Neden o, altmış para için gırtlığını parçalarcasına bağırıp çağırıyor da, benimle aynı görgü ve yetiştirme şartlarını taşıyan bir başkası, hukûkuma tecâvüz etmek için en sefil vâsıtalara başvurabiliyor? (AA, s. 29)

Onun meclisinin en genç uzvu olduğum halde, en kıymet verileni, îtibar, hürmet göreniyim. (AA, s. 39)

Vilâyetin en büyük memuru benimle, mektebin müdürü benimle, kitapçı, talebe, hademe benimle... herkesi çok sevdiğim için mi, nedir, herkeste de bana sonsuz bir sevgi ve alâka var. (AA, s. 46)

Kışın en soğuk günlerinden biri olmasına rağmen ince ve dekolte giyinmiş; yüzünde, güzelliğinden gelen bir cür'et var. (AA, s. 50)

O hulâsasında en geniş tafsîlât, tafsîlâtında en büyük ihtisar olan sırlı mevcut... (AA, s. 57)

Fakat bir şeyi öğrenmek için de cehlîni kabul edip îtiraf etmek lâzımdır; eğer bir talebe hocasına kafa tutar ve bilgiçlik taslarsa hiçbir şey öğrenemez; işte biz de o kadar çok şeyler biliyor ve bu bilgilerimizin kalesi içine o kadar gömülüyoruz ki bu yüzden vicdânî dünyâyı gözleyecek en küçük bir mazgala bile sâhip olamıyoruz. (AA, s. 59)

Mevsimlerin en güzeli olan bahar, yazık ki on iki ayın en iptidâî devresidir. (AA, s. 65)

Sen hilkat şâhserlerinin en sanatkârâne düzülmüş bir örneğisin; fakat ben bir heykelin yalnız gözlerimin ihtiyâcını doyuran sanat kıymetiyle kanacak adam değilim. (AA, s. 68)

Sen benim en çok sevdiğim kadınsın; yakında çocuğumun da anası olacaksın. (AA, s. 68)

Ufak bir ihtiyatsızlık, küçük bir gaflet hayâtına mâl oluverir ve bir anda en yukardan en aşağıya düşebilirdi. (AA, s. 71)

Ferhat Bey'in baldızı olarak size tanıtacaklar Nerîme, İstanbul sosyetesinin en tehlikeli kadınlarındır; çok da güzeldir. (AA, s. 78)

Sevgiden gelen birlik, kılıcın iki yüzü gibi tek cismin iki ayrı veçhesine benzer, ki bu yakınlığın şiddeti, en küçük varlığın mevcûdiyetine müsâit değildir. (AA, s. 79)

İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. Fikirleri, sözleri, gülüşleri ve jestleri ise, bu şehvî kokudan daha evvel uçup gitmişti. (AA, s. 80)

Görmek, insan kudretinin erişebileceği en yüksek basamak... esâsen yaratılıştan maksat da bu kâbiliyeti kazanmaktan başka nedir? (AA, s. 82)

En sevdiğim kadın ismi Ayşe. (AA, s. 83)

Zavallı İzzet Efendi kendine en yakın olan vicdânını, bu büyük hâkimi görmüyor da kendi varlığının dışındaki mahlûkları görüyordu. (AA, s. 88)

Bir haftadan beri başlayan bahar sıcaklarının bu en sessiz ve en yaza benzeyen günü. (AA, s. 97)

Maamâfih aradığımın o olması en yakın ihtimal. (AA, s. 99)

Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuhun hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Ben ne Sâlih olabilirim, ne şu karşımda çitlenbik ağacının en ince dallarında gezen çocuğun mahâretini gösterebilirim, ne de bir amele gibi sabahtan akşama kadar kum, çakıl taşıyabilirim, ve, ve... (AA, s. 103)

Zîra en tesirli sözler bile sırasında kanâati mûcip olamaz; zîra kanâat, bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle hâsıl olur. (AA, s. 116)

Ben, şu anda, Kadriye'yi düşünürken bir vicdan ezgisi duyup duymayacağımı denemek için, bu işe en uzak köşeden başladım. (AA, s. 119)

Bahçenin en loş, elektriklerden en uzak köşesindeyiz; birbirimizi görmeden konuşuyoruz; fakat ben konuşmak da istemiyorum, hiçbir isteğim yok. (AA, s. 123)

Aşk, hürmet ettiğim kuvvetlerin en büyüğüdür Cemil Bey. (AA, s. 124)

Bana en ağır gelen duygu, senden daha üstünüm, demektir. (AA, s. 129)

Kendilerine en ziyâde minnettar olduğum kimseler, fazîlet ve gayretlerinin hâsılına başkalarını ortak edenlerdir. (AA, s. 131)

Atların etrâfında toplanan çocuklardan en hoşuma giden, altın kafalının ismini kahveciden öğrenerek çağırıyorum. (AA, s. 132)

İnsanlar en küçük yaşlarında bile menfaat bahçesinde ne kadar usta mahlûklar. (AA, s. 133)

Seni de berâber, seni de berâber! diye püskürdüğü ateş sağnağını mı durdurabilmişim, yoksa bir ağacın en ince dalına kadar kol atan sarmaşık gibi, bütün varlığıma süratle dolanmış, bu acâyip kuvvetin hücûmuna mı karşı koyabilmişim? (AA, s. 139)

Bu ona en yakışan renk... esâsen yüzünde de eflâtuna kaçan bir pembelik, dalında titreyen bir şeftâli çiçeğinin rengi yok mu? (AA, s. 140)

Yok en ufak bir darbe bile duyamıyorum. (AA, s. 143)

Sesine koyduğu en ısrarla ifâde ile yalvarıyor... (AA, s. 152)

Evim, İstanbul'un en güzel yerinde. (AA, s. 160)

Geçen gün amcam: Bu kızı aldığın zaman en ziyâde ben kederlenmişim; şimdi ise, onun gelinin olması, en büyük iftiharım, diyordu. (AA, s. 160)

Sevgimizin en muzaffer dakîkaları, harf ve sesi bile hudûdu dışına attığı zamanlardır. (AA, s. 162)

Zevkler, ıztıraplar, azaplar, beklenmedik hâdiseler, seyâhatler, hâsılı gündelik hayâtın tabîî şartlarını herhangi bir sûretleştiren vak'alar, ruhta vakitsiz bir olgunlaşma ve hisleri çabuk çabuk işleyip istikrâra götürme yolunda en kavî âmiller, en usta sebeplerdir. (AA, s. 163)

Her okuduğum sahife ile kendi hüviyetimizin biraz daha dışına çıktığımızdan habersiz, konuştuk konuştuk ve ufukta sabahın ilk ışıkları uyanırken: “En büyük hâkimler

şarapsız sarhoş olanlardır,” diyen Ömer Hayyam'a bütün kalbimle hak verdim. (AA, s. 168)

Ömründe aynaya bakmamış kimse, nasıl kendini tanımazsa, ben de ancak seni gördükten sonra kendimi en hurda çizgilerime kadar öğrendim. (AA, s. 170)

Dünyânın en ücra köşesinde zincire bağlanmış olsa, ölse, yıllar asırlar da geçse, gene seni, hep seni isteyeceğine inanıyorum. (AA, s. 174)

Nihâyet Juliette bunların içinde hakîkaten en muztaribi, kendisine en ciddî ve samîmî bir sevgi ile bağlı olanıyla evlenmiş, kocası, belki de onu herkesten fazla sevmiştir. (AA, s. 175)

İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret, hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Çok: Fakat bu çok zengin adam, gençliğini, servetinin imtiyâzı yüzünden çalışmadan geçirmiş, gezmiş, eğlenmişti. (AA, s. 19)

Oldukça hodbin ve tamâmen mekanik bir adam olmasına rağmen, beni yetiştirmek için, kâbiliyetlerini çok aşan husûsî bir alâka ve himmetle hareket etmişti. (AA, s. 21)

Fakat onu, çok pazarlık ettiği için son zamanlarda esnaf sevmez oldu. (AA, s. 28)

Esâsen çok güzel denebilen bu çehrenin tek kusuru, bir bebek şahsiyetsizliği. (AA, s. 35)

Şimdi bu çatının altında, çok soğuktan gelen kimsenin, ılık bir odayı gâyet sıcak zannedişi nevinden kuvvetli bir harâret hissediyorum... (AA, s. 36)

Belki havanın çok soğuk ve karlı oluşundan, belki de içimde bu kar fırtınasından daha şiddetli bir bora esişinden. (AA, s. 39)

Halbuki o, düşünmeden bu hükmü veren çok akıllı geçinenlerden daha akıllı ve zekîdir. (AA, s. 47)

Çok genç olduğun için bugün paranın hazırladığı imkânları tamâmen idrak edemezsin, fakat beni dinle, hocalıkta kalmak için ısrar etme... dedi. (AA, s. 49)

Âdeta gözlerime sızan bakışları, benden sadakadan çok fazla bir şey, canını bağışlamamı canını bağışlamamı istercesine yalvarıcı. (AA, s. 55)

Bir körük ucu gibi sivrilterek ateşi üfleyen dudaklarını sobanın deliğinden çekiyor; yağız ve çok çizgili yüzünün hatlarını mânâlı bir kasılma büsbütün derinleştirerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 56)

Olmak ölmek demekmiş, bunu bana senin gibi çok okumuş biri söylemişti. (AA, s. 56)

Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Pencerenin çok yakınında olduğum için ancak defterimi görecektik kadar ışık bulabiliyorum. (AA, s. 61)

Fakat keşki o da benden, çok, pek çok istese de, bana vereceği de o nisbette geniş ve hudutsuz olsaydı... (AA, s. 64)

Onun kitaba olan merâkı burada çok işime yaradı. (AA, s. 69)

Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. (AA, s. 80)

Müsterih olun; yalnız bize dağlarda dolaşmak için bir çift at hazırlatırsanız çok iyi olacak, dedim ve hâlâ Râsim Bey'in elinde duran elimi çekerek yürüdüm. (AA, s. 110)

Fakat biz, herhangi bir sanat eserini, çok yüksek bulduğumuz bir sanat âbidesini de zevkle seyretmiyor muyuz? (AA, s. 110)

Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Çok kabalık bir yerde, muhtelif lisanlar konuşan, başka başka sözler söyleyen, hatta terennüm eden kimseler olsa, bütün bu sesler, uzaktan bir uğultu hâlinde duyulur. (AA, s. 114)

Çok doğru bir söz madam.. müz'ic ve devamlı sıkıntılar, korkular, azaplar o kabuğu zamanla aşındırır; fakat bizi hakîkatten ayıran bu kabuğu bir anda ezip yok edecek kuvvetin aşk olduğuna şüphe yoktur. (AA, s. 124)

Madam, Cemil Bey çok iyi bir süvâridir; siz de m  kemm  l bir binici oldu  nuzu az evvel ispat ettiniz. (AA, s. 129)

Çok emniyetli ve dürüst bir adam oldu  nunu bilmesem, hâlinden Ő  phelenece  im; ben de onun kadar Ő  şırmıŐ  bir haldeyim. (AA, s. 148)

BaŐ ımı kaldırıyorum, belki sararmıŐ ımdır; fakat o herhalde benden çok solgun, çok harap... titrediğini hissediyorum. (AA, s. 152)

Yeğenim çok iltifat g  rm  Ő  bir kadındır. (AA, s. 174)

Juliette esâsen çok iyi ve aydınlık bir kadındı, fakat tam iki senedir bizzat g  neŐ  oldu. (AA, s. 175)

En beklemedi   bir anda: Fakat tam onun istediği hayâtın ilk basamağına y  kselmiŐ tim ki, ümitlerini, hülyâlarını, en beklemediği bir anda kırıp Bursa'ya kaçtım. (AA, s. 20)

İki sene evvel tahsîlimi bitirip, Avrupa'dan döndüğüm zaman: Tam iki sene evvel tahsîlimi bitirip, Avrupa'dan döndüğüm zaman, amcam, yalnız bana karŐ ı gösterdiği ciddî bir alâka ile:

-İŐ te Cemil, Ő imdi hem iktisat, hem hukuk doktorusun; hayâtın en   etin safhasını yendin, büyük mevkiler, Ő an, Ő eref seni bekliyor... (AA, s. 20)

Bu suretle: Bu sûretle amcamı hem memnun etmek, hem de ikinci plana bıraktığı hülyâlarını yavaş yavaş iptâl edecek vakti kazanmak istiyordum. (AA, s. 21)

Evimizi doldur, artık ben ihtiyarladım... diyor ve bana, zengin, pek zengin bir gazete sâhibinin kızını almam için ısrar ediyor, bu sûretle kendi hücum safını, bir politikacı kaynata ve bir yapma bebekle kuvvetlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Pek: Amcamın "Ő imdilik" kaydının altında gizlediği   m  yı pek iyi biliyordum. (AA, s. 21)

Evimizi doldur, artık ben ihtiyarladım... diyor ve bana, zengin, pek zengin bir gazete sâhibinin kızını almam için ısrar ediyor, bu sûretle kendi hücum safını, bir politikacı kaynata ve bir yapma bebekle kuvvetlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Pek genç olmamasına rağmen hem benim iŐ lerime bakıyor, hem de hamamdaki iŐ ini idâre ediyordu. (AA, s. 25)

Bu y  zdeendir ki o, aramızdaki resmî uçurumu pek çabuk aŐ tı ve Canoğlu Cemil'i, bir ilkmektep hocası görmekten hâsıl olan hayretini her önüne gelene söylemek patavatsızlığını gösterdi. (AA, s. 37)

Râsim Bey'in meclislerinden pek zevk almıyorsam bile sıkılmıyorum da. (AA, s. 37)

Mektupçuya sorulursa, bu kadınsız meclislerin sebebini pek başka türlü izah ediyor. (AA, s. 38)

İşte insandaki hakîkî mânâ da, portakaldaki çeşni gibi çok, pek çok gizli. (AA, s. 43)

Affedersiniz çok yorgunum, programımızı çay zamanı yapsak olmaz mı? diyerek, sözünü değiştiriyor ve sesi kadar yüzünü de bambaşka bir ifâde, bir an evvelki mânâdan pek uzak bir gölge ile bulutlandırıyor. (AA, s. 101)

Ben, diyor, evvelâ pek kısa bir zaman için olsun arkadaşlık ettiğim kimselerde yanlış intibâ bırakmak istemem. (AA, s. 106)

Bu meşhur ressam sizin için der ki: “Türk’ün yüzünü, zarif tavrını, kibar gülüşünü fırça ile göstermek mümkündür; müşkül, pek müşkül olan, onun özünü göstermektir. Bu öz, ay ışığı gibi görülür, lâkin gösterilemez.” (AA, s. 112)

Fertler gibi cemiyetlerin de şaşmaz zannedilen fikirlerini ve kanâatlerini değiştirmek için pek sâde, pek basit değişiklikler kâfidir. (AA, s. 114)

Ben ki Avrupa'da talebe pansiyonların etrâfını bir arı vızıltısıyla dolaşan kadın tiplerinden, bunların daha kibar sosyetelere sokulanlarını ve çıka çıka ültramodernlerini, âile kızı ismini taşımalarına rağmen aynı rûhun mümessillerini pek iyi bilirim. (AA, s. 120)

Bu imkânsızlığın sebebini pek iyi biliyorum; zâten beni de zebun eden aynı çâresizlik değil mi? (AA, s. 146)

Hayır hayır, bunda bilmeyecek bir şey yok; hem pek iyi biliyorum. (AA, s. 162)

Juliette'in o pek iyi tanıdığım küçük eli işte defterini bizzat açtı. (AA, s. 163)

Genç kadın daha pek çok şeyler söylüyor; fakat artık ben duymuyorum. (AA, s. 128)

Meşhur olmak, şüphe yok ki pek çok kimseler için bir gâyedir; fakat benim ilme intisâbım, şöhret kaygusundan değil, hem cemiyete olan borcumu ödemek hem de hilkatın azametini bu sâhadan seyretmek isteyişimdendir. (AA, s. 169)

Bütün bu konuşmadan maksadım, sizi Juliette'in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o merteye tanımış kimselersiniz ki bir üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum. (AA, s. 176)

Bir buçuk sene: Bu, vakit vakit alevlenen, vakit vakit yavaşlama edâsı gösteren mücâdeleli hayat, tam bir buçuk sene devam etti. (AA, s. 22)

Bu teklifte bulunduğ u sırada: Halbuki amcam bu teklifte bulunduğ usırada ben, sandalı devrilmiş, yâhut gemisi batmış bir kazâzede gibi, hayat dalgasıyla sonsuz bir mücâdelede idim. (AA, s. 22)

Her gün: Fakat insanların kendi çık ırtgan sesleriyle kulakları o kadar tıkalıdır ki, her gün bir türlü haykırıp söyleyen sesimi, hemen kimse duymaz. Halbuki özü sözü bir olan benden uzak kimselerin, kendi kof ve değ ersiz sözlerini söylemek için, daha yüz dilleri de olsa, gene dilsizdirler. (AA, s. 24)

Ne ç abuk: Sıra evleri, akar suları, bol yeş illiğ i ile burası beni ne ç abuk aldı. (AA, s. 25)

Bursa'ya ilk geldiğ im hafta: Bursa'ya ilk geldiğ im hafta Yeş il'de bir ev tuttum. (AA, s. 25)

Bir hayli: Nihâyet kapının yanında, odanın son eş yâs ı olarak, Sâlih'in üstüne otura otura bir hayli ç ökertiğ i bavulum durur. (AA, s. 25)

Onu yanıma aldığ im zaman: Sâlih odamın en sık ziyaretç isi... onu yanıma aldığ im zaman kaplıcadaki hizmetini bırakmamış tı. (AA, s. 25)

Ay baş ı gelip de eline, dolgunca bir para verdiğ im zaman: Fakat ay baş ı gelip de eline, dolgunca bir para verdiğ im zaman:

-Beyim... bu para benim hakkım değ il, al yarısını... dedi. (AA, s. 25)

Bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğ im zaman: Bu tok gözlülüğ e, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğ im zaman ise, büsbütün ş aş ırd ı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüz üme bakt ı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâş la:

- Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğ in bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de iş lerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Ânî verilen hükümlerden gelen bir telâş la: Bu tok gözlülüğ e, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğ im zaman ise, büsbütün ş aş ırd ı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüz üme bakt ı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâş la:

- Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğ in bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de iş lerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Geçen gün: Geçen gün hava çok soğuk ve yağmurlu idi. (AA, s. 26)

Her sabah: O, bir kadın gibi titiz ve temiz olduğu için her sabah havalandırmak kasdiyle çalılara serdiği yorganını bahçede unutmuş olduğundan, akşamüstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak içeri aldı. (AA, s. 26)

Kavga ettiği köylülerden biri, bize her sabah kapıdan süt bırakan kadındı. (AA, s. 27)

Altı aydır: İşte ben, bu temiz adamla altı aydır bir çatı altında yaşıyorum. (AA, s. 27)

Sabahleyin kalktığım zaman: Fakat sabahleyin kalktığım zaman battaniyeyi odamda, Sâlih'i de paltosuna sarılı olarak yatağında buldum. (AA, s. 27)

Geçen sabah: Geçen sabah da Hüdâvendigâr Câmii'nin avlusuna, dolaşmaya gidiyordum; baktım Sâlih köylülerden yoğurt, kaymak almış iki elinde iki tabak, kendisinden fazla para istedikleri için bar bar bağırıyor aynı zamanda, öfke ile elindeki tabakları düşürmemek için gözünü üstlerinden ayırmıyordu. (AA, s. 27)

Aynı zamanda: Geçen sabah da Hüdâvendigâr Câmii'nin avlusuna, dolaşmaya gidiyordum; baktım Sâlih köylülerden yoğurt, kaymak almış iki elinde iki tabak, kendisinden fazla para istedikleri için bar bar bağırıyor aynı zamanda, öfke ile elindeki tabakları düşürmemek için gözünü üstlerinden ayırmıyordu. (AA, s. 27)

Nereli olduğunu sorduğum zaman: Bursa şivesiyle konuşmaması dikkatimi çekerek nereli olduğunu sorduğum zaman İstanbulluyum, demişti. (AA, s. 27)

Yatak odama minder tedârik edememek teessürünün tâzelendiği bir zaman: Yalnız bir kere, o da gene yatak odama minder tedârik edememek teessürünün tâzelendiği bir zaman:

- Babam, alacaklılarımızın elinden bir îrâdımızı olsun kurtarabilseydi, beni de geçindirirdi, seni de... dedi ve teessürün pençesi, dimağının mahzeninden bir sır daha kapıp ortaya attı. (AA, s. 27)

Son zamanlarda: Fakat onu, çok pazarlık ettiği için son zamanlarda esnaf sevmez oldu. (AA, s. 28)

Evvelki gün: Evvelki gün senenin ilk karını pencereden keyifle seyrederken, sokaktan koş a koş a geçen iki adamdan biri:

-Bugün ne yapıp yapıp ıspanakları sökmeli; donarsa yandık... diyordu. (AA, s. 28)

Hayli zaman: İstanbul'dan ayrılalı hayli zaman oldu. (AA, s. 31)

Zengin gazetecinin kızını almayacağımı söylediğim gün: Amcama, zengin gazetecinin kızını almayacağımı söylediğim gün, bana aynı vasıf ve seviyede birçok isimler daha saymıştı. (AA, s. 31)

Hiç beklemedikleri zamanda: Beni hiç beklemedikleri zamanda karşılarında görmek onları şaşkına çevirdi. (AA, s. 33)

O gece: Ben ise hemen o gece, bu hayret fırtınasının esişi devam etmekte iken eniştemi bir köşeye çekerek:

-Kızını bana verir misin? dedim. (AA, s. 33)

Birkaç ay: İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırıyorum. (AA, s. 35)

Hiç beklediği bir anda: Hiç beklediği bir anda hükümdârın hazînesinden mücevher hediye edilmiş bir zavallı şaşkınlığı içinde idi. (AA, s. 35)

İlk defa: Ben şimdi bu hayret baskını altında büsbütün mâsumlaşan, çocuklaşan şu kızı, hemen ilk defa alıcı gözü ile seyrediyordum. (AA, s. 35)

Gayet: Şimdi bu çatının altında, çok soğuktan gelen kimsenin, ılık bir odayı gayet sıcak zannedişi nevinden kuvvetli bir harâret hissediyorum... (AA, s. 36)

Fakat şurası tuhaf ki, bütün bu kuvvetlerini gayet iyi kullanmayı bilmesine rağmen neden şimdiye kadar bir köşede kalmış? (AA, s. 91)

Bu sefer: Yazımı bırakmadığımı görünce bu sefer bir baba ciddiyetiyle:

Beyefendi, araba da göndermiş... elbiselerimizi getireyim mi? diyor. (AA, s. 36)

Bir anda: Birçok kimseler için ağır ve zahmetli olan nice mes'ûliyetli işler, onun dürüst ve ustalıklı idâre makinesinden bir anda hallolup çıkar. (AA, s. 37)

Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluma döküyor. (AA, s. 50)

Bu çarpışmada saçlarının ılık temâsı ve dudaklarının rutûbetini bir an yüzümde hissediyorum. (AA, s. 51)

Arı iğnesini çiçeğin bağına saplar ve bir anda balını alıp çekilir. (AA, s. 70)

Ufak bir ihtiyatsızlık, küçük bir gaflet hayâtına mâl oluverir ve bir anda en yukardan en aşağıya düşebilirdi. (AA, s. 71)

Bunlar, orta zekâlı kimselere bir anda kendilerini kabul ettirir ve etrafındakileri avuçları içine alıverirler. (AA, s. 91)

İçeri girdiğimi bildiği halde müzâkere ettiği meseleye o kadar dalmıştı ki, beni unuttuğunu anladım ve beklemeye vaktim olmadığı için kalabalığı yarıp bir an kendimi gösterdim. (AA, s. 96)

Bir an duruyor ve söylediğine pişman olmuş gibi telâşla: Siz Türklersiniz, diyor. (AA, s. 107)

Kapıdan çıkarken Râsim Bey bir an elimi elinden bırakmadı, yarı ciddî yarı şaka: Dikkat! dedi. Güldü. (AA, s. 110)

Serin ve yarı karanlık gece bütün mesâmelerimden birden içime doluyor; bir an rahatlıyorum. (AA, s. 122)

Çok doğru bir söz madam.. müz'ic ve devamlı sıkıntılar, korkular, azaplar o kabuğu zamanla aşındırır; fakat bizi hakîkatten ayıran bu kabuğu bir anda ezip yok edecek kuvvetin aşk olduğuna şüphe yoktur. (AA, s. 124)

Sorduğum bu sual, onu, kesif bir duman gibi kuşatmış olan o yorgunluk sisini bir anda silip kaldırdı. (AA, s. 141)

Fakat bir an, korkunç fecî bir an... (AA, s. 142)

Fakat gene bir an aklımın araya giren ihtârından korkarak kollarıma emir veriyorum: Bırak o senin değildir; ölüsü bile senin değildir... (AA, s. 144)

Koşup açıyorum; Madame Maurain'i götüren şoför telâşla taşlığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırılmış gibi bir an etrâfına bakıyor. (AA, s. 148)

Mumun müphem, korkak ışığı onun sedefleşmiş yüzünde bir an dolaşıyor. (AA, s. 151)

Hiçbir defa: İş başında faal ve becerikli bir hassâsiyetle çalışan bu adamın, evinin içinde hiçbir defa dosya ve evrak gibi şeylere tesâdüf etmedim. (AA, s. 37)

Biraz daha: Şimdi Sâlih'in nezneli ve tok sesi biraz daha çekingen beni çağırıyor... (AA, s. 38)

Vâlinin evine her gidişimde: Yalnız vâlinin evine her gidişimde, genç ve güzel yeğeni dâima karşıma çıkar, yanımıza gelir. (AA, s. 38)

Her soruşunda: Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın? diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiştiriyorum. (AA, s. 38)

İzmir’de alelacele evlenip de amcama hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman: İzmir’de alelacele evlenip de amcama hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman, zavallı adam kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak bana kaç cepheden hücum etmişti. (AA, s. 40)

Tâze bir kuvvetle: Uzviyetimizi dinlendirmek ve tâze bir kuvvetle ertesi günün hayâtına tekrar başlamak için değil mi? (AA, s. 41)

Her yirmi dört saatte: İşte vücut için her yirmi dört saatte tekrarlanan buistirâhat devresini, ben mânevî bünyeme bir kereye mahsus olmak üzere bahşedersem çok mu? (AA, s. 42)

Bir daha: Fakat zavallı adam, kendi tâbiriyle, bir daha hayâta dönmeyeceğime o kadar inanmış ki üzüntüsünü hiçbir sözle hafifletemiyorum. (AA, s. 42)

Şüphe eden bir bakışla: Amcam, aklî muvâzenemden şüphe eden bir bakışla beni dinledi. (AA, s. 42)

Geçmişin fersiz ve zevksiz günlerine: Şu karşımda serili yatan Bursa ovasına bakmak, geçmişin fersiz ve zevksiz günlerine baş çevirmekten daha hoş. (AA, s. 42)

Yandığı zaman: Fakat o elmas ki yandığı zaman külü bile kalmayan bir kömür parçası, pırıl pırıl parlayan o kumaşlar ki bir böcek kusuntusudur. (AA, s. 43)

İki sene: Hemen iki sene berâber çalıştığı bir kimseyi, altı ayda nasıl unutabiliri? (AA, s. 45)

Aynı süratle: Banka şefliğinden ilkmektep hocalığına düşüveren bir adamın, cemiyetteki îtibârı da aynı süratle sukut ediyordu. (AA, s. 45)

O anda: O anda istedim ki bu çevrilen başı tutup kendime döndüreyim ve: Dostum, arkadaşım, hemşerim! gerçi bugün üstümde seni bana cezbedecek kürküm yok... (AA, s. 45)

Menfaat ve gazez lekesi olmayan bir safvetle: Eskisi gibi gel, menfaat vegazez lekesi olmayan bir safvetle gel... demek istedim ve onun bu kötü tutumunu, bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi temizlemek, koparıp atmak istedim. (AA, s. 46)

Bu akşam: Vâli, bu akşam da gene, beni alıp getirmesi için uşağını göndermişti. (AA, s. 47)

Son zamanlarda: Muhafâza altında olmadıkça bir yolunu bulup kaçacağımı bildiği için son zamanlarda bu usûlü tutturdu. (AA, s. 47)

Bir dakika: Yalnız benimle o kadar dost oldu ki, mümkün olsa bir dakika yanımdan ayrılmayacak ve belki bu dostluğun, belki de herkese ondan sitâyişle bahsedişimin tesiri ile, muhîtindeki buz tabakaları hafifçe gevşedi. (AA, s. 47)

Bir aralık: Bir aralık durdu; ben de durdum. (AA, s. 48)

Bu sene: Ben bu sene emekli olacağım, yerime seni müdürlüğe tâyin etsek, vâli bey de taraftar olup yardım etse, olmaz mı? (AA, s. 48)

O zaman: Yüzümün buzdan bir maske geçmiş gibi donmuş ve uyuşmuş olduğunu o zaman fark ediyorum; yerlerde bir karıştan fazla kar var. (AA, s. 50)

Şüphe yok ki o zaman mânâ bozuluyor, hatta değil bütün kitap, cümlelerimiz bile, kandillerinin bir kısmı sönmüş bozuk bir mahya gibi, haya karanlığı içinde dilsizleşiyor, sırtıp kalıyor. (AA, s. 58)

Uşağın getirdiği şamdanın ışığında yürüyüp salona girdiğim zaman: Karanlıkta ne kadar kaldığımı bilmiyorum Şermin yanımdan çekilip gitmişti ve ben, uşağın getirdiği şamdanın ışığında yürüyüp salona girdiğim zaman, burasını da bir tek mum aydınlatıyordu. (AA, s. 52)

İlk geldiği zamanlar: İşte bu, Cemil Canoğlu denen genç adam yok mu, eski bir dostumun oğlu olmasına rağmen, buraya ilk geldiği zamanlar, hakîkî hüviyetinden şüphe edecek kadar yadırgadım. (AA, s. 53)

Sıkılacağım bir şekilde: Râsim Bey bu sözleri, içinde yabancı da bulunan ve yüzlerini seçemediğim bir kalabalığa ne demeye söylüyor ve mevzûu, sıkılacağım bir şekilde uzattıkça uzatıyordu. (AA, s. 54)

Her adımında: O îtibar ve alkışlar ki, sokak ortasına atılan çalı çırpı gibi insana her adımında zahmet verir ve yolunu keser. (AA, s. 54)

Bu sabah: Durun size bu sabah başımdan geçen küçücük bir vak'ayı anlatayım... diyorum ve iki sene maiyetimde çalışan bir memurun bana selâm vermeyi bile zahmet addettiğini, hatta yanımdan geçerken başını çevirdiğini söylüyorum. (AA, s. 54)

İki sene: Durun size bu sabah başımdan geçen küçücük bir vak'ayı anlatayım... diyorum ve iki sene maiyetimde çalışan bir memurun bana selâm vermeyi bile zahmet addettiğini, hatta yanımdan geçerken başını çevirdiğini söylüyorum. (AA, s. 54)

Tam bu sırada: İşte tam bu sırada birdenbire cereyan geliyor ve gözlerimin konuşmasına rağmen ilk gördüğüm çehre, sabahleyin yanımdan geçip de başını çeviren zavallı oluyor. (AA, s. 55)

Ertesi gün: Ertesi gün benden özür dilemek için mektebe geldi. (AA, s. 55)

İki gündür: Bir haftadan beri fâsılasız yağan karlar iki gündür gevşemeye başladı. (AA, s. 55)

Çâresiz bir itâatla: Her buyruğunu çâresiz bir itâatla karşıladığımız tabiat, şimdi de beyaz, lekesiz örtü, şimdiden yer yer yırtılmaya bile başladı. (AA, s. 55)

Dikkatle baktığım zaman: Fakat dikkatle baktığım zaman duvardaki nar hevenginden bir tâne koparak yere düşmüş ve üç parça olmuş olduğunu gördüm. (AA, s. 56)

Meşgul olduğum zamanlar: Meşgul olduğum zamanlar hiç konuşmaz. (AA, s. 56)

Ağaç, dediğimiz zaman: Ağaç, dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, çiçek dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, masa, iskemle, soba, hâsılı her kelimenin delâlet ettiği ayrı bir mânâ var. (AA, s. 58)

Çiçek dediğimiz zaman: Ağaç, dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, çiçek dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, masa, iskemle, soba, hâsılı her kelimenin delâlet ettiği ayrı bir mânâ var. (AA, s. 58)

Şu halde: Şu halde, hayvan, hayvanca fiillerinden mes'ûl olamaz; ancak biz bu temâyülleri zapturapt altına almadığımız için kötü görülür hatta sırasında mahkûm oluruz. (AA, s. 60)

Şu halde şimdi sızıldanmaya ne hakkım var? (AA, s. 66)

O insan ki, bilgisinin dört başını mâmur etmemiştir; şu halde zavallılıktan kurtulmamış olan bir zavallının sözleri, bize iç selâmeti bize aşılabilir mi idi? (AA, s. 71)

Şu halde bütün mükevvenâta hakim olan büyük şuûrun, müşâhade ve muâyene neticesi verdiği hükümler yanlış ve haksız olabilir mi? (AA, s. 76)

Ne yaprak bir başka yaprağın aynı, ne yıldız yıldızın, ne damla damlanın eşi.. su halde sen şeklen bile birbirinin aynı olmayan iki insanın hissen yekdiğerinin eşi olmasını nasıl istiyorsun? (AA, s. 89)

Günde iki defa: Onun saçı sakalı birbirine karışmıştı; bu, günde iki defa tıraş oluyor; o, gölde yıkanırđı; bu, duş altında da friksiyon yapıyor. (AA, s. 61)

Karımı özlediğim anda: Şu, karımı özlediğim anda, îtiraf ederim ki benimle olmamasından, gizli bir zevk de duyuyorum. (AA, s. 64)

Pek çok: Fakat keşki o da benden, çok, pek çok istese de, bana vereceğı de o nisbette geniş ve hudutsuz olsaydı... (AA, s. 64)

Senin ferah ve âsûde muhîtime kaçtığım zaman: Ben o mankenlerin kâbusundan senin ferah ve âsûde muhîtime kaçtığım zaman, korkulu bir rüyâdan uyanmış kadar heyecanlı bir mahmurluk hissediyordum. (AA, s. 66)

Bu akşam: Yolda ona vâlinin bu akşam misâfirleri olup olmadığını soruyorum. (AA, s. 69)

Bu akşam başka misâfirler de var. (AA, s. 69)

Arkada içeri girdiğimiz zaman: Bugün ben önde recep arkada içerigirdiğimiz zaman gene elinde bir kitap vardı. (AA, s. 70)

Müsâit bir zamanda: Beni bugün vâli bey çağırılmış İzzet Efendi, müsâit bir zamanda gelirim de konuşuruz, dedim ve sokağı çıktım. (AA, s. 72)

Efendisi olmadığı bir gün: Bu maymun, yaratılışındaki taklit sıfatının galebesinden, efendisi olmadığı bir gün ahâliyi dâvet etmiş. (AA, s. 74)

Bütün oyunları göstermekte devam ettiği sırada: Hulâsa maymun, sıra ile bütün oyunları göstermekte devam ettiği sırada kaz, yanındaki tavuğı: Ben bir şey görmüyorum sen görmüyor musun, diye soruyor ve tavuktan, hayır, cevâbını alıyor. (AA, s. 74)

Ne zaman: Halbuki seni ne zaman görsem dudaklarının arasında bir kuru emzik var. (AA, s. 74)

Kapıdan içeri girdiğim zaman: İzzet Efendi'nin dükkânıyla vâlinin evinin arasındaki on beş dakîkalık yolu bilmem ne kadar zamanda gitmişiz ki, kapıdan içeri girdiğim zaman ortalık kararmış, çoktan gece olmuştu. (AA, s. 77)

Bütün gün: Râsim Bey'den beş on dakîkalık izin istedim; bütün gün gazete okumak için vakit bulamamıştım. (AA, s. 78)

Kahredici bir kıskançlıkla: Şermin bu son cümleyi kahredici bir kıskançlıkla telaffuz etmiş ve görmediğim dudaklarından çıkan bir şimşek, içinden dışına fırlamıştı. (AA, s. 78)

Elektrik cereyanı kesildiği akşam: İşte Şermin de yalan söylemiyordu ve bahsettiği taşkınlıklar da, herhalde, elektrik cereyanı kesildiği akşam karanlıkta sendeleyerek bana çarpması kâbilinden yarı kast yarı tesâdüf eseri mâsum denecek basit hareketlerdi. (AA, s. 79)

Bir toz zerresi: Şermin'in bu son cümlesi pek doğru idi; zîra öyle demler vardır ki, ona değil yalan, bir toz zerresi dahi sığmaz. (AA, s. 79)

Bu dakika: Şermin de benim yalan söylediğime ve evli olduğuma ancak budakîka inanmış ve birgün olup gönlüme yol bulmak ümîdini kaybetmekle, perîşan bir lahza geçirmişti. (AA, s. 79)

O gece: İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. Fikirleri, sözleri, gülüşleri ve jestleri ise, bu shehevî kokudan daha evvel uçup gitmişti. (AA, s. 80)

Bir hayli: İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. Fikirleri, sözleri, gülüşleri ve jestleri ise, bu shehevî kokudan daha evvel uçup gitmişti. (AA, s. 80)

Daha kuvvetle: Halbuki Kadriye'nin yonca ve bahçe kokusunu, aylar geçtiği halde, şu avucumda ki acayip kokudan daha kuvvetle hissediyordum. (AA, s. 80)

Asil bir sükûtle: Susuyor ve altı aydan beri devam eden taşkınlıklarının bacını, asil bir sükûtle ödüyordu. (AA, s. 80)

Aynı gece: Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cüretkârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Hiçbir zaman: Bir şeftâli fidanına ne kadarihtimam etsek, bize meyvesini irileştirmek, ıslâh etmek sûretiyle cevap verir; hiçbir zaman elma olamaz. (AA, s. 81)

Bir türlü: Yüzünün gergin hatları, bir türlü söylemeyen dilinden daha belîğdi. (AA, s. 81)

Sâlih'in kapı önündeki iskemlesine oturduğum zaman: Sâlih'in kapı önündeki iskemlesine oturduğum zaman ellerim titriyor ve telgrafı açıp okuyamıyordum. (AA, s. 82)

O birlik anında: İşte ancak o birlik anında çocuğumu, büyük bir esrarlı âlemlerin bu küçük yolcusunu görebildim. (AA, s. 82)

Bir zaman: Bir zaman onu uyandırmaya kıyamadım; belki de rüyâ görüyordu. (AA, s. 84)

Bir türlü: Fakat kabı, dâima yarım... bir türlü tamamlanıp dolamıyor. (AA, s. 85)

Müteessir ve ölgün bir sesle: Bugün kendisi de aynı acı noktaya parmağını koydu, müteessir ve ölgün bir sesle:

-Cemil Bey, dedi; vakit vakit kedimi denize bırakılmış bir sepete benzetiyorum. (AA, s. 85)

O zaman: Fakat vaktâki bir el, sâhile bağlı olduğum ipi çekiyor ve beni taşların, kayaların üstüne fırlatıyor, işte o zaman gene sepetliğim meydana çıkıyor, bomboş kalıyorum. (AA, s. 85)

Bir hayli: Kızlar, evvelden başlamış oldukları şakalaşmalarına dükkânın içinde de devam ettikleri için kitapçıyı bir hayli beklettiler. (AA, s. 85)

Bir bardak su istemekten daha tabî bir sesle: Sonra sarışın olanı, bir bardak su istemekten daha tabî bir sesle:

-Sizde, Bir Fâhişenin Hayâtı isimli roman var mı? diye sordu. (AA, s. 85)

Her gün: Ben her gün bu vak'aların çeşidine rastgeldiğim halde alışamıyorum da siz nasıl başınızı yumruklamıyorsunuz? (AA, s. 87)

Son zamanlarda: Son zamanlarda dükkânına eskisi kadar uğramıyorum. (AA, s. 88)

Bu sûretle: Daha doğrusu îcap ettikçe, bir arkadaşla gidiyorum; tabî beni yalnız bulamadıkça da açılmıyor ve bu sûretle çabuk kaçabiliyorum. (AA, s. 88)

Bu sûretle vaziyeti bana karşı da tabîleştirmiş olduğu için memnun. (AA, s. 126)

Biraz daha: Kapıya doğru gidişime canı sıkıldı:

-Erken canım biraz daha otur, dedi. (AA, s. 88)

Her gece: Her gece eğlenceler, dâvetler, kıyâmet... (AA, s. 90)

Her an: Beni bu kızın oltasına yem olmaktan korumak için her an tetikte. (AA, s. 90)

Dün akşam: Dün akşam Râsim Bey'in salonundan içeri girdiğim zaman Nerîme, muhâsebeciyi nükteleriyle sıkıştırmış adamcağıza ter döktürüyordu. (AA, s. 91)

İçeri girdiğim zaman: Dün akşam Râsim Bey'in salonundan içeri girdiğim zaman Nerîme, muhâsebeciyi nükteleriyle sıkıştırmış adamcağıza ter döktürüyordu. (AA, s. 91)

Bir aralık: Maamâfih Nerîme konuşmasına devam etmekle berâber, kendine şöyle bir çeki düzen vermeyi de ihmal etmedi ve hayli uzakta olmama rağmen bir aralık başını bana doğru çevirerek:

- Sigaram söndü, ateşleyiniz, dedi. (AA, s. 92)

Bu gece: Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Samîmî bir feveranla: Râsim Bey gözlerini kırpa kırpa kâğıdı evirdi, çevirdi okudu, sonra samîmî bir feveranla, kendisine bakanlara:

- Cemil Bey'in bir kızı olmuş, tebrik edelim! dedi. (AA, s. 92)

O gece: Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Bir daha: Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

O zaman: Eğer kışa gene Bursa'da kalırsam tabî o zaman Kadriye de gelir. (AA, s. 94)

Aynı süratle: Vâli bey sizi hemen çağırıyor, dedi ve gene aynı süratle çıkıp gitti. (AA, s. 95)

Bu akşam: Onun için beni ilk defa odacısıyla vilâyete çağırmasını yadırgadım ve kendi uşağı Recep'in:

-Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun..

deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Bir an: İçeri girdiğimi bildiği halde müzâkere ettiği meseleye o kadar dalmıştı ki, beni unuttuğunu anladım ve beklemeye vaktim olmadığı için kalabalığı yarıp bir an kendimi gösterdim. (AA, s. 96)

Bir dakika: Lütfen beni bir dakîka bekleyin! diyerek memurları bıraktı ve benimle berâber yandaki odaya geçti. (AA, s. 96)

Beş on gün: Bir gazetenin de muharriri imiş galiba.. beş on gün tetkiklerde bulunacakmış. (AA, s. 96)

Yarın sabah: Ben senin için maârif müdüründen on beş günlük izin aldım, misâfiri yarın sabah Mudanya'dan karşılaresın; akşama, yâhut ertesi gün, beni makamda ziyâret edersiniz. (AA, s. 97)

Mudanya'da durduğu zaman: Tren Mudanya'da durduğu zaman yadırgadım. (AA, s. 98)

Yolcusunu almaya girdiği zaman: Vapur gelip yanaşınca kadar sâhilde dolaştım ve herkes yolcusunu almaya girdiği zaman ben de içeri girdim. (AA, s. 98)

Biraz daha: Bir yanlışlık var zannetmeyiniz; âlimmiş, bir gazetenin de muharririymiş.. diye biraz daha îzâhat verdikten sonra:

-Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor. (AA, s. 99)

Büyük bir dikkatle: Onun için söyleyeceği, soracağı sözü büyük bir dikkatle bekliyorum. (AA, s. 100)

Büyük bir istiğrakla: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Birkaç gün: Bâri birkaç gün dinlenmiş olursun (AA, s. 102)

Her gün: Nedir her gün oku, her gün yaz? (AA, s. 102)

Eve gelip de sedirime oturduğum zaman: Eve gelip de sedirime oturduğum zaman, farkına varmadan, yorulmuş olduğumu hissettim. (AA, s. 102)

Ölümle vücûdun uzvî faâliyeti durduğu zaman: Hatta ölümle vücûdunuzvî faâliyeti durduğu zaman bile, ceset tamâmen arza, hayvan, nebat ve bizi tâkip edecek insanlara geçmek sûretiyle gene faâliyetine devam edecektir. (AA, s. 103)

Ne zaman: Beni ne zaman yatağımın üstüne uzanmış görse, ayaklarının ucuna basarak odaya girer; bilmez ki her darbesiyle damarlarımızın tâ nihâyetine kadar kan götüren kalbimiz ve dâaimî hareketleriyle bu kanı ihyâ eden ciğerlerimiz, hâsılı fizyolojimizin aralıksız faaliyetiyle, bize, uykuda dahi istirahat yoktur. (AA, s. 103)

Tepeden inme bir cevapla: Bana tepeden inme bir cevapla mukâbele ediyor? (AA, s. 107)

Her vakit: Benim için, arzın bir kitap yaprağı gibi çevirdiğim tabakalarındaki esrârı görmek, her vakit mümkün; fakat burada asıl mütâlaa olunacak mevzû sizsiniz... (AA, s. 107)

Bir an: Bir an duruyor ve söylediğine pişman olmuş gibi telâşla:

-Siz Türklersiniz, diyor. (AA, s. 107)

Birdenbire ciddî ve ağır bir bahse girmemizin verdiği heyecanla: Acaba hakîkaten Madame Mauurain birdenbire ciddî ve ağır bir bahse girmemizin verdiği heyecanla hissini saklayamamış ve sonra da, ilk gördüğü kimse hakkında sempatik tahminlerde bulunmaktan gelen bir nedâmetle mi bu hükmünün tesiri çemberini genişletmiş, bütün bir millete teşmil etmişti? (AA, s. 108)

Her gün: Her gün karşımıza çıkan bir meçhul, halletmek istediğimiz muammâları dağ dağ karşımıza yığıyor. (AA, s. 109)

Yarım saat: Vâli ile yarım saat konuştular. (AA, s. 110)

Bir an: Kapıdan çıkarken Râsim Bey bir an elimi elinden bırakmadı, yarı ciddî yarı şaka:

- Dikkat! dedi. (AA, s. 110)

Yarı ciddî yarı şaka: Kapıdan çıkarken Râsim Bey bir an elimi elinden bırakmadı, yarı ciddî yarı şaka:

- Dikkat! dedi. A.A, s. 110)

Bu defa: Râsim Bey bu defa tam bir baba ağırbaşlılığı ile:

- Selin şakası yoktur, karşısına ne çıkarsa sürüp götürür. (AA, s. 110)

Bir daha: Bu sözden sonra açtığı uzun bir bahsi, tek başına sürükleyerek aynı mevzûa bir daha dönmedi. (AA, s. 111)

Birdenbire karşısına çıkan samîmiyet levhasından aldığı hazla: Hatta ilk gün bile birdenbire karşısına çıkan samîmiyet levhasından aldığı hazla, siz mütâlaa olacak bir mevzûsunuz; dediği halde ikinci bir cümle ile bu hükmün mânâsını umûmîleştiriverdi. (AA, s. 111)

İlhâmi bir vecdle: Decamps, bunları söyledikten sonra biraz daha inceler, sanki ilhâmi bir vecdle: “Sanatkâr Protogene bir köpüğü yapabilmek için yedi yıl uğraştı; Türk’ün rûhunda yaşayan kudretli ışığı tasvir etmek için yetmiş yıl bile kâfi gelemmez,” der. (AA, s. 112)

Bütün bir iç feverânîyle: O, bütün bunları dinlemekle berâber, vaat etmiş olduğu gibi, ne bir âlim resmiyeti, ne de bir muharrir siyâseti gütmeden bütün bir içfeverânîyle konuşuyor. (AA, s. 112)

Biraz daha: Decamps, bunları söyledikten sonra biraz daha inceler, sanki ilhâmi bir vecdle: “Sanatkâr Protogene bir köpüğü yapabilmek için yedi yıl uğraştı; Türk’ün rûhunda yaşayan kudretli ışığı tasvir etmek için yetmiş yıl bile kâfi gelemmez,” der. (AA, s. 112)

Biraz daha derinleşemez miyiz madam? (AA, s. 113)

Bizim, mazrûfu hırsızın çaldığından haberimiz yok, zarfa her gün biraz daha zînet veriyor, elden ele gezdiriyor yere göğe koymuyoruz. (AA, s. 113)

Son yarım asırda: Fakat îtiraf edeyim ki size yakışıyor. Biz Avrupalılar sizden çok şekilperestiz; bilhassa son yarım asırda Amerika sâhillerinden taşıp, Atlas denizinden aşarak zâten katılmış olan bir belirsiz hava bizim sâhillerimize de bir maddîleşme soğuk havası getiriyor. (AA, s. 112)

Her gün: Bizim, mazrûfu hırsızın çaldığından haberimiz yok, zarfa her gün biraz daha zînet veriyor, elden ele gezdiriyor yere göğe koymuyoruz. (AA, s. 113)

Mânevî bir merhemle: Fakat şüphe yok ki devamlı olmayan her şey gibi, gün olacak, cemiyetin bünyesini kemiren maddîleşme hastalığını da yarınki cemiyet mânevî bir merhemle şifâlandıracaktır ve bugünün kötürüm, sakat zihniyetine, yarının insanları kakhaha ile güleceklerdir. (AA, s. 114)

Yakînen ve fiilen öğrendiğimiz gün: İnsanlara kitapların, an'anelerin, ana ve babaların öğrettikleri bâzı şeyler vardır ki, biz bunları bildiğimizi zannederiz; halbuki onları yakînen ve fiilen öğrendiğimiz gün, evvelce bilmediğimizi anlarız. (AA, s. 115)

Tam yarım saat: Halbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzaktığım böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Bin zahmetle: Halbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzaktığım böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Şu anda: Ben, şu anda, Kadriye'yi düşünürken bir vicdan ezgisi duyup duymayacağımı denemek için, bu işe en uzak köşeden başladım. (AA, s. 119)

Müşkül zamanlarımda: Bâri bana müşkül zamanlarımda ve yardım edecek bir parçacık kuvvet ve irâdeye sâhip olsa... Meselâ şimdi... (AA, s. 120)

Atların gelmiş olduğunu anlatmak içindöndüğüm zaman: Madame Maurain'e atların gelmiş olduğunu anlatmak için döndüğüm zaman, ikimizin arasındaki küçük masayı, garsonun iki kişilik bir yemek sofrası hâline koymuş olduğunu görüyorum. (AA, s. 121)

Bir an: Serin ve yarı karanlık gece bütün mesâmelerimden birden içime doluyor; bir an rahatlıyorum. (AA, s. 122)

Tam lezzetiyle: Düşününüz ki bir cevizi bile tam lezzetiyle yemeye elverişli kılmak için, onu kabuklarından hatta, özüne yapışık olan ince zarından soymak lâzımdır. (AA, s. 122)

İncecik kabuğunu attığımız zaman: Şeftalinin, üzümün dahi incecik kabuğunu attığımız zaman onları daha çeşnili, daha leziz buluruz. (AA, s. 122)

Atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit: Marangoza atölyesinde talaş ve yonga gördüğünü için îtiraz ettiğin vakit onu nasıl güldürecekse, tabiatı tanıyan bir adamı da böylece güldürmüş olacaksın. (AA, s. 125)

O vakit: Eğer tamâmen erirse buz eridi denir ki, o vakit onun da ismi su olmuş olur. (AA, s. 127)

İki gündür: Şermin iki gündür otuz dokuz derece ile yatıyormuş; bunu eczanede Recep'ten duymuş. (AA, s. 129)

Tam saat onda:Müdür daha birçok havâdisler verecekti; fakat Madame Maurain’le tam saat onda otelin önünde buluşmak ve Uludağ civârında bir tetkik gezisine refâkat etmek için sözleştiğimden, sık sık saate bakıyordum. (AA, s. 129)

Çekirge’ye geldiğim zaman: Çekirge’ye geldiğim zaman Madame Maurain at üstünde bekliyordu; beni görünce:

- Bu ne riyâzî kat’iyet? Saat tam on, dedi. (AA, s. 129)

Birgün: Meşhur bir ressam, birgün bana: Hakîki büyükler meşhur olmaya yeltenmeden meşhur olanlardır, demişti. (AA, s. 129)

Ne : Yarış yapsanız ne iyi olur, diyordu. (AA, s. 129)

Bana bu vilâyette iş verdikleri ne iyi oldu; târihî şehirlerle aramda bir akrabâlık hissederim ve tıpkı görmüş geçirmiş kimselere karşı beslenen saygıdan duyurum. (AA, s. 42)

Hiç olmazsa, zevk alanların zevklerine hürmet etsek... “Hikmet, hâdiseleri severek olduğu gibi kabul etmektir” diyen hakîm ne güzel söylemiştir. (AA, s. 30)

Bana bu vilâyette iş verdikleri ne iyi oldu; târihî şehirlerle aramda bir akrabâlık hissederim ve tıpkı görmüş geçirmiş kimselere karşı beslenen saygıdan duyurum. (AA, s. 42)

Ben de ne tuhaf söylüyorum, tıpkı bir çocuk gibi. (AA, s. 82)

Sonbahara ne şekilde gireceğimizi düşünmeye daha vakit var. (AA, s. 94)

İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuh en hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Yarış yapsanız ne iyi olur, diyordu. (AA, s. 129)

İşte az evvel beni anlayan ve iki günlük yokluğumun ne müşkül bir ruh fırtınasının netîcesi olduğunu kabul eden bu gözler, şimdi, o bir köşede gizlenip kalmış hislerim mümessili: Âteşin, âsî, serkeş... (AA, s. 141)

Ben de ne tuhaf konuşuyorum? (AA, s. 170)

Kaybolacağı gün: Öyle ya, kaybolacağı gün o kadar da yakın ki... (AA, s. 130)

Şu anda: Şu anda karşıdaki tarlayı çapalayan adamın gidip elini öpmek ihtiyâcını hissediyorum. (AA, s. 131)

Bu defa: Bu defa altın kafa, dönüp bakmıyor bile. (AA, s. 132)

Bu defa Durmuş değil, atların etrâfını saran bütün çocuklar birden yanıma koştular. (AA, s. 133)

Bir daha: Ötekilerin hepsi, rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi bir daha yerlerine avdet etmemek üzere sağa sola savrulup giderler. (AA, s. 134)

Bu akşam: Bu akşam otelde, ilk defa yalnız yemek yiyecek; ben vâliye gideceğim, çağrılmadan, kendi isteğimle. (AA, s. 134)

Mühim ve acele bir iş dolayısıyla bu akşam şehre gidiyorum. (AA, s. 135)

Son gün: Bugün de, yarın da; belki son gün de. (AA, s. 135)

Hiç beklemediği bir zamanda: Vâli, hiç beklemediği bir zamanda beni karşısında görünce şaşırarak yerinden fırladı. (AA, s. 135)

O zaman: Bir ay evvel gene vâli beyefendinin devlethânelerinde görüşmüştük, o zaman daha toplu idiniz. (AA, s. 136)

Bu gece: Herhalde bu gece buraya gelişim, onun bir baba uyanıklığı ve anlayışıyle üstümde duran bakışlarına, telâş ve endişe ilâve etti. (AA, s. 136)

Eve döndüğüm zaman: Eve döndüğüm zaman, dünden daha mı kuvvetli, yoksa daha mı zayıf olduğumu kendi kendime sorduğum zaman, bu çift suâle verecek tek cevap bulamadım. (AA, s. 138)

Dünden daha mı kuvvetli, yoksa daha mı zayıf olduğumu kendi kendime sorduğum zaman: Eve döndüğüm zaman, dünden daha mı kuvvetli, yoksa daha mı zayıf olduğumu kendi kendime sorduğum zaman, bu çift suâle verecek tek cevap bulamadım. (AA, s. 138)

Tam saat dokuzda: Araştırmalarımı bitirdim; bugün çalışmayacağım, Çongara'ya kadar bir gezinti yapmak için tam saat dokuzda, atlarla berâber uşağınızı ricâ ediyorum. (AA, s. 139)

Aynı zamanda: Aynı zamanda beni yarın Gemlik'e götürecek olan otomobilin, sekizde değil, yedide gelmesini daha muvâfik buluyorum. (AA, s. 139)

Her zaman: Madame Maurain onlarla benim kadar da alâkadar olmadı; her zaman çâlâk gördüğüm vücûdu, derin bir yorgunluk içinde gibi... hatta birkaç defa çamurdan gitmemesi için îkaz etmeye mecbur oldum. (AA, s. 140)

Şu anda: Şu anda her türlü sözün bu dâvâyı büsbütün çetinleştireceğini bildiğim halde, gene de konuşmak hatâsını tekrarlıyorum. (AA, s. 142)

Bütün sesimle: Bütün sesimle bağıryorum:

- Koşmayın yollar çamur... (AA, s. 142)

Bir an: Fakat bir an, korkunç fecî bir an... (AA, s. 142)

Şu anda: Ve ben akıl manzûmenin aleyhime tevcih ettiği ihtarlara rağmen, şu anda tamâmen mâsumum. (AA, s. 143)

Her zaman: Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

O her zaman yanaklarına yapışık olan şeftâli baharını rüzgâr mı uçurdu, yoksa güneş mi soldurdu? (AA, s. 144)

Aşk da her zaman o aşk... (AA, s. 147)

Nihâyetsiz bir iştiyakla: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştiyakla seyrediyorum. (AA, s. 145)

Yarın sabah: Yarın sabah beni geçirmeye gelmeyiniz, şimdiden birbirimize vedâ edelim. (AA, s. 146)

Geç vakit: Geç vakit eve dönüyorum. (AA, s. 147)

Bir hafta: Beni yalnız bırakacağı için o kadar müteessir ki, içi rahat olsun diye:

-İstersen bir hafta kal Sâlih, ben yemeklerimi otelde yerim, sen hiç merak etme; diyorum. (AA, s. 147)

Bir an: Koşup açıyorum; Madame Maurain'î götüren şoför telâşla taşığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırmış gibi bir an etrâfına bakıyor. (AA, s. 148)

Bir aralık: Bir aralık bana seslendi: Benim derecem kırkı buldu şâyet kendimi kaybedersem bir hastahâneye götür bırak, al şu paranı da, diye pazarlıktan fazla on lira verdi. (AA, s. 148)

On lira: Bir aralık bana seslendi: Benim derecem kırkı buldu şâyet kendimi kaybedersem bir hastahâneye götür bırak, al şu parayı da, diye pazarlıktan fazla on lira verdi. (AA, s. 148)

Bu saatte: Bu saatte oteller müşteri almaz; onun için hastayı doğruca size getirdim. (AA, s. 149)

Aynı surette: Kaplumbağa sırtındaki kabuğunu nasıl taşırsa, biz de mukadderâzımızın, varlığımızdan kopmayan yükünü aynı sûrette sürüklüyor, taşıyorduk. (AA, s. 149)

Bütün gayretlerimizle: Birbirimizden kaçtığımız, hudutsuz bir ıztırâba rağmen bütün gayretlerimizle kaçtığımız halde niçin kaçamamıştık? (AA, s. 149)

İyileşinceye kadar Bursa'da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman: Daha neler söylediğimi pek bilmiyorum; fakat beni mutlak bir sessizlikle, cevapsız olarak dinliyor ve iyileşinceye kadar Bursa'da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman da aynı sükûnu muhâfaza ediyor. (AA, s. 150)

Bu gece: Nihâyet:

-Bu gece rahat bir uyku uyursunuz, yarın sabah size Bursa'nın bütün doktorlarını getiririm, diyorum. (AA, s. 150)

Uzasa, bu gece sonsuz bir cihan gibi uzasa... (AA, s. 151)

Yarın sabah: Nihâyet:

-Bu gece rahat bir uyku uyursunuz, yarın sabah size Bursa'nın bütün doktorlarını getiririm, diyorum. (AA, s. 150)

Bu sabah: Hem bu sabah erken olmayacak; yağmurdan sonra başlayan sis, sabahı bir müddet geri itebilir. (AA, s. 151)

Sustuğu zaman: Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Bir an: Mumun müphem, korkak ışığı onun sedefleşmiş yüzünde bir an dolaşıyor. (AA, s. 151)

Biraz daha: Ben bu hayal, bu rüyâ âleminin biraz daha uzamasını istiyorum ve mumu üfleme için şamdana uzanan elini tutarak mâni oluyorum. (AA, s. 151)

Beyaz yuvarlak bileği avcumun içinde bir ateş parçası gibi.

-Dursun Juliette, yüzünüzü biraz daha göreyim, diyorum. (AA, s. 151)

Daha ziyâde: Kâğıdı muma doğru daha ziyâde yaklaştırıyorum, gene bir şey görmüyorum. (AA, s. 152)

Yollarda kimse yok, yalnız Çoban Hasan, ağılının kapısını açmış koyunlarını sayıyor; ben bu adamı çok severdim, fakat şimdi daha ziyâde seviyorum; zîra aramızda iki hemdert yakınlığı var. (AA, s. 155)

Bu gece: Bu temiz, bu yâsemin gibi beyaz yüz, bu gece ne kadar yorgun. (AA, s. 152)

Bu sabah: Hayır Cemil Bey, hemen bu sabah İstanbul'a hareket etmeliyim. (AA, s. 153)

Her gün: Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecek ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedede ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Dört elle: Bizim de dört elle sarıldığımız hatta bütün varlığımızı harcayarak savaştığımız, öyle şeyler var ki, şu çocuğun yazı yazması kadar gülünç. (AA, s. 159)

Pek çok: Maamâfih ona pek çok söyleyeceklerim yok; mümkün olduğu kadar kısa ve az konuşmaya gayret edeceğim. (AA, s. 159)

Aynı zamanda: Kızım bir bir elimden kalemlerimi topluyor; zâten yazmak için o kadar isteksiz, o kadar yorgun, ezgili, aynı zamanda heyecanlıyım ki... (AA, s. 159)

Geçen gün: Geçen gün amcam:

- Bu kızı aldığın zaman en ziyâde ben kederlenmiştim; şimdi ise, onun gelinim olması, en büyük iftiharım, diyordu. (AA, s. 160)

Geçen gün odacı, bir ecnebî ziyâretçinin beni görmek istediğini söyledi ve gele gele içeriye yaşı genç fakat tavırları yaşlı bir adam girdi. (AA, s. 161)

Şu dakikada: Eğer şu dakikada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydim? (AA, s. 162)

Bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla: Eğer şu dakikada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydim? (AA, s. 162)

İki gündür: Fakat bütün bu aşırı ve sonsuz hasrete rağmen nasıl oluyor da cebimde gezdirdiğim esrâra iki gündür el uzatmıyorum? (AA, s. 163)

Biraz daha: Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istîlâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ıztırap ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum? (AA, s. 163)

Hiçbir zaman: Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşıyla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Dün gece: Amcama dün gece senden, senin hoşuna gidecek şeylerden bahsettim ve bunlara sırf seni memnun etmek için yaptığımı söyledim. (AA, s. 165)

Yirmi yedi senedir: Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Bir hayli: Fakat o, âile muhîtinin müsâmahakâr ve gevşek terbiyesini sâiistîmal edecek bir tabiatla olmadığı için, kötü ve ahlâksız bir adam olmamış, yalnız bir hayli tembel ve haylaz olarak büyümüştür. (AA, s. 166)

Sâkin, duru gözleriyle: Henüz tahsîli, meslek seçme zamânına varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Bu beklediği vakit gelip çatdığı zamanda: Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çatdığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneyle bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarlardı durdu. (AA, s. 166)

Altı ay: Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

O gün bugündür: İşte o gün bugündür büyük babamdan kalan îratla yaşar. (AA, s. 167)

Son zamanlarda: Fakat son zamanlarda oldukça derin ve ince şeylerden konuşur olduk; bana olan sevgisi bu genç adamı çok işledi, başkalaştırdı. (AA, s. 167)

Her gün: Artık aşçıya, sevdiği yemekleri ısmarlamaz oldu; her gün mahzenden kendi eliyle çıkardığı şaraba bile dargın. (AA, s. 167)

Böyle üzgün: Ben amcamı, ne babasını, ne de babasından daha ileri olan babamı kaybettiği zaman bile böyle üzgün görmüştüm. (AA, s. 167)

O mertebe: Benim derdim ona o mertebe tesir etti ki mâcerâmı öğrendiğinden beri âdeta bir başka hüviyetle karşımda görüyorum. (AA, s. 167)

Bir başka hüviyetle: Benim derdim ona o mertebe tesir etti ki mâcerâmı öğrendiğinden beri âdeta bir başka hüviyetle karşımda görüyorum. (AA, s. 167)

Bir hayli: Nitekim ona bu dâvâyı anlatmak için bir hayli tereddüt etmiştim. (AA, s. 167)

Biraz daha: Her okuduğum sahife ile kendi hüviyetimizin biraz daha dışına çıktığımızdan habersiz, konuştuk konuştuk ve ufukta sabahın ilk ışıkları uyanırken: “En büyük hâkimler şarapsız sarhoş olanlardır,” diyen Ömer Hayyam'a bütün kalbimle hak verdim. (AA, s. 168)

Bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman: Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman isimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bıkkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

İlk görüşte: İlk görüşte sevdiğimiz kimseler olduğu gibi, değil yüzünü görmek, ismini duymakla nefret ettiğimiz kimseler yok mudur? (AA, s. 169)

Bir akşam: Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için:

-Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek? Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

Çok defa: Fakat çok defa bu şöhretlerin sebepleri de o kadar yavan, basit ve çocukça şeyler ki, insana gülmek değil, acı ve elem veriyor. (AA, s. 170)

Bir kere: Bir kere bana, aslında renksiz olan ışık muhtelif renklerdeki camlardan süzülünce, mor, kırmızı, yeşil, olur; demiştin. (AA, s. 170)

Kendi esâretimizden kurtulduğumuz zaman: Ancak mânâyı gizleyen bu perde, samîmî bir ferâgat ile kendi esâretimizden kurtulduğumuz zaman kalkıyor. (AA, s. 171)

O zaman: Mûsâ'nın o zaman ateşe ihtiyâcı vardı. (AA, s. 172)

Eğer o zaman ölseydim, ölümü bir kere geçirmiş olacaktım; halbuki o gün bugün, hiçbir nefesim yok ki bin ölüm acısına bedel olmasın. (AA, s. 173)

Karşıdan beliren ateşe doğru gittiği zaman: Mûsâ, karşıdan beliren ateşe doğru gittiği zaman, bunun bir ağaç, bir Ateş Ağacı olduğunu gördü ve ağacın: “Ben senin Allah'ımın” dediğini duydu. (AA, s. 172)

Büyük ve yakıcı bir aşka şiddetle muhtaç olduğum gün: Ben de büyük ve yakıcı bir aşka şiddetle muhtaç olduğum gün, talebimi insan sûretinde gizlenmiş görerek ona koştum ve atıldım. (AA, s. 172)

O gün bugün: Eğer o zaman ölseydim, ölümü bir kere geçirmiş olacaktım; halbuki o gün bugün, hiçbir nefesim yok ki bin ölüm acısına bedel olmasın. (AA, s. 173)

Bir daha: Bana gelsen, bir gün değil bir lahza gelsen senden bir daha ayrılmam. (AA, s. 173)

Gücüm yetmediği zaman: Sensiz yaşamaya gücüm yetmediği zaman ne yapayım. (AA, s. 173)

Ne zaman: Seni bir kerecik olsun ne zaman görebileceğim? (AA, s. 173)

Senden kaçmak için attığım her adımla: Senden kaçmak için attığım her adımla, sana biraz daha yaklaştığımı hissediyorum. (AA, s. 174)

Biraz daha: Senden kaçmak için attığım her adımla, sana biraz daha yaklaştığımı hissediyorum. (AA, s. 174)

Türkiye'den döndüğü zaman: Müsâade edin de biraz da ben söyleyeyim: İki sene evvel yeğenim, Türkiye'den döndüğü zaman onu bambaşka bir insan olarak karşımda görünce, itiraf ederim ki bu hâdisede yegâne mes'ûl sizi gördüm. (AA, s. 174)

Tam iki sene: Tıpkı bir arkeolog gibi bu esrarlı vücûdun hayret ve haşyet verici manzarası karşısında tam iki sene emek sarfettim. (AA, s. 175)

Son zamanlarda: Bilhassa son zamanlarda yalnız sizi teneffüs, sizi terennüm ederek yaşıyordu ve bu kadın, hayatta tek dostum; tek arkadaşım, tek sevdiğim insan olmasına rağmen, artık Juliette ölse, ıztırâbın bu derecesine tahammül edilemez, dediğim günler olmuştur. (AA, s. 176)

Bir yıldırım süratiyle: Cemil Bey, Juliette, cenup vilâyetlerine yaptığı bir seyâhatte birdenbire hastalanmış; bana haber gelip de yanına gidinceye kadar hastalık bir yıldırım süratiyle ilerlemişti. (AA, s. 176)

Seyâhate çıkacağı gece: Yeğenim, seyâhate çıkacağı gece, baharda Bursa'ya gitmek istediğini söylemişti; her nefesini sizin için alıp veren, her hareketini sizi memnun etmek için yapan bu kadını, belki bende bu sûretle memnun etmiş olurum. (AA, s. 177)

2.4.2.3. İsim Tamlaması Biçiminde Oluşanlar

Günün birinde: Fakat zaman geçip de bütün gayretlerine rağmen, bende istediği siyâsî emelleri uyandıramadığını hissettiği için, bu gâyesine daha gizli, daha hesaplı yollardan varmak istedi ve günün birinde banka perdesini ortadan kaldırarak, beni, hazırladığı hayatla yüz yüze getirdi, sıçradığım ve sıçratıldığım, nicelerinin rüyâlarında görebilecekleri bir resmî koltuktu. (AA, s. 21)

Fakat gene günün birinde amcam, bambaşka, hiç beklemediğim yeni bir hücum planıyla tekrar karşıma çıktı: Beni evlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

Onun da bir sevgilisi varmış, günün birinde zorbanın biri genç kızını bıçaklayarak kaçmış. (AA, s. 156)

Hasan bunu bana kendi anlatmış: “Zeynep, Gönüldere’de yatıyor, günün birinde benim de gideceğim yer orası,” demişti. (AA, s. 156)

Ben de işte günün birinde bu görünmeyen kuvvetin, benim kuvvetimi mat eden buyruğu altında ona, Bursa kitabının âteşin sahifelerini bir bir çevirdim. (AA, s. 168)

Ben bile onun hayret verici değişikliği karşısında, farkında olmayarak değişmek lüzûmunu hissetmiştim ki günün birinde kendimi bambaşka bir insan olarak buldum. (AA, s. 175)

Ay başında: Beyim, kendine bir koltuk, bir de kilim al... istersen ay başında aylığımı verme de sana Koza Hanı’nın ordan kullanılmış ucuz bir minder alıvereyim, üstüne de temiz bir yaygı çekeriz, olur biter... diyor. (AA, s. 26)

Aynı günün akşamı: Aynı günün akşamı, vâli, mektebe üst üste haber göndererek beni çağırttı. (AA, s. 46)

Ezel gününde: İşte biz insanlar daha dünya hayâtını bulmadan, ezel gününde onu kaybettik, bu dünyâda aradığımız top o... (AA, s. 52)

Kadriye’nin lehine: Şu dakîkada kendimi, elindeki kitabın metnini öğrenmemek için sahifeleri okumadan çeviren bir kimseye benzetiyorum ve bu kitabı okumamakla Kadriye’nin lehine hareket etmiş oluyorum. (AA, s. 65)

Sanat kıymetiyle: Sen hilkat şâheserlerinin en sanatkârâne düzülmüş bir örneğisin; fakat ben bir heykelin yalnız gözlerimin ihtiyâcını doyuran sanat kıymetiyle kanacak adam değilim. (AA, s. 68)

Hayâtın gelişigüzel ve iptidâî kıymetleriyle: Biz insanlar, bu dünyâyâ kaybımızı bulmak için geldiğimizi unuttuk; vaktimizi ve kendimizi hayâtın gelişigüzel ve iptidâî kıymetleriyle israf ediyoruz. (AA, s. 76)

Kendi kâbiliyeti çevresinde: Her istîdat ancak kendi kâbiliyeti çevresinde olgunlaşabilir. (AA, s. 81)

Birkaç gün içinde: Birkaç gün içinde garâbetiyle öyle bir sükse yaptı ki, belki de hakîkten kendine bir âşık bulacak. (AA, s. 91)

Şimşek süratiyle: Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuh en hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Arza, hayvan, nebat ve bizi tâkip edecek insanlara geçmek suretiyle: Hatta ölümle vücûdun uzvî faâliyeti durduğu zaman bile, ceset tamâmen arza, hayvan, nebat ve bizi tâkip edecek insanlara geçmek sûretiyle gene faâliyetine devam edecektir. (AA, s. 103)

Bir çocuk itaatiyle: Bir çocuk itaatiyle gülümsüyor, yalnız sesimin coşkun mânâsından ürkmüş gibi, hâlâ kaşıkla oynayan küçük beyaz elini masanın üstünden kaldırıyor. (AA, s. 106)

Uzaktan bir uğultu hâlinde: Çok kabalık bir yerde, muhtelif lisanlar konuşan, başka başka sözler söyleyen, hatta terennüm eden kimseler olsa, bütün bu sesler, uzaktan bir uğultu hâlinde duyulur. (AA, s. 114)

Îman derecesinde: Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

Bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle: Zîra en tesirli sözler bile sırasında kanâati mûcîp olamaz; zîra kanâat, bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle hâsıl olur. (AA, s. 116)

Açık konuşmaya alışık kimselerin pervâsız siyâsetsizliğiyle: O da güldü ve açık konuşmaya alışık kimselerin pervâsız siyâsetsizliğiyle:

- Evet siz de! dedi. (AA, s. 117)

Bir arı vızıltısıyla: Ben ki Avrupa'da talebe pansiyonların etrâfını bir arı vızıltısıyla dolaşan kadın tiplerinden, bunların daha kibar sosyetelere sokulanlarını ve çıka çıka ültramodernlerini, âile kızı ismini taşımalarına rağmen aynı rûhun mümessillerini pek iyi bilirim. (AA, s. 120)

Havyan içgüdüsüyle: Yalnız insan değil, onun katı kabuğunun atılması lüzûmunu, bir karga bile havyan içgüdüsüyle düşünür ve yapar. (AA, s. 122)

Mevsimin tesiriyle: Kimini güneş yükseklere çeker, bulut deriz; kimi buluttan düşer, yağmur deriz; kimi karaların arkasına sıkışır, göl deriz; kimi mevsimin tesiriyle donar, kar, buz deriz... (AA, s. 127)

Bir ana intimâmıyle: Onu bir ana intimâmıyle nasıl kaldırıyor, oturtuyor, yarasını sarıyorum? (AA, s. 144)

Sükûn ve muhâkeme selâmetiyle: Şimdi, bir an evvelki ben değilim; sükûn ve muhâkeme selâmetiyle dolanmışım. (AA, s. 144)

Salı, bu gecenin sabahı: Kuru, tok bir sesle kendi kendine konuşur gibi:

-Salı, bu gecenin sabahı, demek ki karınız altı yedi saat sonra burada olacak. (AA, s. 153)

Kapıda duran otomobilin hırıltısından: Vaktin geldiğini, kapıda duran otomobilin hırıltısından anlıyoruz; gözleri bir mahkûm yalvarışı ile yüzümde duruyor, yavaşça:

-Gidelim! diyor. (AA, s. 157)

Babamın tazyikiyle: Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyikiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

Duygular yoluyla: Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir “müo” kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Talebi suretinde: Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

2.4.2.4. Tekrar Grubu Biçiminde Oluşanlar

Karış karış: Dünyânın beş kıtasını karış karış gezip de usanmış bir insan, daha ileri bir zevk çeşidi bulabilmek için bir başka küreye, faraza Merih'e, Zuhal'e kadar uzanıp

kendine daha geniş, daha hudutsuz bir yolculuk sâhası açamadığı gibi, aynı çâresizliği, hislerimizde bulduğumuz da vâki değil midir? (AA, s. 17)

Az çok: Bu soruya az çok cevap verdim sayılır; fakat her fırsatta tekrarlamaktan zevk duyacağıma şüphe etmiyorum. (AA, s. 20)

Maamâfih ben kendi hesâbıma siz Türklerde de fazla şekil ihmâli, yaşayış lâubâliliği gördüm ve îtiraf edeyim ki az çok yadırgadım. (AA, s. 117)

Vâlinin sıhriyetine girmiş olması, tavırlarına az çok bir lâubâlilik ilâve etmiş; bunu bilhassa kendinden küçüklere söz söyleyişinde daha âşikâr belli oluyor. (AA, s. 137)

Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâmaha görmüştür. (AA, s. 166)

Yavaş yavaş: Bunları da yavaş yavaş söylerim. (AA, s. 20)

Bu sûretle amcamı hem memnun etmek, hem de ikinci plana bıraktığı hülyâlarını yavaş yavaş iptâl edecek vakti kazanmak istiyordum. (AA, s. 21)

Yavaş yavaş geriledi, bir yere oturmak veya dayanmak istediğini anladım, yanına giderek bir elimle eğilen başını çenesinden tutarak kaldırdım, bir elimle de saçlarını okşamaya başladım. (AA, s. 34)

Fakat bu sessizlik ve gecenin ilerlemiş saati, onu yavaş yavaş gevşetmiş, uyuya kalmıştı. (AA, s. 84)

Fakat az evvel onu merkez almış olan meclis, yavaş yavaş dağılmaya ve gruplar hâline inkılâp etmeye başladı. (AA, s. 92)

Elimi cebime soktum ve bozuk paraları yavaş yavaş şıkırdatmaya başladım. (AA, s. 133)

Haydi Cemil Bey, yavaş yavaş hazırlanalım... diyor. (AA, s. 155)

Vakit vakit: Bu, vakit vakitalevlenen, vakit vakit yavaşlama edâsı gösteren mücâdeleli hayat, tam bir buçuk sene devam etti. (AA, s. 22)

Bar bar: Geçen sabah da Hüdâvendigâr Câmii'nin avlusuna, dolaşmaya gidiyordum; baktım Sâlih köylülerden yoğurt, kaymak almış iki elinde iki tabak, kendisinden fazla para istedikleri için bar bar bağırıyor aynı zamanda, öfke ile elindeki tabakları düşürmemek için gözünü üstlerinden ayırmıyordu. (AA, s. 27)

Ara sıra: Fakat onu, çok pazarlık ettiği için son zamanlarda esnaf sevmez oldu. Ara sıra bana bile dert yapıyorlar:

-Beyim, şu uşağına lâf söyle, bizim tartımıza inanmıyor da kendi eliyle kantara vurmadan bir çöp almıyor... bâri değerini verse... diyenler pek çok. (AA, s. 28)

Ara sıra üstüne başımı eğdiğim bu defterde, denizin suyunu içine sığdırmak isteyen bir kovanın akılsız zavallılığı var. (AA, s. 30)

Fakat bu ayrılışın intibâını henüz kaybetmedim; etmek de istemediğim için onu ara sıra, eskimiş ve yıpranmış kâğıtları çekmecedan çıkarır gibi, hâfizamda zaman zaman uyandırıyorum. (AA, s. 31)

Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Geç kalıyoruz! der gibi yüzüme bakıyor ve mevcûdiyetini unutturmamak için ara sıra hafifçe öksürüyor, iskemlesinde kımıldıyordu. (AA, s. 72)

Gitgide: Gitgide kış bastırıyor... (AA, s. 30)

Ağır ağır: Zîra içimde filizlenen öyle noktalar var ki, ben bunların ağır ağır olgunlaşması için, hiç olmazsa tabiattan yardım bekliyor gibiyim. (AA, s. 31)

Ağır ağır yürüyerek Setbaşı'na doğru gidiyoruz. (AA, s. 47)

Zaman zaman: Fakat bu ayrılışın intibâını henüz kaybetmedim; etmek de istemediğim için onu ara sıra, eskimiş ve yıpranmış kâğıtları çekmecedan çıkarır gibi, hâfizamda zaman zaman uyandırıyorum. (AA, s. 31)

Acâyip acayip: Eniştem bu tepeden inme teklifim karşısında, evvelâ alay ettiğimi zannederek ses çıkarmadı ve gözlüğünün üstünden acâyip acâyip yüzüme baktı. (AA, s. 33)

Yer yer: Sâlih'in sesi, dimağının bir projektör huzmesi gibi, geçmiş günleri yer yer aydınlatan ışığını kendi üstünde topladı. (AA, s. 36)

Her buyruğunu çâresiz bir itâatla karşıladığımız tabiat, şimdi de beyaz, lekesiz örtü, şimdiden yer yer yırtılmaya bile başladı. (AA, s. 55)

Vakit vakit: Onun için, mütevâzi bir mektep hocası olarak saklandığım köşemde, beni büsbütün kendi hâlime bırakmayışlarına vakit vakit memnun oluyorum. (AA, s. 39)

Ancak vakit vakit vâliden ve buradaki hesapsız dostlarımdan kaçıp Konya'ya, yâhut gene târihî şehirlerden birine nakletmek istemiyor değilim; kâh etrâfımın alâkasından bîzar oluyorum, kâh bu alâka da bir nevi durak, yorucu ve çetin bir yolda yürüyen kimsenin durup, geniş bir soluk alışı gibi yorgunluklarımı dinlendiriyor. (AA, s. 63)

Cemil Bey, dedi; vakit vakit kedimi denize bırakılmış bir sepete benzetiyorum. (AA, s. 85)

Uzun uzadıya: Bana uzun uzadıya koleksiyonlarından bahsetti. (AA, s. 42)

Asırdan asıra: Ne tuhaf... insanlar bir kırık testi, bir taş parçasını, târih, sanat ve estetik kıymetleri için asırdan asıra intikal ettiriyorlar ve bu sanat eserlerinin karşısında zevkten dileri tutuluyor da, rûhun, mânânın dokuduğu şâheserlere dudak büküyorlar. (AA, s. 42)

Pırıl pırıl: Fakat o elmas ki yandığı zaman külü bile kalmayan bir kömür parçası, pırıl pırıl parlayan o kumaşlar ki bir böcek kusuntusudur. (AA, s. 43)

İşıl işıl: Uyku taklîdi yapanla uyuyanı ayırmak ne kadar müşkülse, onunda safdillik maskesi altında ışıl ışıl yanan zekâsını anlayabilmek o kadar müşküldür. (AA, s. 47)

Hızlı hızlı: Adamcağıza acıyorum ve Râsim Bey'in evine doğru hızlı hızlı yürümeye başlıyorum. (AA, s. 50)

Bir bir: Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluma döküyor. (AA, s. 50)

Titreye titreye: Odaya ışık veren tek mumun ürkek, cılız aydınlığı, eşyâlarda titreye titreye geziyor. (AA, s. 54)

Mahzun mahzun: Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Sık sık: Fakat vâli, onun bana bağlılığı bir kriz hâlinde; oğlum Cemil, sen güzel bir bestenin nakaratı gibisin, dilimden düşmüyorsun vesselâm, diyen sesini, bende bir nakarat gibi sık sık tekrar edip duruyorum. (AA, s. 63)

Bâzı bâzı: Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor? (AA, s. 67)

Sıkı sıkı: Bir müddet sonra sobam battal bir eşyâ gibi mânâsını kaybedecek ve sıkı sıkı kapanmış olan pencerelerim açılacak... (AA, s. 68)

Sıkı sıkı tuttuğu kâğıdı gene uzatamadı; fakat birden dili çözölen bir dilsiz gibi:

-Şey beyefendi, müjde.. bir kızınız olmuş, bir kızınız. (AA, s. 81)

Hızlı hızlı: Recep'le berâber hızlı hızlı yürüyerek İzzet Efendi'nin dükkâna giriyoruz. (AA, s. 69)

Âvâre âvâre: Halbuki bîcârenin sözleri, kanadı kırılmış bir değirmen gibi bir avuç buğday bile öğütmeden, netîcesiz bir gürültü ile âvâre âvâre çırpınıyor. (AA, s. 75)

Sâlih'le âvâre âvâre şundan bundan konuştuğundan sonra Kadriye'ye uzun bir mektup yazdım. (AA, s. 83)

Top top: Çocuğun biri de top top at gübreleri toplamış oynuyordu. (AA, s. 76)

Doya doya: Çocuğun bu hareketine doya doya gülemedim; zîra ona gülmüş olsam kendime de gülmüş olacaktım. (AA, s. 77)

Teker teker: Artık âilemin her bir ferdi teker teker biliyor. (AA, s. 83)

Mânâlı mânâlı: Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp:

-Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı? (AA, s. 83)

İçin için: Pek söylemez ama, beni buralara sevkeden sebebi kendince îzah edemediği için amcama meyillidir ve bizi birleşmiş görmeyi için için arzu eder. (AA, s. 83)

Kolay kolay: Eğer kızlar gelmeselerdi, eski dostumun elinden kolay kolay kurtulamayacaktım. (AA, s. 86)

Hızlı hızlı: Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köşeyi döndüm. (AA, s. 88)

Sürü sürü: Bunun gibi, dünya da bir insan vücûduna benzediği için orada da ölenler, öldürenler, iyiler, fenâlar, sürü sürü gelip gidenler var. (AA, s. 90)

Karış karış: Sâlih'e söyleyeyim de bana bir at bulsun, bütün bu vâdîyi karış karış gezmek istiyorum. (AA, s. 95)

Oyula oyula: Nasıl ki gün olup da bahar, çamurlara karışan çiçekleri, cilâsını kaybeden yaprakları ile sararıp solar ve meyve mevsimine istîdat hazırlarsa, ilk aşk da ıztıraplar, hasretler, elem ve gözyaşları ile oyula oyula olgunlaşıp baş döndürücü bir derinlik ve zevke yaklaşmaz mı? (AA, s. 98)

Adım adım: Bunun iç yüzünü bilmek için adım adım geri gitmek lâzım: Kereste, ağaç, anâsır ve anâsırın da iç yüzü henüz bilinmemiş ve bilinmeyecek olan bir madde. (AA, s. 104)

Bar bar: Evet Cemil Bey, ilimde ilerledikçe, cehlimiz âdeta bar bar bağıyor. (AA, s. 109)

Dağ dağ: Her gün karşımıza çıkan bir meçhul, halletmek istediğimiz muammaları dağ dağ karşımıza yığıyor. (AA, s. 109)

İleri geri: Bunu, ileri geri çekmeye, niçin, demeye sebep yok ki... (AA, s. 101)

Uzun uzun: Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Elden ele: Bizim, mazrûfu hırsızın çaldığından haberimiz yok, zarfa her gün biraz daha zînet veriyor, elden ele gezdiriyor yere göğe koymuyoruz. (AA, s. 113)

Kendi kendime: Soruyorum; kendi kendime soruyorum işte. (AA, s. 118)

Kendi kendine: Fakat onun bana baktığına, hem de, içimin kendi kendine söylediği sözü duymak için, başını duygularımın feyazan hâlinde olduğu yüreğime yaklaştırarak baktığına şüphem yok. (AA, s. 121)

Kendi kendine gelen şeref reddedilemez; fakat şeref için iddiaya kalkışmaz çocukça bir savaştır. (AA, s. 130)

Uzak uzak: Gitsem, onu burada bırakıp uzak uzak gitsem. (AA, s. 123)

Vakit vakit: Ben, vakit vakit lav püsküren bir yanardağım, gerçi senin, toprakla alış verişin var; onun dilinden anlar, huyunu bilirsin; fakat ben öylesine içi ateş dolu bir dağım ki, susmama inanma ve eteklerimde mesken kurma! (AA, s. 123)

Başka başka: Mükevvenat ve mükevvenatta olan her şey demek, aşkın başka başka görünüşünden ibâret demektir. (AA, s. 125)

Damla damla: Damla damla dolan bir kadeh gibiyim; o, bu kadehi kendi eliyle doldurduğunun farkında değil. (AA, s. 128)

Sık sık: Müdür daha birçok havâdisler verecekti; fakat Madame Maurain'le tam saat onda otelin önünde buluşmak ve Uludağ civârında bir tetkik gezisine refâkat etmek için sözleştiğimden, sık sık saate bakıyordum. (AA, s. 129)

Gece gündüz: Benim yorulmadan, usanmadan gece gündüz akan küçük şelâlem. (AA, s. 130)

Donuk donuk: Fakat sanki, gelme, orada kal, demişim gibi, donuk donuk yüzüme bakıyor ve yerinden kımıldamıyor. (AA, s. 132)

Sürüp sürüp: Korkmadan hayvanların kuyruklarını çekiyor, karınlarının altından geçiyor, yeni ve temiz koşumlarına ellerini sürüp sürüp okşuyor. (AA, s. 132)

Baş başa: Misâfirlerle berâber bende kalktım; Râsim Bey’le baş başa kalmak, aradığı sual sormak fırsatını eline vermek olacağı için kendimde bu suallere cevap vermek kudretini bulamayarak gitmek istedim. (AA, s. 137)

Durgun durgun: Durgun durgun yüzüme bakıyordu. (AA, s. 138)

Aksi aksi: Aksi aksi yüzüme bakıyordu. (AA, s. 138)

Hemen hemen: Fakat kazâ, ona da hemen hemen aynı tesiri yapmış, hayvancağızın değil başkasını, kendini bile taşımaya kudreti yok. (AA, s. 145)

Karşı karşıya: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştiyakla seyrediyorum. (AA, s. 145)

İyiden iyiye: Buradan yedi buçukta hareket ettik ya, epey gittik yolda iyiden iyiye hastalandı. (AA, s. 148)

Çabuk çabuk: Zevkler, ıztıraplar, azaplar, beklenmedik hâdiseler, seyâhatler, hâsılı gündelik hayâtın tabîî şartlarını herhangi bir sûretleştiren vak’alar, ruhta vakitsiz bir olgunlaşma ve hisleri çabuk çabuk işleyip istikrâra götürme yolunda en kavî âmilleri, en usta sebeplerdir. (AA, s. 163)

Baştan başa: Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşıyla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Şöyle böyle: Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Bir bir: Ben de işte günün birinde bu görünmeyen kuvvetin, benim kuvvetimi mat eden buyruğu altında ona, Bursa kitabının âteşin sahifelerini bir bir çevirdim. (AA, s. 168)

Bâzı bâzı: Bâzı bâzı mektup yazmak hevesine düşerim; fakat bu arzum uzun sürmez. (AA, s. 173)

2.4.2.5. Edat Grubu Biçiminde Oluşanlar

Âvâre bir çöp gibi: Eğlenceye, zevke, gençlik ihtiraslarına doymuş, bunları kanıksamış bir kimse, onlardan üstün bir zevk âlemi bulamayınca, muhtelif his buhranlarının ve rûhî dalgalanışların cezr ve meddinde âvâre bir çöp gibi çalkanalıp duruyor. (AA, s. 17)

Ne kadar: Maamâfih baktığımız bu kitabın, gün olup biteceği ve her tekrarlayışımızda, tesirinden, uyandırmış olduğu ilk alâka ve heyecandan kaybedeceği gibi, insan da ne kadar gezse, dolaşsa, bu devamlı seyâhat, gün olup bir bıkkınlığa gelip dayanabiliyor. (AA, s. 17)

Biri ne kadar derin, baş döndürücü bir sonsuzluk ise, öteki o kadar mahdut, silik, dümdüzdür. (AA, s. 33)

Bir avcının Zümrüdüankâ kuşunu yakalamak için dağ, tepe gezmesi ne kadar dimağ selâmetinden şüphe ettirecek bir hâdise ise, eniştem Şevket Bey de benim hakkımda aynı şüphe altında kalmıştı. (AA, s. 33)

Fakat kızı Kadriye, her ne kadar babasının bu yoldaki hislerine sâhipse de, onun için ben, elde edemeyeceğimizi bildiğimiz halde mâlik olmak istediğimiz kıymetlerdendim. (AA, s. 33)

Uyku taklîdi yapanla uyuyanı ayırmak ne kadar müşkülse, onunda safdillik maskesi altında ıslıl ıslıl yanan zekâsını anlayabilmek o kadar müşküldür. (AA, s. 47)

Yuvasının etrâfında dolaşan insan ayağına, karınca saflarının hücûmu ne kadar zavallı bir hareketse, benim kaybettiğim şeyi elde etmem için de cihânın bütün varlıklarının bende toplanması ve benimle birlikte seferber olması aynı değersizliktedir. (AA, s. 49)

Karanlıkta ne kadar kaldığımı bilmiyorum Şermin yanımdan çekilip gitmişti ve ben, uşağın getirdiği şamdanın ışığında yürüyüp salona girdiğim zaman, burasını da bir tek mum aydınlatıyordu. (AA, s. 52)

Halbuki kendisi ne kadar azla tatmin olan bir kadın... (AA, s. 64)

Halbuki ben onda dört mevsimin birbirine zıt, birbirinin hassalarını nakzeden çeşitliliğinden bulmayı ne kadar, ne kadar isterdim. (AA, s. 66)

İki ayrı terkipten olan kimsenin de aralarında öyle aşılmaz bir berzah vardır ki ne kadar yaklaşırsalar birleşemez, ne kadar söyleşseler anlaşılamazlar. (AA, s. 67)

Kim bilir genç yaşında ana olmak seni ne kadar güzelleştirecektir. (AA, s. 68)

Düşün ki İzzet Efendi, insanlar kendi aralarında kurdukları mahkemelerde bile, bir dâvâyı karâra bağlamak için ne kadar ince eleyip sık dokuyorlar; istînaf ediyor temyiz ediyorlar. (AA, s. 76)

Fakat zavallı kıza: Ne olsun, ne kadar büyük bir istihâle de geçersen, seninle anlaşılamam diye nasıl söyleyebilirim? (AA, s. 81)

Bir ŧeftâli fidanına ne kadar ihtimam etsek, bize meyvesini irileŧtirmek, ıslâh etmek sûretiyle cevap verir; hiçbir zaman elma olamaz. (AA, s. 81)

Binâenaleyh ŧermin de ne kadar deęiŧse, hoŧluk ve sevimlilik kazanmıŧ olsa, hep o ŧermin, hep o tek su damlasıdır. (AA, s. 81)

O ŧermin ki bir müddet evvel ne kadar baŧka ŧermin'di. (AA, s. 91)

Râsim Bey, husûsî hayatında beni ne kadar arar ve isterse, resmî işlerinde çok saygılıdır, herhangi bir mükellefiyete sokmayı hiç düşünmez. (AA, s. 95)

Dalgınlığımı ve kim bilir ne kadar sürmüş olan sükûtumı tevil edecek söz bulamadığım için Madame Maurain'ın yüzüne bakamıyorum. (AA, s. 121)

Fakat sen, toprağın içindeki hakîkî ateŧi hârice püskürten sırlı kuvvete ne kadar benziyorsun; yâhut da osun. (AA, s. 123)

Bir buz parçasını suya atmakla hemen erimez; ne kadar erirse suya o kadar karışmış olur. (AA, s. 127)

İnsanlar en küçük yaşlarında bile menfaat bahçesinde ne kadar usta mahlûklar. (AA, s. 133)

Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baŧ, ŧimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü:

-Ne kadar geliŧigüzel bir sual? Yakınımızda iken bile günlerce mevcûdiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Onu göğsümde ne kadar tutuyorum, bilmem. (AA, s. 144)

Sustuğu zaman uyumuŧ olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya baŧlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha ŧiddetle söylemeye baŧlıyor. (AA, s. 151)

Herkesin onu gördüğü gözden bende de olmasını ne kadar isterdim; yazık ki benim için Kadriye, hep o Kadriye... (AA, s. 160)

O bana gülmek isteyenlere sende bulunduğum hudutsuz zevki anlatmak için, bir dakîka Juliette olmalarını ne kadar isterdim. (AA, s. 164)

Babamı üç, annemi de on iki yaşında kaybettikten sonra: Ben, babamı üç, annemi de on iki yaşında kaybettikten sonra, hiç evlâdı olmayan amcama mal oldum. (AA, s. 18)

Sevebildiği kadar: Sevebildiği kadar sevdi; elinden geldiğinden daha fazla meŧgul oldu. (AA, s. 19)

Gücü yettiği kadar: Hâsılı gücü yettiği kadar benimle uğraştı durdu. (AA, s. 19)

Müstesnâ ve büyük bir alâka ile: Bu duygu züğürtlüğüne rağmen, beni müstesnâ ve büyük bir alâka ile dâima tatmin etmeye gayret etti. (AA, s. 19)

Bir zaman için: Ama, sâhip olduğu geniş imkânlar, bir zaman için onu yüksek mevkilere ulaşma arzusundan müstağni kılmışsa da para ile tatmin olmayan haris yaradılışı, gençlik senelerinin zevkleri tükendikçe, bu istiğnâyı, bir mahrûmiyet şeklinde duymaya başlamıştı. (AA, s. 19)

Şeref hissesine ortak olmak suretiyle: İşte bu yüzden de, bizzat tahakkuk ettirmeye imkân bulamadığı o renkli hayâta beni itip, şeref hissesine ortak olmak sûretiyle avunmak istiyordu. (AA, s. 19)

Bu kadar: Halbuki ben bu salonların, bu pespâye, bu sâde suya mevzûlarla ömürlerini harcayan zavallıların arasından kaçmak için bîçâre amcamı bu kadar üzdüm. (AA, s. 20)

Beklediğim bu haber, neden beni bu kadar şaşırtmış ve sevindirmişti. (AA, s. 82)

Şurası da tuhaftı ki işine bu kadar bağlı olan bir adam, evinin kapısından içeri girince, nasıl da birdenbire bütün gâileleri, müşkülli unutup başka Râsim Bey oluveriyordu. (AA, s. 96)

Niçin ona bu kadar dikkatle bakıyorum? (AA, s. 101)

Bu kadar süratle değişebilen his maskesine hiç tesâdüf etmedim. (AA, s. 105)

Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bu kadar, süratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Yaralı mı, niçin konuşmuyor, neden rengi bu kadar sarardı? (AA, s. 142)

Tek cümle ile ifâde edilebilecek şu netîceyi bu kadar uzun sözlerden sonra anlatan bu adamı itmek ve otomobile doğru atılmak istiyordum. (AA, s. 149)

Kendini bu kadar hasta hissedene yorgun, bîtap bir vücut nasıl yola çıkabilir? (AA, s. 156)

Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Fırtınayı penceresinin arkasından seyreden bir adam kaygusuzluğu ile: Onun bende siyâsî ihtiraslar uyandırmak için yaptığı her hamlesini, fırtınayı penceresinin

arkasından seyreden bir adam kaygusuzluğu ile gözlüyor ve çevirme hareketlerini, müdâfaa hattı yarılmayan bir kumandan hazzı ile de tâkip ediyordum. (AA, s. 21)

Müdâfaa hattı yarılmayan bir kumandan hazzı ile: Onun bende siyâsî ihtiraslar uyandırmak için yaptığı her hamlesini, fırtınayı penceresinin arkasından seyreden bir adam kaygusuzluğu ile gözlüyor ve çevirme hareketlerini, müdâfaa hattı yarılmayan bir kumandan hazzı ile de tâkip ediyordum. (AA, s. 21)

Bu minnettarlığın zorlayışı ile: İşte bu minnettarlığın zorlayışı ile de (...) bankasına yerleştim. (AA, s. 21)

Maddî hayâtıma şekil vermeden evvel: Düzcesi, kendime, maddî hayâtıma şekil vermeden evvel, içimdeki mücâdeleyi yatıştırmak, bu çekişmeyi bir zaferle taçlandırmak istiyordum. (AA, s. 22)

O günden beri: Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Pek münâsebetsiz bir şey söylemişim gibi: Pek münâsebetsiz bir şey söylemişim gibi gözlerimin içine dalıp kaldı ve nihâyet:

-Aman beyim, hiç uşak efendisinin eşyâsını kullanır mı? dedi. (AA, s. 26)

Hâdiseleri severek olduğu gibi: Hiç olmazsa, zevk alanların zevklerine hürmet etsek... “Hikmet, hâdiseleri severek olduğu gibi kabul etmektir” diyen hakîm ne güzel söylemiştir. (AA, s. 30)

Bir müddetten beri: İşte bu yüzdendir ki bir müddetten beri mürekkepten basite geri dönmek isteyen iç kuvvetlerim şahlanıyor ve amcamın etrâfımı muhâsara ettirdiği kadınlara şiddetle karşı koyuyordum. (AA, s. 32)

Şimdiye kadar: Zîra beni kendi dâmâdı olarak görmeyi belki şimdiye kadar hiç düşünmemişti. (AA, s. 33)

Bir çocuk gibi, bir kardeş, bir arkadaş, bir dost, bir haldaş, bir sırdaş gibi: Annem, hiçbir ifâde kudretiyle vasfedilemeyecek olan bu büyük kadın... ona, bir çocuk gibi, bir kardeş, bir arkadaş, bir dost, bir haldaş, bir sırdaş gibi her köşemden bağılıyım. (AA, s. 34)

O kadar: Kızın yüzünde pempelik birden koyulaştı ve gene birdenbire o kadar hızla, solup kayboldu, yerini sarı, sapsarı bir renge bıraktı ki, âdeta korktum. (AA, s. 34)

O, yalandan hiç hoşlanmadığımı o kadar çabuk öğrendi ki, ne söylesem derhal inanır. (AA, s. 38)

Fakat topu fırlatan, oyununu o kadar sanatkârâne tertip etmiş ve araya o kadar muhtelif göz bağları hoymuş ki, birine olmasa bile bir başkasına yakalanmamak pek müşkil! (AA, s. 44)

Bir seferinde kapıyı o kadar hızlı çekti ki, sarsıntı ile duvardan bir şey koparak yere düştü. (AA, s. 56)

Demin kapıyı o kadar hızlı çektin ki duvarlardaki narlardan biri koptu yere düştü. (AA, s. 56)

Fakat bir şeyi öğrenmek için de cehlini kabul edip itiraf etmek lâzımdır; eğer bir talebe hocasına kafa tutar ve bilgiçlik taslarsa hiçbir şey öğrenemez; işte biz de o kadar çok şeyler biliyor ve bu bilgilerimizin kalesi içine o kadar gömülüyoruz ki bu yüzden vicdânî dünyâyı gözleyecek en küçük bir mazgala bile sâhip olamıyoruz. (AA, s. 59)

O kadar içten ve dertli cevap verdi ki, hâlâ sesinin mariz ve düşkün âhenginden içimde çizgiler var. (AA, s. 80)

Kâinat o kadar görülmemiş sırlarla çevrili ki, gönül zevki zammolmayan, vicdânî hayatla kuvvetlenmeyen hiçbir göz, görücü olamıyor. (AA, s. 82)

Herhalde o kadar dolmuş olacak ki yanıma yaklaşarak birçok şeyler söyledi. (AA, s. 88)

İçeri girdiğimi bildiği halde müzâkere ettiği meseleye o kadar dalmıştı ki, beni unuttuğunu anladım ve beklemeye vaktim olmadığı için kalabalığı yarıp bir an kendimi gösterdim. (AA, s. 96)

Fakat biraz evvel müzâkere ettiği mevzû zihin melekelerine o kadar sinmişti ki benimle, rüyâda gibi konuşuyordu. (AA, s. 96)

Genç kadın o kadar canlı ve heyecanlı konuşuyor ki, bu tatlı sesi susturmamak için yalnız dinledim, hiç cevap vermedim. (AA, s. 109)

Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Bir buz parçasını suya atmakla hemen erimez; ne kadar erirse suya o kadar karışmış olur. (AA, s. 127)

Benim tanıdığım Cemil, o kadar vicdanlı bir insandır ki, bu teklîfin sâhibi ben bile olsam, o gene iki aziz başa bu darbeyi vuramaz. (AA, s. 153)

Dünyâda o kadar meşhur insan var ki, hesâbı tutulmayacak kadar fazla. (AA, s. 170)

Seni yoluma çıkaran kuvvet bizi birbirimizden ayırdıysa da hakîkatte beni sana o kadar bağladı ki, bu birlik ve bağlılık her râbitanın üstünde. (AA, s. 174)

Alıcı gözü ile: Ben şimdi bu hayret baskını altında büsbütün mâsumlaşan, çocuklaşan şu kızı, hemen ilk defa alıcı gözü ile seyrediyordum. (AA, s. 35)

İşlerimi yoluna koyuncaya kadar: İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldirtırım. (AA, s. 35)

Yerleştikten sonra: İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldirtırım. (AA, s. 35)

Bir baba ciddiyetiyle: Yazımı bırakmadığımı görünce bu sefer bir baba ciddiyetiyle:

Beyefendi, araba da göndermiş... elbiselerimizi getireyim mi? diyor. (AA, s. 36)

Fabrikası tâtil olan bir işçi gibi: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Faal ve becerikli bir hassâsiyetle: İş başında faal ve becerikli bir hassâsiyetle çalışan bu adamın, evinin içinde hiçbir defa dosya ve evrak gibi şeylere tesâdüf etmedim. (AA, s. 37)

Altı aydan beri: Altı aydan beri ben de bu meclislere devam etmekteyim. (AA, s. 37)

İki aya kadar: Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın? diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiştiriyorum. (AA, s. 38)

Ne yüzden: Aramızda hiçbir kötü sözün geçtiğini, hatta ne yüzden benimle arası açılmış olduğunu da bilmiyorum. (AA, s. 40)

Kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığını

hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımlı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Mübâlâğa ile: Fakat şu da var ki biz insanlar bu hissimizi ekseriya mübâlâğa ile belirtiyor ve ona ilişip kalıyoruz. (AA, s. 42)

Birkaç sene sonra: Acıdım ve fikrî seviyesine inerek:

- Farzet ki amca tahsîlimi birkaç sene sonra bitirmiş olayım, bundan ne çıkar? dedim. (AA, s. 42)

Tıpkı sevgilisi birdenbire çirkinleşmiş veyâhut ihtiyarlamış bir âşık gibi: Öyle ya, sen evvelce bendeki bu âriyet mevkie âşıktım; vaktâki onu, şu veya bu sebeple terk ettim; yâhut o beni terketti, sen de, tıpkı sevgilisi birdenbire çirkinleşmiş veyâhut ihtiyarlamış bir âşık gibi benden yüz çevirdin. (AA, s. 45)

Eskisi gibi: Eskisi gibi gel, menfaat ve gazez lekesi olmayan bir safvetle gel... demek istedim ve onun bu kötü tutumunu, bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi temizlemek, koparıp atmak istedim. (AA, s. 46)

Bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi: Eskisi gibi gel, menfaat ve gazez lekesi olmayan bir safvetle gel... demek istedim ve onun bu kötü tutumunu, bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi temizlemek, koparıp atmak istedim. (AA, s. 46)

Yarı bir dinlenmeden sonra: Yarı bir dinlenmeden sonra:

-Oğlum Cemil Bey.. Ben bu sene emekli olacağım, yerime seni müdürlüğe tâyin etsek, vâli bey de taraftar olup yardım etse, olmaz mı? (AA, s. 48)

Buzdan bir maske geçmiş gibi: Yüzümün buzdan bir maske geçmiş gibi donmuş ve uyuşmuş olduğunu o zaman fark ediyorum; yerlerde bir karıştan fazla kar var. (AA, s. 50)

Bir şimşek gibi: Beni görünce gülüyor ve bir şimşek gibi açılıp kapanan bu keskin gülüş, beyaz dişlerini gösteriyor. (AA, s. 50)

Şüphe edecek kadar: İşte bu, Cemil Canoğlu denen genç adam yok mu, eski bir dostumun oğlu olmasına rağmen, buraya ilk geldiği zamanlar, hakîkî hüviyetinden şüphe edecek kadaryadırgadım. (AA, s. 53)

Sokak ortasına atılan çalı çırpı gibi: O îtibar ve alkışlar ki, sokak ortasına atılan çalı çırpı gibi insana her adımında zahmet verir ve yolunu keser. (AA, s. 54)

Bir haftadan beri: Bir haftadan beri fâsılasız yağan karlar iki gündür gevşemeye başladı. (AA, s. 55)

Sivri bir çivi ucu gibi: Gerçi yokuştan nazlı bir su şırıltısı geliyor, fakat havanın yüksek rutûbeti sivri bir çivi ucu gibi insana batıyor. (AA, s. 55)

Vukûundan evvel: Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Bozuk bir mahya gibi: Şüphe yok ki o zaman mânâ bozuluyor, hatta değil bütün kitap, cümlelerimiz bile, kandillerinin bir kısmı sönmüş bozuk bir mahya gibi, haya karanlığı içinde dilsizleşiyor, sırtıp kalıyor. (AA, s. 58)

Kibir ve ceberûtumuz çamuruyla: Aynada bir parmak izi dahi leke sayılır; o, bir nefesten bile buğulanarak cilâsını kaybeder; gönlümüz ki aslında bir aynadan daha cilâlî olması lâzım gelirken, onu, benliğimiz, gurûrumuz, kibir ve ceberutumuz çamuruyla sıvayıp hassalarından, aslî istidâdından uzaklaştırıyoruz. (AA, s. 59)

Defterimin satırlarını görmeyecek kadar: Artık defterimin satırlarını görmeyecek kadar ortalık karardı. (AA, s. 62)

Geniş bir soluk alışı gibi: Ancak vakit vakit vâlden ve buradaki hesapsız dostlarımdan kaçıp Konya'ya, yâhut gene târihî şehirlerden birine nakletmek istemiyor değilim; kâh etrâfımın alâkasından bîzar oluyorum, kâh bu alâka da bir nevi durak, yorucu ve çetin bir yolda yürüyen kimsenin durup, geniş bir soluk alışı gibi yorgunluklarımı dinlendiriyor. (AA, s. 63)

Başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi: Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Çöküvermiş gibi: Hava güneşli olduğu için duvarın üstüne oturup birdenbire çöküvermiş gibi alçalan Bursa ovasını seyredebilirim. (AA, s. 63)

Nemli bir rüzgâr gibi: Evet bu yonca ve bahçe kokusu, karımın kendine has, nemli bir rüzgâr gibi esen kokusunun ta kendisi... (AA, s. 64)

Korkulu bir rüyâdan uyanmış kadar: Ben o mankenlerin kâbusundan senin ferah ve âsûde muhîtime kaçtığım zaman, korkulu bir rüyâdan uyanmış kadar heyecanlı bir mahmurluk hissediyordum. (AA, s. 66)

Karım olmadan evvel: Sen henüz karım olmadan evvel sanki, temiz yüreğinin, bahçe ve yonca kokan varlığının, benim su başında susuzluktan şikâyet eden içime bir muhâtap olamayacağını bilmiyor muydum? (AA, s. 66)

Hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar: Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor? (AA, s. 67)

Bir heykeltıraş gibi: Acaba bir heykeltıraş gibi senin yumuşak rûhunu kendi ellerimle işlesem, göze yorgunluk verecek kadar düz ve ârızasız rûhuna girinti çıkıntı koyabilir miyim? (AA, s. 67)

Göze yorgunluk verecek kadar: Acaba bir heykeltıraş gibi senin yumuşak rûhunu kendi ellerimle işlesem, göze yorgunluk verecek kadar düz ve ârızasız rûhuna girinti çıkıntı koyabilir miyim? (AA, s. 67)

Eskisi kadar: Beni odamın dört duvar arasına bağlayan soğuk günlere vedâ etmek üzere oluşumdan eskisi kadar telâşlanmıyorum. (AA, s. 68)

Bir müddet sonra: Bir müddet sonra sobam battal bir eşyâ gibi mânâsını kaybedecek ve sıkı sıkı kapanmış olan pencerelerim açılacak... (AA, s. 68)

Battal bir eşyâ gibi: Bir müddet sonra sobam battal bir eşyâ gibi mânâsını kaybedecek ve sıkı sıkı kapanmış olan pencerelerim açılacak... (AA, s. 68)

Ne için: Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

Bir korkuluk kadar: Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

Dimdik ve cansızmış gibi: Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımıldattı; yüzüme, tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak:

- Evet efendim, muhakkak gelsin, ne yap yap, mektepte değilse de bul getir, dedi. (AA, s. 68)

Hâkim huzurunda cürmünü îtiraf ettikten sonra: Artık Recep, hâkim huzurunda cürmünü îtiraf ettikten sonra karar bekleyen bir suçlu gibi ricâkâr:

- Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. (AA, s. 69)

Şimdiye kadar: Şimdiye kadar binlerce kitap okudum, fakat hemen hepsi de insanların ruhları gibi hasta ve sakat.. (AA, s. 70)

Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cüretkârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Fakat şurası tuhaf ki, bütün bu kuvvetlerini gâyet iyi kullanmayı bilmesine rağmen neden şimdiye kadar bir köşede kalmış? (AA, s. 91)

İstifsiz bir eşyâ ardiyesi gibi: Kafamızı istifsiz bir eşyâ ardiyesi gibi dolduran bu karmakarışık bilgiler, öyle yaygaracı, öyle şirret ki bize huzur getireceklerine, olan sükûnumuzu da bozup harap ediyorlar. (AA, s. 71)

Geç kalıyoruz! der gibi: Geç kalıyoruz! der gibi yüzüme bakıyor ve mevcûdiyetini unutturmamak için ara sıra hafifçe öksürüyor, iskemlesinde kımıldıyordu. (AA, s. 72)

Sıra ile: Hulâsa maymun, sıra ile bütün oyunları göstermekte devam ettiği sırada kaz, yanındaki tavuğa: Ben bir şey görmüyorum sen görmüyor musun, diye soruyor ve tavuktan, hayır, cevâbını alıyor. (AA, s. 74)

Üç dört sene evvel: Üç dört sene evvel bir yaz günü İstanbul'da, oldukça tenhâ bir sokaktan geçiyordum. (AA, s. 76)

Birdenbire kesilen bir fırtına gibi: Ne ise; ben patırdının sonuna gelmişim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîî tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Bir demet çiçek kadar: Zira tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı farketmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıktandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

Verdiği heyecânı farketmiş gibi: Zîra tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı farketmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıklandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

Az evvel: Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

Fakat az evvel onu merkez almış olan meclis, yavaş yavaş dağılmaya ve gruplar hâline inkılâp etmeye başladı. (AA, s. 92)

Ancak az evvel söylediğiniz gibi, zarfın gâyesi mazrûfa mâlik olmaktır. (AA, s. 116)

Madam, Cemil Bey çok iyi bir süvâridir; siz de mükemmel bir binici olduğunuzu az evvel ispat ettiniz. (AA, s. 129)

İşte az evvel beni anlayan ve iki günlük yokluğumun ne müşkül bir ruh fırtınasının netîcesi olduğunu kabul eden bu gözler, şimdi, o bir köşede gizlenip kalmış hislerim mümessili: Âteşin, âsî, serkeş... (AA, s. 141)

İsteddiğiniz kadar: Sonra şunu da söyleyeyim ki beni, bilhassa şu hareketimle, istediğiniz kadar bayağı bir kız olarak görebilirsiniz. (AA, s. 79)

Altı aydan beri: Susuyor ve altı aydan beri devam eden taşkınlıklarının bacını, asil bir sükûtle ödüyordu. (AA, s. 80)

Bu shevî kokudan daha evvel: Fikirleri, sözleri, gülüşleri ve jestleri ise, bu shevî kokudan daha evvel uçup gitmişti. (AA, s. 80)

Daha arabadan inmeden evvel: Daha arabadan inmeden evvel koşup yanıma geldi. (AA, s. 81)

İstihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi: Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cüretkârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Genç loğusa gibi: Yaklaştım; bu birbirine kaynamış iki güzel başa yaklaştım ve tıpkı genç loğusa gibi ben de küçüğün üstüne eğildim; o kadar ki başım lohusanın başına değdi. (AA, s. 82)

Gece yarısına kadar: Gece yarısına kadar oturdum. (AA, s. 83)

Bu işler bittikten sonra: Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp:

-Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı? (AA, s. 83)

Şundan bundan konuştuktan sonra: Sâlih'le âvâre âvâre şundan bundan konuştuktan sonra Kadriye'ye uzun bir mektup yazdım. (AA, s. 83)

Sâlih mektubu bitirinceye kadar: Sâlih mektubu bitirinceye kadar da gene karşımda oturdu ve hiç konuşmadı. (AA, s. 84)

Mektepten çıktıktan sonra: Söz vermiş olduğum için mektepten çıktıktan sonra İzzet Efendi'ye gittim. (AA, s. 84)

Ağır bir torbayı sürükler gibi: İzzet Efendi dükkâna müşteri girdiğini görünce isteksiz ve yorgun vücûdunu ağır bir torbayı sürükler gibi müşkülâtla kaldırdı. (AA, s. 85)

Bir şakalaşma sahnesinde sonra: Fazla olarak bayağı kelimelerle devam eden bir şakalaşma sahnesinde sonra, pespâyê bir kitap sorulması büsbütün çileden çıkardı. (AA, s. 86)

Kudurmuş gibi: İzzet efendi kudurmuş gibi gözlerini açmıştı. (AA, s. 86)

Beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi: Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köşeyi döndüm. (AA, s. 88)

Müdürle berâber: Dün gene bir kitap sormak için müdürle berâber gitmiştik. (AA, s. 88)

Yaş dallar gibi: Şimdi rüzgâr estikçe onlar da yaş dallar gibi sallanıyor... (AA, s. 88)

Eskisi kadar: Son zamanlarda dükkânına eskisi kadar uğramıyorum. (AA, s. 88)

Derin bir su gibi: Müdür, durgun fakat derin bir su gibi sessizliği altında zekâsını saklayan, hareketsiz ve neşesiz bir tip. (AA, s. 89)

Hesap ettikten sonra: Zîra Ferhat Bey'in baldızı, hücum planını iyice hesap ettikten sonra harbe giren bir kumandan gibi tedbirli. (AA, s. 91)

Havâî fişekler gibi: Fakat tıpkı havâî fişekler gibi yükselerek, renkleri ve şekilleriyle göz kamaştırmaya vakit kalmadan da çabuk söner ve yere düşerler. (AA, s. 91)

Bir müddet evvel: O Şermin ki bir müddet evvel ne kadar başka Şermin'di. (AA, s. 91)

Bu küçük hâdiseden sonra: Bu küçük hâdiseden sonra, Nerîme gene konuşmasına devam etti ve muhâsebeci minnetle yerinden fırlayarak kızın sigarasını yaktı. (AA, s. 92)

On günden beri: On günden beri kimseye söylemeden cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak:

- Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Râsim Bey'in verdiği haberden sonra: Râsim Bey'in verdiği haberden sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Günlerden beri: Râsim Bey'in verdiği haberden sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Gözden geçirir gibi: Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

Bir ay kadar: Tatilde bir ay kadar İzmir'e gidip dönmek ve daha sakin bir yaz geçirmek istiyorum. (AA, s. 94)

Birkaç ay evvel: Sanki bir el, birkaç ay evvel penceremden seyrettiğim kış tablosunu kaldırdı ve yerine emsalsiz bir sanat eseri, bir peyzaj koydu. (AA, s. 94)

Atlı kovalıyormuş gibi: Dün mektepte iken vâlinin odacısı, arkasından atlı kovalıyormuş gibi telâşla geldi.. (AA, s. 95)

Resmî bir emir tebliğ eder gibi: Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun...deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Rüyâda gibi: Fakat biraz evvel müzâkere ettiği mevzû zihin melekelerine o kadar sinmişti ki benimle, rüyâda gibi konuşuyordu. (AA, s. 96)

Biraz evvel: Fakat biraz evvel müzâkere ettiği mevzû zihin melekelerine o kadar sinmişti ki benimle, rüyâda gibi konuşuyordu. (AA, s. 96)

Yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi: Râsim Bey, cevâbımdan hoşnut, yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi koşa koşa kendisini bekleyen memurların yanına giderken, arkasından seslendim ve bu gelecek misafirin ismini sordum. Biraz durdu, düşündü.. (AA, s. 97)

Sonu bulunmaz bir gelin duvağı gibi: Yolun iki tarafından ağaçlar hep birden çiçeklenmiş, sonu bulunmaz bir gelin duvağı gibi kopmadan uzayıp gidiyor. (AA, s. 97)

Bir haftadan beri: Bir haftadan beri başlayan bahar sıcaklarının bu en sessiz ve en yaza benzeyen günü. (AA, s. 97)

Bir denizde yüzer gibi: Kâbil olsa treni durdurup ineceğim ve bir denizde yüzer gibi, bu rengârenk otların üstüne yatıp, toprağın, çimen ve çayırın husûsî, bâkir kokusunu koklayacağım. (AA, s. 97)

Çoktan beri: İskeleydeki kalabalık, benim gibi tek tük yolcu bekleyenler, çoktan beri yüzünü görmediğim deniz, geride bıraktığım levhanın üstüne, buhardan daha ince bir örtü çekti. (AA, s. 98)

Vapur gelip yanaşmıncaya kadar: Vapur gelip yanaşmıncaya kadar sâhilde dolaştım ve herkes yolcusunu almaya girdiği zaman ben de içeri girdim. (AA, s. 98)

Memura sorduktan sonra: Ancak memura sorduktan sonra kendimi tanıtmak hepsinden iyi diyor ve ıslak elini önlüğüne kurularak hızla geçen genç kamarota sesleniyorum. (AA, s. 99)

Bir kadınla karşılaşmaktan hâsıl olan tereddüt ve hayretimi sezmiş gibi: Kamarot, ses çıkarmadığımı ve erkek yerine bir kadınla karşılaşmaktan hâsıl olan tereddüt ve hayretimi sezmiş gibi:

- Bir yanlışlık var zannetmeyiniz; âlimmiş, bir gazetenin de muharririymiş.. diye biraz daha îzâhat verdikten sonra:

- Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor. (AA, s. 99)

Îzâhat verdikten sonra: Kamarot, ses çıkarmadığımı ve erkek yerine bir kadınla karşılaşmaktan hâsıl olan tereddüt ve hayretimi sezmiş gibi:

- Bir yanlışlık var zannetmeyiniz; âlimmiş, bir gazetenin de muharririymiş.. diye biraz daha îzâhat verdikten sonra:

- Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor. (AA, s. 99)

Becerikli adamların atikliği ile: Kamarot mütebessim, eliyle beni gösteriyor ve işini kavramış becerikli adamların atikliği ile bavulları alarak bizzat aşağıya indiriyor... (AA, s. 99)

Bir nas ezberler gibi: Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Birkaç saat evvel: Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Dünyâyı görmemişler gibi: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Sabahtan akşama kadar: Ben ne Sâlih olabilirim, ne şu karşımda çitlenbik ağacının en ince dallarında gezen çocuğun mahâretini gösterebilirim, ne de bir amele gibi sabahtan akşama kadar kum, çakıl taşıyabilirim, ve, ve... (AA, s. 103)

Îtinâ ile: Sâlih, dökmemek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Gene yazıyor, der gibi: Sâlih, dökmemek için itînâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Bu kadar tahsilden sonra: Bu kadar tahsilden sonra bir ilkmektep hocalığı mı? diyor. (AA, s. 105)

Beş sene evvel: Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar'da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

İki sene evvel: Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar'da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

İki sene evvel bir müşteşrik dostum bana: Siz Türkiye'ye bir seyâhat yapın, zîra hamurunuz o topraklardan çalınmış.. fakat size Türkiye gösterilmesin; orayı kendiniz görün! demişti. (AA, s. 117)

Kısa bir zaman için: Ben, diyor, evvelâ pek kısa bir zaman için olsun arkadaşlık ettiğim kimselerde yanlış intibâ bırakmak istemem. (AA, s. 106)

Sizin kadar: Size, benim de sizin kadar samîmî olduğumu söylesem ve refâkatinizden duyduğum zevke, meşakat çeşnisi vermemenizi rica etsem, beni anlar ve kabul eder misiniz? (AA, s. 106)

Sesimin coşkun mânâsından ürkmüş gibi: Bir çocuk itâatiyle gülümsüyor, yalnız sesimin coşkun mânâsından ürkmüş gibi, hâlâ kaşıkla oynayan küçük beyaz elini masanın üstünden kaldırıyor. (AA, s. 106)

Bir kitap yaprağı gibi: Benim için, arzın bir kitap yaprağı gibi çevirdiğim tabakalarındaki esrârı görmek, her vakit mümkün; fakat burada asıl mütâlâa olunacak mevzû sizsiniz... (AA, s. 107)

Söylediğine pişman olmuş gibi telâşla: Bir an duruyor ve söylediğine pişman olmuş gibi telâşla:

-Siz Türklersiniz, diyor. (AA, s. 107)

Bir arkeologun Ninova'yı, Sidon'u, Menfis'i aradığı gibi: Belki gün gelecek bir seyyah, Roma, Viyana ve Newyork'u bugün bir arkeologun Ninova'yı, Sidon'u, Menfis'i aradığı gibi arayacaktır. (AA, s. 109)

Bostanları birbirinden ayıran çitler gibi: Bâzen iki insan arasında, bostanları birbirinden ayıran çitler gibi kolay aşılın sathî mâniler olur. (AA, s. 109)

Göz açıp kapayınca kadar: Fakat ben bu kadını zekâsına, bilgisizliğine ve güzelliğine, bir kayar yıldızın, göz açıp kapayınca kadar, bir yandan bir yana uçuşunu seyreder gibi bakıyorum, o kadar. (AA, s. 110)

Bir yandan bir yana uçuşunu seyreder gibi: Fakat ben bu kadını zekâsına, bilgisizliğine ve güzelliğine, bir kayar yıldızın, göz açıp kapayınca kadar, bir yandan bir yana uçuşunu seyreder gibi bakıyorum, o kadar. (AA, s. 110)

İlk gün bile: Hatta ilk gün bile birdenbire karşısına çıkan samîmiyet levhasından aldığı hazla, siz mütâlaa olacak bir mevzûsunuz; dediği halde ikinci bir cümle ile bu hükmün mânâsını umûmîleştiriverdi. (AA, s. 111)

Bu sözden sonra: Bu sözden sonra açtığı uzun bir bahsi, tek başına sürükleyerek aynı mevzûa bir daha dönmedi. (AA, s. 111)

Güneşin renklendirdiği bir bulut kümesi gibi: Güneşin renklendirdiği bir bulut kümesi gibi hafif ve parlak saçları gene omuzlarının üstünde. (AA, s. 111)

Yakın zamâna kadar: Türkler için söz söylemiş kimselerin arasında, Decamps'ın fikirleri, yakın zamâna kadar bende silik bir manzara hâlinde idi; fakat şimdi, vakti gelip de açan bir çiçek gibi meydana çıktı. (AA, s. 111)

Vakti gelip de açan bir çiçek gibi: Türkler için söz söylemiş kimselerin arasında, Decamps'ın fikirleri, yakın zamâna kadar bende silik bir manzara hâlinde idi; fakat şimdi, vakti gelip de açan bir çiçek gibi meydana çıktı. (AA, s. 111)

Ay ışığı gibi: Bu meşhur ressam sizin için der ki: “Türk’ün yüzünü, zarif tavrını, kibar gülüşünü fırça ile göstermek mümkündür; müşkül, pek müşkül olan, onun özünü göstermektir. Bu öz, ay ışığı gibi görülür, lâkin gösterilemez.” (AA, s. 112)

Bunları söyledikten sonra: Decamps, bunları söyledikten sonra biraz daha inceler, sanki ilhâmî bir vecdle: “Sanatkâr Protogene bir köpüğü yapabilmek için yedi yıl uğraştı; Türk’ün rûhunda yaşayan kudretli ışığı tasvir etmek için yetmiş yıl bile kâfi gelemeyiz,” der. (AA, s. 112)

İçinizi tezyin ettikten sonra: Siz Türkler içinizi tezyin ettikten sonra hâricî kıymetlerle meşgul olan insanlarsınız. (AA, s. 112)

Kendi kendinizi tanıdıktan ve kendi temizliğinize kendinizi inandırdıktan sonra: Kendi kendinizi tanıdıktan ve kendi temizliğinize kendinizi inandırdıktan sonra,

başkalarının hükümlerine ehemmiyet vermemekten gelen derbeder bir ruh hâli bu. (AA, s. 112)

Kahkaha ile: Fakat şüphe yok ki devamlı olmayan her şey gibi, gün olacak, cemiyetin bünyesini kemiren maddîleşme hastalığını da yarınki cemiyet mânevî bir merhemle şifâlandıracaktır ve bugünün kötürüm, sakat zihniyetine, yarının insanları kahkaha ile güleceklerdir. (AA, s. 114)

Bir saat evvel: Hatta bir saat evvel hoşunuza gitmeyen bir şeyi, şimdi güzel bulursunuz. (AA, s. 114)

Güneşin ne olduğunu gördükten sonra: Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

Hürmet ve sevgi ile: Sonra bir kadın zarâfet ve idâreciliğini kullanarak:

- Maamâfih şunu da söyleyeyim ki dostlarım, arkadaşlarım, hürmet ve sevgi ile bağlı olduğum kimseler arasında konuştuğum, münâkaşa ettiğim birçokları vardır; fakat anlaştığım ilk insan sizsiniz, dedi. (AA, s. 118)

İstifham hâlindeyken bile: Onlar, istifham hâlindeyken bile bir hüküm ağırlığı taşır. (AA, s. 118)

Yarım dakîka bile: Îtâat ve boyun eğme için yaratılmış Kadriyecik, beni yarım saat değil, yarım dakîka bile üzmeye kıyamaz. (AA, s. 119)

Bugünkü kadar: Onu görmekten, bugünkü kadar korktuğumu hiç hatırlamıyorum. (AA, s. 120)

Ezberlemiş kadar: Ne tuhaf, insanın henüz kendinin bilmediği öyle şeyler vardır ki karşısında bunları ezberlemiş kadar kolay okur. (AA, s. 121)

Mânevî bir süzgeçten geçirdikten sonra: Siz bu eşsiz memlekete yakışan insanlarsınız; sanki tertemiz olmanız için hilkat sizi mânevî bir süzgeçten geçirdikten sonra dünyâya salmış. (AA, s. 122)

Toprağı yeniden kapadıktan birkaç saniye sonra: Hani bilirsin eğlence için sun'î volkan tecrübeleri yaparlar; yeri kazıp içine kükürt ve demir dökerler, su ile sulayıp toprağı yeniden kapadıktan birkaç saniye sonra içerden bir volkanın patladığı görülür. (AA, s. 123)

Vücutla birleştikten sonra: O harâret ki ancak odun kömür gibi bir cisimle berâber olunca renkleniyor; işte aşk da aslında renksizdir, ancak vücutla birleştikten sonra renk kazanıyor. (AA, s. 124)

İçimizi taramak ister gibi: Acaba, içimizi taramak ister gibi bu üstümüzde gezen bakışların ezâsından kurtulmak için ne yapmalı? (AA, s. 126)

Hasmını yenmek hırsıyla: Paralarını şıkırdatıp okşayan sarrafın eli, mikroskobik mesâîsini bir keşifle noktalayan âlimin kafası, hasmını yenmek hırsıyla güreşen bir pehlivanın bâzusu, hatta bir et pıhtısı gibi yerde sürünen sakat bir dilencinin alil vücûdu bile bir aşk kuvvetiyle sevk ve tahrik olunmaktadır. (AA, s. 126)

Bir et pıhtısı gibi: Paralarını şıkırdatıp okşayan sarrafın eli, mikroskobik mesâîsini bir keşifle noktalayan âlimin kafası, hasmını yenmek hırsıyla güreşen bir pehlivanın bâzusu, hatta bir et pıhtısı gibi yerde sürünen sakat bir dilencinin alil vücûdu bile bir aşk kuvvetiyle sevk ve tahrik olunmaktadır. (AA, s. 126)

İsyanlaitâati birbirine mezcetmiş gibi: Madame Maurain şimdi isyanla itâati birbirine mezcetmiş gibi başını kaldırıyor. (AA, s. 128)

Salonu seslendiren mûsikînin bir nağmesi gibi: Yalnız sesini, salonu seslendiren mûsikînin bir nağmesi gibi dinliyorum ve yalnız bir tek şey düşünüyorum: Bu kadını üç günden beri mi tanıyorum, üç seneden beri mi, yoksa üç asırdır mı berâberiz? (AA, s. 128)

Çocuk gibi: Müdür beni görünce çocuk gibi sevindi ve kısaca şu birkaç günün hâdiselerini hulâsa ediverdi. (AA, s. 128)

Bir arkadaş gibi: Hatta şimdi, şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp onlarla bir arkadaş gibi konuşmak, zevklerine iştirak etmek ve kendi zevkimle de onları neşelendirmek istiyorum. (AA, s. 131)

Gelme, orada kal, demişim gibi: Fakat sanki, gelme, orada kal, demişim gibi, donuk donuk yüzüme bakıyor ve yerinden kıımıldamıyor. (AA, s. 132)

Rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi: Ötekilerin hepsi, rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi bir daha yerlerine avdet etmemek üzere sağa sola savrulup giderler. (AA, s. 134)

Bir an evvel: Gitsin, bir an evvel gitsin artık. (AA, s. 134)

Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

Her kaldırdığınız taşın altından çıkmak merakıyla: Her kaldırdığınız taşın altından çıkmak merakıyla konuşan ukalâlar, karşısındakine yaranmak için kendi düşüncelerinin aksini harâretle müdâfaa edenler, korktuğun ve uzak bulunmak istediğim kimselerdir. (AA, s. 136)

Sükût gibi sağlam bir kale olduktan sonra: Sükût gibi sağlam bir kale olduktan sonra, bir hamlede, bir darbeye delinecek riyâ kalkanı kullanmaya ne hâcet? (AA, s. 136)

Uykudan uyandırmış gibi: Acaba ne düşünüyor ki, suâlim, onu bu düşünceden koparıırken birdenbire uykudan uyandırmış gibi şaşırttı. (AA, s. 136)

Bir ay evvel: Bir ay evvel gene vâli beyefendinin devlethânelerinde görüşmüştük, o zaman daha toplu idiniz. (AA, s. 136)

Üç ay sonra: Nişanlısının cihaz hazırlamak için İstanbul'a gittiğini ve üç ay sonra evleneceklerini söyledi. (AA, s. 137)

Sâlih bir teskire ile: Fakat sabahleyin sekizde Sâlih bir teskire ile içeri girdi. (AA, s. 138)

Tanımış gibi: Bu bakışlar şimdi benden hem, iki günün hesâbını soruyor, hem de hakîki mâzeretimi sezmiş, yâhut tanımış gibi anlıyor, hak veriyordu. (AA, s. 139)

Duymamış gibi: Fakat duymamış gibi hiç aldırış etmedi ve ısrarla önde gitmekte devam etti. (AA, s. 140)

Kesif bir duman gibi: Sorduğum bu sual, onu, kesif bir duman gibi kuşatmış olan o yorgunluk sisini bir anda silip kaldırdı. (AA, s. 141)

Yola çıktığımızdan beri: Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü. (AA, s. 141)

Aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile: Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü. (AA, s. 141)

Yakınımızda iken bile: Yakınımızda iken bile günlerce mevcûdiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Onu göremediğim gibi: Onu göremediğim gibi kendi içimi de görmüyorum. (AA, s. 141)

Tehlikeden kurtulmuş bir dosta sevinir gibi: Hayvanın yarası olmadığına, tehlikeden kurtulmuş bir dosta sevinir gibi memnûniyet gösteriyor. (AA, s. 144)

Bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştiaqla seyrediyorum. (AA, s. 145)

Büyük bir tehlike karşısında kalmış gibi: Büyük bir tehlike karşısında kalmış gibi korku ve azimle:

-Hayır, hayır, imkânı yok. Hem hasta değilim ki.. diyor. (AA, s. 146)

Kendine dönen ziyâsı gibi: Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Derin bir rüyâ gibi: Pencereden Bursa'nın yıkanışını seyrediyorum; mehtap da var, fakat bulut ve yağmur onu derin bir rüyâ gibi gizlemiş. (AA, s. 148)

Biraz sonra: Fakat biraz sonra konuşamayacak hale geldiğini ve hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek geri döndüm. (AA, s. 148)

Ne söyleyeceğini şaşırmış gibi: Koşup açıyorum; Madame Maurain'i götüren şoför telâşla taşlığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırmış gibi bir an etrâfına bakıyor. (AA, s. 148)

Onun kadar: Çok emniyetli ve dürüst bir adam olduğunu bilmesem, hâlimden şüpheleneceğim; ben de onun kadar şaşırmış bir haldeyim. (AA, s. 148)

Yedi sekiz kilometreden sonra: İşe bak ki yedi sekiz kilometreden sonra motor bozulmaz mı? (AA, s. 148)

Uzun sözlerden sonra: Tek cümle ile ifâde edilebilecek şu netîceyi bu kadar uzun sözlerden sonra anlatan bu adamı itmek ve otomobile doğru atılmak istiyordum. (AA, s. 149)

Hedefe saplanan bir ok gibi: Sabahleyin birbirini görmeye bile tahammül edemeden ayrılan iki vücut, hedefe saplanan bir ok gibi dönmüş dolaşmış ve birbirinin kalbine düşmüştü. (AA, s. 149)

O zamâna kadar: O zamâna kadar cansız gibi yatan başı isyanla silkiniyor. (AA, s. 150)

Yağmurdan sonra: Hem bu sabah erken olmayacak; yağmurdan sonra başlayan sis, sabahı bir müddet geri itebilir. (AA, s. 151)

Dalgalı bir deniz gibi: Juliette tam sekizde buradan çıkıp otele gitmek istiyor ve kâh dalgalı bir deniz gibi hırçın, telâşlı, taşkın konuşuyor; kâh yaralı bir kuş gibi ölgün, muztarip şikâyet ediyor. (AA, s. 151)

Saat beşe doğru: Saat beşe doğru tekrar derecesine bakmak için mumu yakıyorum. (AA, s. 151)

Bir pervâne kanadı gibi: Mumun, yüzünde gezinen şavkı, bir pervâne kanadı gibi çırpınıyor. (AA, s. 152)

Israrla ifâde ile: Sesine koyduğu en ısrarla ifâde ile yalvarıyor. (AA, s. 152)

Bir hafta istirâhattan sonra: Sizi birkaç saat sonra otelinize götüreceğim; ancak bir hafta istirâhattan sonra kararımızı verebiliriz. (AA, s. 153)

Altı yedi saat sonra:Kuru, tok bir sesle kendi kendine konuşur gibi:

-Salı, bu gecenin sabahı, demek ki karınız altı yedi saat sonra burada olacak. (AA, s. 153)

Benden evvel: Mumu üflemek, onu da kendimi de karanlığa gizlemek istiyorum; fakat benden evvel davranıyor ve şamdanı elimden çekiyor. (AA, s. 153)

Birkaç saat sonra: Sizi birkaç saat sonra otelinize götüreceğim; ancak bir hafta istirâhattan sonra kararımızı verebiliriz. (AA, s. 153)

Hiçbir ıztırâbın ihtivâ edemeyeceği bir acı ile: Gülüyor; hiçbir ıztırâbın ihtivâ edemeyeceği bir acı ile gülüyor. (AA, s. 153)

İyileşinceye kadar: Ya iyileşinceye kadar burada kalın; yâhut berâber gidelim. (AA, s. 154)

Memleketime gidebilecek kadar: Beni vapura koyar, kamarota tenbih edersiniz, İstanbul'a gider gitmez doğru Fransız hastahânesine yatarım ve memleketime gidebilecek kadar iyileşince de size telgraf çekerim. (AA, s. 155)

Bir ölüm hastasının harfi harfine tatbik edilmesi zarûrî olan vâsiyetleri gibi: Bunlar arzu değil, karar... bir ölüm hastasının harfi harfine tatbik edilmesi zarûrî olan vâsiyetleri gibi ağır ve mukaddes bir hüküm taşıyor. (AA, s. 155)

Aynı tarzda mâdenî bir kat'iyetle: Aynı tarzda mâdenî bir kat'iyetle devam ediyor. (AA, s. 155)

İyileştikten sonra: İyileştikten sonra hemen memleketime döneceğim. (AA, s. 155)

Sevgilisinin sesine kulak veren bir güzel gibi: Dışarda, mumun ışığını öldürmeye kasteden bir gün başlıyor; ufuklar hislenmeye, kuşlar konuşmaya, tabiat, sevgilisinin sesine kulak veren bir güzel gibi uyanmaya başlıyor. (AA, s. 155)

Birkaç saat sonra: Yâ Rabbî birkaç saat sonra bu eve Kadriye ile berâber nasıl gireceğim? (AA, s. 155)

Hemşehrilik bile bir yakınlık sebebi olduktan sonra: Hemşehrilik bile bir yakınlık sebebi olduktan sonra, dertte iştirak daha kavî bir bağ ve anlaşma vâsıtası olmaz mı? (AA, s. 156)

Sesimden korkmuş gibi: Sesimden korkmuş gibi yüzüme bakıyor; hakkı var; bu sestem ben, kendim bile korktum. (AA, s. 157)

Bundan sonra: Mâdemki ömrünün tek ve hakîkî gecesi bitti; isterse bundan sonra dünya, sabâhı olmayan bir gece ile devam etsin, yâhut gecesi olmayan bir günden ibâret olsun, benim için hepsi bir. (AA, s. 157)

İyi oluncaya kadar: Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecektir ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedeki ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Fransa'ya kadar geçirdikten sonra: Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecektir ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedeki ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Ne için: Ne için yandığımı, bizim gibi o da bilmiyor. (AA, s. 157)

Ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar: Vapur, ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar sâhilde durdum, sonra bir kahveye girerek defterimin şu son satırlarını yazdım. (AA, s. 158)

Kendi mevcûdiyetimizin bile sığmadığı bu zamanları dile getirmek kadar: Hatta kendi mevcûdiyetimizin bile sığmadığı bu zamanları dile getirmek kadar muhal ne vardır? (AA, s. 158)

Topumu bulmadan evvel: Eğer şu aziz vücûda topumu bulmadan evvel tesâdüf etseydim, benim için o da kayıplar sırasına geçmiş olacaktı; halbuki aramızdaki mesâfe genişledikçe o bana daha yaklaşıyor. (AA, s. 158)

İki sene evvel: İki sene evvel Mudanya'da defterini açmamak üzere kapayan ben, şimdi bu eski dostla tekrar yüz yüze gelmek mecbûriyetinin hâsıl ettiği heyecan içinde, hem hayret hem de ızdırıp duymaktayım. (AA, s. 159)

Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiyse, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümüllü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Dikkatli dikkatli baktıktan sonra: Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

Hitâben yazdıktan sonra: Getirdiğim pakette, Juliette'in size hitâben yazdıktan sonra yırtıp sepete atmış olduğu kağıtları gizlice toplayıp birleştirmek sûretiyle vücûda getirdiğim bir deftercik vardır. (AA, s. 161)

Bütün suyu içinden akan bir oluk gibi: Fakat şunu söylemek isterim ki, hiç de dürüst görünmeyen bu hareketimle, yeğenimin esrârına el uzatmış olmuyorum; zîra onun hiçbir sırrı yoktur ki, çeşmenin bütün suyu içinden akan bir oluk gibi, benden gelip geçmiş olmasın... (AA, s. 161)

Seni tanımakla: Fakat ben bütün bu hâdiselerin diline lüzum kalmadan, onların hâsıl edeceği netîceyi sende buldum, seni tanımakla buldum, dersem, bana gülen olur mu? (AA, s. 164)

Hiç tanımadığın bir kadının hayâtını anlatır gibi: Kendimi ve muhîtimi, sanki hiç tanımadığın bir kadının hayâtını anlatır gibi söyleyecektim. (AA, s. 164)

Seninle konuşur gibi: Defterimi Seninle konuşur gibi yazmak istiyorum. (AA, s. 164)

Genç yüzüne hiç yakışmayan bir ihtiyar ifâde ile: Genç yüzüne hiç yakışmayan bir ihtiyar ifâde ile beni dinledi; ciddiyeti beceremeyen zayıf mizâcına bir sahne artisti ağırlığı vererek:

-Peki ama Juliette, Cemil Bey bunları duymuyor ki memnun olsun, hoşuna gitsin... dedi. (AA, s. 165)

Babamdan sonra: Büyük babamın, babamdan sonra olan beş çocuğunun küçük yaşta ölmüş olmaları, bu kaybolan çocuklardan sonradan doğan küçük Max'ı fazla şımartmalarına sebep olmuştur. (AA, s. 166)

Bu kaybolan çocuklardan sonradan: Büyük babamın, babamdan sonra olan beş çocuğunun küçük yaşta ölmüş olmaları, bu kaybolan çocuklardan sonradan doğan küçük Max'ı fazla şımartmalarına sebep olmuştur. (AA, s. 166)

Her şeyden evvel: Her şeyden evvel sana kısaca Max'ı tanıtayım. (AA, s. 166)

Babamın ölümünden sonra: Babamın ölümünden sonra ise o, büsbütün bana kaldı. (AA, s. 167)

Silinerek hafifletilmiş gibi: Fakat yanaklarının ve ensesinin kıpkırmızı boyası, sanki ıslak bir süngerle silinerek hafifletilmiş gibi soldu. (AA, s. 167)

Ne babasını, ne de babasından daha ileri olan babamı kaybettiği zaman bile: Ben amcamı, ne babasını, ne de babasından daha ileri olan babamı kaybettiği zaman bile böyle üzgün görmüştüm. (AA, s. 167)

Dört tarafından su ile kuşatılmış bir ada gibi senin sevdânın ortasında tek ve tenhâ olduğumu kat'iyetle hissettiği andan itibâren: Max Amca, dört tarafından su ile kuşatılmış bir ada gibi senin sevdânın ortasında tek ve tenhâ olduğumu kat'iyetle hissettiği andan itibâren bana olan sevgisinin çeşnisine biraz merhamet, biraz hiddet biraz da hayret karıştırdı. (AA, s. 168)

Kocam öldükten sonra: Bir de kocam öldükten sonra benimle evlenmek isteyen büyük adamları gözüne sokmak için çene yormaktan vazgeçti; bu da, bana bahşettiği sevgisinin hürmet cephesi. (AA, s. 168)

Öteden beri: Öteden beri amcamın tavsiyelerinde, iltifatlarında çocuğunun yüzünü okşarken parmağını gözüne sokan dikkatsiz bir babanın dalgınlığı vardır. (AA, s. 169)

Bir an evvel: Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için:

-Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek?. (AA, s. 169)

Seni gördükten sonra: Ömründe aynaya bakmamış kimse, nasıl kendini tanımazsa, ben de ancak seni gördükten sonra kendimi en hurda çizgilerime kadar öğrendim. (AA, s. 170)

Olduğu gibi: Fakat bir de renksiz olan ışığı olduğu gibi göstermek kudretinde olmak var ki işte ben, sende gördüğüm bu sâfiyetle baştan aşağı aydınlandım. (AA, s. 170)

Samîmî bir ferâgat ile: Ancak mânâyı gizleyen bu perde, samîmî bir ferâgat ile kendi esâretimizden kurtulduğumuz zaman kalkıyor. (AA, s. 171)

Aynı zamanda çırpınan iki kanat gibi: İztırap ve zevk, aynı zamanda çırpınan iki kanat gibi, aşk uçuşlarını dengeliyor. (AA, s. 173)

Bu iki kanadın ortasındaki kuş gibi: Ben bu iki kanadın ortasındaki kuş gibi tanımadığım fezâlarda uçuyor, uçuyorum. (AA, s. 173)

İki sene evvel: Müsâade edin de biraz da ben söyleyeyim: İki sene evvel yeğenim, Türkiye'den döndüğü zaman onu bambaşka bir insan olarak karşımda görünce, îtiraf ederim ki bu hâdisede yegâne mes'ûl sizi gördüm. (AA, s. 174)

Sabaha kadar: Yüzünü görmek için sabaha kadar uyumadığı geceler, bir serzenişi için çocuk gibi ağladığı günler olmuştur. (AA, s. 175)

Çocuk gibi: Yüzünü görmek için sabaha kadar uyumadığı geceler, bir serzenişi için çocuk gibi ağladığı günler olmuştur. (AA, s. 175)

Genç subayın ölümünden sonra: Genç subayın ölümünden sonra yeğenim bir sevgi muhâsarası altında kalmıştır. (AA, s. 175)

Hayret, hiddet ve korku ile: İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyahat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret, hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi: Meşrebiniz, ahlâkınız hakkında kâfi mâlûmâta sâhip olduğumdandır ki sözlerimi de ne yolda karşılayacağınızı tahmin ediyorum: Bütün bu konuşmadan maksadım, sizi Juliette'in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o mertebe tanımış kimselersiniz ki bir üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum: Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

Birkaç gün kaldıktan sonra: Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek diye tekrar ziyâretinize geleceğim. (AA, s. 177)

2.4.2.6. Bağlama Grubu Biçiminde Oluşanlar

Niçin ve neden: Niçin ve neden dinleneceğim, kaybım nedir? (AA, s. 20)

Hiç ama hiç: Kiminin duyduğu, kiminin hiç ama hiç duymadığı bir ses, herkese aynı dersi tâlim ediyor, söylüyor, bütün mevcûdâtın dili ile bar bar bağırarak söylüyor. (AA, s. 24)

Dikkat ve imtizamla: Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldım. (AA, s. 26)

Ağır ve sessiz: Bugün hava rüzgârsız... iri iri kar taneleri, âdeta yırtılmış bir mektubun parçaları gibi ağır ve sessiz düşüyor. (AA, s. 31)

Ağır ve zahmetli: Birçok kimseler için ağır ve zahmetli olan nice mes'ûliyetli işler, onun dürüst ve ustalıklı idâre makinesinden bir anda hallolup çıkar. (AA, s. 37)

Hem mahcup hem de ricâkâr: Fakat vâlinin arkamızdan gelen uşağı, hem mahcup hem de ricâkâr, yüzüme bakıyor ve nihâyet dayanamayarak:

Adamcağıza acıyorum ve Râsim Bey'in evine doğru hızlı hızlı yürümeye başlıyorum. (AA, s. 50)

İnce ve dekolte: Kışın en soğuk günlerinden biri olmasına rağmen ince ve dekolte giyinmiş; yüzünde, güzelliğinden gelen bir cür'et var. (AA, s. 50)

Cevâbı bulmuş gibi müsterih ve dalgın: Sâlih, çömelmekten yorulmuş olacak ki şimdi yanan odunların, nebâtî, hayvânî, hiçbir sese benzemeyen, seslerini dinler gibi başı önünde, sobaya karşı bağdaş kurmuş oturuyor ve sükûtumda, istediği cevâbı bulmuş gibi müsterih ve dalgın ateşe bakıyor. (AA, s. 61)

Geniş ve hudutsuz: Fakat keşki o da benden, çok, pek çok istese de, bana vereceği de o nisbette geniş ve hudutsuz olsaydı... (AA, s. 64)

Şimdi ve şimdiden sonra: Şimdi ve şimdiden sonra da niçin senin dümdüz, ârızasız, tezatsız hüviyetinde avunmayayım? (AA, s. 66)

Hareketsiz ve sessiz: Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

İçten ve dertli: O kadar içten ve dertli cevap verdi ki, hâlâ sesinin mariz ve düşkün âhenginden içimde çizgiler var. (AA, s. 80)

Şişkin ve yorgun: İhtiyarlıkla gençliğin harp hâlinde olduğu bu yüzün, uyku içinde hâkim olamadığı adeleleri büsbütün şişkin ve yorgun görünüyor ve ihtiyarlığın zaferini açıkça ortaya koyuyordu. (AA, s. 84)

Hayret ve münakaşalarla: Râsim Bey'in verdiği haberden sonra, tebrikler sualler, hayret ve münakaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Akşama yâhut ertesi gün: Ben senin için maârif müdüründen on beş günlük izin aldım, misâfiri yarın sabah Mudanya'dan karşılarsın; akşama, yâhut ertesi gün, beni makamda ziyaret edersiniz. (AA, s. 97)

Az ve derli toplu: Trene biniyoruz, az ve derli toplu konuşuyor; Bursa'da bir hafta, nihâyet on gün kalacağını, buradan Gemlik ve İzmit'e, oradan da Toroslar'a ve kuvvetli bir ihtimalle İskenderun'dan Marsilya'ya geçeceğini öğreniyorum. (AA, s. 100)

Dikkat ve hayretle: Yüzüme dikkat ve hayretle bakıyor. (AA, s. 107)

Canlı ve heyecanlı: Genç kadın o kadar canlı ve heyecanlı konuşuyor ki, bu tatlı sesi susturmamak için yalnız dinledim, hiç cevap vermedim. (AA, s. 109)

Vekarlı ve hesaplı: Fakat vekarlı ve hesaplı konuştuğu için bunu sözleriyle belirtmiyor. (AA, s. 111)

Neşe ve harâretle: Tebriklerimi neşe ve harâretle kabul etti. (AA, s. 137)

Korku ve azimle: Büyük bir tehlike karşısında kalmış gibi korku ve azimle:

-Hayır, hayır, imkânı yok. Hem hasta değilim ki.. diyor. (AA, s. 146)

Ne bugünkü kadar zevkle ne de bugünkü kadar ıztırapla: Bu evin eşğini ne bugünkü kadar zevkle ne de bugünkü kadar ıztırapla atladığım olmuştur. (AA, s. 156)

Sokulgan ve çalışkan: Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâmahe görmüştür. (AA, s. 166)

Kapalı ve karışık: Bilmem ki, seninle kapalı ve karışık mı konuşuyorum? (AA, s. 171)

Daha sâde ve düz: Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir “müo” kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Böyle boş ve uzun: Azîzim Cemil Bey, asıl söylemek istediğim şeyi söylemeye çekindiğim içindir ki sizinle böyle boş ve uzun konuştum. (AA, s. 176)

Geri, sönük ve çocukça: Meşrebiniz, ahlâkınız hakkında kâfi mâlûmâta sâhip olduğumdandır ki sözlerimi de ne yolda karşılayacağınızı tahmin ediyorum: Bütün bu konuşmadan maksadım, sizi Juliette'in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o mertebe tanımış kimselersiniz ki bir üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum: Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

2.4.2.7. İsnat Grubu Biçiminde Oluşanlar

Gözü kapalı: Esâsen beni bu talebe gözü kapalı sevkeden asıl sebep de, annemin şu arzusunu bilmem değil miydi? (AA, s. 34)

2.4.2.8. Kısaltma Grubu (Ayrılma) Biçiminde Oluşanlar

Eskisinden fazla: Sıhhatimle eskisinden fazla alâkalı oluşu, kendime bakmak kâbiliyetimi kaybettiğime karar vermiş olduğunu gösteriyor ki, acıma lüzûmunu buradan alıyor. (AA, s. 168)

Herkesten fazla: Nihâyet Juliette bunların içinde hakîkaten en muhtaribi, kendisine en ciddî ve samîmî bir sevgi ile bağlı olanıyla evlenmiş, kocası, belki de onu herkesten fazla sevmiştir. (AA, s. 175)

2.4.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Sözcük Grubu Biçimindeki Zarflar

2.4.3.1. Zarf-fiil Grubu Biçiminde Oluşanlar

Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken: Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken, nihâyet Anadolu Türk vatanı olup, böylece de, adım adım Türkleşen bu topraklar meyânında nazlı ve dilber Antalya da, vatan sınırları içine girdikten sonra, her adım attığı yere medeniyet ve içtimaî nizam götüren Müslüman-Türk, sâhip olduğu bu belde de askerî ve sivil âbideler kurmayı ihtimal etmeyerek, derhal kök salıp, dalını budağını etrâfa yaymakta gecikmemişti. (YBA, s. 12)

Bütün bu hareket ve bereketleri düşünürken: Bütün bu hareket ve bereketleri, düşünürken ferahlayan insanın, ne yazık ki, kendi îdam fermânını imzâlayanlar gibi, bir mâzî kıyımı, bir târîh kıranı karşısında, hüzünden de ileri, bir dehşet içinde kalmaması mümkün değil. (YBA, s. 12)

Karşımıza dikilerek: Hâlâ seyyah rehberlerinde ve seyyahların hâfızalarında, sual olup karşımıza dikilerek cevap bekleyen ve “yıktık!” diyemediğimiz için başımıza eğdiren bu kârarı, kim nasıl verebilmiştir? (YBA, s. 12)

Kendi eserlerini yerle yeksan ederken: Şu da tuhaf ki, Türk, kendi eserlerini yerle yeksan ederken, başka millatlerden mîras kalmış abîde yıkıntılarının bile üstüne titremekte. (YBA, s. 13)

Yaban ellere geçer geçmez: Gene şu da ne hazin ki, altı yüz sene Türk hâkimiyetinin nakış gibi işlediği Rumeli toprakları, yaban ellere geçer geçmez, bıraktığımız o muhteşem ve mebzul sanat eserleri, taş taş üstüne kalmamacasına, bir haçlı taassubunun kînine ve imhâ siyâsetine kurban edilmiştir. (YBA, s. 13)

Toprağın Türklerden evvelki sahiplerinin kırık dökük taş parçalarına meşher yapılarak: Antalya şehrinin bir iftihârı olan Selçuk eseri câmi ise, toprağın Türklerden evvelki sahiplerinin kırık dökük taş parçalarına meşher yapılarak, bir Greko-Romen müzesi hâline getirilmiştir. (YBA, s. 13)

Kendi öz değerlerimiziperîşan ederek: Amma kendi öz değerlerimizi perîşan ederek, eski medeniyet bakiyelerine kol kanat açmak, yabancılarca, hakkımızda takdîre değil, istihzâyâ yol açmaktadır. (YBA. s. 13)

Geleceğini kurarken: Geleceğini kurarken, geçmişin malzemesinden faydalanmayan milletler için, devam ve beka diye bir şey düşünölemeyeceğini, hiç değilse, bundan sonra öğrensek... (Y.B.A. s. 14)

Sel gibi coşup: İstanbul'a taş çıkartacak bir şıklık, sel gibi coşup kabarıyordu. (Y.B.A, s. 14)

Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken: Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici zamanının, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefının de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Müşâhedelerine dayanarak: Bu arada sıhhiye memurunun, radyodan Arap-İsrâil harbinin başlamak üzere olduğu haberini söylemesi üzerine, Latif Kaptan, İsrâil'i gezdiğini ve Yahûdilerin, gerek Ürdünlü talebelerden gerek kendi hudutları içindeki Araplardan çok korktuklarını, fakat Şeytânî bir zekâ ile de çalıştıklarını müşâhedelerine dayanarak anlattı. (YBA, s. 16)

Kıpırdamaktan keserek: Alışlık olanlar için hiç de tesîrli sayılmayan bu yalpalanış, beni yemekten içmekten ve hatta kıpırdamaktan keserek yatırdı. (YBA, s. 16)

Yukarı çıkararak: Kaptan ile yukarı çıkararak haritalara baktık. (YBA, s. 16)

Doğru bildiklerini aktarmadan: İnsanlara, doğru bildiklerini aktarmadan geçen ömür, ömür değil. (YBA, s. 17)

Beni altı kişilik bir kompartmana yerleştirerek: Ne ise Alaha ısmarladık işi de bitti ve beni altı kişilik bir kompartmana yerleştirerek gittiler. (YBA, s. 18)

Dikkat edince: Dikkat edince kadıncağızın âmâ olduğunu anladım. (YBA, s. 19)

“Hayır,Türk’üm!”diyince: “Hayır, Türk’üm!” diyince, âdeta acır gibi, üzüldür gibi, bir esef rüzgârı, hepsinin birden yüzlerinde gelip geçti. (YBA, s. 20)

Fransızların dînî bayramlarından birine rastladığından: Fakat Fransızların dînî bayramlarından birine rastladığından, bankalar kapalı imiş. (YBA, s. 17)

Birkaç adımdan ileri götüremeyeceğimi anlayarak: Zorlukla perona indirdim ve birkaç adımdan ileri götüremeyeceğimi anlayarak durdum. (YBA, s. 21)

Bakalım ne gibi kolaylık karşıma çıkacak?.. derken: Bakalım ne gibi kolaylık karşıma çıkacak?.. derken Mustafa Tahralı zuhur etmez mi? (YBA, s. 21)

Marsilya’dan çektiğim telgrafi almadan: Hem de Marsilya’dan çektiğim telgrafi almadan gelmiş. (YBA, s. 21)

Geç vakit otele dönerken: Geç vakit otele dönerken iyice yağmur yağıyordu. (YBA, s. 22)

Mustafa da gelince: Böylece öğle oldu, yemek yedik ve Mustafa da gelince çıkıp Louvre’a gittik. (YBA, s. 23)

Berâberce République Meydanı’na giderek: Berâberce République Meydanı’na giderek evvelâ Réunion mağazası’na girip İstanbul’a götürmek istediğim hediyelerden bir kısmını aldım. (YBA, s. 24)

Biz yemek yerken: Biz yemek yerken İnci Güner geldi. (YBA, s. 24)

Monceau Parkı’nın önünden geçerken: Monceau Parkı’nın önünden geçerken zavallı kupkuru kalmış memleketim nâmına içim sızladı. (YBA, s. 25)

Lâ ilâhe illallahı hal ederek: İş, her şeyi Hak görüp, lâ ilâhe illallahı hal ederek, bu itibârî sınırları ortadan kaldırmakta. (YBA, s. 25)

Hatırlarına saygı göstermek istediğim kalabalığı düşünerek: Hatırlarına saygı göstermek istediğim kalabalığı düşünerek, kendi kendime: Allah artırsın. Bu da bir ilâhî lutuf, dedim. (YBA, s. 26)

Nefes almadan: Yaşından umulmayan bir talâkatle, âdetâ, nefes almadan, Fransa'nın iç ve dış politikasından bir solukta söz etti. (YBA, s. 26)

İstiklâlinin tadını çıkaramadan: Ne ki, istiklâlinin tadını çıkaramadan bir başka ve daha zâlim bir efendiye esir düşmek, bu defâ da onun buyruğuna baş kesmek, nasıl revâ olurdu? (YBA, s. 27)

Metro istasyonunayürüyerek: Sabahki parlak güneşin birden yağmura çevirmesine rağmen, metro istasyonuna yürüyerek gittik. (YBA, s. 27)

Asıl kaybettikleri kendileri olduğunu bilmeden, hep yalpalayarak hep çırpınarak ve hep tahrip edici insiyaklarının zebûnu olarak: İnancını kaybedeb kütleler, asıl kaybettikleri kendileri olduğunu bilmeden, hep yalpalayarak hep çırpınarak ve hep tahrip edici insiyaklarının zebûnu olarak yaşıyorlar. (YBA, s. 28)

Montparnasse'dan trene binip,Versailles'a doğru yol alarakSévres kasabasından geçerken: Montparnasse'dan trene binip, Versailles'a doğru yol alarak Sévres kasabasından geçerken: “Mustafa, Sevr, Sevr” diye bağırmışım. (YBA, s. 28)

Târihin çok iyi bilip tespit ettiği o hazin tabloyu Mustafa'ya anlatırken: Târihin çok iyi bilip tespit ettiği o hazin tabloyu Mustafa'ya anlatırken zavallı genç de, bu çileli devri bütün acılığı ile yaşamış olan kadını, teskin etmeye uğraşıyordu. (YBA, s. 29)

Biz içerde iken: Biz içerde iken yağmur çok şiddetlendi. (YBA, s. 29)

Bu saraylar yapılırken: Bu saraylar yapılırken, Fransa, Türk himâye ve yardımına can atan bir devlet idi ve Türklerle iyi geçinmek, bu memleket için, âdetâ bir hayat-memat ehemmiyetinde bulunuyordu. (YBA, s. 29)

Memurlar Versailles'ın goblen halılarını anlatırken: Memurlar, Versailles'ın goblen halılarını anlatırken, zavallılara âdetâ acıdım. (YBA, s. 29)

İngiltere'nin Türkiye Sefiri Lord Montague'nin eşi olan Madame Montague Hafze Sultan'ın mücevherlerinden bahsederken: İngiltere'nin Türkiye Sefiri Lord Montague'nin eşi olan Madame Montague Hafze Sultan'ın mücevherlerinden bahsederken: “Hiçbir Avrupalı kraliçe, şu pâdişah karısının üstündeki mücevherin yarısına dahî mâlik değildir” der. (YBA, s. 30)

Bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken: Bir zamanlar, bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken, şimdi, beş on kuruş karşılığı, kapıda kesilen bir biletle, el kol sallayıp,

gölüşe itişe dolaşmak, hangi devletin târihi, hangi devletin mâzîsi olursa olsun, içimi ezer ve bir çeşit üzüntü verir. (YBA, s. 30)

H. Mevlânâ'dan tercümeler yaparken: Esâsen kendisi de H. Mevlânâ'dan tercümeler yaparken, kütlelerin selâmetini, İslâmiyette görerek resmen ihtidâ etmiş. (YBA, s. 31)

İslâmiyette görerek: Esâsen kendisi de H. Mevlânâ'dan tercümeler yaparken, kütlelerin selâmetini, İslâmiyette görerek resmen ihtidâ etmiş. (YBA, s. 31)

Gereken îkazı yaparak: Öyle ki: “Kur'an-ı Kerîm okunurken, halkın koka kola içmesi, saygısız tavırları, lâubâli konuşmaları elem verici...” dedi ve alâkalılara, gereken îkazı yaparak bu çirkinlik ve ayıbın önüne geçilmesi gerektiğini söylediğinde, aldığı cevap: Ne yapalım? (YBA, s. 32)

Bu çirkinlik ve ayıbın önüne geçilmesi gerektiğini söylediğinde: Öyle ki: “Kur'an-ı Kerîm okunurken, halkın koka kola içmesi, saygısız tavırları, lâubâli konuşmaları elem verici...” dedi ve alâkalılara, gereken îkazı yaparak bu çirkinlik ve ayıbın önüne geçilmesi gerektiğini söylediğinde, aldığı cevap: Ne yapalım? (YBA, s. 32)

Galata Mevlevîhânesi'ni ziyâret ettiğinde, kabir taşlarının verev yazılmış olduğunu görünce: Galata Mevlevîhânesi'ni ziyâret ettiğinde, kabir taşlarının verev yazılmış olduğunu görünce, rüyâsının sâdık olduğunu anlıyor. (YBA, s. 33)

İsrarla ve gözünü ayırmadan: Dâvetli olarak bulunduğu bir mecliste, hanımın biri, ısrarla ve gözünü ayırmadan bakıyor. (YBA, s. 33)

Kendisinin Müslüman olduğunu öğrenince: Kendisinin Müslüman olduğunu öğrenince de ne isim almak istediğini soruyorlar. (YBA, s. 33)

Havvâ olsun! deyiverince: Meclisin bir ileri geleni: Havvâ olsun! deyiverince de, mezar taşında yazılı olan isim de gerçekleşmiş oluyor. (YBA, s. 33)

Nihâyet duyduklarının doğruluğuna kanâat getirince: Nihâyet duyduklarının doğruluğuna kanâat getirince de, müşterilerinin bir saatten fazla süren namaz ve ziyâretini bekleyip, tekrar arabasına alarak istedikleri yere götürdüğünde, kat'iyen para kabul etmiyor. (YBA, s. 33)

İstedikleri yere götürdüğünde: Nihâyet duyduklarının doğruluğuna kanâat getirince de, müşterilerinin bir saatten fazla süren namaz ve ziyâretini bekleyip, tekrar arabasına alarak istedikleri yere götürdüğünde, kat'iyen para kabul etmiyor. (YBA, s. 33)

Eğitim meselesine temas ettiğinde: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Çocuk mektebe başlayınca: Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: “ Bak, kızın sana ne söyleyecek” demiş ve çocuk da: “ Ben bir Türk’üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!” demiş. (YBA, s. 34)

Sonra İstanbul’daki yeni açılan Kültür Sarayı’ndan bahsedilirken: Sonra İstanbul’daki yeni açılan Kültür Sarayı’ndan bahsedilirken de: “ Neden saray? Niçin böyle eski bir ismi kullanmışlar?” demez mi? (YBA, s. 34)

Halk kütlelerinin günlük hayatlarına kadar inerek: Böylece de, halk kütlelerinin günlük hayatlarına kadar inerek, cemiyetin bütününde hız, gaye, hareket ve bereket zemin ve imkânı bulmuştu. (YBA, s. 37)

Devletle milleti şekilleyerek: Bu müşterek ve lehimleyici îman, irfan, fazîlet ve hikmet hamûlesi ise devletle milleti şekilleyerek yekvücut hâline getirmişti. (YBA, s. 37)

Gözlerini ovuşturarak: Ne çâre ki gözlerini ovuşturarak uyanmaya çalışan komşu devletleri küçümseme alışkanlığı, ilerlemekte olan maddeci dünya karşısında silkinmesi beklenen devleti, gereken elastikiyete îtibar ettirmedüğinden, üç asır ok gibi ileri atılmış adımlar, artık birbirini kovalayan geri adımlar olmuştur. (YBA, s. 37)

Kıl kadar aksaklık göstermeden: Devletin başı semâlarda olduğu devirlerde her müessese gibi, ticâret şebekesi de, kıl kadar aksaklık göstermeden işlemekte bulunuyordu. (YBA, s. 37)

Kültür emperyalizmi bünyemize girdikçe: Böylece de, kültür emperyalizmi bünyemize girdikçe, dış ticâret açığımız ve bunun tabîî netîcesi, dış borç yekûnumuz da büyüdü. (YBA, s. 38)

Kânun vâzı Müslim ve gayrimüslim teb’aya müsâvî şartlar tanırken: Gülhâne Hattı’nın işâret eylediği hukuk anlayışına gelince, kânun vâzı Müslim ve gayrimüslim teb’aya müsâvî şartlar tanırken, ne yazık ki bu hüküm, tatbıkatta Türklerin aleyhinde tecellî etmiştir. (YBA, s. 39)

Müslüman Türk’ün elinden çıkararak: Üstelik, memleketin iktisâdî ve ticârî hayâtı, kapitülasyonların da desteği ile Müslüman Türk’ün elinden çıkararak Hristiyan ekalliyetin hatta ecnebî tâcirlerin inhisârına geçmiştir. (YBA, s. 39)

Türk ticâret ve sanâyii ayakta kaldıkça: Kapitalist Avrupa, Türk ticâret ve sanâyii ayakta kaldıkça, kendi mâmullerini oluk oluk, hudutlarımızdan içeri nasıl sokabilirdi? (YBA, s. 39)

Gümrük himâyesi kaldırılarak: Gümrük himâyesi kaldırılarak yerli ve millî îmalât, İngiliz sanâyii tezgâhlarının insâfına terk edildi. (YBA, s. 39)

Daha cemiyete yayılmadan: Ne hazin ki, daha cemiyete yayılmadan, yabancı etiketli malın alıcısı devlet oluyordu. (YBA, s. 40)

Yeniçeri'nin üniforması tamâmiyle yerli kumaştan dikilirken: Meselâ, Ocağın lağvına kadar, Yeniçeri'nin üniforması tamâmiyle yerli kumaştan dikilirken, Nizâm-ı Cedîd askerinin kıyâfeti, düğmesine kadar Avrupa malından yapılıyordu. (YBA, s. 40)

Bu bahâ biçilmez değerleri bir pula harcarken: Ya bu bahâ biçilmez değerleri bir pula harcarken, değış tokuş ederek tâlip olduğumuz kıymetlerin, Türk'ü gelmişinden geçmişinden edecek katı bir maddecilik olduğunu biliyor muyduk? (YBA, s. 41)

Bütün bu netîcelere râzı olurken: Tanzîmat, bütün bu netîcelere râzı olurken, batının materyalizmden hız alan teknik üstünlüğüne, bu madde zaferlerine rağbet edeceği yerde, fikir ve fantezisi ağına düştü. (YBA, s. 42)

Yıkayıp arıtarak: Ve zamanla tozlanmış kendi özünü ve cevherini yıkayıp arıtarak târihî değerleri içinde canlandıracağına, bu hazîneyi, çakıl taşları ile değıştı. (YBA, s. 42)

Sırta kadem basarak: Ya o, her çizgisi ile Türk olan Osmanlı mîmârî geleneğine de ne olmuştu ki, sırta kadem basarak, yerini soysuz bir taklîdin zaferine bırakmıştı? (YBA, s. 42)

Kılıcını, kınından çıkararak: Belki bundan sonra, evet belki de tez zamanda, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

Esâret bağlarını çözmeden: Esâret bağlarını çözmeden, kim âzat olabilmiş; âzatlığa vurmadan da, kim emîrlik tahtına oturabilmiştir? (YBA, s. 43)

Dünyâya teşhir ederek: Ne ise ki şimdi de, mâzisinin bu ateşli, bu vecidli asırlarından utanç duymaksızın, onları dünyâya teşhir ederek hem maddî hem de mânevî fayda temin ediyor. (YBA, s. 44)

Mâzî bereketlerimiz ve sanat şâheserlerimiz bakımsız, harap, tûrap olup giderken: Mâzî bereketlerimiz ve sanat şâheserlerimiz bakımsız, harap, tûrap olup giderken, Türkiye coğrafyasında ancak taş toprak yığını halinde kalmış Roma ve Bizans

artıkları ile öğünüyor, eli günü onlarla avlanmayı bir mârifet sayacak kadar, küçülmüş bulunuyoruz. (YBA, s. 45)

Sahih, mübâlağasız, çok sıkı tutularak: Sahih, mübâlağasız, çok sıkı tutularak yazılmış bir eser. (YBA, s. 45)

Muhtelif merhalelerden geçerek ve hakîkate kadar ulaştırarak: İlk mânâsıyla tarîkat, şerîatin mânâsından îtibâren muhtelif merhalelerden geçerek ve hakîkate kadar ulaştırarak Allah’a giden yolda, her istîdatlı kimseyi irşat etmek için konulmuş mânevî ve ahlâkî bir metoddur. (YBA, s. 45)

Kâh bast kâh kabz hâlinden kurtularak: Öyle ki, şu dünya yolculuğunda bir rehber aradığını, onun îkaz ve irşâdına muhtaç olduğunu, kâh bast kâh kabz hâlinden kurtularak gerçek bir istikrâra ermek istediğini ifâde etti. (YBA, s. 46)

Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el’an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlar: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el’an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlar, geçen sene Türkiye’den Fransa’ya gelip, Orly Havameydanı’na indiğinde, kendi kendine: “ Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?.. “ dediğini anlatırken, biri doktor, diğeri avukat iki oğluna rağmen, derin bir yalnızlık ve gariplik duygusu ile, âdeta ağlamaklı idi. (YBA, s. 46)

Geçen sene Türkiye’den Fransa’ya gelip,Orly Havameydanı’na indiğinde: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el’an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlar, geçen sene Türkiye’den Fransa’ya gelip, Orly Havameydanı’na indiğinde, kendi kendine: “ Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?.. “ dediğini anlatırken, biri doktor, diğeri avukat iki oğluna rağmen, derin bir yalnızlık ve gariplik duygusu ile, âdeta ağlamaklı idi. (YBA, s. 46)

“Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?..” dediğini anlatırken: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el’an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlar, geçen sene Türkiye’den Fransa’ya gelip, Orly Havameydanı’na indiğinde, kendi kendine: “ Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?..” dediğini anlatırken, biri doktor, diğeri avukat iki oğluna rağmen, derin bir yalnızlık ve gariplik duygusu ile, âdeta ağlamaklı idi. (YBA, s. 46)

Uzun uzun, dünyânın spiritüel anlayıştan uzaklaşıp kendi kendinden koptukça: Uzun uzun, dünyânın spiritüel anlayıştan uzaklaşıp kendi kendinden koptukça, çılgın ve ne yaptığını bilmez bir tehlikeli yığın haline geldiğini, bir arama ızdırâbı denebilecek bu düzensizliğe bir alarm verilmesi gerektiğini konuştuk. (YBA, s. 46)

Bir Müslüman Fransız olarak: Kahire Üniversitesi'nde İslâmoloji Kürsüsü'ne bir Müslüman Fransız olarak tekrar dâvet edilmiş. (YBA, s. 47)

Sıra, çok sevdiği tûtîsine gelince: Sıra, çok sevdiği tûtîsine gelince efendisinin suâline, kafesinden seslenen kuş: “ Ormanlarda daldan dala uçan hemcinslerime benden selâm söyle, başka şey istemem” der. (YBA, s. 48)

İşlerini tamamlayıp memleketine dönmeden: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Kendi kuşunun selâmını söyleyince: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Kendine levâm ederek: Tâcir bir yandan kendine levâm ederek: İhtiyatsızca sarfettiği sözünün acı netîcesi ile elemli, dertlenip dururken, bir yandan da, ölü kuşunu almak üzere kafesin kapısını açar. (YBA, s. 48)

Hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak: Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

Ölmek gerektiğini anlayarak: Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

Âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak: Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

İnsan oğlunun, içine hapsolup kaldığı beşerî hırs ve ayıplar kafesinden kurtularak: Hisse ise, insan oğlunun, içine hapsolup kaldığı beşerî hırs ve ayıplar kafesinden kurtularak, hür ve âzat olabilmesi için, ancak “ölmeden evvel ölmek” durağına o saffet ve temizliğe erebilmenin tek çâre olduğudur. (YBA, s. 48)

İşine yaramayacak bir ölü kabul ederek: Tâcirin, artık işine yaramayacak ölü kuşu, kafesinden atmak üzere kapısını açtığı gibi, kezâ nefsi de şerri şekaveti, yalanı hileyi, kîni kibri yok eden ruhlaşmış kimseyi, işine yaramayacak bir ölü kabul ederek, ondan elini eteğini çekmekten gayri çâre bulamaz. (YBA, s. 49)

Büyük gölün kenarında dinlenerek: Hayli yorulduktan sonra büyük gölün kenarında dinlenerek Champs Elysées’ye gelip bir kahvehânede çayımızı içtik. (YBA, s. 49)

Otele uğrayarak: Âgâh Güner otele uğrayarak, Paris’te çalışma müddetinin bir sene daha uzatılmış olduğu haberini getirdi. (YBA, s. 49)

Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken: Mısırlı doktorun ifâdesine göre, Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken, Halîfe Rûmî’lerin bu sûretle İslâm dünyâsına kolayca sızabilecekleri düşüncesiyle bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: “İşte, İngilizlerde bizi bu kanal vâsıtası ile ele geçirdiler” demiş. (YBA, s. 50)

Afrika’yı dolaşarak: Portekizlilerin Hindistan ve Malaka sâhillerini elde etmeleri netîcesinde, bu ticâret ve servetin, Afrika’yı dolaşarak doğrudan doğruya Avrupa’ya gitmekte olduğunu, bunun âkıbetin de, İslâm âlemi, bilhassa Mısır ticâreti için vahim olacağını, Osmanlı bahriyelisi Süleyman Reis, 1524’de Mısır’ı ziyâret eden Sadrâzam İbrâhim Paşa’ya verdiği raporda güzelce anlatmış ve bunun için de, bir proje takdim etmişti. (YBA, s. 51)

Sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince: Netâyicü’l-Vükûât ise, Sultan Selim’in Süveyş’de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan’a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir alan Timur’un oğulları ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zaman zarfında nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı’nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş’i Akdeniz’e îsâl eder ve Bahr-i

Hindistan’a giderim!” buyurmuştur,diyerek Yavuz Sultan Selîm’in ahvâl-i âlemi ne derece vâkîf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler.” (YBA, s. 51)

Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince: Netâyicü’l-Vükûât ise,Sultan Selim’in Süveyş’de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan’a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir alan Timur’un oğulları ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zaman zarfında nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı’nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş’i Akdeniz’e îsâl eder ve Bahr-i Hindistan’a giderim!” buyurmuştur,diyerek Yavuz Sultan Selîm’in ahvâl-i âlemi ne derece vâkîf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler. (YBA, s. 51)

Bugünkü mevkiini işâret ederek: Netâyicü’l-Vükûât ise,Sultan Selim’in Süveyş’de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan’a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir alan Timur’un oğulları ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zaman zarfında nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı’nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş’i Akdeniz’e îsâl eder ve Bahr-i Hindistan’a giderim!” buyurmuştur,diyerek Yavuz Sultan Selîm’in ahvâl-i âlemi ne derece vâkîf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler.” (YBA, s. 51)

Biz içeride iken: Biz içeride iken gene şiddetli bir sağanak boşaldı. (YBA, s. 52)

Hava biraz durulunca: Hava biraz durulunca da, çıkıp otobüse bindik. (YBA, s. 52)

Boulevard Carpus’u geçip Madeleine Kilisesi önüne gelince: Boulevard Carpus’u geçip Madeleine Kilisesi önüne gelince bir hayli durduk. (YBA, s. 52)

Madeleine’e giderek: Sabahleyin 52 numaralı otobüsle Madeleine’e giderek Trois Quartiers Mağazasına girdim ve Allah bitirmesin, bitip tükenmeyen hediyelerden daha birkaç parça aldım. (YBA, s. 52)

Yüzümü gözümü öperek: Rahmet de ablasından aşağı kalmıyor, yüzümü gözümü öperek birlikte ısrar ediyorlardı. (YBA, s. 52)

Biri kucağımda, diğeri yanımda olarak: Metrodan da, biri kucağımda, diğeri yanımda olarak parka kadar geldik. (YBA, s. 53)

Sûret-i haktan görünerek: İçimizden adam satın aldı; satın alamadığını da sûret-i haktan görünerek kandırdı. (YBA, s. 54)

Gafletinden yakalayarak: Sen, vatan kurtaracak aslansın, yapacağın inkılâplarla memleketin ilerleyecek! Diyerek gafletinden yakalayarak, bu zavallıları, kuklalar hâline getirdi, yavaş yavaş da bir sahte münevverler nesli üretmek yolunda tecrübe, zekâ ve politik dehâsını kullandı. (YBA, s. 54)

Telefon ederek: Daha evvel Mukadder Bey, bana telefon ederek, gazeteci kartım olup olmadığını sordu, varsa, gazetecilerin ücretsiz misâfir edildiğini söyledi. (YBA, s. 56)

Alâkasına teşekkür ederek: Ben gazeteci değilimki...dedim ve alâkasına teşekkür ederek telefonu kapadım. (YBA, s. 56)

Hasta yatağından kalkarak: Akşam Havvâ Hanım hasta yatağından kalkarak; güle güle demeye geldi. (YBA, s. 57)

Gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek: Paris'ten ayrılmak üzere olduğuma çok üzülen Eva de Vitray, sözünü dolaştıra dolaştıra, gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek, burada doğduğunu, burada büyüyüp burada okuduğunu, ana dili kadar İngilizce'yi de bildiğini, hangi Avrupa memleketine gitse, oranın lisanına konuşabildiğini, fakat bütün bunlara rağmen kendisini, bu memleketlerin dilini bilen bir seyyah saydığını söyledi. (YBA, s. 57)

İslâm'ın uluğunu bularak: Sonra: "Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm'ın uluğunu bularak da Müslüman oldum" dedi. (YBA, s. 57)

Kendisini münevver sayan yarı aydınların cehâletinden bahsederek: Biz de, gençliğin, hele kendisini münevver sayan yarı aydınların cehâletinden bahsederek, bu işin çok yerinde olacağını söyledik. (YBA, s. 58)

Nihâyet giderken: Nihâyet giderken: "Senin çocuğun olacak yaşta değilimi fakat gittiğin için o derece mahzûnum ki kendimi yetim hissediyorum" dedi. (YBA, s. 58)

Gondolları gördükçe: Gondolları gördükçe gülesim geldi. (YBA, s. 59)

Antalya surlarını yıkıp yerle yeksan edecek bir şuursuzluk gösterirken: Biz, Antalya surlarını yıkıp yerle yeksan edecek bir şuursuzluk gösterirken, onlar, eskinin şahitliğini yapan tek taşı bile muhâfaza etmişler. (YBA, s. 61)

Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken: Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken de, en kısası yüz metre, en uzununu bir kilometre olan tüneller başladı ve adetleri yirmiye geçen bu tüneller saatlerce devam etti. (YBA, s. 61)

Bir kahve içip: Yolda bir kahve içip yolumuza devam ettik ve gece on ikide Roma'ya geldik. (YBA, s. 61)

Otel ararken: Otel ararken, birisi karşımıza çıkarak bizi Monte Carlo pansiyonuna götürdü. (YBA, s. 61)

O kovuğun önünden geçerken: Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak: Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Nöbetçi dikerek: Çok değil, 27 Mayıs'ın İstanbul Vâlisi Refik Tulga, Şehzâdebaşı Câmîi'nin dış avlusunda yatan Helvacı Baba'nın türbesini buldozerlere yıktırmış, gece yarısı da kabri açtırıp kemikleri taşıtmış ve boş kalan mezarın başına da nöbetçi dikerek, ziyâretçilerin yaklaşmalarını yasak etmişti. (YBA, s. 62)

Ecel kazmasını beklercesine: Tam karşısında Bayezit Hamamı ise, âdeta ecel kazmasını beklercesine, her türlü alâkadan mahrum durmakta. (YBA, s. 63)

Gelip geçerken: Ancak, önünden bütün bir Roma'nın ve binlerce seyyâhın gelip geçerken görebileceği çok geniş bir duvara, gayet cesim dört adet taştan harîta hakedilmiş. (YBA, s. 63)

Haşır neşir olarak: Daha neler, ne harâbeler... ve İtalya, onlarla haşır neşir olarak yaşamayı bir ikbâl ve istikbal meselesi olarak kabul edip hâlettiği için, dünyânın dikkatini üstüne çekmiş ve çekmekte. (YBA, s. 64)

Üstüne kat kat ve çok ustalıkla bir askerî binâ ilâve edilerek: Fakat zamanla üstüne kat kat ve çok ustalıkla bir askerî binâ ilâve edilerek, bu ihtişamlı hâli almış. (YBA, s. 65)

Otelden çıkar çıkmaz: Öğleden evvel, Vatikan'ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla içeri girdik. (YBA, s. 65)

Türkçe konuşarak: Genç, terbiyeli bir bey, Türkçe konuşarak bizi karşıladı. (YBA, s. 65)

Sürüm sürüm sürünerek: Zâten cezbe ölçüsünde bir inançtan kuvvet almayan sanat, ancak, sürüm sürüm sürünerek yol arayan bugünkü sanat taslakları gibi olabilir. (YBA, s. 66)

Caddede bir yere bırakarak: Arabayı, caddede bir yere bırakarak ve şehrin: “Ben bir medeniyet çocuğuyum, ben târihim, ben görmüş geçirmişlerden bir devlet düşkünüyüm... Düştüm, ama ölmedim... Siz ziyâretçilerime ikram edilecek nelerim var...” diyen sokaklarına daldık. (YBA, s. 66)

Paris’te iken: Paris’te iken Madam Eva Meyerovitch de Vitray’ın Hz. Mevlânâ’nın Mektûbât’ından tercüme ettiği bir kısmı okumuştuk. (YBA, s. 67)

Sen bir menî damlası iken: Paris’te iken Madam Eva Meyerovitch de Vitray’ın Hz. Mevlânâ’nın Mektûbât’ından tercüme ettiği bir kısmı okumuştuk: “Ey insan, diyordu, sen bir menî damlası iken, aklın, idrâkini irâden, arzuların, şuûrun yoktu. Bir mahfaza içine düşüp orada vücut sâhibi oldun ve işte nihâyet, insan şekline bürünüp akıl ve idrak kazandın.” (YBA, s. 67)

Çocuk vaftiz edilirken: Çocuk vaftiz edilirken, Resûlullah Efendimizin: “Her mevlûd, fıkra-ı islâm üzere doğar. Onu sonradan anası, babası, Mecûsî, Mûsevî, İsevî veya Müslüman yapar,” hadîsini hatırlamamak kabil değildi. (YBA, s. 67)

Şehrin iskân bölgesi ile iş ve sanâyi kısmına gelince: Ancak, şehrin iskân bölgesi ile iş ve sanâyi kısmına gelince, bir tehlike düdüğü gibi çığlık atmaya başlayan soysuz mahallelerin türemiş olduğunu gördük. (YBA, s. 68)

Roma’dan çıkarken: Roma’dan çıkarken de dışarıdan içeriye tazyik yapmaya başlamış bir mîmârî dalâletinin başlamış olduğuna şâhit olmuştuk. (YBA, s. 69)

Arka lastiği alev alev yanarak: Fakat tam gazinoya doğru birkaç adım atmıştık ki, bir kamyonun, arka lastiği alev alev yanarak benzin istasyonuna doğru gelip durduğunu gördük. (YBA, s. 70)

Alevler arabaya da sirâyet edince: Lâkin alevler arabaya da sirâyet edince, üzümlere oradan uzaklaşmamız îcap etti. (YBA, s. 70)

Gösterilene eyvallah diyerek: Onun için de görmüyorlar, gösterilene eyvallah diyerek, dinlediklerini, az sonra, şahsî fikirleri imiş gibi benimsiyorlar. (YBA, s. 70)

Sanat mevzûunda konuşurlarken: Şöyle ki: Emel Esin Hanım, lise arkadaşı bir Fransız kızı ile sanat mevzûunda konuşurlarken, kızın: “Ne olur, hatırım için gotik mîmârîsini sev!” demiş olduğunu söylemişti. (YBA, s. 71)

Birbirlerini gözlercesine: Surları, aşılmaz duvarları, müstahkem burçları, kuleleri ile en yüksek yerlere gelip kök salmış şatolar, ekseriyâ bir komşu şato ile tepeden tepeye birbirlerini gözlercesine kurulmuş gibi idi. (YBA, s. 72)

Sel sel akıp: Gene buralarda, yasak aşklar, gizli mâcerâlar, yâhut da siyâsî izdivaçlar ne kabarık yekûn tutmuş, ne akla hayâl sığmaz kıskançlıklar, hîleler, iftirâlar hasetler, gururlar sel sel akıp gitmişti. (YBA, s. 73)

Mont Blanc geçidine yaklaştıkça: Mont Blanc geçidine yaklaştıkça, villa ve otel adedi artıyordu. (YBA, s. 73)

Hiçbir gümrük muâmelesine tâbi tutulmadan: Hiçbir gümrük muâmelesine tâbi tutulmadan geçtiğimiz bu şehrin de yarısı İtalya, yarısı Fransa’nın idi. (YBA, s. 73)

Kendi memleketini kasaba otelleri ile mukayese edince: İnsan, kendi memleketini kasaba otelleri ile mukayese edince, utancından ağlayacağı geliyor. (YBA, s. 74)

Bir zamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkilâtçılığı dillere destan iken: Bir zamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkilâtçılığı dillere destan iken, şimdi şu imrendiğimiz İsviçre’de, derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: “Kemikleri yalayıp arkaya fırlatmak yok. Tabağı kaldırıp altına tükürmek yok. Ağzını yenine silmek yok.” diyecek kadar misâfirlerine bile iptidâî ihtarlarda bulunmak zorunda kalıyorlardı. (YBA, s. 74)

Derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: Bir zamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkilâtçılığı dillere destan iken, şimdi şu imrendiğimiz İsviçre’de, derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: “Kemikleri yalayıp arkaya fırlatmak yok. Tabağı kaldırıp altına tükürmek yok. Ağzını yenine silmek yok.” diyecek kadar misâfirlerine bile iptidâî ihtarlarda bulunmak zorunda kalıyorlardı. (YBA, s. 74)

Akşam, arabayı göl kenarında limanımsı bir boşluğa bırakırken: Akşam, arabayı göl kenarında limanımsı bir boşluğa bırakırken, kimi suda kimi sâhilde sayısız kuğu gördük. (YBA, s. 75)

Misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak: Fakat, memleketine misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak gelmiş yabancılar, onun yapmadığını yapmış ve

böylece de Türk seciye, ahlâk ve medeniyeti, çok az da olsa, yazılıp çizilmiştir. (YBA, s. 75)

Villalar arasından geçerek: İnsan elinin tanzim edebileceği hârikulâde bahçeler, villalar arasından geçerek Nyon’a kadar geldik. (YBA, s. 76)

Cenevre’nin ihtişamlı manzarası silinerek: Nihâyet, Cenevre’nin ihtişamlı manzarası silinerek, yavaş yavaş yerini bakımlı zirâat mıntukaları ile değiştirdi. (YBA, s. 76)

Lausanne Sulhu’nun imzâlandığı Lausanne Palais’in önünden geçerken: Lausanne Sulhu’nun imzâlandığı Lausanne Palais’in önünden geçerken, Dr. Rızâ Nur’un Hâtırât’ında, tablo tablo çizilen sahneleri görür gibi oldum. (YBA, s. 76)

Şehirden açılır açılmaz: Şehirden açılır açılmaz, gene yemyeşil bir dünya alabildiğine uzanır oldu. (YBA, s. 76)

Winterthur’a gelince: Otuz kilometre gittikten sonra, Winterthur’a gelince durduk. (YBA, s. 77)

Daha on kilometre kadar gideceğimizi söyleyerek: Arabadaki bayrağı gören iki Türk genci, daha on kilometre kadar gideceğimizi söyleyerek yolu târif ettiler. (YBA, s. 77)

Ödeyeceği bir borç ve vazîfe olarak: Keşke bütün gurbetteki vatandaşlara, millî-mânevî ihtiyaçlarını karşılayacak bir teşkilât olsa da, memlekete döviz kazandırmalarına karşılık memlekette onları fikren ve rûhen çıplak, aç susuz bırakmamayı, ödeyeceği bir borç ve vazîfe olarak bilip yapabilse. (YBA, s. 78)

İstanbul’a gider gitmez: İstanbul’a gider gitmez dâmatlarına vereceğiz. (YBA, s. 78)

Birbirimizden koparcasına: Nihâyet Allahâısmarladık zamânı geldi ve birbirimizden koparcasına ayrıldık. (YBA, s. 78)

Zürich’den ayrılarak: Nihâyet, Zürich’den ayrılarak gene Winterthur’dan köye benzemeyen köylerden, çiftliklerden ve küçük şehirlerden geçip Saint Gallen’e geldik. (YBA, s. 79)

Yolumuza devam ederek: Bir hayli konuştuktan sonra yolumuza devam ederek Avusturya hudûduna geldik. (YBA, s. 79)

Lansberg’den geçerken: Lansberg’den geçerken ağabeyim, bunun Tuna olabileceğini söyledi. (YBA, s. 79)

Köy, kasaba ve şehirlerden geçerek: Hep, mâmur, bakımlı ve meselelerini halletmiş olduğu, manzaralarından belli olan köy, kasaba ve şehirlerden geçerek, nihâyet Münih'e geldik ve information'dan aldığımız bilgi gereğince de, dümdüz şehri bir baştan bir başa aştıktan sonra, arka planda dağ silsileleri görünür oldu. (YBA, s. 79)

Yeşil bir tabiat içinden giderek: Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg'a geldik. (YBA, s. 79)

Daha yüzlerine bakarken: Onların da asâleti, şahsiyeti, görmüşlüğü, daha yüzlerine bakarken anlaşılıyor. (YBA, s. 80)

İleri doğru hamleler yaparken: Kim bilir Türk gücü Orta Avrupa topraklarını göğüsleyip ileri doğru hamleler yaparken, az evvel geride bıraktığımız o ışıkl, renkli, neş'eli Salzburg şehrinde, bu şehrin kiliselerinde ne telâşlar, ne gürültülü çan sesleri, velveleler göklere yükseliyordu. (YBA, s. 81)

Bir seyyah olarak: Biz dört Türk, o istîlâ ve fütûhat rûhunu bütün haşmeti ile gönlünde yaşatan dört Türk, ecdâdının kan döktüğü bu topraklardan, şimdi bir seyyah olarak geçiyoruz. (YBA, s. 81)

Yugoslavya'ya girer girmez: Yugoslavya'ya girer girmez Avrupa'nın refâhı, nizâmı ve neşesi kayboluverdi. (YBA, s. 82)

Komünist rejimin esîri olarak: Şimdi komünist rejimin esîri olarak, baskı altında yaşayan bu kütlelere, bir efendi intihap hakkı tanınsa, herhalde Türk idâresindeki mes'ut günlerini, bu sözde istiklâl devirlerinin esâretine tercih etmeleri beklenebilir. (YBA, s. 82)

Devletin emrinden kıl kadar ayrılamazken: Fert, devletin emrinden kıl kadar ayrılamazken, ya devlet, huzur, rahat ve refâhını tekeffül etmiş olduğu ferdi, bir malzeme, bir cansız eşyâ, gibi hangi kütlevî ve insânî sebebe dayanarak kullanıyor? (YBA, s. 82)

Hangi kütlevî ve insânî sebebe dayanarak: Fert, devletin emrinden kıl kadar ayrılamazken, ya devlet, huzur, rahat ve refâhını tekeffül etmiş olduğu ferdi, bir malzeme, bir cansız eşyâ, gibi hangi kütlevî ve insânî sebebe dayanarak kullanıyor? (YBA, s. 82)

Çok gecikmiş olarak: Yollar da, Avrupa'nın otobanları ile mukayese kabul etmeyecek kadar dar ve yamalı olduğundan, çok gecikmiş olarak Zagreb şehrine girdik. (YBA, s. 82)

Biz, koca meydanda dönüp dururken: Biz, koca meydanda dönüp dururken, karşımıza bir karı-koca çıkarak evlerine dâvet ettiler. (YBA, s. 83)

Yarım saat geçmeden: Yarım saat geçmeden, bu defa bir başka kız da, sokak kapısına doğru süzüldü. (YBA, s. 83)

Koridorun kapısını vurarak: Kalktım ve koridorun kapısını vurarak o tarafa geçtim. (YBA, s. 83)

Biz de bu 9.000 kelimenin içine gelişi güzel elimizi daldırarak: Sanki denizden bir maşrapa su alır gibi, biz de bu 9.000 kelimenin içine gelişi güzel elimizi daldırarak, avucumuzda kalan beş on kelimedenden bir demet yapalım:Kahvehâneye kofala diyorlar. (YBA, s. 84)

Derdini anlatırken: Genç, derdini anlatırken: “Anam babam nasıl konuşurlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şive olduğunun asla farkında değildim. Arkadaşlarım arasında beni küçük düşüren alayların arkası kesilsin diye çok muvaffak bir talebe olmayı denedim. Amma, gene işe yaramadı. İşte bizde bu yoktur. Hoca, talebesi ile alay etmez.”dedi. (YBA, s. 85-86)

Düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce: Târihte Şehit Ali Paşa denen bir başka vezir de var ki, belki dünyânın en muhteşem düğünü yapılarak Üçüncü Sultan Ahmed’in kızı ile nikâhlanan, pâdişâhın bu gözde silâhdârı, düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce, kim bilir sarayda ne vâveylâlar kopmuş ve ne gözyaşları dökülmüştü? (YBA, s. 87)

Belgrat bir Türk şehri iken: Belgrat bir Türk şehri iken, Avrupa’nın büyük bir transit merkezi olan bu beldeye, kış bastırıp nehir donunca, ticâret gemileri gelmez olur ve halk da o zaman, ziyâfetler, eğlenceler ve helva sohbetleri ile vakit geçirirlermiş. (YBA, s. 87)

Nehir donunca: Belgrat bir Türk şehri iken, Avrupa’nın büyük bir transit merkezi olan bu beldeye, kış bastırıp nehir donunca, ticâret gemileri gelmez olur ve halk da o zaman, ziyâfetler, eğlenceler ve helva sohbetleri ile vakit geçirirlermiş. (YBA, s. 87)

Bir an bile düşünmeden: Kalenin parkında gezinen gençler, hatta orta yaşlılar ve hatta ihtiyarlar dahi bu kalenin Türk târihindeki yerini ve dört yüz sene Türk idâresinde şeklini ve kemâlini bulmuş Belgrat şehrinin geçmişini, bir an bile düşünmeden, kendi hayatlarını yaşıyorlar. (YBA, s. 87)

Kaleyi gezerken: Kaleyi gezerken âdeta işkence çekercesine ürperdim. (YBA, s. 87)

Arabayı durdurup ferâceli Türk kadınlarının boyunlarına sarılarak: Yollarda da kaç kereler arabayı durdurup ferâceli Türk kadınlarının boyunlarına sarılarak buralara kadar öyle geldim. (YBA, s. 87)

Geceyi burada geçirip geçirmemek husûsunda konuşulurken: Geceyi burada geçirip geçirmemek husûsunda konuşulurken ben, gitmek tarafını tuttum. (YBA, s. 88)

Dün kalenin muazzam parkını gezerken: Meselâ dün kalenin muazzam parkını gezerken, yapılacak folklör eğlencelerinin resimli ilânları hep kendi millî oyun ve kıyâfetlerini gösteriyordu. (YBA, s. 87)

Şiddetli bir yağmur altında geçerek: Dört yüz küsur kilometreyi, şiddetli bir yağmur altında geçerek Niş’e geldik. (YBA, s. 89)

Yüz sene olmadan: Nasıl etmesin ki, iliklerine kadar Türk olan koca Niş, eski sâhiplerinden ayrılalı yüz sene olmadan, beş yüz yıllık târihî damgası, yüzünden silinmiş. (YBA, s. 89)

Hristiyan vatandaşları düşününce: Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed’in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul’da yaşayan Hristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılamıyor. (YBA, s. 90)

Bir kese altın ve gümüş para ile dehoşlanarak: Allahâısmarladık demek üzere hâne sâhibini etmek için yanına giren misâfir, bir kese altın ve gümüş para ile de hoşlanarak öyle uğurlanmış. (YBA, s. 90)

Otelin salonunda yemek yerken: Otelin salonunda yemek yerken garsona derdiğimi zor anlatıyoruz. (YBA, s. 91)

Balkanlar’ı kaybederken: Muhakkak ki Balkanlar’ı kaybederken, Türk soyuna revâ görülen en vahşî, en zâlim işkence, Bulgarlar tarafından yapılmıştır. (YBA, s. 91)

İlhan Ayverdi’nin gözlerini yaşlı görünce: Kadıncağız İlhan Ayverdi’nin gözlerini yaşlı görünce “Neden ağlıyorsunuz?” diye sordu. (YBA, s. 92)

Benim annem Üsküp’te mektebe gitmiş... karşılığını verince: Benim annem Üsküp’te mektebe gitmiş... karşılığını verince kadıncağızın cevâbı da: “Bizi de, İstanbul’u düşünmek ağlatıyor.” demek oldu. (YBA, s. 92)

Bizi görünce: Bizi görünce, Türkçe konuşan, genç ve orta yaşlı birkaç kişi etrâfımızı aldılar. (YBA, s. 92)

Kervan Otelinden ayrılarak: Sabah erken, Kervan Otelinden ayrılarak hudûda geldik ve Bulgaristan'a geçtik. (YBA, s. 98)

Bize rehberlik ederek: Bir Türk kadını, bize rehberlik ederek Şehâbeddin Paşa Câmîi'ne götürdü. (YBA, s. 98)

Hacı Hasan Bey Mahallesi'ne giderek: Nihâyet Hacı Hasan Bey Mahallesi'ne giderek Hz. Edhem'i ziyâret ettik. (YBA, s. 98)

Sabahleyin Niş'ten hareket ederek: Sabahleyin Niş'ten hareket ederek, öğle üstü Belgrat'a geldik. (YBA, s. 99)

Müslüman olduğunu söyleyince: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Özür dileyerek: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Geri gelerek: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Karşı karşıya oturarak: İki fakülte bitirmiş olan piskoposla misâfiri, karşı karşıya oturarak, değme münevverin altından kalkamayacağı ciddî bahislere dalıyorlar. (YBA, s. 100)

Peşte'ye gelir gelmez: Peşte'ye gelir gelmez büyük babam Hilmi Bey'in dolayısıyla de bizim ceddimiz olan Gülbaba'nın türbesini arayıp bulduk ve ziyâret ettik. (YBA, s. 101)

Pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek: Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

Otel bulmaktan ümit kesince: Dün, otel bulmaktan ümit kesince, hiç değilse, Viyana'ya gidelim demiştik. (YBA, s. 102)

Yeniden bir yer ararken: Fakat yolda bir gazinoda dinlendikten sonra, fikir değiştirip yeniden bir yer ararken, ister istemez, lüks bir otel olan Sport'u bulmuştuk. (YBA, s. 102)

İster istemez: Fakat yolda bir gazonoda dinlendikten sonra, fikir değiştirip yeniden bir yer ararken, ister istemez, lüks bir otel olan Sport'u bulmuştuk. (YBA, s. 102)

Dikkatle dinleyince: Bir hayli dolaştıktan sonra, karar vermek için gelişigüzel durduğumuz bir sokakta, derinden, Türk mûsikîsi duyar gibi olduk ve dikkatle dinleyince de, bir evin bodrum katından Türkçe şarkı sesleri geldiğini anladık. (YBA, s. 102)

Kılıç şakırdatıp: Sonra da Cedlerimin îlâ'yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp başışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Masaları olan bir parkta durarak: Bunlardan çam ağaçları ile gölgeli, suyu, bankları ve masaları olan bir parkta durarak öğle yemeğini yedik. (YBA, s. 105)

Kiliseye çevrilirken: Bir vakitler Ali Paşa Câmii olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

El ele vererek: Bir vakitler Ali Paşa Câmii olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Bir başka kemer açılarak: Mihrap duvarı yıkılmış, son cemâat kirişinin ortasına, sepet kulpu denen kemerli büyük bir geçit ve yanlarına da kemerli ve daha üstüne ise, bir başka kemer açılarak, kilisenin koro ve org yeri temin edilmişti. (YBA, s. 106)

İster istemez: Medenî geçinen batının, bu kıyasıya dar ve kindar tutumu karşısında, ister istemez Türk'ün karakter ve îman yapısından birkaç örnek olsun almamak elde değil... (YBA, s. 107)

Badana sürerek: Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

Osmanlı gücü kalkınca: Osmanlı gücü kalkınca Almanya, Polonya'yı kölesi hâline getirmişti. (YBA, s. 109)

Köylümüz toprağı işlerken: Böylece köylümüz toprağı işlerken benim vatanım, benim toprağım dedi ve kopmadı... (YBA, s. 109)

Eski fotoğraf ve planlardan faydalanıp: Biz eski fotoğraf ve planlardan faydalanıp şehri yeniden kurduk. (YBA, s. 109)

Bu eserleri görerek: Polonyalı çocuklar ancak bu eserleri görerek târihlerinin şuûruna erebilirler dedi. (YBA, s. 110)

Münih'e gelir gelmez: Münih'e gelir gelmez, harîta üstünde hayli aradıktan sonra Güner'in evini bulduk. (YBA, s. 110)

Bir eğitim ve alâka çemberi içinde tutarak: Bâri burada çalışmalarına müsâade eden makam, vatandaşlarına, bir eğitim ve alâka çemberi içinde tutarak millî şeref ve haysiyetlerini koruyup iftihar edilecek örnek bir kütle olmalarını temin edebilseydi... ne gezer... (YBA, s. 110)

İdrak ederek: Ancak devlet dümenini ellerinde tutanların, bu hayâtî tehlikeyi, idrak ederek, sakat ve ters maârif politikamızın millîleştirilmesi gerektiğini anlamaları lâzım. (YBA, s. 112)

Yabancı çevrelerin içine girer girmez: Bu yüzden de Türk genci, yabancı çevrelerin içine girer girmez, ezilerek, onların harsleri tarafından asimile edilerek yok olup gidiyorlar. (YBA, s. 112)

Onların harsleri tarafından asimile edilerek: Bu yüzden de Türk genci, yabancı çevrelerin içine girer girmez, ezilerek, onların harsleri tarafından asimile edilerek yok olup gidiyorlar. (YBA, s. 112)

Daha adımımızı dışarıya atar atmaz: Düşünmeli ki, Türk topraklarında doğup büyümüş, gene burada iş ve dost muhîti kurmuş ekalliyetten bir Rum, bir Ermeni, bir Yahûdi, hatta Süryânî, Keldânî, Türkleşmiyor da, biz daha adımımızı dışarıya atar atmaz, eriyip gidiyoruz. (YBA, s. 112)

Otobandaki parklardan birinde durarak: Her zaman olduğu gibi, otobandaki parklardan birinde durarak yemeğimizi yedik ve Amsterdam yolunu yarılama üzere Hilden kasabasındaki Metropol Oteli'ne indik. (YBA, s. 113)

Ters yola saparak: Hilden'den çıktıktan sonra, ters yola saparak yanlışlıkla Wuppertal isminde bir şehrin içine girmiş olduk. (YBA, s. 114)

Hollanda'ya girer girmez: İşte, bu hava içinde Hollanda'ya girer girmez Utrecht şehri gibi, bir muazzam medeniyet merkezi ile daha karşılaştık. (YBA, s. 114)

Gün olup: Acaba, gün olup, mânevî karanlığının üstüne gün ışımayacak mı? (YBA, s. 114)

İç sefâletlerini görerek: Ve acaba o zaman iç sefâletlerini görerek şaşırıp, başını sokacağı bir selâmet, kapısı aramayacak mı? (YBA, s. 114)

Hiçbir fedâkârlık etmeden: Hem de zevkinden keyfinden, işinden gücünden hiçbir fedâkârlık etmeden yaşayacak ve öleni sür’atle unutacak. (YBA, s. 115)

Yüz kilometrelik bir otobandan geçerek: Sabahleyin Amsterdam’dan çıktık ve yüz kilometrelik bir otobandan geçerek Breda kasabasına geldik. (YBA, s. 116)

Birbirleriyle birleşerek: Artık buralarda şehirler birbirleriyle birleşerek devam ediyor. (YBA, s. 116)

Eşyâlarımızı bırakarak: Doğru, Kongres Caddesi, Kongres Oteli’ne indik ve eşyâlarımızı bırakarak hem şehri dolaşmaya, hem de Nâdîde’nin burada tezhip ve minyatür sergisi açtığı zaman oturduğu ve üstünde bize mektup yazdığını söylediği körüklü kahveyi aramaya koyulduk. (YBA, s. 116)

Nâdîde’nin sergisini söyleyince: Nâdîde’nin sergisini söyleyince, ikisi de âşinâ çıktılar. (YBA, s. 117)

Döne dolaşa: Nihâyet söz, döne dolaşa vatan sevgisine ve umûmî memleket meselelerine intikal etti. (YBA, s. 117)

Söz, döne dolaşa, insanı, insanlık âleminde bir âbide, bir hediye, bir nîmet hâline getiren mânevî değerlere ve bu değerleri, günlük hayâta tatbik etme hünerine de temas ettik. (YBA, s. 122)

Onun üzerine canlı misaller vererek: Onun üzerine canlı misaller vererek, kültür zaafımızdan dolayı, yalnız bir Türklerin, girdiğimiz muhîtin malı olduğumuzu, diğer milletlerin ise, milliyetlerini taassupla müdâfaa ve muhâfaza eylediğini söyleyince durakladılar. (YBA, s. 118)

Müdâfaa ve muhâfaza eylediğini söyleyince: Onun üzerine canlı misaller vererek, kültür zaafımızdan dolayı, yalnız bir Türklerin, girdiğimiz muhîtin malı olduğumuzu, diğer milletlerin ise, milliyetlerini taassupla müdâfaa ve muhâfaza eylediğini söyleyince durakladılar. (YBA, s. 118)

İngiltere’ye geçmek istediğimizi öğrenince: Ertesi gün İngiltere’ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende’i tercih etmemizi, Calais’ye gitmek için, karayolunun hem bozuk, hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Kolaylık göstererek: Ertesi gün İngiltere’ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende’i tercih etmemizi, Calais’ye gitmek için, karayolunun hem bozuk, hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak: Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover’e geçecek vapura girmek üzere, Ostende’e geldik. (YBA, s. 119)

Nöbet değiştiren: Nöbet değiştiren yapılmakta olan bu mûtat seremoni ve nöbeti biten alayın saray bahçesinden çıkışı, vâzifeyi devralan alayın ise, gayda çalarak içeri girişleri, cidden saygı duyulacak bir târih şuûrunun zaferi idi. (YBA, s. 120)

Gayda çalarak: Nöbet değiştiren yapılmakta olan bu mûtat seremoni ve nöbeti biten alayın saray bahçesinden çıkışı, vâzifeyi devralan alayın ise, gayda çalarak içeri girişleri, cidden saygı duyulacak bir târih şuûrunun zaferi idi. (YBA, s. 120)

İçeri girer girmez: Fakat İnci, buraya kendi havasını öyle bir sindirmiş ki, iceri girer girmez, bunu hissetmemek mümkün değil. (YBA, s. 121)

Âzamî zarâfet ve nezâket göstererek: Karı koca, her ikisi de, misâfirlerini, âzamî zarâfet ve nezâket göstererek ağırladılar. (YBA, s. 121)

İyi bir derece alarak: İnşallah iyi bir derece alarak zaman kaybetmeden dönerler. (YBA, s. 122)

Zaman kaybetmeden: İnşallah iyi bir derece alarak zaman kaybetmeden dönerler. (YBA, s. 122)

Bunalmış olduğunu düşünerek: Ben, Erdener’in biri altı yaşında, diğeri yedi aylık iki çocukla bunalmış olduğunu düşünerek, içim içime sığmazken, İnci kocasının alışık olduğu efendiliğini ve tahammül ölçüsünü, tabî ki benden iyi bildiğinden, telâşlanmıyordu. (YBA, s. 123)

İçim içime sığmazken: Ben, Erdener’in biri altı yaşında, diğeri yedi aylık iki çocukla bunalmış olduğunu düşünerek, içim içime sığmazken, İnci kocasının alışık olduğu efendiliğini ve tahammül ölçüsünü, tabî ki benden iyi bildiğinden, telâşlanmıyordu. (YBA, s. 123)

Perîşan edercesine: Bizi aldatan, hatta perîşan edercesine dertlendireni kaybedeceğimiz bir fânî zevk ve arzusun, bir müddet devam etmesine aldanarak, ebedî olduğunu zannetmemiz değil mi? (YBA, s. 125)

Gün olup: Amma ne vakit ki unsurlarımızın, kendi kanunları içindeki bu gidiş gelişler, eskiyip yenilenişler, bütün o devridâim, bizi telaşlandırmadığı halde, gün olup vücûdumuzun binâsının topyekûn inhilâl ve tahavvülünden dehşete düşmek neden? (YBA, s. 125)

Bâzı eksikleri tamamlayarak: Sonra buluşarak yemek yedik ve bâzı eksikleri tamamlayarak otele döndük. (YBA, s. 127)

Destan rûzgârıyla savura, toplaya: Ne zamandır bu çocuk, Boğaziçi’nde Târih kitabında geçen şu sözlerin üstünde ısrarla durmakta idi: “Firdevsî ve Homeros, milletlerinin geçmişinden kalan bakıye ve tortuyu, zaman harmanından destan rûzgârıyla savura, toplaya, İran’a ve Yunan’a kıyâmetlik bir ömür sağladılar. Amma ölüm-kalım anlarında, kütlelere can bağışlayan îman devri, kıyâmete kadar insanoğlunun salınıp gezeceği bir meydan olarak sâhibini beklemektedir.” (YBA, s. 127)

Yavrular çıkınca: Yavrular çıkınca, analarını bırakarak suya koştuklarında, kuluçka anaya, dere kenarında çırpınmaktan başka çâre kalmadığı gibi, bize de, ayrı tohum ve ayrı tabiatla yetiştirdiğimiz nesiller karşısında, elem ve ızdırıp çekmek düşüyor. (YBA, s. 128)

Rûkneddin Bey’in babası olan kardeşi Prens Sâmi Bey’i tebrik ederek: O zaman, bunca yıl gurbette, ateşli bir vatansever olarak kalmış olmalarından dolayı Rûkneddin Bey’in babası olan kardeşi Prens Sâmi Bey’i tebrik ederek: “Siz, evlâtlarınızla İngiltere içinde minicik bir Türkiye kurmuş gibi yaşama kudreti göstermişsiniz.” demiş. (YBA, s. 129)

Oteline götürmek isteyince: Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan oteline götürmek isteyince, Mügül de, kendi memleketi olan Gümüşhâne’de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Böyle bir âdet olduğunu söyleyerek: Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan oteline götürmek isteyince, Mügül de, kendi memleketi olan Gümüşhâne’de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Kilisede otururken: Bir de kilisede otururken konuşur gibi, dudaklarınız kımıldıyordu, dedi. (YBA, s. 130)

Lâhitlerin hizâsına gelen yerleri atlayarak: Onun için, lâhitlerin hizâsına gelen yerleri atlayarak yürüdüm, hepsi o kadar. (YBA, s. 130)

Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ise: “Acz ve hayret, kuvveti ve gıdâsı olan kimse, iki dünyâda da Dost’un gölgesindedir.” **derken:** Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ise: “Acz ve hayret, kuvveti ve gıdâsı olan kimse, iki dünyâda da Dost’un gölgesindedir.” **derken,** yokluk ve aczin içindeki sonsuz varlık ve zenginliği ne kadar veciz ifâde eylemiştir. (YBA, s. 130)

Yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken: Tülin’le ben, yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken, onlar telâşlı, fakat mütebessim geri geldiler. (YBA, s. 132)

Evinin anahtarını verirken: Nemîde Hanım bize evinin anahtarını verirken, dâirenin boş olduğunu ve hepimize yetecek oda ve yatak bulunduğunu söylemişti. (YBA, s. 132)

Anahtarı çevirerek: Nemîde Hanım, aklı başında bir kimse olduğundan, işin içinde bir iş olmalı, dedik ve anahtarı çevirerek içeri girdik. (YBA, s. 132)

İstanbul’a hareket ederken: O zaman, İstanbul’a hareket ederken, âileden birinin, radyoyu açık unuttuğu kanâatine vardık. (YBA, s. 132)

Zincirleme giderek: Bir iyinin iyiliği de gene, zincirleme giderek, kaç kişiyi selâmete çıkarıp hayrına vesîle oluyor. (YBA, s. 133)

Montmarte’a çıkarak: Sonra Funiculaire’le Montmarte’a çıkarak, bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 133)

Şuurlu bir ruh gücü olarak: Bâhusus, bir buçuk milyon hacının tek kalp hâlinde “Lebbeyk!” deyişleri, namaz kılışları, bu kuvvetin ise asla küçümsenemeyeceğini, fakat ondan da, şuurlu bir ruh gücü olarak faydalanmak gerektiğini ifâde etti. (YBA, s. 134)

Beşerî hırs ve zaafllara tepeden bakarak: O salgın ruh hastalıklarından korunmak yolu, beşerî hırs ve zaafllara tepeden bakarak, onlara, değerlerinden fazla kıymet vermemekle mümkün. (YBA, s. 135)

Gerçeklere göz yumarak: Biz, yere göğe sığmayan zavallı insanlar, hazır bir nizâmname olarak elimize verilmiş gerçeklere göz yumarak, kendimizi de, dünyâmızı da, bir pula değmez hırslarımızla, acep neden berbat etmekten çekinmiyoruz? (YBA, s. 135)

Pigalle’de bir kahvehâneye giderek: Ben de Erdoğan’la Trois Quartiers’ye gidip siparişlerle hediyeliklere baktım sonra da Pigalle’de bir kahvehâneye giderek onları bekledim. (YBA, s. 135)

Dünyânın uyanıp karşısına çıkmak fırsatını bulmadan: İsrâîl'in de telâş, dünyânın uyanıp karşısına çıkmak fırsatını bulmadan, kendi aralarındaki idârî ve fikrî ihtilâflarını hallederek, sür'atle gayelerine varmayı başarabilmektedir. (YBA, s. 136)

Kendi aralarındaki idârî ve fikrî ihtilâflarını hallederek: İsrâîl'in de telâş, dünyânın uyanıp karşısına çıkmak fırsatını bulmadan, kendi aralarındaki idârî ve fikrî ihtilâflarını hallederek, sür'atle gayelerine varmayı başarabilmektedir. (YBA, s. 136)

İkinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan: Çok hazin olmakla berâber, gerçek olan şu ki, bir Müslüman Türk, ister Amerika 'da ister Avrupa'da olsun, ikinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan, bulunduğu memleket tarafından eritilerek, o toprağın malı oluyor. (YBA, s. 136)

Bulunduğu memleket tarafından eritilerek: Çok hazin olmakla berâber, gerçek olan şu ki, bir Müslüman Türk, ister Amerika 'da ister Avrupa'da olsun, ikinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan, bulunduğu memleket tarafından eritilerek, o toprağın malı oluyor. (YBA, s. 136)

Hücum ederek: Onun için, devletin maddî yapısına hücum ederek ticâretini, sanâyiini ele geçirip istediği gediği açtı ve bu çatlaktan sızarak sonunda da, güçsüz kalmış mâneviyat kalesini çiğneyerek, fikriyâtına da el koymayı başardı. (YBA, s. 137)

Güçsüz kalmış mâneviyat kalesini çiğneyerek: Onun için, devletin maddî yapısına hücum ederek ticâretini, sanâyiini ele geçirip istediği gediği açtı ve bu çatlaktan sızarak sonunda da, güçsüz kalmış mâneviyat kalesini çiğneyerek, fikriyâtına da el koymayı başardı. (YBA, s. 137)

Zincirli olarak: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tünelerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Bir yeşillik cenneti iken: Hele, bundan ileri devirlerde, sayıya hesâba gelmeyen bahçeler ile bir yeşillik cenneti iken, bugün taş ve tuğla yığını hâline getirilmiş bulunuyor. (YBA, s. 138)

Mustafa'nın tavsiyesine uyarak: Göle karşı öğle yemeğimizi yedik ve Mustafa'nın tavsiyesine uyarak da, Vincennes Şatosu'ndan iki kilometre ileride Jardin Floral de Paris'ye gittik. (YBA, s. 138)

Kapıdan çıkarken: Kapıdan çıkarken gişedeki hanımın penceresine başımı uzattım ve: “Bahçe hârikulâde... Fakat heykeller iğrenç...” dedim. Kahkaha ile güldü ve başını eğip ellerini iki yana açarak: “Doğru!” dedi. (YBA, s. 139)

Başını eğip ellerini iki yana açarak: Kapıdan çıkarken gişedeki hanımın penceresine başımı uzattım ve: “Bahçe hârikulâde... Fakat heykeller iğrenç...” dedim. Kahkaha ile güldü ve başını eğip ellerini iki yana açarak: “Doğru!” dedi. (YBA, s. 139)

Sinan’la Özcan’a yardım ederek: Sonra da, Mustafa ile Erdoğan, Sinan’la Özcan’a yardım ederek çantalarımızı arabaya yerleştirdiler ve bizi şehir hudûdunakadar geçirerek selâmetlediler. (YBA, s. 139)

Şehir hudûduna kadar geçirerek: Sonra da, Mustafa ile Erdoğan, Sinan’la Özcan’a yardım ederek çantalarımızı arabaya yerleştirdiler ve bizi şehir hudûduna kadar geçirerek selâmetlediler. (YBA, s. 139)

Milano’ya uğramadan: Zamandan kazanmak için Milano’ya uğramadan Zürich’e gidip Erdal’ı bulmak ve bizim için tuttuğu otele yerleşip ertesi günü de Berrin Hanım’a gitmeyi kararladık. (YBA, s. 139)

Şatonun bulunduğu tepeye tırmanarak: Araba yolu, şatonun bulunduğu tepeye tırmanarak geçtiğinden binâ, turistik bir tesis hâline getirilmiş. (YBA, s. 140)

Gelir gelmez: Gelir gelmez de, birden bire dekor değiştirerek, karşımıza refâhın ve medeniyetin elbirliği ile kurmuş olduğu Basel şehri çıktı. (YBA, s. 140)

Bir taksi tutarak: Bulamayınca da, bir taksi tutarak adresi verip peşinden gitmek sûretiyle arayıp arayıp etrâfında dolaşmış olduğumuz evi buluverdik. (YBA, s. 140)

Ters yollara saparak: İnsanoğlunun, ters yollara saparak kendinden kaçan, kendini inkâr eden acâyip ve menfî bir mâhluk olması, hep bu gerçek prototipten mahrûmiyetinin gizli azâbı değil mi? (YBA, s. 140)

Otel ile alâkamızı keserek: Sabah kahvaltısından sonra, otel ile alâkamızı keserek, Winterthur’da geceleme için Berrin Hanım’ın oğluna telefon edip bir yer ayırtmasını ricâ ettik ve hemen Kollbrunn’a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 141)

Daha Kollbrunn’a varmadan: Daha Kollbrunn’a varmadan, Hüseyin Bey’le karşılaştık. (YBA, s. 141)

Berrin Hanım ve oğlu ile selâmlaşmaya gelince: Sıra, içeri girip Berrin Hanım ve oğlu ile selâmlaşmaya gelince, sanki biz gökten inmiş bir mâide, bir Allah’ın lutfu

imişizcesine, bütün âile o derece tezâhürde bulundular ki, bize de ancak, utanmak ve teşekkürle, estağfirullah demekten başka yapacak iş kalmadı. (YBA, s. 141)

Gurbet illerdeki bu uyanık derviş kişiler tarafından uğurlanarak: Hâtıra fotoğrafları çekildi ve gurbet illerdeki bu uyanık derviş kişiler tarafından uğurlanarak hareket ettik. (YBA, s. 142)

Tünellerden, asma yollardan ve köprülerden geçerek: Tünellerden, asma yollardan ve köprülerden geçerek, nihâyet, 1900 râkımlı dağlar bölgesine geldik. (YBA, s. 142)

Bunu düşünerek: Bunu düşünerek 1892’de yalnız arabalar için, dağları yaran, dar bir tünel açılmıştı. (YBA, s. 142)

O çetin yolu, on beş dakıkada aşarak: Biz de arabamızı, devamlı işlemekte olan bu trenin vagonlarından birine soktuk, böylece de, o çetin yolu, on beş dakıkada aşarak Airoba’ya geldik. (YBA, s. 142)

Türkçe olarak: Bu ara, arabanın yanına sokulan bir genç, Türkçe olarak: Ne istiyorsunuz? diye sordu. (YBA, s. 143)

İçim burkularak: Bir kere daha, yabancılara uşaklık etmeye gelen zavallı vatandaşlarıma, içim burkularak baktım. (YBA, s. 143)

Bizi bize kırdırarak: Onun için bizi bize düşürüp gene bizi bize kırdırarak, siyâsî, iktisâdî ve içtimâî ufkumuzu karartmak sûretiyle, asırların gerisine fırlatıp attılar. (YBA, s. 143)

İman şevklerini öğütterek: Zîra ekmeğinden âciz bu yoksul insanları, üstelik gayrimillî bir maârif çarkının dişleri arasında, vatan heyecanlarını ve îman şevklerini öğütterek yetiştiren, yurdunu terketmenin vebâlini öğretmeyen biziz. (YBA, s. 144)

Bu her türlü bağdan mahrum olarak: Bu her türlü bağdan mahrum olarak ortaya bıraktığımız tâze kuvvetlere, neden acımiyor, onları târihî ve millî benlikleri ile yüz yüze getirecek gayreti neden göstermiyoruz bilmem ki? (YBA, s. 145)

St. Gottard’a doğru giderken: Züriç’ten çıkıp St. Gottard’a doğru giderken, küçük fakat çok güzel bir meydanlıkta durarak çikolata almak istedik. (YBA, s. 145)

Araba durur durmaz: Araba durur durmaz, genç bir adam koşarak yanımıza geldi: “Plakayı gördüm de...” diye heyecanla konuşmaya başladı ve Ankaralı olduğunu Ayrancı’da oturduklarını söyledi. (YBA, s. 145)

Sevinçle dolu olarak: Üç dil biliyorum, garsonluk okulunda okudum, askerliğimi yaptım ve vatanımda çalışmak için sevinçle dolu olarak Türkiye'ye geldim. (YBA, s. 145)

Az evvelki şevkinikaybetmiş olarak: “Belki...” dedi ve az evvelki şevkini kaybetmiş olarak âdeta yanımızdan kaçtı. (YBA, s. 145)

Halka yaptığı tazyîki yumuşatarak: Yugoslavya, seyyâhın değerini çok iyi takdir etmiş ve halka yaptığı tazyîki yumuşatarak, evlere misâfir kabul etme izni vermiş. (YBA, s. 146)

Ailenin oturduğu odanın ve mutfakın pisliğini görünce: Ailenin oturduğu odanın ve mutfakın pisliğini görünce, su alamadan boş maşrapa ile geri dönmeye mecbur olduğunu söyledi. (YBA, s. 147)

Sukoşa’dan Biograd’a doğru yola çıkarken: Sabahleyin Sukoşa’dan Biograd’a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

Dolaşmaya lüzum kalmadan: Karalara doğru derinlemesine girmiş çok büyük bir koyu, araba ile dolaşmaya lüzum kalmadan, vâsıtaları karşıya geçiren bir feribot hareket etmek üzere idi. (YBA, s. 147)

Hiz. İsa’dan dört yüz sene evvel: Budva’nın Hiz. İsa’dan dört yüz sene evvel kurulmuş bir kasaba olduğunu söyledi. (YBA, s. 148)

Sâhilden yükselerek: Sâhilden yükselerek kara yoluna girmek üzere iken, durduk. (YBA, s. 148)

Kara yoluna girmek üzere iken: Sâhilden yükselerek kara yoluna girmek üzere iken, durduk. (YBA, s. 148)

2200 metre irtifâna çıkarak: Hele Titograd’dan sonra 2200 metre irtifâna çıkarak gökyüzünü göstermez olmuş bu sarp ve çetin arâziyi aşmak için devamlı tüneller açılmış. (YBA, s. 149)

Efendi millet olarak: Amma, burada yatan ecdat, gene bu topraklarda hür doğup hür yaşamış ve efendi millet olarak ölmüş kimselerdi. (YBA, s. 149)

Harp bitince: Harp bitince de, annesi ve iki erkek kardeşi ile yurtlarına dönmüşlerse de, evlerinin yıkılmış, eşyâ ve hayvanlarının yağmalanmış olduğunu görünce, zavallı âileye de tekrar gurbet yolu düşmüş. (YBA, s. 150)

Eşyâ ve hayvanlarının yağmalanmış olduğunu görünce: Harp bitince de, annesi ve iki erkek kardeşi ile yurtlarına dönmüşlerse de, evlerinin yıkılmış, eşyâ ve hayvanlarının

yağmalanmış olduğunu görünce, zavallı âileye de tekrar gurbet yolu düşmüş. (YBA, s. 150)

Yolda ölünce: Ne ki, ızdırıp ve meşakkate dayanamayan anne, yolda ölünce, ağabeyleri de küçük Hayriye'yi Tekirdağı'na kadar getirerek bir hanımın yanına vermişler. (YBA, s. 150)

1914 harbinde şehit olunca: İki erkek kardeşi ise 1914 harbinde şehit olunca, hanım, zavallı yavrucuğu ezebildiği kadar ezmiş. (YBA, s. 150)

Karşımıza bir hayırlı rehber çıkar diyerek: Elbette karşımıza bir hayırlı rehber çıkar diyerek, Alaca câmii'nin önünde durduk. (YBA, s. 151)

Durur durmaz: Durur durmaz da, bisikleti bir genç yanımıza gelerek: “Bir yer mi arıyorsunuz, bir istediğinizni var?” demez mi? (YBA, s. 151)

Bisikletli bir genç yanımıza gelerek: Durur durmaz da, bisikleti bir genç yanımıza gelerek: “Bir yer mi arıyorsunuz, bir istediğinizni var?” demez mi? (YBA, s. 151)

Bize refâkat etmesini söyleyerek: Tanıdı: “Size yardım etmek isterdim ama işim var!” dedi ve oradan geçmekte olan bir başka Türk gencine bize refâkat etmesini söyleyerek gitti. (YBA, s. 151)

Adını bilip kendisini tanımadığımız Şeyh Haydar Efendilere giderek: Artık tek çare adını bilip kendisini tanımadığımız Şeyh Haydar Efendilere giderek Hasan Bilâli'nin adresini ondan öğrenmekti. (YBA, s. 151)

Osmanlı İmparatorluğu'nun bir vilâyeti iken: Üsküp, Osmanlı İmparatorluğu'nun bir vilâyeti iken, Efendim de, Rumeli'nin bu karışık merkezinde maârif müdürü olarak bulunuyormuş. (YBA, s. 151)

Eşyâları bağlı olarak: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt

kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Büyük babasından selâm getirerek: Ertesi sabah Seyyide Hanım gene gelir ve tekrar, büyük babasından selâm getirerek: “Seni kabul etmezlerse, Allah'ıma nazım geçer, onları böyle, denkleri bağlı bekletirim.” der. (YBA, s. 152)

Teşrifat âdap ve erkânını unutarak: Haydar Efendi, teşrifat âdap ve erkânını unutarak: “Ah Sâmiha Ayverdi...” diye beni ve diğer misâfirlerini kucakladı. (YBA, s. 153)

Buralara gelerek: Buna mukabil, çok Miktar Zarfida Arnavut ve Boşnak buralara gelerek yerleşmişler. (YBA, s. 153)

İşte diyerek: İşte... diyerek en arka sıradaki bir sandukayı gösterdi. (YBA, s. 153)

İstanbul'a dökülürken: Balkan Harbi Rumeli'yi elimizden alır ve Üsküp'ler, Manastır'lar, Selânik'ler, Zağra'lar, Tırnova'lar hülâsa bütün Rumeli halkının kılıç artıkları İstanbul'a dökülürken, Seyyide Hanım'da gelmiş ve Efendimin valdesi bu gurbetzedeye kendi konağına yakın bir ev tutarak, ikram ve izâzları ile o mübârek kadının hicret acılarını hafifletmişti. (YBA, s. 153)

Kendi konağına yakın bir ev tutarak: Balkan Harbi Rumeli'yi elimizden alır ve Üsküp'ler, Manastır'lar, Selânik'ler, Zağra'lar, Tırnova'lar hülâsa bütün Rumeli halkının kılıç artıkları İstanbul'a dökülürken, Seyyide Hanım'da gelmiş ve Efendimin valdesi bu gurbetzedeye kendi konağına yakın bir ev tutarak, ikram ve izâzları ile o mübârek kadının hicret acılarını hafifletmişti. (YBA, s. 153)

Başköşeye oturmuş olarak: O zaman yedi yaşında bir çocuk olmama rağmen, bu itibarlı ve yaşlı misâfiri Efendimin konağında, başköşeye oturmuş olarak hatırlıyorum. (YBA, s. 153)

Saklandığı yerde olgunlaştırıp kemâle getirerek: Sonra da zaman, onu saklandığı yerde olgunlaştırıp kemâle getirerek, bir gerçek olarak karşıma çıkardı. (YBA, s. 154)

Vecd ve cezbe demlerini içine sindirip: Eyyam sürmüş, görmüş geçirmiş ihtiyaçların mâzî bereketi ile nafakalanması misâli, sanki zevk, istiğrak, vecd ve cezbe demlerini içine sindirip saklamış bu köhne binâ da, geçmiş zamanların yâdı ile, tesellî içinde son günlerini yaşıyordu. (YBA, s. 154)

Kapıdan çıkarken: Şeyh efendi, bizi oraya götürmek üzere kapıdan çıkarken, hanımı da: “Bir tekke çorbası içirmeden bırakmam” diye ısrar ediyordu. (YBA, s. 154)

Hanımı: “Oralara siz de gider misiniz?” diye sorunca: Hanımı: “Oralara siz de gider misiniz?” diye sorunca Şeyh Efendi: “Gidip de ne yapacak? Tekke, onun içinde...” dedi. (YBA, s. 155)

Birçok köy ve kasabalardan geçerek: Birçok köy ve kasabalardan geçerek Yunan hudûduna geldik. (YBA, s. 155)

Hiç sorgu suâle mâruz kalmadan: Seyâhatimizin başından bu yana, Türk, Bulgar, Yugoslavya, Macaristan, Avusturya, Almanya, Hollanda, Belçika, İngiltere, Fransa, İtalya hudutlarından, ya gelişigüzel bir kontrolle veya hiç sorgu suâle mâruz kalmadan, hatta pasaport kontrolü dahi yapılmadan geçmiş bulunuyorduk. (YBA, s. 155)

Pasaport kontrolü dahi yapılmadan: Seyâhatimizin başından bu yana, Türk, Bulgar, Yugoslavya, Macaristan, Avusturya, Almanya, Hollanda, Belçika, İngiltere, Fransa, İtalya hudutlarından, ya gelişigüzel bir kontrolle veya hiç sorgu suâle mâruz kalmadan, hatta pasaport kontrolü dahi yapılmadan geçmiş bulunuyorduk. (YBA, s. 155)

Arabada Türk bayrağını görünce: Fakat Yunan gümrüğü, arabada Türk bayrağını görünce, bizi akıl almaz bir aramaya tâbi tuttu. (YBA, s. 155)

Özcan’a ricâ ederek: Bir ara, Özcan’a ricâ ederek arabayı durdurdum ve inerek, bu vâhşi efendilerin elinde kalmış mazlûm insanlarla konuştum. (YBA, s. 155)

Komünist rejime geçmeden: Arnavutluk, komünist rejime geçmeden, kocası, başkonsolos olarak, üç sene Türkiye’de kalmış. (YBA, s. 156)

Başkonsolos olarak: Arnavutluk, komünist rejime geçmeden, kocası, başkonsolos olarak, üç sene Türkiye’de kalmış. (YBA, s. 156)

İstanbul’a geldiğinde: İstanbul’a geldiğinde, geç vakite kadar oturmuş, Hz. Mevlânâ’yı ziyârete gitmek arzu ve niyetinde olduğu için, Konya’da bir tanıdığım olup olmadığını sormuştu. (YBA, s. 156)

Zürich’e uğramayı isteyince: Fakat gençler Zürich’e uğramayı isteyince, yol da değişmiş oldu. (YBA, s. 157)

Uykusuz olarak: Selanik’te geçen bu tek gecenin uykusuz olarak sona ermesi, daha da hoşuma gitti. (YBA, s. 158)

Bundan 104 sene evvel dünyâyâ gelirken: Efendim, bundan 104 sene evvel dünyâyâ gelirken, sultanlar sultanı anneciği, belki de bütün o geceyi, uykusuz geçirmişti. (YBA, s. 158)

Duâlar senâlarla uğurlarken: Arabaya bindikten sonra bizi, duâlar senâlarla uğurlarken, bu dostluğun, şu birkaç aylık tanışmanın ne kadar ötelerinden geldiğini, herkes hissetmiş bulunuyordu. (YBA, s. 158)

Acâyip sesler çıkararak: Kavala bana bir çocukluk hâtıramı âdetâ geri getirmişti: Senenin muayyen bir gününde, Çırpıcı Çayırı'nda Ot Toplama merâsimleri olur, acâyip sesler çıkararak, raksa benzer hareketlerle çırpınırlar ve yanlarına sokulmak isteyenleri sopalarla kovalarlar ve tehdit ederlerdi. (YBA, s. 158)

Annemin kıza hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: Aradan birkaç zaman geçtikten sonra, kapımıza gelen bir polisin, annemin kıza hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: “Sizin mi, kendisinin mi?” demiş olması, kızcağızın başına hiç de iyi bir şey gelmediğini gösteriyordu. (YBA, s. 159)

Hayır duâlarla, uğurlanarak: Akraba ve yâran tarafından, hayır duâlarla, uğurlanarak on birde evden çıktık. (YBA, s. 163)

Bir dere kenarındayemek yiyerek: Lüleburgaz'ı geçtikten sonra bir dere kenarında yemek yiyerek tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 163)

Balkanlar'a çıktıkça: Her kolu her parçası bir başka ülkede kalmış bu nehri, Balkanlar'a çıktıkça gene göreceğiz. (YBA, s. 164)

Saygı görerek: Şu var ki, Müslüman-Türk'ün mücâdele ve muhârebelerinin temelinde, vicdan hürriyeti gibi insanlığın şart ve kaideleri saygı görerek yatmakta... (YBA, s. 164)

Türkler Balkanlar'ın efendisi iken: Türkler Balkanlar'ın efendisi iken, bütün bu milletler mes'uttu, refahlı idi. (YBA, s. 164)

Baştan başa Türklerle mekûn iken: Dereli, tepeli koca kasaba, altmış sene evvel, baştan başa Türklerle mekûn iken, şimdi bu topraklarda, sinmiş, ezilmiş bir avuç Müslüman, ya var ya yok. (YBA, s. 165)

Yeni bir eserin hazırlığına girmeye fırsat kalmadan: Amma, bir yorgunluğu bir başka yorgunlukla ifnâ etmeye alışmış olan kardeşim de, yeni bir eserin hazırlığına girmeye fırsat kalmadan, seyâhate zorlanmış bulunuyordu. (YBA, s. 166)

Belgrat'ı sararken: Fâtih Sultan Mehmed'in, Belgrat'ı sararken, Havâle Kalesi yaptırmış olduğu yüksek tepe. (YBA, s. 166)

Türkçe konuşarak: Bir zamanlar Çin'den Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak gitmek mümkündü. (YBA, s. 167)

Özenile bezenile, lüks bir motel olarak: Özenile bezenile, lüks bir motel olarak yapılmış. (YBA, s. 167)

Coşan suların bu öncü birlikleri berâber alıp: Öyle olmasa Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın karşı kıyıya askerlerini geçirmek için kurduğu köprüyü, coşan suların bu öncü birlikleri berâber alıp götürdüğünü, takviye alamayan askerin ise karşı sâhde şehit edildiğini hatırlar ve hatırlatırdı. (YBA, s. 168)

Yirmi dört saat geçmeden: İşte, yirmi dört saat geçmeden, bir hudut şehri olan Lindau'ya geldik. (YBA, s. 170)

Bedenî temizliğe gelince: Sokakları temiz, evleri tozsuz, camları çerçeveleri pırıl pırıl fakat iş bedenî temizliğe gelince akarsu yerine durgun suda yıkanmak, necâsete karşı lâubâlilik, Hıristiyan dünyâsınca tabîi keyfiyetlerden. (YBA, s. 171)

Tâtil saati olunca: Tâtil saati olunca, Berrin Hanım'ın mânevî terbiyesi ile bir hayli seviye kazanmış işçi komşuları da, birer birer gelmeye başladılar. (YBA, s. 171)

Hiç şehir terbiyesi görmeden: Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyle yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

Doğrudan doğruya köyünden kopup: Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyle yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

Tek kelime Türkçe öğrenemeden: Çocukları, tek kelime Türkçe öğrenemeden büyüyecek ve vatani, İsviçre olacak. (YBA, s. 172)

Devamlı olarak: Yanımda orta yaşlı biri oturuyor ve devamlı olarak, sanki pilotmuş gibi, üstünden geçtiğimiz dağları, gölleri, şehirleri, isimleri ile söylüyordu. (YBA, s. 172)

Son derece tatlı kasabalardan geçerek: Berrin Hanım'lar, bizi uğurlayıp selâmetledikten sonra, bakımlı ve son derece tatlı kasabalardan geçerek Biel'e geldik. (YBA, s. 173)

Arabayı garajdan alarak: Oradan da, arabayı garajdan alarak Nyon'a doğru yola çıktık. (YBA, s. 175)

Arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan: Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Lion d'Or'un önünden geçerek: Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug'a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

Glug'a gelerek: Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug'a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

Onu bir mânevî terbiye potasında eritip bu esâretten halâs ederek: Devirler ve asırlar ne kadar ilerlerse ilerlesin, âdemoğlu, aynı hırs ve nefsanî duyguların esîrî olmaktan çıkamayacağına göre, onu bir mânevî terbiye potasında eritip bu esâretten halâs ederek yeni bir kalıba dökmek, tek çıkar yol... (YBA, s. 176)

Biz soğuk cehennemlerdeçile doldurup dururken: Dünya dünya olalı beri biz soğuk cehennemlerde çile doldurup dururken, siz, insan yaradılmış olmanın kadrini bilememek yüzünden dertten derde, ıztıraptan ıztırâba atılıyorsunuz. (YBA, s. 176)

Bir mîrasyedi gibi, düşünmeden: Bu yüzden de har vurup harman savuruyor, bir mîrasyedi gibi, düşünmeden harcıyorsunuz. (YBA, s. 176)

Mont Blanc tüneline İtalya'ya gelince: Mont Blanc tüneline İtalya'ya gelince de, kış sporları merkezleri ve geniş sanâyi bölgeleri sıralanmaya başladı. (YBA, s. 176)

Ya dağları delmiş ya dağdan dağa köprü kurup: İtalyan kara yolları politikası, âzamî maddî fedâkârlıklarla, ya dağları delmiş ya dağdan dağa köprü kurup, en sarp ve yalçın arâziyi, arabaların kuş gibi uçabileceği beton yollar hâline getirmiş. (YBA, s. 177)

Yüze yakın tünel ve köprüden geçerek: Böylece, kısa uzun belki yüze yakın tünel ve köprüden geçerek Bard'a geldik. (YBA, s. 177)

Gökten mâyi olarak dökülürken: Bu heybetli şato, bulunduğu tepeye, sanki gökten mâyi olarak dökülürken donuvermiş bir efsâne mâhlukuna benziyordu. (YBA, s. 177)

Seyâhat boyunca: Seyâhat boyunca beni hiç sıkmayan Gülşah, odayı ve hele, büyük fakat tek karyola ve tek yorganı görünce üzüldü. (YBA, s. 177)

Tek karyola ve tek yorganı görünce: Seyâhat boyunca beni hiç sıkmayan Gülşah, odayı ve hele, büyük fakat tek karyola ve tek yorganı görünce üzüldü. (YBA, s. 177)

Gözlüğünü lokantada unuttuğu anlaşıncı: Fakat bu defa da, ağabeyimin, gözlüğünü lokantada unuttuğu anlaşıncı, yemek yediğimiz Sestri di Levanti'ye dönmeye karar verdik. (YBA, s. 178)

Livorno istikâmetinde ilerleyerek: Livorno istikâmetinde ilerleyerek nihâyet Pisa'ya geldik. (YBA, s. 178)

O tarafa gidince: Arkadaşlar o tarafa gidince ben de kiliseye girdim. (YBA, s. 178)

Nezâket ve zarûret olarak: O halbuki bu iki kutbu birleştirmek, o simsiyah kisveler altında gayritabiî bir hayat yaşayan ve yaratılışın rağmına sevitabiîlerini zorlayan bu râhipler ve râhibeler zümresini, biraz olsun ferahlatmak, beri tarafta ise, vahşete ve iptidâîliğe heves eden çıplaklara da, insanlık edep ve vekârını bir zarâfet, nezâket ve zarûret olarak kabul ettirmek gerek. (YBA, s. 179)

Şehrin ara sokaklarında dönüp dolaşarak: Sonra Gülşah'la birlikte şehrin ara sokaklarında dönüp dolaşarak alış verişimizi tamamladık. (YBA, s. 182)

Altı asır efendi olarak: Bir yandan, hür memleket havasından, yarı esir bir rejimin hüküm sürdüğü topraklara doğru gitmenin sıkıntısı, bir yandan da, altı asır efendi olarak yaşayıp buyruk yürütmüş olduğumuz bir eski vatan parçasında olmanın acısı... (YBA, s. 182)

Hiç aranmadan: Halbuki, pasaport kontrolü yaptıran bütün arabalar, hiç aranmadan yollarına devam ettikleri halde, bizi durdurmaları acâyipti. (YBA, s. 183)

Bir şey bulamayınca: Gene bir şey bulamayınca somurtup susmaya mecbur oldular. (YBA, s. 183)

Yarım saatten fazla bir zaman kaybederek: Yarım saatten fazla bir zaman kaybederek yolumuza devam ettik. (YBA, s. 183)

Öğle yemeğini yiyerek: Bir su kenarında öğle yemeğini yiyerek Ljubljana’ya, oradan da Zagreb’e geldik. (YBA, s. 184)

Kopuk olarak: Yirmi beş gün evvel kopuk olarak duran perde, hâlâ tâmir edilmemişti. (YBA, s. 184)

Yalan, zulüm, şiddet ve şirretliği ile yayılıp: O idâre tarzı ki, ne kendi memleketine göz açtırmış, ne de yalan, zulüm, şiddet ve şirretliği ile yayılıp, pençesine düşürdüğü ülkelere nefes alacak bir mazgal bırakmıştır. (YBA, s. 184)

Çöküp dağılırken: Ancak, çöküp dağılırken, ona hizmet eden o kirli ve gâfil zümreler de, bu enkâzın altında ezileceklerini şimdiden düşünseler, acep nasıl olur? (YBA, s. 184)

Neden başarısız olduğunu açıklarken: Bu çalışmada, Bolşevik İhtilâli’nin neden başarısız olduğunu açıklarken, Rusya’nın dışarıdan ithal ettiği bu fikri geliştiremediğini ve ona yeni bir şey katamadığını belirttikten sonra, Marksizm, bir inanç arayışıdır, der ve Marksizmin, darbe yoluyla iktidârı ele geçirdiği ülkelerde, hâkim millî kültüre mağlûp olmasını mukadder görür. (YBA, s. 185)

Novoska’daki Jug Oteli’nden ayrılıp: Böylece de işte, Novoska’daki Jug Oteli’nden ayrılıp Banyaluka’ya geldik. (YBA, s. 187)

Bir suç, tahkîr vesîlesi bir eksiklik olarak: Öyle ki, Türkçe bilmemeyi bir suç, tahkîr vesîlesi bir eksiklik olarak görürlermiş. (YBA, s. 188)

Yaralıları arasında dolaşırken: Yaralıları arasında dolaşırken, yataklardan birinde, yanaklarından kan fişkirircasına pembe çehreli birini görerek, adamcağızın temâruz ettiğini zannetmiş ve: “Oh, oh! Mâşallah... O kadar hasta ve yaralı arasında bir sağlam yüz görmek ne güzel...” demiş. (YBA, s. 188)

Söylediğine söyleyeceğine pişman olarak: Bu defa da Korkut Bey, söylediğine söyleyeceğine pişman olarak, hem özür, hem af dilemiş. (YBA, s. 189)

Yolumuza devam ederken: Yolumuza devam ederken, karşımıza kubbeli, çatılı ve ahşap minâreli başka câmiler de çıktı. (YBA, s. 189)

Bir yeşillik ve su cenneti denilebilecek bu nehrin kıyısında yiyerek: Öğle yemeğini, bir yeşillik ve su cenneti denilebilecek bu nehrin kıyısında yiyerek yolumuza devam ettik. (YBA, s. 190)

Sert ve keskin virajlarla devam ederek: Yol da, bu yüzden sert ve keskin virajlarla devam ederek Yayçe’ye kadar geldi. (YBA, s. 190)

Tahta minârelerin bir görünüp bir kaybolduğu kasabalardan geçerken: Tahta minârelerin bir görünüp bir kaybolduğu kasabalardan geçerken, Türbe isimli bir başka kasabaya girdik. (YBA, s. 190)

Bir câmi ve pencerelerden bakan beyaz başörtülü kadınlar görünce: Gene bir câmi ve pencerelerden bakan beyaz başörtülü kadınlar görünce durduk. (YBA, s. 190)

Geri gelerek: Her gördüğünü sorup öğrenmek ve sahih mâlûmat almaktan hoşlanan İlhan Ayverdi, hemen arabadan indi ve az sonra geri gelerek, burada bir türbe olduğunu söyledi. (YBA, s. 190)

Kendi çoluğumuzun çocuğumuzun gözleri önüne sererek: Hele bu insanların, vatanlarına etmiş oldukları hizmetleri, kendi çoluğumuzun çocuğumuzun gözleri önüne sererek, bu canlı târîh levhalarından onlara, ibret örnekleri göstermeyiz? (YBA, s. 192)

Birer kahve içerek: Oturduk ve birer kahve içerek dinlendik. (YBA, s. 192)

Sağa sola yayılarak: Bir meydanın etrafında, yarım ay şeklinde, sağa sola yayılarak devam eden bu kemerli sıra sıra dükkânlar, tam Türk tipi bir manzûme. (YBA, s. 192)

Türk gücü ile birleşerek: Müslüman îmânı, Türk gücü ile birleşerek bütün bu cennet toprakları zaptetmiş, şehirleri yeni baştan kurmuş, sanat şâheserleri ile bezemiş ve sonunda işte, nâmahremlere bırakıp çekilmiş. (YBA, s. 193)

Hatıra gönüle bakmayıp: Keşki, hatıra gönüle bakmayıp buralara gelmeseydim... (YBA, s. 193)

Şehzâde Beyâzîd'in yüzüne gülünce: Ancak, tâlih, Şehzâde Beyâzîd'in yüzüne gülünce, yenilen Sultan Cem kuvvetlerine verilen cezâ, yerlerinden yurtlarından koparılarak sürülmek olmuş ve bu cengâverlerden bir kısmı, Konya'dan Manastır'ın Kayalar veya Sarıgöl denen semtine gönderilmişti. (YBA, s. 193)

Yerlerinden yurtlarından koparılarak: Ancak, tâlih, Şehzâde Beyâzîd'in yüzüne gülünce, yenilen Sultan Cem kuvvetlerine verilen cezâ, yerlerinden yurtlarından koparılarak sürülmek olmuş ve bu cengâverlerden bir kısmı, Konya'dan Manastır'ın Kayalar veya Sarıgöl denen semtine gönderilmişti. (YBA, s. 193)

Gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca: Fakat Türk'ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana

zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Elinde bir bohça dahi olmadan: Fakat Türk'ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Türk olduğumuzu anlayınca: Türk olduğumuzu anlayınca nasıl ikram edeceğini bilemedi. (YBA, s. 194)

Benim et istemediğimi anlayınca: Hele benim et istemediğimi anlayınca kendi kârını fedâ ederek, etten gayri yemeği de olan bir başka aşçı dükkânına götürdü. (YBA, s. 194)

Kendi kârını fedâ ederek: Hele benim et istemediğimi anlayınca kendi kârını fedâ ederek, etten gayri yemeği de olan bir başka aşçı dükkânına götürdü. (YBA, s. 194)

O gittiğimiz yerden börek alarak: Fakat, bu âlicenaplık karşısında, o gittiğimiz yerden börek alarak tekrar onun dükkânına döndük. (YBA, s. 194)

Kötü kötü şakalaşıp: Bir vakitler, içinde edep ve erkân ile ders okunan bu binâda, şimdi içki içiliyor saçları omuzlarına inmiş hippiler, kötü kötü şakalaşıp eğleniyorlardı. (YBA, s. 194)

Bosna Kaymağı diye: Bizi evvelâ evine, sonra da Bosna Kaymağı diye anılan oraca meşhur bir kır gazinosuna götürmek için ısrar etti. (YBA, s. 195)

Tatsızlık çıkacağını düşünerek: Bu dâveti de reddedecek olursam tatsızlık çıkacağını düşünerek kabul ettim. (YBA, s. 195)

Ayrı ayrı kısımlardan fışkırarak: Su, ayrı ayrı kısımlardan fışkırarak çıkıyor ve dereler göller yaparak birbiri üstüne dökülüp gidiyordu. (YBA, s. 195)

Dereler göller yaparak: Su, ayrı ayrı kısımlardan fışkırarak çıkıyor ve dereler göller yaparak birbiri üstüne dökülüp gidiyordu . (YBA, s. 195)

Bir aşağı bir yukarı kayıp: Bembeyaz kaz sürüleri ise, bir aşağı bir yukarı kayıp duruyorlardı. (YBA, s. 195)

Kur yapıp: 1914-1918 Harbi, Avusturya'yı da, uzun yıllar kur yapıp elde etmeye çalıştığı ve sonunda da, elde ettiği bu topraklardan söküp, Yugoslavya'ya mal ediverdi. (YBA, s. 196)

Elde ettiği bu topraklardan söküp: 1914-1918 Harbi, Avusturya'yı da, uzun yıllar kur yapıp elde etmeye çalıştığı ve sonunda da, elde ettiği bu topraklardan söküp, Yugoslavya'ya mal ediverdi. (YBA, s. 196)

Sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek: Üç yüz kilometreden de fazla devam eden sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek akşam geç vakit Niş'e yirmi beş kilometre kala Morova Alexinaç Moteli'ne indik ve geceyi orada geçirdik. (YBA, s. 197)

Şehirlerin içine girmeden dış yollardan geçerek: Sabahleyin yola çıktık ve Niş'i, Nişka Banya'yı, hep şehirlerin içine girmeden dış yollardan geçerek Bella Palanka'ya geldik. (YBA, s. 197)

Kahve molasını bile orada yapmayı düşünmeyerek: Kahve molasını bile orada yapmayı düşünmeyerek ilerledik. (YBA, s. 197)

Uzaktan görerek: Uzaktan saat kulesini ve Efendimin, içinde çocukluğu geçen yerleri uzaktan görerek ilerlerken, birden karşımıza ziyâret etmen istediğim Filibe Kabristanı çıkmaz mı? (YBA, s. 197)

Güzergâh değişmeden: Halbuki güzergâh değişmeden, kabristan tâ içerlerde kalıyordu. (YBA, s. 198)

Efendilerimin Efendisinin yattığı bu mübârek mâkamı ziyâret ederken: Efendilerimin Efendisinin yattığı bu mübârek mâkamı ziyâret ederken, ne dünyâda idim ne de ukbâda. (YBA, s. 198)

Fatih Sultan Mehmed'in mübârek türbesi içine koyarak: Biri hukuk mezûnu, diğeri lisede iki kızı ve kundağını, Fatih Sultan Mehmed'in mübârek türbesi içine koyarak, Murat Fâtih ismini verdiği, dokuz yaşında birde oğlu varmış. (YBA, s. 198)

Onu yirmi geçe: Tayyâre onu yirmi geçe İstanbul'dan Münih'e hareket etti ve göz açıp kapayıncaya kadar Rumeli toprakları üstüne geldik. (YBA, s. 201)

Münih Havameydanı'na gelince: Münih Havameydanı'na gelince de, yolcuları çıkardıkları kapıdan gümrük kısmına gelinceye kadar, binânın içinde, en az bir kilometrelik koridorları –memurlar, bu binâ içi otobanını, bisikletle geçiyorlardı– yürüdükten sonra yoklama salonuna gelebildik. (YBA, s. 201)

Sıra bizimkine gelince: Sıra bizimkine gelince, memur şöyle bir yüzüme baktı ve bavulun kapağını dahi açtırmadan geçirdi. (YBA, s. 201)

Bavulun kapağını dahi açtırmadan: Sıra bizimkine gelince, memur şöyle bir yüzüme baktı ve bavulun kapağını dahi açtırmadan geçirdi. (YBA, s. 201)

Ağlamakla gülmek arası, tebessüm ederek: Ağlamakla gülmek arası, tebessüm ederek: Merhaba! dedi ve ayak üstü eyyam konuştuk. (YBA, s. 202)

Dehşet duyarak: Sonra da, Kissinger'in, yirmi beş sene sonra, bütün Avrupa'nın komünistleşeceği sözünü dehşet duyarak ifâde etti. (YBA, s. 203)

Günün şartlarını basamak yaparak: Üç asır boyu, dünyânın maddî-mânevî, ilim, irfan ve fen merkezi olmuş bulunan İslâm dünyâsı, şimdi de, günün şartlarını basamak yaparak, kaybetmiş olduğu zirveye yeniden çıkmayı planlamalıdır. (YBA, s. 203)

Îlâ-yı kelimetullah potasında birleştirerek: Salîbe bağlılık, nasıl bütün haçlı devletleri, îcâbı hâlinde, birbirlerine omuz verdirmekte ise, tevhit aşkının da, imân ve İslâm'ı coşturup, îlâ-yı kelimetullah potasında birleştirerek, yeri göğü titretmesi nasıl beklenemez? (YBA, s. 204)

Bir asra varmadan: Mekke'de doğup, Yesrib'de boy atan tevhit, bir asra varmadan, seferleri ile berâber, bilgide, fende, dünyâyı ayağına getiren ilim merkezleri kurarak, batı medeniyetine maya ve sermâye vermiş olduğu nasıl unutulur? (YBA, s. 204)

Dünyâyı ayağına getiren ilim merkezleri kurarak: Mekke'de doğup, Yesrib'de boy atan tevhit, bir asra varmadan, seferleri ile berâber, bilgide, fende, dünyâyı ayağına getiren ilim merkezleri kurarak, batı medeniyetine maya ve sermâye vermiş olduğu nasıl unutulur? (YBA, s. 204)

Çağlar değişip, İslâm dünyâsı, bir atâlet ve rehâvete düşerek kabuğuna çekilince: Fakat, çağlar değişip, İslâm dünyâsı, bir atâlet ve rehâvete düşerek kabuğuna çekilince, "kendinden yabancılaşma" hastalığı, onu kısıkıvrak sarıp kuşattı. (YBA, s. 204)

Örnek teşkil ederek: Öyle ki, iktidârı ellerinde tutan tepedekilerin, gafletli öncülüğü halk kütleleri arasında örnek teşkil ederek sür'atle revaç buldu. (YBA, s. 204)

Genç Kral Faysal, Nâib Prens Abdülillâh ve Başvekil Nûrî Said Paşa ile, iktidâra yakın kimselerin ihtilâlciler tarafından öldürülmeleri konuşulurken: Hele şu misal ne hazin: 1958 Irak İhtilâli ile genç Kral Faysal, Nâib Prens Abdülillâh ve Başvekil Nûrî Said Paşa ile, iktidâra yakın kimselerin ihtilâlciler tarafından öldürülmeleri konuşulurken, Irak Hânedânı'ndan Dr. Şerif Hâzım Bey: "Bu İhtilâli, bizimkiler istedi, çünkü onlar, Araplıklarını unutmuş olan esmer İngiliz idiler." (YBA, s. 204)

Batının kültür imparatorluğu içinde tevhit ters düşen teslis havasını teneffüs ederek: O merkezler ki, çocukları, en körpe çağlarından itibâren, eğitim ve öğrenimlerini,

batının kültür imparatorluğu içinde ve tevhîde ters düşen teslis havasını teneffüs ederek, yurtlarına dönmektedirler. (YBA, s. 205)

Gün olup: Gün olup, memleketinin kumanda köprüsüne, şarklıdan çok katlı olarak oturan bu adamların, kâh Anglosakson, kâh Lâtin, kâh Amerikan kültürü ile kamaşmış gözleri, vatanın da, îmânının da, gerçeklerini yarı görür yarı görmez olarak, akılları kaldığı batı rûhunun peyki olmaktadır. (YBA, s. 205)

Çok katlı olarak: Gün olup, memleketinin kumanda köprüsüne, şarklıdan çok katlı olarak oturan bu adamların, kâh Anglosakson, kâh Lâtin, kâh Amerikan kültürü ile kamaşmış gözleri, vatanın da, îmânının da, gerçeklerini yarı görür yarı görmez olarak, akılları kaldığı batı rûhunun peyki olmaktadır. (YBA, s. 205)

Yarı görür yarı görmez olarak: Gün olup, memleketinin kumanda köprüsüne, şarklıdan çok katlı olarak oturan bu adamların, kâh Anglosakson, kâh Lâtin, kâh Amerikan kültürü ile kamaşmış gözleri, vatanın da, îmânının da, gerçeklerini yarı görür yarı görmez olarak, akılları kaldığı batı rûhunun peyki olmaktadır. (YBA, s. 205)

Bu câzibenin etrâfında dönerlerken: Ve bu câzibenin etrâfında dönerlerken de, artık batının değerleri ve ölçüleri fikriyatlarının, dolayısı ile de artık, karar ve icrâatlarının manivelasıdır. (YBA, s. 205)

Tozu dumana katarak: Tâ ki, üstlerindeki ölü toprağını atacak olan kütleler, o Kızılzelma yolunda, tozu dumana katarak olmazları oldursun. (YBA, s. 205)

Kâh özün kâh gözün ağlayarak: Kırk senedir kâh özün kâh gözün ağlayarak dertlenir durursun. (YBA, s. 205)

Çubuğunu yakıp: O, işini bitirir ve çubuğunu yakıp köşesine çekilir. (YBA, s. 205)

Ne diye: Ne diye hâlâ oradan oraya koşup duruyorsun? (YBA, s. 205)

Bu üç beş günlük saltanatlarının tadını çıkarmak istercesine: Alabildiğine bol, alabildiğine cömert kırların, vâdilerin yeşilliklerini yer yer çeşitli renge boyayan çiçekli ağaçlar ise, sanki bu üç beş günlük saltanatlarının tadını çıkarmak istercesine, mağrur, sıra sıra uzayıp gidiyordu. (YBA, s. 206)

Biraz daha yol alınca: Biraz daha yol alınca, Bavyera köyleri görünür oldu. (YBA, s. 207)

Yanlış taktik kullanarak: Bunun da zararını görecektir olan, yanlış taktik kullanarak savaş açtığı İslâm dünyâsı değil, kendisi, Hıristiyanlık âlemi olacaktır. (YBA, s. 207)

Bir üniversite mensûbu olarak: Necâti Tahralı'nın bir üniversite mensûbu olarak, staj yaptığı fakülte, bütün gücünü sanâyicinin, yâni iş hayâtını yürütenlerin yardımına vermiş. (YBA, s. 207)

Bir bütün olarak: Bu yüzden de harflerin yerle bir ettiği, Almanya, kilisesi, üniversitesi, sanâyii ile yekpâreleşmiş bir bütün olarak, âdeta dünyâya meydan okur hâle gelmiş. (YBA, s. 208)

Hiç dinlenmeden: Hiç dinlenmeden zincirleme yorgunluklarıma bir menfez açmak, biraz toksin atmak üzere, yakınlarımlarımın ve bilhassa Sinan'ın ısrârı ile bu kısa seyâhati ihtiyar etmiş bulunuyorum. (YBA, s. 208)

Evvelki sene Ankara'ya giderken: Evvelki sene Ankara'ya giderken, otobüsün çay molasında girdiğim kahvehânemsi pis, gürültülü yerde elime verilen tostun çeşnisini hâlâ unutamıyorum. (YBA, s. 209)

Zirvelerde uçarcasına dolaşırken: Zirvelerde uçarcasına dolaşırken bu sefâlet ve perîşanlık çukuruna nasıl düştük? (YBA, s. 209)

Köyün kahvehânesine girerek: Sonra, köyün kahvehânesine girerek, kahvelerimizi içtik. (YBA, s. 210)

Necâti talâşlanınca: Necâti talâşlanınca: “Üzülme, bu kadar güzelliğin elbette bir kefâreti lâzım...” dedim. (YBA, s. 210)

Münâsip bir gazino aramaya giderken: Necâti, münâsip bir gazino aramaya giderken ben de, kademeli rıhtımlara bol bol konmuş banklardan birine oturdum. (YBA, s. 210)

Kuğulara yiyecek bir şeyler atarak: Çocuklar, kuğulara yiyecek bir şeyler atarak eğleniyorlar. (YBA, s. 211)

Yol ve mesâfe endîşesini büyük ölçüde hallederek: Gerek yer üstü vâsıtalrı olan otomobil, tramvay ve otobüsler, gerek yer altı ve vâsıtası olan metrolar ve şehrin birçok yerinde bulunan yürür merdivenler, yol ve mesâfe endîşesini büyük ölçüde hallederek halkı rahatlatmış. (YBA, s. 211)

İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken: Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmelhalkın çektiği ıztırapları anlatırken: Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek: Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Bedenî ve rûhî bir mücâdele çemberinden geçmeden: İstanbul şehri-i şehîri sâkinlerinin, işlerine gitmek veya evlerine dönmek için, her sabah ve her akşam, bedenî ve rûhî bir mücâdele çemberinden geçmeden selâmeti bulmalarının imkânsızlığı, bir kere daha gözlerimin önüne geldi. (YBA, s. 212)

Otelden geç vakit çıkarak: Otelden geç vakit çıkarak, biz de yolun kalabalığına karıştık. (YBA, s. 212)

Bu münâsebetle Gandhi vurulup ölürken: Bu münâsebetle Gandhi vurulup ölürken: “Beni bir Mecûsî mi yoksa bir Müslüman mı vurdu?” diye sorup, “Mecûsî vurdu...” cevâbını alınca: “Oh yâ Râbbi çok şükür!” demiş ve iki ayrı din arasına yeni bir fitne kundağı sokulmaya meydan verilmemiş olduğunun sevinci içinde ölmüş bulunduğu hatırıma geldi. (YBA, s. 214)

Mecûsî vurdu... cevâbını alınca: Bu münâsebetle Gandhi vurulup ölürken: “Beni bir Mecûsî mi yoksa bir Müslüman mı vurdu?” diye sorup, “Mecûsî vurdu...” cevâbını alınca: “Oh yâ Râbbi çok şükür!” demiş ve iki ayrı din arasına yeni bir fitne kundağı sokulmaya meydan verilmemiş olduğunun sevinci içinde ölmüş bulunduğu hatırıma geldi. (YBA, s. 214)

Acı tecrübe seneleri geçirip: Maamâfih, acı tecrübe seneleri geçirip olgunlaşmış bulunan Demirel’e kastetmek, ancak bir vatan hâininin düşüneceği kötülük ve düşeceği fâhiş hatâdır. (YBA, s. 214)

Korktuğundan kaçarken: Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri

sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken: Meselâ, kendi gerçeklerinden habersiz kalmış bu yirminci yüz yıl genci, mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken, çoğu zaman, bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp ortaya düşüyor. (YBA, s. 216)

Bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp: Meselâ, kendi gerçeklerinden habersiz kalmış bu yirminci yüz yıl genci, mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken, çoğu zaman, bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp ortaya düşüyor. (YBA, s. 216)

Çam korularının arasından geçerken: Otobüs, çam korularının arasından geçerken birden hava karardı ve şiddetli dolu başladı. (YBA, s. 216)

Dünya dünya olalı: Kim bilir, dünya dünya olalı, insan eli bu sınırları kaç kere ileri geri çekmiş, kaç kere, bir karış toprak için kaç insanın başı omuzları arasından uçup gitmiştir? (YBA, s. 216)

Kaç insanın başı omuzları arasından uçup: Kim bilir, dünya dünya olalı, insan eli bu sınırları kaç kere ileri geri çekmiş, kaç kere, bir karış toprak için kaç insanın başı omuzları arasından uçup gitmiştir? (YBA, s. 216)

Akşam hava kararmadan: Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Metro istasyonuna inerken: Metro istasyonuna inerken ayakta duran bir kadının elindeki gazete veya risâleyi, gelene geçene gösterip satmaya uğraştığını görmüştük. (YBA, s. 218)

Mezheplerine kazanarak bol para ile gözlerini ve karınlarını doyurup: Maalesef, işsiz kalmış ve îman dağarcığı boş bırakılmış Türkleri de mezheplerine kazanarak bol para ile gözlerini ve karınlarını doyurup, Necâti'nin dediği gibi, Katolikliğin ileri karakolu hâline getiriyorlarmış. (YBA, s. 218)

Güzel bir kadını giydirip kuşatıp süslercesine: İnsan himmeti, güzel bir kadını giydirip kuşatıp süslercesine, burayı mâmur ve âbat eylemekte, hiç kusur etmemişti. (YBA, s. 219)

Bu şâhâne kasabayı kıyaslayınca: Ya Eğirdir şehrinin üst üste binmiş gibi şekilsiz binâları ile bu şâhâne kasabayı kıyaslayınca, ağlar hâle gelmemek mümkün mü? (YBA, s. 220)

Bardaksız olarak: Önümüze, bardaksız olarak bir testi getirip koydu ve arkasına bakmadan da dönüp gitti. (YBA, s. 220)

Arkasına bakmadan: Önümüze, bardaksız olarak bir testi getirip koydu ve arkasına bakmadan da dönüp gitti. (YBA, s. 220)

Karşı sâhilde devam ederek: Yol, karşı sâhilde devam ederek Münih'e gidiyor. (YBA, s. 220)

Fâtih millet olarak: Ben, alelusûl, hemen iş, memleket ve târihte fâtih millet olarak damgalanmış Türk evlâtlarının şimdi, dayak attığı ülkelere hizmete gelmeleri hikâyesine girdim. (YBA, s. 221)

Kadın gene cevap vermeyince: Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez" dedi. (YBA, s. 221)

îzah zorunda kalarak: Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez" dedi. (YBA, s. 221)

Bahçenin kalabalığı arasına karışırken: Bahçenin kalabalığı arasına karışırken kadın, belki de bildiği tek Türkçe kelime ile adama seslendi: Mustafa! (YBA, s. 221)

Senelik iznini alıp Türkiye'ye giderken: Muallâ, senelik iznini alıp Türkiye'ye giderken evinin anahtarını bize bıraktı. (YBA, s. 226)

Şehirden çıkar çıkmaz: Şehirden çıkar çıkmaz, gene bir yeşillik dünyâsına girdik. (YBA, s. 227)

Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine: Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine, insan elinin îmarıda kusur etmediği dağlar, vâdiler, tarlalar, bağ ve bahçeler arasına yer yer serpiştirilmiş kasaba ve köylerden geçerek Garmisch'e geldik. (YBA, s. 227)

Kasaba ve köylerden geçerek: Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine, insan elinin îmarıda kusur etmediği dağlar, vâdiler, tarlalar, bağ ve bahçeler arasına yer yer serpiştirilmiş kasaba ve köylerden geçerek Garmisch'e geldik. (YBA, s. 227)

Yol ilerledikçe: Yol ilerledikçe, tepeleri karla örtülü dağ silsileleri başladı. (YBA, s. 227)

Hudûdu geçerken: Hatta Brenner’de hudûdu geçerken kambiyo binâsında kaloriferler çalışıyordu. (YBA, s. 228)

Balzona’ya gelirken: Fakat, Balzona’ya gelirken, yavaş yavaş hava da ısınmaya başladı. (YBA, s. 228)

Araba ile uğraşan Nâdîde’yi beklerken: Parkta, araba ile uğraşan Nâdîde’yi beklerken, yaşlı ve dertli bir İtalyan kadını, bizimle ahbaplık kurdu. (YBA, s. 228)

Hiç nazlanmadan: Hiç nazlanmadan aldı. (YBA, s. 228)

Devlete terk edilerek: Ancak birkaçı müze olmuş veya devlete terk edilerek mektep yapılmış. (YBA, s. 229)

Padova’ya uğramadan, doğru: Padova’ya uğramadan, doğru Venedik’e hareket ettik. (YBA, s. 229)

Padova’ya uğramadan: Padova’ya uğramadan, doğru Venedik’e hareket ettik. (YBA, s. 229)

Kendinden de, düşünmekten de kaçır olalı: Zîra insanoğlu, kendinden de, düşünmekten de kaçır olalı, yeni bir devir başladı. (YBA, s. 229)

Kafa şişirmeden: Amma San Marco’nun keyif sürülen bir geniş meydanı, kahvehâneleri, cam pazarları, sabahtan akşama, kafa şişirmeden, halka zevk veren orkestraları var, eğlenceleri, lokantaları, gazinolar, hülâsa her bir yanını câzip kılan tuzakları var. (YBA, s. 230)

Kırk kapılı hayal dünyâmin daha ilk kanadığı geçerken: Kırk kapılı hayal dünyâmin daha ilk kanadığı geçerken, bu masalın adını da koymuş bulunuyordum: “Süleymâniye Şenliği”. (YBA, s. 231)

Bir araya gelerek: Evvelâ, devleti yanına alan, ihlâs ve samîmiyetle damgalı üç mes’ûl şahsın bir araya gelerek, benliksiz, çekişmesiz, aşk ve şevk ile, nizamlı, programlı ve seviyeli bir çalışmayı benimsemesi gerek. (YBA, s. 231)

Ne diye: Hayâlimin kapılarını daha fazla ne diye açayım? (YBA, s. 232)

Kilidi çevirip: İsteyen, kilidi çevirip, görülmesi gerekenleri arayıp bulabilir. (YBA, s. 232)

Târihe kulak verip: Yıkılmaz bir irâde ile, bükülmez bir bâzûnun, nice olmazları öldürdüğüne şâhit olmuş târihe kulak verip, gayret kemeri kuşanmamız yetmez mi? (YBA, s. 232)

Medenî bir çevre ve çerçeve içine alınmadıkça: Yeryüzünde tek olan Süleymânîye bile, medenî bir çevre ve çerçeve içine alınmadıkça, yâre de, ağıyâre de, nasıl: “Buyur!” denir. (YBA, s. 232)

Tuz-buz ederek: Millî değerlere Tanzimât’la vurulan en ağır yıkıntı kazması, o gün bu gün öylesine işlemekte devam etmiş ki, çiğnediği bütün kıymetleri, tuz-buz ederek enkaz hâline getirmekte kusur etmemiş. (YBA, s. 233)

14 Ağustos'ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince: Sinan’a, 14 Ağustos'ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince, fark verip birkaç zaman daha kalmamda çok ısrar etti. (YBA, s. 233)

Kazancına ortak olurcasına: Fakat elini, kütlenin cebinden çıkarmaması ve kazancına ortak olurcasına mensuplarını sömürmesi çok çirkin. (YBA, s. 234)

On para vermeden: Câmiine on para vermeden girip rahatlıkla ibâdet eden Müslüman, soyguncu olmayan dînin ulviyeti ile ne kadar iftihar etse yeridir. (YBA, s. 235)

İngilizce konuşarak: Masamıza, İngilizce konuşarak müsâade isteyen iki hanımla bir bey gelip oturdular. (YBA, s. 235)

Birbirleri ile Türkçe konuşmaya başlayınca: Birbirleri ile Türkçe konuşmaya başlayınca, müşterek dilin ve müşterek toprağın insanları olduğumuzu anlamak, derhal aramıza bir köprü kurmuş oldu. (YBA, s. 235)

1699 Karlofça Anlaşması ile sona erince: Türk askerlerinin gayretli çalışmaları, 1699 Karlofça Anlaşması ile sona erince kral, bu sefer de kanal çalışmalarını, Münih hapishânesindeki mahkûmlar ve garnizondaki askerlerle devam ettirmiş. (YBA, s. 237)

Telefon ederek: Bu sabah, Stuttgart’tan Günay Önsöz telefon ederek bizi dâvet etti. (YBA, s. 237)

Arabalara ayrılmış bir park yerinde durarak: Orman içinde, arabalara ayrılmış bir park yerinde durarak yemeğimizi yedik. (YBA, s. 237)

Bizi pencerede bekleyen bu sevimli insanlara özür dileyerek: Nâdîde’nin temposu ile hareket ettiğimiz için alelusûl, ancak dörde doğru evi bulup, bizi pencerede bekleyen bu sevimli insanlara özür dileyerek içeri girdik. (YBA, s. 238)

Hakk’a hesap vererek: Hakk’a hesap vererek yaşayanın, Hakk’ın mahlûkundan çekinmesi ne gülünç, ne zavallı bir korkaklık ve aciz. (YBA, s. 238)

Hak olarak: Biz insanların basîret gözümüzden gaflet ve cehâlet perdesini kaldır ki, hakkı hak olarak görelim ve ona uyalım. (YBA, s. 239)

Bâtıl olarak: Bâtılı da bâtıl olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

Ondan da kaçıp: Bâtılı da bâtil olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

Yalnız sana bağlanıp: Bâtılı da bâtil olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

Bir kâfile giderken: Bir kâfile giderken bir başkası onu tâkip ediyor. (YBA, s. 239)

Biliş tutup: Dünyâya gelişin asıl mânâsı işte, bu gideceği yeri bilebilmek ve dünyâya yollamış olanla biliş tutup, ona teslim olmak... (YBA, s. 239)

Tarla alıp: Çoluğunu çocuğunu getirmemiş, gelip de bozulmalarına göz yumamayacağını, biriktirdiği para ile tarla alıp ev yaptırdığını, hem memlekete, hem de âilesine faydalı olduğunu, onların kendi topraklarında rahatça çalıştıklarını anlattı. (YBA, s. 240)

Yakınımızda birbiri ile konuşan gruptan kırk yaşlarında bir başkası da gelerek: Bu arada yakınımızda birbiri ile konuşan gruptan kırk yaşlarında bir başkası da gelerek hemen söze karıştı. (YBA, s. 240)

Türkiye'nin iktisâdî müşküllerinden ve İstanbul'un bakımsızlığından söz ederlerken: Bizimkiler, Türkiye'nin iktisâdî müşküllerinden ve İstanbul'un bakımsızlığından söz ederlerken, adamcağız: Oğlum, demiş, o işleri bir tarafa bırakarak. Bizim için en büyük tehlike, komünizmdir. Memleket o tarafa sürükleniyor. Evet, burada komünist yuvaları var. Buranın kafası bize uymaz. Bir de, şu insanlık tarafları, bize hiç mi hiç uymuyor, dedi. (YBA, s. 240)

O işleri bir tarafa bırakarak: Bizimkiler, Türkiye'nin iktisâdî müşküllerinden ve İstanbul'un bakımsızlığından söz ederlerken, adamcağız: Oğlum, demiş, o işleri bir tarafa bırakarak. Bizim için en büyük tehlike, komünizmdir. Memleket o tarafa sürükleniyor. (YBA, s. 240)

Müslüman olduklarını hissederek: Müslüman olduklarını hissederek “Selamünaleyküm” dedim. (YBA, s. 241)

İlâç vererek, çocuklarına yardım ederek: Sarı saçlı, beyaz tenli genç misyonerlerin, sazdan evlerde oturan siyâhî yerlilerin hastalarına ilâç vererek, çocuklarına yardım ederek “civilisation” adı altındaki misyonerlik faâliyetlerini gösteriyordu. (YBA, s. 241)

Kur'an emrine uyarak: Onun için de, Kur'an emrine uyarak İslâm: “Senin dînin sana, benimki bana...” diyerek, hiçbir kavmin î mânî ile oynamıyor. (YBA, s. 242)

Senin dînin sana, benimki bana diyerek: Onun için de, Kur'an emrine uyarak İslâm: “Senin dînin sana, benimki bana...” diyerek, hiçbir kavmin î mânî ile oynamıyor. (YBA, s. 242)

Bizans; Avar, Peçenek ve uzların akımlarının hücum ve tehdîdi altında yaşarken: Son asırlarını siyâsî rekâbet, iç ve dış gâileler içinde geçiren Bizans; Avar, Peçenek ve uzların akımlarının hücum ve tehdîdi altında yaşarken, bu Türk boylarının beylerine, prenslik ve toprak gibi imtiyazlar vermek ve bu kalabalıktan elde edebildiklerini Ortodoks kilisesine bağlamak sûretiyle nefes almak imkânını buluyordu. (YBA, s. 242)

Hak emrini öne sürerek: İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

İtâat ederek: Nitekim Yavuz da, hak buyruğu ile karşısına çıkan şeyhülislâmına itâat ederek boyun eğmiştir. (YBA, s. 243)

Birer tebliğ ile katılmamızı isteyerek: “A Communication Prepared for the Islamic Conference” ismini verdiği toplantıya, Türkiye adına birer tebliğ ile katılmamızı isteyerek dâvet etmiş bulunuyor. (YBA, s. 247)

İster istemez: Memleket hudutlarından her çıkışında, ister istemez yaptığım mukâyeseler, toprağımın eksiklerini, acı tablolar hâlinde gözlerimin önüne serer. (YBA, s. 247)

Üst üste yığılıp: Bahâ biçilmez bir târih hazînesi üstünde oturan Türk evlâdının, asırlar boyu üst üste yığılıp tabakalaşmış o millî hazînenin kapılarını açıp, düşmanın yağma etmesine zemin hazırlaması ne hazine ve ne acı... (YBA, s. 248)

O millî hazînenin kapılarını açıp: Bahâ biçilmez bir târih hazînesi üstünde oturan Türk evlâdının, asırlar boyu üst üste yığılıp tabakalaşmış o millî hazînenin kapılarını açıp, düşmanın yağma etmesine zemin hazırlaması ne hazin ve ne acı... (YBA, s. 248)

Düşman buyruğuna körlemeden: Amma gene ne yazık ki Türk evlâdını, düşman buyruğuna körlemeden itâat edecek gaflet karanlığına iten biziz. (YBA, s. 248)

Millî değer olarak: Millî değer olarak elde ne kalmışsa, yaktık yıktık, inkâr ettik. (YBA, s. 248)

Dil, din, târih, an'ane ve iftiharlar zırhı alınarak: Zîra sırtlarından dil, din, târih, an'ane ve iftiharlar zırhı alınarak setr-i avret edecek bir örtüleri dahi kalmadı. (YBA, s. 249)

Millî değerlerle zırhlandırıp: Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

İşçiye sâhip çıkarak: Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

İyi hesaplanıp düşünülerek: Yolcuların her türlü ihtiyaçları çok iyi hesaplanıp düşünülerek kurulmuş bir minyatür şehirden farksız. (YBA, s. 249)

Yolcuları çağırircasına: Ne ise ki, belimin feryat etmeyeceği rahat görünürlü mobilyalar, yolcuları çağırircasına sıralanmıştı. (YBA, s. 249)

Etrâfı dolaşp: Bir ara etrâfı dolaşp geldi ve en üst katta bir kilise olduğunu söyledi. (YBA, s. 250)

Tayyâreye doğru yol alırken: Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

Din adamı adı altında yetişerek: Heybeliada'nın tepesinde âdeta, Ada'yı ikinci ve sun'î bir tepe gibi sarmış Ortodoks Ruhban Mektebi ve bu mektepten din adamı adı altında yetişerek bütün Balkanlar'a dağılan komitacıları düşündüm. (YBA, s. 250)

Ne hâle düştüğünü görmezlikten gelerek: Yeryüzünün eşsiz ve tevhitçi dîni İslâmiyet'in kifâyetsiz bir program ve taassupla, boğazı sıkılmış bir îman anlayışı ile ne hâle düştüğünü görmezlikten gelerek örtbas etmek, dîne de vatana ihânet... (YBA, s. 251)

Bu din adamı namzetlerinin kafalarında filizlendirilerek: İstisnâlar hâriç, İslâm'da olmayan sertlik, zarâfetsizlik, taassup, bu din adamı namzetlerinin kafalarında filizlendirilerek memlekete dağıtmakta. (YBA, s. 251)

Vâiz olarak: İmam, hatip, vâiz olarak câmiî elinde tutan din adamına, cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek ona, medenî içtimâî ve târihî Türk-İslâm terbiyesi, bilmem neden verilmez? (YBA, s. 251)

Cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek: İmam, hatip, vâiz olarak câmiî elinde tutan din adamına, cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek ona, medenî içtimâî ve târihî Türk-İslâm terbiyesi, bilmem neden verilmez? (YBA, s. 251)

Nefislerinin boyunduruğu altından çıkararak: Böylece de, din adamı olmaya namzet bulunan kütlenin ilmî, insânî, mânevî ve millî bir gâyeden mahrûmiyetleri, onları, nefislerinin boyunduruğu altından çıkararak bir muhâsebeli ve ciddî eğitim görmemiş olmalarından ileri gelmekte değil midir? (YBA, s. 251)

Muhâsebe ve kontrolden mahrum olarak: Bir mânevî düzen, muhâsebe ve kontrolden mahrum olarak yetişmiş din adamlarından yarın, imam, hatip, vâiz ve müftü olduklarında, cemiyeti mayalayacak bir ruh iffeti, ilim ve îman aşkıyla cilâlanmış zengin ve medenî bir dünya görüşü ve amel üstünlüğü nasıl beklenebilir?(YBA, s. 252)

İslâm'ın mübârek çehresine nefsânî çamurlar sürmenin vebal ve mes'ûliyetini yüklenmiş olarak: Şerrin ve fesâdın âleti olan bu kimseler, fânî dünyânın ednâ menfaati için, İslâm'ın mübârek çehresine nefsânî çamurlar sürmenin vebal ve mes'ûliyetini yüklenmiş olarak, ilâhî mahkeme karşısına acaba nasıl ve ne yüzle çıkacaklardır? (YBA, s. 252)

Bir taksi çağırarak: Geç vakit bir taksi çağırarak, Sinan'la berâber şehri şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 255)

Haçı kamalaştırarak: Kadir kıymet bilmez mutaassıp İspanya ise, ilme ve irfâna su katan siyâsî çekişmelerin açtığı gedikten içeri sıza sıza, âkıbet dünyâyâ parmak ısırtan bir medeniyeti, haçı kamalaştırarak kalbinden vurmuştur. (YBA, s. 255)

Fırsat buldukça: Annemle büyük annem, fırsat buldukça baş başa oturup tatlı tatlı konuşmak îtiyâdında idiler. (YBA, s. 255)

Pembe köşkü anneme göstererek: Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek: “Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüzünle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlemin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

O tarafa bakarak: Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek: “Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüzünle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlemin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

Ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak: Öyle ya... ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak meydana getirilen bir eserin, çok kere, yapıp hazırlayana değil, ummadığı, hatta belki de istemediği kimselerin istifâdesine kaldığı, az mı görülmüştür. (YBA, s. 256)

Bir karış toprağı bile boş bırakılmamış 138 kilometre devam eden köy, kasaba ve şehirleri geçerek: Bir karış toprağı bile boş bırakılmamış 138 kilometre devam eden köy, kasaba ve şehirleri geçerek Kurtuba’ya geldik. (YBA, s. 256)

Daha şehre yaklaşırken: Daha şehre yaklaşırken, ilk göze çarpan Endülüs devrinden kalma köprü ile Kale-yi Kâdim ve Roma Kapısı oldu. (YBA, s. 256)

Otobüslerden inerken: Fakat otobüslerden inerken, kalabalığın arasında bir rivâyet dalgalanmaya başladı. (YBA, s. 257)

Toplu olarak: Bu söylendi, orta kısmı kiliseye çevrilmiş câmide, toplu olarak namaz kılınmasına papazların müsâade etmedikleri keyfiyeti idi. (YBA, s. 257)

Otobüslerden iner inmez: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerek değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüzün yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Kahkahalar atarak: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya

gölerek değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüzn yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Güle konuşı: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kakhahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerek değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüzn yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Gölerek değil ağlayarak: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kakhahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gölerek değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüzn yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Sinan'a palto ve çantasını emânet ederek: Sinan'a palto ve çantasını emânet ederek tuvâlete giren Kosovalı Ahmet Bajrush isimli genç Arnavut delegeyi hayli beklemek îcab etti. (YBA, s. 258)

Kuldan korkup çekinerek: Amma bize, prensipleri için yaşamayı öğretmiş olan Efendim, kuldan korkup çekinerek, Hakk’ın gazabını dâvet etmemize nasıl râzı olunurdu? (YBA, s. 258)

İspanyollar tarafından yıkılırken: Endülüs Devleti, İspanyollar tarafından yıkılırken, bu Katolik anlayışının Araplara revâ gördüğü zulüm, elbette yeni sâhiplerinin kontrolünde açılmış böyle bir konferansta dile getirilmezdi. (YBA, s. 258)

Hesaplı kitaplı söz alarak: İlminde ve îmânında samîmî olan delegelerin bir çoğu ise, hesaplı kitaplı söz alarak, târih, coğrafya, sosyoloji ve antropoloji mevzûlarında bile, çekingence konuştular. (YBA, s. 259)

Bir devletin siyâsî propagandası olarak: Hulâsa, bu azim külfetlerle meydana getirilen şatafatlı kongrenin, İslâm birliğine doğru adım atacak yerde bir devletin siyâsî propagandası olarak kapanmaya mahkûm bulunduğu aşikârdı. (YBA, s. 259)

Cuma namazı kılınırken: Cuma namazı kılınırken, uçsuz bucaksız câminin bir köşesinde oturdum. (YBA, s. 259)

Dünya durdukça: Muhakkak ki Endülüs'ün bu memlekete devrettiği mîras, dünya durdukça duracak bir gânimet... (YBA, s. 259)

Paşam koştı bende koşayım, dercesine: Namaz kılındığı müddetçe, rehberlerinin refâkatinde yirmi, yirmi beş kişilik seyyah grupları, paşam koştı ben de koşayım, dercesine, anlar anlamaz, câminin içinde dönüp dolaşırlar. (YBA, s. 259)

Anlar anlamaz: Namaz kılındığı müddetçe, rehberlerinin refâkatinde yirmi, yirmi beş kişilik seyyah grupları, paşam koştı bende koşayım, dercesine, anlar anlamaz, câminin içinde dönüp dolaşırlar. (YBA, s. 259)

Daha içindekilerin ayaklarını yere bastırmadan: Söylendiğine göre, bugün Libya'daki Rus nüfuz ve buyruğu o mertebede bulunuyormuş ki, Pakistan'dan işçi getiren bir tâyyareyi daha içindekilerin ayaklarını yere bastırmadan geri çevirmişler. (YBA, s. 260)

İş kontratlarını feshederek: Daha evvel dâvet edilmiş bulunan Pakistanlıların da, iş kontratlarını feshederek memleketlerine iâde etmişler. (YBA, s. 260)

Katı bir dindarlık kılıfına sokularak: Memleketini aşırı bir taassubun çemberi içine hapseden Kaddafi, böylece, bir taraftan İslam'ın izzet ve şerefının, katı birdindarlık kılıfına sokularak muhâfaza edileceğini zannederken, beri tarafta, İslâm'a da, insana da düşman bir rejimin yandaşlığını yapmakta bulunuyor. (YBA, s. 260)

Muhâfaza edileceğini zannederken: Memleketini aşırı bir taassubun çemberi içine hapseden Kaddafi, böylece, bir taraftan İslam'ın izzet ve şerefının, katı bir dindarlık kılıfına sokularak muhâfaza edileceğini zannederken, beri tarafta, İslâm'a da, insana da düşman bir rejimin yandaşlığını yapmakta bulunuyor. (YBA, s. 260)

Türkiye'deki millî ve târihî realitelere sırt çevirerek: Sevil Konferansı münâsebeti ile İspanya'ya gelmiş olan Libya'lı vazîfeliler de, Türkiye'deki millî ve târihî realitelere sırt çevirerek bâtıla angaje olmuş zavallı marksistlere ne kadar da benziyorlar. (YBA, s. 260)

Yeşillikli bir yoldan geçerek: Kurtuba'da, gene Endülüs devrinden kalma son derece sevimli ve Ortaçağ mîmârîsi husûsiyeti olan binâların bulunduğu, dar, yeşillikli bir yoldan geçerek, öğle yemeği yenecek lokantaya doğru gidiyoruz. (YBA, s. 261)

Çala söyleye: Birkaç defa, çala söyleye salonu dolaşıyor, alkışlanıyor ve misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra da, gene alkışlarla binâdan ayrılıyorlar. (YBA, s. 261)

Bizim içimiz sızlarken: Şu halde, Arap saltanatının son buluşu ile bizim içimiz sızlarken, bu yıkılış, onların gurûru ve iftihârı.. (YBA, s. 261)

Toprağın altına kaçıp: Su, toprağın altına kaçıp saklanmıştır. (YBA, s. 262)

Çamurları delip: Ne bilinir, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Aşağıdan yukarı doğru adım adım Müslümanların eline geçerken: Böylece, İtalya aşağıdan yukarı doğru adım adım Müslümanların eline geçerken, nihâyet Arap orduları, Cenova ve İsviçre'ye kol atmış ve Roma'yı tehdit eder olmuşlardır. (YBA, s. 262)

Câhil ve taassup dar boğazına sıkışmış ruhban sınıfının oyununa gelerek: Amma, bir yandan da bu pencereden İslâm dünyâsını seyreden garp, bir yandan da, câhil ve taassup dar boğazına sıkışmış ruhban sınıfının oyununa gelerek o yüz kızartıcı haçlı orduları safında hizmete koşmuştur. (YBA, s. 262)

Vahşî ve dört ayaklı insanları yok ederek: Vahşî ve dört ayaklı insanları yok ederek sevâba girecekleri tebşîrâtı ile göz boyayan papazların telkinleri hilâfına, İslâm coğrafyasının bir irfan ve medeniyet dünyâsı olduğunu görmekle, müstevlîlerin içinden, İslâm'a iltihak eden kâfileler küçümsenmeyecek bir yekûn teşkil etmiştir. (YBA, s. 263)

Dünya haritası çizdirerek: Ebû Abdillâh el-İdrîsî'ye yazdırdığı Nüzhet il-Müşfi İhtirâk il-Afâk isimli coğrafya eserinden başka bir de dünya haritası çizdirerek, batıya bu pencereden son bir ışık verdirmiştir. (YBA, s. 263)

İslâm'ın uzattığı dost elini iterek: Ancak, muayyen bir dereceden sonra suyun buz olması gibi, kıskançlığın aşırılığı da nefrete döner olduğundan, haçlı dünya, bu rûhî zaafın pençesinde, İslâm'ın uzattığı dost elini iterek geri çevirmiştir. (YBA, s. 264)

İş, rekâbet, mücâdele ve nihâyet hâkimiyet kavgasına dönüp: Bundan sonra da iş, rekâbet, mücâdele ve nihâyet hâkimiyet kavgasına dönüp çığrından çıkmıştır. (YBA, s. 264)

Vahşet içinde büzülüp kalmışken: Haçlı âlem, on beşinci asra kadar, küçük bir coğrafya parçasında cehâlet, hatta vahşet içinde büzülüp kalmışken, yavaş yavaş toparlanıp birleşir olmuştur. (YBA, s. 264)

Devamlı olarak: Bu arada, devamlı olarak kilisenin de mutaassıp ve merhametsiz kışkırtmaları ile maddeci güçler, İslâm âlemini yaralayıp yorgun düşürmüştür. (YBA, s. 265)

İslâm âlemini yaralayıp: Bu arada, devamlı olarak kilisenin de mutaassıp ve merhametsiz kışkırtmaları ile maddeci güçler, İslâm âlemini yaralayıp yorgun düşürmüştür. (YBA, s. 265)

Rus emperyalizminin barbar, şirret ve katı duvarına toslayıp: Fakat, 1939 İkinci Cihan Harbi ile batının mağrur kapitalist felsefesi, Rus emperyalizminin bar bar, şirret ve katı duvarına toslayıp tuzla buz olmuştur. (YBA, s. 265)

Kendilerini bir malzeme kabul edip: Batının varlık ve dirlik kaynağı olan müstemlekeleri dahi, kendilerini bir malzeme kabul edip sömürmüş gaddar efendilerini, kâh alaya alarak, kâh itip kakarak, kâh savaşıarak, topraklarından sürüp çıkarmışlardır. (YBA, s. 265)

Kâh alaya alarak, kâh itip kakarak, kâh savaşıarak: Batının varlık ve dirlik kaynağı olan müstemlekeleri dahi, kendilerini bir malzeme kabul edip sömürmüş gaddar efendilerini, kâh alaya alarak, kâh itip kakarak, kâh savaşıarak, topraklarından sürüp çıkarmışlardır. (YBA, s. 265)

Batı denen devi kalbinden vurarak: İşte bu hezeyandan faydalanan sinsi Rus politikası da, gerek fikir, gerek aksiyon planında açtığı yaylın ateşi ile, batı denen devi kalbinden vurarak, onu çürümeye terkedilmiş bir posa hâline getirmeyi dış siyâsetinin temel gâyelerinden biri olarak benimsemiştir. (YBA, s. 265)

Toprağı öpercesine: Her tarafta âdetâ toprağı öpercesine ince ince akan sular var... (YBA, s. 266)

Misafir olarak: Gökkubbe altına adâletii hür düşüncüyü, içtimâî nizamı ve tek Allah inanışını getirmiş olan İslâm, artık bu topraklara ancak misafir olarak gelebiliyor. (YBA, s. 267)

Parazit fikirleri yıkıp: İslâm, parazit fikirleri yıkıp tasfiye etmiş ve hiçbir milletin inhisarında olmamıştır. (YBA, s. 267)

Elden ele, gönülden gönüle geçirip: Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak: Nihâyet sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak, yüz elli kişi olduklarını ve üç senedir de İslâmiyet'i kabul etmiş bulunduklarını açığa vuruyorlar (YBA, s. 268)

Bu Katolik ülkenin üstünden bir perde çekip: Amma, sanki bir el, artık Sevil denen bu İspanya şehrinin, hatta bu Katolik ülkenin üstünden bir perde çekip, asırların arkasında kalmış târihi göstermek istiyor. (YBA, s. 268)

Şâhâne bir îtibâra lââyık görülerek: Endülüs hükümdarları tarafından, şâhâne bir îtibâra lââyık görülerek, ağızlarına inci ve mücevher doldurulan gözde şâirlerden biri miydi? (YBA, s. 270)

Portakal ve limon ağaçlarının altından geçerek: Portakal ve limon ağaçlarının altından geçerek arabalarımıza bindik ve geç vakit Sevil'e geldik. (YBA, s. 270)

Gidip gelmenin 1000 kilometre olduğunu zannederek: Granada ise daha uzaktı; gidip gelmenin 1000 kilometre olduğunu zannederek kâfileye iştirak etmekten vazgeçmek, Emin Bey'lerle Sinan'ı geçirmek üzere aşağı inmiştim. (YBA, s. 270)

500 kilometre olduğu söylenince: Bu sırada, mesâfenin gidiş geliş 500 kilometre olduğu söylenince, arkadaşlara iştirâki tercih ettim. (YBA, s. 270)

Düşmana uyup: Bir zamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vuruşmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

O kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine: Bir zamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vuruşmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

İklimin sıcaklığı hesâba katılarak: İklimin sıcaklığı hesâba katılarak binâların duvarları kalın ve pencereler hem içerlek hem de küçük tutulmuş. (YBA, s. 270)

Büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek: Oldukça büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek nihâyet Granada'ya geldik. (YBA, s. 271)

Ârızalı arâziye uyarak: Ârızalı arâziye uyarak, kademe kademe yapılmış olan bu müstakil binâ, muhteşemdi. (YBA, s. 271)

Kasırlarda süsleyerek: Elhamra'yı kurmuş olan üstüme medenî anlayış, hiç şüphesiz o güzel ovaları da bol yeşillikler, yer yer korular, kasırlarda süsleyerek kim bilir etrâfa da, nasıl bir cennet manzarası vermiş olmalı idi. (YBA, s. 271)

Bir kere daha ortaya koyarak: Tanıştığımız yıllardan beri, samîmiyet, vatanseverlik, îman ve ihlâslı bir efendiliği nefsinde toplamış olan Emin Bilgiç Bey ile

yapmakta olduğumuz bu seyâhat, kendisi hakkındaki kanâatimin ne kadar isâbetli olduğunu, bir kere daha ortaya koyarak, düşüncemi teyit etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 273)

Harf ve kelime olarak: Endülüs sultanlarının, içten dışa vuran inanç ve dünya görüşleri, harf ve kelime olarak, “Lâ gâlibe illallah”, Allah’tan başka gâlip yoktur, hükmünde karar etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 273)

Bu topraklar Arapların elinde iken: Bu topraklar Arapların elinde iken de, tek gâlip Allah’tı. (YBA, s. 273)

Bîcâreliğinden kurtarıp: İnsanoğlu, o gâlip olan Hak karşısında kendisinin ne kadar zavallı, ne kadar âciz olduğunu bilse, yerin göğün tek gâlibi olan Allah, bu bîcâre insanı, bîcâreliğinden kurtarıp kendisiyle aynileştirirdi. (YBA, s. 273)

İster istemez: İslâm’ın, her dîne, her inanca saygılı oluşu karşısında, haçlı âlemden de, ister istemez, bu aranıyor. (YBA, s. 274)

Bir plakayı oradan söküp: En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Yerli yerine geçerek: Gene fevkalâde hazırlanmış bir büfe, nutuklar ve bir de konserden sonra, herkes yerli yerine geçerek yola devam edildi. (YBA, s. 274)

İspanya’ya hareket ederken: Memlekette sert uzun bir kış geçirmiş ve İspanya’ya hareket ederken de, soğuk havanın emirleri gereğince giyinmiştik. (YBA, s. 275)

Soğuk havanın emirleri gereğince: Memlekette sert uzun bir kış geçirmiş ve İspanya’ya hareket ederken de, soğuk havanın emirleri gereğince giyinmiştik. (YBA, s. 275)

Bu idrâke varmadan: Bu idrâke varmadan, selâmet ve huzur aramak ne abes bir gayretti. (YBA, s. 275)

Canlı olarak: Fakat, tahmin edeceğimiz bu sebep, az sonra, canlı olarak karşımıza çıktı. (YBA, s. 275)

İspanyol raksı ile renklendirip: Dört kadın, bir erkek ve gitarlı bir sanatkârla bir şarkıcı, misâfirlerin son gecesini İspanyol raksı ile renklendirip şevklendirmeye başlamışlardı bile. (YBA, s. 276)

El ayak burarak: Evvelâ toplu, sonra tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak yapılan bu klasik İspanyol raksı, misâfirleri hayli coşturdu. (YBA, s. 276)

Yarıda keserek: Biz ise, gece yarısına kadar süren eğlenceyi yarıda keserek, Sinan’la berâber odalarımıza çıktık. (YBA, s. 276)

Görebildiğimiz vazîfelilere vedâ ederek: Sabahleyin, görebildiğimiz vazîfelilere vedâ ederek Sevil’den Madrid’e hareket ettik. (YBA, s. 276)

İçeri girerken: İçeri girerken Emin Bilgiç Bey’e: “Beş gün saray sâfası sürdüren de Allah, bu karanlık otele getiren de gene Allah” dedim. (YBA, s. 276)

Bu ocaktan sıçrayıp: Kıvılcıma benzeyen ilim ve sanatın bu ocaktan sıçrayıp bir başka yeri tutuşturması nasıl önlenirdi?(YBA, s. 278)

Gün olup Endülüs de yer yer ve yavaş yavaş Müslümanların elinden çıkar olunca: Avuç içinden kayan su gibi, gün olup Endülüs de yer yer ve yavaş yavaş Müslümanların elinden çıkar olunca, Madrid’de de İslâm hâkimiyeti sona erdi. (YBA, s. 278)

Osmanlı hükümdârı İkinci Bâyezid’den yardım ister olunca: Malaga şehrini kaybeden Müslümanlar, Osmanlı hükümdârı İkinci Bâyezid’den yardım ister olunca, Türk’ün eli, bu kılıç artığı dindaşlarına uzanacaktı. (YBA, s. 278)

Endülüs medeniyeti söylerken: Böylece Akdeniz’in bir ucunda, Endülüs medeniyeti söylerken, kudret ve haşmeti, şarka da, garba da hükmeder olmuş bulunan Osmanlı’ya, bundan böyle Müslüman-Türk bayrak ve medeniyetini dünyânın üç kıtasına götürmek yolu açılmış bulunuyordu. (YBA, s. 278)

Bankadan para bozdurup: Bankadan para bozdurup bu eksiği telâfi etmemiz de asla mümkün değildi. (YBA, s. 279)

Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca: Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca biz de, yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek borcumuzu ödemiş olduk. (YBA, s. 279)

Yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek: Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca biz de, yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek borcumuzu ödemiş olduk. (YBA, s. 279)

Kafalarımız, günlerdir dinlediğimiz konferanslarlayüklü olarak: Kafalarımız, günlerdir dinlediğimiz konferanslarla yüklü olarak, tayyâreye girdik. (YBA, s. 279)

Böyle bir muhâsebe yaparak: Halbuki şu anda, böyle bir muhâsebe yaparak tortuları karıştırmamak daha iyi olacaktı. (YBA, s. 279)

İlerideki koltuklara doğru giderken: Hareket saatini beklemek üzere, ilerideki koltuklara doğru giderken, hanımın birinin, bize kendi yanındaki kanapeyi işâret etmiş olduğunun farkında olmadım. (YBA, s. 279)

Sinan çağrıldığımızı söylediğinde: Ancak, Sinan çağrıldığımızı söylediğinde o tarafa doğru gittik. (YBA, s. 279)

Oturur oturmaz: Oturur oturmaz da dâvet eden hanım, Türkçe olarak hatır sordu ve bir vatandaşa tesâdüf etmenin rahatlığı içinde konuşmaya başladı. (YBA, s. 280)

Türkçe olarak: Oturur oturmaz da dâvet eden hanım, Türkçe olarak hatır sordu ve bir vatandaşa tesâdüf etmenin rahatlığı içinde konuşmaya başladı. (YBA, s. 280)

Dişi ile, tırnağı ile kazıyıp: İsrail çöllerini, dişi ile, tırnağı ile kazıyıp mâmur eden Yahûdinin millî ve dînî gayreti, ne yazık ki Türk evlâdında sıfıra inmiş. (YBA, s. 280)

Daha yola çıkarken: Amma daha yola çıkarken başkalarının, koca koca valizleri arasında, benim boy pos fakîri çantamdan âdetâ utandım. (YBA, s. 282)

Suya batıp çıkmış kedi gibi, ıslanmış olarak: Neyse, sıkıcı bir bekleyişten sonra, o nâzenin bavulum, suya batıp çıkmış kedi gibi, ıslanmış olarak, kırıta kırıta geldi. (YBA, s. 282)

Sinan'ınki boy gösterince: Arkadan da Sinan'ınki boy gösterince kapıp kontrol memurunun önüne gittik ve tamam işâretini aldık. (YBA, s. 282)

Ayakta ve üşüyerek: Yirmi dakika ayakta ve üşüyerek beklediğimiz bu gümrüklenme mahalli, yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca salaş bile sayılmazdı. (YBA, s. 283)

Yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca: Yirmi dakika ayakta ve üşüyerek beklediğimiz bu gümrüklenme mahalli, yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca salaş bile sayılmazdı. (YBA, s. 283)

İsimleri geçtikçe: Seyâhat notları arasında, isimleri geçtikçe, haklarından kısaca söz ettiğim dost ve yâran dışında, münâsebet düşmediği için, bahsedemediğim, daha yüzlerce sevgilinin, hatırları kalmış gibi üzüntü duymaktayım. (YBA, s. 283)

Hak selâmı ile selâmlarken: Şurada, bir îman merkezinin heyacânı etrâfında toplanmış bulunan dindaşlarımı Hak selâmı ile selâmlarken, böyle bir toplantıya iştirak etmek fırsatını vermiş olan zevâta da ayrıca teşekkür etmek isterim. (YBA, s. 285)

Nefsânî istek ve menfaatlerin tamâ'ına düşerek: Dikkat etmek gerek ki, o Men ü Selvâ'yı, o ilâhî maîdeyi beğenmeyen eski kavimler gibi, İslâm da, soğan sarımsak mesâbesinde olan, nefsânî istek ve menfaatlerin tamâ'ına düşerek, bu nîmeti geri çevirmek gafletine kapılmasın. (YBA, s. 285)

Rehâvet payı olduğunufark ederek: Amma ne yazık ki bu çile ve esârette, kendisinin de gaflet ve rehâvet payı olduğunu fark ederek, selâmetinin, nifakta değil, ihlâslı bir birlikte olduğunu görmek istememektedir. (YBA, s. 286)

Bir ana babanın evlâdı olarak: Biz, Müslüman bir ana babanın evlâdı olarak dünyâya gelmiş olmakla, İslâm'ı hazır bulduk ve bir mirâsyedi gibi de onu rastgele savurarak uyuşup gevşedik. (YBA, s. 286)

Bir mirâsyedi gibi de onu rastgele savurarak: Biz, Müslüman bir ana babanın evlâdı olarak dünyâya gelmiş olmakla, İslâm'ı hazır bulduk ve bir mirâsyedi gibi de onu rastgele savurarak uyuşup gevşedik. (YBA, s. 286)

Büyük muhârebe diye: Bir ahlâk âbidesi olan Resûlullah, gazâları, küçük muhârebe, nefisle savaşı ise, büyük muhârebe diye vasıflandırıyor ve ümmetinin de kendi ahlâkını örnek almasını istiyor. (YBA, s. 287)

Şirk ve küfürden temizlenmeden: Orası şirk ve küfürden temizlenmeden bu makâma, Allah'ın birliği sancağı nasıl dikilirdi?(YBA, s. 288)

Mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden ırak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden ırak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden irak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Müslüman olmak isteyince: Hazret-i Hamza'nın ciğerlerini çıkarması, Resûl-i Ekrem'in elemi mûcip olmuş bulunmasına rağmen, günün birinde, bu adam da nedâmet ve mahçûbiyetle Müslüman olmak isteyince, bu sâyede ona ve kıyâmete kadar bütün günahkârlara ümit ve tesellî kapısı açan "lâ taknetû min rahmetillah" âyet-i kerîmesi nâzil olmuştu. (YBA, s. 289)

Medeniyetini bir atlama taşı yaparak: İslâm'ın zuhûru ve yayılışı asırlarında koyu bir cehâlet, hatta vahşet içinde olan batı, tevhitçi İslâm kültür ve medeniyetini bir atlama taşı yaparak, hazır ne bulmuşsa almış, sonra da, nankör evlât psikolojisi ile, sütünü emdiği anasını ve ekmeğini yediği babasını inkâr edivermiştir. (YBA, s. 291)

En üst seviyede ilerlerken: Endülüs'ün hâkimiyet ve medeniyeti en üst seviyede ilerlerken, bir yandan da îmar, ticâret ve sâneyi hayâtı görülmemiş bir noktaya ulaşmış bulunuyordu. (YBA, s. 291)

Yaşayış şeklini bile taklit ederek: Bir üstün irfânı zirveleştiren Arap kültürü, Pirene Dağları'nı aşarak Fransa'ya, İtalya ve Sicilya'ya da geçmiş, derebeyleri, genç prenslerini Sicilya medreselerine gönderir olmuşlar, hatta bunlar, zihnî bilgilerini aldıkları Müslümanların, yaşayış şeklini bile taklit ederek, kılık kıyafetlerinde dahi Arapları örnek tutmuşlardır. (YBA, s. 292)

Allah'ın Resûlü olarak tanıtarak: Şu var ki, İslâm ordularını bağrılarına basan bu kütlelerin efendilerine Hz. Muhammed, Mekke fethinden evvel elçiler göndermiş, kendisini Allah'ın Resûlü olarak tanıtarak dîne dâvet etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 293)

Adı sanı duyulmamış bu mecbur sese cevap vermek lüzûmunu dahi hissetmeden: Fakat gerek Bizans, gerek İran imparatorları ve gerek Mısır Umûmî Vâlisi, o zamâna kadar adı sanı duyulmamış bu mecbur sese cevap vermek lüzûmunu dahi hissetmeden, elçileri geri çevirmişlerdi. (YBA, s. 293)

İlim adamları, yazarlar, sanat, sâneyi erbâbı ve tâcirler şebekesiyle örülüp: İşte bu birlikçi prensip de, iyi teşkîlatlanmış idâreciler, kahraman kumandanlar, dünya

çapında ilim adamları, yazarlar, sanat, sâneyi erbâbı ve tâcirler şebekesiyle örölüp sağlama alınmış bulunuyordu. (YBA, s. 293)

İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak: Ne ki, asıl mühim olan, İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak örgüleşmiş bulunan bu îman ordusu, ne yapmış ve ne yapmak istemişse, beşeriyete hidâyet getiren îlâ-yı kelimetullah aşkından kuvvet, şevk ve cesâret almış, fiilini, kavlini ve kendini hep bu üstün gâyeye adayarak yapmıştır. (YBA, s. 293)

Kendini hep bu üstün gâyeye adayarak: Ne ki, asıl mühim olan, İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak örgüleşmiş bulunan bu îman ordusu, ne yapmış ve ne yapmak istemişse, beşeriyete hidâyet getiren îlâ-yı kelimetullah aşkıdan kuvvet, şevk ve cesâret almış, fiilini, kavlini ve kendini hep bu üstün gâyeye adayarak yapmıştır. (YBA, s. 293)

Bu putperest ilmeihtidâ kisvesi giydirerek: Bir Greko-Romen kültürünün mîrasçısı olan İslâm, bu putperest ilme ihtidâ kisvesi giydirerek, âdeta onu, batının gözlerini açacağı zamanlar için, muhâfaza ve tedvin etmiştir. (YBA, s. 294)

Zâtî şahsiyetlerinden ölerек: Böylece de bu gâlipler, zâtî şahsiyetlerinden ölerек, istîlâ ettikleri kavmin kültür ve medeniyeti içinde kaybolup gitmişlerdir. (YBA, s. 294)

Romalılarla temas eder etmez: Cermenlerin Romalılarla temas eder etmez Romalılaştıkları gibi. (YBA, s. 294)

Yarım asır geçmeden: Çin'i mağlûp eden Moğolların, yarım asır geçmeden, âdeta Çin medeniyetini devam ettirmek vazîfesiyle bu topraklara girmiş olmaları gibi... (YBA, s. 294)

Siyâsî hudutların üstünden aşip: Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşip îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsanî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

Darmadağınık olan İslâm dünyâsının ipuçlarını yakalayıp: Zîra ısmarlama fikir adamı, ısmarlama ahlâh adamı ve gene ısmarlama îman adamı bulunmayacağına göre, fikren de, mânen de, darmadağınık olan İslâm dünyâsının ipuçlarını yakalayıp birleştirecek bir merkezî otoriteyi, dört başı mâmur ulu bir rehberi, temennî ve tavsiyelerle kazanmak düşünülemez. (YBA, s. 296)

Gaflet perdelerini yırtarak: Tâ ki bu merkez etrâfında peteklenecek olan İslâm, maddesini de, mânâsını da saran gaflet perdelerini yırtarak kendine gelsin. (YBA, s. 296)

Onlar da benim... karşılığını alınca: Ya bu şeker, bu un? Onlar da benim... karşılığını alınca: Öyle ise neden helva yapıp yemiyorsun? demiş. (YBA, s. 296)

Onun miyânesini getirip: Ancak onun miyânesini getirip ağız tadı haline koyacak bir usta el gerek. (YBA, s. 296)

2.4.3.2.Sıfat-fiil Grubu Biçiminde Oluşanlar

Trene bindiğimizde: Trene bindiğimizde, hiç kimse birbirini tanımıyordu. (YBA, s. 19)

Etrâfımıza baktığımızda: Fakat etrâfımıza baktığımızda, daha kucakta sıra bekleyen sayısız kundak gördük. (YBA, s. 67)

Yorgun olarak yola koyulduğumuzda: Yorgun olarak yola koyulduğumuzda, Floransa şehrinin bende çok uzun yaşayacağını hissediyordum. (YBA, s. 68)

Gece dokuzda Cenevre'ye geldiğimizde: Fakat gece dokuzda Cenevre'ye geldiğimizde, yüzlerce otelin hiçbirinde yer bulamadığımızdan ancak Lausanne yolunda ve şehre sekiz kilometre mesâfede bulunan Versoix kasabasındaki Auberge de Lion d'Or'da kalabildik. (YBA, s. 73)

Az sonra, otomobile bindiğimizde: Az sonra, otomobile bindiğimizde İlhan: “Türkler!” dedi. (YBA, s. 79)

Aynı yabancı muhitte büyüüp evlendiklerinde: Hele bu çocuklar da aynı yabancı muhitte büyüüp evlendiklerinde, ismen dahi Türk olmayacaklar. (YBA, s. 115)

İnci'lere geldiğimizde: İnci'lere geldiğimizde üç buçuk olmuştu ve zavallı Erdener, ikinci defa telefona gitmek için kapıdan çıkmak üzere idi. (YBA, s. 121)

Analarını bırakarak suya koştuklarında: Yavrular çıkınca, analarını bırakarak suya koştuklarında, kuluçka anaya, dere kenarında çırpınmaktan başka çâre kalmadığı gibi, bize de, ayrı tohum ve ayrı tabiatta yetiştirdiğimiz nesiller karşısında, elem ve ızdırıp çekmek düşüyor. (YBA, s. 128)

Otele döndüğümde: Otele döndüğümde Güner Babakurban telefon etti. (YBA, s. 222)

Stuttgart'a geldiğinde: Son seçimlerden evvelki Milli Eğitim Bakanı, Stuttgart'a geldiğinde, bu mesele bahis mevzû olmuş ve o zaman vekil bey, sanki mecmûayı kendi

vekâleti çıkarmıyormuş ve neşri için de imzâsı yokmuş gibi: “Benim bu mecmûadan haberim yok!” deyivermiş. (YBA, s. 238)

Yarın, imam, hatip, vâiz ve müftü olduklarında: Bir mânevî düzen, muhâsebe ve kontrolden mahrum olarak yetişmiş din adamlarından yarın, imam, hatip, vâiz ve müftü olduklarında, cemiyeti mayalayacak bir ruh iffeti, ilim ve îman aşkıyla cilâlanmış zengin ve medenî bir dünya görüşü ve amel üstünlüğü nasıl beklenebilir? (YBA, s. 252)

Daha Ankara'daki Libya Sefâreti'ne teslim ettiğimizde: Hatta bu tebliği, daha Ankara'daki Libya Sefâreti'ni teslim ettiğimizde, bunu sosyalist geçinen idârenin kabul edeceği dahi şüpheli bulunuyordu. (YBA, s. 261)

Otele döndüğümüzde: Otele döndüğümüzde gece yarısı çoktan geçmişti. (YBA, s. 275)

Memleketten ayrılıp buralara gelmiş olmalarının sebebine temas ettiğimizde: Memleketten ayrılıp buralara gelmiş olmalarının sebebine temas ettiğimizde: Kabâhat anamızda babamızda... Bizi onlar getirdiler, dedi. (YBA, s. 280)

2.4.3.3.Sıfat Tamlaması Biçiminde Oluşanlar

En: Türkiye'nin en fazla seyyah çeken köşesi olan Antalya'da turistin gözünü de gönlünü de okşayacak hediyelik eşya olarak, yerli sanayi mâmûlü bulmak imkânsızlığı. (YBA, s. 14)

Kendisine: “Eğer, hayâtınızın en büyük hizmetini görmek istiyorsanız, maiyetinizdeki, gençlere, millî târihî istikamette yol gösterin” dedim. (YBA, s. 16)

Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici zamanının, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefine de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Marsilya da dâhil, Fransa'nın en cenûbundan Paris'e kadar olan 800 kilometrelik mesâfede, nice sevimsiz Ataköy örnekleri mevcut. (YBA, s. 19)

Fakat Paris, galiba dünyanın en pahallı şehirlerinden biri. (YBA, s. 22)

Kocalarına destek olan kadınlar cetvelinin en başında sayılsa revâdır. (YBA, s. 22)

Belki Fransa içinde altmışı yetmiş bulan “palais”li, “royal”li, “saint”li isimlerden Paris’teki 30-40’ının, şu anda, en az, sekiz on tânesini ezbere sayabilirim: İşte Saint Placide, Saint Michel, Saint Etienne, Saint Sulpice, Saint Martin, Saint Jacques, Saint Claude, Saint Augustin, Saint Philippe de Roule, Saint Germain des Prés.” (YBA, s. 34)

Yaşama ve tüketim modeli değiştirilmek istenen cemiyetin iktisâdî yapısına, şartlarına uygun tedbirler alınmaması Tanzîmat’ın en zayıf tarafı olmuştur. (YBA, s. 39)

Ya, dünyânın en mütekâmil Türk eyerlerini atıp, Avrupa’nın kullandığı iptidâî eyerlere rağbet, batıyı bile güldürmemiş miydi? (YBA, s. 40)

Aynı kitap, İngiltere’de köprü mühendisliği tahsil eden Edhem Bey ismindeki bir Türk’ten naklen, Birmingham Ticâret odası’nın en görünür bir yerine konmuş, şöyle bir levhadan bahseder (YBA, s. 40)

Bu tahrîbattan, ne yazık ki âile müessesesi dahi masûn kalamamış ve can evine düşen kurt da memleketin bu en küçük fakat en sağlam hücrelerini için için kemirir olmuştur. (YBA, s. 42)

En kötüsü, Türk’ün binlerce yıllık geçmişinden artakalan değerlere sâhip çıkmanın değil, çıkmamanın îtibar gördüğü ve göreceği devirlerin parazit dalkavukları, dört duvar arasında atıp tuttukları frenkperestliği, meydanlarda ve efendilerinin karşısında alkışlamaktan geri kalmıyorlardı. (YBA, s. 42)

Bahçenin en güzel hayvanları, âhû, geyik ve leyleklerdi. (YBA, s. 49)

Fransa’nın politik, iktisâdî ve hatta içtimâî kaderi Yahûdilerin elinde olduğu için, hemen Moşe Dayan’ın heykelini, koskoca bir İsrâil bayrağı ile en göz önüne koyuvermişler. (YBA, s. 49)

Günün en kalabalık saati idi. (YBA, s. 52)

Amma nasıl da hesaplı, zevkli ve en güzel olanı yapmış, akıl almaz. (YBA, s. 53)

Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken de, en kısası yüz metre, en uzun bir kilometre olan tüneller başladı ve adetleri yirmiyi geçen bu tüneller saatlerce devam etti. (YBA, s. 61)

Maamâfih, kendi kendimizi yıkışımıza acıyan ilk yabancı, bu sefir olmadığına göre, kulağımızı biraz olsun etrâfımıza vermek, herhalde yapılacak işlerin en âkılânelerinden biri sayılsa gerek. (YBA, s. 63)

İşte bu da, mâzîye sığınmayı ve mâzîyi âdetâ mumlayıp yaşar hâle getirmeyi bilmanın en büyük örneği. (YBA, s. 64)

Surları, aşılmaz duvarları, müstahkem burçları, kuleleri ile en yüksek yerlere gelip kök salmış şatolar, ekseriyâ bir komşu şato ile tepeden tepeye birbirlerini gözlercesine kurulmuş gibi idi. (YBA, s. 72)

Bu seyâhatte belki de bana en fazla tesir eden, dağların hâhim noktalarına dışını tırnağını geçirmişçesine yerleşmiş şatolar oldu. (YBA, s. 72)

Chamonix, kış sporlarının en harâretli geçen merkezlerinden biri ve dünyânın en yüksek teleferiki de burada. (YBA, s. 73)

Bir buçuk aydır Avrupa'nın dört büyük devletinin enbelli başlı şehirlerini gezdik. (YBA, s. 82)

Târihte Şehit Ali Paşa denen bir başka vezir de var ki, belki dünyânın en muhteşem düğünü yapılarak Üçüncü Sultan Ahmed'in kızı ile nikâhlanan, pâdişâhın bu gözde silâhdârı, düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce, kim bilir sarayda ne vâveylâlar kopmuş ve ne gözyaşları dökülmüştü? (YBA, s. 87)

Muhakkak ki Balkanlar'ı kaybederken, Türk soyuna revâ görülen en vahşî, en zâlim işkence, Bulgarlar tarafından yapılmıştır. (YBA, s. 91)

Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, “Sırbistan'ın en kötü târihi nedir?” gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu târihin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hıristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir târihin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor. (YBA, s. 100)

En sonunda Nordbahn Oteli'ne yerleştik. (YBA, s. 102)

Bence, burası, Avrupa'nın en tatlı, canlı, mânâlı köşelerinden biri. (YBA, s. 105)

Şirin, ufacak dükkânlardan müşteri taşıyor, mahallî sanayî, o daracık Ortaçağ sokaklarında alabildiğine tâlip buluyor ve en hoş, bu şehirde doğmuş, fakat göçebe gibi, bütün hayâtı, memleketinin dışında geçmiş Mozart'ı yaşıyorlar ve burada hayat, onunla başlayıp onun havası içinde devam ediyor. (YBA, s. 105)

Çocuklukta, en iyi arkadaşım kitaplar olduğundan, bu seviyeli mecmûadan çok hoşlanırdım. (YBA, s. 115)

Galiba, dervişin en büyük kârı, suçunu bilip onu izâle yoluna gitmeyi başarabilmesi, hiç değilse, bu yolda gayret göstermesi değil mi? (YBA, s. 121)

En basiti, saçlarımızdan teller dökülüyor, yerine yenileri çıkıyor. (YBA, s. 125)

Yahûdinin bugün de en korktuğu silâh, Türk'ün siperi silâhı olan tasavvuftur. (YBA, s. 137)

En güzeli de, her evin bir bahçesi oluşu idi. (YBA, s. 138)

Fakat gerek planı, gerek binâları ve gerek çiçekli bakımlı bahçeleriyle, bizim en lüks sayfiye semtlerimizin fevkinde. (YBA, s. 141)

Esâsen gelenlerin birçoğu da, üç beş kuruştan gayrı, memlekete, metot, ciddiyet, gayret gibi, çalışma yolunda, en mübrem ve lüzumlu unsurları değil, Avrupa'nın ahlakî lâubâliliğini, zaaf ve düşkünlüğünü getiriyorlar. (YBA, s. 144)

Şeyh Efendi'ye Seyyide Hanım'ı tanıyıp tanımadığını, kabrinin nerede olduğunu sordum.

-İşte... diyerek en arka sıradaki bir sandukayı gösterdi. (YBA, s. 153)

Şehrin ne mûtenâ bir semtinin belki en güzel binâsında oturuyor. (YBA, s. 157)

Aosta, bunların en belli başlı olanlarından. (YBA, s. 176)

İtalyan kara yolları politikası, âzamî maddî fedâkârlıklarla, ya dağları delmiş ya dağdan dağa köprü kurup, ensarp ve yalçın arâziyi, arabaların kuş gibi uçabileceği beton yollar hâline getirmiş. (YBA, s. 177)

En hazini, komünist rejim denen Allahsız ve dolayısıyla da, insânî vasıfları körleştiren ve piçleştiren idâre tarzı, vicdânî mes'ûliyet anlayışına değil, zor ve korkuya dayandığından, bütün bu insanlardan, kula karşı mes'ûl olmayacak kadar vazîfe beklenir. (YBA, s. 184)

Bu, iki milletin yekdiğerine gösterebileceği en sıcak yakınlık değil de nedir? (YBA, s. 188)

Zîra büyüklerimin de onlara karşı olan muâmelesinde, ayrılığa delâlet edecek en küçük bir îmâdan dahi eser bulunmazdı. (YBA, s. 188)

Şu iki haftalık dinlenme günlerinde, Necâtîcik bana değil gazete getirmek, Köln radyosunun Türk spikerinden dinlediği en basit haberleri dahi söyleyemiyor. (YBA, s. 214)

Belki de gördüğüm tabiat güzelliklerinin en müstesnâlarından biri denebilirdi. (YBA, s. 219)

Almanya'nın Avusturya hudûduna en yakın şehri. (YBA, s. 227)

En dikkate değer manzara da, San Marco Kilisesi'nin önünde yere çakılmış sekiz metre uzunluğundaki iki bayrak direğinden sarkan muazzamiki bayrak. (YBA, s. 230)

Venedik Cumhûriyeti'nin, çoktandır târîh mezarına gömülmüş bulunmasına rağmen, hâlâ bayrağı saygı görüyor ve en mühimi de, İtanya Birliği'ne hâlel getireceği endîşesi diye bir korkuya yol açmıyor. (YBA, s. 230)

Millî değerlere Tanzimât'la vurulan en ağır yıkıntı kazması, o gün bu gün öylesine işlemekte devam etmiş ki, çiğnediği bütün kıymetleri, tuz-buz ederek enkaz hâline getirmekte kusur etmemiş. (YBA, s. 233)

Çeşitli iktisâdî ve mâlî tertipleri yüzünden, dünyânın en zengin müessesesi kilise. (YBA, s. 235)

Üstelik, akıllı, dirâyetli ve en mühimi de, ârif ve şuurlu. (YBA, s. 240)

Yeryüzünün en zengin müessesesi olan kilisenin bu seferberliği karşısında, İslâm âleminin eli kolu bağlı. (YBA, s. 242)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Bir ara etrâfı dolaşıp geldi ve en üst katta bir kilise olduğunu söyledi. (YBA, s. 250)

Öyle ki, yıllar süren o kanlı iç savaşta en müessir silâh, muhakkak ki kilise olmuş. (YBA, s. 250)

Onun için de kendini din adamı zanneden bir takım zavallıların elindeki en tesirli silâh, taassuptur. (YBA, s. 251)

Altmış beş sene evveline kadar Osmanlı Devleti'nin hudutları içinde Libya, yâni, Trablus, Fezzan ve havâlisi, Osmanlı Devleti'ne en sâdık ve en bağlı ülkelerinden biri idi. (YBA, s. 260)

En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Şu gökkube altında, fertlere de, cemiyetlere de, belki en lüzumlu ve en artırıcı vazîfe, insanoğlunun kendi kendisine karşı dürüst olmak seviyesini bulması idi. (YBA, s. 275)

İspanya'nın en temiz ve lüks otelinde beş gün beş gece ağırlandık. (YBA, s. 276)

Günün birinde, belki burası da dünyânın en güzel meydanlarından biri olacaktı. (YBA, s. 283)

Böyle bir teşebbüs ise, Arap yarımadasının, asırlar boyu kökleşmiş an'ane ve âdetlerine karşı gelmek, içtimâî ve iktisâdî hayatlarına en ağır darbeyi vurmak demektir. (YBA, s. 288)

Vizigot devletinin iç mücâdeleler ve taht kavgalarıyla perişan memleketi, kısa zamanda yeryüzünün en mâmur ülkesi oluvermişti. (YBA, s. 291)

Endülüs'ün hâkimiyet ve medeniyeti en üst seviyede ilerlerken, bir yandan da îmar, ticâret ve sâniyi hayâtı görülmemiş bir noktaya ulaşmış bulunuyordu. (YBA, s. 291)

Çok: En hâzini, herkesin çok neş'eli olması idi. (Y.B.A, s. 14)

Yanımdaki yaşlı ve nekre adam, buranın çok zengin bir yer olduğunu söyledi ve “C'est le pays de moutarde” (Burası hardal ülkesidir) dedi. (YBA, s. 19)

Her ne kadar beşerin hâfızası nankör ise de, çok şükür ki, önümüzde, unutmak nedir bilmeyen târih var. (YBA, s. 20)

Târihin çok iyi bilip tespit ettiği o hazin tabloyu Mustafa'ya anlatırken zavallı genç de, bu çileli devri bütün acılığı ile yaşamış olan kadını, teskin etmeye uğraşıyordu. (YBA, s. 29)

Zîra bizim müzelerimizin yanında, Louvre olsun, Versailles olsun, çok zayıf kalmakta... (YBA, s. 29)

Çok eski bir Fransız âilesinin kızı imiş. (YBA, s. 31)

Gece, Madame Egg Simon'a çok şiddetli yağmura rağmen, gittik. (YBA, s. 35)

Bizim içtimâî yapımız ise, çok farklı şartlara sâhip bulunuyordu. (YBA, s. 38)

İçinde, sandallar dolaşan çok büyük bir gölü de var. (YBA, s. 47)

Bol su ve çok geniş bir yeşillik sâha içindeler. (YBA, s. 47)

Kraliçe, daha evvel Sultan Aziz'in Paris seyâhatini iâde maksadiyle İstanbul'a gelmiş ve bu ziyâret, çok büyük tezâhürlere vesîle olmuş, İstanbul'dan da Mısır'a gitmişti. (YBA, s. 50)

Bir kere, çok büyük ve âdeta sosyetenin ve bir dinlenme buluşma karargâhı. (YBA, s. 51)

Fakat Cangüzel, bir büyük insan talâkati ile, akıl almaz derecede dil döküp beni, “Bizim bahçemiz” dediği, ve evlerinin çok yakınında olduğu için hemen hergün gittikleri Butte Chaumont Parkı’na davet etti. (YBA, s. 52)

Sonra: “Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm’ın uluğunu bularak da Müslüman oldum” dedi. (YBA, s. 57)

Biz de, gençliğin, hele kendisini münevver sayan yarı aydınların cehâletinden bahsederek, bu işin çok yerinde olacağını söyledik. (YBA, s. 58)

Çok şükür İlhan Ayverdi’nin İstanbul’daki sancıları gelmiş. (YBA, s. 58)

Bu şehirde, on beşinci asırdan kalma çok büyük bir şato var. (YBA, s. 60)

Ağır sanâyii olan, zirâatte, sanatta çok ileri gitmiş bulunan İtalya, bir ilim müessesesi olan üniversitenin tam karşısında, bu türlü mânevî inancı hoş ve tabîî görüyor. (YBA, s. 61)

Çok büyük bir sâhayı kaplayan harâbe, âdeta şehrin boynunda bir gerdanlık. (YBA, s. 63)

Ancak, önünden bütün bir Roma’nın ve binlerce seyyâhın gelip geçerken görebileceği çok geniş bir duvara, gayet cesim dört adet taştan harîta hakkedilmiş. (YBA, s. 63)

Yorgun olarak yola koyulduğumuzda, Floransa şehrinin bende çok uzun yaşayacağını hissediyordum. (YBA, s. 68)

Halbuki çok büyük, temiz, fevkalâde güzel binâları, villaları var. (YBA, s. 72)

İtalya’nın, bizim iklimimize çok benzeyen coşkun ve hârikulâde tabiatı içinden gece gece, nihâyet Alper’in eteklerine ulaştık. (YBA, s. 72)

Berrin Hanım on beş senedir yaşadıkları bu ülkedeki Türk dostlarına haber vermek: “İşte geldiler, bunlar, beni ben yapan kapının insanları...” diye etrâfına tanıtmak üzere kalkmaya davrandıkça, biz, vaktimizin çok dar ve ağabeyiminde biraz keyifsiz olması yüzünden kalabalık çağırmasına mâni oluyorduk. (YBA, s. 77)

Öğleden evvel de, dört tarafı ile şehre bakan çok yüksek bir tepeye oturmuş heybetli ve azametli Helburn Şatosu’na gittik. (YBA, s. 80)

Bad Ansse isimli çok büyük, mâmur bir sanâyi şehrinde sayılamayacak kadar çok küçük köy ve kasabalardan geçtik. (YBA, s. 81)

“Genç, derdini anlatırken: “Anam babam nasıl konuşurlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim. Arkadaşlarım arasında beni küçük düşüren alayların arkası kesilsin diye çok muvaffak bir talebe olmayı denedim. Amma, gene işe yaramadı. İşte bizde bu yoktur. Hoca, talebesi ile alay etmez.” dedi. (YBA, s. 85-86)

Aydınlık, rûhânî, güzel, çok güzel bir şehir olan Filibe, gözlerinden yaş eksik olmayan güzeller gibi mahzun. (YBA, s. 92)

Çok zor ve basit kelimelerle konuşuyordu. (YBA, s. 98)

Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Çok samîmî bir hâli vardı. (YBA, s. 109)

Bu ziyâret, onlar için de çok tatlı bir sürpriz oldu. (YBA, s. 111)

Sonra Royal Saint Marie Kilisesi’nin önünden geçip, Grand Place’a gelip, çok eski, âdeta Ortaçağ havası taşıyan bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 117)

Zirâ orta kısmın etrâfına bir hudut çekilmiş ve çok büyük bir sâha, mozaiklerle halı hâline getirilmeye başlanmıştı. (YBA, s. 117)

Çok zarif ve kaliteli bir sanat sergisi gibi. (YBA, s. 119)

On yedinci asırdan îtibâren giyilen kadın ve erkek kıyâfetleri, gayet ustaca ve çok ifâdeli bir anlayışla camekânlarda teşhir edilmişti. (YBA, s. 124)

Asrın modasına göre işlemeli, dantelli, ipek yakalı ve dar paçalı, bol paçalı, dik yakalı, düz yakalı, hepsi de çok ağır malzeme ile yapılmış bütün bu elbiseler, kim bilir zamânında kimlere ne türlü gurur vermiş, kimleri kıskandırmış, kimlerin büyüklük duygularını beslemişti? (YBA, s. 124)

Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan oteline götürmek isteyince, Mügül de, kendi memleketi olan Gümüşhâne’de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Zavallı, bir otel odasında tek başına, çok sefil yaşıyormuş. (YBA, s. 129)

Çok hazin olmakla berâber, gerçek olan şu ki, bir Müslüman Türk, ister Amerika ‘da ister Avrupa’da olsun, ikinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan, bulunduğu memleket tarafından eritilerek, o toprağın malı oluyor. (YBA, s. 136)

Zürich'ten çıkıp St. Gottard'a doğru giderken, küçük fakat çok güzel bir meydanlıkta durarak çikolata almak istedik. (YBA, s. 145)

Çok yanlış düşünüyorsun...(YBA, s. 145)

Yugoslavya, seyyâhın değerini çok iyi takdir etmiş ve halka yaptığı tazyîki yumuşatarak, evlere misâfir kabul etme izni vermiş. (YBA, s. 146)

Karalara doğru derinlemesine girmiş çok büyük bir koyu, araba ile dolaşmaya lüzum kalmadan, vâsıtaları karşıya geçiren bir feribot hareket etmek üzere idi. (YBA, s. 147)

Yugoslavlar, turizm nedir, bir memleket için seyyah, nasıl bir hazînedir, bunu çok iyi kavramış ve tedbirini de ona göre almış olduklarından, Avrupalı turistler, mevsimin geçmek üzere olmasına rağmen, hâlâ Dalmaçya sâhillerinde, bu sâhillerin, modern otellerinde, zimmerlerinde, gostionalarındalar. (YBA, s. 147)

Yeni binâ, otel ve tesislerin yanı sıra, şehrin bir de, çok eski, daracık sokağı olan bir kısmı vardı. (YBA, s. 148)

Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafı beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Sonra bütün malların ellerinden nasıl alındığını, 1750 metrekarelik çok kıymetli bir yer için kırk senede ödenmek üzere iki bin lira gibi ağza almaya değmez bir istimlâk bedeli takdir edildiğini, bunu da Şeyh Haydar Efendi'nin kabul edip imzâladığını böylece bütün mülkleri ile berâber onun da gittiğini anlattı. (YBA, s. 154)

Zengin ve çok sevimli bir çarşısı var. (YBA, s. 168)

Otel bulmakta bir hayli müşkülât çektikse de, sonunda, Steinlechner isimli, bir tarafı cadde diğer tarafı nehir ve önünde bir de cennet gibi bir bahçesi olan çok temiz güzel bir otele yerleştik. (YBA, s. 169)

Kavuşmaları çok harâretli oldu. (YBA, s. 170)

Leman Gölü'nün kıyıları diğer İsviçre göllerine nazaran çok daha mûnis ve tatlı. (YBA, s. 174)

Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d’Or’un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug’a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

1969’dan bu yana ise yollar, Avrupa’nın diğer memleketlerine nazaran çok büyük farkla ilerlemiş. (YBA, s. 176)

Çok büyük bir limanı ve dağlara çıkan mahalleleri var. (YBA, s. 177)

Öğle yemeğini, bir Akdeniz sâhil şehri olan çok tatlı, sevimli Sestri di Levanti’de yedik. (YBA, s. 178)

Ticârethâneleri ve sâbit işportacılaran kurulu çarşıları ile de, çok hareketli bir alışveriş merkezi. (YBA, s. 180)

İtalyanlar memleketlerini ihyâ eden bu kalabalığın ceplerini boşaltmasını çok iyi biliyorlar. (YBA, s. 181)

Şu bir ay içinde çok iç içe, iyi zamanlar geçirdik. (YBA, s. 181)

Herhalde bu seyâhat, onun için de çok kazançlı bir yolculuk odu. (YBA, s. 181)

Çok büyük ve tâmir görmüş bir de şatosu var. (YBA, s. 182)

Şehre hâkim tepede de, çok büyük ve çok eski bir kale var. (YBA, s. 190)

Hatta içlerinden, çok temiz, kibar ve asil bir hanım, âilemizin gelinlerinden biri bulunuyor. (YBA, s. 191)

Tabiat da çok güzeldi, ikramcı ev sâhipleri de çok tatlı insanlardı...(YBA, s. 195)

Yarı kısmı modern, yarı kısmı mahallî mîmârî tarzında yapılmış çok büyük, çok ferah ve son derece îtinâ ile döşenmiş bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 208)

Bu vak’alar, ferdî bir üzüntüden çok öte, içtimâî bir yara. (YBA, s. 213)

Fakat içi çok ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorla alabildiğine zenginleştirilmiş. (YBA, s. 217)

İsviçre göllerinin etrâfındaki villaları hiç de aratmayan muhteşem ve çok zengin bir dekor. (YBA, s. 220)

Her türlü rahat imkânları olduktan başka, çok zevkle de döşenmiş. (YBA, s. 226)

Elbette, hayvanı sevmek, insan muhabbetinin gerektirdiği mükellefiyet, mes’ûliyet ve bilhassa ferâgattan çok daha kolay... (YBA, s. 227)

Sözün bu mecrâya dökülmesi ile dertlerini deşmek ihtiyâcını duyan Fransız Hanım birçok kilisenin ve kilise mensuplarının gayriahlâkî ve çirkin tutumlarını anlatmaya başlamış ve çok iyi tanıdığı bu cemaatin iç yüzü portrelerini çizmekte de, bir hayli ileri gitmiş. (YBA, s. 234)

Bu da onlara çok ağır geliyormuş. (YBA, s. 234)

Okuyup yazması olmayan, fakat şifâhî ve millî kültürden nasîbi bulunan câhil bir kişiden daha çok tehlikeli olan bir kütlenin mensupları idiler. (YBA, s. 235)

Kendisine, Türkistan’a dâir anlattığı çok mühim hâtıraları toparlayıp yazmasını ricâ ettim. (YBA, s. 236)

Bir de, bana çok acı gelen bir hâdiseden haberdar oldum. (YBA, s. 238)

Bu arada entârili, çok esmer bir adamla, daha açık renk ve çok tatlı bir kadın ve iki çocuk geldiler. (YBA, s. 241)

Yolcuların her türlü ihtiyaçları çok iyi hesaplanıp düşünülerek kurulmuş bir minyatür şehirden farksız. (YBA, s. 249)

Sevil Konferansı, bugün için de, ilerisi için de ümit verici bir toplantı mâhiyetinde olmamakla berâber, dâvet edilen Müslüman delegeler arasında çok değerli kimselerin bulunması ve bunlardan bâzıları ile ayrı ayrı tanışmış olmaklığımız, istikbâbele açılan birer ümit penceresi sayılabilirdi. (YBA, s. 257)

Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Öyle ki, evimizde misâfir bulunduğu müddetçe çok rahat, alâkalı ve dostça konuştuğu hâlde, burada, âdeta yabancı ve bizimle temastan çekingen ve ürkek. (YBA, s. 261)

Siyasî bakımdan da, İslâm'ın îmânından gelen güvenve rahatlık, bu seviyeden çok aşağı kalmış Hristiyan idrâkinde, adına kıskançlık denen psikolojik bir tahammülsüzlük meydana getirmiştir. (YBA, s. 264)

Ancak, cümle âlem dediğimiz benî beşer, ne yazık ki, bu idrak seviyesinden çok geride bulunuyor. (YBA, s. 267)

Tahminlere göre Libya, en az, otuz milyonu, bu komşu ülkenin emrine vermiş, onlar da bu vesîle ile, çok usta oldukları turistik işlerde bol bol kendilerini gösterecek fırsatı bulmuşlar. (YBA, s. 269)

Bir baştan bir başa uzayan bu balkonlardan, çok aşağıda olan İspanya ovaları, âdeta çökmüş gibi yerle berâber görünüyor. (YBA, s. 271)

Bir müddet sonra, bu defa da arabalar, çok güzel bir bahçenin önünde karar etti. (YBA, s. 274)

Âilece, çok uzun senelerdir İsviçre’de çalışıyorlarmış. (YBA, s. 280)

Müslüman milletler ve onların idârecileri bilmelidir ki, politik rekâbet ve menfaatlerine destek umarak, şeytânî suflörlerinin tâlîmatları gereğince, fedâ ettikleri târihî ve İslâmî değerler, Müslümanlık âleminin, tek gâye etrâfında birleşmeyi başardığı gün, o azim ve kütleyi yabancı milletlerin güçlerine sığınmaktan bekledikleri menfaatin çok üstünde bir zafere götürecektir. (YBA, s. 295)

Bu sabah: Bu sabah hava da iyi ben de Allah’a şükür iyiyim. (YBA, s. 16)

Şu anda: Şu anda, saat dördü geçtiği halde, daha geminin sıhî kontrolü ve diğer muâmeleleri de bitmediğinden, hiç kimse, henüz karaya ayak basamadı. (YBA, s. 17)

Geçtiğimiz yirmi kilometrelik yol boyunca: Kaptan Latif Bey ve sıhhiye memuru, geçtiğimiz yirmi kilometrelik yol boyunca, sinirli ve oldukça şirret bir Rum olan acentanın memuru ile çekiştiler. (YBA, s. 18)

Daha: Daha sonra, cidden güzel bir şehir olan Lyon’a vardık. (YBA, s. 19)

İnci, her zaman olduğundan da daha tatlı, daha sevimli, daha olgun görünüyordu. (YBA, s. 22)

Ne ki, istiklâlinin tadını çıkaramadan bir başka ve daha zâlim bir efendiye esir düşmek, bu defâ da onun buyruğuna baş kesmek, nasıl revâ olurdu? (YBA, s. 27)

İşi daha esaslı ve ciddî olarak planlayamadığımızdan, büsbütün unutulup gitmemesi için böyle derme çatma bir merâsime râzı oluyoruz, demeleri olmuş. (YBA, s. 32)

Aşağı kat daha ziyâde Fransız İhtilâl-i Kebîr’i fâciaları ile dolu. (YBA, s. 50)

Bu münâkaşalı oturumda da Lesseps âilesinden bir İngiliz tarihçi, bir Fransız general, bir Mısırlı doktor ve daha ikikişi, filmin vak’aya uygun olup olmadığını ve Lesseps’in şahsiyeti hakkında konuşuyorlarmış. (YBA, s. 50)

Sabahleyin 52 numaralı otobüsle Madeleine'e giderek Trois Quartiers Mağazasına girdim ve Allah bitirmesin, bitip tükenmeyen hediyelerden daha birkaç parça aldım. (YBA, s. 52)

Çeşitli milletlerin, Rus, İngiliz, Fransız ve daha birçok milltin el birliği ile hazırladıkları "Osmanlı Devleti'nin Taksîmi Hakkında Yüz Proje"yi bir araya getiren Romanyalı Diplomat R. Djuvara'nın kitabı. (YBA, s. 54)

Kanallar temiz, evler bakımlı, esnaf ve halkı da daha az lâubâli olsa, herhalde şehir de daha sevimli olacak. (YBA, s. 60)

İnsanın karakter ve vatan sevgisi duygularını inkişaf ettirmekte, ataları tarafından yapılmış kahramanca işlerin ilhamkâr anlatılışından daha kuvvetli bir şey olamaz, demiştir. (YBA, s. 62)

Onun için daha fazla gezmekten vazgeçerek otele döndük. (YBA, s. 74)

Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed'in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul'da yaşayan Hıristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılamıyor. (YBA, s. 90)

Dikkate şâyan bir söz sarfetti: "Ben, dedi, bu ikinci gelişimde şarklı olduğumu daha iyi anladım...(YBA, s. 112)

Kasaba, maalesef Türkiye'nin bütün şehirlerinden daha bakımlı, daha temiz ve iyi planlanmış. (YBA, s. 113)

Hotel de Ville ve kilisenin bütün cepheleri glayöller ve çeşitli yeşilliklerle süslenmiş, diğer binâlar ise, daha aşağı kalmamak üzere, çiçekten elbiseler giymişti. (YBA, s. 117)

Hava, Amsterdam'a nazaran daha yumuşak olduğu için kahvehânenin dış kısmında oturuyorduk. (YBA, s. 117)

Fakat, Erdener'in doktora yapmasından, İnci'nin Kubbealtı gibi bir müessesede alacağı kültür hizmeti, memleket için herhalde daha faydalı ve lüzumlu. (YBA, s. 122)

Müslümanlığı, şüphesiz profesörlüğünden, yazdığı kitaplardan, belki dünyânın her çeşit nîmetinden daha ağır basıyor. (YBA, s. 135)

İnsan egoizminin mahkûmu olarak, birbirlerinden ayrı ve uzak, kim bilir, daha nice zaman yaşayacaklar... (YBA, s. 138)

Hele Bulgaristan, buradan daha da katı bir esâret çemberi ile halkı boğuyor. (YBA, s. 167)

Burada iki sarp ve dimdik dağ silsilesinin eteğinde ve bu iki koruyucu bekçinin ortasında, daha küçük bir tepe vardı ki, bir büyük şato, bu tepeye, âdeta yayılmış ve sarılmış bulunuyordu. (YBA, s. 177)

Tok doyum olmuş bir millet ferahlığı ile iyiyi daha iyi, güzeli daha güzel yapmak yolunda dünyâyâ örnek olmamış mıydık? (YBA, s. 207)

Bu defa, otobüs bizi daha ilerde ve daha yüksek bir dağ köyüne götürdü. (YBA, s. 210)

Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Hayâlimin kapılarını daha fazla ne diye açayım? (YBA, s. 232)

Okuyup yazması olmayan, fakat şifâhî ve millî kültürden nasîbi bulunan câhil bir kişiden daha çok tehlikeli olan bir kütlenin mensupları idiler. (YBA, s. 235)

Bu arada entârili, çok esmer bir adamla, daha açık renk ve çok tatlı bir kadın ve iki çocuk geldiler. (YBA, s. 241)

Şeh-i Ekber denen o gerçekten büyükten büyük denmeye sezâ Muhiddîn-i Arabî, İbni Haldun, İbni Rüşd, İbni Zuhr ve daha nice ilim ve irfan erleri bu ülkeye gidip gelmişler, paslı batı kilidinin açılmasında anahtar vazîfesi görmüşler. (YBA, s. 255)

Daha yüksekte olan esas saraydan görünen karşı tepede ise, gene bütün dağ, sıvama beyaz, sevimsiz ve tatsız binâlarla kaplı idi. (YBA, s. 271)

Üçlü inanışa saplanan garp için, materyalist ve politeist olduğu kadar, ferdî ve içtimâî fuşha yatkın klasik Yunan felsefesi daha kolay ve sevimli geldi. (YBA, s. 278)

Halbuki şu anda, böyle bir muhâsebe yaparak tortuları karıştırmamak daha iyi olacaktı. (YBA, s. 279)

Seyâhat notları arasında, isimleri geçtikçe, haklarından kısaca söz ettiğim dost ve yâran dışında, münâsebet düşmediği için, bahsedemediğim, daha yüzlerce sevgilinin, hatırları kalmış gibi üzüntü duymaktayım. (YBA, s. 283)

Kısa zamanda: Fakat kısa zamanda kırk yıllık ahbap gibi oluverdiler. (YBA, s. 20)

Bir ara: Aralarında, Budha heykeli gibi kalmamak için kâh tek tük cümlelerle, kâh oldukça âmiyâne şakalarına tebessümle mukabele ederek, aramızda, şöyle böyle bir ahbaplık teessüs eder gibi oldu ve bir ara: “İtalyan mısınız?” diye sordular. (YBA, s. 20)

Kanûnî Sultan Süleyman’ın Osmanlı tahtında oturmakta olduğu devirde: Bugün, Türk’e istihfafla bakıp dudak büken Fransız, Kanûnî Sultan Süleyman’ın Osmanlı tahtında oturmakta olduğu devirde, Fransız Kralı Birinci François, memleketini, düşmanından halâs etmesi için, Türk gücünü yardımına çağırarak bir korku ve çâresizlik içinde bulunuyordu. (YBA, s. 20)

O târihlerde: O târihlerde, Akdeniz’i avucunun içinde bulunduran Barbaros Hayrettin Paşa’yı, kâh İtalya sâhillerine yanaşarak, papalığın yüreğini ağzına getirmiş, kâh Girit sâhillerini vurarak esirler ve ganîmetlerle dönmüş, kâh Korfu’yu, Otranto’yu bir alıp bir vermiş görürüz. (YBA, s. 20)

Bu sırada: Bu sırada büyük denizci, mehâbetli ve muhteşem donanması ile Tunus’u işgal edip Cezâyir’e hücum eyleyen Charles Quint’in üstüne fırtına gibi eserek rakîbini ezip çiğnemişti. (YBA, s. 20)

O devirlerde: Amma, o devirlerde, denizlerin cenk eri, yalnız Barbaros mu idi? (YBA, s. 21)

Bu kış: Kızım Nâdîde’nin bu kış tezhip-minyatür sergisi devâmınca kaldığı Plaza Oteli’nde yer ayırtmışlar, temiz ve güzel bir binâ. (YBA, s. 22)

Bu sabah: Bu sabah Âgâh Güner geldi. (YBA, s. 23)

Bir hayli: Öğleyin otele geldiğimizde bir hayli yorulmuştum. (YBA, s. 24)

Yaşından umulmayan bir talâkatle: Yaşından umulmayan bir talâkatle, âdeta, nefes almadan, Fransa’nın iç ve dış politikasından bir solukta söz etti. (YBA, s. 26)

Bir solukta: Yaşından umulmayan bir talâkatle, âdeta, nefes almadan, Fransa’nın iç ve dış politikasından bir solukta söz etti. (YBA, s. 26)

Daha çok: İktisâdî ve içtimâî zorlamaların, yerden göğe fırlattığı bu dik ve sert binâlar, yalnız maddî şartların değil, belki daha çok, mânevî tazyîkin eserleri. (YBA, s. 27)

O an: Nasıl heyecanlanıp haykırmayayım ki o an, gözümün önüne, ak sakallı, kırmızı fesi ve uzun setresi ile elleri kavuşmuş, başı önünde, dürüst, terbiyeli, iffetli, mahcup ve çâresiz kalmış son Osmanlı sadrâzamı Tevfik Paşa gelmişti. (YBA, s. 28)

Bir zamanlar: Bir zamanlar, bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken, şimdi, beş

on kuruş karşılığı, kapıda kesilen bir biletle, el kol sallayıp, gülüşe itişe dolaşmak, hangi devletin târihi, hangi devletin mâzîsi olursa olsun, içimi ezer ve bir çeşit üzüntü verir. (YBA, s. 30)

Dün gece: Mustafa ve Âgâh dün gece Madame Nicole Egg Simon’u telefonda aradıkları halde bulamadılar. (YBA, s. 30)

Bu sabah: Bu sabah da ben aradım, gene yoktu. (YBA, s. 30)

Bu sabah ancak önsözü okuyabildim. (YBA, s. 32)

Her sene: Bu arada, üzüntü duyduğu bir meseleden, 1954’den beri, Konya’da her sene tekrarlanan Şeb-i Arus merâsimlerinden söz açtı. (YBA, s. 31)

Bir gece: Eva de Vitray, Müslüman olduktan sonra, bir gece rüyâsında kendi mezarını görüyor. (YBA, s. 32)

Uyandığı zaman: Uyandığı zaman bu rüyâdan bir şey anlamıyor. (YBA, s. 32)

Bu sene İstanbul’u ziyâret ettiği sırada: Bir de Türkler lehine hayrete düşmüş olduğu bir vak’a anlattı: Bu sene İstanbul’u ziyâret ettiği sırada, bir Türk dostu ile Eyüp Sultan’a gidiyorlar. (YBA, s. 33)

Millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Bir gün: Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: “Bak, kızın sana ne söyleyecek” demiş ve çocuk da: “ Ben bir Türk’üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!” demiş. (YBA, s. 34)

Şu anda: Bu sözü söyleyen kimse, şu anda, hayrânı olduğu Fransa’da bulunduğu halde, bu memlekette, hemen her sentin, ya palais, ya royal ya da Saint adını taşımakta bulunduğunu olsun neden hiç düşünmüyordu? (YBA, s. 34)

Belki Fransa içinde altmışı yetmişi bulan “palais”li, “royal”li, “saint”li isimlerden Paris’teki 30-40’ının, şu anda, en az, sekiz on tânesini ezbere sayabilirim: İşte Saint Placide, Saint Michel, Saint Etienne, Saint Sulpice, Saint Martin, Saint Jacques, Saint Claude, Saint Augustin, Saint Philippe de Roule, Saint Germain des Prés. (YBA, s. 34)

Şu anda, kendi kendime mırıldandığım bir sözü buraya geçirmekle, ileri yobazların atış hedefi olacağımı bilsem de, yüceler yücesi Ahmede’r-Rifâî’nin dünyâlara bedel ahlâk, îman ve aşkını, yaşadığı güne getirmiş olan ustam Ken’an Rifâî’nin sonsuz etmek ve

kemâli potasında pişememiş bir çırağı olduğumu söyleten Allah'ıma şükrederim. (YBA, s. 55)

Su anda, Milano Katedrali, bir eski hâtıranın tedâîsine yol açmıştı. (YBA, s. 70)

Devletin başı semâlarda olduğu devirlerde: Devletin başı semâlarda olduğu devirlerde her müessese gibi, ticâret şebekesi de, kıl kadar aksaklık göstermeden işlemekte bulunuyordu. (YBA, s. 37)

XVII. ve XVIII asırlarda: Türkiye Tâciri ünvânı, XVII. ve XVIII. asırlarda Sity'de pek mûteberdi. (YBA, s. 40)

O gün bu gün: İşte, Türk evlâdı, o gün bu gün, gelmişle gelecek arasına gerilmiş, uçurumuz kenarında, uyuşuk şahsiyeti ile âdeta afyonludur. (YBA, s. 41)

Bir türlü: Ne çâre ki batı afyonu ile uyuşup kalmış Türk münevveri, zaman zaman gözlerini ovuşturup uyanmaya çalıştığı halde, bir türlü kendine gelemiyordu. (YBA, s. 43)

Tez zamanda: Belki bundan sonra, evet belki de tez zamanda, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

Bu sabah: Bu sabah, Meyerovitch'in, Thèmes Mystiques Dans L'oeuvre de Djalâlud-Dîn Rûmî isimli kitabından bir kısım daha okudum. (YBA, s. 45)

Bir kere daha: Bir kere daha inandım ki, hakîmin âlime ihtiyacı yok. (YBA, s. 46)

Geçen sene: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şarkolduğunu tekrarlarken, geçen sene Türkiye'den Fransa'ya gelip, Orly Havameydanı'na indiğinde, kendi kendine: “Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?..” dediğini anlatırken, biri doktor, diğeri avukat iki oğluna rağmen, derin bir yalnızlık ve gariplik duygusu ile, âdeta ağlamaklı idi. (YBA, s. 46)

Bir kere daha: İlmî faâliyetlerinin yanı sıra, gençliğin kolaylıkla okuyup anlayabileceği eserler hazırlayıp neşretmesini bir kere daha tavsiye ettim. (YBA, s. 47)

Bu sene: Yalnız bu sene hacca gitmeyi çok istiyor. (YBA, s. 47)

Memleketine döndüğünde, onların tûtîsine anlattığı zaman: Memleketine döndüğünde, onların tûtîsine anlattığı zaman o da, kafesinin içine cansız düşüvermez mi? (YBA, s. 48)

Bir sene daha: Âgâh Güner otele uğrayarak, Paris'te çalışma müddetinin bir sene daha uzatılmış olduğu haberini getirdi. (YBA, s. 49)

Bir hayli: Boulevard Carpus'u geçip Madeleine Kilisesi önüne gelince bir hayli durduk. (YBA, s. 52)

Biraz dinlendikten sonra, Venedik'in daracık ve karanlık sokaklarında bir hayli dolaştık. (YBA, s. 59)

Şehrin içinde gene bir hayli dolaştık durduk. (YBA, s. 60)

Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Araba kullanmaktan bir hayli yorgun düşmüş bulunduğundan, öğleye kadar dinlendik. (YBA, s. 61)

Akıl almaz derecede: Fakat Cangüzel, bir büyük insan talâkati ile, akıl almaz derecede dil döküp beni, "Bizim bahçemiz" dediği, ve evlerinin çok yakınında olduğu için hemen hergün gittikleri Butte Chaumont Parkı'na davet etti. (YBA, s. 52)

Hemen her gün: Fakat Cangüzel, bir büyük insan talâkati ile, akıl almaz derecede dil döküp beni, "Bizim bahçemiz" dediği, ve evlerinin çok yakınında olduğu için hemen her gün gittikleri Butte Chaumont Parkı'na davet etti. (YBA, s. 52)

Üç gün: Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün, yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Bir aya yakındır: Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün, yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Rozetini, yakasının altından üstüne çıkardığı gün: Zengin fakir, yok yoksul, baş üstünde ayakaltında herkes, işini gücünü, geçmişini geleceğini, hülâsa şahsî menfaat endişelerini bir kenara itip, kim ne derse desin, doğru bildiğine doğru, eğri bildiğine eğri diyebilmek celâdet ve kahramanlığını gösterip rozetini, yakasının altından üstüne çıkardığı gün, cemiyet, tek yüzlü kahramanların eline geçecek ve böylece de memleket o seciyeli vatan evlâtlarının elleriyle selâmet yoluna girecektir. (YBA, s. 55)

Âgâh gittiği zaman: Âgâh gittiği zaman: "Biz hanımefendiye hiç bir şey yapamadık. Büro olarak, lüzum gördüğümüz kimseyi ister tayyâre, ister trenle göndermek salâhiyetimiz vardır." demiş. (YBA, s. 56)

Yirmi gündür: Maamâfih Mustafa, yirmi gündür, durmadan not alıyor. (YBA, s. 56)

Büyük mes'ûliyetler yüklendiğin gün: Büyük mes'ûliyetler yüklendiğin gün, dünyânın hiçbir kuvveti prensiplerinden fedâkârlık yaptırmaz. (YBA, s. 56)

Bu sabah: Bu sabah, Mustafa Tahralı ile Âgâh Güner beni Orly Havameydani'na götürdüler. (YBA, s. 58)

Pek: Lâf anlatmak, hamak bulmak pek zor olmadı, böylece bizimkilerin bulundukları Budapeşte pansiyonuna geldim. (YBA, s. 58)

Dört ve beş yaşlarındaki iki kızı, pek az Türkçe biliyorlar. (YBA, s. 115)

Hem de pek zekî olmayan ve intikal kabiliyetleri ağır olan bir millet vasfında bulunduklarını söylemesine rağmen... (YBA, s. 118)

Ev sâhiplerinin bulunmaması pek iyi oldu. (YBA, s. 119)

Pek az Fransızca biliyordu. (YBA, s. 148)

Nitekim burada da, dünyânın pek çok yerinde olduğu gibi, fertleri birbirine bağlayan, ancak menfaat. (YBA, s. 202)

Amma duyduklarını, pek alâkalı dinlemiyor, kadın ise, hiç söze karışmıyordu. (YBA, s. 221)

Fakat pek sevimli bir şehir değil. (YBA, s. 228)

Sinan geceyi pek rahatsız bir yerde geçirdiği için ertesi gün şehir merkezinde Negresco ismindeki gayet temiz ve rahat bir başka otele geçtik. (YBA, s. 277)

Bu cömert muâmele, Muhâcirîn ve Ensar arasında pek hoş karşılanmayarak, kendilerinin, İslâm dâvâsında tâ baştan bu yana, can baş oynatmış fedâîler oldukları hâlde, bu azılı Kureyşlilerin mala mülke gark edilişlerini yadırgamamışlardı. (YBA, s. 289)

Kendimi motörde bulduğum zaman: Kendimi motörde bulduğum zaman Allah'ıma şükrettim. (YBA, s. 58)

Bir zamanlar: Bir zamanlar Akdeniz'de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarcık kalmış. (YBA, s. 59)

Bu kadarcık: Bir zamanlar Akdeniz'de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarcık kalmış. (YBA, s. 59)

Bu kadarı: Amma şunu da îtiraf etmek gerekir ki, bizde bu kadarı da yok.. (YBA, s. 60)

İki saat kadar: Tamir işi iki saat kadar sürdüğünden, gece, Floransa'da kalmak fikrinden vazgeçmeye mecbur olduk. (YBA, s. 60)

Ertesi gün: Fakat ertesi gün oradan ayrılıp Palestro Caddesi'ndeki Sivigliya Otel'i'ne geldik. (YBA, s. 61)

Şöyle bir: Yol arkadaşımız Kemal Araz ile şöyle bir dolaştım. (YBA, s. 61)

Orada durup baktığımız kadar: Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Bir zamanlar: Bir zamanlar gladyatörlerin birbirlerine meydan okuduğu ve esirlerin vahşî hayvanlara parçalatıldığı, meşhur Arena. (YBA, s. 64)

Akşam geç vakit: Akşam geç vakit Villa Borgezi'ye gittik. (YBA, s. 65)

Üç gündür: Meğer üç gündür sefârethânemizle karşı karşıya bulunuyormuşuz. (YBA, s. 65)

Bir saat kadar: Girdik ve bir saat kadar memleket meselelerinden konuştuk. (YBA, s. 66)

Bir ara: Güzelliğin de fazlası yorucu olduğundan, bir ara, gördüklerimi tâkip edemez oldum. (YBA, s. 66)

Bir saat: Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmışız ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

Bir komşu konta misâfir gideceği zaman: Kim bilir bir kontun, bir komşu konta misâfir gideceği zaman bu şatolarda ne hazırlıklar olmuş, ne telâşlar, ne varlık yarışları, saltanat gösterileri ile ortalık birbirine girmişti. (YBA, s. 72)

Ne: Gene buralarda, yasak aşklar, gizli mâcerâlar, yâhut da siyâsî izdivaçlar ne kabarık yekûn tutmuş, ne akla hayâle sığmaz kıskançlıklar, hîleler, iftirâlar hasetler, gururlar sel sel akıp gitmişti. (YBA, s. 73)

Böyle olmakla berâber, patron devlet, hudutları içine kapanıp yabancılara kapılarını örtmenin ne büyük iktisâdî gaflet olduğunu anlayarak, seyyah celbetmek meselesini âdeta bir endüstri hâline getirmiş. (YBA, s. 88)

Kim bilir bu topraklarda ne çok akraba ve taallukat yatmakta... (YBA, s. 92)

Ne hoş bir tesâdüf... (YBA, s. 119)

Ne küçük zaafaların zebûnu olup küçüldükçe küçülüyoruz. (YBA, s. 122)

Hakk'a hesap vererek yaşayanın, Hakk'ın mahlûkundan çekinmesi ne gülünç, ne zavallı bir korkaklık ve aciz. (YBA, s. 238)

Bu idrâke varmadan, selâmet ve huzur aramak ne abes bir gayretti. (YBA, s. 275)

Arada bir: Ağabeyim üşümüştü, arada bir arkasına ağırlı giriyordu. (YBA, s. 74)

Her zaman: Sanatını, hüzerini, bilgisini, kahramanlıklarını anlatmayı bilmeyen ve sevmeyen Türk, kendinden söz etmekten her zaman çekinmiş, âdeta utanmış ve övünmemiştir. (YBA, s. 75)

Çok az: Fakat, memleketine misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak gelmiş yabancılar, onun yapmadığını yapmış ve böylece de Türk seciye, ahlâk ve medeniyeti, çok az da olsa, yazılıp çizilmiştir. (YBA, s. 75)

Bir anda: Yağmur dinmiş, güneş açmış, tabiat sanki bir anda, ağlamaktan gülmeye geçen çocuklar gibi, durulup neş’elenmişti. (YBA, s. 75)

Öyle şaşırılmış ve sevinmişti ki, bir an ne söyleyeceğini bilemedi. (YBA, s. 153)

Fakat gerek göl, gerek parklar, gazinolar ve yollar, öylesine güzeldi ki bir an, ne tarafa gideceğimizi kestiremedik. (YBA, s. 219)

Bir an kendi kendime: Yeter! dedim. (YBA, s. 221)

Bir zaman Osmanlı sadrâzamlarının Avrupa krallarına “Birâderim” diye hitap ettiği devirler: Bir zaman Osmanlı sadrâzamlarının Avrupa krallarına “Birâderim” diye hitap ettiği devirler geri gelebilse, kendini madde çarkına kaptıran dünya, beşerî olduğu kadar ilahî de olan bir dünya görüşü, bir hayat felsefesi ile geniş bir nefes almış olurdu. (YBA, s. 76)

İlk defa: Târihte ilk defa, başkalarına hizmet etmek üzere vatanından ayrılan ve ilk defa yabancı buyruğuna koşma üzere icâbet eden zavallı Türkler... (YBA, s. 77)

Bir 27 Mayıs: Bir 27 Mayıs, memleketin siyâsî prestijini ve içtimâî, iktisâdî düzenini alt üst etmemiş olsaydı, belki de, genişlemek üzere çatırdamaya başlamış iş sâhalarımız için, biz işçi ithal edecektik. (YBA, s. 77)

On beş senedir: Berrin Hanım on beş senedir yaşadıkları bu ülkedeki Türk dostlarına haber vermek: “İşte geldiler, bunlar, beni ben yapan kapının insanları...” diye etrâfına tanıtmak üzere kalkmaya davrandıkça, biz, vaktimizin çok dar ve ağabeyiminde biraz keyifsiz olması yüzünden kalabalık çağırmasına mâni oluyorduk. (YBA, s. 77)

Bir ara: Bir ara Berrin Hanım’ın kocası Hüseyin Bey’in çalıştığı fabrikaya da uğradık. (YBA, s. 78)

Son derece: Son derece temiz ve efendi bir insan olan ve yabancılara karşı yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle çalışan bu sevimli insanla da ayaküstü konuştuk. (YBA, s. 78)

Az ileride: Az ileride ise Konstanz Gölü var. (YBA, s. 79)

Bu ara: Bu ara, bir büyük nehir gördük. (YBA, s. 79)

Alaca karanlıkta: Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg’a geldik. (YBA, s. 79)

Gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla: Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kıızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Soluk bir beyazlıkla: Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kıızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Kızıla kaçan bir renkle: Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Son derece: Bütün gün, şehrin kemerli sokakları, son derece tatlı meydanları, köprüleri, kendine mahsus mâmulleri ortasında dolaştık. (YBA, s. 80)

Bir müddet daha gittikten sonra, karşımıza son derece güzel bir göl çıktı. (YBA, s. 81)

On asır: On asır, Salzburg’un Arşövek prenslerine merkez olmuş bir kalesaray. (YBA, s. 80)

Çok daha: Bu dinlenme yerini geçip, bir evvelkinden çok daha güzel Wollgensi ismindeki göle geldik. (YBA, s. 81)

Sayılamayacak kadar çok: Bad Ansse isimli çok büyük, mâmur bir sanâyi şehrinden sayılamayacak kadar çok küçük köy ve kasabalardan geçtik. (YBA, s. 81)

Dün akşam geç vakit: Hudûdu dün akşam geç vakit geçtik. (YBA, s. 82)

Kabul etmeyecek kadar: Yollar da, Avrupa’nın otobanları ile mukayese kabul etmeyecek kadar dar ve yamalı olduğundan, çok gecikmiş olarak Zagreb şehrine girdik. (YBA, s. 82)

Üç saat: Bu memlekette üç saat uyumak bile fazla idi. (YBA, s. 83)

Bir zamanlar: Bir zamanlar Hindistan'dan Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli'de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Bir zamanlar Türk askerinin Belgrat'a yürüyüp havâle ettiği dağa giden yolun önündeki levhada "Avala" yazılı. (YBA, s. 84)

Mümkün olduğu kadar: 1961 Nobel Edebiyat Armağanı sâhibi İvo Andriç, Drina Köprüsü adlı eserinde: "Bizim topraklarımızda da yıkan, yapan, ilerleyen ve gerileyen bir kuvvetin yüzyıllar boyunca geçmiş olduğu yolu görmek istemiş ve mümkün olduğu kadar yakından anlamaya özenmiştim. Bu kuvvetin yükselmesini, batışını ve bize neler alıp neler verdiğini iyice ölçüp biçmek istedim." der. (YBA, s. 84)

Drina Köprüsü'nü şöyle bir gözden geçirdiğimiz zaman: Drina Köprüsü'nü şöyle bir gözden geçirdiğimiz zaman orada yaşayan halkın tıpkı Anadolu evlerinde ki gibi ev döşediklerini, sedirlerde oturduklarını, tahta tenekelerde hamur yoğurduklarını, kazanlarda çamaşır kaynattıklarını , gergef işlediklerini ve Türkler gibi giyindiklerini, büyüklerine itâatteki titizliklerinden, yolcunun arkasından su dökmeye varıncaya kadar, bizim birçok âdetlerimizi benimseyip onlarla haşır neşir olduklarını ve içtimâî hayatlarının tabîi ve ayrılmaz gelenekleri haline getirmiş bulunduklarını görüyoruz. (YBA, s. 84)

Bir gün: Bir gün Fahrettin Kovancı ismindeki bir genç ile görüşüyordum. (YBA, s. 85)

Son derece: Bizde böyle şey yoktur" sözü beni son derece rahatsız etmişti. (YBA, s. 86)

Kaleden baktığı zaman: Evliyâ Çelebi, kaleden baktığı zaman dört yüz kubbe saydığını söyler. (YBA, s. 86)

O zaman: Belgrat bir Türk şehri iken, Avrupa'nın büyük bir transit merkezi olan bu beldeye, kış bastırıp nehir donunca, ticâret gemileri gelmez olur ve halk da o zaman, ziyâfetler, eğlenceler ve helva sohbetleri ile vakit geçirirlermiş. (YBA, s. 87)ü

Bir dakîka daha: Gerçekten şu topraklarda bir dakîka daha kalmak istemiyorum. (YBA, s. 88)

Geç vakit: Geç vakit tekrar yollara düşüyor ve yüz kilometre gittikten sonra Sivetozarevo civârında bir motele geliyoruz. (YBA, s. 88)

Sayılamayacak kadar: Beş sene evvel tek benzin istasyonu olan 400 kilometrelik bir yolda, şimdi sayılamayacak kadar çok benzinci ve motel mevcut. (YBA, s. 88)

Geçen sene: Fakat bu turistik politika ile geçen sene 21 milyon seyyâhı ayağına getiren Yugoslavya, asırlarca patronajı altında kaldığı Türkleri taklit yollu özentilere teşebbüs etmiyor. (YBA, s. 88)

Her sene: Hele Selçuk kasabasında her sene tekrarlanan eski Roma âdet ve sefâhatleri, idârecilerimizi, birer soytarı gibi, Romalı kıyafeti ile bütün dünyâya, kendi kendilerini teşhir etmek gafletine bile düşürdü. (YBA, s. 89)

Dün gece: Dün gece, geç vakit ve yağmur altında Filibe'ye girdik. (YBA, s. 90)

Geç vakit: Dün gece, geç vakit ve yağmur altında Filibe'ye girdik. (YBA, s. 90)

Bir sene: Bir mahalleye ismini veren bu hânedan konağında, bâzen gelen misâfirler bir sene kalır da Bey'in ancak giderken haberi olurmuş. (YBA, s. 90)

Az zamanda: Fakat bu nasyonalist emelleri az zamanda, Türk hâkimiyetine hasret çektirecek bir dev patronun siyâsî işihâsı karşısında eriyip gitti. (YBA, s. 91)

O beş asır: Gitti amma zâlim, doymak bilmez Rus efendiler, o beş asır Balkanlar'ı elinde tutan Türk idâresini hasretle aratacak bir gaddar müstemlekecilik ile, istîlâ ettiği bütün ülkelere yaptığı gibi, gelip bu milletinde siyâsî, içtimâî, iktisâdî ve mâlî kaynaklarının başına çöktü. (YBA, s. 91)

O ara: O ara yanımıza gelen genç bir kadının parmağındaki ay yıldızlı yüzükle heyecanlanmıştık. (YBA, s. 92)

Son derece: Oracıkta, son derece harap bir mescit var. (YBA, s. 92)

Başımız içerde, ayağımız dışarıda denecek kadar: Başımız içerde, ayağımız dışarıda denecek kadar küçülmüş bugünün Türkiye'sini bile, yabancı menfaatlerin hudutları içine sokmak gayretinde olan zavallı nesillerin elinde bulunuyoruz. (YBA, s. 98)

Bu ara: Bu ara, senelerce evvel, mert ve yiğit bir Rumelili dostumdan dinlemiş olduğum hâtıra, âdeta satır satır karşımda duruyordu. (YBA, s. 99)

1683 dediği zaman: Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, "Sırbistan'ın en kötü tarîhi nedir?" gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu tarîhin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir tarîhin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor. (YBA, s. 100)

O zaman: O zaman Piskopos: "Biz, diyor, efendiliği, ağalığı, medeniyeti ve insanlaşma anlayışını Türklerden öğrendik." (YBA, s. 100)

Ertesi gün: Ertesi gün Peşte'ye hareket etmek üzere Patrica Oteli'ne yerleştik. (YBA, s. 101)

O devir: O devir, çoktan târîh sandukasına gömüldü. (YBA, s. 101)

Birkaç dâkika: Sonra da Cedlerimin îlâ'yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağısladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Şu anda: Şu anda, memleketi bir pula satanlarla kıyasıya mücâdele olan Türk vatanında, neler olur neler bittiğini, elbette ki, aralarında dolaşmakta olduğumuz Viyana halkı düşünemez. (YBA, s. 104)

Ya biz, meselelerimizin bîgânesi olan o kalabalığın içinde şu an, ne arıyoruz? (YBA, s. 104)

Her sene: Her sene tekrarlanan Mozart Festivali yüzünden, şehirde bir insan seli akıyor. (YBA, s. 105)

Bir vakitler: Bir vakitler Ali Paşa Câmii olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Daha çocuk yaşlarında: Macar süvârilerinin ayakları altında çiğnenen yeniçeriler, asırların zinciri içinde gelip geçen bazı insanların, daha çocuk yaşlarında Türk'e karşı nasıl bir peşin hükümle bileyip düşman etmez?(YBA, s. 107)

500 küsur senedir: Gene kiliseden bozma Kariye Câmii ise, duvarlarındaki tasvirlerinin dili ile, Türk'ün medenî ve koruyucu hasletini, 500 küsur senedir söyleyip durmakta bulunuyor. (YBA, s. 107)

Çok önceleri: Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Husûsî bir ihtimamla: Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana hezîmetinden sonra geride kalan otağı, kılıcı, murassâ eyerleri, sancakları, mûsikî âletleri ve daha saymakla bitmeyecek zenginlikler, husûsî bir ihtimamla saklanıyordu. (YBA, s. 108)

Dört nala: Dört nala kalkmış at üstünde Viyana bozgununun mîmârî Jean Sobiyeski ve atının ayakları altında kavuklu bir Türk... (YBA, s. 109)

Bu halde: Fevkalâde bakımlı harp ganîmetlerini bu halde görmek beni iki kere yaraladı. (YBA, s. 109)

Bir evvelki seyâhatte: Ben, bir evvelki seyâhatte gördüğüm için onlara katılmadım ve nehir kenarında oturdum, biraz da şehri gezdim. (YBA, s. 110)

Târihte ilk defa: Târihte ilk defa Türk, yabancılara uşaklık etmeye gelmiş bulunuyor. (YBA, s. 110)

Hareket edeceğimiz sabah: Gece başlayan yağmur, hareket edeceğimiz sabah, ortalığı biraz serinletti. (YBA, s. 111)

Birkaç saat: Birkaç saat kaldık. (YBA, s. 111)

Birkaç sene: Buraya gelip birkaç sene kalan Türklerin Almanlaştıklarından da, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 112)

Ayrı târihlerde: Herhalde şato, ayrı târihlerde ilâvelerle büyütülmüş. (YBA, s. 113)

Her zaman: Her zaman olduğu gibi, otobandaki parklardan birinde durarak yemeğimizi yedik ve Amsterdam yolunu yarılama üzere Hilden kasabasındaki Metropol Oteli'ne indik. (YBA, s. 113)

Sinan, her zaman olduğu gibi, akşamdan storları kapadığından, onu uyandırmamak için iki saate yakın bekledikten sonra, acele şu birkaç satırı yazıp yola çıkmak üzere hazırlanmak gerek. (YBA, s. 113)

O zaman: Ve acaba o zaman iç sefâletlerini görerek şaşırıp, başını sokacağı bir selâmet, kapısı aramayacak mı?(YBA, s. 114)

Bir zamanlar: Bir zamanlar kütüphânemizde Servet-i Fünûn ciltleri vardı. (YBA, s. 115)

Şu anda: İşte, elimden düşmeyen o Servet-i Fünûn ciltlerinden birinde, şu anda misâfiri olduğumuz Hollanda'nın Vilhelmina isminde hârikulâde güzel ve genç kraliçesinin resmi vardı. (YBA, s. 115)

Tezhip ve minyatür sergisi açtığı zaman: Doğru, Kongres Caddesi, Kongres Oteli'ne indik ve eşyalarımızı bırakarak hem şehri dolaşmaya, hem de Nâdîde'nin burada tezhip ve minyatür sergisi açtığı zaman oturduğu ve üstünde bize mektup yazdığını söylediği körüklü kahveyi aramaya koyulduk. (YBA, s. 116)

Her sene: Meğer bu hazırlıklar, Hz. İsa'nın göğsü çıkmaya yortusunu tes'îd şenliği içinmiş ve çiçekçiler federasyonu da, her sene ve bilâ-ücret bu vazîfeyi yaparmış. (YBA, s. 117)

Bu sefer: Biz bu sefer, Türk Sefâreti'nin semtini ve serginin ne tarafta açılmış olduğunu sorduk. (YBA, s. 117)

Ertesi gün: Ertesi gün İngiltere'ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende'i tercih etmemizi, Calais'ye gitmek için, karayolunun hem bozuk, hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Geç vakit: Abdest alıp namaz kıldıktan sonra, geç vakit yatağa girebildim. (YBA, s. 119)

Bir hayli: Zîra on yedi gündür eşyâlarımız bir hayli karışmıştı. (YBA, s. 119)

Bir hayli sohbet ettik. (YBA, s. 120)

Yetmiş kilometre: Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

Otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman: Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

İçinde bulunduğumuz günlerde: İçinde bulunduğumuz günlerde de, gerek benim gerek Sinan'ın sabırlarımızı zorlayan zincirleme bâzı müşahhas hâdiseler olmuştu. (YBA, s. 122)

Bu defa: Fakat, bu defa ters istikamete dolaşan bir başka 27 numaralı bir otobüse binmişiz. (YBA, s. 123)

Ertesi gün: Ertesi gün, Peter, bize Arama Oteli'ni buldu. (YBA, s. 124)

Bir vakitler: Amma, o bir vakitler çalımla, azametle giyinmiş ve sâhiplerinin gurûru olmuş bu elbiseleri bugün vitrinlerden çıkarıp: Buyurun, giyin diye, zengin, fakir her kime o teklif edilse, şimdi bir palyaço kıyafeti sayılabilecek o libaslara bir rağbet eden, bir içine giren olur mu? (YBA, s. 125)

Bir müddet: Bizi aldatan, hatta perîşan edercesine dertlendireni kaybedeceğimiz bir fânî zevk ve arzusunun, bir müddet devam etmesine aldanarak, ebedî olduğunu zannetmemiz değil mi? (YBA, s. 125)

O iptilânın esîri olduğumuz bir anda: Hüsrâna düşeceğimizi asla düşünemeyecek kadar o iptilânın esîri olduğumuz bir anda, aldandığımızı anlayıverişimiz ne hazin. (YBA, s. 125)

Her gün: Bir de şu var: Kendi vücûdumuzda, her gün, her saat, farkında dahi olmadığımız doğuşlar ve ölüşler gelişip cereyan etmekte. (YBA, s. 125)

Her saat: Bir de şu var: Kendi vücûdumuzda, her gün, her saat, farkında dahi olmadığımız doğuşlar ve ölüşler gelişip cereyan etmekte. (YBA, s. 125)

Ne vakit: Amma ne vakit ki unsurlarımızın, kendi kanunları içindeki bu gidiş gelişler, eskiyip yenilenişler, bütün o devridâim, bizi telaşlandırmadığı halde, gün olup vücûdumuzun binâsının topyekûn inhilâl ve tahavvülünden dehşete düşmek neden? (YBA, s. 125)

Bunları terk ettiği gün: İşte insanoğlu, bunları terk ettiği gün, yoksul, çıplak, aç ve gıdâsız kalacakmış gibi korkuyor ve bir türlü de onları kaybetmeye râzı olamıyor. (YBA, s. 126)

Bir zamanlar: Bu yeşillik cenneti, kuruyup kalmış zavallı İstanbul'u, bir zamanlar dört bir yanı bahçe olan Osmanlının o taht şehrini acı acı düşündürdü. (YBA, s. 126)

Bir hayli: Sinan, aynı binâda olan Planetorium'a girmiş, fakat biz gittiğini göremediğimiz için, bir hayli bekledik. (YBA, s. 127)

Bu sabah: Bu sabah St. Georges Hastahânesi doktorlarından Dr. Bendall'e gittik. (YBA, s. 127)

Hoş bir tebessümle: İçinde temennî ve ümit olan bu sözler, mustafa'nın yüzünde hoş bir tebessümle tasdik buldu. (YBA, s. 128)

Bir ara: Bana bir ara da, Hmdullah Suphi Bey'i nasıl bilemediğimi sordu. (YBA, s. 128)

Bir başka akrabâları tarafından bildirildiği zaman: Ancak, Londra'ya tedâviye geleceği bir başka akrabâları tarafından bildirildiği zaman, evlerinde misâfir edip ağırlamışlar. (YBA, s. 129)

O zaman: O zaman, bunca yıl gurbette, ateşli bir vatansever olarak kalmış olmalarından dolayı Rükneddin Bey'in babası olan kardeşi Prens Sâmi Bey'i tebrik ederek: "Siz, evlâtlarınızla İngiltere içinde minicik bir Türkiye kurmuş gibi yaşama kudreti göstermişsiniz." demiş. (YBA, s. 129)

Uzun senelerdir: Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan oteline götürmek isteyince, Mügöl de, kendi memleketi olan Gümüşhâne’de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Bu gece: Bu gece kandil. (YBA, s. 131)

O zaman: O zaman, İstanbul’a hareket ederken, âileden birinin, radyoyu açık unuttuğu kanâatine vardık. (YBA, s. 132)

Hiçbir devirde: Onun için, bu ihtiyar dünyâya, hiçbir devirde tâzeliğini kaybetmeyen ahlâk prensiplerini getirecek îman yolunu açmak gerek. (YBA, s. 133)

Bu ara: Bu ara, o da, seyâhat notlarını kaydettiğim deftere sahife numarası koydu. (YBA, s. 133)

Saint Chapelle’e gittikleri zaman: Çocuklar Saint Chapelle’e gittikleri zaman, biz de Erdoğan ile uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 133)

Bir senedir: Gece ilâhiyat doktorosu için bir senedir Paris’te bulunan Coşkun Değirmencioğlu, hanımı ve çocuğu ile geldiler. (YBA, s. 134)

Bir hayli: Bir hayli mühim meseleler konuşuldu. (YBA, s. 134)

Üç saat: Eva Meyerovitch ile Viel Kahvesi’nde buluştuk ve üç saat konuştuk. (YBA, s. 134)

Yüzlerce yıl: Halbuki bir Yahûdi, içinde asırlarca yaşadığı ve üstelik dilini de analisânı gibi kullandığı herhangi bir memlekette, yüzlerce yıl kaldığı halde, zerrece Yahûdiliğinden kaybetmiyor. (YBA, s. 136)

Bir zamanlar: Bir zamanlar İstanbul da böyle imiş. (YBA, s. 138)

Bundan ileri devirlerde: Hele, bundan ileri devirlerde, sayıya hesâba gelmeyen bahçeler ile bir yeşillik cenneti iken, bugün taş ve tuğla yığını hâline getirilmiş bulunuyor. (YBA, s. 138)

Hareketimizden bir evvelki gün: Hareketimizden bir evvelki gün de böylece bitti. (YBA, s. 139)

Ertesi günü: Zamandan kazanmak için Milano’ya uğramadan Zürich’e gidip Erdal’ı bulmak ve bizim için tuttuğu otele yerleşip ertesi günü de Berrin Hanım’a gitmeyi kararladık. (YBA, s. 139)

Bir hayli: Yol inişli çıkışlı olduğundan, bir hayli yorulup, hayli de geçtikten sonra Basel’e, İsviçre’nin bu hudut şehrine geldik. (YBA, s. 140)

Bir zaman: Bir zaman Erdal’ın evini aradık. (YBA, s. 140)

Yirmi kilometre: Yirmi kilometre devam eden “Lac des quatres eautours”un park yerinde sayısız otomobil durmuştu. (YBA, s. 142)

Bir zaman daha: Bir zaman daha, o güzelim tabiat, çiçekli pencereler, balkonlar, maket gibi oraya buraya kondurulmuş villalar arasından geçtikten sonra, İsviçre’nin İtalyan bölgesine varmıştık. (YBA, s. 142)

Bu ara: Bu ara, arabanın yanına sokulan bir genç, Türkçe olarak: Ne istiyorsunuz? diye sordu. (YBA, s. 143)

Tam verimli olacağı çağda: Türk genci burada doğup yetişiyor, tam verimli olacağı çağda, ya Amerika, ya Avrupa veya dünyânın öbür ucu diyeceğimiz Avustralya oltasına takılıp, ekmek ve refah peşinde sürüklenip gidiyor. (YBA, s. 144)

Ne zaman: Ne zaman memlekete döneceksin? dedim. (YBA, s. 145)

Bir daha: Ben de, bir daha dönmek üzere buraya geldim. (YBA, s. 145)

Bir ara: El yüz yıkayacak su bulmak için Tülin, bir ara aşağıki kata inmişti. (YBA, s. 147)

Bir ara durduk ve Özcan'ın arayıp bulduğu gölgelik bir yere, nehrin tatlı tatlı aktığı şirin bir kıyıya oturup öğle yemeğimizi yedik. (YBA, s. 149)

Şöyle bir: Bir Avrupalı için gayet çekici olan bu Ortaçağ çarşısını şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 148)

Gayet: Bir Avrupalı için gayet çekici olan bu Ortaçağ çarşısını şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 148)

İtalyanlar, arâziye hâkim olmakta gâyet cesur, fedâkâr ve korkusuz hareket etmişler. (YBA, s. 180)

Sinan geceyi pek rahatsız bir yerde geçirdiği için ertesi gün şehir merkezinde Negresco ismindeki gayet temiz ve rahat bir başka otele geçtik. (YBA, s. 277)

Ayrılacağımız sırada: Tam oradan ayrılacağımız sırada bir genç karı-koca, biri bebek, diğerleri 7-8 yaşlarında üç çocukları ile su başına geldiler. (YBA, s. 149)

O yıllara: Bu yüzden de, o yıllara âit hâtıralara pek çoktur. (YBA, s. 151)

Hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün

evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

O târihte: O târihte Efendim yirmi dört yaşlarında ve Üsküp'ün bu anlı şanlı kadını ise, ellinin üstündedir. (YBA, s. 152)

Bu kadarla: Fakat iş bu kadarla bitmez. (YBA, s. 152)

Ertesi sabah: Ertesi sabah Seyyide Hanım gene gelir ve tekrar, büyük babasından selâm getirerek: “Seni kabul etmezlerse, Allah'ıma nazım geçer, onları böyle, denkleri bağlı bekletirim.” der. (YBA, s. 152)

Birkaç dakika: İçeri haber yolladıktan sonra, bahçe kapısında birkaç dakika bekledik. (YBA, s. 152)

İstanbul'a her gelişinde: İstanbul'a her gelişinde ağabeyime uğrar, fakat tesâdüfen ben, ya İstanbul'da bulunmam veya evde olmam, bu sûretle de görüşmek kısmet olmazdı. (YBA, s. 152)

Bir an: Öyle şaşırılmış ve sevinmişti ki, bir an ne söyleyeceğini bilemedi. (YBA, s. 153)

O zaman: O zaman yedi yaşında bir çocuk olmama rağmen, bu itibarlı ve yaşlı misâfiri Efendimin konağında, başköşeye oturmuş olarak hatırlıyorum. (YBA, s. 153)

Bu sözü dinlediğim zaman: Busözü dinlediğim zaman, otun, ağacın, taşın, toprağın dahi, insan ve hayvan gibi canı da, dili de olduğunu bilmiyordum. (YBA, s. 153-154)

Uzun yıllar: Fakat, anlatıştaki samîmiyet, ses tonu, ifâdedeki sihirkâr edâ, uzun yıllar mânâlı bir toplum hâlinde hâfizamın derinliklerinde kaldı. (YBA, s. 154)

Hareme geçtiğimiz zaman: Nitekim, hareme geçtiğimiz zaman Şeyh Efendi'min hanımı: “Bütün hısım ve akrabamız Türkiye'de. Biz de on beş senedir hep anavatana gitmek arzusu ile yaşıyoruz. Çekilip gittiğimiz gün, hemen yıkarlar.” dedi. (YBA, s. 154)

Çekilip gittiğimiz gün: Nitekim, hareme geçtiğimiz zaman Şeyh Efendi'min hanımı: “Bütün hısım ve akrabamız Türkiye'de. Biz de on beş senedir hep anavatana gitmek arzusu ile yaşıyoruz. Çekilip gittiğimiz gün, hemen yıkarlar.” dedi. (YBA, s. 154)

Ertesi gün: Ertesi gün Selânik'e hareket edeceğimiz için bir an evvel, Hasan Bilâlî'yi görmek istiyorduk. (YBA, s. 154)

Öyle bir: Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî'yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

Bir hayli: Yemekten sonra ise, bir hayli sohbet ettik. (YBA, s. 155)

Bir ara: Bir ara Haydar Efendi, İstanbul'da faâliyet hâlinde olan birkaç dergâh olduğundan bahsetti. (YBA, s. 155)

Bir ara: Bir ara, Özcan'a ricâ ederek arabayı durdurdum ve inerek, bu vâhşi efendilerin elinde kalmış mazlûm insanlarla konuştum. (YBA, s. 155)

Geçen sene: Bu asil Arnavut kadını geçen sene, bir gece vakti bize gelmiş ve kendisini Eva de Vitray'ın gönderdiğini söylemiş, biz de elimizden gelen ikramda kusur etmemeye gayret etmiştik. (YBA, s. 156)

Bir gece vakti: Bu asil Arnavut kadını geçen sene, bir gece vakti bize gelmiş ve kendisini Eva de Vitray'ın gönderdiğini söylemiş, biz de elimizden gelen ikramda kusur etmemeye gayret etmiştik. (YBA, s. 156)

Üç sene: Arnavutluk, komünist rejime geçmeden, kocası, başkonsolos olarak, üç sene Türkiye'de kalmış. (YBA, s. 156)

Geç vakite kadar: İstanbul'a geldiğinde, geç vakite kadar oturmuş, Hz. Mevlânâ'yı ziyârete gitmek arzu ve niyetinde olduğu için, Konya'da bir tanıdığım olup olmadığını sormuştu. (YBA, s. 156)

O sırada: O sırada Vehbi'ler bir aydır bizde misâfir idiler ve artık Konya'ya evlerine dönmeye hazırlanıyordu. (YBA, s. 156)

Üç aydır: Bizi, üç aydır boş durduğunu söylediği kızının apartmanına götürdü. (YBA, s. 157)

Bütün o geceyi: Efendim, bundan 104 sene evvel dünyâya gelirken, sultanlar sultanı anneciği, belki de bütün o geceyi, uykusuz geçirmişti. (YBA, s. 158)

Şu birkaç aylık: Arabaya bindikten sonra bizi, duâlar senâlarla uğurlarken, bu dostluğun, şu birkaç aylık tanışmanın ne kadar ötelерinden geldiğini, herkes hissetmiş bulunuyordu. Y.B.A, s. 158)

İki buçuk sene sonra bir gece: O da bize çok bağlanmıştı amma iki buçuk sene sonra bir gece, herhalde gene o tâifenin eliyle olacak, kaçtı. (YBA, s. 159)

Uzun zaman: Malın ziyânına değil, insanın ziyânına acıyan âile, uzun zaman o güzel kızı unutamadı. (YBA, s. 159)

Arabanın sür'atini kestiği bir anda: Akşama doğru İpsala'dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür'atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Bir ara: Bir ara, yanımızdan Volkswagen marka bir araba geçti. (YBA, s. 163)

Bir gün: Moskof'un insan tabiatına çelme takıp dirsek vuran rejimi de, elbette bir gün sona erecek. (YBA, s. 165)

Altmış sene evvel: Dereli, tepeli koca kasaba, altmış sene evvel, baştan başa Türklerle mekûn iken, şimdi bu topraklarda, sinmiş, ezilmiş bir avuç Müslüman, ya var ya yok. (YBA, s. 165)

Kendilerine örnek seçen devirler: Artık, yüksek ideallere öncülük eden büyük mihver insanları, kendilerine örnek seçen devirler, târihin hâfızasına gömülüp kaldı. (YBA, s. 166)

Bir zamanlar: Bir zamanlar Çin'den Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak gitmek mümkündü. (YBA, s. 167)

Şöyle bir: Otel aramak için kasabayı şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 169)

Geç vakit: Akşam çayını bahçede içtik ve şehrin merkezine giderek, nehir kenarında Bazar Kahvehânesi'nde akşam yemeğimizi yiyerek, geç vakit, biraz da şehri dolaştık. (YBA, s. 169)

Bir hayli: Eşe dostu hediye bulup almak üzere, Salzburg sokaklarında bir hayli gezinmemiz icâp etti. (YBA, s. 169)

Münih'e yaklaştığımız zaman: Münih'e yaklaştığımız zaman, 1972 Olimpiyatları için hummâlî bir faâliyet göze çarpıyordu. (YBA, s. 170)

Küçük yaşta: Hele buralara küçük yaşta gelmiş veya gene buralarda doğmuş çocuklardan, bir Müslüman-Türk seciye ve ahlâkı beklemek, büyük hâtâ. (YBA, s. 171)

Her ay: Üç oğlu varmış; üçünü de Yunanistan'da okutuyormuş ve kendisi de, her ay Yunanistan'a giderek, oğullarını görürmüş. (YBA, s. 172)

Aynı şiddette: Aynı şiddette devam eden sağanak altında, Biel'den çıkıp Neuchâtel'e vardık. (YBA, s. 174)

Siz Türk'e benzemiyorsunuz. Avrupalı tipindesiniz dendiği zaman: Maalesef öyle kimseler tanırız ki "Siz Türk'e benzemiyorsunuz. Avrupalı tipindesiniz... dendiği zaman iftihar ederler. (YBA, s. 174)

Bir hayli: Buna rağmen şehirde bir hayli dolaştık. (YBA, s. 175)

Bir ara: Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Evvelki sene: Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug'a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

O zaman: Bizim gibi dağ taş olup insanlığa hasret çekseniz, işte o zaman elinizdeki hazînenin ne bulunmaz bir varlık olduğunu anlar, süflî ve hayvanî iptilâlarınızın esâretinden âzat olmaya can atardınız. (YBA, s. 176)

1969'dan bu yana: 1969'dan bu yana ise yollar, Avrupa'nın diğer memleketlerine nazaran çok büyük farkla ilerlemiş. (YBA, s. 176)

Eski devirlerde: Fakat, âzamî tasarruf fikri ile, öyle dar tutulmuştu ki, eski devirlerde olsa, bu iki kişilik odalar aralık diye kullanılırdı. (YBA, s. 177)

Bu defa: Bizim için de bu defa öyle oldu. (YBA, s. 178)

Fakat bu defa da, ağabeyimin, gözlüğünü lokantada unuttuğu anlaşılınca, yemek yediğimiz Sestri di Levanti'ye dönmeye karar verdik. (YBA, s. 178)

Çok daha fazla: Fakat eğri kulenin, tahmînimizden çok daha fazla yana yatmış olduğunu gördük. (YBA, s. 178)

Meydanda, oturduğum müddetçe: Meydanda, oturduğum müddetçe, belki yüzden fazla râhibe ve bir o kadar da papaz geldi geçti. (YBA, s. 179)

Akşam geç vakit: Akşam geç vakit Floransa'ya vardık ve otel aramak üzere İlhan'la Gülşah arabadan indiler. (YBA, s. 179)

Altı gün sonra: Artık, nasip ise, altı gün sonra memlekette olacağız. (YBA, s. 182)

Nihâyet Venedik'e yaklaştığımız zaman: Nihâyet Venedik'e yaklaştığımız zaman, Chiaggia'da lagünler başladı. (YBA, s. 180)

Yakın târihte: İnsan bedeninde olduğu gibi, insanın bir eşi olan dünyânın bünyesinde de eksik olmayacak cenk, bilhassa yakın târihte bu toprakları öylesine kana bulamıştı ki, memleket, baştan başa harp müzesi kabul edilse yeridir. (YBA, s. 183)

Geçen sene: Geçen sene, Yunan gümrüğü, bundan beter hareket etmiş, bütün eşyalarımız, kaldırımların üstüne serilmiş ve tam iki saat çile çektikten sonra ancak yolumuza devam edebilmiştik. (YBA, s. 183)

O zaman: Gülşah ile bu mukadder âkibeti o zaman konuştuğumuz için, çocuk, beni çağırıp gösterdi. (YBA, s. 184)

Hayrete şâyan bir vukufla: Toynbee, Rusya'daki rejimin şiddetle ayakta kalabildiğini, amma içtimâî yapının din, milliyet ve kültür motifleri karşısında mağlûp olduğunu belirttikten sonra, hayrete şâyan bir vukufla, Çin'in kuvvetli kültür yapısının, Mao'nun kültür ihlâline mağlûp olmayacağını ve Mao'yu yeneceğini ifâde eder. (YBA, s. 185)

Tâkdire şâyan bir vukufla: Büyük târihçi Toynbee, "Son Elli Yıla Bir Bakış" başlığı altındaki eserinde, 1917 Rus ihtilâli'nin hâlini ve geleceğini, tâkdire şâyan bir vukufla incelemektedir. (YBA, s. 185)

Mânevî disiplin ve terbiye ile, sigortalamak olduğu idrak edilmediği müddetçe: Beşeriyet için gereken huzur ve saâdetin, ancak, maddî gücü, mânevî disiplin ve terbiye ile, sigortalamak olduğu idrak edilmediği müddetçe, insan oğluna selâmet ve rahat haram demektir. (YBA, s. 186)

Uzun yıllardır: Öyle ki, gayrimillî bir eğitim ve öğretimin turfanda meyvesi olan anarşi, uzun yıllardır süregelen hatâmızı yüzümüze vurmakta ve bize, artık uyanmamız gerektiğini ihtar eylemektedir. (YBA, s. 186)

Bu defa: Bu defa da Korkut Bey, söylediğine söyleyeceğine pişman olarak, hem özür, hem af dilemiş. (YBA, s. 189)

O zaman: O zaman hasta: "Üzülme beyim, demiş. Ben bu bacağın gideceğini zâten biliyordum." (YBA, s. 189)

Biraz daha: Biraz daha şaşırان Korkut Bey: "Peki, nasıl biliyordun?" diye sorduğunda, hasta: "Müslüman toprağındaydım. Aklıma uydum, gâvur toprağına geldim ve oraya da evvelâ bu kesilen ayağımlı bastım. İşte o da, hatâmın kefâreti olarak gitti!" demiş. (YBA, s. 189)

Ne zaman: Ne zaman Allah: Kalk! derse, gene bu topraktan kalkacağım. (YBA, s. 189)

O zaman: Amma, gâvur, Kelime-i Şehâdet'i yasak ederse, o zaman ihtiyar kadınımlı sırtıma alır gidebildiğim kadar giderim. (YBA, s. 189)

Gidebildiğim kadar: Amma, gâvur, Kelime-i Şehâdet'i yasak ederse, o zaman ihtiyar kadınımlı sırtıma alır gidebildiğim kadar giderim. (YBA, s. 189)

Kırk sene: Bir tarafta, Avusturya'nın kırk sene süren işgâlinin belirtileri olan bâzı tipik binâlar. (YBA, s. 192)

Sayılmayacak kadar: Şehirde, sayılmayacak kadar çok Türk eseri mevcut. (YBA, s. 192)

Bir vakitler: Bir vakitler, içinde edep ve erkân ile ders okunan bu binâda, şimdi içki içiliyor saçları omuzlarına inmiş hippiler, kötü kötü şakalaşıp eğleniyorlardı. (YBA, s. 194)

O sıralarda: O sıralarda, bu topraklar aşağı yukarı bizimdi. (YBA, s. 196)

Akşam geç vakit: Üç yüz kilometreden de fazla devam eden sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek akşam geç vakit Niş'e yirmi beş kilometre kala Morova Alexinaç Moteli'ne indik ve geceyi orada geçirdik. (YBA, s. 197)

Hayli uzun: Gümrük işlerimiz hayli uzun sürdü. (YBA, s. 198)

En az: Münih Havameydanı'na gelince de, yolcuları çıkardıkları kapıdan gümrük kısmına gelinceye kadar, binânın içinde, en az bir kilometrelik koridorları –memurlar, bu binâ içi otobanını, bisikletle geçiyorlardı- yürüdükten sonra yoklama salonuna gelebildik. (YBA, s. 201)

Şöyle bir: Sıra bizimkine gelince, memur şöyle bir yüzüme baktı ve bavulun kapağını dahi açtırmadan geçirdi. (YBA, s. 201)

Bir zamanlar: Bir zamanlar otuz kırk bin akıncının ılgar edip doyumluklarla döndükleri Avrupa topraklarına, bugün Türk mileti, ednâ menfaatlar için koşuyor. (YBA, s. 202)

Eskisi kadar: Almanya'da, Yahûdilerin eskisi kadar hâkim olmadıklarını, fakat Amerika'nın bu yüzden çıkmaza girmiş olduğunu o da rahatlıkla ifâde etti. (YBA, s. 203)

Fikrî ve teknik yardımcılarla sağlama alınmadığı takdirde: Ancak, iktisâdî güç, behemehal fikrî ve teknik yardımcılarla sağlama alınmadığı takdirde, tecrübeli ve usta batının avucu içinde varını yoğunu kaybetmeye mahkûm... (YBA, s. 203)

Tohumu tarlaya eken bir çiftçi kadar: Tohumu tarlaya eken bir çiftçi kadar da olamıyorsun... (YBA, s. 205)

Daha birinci kilometrede: Daha birinci kilometrede, bu karârın ne ölçüde isâbetli olduğu, kendini gösterdi. (YBA, s. 206)

O zamanlar: O zamanlar, bizim de şehirlerimiz mağrur, köylerimiz ise, birer minyatür şehir idi. (YBA, s. 207)

Bir zamanlar: Bir zamanlar kapı kulları binleri aşan ve orta halli sayılanların dahi, sandıkları sepetleri cevâhirlerle dolu olan Türk soyu, bugün Almanya'nın iş hayâtını güçlendirme yolunda seferber. (YBA, s. 208)

Bir vakitler: Zîra, bir vakitler birer minyatür şehir, birer zirâat, sâneyi ve kültür merkezi olan Türk köylerinin, kasaba ve şehirlerinin halkı, bugün yoksul, hatta aç. (YBA, s. 208)

Son derece: Yarı kısmı modern, yarı kısmı mahallî mîmârî tarzında yapılmış çok büyük, çok ferah ve son derece îtinâ ile döşenmiş bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 208)

İki saat: Bu tabiat cenneti içinde iki saat kaldık ve Necâti ile bol bol sohbet ettik. (YBA, s. 209)

Bu defa: Bu defa, otobüs bizi daha ilerde ve daha yüksek bir dağ köyüne götürdü. (YBA, s. 210)

Bir daha: Herhalde, ömrümün sonuna kadar, bizi bir daha görmeyecekti. (YBA, s. 210)

Kısa zamanda: İkinci Cihan Harbi'nin bombaları ile taş üstünde taş kalmamış Almanya'nın, kısa zamanda, eski refah ve îmar seviyesinin de üstüne çıkmış olmasını mûcize olarak gösterenler var. (YBA, s. 211)

Bu defa: İnsan kafasının kağıt üstüne çizdiklerini, bu defa da, yılmak yorulmak bilmeyen insan gücünün, o çizgileri, binâ olarak, yol olarak, köprü olarak fabrika ve ülkenin çeşitli ihtiyaçlarının giderileceği müesseseleri olarak, gerçekleştirmiş bulunması var. (YBA, s. 212)

O zaman: Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırafları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Bu ara: Bu ara, misâfiri bulduğum memleketin nizam ve teşkîlâtı karşısında gene hayâlen memleketime gittim. (YBA, s. 212)

Şu son aylarda: Şu son aylarda Nâdîde'nin İstanbul'da, hem de bahçe içinde, arabasının iki defa radyosu çalındı. (YBA, s. 213)

Her gün: Her gün kanayan, hatta kangren olma istîdâdı taşıyan bir işler yara. (YBA, s. 213)

Çoğu zaman: Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Meselâ, kendi gerçeklerinden habersiz kalmış bu yirminci yüz yıl genci, mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken, çoğu zaman, bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp ortaya düşüyor. (YBA, s. 216)

Geç vakit döndüğümüz zaman: Geç vakit döndüğümüz zaman, kolayına unutulmayacak bir manzarayı da berâberinde getirmiştin. (YBA, s. 218)

Her seferinde: Daha doğrusu her seferinde olduğu gibi, o, sorup soruşturup kararlaştırdıktan sonra, bana da sâdece, belî, deyip yollara düşmek kalıyor. (YBA, s. 219)

Bu defa: Bu defa, son derece muntazam bir yola girdik. (YBA, s. 219)

Son derece: Bu defa, son derece muntazam bir yola girdik. (YBA, s. 219)

Bir an: Fakat gerek göl, gerek parklar, gazinolar ve yollar, öylesine güzeldi ki bir an, ne tarafa gideceğimizi kestiremedik. (YBA, s. 219)

Bir an kendi kendime: Yeter! dedim. (YBA, s. 221)

On yedinci asırdan:Buranın, on yedinci asırdan kalma büyük bir kilisesi de var. (YBA, s. 220)

Pek alâkalı: Amma duyduklarını, pek alâkalı dinlemiyor, kadın ise, hiç söze karışmıyordu. (YBA, s. 221)

Bu defa: Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez" dedi. (YBA, s. 221)

Bir hayli: Yalnız, maymunlarla bir hayli eğlendik. (YBA, s. 221)

Mayıs'ın yirmi dördüncü cumartesi, geç saatte: Mayıs'ın yirmi dördüncü cumartesi, geç saatte memlekete döneceğim insallah. (YBA, s. 222)

Beş sene: Bu yolculukta, otel yerine, Gülşah'a, bebekliğinde beş sene bakmış olan Muallâ'nın Münih'deki evinde kalacağız. (YBA, s. 225)

Bir ara: Uçakta bir ara hostese, hangi toprakların üstünde olduğumuzu sordum. (YBA, s. 225)

Çok zevkle: Her türlü rahat imkânları olduktan başka, çok zevkle de döşenmiş. (YBA, s. 226)

Ne derece: Güzel İstanbul'u mahveden tüccar müteahhitler, gelseler de, köke sadâkatin burada ne derece şaşmaz bir an'ane hâline gelmiş olduğunu görseler. (YBA, s. 226)

Her an: Bu güzelliklerin, zevk kadar elem de verdiğini, her an hissetmemek kâbil değil. (YBA, s. 226)

O zaman: Halbuki şu kendilerini ululayıp dünyânın çivisi olduklarını zannedenler, lokomotifin sürüklediği bir vagon olduklarını bilseler, asıl o zaman gerçek büyüklüğe erecek ve etraflarına da huzur ve saâdet getireceklerdir. (YBA, s. 226)

Büyük bir sadâkatle: Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Bu derece: Amma tabiatı bu derece seven Avrupalı, insanı sevmiyor. (YBA, s. 227)

Aynı günde: Aynı günde Verona'ya geldik. (YBA, s. 228)

Verona'dan sonra, geç vakit: Verona'dan sonra, geç vakit Balzona'ya geldik ve Figl Oteli'nde kaldık. (YBA, s. 228)

Ertesi gün: Ertesi gün şehri dolaştık. (YBA, s. 228)

Bir vakitler: Her iki kıyıda, bir vakitler prenslerin, prenseslerin, dük, düşes ve asillerin, hiç sonu gelmeyecekmiş gibi, ihtişamlı, debdebe ve âlâyışlı ömürler sürdükleri sarayların, yalıların hemen hepsi boş... (YBA, s. 229)

O gün bu gün: Millî değerlere Tanzimât'la vurulan en ağır yıkıntı kazması, o gün bu gün öylesine işlemekte devam etmiş ki, çiğnediği bütün kıymetleri, tuz-buz ederek enkaz hâline getirmekte kusur etmemiş. (YBA, s. 233)

Dün gece: Dün gece Beylerbeyi'nden İlhan'larla Sinan telefon ettiler. (YBA, s. 233)

Birkaç zaman daha: Sinan'a, 14 Ağustos'ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince, fark verip birkaç zaman daha kalmamda çok ısrar etti. (YBA, s. 233)

Bir ay: Böyle rahat içinde, bir ay geçirmeye lâayık mıyım ben? (YBA, s. 233)

Bir hayli: Sözün bu mecrâya dökülmesi ile dertlerini deşmek ihtiyâcını duyan Fransız Hanım birçok kilisenin ve kilise mensuplarının gayriahlâkî ve çirkin tutumlarını anlatmaya başlamış ve çok iyi tanıdığı bu cemaâtin iç yüzü portrelerini çizmekte de, bir hayli ileri gitmiş. (YBA, s. 234)

Altı yüz mark: Onun için de kilise, kendisinden senede altı yüz mark alıyormuş. (YBA, s. 234)

Bin mark: Kocası ise, tam gün çalıştığı için, bin mark veriyormuş. (YBA, s. 234)

Bütün gece: Öyle ki, yol yürüme yorgunluğunun hiç sarsmadığı kalbim, bütün gece beni tehdit etti durdu. (YBA, s. 236)

Bu sabah: Bu sabah, Stuttgart'tan Günay Önsöz telefon ederek bizi dâvet etti. (YBA, s. 237)

Mebzul miktarda: Şöyle ki, Milli Eğitim Bakanlığı'nın, İstanbul Devlet Matbaası'nda basılan Yavru Türk Mecmûası, millî ve târihî bir haya taşıdığı için, mecmûayı hazırlayan Yurdagün Göker Bey'den mebzul miktarda alıp, memleket içine ve dışına dağıtıyordum. (YBA, s. 238)

O zaman: Son seçimlerden evvelki Milli Eğitim Bakanı, Stuttgart'a geldiğinde, bu mesele bahis mevzûu olmuş ve o zaman vekil bey, sanki mecmûayı kendi vekâleti çıkarmıyormuş ve neşri için de imzâsı yokmuş gibi: “Benim bu mecmûadan haberim yok!” deyivermiş. (YBA, s. 238)

Bir ara: Hava bir ara gene bozdu ve yağmur başladı. (YBA, s. 239)

Tek başımıza: Bir aydır, saray yavrusu gibi bir evde, tek başımıza bulunuyoruz. (YBA, s. 239)

On senedir: On senedir Almanlar'ın kirlerini temizliyormuş. (YBA, s. 240)

Her an: Her an, tetikte, uyanık ve bu çalıştığı memleketin iğreticisi olduğunu söyledi. (YBA, s. 240)

Bir hayli: Biz de onunla, gereken tesellî yollu bir hayli söz edip dertleştik. (YBA, s. 240)

Bu arada: Bu arada yakınımızda birbiri ile konuşan gruptan kırk yaşlarında bir başkası da gelerek hemen söze karıştı. (YBA, s. 240)

Elli yıldır: Elli yıldır kaç parçaya bölündü. (YBA, s. 241)

Dört elle: Bir tarafta toprağına ve îmânına dört elle sarılmış kütleler, bir tarafta komünist yuvaları... (YBA, s. 241)

Bu arada: Bu arada entârili, çok esmer bir adamla, daha açık renk ve çok tatlı bir kadın ve iki çocuk geldiler. (YBA, s. 241)

Son derece: Hem erkek hem de kadın, son derece memnun oldular. (YBA, s. 241)

Bu gece: Bu gece, televizyon, Gine'ye giden misyonerlerin kesif ve planlı faaliyetlerini gösterdi. (YBA, s. 241)

Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman: İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Üç saat: Bizi buradan Sevil'e götürecek tayyâreyi üç saat beklememiz îcap ediyor. (YBA, s. 249)

Şöyle bir: Burada da gene, etrâfıma şöyle bir göz gezdirdim. (YBA, s. 249)

Geç vakit bir taksi çağırarak, Sinan'la berâber şehri şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 255)

Bir ara: Bir ara etrâfı dolaşıp geldi ve en üst katta bir kilise olduğunu söyledi. (YBA, s. 250)

Bu defa: Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

Şu hâlde: Şu hâlde günahı, o gençler de değil, onlara çizilen eksik ve kifâyetsiz terbiye ve tadrîsatta bulmak gerek. (YBA, s. 251)

Geç vakit: Geç vakit Sevil Havameydanı'na indik. (YBA, s. 253)

Beş saat: Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

Geç vakit: Geç vakit bir taksi çağırarak, Sinan'la berâber şehri şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 255)

Bu gece: Belediye reîsi konferansa dâvetli bütün misâfirleri bu gece, hem sarayı göstermek, hem de ağırlamak üzere çağırılmış bulunuyor. (YBA, s. 255)

Bir gün: Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek:“Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüznle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlemin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

O zaman: Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek: “Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüznle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlemin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

138 kilometre: Bir karış toprağı bile boş bırakılmamış 138 kilometre devam eden köy, kasaba ve şehirleri geçerek Kurtuba’ya geldik. (YBA, s. 256)

Şu anda: Şu anda üstünde bulunduğumuz topraklarda misâfir olmak ne hazin. (YBA, s. 256)

Bir ara: Priştineli olduğunu söyleyen bu sâde ve tabîi halli Müslüman, bir ara; “Biz Arnavutlar Türklere minnettârız. Onlar Rumeli’ye gelmemiş olsalardı şimdi hepimiz Katoliktik!” dedi. (YBA, s. 258)

Şu anda: Zira, büyük maddî fedâkarlığa ve İspanyol kasasına akan milyonlara rağmen Libya, şu anda bu memleketin sığıntısı idi. (YBA, s. 259)

Namaz kılındığı müddetçe: Namaz kılındığı müddetçe, rehberlerinin refâkatinde yirmi, yirmi beş kişilik seyyah grupları, paşam koştı bende koşayım, dercesine, anlar anlamaz, câminin içinde dönüp dolaştılar. (YBA, s. 259)

Şu anda: Libya’nın çehresini karaya bulayan bu çamur, şu anda, Sovyet Rusya’nın, taş devrine taş çıkartacak bir zulüm ve şenâatle kana buladığı Afganistan’dan kaçan Müslüman mültecilere, Pakistan’ın sığınma hakkı vermiş olması imiş. (YBA, s. 260)

Evimizde misâfir bulunduğu müddetçe: Öyle ki, evimizde misâfir bulunduğu müddetçe çok rahat, alâkalı ve dostça konuştuğu hâlde, burada, âdeta yabancı ve bizimle temastan çekingen ve ürkek. (YBA, s. 261)

Bir gün: Ne biliniz, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Ne ki, bu harâretli ilim, irfan ve sanat asırlarının da bir gün sonu gelerek, Sicilya, 1091 yıllarında, Müslümanların ellerinden çıkmıştır. (YBA, s. 263)

Bir zamanlar: Bir zamanlar da, Orta Asya’nın bir kısmı ile, Atlas Okyanusu’ndan Çin Seddi’ne, Endonezya’ya ve oradan da Akdeniz kıyıları ile Afrika’ya ve Pirene Dağları’na omuz vermiş İslâm medeniyeti, Endülüs asırlarında, bir başka şâhikaya erişmişti. (YBA, s. 262)

Bu arada: Bu arada, devamlı olarak kilisenin de mutaassıp ve merhametsiz kıskırtmaları ile maddeci güçler, İslâm âlemini yaralayıp yorgun düşürmüştür. (YBA, s. 265)

O zaman bu zamandır: O zaman bu zamandır da, İslâm dünyâsı, haçın elinde zebun ve esirdir. (YBA, s. 265)

Bir zamanlar: Evet, bir zamanlar saltanat ve hükümrânlıkla berâber, tevhîdin ve İslâm îmânının dünyâyâ sesini duyurduğu Endülüs topraklarında, haçın söz sâhibi oluşundan, şu an, ızdırıp duyanlar mevcut mu acaba? (YBA, s. 267)

Şu an: Evet, bir zamanlar saltanat ve hükümrânlıkla berâber, tevhîdin ve İslâm îmânının dünyâyâ sesini duyurduğu Endülüs topraklarında, haçın söz sâhibi oluşundan, şu an, ızdırıp duyanlar mevcut mu acaba? (YBA, s. 267)

Üç senedir: Nihâyet sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak, yüz elli kişi olduklarını ve üç senedir de İslâmiyet'i kabul etmiş bulunduklarını açığa vuruyorlar. (YBA, s. 268)

İki gündür: İki gündür İşbiliye topraklarında, İspanya'nın misâfiri bulunuyoruz. (YBA, s. 268)

Kırk beş dakika: Alkazar Sarayı'nın ayakta kalmış bir salonunda, nefesli ve yaylı sazlardan müteşekkil otuz kişilik bir orkestra, bu sefer de, kırk beş dakîka süren bir konser ile misâfir ağırlama programındaki yerini aldı. (YBA, s. 269)

Geç vakit: Portakal ve limon ağaçlarının altından geçerek arabalarımıza bindik ve geç vakit Sevil'e geldik. (YBA, s. 270)

Bu sırada: Bu sırada, mesâfenin gidiş geliş 500 kilometre olduğu söylenince, arkadaşlara iştirâki tercih ettim. (YBA, s. 270)

Bir zamanlar: Bir zamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vurmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

Bu defa: Bu defa otobüsler bir korunun içine daldı ve dik bir yokuşu çıktıktan sonra Elhamra Sarayı'nın bitip tükenmeyen ağaçları arasından bir meydan göründü. (YBA, s. 271)

Bir baştan bir başa: Bir baştan bir başa uzayan bu balkonlardan, çok aşağıda olan İspanya ovaları, âdeta çökmüş gibi yerle berâber görünüyor. (YBA, s. 271)

Bir saat kadar: Bu merâsim faslı da bir saat kadar sürmüştü. (YBA, s. 274)

Bu defa: Bir müddet sonra, bu defa da arabalar, çok güzel bir bahçenin önünde karar etti. (YBA, s. 274)

Bir zaman: İklim o kadar latif ve hava öylesine tatlı idi ki, gece olmasına rağmen, bir zaman bahçede dolaştık. (YBA, s. 275)

Bu sabah: Bu sabah son toplantı günü. (YBA, s. 275)

Beş gün beş gece: İspanya'nın en temiz ve lüks otelinde beş gün beş gece ağırlandık. (YBA, s. 276)

Beş gün: İçeri girerken Emin Bilgiç Bey'e: "Beş gün saray sâfası sürdüren de Allah, bu karanlık otele getiren de gene Allah" dedim. (YBA, s. 276)

Ertesi gün: Sinan geceyi pek rahatsız bir yerde geçirdiği için ertesı gün şehir merkezinde Negresco ismindeki gayet temiz ve rahat bir başka otele geçtik. (YBA, s. 277)

Ertesi akşam: Ertesi akşam Emin Bey'ler ve Doktor Ahmed Bey'le sokakta karşılaştık. (YBA, s. 277)

Su anda: Halbuki su anda, böyle bir muhâsebe yaparak tortuları karıştırmamak daha iyi olacaktı. (YBA, s. 279)

Çok uzun senelerdir: Âilece, çok uzun senelerdir İsviçre'de çalışıyorlarmış. (YBA, s. 280)

Dilsiz, dinsiz, târihsiz gayrimillî bir eğitimle: Zîra bugün Türk vatanında, altı yaşında olanların da altmış yaşında olanların da hemen hepsi, vatan heyecanı, toprak aşkı söndürülmüş dilsiz, dinsiz, târihsiz gayrimillî bir eğitimle yetişmiş nesiller... (YBA, s. 280)

Yeşilköy'e geldiğimiz zaman: Yeşilköy'e geldiğimiz zaman ise, yağmur sanki gökyüzünü yere bağlamak için sarkıtılan iplermiş gibi, durmaksızın tepemizden aşağı iniyordu. (YBA, s. 282)

Yirmi dakika: Bavullar, intizamsız fâsılalarla dura dura geldiğinden, yirmi dakika ayakta beklemek zorunda kaldık. (YBA, s. 282)

Hemen her defâ: Seyâhatlere az eşyâ ile gitmek alışkanlığı yüzünden, hemen her defâ sıkıntı çekmiş olmama rağmen, bu sefer de el çantasından kabaca bir bez bavul almıştım. (YBA, s. 282)

Yirmi dakika: Yirmi dakika ayakta ve üşüyerek beklediğimiz bu gümrüklenme mahalli, yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca salaş bile sayılmazdı. (YBA, s. 283)

Şu anda: Amma bütün bunları konuşmak üzere, sanki şu anda İspanya'nın Sevil şehrinde değilim de, kudretli hükümdar I. Abdurrahman'ın Kurtuba'daki bahçesine diktirdiği hurma ağacının altında gibiyim. (YBA, s. 286)

Bu şâir hükümdârın, Afrika'dan getirip Endülüs topraklarına diktirdiği hurma ağacına: “Ey hurma ağacı, sen de benim gibi buraların yabancısısın. Ah... İçimi kemiren endişeleri bir hissetsen, tıpkı benim gibi gözyaşları dökerdin.” demiş olmasını, şu anda ben de tekrarlamak istiyorum. (YBA, s. 286)

Bir zamanlar ilmin, hünerin, sanatın, zarâfetin, refah, adâlet ve medeniyetin çiçeklendiği bu topraklarda, biz şu anda belki o hurma ağacından daha da garîbiz. (YBA, s. 286)

Bir zamanlar: Bir zamanlar ilmin, hünerin, sanatın, zarâfetin, refah, adâlet ve medeniyetin çiçeklendiği bu topraklarda, biz şu anda belki o hurma ağacından daha da garîbiz. (YBA, s. 286)

Bir kalemde: Kendisine yapılan bütün vaat ve teklifleri bir kalemde reddedip bir elinde Kur'ân-ı Kerîm, bir elinde kılıç, mehâbetli bir cesâretle ortaya çıktı. (YBA, s. 287)

O zaman: O zaman ve orada cereyan etmiş ve bitmiştir, diyemeyiz. (YBA, s. 288)

Bu kadar: Neden İslâm dünyâsının şiddetle muhtaç olduğu birlik ve berâberlik fikri üstünde bu kadar ısrarla durmak vaziyetinde bulunuyoruz? (YBA, s. 288)

Kısa zamanda: Öyle ki Arap yarımadasının putperest, mağrur ve şımarık kütlelerini kısa zamanda tevhit teknesi içinde yoğurmaya muvaffak olmanın sırrı, onun birlik ve berâberlik politikası ile işâretlenmiştir. (YBA, s. 288)

Şu anda: Mâdemki bu konferansla bizden istenen, Müslüman Şark'ın arz'ı meskûna yaptığı tesîre, kısa çizgilerle de olsa, temas etmektir ve mâdem ki şu anda İspanya topraklarında bulunuyoruz, o halde Endülüs hâkimiyetinin kültür ve medeniyetinden bahsetmekle, ilk adımı atmış olalım. (YBA, s. 291)

Uzun asırlar: Bilindiği gibi 711 senesinde Târik bin Ziyad, İspanya Vizigotlarının kaderini tâyin eden muhârebe ile, uzun asırlar sürececek olan Müslüman hâkimiyetini bu memlekette tesis etmişti. (YBA, s. 291)

Müslümanlar kadar: Ernest Renan: “Hiçbir gâlip millet, mağlûplarına, Müslümanlar kadar insafî ve müsâmahalı hareket etmemiştir.” der. (YBA, s. 291)

Kısa zamanda: Vizigot devletinin iç mücâdeleler ve taht kavgalarıyla perîşan memleketi, kısa zamanda yeryüzünün en mâmur ülkesi oluvermişti. (YBA, s. 291)

O devirde: Şu da var ki, o devirde Arapça, Latinceyi de âdetâ unutturmuş, hatta, konsillerin kararları bile Arapçaya tercüme edilir olmuştur. (YBA, s. 292)

Bu arada: Bu arada, târihin işâret ettiği bir noktanın üstünde de, kısaca durmak istersek, kendi kendimize şu suâli sormamız îcap eder: Neden Müslüman fâtiler, fethettikleri ülkelerin kültür ve medeniyetleri tarafından temsil edilip eritilmemiştir? (YBA, s. 294)

Az çok: Şimdiye kadar, kısa da olsa, İslâm medeniyetinin batıya olan tesirinden, az çok söz ettik. (YBA, s. 295)

Müslümanlık âleminin, tek gâye etrâfında birleşmeyi başardığı gün: Müslüman milletler ve onların idârecileri bilmelidir ki, politik rekâbet ve menfaatlerine destek umarak, şeytânî suflörlerinin tâlîmatları gereğince, fedâ ettikleri târihî ve İslâmî değerler, Müslümanlık âleminin, tek gâye etrâfında birleşmeyi başardığı gün, o azim ve kütleyi yabancı milletlerin güçlerine sığınmaktan bekledikleri menfaatin çok üstünde bir zafere götürecektir. (YBA, s. 295)

Bir gün: Sözüümü, Türk mîzah târihinin büyük ismi Nasreddin Hoca'nın bir fıkrası ile bitirmek istiyorum: şöyle ki, bir gün, Hoca'nın canı helva istemiş. Fakat parası yok ki helva yapacak lüzumlu malzemeyi tedârik etsin. Düşünceli düşünceli bakkalın yolunu tutmuş ve adama: Bu yağ senin mi? diye sormuş. Cevap. Evet. Ya bu şeker, bu un? Onlar da benim... karşılığını alınca: Öyle ise neden helva yapıp yemiyorsun? demiş. (YBA, s. 296)

2.4.3.4.İsim Tamlaması Biçiminde Oluşanlar

Akşam üstü: Akşam üstü Latif Kaptan, kamarasına dâvet etti. (YBA, s. 15)

Akşam üstü Celâleddin Bey geldi. (YBA, s. 120)

Akşam üstü Özcan'lar, Mügül'ler ve Sinan Londra'ya döndüler. (YBA, s. 122)

Akşam üstü Slovanski kasabasında, Brodvin firmasının Jug isimli moteline indik. (YBA, s. 167)

Akşam üstü Gülşah'ı, ağabeyimle İlhan, Şato'ya çıkardılar. (YBA, s. 169)

Akşam üstü de otele, Prof. Hamid Hacıbeyiç ile Mîmar Ali beyiç geldiler. (YBA, s. 195)

Ziyâ Babakurban'lar Allahâısmarladık demek için akşam üstü uğradılar. (YBA, s. 236)

Üç dört arası: Geçtiğimiz ve geçeceğimiz istikameti gösterdi ve yarın, üç dört arası Marsilya’da olabileceğimizi söyledi. (YBA, s. 16)

Günün birinde: Fakat günün birinde, bugün beğenilenler için de bir gözden düşmenin mukadder olduğunu hatırdan çıkarmamak gerek. (YBA, s. 19)

Günün birinde gazeteler, ihtiyar kraliçenin tahtını, kızı lehine terkettiğini yazdılar. (YBA, s. 115)

Artık, günün birinde hakikat olabileceğini düşündüğüm, bu hayal dünyâsında idim. (YBA, s. 231)

Günün birinde, belki burası da dünyânın en güzel meydanlarından biri olacaktı. (YBA, s. 283)

Tezhip-minyatür sergisi devamınca: Kızım Nâdide’nin bu kış tezhip-minyatür sergisi devâmıncakaldığı Plaza Oteli’nde yer ayırtmışlar, temiz ve güzel bir binâ. (YBA, s. 22)

Yüz üstü: Hele makine karşısında himâyesiz ve âciz kalmış el tezgâhları ve her çeşit el sanatları, ölüme terk edilmiş hastalar gibi, yüz üstü bırakıldı. (YBA, s. 38)

Asırlar boyu: Amma, neden, yaşama tercihini bir Türk-İslâm sentezinin, asırlar boyu tecrübe edilmiş ve başarıya ulaşmış çerçevesi içinde yapmamıştık? (YBA, s. 43)

Bahâ biçilmez bir târîh hazînesi üstünde oturan Türk evlâdının, asırlar boyu üst üste yığılıp tabakalaşmış o millî hazînenin kapılarını açıp, düşmanın yağma etmesine zemin hazırlaması ne hazin ve ne acı... (YBA, s. 248)

Burada, şu basıp geçtiğimiz topraklar üstünde, şu sokaklarda asırlar boyu, kim bilir kimler gezip dolaşmış, bu ülkede kimler doğmuş, kimler büyümüş, mekteplerde, medreselerde kimler dirsek çürütmüş? (YBA, s. 255)

Tatbîkatta da, bu anlayış ve bu tutum, asırlar boyu devam etmiş ve hâlâ da etmektedir. (YBA, s. 264)

İşte bu azılı kuvvet, asırlar boyu karşısında aşağılık duyup kıskandığı İslâm âlemini, evvelâ kuşatarak taarruz etti. (YBA, s. 265)

Böyle bir teşebbüs ise, Arap yarımadasının, asırlar boyu kökleşmiş an’ane ve âdetlerine karşı gelmek, içtimâî ve iktisâdî hayatlarına en ağır darbeyi vurmak demektir. (YBA, s. 288)

Pazar günü yâni ayın yedisinde: Pazar günü yâni ayın yedisinde buluşmamız için, Ağabeyimle İlhan, Venedik’de randevu vermişlerdi. (YBA, s. 54)

Gece yarısı: Çok değil, 27 Mayıs'ın İstanbul Vâlisi Refik Tulga, Şehzâdebaşı Câmîi'nin dış avlusunda yatan Helvacı Baba'nın türbesini buldozerlere yıktırmış, gece yarısı da kabri açtırıp kemikleri taşıtmış ve boş kalan mezarın başına da nöbetçi dikerek, ziyâretçilerin yaklaşmalarını yasak etmişti. (YBA, s. 62)

Ayak üstü: Son derece temiz ve efendi bir insan olan ve yabancılara karşı yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle çalışan bu sevimli insanla da ayak üstü konuştuk. (YBA, s. 78)

Ağlamakla gülmek arası, tebessüm ederek: Merhaba! dedi ve ayak üstü eyyam konuştuk. (YBA, s. 202)

Osmanlı İmparatorluğu devrinde: Osmanlı İmparatorluğu devrinde, büyük şehirlerimizin kavas ve ayvazları Hırvat; bahçıvanlarımızda Karadağlı olurdu. (YBA, s. 82)

Sabahın altısında: Sabahın altısında, koridorun kapısı açıldı ve evin beyi, yanında genç kızı olarak selâm verdi ve çıkıp gittiler. (YBA, s. 83)

Yüzyıllar boyunca: 1961 Nobel Edebiyat Armağanı sâhibi İvo Andriç, Drina Köprüsü adlı eserinde: “Bizim topraklarımızda da yıkan, yapan, ilerleyen ve gerileyen bir kuvvetin yüzyıllar boyunca geçmiş olduğu yolu görmek istemiş ve mümkün olduğu kadar yakından anlamaya özenmiştim. Bu kuvvetin yükselmesini, batışını ve bize neler alıp neler verdiğini iyice ölçüp biçmek istedim.” der. (YBA, s. 84)

İkinci zamânı: Nihâyet ikinci zamânı Belgrat'a geldik. (YBA, s. 86)

Aynı hafta içinde: Eğer bir ziyâfette yapılan tatlılar, on çeşitten noksan olursa, ev sâhibinin aynı hafta içinde yeni bir ziyâfet vermesi gerekirmiş. (YBA, s. 87)

Öğleüstü: Sabahleyin Niş'ten hareket ederek, öğle üstü Belgrat'a geldik. (YBA, s. 99)

Sabahın erken saatinde: Fakat, sabahın erken saatinde, bir papaz kapıyı vurup, misâfiri ibâdete çağırıyor. (YBA, s. 100)

İstanbul'un fethinde: Bilindiği gibi İstanbul'un fethinde, elindeki süngüyle Ayasofya Kilisesi'nin mozaiklerinden parçalar sökmek istemiş olan yeniçerinin, pâdişah tarafından şiddetle cezâlandırılmış olduğu, târihî bir gerçektir. (YBA, s. 107)

1976 senesinde: Biraz da, Âgâh Oktay Güner'in sesine kulak verelim: “1976 senesinde Ticaret Bakanlığı Müsteşarı sıfatıyla ticâret anlaşması imzâlamak üzere Polonya'ya gittim. (YBA, s. 107)

Bu bilginin gereğince: Bunu bilsek, bu bilginin gereğince de yaşasak, ne kadar mes'ut olacağız. (YBA, s. 122)

Ölüm-kalım anlarında: Ne zamandır bu çocuk, Boğaziçi'nde Târih kitabında geçen şu sözlerin üstünde ısrarla durmakta idi: “Firdevsî ve Homeros, milletlerinin geçmişinden kalan bakıye ve tortuyu, zaman harmanından destan rüzgârıyla savura, toplaya, İran'a ve Yunan'a kıyâmetlik bir ömür sağladılar. Amma ölüm-kalım anlarında, külelere can bağışlayan îman devri, kıyâmete kadar insanoğlunun salınıp gezeceği bir meydan olarak sâhibini beklemektedir.” (YBA, s. 127)

1966 senesinde: Mügül'ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesi bana eski bir hâtırayı yeniden yaşattı: 1966 senesinde, gene bir kandil günü Londra'da idim. (YBA, s. 129)

1969 seyâhatinde: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tünelerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Saatın altısında: Erken yola çıkacağımız için, sabahleyin zahmet edip gelmelerini ısrarla ricâ etmemize rağmen, saatın altısında, Berrin Hanım, Hüseyin Bey ve Nihad Bey kapıya gelmişlerdi bile. (YBA, s. 142)

Dehşet içinde: Az sonra dehşet içinde yukarı fırladı. (YBA, s. 147)

Balkan Harbi'nde: Hayriye abla, dokuz yaşında bir çocuk olarak Balkan Harbi'nde âilesiyle berâber düşmandan kaçıp Üsküp'e kadar gelmiş. (YBA, s. 150)

1943 yılında: Otuz sene süren bu çileden sonra, 1943 yılında bizimle bir çatı altında yaşayacağı yıllar başlamıştır. (YBA, s. 150)

Tesellî içinde: Eyyam sürmüş, görmüş geçirmiş ihtiyarların mâzî bereketi ile nafakalanması misâli, sanki zevk, istiğrak, vecd ve cezbe demlerini içine sindirip saklamış bu köhne binâ da, geçmiş zamanların yâdi ile, tesellî içinde son günlerini yaşıyordu. (YBA, s. 154)

Yıllar boyu: Yıllar boyu anlatsalar, söyleyecek dertleri vardı. (YBA, s. 154)

Can, mal ve ırz, nâmus emniyeti içinde: Can, mal ve ırz, nâmus emniyeti içinde yaşıyorlardı. (YBA, s. 164)

Yol boyu: Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Hele, yol boyu devam eden ağaçlar, zaman zaman tünelden geçtiğimizi zannettirecek kadar sıkı. (YBA, s. 217)

Yol boyunca, dînî veya mitolojik hikâyelerin resimleri ile süslenmiş Tirol evleri alabildiğine uzayıp gidiyor. (YBA, s. 215)

Aklım yettiğinde: Sordu, aklım yettiğinde cevapladım. (YBA, s. 209)

Hafta ortası: Hafta ortası, değil dinlenme ve eğlence yerlerinde, sokaklarda bile genç insan görmek pek zor. (YBA, s. 215)

1965 senesinde: 1965 senesinde ağabeyim, İlhan, Ahmet Ağabey, Sabahat Hanım ve ben bir cenup seyâhati yapıyorduk. (YBA, s. 220)

Gece yarısı: Sinan gece yarısı döndüğünde, binânın ihtişamını ve hârikulâde ışıklandırılmış bahçesini uzun uzun anlattı. (YBA, s. 255)

Gruplar hâlinde: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerken değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Yemeğin sonunda: Üstelik, yemeğin sonunda, millî kıyâfetleri ile Kurtuba Üniversitesi talebelerinden bir grup, ellerinde sazları ve tatlı sesleri ile, salona giriyorlar. (YBA, s. 261)

Endülüs asırlarında: Bir zamanlar da, Orta Asya'nın bir kısmı ile, Atlas Okyanusu'ndan Çin Seddi'ne, Endonezya'ya ve oradan da Akdeniz kıyıları ile Afrika'ya ve Pirene Dağları'na omuz vermiş İslâm medeniyeti, Endülüs asırlarında, bir başka şâhikaya erişmişti. (YBA, s. 262)

1091 yıllarında: Ne ki, bu harâretli ilim, irfan ve sanat asırlarının da bir gün sonu gelerek, Sicilya, 1091 yıllarında, Müslümanların ellerinden çıkmıştır. (YBA, s. 263)

Kuşbakışı: Kuşbakışı seyredilen bu yapı kalabalığı, hiç de iç açıcı değil. (YBA, s. 271)

Tahminlerin üstünde: Öyle ki, yeni bir asrın İslâm âlemine söyleyeceği söz, göstereceği yol, tutacağı ışık, tahminlerin üstünde büyük olabilir. (YBA, s. 285)

Mekke'nin fethinde: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe

yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden irak tutmuştur. (YBA, s. 289)

711 senesinde: Bilindiği gibi 711 senesinde Târik bin Ziyad, İspanya Vizigotlarının kaderini tâyin eden muhârebe ile, uzun asırlar sürecek olan Müslüman hâkimiyetini bu memlekette tesis etmişti. (YBA, s. 291)

2.4.3.5.Tekrar Grubu Biçiminde Oluşanlar

Uzun uzun: Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici zamanının, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefine de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

İnci'ye Kubbealtı'nın kurduğu Dil Akademisi'nden uzun uzun mâlûmat verdim ve nizamnâme'yi de berâberce okuduk. (YBA, s. 122)

Yarın Londra'ya gitmek üzere erken kalkmak îcap ettiği halde, gene de, gece yarısına kadar oturup uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 123)

Kapıyı uzun uzun çalmamıza rağmen açılmıyordu. (YBA, s. 132)

Çocuklar Saint Chapelle'e gittikleri zaman, biz de Erdoğan ile uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 133)

Sonra bir kahvehânede oturup uzun uzun sohbet ettik. (YBA, s. 136)

Eski günlerden, yeni zamanlardan, bilhassa aydın ve îmanlı gençlere düşmekte olan, ileriye mâtuf vazîfe ve mes'ûliyetlerden uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 210)

Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Ziyâ Bey, Güner, Necâti, Nâdîde, Sûzan ve ben, dostça bir gece geçirip, geç vakte kadar da uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 226)

Sonra güneş tebessümler savurdu ve biz de Karlstor Meydanı'ndaki iskemleler ve çiçekler arasında uzun uzun oturduk. (YBA, s. 239)

Sinan gece yarısı döndüğünde, binânın ihtişamını ve hârikulâde ışıktandırılmış bahçesini uzun uzun anlattı. (YBA, s. 255)

Konup konup: İşte Paris asırlardan beri dünyânın aktığı konup konup göçtüğü şehir. (YBA, s. 22)

Kendi kendime: Kendi kendime: O yalan, bu yalan, var sen de biraz oyalan! dedim. (YBA, s. 22)

Hatırlarına saygı göstermek istediğim kalabalığı düşünerek, kendi kendime: Allah artırsın. Bu da bir ilâhî lutuf, dedim. (YBA, s. 26)

Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlarken, geçen sene Türkiye'den Fransa'ya gelip, Orly Havameydanı'na indiğinde, kendi kendime: “ Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?.. “ dediğini anlatırken, biri doktor, diğeri avukat iki oğluna rağmen, derin bir yalnızlık ve gariplik duygusu ile, âdeta ağlamaklı idi. (YBA, s. 46)

Şu anda, kendi kendime mırıldandığım bir sözü buraya geçirmekle, ileri yobazların atış hedefi olacağımı bilsem de, yüceler yücesi Ahmede'r-Rifâî'nin dünyâlara bedel ahlâk, îman ve aşkını, yaşadığı güne getirmiş olan ustam Ken'an Rifâî'nin sonsuz etmek ve kemâlî potasında pişememiş bir çırağı olduğumu söyleten Allah'ıma şükrederim. (YBA, s. 55)

İçeride, konuşur gibi kendi kendime mırıldandığım da bir gerçek. (YBA, s. 131)

Bir an kendi kendime: Yeter! dedim. (YBA, s. 221)

Akşam olup kendi kendime günün muhâsebesini yaptığımda, bu külfetli konferansın, İslâm âlemine bir şeyler getirmek niyetiyle hazırlanmamış olduğu şüphesi, îtirâfî güç olmakla berâber, âdeta kanâat hâline gelmiş gibiydi. (YBA, s. 254)

Teker teker: Fransa'nın şehir kasabalarına gelince, bu elliyi aşkın saintli, palaisli, royalli, isimleri teker teker hatırlamak da saymak da hem lüzumsuz hem de imkânsız. (YBA, s. 35)

Yalnız İvo Andrić değil, Türk ve Sırp toplulukları ile iç içe yaşamış kimselerin bu yoldaki sayısız müşâhede ve tesbitlerini de teker teker ele almak bu kitâbın hâtıra anlayışına müsâit olmadığı için ancak bir iki örnek ile iktifâ eylemek gerek. (YBA, s. 85)

Zaman zaman: Ne çâre ki batı afyonu ile uyuşup kalmış Türk münevveri, zaman zaman gözlerini ovuşturup uyanmaya çalıştığı halde, bir türlü kendine gelemiyordu. (YBA, s. 43)

Zaman zaman da işte, karşıma târîh çıkar, toprak altındaki cedlerim çıkar. (YBA, s. 43)

İyi kötü: Yüzlercesi buralarda, iyi kötü kendi hayatlarını sürdürebiliyorlar. (YBA, s. 47)

Bar bar: Fakat, ben tatlîdim diye de bar bar bağılıyor. (YBA, s. 52)

Sıkı sıkı: Çocuklardan ikisi de sıkı sıkı elimi tutuyor, eşarbımı düzeltmek için dahi elimi bırakmıyorlardı. (YBA, s. 53)

Kıvrıla büküle: Kayalardan dağa çıkan asma köprüler, merdivenler, balkonlar, nihâyet kıvrıla büküle parkı dolaşan muazzam bir sun'î göl. (YBA, s. 53)

Yavaş yavaş: Sen, vatan kurtaracak aslansın, yapacağın inkılâplarla memleketin ilerleyecek! Diyerek gafletinden yakalayarak, bu zavallıları, kuklalar hâline getirdi, yavaş yavaş da bir sahte münevverler nesli üretmek yolunda tecrübe, zekâ ve politik dehâsını kullandı. (YBA, s. 54)

Nihâyet, Cenevre'nin ihtişamlı manzarası silinerek, yavaş yavaş yerini bakımlı zirâat mıntıkları ile değiştirdi. (YBA, s. 76)

Yavaş yavaş Alman kesimi biterek Fransız tesiri başlıyordu. (YBA, s. 173)

Yavaş yavaş Boşnakların ülkesine gelmiş bulunuyoruz. (YBA, s. 187)

Fakat, Balzona'ya gelirken, yavaş yavaş hava da ısınmaya başladı. (YBA, s. 228)

İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Y"avuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Haçlı âlem, on beşinci asra kadar, küçük bir coğrafya parçasında cehâlet, hatta vahşet içinde büzülüp kalmışken, yavaş yavaş toparlanıp birleşir olmuştur. (YBA, s. 264)

Yavaş yavaş lokantadan çıkarak Alkazar Sarayı'nın bakıyesini ve bahçesini görmeye gidiyoruz. (YBA, s. 266)

Yürüye yürüye: Yürüye yürüye metroya geldik. (YBA, s. 56)

Dolaştıra dolaştıra: Paris'ten ayrılmak üzere olduğuma çok üzülen Eva de Vitray, sözünü dolaştıra dolaştıra, gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek, burada doğduğunu, burada büyüüp burada okuduğunu, ana dili kadar İngilizce'yi de bildiğini, hangi Avrupa memleketine gitse, oranın lisanına konuşabildiğini, fakat bütün bunlara rağmen kendisini, bu memleketlerin dilini bilen bir seyyah saydığını söyledi. (YBA, s. 57)

Küçüle küçüle: Bir zamanlar Akdeniz'de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarcık kalmış. (YBA, s. 59)

Karşı karşıya: Meğer üç gündür sefârethânemizle karşı karşıya bulunuyormuşuz. (YBA, s. 65)

Hemen hemen: Zîra İtalya, her âileye, bir veya daha fazla araba satın alacak kadar iktisâdî imkân vermiş olduğu için, ortada taksi diye bir vâsıtaya hemen hemen lüzum kalmamış. (YBA, s. 68)

Bir zamanlar Hindistan'dan Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli'de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Mazlûm mazlûm: Onunla birkaç tur yaptıktan sonra, açık unutulmuş farları ile, bize bir sâdik dost gibi, mazlûm mazlûm bakan arabamıza kavuştuk. (YBA, s. 68)

Gece gece: İtalya'nın, bizim iklimimize çok benzeyen coşkun ve hârikulâde tabiatı içinden gece gece, nihâyet Alper'in eteklerine ulaştık. (YBA, s. 72)

Boğula boğula: Böylece de, büyük elektrik tesisleri, santraller ve boğula boğula akan nehirler başladı. (YBA, s. 72)

Akıp akıp: Villaları, sayısız otelleri, dağ evleri, kayak yerleri ile tepeleri ve yarıları karlı Alper silsilesi, şelâleler ve yer yer de, zirveleri tutmuş şatolar akıp akıp gidiyordu. (YBA, s. 72)

Koşa koşa: Târihte ilk defa, başkalarına hizmet etmek üzere vatanından ayrılan ve ilk defa yabancı buyruğuna koşa koşa icâbet eden zavallı Türkler... (YBA, s. 77)

Söyleye söyleye: Ne kadar çok istifâde etmişler, söyleye söyleye bitiremedi. (YBA, s. 78)

Karşı karşıya: Onun için iki sâhil, birbirlerine doyamayan dostlar gibi, karşı karşıya bakışıyor. (YBA, s. 80)

Kademe kademe: Biz, hem şatoyu hem de kademe kademe yükselen dağları ve katedralleri gören nehir kıyısındaki Stein Oteli'nde yer bulduk. (YBA, s. 80)

İç içe: Yalnız İvo Andriç değil, Türk ve Sırp toplulukları ile iç içe yaşamış kimselerin bu yoldaki sayısız müşâhede ve tesbitlerini de teker teker ele almak bu kitâbın hâtıra anlayışına müsâit olmadığı için ancak bir iki örnekle iktifâ eylemek gerek. (YBA, s. 85)

Sık sık: Efendimden, sık sık dinlediğimiz, çocukluk hâtıralarına karışmış Saat Kulesi karşımda. (YBA, s. 90)

Donuk donuk: Önce, donuk donuk yüzümüze baktı, baktı. (YBA, s. 92)

Hiç mi hiç: Şu Balkanlar'da seyâhate, hiç mi hiç dayanamıyorum. (YBA, s. 99)

Satır satır: Bu ara, senelerce evvel, mert ve yiğit bir Rumelili dostumdan dinlemiş olduğum hâtıra, âdeta satır satır karşımda duruyordu. (YBA, s. 99)

Yer yer: Barut kokuları henüz yer yer hissediliyor, hatta dumanı tütüyordu. (YBA, s. 100)

Omuz omuza: Sokaklarda halk omuz omuza dolaşıyor. (YBA, s. 105)

Yana yakıla: Buraya gelip birkaç sene kalan Türklerin Almanlaştıklarından da, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 112)

İyiden iyiye: Fakat içten, iyiden iyiyeyikilmiş bir Avrupa var. (YBA, s. 114)

Acı acı: Bu yeşillik cenneti, kuruyup kalmış zavallı İstanbul'u, bir zamanlar dört bir yanı bahçe olan Osmanlının o taht şehrini acı acı düşündürdü. (YBA, s. 126)

Ölmüşler hakkında ya hayır söylemek, yâhut da susmak husûsunda hadîs-i şerif olduğunu hatırlatınca, acı acı güldü. (YBA, s. 128)

Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zaman asla böyle soytarlaşmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Avaz avaz: Gerçekten radyo, avaz avaz bağıırıyordu. (YBA, s. 132)

Buram buram: Avrupa, memleketleri, buram buram Yahûdi kokuyor. (YBA, s. 136)

Yabancı nüfûzunun buram buram tüttüğü eski Türk vatanından geçmek yürekler acısı. (YBA, s. 150)

İnişli çıkışlı: Yol inişli çıkışlı olduğundan, bir hayli yorulup, hayli de geçtikten sonra Basel’e, İsviçre’nin bu hudut şehrine geldik. (YBA, s. 140)

Birdenbire: Gelir gelmez de, birdenbire dekor değiştirerek, karşımıza refâhın ve medeniyetin elbirliği ile kurmuş olduğu Basel şehri çıktı. (YBA, s. 140)

Arayıp arayıp: Bulamayınca da, bir taksi tutarak adresi verip peşinden gitmek sûretiyle arayıp arayıp etrâfında dolaşmış olduğumuz evi buluverdik. (YBA, s. 140)

Hemen hemen: Devlet olarak da Dalmaçya sâhillerini, yüzlerce otel ve Kampinglerle hemen hemen baştan aşağı ayağa donatmış. (YBA, s. 146)

Zaman zaman: Hatta, zaman zaman ürkütücü bir vahşete bürünüyor. (YBA, s. 148)

Hava, serinden de fazla, âdeta soğuktu ve zaman zaman âdeta bulutlar sarkıyor ve yağmur yağıyordu. (YBA, s. 174)

Tatlı tatlı: Bir ara durduk ve Özcan’ın arayıp bulduğu gölgelik bir yere, nehrin tatlı tatlı aktığı şirin bir kıyıya oturup öğle yemeğimizi yedik. (YBA, s. 149)

Haktan âdaletten, tatlı tatlı söz eden sahifelerin sonu: Hüküm, gâlibindir, diye bittikten sonra? (YBA, s. 183)

Karış karış: Nihâyet, karış karış fethettiğimiz topraklardan çıkmak üzereyiz. (YBA, s. 167)

Yâ Râbbî, bütün bu topraklara karış karış nasıl da damgamızı vurmuş ve sonunda çekilip gitmişiz! (YBA, s. 189)

Birer birer: Tâtil saati olunca, Berrin Hanım’ın mânevî terbiyesi ile bir hayli seviye kazanmış işçi komşuları da, birer birer gelmeye başladılar. (YBA, s. 171)

Bizi gören Boşnak Müslümanlar, birer birer geldiler. (YBA, s. 187)

Yeni yeni: Bir de, muvâzeneye yeni yeni katılan Arap âlemi var ki, petrol ve para silâhı ile, komünizme “Dur!” diyecek bir kudretin zirvesinde. (YBA, s. 203)

Çizgi çizgi: Uzaklarda, tâ uzaklarda, ağarmış saçlar gibi Alpler, tepelerinde hâlâ çizgi çizgi aşağı doğru akmış karlarla kaplı Alpler, el ele, diz dize uzayıp gitmeye başladı. (YBA, s. 206)

El ele, diz dize: Uzaklarda, tâ uzaklarda, ağarmış saçlar gibi Alpler, tepelerinde hâlâ çizgi çizgi aşağı doğru akmış karlarla kaplı Alpler, el ele, diz dize uzayıp gitmeye başladı. (YBA, s. 206)

Yer yer: Alabildiğine bol, alabildiğine cömert kırların, vâdilerin yeşilliklerini yer yer çeşitli renge boyayan çiçekli ağaçlar ise, sanki bu üç beş günlük saltanatlarının tadını çıkarmak istercesine, mağrur, sıra sıra uzayıp gidiyordu. (YBA, s. 206)

Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine, insan elinin îmarla kusur etmediği dağlar, vâdiler, tarlalar, bağ ve bahçeler arasına yer yer serpiştirilmiş kasaba ve köylerden geçerek Garmisch'e geldik. (YBA, s. 227)

Bol bol: Bu tabiat cenneti içinde iki saat kaldık ve Necâti ile bol bol sohbet ettik. (YBA, s. 209)

Necâti, münâsîp bir gazino aramaya giderken ben de, kademeli rıhtımlara bol bol konmuş banklardan birine oturdum. (YBA, s. 210)

Bölük bölük: Adâlet Partisi'nin millî-manevî çizgiden kaymasıdır ki, sağ cenâhı bölük bölük etti. (YBA, s. 214)

İleri geri: Kim bilir, dünya dünya olalı, insan eli bu sınırları kaç kere ileri geri çekmiş, kaç kere, bir karış toprak için kaç insanın başı omuzları arasından uçup gitmiştir? (YBA, s. 216)

Zaman zaman: Hele, yol boyu devam eden ağaçlar, zaman zaman tünelden geçtiğimizi zannettirecek kadar sıkı. (YBA, s. 217)

Böyle böyle: Böyle böyle de, sâhip çıkmadığımız evlâtlarımız, küfrün ve dalâletin çukuruna düştükten başka, kendileri gibi çerden çöpten vatandaşlarını da, aynı felâkete sürüklemekle vazîfelendiriliyorlarmış. (YBA, s. 218)

Sıra sıra: Sıra sıra, Çin yemekleri geldi. (YBA, s. 226)

Renk renk: Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Ara ara: İkisinden de genç olan üçüncü arkadaşlarının yüzünde ise, ara ara, bir yumuşak tebessüm çakıp geçiyordu. (YBA, s. 235)

Yana yakıla: Şimdi de berâberinde Timur Kocaoğlu var ve böyle temiz gençlere olan ihtiyâcından, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 236)

Âvâre âvâre: Dün, Sûzan'la berâber, âvâre âvâre dolaştık durduk. (YBA, s. 239)

Hiç mi hiç: Evet, burada komünist yuvaları var. Buranın kafası bize uymaz. Bir de, şu insanlık tarafları, bize hiç mi hiç uymuyor, dedi. (YBA, s. 240)

Seve seve: Sinan, yol arkadaşım yirmi yedi sene evvel kucağımda taşıdığım, seve seve her işine, kendi işlerimi fedâ ettiğim çocuk, şimdi genç bir adam ve ben onun kolundayım. (YBA, s. 247)

Art arda: Böylece de, art arda yetişen nesiller cırılçıplak kaldılar. (YBA, s. 249)

Baş başa: Annemle büyük annem, fırsat buldukça baş başa oturup tatlı tatlı konuşmak îtiyâdında idiler. (YBA, s. 255)

Tatlı tatlı: Annemle büyük annem, fırsat buldukça baş başa oturup tatlı tatlı konuşmak îtiyâdında idiler. (YBA, s. 255)

Ayrı ayrı: Sevil Konferansı, bugün için de, ilerisi için de ümit verici bir toplantı mâhiyetinde olmamakla berâber, dâvet edilen Müslüman delegeler arasında çok değerli kimselerin bulunması ve bunlardan bâzıları ile ayrı ayrı tanışmış olmaklığımız, istikbâbele açılan birer ümit penceresi sayılabilirdi. (YBA, s. 257)

Ara ara: Bizimle sanki alay eder gibi, ara ara çan sesleri geliyor. (YBA, s. 259)

Gürül gürül: Ne bilinir, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

İnce ince: Her tarafta âdeta toprağı öpercesine ince ince akan sular var... (YBA, s. 266)

Döne kıvrıla: Akarsuları birbirinden geçen muazzam beş altı havuzun içinde döne kıvrıla dolaşan balık çeşitlerini bir başka yerde gördüğümü hatırlamıyorum. (YBA, s. 266)

Yüz yüze: Onun için de Endülüs asırlarının panaromasını bir tarafa bırakıp, sâdece geçmiş yüz yılların budak deliğinden gene birkaç çehre ile yüz yüze gelmek gerek. (YBA, s. 268)

Taş taş: Endülüs medeniyetini taş taş örenler, idraklerini ve gönüllerini bu zevk sefâhatle afyonlamamış ve sen-ben dâvâsına düşmemiş olsalardı, batıyı göğüslemekte devam edip, daha bir eyyam, mânen de maddeten de târih mezarına gömülmemiş olurlardı. (YBA, s. 268)

Bol bol: Tahminlere göre Libya, en az, otuz milyonu, bu komşu ülkenin emrine vermiş, onlar da bu vesîle ile, çok usta oldukları turistik işlerde bol bol kendilerini gösterecek fırsatı bulmuşlar. (YBA, s. 269)

Tabur tabur: Tek ve çift katlı evlerde de, sosyal mesken denen tabur tabur dizili yapılarda da göze çarpan, gene küçük pencereci cepheler. (YBA, s. 271)

Kademe kademe: Ârızalı arâziye uyarak, kademe kademe yapılmış olan bu müstakil binâ, muhteşemdi. (YBA, s. 271)

Bar bar: Amma ne yazık ki, hürmet yerine, bir küçümseme, bir lâubâlîlik ve nefret âdeta bar bar bağıyor. (YBA, s. 274)

Alev alev: Endülüs, alev alev yanan bir ocaktı. (YBA, s. 278)

Kol kol: Evet, canlarını dışarı atmış vatandaşlar, kol kol memleketi kül eden yangına bir kova su olsun getirip ateşi söndürmeyi düşünmüyor. (YBA, s. 280)

Dura dura: Bavullar, intizamsız fâsılalarla dura dura geldiğinden, yirmi dakika ayakta beklemek zorunda kaldık. (YBA, s. 282)

Bölük bölük: Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşip îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

Darma dağınık: Zîra ısmarlama fikir adamı, ısmarlama ahlâh adamı ve gene ısmarlama îman adamı bulunmayacağına göre, fikren de, mânen de, darma dağınık olan İslâm dünyâsının ipuçlarını yakalayıp birleştirecek bir merkezî otoriteyi, dört başı mâmur ulu bir rehberi, temennî ve tavsiyelerle kazanmak düşünülemez. (YBA, s. 296)

Un ufak: Onun için de, her ne kadar yüreklerimiz yansa ve feryatlarımız yükselse de, kendi şart ve menfaat kaygıları içine hapsolmuş gâfil siyâsetçilerin gürültülü dünyâsında, bu sesler ve bu sözler un ufak olacak ve tatbik sâhasına çıkmayacaktır. (YBA, s. 296)

Düşünceli düşünceli: Düşünceli düşünceli bakkalın yolunu tutmuş ve adama: Bu yağ senin mi? diye sormuş. (YBA, s. 296)

2.4.3.6. Edat Grubu Biçiminde Oluşanlar

Biraz dinlendikten sonra: Biraz dinlendikten sonra Antalya’nın meşhur parkına, oradan da, Osman Bey ile, eski Demokrat Parti mebuslarından Dr. Burhaneddin Onat Bey’in parkın civârında bulunan evine gittik. (YBA, s. 11)

İki gün sonra: Bizi Marsilya’ya götürecek şilep, bir rivâyete göre, iki gün sonra kalkacaktı. (YBA, s. 11)

Meselâ, iki gün sonra Regâip Kandili olduğunu bilmiyordu. (YBA, s. 124)

Az sonra: Az sonra Fahri'nin dayısı, eski Antalya müftüsü Osman Çandır Bey de geldi. (YBA, s. 11)

Az sonra Âgâh Güner gelecek ve hep berâber sokağa çıkacağız. (YBA, s. 25)

Az sonra Mustafa Tahralı da geldi. (YBA, s. 25)

Az sonra Âgâh geldi ve berâberce evlerine gittik. (YBA, s. 26)

Az sonra sefire geldi. (YBA, s. 34)

Onun için de görmüyorlar, gösterilene eyvallah diyerek, dinlediklerini, az sonra, şahsî fikirleri imiş gibi benimsiyorlar. (YBA, s. 70)

Az sonra, Efendimin büyük babasının ismiyle anılan Hacı Hasan Bey Mahallesi'ne gideceğiz. (YBA, s. 90)

Fakat az sonra ârıza, arabayı yürümez hale getirdi. (YBA, s. 60)

Az sonra Mustafa da geldi. (YBA, s. 56)

Söz dinleyen Özcancığım, kalktı ve tanışmaya yol açacak birkaç söz söyledi, hemen döndüler ve alâkadar olarak: “Az sonra biz de kalkacağız, size yol gösterelim.” dediler. (YBA, s. 117)

Az sonra dehşet içinde yukarı fırladı. (YBA, s. 147)

Az sonra kız kardeşi de uğrayarak güle güle... dediler. (YBA, s. 158)

Az sonra bir yol göstericiyi, av yakalar gibi getirdiler. (YBA, s. 179)

Az sonra Yugoslav hudûduna geldik. (YBA, s. 183)

Az sonra bavullar indirildi ve kontrol başladı. (YBA, s. 183)

Her gördüğünü sorup öğrenmek ve sahih mâlûmat almaktan hoşlanan İlhan Ayverdi, hemen arabadan indi ve az sonra geri gelerek, burada bir türbe olduğunu söyledi. (YBA, s. 190)

Hem geç hareket edildiğinden, hem de yolun uzunluğundan, az sonra gece bastırdı. (YBA, s. 274)

Gerçekten de, az sonra otobüsler büyük binâların sıralandığı Granada şehrinin merkezindeki meydanda durdu. (YBA, s. 274)

Fakat, tahmin edeceğimiz bu sebep, az sonra, canlı olarak karşımıza çıktı. (YBA, s. 275)

Vatan sınırları içine girdikten sonra: Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken, nihâyet Anadolu Türk vatani olup, böylece de, adım adım Türkleşen bu

topraklar meyânında nazlı ve dilber Antalya da, vatan sınırları içine girdikten sonra, her adım attığı yere medeniyet ve içtimaî nizam götüren Müslüman-Türk, sâhip olduğu bu belde de askerî ve sivil âbideler kurmayı ihtimal etmeyerek, derhal kök salıp, dalını budağını etrâfa yaymakta gecikmemişti. (YBA, s. 12)

Yedi asır evvel: Yedi asır evvel, kilise taassubunun câhil Hıristiyanlık âlemini, Müslümanlık alemine saldırttığı, o, dalgalar misâli gelen haçlı seferleri unutulmamıştır. (Y.B.A. s. 13)

Bundan sonra: Geleceğini kurarken, geçmişin malzemesinden faydalanmayan milletler için, devam ve beka diye bir şey düşünilemeyeceğini, hiç değilse, bundan sonra öğrensek... (Y.B.A. s. 14)

Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: “ Bak, kızın sana ne söyleyecek” demiş ve çocuk da: “ Ben bir Türk’üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!” demiş. (YBA, s. 34)

Belki bundan sonra, evet belki de tez zamanda, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

Eski sâkin hâlini buluncaya kadar: İlâç almama rağmen, deniz, eski sâkin hâlini buluncaya kadar kalkamadım. (YBA, s. 16)

Birkaç sene sonra: Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme’nin en verimli ve kâr getirici zamanının, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu’nun bütün şerefine de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdetâ sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Yüz akı ile: Yâ Rabbî! Sen ferde, cemiyete, vatana ve îmâna olan borcumuzu yüz akı ile ödet ve bu âciz kuluna muhabbetin ve rahmetinle yardımcı ol! (Y.B. A, s. 17)

Ertesi güne kadar: Onun için de, ertesi güne kadar beklemek zarûreti meydana çıktı. (YBA, s. 17)

Marsilya’yı gemiden seyrettikten sonra: İki gün, Marsilya’yı gemiden seyrettikten sonra, şehrin, yalnız istasyon civârını gezebildim. (YBA, s. 18)

Hareketimizden 3-4 saat sonra: Hareketimizden 3-4 saat sonra, kompartman görülecek, yâhut da görülmeyecek bir hal almıştı. (YBA, s. 19)

Ne kadar: Ne kadar çok istifâde etmişler, söyleye söyleye bitiremedi. (YBA, s. 78)
Bunu bilsek, bu bilgimizin gereğince de yaşasak, ne kadar mes’ut olacağız. (YBA, s. 122)

Bir kötünün zararı, ne kadar dallanıp budaklanıyor. (YBA, s. 133)

Bu seyâhatlerde ve bu çeşit hengâmelerde kendimi ne kadar yadırgıyor, bir figüran artist kadar bile, içinde bulunduğum sahneler bile ısınamıyorum. (YBA, s. 134)

Devirler ve asırlar ne kadar ilerlerse ilerlesin, âdemoğlu, aynı hırs ve nefsânî duyguların esîrî olmaktan çıkamayacağına göre, onu bir mânevî terbiye potasında eritip bu esâretten halâs ederek yeni bir kalıba dökmek, tek çıkar yol...(YBA, s. 176)

İlhan ayverdi'nin bir başka Bosna seyâhatinde, kıymetli bir dil âlimi olan Derviş Korkut Bey'den dinlemiş bulunduğu bir vak’a bana ne kadar tesir etmiştir. (YBA, s. 188)

İlhan Ayverdi'nin geçen mektubunda “serçenin gözü darıda...” dediği gibi, ne kadar uğraşsam, tam mânâsı ile havadan sudan konuşmak mümkün olmuyor. (YBA, s. 218)

Câmiine on para vermeden girip rahatlıkla ibâdet eden Müslüman, soyguncu olmayan dînin ulviyeti ile ne kadar iftihar etse yeridir. (YBA, s. 235)

Sevil Konferansı münâsebeti ile İspanya'ya gelmiş olan Libya’lı vazîfeliler de, Türkiye'deki millî ve târihî realitelere sırt çevirerek bâtıla angaje olmuş zavallı marksistlere ne kadar da benziyorlar. (YBA, s. 260)

Öğleden sonra: Öğleden sonra Âgâh Güner’lere gittik. (YBA, s. 22)

Mustafa Tahralı da öğleden sonra gelecek. (YBA, s. 23)

Öğleden sonra Mustafa Tahralı da bize iltihak etti. (YBA, s. 26)

Öğleden sonra da, İnci ile Pigalle’e gittik ve Funiculaire ile Sacré-Coeur’ün o dik yokuşunu çıkıp Montmartre’a geldik ve ayaküstü resim yapıp satan bohem sanatkârlar arasında bir müddet dolaştıktan sonra bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 31)

Öğleden sonra Âgâh Güner geldi, berâberce C.C.C. den yağmurluk alıp sonra da metro ile Seine’in karşı sâhiline geçerek, Louvre civârına gittik ve Adliye Sarayı’nın hemen yanında bulunan Saint Chapelle Kilisesi’ni gördük. (YBA, s. 44)

Öğleden sonra İnci ile biraz dolaştık. (YBA, s. 45)

Öğleden sonra Madame Eva Meyerovitch de Vitray, yanımızda hiç kimsenin bulunmasını istemediği için husûsî bir mülâkat talebi ile otele gelecek. (YBA, s. 46)

Öğleden sonra Mustafa geldi, berâberce Musée de Grévin'e gittik. (YBA, s. 49)

Geçirdiği hastalıktan sonra: Rahmet ise, geçirdiği hastalıktan sonra hayli sarsılmış. (YBA, s. 22)

İstanbul'dan çıktığımdan beri: İstanbul'dan çıktığımdan beri, bu yasağa hiç, amma hiç rağbet edemedim. Ne yapalım ki, bizim için tabî ve mukadder hayat bu işte. (YBA, s. 24)

Biraz oturduktan sonra: Biraz oturduktan sonra, Quartier Latin'den St. Michel'e yürüdük. (YBA, s. 24)

Dün öğleden evvel: Dün öğleden evvel Mustafa Tahralı otele geldi. (YBA, s. 24)

Akşama doğru: Akşama doğru da onunla hayvan pazarına gittik. (YBA, s. 24)

Oturup dinlendikten sonra: Gene Seine kenarında bir kahvehânede oturup dinlendikten sonra, akşam yemeğine İnci'lere gittim. (YBA, s. 24)

Öğleye kadar: Öğleye kadar otelde mektuplarımı yazdım. (YBA, s. 27)

Öğleden evvel: Öğleden evvel Turizm Bürosu müdürü Mukadder Sezgin Bey'e, hem bir vatandaş sıfatı, hem de Nâdîde'nin sergisi ile yakından alâkalanmış bulunması yüzünden, teşekkür zımında, bir nezâket ziyâreti yaptık. (YBA, s. 31)

Ayaküstü resim yapıp satan bohem sanatkârlar arasında bir müddet dolaştıktan sonra: Öğleden sonra da, İnci ile Pigalle'e gittik ve Funiculaire ile Sacré-Coeur'ün o dik yokuşunu çıkıp Montmartre'a geldik ve ayaküstü resim yapıp satan bohem sanatkârlar arasında bir müddet dolaştıktan sonra bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 31)

Eva de Vitray, Müslüman olduktan sonra: Eva de Vitray, Müslüman olduktan sonra, bir gece rüyâsında kendi mezarını görüyor. (YBA, s. 32)

Çeşitli diplomat iltifâtından sonra: Sefîr, çeşitli diplomat iltifâtından sonra da, daha teferruatlı noktalar üstünde dikkatle durdu. (YBA, s. 34)

Mithat Fenmen: "Amma veriliyor." dedikten sonra: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: "Amma veriliyor." dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Öğleye kadar: Öğleye kadar gene mektuplarımı yazdım. (YBA, s. 36)

Otele gelinceye kadar: Esâsen dün Champs Elysées'den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirahat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

Mektup işi bittikten sonra: Mektup işi bittikten sonra, okumakta olduğum kitabı elime aldım. (YBA, s. 36)

Tanzîmat'tan evvel: İşte, Tanzîmat'tan evvel, dış ticâret merkezlerinde Türk'e karşı gösterilen îtimat sonsuzdu. (YBA, s. 37)

Ticâret odası'nın bu isâbetli îkazından sonra: Ticâret odası'nın bu isâbetli îkazından sonra, aynı kaynağın verdiği şu mâlûmat da, nereden nereye gelmiş olduğumuzu göstermesi bakımından mühim olduğu kadar da hazindir. (YBA, s. 40)

Bu yabancı köklerden meydana getirilmiş ilâcın üstündeki şeker tabakası sıyrıldıktan sonra: Memleket fikriyat ve hayâtına şâmil tesîrleri, başlangıçta pek hissedilemedi ise de, bu yabancı köklerden meydana getirilmiş ilâcın üstündeki şeker tabakası sıyrıldıktan sonra, şifâ vâdeden adına benzemeyen bir uyuşturucu ve sömürücü tadı olduğu meydana çıktı. (YBA, s. 41)

Son nefesinden evvel: Mûsikîye gelince, ölüm hastasının, son nefesinden evvel gösterdiği canlılık alâmetine benzer bir parlayışla o da gözlerini kapamaya hazırlanıyordu. (YBA, s. 42)

1400 sene evvel: 1400 sene evvel, bir elinde Hak kelâmı ötekinde kılıç, ümmetine yol gösteren Nebî, bu ikiz kardeşi birbirinden ayırmamış. (YBA, s. 44)

Eli günü onlarla avlanmayı bir mârifet sayacak kadar: Mâzî bereketlerimiz ve sanat şâh eserlerimiz bakımsız, harap, tûrap olup giderken, Türkiye coğrafyasında ancak taş toprak yığını halinde kalmış Roma ve Bizans artıkları ile öğünüyor, eli günü onlarla avlanmayı bir mârifet sayacak kadar, küçülmüş bulunuyoruz. (YBA, s. 45)

Daha ne zamâna kadar: Bilmem ki, bu kendimizden kopmuşluk daha ne zamâna kadar devam edecek? (YBA, s. 45)

İki saate yakın: Sonra Champs Elysées'de bir kahvehâneye gidip oturduk ve iki saate yakın sohbet ettik. (YBA, s. 45)

Öğleye kadar: Öğleye kadar, gelen mektuplara cevap yazdım. (YBA, s. 47)

Hayli yorulduktan sonra: Hayli yorulduktan sonra büyük gölün kenarında dinlenerek Champs Elysées'ye gelip bir kahvehânede çayımızı içtik. (YBA, s. 49)

Otelde yemek yedikten sonra: Mustafa ile otelde yemek yedikten sonra gece on bire kadar sohbet ettik. (YBA, s. 49)

Gece on bire kadar: Mustafa ile otel de yemek yedikten sonra gece on bire kadar sohbet ettik. (YBA, s. 49)

Bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: Mısırlı doktorun ifâdesine göre, Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken, Halîfe Rûmî'lerin bu sûretle İslâm dünyâsına kolayca sızabilecekleri düşüncesiyle bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: “İşte, İngilizlerde bizi bu kanal vâsıtası ile ele geçirdiler” demiş. (YBA, s. 50)

Daha evvel: Kraliçe, daha evvel Sultan Aziz'in Paris seyâhatini iâde maksadiyle İstanbul'a gelmiş ve bu ziyâret, çok büyük tezâhürlere vesîle olmuş, İstanbul'dan da Mısır'a gitmişti. (YBA, s. 50)

Daha evvel Mukadder Bey, bana telefon ederek, gazeteci kartım olup olmadığını sordu, varsa, gazetecilerin ücretsiz misâfir edildiğini söyledi. (YBA, s. 56)

Amma daha evvel Kollbrunn'a gidip Berrin Hanım'ı göreceğiz. (YBA, s. 75)

Daha evvel Rûhî Şar'ı aradık, bulamayınca haber bıraktık. (YBA, s. 112)

Daha evvel Peter, Mustafa ve ben, St. Georges Hastahânesi'ne gidip korseyi aldık. (YBA, s. 127)

Müzeden sonra: Müzeden sonra Venedik harîtası almak üzere Opera tarafına gittik ve Cafe de la Paix'de oturduk. (YBA, s. 51)

Biraz sonra: Biraz sonra, uzaktan Eyfel Parlamento ve Birleşmiş Milletler binâlarının üstüne gözlerini açmış olan Concorde Meydanı'na geldik. (YBA, s. 52)

Biraz sonra, hiç bitmeyecek sanılan karlı dağlar başladı ve hostes, Mont Blanc'dan geçtiğimizi haber verdi. (YBA, s. 58)

Saat sekize kadar: Mustafa ile Champs Elysées'deki bir kahvehânede Âgâh'ı bekledik, geldi ve saat sekize kadar sohbet ettik. (YBA, s. 56)

Biraz dolaştıktan sonra: Biraz dolaştıktan sonra bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 56)

Şimdiye kadar: Sonra: “Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm'ın uluğunu bularak da Müslüman oldum” dedi. (YBA, s. 57)

On ikiye doğru: Tayyâre on ikiye doğru hareket etti. (YBA, s. 58)

Bir buçuk saat sonra: Bir buçuk saat sonra Venedik Havameydanı'na indik. (YBA, s. 58)

O kadar: Hepsini o kadar özlemişim ki, Allah ayırmasın. (YBA, s. 58)

Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmışız ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

Hele, yolda akıllara durgunluk verecek o kadar sakil bir kilise gördük ki, sanki utancından içerlere girmeye cesâret edememiş gibi idi. (YBA, s. 69)

Adı, han olan bu küçük ve sevimli yer, o kadar temiz ve medenî idi ki, yolcunun her türlü ihtiyâcını karşılar seviyeyi bulmuştu. (YBA, s. 74)

Zavallılar o kadar mânevî zarûret içindeler ki, bunları takviye etmek bir îman borcu. (YBA, s. 78)

Civarda o kadar çok otel, pansiyon ve dinlenme evleri vardı ki, görmeden anlamak kabil değildi. (YBA, s. 81)

Halk, uzun yıllardır yardımlaşma îtiyat, hatta fikrinden o kadar uzaklaşmış ki, kadıncağız şaşırıp kaldı. (YBA, s. 92)

Viyana surları önünde, o kadar oyalanıp içeri yürümeyecek ne vardı?(YBA, s. 103)

O şehit burada, o kadar kendini kabul ettirmiş ki, câmiinin adı da, Türbe Câmii... (YBA, s. 191)

Biraz dinlendikten sonra: Biraz dinlendikten sonra, Venedik'in daracık ve karanlık sokaklarında bir hayli dolaştık. (YBA, s. 59)

Akşama kadar: Akşama kadar şehri gezdik. (YBA, s. 59)

Gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra: Bir zamanlar Akdeniz'de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarcık kalmış. (YBA, s. 59)

Sabahın beş buçuğuna kadar: Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Yirmi kilometre kadar gittikten sonra: Sabahleyin yola çıktık ve yirmi kilometre kadar gittikten sonra, İlhan Ayverdi, arabanın motöründe bâzı nâhoş sesler duyduğunu söylediği halde yolumuza devam etmekten başka çâre bulamadık. (YBA, s. 60)

Padova'dan sonra: Padova'dan sonra, mâmur ve bakımlı kasabaları geçerek Rovigo'ya oradan da Ferrara'ya geldik. (YBA, s. 60)

Öğleye kadar: Araba kullanmaktan bir hayli yorgun düşmüş bulunduğundan, öğleye kadar dinlendik. (YBA, s. 61)

Öğleden sonra: Öğleden sonra Frome Romano'ya gittik. (YBA, s. 63)

Öğleden sonra Saint Angelo Kalesi'ne gittik. (YBA, s. 64)

Mîlât'tan sekiz asır evvel: Birinci, Mîlât'tan sekiz asır evvel, henüz çekirdek hâlinde bulunan Roma'yı gösteriyor. (YBA, s. 63)

Mîlât'tan 146 sene evvel: İkinci, gene Mîlât'tan 146 sene evvel, İtalya yarımadasına yayılmaya başlayan Roma İmparatorluk hudutlarını gösteriyor. (YBA, s. 63)

İstanbul'un fethinden sonra: İstanbul'un fethinden sonra yapılmış ilk hamamlardan biri olan bu hamam, acaba neden bir "Temizlik Müzesi" yapılmaz?(YBA, s. 63)

Mîlât'tan sonra: Üçüncü, Mîlât'tan sonra, Asya ve Avrupa'ya kol atan İmparator Augustos devrinin haşmetli ülkesini gösteriyor. (YBA, s. 63)

Dünya dünya olalı beri: Sevgi ve îmandan gayrı hiçbir kuvvetiğin söndüremediği insan kîni, dünya dünya olalı beri türlü şekil ve sûretlerde zulüm ve vahşeti kendine zevk eylemiş. (YBA, s. 64)

Saint Angelo Kalesi yapılmadan evvel: Aslında Saint Angelo Kalesi yapılmadan evvel, yerinde, Roma İmparatorlarından Hadrianus'un mezarı varmış. (YBA, s. 64)

Öğleden evvel: Öğleden evvel, Vatikan'ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla içeri girdik. (YBA, s. 65)

Birkaç saatte değil, birkaç hafta hatta aylarca gezildikten sonra: Böyle bir sanat galerisi, birkaç saatte değil, birkaç hafta hatta aylarca gezildikten sonra değerlendirilebilir. (YBA, s. 66)

Bir hayli dönüp dolaştıktan sonra: Ağabeyimin ifâdesine göre kubbesi Ayasofya ve Sülaymâniye'den büyük olan, fakat, bir câmi ferahlığından mahrum bulunan bu XV. Asrın yarı gotik, yarı Rönesans âbidesi içinde bir hayli dönüp dolaştıktan sonra dışarı çıkıp, vaftizhâneye girdik. (YBA, s. 67)

Tanrı Athena'nın yardımı ile: Perseus, Tanrı Athena'nın yardımı ile Medusa'nın başını keser. (YBA, s. 68)

Bundan sonra: İşte mâceramız bundan sonra başladı. (YBA, s. 68)

Uzun bir beklemeden sonra: Nihâyet uzun bir beklemeden sonra bir taksi bulundu. (YBA, s. 68)

Onunla birkaç tur yaptıktan sonra: Onunla birkaç tur yaptıktan sonra, açık unutulmuş farları ile, bize bir sâdik dost gibi, mazlûm mazlûm bakan arabamıza kavuştuk. (YBA, s. 68)

İç kaleye kadar: Eskiden kalma tek taşın dahi üstüne titreyen ve târihî üslûbunu muhâfaza için dişini tırnağına takmış olan bu medeniyet merkezleri, Paris’ler, Roma’lar, Floransa’lar ve emsâli şehirler, demek ki artık, müdâfaa hattını iç kaleye kadar çekmiş ve düşman ile muhârebeyi ancak orada kabul etmiş mâhir kumandanlar gibi, bu noktada direnecek ve nefsinin o mahfuz surlar arasında koruyacaktı. (YBA, s. 69)

Hepimizden fazla: Hepimizden fazla yorgun olan, zavallı İlhan’dı. (YBA, s. 69)

Şahsî fikirleri imiş gibi: Onun için de görmüyorlar, gösterilene eyvallah diyerek, dinlediklerini, az sonra, şahsî fikirleri imiş gibi benimsiyorlar. (YBA, s. 70)

Ağlamaktan gülmeye geçen çocuklar gibi: Yağmur dinmiş, güneş açmış, tabiat sanki bir anda, ağlamaktan gülmeye geçen çocuklar gibi, durulup neş’elenmişti. (YBA, s. 75)

Bir buçuk saat kaybettikten sonra: Arabada gene küçük bir ârıza oldu, tâmir işi ile bir buçuk saat kaybettikten sonra tekrar yola çıktık ve tekrar o eşî az bulunan tabiat içinden geçtik. (YBA, s. 76)

Bir minyatür şehirden farksız bulunan kasabalardan sonra: Adları köy olan, fakat bir minyatür şehirden farksız bulunan kasabalardan sonra, Lausanne’e geldik (YBA, s. 76)

Bir hayli araştırdıktan sonra: Bir hayli araştırdıktan sonra Basilka Oteli’nde iki oda bulduk. (YBA, s. 76)

Cuma niyâzımı yaptıktan sonra: Cuma niyâzımı yaptıktan sonra, Berrin Hanım’ın bulunduğu Kollbrunn’a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 76)

Güç bir şevk ve iştîyakla: Berrin Hanım bizi, anlatılması güç bir şevk ve iştîyakla karşıladı. (YBA, s. 77)

Kahve ve çaylarımızı içtikten sonra: Kahve ve çaylarımızı içtikten sonra ne yapıp yapıp, gene de bizi bir Türk’ün evine götürdü. (YBA, s. 77)

Harsimizi kaybedeli beri: Harsimizi kaybedeli beri, temsil kudretimizi de kaybettik. (YBA, s. 77)

Oradan sonra: Oradan sonra, bir başka Türk âilesini ziyâret ettik. (YBA, s. 78)

Seyâhate çıkmadan evvel: Seyâhate çıkmadan evvel yolladığımız yazıları Türklere dağıtmış. (YBA, s. 78)

Yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle: Son derece temiz ve efendi bir insan olan ve yabancılara karşı yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle çalışan bu sevimli insanla da ayaküstü konuştuk. (YBA, s. 78)

Bir müddet sonra: Fakat bir müddet sonra karşımıza bir göl daha çıktı. (YBA, s. 79)

Bir hayli konuştuktan sonra: Bir hayli konuştuktan sonra yolumuza devam ederek Avusturya hudûduna geldik. (YBA, s. 79)

Kısa bir muâmeleden sonra: Kısa bir muâmeleden sonra, bu defa da gönün karşı kıyısından gene yolumuza devam edip, tekrar Alman hudûduna girdik. (YBA, s. 79)

Üç yüz yirmi kilometre sonra: Üç yüz yirmi kilometre sonra da Salzburg. (YBA, s. 79)

Bir baştan bir başa aştıktan sonra: Hep, mâmur, bakımlı ve meselelerini halletmiş olduğu, manzaralarından belli olan köy, kasaba ve şehirlerden geçerek, nihâyet Münih'e geldik ve information'dan aldığımız bilgi gereğince de, dümdüz şehri bir baştan bir başa aştıktan sonra, arka planda dağ silsileleri görünür oldu. (YBA, s. 79)

Öğleden evvel: Öğleden evvel de, dört tarafı ile şehre bakan çok yüksek bir tepeye oturmuş heybetli ve azametli Helburn Şatosu'na gittik. (YBA, s. 80)

Şehirden ayrılıp hayli ilerledikten sonra: Şehirden ayrılıp hayli ilerledikten sonra sert ve heybetli dağlar başladı. (YBA, s. 80)

Az evvel: Kim bilir Türk gücü Orta Avrupa topraklarını göğüsleyip ileri doğru hamleler yaparken, az evvel geride bıraktığımız o ışıklı, renkli, neş'eli Salzburg şehrinde, bu şehrin kiliselerinde ne telâşlar, ne gürültülü çan sesleri, velveleler göklere yükseliyordu. (YBA, s. 81)

Bir müddet daha gittikten sonra: Bir müddet daha gittikten sonra, karşımıza son derece güzel bir göl çıktı. (YBA, s. 81)

Gece yaralarına kadar: Zavallı âile, bütçelerine küçük bir ilâve uğruna bu sefâlete katlanıyor ve müşteri avlamak için de, karı koca, gece yaralarına kadar şehrin meydanlarında dolaşıyorlardı. (YBA, s. 83)

Biraz toparlandıktan sonra: Biraz toparlandıktan sonra tekrar yola çıktık. (YBA, s. 83)

Şu yarım asır evvel: Bir zamanlar Hindistan'dan Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli'de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Biz oralardan ayrıldıktan sonra: Biz oralardan ayrıldıktan sonra da tesirlerimiz devam etmiş bulunmaktadır. (YBA, s. 84)

Yüz kilometre gittikten sonra: Geç vakit tekrar yollara düşüyor ve yüz kilometre gittikten sonra Sivetozarevo civârında bir motele geliyoruz. (YBA, s. 88)

İki sene evvel: Kaldığımız motel, kırların ortasında, iki sene evvel yapılmış sevimli ve yarım dâire şeklinde dizilmiş ikişer katlı binâlar topluluğu. (YBA, s. 88)

İki sene evvel ne halde idi ise, gene öyle. (YBA, s. 98)

Beş sene evvel: Beş sene evvel tek benzin istasyonu olan 400 kilometrelik bir yolda, şimdi sayılamayacak kadar çok benzinci ve motel mevcut. (YBA, s. 88)

İliklerine kadar: Nasıl etmesin ki, iliklerine kadar Türk olan koca Niş, eski sâhiplerinden ayrılalı yüz sene olmadan, beş yüz yıllık târihî damgası, yüzünden silinmiş. (YBA, s. 89)

Beş yüz şu kadar seneden beri: Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed'in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul'da yaşayan Hristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılıyor. (YBA, s. 90)

Öğleye doğru: Öğleye doğru otelden ayrılıp Şehâbetin Câmii'ni görmeye gittik. (YBA, s. 91)

Öğleden sonra: Memlekete dönmek için sür'atle ilerleyerek öğleden sonra Kapıkule'den içeri girdik ve hamdolsun sâlimen vatana kavuştuk. (YBA, s. 93)

Kısa bir mola verdikten sonra: Kumburgaz'da Prof. Dr. Ferruh Bey'lere uğrayıp, kısa bir mola verdikten sonra, Edirne'ye vâsıl olduk ve Kervan Oteli'ne indik. (YBA, s. 97)

Senelerce evvel: Bu ara, senelerce evvel, mert ve yiğit bir Rumelili dostumdan dinlemiş olduğum hâtıra, âdeta satır satır karşımda duruyordu. (YBA, s. 99)

Beş on dakîka sonra: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Bir müddet evvel: Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, “Sırbistan’ın en kötü tarîhi nedir?” gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu tarîhin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir tarîhin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor. (YBA, s. 100)

Bir müddet evvel konsolos ölmüş, kendisi de Selânik’e yerleşmiş. (YBA, s. 156)

Bizden sonra: Amma bizden sonra Sırbistan’da o terbiye, o ağalık ve efendilik mîrâsı bitmiş olacaktır. (YBA, s. 101)

Novi Sad'dan sonra: Nihâyet yolumuz, Novi Sad'dan sonra Subotica’ya dayandı. (YBA, s. 101)

Bir gazinodadinlendikten sonra: Fakat yolda bir gazinoda dinlendikten sonra, fikir değiştirip yeniden bir yer ararken, ister istemez, lüks bir otel olan Sport’u bulmuştuk. (YBA, s. 102)

Otel aramakla: Viyana’da birkaç saatimiz gene otel aramakla geçti. (YBA, s. 102)

Bir hayli dolaştıktan sonra: Bir hayli dolaştıktan sonra, karar vermek için gelişigüzel durduğumuz bir sokakta, derinden, Türk mûsikîsi duyar gibi olduk ve dikkatle dinleyince de, bir evin bodrum katından Türkçe şarkı sesleri geldiğini anladık. (YBA, s. 102)

Otuz kilometre gittikten sonra: Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

Türk mûsikîsi duyar gibi: Bir hayli dolaştıktan sonra, karar vermek için gelişigüzel durduğumuz bir sokakta, derinden, Türk mûsikîsi duyar gibi olduk ve dikkatle dinleyince de, bir evin bodrum katından Türkçe şarkı sesleri geldiğini anladık. (YBA, s. 102)

Öğleden sonra: Öğleden sonra Saint Stephan katedrali’ne gittik. (YBA, s. 103)

Öğleden sonra Salzburg’da idik. (YBA, s. 105)

Cezbeye tutulmuş gibi: Salzburg meydanlarında bedâva tiyatro oynuyor, konserler veriyor ve böylece de festival için gelen on binlerce seyyah, cezbeye tutulmuş gibi gülüp eğleniyor. (YBA, s. 105)

Câmie tahvil edildikten sonra: Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra: Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

Varşova'daki resmî müzâkerelerden sonra: Varşova'daki resmî müzâkerelerden sonra Karakovi'yi ziyâret ettim. (YBA, s. 108)

Kiliseden sonra: Kiliseden sonra müzeye gittik. (YBA, s. 108)

Viyana hezîmetinden sonra: Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana hezîmetinden sonra geride kalan otağı, kılıcı, murassâ eyerleri, sancakları, mûsikî âletleri ve daha saymakla bitmeyecek zenginlikler, husûsî bir ihtimamla saklanıyordu. (YBA, s. 108)

Ayrılmadan önce: Ayrılmadan önce Polonya Ticaret Bakanı ile nîhâhi görüşmemizi yaptık. (YBA, s. 109)

Bir müze şehir gibi: Eski Varşova bir müze şehir gibi dirildi. (YBA, s. 109)

Hayli aradıktan sonra: Münih'e gelir gelmez, harîta üstünde hayli aradıktan sonra Güner'in evini bulduk. (YBA, s. 110)

Şu on günden beri: Şu on günden beri, tatlı bir hava içinde seyâhat ediyoruz. (YBA, s. 111)

Kitap gibi: Bize, hâdiseleri kitap gibi okumayı öğreten Efendiye, bilmem nasıl şükretmeli? (YBA, s. 111)

Bugüne kadar: Bugüne kadar havalar son derece sıcaktı. (YBA, s. 111)

On sene Almanya'da kaldıktan sonra: Tahsilini Stuttgart'ta yapmış ve on sene Almanya'da kaldıktan sonra, dönüp Türkiye'de evlenmiş. (YBA, s. 111)

Öğleden evvel: Öğleden evvel bu şirin kasabadan ayrılıp, Hollanda'ya doğru yola çıkacağız. (YBA, s. 113)

İki saate yakın bekledikten sonra: Sinan, her zaman olduğu gibi, akşamdan storları kapadığından, onu uyandırmamak için iki saate yakın bekledikten sonra, acele şu birkaç satırı yazıp yola çıkmak üzere hazırlanmak gerek. (YBA, s. 113)

Daha sonra: Burçları eski, binâ kısmı barok olduğuna göre daha sonra yapılmış. (YBA, s. 113)

Daha sonra da, hiçbir netîceye varamamak şartıyla, Rûhi Şar'ın güç vaziyetinden konuştuk. (YBA, s. 128)

Sonra Werthsee, daha sonra Steinberg'de karar verdik. (YBA, s. 227)

Anlaşıyor ki bunları getirenler, sonra bunlar, daha sonra, bunların evlâtları ve şimdi de, evlâtlarından gelmiş ya da gelecek çocuklarla vatandan kopmuş dört nesil... (YBA, s. 280)

Hilden'den çıktıktan sonra: Hilden'den çıktıktan sonra, ters yola saparak yanlışlıkla Wuppertal isminde bir şehrin içine girmiş olduk. (YBA, s. 114)

Öğleye doğru: Öğleye doğru Suna'ya gittik. (YBA, s. 114)

Bir müddet sonra: Bir müddet sonra da ölüm haberini okuduk. (YBA, s. 115)

Elli sene evvel: Karşımıza il çıkan, Çinlilerin, elli sene evvel, inşâ ettirmiş oldukları, karşılıklı ve hârikulâde muhteşem iki köşk oldu. (YBA, s. 116)

Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra: Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover'e geçecek vapura girmek üzere, Ostende'e geldik. (YBA, s. 119)

Abdest alıp namaz kıldıktan sonra: Abdest alıp namaz kıldıktan sonra, geç vakit yatağa girebildim. (YBA, s. 119)

Öğleye kadar: Öğleye kadar ancak derleyip toparladık. (YBA, s. 119)

Akşama kadar: Akşama kadar bir yere çıkamadık. (YBA, s. 119)

Otobana çıkıncaya kadar: Nitekim Peter, otobana çıkıncaya kadar Özcan'a istikamet gösterdi. (YBA, s. 120)

Bizden evvel: Esâsen İnci de, bizden evvel burada, aynı kırbaç ile, topaç gibi dönmüş olduğu için, bu konuşma ile rahatladı. (YBA, s. 122)

Gece yarısına kadar: Gece yarısına kadar sohbet ettik. (YBA, s. 122)

Hâdiselerin eli ve dili ile: İnci'ye imtihan suallerimizin gökten inmediğini ve inmeyeceğini, ancak hâdiselerin eli ve dili ile sığaya çekildiğimizi, binâenaleyh, yerinde susabilmenin lüzum ve fazîletini, ayrıca, Sinan'a da anlatmış olduğumu söyledim. (YBA, s. 122)

Topaç gibi: Esâsen İnci de, bizden evvel burada, aynı kırbaç ile, topaç gibi dönmüş olduğu için, bu konuşma ile rahatladı. (YBA, s. 122)

Bu konuşma ile: Esâsen İnci de, bizden evvel burada, aynı kırbaç ile, topaç gibi dönmüş olduğu için, bu konuşma ile rahatladı. (YBA, s. 122)

Hâdiselerin eli ve dili ile: İnci'ye imtihan suallerimizin gökten inmediğini ve inmeyeceğini, ancak hâdiselerin eli ve dili ile sığaya çekildiğimizi, binâenaleyh, yerinde susabilmenin lüzum ve fazîletini, ayrıca, Sinan'a da anlatmış olduğumu söyledim. (YBA, s. 122)

Öğleden sonra: Öğleden sonra, Erdener çocukları bekledi. (YBA, s. 123)

Öğleden sonra Victoria-Albert Müzesi'ne gittik. (YBA, s. 124)

Şehrin etrâfında bir dâire çizdikten ve bir hayli de, ona buna sorup inip bindikten sonra: Bu sûretle, şehrin etrâfında bir dâire çizdikten ve bir hayli de, ona buna sorup inip bindikten sonra, eve gelebildik. (YBA, s. 123)

Oraya gitmeden evvel: Oraya gitmeden evvel, gelişigüzel bir otel bularak çantalarımızı bırakıp Celâleddin Bey'in Putney Park Lane'deki evine gittik. (YBA, s. 123)

Bir Müslüman muhâtinde yetişmiş kimsenin göstereceği reaksiyonla: Sevindi, amma bir Müslüman muhâtinde yetişmiş kimsenin göstereceği reaksiyonla cevap veremedi. (YBA, s. 124)

On yedinci asırdan îtibâren: On yedinci asırdan îtibâren giyilen kadın ve erkek kıyâfetleri, gayet ustaca ve çok ifâdeli bir anlayışla camekânlarda teşhir edilmişti. (YBA, s. 124)

Yoksul, çıplak, aç ve gıdâsız kalacakmış gibi: İşte insanoğlu, bunları terk ettiği gün, yoksul, çıplak, aç ve gıdâsız kalacakmış gibi korkuyor ve bir türlü de onları kaybetmeye râzı olamıyor. (YBA, s. 126)

Biraz dinlendikten sonra: Oturup biraz dinlendikten sonra, Hayvanat Müzesi'ne geçtik. (YBA, s. 126)

Kıyâmete kadar: Amma ölüm-kalım anlarında, kütlelere can bağışlayan îman devri, kıyâmete kadar insanoğlunun salınıp gezeceği bir meydan olarak sâhibini beklemektedir. (YBA, s. 127)

Üç gün sonra: İnşallah üç gün sonra berâberce Paris'e döneceğiz. (YBA, s. 127)

Konuşur gibi: Bir de kilisede otururken konuşur gibi, dudaklarınız kımıldıyordu, dedi. (YBA, s. 130)

İçeride, konuşur gibi kendi kendime mırıldandığım da bir gerçek. (YBA, s. 131)

Kabil olduğu kadar: Evet, kabil olduğu kadar eşiklere basmamaya dikkat ederiz. (YBA, s. 130)

Bir müddet sonra: Bir müddet sonra dışarı çıktığımızda, Peter, üç ayrı sualle karşımda durdu. (YBA, s. 130)

Karaya ayak bastıktan sonra: Karaya ayak bastıktan sonra da kolayına toparlanamadı. (YBA, s. 131)

Kısa bir soruşturmada sonra: Mustafa, şehrin eskisi sıfatı ile, kısa bir soruşturmada sonra, kalacağımız apartmanı buldu. (YBA, s. 132)

Gece geç vakte kadar: Gece geç vakte kadar da bekledik, gelen giden olmadı. (YBA, s. 132)

Bir hayli dolaştıktan sonra: Tülin, Sinan ve ben şehirde bir hayli dolaştıktan sonra kahvehânede Özcan ve Mustafa ile buluştuk. (YBA, s. 133)

Öğleden evvel: Öğleden evvel Versailles’e gittik. (YBA, s. 133)

Değerlerinden fazla: O salgın ruh hastalıklarından korunmak yolu, beşerî hırs ve zaafırlara tepeden bakarak, onlara, değerlerinden fazla kıymet vermemekle mümkün. (YBA, s. 135)

Ölüp de mezara konduktan sonra: Timurlenk ölüp de mezara konduktan sonra, kapısında nöbet tutan neferin ölüsü ile aynı muâmeleye tâbi olmamış mıdır? (YBA, s. 135)

Üç saat oturduktan sonra: Kahvehânede, üç saat oturduktan sonra Mustafa gelip beni aldı, eve döndük. (YBA, s. 135)

Ana lisânı gibi: Halbuki bir Yahûdi, içinde asırlarca yaşadığı ve üstelik dilini de ana lisânı gibi kullandığı herhangi bir memlekette, yüzlerce yıl kaldığı halde, zerrece Yahûdiliğinden kaybetmiyor. (YBA, s. 136)

Bir kale gibi: Zîra, İslâm tasavvufu, Türk cemiyetinin bütününde fiilen ifâde bulmuş ve bir kale gibi kütleyi içine almıştı. (YBA, s. 137)

Öğleden evvel: Öğleden evvel hep berâber Vincennes Hayvanat Bahçesi’ne gittik. (YBA, s. 138)

Cinslerine göre: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tünelerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Diken gibi: Fakat parkın içinde sakil ve sanat ucûbesi denecek öyle heykeller var ki, insanın göz zevkine diken gibi batıyor. (YBA, s. 138)

Kahkaha ile: Kapıdan çıkarken gişedeki hanımın penceresine başımı uzattım ve: “Bahçe hârikulâde... Fakat heykeller iğrenç...” dedim. Kahkaha ile güldü ve başını eğip ellerini iki yana açarak: “Doğru!” dedi. (YBA, s. 139)

Uzun uzun derleştikten bir hayli sonra: Ben de Eva Meyerovitch ile buluşacağımız kahvehânede, misâfirim gelinceye kadar, her biri kendi hedefine doğru koşan insan selini seyrettim, nihâyet Eva geldi, uzun uzun derleştikten bir hayli sonra, Özcan’larla Mustafa karşıdan göründüler. (YBA, s. 139)

Öğleden sonra: Öğleden sonra Özcan’lar alış verişe gittiler. (YBA, s. 139)

Misâfirim gelinceye kadar: Ben de Eva Meyerovitch ile buluşacağımız kahvehânede, misâfirim gelinceye kadar, her biri kendi hedefine doğru koşan insan selini seyrettim, nihâyet Eva geldi, uzun uzun derleştikten bir hayli sonra, Özcan’larla Mustafa karşıdan göründüler. (YBA, s. 139)

Elbirliği ile: Nemîde Hanım’ın evini elbirliği ile derleyip toplayıp temizledik. (YBA, s. 139)

Gelir gelmez de, birden bire dekor değiştirerek, karşımıza refâhın ve medeniyetin elbirliği ile kurmuş olduğu Basel şehri çıktı. (YBA, s. 140)

Hayli de geçtikten sonra: Yol inişli çıkışlı olduğundan, bir hayli yorulup, hayli de geçtikten sonra Basel’e, İsviçre’nin bu hudut şehrine geldik. (YBA, s. 140)

Sabah kahvaltısından sonra: Sabah kahvaltısından sonra, otel ile alâkamızı keserek, Winterthur’da geceleme için Berrin Hanım’ın oğluna telefon edip bir yer ayırtmasını ricâ ettik ve hemen Kollbrunn’a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 141)

Hacı bekler gibi: Hacı bekler gibi, giyinmiş kuşanmış bizi karşılamak üzere yollara düşmüştü. (YBA, s. 141)

Büyük bir tevâzu ile: Getirdiğim hediyeleri büyük bir tevâzu ile paylaştılar. (YBA, s. 142)

Vecdli bir hayranlıkla: İçindekiler, âdeta vecdli bir hayranlıkla, gölü seyrediyorlardı. (YBA, s. 142)

O güzelim tabiat, çiçekli pencereler, balkonlar, maket gibi oraya buraya kondurulmuş villalar arasından geçtikten sonra: Birzaman daha, o güzelim tabiat, çiçekli pencereler, balkonlar, maket gibi oraya buraya kondurulmuş villalar arasından geçtikten sonra, İsviçre’nin İtalyan bölgesine varmıştık. (YBA, s. 142)

San Marco Meydanı'na sığmayacakmış gibi: Binlerce seyyâh, San Marco Meydanı'na sığmayacakmış gibi, dolup taşıyordu. (YBA, s. 143)

İki gün evvel: Amma, iki gün evvel bize yardım eden ve yol gösteren vatandaşlar gene buradalar...(YBA, s. 144)

Kendileri kadar: Bir memleketin kalkınması için, o memleket evlâtlarının fedâkârlık etmeleri, hiç değilse, kendileri kadar vatanlarını düşünmeleri lâzımdır. (YBA, s. 145)

Beş yüz kilometre gittikten sonra: Beş yüz kilometre gittikten sonra, Sukoşa kasabasında şirin bir villanın önünde “zimmer” levhası görerek durduk. (YBA, s. 146)

Komünist rejiminden evvel: Belli ki komünist rejiminden evvel bir âilenin yazlık köşkü imiş. (YBA, s. 146)

Yeni bir zimmer buluncaya kadar: Sabahleyin Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

Hayli araştırdıktan sonra: Bir de, bu dopdolu sâhillerde geceleyecek bir münâsip yer bulabilmek için hayli araştırdıktan sonra, temiz bir pansiyona yerleştik. (YBA, s. 148)

Eski hâli ile: Burası, eski hâli ile muhâfaza edilmiş ve oradaki dükkânlar, sırf turistler için, Rumeli'nin telkârî işlerini teşhir edip satmak üzere hazırlanmıştı. (YBA, s. 148)

Bir kaç kilometre sonra: Artık, bir kaç kilometre sonra Adriyatik denizi sâhillerini bırakıp, Üsküp'e doğru içlerlere gireceğiz. (YBA, s. 148)

Bir fotoğraf âleti gibi: İki gün bu bin kilometrelik kıyıların akıl durduran tabiat ihtişamı içinden geçmiş ve sanki bütün bu kıvrılan, bükülen sâhilleri, koyları, burunları, adaları bir fotoğraf âleti gibi hâfızama nakşetmiştik. (YBA, s. 148)

Güzelliğine mağrur, serilip uzanmış bu dilber sâhillere bir kere daha baktıran sonra: Tekrar, güzelliğine mağrur, serilip uzanmış bu dilber sâhillere bir kere daha baktırdıktan sonra, dağların arasına daldık. (YBA, s. 148)

Titograd'dan sonra: Hele Titograd'dan sonra 2200 metre irtifâna çıkarak gökyüzünü göstermez olmuş bu sarp ve çetin arâziyi aşmak için devamlı tüneller açılmış. (YBA, s. 149)

Bizi tâkip ediyormuş gibi: Vardar Nehri, bizi tâkip ediyormuş gibi gidiyor ve onunla berâber bizde gidiyoruz. (YBA, s. 149)

Âilesiyle berâber: Hayriye abla, dokuz yaşında bir çocuk olarak Balkan Harbi'nde âilesiyle berâber düşmandan kaçıp Üsküp'e kadar gelmiş. (YBA, s. 150)

Ezebildiği kadar: İki erkek kardeşi ise 1914 harbinde şehit olunca, hanım, zavallı yavrucuğu ezebildiği kadar ezmiş. (YBA, s. 150)

Otuz sene süren bu çileden sonra: Otuz sene süren bu çileden sonra, 1943 yılında bizimle bir çatı altında yaşayacağı yıllar başlamıştır. (YBA, s. 150)

Akşama doğru: Akşama doğru üsküp'e girdik. (YBA, s. 150)

İçeri haber yolladıktan sonra: İçeri haber yolladıktan sonra, bahçe kapısında birkaç dakika bekledik. (YBA, s. 152)

Uzun seneler evvel: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulun+an, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok müteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

1941 anlaşmasından sonra: Nitekim, bilenlerin ifâdelerine göre, 1941 anlaşmasından sonra Türk göçü öylesine kesif olmuş ki, bugün Üsküp'ün yerli ve köklü âilelerinden ancak 40-50 hâne kalmış. (YBA, s. 153)

Türbe kısmından sonra: Türbe kısmından sonra semâhâneye girdik. (YBA, s. 154)

Bir an evvel: Ertesi gün Selânik'e hareket edeceğimiz için bir an evvel, Hasan Bilâlî'yi görmek istiyorduk. (YBA, s. 154)

Zavallı Hasan Bilâlî'yi ziyâret ettikten sonra: Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî'yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

Yemekten sonra: Yemekten sonra ise, bir hayli sohbet ettik. (YBA, s. 155)

Şeyh Haydar Efendi'nin hanımına Allahâısmarladık dedikten sonra: Sabahleyin, Şeyh Haydar Efendi'nin hanımına Allahâısmarladık dedikten sonra, Selânik'e doğru yola çıktık. (YBA, s. 155)

Kin ve hırsla, ne yapacaklarını bilmez bir gayretle: O kadar ki bagajda ve arabanın içinde ne var ne yok, hepsi yerlere döküldü, âdeta kin ve hırsla, ne yapacaklarını bilmez bir gayretle aradılar, sorup sorduurdular ve bir buçuk saatimize mâl olan bu çirkin muâmeleden sonra, yol verip geçirdiler. (YBA, s. 155)

Bir buçuk saatimize mâl olanbu çirkin muâmeleden sonra: O kadar ki bagajda ve arabanın içinde ne var ne yok, hepsi yerlere döküldü, âdeta kin ve hırsıla, ne yapacaklarını bilmez bir gayretle aradılar, sorup soruşturdular ve bir buçuk saatimize mâl olan bu çirkin muâmeleden sonra, yol verip geçirdiler. (YBA, s. 155)

Kıyâmete kadar: Dâvâ şu ki: Osmanlı medeniyetinin çöküşü ile biz Türklerle berâber bütün dünya, yalnız bir siyâsî muvâzene unsuru değil, insanoğlunun kıyâmete kadar baş çeviremeyeceği beşerî-ilâhî bir modeli de kaybetmiş oldu ve yüzünü sâdece maddeye döndüren garp medeniyetinin tek taraflı materyalizmi içine sıkışıp, bugünkü ruh sefâletinin gayyâsına yuvarlandık. (YBA, s. 156)

Birkaç gün sonra: Mürüvvet Hanım’la konuştular ve anlaşarak birkaç gün sonra da hep berâber gittiler. (YBA, s. 157)

On gün evvel: On gün evvel annesini kaybetmiş. (YBA, s. 157)

Eşyâlar arabaya yerleştirilinceye kadar: Eşyâlar arabaya yerleştirilinceye kadar bizde yukarıda sohbet ettik. (YBA, s. 158)

Arabaya bindikten sonra: Arabaya bindikten sonra bizi, duâlar senâlarla uğurlarken, bu dostluğun, şu birkaç aylık tanışmanın ne kadar ötelerinden geldiğini, herkes hissetmiş bulunuyordu. (YBA, s. 158)

Bir hayli gittikten sonra: Bir hayli gittikten sonra Kavala’ya geldik. (YBA, s. 158)

Deniz kıyısında birkaç dâkika dinlendikten sonra: Deniz kıyısında birkaç dâkika dinlendikten sonra tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 158)

Aradan birkaç zaman geçtikten sonra: Aradan birkaç zaman geçtikten sonra, kapımıza gelen bir polisin, annemin kıza hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: “Sizin mi, kendisinin mi?” demiş olması, kızcağızın başına hiç de iyi bir şey gelmediğini gösteriyordu. (YBA, s. 159)

Akşama doğru: Akşama doğru İpsala’dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür’atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Bir hayli yol aldıktan sonra: Akşama doğru İpsala’dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür’atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Tekirdağ'dabir çay içtikten sonra: Tekirdağ'da bir çay içtikten sonra Efendimi ziyâret edip, bizi bekleyen iş ve mes'ûliyetler çarkını, yüz akı ile çevirmek dileği içinde, çatımızın altına girdik. (YBA, s. 159)

Yüz akı ile: Tekirdağ'da bir çay içtikten sonra Efendimi ziyâret edip, bizi bekleyen iş ve mes'ûliyetler çarkını, yüz akı ile çevirmek dileği içinde, çatımızın altına girdik. (YBA, s. 159)

Lüleburgaz'ı geçtikten sonra: Lüleburgaz'ı geçtikten sonra bir dere kenarında yemek yiyerek tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 163)

Kıyâmete dek: Bu, kendini bildiği zamanlardan, kıyâmete dek sürececek bir sen ben kavgası... (YBA, s. 164)

Daha evvel: Ağabeyimle İsmet Bey daha evvel nehrin yamacında oturmuş, batmak üzere olan güneşle suların cilveleşmesine hayranlıkla bakıyorlardı. (YBA, s. 164)

Nâdîde, daha evvel seyâhate çıkmış olduğundan, bizim için yer ayırttığı Karlstor Oteli'ne indik. (YBA, s. 170)

Daha evvel dâvet edilmiş bulunan Pakistanlıların da, iş kontratlarını feshederek memleketlerine iâde etmişler. (YBA, s. 260)

Îlâ-yı kelimetullâhı götürmek şevki ile: Binlerce şehit ve gazine, bir hidâyet ve tevhit ışığı olan îlâ-yı kelimetullâhı götürmek şevki ile göğüsleyip havâle etmiş olduğu aziz topraklar. (YBA, s. 166)

Vaktinden evvel: Fakat komünist rejim, onu da, diğerleri gibi, vaktinden evvel yıpratmış. (YBA, s. 167)

Cennet gibi: Otel bulmakta bir hayli müşkülât çektikse de, sonunda, Steinlechner isimli, bir tarafı cadde diğer tarafı nehir ve önünde bir de cennet gibi bir bahçesi olan çok temiz güzel bir otele yerleştik. (YBA, s. 169)

Lüzûmu kadar: Muayyen bir anlayışa gelmiş bulunmalarına rağmen, temelde millî ve içtimâî şuur verilmemiş olduğu için, idrakleri de lüzûmu kadar inkişaf etmemiş. (YBA, s. 171)

Kıyâmete kadar: Bir lokma ekmek için, vatan evlâtlarını yabancıların uşağı eden biz, kıyâmete kadar bu lekeyi yüzümüzden silemeyeceğiz. (YBA, s. 171)

Kendi kendine söylenir gibi: Abdullah Durgun isimli bir vatandanş, kendi kendine söylenir gibi: Ne oldu bana?... diyor. (YBA, s. 172)

Bugün değilse bile, yarın: Bugün değilse bile, yarın bu uygunsuz izdivaçtan pişmanlık duyacak. (YBA, s. 172)

İsimleri ile: Yanımda orta yaşlı biri oturuyor ve devamlı olarak, sanki pilotmuş gibi, üstünden geçtiğimiz dağları, gölleri, şehirleri, isimleri ile söylüyordu. (YBA, s. 172)

Binlerce sene sonra: İsrâil'i ise, binlerce sene sonra müstakil devlet hâline getirenler de kezâ asırlardır, Yahûdi menfaati adına insanlık âlemini fikrî, iktisâdî, mâlî ve içtimâî yönlerden avuçları içinde tutan, şerîatçı ve ırkçı Siyonizm değil mi? (YBA, s. 172)

Bir buçuk asır evvel: Bugün, bir lokma ekmek için memleketlerinde uşaklık ettiğimiz şu İsviçreli, çok değil, bir buçuk asır evvel, diğer Avrupa devletleri gibi, gayrimedenî, iptidâî ve birbirini dişleyen küçük topluluklar idi. (YBA, s. 173)

Gece on ikiden sonra: Bu yüzden de, ancak gece on ikiden sonra dönebildiler. (YBA, s. 173)

Bizi uğurlayıp selâmetledikten sonra: Berrin Hanım'lar, bizi uğurlayıp selâmetledikten sonra, bakımlı ve son derece tatlı kasabalardan geçerek Biel'e geldik. (YBA, s. 173)

Bulgaristan ve Yugoslavya'da geçirdiğimiz üç sıcak günden sonra: Fakat Bulgaristan ve Yugoslavya'da geçirdiğimiz üç sıcak günden sonra, birden havalar soğumuş, hatta Münih'de kaloriferler çalışmaya başlamıştı. (YBA, s. 173)

Yola çıktıktan bir müddet sonra: Yola çıktıktan bir müddet sonra da, şiddetli bir yağmur başlamıştı. (YBA, s. 174)

Öğleden evvel: Öğleden evvel Cenevre'ye gittik. (YBA, s. 174)

Evvelki sene yediğimiz lokantada yedikten sonra: Öğle yemeğini, evvelki sene yediğimiz lokantada yedikten sonra, parka gittik. (YBA, s. 175)

Ertesi gün için: Ağabeyim, ertesi gün için gölde bir vapur gezintisi düşünüyordu. (YBA, s. 175)

On bir buçuk kilometrelik Mont Blanc geçidinden evvel: On bir buçuk kilometrelik Mont Blanc geçidinden evvel Chamonix şehrine tepeden baktık. (YBA, s. 176)

Dünya dünya olalı beri: Dünya dünya olalı beri biz soğuk cehennemlerde çile doldurup dururken, siz, insan yaradılmış olmanın kadrini bilememek yüzünden dertten derde, ıztıraptan ıztırâba atılıyorsunuz. (YBA, s. 176)

Kuş gibi: İtalyan kara yolları politikası, âzamî maddî fedâkârlıklarla, ya dağları delmiş ya dağdan dağa köprü kurup, en sarp ve yalçın arâziyi, arabaların kuş gibi uçabileceği beton yollar hâline getirmiş. (YBA, s. 177)

Hayli gittikten sonra: Hayli gittikten sonra, Asti'ye oradan da, Alessandria'ya geldik. (YBA, s. 177)

Mümkün olduğu kadar: Araba ile şehri mümkün olduğu kadar dolaştık. (YBA, s. 178)

Bir hayli dinlendikten sonra: Bir hayli dinlendikten sonra Livorno'ya doğru yola çıktık. (YBA, s. 178)

Uzun süren bir soruşturmada sonra: Nihâyet uzun süren bir soruşturmada sonra doğru yolu bulduk. (YBA, s. 178)

Av yakalar gibi: Az sonra bir yol göstericiyi, av yakalar gibi getirdiler. (YBA, s. 179)

Yerinde bir teşhis ve hükümle: Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Gülşah'la berâber: Şu bir aylık seyâhati Gülşah'la berâber yapma fırsatını vermiş olduğu için Allah'a hamdederim. (YBA, s. 181)

Pasaport kontrolünden sonra: Pasaport kontrolünden sonra, gümrükçüler etrâfımızı sardılar ve arabayı kenara çektiler. (YBA, s. 183)

Kıyâmete kadar: Haçın tevhide duyduğu bu taassup, acaba kıyâmete kadar mı sürecektir? (YBA, s. 183)

Akşama kadar: Fakat akşama kadar da bu kasıtlı küstahlığın tesîri üstümüzden silinmedi. (YBA, s. 183)

Bundan beter: Geçen sene, Yunan gümrüğü, bundan beter hareket etmiş, bütün eşyalarımız, kaldırımların üstüne serilmiş ve tam iki saat çile çektikten sonra ancak yolumuza devam edebilmiştik. (YBA, s. 183)

Tam iki saat çile çektikten sonra: Geçen sene, Yunan gümrüğü, bundan beter hareket etmiş, bütün eşyalarımız, kaldırımların üstüne serilmiş ve tam iki saat çile çektikten sonra ancak yolumuza devam edebilmiştik. (YBA, s. 183)

Hüküm, gâlibindir, diye bittikten sonra: Haktan âdaletten, tatlı tatlı söz eden sahifelerin sonu: Hüküm, gâlibindir, diye bittikten sonra? (YBA, s. 183)

Beş yüz kilometre sonra: Ancak beş yüz kilometre sonra seyâhatimizin başlarında kaldığımız Jug Otelî'ne gelebildik. (YBA, s. 184)

Yirmi beş gün evvel: Yirmi beş gün evvel kopuk olarak duran perde, hâlâ tâmir edilmemişti. (YBA, s. 184)

Bir zifîrî karanlık gibi: Beşeriyetin üstüne bir zifîrî karanlık gibi çökmüş olan bu sömürge imparatorluğunun dağılıp parçalanmasının yaklaştığını bulduğunu gün-be-gün artan çatırtısı haber vermektedir. (YBA, s. 184)

Ona yeni bir şey katamadığını belirttikten sonra: Bu çalışmada, Bolşevik İhtilâli'nin neden başarısız olduğunu açıklarken, Rusya'nın dışarıdan ithal ettiği bu fikri geliştiremediğini ve ona yeni bir şey katamadığını belirttikten sonra, Marksizm, bir inanç arayışıdır, der ve Marksizmin, darbe yoluyla iktidârı ele geçirdiği ülkelerde, hâkim millî kültüre mağlûp olmasını mukadder görür. (YBA, s. 185)

1917 Bolşevik İhtilâli'nden elli yıl sonra: Kitabın 213. sayfasında aynen şöyle söyler: "İşte 1917 Bolşevik İhtilâli'nden elli yıl sonra ortaya çıkan husus şu ki Rus komünizmi başlangıçta ulaşacağına emin olduğu hedeflere erememiştir. Bugün Rusya'da yapılmak istenen her şey, komünizmi bir âlet gibi kullanarak teknolojik gelişmeyi sağlamaya yönelmekten ibârettir." (YBA, s. 185)

İçtimâî yapının din, milliyet ve kültür motifleri karşısında mağlûp olduğunu belirttikten sonra: Toynbee, Rusya'daki rejimin şiddetle ayakta kalabildiğini, amma içtimâî yapının din, milliyet ve kültür motifleri karşısında mağlûp olduğunu belirttikten sonra, hayrete şâyan bir vukuf, Çin'in kuvvetli kültür yapısının, Mao'nun kültür ihlâline mağlûp olmayacağını ve Mao'yu yeneceğini ifâde eder. (YBA, s. 185)

Maddesi ve mânâsı ile berâber: Fakat gene de, insanı, maddesi ve mânâsı ile berâber ele alıp, her iki baştan işlemeyen bir zihniyetten, beşeriyete hayır beklenemez. (YBA, s. 186)

Bir an evvel: Bir an evvel memlekete dönmeyi çok istiyordum. (YBA, s. 186)

Seyâhatimizin başından beri: Fakat ağabeyim, seyâhatimizin başından beri, Saray Bosna'ya da gitmeyi düşünüyordu. (YBA, s. 186)

Şimdiye kadar: Esas minâresinden başka, bahçe duvarının köşelendiği yerde, bir de minyatür minâreciği var ki şimdiye kadar böylesini hiç görmemiştim. (YBA, s. 189)

Biraz ilerledikten sonra: Biraz ilerledikten sonra, karşımıza gene bir nehir çıktı: Vırbas Nehri. (YBA, s. 189)

Olduğu gibi: Gerçi şehre girmedik fakat çıktığımız bir dağın üstünden bu yamaçlara yaslanmış güzel şehri olduğu gibi görmek mümkün oldu. (YBA, s. 190)

Hatta, taassup ve cehâletle, Başçarşıya'nın tahrip ettikleri kısımlarını, eski haline koyduktan başka, "Poçitelli" şehrini olduğu gibi muhâfaza edip "Müze Şehir" yapmış bulunuyorlar. (YBA, s. 196)

Güneş görmüş bir çiçek gibi: Fakat İslâm'ın bu müşterek parolası, nasıl da güneş görmüş bir çiçek gibi, insanların yüzünde kokusunu, rengini, âyan ediyordu. (YBA, s. 191)

Az evvel: İçerisi bakımlı, pırıl pırıl ve sandukanın yeşil örtüsü sanki az evvel serilmiş gibi tozsuzdu. (YBA, s. 191)

Az evvel dünya siyâsî çehresi üstünde uzunca bir sohbet yaptık. (YBA, s. 203)

Bir müddet tâkip ettikten sonra: Saşva Nehri kıyılarını da bir müddet tâkip ettikten sonra, Saray Bosna'ya, yâni Sırpların "Sarajevo" dedikleri ve çeşitli milletlerin elden ele geçirdikleri bu eski Türk şehrine geldik. (YBA, s. 192)

Timue âfetinden sonra: Timue âfetinden sonra, taht peşine düşen üç Osmanlı şehzâdesinin üçe böldükleri Osmanlı ülkesinde birlik temin edildikten elli sene kadar sonra da, Şehzâde Beyâzid ile Şehzâde Cem arasında, aynı taht ve iktidar kavgası, birbiri üstüne kılıç üşüren iki kardeş orduyu karşı karşıya getirmişti. (YBA, s. 193)

Birlik temin edildikten elli sene kadar sonra: Timue âfetinden sonra, taht peşine düşen üç Osmanlı şehzâdesinin üçe böldükleri Osmanlı ülkesinde birlik temin edildikten elli sene kadar sonra da, Şehzâde Beyâzid ile Şehzâde Cem arasında, aynı taht ve iktidar kavgası, birbiri üstüne kılıç üşüren iki kardeş orduyu karşı karşıya getirmişti. (YBA, s. 193)

Birer kahve içtikten sonra: Birer kahve içtikten sonra hep berâber, o kır gazinosuna gittik. (YBA, s. 195)

Ardı arkası gelmeyecekmiş gibi: Ardı arkası gelmeyecekmiş gibi devam eden bir ormanın içinde bulunan gazino, suyun kaynadığı ve gölleştiği yere kurulmuştu." (YBA, s. 195)

Yüz otuz kilometre sonra: Yüz otuz kilometre sonra Tuzla'ya vardık. (YBA, s. 197)

Üç yüz kilometreden de fazla: Üç yüz kilometreden de fazla devam eden sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek akşam geç vakit Niş'e yirmi beş kilometre kala Morova Alexinaç Moteli'ne indik ve geceyi orada geçirdik. (YBA, s. 197)

Pisliğinden utanmış gibi: Gidişte ilk kaldığımız bakımsız ve kirli otel, sanki pisliğinden utanmış gibi, bize uzaktan bakıyordu. (YBA, s. 197)

Göz açıp kapayıncaya kadar: Tayyâre onu yirmi geçe İstanbul'dan Münih'e hareket etti ve göz açıp kapayıncaya kadar Rumeli toprakları üstüne geldik. (YBA, s. 201)

Yürüdükten sonra: Münih Havameydanı'na gelince de, yolcuları çıkardıkları kapıdan gümrük kısmına gelinceye kadar, binânın içinde, en az bir kilometrelik koridorları –memurlar, bu binâ içi otobanını, bisikletle geçiyorlardı–yürüdükten sonra yoklama salonuna gelebildik. (YBA, s. 201)

Yirmi beş sene sonra: Sonra da, Kissinger'in, yirmi beş sene sonra, bütün Avrupa'nın komünistleşeceği sözünü dehşet duyarak ifâde etti. (YBA, s. 203)

En körpe çağlarından îtibâren: O merkezler ki, çocukları, en körpe çağlarından îtibâren, eğitim ve öğrenimlerini, Batı'nın kültür imparatorluğu içinde ve tevhîde ters düşen teslis havasını teneffüs ederek, yurtlarına dönmektedirler. (YBA, s. 205)

Îtinâ ile: Yarı kısmı modern, yarı kısmı mahallî mîmârî tarzında yapılmış çok büyük, çok ferah ve son derece îtinâ ile döşenmiş bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 208)

Esef ve üzüntü ile: Esef ve üzüntü ile îtiraf etmem gerek. (YBA, s. 209)

Düşmanların ekmeğine yağ sürmekle: Haydi düştük, neden çıkmak için çırpınmıyor da düşmanların ekmeğine yağ sürmekle vakit kaybedip, cehâlet ve gafletimizle pençeleyecek yerde birbirimizi dişliyoruz. (YBA, s. 209)

En ince teferruâtına kadar: İtiraf etsek de etmesek de, maârif çarkımızın kuruluş ve işleyişi, büyük ekseriyeti ile memleket münevverini vatan hâini olarak yetiştirmek yolunda, en ince teferruâtına kadar hesaplanıp hazırlanmış. (YBA, s. 209)

Ömrümün sonuna kadar: Herhalde, ömrümün sonuna kadar, bizi bir daha görmeyecekti. (YBA, s. 210)

Bir çocuğa veya anaya bakar gibi: Bana, bir çocuğa veya anaya bakar gibi dikkat ve ihtimam gösteren Necâti Tahralı, bugün de, şehre yirmi beş kilometre mesâfede bulunan Starnberg Gölü'ne götürdü. (YBA, s. 210)

Bu idrak ile baktıktan sonra: Çokluğa bu idrak ile baktıktan sonra, ortada vahdetten gayri ne kalır? (YBA, s. 210)

Unkapanı Caddesi gibi: İlhan’dan gelen bir mektuptan da, bir saatlik dost ziyâreti sırasında, Unkapanı Caddesi gibi işlek bir yerde güpegündüz, otomobilin bagajı kırılıp içindeki eşyânın çalınmış olduğunu öğrenmiş bulunuyordum. (YBA, s. 213)

Veled-i zinâlar gibi: Veled-i zinâlar gibi ortada kalmış bu gençlerin, baba mesâbesinde olan bir mânevî kucak bulamamaları, bütün dertlerinden başı değil de nedir? (YBA, s. 216)

Kısa bir bekleyişten sonra: Kısa bir bekleyişten sonra, Avusturya topraklarına geçtik. (YBA, s. 216)

Çok ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorla: Fakat içi çok ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorlaalabildiğine zenginleştirilmiş. (YBA, s. 217)

Isınır gibi: Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Öğleden sonra: Nitekim, öğleden sonra Herrsching sayfiye şehrindeki Ammersee’ye gittik. (YBA, s. 217)

Bal mumu gibi: Amma buraya gelinceye kadar, tabiatı bal mumu gibi yoğurup şekilden şekle sokan refah ve tekniğin her adım başında bir zafer örneğine şahit olarak... (YBA, s. 217)

Tam mânâsı ile: İlhan Ayverdi’nin geçen mektubunda “serçenin gözü darıda...” dediği gibi, ne kadar uğraşsam, tam mânâsı ile havadan sudan konuşmak mümkün olmuyor. (YBA, s. 218)

Buraya geldiğimden beri: Buraya geldiğimden beri de, yaşlı başlı kadınların, kalabalık yerlerde aynı işi yapmakta oldukları göze çarpıyordu. (YBA, s. 218)

Sorup soruşturup kararlaştırdıktan sonra: Daha doğrusu her seferinde olduğu gibi, o, sorup soruşturup kararlaştırdıktan sonra, bana da sâdece, belî, deyip yollara düşmek kalıyor. (YBA, s. 219)

Üst üste binmiş gibi: Ya Eğirdir şehrinin üst üste binmiş gibi şekilsiz binâları ile bu şâhâne kasabayı kıyaslayınca, ağlar hâle gelmemek mümkün mü? (YBA, s. 220)

Bir saatten fazla: Burada da bir saatten fazla kaldık ve göle bakan parkta oturduk. (YBA, s. 220)

Bir hafta evvel: Bir hafta evvel Nâdîde, Sûzan ve Necâti Tahralı, araba ile hareket ettiler. (YBA, s. 225)

Birkaç gün evvel: Birkaç gün evvel, hep berâber, Tegernsee'ye gittik. (YBA, s. 226)

Geç vakte kadar: Ziyâ Bey, Güner, Necâti, Nâdîde, Sûzan ve ben, dostça bir gece geçirip, geç vakte kadar da uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 226)

Çatılarından bahçe kapılarına kadar: Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Üstlerine devredilecekmiş gibi: Ne ki, çoğu da, karlı tepeleri ile, gelip geçenlerin üstlerine devredilecekmiş gibi yaklaşıyor yaklaşıyor...(YBA, s. 228)

Elli dört sene evvel: Elli dört sene evvel kocası ölmüş, iki kızı evlenip çekilmişler, o da pansiyonculukla hayâtını idâme etmeye uğraşıyormuş. (YBA, s. 228)

Biz kalktıktan sonra: Nitekim biz kalktıktan sonra, aynı banka oturan gence, gördüğü alâkayı anlatmaya başlamıştı bile. (YBA, s. 228)

Hiç sonu gelmeyecekmiş gibi: Her iki kıyıda, bir vakitler prenslerin, prenseslerin, dük, düşes ve asillerin, hiç sonu gelmeyecekmiş gibi, ihtişamlı, debdebe ve âlâyîşli ömürler sürdükleri sarayların, yalıların hemen hepsi boş...(YBA, s. 229)

Bir ökse gibi: Venedik aristokrasisi, dirilmemek üzere ölmüş amma, cam saltanatı yaşıyor ve Venedikli, kafasının ve parmaklarının iş birliği ile zirveleştirdiği cam eşyâ sanâyiini, seyyah avlamak yolunda bir ökse gibi kullanmayı da bilmiş ve elhak, muvaffak da olmuş bulunuyor. (YBA, s. 230)

Yerlere kadar: Yerlere kadar sarkan bayrakların bu vakur ihtişâmı ile ürperdim ve hayâlen, memleketime, oradan da Süleymânîye'ye kadar gittim. (YBA, s. 231)

Bu vakur ihtişâmı ile: Yerlere kadar sarkan bayrakların bu vakurihtişâmı ile ürperdim ve hayâlen, memleketime, oradan da Süleymânîye'ye kadar gittim. (YBA, s. 231)

Ciddî ve yüz ağartıcı bir hazırlıktan sonra: Ciddî ve yüz ağartıcı bir hazırlıktan sonra da, bütün dünya turizm merkezlerini haberdar etmek...(YBA, s. 231)

Her şeyden evvel: Onun için, her şeyden evvel, Süleymânîye denen bu dünya mîmârî şâheserini, hapsettiğimiz esir kampından kurtarmakla işe başlamak lâzım. (YBA, s. 232)

Âzamî imkânlarla sâhip olduklarını anlattıktan sonra: Necâti de, bu vesîle ile, Türkiye'deki Rumların içtimâî vicdânî ve iktisâdî hayatlarında âzamî imkânlarla sâhip olduklarını anlattıktan sonra, bir İsviçreli arkadaşına paskalyada kiliseleri gezdirdiğini ve

Hristiyan tebaanın, büyük bir ibâdet serbestliği içinde bulunduklarını, Rum dükkânlarının ise, Türklerle dolup taşığını göstermiş olduğunu söylemiş. (YBA, s. 234)

Ağır bir hastalıktan sonra: Zîra ağır bir hastalıktan sonra, hissien yorucu mevzûlara girmenin benim için ne kadar kötü olduğunu bir kere daha anladım. (YBA, s. 236)

Düşman eli ve düşman altınları ile: Paranın ve cehâletin kurup işlettiği düşman eli ve düşman altınları ile idâre edilen hayvanlaşmış bir kalabalık ki, bugün güldüğüne yarın ağlayacağından dahi bîhaber. (YBA, s. 237)

Öğleye doğru: Necâti, Sûzan, Nâdîde, ve ben Zeki Önsöz'lere gitmek üzere öğleye doğru yola çıktık. (YBA, s. 237)

Dörde doğru: Nâdîde'nin temposu ile hareket ettiğimiz için alelusûl, ancak dörde doğru evi bulup, bizi pencerede bekleyen bu sevimli insanlara özür dileyerek içeri girdik. (YBA, s. 238)

Aşk ve şevk ile: Hem de aşk ve şevk ile, o kudretin varlığı önünde yokluğunu idrak etmek sûretiyle yücelip, var olabilmek. (YBA, s. 240)

İşçilerden ayrıldıktan sonra: İşçilerden ayrıldıktan sonra, elindeki îlânları gelip geçenlere dağıtan bir genç gördü. (YBA, s. 241)

Biraz daha konuştuktan sonra: Evet dedim ve biraz daha konuştuktansonra, birbirimizden zorlukla ayrıldık. (YBA, s. 241)

Birkaç gün evvel: Herhalde, birkaç gün evvel gördüğümüz deniz ataşesinden bin kere daha memlekete faydalı insanlar... (YBA, s. 241)

Bir müddet sonra: Bu yarı vahşî insanlara sabır ve azimle nüfuz ederek kendi îmamlarını kabul ettirdikleri, bir müddet sonra da, sazdan evlerin, prefabrike binâlar olduğu görüldü. (YBA, s. 241)

Bir müddet sonra, bu defa da arabalar, çok güzel bir bahçenin önünde karar etti. (YBA, s. 274)

1071'den sonra: İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Rahat geçen, iki buçuk saatlik bir yolculuktan sonra: Rahat geçen, iki buçuk saatlik bir yolculuktan sonra, Roma Havameydanı'na indik. (YBA, s. 247)

Yirmi yedi sene evvel: Sinan, yol arkadaşım yirmi yedi sene evvel kucağımda taşıdığım, seve seve her işine, kendi işlerimi fedâ ettiğim çocuk, şimdi genç bir adam ve ben onun kolundayım. (YBA, s. 247)

İlâçlanmış gibi: Nitekim, üç saat üstünde oturduğum kotlular, öylesine rahat ve yumuşak idi ki, sırtım ve belim, âdeta ilâçlanmış gibi dinlendi. (YBA, s. 250)

Bir milyon vatandaşının başını yedikten sonra: Bir milyon vatandaşının başını yedikten sonra İspanya iç harbinin sağ cenah lehine kazanılmış olmasını anlamak için, o devir târihini okumak yerine “kilise”yi görmek lâzım. (YBA, s. 250)

Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra: Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

İkinci ve sun'î bir tepe gibi: Heybeliada'nın tepesinde âdeta, Ada'yı ikinci ve sun'î bir tepe gibi sarmış Ortodoks Ruhban Mektebi ve bu mektepten din adamı adı altında yetişerek bütün Balkanlar'a dağılan komitacıları düşündüm. (YBA, s. 250)

Anadili kadar: Ekmelettin Bey, anadili kadar rahat konuştuğu Arapçasıyla bir esmer gençler grubuna yaklaştı. (YBA, s. 253)

Her türlü ihtiyâcı karşılamak düşüncesiyle: Öylesine temiz, büyük ve her türlü ihtiyâcı karşılamak düşüncesiyle hazırlanmış ki, arayabileceğiniz her şey elinizin altında. (YBA, s. 253)

Kahvaltıdan sonra: Kahvaltıdan sonra, otelin konferans salonuna geçildi. (YBA, s. 254)

Öğleden evvel: Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

Öğleden sonra: Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

Geç vakte kadar: Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

İslâm âlemine bir şeyler getirmek niyetiyle: Akşam olup kendi kendime günün muhâsebesini yaptığımda, bu külfetli konferansın, İslâm âlemine bir şeyler getirmek

niyetiyle hazırlanmamış olduğu şüphesi, îtirâfı güç olmakla berâber, âdeta kanâat hâline gelmiş gibiydi. (YBA, s. 254)

Yüz yıllarca evvel: Bugün yerin üstünde kalmış taşın toprağın dile gelmiş âbidelerine koşanlar, yüz yıllarca evvel, Endülüs medeniyetinin, ilim, sanat hukuk ve idâre nizâmına hayran idiler. (YBA, s. 256)

Sevil'den çıkmadan evvel: Bize, Sevil'den çıkmadan evvel, cumâ namazının Kurtuba Câmii'nde kılınacağını söylemişlerdi. (YBA, s. 257)

Birkaç ay evvel: Onlar da, giyâ Vatikan'dan böyle emir almışlarmış ve sanki, birkaç ay evvel Türkiye'yi ziyâret eden Polonyalı Papa'nın, Ayosafya'ya sokulmamasına karşılık, Roma'dan da tâlîmat gelmiş imiş. (YBA, s. 257)

Meselâ, birkaç ay evvel bizi görmeye, tâ Trablus'dan İstanbul'a gelmiş olduğunu söyleyen Ali Nusretî ismindeki gazeteci, bunlardan biri olsa gerek. (YBA, s. 261)

Namazdan evvel: Namazdan evvel abdest tâzeleyenler oldu. (YBA, s. 258)

Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra: Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Sitem ettiğini beyan ettikten sonra: Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Altmış beş sene evveline kadar: Altmış beş sene evveline kadar Osmanlı Devleti'nin hudutları içinde Libya, yâni, Trablus, Fezzan ve havâlisi, Osmanlı Devleti'ne en sâdık ve en bağlı ülkelerinden biri idi. (YBA, s. 260)

Ellerinde sazları ve tatlı sesleri ile: Üstelik, yemeğin sonunda, millî kıyâfetleri ile Kurtuba Üniversitesi talebelerinden bir grup, ellerinde sazları ve tatlı sesleri ile, salona giriyorlar. (YBA, s. 261)

Misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra: Birkaç defa, çala söyleye salonu dolaşıyor, alkışlanıyor ve misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra da, gene alkışlarla binâdan ayrılıyorlar. (YBA, s. 261)

Endülüs hâkimiyetinden sonra: Bu gençler, Endülüs hâkimiyetinden sonra gelen, belki ellinci nesil... (YBA, s. 261)

Muayyen bir dereceden sonra: Ancak, muayyen bir dereceden sonra suyun buz olması gibi, kıskançlığın aşırılığı da nefrete döner olduğundan, haçlı dünya, bu rûhî zaafın pençesinde, İslâm'ın uzattığı dost elini iterek geri çevirmiştir. (YBA, s. 264)

Bundan sonra: Bundan sonra da iş, rekâbet, mücâdele ve nihâyet hâkimiyet kavgasına dönüp çığrından çıkmıştır. (YBA, s. 264)

Bugüne kadar: İşte, bu mücâdele ve kavga, ne yazık ki, bugüne kadar sürmüş bulunmaktadır. (YBA, s. 264)

On beşinci asra kadar: Haçlı âlem, on beşinci asra kadar, küçük bir coğrafya parçasında cehâlet, hatta vahşet içinde büzülüp kalmışken, yavaş yavaş toparlanıp birleşir olmuştur. (YBA, s. 264)

1939 İkinci Cihan Harbi ile: Fakat, 1939 İkinci Cihan Harbi ile batının mağrur kapitalist felsefesi, Rus emperyalizminin barbar, şirret ve katı duvarına toslayıp tuzla buz olmuştur. (YBA, s. 265)

Konserden sonra: Konserden sonra İbn-i Zeydun'un ellerini göreceksiniz dediler. (YBA, s. 269)

Sakin rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi: Birzamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vuruşmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

Dik bir yokuşu çıktıktan sonra: Bu defa otobüsler bir korunun içine daldı ve dik bir yokuşu çıktıktan sonra Elhamra Sarayı'nın bitip tükenmeyen ağaçları arasından bir meydan göründü. (YBA, s. 271)

Bugüne kadar: Bugüne kadar Elhamra için yüzlerce risâle yazılmış, sayısız hâtıra neşredilmiş olduğuna göre, Arapların İspanya'ya bıraktıkları bu ganîmet hakkında söz söylemek abes. (YBA, s. 271)

Kapıdan tâ balkonlara kadar: Kapıdan tâ balkonlara kadar uzayan ordövr masalarında, kısa kısa durarak geçen misâfirler, salonlara ve balkonlara dağıldılar. (YBA, s. 271)

Yerle berâber: Bir baştan bir başa uzayan bu balkonlardan, çok aşağıda olan İspanya ovaları, âdeta çökmüş gibi yerle berâber görünüyor. (YBA, s. 271)

Dînî kisvesi ile: Bu büyük kalabalık arasında, dînî kisvesi ile iştirak eden tek dâvetli, Filistin eski Müftüsü Abdülhamîd es-Sâbih'den, bir sofrâ duâsı istedik. (YBA, s. 272)

Kendi dindaşının ekmeğini yerken bile: Amma Müslüman, kendi dindaşının ekmeğini yerken bile işte: “Bana ne derler?” korkusundan kurtulamıyordu. (YBA, s. 273)

Tanıştığımız yıllardan beri: Tanıştığımız yıllardan beri, samîmiyet, vatanseverlik, îman ve ihlâslı bir efendiliği nefsinde toplamış olan Emin Bilgiç Bey ile yapmakta olduğumuz bu seyâhat, kendisi hakkındaki kanâatimin ne kadar isâbetli olduğunu, bir kere daha ortaya koyarak, düşüncemi teyit etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 273)

Bütün haşmetiyle: Amma gözümün önünde, sarayın tavan ve duvar sülemelerini çevreleyen bordürlerdeki altın yaldızla yazılmış binlerce: “Lâ gâlibe illallah” düsturu, sanki bütün haşmetiyle, beni tâkip ediyordu. (YBA, s. 273)

Basit bir nezâket düşüncesi ile: En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Konserden sonra: Gene fevkalâde hazırlanmış bir büfe, nutuklar ve bir de konserden sonra, herkes yerli yerine geçerek yola devam edildi. (YBA, s. 274)

Gece yarısına kadar: Biz ise, gece yarısına kadar süren eğlenceyi yarıda keserek, Sinan'la berâber odalarımıza çıktık. (YBA, s. 276)

Ahlâk-ı Mustafavî ile: Bizim de, onların idraklerimizi, ahlâk-ı Mustafavî ile aydınlat. (YBA, s. 276)

Sabahtan beri: Sabahtan beri telefonla birbirimizi aradığımız halde bulamamıştık. (YBA, s. 277)

Misyonerliğe karşı kale dedikten sonra: Fas ve Tunus ise misyonerliğe karşı kale dedikten sonra, ne yazık ki Türkiye'nin acı bir tâlihi var. (YBA, s. 277)

Düşman kışkırtmasıyla: Zîra düşman kışkırtmasıyla yapılan böyle bir huruç hareketinden nasıl hayır gelebilirdi? (YBA, s. 277)

Ayın 27'sine kadar: Biz Sinan'la ayın 27'sine kadar burada kalmayı düşünüyoruz. (YBA, s. 277)

Bundan böyle: Böylece Akdeniz'in bir ucunda, Endülüs medeniyeti söylerken, kudret ve haşmeti, şarka da, garba da hükmeder olmuş bulunan Osmanlı'ya, bundan böyle

Müslüman-Türk bayrak ve medeniyetini dünyânın üç kıtasına götürmek yolu açılmış bulunuyordu. (YBA, s. 278)

Büyük bir nezâketle: Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca biz de, yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek borcumuzu ödemiş olduk. (YBA, s. 279)

El birliği ile: Zîra el birliği ile düzeltmenin bir vatan ve îman borcu olduğunu düşünmek şuûruna yabancılar. (YBA, s. 280)

Evlât kâtili gözüyle: Analara babalara evlât kâtili gözüyle bakmaklığım doğru mu? (YBA, s. 281)

Sarkıtılan iplermiş gibi: Yeşilköy'e geldiğimiz zaman ise, yağmur sanki gökyüzünü yere bağlamak için sarkıtılan iplermiş gibi, durmaksızın tepemizden aşağı iniyordu. (YBA, s. 282)

Sıkıcı bir bekleyişten sonra: Neyse, sıkıcı bir bekleyişten sonra, o nâzenin bavulum, suya batıp çıkmış kedi gibi, ıslanmış olarak, kırta kırta geldi. (YBA, s. 282)

Kendisine vahiy gelmeden evvel: Resûl-i Ekrem kendisine vahiy gelmeden evvel, kavmi içinde rahat, gözde ve îtibarlı bir mevkiin sâhibi idi. (YBA, s. 287)

Nübevvet ve risâletini îlân ettikten sonra: Lâkin nübevvet ve risâletini îlân ettikten sonra, hemen hemen, bütün ülkenin gazap, şiddet ve inkâr oklarına hedef oluverdi. (YBA, s. 287)

Mehâbetli bir cesâretle: Kendisine yapılan bütün vaat ve teklifleri bir kalemde reddedip bir elinde Kur'ân-ı Kerîm, bir elinde kılıç, mehâbetli bir cesâretle ortaya çıktı. (YBA, s. 287)

Peygamberâne bir tevâzu, tahammül ve celâdetle: Şu halde, kütleleri, hatta bütün bir cihânı, peygamberâne bir tevâzu, tahammül ve celâdetle, Allah'ın birliğine dâvet etmesi gerekiyordu. (YBA, s. 288)

Tâif gazâsından sonra: Tâif gazâsından sonra da, oğulları Muâviye ve kardeşine, yüzer deve ile kırkar okka gümüş vermiştir. (YBA, s. 289)

Birlikçi îman ve Muhammedî ahlâk ile: Ensar isek de, Muhâcirîn isek de, Türk, Arap, Asyalı, Afrikalı, hülâsa beş kıt'anın ayrı milletlerinin herhangi birinden isek de, birlikçi îman ve Muhammedî ahlâk ile birbirimize yaslanıp, el ele, gönül gönüle İslâm teknesi içinde tek hamur olmaya mecbûruz. (YBA, s. 290)

Anglosaksonların bu kelimeleri dünyânın her tarafına taşımış olduklarını söyledikten sonra: Amma bu kıymetli ilim adamı, Malaya dilinden başka, daha 24 Asya, Afrika ve Avrupa ülkelerinin de Arapçadan büyük mikyasta kelime aldığını ve Anglosaksonların bu kelimeleri dünyânın her tarafına taşımış olduklarını söyledikten sonra, yalnız İngilizce'ye mal olmuş binden fazla Arapça kelime bulunduğunu bildirmektedir. (YBA, s. 292)

Mekke fethinden evvel: Şu var ki, İslâm ordularını bağırılarına basan bu kütlelerin efendilerine Hz. Muhammed, Mekke fethinden evvel elçiler göndermiş, kendisini Allah'ın Resûlü olarak tanıtarak dîne dâvet etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 293)

O zamâna kadar: Fakat gerek Bizans, gerek İran imparatorları ve gerek Mısır Umûmî Vâlisi, o zamâna kadar adı sanı duyulmamış bu mecbur sese cevap vermek lüzûmunu dahi hissetmeden, elçileri geri çevirmişlerdi. (YBA, s. 293)

Anadolu'yu yakıp yıktıktan sonra: Gene bir stepler süvârisi olan bu kavmin Anadolu'yu yakıp yıktıktan sonra, Selçuklu İmparatorluğu'nun ince ve işlenmiş kültür ve medeniyeti içinde silinip gitmeleri gibi... (YBA, s. 294)

Yepyeni bir îman ile: Halbuki Araplar, yepyeni bir îman ile harekete geçmişlerdi. (YBA, s. 294)

Büyük bir sür'atle: Aksine, o mağlûplar, büyük bir sür'atle, İslâm medeniyetini kabul ediyorlardı. (YBA, s. 294)

Şimdiye kadar: Şimdiye kadar, kısa da olsa, İslâm medeniyetinin batıya olan tesirinden, az çok söz ettik. (YBA, s. 295)

İçine nefsanî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle: Yeni bir diriliş, bir "basübâdelmevt" için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşır ilâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsanî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

2.4.3.7. Bağlama Grubu Biçiminde Oluşanlar

Hoş ve tabîî: Ağır sanâyii olan, zirâatte, sanatta çok ileri gitmiş bulunan İtalya, bir ilim müessesesi olan üniversitenin tam karşısında, bu türlü mânevî inancı hoş ve tabîî görüyor. (YBA, s. 61)

Hor ve hakir: Zîra, “Her nereye dönsen Allah'ın yüzü oradadır” diyen Kur'ân anlayışı, kütleleri dâimâ tevhîde itmiş, böylece Mesûcîyi, putperesti, nasrânîyi mûsevîyi hor ve hakir görmekten geri çekmiştir. (YBA, s. 107)

Hem bozuk hem de uzun: Ertesi gün İngiltere'ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende'i tercih etmemizi, Calais'ye gitmek için, karayolunun hem bozuk hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Telâşlı fakat mütebessim: Tülin'le ben, yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken, onlar telâşlı, fakat mütebessim geri geldiler. (YBA, s. 132)

Sıra sıra ve yol boyu: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tüneklerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Hiçbir devirde ve hiçbir zaman: Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zaman asla böyle soytarışmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Mehtaplı bir gecede ve geç vakit: Zürich'e, mehtaplı bir gecede ve geç vakit girdik. (YBA, s. 140)

Hem hoş hemde hazin: Tanışmamız hem hoş hemde hazin oldu. (YBA, s. 152)

Yayılmış ve sarılmış: Burada iki sarp ve dimdik dağ silsilesinin eteğinde ve bu iki koruyucu bekçinin ortasında, daha küçük bir tepe vardı ki, bir büyük şato, bu tepeye, âdeta yayılmış ve sarılmış bulunuyordu. (YBA, s. 177)

Bir ferdî ve içtimâî: Bugün Yugoslavya, bir dereceye kadar komünistlikten sağa meyletmış bulunduğundan, az da olsa, bir ferdî ve içtimâî ferahlama hissediliyor. (YBA, s. 186)

Taassup ve cehâletle: Hatta, taassup ve cehâletle, Başçarşıya'nın tahrip ettikleri kısımlarını, eski haline koyduktan başka, “Poçitelli” şehrini olduğu gibi muhâfaza edip “Müze Şehir” yapmış bulunuyorlar. (YBA, s. 196)

Kur'ân ahlâkına samîmiyet ve ihlâs ile sarılmakla: Bu salgın hastalığın tedâvî yolunda, İslâm'ın tevhit anlayışına ve Kur'ân ahlâkına samîmiyet ve ihlâs ile sarılmakla açılacağına inanmak ve hesâbını ona göre tutmak gerek. (YBA, s. 204)

Büyük bir zevk ve zarâfetle: Küçük bir dağ köyü binâsının, büyük bir zevk ve zarâfetle tefriş edilebilmesi de gene,“arz ve talep kânûnunun bir icbârı, tabîî bir zorlayışı. (YBA, s. 208)

Her sabah ve her akşam: İstanbul şehr-i şehîri sâkinlerinin, işlerine gitmek veya evlerine dönmek için, her sabah ve her akşam, bedenî ve rûhî bir mücâdele çemberinden geçmeden selâmeti bulmalarının imkânsızlığı, bir kere daha gözlerimin önüne geldi. (YBA, s. 212)

Güler yüzlü ve nâzik: Bey, oldukça güler yüzlü ve nâzik görünüyordu. (YBA, s. 235)

Sabır ve azimle: Bu yarı vahşî insanlara sabır ve azimle nüfuz ederek kendi îmamlarını kabul ettirdikleri, bir müddet sonra da, sazdan evlerin, prefabrike binâlar olduğu görüldü. (YBA, s. 241)

Rahat, alâkalı ve dostça: Öyle ki, evimizde misâfir bulunduğu müddetçe çok rahat, alâkalı ve dostça konuştuğu hâlde, burada, âdeta yabancı ve bizimle temastan çekingen ve ürkek. (YBA, s. 261)

Hissen ve hayâlen: Şu var ki III. Abdurrahman’ın kat kat kurdurmuş olduğu cennet şehir Medînetü’z-Zehrâ’da bir eyyam, hissen ve hayâlen kalıp sonra üç beş ismin üstünde durmak gerek. (YBA, s. 268)

Hem içerlek hem de küçük: İklimin sıcağı hesâba katılarak binâların duvarları kalın ve pencereler hem içerlek hem de küçük tutulmuş. (YBA, s. 270)

Kibar ve efendice: Kibar ve efendice, her işimle alâkadar olup, beni rahat ettirmek için elinden geleni yaptı ve yapıyor. (YBA, s. 273)

Daha kolay ve sevimli: Üçlü inanışa saplanan garp için, materyalist ve politeist olduğu kadar, ferdî ve içtimâî fuşha yatkın klasik Yunan felsefesi daha kolay vesevimli geldi. (YBA, s. 278)

Yer yer ve yavaş yavaş: Avuç içinden kayan su gibi, gün olup Endülüs de yer yer ve yavaş yavaş Müslümanların elinden çıkar olunca, Madrid'de de İslâm hâkimiyeti sona erdi. (YBA, s. 278)

Nedâmet ve mahcubiyetle: Hazret-i Hamza’nın ciğerlerini çıkarması, Resûl-i Ekrem’in elemini mûcip olmuş bulunmasına rağmen, günün birinde, bu adam da nedâmet ve mahcubiyetle Müslüman olmak isteyince, bu sâyede ona ve kıyâmete kadar bütün

günahkârlara ümit ve tesellî kapısı açan “lâ taknetû min rahmetillah” âyet-i kerîmesi nâzil olmuştu. (YBA, s. 289)

İnsaflı ve müsamahalı: Ernest Renan: “Hiçbir gâlip millet, mağlûplarına, Müslümanlar kadar insaflı ve müsamahalı hareket etmemiştir.” der. (YBA, s. 291)

2.4.3.8. Kısaltma Grubu Biçiminde Oluşanlar

Dört saatten fazla: Bu yeşillik cennetinde dört saatten fazla konuştuk. (YBA, s. 56)

İki saate yakın: Sonra Champs Elysées’de bir kahvehâneye gidip oturduk ve iki saate yakın sohbet ettik. (YBA, s. 45)

Hepimizden fazla: Hepimizden fazla yorgun olan, zavallı İlhan’dı. (YBA, s. 69)

Bir saatten fazla: Burada da bir saatten fazla kaldık ve göle bakan parkta oturduk. (YBA, s. 220)

2.4.3.8. İsnat Grubu Biçiminde Oluşanlar

Gözü kapalı: Sendika emrinde robotlaşmış işçi kütlelerinin direnmeleri, ayaklanmaları, oturduğu dalı kesme emrini dahi, gözü kapalı yerine getiren tahrip ve imhâ hareketleri... (YBA, s. 248)

2.5. Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar

2.5.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar

Rahmet olsam: Rahmet olsam serpilsem, filâna, ibn-i filâna... (H, s. 97)

Rızık olsam: Rızık olsam dağılsam, sefil, zelîl, nâçâre, devrân içre devrâne... (H, s. 97)

2.5.2. “Ateş Ağacı” Romanında Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar

Gün oldu: Öyle ki gün oldu, emir vermek zevk ve gurûrunu, kasasındaki para istiflerinin cansız iltifâtına tercih eder oldu. (AA, s. 19)

Bağdaş kurmuş: Sâlih, çömelmekten yorulmuş olacak ki şimdi yanan odunların, nebâtî, hayvânî, hiçbir sese benzemeyen, seslerini dinler gibi başı önünde, sobaya karşı

bağdaş kurmuş oturuyor ve sükûtumda, istediği cevâbı bulmuş gibi müsterih ve dalgın ateşe bakıyor. (AA, s. 61)

Başını eğmiş: Başını eğmiş bir şeyler karalıyor, tebessüm uyandıracak kadar ciddî. (AA, s. 159)

Önüme katar: Evet, amcam sabit köprüler gibi dümdüz ve hareketsiz bir karakterin sâhibidir; fakat ben taşıtım mı, onu önüme katar götürürüm. (AA, s. 165)

2.5.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Cümle Biçiminde Oluşan Zarflar

Kanı canı çekilip, zaafa uğradı mı: Amma, bir milletin îman hayâtı, kanı canı çekilip, zaafa uğradı mı, bu terslik, sârî hastalıklar gibi, kütlelerin milli birlik ve hamâset huygusuna da sıçrayıp zaafa düşürmekten geri kalmaz. (YBA, s. 62)

Batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş: Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyle yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

3. İŞLEVİNE GÖRE ZARFLAR

İşlevine göre zarflar beş grupta incelenmiştir.

3.1. Tarz Zarfları

Üç eserdeki tarz zarfları örneklendirilmiş olup nitelik ve durum bildiren tarz zarfları olarak ayrılmıştır.

3.1.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Tarz (Durum) Zarfları

3.1.1.1. Nitelik Bildirme Zarfları

Dermansız, tâkatsiz, halsiz: Dermansız, tâkatsiz, halsiz mi düştüm? (H, s. 8)

Sana gönül verip: İmânım sana gönül verip benden kaçalı kâfirim artık, dedim. (H, s. 10)

Tez: Kande isen tez gel... gel de hayâline izin verip, seni onun yerine oturtayım. (H, s. 15)

Ama bir çıkırığım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tezbitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

Dudaklarını kulağıma yaklaştırp: Söyle fermanlım söyle... bana gene, duymak istediklerimi de, istemediklerimi de, dudaklarını kulağıma yaklaştırp bir bir söyle, bekliyorum. (H, s. 15)

Bir bir: Söyle fermanlım söyle... bana gene, duymak istediklerimi de, istemediklerimi de, dudaklarını kulağıma yaklaştırp bir bir söyle, bekliyorum. (H, s. 15)

Yeşim yeşim: Yeşim yeşim yeşerip de çemen olsan, gene seni tanırım. (H, s. 17)

Cihan cihan: Yaylalarda yaylasan da, cihan cihan dolansan da, elbet seni ben tanırım, ben tanırım! (H, s. 17)

Meltemlerle hârelenen sular gibi ürperip: Kâh meltemlerle hârelenen sular gibi ürperip, dudak değdirecek kıyı ararım. (H, s. 19)

Kat kat, boy boy: Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

İki cihânı kalbinden vuran o insafsızın eline düşüp: Acabâ sen de mi zamânın kâtiline rastladın, sen de mi iki cihânı kalbinden vuran o insafsızın eline düşüp böyle mekânsız, duraksız, kararsız oldun? (H, s. 21)

Üfleyi üfleyi: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Çiğneyi çiğneyi: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Kat kat: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Ak sümbülden, gök lâleden, yâseminden, menekşeden kokular topladım; bir kız onları kat kat dürüp, güzel başına yastık yapacak. (H, s. 114)

Göz göz: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Çileyi çileyi: Fecrin dudağı, yıldızları üfleyi üfleyi söndürse, zamânın ayağı, yılları çiğneyi çiğneyi geçip yürüse, sayvan sayvan bulutlar kat kat olup dürülse, bükülse, göz göz olmuş yürekler çileyi çileyi sızlayıp inlese... (H, s. 22)

Tutuşup: Denizler tutuşup odlara yansa, dağlar ters dönüp taklalar atsa, cennetle cehennem sulh etse barışsa... (H, s. 22)

Ters dönüp: Denizler tutuşup odlara yansa, dağlar ters dönüp taklalar atsa, cennetle cehennem sulh etse barışsa... (H, s. 22)

Tatlı tatlı: Yaz meltemleriyle tatlı tatlı çırpınan bir perde gibi, yüreğimin açık duran penceresinde, halecan ve ümitle kabarıp taşarak seni bekliyorum. (H, s. 23)

Kabarıp taşarak: Yaz meltemleriyle tatlı tatlı çırpınan bir perde gibi, yüreğimin açık duran penceresinde, halecan ve ümitle kabarıp taşarak seni bekliyorum. (H, s. 23)

Senin bir savruntunla uçup: Bir gün şu hayat harmanından, senin bir savruntunla uçup gideceğim. (H, s. 24)

Aklımı şaşmadan, dü âlemi aşmadan, dertlere sataşmadan: Ben aklımı şaşmadan, dü âlemi aşmadan, dertlere sataşmadan bir kaybım var bulur muyum? (H, s. 26)

Cihan cihan dolaşmadan, yıldız yıldız tırmaşmadan, ölüm ile sarmaşmadan: Cihan cihan dolaşmadan, yıldız yıldız tırmaşmadan, ölüm ile sarmaşmadan ben kaybımı bulur muyum? (H, s. 26)

Pâre pâre: Dağılmışım, topla beni. Pâre pâre kılma beni... (H, s. 27)

İstersen havasız, istersen susuz, istersen azıksız: İstersen havasız, istersen susuz, istersen azıksız kalayım. (H, s. 31)

Kayıtsız vâdesizköpürüp: Etsiz ayaksız, isimsiz sıfatsız, kayıtsız vâdesiz köpürüp taşayım. (H, s. 30)

Sel gibi akıp: Peki gitsin... gün de gece de dünya da ukbâ da sel gibi akıp gitsin... sen kal, sen var ol, ey ulvî nasip... ey cihanlara bedel olan gönül yanığı! (H, s. 31)

Baş kaldırıp: Ya böyle bir dem, böyle bir zaaf ve tâkatsızlık baş kaldırıp elimi kolumu bükerek, kararlarımı, öfkelerimi yağmaya verirse, o zaman, taksîrin kimde olduğunu kulağıma fısıldar, beni döneklikle suçlandırmadığını söyler misin? (H, s. 32)

Güneş bulutların kalbinidelik deşik edip: Güneş bulutların kalbini delik deşik edip karanlığı yutmak istiyor da, sen arzu istek nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Son ışıklarından soyunup: Yorgun gün, bir aşk telâş ile son ışıklarından soyunup başını yastığa bırakmak istiyor da, sen daha, dilek ümit nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Allah'ı sevip: Allah'ı sevip şeytanı düşman tutar mısın? (H, s. 43)

Bir el çekip: Zâten o ad bir libastı. Bir el çekip soyuverdi. (H, s. 44)

Boş: Boş komadın bu dünyâyı... (H, s. 44)

Çimen çayır uyuyup: Ağaçlar uyuyor, dağlar uyuyor, çimen çayır uyuyup kalıyor da, neden ben uyanığım? (H, s. 45)

Yatışıp: Hicran uyuyor, hüznün uyuyor, acı, keder, yatışıp uyuyor da gamlı gönlüm neden bîdar? (H, s. 45)

Ses soluk âhenk uyuşup: Kelâm uyuyor, merâm uyuyor, ses soluk âhenk uyuşup kalıyor da, neden yüreğimde bu derin ezgi, bu bitmez heyecan, ey hicrânına pâyân olmayan Devletli? (H, s. 45)

Sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp: Senin methinden gayrisine dudaklarım bağlı olduğunu daha öğrenmedin mi? der gibi sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp başını yana çevirdi... (H, s. 46)

İki taş arasında ezilip: Kâh iki taş arasında ezilip un-ufak oldum, tozlarımı yele verdin. Kâh cihanla birleşip kabıma sığmaz oldum; dünyâlardan öte âlemler açtın. (H, s. 48)

Cihanla birleşip: Kâh iki taş arasında ezilip un-ufak oldum, tozlarımı yele verdin. Kâh cihanla birleşip kabıma sığmaz oldum; dünyâlardan öte âlemler açtın. (H, s. 48)

Arkalarına bakmadan: Bulutlar, vefâsız sevgililer gibi arkalarına bakmadan kaçıp gitti. (H, s. 49)

Kaçıp: Bulutlar, vefâsız sevgililer gibi arkalarına bakmadan kaçıp gitti. (H, s. 49)

Rüzgâr da kaçıp nerelere saklandı bilmem ki? (H, s. 58)

Ellerini gecenin koynuna sokup: Seher vakti, ellerini gecenin koynuna sokup gömleğini yırttı. (H, s. 49)

Didik didik: Didik didik etmek hünerindir ama, bu acıyı hiç çektin mi sen? (H, s. 49)

Meçhul sevgilisinin kapısından süzülüp: Güneş, ilk aşk heyecânı çeken bir kız kadar ürkek, meçhul sevgilisinin kapısından süzülüp gitti. (H, s. 49)

Tadını gözlerimden esirgeyip: Uyku, gene tadını gözlerimden esirgeyip, boş kalan yerini yaşlarla doldurdu. (H, s. 49)

Gönlümü uzatıp: Gönlümü uzatıp: Bana da! dedim. (H, s. 50)

Elvan elvan: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Perdeyi kaldırıp: Ey Hakk'ı bildiren, ona götüren, perdeyi kaldırıp onu gösteren... (H, s. 53)

Hacer-i Esved diyerek: Gökyüzünün sayısız dünyâlarından tâ bizim dünyâmıza düşmüş taş parçasına "Hacer-i Esved" diyerek yüzlerimizi sürüyoruz. (H, s. 54)

Bizim dünyâmızın balçığından yoğrularak: Bizim dünyâmızın balçığından yoğrularak şekillenip, adına da Âdem dediğimiz insana neden yüzümüzü gözümüzü sürmekten çekiniyoruz? (H, s. 54)

Seller olup: Aşk etti revân, seller olup kaf'ları aştı. (H, s. 55)

Gül olup: Şirktir dilemek, yâ aramak mâdemki yüzün gül olup açtı. (H, s. 55)

Vazgeçip: Bulutlar, zengin ama cimri bir adam gibi, yağmuru tek tek, damla damla dökmeye başlarken, vazgeçip rüzgârla yer değiştirdi. (H, s. 57)

Parmak uçlarına basa basa hafifleyerek: Bir zaman da bu oynak esinti, geçişleri görülmeyen perilerin ayak sesleriymişçesine kâh telâşlandı, kâh parmak uçlarına basa basa hafifleyerek geceyi eteğinden yakaladı. (H, s. 57)

Zor: Sanki bir görünmez dudak da, bu zor hecelenir yazıyı sökmek için kendi kendine mırıldanıp duruyor. (H, s. 58)

Kendi kendine: Sanki bir görünmez dudak da, bu zor hecelenir yazıyı sökmek için kendi kendine mırıldanıp duruyor. (H, s. 58)

Müjdelerle yüklü bir haberci gibi Koşarak ve gülümseyerek: Geciksin, doğmasın diye... O da bana, müjdelerle yüklü bir haberci gibi koşarak ve gülümseyerek gelen rüzgârla cevap gönderdi. (H, s. 58)

Çabuk: Ne fayda ki, tuzak olup av olmayan bir sevgili misâli, çabuk kaçtı; ne dediğini anlayamadım. (H, s. 58)

Zira gözyaşı çabuk hasede uğrar. (H, s. 87)

Işığını dünyâyâ salıp: O güneş ki hemşehrimdir, ben istemedikçe ışığını dünyâyâ salıp da, çatısını duvarını karanlıklardan ördüğüm kalemi yıkar mı hiç? (H, s. 58)

Gerine gerine: İnsanoğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Kirpiklerinden yorgunluk akarak: İnsanoğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Tabiatın gözlerini öperek: Benden hayır olmadığını anlayan gece ise, her zaman ki gibi, tabiatın gözlerini öperek uyuttu. (H, s. 60)

Yüzüne gül suyu serpilerek: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Mışıl mışıl: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mişıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğüboncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Düşüp: Senin ezelden dâvetlin olup yollara düştüğümü, düşüp de bir mevzide, bir menzilde karar edemediğimi dünyâ ne bilir, ne anlar Allah'ım? (H, s. 63)

Yeşerip: Kâh ekilen, kâh biçilen, kâh yeşerip, kâh dişlenen bir dâne... (H, s. 64)

Önüne geçilmez bir heyecanla: Bilirsin, daha kendimi mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken, dilimin döndüğü, gücümün yettiği kadar, seninle bu cihan ortasında aracılık etmeyi, önüne geçilmez bir heyecanla yaşar oldum. (H, s. 64)

Yüzümü yenimle örtüp: Yüzümü yenimle örtüp gülümsüyorum. (H, s. 65)

Yaprak yaprak: Her biri çağladı, yaprak yaprak döküldü, birikip hazînelerim oldu. (H, s. 66)

Birikip: Her biri çağladı, yaprak yaprak döküldü, birikip hazînelerim oldu. (H, s. 66)

Boydan boya: Fakat karanlıkları boydan boya kesen şimşek gibi, sükûtundaki o heybetli esrârın dilinde, gene gökten sahîfe sahîfe inen bir semâvî kitabın belâgati var. (H, s. 66)

Sahîfe sahife: Fakat karanlıkları boydan boya kesen şimşek gibi, sükûtundaki o heybetli esrârın dilinde, gene gökten sahîfe sahîfe inen bir semâvî kitabın belâgati var. (H, s. 66)

Binlerce dudak kesilip: Kanlı bir meydana dönmüş yüreğimin üstüne yemîn ederim ki, bu sükûtun, sanki binlerce dudak kesilip gene veriyor, veriyor. (H, s. 66)

Pey sürerek: Ama o, bu kara, bu kırık mangırcığı, kor gibi altınlar arasından çekip, pey sürerek hazînesinde yer verdi. (H, s. 67)

Söyleyip: Üstelik: Seni kendim için, beni âleme söyleyip bildirmen için seçip aldım, dedi. (H, s. 67)

Seçip: Üstelik: Seni kendim için, beni âleme söyleyip bildirmen için seçip aldım, dedi. (H, s. 67)

Allah! diye: Bir ses duydum: Allah! diye feryâd etti. (H, s. 69)

Lebbeyk! diye: Bir ses duydum: Lebbeyk! diye cevap verdi. (H, s. 69)

Yakıp: Duâ edecektim, içimden bir ateş yükseldi, kelâmımı, merâmımı yakıp kül etti. (H, s. 69)

Bunu yere düşürtüp: Mâdemki elime tevhit bayrağını verdin, bunu yere düşürtüp nefsim düşmanına çiğnetme! (H, s. 76)

Ayaklarım bir gizli ağa takılıp: Sana rastlamak, seninle karşılaşmak için mi ayaklarım bir gizli ağa takılıp şu cihâna yuvarlandım? (H, s. 79)

Gece gündüz demeden: Suların bile uyuduğu bu dünyâda, gece gündüz demeden sana akmak için mi, durulup yatışmaz oldum Allah'ım? (H, s. 79)

İkrah ve nefretle: Suçlara, günahlara ikrah ve nefretle bakıp, imtihanda sıfır almam için midir bu oyun? (H, s. 79)

Acıyıp: Sakın ipek kurduna, kozasının içinde mahpus olduğu için acıyıp hânesini vîrân etme... (H, s. 82)

Bu ocakta yanıp: Çünkü tahammülüm de, bu ocakta yanıp kül oldu. (H, s. 83)

İçin için yanıp: Allah'ım, ya benim için için yanıp tütüşüm, gözüne hiç ilişmedi mi? (H, s. 83)

Didik didik etmeden: Gerçeklerin üstüne ışık tutacağını zannettiğimiz aklımız türlü araştırmalarla hakîkati didik didik etmeden inananların îmânını isterim. (H, s. 84)

Tanıyıp: Varını yoğunu, tanıyıp inandığı peygamberin yoluna sebil eden büyük kadın Hatîce'ninki gibi ve henüz çocuk denecek yaşta o nebî ile kanı canı ve rûhu ile yoğrulan Aliyyü'l-Murtaza'ninki gibi îmân isterim. (H, s. 84)

Akılla didiklenerek: Yoksa akılla didiklenerek lîme lîme edilmiş bir îmandan takdîr-i ilâhî bizi irak tutar inşallah... (H, s. 84)

Kurdu kuşu sindirip: Kurdu kuşu sindirip yola getiren insan oğlu, neden seni ehilîleştirememiş ey gönüller aslanı! (H, s. 90)

Burcu burcu: Burcu burcu sevdâ tüter, yanar döner, yakar gider. (H, s. 94)

Akıp: Günler geçer, aylar geçer, yıllar çağlar, akıp geçer, geçmez olan yâre bile, teni atlar câna geçer. (H, s. 96)

Zulmet zulmet: Zulmet zulmet dolaşsam, şûle olup saçılısam, bed huyluya, kem gözlüye, âsî, cânî, mücrime, zamâ içre zamâna. (H, s. 97)

Şûle olup: Zulmet zulmet dolaşsam, şûle olup saçılısam, bed huyluya, kem gözlüye, âsî, cânî, mücrime, zamâ içre zamâna. (H, s. 97)

Rahmet olsam: Rahmet olsam serpilsem, filâna, ibn-i filâna...(H, s. 97)

Rızık olsam: Rızık olsam dağılsam, sefil, zelîl, nâçâre, devrân içre devrâne... (H, s. 97)

Katı: Taştan yastık kodun, katı gelmedi. (H, s. 99)

Zorlu: Yedi iklim dolandım zorlu gelmedi. (H, s. 99)

Ömür ömür: Sağa çarptım, sola vurdum, zelîl oldum, azîz oldum, ömür ömür gezdim durdum, güç gelmedi, hayf gelmedi; tek sana varayım, varayım diye... (H, s. 99)

Acı: Yaralandım, berelendim, paralandım, acım acı gelmedi; tek seni göreyim, göreyim diye... (H, s. 99)

El ele tutuşup: Yıldızlar el ele tutuşup karşıma gelse, seni benden dilese... (H, s. 100)

Saf saf: Melekler cem olup saf saf dizilse, ille onu ver bize... dese... (H, s. 100)

Yalvarı yalvarı: Yerler gökler dize gelse, yalvarı yalvarı kaddin dilese... (H, s. 100)

Kol kol: Zaman kol kol akıp yolumu kesse, seni elimden almak istese... (H, s. 100)

Rûhumu kabzedip: Azrâil ölüme ferman getirse, rûhumu kabzedip alsa götürse... (H, s. 100)

Rastgele: Sen, her devri ile kıvılcım saçan bir bileyi taşı gibi, bin bir acı bin bir ızdırıp püsküren aşk çarkında hançerini bileyen ve onu rastgele, ah rastgele kullanansın. (H, s. 102)

Su, su! diye: Dileğimin yerine gelmeyeceğini de bildiğim halde, ne yapayım, gene de harâretten yanan bir hasta gibi: Su, su! diye inliyorum. (H, s. 102)

Vakitsiz: Sabah olsa da ya sen bana gelsen, ya da be sana gitsem... Eğer güneş, hasretimi bilse, yemîn ederim ki vakitsiz doğar. (H, s. 102)

Parça parça: Doğayım da aramıza gerilen o simsiyah geceyi parça parça edeyim. (H, s. 102)

Gelmediğin zamanları hesap edip: Gelmediğin zamanları hesap edip, adetlerin korkunç boğultusuna gömülmeyeceğim. (H, s. 103)

Şu garip dünyâyâ gelip: Ne diye şu garip dünyâyâ gelip sükûnumu bozdun? (H, s. 103)

Bir sihirli taht düzüp, bu senindir, diyerek kolumdan çekip: Keyfimi rahatımı altüst ettinse de bir sihirli taht düzüp, bu senindir, diyerek kolumdan çekip üstüne oturtun. (H, s. 103)

Eşsiz: Saltanatım, hükümranlığım eşsiz de olsa, bilmez misin ki, buyruğu da, devleti de koyup bu cihânın dışına yol bulmak tek kârımdır benim. (H, s. 103)

Buyruğu da, devleti de koyup: Saltanatım, hükümrânlığım eşsiz de olsa, bilmez misin ki, buyruğu da, devleti de koyup bu cihânın dışına yol bulmak tek kârımdır benim. (H, s. 103)

Dayanamaz: Ama zaman zaman dayanamaz olur da, hırçınlık edersem darılmak neden? (H, s. 104)

Şebnem şebnem: Şebnem şebnem asılıyorum günlere gecelere... (H, s. 107)

İplik iplik: İplik iplik dolanırım seslere hecelere... (H, s. 107)

Şekillenip: His şekillenip kelâm olsun. (H, s. 108)

Çâk olup: Arzu çâk olup merâm olsun. (H, s. 108)

Kim o, demeye kalmadan itip: Kim o, demeye kalmadan itip içeri girdi. (H, s. 111)

Destursuz: Nedir bu destursuz geliş? dedim. (H, s. 111)

Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Vedâ! diyeli beri, dâne misâli ezilip un-ufak oldum. (H, s. 113)

Dâne misâli ezilip: Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Vedâ! diyeli beri, dâne misâli ezilip un-ufak oldum. (H, s. 113)

Ahvâlîm sorup: Acep gene, bir gün gelir, ahvâlîm sorup hâlîm arar, dermânım olur musun? (H, s. 113)

Koyup: Tezgâhını boş komak, koyup da utandırmak ne haddim? (H, s. 113)

Çözüp: İşte, bıraktığın yerdeyim; eğiriyor, büküyor, çözüp dokuyorum. (H, s. 113)

Gizlice: Ama bir çıkırığım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tezbitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

Durmadan: Ama bir çıkırığım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tez bitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

Eğri: Eğri mi dokudum, yanlış mı büküm, kemlik mi ettim? (H, s. 113)

Yanlış: Eğri mi dokudum, yanlış mı büküm, kemlik mi ettim? (H, s. 113)

İplik iplik tarayıp: Kuş cıvıltısından, nalın şakırtısından, bilezik çingirtısından, yaprak hışırtısından sesler topladım; bir kız onları iplik iplik tarayıp eğirecek, sonra da senin güzel boynuna şal dokuyacak. (H, s. 114)

Karıp: Dahası var; gözlerden gönüllerden, visallerden firaklerden, yığın yığın sevdâ topladım; bir kız da onları karıp karıştıracak ve sana görülmedik duyulmadık bir taht düzecek... (H, s. 114)

Kızıp: Neden hikâyeni parmağına dolayan dünyâya kızıp küsmezsin? dediler. (H, s. 115)

Beni bırakıp: Beni bırakıp sergüzeştimin eteğine asılsınlar, dedikodu çalılığının dikenlerine takılıp da beni unutsunlar için... dedim. (H, s. 115)

Dedikodu çalılığının dikenlerine takılıp: Beni bırakıp sergüzeştimin eteğine asılsınlar, dedikodu çalılığının dikenlerine takılıp da beni unutsunlar için... dedim. (H, s. 115)

Tozu dumana katarak: O zaman bu zaman, tozu dumana katarak peşim sıra koşanı, yalnız bırakmamak için... dedim. (H, s. 115)

Gün çıkırıktan sağılır gibiaçılıp: Gün çıkırıktan sağılır gibi açılıp uzasın da, zihnime dolan mânâlar yumak yumak çözülüp dünyâya akmasın olur mu? (H, s. 116)

Yumak yumak çözülüp: Gün çıkırıktan sağılır gibi açılıp uzasın da, zihnime dolan mânâlar yumak yumak çözülüp dünyâya akmasın olur mu? (H, s. 116)

Kırları sarsıp: Sabah rüzgârı, gözlerini ovuşturan uyku sersemi kırları sarsıp kendine getirsin de, içimde esen fırtınalar, dalımı budağımı kırıp koparmasın olur mu? (H, s. 116)

Kırıp: Sabah rüzgârı, gözlerini ovuşturan uyku sersemi kırları sarsıp kendine getirsin de, içimde esen fırtınalar, dalımı budağımı kırıp koparmasın olur mu? (H, s. 116)

Adım adım: Adım adım yanıma geldi. (H, s. 119)

Sorup: Sorup suâl eylemedim; kasdı nedir bilemedim; dileğini sezemedim; yanıma geldi; yanıma geldi. (H, s. 119)

Yıldız yıldız: Yıldız yıldız atlayım, yeri göğü aşayım, sen önüme düşeli, önü ardı olmayan, seferim var, seferim var... (H, s. 121)

Taşıp: Günlerden bir gün de, taşıp doğası mı? (H, s. 123)

Doğup: Doğup da söz olası, saz olası mı? (H, s. 123)

Cihanlarıgezip: Akıtmalı ata binsem, cihanları gezip dönsem... (H, s. 124)

Bayır çayır koşup: Yele, sele selâm versem, yılan kaymaz, kervan aşmaz bayır çayır koşup geçsem... (H, s. 124)

Bulut bulut: Kanatlansam göğe çıksam, bulut bulut boyun büksem, yıldız yıldız yüzüm sürsem, alın! desem, bir el atıp alırlar mı? (H, s. 124)

Yıldız yıldız: Kanatlansam göğe çıksam, bulut bulut boyun büksem, yıldız yıldız yüzüm sürsem, alın! desem, bir el atıp alırlar mı? (H, s. 124)

Bir el atıp: Kanatlansam göğre çıksam, bulut bulut boyun büksem, yıldız yıldız yüzüm sürsem, alın! desem, bir el atıp alırlar mı? (H, s. 124)

Bir göz atıp: Bakın! desem, bir göz atıp bakarlar mı? (H, s. 124)

Yumak yumak: Yapraklarda yumak yumak yuvarlanan güneşin kulağına eğildim: Ne bu telâş, bu saklanış? Bir özge tasan mı var? dedim. (H, s. 126)

Dağ dağ: Korku ne çok bu dünyâda: Ateş âfet, çile mihnet, dağ dağ olmuş... Küme küme, öbek öbek... (H, s. 126)

Zâri zâri: Korkuyorum: Anlamazdan, hasret, hicran tanımazdan, omuz silken, dudak büken, gülüp geçen, aşk çekmemiş bîçâreden, zâri zâri korkmaktayım, korkuyorum. (H, s. 126)

3.1.1.2. Durum Bildirme Zarfları

3.1.1.2.1. Karşılaştırma Bildirenler

Hiç: Hele hasret, hiç çıkmaz ordan, çıkmaz ordan. (H, s. 7)

Hele bir hancı vardır, hiç çıkmaz ordan, çıkmaz ordan. (H, s. 7)

Yoldaşım var, çift kişiyim, günah benden hiç ayrılmaz... (H, s. 14)

Didik didik etmek hünerindir ama, bu acıyı hiç çektin mi sen? (H, s. 49)

O güneş ki hemşehrimdir, ben istemedikçe ışığını dünyâya salıp da, çatısını duvarını karanlıklardan ördüğüm kalemi yıkar mı hiç? (H, s. 58)

Çok defâ susayım artık susayım... bir daha hiç ağzımı açmayayım... dediğim de oldu. (H, s. 64)

Allah'ım, ya benim için için yanıp tütüşüm, gözüne hiç ilişmedi mi? (H, s. 83)

Kâh mürîdin, kâh murâdın olduğumu onlara söyler miyim hiç? (H, s. 9)

3.1.1.2.2. Tekrarlama Bildirenler

Gene: Ölümün kucağına atıldığım zaman ise gene, o ses, hem de telâşlı, hem de sanki bir daha dirilmeyecekmiş gibi, korkulu ve üzgün, tâ cân evime bâsübâdelmevt kadehini dayar. (H, s. 8)

Bir an oldu gene de gittin. (H, s. 15)

Oturtayım da gene başıma geleceklere râzı, sen söyle ben dinleyeyim. (H, s. 15)

Söyle fermanlım söyle... bana gene, duymak istediklerimi de, istemediklerimi de, dudaklarını kulağıma yaklaştırıp bir bir söyle, bekliyorum. (H, s. 15)

Alın yazım, alın yazım! Yeşim yeşim yeşerip de çemen olsan, gene seni tanırım. (H, s. 17)

Alın yazım, alın yazım! Tâne tâne yağmur olup dökülse de gene seni tanırım. (H, s. 17)

Alın yazım, alın yazım! Saklansan da gizlense de, renk renk kaftan, boy boy hil'at giyinsen de, vallah billâh gene seni, ben tanırım, ben tanırım! (H, s. 17)

Ama kâh sen benim peşimde, kâh ben senin izinde, kim bilir hangi diyârın hangi köşesinde gene senin elinle dikilip, senin nefeslerinle filizleneceğim, ey gönül fırtınası! (H, s. 24)

Gel, bir zamanlar geldiğin gibi gene gel... Karşımda bütün dehşetinle savrul. (H, s. 24)

Ama gör ki intikâmını gene benden alıyor. (H, s. 31)

Gene bir boy oyun ettin. (H, s. 44)

Uyku, gene tadını gözlerimden esirgeyip, boş kalan yerini yaşlarla doldurdu. (H, s. 49)

O gene: Hayır... bu elbise hışırtilı bir kumaştan dikilmiş. Kımıldadıkça, dere kenarındaki sazlar gibi mırıldanıyor. (H, s. 59)

İnsan oğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Belki gene şu anda, yeni doğmuş bir çocuksun da deseler inanacağım, bir ihtiyarsın da deseler, evet diyeceğim. (H, s. 60)

Fakat karanlıkları boydan boya kesen şimşek gibi, sükûtundaki o heybetli esrârın dilinde, gene gökten sahîfe sahîfe inen bir semâvî kitabın belâgati var. (H, s. 66)

Kanlı bir meydana dönmüş yüreğimin üstüne yemîn ederim ki, bu sükûtun, sanki binlerce dudak kesilip gene veriyor, veriyor. (H, s. 66)

Bilmeyenin dili dolaşmış çapraz söylemiş gene kimse anlamamış. (H, s. 86)

Ermez elle, yetmez güçle gene sana erişeyim, ey cihânın efendisi! (H, s. 93)

Gene güldü, gene söyledi, gene çaldı, gene çağırdı. (H, s. 101)

Ama gene sen, doğruya doğru demeyi de bilen, hakîkatle mağlûp olmakta hoşluk bulansın. (H, s. 102)

Dileğimin yerine gelmeyeceğini de bildiğim halde, ne yapayım, gene de harâretten yanan bir hasta gibi: Su, su! diye inliyorum. (H, s. 102)

Yarım kaldı, yarım kaldı... Gene destan yarım kaldı... (H, s. 110)

Acep gene, bir gün gelir, ahvâlîm sorup hâlîm arar, dermânîm olur musun? (H, s. 113)

Âlem halkı, gene önümde kelep kelep iplik görmede. (H, s. 113)

Gene elim oynuyor. (H, s. 113)

Gelme... dedim; gene geldi. (H, s. 119)

Gene de dolar, gene de taşar. (H, s. 120)

Hep: Sen hep osun. (H, s. 44)

Senden uzaklara düşeli, günüm gecem hep yolculukla geçiyor. (H, s. 62)

Göz alabildiğine uzayıp giden ormanları yetiştiren, sulayıp büyüten hep sensin. (H, s. 75)

Cennet cehennem, yer gök, günler aylar hep ona kulak kesilmiş. (H, s. 88)

Tekrar: Nasıl edip de tekrar bulup sormalı? (H, s. 58)

Acabâ mihmânîm, bunun, tekrar güneşten müjdeler getiren rüzgârın sesi olduğunu neden bilmek istemiyor? (H, s. 59)

3.1.1.2.3. Benzerlik, Tıpkılık Bildirenler

El ele dolaşan bulutlar gibi: Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

Bir zamanlar geldiğin gibi: Gel, bir zamanlar geldiğin gibi gene gel... Karşımda bütün dehşetinle savrul. (H, s. 24)

Dünyânın üstüne basılmış efsâneî bir mühür gibi: Gece dünyânın üstüne basılmış efsâneî bir mühür gibi, girift yazısını tabiata nakşetmiş. (H, s. 58)

Yel gibi: Yel gibi uçtun, sel gibi geçtin, göz açıp kapayınca, gözden silindin... (H, s. 99)

Sel gibi: Yel gibi uçtun, sel gibi geçtin, göz açıp kapayınca, gözden silindin... (H, s. 99)

Kabûl olmuş bir duâ gibi: Kabûl olmuş bir duâ gibi sâde çağırışlarını duydu, sâde ona icâbet eder oldu. (H, s. 101)

Bir dîvâne, bir çılgın gibi: Seni artık bir dîvâne, bir çılgın gibi çağırmayacağım. (H, s. 103)

Su gibi: Hey zemâne zemâne!.. Su gibi akışım yok, gün gibi yakışım yok. (H, s. 106)

Gün gibi: Hey zemâne zemâne!.. Su gibi akışım yok, gün gibi yakışım yok. (H, s. 106)

Küheylân çatlatan sipâhîler gibi: Neden, küheylân çatlatan sipâhîler gibi koşar durursun? dediler. (H, s. 115)

Sel misali: Ben çoşmuşum sel misâli, misal bana yüzün gerek... (H, s. 125)

3.1.1.2.4. Birliktelik Bildirenler

Can cana, iç içe berâber: Biliyorum ki benim aydınlığım da karanlığım da bunun gibi can cana, iç içe berâber yanar durur. (H, s. 104)

3.1.1.2.5. Olasılık (İhtimal), Duraklama (Tereddüt), Şüphe ve Şaşırma Bildirenler

Belki: Belki, dertten de özge bir dert ile halvet olmak için... dedim. (H, s. 115)

3.1.1.2.6. Sınırlandırma Bildirenler

Tek: Yaralandım, berelendim, paralandım, acım acı gelmedi; tekseni göreyim, göreyim diye... (H, s. 99)

3.1.1.2.7. Sebep Bildirenler

İstemedikçe: O güneş ki hemşehrimdir, ben istemedikçe ışığını dünyâya salıp da, çatısını duvarını karanlıklardan ördüğüm kalemi yıkar mı hiç? (H, s. 58)

Kımıldadıkça: O gene: “Hayır... bu elbise hışırtılı bir kumaştan dikilmiş. Kımıldadıkça, dere kenarındaki sazlar gibi mırıldanıyor.” (H, s. 59)

Göçmeklik günü tez gelsin diye: Ama bir çıkırgım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tez bitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

3.1.1.2.8. Dilek Bildirenler

Rahmet olsam: Rahmet olsam serpilsem, filâna, ibn-i filâna...(H, s. 97)

Rızık olsam: Rızık olsam dağılsam, sefil, zelil, nâçâre, devrân içre devrâne... (H, s. 97)

3.1.2. “Ateş Ağacı” Romanında Tarz Zarfları

3.1.2.1. Nitelik Bildirme Zarfları

Karış karış: Dünyânın beş kıtasını karış karış gezip de usanmış bir insan, daha ileri bir zevk çeşidi bulabilmek için bir başka küreye, faraza Merih’e, Zuhal’e kadar uzanıp kendine daha geniş, daha hudutsuz bir yolculuk sâhası açamadığı gibi, aynı çâresizliği, hislerimizde bulduğumuz da vâki değil midir? (AA, s. 17)

Sâlih’e söyleyeyim de bana bir at bulsun, bütün bu vâdîyi karış karış gezmek istiyorum. (AA, s. 95)

Emniyetle: Âilem, daha doğrusu amcam, istikbâlime, emniyetle bel bağlamıştı. (AA, s. 18)

İstanbul’un salonlarından kaçıp: Benim evvelâ Avrupa’nın, sonra da İstanbul’un salonlarından kaçıp, Bursa’nın bir köşesine sığınaşım gibi. (AA, s. 18)

Terbiyesiyle kültürüyle hırsla alâkadar olarak: Öyle ya, terbiyesiyle kültürüyle hırsla alâkadar olarak yetiştirdiği yeğeninden, idealini gerçekleştirecek bir istikbal beklemek, pek tabîi ki hakkı idi. (AA, s. 18)

Müstesnâ ve büyük bir alâka ile: Bu duygu züğürtlüğüne rağmen, beni müstesnâ ve büyük bir alâka ile dâima tatmin etmeye gayret etti. (AA, s. 19)

Şeref hissesine ortak olmak suretiyle: İşte bu yüzden de, bizzat tahakkuk ettirmeye imkân bulamadığı o renkli hayâta beni itip, şeref hissesine ortak olmak sûretiyle avunmak istiyordu. (AA, s. 19)

Çoğalmış olarak: Nihâyet sonunda da babamdan ve anamdan mîras kalan servetimi, çoğalmış olarak elime teslim etti. (AA, s. 19)

Çalışmadan: Fakat bu çok zengin adam, gençliğini, servetinin imtiyâzı yüzünden çalışmadan geçirmiş, gezmiş, eğlenmişti. (AA, s. 19)

Bizzat tahakkuk ettirmeye imkân bulamadığı o renkli hayâta beni itip: İşte bu yüzden de, bizzat tahakkuk ettirmeye imkân bulamadığı o renkli hayâta beni itip, şeref hissesine ortak olmak sûretiyle avunmak istiyordu. (AA, s. 19)

Terk edip: Hem de parlak işimi terk edip, basit bir ilkmektep hocası olarak. (AA, s. 20)

Basit bir ilkmektep hocası olarak: Hem de parlak işimi terk edip, basit bir ilkmektep hocası olarak. (AA, s. 20)

Yavaş yavaş: Bunları da yavaş yavaş söylerim. (AA, s. 20)

Bu sûretle amcamı hem memnun etmek, hem de ikinci plana bıraktığı hülyâlarını yavaş yavaş iptâl edecek vakti kazanmak istiyordum. (AA, s. 21)

Yavaş yavaş geriledi, bir yere oturmak veya dayanmak istediğini anladım, yanına giderek bir elimle eğilen başını çenesinden tutarak kaldırdım, bir elimle de saçlarını okşamaya başladım. (AA, s. 34)

Fakat bu sessizlik ve gecenin ilerlemiş saati, onu yavaş yavaş gevşetmiş, uyuya kalmıştı. (AA, s. 84)

Fakat az evvel onu merkez almış olan meclis, yavaş yavaş dağılmaya ve gruplar hâline inkılâp etmeye başladı. (AA, s. 92)

Elimi cebime soktum ve bozuk paraları yavaş yavaş şıkırdatmaya başladım. (AA, s. 133)

Haydi Cemil Bey, yavaş yavaş hazırlanalım... diyor. (AA, s. 155)

Öyle: Yengem de öyle görünüyor, fakat işin alayında... (AA, s. 20)

İki ayrı terkipten olan kimsenin de aralarında öyle aşılmaz bir berzah vardır ki ne kadar yaklaşırsalar birleşemez, ne kadar söyleşseler anlaşamazlar. (AA, s. 67)

Fakat Cemil Bey, siz müsbetle menfiyi, iki gözün birbirine karışan nûru gibi öyle kaynaştırdınız, öyle irleştirdiniz ki, felsefenisin adesesinden her bakan, dünyâyı tek vücut ve tek ruh görecek... (AA, s. 128)

Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Beş yaşındaki bir generale, hakîkî bir general nasıl merhametle gülerse şöhretinin, yaldızlı kaftanı içinde salınp gezen meşhurlara da hakîkî insanlar öylece gülümsemektedir. (AA, s. 170)

Asabî ve telâşlı görünerek: Fakat asabî ve telâşlı görünerek, netîcede salonuna yeni ve canlı bir mevzû bulmuş olmak sevinciyle zevkli. (AA, s. 20)

Mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek: İşte Cemil, şimdi hem iktisat, hem hukuk doktorusun; hayâtın en çetin safhasını yendin, büyük mevkiler, şan, şeref seni bekliyor. (...) bankası müdürü Cezmi Bey, mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek kaç defa ağzımı aradı. (AA, s. 20)

Banka perdesini ortadan kaldırarak: Fakat zaman geçip de bütün gayretlerine rağmen, bende istediği siyâsî emelleri uyandıramadığını hissettiği için, bu gâyesine daha gizli, daha hesaplı yollardan varmak istedi ve günün birinde banka perdesini ortadan kaldırarak, beni, hazırladığı hayatla yüz yüze getirdi, sıçradığım ve sıçratıldığım, nicelerinin rüyâlarında görebilecekleri bir resmî koltuktu. (AA, s. 21)

Kolay: Fakat bu emrivâkii de oldukça kolay geçiştirdim. (AA, s. 21)

Bâzen iki insan arasında, bostanları birbirinden ayıran çitler gibi kolay aşılan sathî mâniler olur. (AA, s. 109)

Ne tuhaf, insanın henüz kendinin bilmediği öyle şeyler vardır ki karşısında bunları ezberlemiş kadar kolay okur. (AA, s. 121)

Fırtınayı penceresinin arkasından seyreden bir adam kaygusuzluğu ile: Onun bende siyâsî ihtiraslar uyandırmak için yaptığı her hamlesini, fırtınayı penceresinin arkasından seyreden bir adam kaygusuzluğu ile gözlüyor ve çevirme hareketlerini, müdâfaa hattı yarılmayan bir kumandan hazzı ile de tâkip ediyordum. (AA, s. 21)

Müdâfaa hattı yarılmayan bir kumandan hazzı ile: Onun bende siyâsî ihtiraslar uyandırmak için yaptığı her hamlesini, fırtınayı penceresinin arkasından seyreden bir adam kaygusuzluğu ile gözlüyor ve çevirme hareketlerini, müdâfaa hattı yarılmayan bir kumandan hazzı ile de tâkip ediyordum. (AA, s. 21)

Bu minnettarlığın zorlayışı ile: İşte bu minnettarlığın zorlayışı ile de (...) bankasına yerleştim. (AA, s. 21)

Bu suretle: Bu sûretle amcamı hem memnun etmek, hem de ikinci plana bıraktığı hülyâlarını yavaş yavaş iptâl edecek vakti kazanmak istiyordum. (AA, s. 21)

Evimizi doldur, artık ben ihtiyarladım... diyor ve bana, zengin, pek zengin bir gazete sâhibinin kızını almam için ısrar ediyor, bu sûretle kendi hücum safını, bir politikacı kaynata ve bir yapma bebekle kuvvetlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Bu sûretle vaziyeti bana karşı da tabiîleştirmiş olduğu için memnun. (AA, s. 126)

Ağzındaki cevizi damın üstüne fırlatarak: Şu halde insan, yalnız fizyolojik buyrukların emrinde olan bir mahlûk ise, ağzındaki cevizi damın üstüne fırlatarak kıran kargadan, tavukları ile döğüşen horozdan, geviş getiren inekten, çirkef deliğinde fâre bekleyen kediden ne farkı kalıyordu. (AA, s. 23)

Sen bu kağıtla istediğin mevkie çıkabilirsin... diye: Ben ise: Hayır, asıl icâzet, sen bu kağıtla istediğin mevkie çıkabilirsin... diye verilen diploma değil, sen bu arınmış gönülle ulu kişilerden oldun... diye rûha verilen mânevî fetvâdır diyordum. (AA, s. 23)

Sen bu arınmış gönülle ulu kişilerden oldun... diye: Ben ise: “Hayır, asıl icâzet, sen bu kağıtla istediğin mevkie çıkabilirsin... diye verilen diploma değil, sen bu arınmış gönülle ulu kişilerden oldun... diye rûha verilen mânevî fetvâdır.” diyordum. (AA, s. 23)

Edip: Evet şimdi, dalgalarla mücâdele edip, edip de sâhile düşen yorgun bir kazâzedeyim. (AA, s. 24)

Bar bar bağırarak: Kiminin duyduğu, kiminin hiç ama hiç duymadığı bir ses, herkese aynı dersi tâlim ediyor, söylüyor, bütün mevcûdâtın dili ile bar bar bağırarak söylüyor: “Beni inceleyin, ben kör ve sağır değilim...” (AA, s. 24)

Tohum olarak: Ben, gönlünüze tohum olarak kendimi ektim...(AA, s. 24)

Üstüne otura otura: Nihâyet kapının yanında, odanın son eşyâsı olarak, Sâlih’in üstüne otura otura bir hayli çökerttiği bavulum durur. (AA, s. 25)

Kendi mevkiine daha uygun bularak: Sâlih iskemlelere oturmayı saygısızlık addettiği için, bavulu kendi mevkiine daha uygun bularak dâima onun üstünde oturur. (AA, s. 25)

Siyah gözlerini kırpa kırpa: Bu tok gözlülüğe, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman ise, büsbütün şaşırdı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüzüme baktı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâşla:

- Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Akşam üstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak: O, bir kadın gibi titiz ve temiz olduğu için her sabah havalandırmak kasdiyle çalılara serdiği yorganını bahçede unutmuş olduğundan, akşam üstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak içeri aldı. (AA, s. 26)

Odasına götürerek: Ona lakırdı anlatmak müşkül olacağı için gece karanlığı çökünce, dolaptan battaniyeyi çıkardım ve odasına götürerek yatağının üstüne bıraktım. (AA, s. 26)

Ânî verilen hükümlerden gelen bir telâşla: Bu tok gözlülüğe, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman ise, büsbütün şaşırdı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüzüme baktı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâşla:

- Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Dikkat ve imtizamla: Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Bursa şivesiyle konuşmaması dikkatimi çekerek: Bursa şivesiyle konuşmaması dikkatimi çekerek nereli olduğunu sorduğum zaman İstanbulluyum, demişti. (AA, s. 27)

Paltosuna sarılı olarak: Fakat sabahleyin kalktığım zaman battaniyeyi odamda, Sâlih'i de paltosuna sarılı olarak yatağında buldum. (AA, s. 27)

Bar bar: Geçen sabah da Hüdâvendigâr Câmîi'nin avlusuna, dolaşmaya gidiyordum; baktım Sâlih köylülerden yoğurt, kaymak almış iki elinde iki tabak, kendisinden fazla para istedikleri için bar bar bağılıyor aynı zamanda, öfke ile elindeki tabakları düşürmemek için gözünü üstlerinden ayırmıyordu. (AA, s. 27)

Evet Cemil Bey, ilimde ilerledikçe, cehlimiz âdeta bar bar bağılıyor. (AA, s. 109)

Dimağının mahzeninden bir sır daha kapıp: Babam, alacaklılarımızın elinden bir îrâdımızı olsun kurtarabilseydi, beni de geçindirirdi, seni de... dedi ve teessürün pençesi, dimağının mahzeninden bir sır daha kapıp ortaya attı. (AA, s. 27)

Keyifle: Evvelki gün senenin ilk karını pencereden keyifle seyrederken, sokaktan koşa koşa geçen iki adamdan biri:

-Bugün ne yapıp yapıp ıspanakları sökmeli; donarsa yandık... diyordu. (AA, s. 28)

Doğruluktan şaşmış bir büyük babanın, torununa kadar uzayan mes'ûliyetini anlatmak istediğini hissederek: Onun bu darbimeselle, doğruluktan şaşmış bir büyük babanın, torununa kadar uzayan mes'ûliyetini anlatmak istediğini hissederek hiçbir şey sormadım. (AA, s. 28)

Kendi eliyle kantara vurmadan: Beyim, şu uşağına lâf söyle, bizim tartımıza inanmıyor da kendi eliyle kantara vurmadan bir çöp almıyor... bâri değerini verse... diyenler pek çok. (AA, s. 28)

Koşa koşa: Evvelki gün senenin ilk karını pencereden keyifle seyrederken, sokaktan koşa koşa geçen iki adamdan biri:

-Bugün ne yapıp yapıp ıspanakları sökmeli; donarsa yandık... diyordu. (AA, s. 28)

Râsim Bey, cevâbımdan hoşnut, yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi koşa koşa kendisini bekleyen memurların yanına giderken, arkasından seslendim ve bu gelecek misafirin ismini sordum. (AA, s. 97)

İyi: Biz ise, zehir mâhiyetinde olan hâdiseleri iyi kullanmayı bilmediğimiz için “neden” diyor ve faydalanacağımız yerde zehirleniyoruz. (AA, s. 29)

Zîra Ferhat Bey’in baldızı, hücum planını iyice hesap ettikten sonra harbe giren bir kumandan gibi tedbirli. (AA, s. 91)

Maiyetinden hemen herkesi kendi husûsî kontrolünden geçirmiş olduğu için kimlere göz açtırmamak kimlere müsâmahakâr olmak lâzım geldiğini iyice takdir eder, ona göre de etrâfını idâre eder. (AA, s. 95)

İki günün yağmuru, yolları iyice çamurlamıştı; hava güneşli olduğu halde birkaç gün evveline nazaran serince idi. (AA, s. 140)

Söndürmeyin Cemil Bey, birbirimizi iyice görelim ve hissimize kapılmadan karar verelim. (AA, s. 153)

Çok haklı; çocuğuna iyi bakan, evini iyi idâre eden nezâketi ve sokulganlığı ile muhîtime uyan ve kendini kabul ettiren bir gelin sevilmez mi? (AA, s. 160)

Devamlı seferler yaparak: Çocukluğumda, rüyâlarımâ hâkim olan bir istekle beklediğim bayram günleri, muayyen iki nokta arasında devamlı seferler yaparak yorulan atlar ve merkepler sebebiyle sonunda bana melâl verirdi. (AA, s. 29)

Gırtlâğını parçalarcasına: Neden o, altmış para için gırtlâğını parçalarcasına bağırip çağırıyor da, benimle aynı görgü ve yetişme şartlarını taşıyan bir başkası, hukûkuma tecâvüz etmek için en sefil vâsıtalara baş vurabiliyor? (AA, s. 29)

Sırasında ve dozunu aşırmadan: Zehir bile sırasında ve dozunu aşırmadan kullanılınca şifâ getiriyor. (AA, s. 29)

Güzel: “Hikmet, hâdiseleri severek olduğu gibi kabul etmektir” diyen hakîm ne güzel söylemiştir. (AA, s. 30)

Hatta bir saat evvel hoşunuza gitmeyen bir şeyi, şimdi güzel bulursunuz. (AA, s. 114)

Ağır ve sessiz: Bugün hava rüzgârsız... iri iri kar taneleri, âdeta yırtılmış bir mektubun parçaları gibi ağır ve sessiz düşüyor. (AA, s. 31)

Ağır ağır: Zîra içimde filizlenen öyle noktalar var ki, ben bunların ağır ağır olgunlaşması için, hiç olmazsa tabiattan yardım bekliyor gibiyim. (AA, s. 31)

Çabuk: Her bir yanımdan fışkıran bu kudretli varlık ne de çabuk gelişip büyüyor... onları yazmak, söylemek de istemiyorum; çünkü korkuyorum, beni önüne katıp götürmesinden korkuyorum. (AA, s. 31)

Bu yüzdendir ki o, aramızdaki resmî uçurumu pek çabuk aştı ve Canoğlu Cemil'i, bir ilmektep hocası görmekten hâsıl olan hayretini her önüne gelene söylemek patavatsızlığını gösterdi. (AA, s. 37)

Daha doğrusu îcap ettikçe, bir arkadaşla gidiyorum; tabîî beni yalnız bulamadıkça da açılmıyor ve bu sûretle çabuk kaçabiliyorum. (AA, s. 88)

Böylece de, girdikleri muhitte çabucak kendilerine bir mevki yapar ve hayranları tarafından şımartılırlar. (AA, s. 91)

Fakat tıpkı havâî fişekler gibi yükselerek, renkleri ve şekilleriyle göz kamaştırmaya vakit kalmadan da çabuk söner ve yere düşerler. (AA, s. 91)

Çabuk gitmek için otomobil teklif ediyorum, treni tercih ettiğini söylüyor ve Çekirge'de bir otele inmek istediğini ilâve ediyor. (AA, s. 100)

Bana karı, çocuklarıma ana, evime kadın olarak: Amcamın bana karı, çocuklarıma ana, evime kadın olarak münâsip gördüğü kızların pek çoğunun tenimde dudak temaslarını taşıyordum. (AA, s. 31)

Yarı: Yarı okunan yarı okunmayan bu hâtıralar silsilesini, kâh kâh uyandırışım, eski dünyam ile yeni dünyâmın arasında bir muvâzene yapmak kaygusundan, kendimi bugünkü hayâtımın seline büsbütün kaptırmamak endişesinden gelen hîleli bir tedbir ve ihtiyat endişesi... (AA, s. 31)

Şiddetle: İşte bu yüzdendir ki bir müddetten beri mürekkepten basite geri dönmek isteyen iç kuvvetlerim şahlanıyor ve amcamın etrâfımı muhâsara ettirdiği kadınlara şiddetle karşı koyuyordum. (AA, s. 32)

Bu izdivâca amcam şiddetle mâni olmak isteyecek, yengem kıyâmeti koparacak, eş dost şaşırp kalacakmış... bana ne? (AA, s. 34)

Eşraflık iddiasıyla köylüyü ezmek isteyenler, Râsim Bey'i şiddetle çileden çıkarır. (AA, s. 77)

Zavallı muhâsebeci akıllı olduğuna şiddetle îtimâdı bulunmasına rağmen, dâima kafese giren tiplerdendir. (AA, s. 137)

Şimdi hayvanını şiddetle sürüyor; ben de bu uçan gölgenin arkasından yetişmek için koşuyorum. (AA, s. 142)

Yalnız, maddî ızdırabını saklamaya şiddetle azmetmiş olduğu belli. (AA, s. 146)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Şiddetle dönen dünyânın sâbit görünmesi gibi, heyecanlarımızın son raddeye getirdiği hislerimizi de çok defa uyuşmuş ve ümitsizliğe uğramış zannederiz. (AA, s. 163)

Senelik iznimi sebep göstererek: İşte bu yüzdendir ki, senelik iznimi sebep göstererek bir hafta için sessizce İzmir'e, teyzemin yanına gidiverdim. (AA, s. 32)

Sessizce: İşte bu yüzdendir ki, senelik iznimi sebep göstererek bir hafta için sessizce İzmir'e, teyzemin yanına gidiverdim. (AA, s. 32)

Eniştemi bir köşeye çekerek: Ben ise hemen o gece, bu hayret fırtınasının sesi devam etmekte iken eniştemi bir köşeye çekerek:

-Kızını bana verir misin? dedim. (AA, s. 33)

Alay ettiğimi zannederek: Eniştem bu tepeden inme teklifim karşısında, evvelâ alay ettiğimi zannederek ses çıkarmadı ve gözlüğünün üstünden acâyip acâyip yüzüme baktı. (AA, s. 33)

Acâyip acayip: Eniştem bu tepeden inme teklifim karşısında, evvelâ alay ettiğimi zannederek ses çıkarmadı ve gözlüğünün üstünden acâyip acâyip yüzüme baktı. (AA, s. 33)

Gözü kapalı: Esâsen beni bu talebe gözü kapalı sevkeden asıl sebep de, annemin şu arzusunu bilmem değil miydi? (AA, s. 34)

Birdenbire o kadar hızla: Kızın yüzünde pempelik birden koyulaştı ve gene birdenbire o kadar hızla, solup kayboldu, yerini sarı, sapsarı bir renge bıraktı ki, âdeta korktum. (AA, s. 34)

İsrârımla başa çıkamayarak: Eniştem, ısrârımla başa çıkamayarak teyzemle konuşmak için benden izin istedi. (AA, s. 34)

Yanına giderek: Yavaş yavaş geriledi, bir yere oturmak veya dayanmak istediğini anladım, yanına giderek bir elimle eğilen başını çenesinden tutarak kaldırdım, bir elimle de saçlarını okşamaya başladım. (AA, s. 34)

Eğilen başını çenesinden tutarak: Yavaş yavaş geriledi, bir yere oturmak veya dayanmak istediğini anladım, yanına giderek bir elimle eğilen başını çenesinden tutarak kaldırdım, bir elimle de saçlarını okşamaya başladım. (AA, s. 34)

Kendimi toplayıp: Kendimi toplayıp bu îtirazları sıralamasına vakit bırakmadan konuşmaya başladım. (AA, s. 35)

Bu îtirazları sıralamasına vakit bırakmadan: Kendimi toplayıp bu îtirazları sıralamasına vakit bırakmadan konuşmaya başladım. (AA, s. 35)

Alıcı gözü ile: Ben şimdi bu hayret baskını altında büsbütün mâsumlaşan, çocuklaşan şu kızı, hemen ilk defa alıcı gözü ile seyrediyordum. (AA, s. 35)

Yer yer: Sâlih'in sesi, dimağının bir projektör huzmesi gibi, geçmiş günleri yer yer aydınlatan ışığını kendi üstünde topladı. (AA, s. 36)

Hayır alâmeti addederek: Basit ve sâde dimağı, beni büyük adamların meclisinde görmeyi, istikbâlim için hayır alâmeti addederek ilerleyeceğim ümîdine kapılıyor. (AA, s. 36)

Arkada bırakıp: Bîçâre adam arkada bırakıp geldiğim mevkiimi bilse, mutlak kederinden ölür. (AA, s. 36)

Bir baba ciddiyetiyle: Yazımı bırakmadığımı görünce bu sefer bir baba ciddiyetiyle:

Beyfendi, araba da göndermiş... elbiselerimizi getireyim mi? diyor. (AA, s. 36)

Sûratle: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, sûratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bu kadar, sûratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Seni de berâber, seni de berâber! diye püskürdüğü ateş sağnağını mı durdurabilmişim, yoksa bir ağacın en ince dalına kadar kol atan sarmaşık gibi, bütün varlığıma sûratle dolanmış, bu acâyip kuvvetin hücûmuna mı karşı koyabilmişim? (AA, s. 139)

Faal ve becerikli bir hassâsiyetle: İş başında faal ve becerikli bir hassâsiyetle çalışan bu adamın, evinin içinde hiçbir defa dosya ve evrak gibi şeylere tesâdüf etmedim. (AA, s. 37)

Ağır ve zahmetli: Birçok kimseler için ağır ve zahmetli olan nice mes'ûliyetli işler, onun dürüst ve ustalıkli idâre makinesinden bir anda hallolup çıkar. (AA, s. 37)

Zorlamadan, yormadan: Sonra, kendini zorlamadan,yormadan, âdetâ bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhitine döner. (AA, s. 37)

Alçak gönüllülüğü ve tevâzuu ile yumuşatarak: Kimseyi şahsî kanâatlerine meylettirmeye uğraşmaz... görgüsünü, ilmi, zekâ ve liyâkatini alçak gönüllülüğüve tevâzuu ile yumuşatarak karşısındakini sıkmadan konuşur ve bilhassa hitap ettiği kimseye geniş bir söz zemîni bırakır. (AA, s. 37)

Karşısındaki sıkmadan: Kimseyi şahsî kanâatlerine meylettirmeye uğraşmaz... görgüsünü, ilmi, zekâ ve liyâkatini alçak gönüllülüğü ve tevâzuu ile yumuşatarak karşısındakini sıkmadan konuşur ve bilhassa hitap ettiği kimseye geniş bir söz zemîni bırakır. (AA, s. 37)

Öfkeyle işâret ederek: Vâlinin karısını öfkeyle işâret ederek:

-Şu etleri heybe gibi sarkan şişman karı yok mu, işte kıskançlığından manevra çeviren hep o... ne yapıp yapıp kocasının yanına kimseleri sokmuyor... diyor. (AA, s. 38)

Ne yapıp yapıp: Vâlinin karısını öfkeyle işâret ederek:

-Şu etleri heybe gibi sarkan şişman karı yok mu, işte kıskançlığından manevra çeviren hep o... ne yapıp yapıp kocasının yanına kimseleri sokmuyor... diyor. (AA, s. 38)

Vakit var Sâlih, vakit var, diyerek: Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın?diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiririyorum. (AA, s. 38)

Biraz daha çekingen: Şimdi Sâlih'in nezneli ve tok sesi biraz daha çekingen beni çağırıyor. (AA, s. 38)

Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek: Ve hiddetle odadan çıkarken, gittikçe uzaklaşan sesi kendi kendine:

- Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek sönüp kayboluyor. (AA, s. 39)

Sönüp: Ve hiddetle odadan çıkarken, gittikçe uzaklaşan sesi kendi kendine:

- Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek sönüp kayboluyor. (AA, s. 39)

Mütevâzi bir mektep hocası olarak: Onun için, mütevâzi bir mektep hocası olarak saklandığım köşemde, beni büsbütün kendi hâlime bırakmayışlarına vakit vakit memnun oluyorum. (AA, s. 39)

Hiddetle: Ve hiddetle odadan çıkarken, gittikçe uzaklaşan sesi kendi kendine:

- Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek sönüp kayboluyor. (AA, s. 39)

Sâlih, dökmek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

O cismin kâbiliyet ve istîdâdı ile boyanarak: Şu halde, renksiz olan güneşin renkli camlardan geçince, ziyâsının da muhtelif renklerle boyandığı gibi, Ahmet'in, Mehmet'in de cisimleri camına çarpan renksiz mânâ, o cismin kâbiliyet ve istîdâdı ile boyanarak ortaya çıkıyor. (AA, s. 40)

Alelacele: İzmir'de alelacele evlenip de amcama hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman, zavallı adam kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak bana kaç cepheden hücum etmişti. (AA, s. 40)

Üşümüş olduğumu ileri sürerek, oturmam için holdeki büyük sobanın yanında yer göstermek, uşaktan alelacele çay istemek ve yanıbaşında bir kuş neşesiyle durmadan konuşmak, salona geçmemem için önüme yığılan sebeplerden birkaçı... (AA, s. 51)

Kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak: İzmir'de alelacele evlenip de amcama hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman, zavallı adam kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak bana kaç cepheden hücum etmişti. (AA, s. 40)

Boş: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığını hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Daha rahat olarak: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığını hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Tâze bir kuvvetle: Uzviyetimizi dinlendirmek ve tâze bir kuvvetle ertesi günün hayâtına tekrar başlamak için değil mi? (AA, s. 41)

Fikrî seviyesine inerek: Acıdım ve fikrî seviyesine inerek:

- Farzet ki amca tahsîlimi birkaç sene sonra bitirmiş olayım, bundan ne çıkar? dedim. (AA, s. 42)

Uzun uzadıya: Bana uzun uzadıya koleksiyonlarından bahsetti. (AA, s. 42)

Şüphe eden bir bakışla: Amcam, aklî muvâzenemden şüphe eden bir bakışla beni dinledi. (AA, s. 42)

Mübâlâğa ile: Fakat şu da var ki biz insanlar bu hissimizi ekseriya mübâlâğa ile belirtiyor ve ona ilişip kalıyoruz. (AA, s. 42)

Birdenbire: Sonra bu topları veren, onları birdenbire ellerinden kaparak fırlatıp atmış ve: Haydi arayın bulun! demiş. (AA, s. 43)

İşte tam bu sırada birdenbire cereyan geliyor ve gözlerimin konuşmasına rağmen ilk gördüğüm çehre, sabahleyin yanımdan geçip de başını çeviren zavallı oluyor. (AA, s. 55)

Hava güneşli olduğu için duvarın üstüne oturup birdenbire çöküvermiş gibi alçalan Bursa ovasını seyredebilirim. (AA, s. 63)

Onca, bir kadın çocuk doğurunca, kıymeti birdenbire yükseliveriyor. (AA, s. 83)

Şurası da tuhaftı ki işine bu kadar bağlı olan bir adam, evinin kapısından içeri girince, nasıl da birdenbire bütün gâileleri, müşküleri unutup başka Râsim Bey oluveriyordu. (AA, s. 96)

Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar'da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

Birdenbire mûnis ve mutî sesini bularak konuşuyor; ben bu yumuşak ve itâat ifâde eden âhenkten cesâret alarak yüzüne bakıyorum. (AA, s. 121)

Acaba ne düşünüyor ki, suâlîm, onu bu düşünceden koparıırken birdenbire uykudan uyandırmış gibi şaşırttı. (AA, s. 136)

Cemil Bey, Juliette, cenup vilâyetlerine yaptığı bir seyâhatte birdenbire hastalanmış; bana haber gelip de yanına gidinceye kadar hastalık bir yıldırım süratiyle ilerlemişti. (AA, s. 176)

Ellerinden kaparak: Sonra bu topları veren, onları birdenbire ellerinden kaparak fırlatıp atmış ve: Haydi arayın bulun! demiş. (AA, s. 43)

Pırıl pırıl: Fakat o elmas ki yandığı zaman külü bile kalmayan bir kömür parçası, pırıl pırıl parlayan o kumaşlar ki bir böcek kusuntusudur. (AA, s. 43)

Fazla olarak: Fazla olarak başını çevirdi ve hızla geçip gitti. (AA, s. 45)

Hızla: Fazla olarak başını çevirdi ve hızla geçip gitti. (AA, s. 45)

Ancak memura sorduktan sonra kendimi tanıtmak hepsinden iyi diyor ve ıslak elini önlüğüne kurulayarak hızla geçen genç kamarota sesleniyorum. (AA, s. 99)

Aynı süratle: Banka şefliğinden ilkmektep hocalığına düşüveren bir adamın, cemiyetteki îtibârı da aynı süratle sukut ediyordu. (AA, s. 45)

Vâli bey sizi hemen çağırıyor, dedi ve gene aynı süratle çıkıp gitti. (AA, s. 95)

Yanıp: Öyle ilimler vardır ki kitaplarda bulunmaz; kitap, onların bir harfinin ateşine bile tâkat getirmez, yanıp kül olur. (AA, s. 46)

Menfaat ve gazez lekesi olmayan bir safvetle: Eskisi gibi gel, menfaat ve gazez lekesi olmayan bir safvetle gel... demek istedim ve onun bu kötü tutumunu, bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi temizlemek, koparıp atmak istedim. (AA, s. 46)

Üst üste haber göndererek: Aynı günün akşamı, vâli, mektebe üst üste haber göndererek beni çağırttı. (AA, s. 46)

Bir yolunu bulup: Muhafâza altında olmadıkça bir yolunu bulup kaçacağımı bildiği için son zamanlarda bu usûlü tutturdu. (AA, s. 47)

Ağır ağır: Ağır ağır yürüyerek Setbaşı'na doğru gidiyoruz. (AA, s. 47)

İşıl işıl: Uyku taklîdi yapanla uyuyanı ayırmak ne kadar müşkülse, onunda safdillik maskesi altında ışıl ışıl yanan zekâsını anlayabilmek o kadar müşküldür. (AA, s. 47)

Bir tuzak gibi kullanarak: Eğer istemiş olsa bu safdillik perdesini bir tuzak gibi kullanarak oraya istediği kimseleri düşürebilir. (AA, s. 47)

Düşünmeden: Halbuki o, düşünmeden bu hükmü veren çok akıllı geçinenlerden daha akıllı ve zekîdir. (AA, s. 47)

Çok akıllı: Halbuki o, düşünmeden bu hükmü veren çok akıllı geçinenlerden daha akıllı ve zekîdir. (AA, s. 47)

Hafifçe: Yalnız benimle o kadar dost oldu ki, mümkün olsa bir dakîka yanımdan ayrılmayacak ve belki bu dostluğun, belki de herkese ondan sitâyîşle bahsedişimin tesiri ile, muhîtindeki buz tabakaları hafifçe gevşedi. (AA, s. 47)

Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımıldattı...(AA, s. 68)

Geç kalıyoruz! der gibi yüzüme bakıyor ve mevcûdiyetini unutturmamak için ara sıra hafifçe öksürüyor, iskemlesinde kımıldıyordu. (AA, s. 72)

Râsim Bey'in verdiği haberden sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine

rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Genç kadının silueti hafifçe kıvıldıyor, ne düşünüyor, niçin cevap vermiyor? (AA, s. 125)

Genç kadının yüzü hafifçe bulutlandı. (AA, s. 129)

Hiç konuşmadan:Hiç konuşmadan Setbaşı'na geldik. (AA, s. 48)

Tartılı: Heyecanlı bir günümdü; tartılı konuşmadım. (AA, s. 48)

Baş aşağı: Halbuki içimizi yoran hâdiselerin bizi ne mertebe yükselttiğini asla hesâba katmayız da, baş aşağı yuvarlayan alkış ve sitâyiş uçurumuna kendimizi atarız. (AA, s. 49)

Sükûtumu anlamamış görünerek: Müdür sükûtumu anlamamış görünerek:

- Ne demek istiyorsun Cemil Bey? (AA, s. 49)

Hem mahcup hem de ricâkâr: Fakat vâlinin arkamızdan gelen uşağı, hem mahcup hem de ricâkâr, yüzüme bakıyor ve nihâyet dayanamayarak:

Adamcağıza acıyorum ve Râsim Bey'in evine doğru hızlı hızlı yürümeye başlıyorum. (AA, s. 50)

Dayanamayarak: Fakat vâlinin arkamızdan gelen uşağı, hem mahcup hem de ricâkâr, yüzüme bakıyor ve nihâyet dayanamayarak:

Adamcağıza acıyorum ve Râsim Bey'in evine doğru hızlı hızlı yürümeye başlıyorum. (AA, s. 50)

Hızlı hızlı: Fakat vâlinin arkamızdan gelen uşağı, hem mahcup hem de ricâkâr, yüzüme bakıyor ve nihâyet dayanamayarak:

Adamcağıza acıyorum ve Râsim Bey'in evine doğru hızlı hızlı yürümeye başlıyorum. (AA, s. 50)

Recep'le berâber hızlı hızlı yürüyerek İzzet Efendi'nin dükkâna giriyoruz. (AA, s. 69)

Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köşeyi döndüm. (AA, s. 88)

İnce ve dekolte: Kışın en soğuk günlerinden biri olmasına rağmen ince ve dekolte giyinmiş; yüzünde, güzelliğinden gelen bir cür'et var. (AA, s. 50)

Bütün mahâretini toplayarak: Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluma döküyor. (AA, s. 50)

Bir bir: Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluma döküyor. (AA, s. 50)

Üşümüş olduğumu ileri sürerek: Üşümüş olduğumu ileri sürerek, oturmam için holdeki büyük sobanın yanında yer göstermek, uşaktan alelacele çay istemek ve yanıbaşında bir kuş neşesiyle durmadan konuşmak, salona geçmemem için önüme yığılan sebeplerden birkaçı... (AA, s. 51)

Durmadan: Üşümüş olduğumu ileri sürerek, oturmam için holdeki büyük sobanın yanında yer göstermek, uşaktan alelacele çay istemek ve yanıbaşında bir kuş neşesiyle durmadan konuşmak, salona geçmemem için önüme yığılan sebeplerden birkaçı... (AA, s. 51)

Hemen diyebilirim ki onun hayat felsefesi, elastikî bir hat gibi durmadan sağa sola kıvrılır ve şekil değiştirir. (AA, s. 70)

Sendeleyerek: Gideceği istikâmeti şaşırان genç kızın ayağı halıya takılıyor ve sendeleyerek yumuşak göğsü göğsüme çarpıyor. (AA, s. 51)

Hissiz: Belki bir tesâdüf, belki bir kasıt netîcesi olan şu harekete hissiz kalabilişim, onu asabî bir aksülamelle hırşınlaştırıyor ve:

-Afedersiniz Cemil Bey bir yerinizi acıttım mı? diyor. (AA, s. 51)

Sitemlerini iltifatlarla süsleyerek: İçerisi oldukça kalabalıktı; vâli benim geldiğimi anlayınca yakınında yer gösterdi ve sitemlerini iltifatlarla süsleyerek konuşmaya başladı. (AA, s. 53)

Takdim işini salonun aydınlanacağı zamâna bıraktığını söyleyerek: Râsim Bey, takdim işini salonun aydınlanacağı zamâna bıraktığını söyleyerek, ortadan konuşmaya başladı. (AA, s. 53)

Sıkılacağım bir şekilde: Râsim Bey bu sözleri, içinde yabancı da bulunan ve yüzlerini seçemediğim bir kalabalığa ne demeye söylüyor ve mevzûu, sıkılacağım bir şekilde uzattıkça uzatıyordu. (AA, s. 54)

Titreye titreye: Odaya ışık veren tek mumun ürkek, cılız aydınlığı, eşyâlarda titreye titreye geziyor. (AA, s. 54)

Zorla: Hayâlî bir cisim gibi zorla seçebildiğim askerî hastanenin başhekimini:

-O da bizim gibi bir adam... (AA, s. 54)

Fâsılasız: Bir haftadan beri fâsılasız yağan karlar iki gündür gevşemeye başladı. (AA, s. 55)

Çâresiz bir itâatla: Her buyruğunu çâresiz bir itâatla karşıladığımız tabiat, şimdi de beyaz, lekesiz örtü, şimdiden yer yer yırtılmaya bile başladı. (AA, s. 55)

Gelip gidip: Sâlih gelip gidip sobaya odun koyuyor. (AA, s. 56)

Hızlı: Bir seferinde kapıyı o kadar hızlı çekti ki, sarsıntı ile duvardan bir şey koparak yere düştü. (AA, s. 56)

Demin kapıyı o kadar hızlı çektin ki duvarlardaki narlardan biri koptu yere düştü. (AA, s. 56)

Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Sesime, daha hızlı koşan bir nal sesinden başka cevap veren yok. (AA, s. 142)

Duvardan bir şey koparak: Bir seferinde kapıyı o kadar hızlı çekti ki, sarsıntı ile duvardan bir şey koparak yere düştü. (AA, s. 56)

Duvardaki nar hevanginden bir tâne koparak: Fakat dikkatle baktığım zaman duvardaki nar hevanginden bir tâne koparak yere düşmüş ve üç parça olmuş olduğunu gördüm. (AA, s. 56)

Tâ oturduğum sedirin önündeki halıya kadar yuvarlanarak: Hatta düşen narın tâneleri tâ oturduğum sedirin önündeki halıya kadar yuvarlanarak dağılmıştı. (AA, s. 56)

Bir körük ucu gibi sivrilterek: Bir körük ucu gibi sivrilterek ateşi üfleyen dudaklarını sobanın deliğinden çekiyor; yağız ve çok çizgili yüzünün hatlarını mânâlı bir kasılma büsbütün derinleştirerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 56)

Büsbütün derinleştirerek: Bir körük ucu gibi sivrilterek ateşi üfleyen dudaklarını sobanın deliğinden çekiyor; yağız ve çok çizgili yüzünün hatlarını mânâlı bir kasılma büsbütün derinleştirerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 56)

İçten: Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Kabahatli olarak: Mehmet yere düştü, derken kabahatli olarak ayağına ilişen taşı görüyoruz. (AA, s. 57)

Hüküm giyerek: Halbuki Mehmet'in düşeceği de, Ahmet'in öleceği de, bizim bilemediğimiz sebeplerden dolayı hüküm giyerek olmuş vak'alardır. (AA, s. 57)

Böyle: Şüphe yok ki biz bu kelimelerin delâlet ettiği mânâdan gâfil olduğumuz için, böyle yapıyoruz. (AA, s. 58)

Bizim de ihtiraslarımız ve kaybetmekten korktuğumuz kıymetlerimiz, vicdânî kemâle sâhip kimseleri böylece güldürüyordu. (AA, s. 77)

Bu darbe, Nerîme'ye az evvelkinden daha beter geldi; yakamı kurtarmak için böyle hareket etmeye mecburdum. (AA, s. 92)

Marangoza atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit onu nasıl güldürecekse, tabiatı tanıyan bir adamı da böylece güldürmüş olacaksın. (AA, s. 125)

Böyle hareket edebildiğime hem memnun oluyor, hem de içimde, ezgiden, nedâmetten daha ağır bir bezginlikle kolumun kanadımın düştüğünü hissediyor ve geri dönüş çâreleri düşünüyorum. (AA, s. 135)

Şoföre böyle haber gönderirseniz minnettar olurum. (AA, s. 139)

Ben defterime böyle başlamayacaktım. (AA, s. 164)

Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Kâinat kitabını kekelemeden: Halbuki her kelimenin mânâsını hürmetle karşılayanlar, kâinat kitabını kekelemeden okur ve okuduklarını da anlarlar. (AA, s. 59)

Cehlîni kabul edip: Fakat bir şeyi öğrenmek için de cehlîni kabul edip îtiraf etmek lâzımdır; eğer bir talebe hocasına kafa tutar ve bilgiçlik taslarsa hiçbir şey öğrenemez; işte biz de o kadar çok şeyler biliyor ve bu bilgilerimizin kalesi içine o kadar gömülüyoruz ki bu yüzden vicdânî dünyâyı gözleyecek en küçük bir mazgala bile sâhip olamıyoruz. (AA, s. 59)

Bir nefesten bile buğulanarak: Aynada bir parmak izi dahi leke sayılır; o, bir nefesten bile buğulanarak cilâsını kaybeder; gönlümüz ki aslında bir aynadan daha cilâlî olması lâzım gelirken, onu, benliğimiz, gurûrumuz, kibir ve ceberûtumuz çamuruyla sıvayıp hassalarından, aslî istidâdından uzaklaştırıyoruz. (AA, s. 59)

Kibir ve ceberûtumuz çamuruyla: Aynada bir parmak izi dahi leke sayılır; o, bir nefesten bile buğulanarak cilâsını kaybeder; gönlümüz ki aslında bir aynadan daha cilâlî olması lâzım gelirken, onu, benliğimiz, gurûrumuz, kibir ve ceberûtumuz çamuruyla sıvayıp hassalarından, aslî istidâdından uzaklaştırıyoruz. (AA, s. 59)

Kötü: Şu halde, hayvan, hayvanca fiillerinden mes'ûl olamaz; ancak biz bu temâyülleri zapturapt altına almadığımız için kötü görülür hatta sırasında mahkûm oluruz. (AA, s. 60)

Yerli yerinde: Bâzen sınıftaki çocuklara bakarım, tâze, örselenmemiş ruhlarının toyluğuna rağmen beşerî ihtirasların her bir kolu yerli yerinde mevzi almıştır, faâliyete geçmek için gününü bekler vaziyette inkişaf alâmetleri gösterir. (AA, s. 60)

Küçük çapta bir örneğini görür gibi olarak: Tavuğu için döğüşen horoz mâzurdur; fakat üç santim boyundaki kalem için döğüşen çocukta, yirmi kuruş için kâtil olan bir adamın duygularının küçük çapta bir örneğini görür gibi olarak ürkerim. (AA, s. 60)

Bağdaş kurmuş: Sâlih, çömelmekten yorulmuş olacak ki şimdi yanan odunların, nebâtî, hayvânî, hiçbir sese benzemeyen, seslerini dinler gibi başı önünde, sobaya karşı bağdaş kurmuş oturuyor ve sükûtumda, istediği cevâbı bulmuş gibi müsterih ve dalgın ateşe bakıyor. (AA, s. 61)

Müsterih ve dalgın: Sâlih, çömelmekten yorulmuş olacak ki şimdi yanan odunların, nebâtî, hayvânî, hiçbir sese benzemeyen, seslerini dinler gibi başı önünde, sobaya karşı bağdaş kurmuş oturuyor ve sükûtumda, istediği cevâbı bulmuşgibi müsterih ve dalgın ateşe bakıyor. (AA, s. 61)

Mahzun mahzun: Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Sık sık: Fakat vâli, onun bana bağlılığı bir kriz hâlinde; oğlum Cemil, sen güzel bir bestenin nakaratı gibisin, dilimden düşmüyorsun vesselâm, diyen sesini, bende bir nakarat gibi sık sık tekrar edip duruyorum. (AA, s. 63)

Farkında olmayarak: Farkında olmayarak elimdeki gömleğin üstüne eğildim ve kokladım. (AA, s. 63)

Esefle: Belki artık verecek hiçbir şeyi kalmamıştır; fakat esefle söylüyorum ki, bütün bu verdikleri içimin boşluğunu dolduramamıştır. (AA, s. 64)

Geniş ve hudutsuz: Fakat keşki o da benden, çok, pek çok istese de, bana vereceği de o nisbette geniş ve hudutsuz olsaydı... (AA, s. 64)

Sahifeleri okumadan: Şu dakıkada kendimi, elindeki kitabın metnini öğrenmemek için sahifeleri okumadan çeviren bir kimseye benzetiyorum ve bu kitabı okumamakla Kadriye'nin lehine hareket etmiş oluyorum. (AA, s. 65)

Kadriye'nin lehine: Şu dakıkada kendimi, elindeki kitabın metnini öğrenmemek için sahifeleri okumadan çeviren bir kimseye benzetiyorum ve bu kitabı okumamakla Kadriye'nin lehine hareket etmiş oluyorum. (AA, s. 65)

Müphem, muğlak: Varsın onun muhtevâsı, esrârını, vuzuhsuzluğunu muhâfaza etsin, müphem, muğlak kalsın... (AA, s. 65)

Derin: Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor? (AA, s. 67)

Teessüfle: Gene teessüfle söylüyorum ki, muhtevâsından, bende, bir tek kelime bile kalmadı. (AA, s. 67)

Yemekte berâber olmak şerefinden mahrum kalacağımı teessüfle bildiririm. (AA, s. 135)

Israrla: Halbuki son mektubunun o edebiyat yapmak isteyen hissî cümlelerini ısrarla kaç kere okudum gene de hâfızam bir cümlesini bile saklamadı. (AA, s. 67)

Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun..deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Esâsen kanâatlerini her önüne gelene ısrarla tekrarlamak, bunu bir illet hâline sokmak, hiç hoşuma gitmez. (AA, s. 116)

Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

Fakat duymamış gibi hiç aldırış etmedi ve ısrarla önde gitmekte devam etti. (AA, s. 140)

Sanatkârâne: Sen hilkat şâheserlerinin en sanatkârâne düzülmüş bir örneğisin; fakat ben bir heykelin yalnız gözlerimin ihtiyâcını doyuran sanat kıymetiyle kanacak adam değilim. (AA, s. 68)

Kendi vücûdumu siper yaparak: Onu, kışın keskin soğuşundan, kendi vücûdumu siper yaparak koruyacağım. (AA, s. 68)

Sanat kıymetiyle: Sen hilkat şâheserlerinin en sanatkârâne düzülmüş bir örneğisin; fakat ben bir heykelin yalnız gözlerimin ihtiyâcını doyuran sanat kıymetiyle kanacak adam değilim. (AA, s. 68)

Sıkı sıkı: Bir müddet sonra sobam battal bir eşyâ gibi mânâsını kaybedecek ve sıkı sıkı kapanmış olan pencerelerim açılacak... (AA, s. 68)

Bursa'ya yürüyerek: Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Yürüyerek: Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Îzâha lüzum bile görmeden: Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

Hareketsiz ve sessiz: Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

Cesâret alarak: Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımlıdattı; yüzüme, tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak:

- Evet efendim, muhakkak gelsin, ne yap yap, mektepte değilse de bul getir, dedi. (AA, s. 68)

Tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak: Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımlıdattı; yüzüme, tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak:

- Evet efendim, muhakkak gelsin, ne yap yap, mektepte değilse de bul getir, dedi. (AA, s. 68)

Evde işim yok, sizinle gelirim... diyerek: Evde işim yok, sizinle gelirim... diyerek peşime takıldı. (AA, s. 69)

Büyük paralar vererek: Hâli vakti yerinde olan İzzet Efendi, kitapçılığı, ticâretten ziyâde zevk için yapar; değerli eserleri büyük paralar vererek satın alır. (AA, s. 69)

Burnunun ucuna kadar düşen gözlüğünü çıkararak: Bizi görünce yerinden kalktı, burnunun ucuna kadar düşen gözlüğünü çıkararak cebine koydu. (AA, s. 70)

Zahmet etme, zahmet etme Cemil Bey.. Bu da onlardan, diyerek: Zahmet etme, zahmet etme Cemil Bey.. Bu da onlardan, diyerek sözüne devam etti...(AA, s. 70)

Olan sükûnumuzu da bozup: Kafamızı istifsiz bir eşyâ ardiyesi gibi dolduran bu karmakarışık bilgiler, öyle yaygaracı, öyle şirret ki bize huzur getireceklerine, olan sükûnumuzu da bozup harap ediyorlar. (AA, s. 71)

Elleriyle yoklayarak: Bunlardan her biri, hayvanın bir tarafını yakalamış ve elleriyle yoklayarak hükümlerini vermişler. (AA, s. 72)

Öfkeyle: Bîçâre adam, herhangi bir kitabı okuyuşunda, piyangoonun büyük ikrâmiyesini bekleyip de elde edemeyen bir tâlihsizin hayal sukûtu ile perîşan oluyor ve onlar da aradığı kıymeti bulamayınca da öfkeyle bağırıyor: Okuma! (AA, s. 73)

Dudaklarını iki tarafta gezdirip: İzzet Efendi, sen, beyaz sakalına rağmen yeni doğmuş bir çocuksun; dudaklarını iki tarafta gezdirip bir şeyler arıyorsun; çünkü açsın. (AA, s. 74)

Makinenin bulunduğu yere çıkararak: Halk tamam olunca, maymun, tıpkı sâhibi gibi makinenin bulunduğu yere çıkararak seyircilere hitâben: Ey ahâli! şu karşiki perdeye bakınız, şimdi size cenneti göstereceğim. (AA, s. 74)

Sıra ile: Hulâsa maymun, sıra ile bütün oyunları göstermekte devam ettiği sırada kaz, yanındaki tavuğa: Ben bir şey görmüyorum sen görmüyor musun, diye soruyor ve tavuktan, hayır, cevâbını alıyor. (AA, s. 74)

Taklit olarak: Maymuna gelince, taklit olarak bütün hareketleri ve sözleri, sâhibinden almış, yalnız noksan bir şey varsa, o da fenerin içine konulması lâzım olan lambayı unutmuş ve ziyâ olmadığı için de tabiatıyla perdeye o söylediği sûretlerin hiçbirini aksetmemiş, netîcede de, hiçbir şey görünmemiş. (AA, s. 75)

Âvâre âvâre: Halbuki bîçârenin sözleri, kanadı kırılmış bir değirmen gibi bir avuç buğday bile öğütmeden, netîcesiz bir gürültü ile âvâre âvâre çırpınıyor. (AA, s. 75)

Sâlih'le âvâre âvâre şundan bundan konuştuğundan sonra Kadriye'ye uzun bir mektup yazdım. (AA, s. 83)

Bu bilgisizliğini bilmeyerek: O maymun ki şuradan buradan öğrendiği sözlerle boyuna söylüyor; fakat bu bilgisizliğini bilmeyerek, kendini de başkalarını da istifâde ettirdiğini zannediyor. (AA, s. 75)

Bir avuç buğday bile öğütmeden: Halbuki biçârenin sözleri, kanadı kırılmış bir değirmen gibi bir avuç buğday bile öğütmeden, netîcesiz bir gürültü ile âvâre âvâre çırpınıyor. (AA, s. 75)

Kekelemeden: Bunları bir araya getiren ve çözenlerdir ki kâinat kitabını kekelemeden okurlar ve haberdar oldukları azametli mânânın önünde zevkten sarhoşa dönerler. (AA, s. 76)

Hilkatin zulmünün veya bir sebebin düşürdüğünü reddederek: Bir Sâlih'cik yere düşen bir adamı, sizin gibi, hilkatin zulmünün veya bir sebebin düşürdüğünü reddederek bahânelerin ve tesâdüflerin üstüne çıkıveriyor. (AA, s. 76)

Top top: Çocuğun biri de top top at gübreleri toplamış oynuyordu. (AA, s. 76)

Zevkle, şevkle: Tam ben yanından geçerken, zevkle, şevkle oynadığı nesnelerin üstüne kapandı ve onları mevhum bir tecâvüzden kendi vücûdunu siper yaparak muhâfaza etti. (AA, s. 76)

Kendi vücûdunu siper yaparak: Tam ben yanından geçerken, zevkle, şevkle oynadığı nesnelerin üstüne kapandı ve onları mevhum bir tecâvüzden kendi vücûdunu siper yaparak muhâfaza etti. (AA, s. 76)

Hayâtın gelişigüzel ve iptidâî kıymetleriyle: Biz insanlar, bu dünyâyâ kaybımızı bulmak için geldiğimizi unuttuk; vaktimizi ve kendimizi hayâtın gelişigüzel ve iptidâî kıymetleriyle israf ediyoruz. (AA, s. 76)

Doya doya: Çocuğun bu hareketine doya doya gülemedim; zîra ona gülmüş olsam kendime de gülmüş olacaktım. (AA, s. 77)

Ufacık: Yoksa sen benim sakalımı ufacık gördün de kehle kuyruğu mu sandın? (AA, s. 77)

Tabîî tatlılığını bularak: Ne ise; ben patırdının sonuna gelmiştim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîî tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Küçük salonun tenhâlîğinden istifâde ederek: O, misâfirlerinin yanına gitti, ben de küçük salonun tenhâlîğinden istifâde ederek yavaşça içeri girdim. (AA, s. 78)

Yavaşça: O, misâfirlerinin yanına gitti, ben de küçük salonun tenhâlîğinden istifâde ederek yavaşça içeri girdim. (AA, s. 78)

Kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan: Zîra tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı farketmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıklandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

Biraz daha sokularak: Zîra tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı farketmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıklandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

Rutûbetli ve ılık nefesini vererek: Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

Ferhat Bey'in baldızı olarak: Ferhat Bey'in baldızı olarak size tanıtacaklar Nerîme, İstanbul sosyetesinin en tehlikeli kadınlarıdır; çok da güzeldir. (AA, s. 78)

Kahredici bir kıskançlıkla: Şermin bu son cümleyi kahredici bir kıskançlıkla telaffuz etmiş ve görmediğim dudaklarından çıkan bir şimşek, içinden dışına fırlamıştı. (AA, s. 78)

Bayağı bir kız olarak: Sonra şunu da söyleyeyim ki beni, bilhassa şu hareketimle, istediğiniz kadar bayağı bir kız olarak görebilirsiniz. (AA, s. 79)

Karanlıkta sendeleyerek: İşte Şermin de yalan söylemiyordu ve bahsettiği taşkınlıklar da, herhalde, elektrik cereyanı kesildiği akşam karanlıkta sendeleyerek bana çarpması kâbilinden yarı kast yarı tesâdüf eseri mâsum denecek basit hareketlerdi. (AA, s. 79)

Ne yapıp yapıp: Ona verdiğim bu ızdırıp sahnesini daha fazla uzatmamak ve ne yapıp yapıp konuşurmak için:

-Hem Şermin Hanım, ben tamah edilecek bir mevkiin sâhibi değilim ki... ne demeye, tâ İstanbul'dan buraya görücüye çıkarmaya kız getiriyorlar? dedim. (AA, s. 80)

İçten ve dertli: O kadar içten ve dertli cevap verdi ki, hâlâ sesinin mariz ve düşkün âhenginden içimde çizgiler var. (AA, s. 80)

Asil bir sükûtle: Susuyor ve altı aydan beri devam eden taşkınlıklarının bacını, asil bir sükûtle ödüyordu. (AA, s. 80)

Kendi kâbiliyeti çevresinde: Her istîdat ancak kendi kâbiliyeti çevresinde olgunlaşabilir. (AA, s. 81)

Koşup: Daha arabadan inmeden evvel koşup yanıma geldi. (AA, s. 81)

Koşup açıyorum; Madame Maurain'ı götüren şoför telâşla taşlığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırılmış gibi bir an etrafına bakıyor. (AA, s. 148)

Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Bir türlü: Yüzünün gergin hatları, bir türlü söylemeyen dilinden daha beliğdi. (AA, s. 81)

Fakat kabı, dâima yarım... bir türlü tamamlanıp dolamıyor. (AA, s. 85)

Mütemâdiyen: Elinde bir kağıt vardı; vermek istiyor, uzatıyor, gene geri çekiyor, mütemâdiyen:

-Beyefendi, şey beyefendi... diyordu. (AA, s. 81)

Sıkı sıkı: Sıkı sıkı tuttuğu kâğıdı gene uzatamadı; fakat birden dili çözülen bir dilsiz gibi:

-Şey beyefendi, müjde.. bir kızınız olmuş, bir kızınız. (AA, s. 81)

Güle güle: Ömürlü olsun, güle güle besleyin. (AA, s. 81)

Açıp: Sâlih'in kapı önündeki iskemlesine oturduğum zaman ellerim titriyor ve telgrafi açıp okuyamıyordum. (AA, s. 82)

Teker teker: Artık âilemin her bir ferdini teker teker biliyor. (AA, s. 83)

Resmi çıkararak: Kitap sandığında olduğunu öğrenince anahtarı aldı ve resmi çıkararak bir çivi buldu, duvara taktı. (AA, s. 83)

Mânâlı mânâlı: Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp:

-Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı? (AA, s. 83)

Elini ileri doğru uzatıp: Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp:

-Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı? (AA, s. 83)

Kendince: Pek söylemez ama, beni buralara sevkeden sebebi kendince îzah edemediği için amcama meyillidir ve bizi birleşmiş görmeyi için için arzu eder. (AA, s. 83)

İçin için: Pek söylemez ama, beni buralara sevkeden sebebi kendince îzah edemediği için amcama meyillidir ve bizi birleşmiş görmeyi için için arzu eder. (AA, s. 83)

Şişkin ve yorgun: İhtiyarlıkla gençliğin harp hâlinde olduğu bu yüzün, uyku içinde hâkim olamadığı adaleleri büsbütün şişkin ve yorgun görünüyor ve ihtiyarlığın zaferini açıkça ortaya koyuyordu. (AA, s. 84)

Çarpılarak: Başı ile berâber iri solgun dudaklarının bir ucu çarpılarak yana sarkmış, pörsük bir et parçasına benzeyen bu dudakların aralığından, eksik ve sarı dişleri meydana çıkmıştı. (AA, s. 84)

Tesir ederek: O rüyâlar ki sırlı bir cihânın penceresidir; fakat vücûdumuzun karanlığı ve kesâfeti o şeffaf cama bile tesir ederek bir perde olmuş ve bizi, görülecek nice hakîkatlardan mahrum bırakmıştır. (AA, s. 84)

Bomboş: Fakat vaktâki bir el, sâhile bağlı olduğum ipi çekiyor ve beni taşların, kayaların üstüne fırlatıyor, işte o zaman gene sepetliğim meydana çıkıyor, bomboş kalıyorum. (AA, s. 85)

Müteessir ve ölgün bir sesle: Bugün kendisi de aynı acı noktaya parmağını koydu, müteessir ve ölgün bir sesle:

-Cemil Bey, dedi; vakit vakit kedimi denize bırakılmış bir sepete benzetiyorum. (AA, s. 85)

Müşkülâtla: İzzet Efendi dükkâna müşteri girdiğini görünce isteksiz ve yorgun vücûdunu ağır bir torbayı sürükler gibi müşkülâtla kaldırdı. (AA, s. 85)

Bir bardak su istemekten daha tabîi bir sesle: Sonra sarışın olanı, bir bardak su istemekten daha tabîi bir sesle:

-Sizde, Bir Fâhişenin Hayâtı isimli roman var mı? diye sordu. (AA, s. 85)

Fazla olarak: Fazla olarak bayağı kelimelerle devam eden bir şakalaşma sahnesinde sonra, pespâye bir kitap sorulması büsbütün çileden çıkardı. (AA, s. 86)

Kapışarak: Herkesin kapışarak okuduğu bir kitabın sizde olmamasına teessüf ederiz. (AA, s. 86)

Öyle: Hayır, burada öyle bir münâsebetsiz kitaplar bulunmaz. (AA, s. 86)

Öyle olmamış olsa, bu yanıklığı, bu sonsuz şevk ve ateşi nasıl bulurdum? (AA, s. 164)

Kolay kolay: Eğer kızlar gelmeselerdi, eski dostumun elinden kolay kolay kurtulamayacaktım. (AA, s. 86)

Şiddetle dizine vurarak: Elini şiddetle dizine vurarak haykırdı. (AA, s. 87)

Arkamdan koşup: Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köseyi döndüm. (AA, s. 88)

Bu suretle: Daha doğrusu îcap ettikçe, bir arkadaşla gidiyorum; tabîî beni yalnız bulamadıkça da açılmıyor ve bu sûretle çabuk kaçabiliyorum. (AA, s. 88)

Yanıma yaklaşarak: Herhalde o kadar dolmuş olacak ki yanıma yaklaşarak birçok şeyler söyledi. (AA, s. 88)

Sürüp: İzzet Efendi'nin tasnîfine göre bunların düşünce ve duyguları arasında ayrılık olduğu için dostluğumuz kadrosundan sürüp çıkaracak mıyız? (AA, s. 89)

Aşağı düşerek: Hatta bir kademe daha aşağı düşerek, sefil, serserî, denî ve şakîyi de beşeriyet manzûmesinden silmek temennîsi çocukça bir vehimdir. (AA, s. 89)

Sürü sürü: Bunun gibi, dünya da bir insan vücûduna benzediği için orada da ölenler, öldürenler, iyiler, fenâlar, sürü sürü gelip gidenler var. (AA, s. 90)

Tabîî: Vücuttaki mikropları tabîî gören İzzet Efendiler, ferdî, içtimâî tezat ve ayrılıkların da aynı kânûnun îcâbı olduğunu neden bilmiyor da şaşıyor ve yadırgıyorlar? (AA, s. 90)

Sık: Şermin'i üzmeyeceğimi bilsem belki daha sık giderdim. (AA, s. 90)

Aksülamel yaparak: Evli olduğumu öğrenmiş olması bile hislerinde aksülamel yaparak sevgisini bir intikam mücâdelesine inkılâp ettirmedi. (AA, s. 91)

Göz kamaştırmaya vakit kalmadan: Fakat tıpkı havâî fişekler gibi yükselerek, renkleri ve şekilleriyle göz kamaştırmaya vakit kalmadan da çabuk söner ve yere düşerler. (AA, s. 91)

Ezile ezile: Hatta sırasında, üç beş gün evvelki hayranlarının ayakları altında ezile ezile unutulup, silinirler. (AA, s. 91)

Başını bana doğru çevirerek: Maamâfih Nerîme konuşmasına devam etmekle berâber, kendine şöyle bir çeki düzen vermeyi de ihmal etmedi ve hayli uzakta olmama rağmen bir aralık başını bana doğru çevirerek:

- Sigaram söndü, ateşleyiniz, dedi. (AA, s. 92)

Minnetle yerinden fırlayarak: Bu küçük hâdiseden sonra, Nerîme gene konuşmasına devam etti ve muhâsebeci minnetle yerinden fırlayarak kızın sigarasını yaktı. (AA, s. 92)

Kimseye söylemeden: On günden beri kimseye söylemeden cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak:

- Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak: On günden beri kimseye söylemeden cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak:

- Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Gözlerini kırpa kırpa: Râsim Bey gözlerini kırpa kırpa kâğıdı evirdi, çevirdi okudu, sonra samîmî bir feveranla, kendisine bakanlara:

- Cemil Bey'in bir kızı olmuş, tebrik edelim! dedi. (AA, s. 92)

Samîmî bir feveranla: Râsim Bey gözlerini kırpa kırpa kâğıdı evirdi, çevirdi okudu, sonra samîmî bir feveranla, kendisine bakanlara:

- Cemil Bey'in bir kızı olmuş, tebrik edelim! dedi. (AA, s. 92)

Hayret ve münakaşalarla: Râsim Bey'in verdiği haberden sonra, tebrikler sualler, hayret ve münakaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Sükûnla: Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

Ambalaj yaparak: Emânetleri tekrar ambalaj yaparak postaya verirken, beni tanımayan bir başka memur:

- İzmir'den nâmınıza bir mektup var.. dedi. (AA, s. 93)

Telâşla: Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

Dün mektepte iken vâlinin odacısı, arkasından atlı kovalıyormuş gibi telâşla geldi.. (AA, s. 95)

Telâşla dudaklarından çay fincanını çekiyor. (AA, s. 105)

Koşup açıyorum; Madame Maurain'ı götüren şoför telâşla taşlığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırmış gibi bir an etrafına bakıyor. (AA, s. 148)

Uludağ eteğinden geçerek: Çekirge sırtları, bilhassa Uludağ eteğinden geçerek iç kazâlara giden yol o kadar mûnis, o kadar mahmur ve dinlendirici ki, çok defa dağlardan toplanıp akan suların sırlıtısından başka hiçbir sey duyulmuyor. (AA, s. 94)

Yürüyerek: Dün Çongara'ya kadar yürüyerek gittim. (AA, s. 94)

Haklı olarak: Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun..deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

İki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek: Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun..deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Elini çıplak başının üzerinde dolaştırarak: Elini çıplak başının üzerinde dolaştırarak yüzüme:

- Geliyorum, geliyorum, hakkın var.. dedi. (AA, s. 96)

Çâresiz: Vâlinin benden ilk defa istediği bir işi reddedemezdim, çâresiz:

-Peki, dedim. (AA, s. 97)

Galiba Maurain, evet Maurain, Maurain! diye bağırarak: Galiba Maurain, evet Maurain, Maurain! diye bağırarak içeri girdi ve kapıyı örttü. (AA, s. 97)

Hep birden: Yolun iki tarafından ağaçlar hep birden çiçeklenmiş, sonu bulunmaz bir gelin duvağı gibi kopmadan uzayıp gidiyor. (AA, s. 97)

Kopmadan: Yolun iki tarafından ağaçlar hep birden çiçeklenmiş, sonu bulunmaz bir gelin duvağı gibi kopmadan uzayıp gidiyor. (AA, s. 97)

Treni durdurup: Kâbil olsa treni durdurup ineceğim ve bir denizde yüzer gibi, bu rengârenk otların üstüne yatıp, toprağın, çimen ve çayırın husûsî, bâkir kokusunu koklayacağım. (AA, s. 97)

Oyula oyula: Nasıl ki gün olup da bahar, çamurlara karışan çiçekleri, cilâsını kaybeden yaprakları ile sararıp solar ve meyve mevsimine istîdat hazırlarsa, ilk aşk da ıztıraplar, hasretler, elem ve göz yaşları ile oyula oyula olgunlaşıp baş döndürücü bir derinlik ve zevke yaklaşmaz mı? (AA, s. 98)

Islak elini önlüğüne kurularak: Ancak memura sorduktan sonra kendimi tanıtmak hepsinden iyi diyor ve ıslak elini önlüğüne kurularak hızla geçen genç kamarota sesleniyorum. (AA, s. 99)

Kaybını bulmuş bir adam gibi sevinerek: Kamarot, kaybını bulmuş bir adam gibi sevinerek:

-Evet efendim.. (AA, s. 99)

Yaklaşan ayak seslerimizi duyarak: Yaklaşan ayak seslerimizi duyarak dönüp bize bakıyor. (AA, s. 99)

İşini kavramışbecerikli adamların atikliği ile: Kamarot mütebessim, eliyle beni gösteriyor ve işini kavramış becerikli adamların atikliği ile bavulları alarak bizzat aşağıya indiriyor... (AA, s. 99)

İşâretle: Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor. (AA, s. 99)

Bavulları alarak: Kamarot mütebessim, eliyle beni gösteriyor ve işini kavramış becerikli adamların atikliği ile bavulları alarak bizzat aşağıya indiriyor... (AA, s. 99)

Avuç içinde eriyerek: Zîra bu, bir elden ziyâde, avuç içinde eriyerek rahatsızlık veren bir cisim kadar yumuşak. (AA, s. 100)

Az ve derli toplu: Trene biniyoruz, az ve derli toplu konuşuyor; Bursa'da bir hafta, nihâyet on gün kalacağını, buradan Gemlik ve İzmit'e, oradan da Toroslar'a ve kuvvetli bir ihtimalle İskenderun'dan Marsilya'ya geçeceğini öğreniyorum. (AA, s. 100)

Akşama konuşmayı teklif ederek: Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Büyük bir dikkatle: Onun için söyleyeceği, soracağı sözü büyük bir dikkatle bekliyorum. (AA, s. 100)

Hemen hiç: Çekirgeye kadar hemen hiç konuşmuyoruz. (AA, s. 101)

Kollarını çıkarıp: İlk defa gülümsüyor ve yalnız kollarını çıkarıp mantoyu arkasına alıyor. (AA, s. 101)

Dikkatle: Niçin ona bu kadar dikkatle bakıyorum? (AA, s. 101)

Büyük bir istiğrakla: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Birdenbire değişerek: Fakat gene birdenbire değişerek ciddileşiyor. (AA, s. 101)

Şimşek süratiyle: Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuh en hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Farkına varmadan: Eve gelip de sedirime oturduğum zaman, farkına varmadan, yorulmuş olduğumu hissettim. (AA, s. 102)

Mektep meşgalelerinin îcaplarından zannederek: Sâlih, yazılarımı ve kitap sandıklarıyla sıkı münâsebetimi, hatta İzzet Efendi'nin dükkânından alıp getirdiğim kitapları, hep mektep meşgalelerinin îcaplarından zannederek bu mütemâdî çalışmaya sebep olduğunu farzettği mekteple arası hiç iyi değildir. (AA, s. 102)

Ayaklarının ucuna basarak: Beni ne zaman yatağımın üstüne uzanmış görse, ayaklarının ucuna basarak odaya girer; bilmez ki her darbesiyle damarlarımızın tâ nihâyetine kadar kan götüren kalbimiz ve dâimî hareketleriyle bu kanı ihyâ eden ciğerlerimiz, hâsılı fizyolojimizin aralıksız faaliyetiyle, bize, uykuda dahi istirâhat yoktur. (AA, s. 103)

Şuurla: Kuluçkanın sıcak ve yumuşak tüyleri altındaki yumurta bile daimî bir intizaz ve faâliyetle olursa, hilkatin şuurla teçhiz ettiği insan için, Sâlih'in tasavvur ettiği sükûn veistirâhat cihânı hiç olur muydu? (AA, s. 103)

Arza, hayvan, nebat ve bizi tâkip edecek insanlara geçmek suretiyle: Hatta ölümle vücûdun uzvî faâliyeti durduğu zaman bile, ceset tamâmen arza, hayvan, nebat ve bizi tâkip edecek insanlara geçmek sûretiyle gene faâliyetine devam edecektir. (AA, s. 103)

Düz kapta düz, yuvarlakta yuvarlak, dört köşede dört köşe olarak: Birbirine bağlı kaplar kânûnunda olduğu gibi, her kapta olan aynı su, nasıl ki o kabın şekline göre düz kapta düz, yuvarlakta yuvarlak, dört köşede dört köşe olarak şekillenirse, işte insanlar da kendilerine vaz'olan mânâyı, istîdatları şekliyle kalıplandırıyorlar. (AA, s. 104)

Îtinâ ile: Sâlih, dökmemek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Adım adım: Bunun iç yüzünü bilmek için adım adım geri gitmek lâzım: Kereste, ağaç, anâsır ve anâsırın da iç yüzü henüz bilinmemiş ve bilinmeyecek olan bir madde. (AA, s. 104)

İlerledikçe: İnsan, varlık tılsımı denen şeyin iç yüzünde ilerledikçe ilerliyor, gidiyor gidiyor ve nihâyet esrarlı bir gizlilik içinde kayboluveriyor. (AA, s. 104)

Rahatlamış: Saçlarının sarı bukleleri, siyah saten elbisesinin omuzlarına kadar iniyor ve daha rahatlamış görünüyor. (AA, s. 105)

Heyecanla: Söğüt yeşili gözleri heyecanla büyüyor. (AA, s. 105)

Bu kadar süratle: Bu kadar süratle değişebilen his maskesine hiç tesâdüf etmedim. (AA, s. 105)

Tatlı bir ritm ile masaya vurarak: Genç kadın çay kaşığını tatlı bir ritm ile masaya vurarak önüne bakıyor, bir şey düşündüğü besbelli. (AA, s. 106)

Bir çocuk itaatiyle: Bir çocuk itâatiyle gülümsüyor, yalnız sesimin coşkun mânâsından ürkmüş gibi, hâlâ kaşıkla oynayan küçük beyaz elini masanın üstünden kaldırıyor. (AA, s. 106)

İsyanla: Cevapta geciktiğimi, gene onun çehresinin, ciddiyetten şikâyeteye dönen, hatta isyanla gerilen hatları haber veriyor. (AA, s. 106)

Dikkat ve hayretle: Yüzüme dikkat ve hayretle bakıyor. (AA, s. 107)

Gelişigüzel: Onun kadar benim de farkına vardığım bu taşkın sesin samîmiyetini bir başka mevzûa atlamakla tâdil etmek için gelişigüzel soruyorum. (AA, s. 107)

Şaşırmadan ve beni kasdettiğim mânâyı sezerek: Şaşırmadan ve beni kasdettiğim mânâyı sezerek düşünmeden cevap veriyor. (AA, s. 107)

Düşünmeden: Şaşırmadan ve beni kasdettiğim mânâyı sezerek düşünmeden cevap veriyor. (AA, s. 107)

Tepeden inme bir cevapla: Bana tepeden inme bir cevapla mukâbele ediyor? (AA, s. 107)

Söylediğine pişman olmuş gibi telâşla: Bir an duruyor ve söylediğine pişman olmuş gibi telâşla:

-Siz Türklersiniz, diyor. (AA, s. 107)

Birdenbire ciddî ve ağır bir bahse girmemizin verdiği heyecanla: Acaba hakîkaten Madame Mauurain birdenbire ciddî ve ağır bir bahse girmemizin verdiği heyecanla hissini saklayamamış ve sonra da, ilk gördüğü kimse hakkında sempatik tahminlerde bulunmaktan gelen bir nedâmetle mi bu hükmünün tesiri çemberini genişletmiş, bütün bir millete teşmil etmişti? (AA, s. 108)

Canlı ve heyecanlı: Genç kadın o kadar canlı ve heyecanlı konuşuyor ki, bu tatlı sesi susturmamak için yalnız dinledim, hiç cevap vermedim. (AA, s. 109)

Dağ dağ: Her gün karşımıza çıkan bir meçhul, halletmek istediğimiz muammâları dağ dağ karşımıza yığıyor. (AA, s. 109)

Yarı ciddî yarı şaka: Kapıdan çıkarken Râsim Bey bir an elimi elinden bırakmadı, yarı ciddî yarı şaka:

- Dikkat! dedi. Güldü. (AA, s. 110)

Hâlâ Râsim Bey'in elinde duran elimi çekerek: Müsterih olun; yalnız bize dağlarda dolaşmak için bir çift at hazırlatırsanız çok iyi olacak, dedim ve hâlâ Râsim Bey'in elinde duran elimi çekerek yürüdüm. (AA, s. 110)

Zevkle: Fakat biz, herhangi bir sanat eserini, çok yüksek bulduğumuz bir sanat âbidesini de zevkle seyretmiyor muyuz? (AA, s. 110)

Vekarlı ve hesaplı: Fakat vekarlı ve hesaplı konuştuğu için bunu sözleriyle belirtmiyor. (AA, s. 111)

Tek başına sürükleyerek: Bu sözden sonra açtığı uzun bir bahsi, tek başına sürükleyerek aynı mevzûa bir daha dönmedi. (AA, s. 111)

Aktüalitenin dar ve mahdut çemberini yarararak: Onun için aktüalitenin dar ve mahdut çemberini yarararak ileri atılıyor. (AA, s. 111)

Birdenbire karşısına çıkan samîmiyet levhasından aldığı hazla: Hatta ilk gün bile birdenbire karşısına çıkan samîmiyet levhasından aldığı hazla, siz mütâlaa olacak bir mevzûsunuz; dediği halde ikinci bir cümle ile bu hükmün mânâsını umûmîleştiriverdi. (AA, s. 111)

İlhâmi bir vecdle: Decamps, bunları söyledikten sonra biraz daha incelir, sanki ilhâmi bir vecdle: “Sanatkâr Protogene bir köpüğü yapabilmek için yedi yıl uğraştı; Türk’ün rûhunda yaşayan kudretli ışığı tasvir etmek için yetmiş yıl bile kâfi gelemmez,” der. (AA, s. 112)

Târihin birçok devirlerine temas ederek: Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Uzun uzun: Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Ne bir âlim resmiyeti, ne de bir muharrir siyâseti gütmeden: O, bütün bunları dinlemekle berâber, vaat etmiş olduğu gibi, ne bir âlim resmiyeti, ne de bir muharrir siyâseti gütmeden bütün bir iç feverâniyle konuşuyor. (AA, s. 112)

Bütün bir iç feverâniyle: O, bütün bunları dinlemekle berâber, vaat etmiş olduğu gibi, ne bir âlim resmiyeti, ne de bir muharrir siyâseti gütmeden bütün bir iç feverâniyle konuşuyor. (AA, s. 112)

Amerika sâhillerinden taşıp, Atlas denizinden aşarak: Biz Avrupalılar sizden çok şekilperestiz; bilhassa son yarım asırda Amerika sâhillerinden taşıp, Atlas denizinden aşarak zâten katılmış olan bir belirsiz hava bizim sâhillerimize de bir maddîleşme soğuk havası getiriyor. (AA, s. 112)

Elden ele: Bizim, mazrûfu hırsızın çaldığından haberimiz yok, zarfa her gün biraz daha zînet veriyor, elden ele gezdiriyor yere göğe koymuyoruz. (AA, s. 113)

İçindeki çalınmış olduğunu görerek: Fakat gün olup da bu mahfazanın kapağı açılınca, içindeki çalınmış olduğunu görerek anlayacağız. (AA, s. 113)

Mânevî bir merhemle: Fakat şüphe yok ki devamlı olmayan her şey gibi, gün olacak, cemiyetin bünyesini kemiren maddîleşme hastalığını da yarınki cemiyet mânevî bir merhemle şifâlandıracaktır ve bugünün kötürüm, sakat zihniyetine, yarının insanları kahkaha ile güleceklerdir. (AA, s. 114)

Kahkaha ile: Fakat şüphe yok ki devamlı olmayan her şey gibi, gün olacak, cemiyetin bünyesini kemiren maddîleşme hastalığını da yarınki cemiyet mânevî bir merhemle şifâlandıracaktır ve bugünün kötürüm, sakat zihniyetine, yarının insanları kahkaha ile güleceklerdir. (AA, s. 114)

Uzaktan bir uğultu hâlinde: Çok kabalık bir yerde, muhtelif lisanlar konuşan, başka başka sözler söyleyen, hatta terennüm eden kimseler olsa, bütün bu sesler, uzaktan bir uğultu hâlinde duyulur. (AA, s. 114)

Şaşmaz: Fertler gibi cemiyetlerin de şaşmaz zannedilen fikirlerini ve kanâatlerini değiştirmek için pek sâde, pek basit değişiklikler kâfidir. (AA, s. 114)

Salâhiyetle: Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Güneşin mevcûdiyetini duyarak: Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

İki tarafa çarparak: Bir kör de elindeki değneğini iki tarafa çarparak yürüyebilir; fakat bacakları ne kadar kuvvetli de olsa, görme hassasına sâhip kimse ile yarışa çıkabilir mi? (AA, s. 115)

Bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle: Zîra en tesirli sözler bile sırasında kanâati mûcip olamaz; zîra kanâat, bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle hâsıl olur. (AA, s. 116)

Uzun: Evet Madam, uzun söyledim; fakat sizi iknâ etmek için değil. (AA, s. 116)

Sözü lâtifeye intikal ettirerek: Güldüm ve akşam yemeği yaklaştığından, sözü lâtifeye intikal ettirerek kalkmak için:

Ben de öyleyim madam? dedim. (AA, s. 117)

Açık konuşmaya alışık kimselerin pervâsız siyâsetsizliğiyle: O da güldü ve açık konuşmaya alışık kimselerin pervâsız siyâsetsizliğiyle:

- Evet siz de! dedi. (AA, s. 117)

Zarâfet ve idâreciliğini kullanarak: Sonra bir kadın zarâfet ve idâreciliğini kullanarak:

- Maamâfih şunu da söyleyeyim ki dostlarım, arkadaşlarım, hürmet ve sevgi ile bağlı olduğum kimseler arasında konuştuğum, münâkaşa ettiğim birçokları vardır; fakat anlaştığım ilk insan sizsiniz, dedi. (AA, s. 118)

Hürmet ve sevgi ile: Sonra bir kadın zarâfet ve idâreciliğini kullanarak:

- Maamâfih şunu da söyleyeyim ki dostlarım, arkadaşlarım, hürmet ve sevgi ile bağlı olduğum kimseler arasında konuştuğum, münâkaşa ettiğim birçokları vardır; fakat anlaştığım ilk insan sizsiniz, dedi. (AA, s. 118)

Kendi kendime: Soruyorum; kendi kendime soruyorum işte. (AA, s. 118)

Yapıp: Bu şüpheyi gidermek ve beni yalnız anlaşılabildiği bir muhâtap vasfı içinde gördüğünü îzah etmek için ne yapmak mümkünse yapıp gurûrunu kurtarmak ister görünüyor. (AA, s. 118)

El ele bile tutuşmadan: Hayır, hayır... biz sâdece el ele bile tutuşmadan dağ bayır gezecek olan on günlük arkadaşız. (AA, s. 118)

Bu meşgûliyetimden istifâde ederek: Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifâde ederek küçücük vücûdu ile çalıların, fundaların arasına saklanır, tam ben:

- Kadriye, Kadriye! diye seslenirken:

- Buradayım, Cemil Ağabey! diye yerinden fırladı. (AA, s. 119)

Buradayım, Cemil Ağabey! diye: Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifâde ederek küçücük vücûdu ile çalıların, fundaların arasına saklanır, tam ben:

- Kadriye, Kadriye! diye seslenirken:

- Buradayım, Cemil Ağabey! diye yerinden fırladı. (AA, s. 119)

Elimin altına bir tokat vurarak: Halbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzaktığım böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Bin zahmetle: Halbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzaktığım böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Karı olarak: Hiç bunlar karı olarak önüne itilir mi? (AA, s. 120)

Bir arı vızıltısıyla: Ben ki Avrupa'da talebe pansiyonların etrâfını bir arı vızıltısıyla dolaşan kadın tiplerinden, bunların daha kibar sosyetelere sokulanlarını ve çıka çıka ültramodernlerini, âile kızı ismini taşımalarına rağmen aynı rûhun mümessillerini pek iyi bilirim. (AA, s. 120)

Zorla: Sanki beni zorla yakalayıp Râsim Bey'in evine götürecek gibi geldi. (AA, s. 120)

Beni de zorla indifâa sevkeden sebepler olmuştur; gün geçirdiğimiz her kadın, bizim için aynı volkan tecrübesi mâhiyetindedir. (AA, s. 123)

Pek tabîî olarak: Pek tabîî olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Bizi berâber yemek yiyecek zannederek: Pek tabîî olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Kendi kendine: Fakat onun bana baktığına, hem de, içimin kendi kendine söylediği sözü duymak için, başını duygularımın feyazan hâlinde olduğu yüreğime yaklaştırarak baktığına şüphem yok. (AA, s. 121)

Kendi kendine gelen şeref reddedilemez; fakat şeref için iddiaya kalkışmaz çocukça bir savaştır. (AA, s. 130)

Duygularımın feyazan hâlinde olduğu yüreğime yaklaştırarak: Fakat onun bana baktığına, hem de, içimin kendi kendine söylediği sözü duymak için, başını duygularımın feyazan hâlinde olduğu yüreğime yaklaştırarak baktığına şüphem yok. (AA, s. 121)

Mûnis ve mutî sesini bularak: Birdenbire mûnis ve mutî sesini bularak konuşuyor; ben bu yumuşak ve itâat ifâde eden âhenkten cesâret alarak yüzüne bakıyorum. (AA, s. 121)

Îtâat ifâde eden âhenkten cesâret alarak: Birdenbire mûnis ve mutî sesini bularak konuşuyor; ben bu yumuşak ve îtâat ifâde eden âhenkten cesâret alarak yüzüne bakıyorum. (AA, s. 121)

Bize bakmak için toplanmış grupların arasından geçerek:Sanki yalnız bize bakmak için toplanmış grupların arasından geçerek bahçeye çıkıyoruz (AA, s. 122)

Tam lezzetiyle: Düşününüz ki bir cevizi bile tam lezzetiyle yemeye elverişli kılmak için, onu kabuklarından hatta, özüne yapışık olan ince zarından soymak lâzımdır. (AA, s. 122)

Havyan içgüdüsüyle: Yalnız insan değil, onun katı kabuğunun atılması lüzûmunu, bir karga bile havyan içgüdüsüyle düşünür ve yapar. (AA, s. 122)

Daha çeşnili, daha leziz: Şeftalinin, üzümün dahi incecik kabuğunu attığımız zaman onları daha çeşnili, daha leziz buluruz. (AA, s. 122)

Birbirimizi görmeden: Bahçenin en loş, elektriklerden en uzak köşesindeyiz; birbirimizi görmeden konuşuyoruz; fakat ben konuşmak da istemiyorum, hiçbir isteğim yok. (AA, s. 123)

Onu burada bırakıp: Gitsem, onu burada bırakıp uzak uzak gitsem. (AA, s. 123)

Uzak uzak: Gitsem, onu burada bırakıp uzak uzak gitsem. (AA, s. 123)

Yeri kazıp: Hani bilirsin eğlence için sun'î volkan tecrübeleri yaparlar; yeri kazıp içine kükürt ve demir dökerler, su ile sulayıp toprağı yeniden kapadıktan birkaç saniye sonra içerden bir volkanın patladığı görülür. (AA, s. 123)

Zamanla: Çok doğru bir söz madam.. müz'ic ve devamlı sıkıntılar, korkular, azaplar o kabuğu zamanla aşındırır; fakat bizi hakîkatten ayıran bu kabuğu bir anda ezip yok edecek kuvvetin aşk olduğuna şüphe yoktur. (AA, s. 124)

Başka başka: Mükevvenat ve mükevvenatta olan her şey demek, aşkın başka başka görünüşünden ibâret demektir. (AA, s. 125)

Rengârenkcamlardan süzülerek: Evet o sizin renksiz diye tasvir ettiğiniz aşkın rengârenk camlardan süzülerek kalıplanmış olması demektir. (AA, s. 125)

Ayak seslerimizi dinleyerek: Îtâat ediyor, kumları konuşturan ayak seslerimizi dinleyerek salona doğru yürüyoruz. (AA, s. 125)

Şıkırdatıp: Paralarını şıkırdatıp okşayan sarrafın eli, mikroskobik mesâîsini bir keşifle noktalayan âlimin kafası, hasmını yenmek hırsıyla güreşen bir pehlivanın bâzusu,

hatta bir et pıhtısı gibi yerde sürünen sakat bir dilencinin alil vücûdu bile bir aşk kuvvetiyle sevk ve tahrik olunmaktadır. (AA, s. 126)

Hasmını yenmek hırsıyla: Paralarını şıkırdatıp okşayan sarrafın eli, mikroskobik mesâîsini bir keşifle noktalayan âlimin kafası, hasmını yenmek hırsıyla güreşen bir pehlivanın bâzusu, hatta bir et pıhtısı gibi yerde sürünen sakat bir dilencinin alil vücûdu bile bir aşk kuvvetiyle sevk ve tahrik olunmaktadır. (AA, s. 126)

Mevsimin tesiriyle: Kimini güneş yükseklere çeker, bulut deriz; kimi buluttan düşer, yağmur deriz; kimi karaların arkasına sıkışır, göl deriz; kimi mevsimin tesiriyle donar, kar, buz deriz... (AA, s. 127)

Bilerek bilmeyerek: İşte Madam, bilerek bilmeyerek her insanın da gâyesi aşktır; fakat bir damla suyun başından geçen mâcerâlar gibi, o da bu gâyeye çok defa o kadar dolaşık, çapraşık yollardan gider ki, nereye ve niçin gittiğini kendi de bilmez. (AA, s. 127)

Damla damla: Damla damla dolan bir kadeh gibiyim; o, bu kadehi kendi eliyle doldurduğunun farkında değil. (AA, s. 128)

Kuvvetle: Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bu kadar, süratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Sık sık: Müdür daha birçok havâdisler verecekti; fakat Madame Maurain’le tam saat onda otelin önünde buluşmak ve Uludağ civârında bir tetkik gezisine refâkat etmek için sözleştiğimden, sık sık saate bakıyordum. (AA, s. 129)

Şaşkın: Yürüdük; çocuk, belki de mânâsını ebediyen anlayamayacağı bu cevapla şaşkın arkamızdan bakıyordu. (AA, s. 129)

Meşhur olmaya yeltenmeden: Meşhur bir ressam, birgün bana: Hakîki büyükler meşhur olmaya yeltenmeden meşhur olanlardır, demişti. (AA, s. 129)

Yorulmadan, usanmadan: Benim yorulmadan, usanmadan gece gündüz akan küçük şelâlem. (AA, s. 130)

Su sesini duyarak: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Attan atarak: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Uçup: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Oradan oraya koştukça: Hatta yollarda da çalışmasıyle meşgul olmuyorum; ilim dünyâsını alâkadar edecek mevzûlarını toplamak için atından atladıkça, yalnız bu çâlak vücûdun inip binmesini ve oradan oraya koştukça da rüzgârın önüne katılmış bir demet çiçek gibi sağa sola serpilmesini seyrediyorum. (AA, s. 130)

Gidip: Şu anda karşıdaki tarlayı çapalayan adamın gidip elini öpmek ihtiyâcını hissediyorum. (AA, s. 131)

Şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp: Hatta şimdi, şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp onlarla bir arkadaş gibi konuşmak, zevklerine iştirak etmek ve kendi zevkimle de onları neşelendirmek istiyorum. (AA, s. 131)

Kendi zevkimle: Hatta şimdi, şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp onlarla bir arkadaş gibi konuşmak, zevklerine iştirak etmek ve kendi zevkimle de onları neşelendirmek istiyorum. (AA, s. 131)

Kahveciden öğrenerek: Atların etrâfında toplanan çocuklardan en hoşuma giden, altın kafalının ismini kahveciden öğrenerek çağırıyorum. (AA, s. 132)

Donuk donuk: Fakat sanki, gelme, orada kal, demişim gibi, donuk donuk yüzüme bakıyor ve yerinden kımıldamıyor. (AA, s. 132)

Dönüp: Bu defa altın kafa, dönüp bakmıyor bile. (AA, s. 132)

Korkmadan: Korkmadan hayvanların kuyruklarını çekiyor, karınlarının altından geçiyor, yeni ve temiz koşumlarına ellerini sürüp sürüp okşuyor. (AA, s. 132)

Sürüp sürüp: Korkmadan hayvanların kuyruklarını çekiyor, karınlarının altından geçiyor, yeni ve temiz koşumlarına ellerini sürüp sürüp okşuyor. (AA, s. 132)

Sağa sola savrulup: Ötekilerin hepsi, rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi bir daha yerlerine avdet etmemek üzere sağa sola savrulup giderler. (AA, s. 134)

Bir mâzeret bularak: Madame Maurain bugün otomobille Uludağ'a gitti; fakat ben bir mâzeret bularak şehirde kaldım. (AA, s. 134)

Çağrılmadan, kendi isteğimle: Bu akşam otelde, ilk defa yalnız yemek yiyecek; ben vâliye gideceğim, çağrılmadan, kendi isteğimle. (AA, s. 134)

Şaşıarak: Vâli, hiç beklemediği bir zamanda beni karşısında görünce şaşıarak yerinden fırladı. (AA, s. 135)

Vâlinin ehemmiyet verdiği bir şahısla alâkalı görünmeyifırsat ve nîmet bilerek: Karşısındakine yaranmak siyâsetini güden bir tabldot misâfir, vâlinin ehemmiyet verdiği bir şahısla alâkalı görünmeyi fırsat ve nîmet bilerek hemen atıldı. (AA, s. 136)

Her kaldırdığınız taşın altından çıkmak merakıyla: Her kaldırdığınız taşın altından çıkmak merâkıyla konuşan ukalâlar, karşısındakine yaranmak için kendi düşüncelerinin aksini harâretle müdâfaa edenler, korktuğun ve uzak bulunmak istediğim kimselerdir. (AA, s. 136)

İğnelenmiş gibi silkinerek: Râsim Bey'e Şermin'in hastalığını soruyorum; iğnelenmiş gibi silkinerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 136)

Harâretle: Her kaldırdığınız taşın altından çıkmak merâkıyla konuşan ukalâlar, karşısındakine yaranmak için kendi düşüncelerinin aksini harâretle müdâfaa edenler, korktuğun ve uzak bulunmak istediğim kimselerdir. (AA, s. 136)

Neşe ve harâretle: Tebriklerimi neşe ve harâretle kabul etti. (AA, s. 137)

Tam: Herhalde kızcağız onu tam yakalamış. (AA, s. 137)

Baş başa: Misâfirlerle berâber bende kalktım; Râsim Bey'le baş başa kalmak, aradığı sual sormak fırsatını eline vermek olacağı için kendimde bu suallere cevap vermek kudretini bulamayarak gitmek istedim. (AA, s. 137)

Bu suallere cevap vermek kudretini bulamayarak: Misâfirlerle berâber bende kalktım; Râsim Bey'le baş başa kalmak, aradığı sual sormak fırsatını eline vermek olacağı için kendimde bu suallere cevap vermek kudretini bulamayarak gitmek istedim. (AA, s. 137)

Durgun durgun: Durgun durgun yüzüme bakıyordu. (AA, s. 138)

Aksi aksi: Aksi aksi yüzüme bakıyordu. (AA, s. 138)

Üst üste doğru dürüst sebep göstermeden: İki gün üst üste doğru dürüst sebep göstermeden kaçan bir adama, bu mektubun kuru ifâdesi çoktu bile. (AA, s. 139)

Seni de berâber, seni de berâber! diye: Seni de berâber, seni de berâber! diye püskürdüğü ateş sağnağını mı durdurabilmişim, yoksa bir ağacın en ince dalına kadar kol atan sarmaşık gibi, bütün varlığıma süratle dolanmış, bu acâyip kuvvetin hücumuna mı karşı koyabilmişim? (AA, s. 139)

Serbest olduğumu yazarak: Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değil, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Giyinerek: Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değil, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Ayak seslerimi duyarak: Ayak seslerimi duyarak başını çevirdi, göz göze geldik; fakat beni görmekle, yüzündeki hazin mânâyı değiştirmeye lüzum görmedi. (AA, s. 139)

Mücehhez: Zâten ne söyleyebilirdim ki... o sormuyor, bütün sorulacak suallerin cevâbını kendinde bulan bir sükûnla mücehhez görünüyordu. (AA, s. 140)

Dönüp: Biz yanlarından geçerken dönüp bakmadılar bile. (AA, s. 140)

Aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile: Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü. (AA, s. 141)

Kibrit çakarak: Karanlık bir hücreye ben kibrit çakarak ışık verdim. (AA, s. 141)

İstifâde ederek: Ona nasıl da; suâlim gelişigüzel değil, fakat muhâkememin bir anlık gafletinden istifâde ederek kaçırılmış bir söz... diyebilirim? (AA, s. 141)

Atımı sürerek: Atımı sürerek yanına kadar sokuluyorum: başını çevirip bakmıyor. (AA, s. 141)

Başını çevirip: Atımı sürerek yanına kadar sokuluyorum: başını çevirip bakmıyor. (AA, s. 141)

Bütün sesimle: Bütün sesimle bağıryorum: -Koşmayın yollar çamur... (AA, s. 142)

Korkarak: Fakat gene bir an aklımın araya giren ihtârından korkarak kollarıma emir veriyorum: Bırak o senin değildir; ölüsü bile senin değildir... (AA, s. 144)

Bir ana intimâmıyle: Onu bir ana intimâmıyle nasıl kaldırıyor, oturtuyor, yarasını sarıyorum? (AA, s. 144)

Beni üzmüş olduğunu söyleyerek: Bilhassa beni üzmüş olduğunu söyleyerek özür diliyor. (AA, s. 144)

Sükûn ve muhâkeme selâmetiyle: Şimdi, bir an evvelki ben değilim; sükûn ve muhâkeme selâmetiyle dolanmışım. (AA, s. 144)

Müşkülâtla: Fakat yardım etmeme rağmen müşkülâtla yürüyor, yarası kanamış, sardığım mendil kıpkırmızı. (AA, s. 145)

Yaya: İkimiz tek beygire kalıyoruz; daha doğrusu ben Çekirge'ye kadar yaya yürüyorum. (AA, s. 145)

Son defa olarak: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştihakla seyrediyorum. (AA, s. 145)

Karşı karşıya: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştihakla seyrediyorum. (AA, s. 145)

Nihâyetsiz bir iştihakla: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştihakla seyrediyorum. (AA, s. 145)

Canını yakarcasına: Küçük, nârin, seyyal elini, bırakmamak için canını yakarcasına sıkıyorum. (AA, s. 146)

Hiçbir şey söylemeden: Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Korku ve azimle: Büyük bir tehlike karşısında kalmış gibi korku ve azimle:

-Hayır, hayır, imkânı yok. Hem hasta değilim ki.. diyor. (AA, s. 146)

Süzülüp: Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Baştan aşağı: Gözlerimi kapadım, bu dümdüz bembeyaz kâğıdı içimi baştan aşağı okudu. (AA, s. 147)

Kendisini Mudanya'dan çağırdıklarını söyleyerek: Sâlih bir tarla meselesi için kendisini Mudanya'dan çağırdıklarını söyleyerek iki gün izin istiyor. (AA, s. 147)

Rahat: Beni yalnız bırakacağı için o kadar müteessir ki, içi rahat olsun diye:

-İstersen bir hafta kal Sâlih, ben yemeklerimi otelde yerim, sen hiç merak etme; diyorum. (AA, s. 147)

Sevinerek: Sevinerek çıkıp gidiyor. (AA, s. 148)

İyiden iyiye: Buradan yedi buçukta hareket ettik ya, epey gittik yolda iyiden iyiye hastalandı. (AA, s. 148)

Hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek: Fakat biraz sonra konuşamayacak hale geldiğini ve hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek geri döndüm. (AA, s. 148)

Doğruca: Bu saatte oteller müşteri almaz; onun için hastayı doğruca size getirdim. (AA, s. 149)

Bütün gayretlerimizle: Birbirimizden kaçtığımız, hudutsuz bir ıztırâba rağmen bütün gayretlerimizle kaçtığımız halde niçin kaçamamıştık? (AA, s. 149)

Aynı surette: Kaplumbağa sırtındaki kabuğunu nasıl taşırsa, biz de mukadderâzımızın, varlığımızdan kopmayan yükünü aynı sûrette sürüklüyor, taşıyorduk. (AA, s. 149)

Tahammül edemeden: Sabahleyin birbirini görmeye bile tahammül edemeden ayrılan iki vücut, hedefe saplanan bir ok gibi dönmüş dolaşmış ve birbirinin kalbine düşmüştü. (AA, s. 149)

Çekip: Hayır, hayır sâde Gemlik'ten değil, tâ Fransa'dan da çekip getiren gene o. (AA, s. 150)

Cevapsız olarak: Daha neler söylediğimi pek bilmiyorum; fakat beni mutlak bir sessizlikle, cevapsız olarak dinliyor ve iyileşinceye kadar Bursa'da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman da aynı sükûnu muhâfaza ediyor. (AA, s. 150)

İsyanla: O zamâna kadar cansız gibi yatan başı isyanla silkiniyor. (AA, s. 150)

Buradan çıkıp: Juliette tam sekizde buradan çıkıp otele gitmek istiyor ve kâh dalgalı bir deniz gibi hırçın, telâşlı, taşkın konuşuyor; kâh yaralı bir kuş gibi ölgün, muztarip şikâyet ediyor. (AA, s. 151)

Dalgalı bir deniz gibi hırçın, telâşlı, taşkın: Juliette tam sekizde buradan çıkıp otele gitmek istiyor ve kâh dalgalı bir deniz gibi hırçın, telâşlı, taşkın konuşuyor; kâh yaralı bir kuş gibi ölgün, muztarip şikâyet ediyor. (AA, s. 151)

Yaralı bir kuş gibi ölgün, muztarip: Juliette tam sekizde buradan çıkıp otele gitmek istiyor ve kâh dalgalı bir deniz gibi hırçın, telâşlı, taşkın konuşuyor; kâh yaralı bir kuş gibi ölgün, muztarip şikâyet ediyor. (AA, s. 151)

Heyecanla: Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Şamdana uzanan elini tutarak: Ben bu hayal, bu rüyâ âleminin biraz daha uzamasını istiyorum ve mumu üflemek için şamdana uzanan elini tutarak mâni oluyorum. (AA, s. 151)

Avucumun içinden çekerek: Fakat şamdana uzanan elini, avucumun içinden çekerek masanın üstünden bir kâğıt alıyor ve:

-Bu bir telgraf... diyor. (AA, s. 151)

Gidip: Gene gözlerinde o tahammül edilmez yalvarış var; gidip yanına oturuyorum. (AA, s. 152)

Israrla ifâde ile: Sesine koyduğu en ısrarla ifâde ile yalvarıyor. (AA, s. 152)

Hissimize kapılmadan: Söndürmeyin Cemil Bey, birbirimizi iyice görelim ve hissimize kapılmadan karar verelim. (AA, s. 153)

Hiçbir ıztırâbın ihtivâ edemeyeceği bir acı ile: Gülüyor; hiçbir ıztırâbın ihtivâ edemeyeceği bir acı ile gülüyor. (AA, s. 153)

Evinizin eşiğinden girmeden: İsterseniz evinizin eşiğinden girmeden döner tekrar Bursa'ya gelirim. (AA, s. 154)

Aynı tarzda mâdenî bir kat'iyetle: Aynı tarzda mâdenî bir kat'iyetle devam ediyor. (AA, s. 155)

Bu ağaran günütip: Bu seslerden, bu uyanıştan inciyorum, bu ağaran günü itip gene geceyi geri getirmek istiyorum. (AA, s. 155)

Yatak odama gidip: Yatak odama gidip giyiniyorum ve onu yalnız bırakarak, alaca karanlıkta sokağa çıkıyorum; pencereden bana bakıyor ve gülümsüyor. (AA, s. 155)

Onu yalnız bırakarak: Yatak odama gidip giyiniyorum ve onu yalnız bırakarak, alaca karanlıkta sokağa çıkıyorum; pencereden bana bakıyor ve gülümsüyor. (AA, s. 155)

Genç kızı bıçaklayarak: Onun da bir sevgilisi varmış, günün birinde zorbanın biri genç kızı bıçaklayarak kaçmış. (AA, s. 156)

Sağdığı sütü göstererek: Başını çevirip beni görünce, sağdığı sütü göstererek:

-Beyim, sıcak sıcak bir maşrapa içiver şundan, dedi. (AA, s. 156)

Yazdığım kâğıdı vererek: Sütü Hasan'ın elinden aldım ve yazdığım kâğıdı vererek onu şoför Fahri'ye gönderdim, kendim de eve döndüm. (AA, s. 156)

Ne bugünkü kadar zevkle ne de bugünkü kadar ıztırapla: Bu evin eşiğini ne bugünkü kadar zevkle ne de bugünkü kadar ıztırapla atladığım olmuştur. (AA, s. 156)

Dizlerindeki battâniyeyi atıp: Dizlerindeki battâniyeyi atıp ayaklarını yere basıyor ve elimi arayarak tutuyor. (AA, s. 156)

Elimi arayarak: Dizlerindeki battâniyeyi atıp ayaklarını yere basıyor ve elim arayarak tutuyor. (AA, s. 156)

Kapıda duran otomobilin hırıltısından: Vaktin geldiğini, kapıda duran otomobilin hırıltısından anlıyoruz; gözleri bir mahkûm yalvarışı ile yüzümde duruyor, yavaşça:

-Gidelim! diyor. (AA, s. 157)

Yavaşça: Vaktin geldiğini, kapıda duran otomobilin hırıltısından anlıyoruz; gözleri bir mahkûm yalvarışı ile yüzümde duruyor, yavaşça:

-Gidelim! diyor. (AA, s. 157)

Kolunu masaya doğru uzatarak: Juliette kolunu masaya doğru uzatarak şamdanı kendine çekiyor ve mumu üfleyerek bu dâvânın nihâî hükmünü vermiş oluyor. (AA, s. 157)

Mumu üfleyerek: Juliette kolunu masaya doğru uzatarak şamdanı kendine çekiyor ve mumu üfleyerek bu dâvânın nihâî hükmünü vermiş oluyor. (AA, s. 157)

Kendiliğinden: Juliette'in istediği ve benim kabul etmediğim teklif, kendiliğinden yerini buldu. (AA, s. 158)

Bir kahveye girerek: Vapur, ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar sâhilde durdum, sonra bir kahveye girerek defterimin şu son satırlarını yazdım. (AA, s. 158)

Başını eğmiş: Başını eğmiş bir şeyler karalıyor, tebessüm uyandıracak kadar ciddî. (AA, s. 159)

Dört elle: Bizim de dört elle sarıldığımız hatta bütün varlığımızı harcayarak savaştığımız, öyle şeyler var ki, şu çocuğun yazı yazması kadar gülünç. (AA, s. 159)

Bütün varlığımızı harcayarak: Bizim de dört elle sarıldığımız hatta bütünvarlığımızı harcayarak savaştığımız, öyle şeyler var ki, şu çocuğun yazı yazması kadar gülünç. (AA, s. 159)

Sonsuz: Gerçi ben de bir taraftan dolan bir taraftan boşalan bir havuz gibi, sonsuz bir alıp vermenin şekvâsına mahkûmum. (AA, s. 160)

Fransızca olarak: Cebinden küçük bir paket çıkardı ve Fransızca olarak:

-Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

Çekilip: Cebinden küçük bir paket çıkardı ve Fransızca olarak:

-Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

Münâsip: Sizi de kendimi de fazla heyecana sevketmemek için bu şekilde tanışmamızı münâsip gördüm. (AA, s. 161)

Yırtıp: Getirdiğim pakette, Juliette'in size hitâben yazdıktan sonra yırtıp sepete atmış olduğu kağıtları gizlice toplayıp birleştirmek sûretiyle vücûda getirdiğim bir deftercik vardır. (AA, s. 161)

Gizlice: Getirdiğim pakette, Juliette'in size hitâben yazdıktan sonra yırtıp sepete atmış olduğu kağıtları gizlice toplayıp birleştirmek sûretiyle vücûda getirdiğim bir deftercik vardır. (AA, s. 161)

Dürüst: Fakat şunu söylemek isterim ki, hiç de dürüst görünmeyen bu hareketimle, yeğenimin esrârına el uzatmış olmuyorum; zîra onun hiçbir sırrı yoktur ki, çeşmenin bütün suyu içinden akan bir oluk gibi, benden gelip geçmiş olmasın... (AA, s. 161)

Daha uzun: Juliette'in defterinin sonunda sizinle tekrar ve daha uzun konuşacağım. (AA, s. 162)

Peşin olarak: Yanlız peşin olarak şunu söyleyeyim ki, sizi görmek ve sizinle konuşmak, iki senedir zebûnu olduğum bir arzudur; bunun için de bir Türkiye seyâhati değil, bir Himalâya seferi lâzım gelseydi, belki gene yapardım; zîra, siz, yeğenimin, muhayyilemde çizdiği eşsiz insansınız. (AA, s. 162)

Bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla: Eğer şu dakîkada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydin? (AA, s. 162)

Tereddüt etmeden: Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiyse, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümüllü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Çabuk çabuk: Zevkler, ıztıraplar, azaplar, beklenmedik hâdiseler, seyâhatler, hâsılı gündelik hayâtın tabîî şartlarını herhangi bir sûretle aşan vak'alar, ruhta vakitsiz bir olgunlaşma ve hisleri çabuk çabuk işleyip istikrâra götürme yolunda en kavî âmiller, en usta sebeplerdir. (AA, s. 163)

Bu hâdiselerin diline lüzum kalmadan: Fakat ben bütün bu hâdiselerin diline lüzum kalmadan, onların hâsıl edeceği netîceyi sende buldum, seni tanımakla buldum, dersem, bana gülen olur mu? (AA, s. 164)

Seni tanımakla: Fakat ben bütün bu hâdiselerin diline lüzum kalmadan, onların hâsıl edeceği netîceyi sende buldum, seni tanımakla buldum, dersem, bana gülen olur mu? (AA, s. 164)

Âvâre: Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşıyla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Baştan başa: Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşıyla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Önüme katar: Evet, amcam sabit köprüler gibi dümdüz ve hareketsiz bir karakterin sâhibidir; fakat ben taşıdım mı, onu önüme katar götürürüm. (AA, s. 165)

Üşenmeden, bıkmadan: Zavalıcık buna da tahammül eder ve sükûnetimi bekler, üşenmeden, bıkmadan, tekrar, o yerinden kımıldamayan köprüsünü kurar. (AA, s. 165)

Genç yüzüne hiç yakışmayan bir ihtiyar ifâde ile: Genç yüzüne hiç yakışmayan bir ihtiyar ifâde ile beni dinledi; ciddiyeti beceremeyen zayıf mizâcına bir sahne artisti ağırlığı vererek:

-Peki ama Juliette, Cemil Bey bunları duymuyor ki memnun olsun, hoşuna gitsin... dedi. (AA, s. 165)

Ciddiyeti beceremeyen zayıf mizâcınabir sahne artisti ağırlığı vererek: Genç yüzüne hiç yakışmayan bir ihtiyar ifâde ile beni dinledi; ciddiyeti beceremeyen zayıf mizâcına bir sahne artisti ağırlığı vererek:

-Peki ama Juliette, Cemil Bey bunları duymuyor ki memnun olsun, hoşuna gitsin... dedi. (AA, s. 165)

Şöyle böyle: Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Tembel ve haylaz olarak: Fakat o, âile muhîtinin müsâmahakâr ve gevşek terbiyesini sâiistîmal edecek bir tabiatla olmadığı için, kötü ve ahlâksız bir adam olmamış, yalnız bir hayli tembel ve haylaz olarak büyümüştür. (AA, s. 166)

Sokulgan ve çalışkan: Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâmaha görmüştür. (AA, s. 166)

Meslek seçme zamânına varmadan: Henüz tahsîli, meslek seçme zamânına varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Sâkin, duru gözleriyle: Henüz tahsîli, meslek seçme zamânına varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Babamın tazyikiyle: Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyikiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

Dertli: Kimsenin derdini dinlemeyen gamsız başı, şimdi bizzat dertli oldu, çünkü mâcerâmı biliyor ve ona kendi görüşü zâviyesinden baktığı için bana acıyor. (AA, s. 167)

Böyle üzgün: Ben amcamı, ne babasını, ne de babasından daha ileri olan babamı kaybettiği zaman bile böyle üzgün görmüştüm. (AA, s. 167)

Bir başka hüviyetle: Benim derdim ona o mertebe tesir etti ki mâcerâmı öğrendiğinden beri âdeta bir başka hüviyetle karşımda görüyorum. (AA, s. 167)

Bir bir: Ben de işte günün birinde bu görünmeyen kuvvetin, benim kuvvetimi mat eden buyruğu altında ona, Bursa kitabının âteşin sahifelerini bir bir çevirdim. (AA, s. 168)

Devirerek, iterek: Dün Max Amca'ya senden bahsettim; daha doğrusu, taşan ve köprülerini sürüp götüren bir nehir gibi içimin ferânından, karşıma gelen her şeyi devirerek, iterek sürükledim götürdüm. (AA, s. 165)

Bir bikkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek: Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman işimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bikkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

Açıkça: Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman işimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bikkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

Kendince kaybolmamış olduğumu farzederek: Kendince kaybolmamış olduğumu farzederek memnun oluyordu. (AA, s. 169)

Hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak: Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için:

-Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek? Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

Hayretle: Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için:

-Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek? Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

Merhametle: Beş yaşındaki bir generale, hakîkî bir general nasıl merhametle gülerse şöhretinin, yaldızlı kaftanı içinde salınıp gezen meşhurlara da hakîkî insanlar öylece gülümsemektedir. (AA, s. 170)

Feryatlarla: Seni beklemek, seni istemek, öyle bir tahassür ki, ben bu hasreti, her biri damarıma takılmış bir diken gibi feryatlarla çekiyor; çekiyorum... Fakat kopmuyor. (AA, s. 170)

Tuhaf: Ben de ne tuhaf konuşuyorum? (AA, s. 170)

Törpüleyip: Gerçi evvelce de ilim sâhibi idim, fakat şuna kâni oldum ki, ilim, sâde cehli törpüleyip eritiyor; fakat hiç hayâtını allak bullak eden şüpheyi silemiyor. (AA, s. 171)

Kapalı ve karışık: Bilmem ki, seninle kapalı ve karışık mı konuşuyorum? (AA, s. 171)

Açık, daha sâde ve düz: Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir “müo” kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Duygular yoluyla: Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir “müo” kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Samîmî bir ferâgat ile: Ancak mânâyı gizleyen bu perde, samîmî bir ferâgat ile kendi esâretimizden kurtulduğumuz zaman kalkıyor. (AA, s. 171)

Talebi suretinde: Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Şevkle: Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Talebimi insan sûretinde gizlenmiş görerek: Ben de büyük ve yakıcı bir aşka şiddetle muhtaç olduğum gün, talebimi insan sûretinde gizlenmiş görerek ona koştum ve atıldım. (AA, s. 172)

Çaldığı hazîneyi göğsünde saklayarak: Artık kimseye içimden; yüreğimdakilere söz etmiyorum, tıpkı, çaldığı hazîneyi göğsünde saklayarak kaçan ve izini belli etmemek için hırsız arayanlarla berâber: Tutun, tutun hırsız var! diye bağırarak kimseye benziyorum. (AA, s. 172)

Doğruca kalkıp: Esâsen istemiş olsam, bütün bunları söylemezdim ve doğruca kalkıp sana gelirdim. (AA, s. 173)

Senden kaçmak için attığım her adımla: Senden kaçmak için attığım her adımla, sana biraz daha yaklaştığımı hissediyorum. (AA, s. 174)

Aksülamelle neticelenerek: Belki de bu kayıtsızlıktır ki etrafta aksülamelle neticelenerek, daha ciddî, daha kuvvetli tâkip ve alâkalara sebebiyet vermiş ve yıllar geçtikçe ondan sevgi sadakası isteyenler eksilmemiş artmıştır. (AA, s. 175)

Farkında olmayarak: Ben bile onun hayret verici değişikliği karşısında, farkında olmayarak değişmek lüzûmunu hissetmiştim ki günün birinde kendimi bambaşka bir insan olarak buldum. (AA, s. 175)

Bambaşka bir insan olarak: Ben bile onun hayret verici değişikliği karşısında, farkında olmayarak değişmek lüzûmunu hissetmiştim ki günün birinde kendimi bambaşka bir insan olarak buldum. (AA, s. 175)

Hayret, hiddet ve korku ile: İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret, hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Böyle boş ve uzun: Azîzim Cemil Bey, asıl söylemek istediğim şeyi söylemeye çekindiğim içindir ki sizinle böyle boş ve uzun konuştum. (AA, s. 176)

Sıkılmadan: Juliette'in amcası olduğum için beni sıkılmadan dinlediğinizi tahmin ediyorum. (AA, s. 176)

Pek geri, sönük ve çocukça: Meşrebiniz, ahlâkınız hakkında kâfi mâlûmâta sâhip olduğumdandır ki sözlerimi de ne yolda karşılayacağınızı tahmin ediyorum: Bütün bu

konuşmadan maksadım, sizi Juliette'in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o merteye tanımış kimselersiniz ki bir üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum: Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

Uzun: Meşrebiniz, ahlâkınız hakkında kâfi mâlûmâta sâhip olduğumdandır ki sözlerimi de ne yolda karşılayacağınızı tahmin ediyorum: Bütün bu konuşmadan maksadım, sizi Juliette'in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o merteye tanımış kimselersiniz ki bir üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum: Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

Bir yıldırım süratiyle: Cemil Bey, Juliette, cenup vilâyetlerine yaptığı bir seyâhatte birdenbire hastalanmış; bana haber gelip de yanına gidinceye kadar hastalık bir yıldırım süratiyle ilerlemişti. (AA, s. 176)

Toplu olarak: Konuşabildiğimiz tek sözün, isminiz olduğunu söylersem, zannediyorum ki size, günlerce anlatabileceğim sözlerin delâlet edeceği mânâyı, toplu olarak ifade etmiş olacağım. (AA, s. 176)

Sizi teneffüs, sizi terennüm ederek: Bilhassa son zamanlarda yalnız sizi teneffüs, sizi terennüm ederek yaşıyordu ve bu kadın, hayatta tek dostum; tek arkadaşım, tek sevdiğim insan olmasına rağmen, artık Juliette ölse, ıztırâbın bu derecesine tahammül edilemez, dediğim günler olmuştur. (AA, s. 176)

Dönerek: Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek tekrar ziyâretiniz e geleceğim. (AA, s. 177)

3.1.2.2. Durum Bildirme Zarfları

3.1.2.2.1. Pekiştirme Bildirenler

Büsbütün: Bu tok gözlülüğe, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman ise, büsbütün şaşırdı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüzüme baktı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâşla:

- Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldım. (AA, s. 26)

Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Aptallığına hükmettiren sarkık, şiş dudakları, yorgunluktan büsbütün gevşemiş, küçük, derin gözleri büsbütün derinlere çekilmişti. (AA, s. 48)

Çocuğumu, çocuğumun tâze yüzünü görmek için yalvardıkça, lohusanın başı büsbütün eğiliyor ve kızımın yüzünü büsbütün kapatıyordu. (AA, s. 82)

İhtiyarlıkla gençliğin harp hâlinde olduğu bu yüzün, uyku içinde hâkim olamadığı adaleleri büsbütün şişkin ve yorgun görünüyor ve ihtiyarlığın zaferini açıkça ortaya koyuyordu. (AA, s. 84)

Fazla olarak bayağı kelimelerle devam eden bir şakalaşma sahnesinde sonra, pespâye bir kitap sorulması büsbütün çileden çıkardı. (AA, s. 86)

Babamın ölümünden sonra ise o, büsbütün bana kaldı. (AA, s. 167)

3.1.2.2.2. Kesinlik Bildirenler

Hiç ama hiç: Kiminin duyduğu, kiminin hiç ama hiç duymadığı bir ses, herkese aynı dersi tâlim ediyor, söylüyor, bütün mevcûdâtın dili ile bar bar bağırarak söylüyor: “Beni inceleyin, ben kör ve sağır değilim.” (AA, s. 24)

Asla: Halbuki içimizi yoran hâdiselerin bizi ne mertebe yükselttiğini asla hesâba katmayız da, baş aşağı yuvarlayan alkış ve sitâyîş uçurumuna kendimizi atarız. (AA, s. 49)

Yüzünün ifâdesine hiçbir sun’ilik karıştırmamış, uzak, çekingen ve resmî görünmek için asla kuvvet sarfetmiyor. (AA, s. 145)

Elimize bulaşan iyi veya fenâ kokuları çıkarmak için suyumuz ve sabunumuz var, fakat içimizin kokusunu giderecek kuvvetse asla! (AA, s. 169)

Bir daha: Bu sözden sonra açtığı uzun bir bahsi, tek başına sürükleyerek aynı mevzûa bir daha dönmedi. (AA, s. 111)

3.1.2.2.3. Karşılaştırma Bildirenler

Hiç: Ben, babamı üç, annemi de on iki yaşında kaybettikten sonra, hiç evlâdı olmayan amcama mal oldum. (AA, s. 18)

Hele reddetmiş olduğum o koltukta hiç oturamazdım. (AA, s. 22)

Fakat gene günün birinde amcam, bambaşka, hiç beklemediğim yeni bir hücum planıyla tekrar karşıma çıktı: Beni evlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Hasebinden nesebinden hiç söylemiyor. (AA, s. 27)

Kış uzasa, çok uzasa, baharı hiç istemiyorum. (AA, s. 31)

Teyzemle annem, belki de dünyâda birbirine hiç benzemeyen iki kardeştir. (AA, s. 33)

Zîra beni kendi dâmâdı olarak görmeyi belki şimdiye kadar hiç düşünmemişti. (AA, s. 33)

Gerçi rahmetli annen, daha Kadriye ufacıkken böyle bir arzuda bulunurmuş, ama ben hiç münâsip görmem. (AA, s. 33)

Hiç sesi çıkmıyordu yâhut çikamıyordu. (AA, s. 34)

O, yalandan hiç hoşlanmadığımı o kadar çabuk öğrendi ki, ne söylesem derhal inanır. (AA, s. 38)

Hatta pek değil, hiç. (AA, s. 38)

Fakat hiç kâbil değil mi? (AA, s. 46)

Fakat o, şişmanlığı yüzünden, yokuşa hiç gelemmez. (AA, s. 47)

Hiç konuşmadan Setbaşı'na geldik. (AA, s. 48)

Hiç konuşmadan Setbaşı'na geldik. (AA, s. 48)

Meşgul olduğum zamanlar hiç konuşmaz. (AA, s. 56)

Artık yerde hemen mi hiç kar kalmadı gibi bir şey; bugün sokağa, daha doğrusu Hüdâvendigâr avlusuna gitmek istiyorum. (AA, s. 63)

Hani meşhur hikâyedir, hiç fil görmemiş birkaç kişiyi karanlıkta bir filin yanına sokmuşlar. (AA, s. 72)

Böyle olmakla berâber, evlilik iddianıza karşı hiç hürmetsizlik etti mi? (AA, s. 79)

Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cüretkârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Sâlih mektubu bitirinceye kadar da gene karşımda oturdu ve hiç konuşmadı. (AA, s. 84)

Râsim Bey, husûsî hayatında beni ne kadar arar ve isterse, resmî işlerinde çok saygılıdır, herhangi bir mükellefiyete sokmayı hiç düşünmez. (AA, s. 95)

Kuluçkanın sıcak ve yumuşak tüyleri altındaki yumurta bile daimî bir intizaz ve faâliyetle olursa, hilkatın şuurla teşhiz ettiği insan için, Sâlih'in tasavvur ettiği sükûn veistirâhat cihânı hiç olur muydu? (AA, s. 103)

Bu kadar süratle değişebilen his maskesine hiç tesâdüf etmedim. (AA, s. 105)

Genç kadın o kadar canlı ve heyecanlı konuşuyor ki, bu tatlı sesi susturmamak için yalnız dinledim, hiç cevap vermedim (AA, s. 109)

Esâsen kanâatlerini her önüne gelene ısrarla tekrarlamak, bunu bir illet hâline sokmak, hiç hoşuma gitmez. (AA, s. 116)

Onu görmekten, bugünkü kadar korktuğumu hiç hatırlamıyorum. (AA, s. 120)

Hiç olmazsa bahar, çiçek kokan bu serin geceden kaçsam... (AA, s. 125)

Bereket bu salonda hiç eksik olmayan misâfirler, bana cevap vermek, Râsim Bey'e de uzun sualler sormak fırsatını vermediler. (AA, s. 136)

Fakat duymamış gibi hiç aldırış etmedi ve ısrarla önde gitmekte devam etti. (AA, s. 140)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

İstersen bir hafta kal Sâlih, ben yemeklerimi otelde yerim, sen hiç merak etme; diyorum. (AA, s. 147)

Karşıdan tek lambasını yakmış bir otomobil geliyor; ben mehtaplı havalarda sun'î ışıkları hiç sevmem, kâbil olsa bütün aydınlıkları söndürürüm. (AA, s. 148)

Bir haftalık misâfirliğinizi karıma îzah etmek hiç de müşkül olmaz; o beni çok sever, binâenaleyh sevgisinden ferâgat değilse bile fedâkârlık bekleyebilirim. (AA, s. 154)

Aramızda bir kadın ve çocuk başı olduğunu biliyordum; fakat karınız, kocasıyla kendi arasında bir başka kadın olduğunu hiç bilmemelidir. (AA, s. 154)

Haydi söyleyin karınız beni hiç tanımayacak, bu kâbusu hiç hissetmeyecek değil mi? (AA, s. 154)

Vâkıâ bundan vazgeçmedim; fakat ne yolda ne de ayrılırken hiç konuşmayalım birbirimize bir şey söylemeyelim, diyor. (AA, s. 156)

Fakat şunu söylemek isterim ki, hiç de dürüst görünmeyen bu hareketimle, yeğenimin esrârına el uzatmış olmuyorum; zîra onun hiçbir sırrı yoktur ki, çeşmenin bütün suyu içinden akan bir oluk gibi, benden gelip geçmiş olmasın... (AA, s. 161)

Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

Gerçi evvelce de ilim sâhibi idim, fakat şuna kâni oldum ki, ilim, sâde cehli törpüleyip eritiyor; fakat hiç hayâtını allak bullak eden şüpheyi silemiyor. (AA, s. 171)

3.1.2.2.4. Tekrarlama Bildirenler

Hep: Bakan göz hep aynı göz, çevrilen sayfeler hep aynı kitabın sayfeleridir. (AA, s. 17)

Benim dilim ve sözüm tektir; hep aynı şeyi tekrar eder dururum. (AA, s. 24)

Fakat şu muhakkak ki hoşlandığımız da, hoşlanmadığımız da, hep o notaların evrilip çevrilmesinden ibâret! (AA, s. 30)

Vâlinin karısını öfkeyle işâret ederek: “Şu etleri heybe gibi sarkan şişman karı yok mu, işte kıskançlığından manevra çeviren hep o... ne yapıp yapıp kocasının yanına kimseleri sokmuyor...” diyor. (AA, s. 38)

Fakat iç yapılarına gelince, belki de asırlar onu bir adım ilerletmemiş; hep o zâlim hep o hunhar hep o hilekâr ve gaddar insan olarak kalmakta devam etmiştir. (AA, s. 61)

Binâenaleyh Şermin de ne kadar değişse, hoşluk ve sevimlilik kazanmış olsa, hep o Şermin, hep o tek su damlasıdır. (AA, s. 81)

Hep İzmir’den konuşuyoruz. (AA, s. 83)

Sâlih, yazılarımı ve kitap sandıklarıyla sıkı münâsebetimi, hatta İzzet Efendi'nin dükkânından alıp getirdiğim kitapları, hep mektep meşgalelerinin îcaplarından zannederek bu mütemâdî çalışmaya sebep olduğunu farzettığı mekteple arası hiç iyi değildir. (AA, s. 102)

Karşımda, uzun yâsemin ağızlığının ucundaki sigarasını içen bir köylü var; gözleri donuk bir ışık gibi fersiz ve yorgun, hep aynı noktaya bakıyor. (AA, s. 130)

Köy çocukları hep böyle, hayvanlara, aralarına karışan bir yabancından daha muhabbetli ve alâkalıdırlar. (AA, s. 132)

Gidiyor, gidiyor; hep gidiyor korkulu acâyip, ölçüsüz bir gidiş. (AA, s. 142)

Hep üç pencere arasındaki sedirdeyiz. (AA, s. 150)

Bursa bizi kucaklamış gibi... Saatlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum hep karanlıkta konuşuyoruz; yalnız derecesine bakarken ve pansumanını yaparken Sâlih'in şamdanını yakıyorum. (AA, s. 150)

Herkesin onu gördüğü gözden bende de olmasını ne kadar isterdim; yazık ki benim için Kadriye, hep o Kadriye... (AA, s. 160)

Gerçi şişman vücûdu pek zayıflamadı, hep yusuvarlak. (AA, s. 167)

Dünyânın en ücra köşesinde zincire bağlanmış olsa, ölse, yıllar asırlar da geçse, gene seni, hep seni isteyeceğine inanıyorum. (AA, s. 174)

Gene: Fakat çokluğu vücûda getiren de gene o birlik. (AA, s. 18)

Kızın yüzünde pempelik birden koyulaştı ve gene birdenbire o kadar hızla, solup kayboldu, yerini sarı, sapsarı bir renge bıraktı ki, âdeta korktum. (AA, s. 34)

İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırıyorum. (AA, s. 35)

Yoksa gene mektepteki çocukların birine mi verdiniz? (AA, s. 38)

Rüzgâr, baharın cisminden ne hayatlar ne tarâvetler, ne çimenler ve çiçekler çıkarıyor; fakat gene o rüzgâr, sonbaharın cisminden ne kıyâmetler ne harâbîler ne ölümler meydana getiriyor. (AA, s. 40)

Gurûrumuzu, kînimizi, hiddet ve hasedimizi, yâhut tamah ve neşemizi tahrik eden şeylere, değil aklımız dürbünü ile bakmak, hatta teleskopik bir görüşle de tetkik etsek, onlar gene hiç, gene gülünçten aşağı bir hiçtir. (AA, s. 44)

Bu devamlı alâka bana: Mevlâna'nın: "Rahat ümidiyle fâre deliğine de girsen, orada da gene bir kedi pençesi gelir seni bulur," sözünün canlı bir ifâdesi olduğunu ihtar ediyor. (AA, s. 46)

Vâli, bu akşam da gene, beni alıp getirmesi için uşağını göndermişti. (AA, s. 47)

Her istediğini yakalayıp ayaklarına getiren de, gene para... (AA, s. 48)

Fazîletin mükâfâtı kendinde olduğu gibi, kötülüklerin cezası da gene kendindedir. (AA, s. 54)

Maamâfih hava gene soğuk. (AA, s. 55)

Ahmet öldü derken, gözümüzü gene bahâneye, Ahmet'in ölümüne sebep olan hastalığa diyoruz. (AA, s. 57)

Ancak vakit vakit vâlden ve buradaki hesapsız dostlarımdan kaçıp Konya'ya, yâhut gene târihî şehirlerden birine nakletmek istemiyor değilim; kâh etrâfımın alâkasından bîzar oluyorum, kâh bu alâka da bir nevi durak, yorucu ve çetin bir yolda yürüyen kimsenin durup, geniş bir soluk alışı gibi yorgunluklarımı dinlendiriyor. (AA, s. 63)

Esâsen eşyâlara da gene ondan, onun temiz, duru ve çocuk varlığından geçmiş... (AA, s. 64)

Gene teessüfle söylüyorum ki, muhtevâsından, bende, bir tek kelime bile kalmadı. (AA, s. 67)

Halbuki son mektubunun o edebiyat yapmak isteyen hissî cümlelerini ısrarla kaç kere okudum gene de hâfızam bir cümlesini bile saklamadı. (AA, s. 67)

Bugün ben önde recep arkada içeri girdiğimiz zaman gene elinde bir kitap vardı. (AA, s. 70)

Fakat gene de tutunduğum onlar.. tesellî ve şifâ bulacak başka kapım yok.. (AA, s. 71)

Geçenlerde gene bu adamcağız meşhur bir müellife atıp tutuyor: Bu cemiyetin hayran olduğu akıl, bu mu herkesi arkasından sürükleyen büyük dimağ? diyordu ve bana gene: Okuma, okuma, boşuna vaktini geçirme! terânesini savuruyordu. (AA, s. 72)

Gene vaktimin az olduğu bir gündü. (AA, s. 73)

Bunun aşk olduğunu söylersem gene İzzet Efendi'yi hiddetlendirir miyim acaba? (AA, s. 73)

Gerçi o, aklı da beğenmiyor, fakat gene o akıl sâhiplerinden şifâ beklemek safdilliliğini de bırakamıyor. (AA, s. 73)

Gene îtiraf ederim ki genç kızın sesine bu kadar yakın ve dost bir mânâ hâkim olacağını tahmin edemezdim. (AA, s. 78)

Kadriye ne kadar uzakta da olsa, gene bana bu kadınlardan daha yakın. (AA, s. 80)

Elinde bir kağıt vardı; vermek istiyor, uzatıyor, gene geri çekiyor, mütemâdiyen:

-Beyefendi, şey beyefendi... diyordu. (AA, s. 81)

Sıkı sıkı tuttuğu kâğıdı gene uzatamadı; fakat birden dili çözölen bir dilsiz gibi:

-Şey beyefendi, müjde.. bir kızınız olmuş, bir kızınız. (AA, s. 81)

Sâlih mektubu bitirinceye kadar da gene karşımda oturdu ve hiç konuşmadı. (AA, s. 84)

Fakat vaktâki bir el, sâhile bağılı olduğum ipi çekiyor ve beni taşların, kayaların üstüne fırlatıyor, işte o zaman gene sepetliğim meydana çıkıyor, bomboş kalıyorum. (AA, s. 85)

Gene bir müşteri.. bu sefer kurtuldum artık. (AA, s. 88)

Dün gene bir kitap sormak için müdürle berâber gitmiştik. (AA, s. 88)

Bu küçük hâdiseden sonra, Nerîme gene konuşmasına devam etti ve muhâsebeci minnetle yerinden fırlayarak kızın sigarasını yaktı. (AA, s. 92)

Eğer kışa gene Bursa'da kalırsam tabî o zaman Kadriye de gelir. (AA, s. 94)

Vâli bey sizi hemen çağırıyor, dedi ve gene aynı süratle çıkıp gitti. (AA, s. 95)

İlerde, orta yaşlı bir adam daha duruyor ve küpeşteye dayanmış sarışın, genç bir kadınla gene aynı sırada, ağlayan çocuğunu susturmaya uğraşan bir kadın daha... (AA, s. 98)

Fakat gene birdenbire değişerek ciddileşiyor. (AA, s. 103)

Gene uysal ve mûnis. (AA, s. 106)

Cevapta geciktiğimi, gene onun çehresinin, ciddiyetten şikâyeteye dönen, hatta isyanla gerilen hatları haber veriyor. (AA, s. 106)

Bununla berâber, bütün acimiz ve çâresizliğimize rağmen gene de üstünde durduğumuz ilim kollarını genişletmek, eşelemek, araştırmak hem zevk hem de boynumuzun borcu. (AA, s. 109)

Akşam çayını gene berâber içiyoruz; üstünde aynı siyah elbise var. (AA, s. 111)

Güneşin renklendirdiği bir bulut kümesi gibi hafif ve parlak saçları gene omuzlarının üstünde. (AA, s. 111)

Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Genç kadın gene uyanıklığı temsil eden bir hassâsiyetle silâhlı. (AA, s. 118)

Maamâfih bu kıt aydınlık bile gene geceye heybetli bir saltanat vermiş. (AA, s. 122)

Ses, gene bir kutuptan, bir kutuba atlar gibi atik:

- Felsefî bir eserde okumuştum: “İnsanları hakîkata yaklaştıran, ya müz’ic ve kemirici azaplar, yâhut da aşktır,” deniyordu. (AA, s. 123)

Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

Şimdi şurada gene onu beklemekten gelen bir zevkle doluyum. (AA, s. 130)

Üçüncü bir tecrübeden gene kendimi alamadım. (AA, s. 133)

Bir ay evvel gene vâli beyefendinin devlethânelerinde görüşmüştük, o zaman daha toplu idiniz. (AA, s. 136)

Ah Cemil, gene başladın... sus, mürâînin sahte çehresi olmasa, merdin asil yüzünü neyle mukâyese ederdin? (AA, s. 136)

Fakat gene mültefit, gene lâzım olduğu kadar hiddetli değil. (AA, s. 137)

Gene de, bana fâik olan bu sükûnundan gelen kuvvetle, ilk sözü o söyledi. (AA, s. 140)

Şu anda her türlü sözün bu dâvâyı büsbütün çetinleştireceğini bildiğim halde, gene de konuşmak hatâsını tekrarlıyorum. (AA, s. 142)

Fakat gene bir an aklımın araya giren ihtârından korkarak kollarıma emir veriyorum: Bırak o senin değildir; ölüsü bile senin değildir... (AA, s. 144)

Bu gizleyişin altındaki sarîh mânâ da gene belli. (AA, s. 146)

Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Ben de yarım yamalak lisânımla: Tanımadığınız bir yerin hastahânesine gideceğinize, sizi gene Bursa'ya götüreyim orada vâli bey, Cemil Bey size bakarlar, dedim. (AA, s. 148)

Hayır, hayır sâde Gemlik'ten değil, tâ Fransa'dan da çekip getiren gene o. (AA, s. 150)

Sabahleyin gene aynı otelin aynı odasını bir hafta için tutamaz mıyız? diyor. (AA, s. 150)

Kâğıdı muma doğru daha ziyâde yaklaştırıyorum, gene bir şey görmüyorum. (AA, s. 152)

Gene gözlerinde o tahammül edilmez yalvarış var; gidip yanına oturuyorum. (AA, s. 152)

Benim tanıdığım Cemil, o kadar vicdanlı bir insandır ki, bu teklîfin sâhibi ben bile olsam, o gene iki aziz başa bu darbeyi vuramaz. (AA, s. 153)

Bu seslerden, bu uyanıştan inciyorum, bu ağaran günü itip gene geceyi geri getirmek istiyorum. (AA, s. 155)

Mâdemki Juliette son nefesini verdi, onun ölmüş dudakları gene benim. (AA, s. 158)

Atı ile hendeğe yuvarlanan genç kadının gene kalbi kalbimin üstünde ve dudakları dudaklarımın mahşeri içinde. (AA, s. 158)

Yalnız peşin olarak şunu söyleyeyim ki, sizi görmek ve sizinle konuşmak, iki senedir zebûnu olduğum bir arzudur; bunun için de bir Türkiye seyâhati değil, bir Himalâya seferi lâzım gelseydi, belki gene yapardım; zîra, siz, yeğenimin, muhayyilemde çizdiği eşsiz insansınız. (AA, s. 162)

Şu sana söylediğim sözler, bu deftere başlamak için tasarladığım yoldan gene bambaşka. (AA, s. 166)

Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çattığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneyi bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarladı durdu. (AA, s. 166)

Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyîkiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

Dünyânın en ücra köşesinde zincire bağlanmış olsa, ölse, yıllar asırlar da geçse, gene seni, hep seni isteyeceğine inanıyorum. (AA, s. 174)

Sizinle gene ben konuşuyorum Cemil Bey. (AA, s. 174)

Dâima: Bu duygu züğürtlüğüne rağmen, beni müstesnâ ve büyük bir alâka ile dâima tatmin etmeye gayret etti. (AA, s. 19)

Sâlih iskemlelere oturmayı saygısızlık addettiği için, bavulu kendi mevkiine daha uygun bularak dâima onun üstünde oturur. (AA, s. 25)

Yalnız vâlinin evine her gidişimde, genç ve güzel yeğeni dâima karşıma çıkar, yanımıza gelir. (AA, s. 38)

Biz insanlar, yorgunluksuz olduğu için dâima inişleri, sukutları, yükselişlerin, çıkışların zahmetlerine tercih ederiz. (AA, s. 48)

Oldukça geveze olmasına rağmen, saygı hissi, meşrefinin bu zaafına dâima âmirdir. (AA, s. 56)

İşte hayat ve dünya görüşü telakkîsi de, onu yalnız bir cepheden mütâlâa edenler için dâima yanlış netîceler verir. (AA, s. 72)

Ne ise; ben patırdının sonuna gelmiştim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîî tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Fakat kabı, dâima yarım... bir türlü tamamlanıp dolamıyor. (AA, s. 85)

Hey şeyde atılacak fazla bir kısım, bir çöp var; öz, dâima içte, derinlerde. (AA, s. 122)

Zavallı muhâsebeci akıllı olduğuna şiddetle îtimâdı bulunmasına rağmen, dâima kafese giren tiplerdendir. (AA, s. 137)

Yüzünü göremiyorum, atının başı dâima ilerde. (AA, s. 141)

Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşışla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâmaha görmüştür. (AA, s. 166)

Gittikçe: Sâlih'in gittikçe kabaran, gittikçe ateşlenen sesi:

-Daha iyi ettin ya... benim malımın hesâbı kendi boynumdur; ama el oğlununkini Allah sorar... diyordu. (AA, s. 27)

İçimde, suya atılan bir taşın yaptığı halkalar gibi gittikçe genişleyen, gittikçe yayılan bir dalgalanma var. (AA, s. 133)

Otomobilin tek gözü gittikçe yaklaşıyor ve tam perceremin önünde motor duruyor, arabadan biri atlıyor ve kapı çalınıyor. (AA, s. 148)

Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çattığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneyle bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarladı durdu. (AA, s. 166)

Müdemâdiyen: Kâh bana, kâh meclise hitap ediyor ve müdemâdiyen söylüyordu. (AA, s. 53)

Tekrar: Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

Emânetleri tekrar ambalaj yaparak postaya verirken, beni tanımayan bir başka memur:

-İzmir'den nâmınıza bir mektup var.. dedi. (AA, s. 93)

Belki anlamamıştır, diye tekrar sesleniyorum. (AA, s. 132)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

İsterseniz evinizin eşliğinden girmeden döner tekrar Bursa'ya gelirim. (AA, s. 154)

Geceyi tekrar görmek ister gibi dışarı bakıyorum; gerçi şu doğmak üzere olan gününde bir gecesi olacak; fakat bu gecedan ve onu tâkip edecek sonsuz gecelerden bana ne? (AA, s. 157)

Juliette'in defterinin sonunda sizinle tekrar ve daha uzun konuşacağım. (AA, s. 162)

Zavalılık buna da tahammül eder ve sükûnetimi bekler, üşenmeden, bıkmadan, tekrar, o yerinden kımıldamayan köprüsünü kurar. (AA, s. 165)

Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek tekrar ziyâretinize geleceğim. (AA, s. 177)

Saat beşe doğru tekrar derecesine bakmak için mumu yakıyorum. (AA, s. 151)

Unutmak istediğim şeyi unutturmamaya karar vermiş görünüyor ve telgrafı tekrar yukarı kaldırıyor. (AA, s. 152)

İki sene evvel Mudanya'da defterini açmamak üzere kapayan ben, şimdi bu eski dostla tekrar yüz yüze gelmek mecbûriyetinin hâsıl ettiği heyecan içinde, hem hayret hem de ıztırap duymaktayım. (AA, s. 159)

Devamlı: Zîra işbâ halinde olduğumuz için hissetmediğimiz azametler gibi, gülhâne içinde devamlı yaşayan da bu kokudan nasipsizdir. (AA, s. 62)

Ancak benimle ilişkisi olan her şeye fazla kıymet vermektedir, işte bu meraktır ki onu devamlı araştırmalara sevkeder durur. (AA, s. 83)

Yeniden: Cemiyeti de bulandıran bir el var; bu el, o sizin dünyâda yeniden rûhânî heyecanlar uyandırmasını beklediğiniz elin tâ kendisidir. (AA, s. 114)

Tetkik seyâhatlerim, ilim dünyâsının tâze cereyanları, notlar, broşürler içindeki sıkı faâliyetim ona yeniden bir emniyet ve îtimat verdi. (AA, s. 169)

Günlerce: Yakınımızda iken bile günlerce mevcûdiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Konuşabildiğimiz tek sözün, isminiz olduğunu söylersem, zannediyorum ki size, günlerce anlatabileceğim sözlerin delâlet edeceği mânâyı, toplu olarak ifâde etmiş olacağım. (AA, s. 176)

Saatlerce, günlerce: Eğer şu dakîkada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydin? (AA, s. 162)

3.1.2.2.5. Benzerlik, Tıpkılık Bildirenler

Âvâre bir çöp gibi: Eğlenceye, zevke, gençlik ihtiraslarına doymuş, bunları kanıksamış bir kimse, onlardan üstün bir zevk âlemi bulamayınca, muhtelif his buhranlarının ve rûhî dalgalanışların cezr ve meddinde âvâre bir çöp gibi çalkanalıp duruyor. (AA, s. 17)

Pek münâsebetsiz bir şey söylemişim gibi: Pek münâsebetsiz bir şey söylemişim gibi gözlerimin içine dalıp kaldı ve nihâyet:

-Aman beyim, hiç uşak efendisinin eşyâsını kullanır mı? dedi. (AA, s. 26)

Hâdiseleri severek olduğu gibi: Hiç olmazsa, zevk alanların zevklerine hürmet etsek... “Hikmet, hâdiseleri severek olduğu gibi kabul etmektir” diyen hakîm ne güzel söylemiştir. (AA, s. 30)

Bir çocuk gibi, bir kardeş, bir arkadaş, bir dost, bir haldaş, bir sırdaş gibi: Annem, hiçbir ifâde kudretiyle vasfedilemeyecek olan bu büyük kadın... ona, bir çocuk gibi, bir kardeş, bir arkadaş, bir dost, bir haldaş, bir sırdaş gibi her köşemden bağlıyım. (AA, s. 34)

Gece ve gün gibi: Dünya, kâh gece ile karanlık, kâh gündüz ile aydınlık olduğu gibi, kalp de gece ve gün gibi iki arada gidip gelmede... (AA, s. 44)

Tıpkı sevgilisi birdenbire çirkinleşmiş veyâhut ihtiyarlamış bir âşık gibi: Öyle ya, sen evvelce bendeki bu âriyet mevkie âşıktım; vaktâki onu, şu veya bu sebeple terk ettim; yâhut o beni terketti, sen de, tıpkı sevgilisi birdenbire çirkinleşmiş veyâhut ihtiyarlamış bir âşık gibi benden yüz çevirdin. (AA, s. 45)

Eskisi gibi: Eskisi gibi gel, menfaat ve gazez lekesi olmayan bir safvetle gel... demek istedim ve onun bu kötü tutumunu, bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi temizlemek, koparıp atmak istedim. (AA, s. 46)

Bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi: Eskisi gibi gel, menfaat ve gazez lekesi olmayan bir safvetle gel... demek istedim ve onun bu kötü tutumunu, bir meyvenin kabuğunu, bir sebzenin çöpünü ayıklar gibi temizlemek, koparıp atmak istedim. (AA, s. 46)

Buzdan bir maske geçmiş gibi: Yüzümün buzdan bir maske geçmiş gibi donmuş ve uyuşmuş olduğunu o zaman fark ediyorum; yerlerde bir karıştan fazla kar var. (AA, s. 50)

Bir şimşek gibi: Beni görünce gülüyor ve bir şimşek gibi açılıp kapanan bu keskin gülüş, beyaz dişlerini gösteriyor. (AA, s. 50)

Sokak ortasına atılan çalı çırpı gibi: O îtibar ve alkışlar ki, sokak ortasına atılan çalı çırpı gibi insana her adımında zahmet verir ve yolunu keser. (AA, s. 54)

Sivri bir çivi ucu gibi: Gerçi yokuştan nazlı bir su şırıltısı geliyor, fakat havanın yüksek rutûbeti sivri bir çivi ucu gibi insana batıyor. (AA, s. 55)

Bozuk bir mahya gibi: Şüphe yok ki o zaman mânâ bozuluyor, hatta değil bütün kitap, cümlelerimiz bile, kandillerinin bir kısmı sönmüş bozuk bir mahya gibi, haya karanlığı içinde dilsizleşiyor, sırtıp kalıyor. (AA, s. 58)

Cevâbı bulmuş gibi: Sâlih, çömelmekten yorulmuş olacak ki şimdi yanan odunların, nebâtî, hayvânî, hiçbir sese benzemeyen, seslerini dinler gibi başı önünde, sobaya karşı bağdaş kurmuş oturuyor ve sükûtumda, istediği cevâbı bulmuş gibimüsterih ve dalgın ateşe bakıyor. (AA, s. 61)

Direnîşi itâata daha yakın olduğu gibi: Sevdâlı bir sesin inadı itâattan daha gerçek, direnîşi itâata daha yakın olduğu gibi, ateşteki feryat ve şikâyetinde de sarhoş bir boyun eğiş, leziz bir mestî vardır. (AA, s. 62)

Geniş bir soluk alış gibi: Ancak vakit vakit vâliden ve buradaki hesapsız dostlarımdan kaçıp Konya'ya, yâhut gene târihî şehirlerden birine nakletmek istemiyor değilim; kâh etrâfımın alâkasından bîzar oluyorum, kâh bu alâka da bir nevi durak, yorucu ve çetin bir yolda yürüyen kimsenin durup, geniş bir soluk alış gibi yorgunluklarımı dinlendiriyor. (AA, s. 63)

Başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi: Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Çöküvermiş gibi: Hava güneşli olduğu için duvarın üstüne oturup birdenbire çöküvermiş gibi alçalan Bursa ovasını seyredebilirim. (AA, s. 63)

Nemli bir rüzgâr gibi: Evet bu yonca ve bahçe kokusu, karımın kendine has, nemli bir rüzgâr gibi esen kokusunun ta kendisi... (AA, s. 64)

Bir heykeltıraş gibi: Acaba bir heykeltıraş gibi senin yumuşak rûhunu kendi ellerimle işlesem, göze yorgunluk verecek kadar düz ve ârızasız rûhuna girinti çıkıntı koyabilir miyim? (AA, s. 67)

Battal bir eşyâ gibi: Bir müddet sonra sobam battal bir eşyâ gibi mânâsını kaybedecek ve sıkı sıkı kapanmış olan pencerelerim açılacak... (AA, s. 68)

Dimdik ve cansızmış gibi: Adamcağız sesimin mülâyim tonundan cesâret alarak dimdik ve cansızmış gibi görünen vücûdunu hafifçe kımıldattı; yüzüme, tebessümle ağlama arası bir ifâde ile bakarak:

- Evet efendim, muhakkak gelsin, ne yap yap, mektepte değilse de bul getir, dedi. (AA, s. 68)

İstifsiz bir eşyâ ardiyesi gibi: Kafamızı istifsiz bir eşyâ ardiyesi gibi dolduran bu karmakarışık bilgiler, öyle yaygaracı, öyle şirret ki bize huzur getireceklerine, olan sükûnumuzu da bozup harap ediyorlar. (AA, s. 71)

Geç kalıyoruz! der gibi: Geç kalıyoruz! der gibi yüzüme bakıyor ve mevcûdiyetini unutturmamak için ara sıra hafifçe öksürüyor, iskemlesinde kımıldıyordu. (AA, s. 72)

Birdenbire kesilen bir fırtına gibi: Ne ise; ben patırdının sonuna gelmişim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîî tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Verdiği heyecânı fark etmiş gibi: Zîra tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı fark etmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıklandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

İstihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi: Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cüretkârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Genç loğusa gibi: Yaklaştım; bu birbirine kaynamış iki güzel başa yaklaştım ve tıpkı genç loğusa gibi ben de küçüğün üstüne eğildim; o kadar ki başım lohusanın başına değdi. (AA, s. 82)

Ağır bir torbayı sürükler gibi: İzzet Efendi dükkâna müşteri girdiğini görünce isteksiz ve yorgun vücûdunu ağır bir torbayı sürükler gibi müşkülâtla kaldırdı. (AA, s. 85)

Kudurmuş gibi: İzzet efendi kudurmuş gibi gözlerini açmıştı. (AA, s. 86)

Beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi: Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köşeyi döndüm. (AA, s. 88)

Yaş dallar gibi: Şimdi rüzgâr estikçe onlar da yaş dallar gibi sallanıyor... (AA, s. 88)

Derin bir su gibi: Müdür, durgun fakat derin bir su gibi sessizliği altında zekâsını saklayan, hareketsiz ve neşesiz bir tip. (AA, s. 89)

Havâî fişekler gibi: Fakat tıpkı havâî fişekler gibi yükselerek, renkleri ve şekilleriyle göz kamaştırmaya vakit kalmadan da çabuk söner ve yere düşerler. (AA, s. 91)

Gözden geçirir gibi: Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

Atlı kovalıyormuş gibi: Dün mektepte iken vâlinin odacısı, arkasından atlı kovalıyormuş gibi telâşla geldi.. (AA, s. 95)

Resmî bir emir tebliğ eder gibi: Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun..deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Rüyâda gibi: Fakat biraz evvel müzâkere ettiği mevzû zihin melekelerine o kadar sinmişti ki benimle, rüyâda gibi konuşuyordu. (AA, s. 96)

Yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi: Râsim Bey, cevâbımdan hoşnut, yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi koşa koşa kendisini bekleyen memurların yanına giderken, arkasından seslendim ve bu gelecek misafirin ismini sordum. Biraz durdu, düşündü.. (AA, s. 97)

Sonu bulunmaz bir gelin duvağı gibi: Yolun iki tarafından ağaçlar hep birden çiçeklenmiş, sonu bulunmaz bir gelin duvağı gibi kopmadan uzayıp gidiyor. (AA, s. 97)

Bir denizde yüzer gibi: Kâbil olsa treni durdurup ineceğim ve bir denizde yüzer gibi, bu rengârenk otların üstüne yatıp, toprağın, çimen ve çayırın husûsî, bâkir kokusunu koklayacağım. (AA, s. 97)

Bir kadınla karşılaşmaktan hâsıl olan tereddüt ve hayretimi sezmiş gibi: Kamarot, ses çıkarmadığımı ve erkek yerine bir kadınla karşılaşmaktan hâsıl olan tereddüt ve hayretimi sezmiş gibi:

- Bir yanlışlık var zannetmeyiniz; âlimmiş, bir gazetenin de muharririymiş.. diye biraz daha îzâhat verdikten sonra:

-Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor. (AA, s. 99)

Bir nas ezberler gibi: Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Dünyâyı görmemişler gibi: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla:

- Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Gene yazıyor, der gibi: Sâlih, dökmek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Sesimin coşkun mânâsından ürkmüş gibi: Bir çocuk itâatiyle gülümsüyor, yalnız sesimin coşkun mânâsından ürkmüş gibi, hâlâ kaşıkla oynayan küçük beyaz elini masanın üstünden kaldırıyor. (AA, s. 106)

Bir kitap yaprağı gibi: Benim için, arzın bir kitap yaprağı gibi çevirdiğim tabakalarındaki esrârı görmek, her vakit mümkün; fakat burada asıl mütâlaa olunacak mevzû sizsiniz... (AA, s. 107)

Bir arkeologun Ninova'yı, Sidon'u, Menfis'i aradığı gibi: Belki gün gelecek bir seyyah, Roma, Viyana ve Newyork'u bugün bir arkeologun Ninova'yı, Sidon'u, Menfis'i aradığı gibi arayacaktır. (AA, s. 109)

Bostanları birbirinden ayıran çitler gibi: Bâzen iki insan arasında, bostanları birbirinden ayıran çitler gibi kolay aşılın sathî mâniler olur. (AA, s. 109)

Bir yandan bir yana uçuşunu seyreder gibi: Fakat ben bu kadını zekâsına, bilgisizliğine ve güzelliğine, bir kayar yıldızın, göz açıp kapayıncaya kadar, bir yandan bir yana uçuşunu seyreder gibi bakıyorum, o kadar. (AA, s. 110)

Güneşin renklendirdiği bir bulut kümesi gibi: Güneşin renklendirdiği bir bulut kümesi gibi hafif ve parlak saçları gene omuzlarının üstünde. (AA, s. 111)

Vakti gelip de açan bir çiçek gibi: Türkler için söz söylemiş kimselerin arasında, Decamps'ın fikirleri, yakın zamâna kadar bende silik bir manzara hâlinde idi; fakat şimdi, vakti gelip de açan bir çiçek gibi meydana çıktı. (AA, s. 111)

Ay ışığı gibi: Bu meşhur ressam sizin için der ki: "Türk'ün yüzünü, zarif tavrını, kibar gülüşünü fırça ile göstermek mümkündür; müşkül, pek müşkül olan, onun özünü göstermektir. Bu öz, ay ışığı gibi görülür, lâkin gösterilemez." (AA, s. 112)

İçimizi taramak ister gibi: Acaba, içimizi taramak ister gibi bu üstümüzde gezen bakışların ezâsından kurtulmak için ne yapmalı? (AA, s. 126)

Bir et pıhtısı gibi: Paralarını şıkırdatıp okşayan sarrafın eli, mikroskobik mesâîsini bir keşifle noktlayan âlimin kafası, hasmını yenmek hırsıyla gürleşen bir pehlivanın bâzusu, hatta bir et pıhtısı gibi yerde sürünen sakat bir dilencinin alil vücûdu bile bir aşk kuvvetiyle sevk ve tahrik olunmaktadır. (AA, s. 126)

İsyanlaitâati birbirine mezcetmiş gibi: Madame Maurain şimdi isyarla itâati birbirine mezcetmiş gibi başını kaldırıyor. (AA, s. 128)

Çocuk gibi: Müdür beni görünce çocuk gibi sevindi ve kısaca şu birkaç günün hâdiselerini hulâsa ediverdi. (AA, s. 128)

Bir arkadaş gibi: Hatta şimdi, şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp onlarla bir arkadaş gibi konuşmak, zevklerine iştirak etmek ve kendi zevkimle de onları neşelendirmek istiyorum. (AA, s. 131)

Gelme, orada kal, demişim gibi: Fakat sanki, gelme, orada kal, demişim gibi, donuk donuk yüzüme bakıyor ve yerinden kimıldamıyor. (AA, s. 132)

Rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi: Ötekilerin hepsi, rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi bir daha yerlerine avdet etmemek üzere sağa sola savrulup giderler. (AA, s. 134)

Uykudan uyandırmış gibi: Acaba ne düşünüyor ki, suâlim, onu bu düşünceden koparırken birdenbire uykudan uyandırmış gibi şaşırttı. (AA, s. 136)

Tanımış gibi: Bu bakışlar şimdi benden hem, iki günün hesâbını soruyor, hem de hakîki mâzeretimi sezmiş, yâhut tanımış gibi anlıyor, hak veriyordu. (AA, s. 139)

Duymamış gibi: Fakat duymamış gibi hiç aldırış etmedi ve ısrarla önde gitmekte devam etti. (AA, s. 140)

Kesif bir duman gibi: Sorduğum bu sual, onu, kesif bir duman gibi kuşatmış olan o yorgunluk sisini bir anda silip kaldırdı. (AA, s. 141)

Onu göremediğim gibi: Onu göremediğim gibi kendi içimi de görmüyorum. (AA, s. 141)

Tehlikeden kurtulmuş bir dosta sevinir gibi: Hayvanın yarası olmadığına, tehlikeden kurtulmuş bir dosta sevinir gibi memnûniyet gösteriyor. (AA, s. 144)

Bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi: Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştiyakla seyrediyorum. (AA, s. 145)

Büyük bir tehlike karşısında kalmış gibi: Büyük bir tehlike karşısında kalmış gibi korku ve azimle:

-Hayır, hayır, imkânı yok. Hem hasta değilim ki.. diyor. (AA, s. 146)

Kendine dönen ziyâsı gibi:Elim gevşiyor ve o, güneşin gene kendine dönen ziyâsı gibi hiçbir şey söylemeden süzülüp gidiyor. (AA, s. 146)

Derin bir rüyâ gibi: Penceremden Bursa'nın yıkanışını seyrediyorum; mehtap da var, fakat bulut ve yağmur onu derin bir rüyâ gibi gizlemiş. (AA, s. 148)

Ne söyleyeceğini şaşırmış gibi: Koşup açıyorum; Madame Maurain'i götüren şoför telâşla taşığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırmış gibi bir an etrâfına bakıyor. (AA, s. 148)

Hedefe saplanan bir ok gibi: Sabahleyin birbirini görmeye bile tahammül edemeden ayrılan iki vücut, hedefe saplanan bir ok gibi dönmüş dolaşmış ve birbirinin kalbine düşmüştü. (AA, s. 149)

Bir pervâne kanadı gibi: Mumun, yüzünde gezinen şavkı, bir pervâne kanadı gibi çırpınıyor. (AA, s. 152)

Bir ölüm hastasının harfi harfine tatbik edilmesi zarûrî olan vâsiyetleri gibi: Bunlar arzu değil, karar... bir ölüm hastasının harfi harfine tatbik edilmesi zarûrî olan vâsiyetleri gibi ağır ve mukaddes bir hüküm taşıyor. (AA, s. 155)

Sevgilisinin sesine kulak veren bir güzel gibi: Dışarda, mumun ışığını öldürmeye kasteden bir gün başlıyor; ufuklar hislenmeye, kuşlar konuşmaya, tabiat, sevgilisinin sesine kulak veren bir güzel gibi uyanmaya başlıyor. (AA, s. 155)

Sesimden korkmuş gibi: Sesimden korkmuş gibi yüzüme bakıyor; hakkı var; bu sestem ben, kendim bile korktum. (AA, s. 157)

Bütün suyu içinden akan bir oluk gibi: Fakat şunu söylemek isterim ki, hiç de dürüst görünmeyen bu hareketimle, yeğenimin esrârına el uzatmış olmuyorum; zîra onun hiçbir sırrı yoktur ki, çeşmenin bütün suyu içinden akan bir oluk gibi, benden gelip geçmiş olmasın... (AA, s. 161)

Hiç tanımadığın bir kadının hayâtını anlatır gibi: Kendimi ve muhîtimi, sanki hiç tanımadığın bir kadının hayâtını anlatır gibi söyleyecektim. (AA, s. 164)

Seninle konuşur gibi: Defterimi seninle konuşur gibi yazmak istiyorum. (AA, s. 164)

Silinerek hafifletilmiş gibi: Fakat yanaklarının ve ensesinin kıpkırmızı boyası, sanki ıslak bir süngerle silinerek hafifletilmiş gibi soldu. (AA, s. 167)

Olduğu gibi: Fakat bir de renksiz olan ışığı olduğu gibi göstermek kudretinde olmak var ki işte ben, sende gördüğüm bu sâfiyetle baştan aşağı aydınlandım. (AA, s. 170)

Aynı zamanda çırpınan iki kanat gibi: İztırap ve zevk, aynı zamanda çırpınan iki kanat gibi, aşk uçuşlarını dengeliyor. (AA, s. 173)

Bu iki kanadın ortasındaki kuş gibi: Ben bu iki kanadın ortasındaki kuş gibi tanımadığım fezâlarda uçuyor, uçuyorum. (AA, s. 173)

Çocuk gibi: Yüzünü görmek için sabaha kadar uyumadığı geceler, bir serzenişi için çocuk gibi ağladığı günler olmuştur. (AA, s. 175)

Söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi: Meşrebiniz, ahlâkınız hakkında kâfi mâlûmâta sâhip olduğumdandır ki sözlerimi de ne yolda karşılayacağınızı tahmin ediyorum: Bütün bu konuşmadan maksadım, sizi Juliette'in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o merteye tanımış kimselersiniz ki bir

üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum: Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

3.1.2.2.6. Birliktelik Bildirenler

Berâber: Şimdi burada evlenelim, berâberce İstanbul'a gideriz, merak etme seni amcamın yanına götürmem. (AA, s. 35)

İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırıyorum. (AA, s. 35)

Hemen iki sene berâber çalıştığı bir kimseyi, altı ayda nasıl unutulabilir? (AA, s. 45)

Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. (AA, s. 69)

Akşam çayını gene berâber içiyoruz; üstünde aynı siyah elbise var. (AA, s. 111)

Pek tabîi olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Dün berâber gezdiğimiz yerlerde oturuyorum. (AA, s. 147)

Ya iyileşinceye kadar burada kalın; yâhut berâber gidelim. (AA, s. 154)

Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın... (AA, s. 166)

Müdürle berâber: Dün gene bir kitap sormak için müdürle berâber gitmiştik. (AA, s. 88)

Sâlih bir teskire ile: Fakat sabahleyin sekizde Sâlih bir teskire ile içeri girdi. (AA, s. 138)

3.1.2.2.7. Olasılık (İhtimal), Duraklama (Tereddüt), Şüphe ve Şaşırma Bildirenler

Belki: Belki onlar da mâzurdur; güneşten gâfil olan buz dağlarının su olmamakta direnişleri gibi. (AA, s. 18)

Belki pek erken, belki pek vakitsiz... (AA, s. 18)

Zîra beni kendi dâmâdı olarak görmeyi belki şimdiye kadar hiç düşünmemişti. (AA, s. 33)

Belki havanın çok soğuk ve karlı olduğundan, belki de içimde bu kar fırtınasından daha şiddetli bir bora esişinden. (AA, s. 39)

Yalnız benimle o kadar dost oldu ki, mümkün olsa bir dakîka yanımdan ayrılmayacak ve belki bu dostluğun, belki de herkese ondan sitâyîyle bahsedişimin tesiri ile, muhîtindeki buz tabakaları hafifçe gevşedi. (AA, s. 47)

Belki bir tesâdüf, belki bir kasıt netîcesi olan şu harekete hissiz kalabilişim, onu asabî bir aksülamelle hırşınlaştırıyor ve:

-Afedersiniz Cemil Bey bir yerinizi acıttım mı? diyor. (AA, s. 51)

Fakat iç yapılarına gelince, belki de asırlar onu bir adım ilerletmemiş; hep o zâlim hep o hunhar hep o hîlekâr ve gaddar insan olarak kalmakta devam etmiştir. (AA, s. 61)

Elim bir şeyler kaybediyor, fakat bugün yazdıklarımı belki de yarın okuyamayacağım. (AA, s. 62)

Belki henüz, evet diyemeyeceğim. (AA, s. 62)

Gülhânenin bir kapısından girip bir kapısından çıkan kimsenin bir kokudan dimağında kalan intibâ, belki de gülhânede yaşayan kimseninkinden daha canlıdır. (AA, s. 62)

Belki artık verecek hiçbir şeyi kalmamıştır; fakat esefle söylüyorum ki, bütün bu verdikleri içimin boşluğunu dolduramamıştır. (AA, s. 64)

Bir zaman onu uyandırmaya kıyamadım; belki de rüyâ görüyordu. (AA, s. 84)

İzzet Efendi belki bir fincan, bir bardak ve bir maşrapadan daha fazla istîab kâbiliyetine mâlik olan bir adam... (AA, s. 84)

Şermin'i üzmeyeceğimi bilsem belki daha sık giderdim. (AA, s. 90)

Belki gün gelecek bir seyyah, Roma, Viyana ve Newyork'u bugün bir arkeologun Ninova'yı, Sidon'u, Menfis'i aradığı gibi arayacaktır. (AA, s. 109)

Onun arkadaşlığı belki de güç unutilan, yâhut unutulmayan bir iz hâlinde tesbit olup kalacaktır. (AA, s. 110)

Belki kendisi de aynı şeyi bildiği için bu kadar emin ve müsterih. (AA, s. 122)

Yürüdük; çocuk, belki de mânâsını ebediyen anlayamayacağı bu cevapla şaşkın arkamızdan bakıyordu. (AA, s. 129)

Belki anlamamıştır, diye tekrar sesleniyorum. (AA, s. 132)

Belki de çok defa hayvanların insanlardan daha zararsız olduklarını sezmekten ve insanı hayvandan daha korkulu, daha zararlı bir mahlûk olarak görmekten gelen bir ruh hâleti. (AA, s. 132)

Bugün de, yarın da; belki son gün de. (AA, s. 135)

Başımı kaldırıyorum, belki sararmışımıdır; fakat o herhalde benden çok solgun, çok harap... titrediğini hissediyorum. (AA, s. 152)

Yalnız peşin olarak şunu söyleyeyim ki, sizi görmek ve sizinle konuşmak, iki senedir zebûnu olduğum bir arzudur; bunun için de bir Türkiye seyâhati değil, bir Himalâya seferi lâzım gelseydi, belki gene yapardım; zîra, siz, yeğenimin, muhayyilemde çizdiği eşsiz insansınız. (AA, s. 162)

Evet zamânı gelince Max benim cemiyete karşı olan taahhütlerime, belki eskisinden daha sâdık daha bağlı kaldığımı hissedince yüreği rahatladı. (AA, s. 169)

Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Belki de bu kayıtsızlığıdır ki etrafta aksülamelle neticelenerek, daha ciddi, daha kuvvetli tâkip ve alâkalara sebebiyet vermiş ve yıllar geçtikçe ondan sevgi sadakası isteyenler eksilmemiş artmıştır. (AA, s. 175)

Nihâyet Juliette bunların içinde hakîkten en muztaribi, kendisine en ciddî ve samîmî bir sevgi ile bağlı olanıyla evlenmiş, kocası, belki de onu herkesten fazla sevmiştir. (AA, s. 175)

Yeğenim, seyâhate çıkacağı gece, baharda Bursa'ya gitmek istediğini söylemişti; her nefesini sizin için alıp veren, her hareketini sizi memnun etmek için yapan bu kadını, belki bende bu sûretle memnun etmiş olurum. (AA, s. 177)

Nedense: Nedense, mâzîsinden bahsetmekten elem duyuyor. (AA, s. 27)

Fakat nedense hepimiz çok mu ağırbaşlı insanlarız, yoksa ekseriyetle ağırbaşlı mevzûları mı tercih ediyoruz da onun için kadınlar bize pek râğbet etmiyorlar. (AA, s. 38)

Nedense bugün evimden çıkmayı içim istemiyor. (AA, s. 39)

3.1.2.2.8. Sebep Bildirenler

Kendisinden fazla para istedikleri için: Geçen sabah da Hüdâvendigâr Câmii'nin avlusuna, dolaşmaya gidiyordum; baktım Sâlih köylülerden yoğurt, kaymak almış iki elinde iki tabak, kendisinden fazla para istedikleri için bar bar bağırıyor aynı zamanda, öfke ile elindeki tabakları düşürmemek için gözünü üstlerinden ayırmıyordu. (AA, s. 27)

Altmış para için: Neden o, altmış para için gırtlaklarını parçalarcasına bağırıp çağırıyor da, benimle aynı görgü ve yetişme şartlarını taşıyan bir başkası, hukûkuma tecâvüz etmek için en sefil vâsıtalara baş vurabiliyor? (AA, s. 29)

Bir hafta için: İşte bu yüzdendir ki, senelik iznimi sebep göstererek bir hafta için sessizce İzmir’e, teyzemin yanına gidiverdim. (AA, s. 32)

İstikbâlim için: Basit ve sâde dimağı, beni büyük adamların meclisinde görmeyi, istikbâlim için hayır alâmeti addederek ilerleyeceğim ümîdine kapılıyor. (AA, s. 36)

Bir yolunu bulup kaçacağımı bildiği için: Muhafâza altında olmadıkça bir yolunu bulup kaçacağımı bildiği için son zamanlarda bu usûlü tutturdu. (AA, s. 47)

Muhafâza altında olmadıkça: Muhafâza altında olmadıkça bir yolunu bulup kaçacağımı bildiği için son zamanlarda bu usûlü tutturdu. (AA, s. 47)

Kendi kendimle kalabilmek için: Halbuki ben, kendi kendimle kalabilmek için, âdeta bütün dünyânın bana karşı olmasını temennî ettiğim çok defa vâkidir. (AA, s. 48)

Gönlümü intihap eden bu sonsuzlukla çift olmadıkça: Cihânın azameti, içimdeki şûle saçan cevherin karşısında bir hardal tanesi kadar küçük ve bîçâre idi ve ben gönlümü intihap eden bu sonsuzlukla çift olmadıkça avunamıyor, oyalanamıyordum. (AA, s. 49)

Biz bu temâyülleri zapturapt altına almadığımız için: Şu halde, hayvan, hayvanca fiillerinden mes’ûl olamaz; ancak biz bu temâyülleri zapturapt altına almadığımız içinkötü görülür hatta sırasında mahkûm oluruz. (AA, s. 60)

Ona verdiğim bu ızdırıp sahnesini daha fazla uzatmamak ve ne yapıp yapıp konuşturmak için: Ona verdiğim bu ızdırıp sahnesini daha fazla uzatmamak ve ne yapıp yapıp konuşturmak için:

-Hem Şermin Hanım, ben tamah edilecek bir mevkiin sâhibi değilim ki... ne demeye, tâ İstanbul’dan buraya görücüye çıkarmaya kız getiriyorlar? dedim. (AA, s. 80)

Bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için: Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için:

-Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek? Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

3.1.2.2.9. Yaklaşıklık Bildirenler

Hemen: Hemen iki sene berâber çalıştığı bir kimseyi, altı ayda nasıl unutulabilir? (AA, s. 45)

Şöyle bir: Maamâfih Nerîme konuşmasına devam etmekle berâber, kendine şöyle bir çeki düzen vermeyi de ihmal etmedi ve hayli uzakta olmama rağmen bir aralık başını bana doğru çevirerek:

- Sigaram söndü, ateşleyiniz, dedi. (AA, s. 92)

Hemen hemen: Fakat kazâ, ona da hemen hemen aynı tesiri yapmış, hayvancağızın değil başkasını, kendini bile taşımaya kudreti yok. (AA, s. 145)

Hemen hemen hiç: Yolda hemen hemen hiç konuşmadık. (AA, s. 158)

3.1.2.2.10. Sınırlmama Bildirenler

Yalnız: Tam iki sene evvel tahsîlimi bitirip, Avrupa'dan döndüğüm zaman, amcam, yalnız bana karşı gösterdiği ciddî bir alâka ile: “İşte Cemil, şimdi hem iktisat, hem hukuk doktorusun; hayâtın en çetin safhasını yendin, büyük mevkiler, şan, şeref seni bekliyor. (...) bankası müdürü Cezmi Bey, mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek kaç defa ağzımı aradı. Senin gibi liyâkatli bir genci kim istemez? Şimdilik oraya yerleş de...” dedi. (AA, s. 20)

Şu halde insan, yalnız fizyolojik buyrukların emrinde olan bir mahlûk ise, ağzındaki cevizi damın üstüne fırlatarak kıran kargadan, tavukları ile döğüşen horozdan, geviş getiren inekten, çirkef deliğinde fâre bekleyen kediden ne farkı kalıyordu. (AA, s. 23)

Sen hilkat şâheserlerinin en sanatkârâne düzülmüş bir örneğisin; fakat ben bir heykelin yalnız gözlerimin ihtiyâcını doyuran sanat kıymetiyle kanacak adam değilim. (AA, s. 68)

Sanki yalnız bize bakmak için toplanmış grupların arasından geçerek bahçeye çıkıyoruz (AA, s. 122)

Son defa olarak karşı karşıya yemek yiyoruz ve yalnız gözlerimin değil dudaklarımın da tanıdığı bu güzel yüzü içime hak etmek ister gibi tahassür katışmış nihâyetsiz bir iştihakla seyrediyorum. (AA, s. 145)

İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret,

hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Bilhassa son zamanlarda yalnız sizi teneffüs, sizi terennüm ederek yaşıyordu ve bu kadın, hayatta tek dostum; tek arkadaşım, tek sevdiğim insan olmasına rağmen, artık Juliette ölse, ıztırâbın bu derecesine tahammül edilemez, dediğim günler olmuştur. (AA, s. 176)

Ancak: Her istîdat ancak kendi kâbiliyeti çevresinde olgunlaşabilir. (AA, s. 81)

Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bu kadar, süratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

3.1.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Tarz Zarfları

3.1.3.1. Nitelik Bildirme Zarfları

Böyle: Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken, nihâyet Anadolu Türk vatani olup, böylece de, adım adım Türkleşen bu topraklar meyânında nazlı ve dilber Antalya da, vatan sınırları içine girdikten sonra, her adım attığı yere medeniyet ve içtimaî nizam götüren Müslüman-Türk, sâhip olduğu bu beldede de askerî ve sivil âbideler kurmayı ihtimal etmeyerek, derhal kök salıp, dalını budağını etrâfa yaymakta gecikmemişti. (YBA, s. 12)

Böylece de Paris’e ancak yarın hareket edebileceğim anlaşıldı. (YBA, s. 17)

Fransızlar tarafından sevinç çılgınlıkları ile karşılanan Osmanlı askerleri, o kısı Toulun’da geçirmişler ve böylece de dünya az rastlanır bir celâdet örneği görmüştür. (YBA, s. 21)

Böylece öğle oldu, yemek yedik ve Mustafa da gelince çıkıp Louvre’a gittik. (YBA, s. 23)

Böylece de, halk kütlelerinin günlük hayatlarına kadar inerek, cemiyetin bütününde hız, gaye, hareket ve bereket zemin ve imkânı bulmuştu. (YBA, s. 37)

Böylece de, kültür emperyalizmi bünyemize girdikçe, dış ticâret açığımız ve bunun tabii netîcesi, dış borç yekûnumuz da büyüdü. (YBA, s. 38)

Tasavvufu böylesine benimsemiş ve insan oğlunun huzûra kavuşması için tek çıkar yolun bu olduğu idrâkine varmış bir aydın kişi ile hasbihâl ne kadar zevkli... (YBA, s. 46)

Zengin fakir, yok yoksul, baş üstünde ayak altında herkes, işini gücünü, geçmişini geleceğini, hülâsa şahsî menfaat endîşelerini bir kenara itip, kim ne derse desin, doğru bildiğine doğru, eğri bildiğine eğri diyebilmek celâdet ve kahramanlığını gösterip rozetini, yakasının altından üstüne çıkardığı gün, cemiyet, tek yüzlü kahramanların eline geçecek ve böylece de memleket o seciyeli vatan evlâtlarının elleriyle selâmet yoluna girecektir. (YBA, s. 55)

Lâf anlatmak, hamak bulmak pek zor olmadı, böylece bizimkilerin bulundukları Budapeşte pansiyonuna geldim. (YBA, s. 58)

Acaba dünya mîmârî târihi içinde, sâdelikle azamet ve asâleti nefsinde toplamış Osmanlı mîmârîsine hayran olan ve bu duygusuna iştirak edecek arkadaş arayan böyle gencecik bir Türk vatandaşı var mıdır? (YBA, s. 71)

Böylece de, büyük elektrik tesisleri, santraller ve boğula boğula akan nehirler başladı. (YBA, s. 72)

Fakat, memleketine misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak gelmiş yabancılar, onun yapmadığını yapmış ve böylece de Türk seciye, ahlâk ve medeniyeti, çok az da olsa, yazılıp çizilmiştir. (YBA, s. 75)

Böyle olmakla berâber, patron devlet, hudutları içine kapanıp yabancılara kapılarını örtmenin ne büyük iktisâdî gaflet olduğunu anlayarak, seyyah celbetmek meselesini âdeta bir endüstri hâline getirmiş. (YBA, s. 88)

Salzburg meydanlarında bedâva tiyatro oynuyor, konserler veriyor ve böylece de festival için gelen on binlerce seyyah, cezbeye tutulmuş gibi gülüp eğleniyor. (YBA, s. 105)

Böyle bir yanılma, herkesin başına gelebilirdi.

Böylece, iç ve dış uzuvlarımızda gözle görülür değişiklikler hükümfermân olduğu halde, tabiata uygun, bu yollu, sıralı tahavvüller, bu doğuş ve tükenişler, bizi ürkütmüyor.

Böylece hangi cins kuşun, dünyânın hangi kısımlarında bulunduğu gösteriliyor.

Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zaman asla böyle soytarışmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Hareketimizden bir evvelki gün de böylece bitti. (YBA, s. 139)

Sonra bütün malların ellerinden nasıl alındığını, 1750 metrekarelik çok kıymetli bir yer için kırk senede ödenmek üzere iki bin lira gibi ağza almaya değmez bir istimlâk bedeli takdir edildiğini, bunu da Şeyh Haydar Efendi'nin kabul edip imzâladığını böylece bütün mülkleri ile berâber onun da gittiğini anlattı. (YBA, s. 154)

Tek insanın değil, ilim hey'etlerinin, ancak yıllarca sürecektir çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Belki de bu çeşit hırslaran uzak olduğum için yüreğim böyle yanıyor. (YBA, s. 225)

Şimdi de berâberinde Timur Kocaoğlu var ve böyle temiz gençlere olan ihtiyâcından, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 236)

Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

Onlar da, giyâ Vatikan'dan böyle emir almışlarmış ve sanki, birkaç ay evvel Türkiye'yi ziyâret eden Polonyalı Papa'nın, Ayosafya'ya sokulmamasına karşılık, Roma'dan da tâlîmat gelmiş imiş. (YBA, s. 257)

Böylece de kapı ardında bekleyiş heyecânı ile kavuşmak heyecânı birbiri içinde sona erdi.

Bunun böyle olacağını da biliyordu. (YBA, s. 287)

Karşımıza dikilerek: Hâlâ seyyah rehberlerinde ve seyyahların hâfızalarında, sual olup karşımıza dikilerek cevap bekleyen ve “yıktık!” diyemediğimiz için başımıza eğdiren bu kârarı, kim nasıl verebilmiştir? (YBA, s. 12)

Meşher yapılarak: Antalya şehrinin bir iftihârı olan Selçuk eseri câmi ise, toprağın Türklerden evvelki sahiplerinin kırık dökük taş parçalarına meşher yapılarak, bir Greko-Romen müzesi hâline getirilmiştir. (YBA, s. 13)

Perîşan ederek: Amma kendi öz değerlerimizi perîşan ederek, eski medeniyet bakiyelerine kol kanat açmak, yabancılarca, hakkımızda takdîre değil, istihzâya yol açmaktadır. (YBA, s. 13)

Sel gibi coşup: İstanbul'a taş çıkartacak bir şıklık, sel gibi coşup kabarıyordu. (Y.B.A, s. 14)

Uzun uzun: Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun

bütün şerefının de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdetâ sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

İnci'ye Kubbealtı'nın kurduğu Dil Akademisi'nden uzun uzun mâlûmat verdim ve nizamnâme'yi de berâberce okuduk. (YBA, s. 122)

Yarın Londra'ya gitmek üzere erken kalkmak îcap ettiği halde, gene de, gece yarısına kadar oturup uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 123)

Kapıyı uzun uzun çalmamıza rağmen açılmıyordu. (YBA, s. 132)

Çocuklar Saint Chapelle'e gittikleri zaman, biz de Erdoğan ile uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 133)

Sonra bir kahvehânede oturup uzun uzun sohbet ettik. (YBA, s. 136)

Eski günlerden, yeni zamanlardan, bilhassa aydın ve îmanlı gençlere düşmekte olan, ileriye mâtuf vazîfe ve mes'ûliyetlerden uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 210)

Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Ziyâ Bey, Güner, Necâti, Nâdîde, Sûzan ve ben, dostça bir gece geçirip, geç vakte kadar da uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 226)

Sonra güneş tebessümler savurdu ve biz de Karlstor Meydanı'ndaki iskemleler ve çiçekler arasında uzun uzun oturduk. (YBA, s. 239)

Sinan gece yarısı döndüğünde, binânın ihtişamını ve hârikulâde ışıklandırılmış bahçesini uzun uzun anlattı. (YBA, s. 255)

Müşâhedelerine dayanarak: Bu arada sıhhiye memurunun, radyodan Arap-İsrâîl harbinin başlamak üzere olduğu haberini söylemesi üzerine, Latif Kaptan, İsrâîl'i gezdiğini ve Yahûdilerin, gerek Ürdünlü talebelerden gerek kendi hudutları içindeki Araplardan çok korktuklarını, fakat Şeytânî bir zekâ ile de çalıştıklarını müşâhedelerine dayanarak anlattı. (YBA, s. 16)

Kıpırdamaktan keserek: Alışık olanlar için hiç de tesirli sayılmayan bu yalpalanış, beni yemekten içmekten ve hatta kıpırdamaktan keserek yatırdı. (YBA, s. 16)

Yukarı çıkararak: Kaptan ile yukarı çıkararak haritalara baktık. (YBA, s. 16)

Fenâ: Geminin ileri gelen zâbitânı ile fikrî alış verişimiz fenâ geçmedi sayılır. (YBA, s. 17)

Doğru bildiklerini aktarmadan: İnsanlara, doğru bildiklerini aktarmadan geçen ömür, ömür değil. (YBA, s. 17)

Yüz akı ile: Yâ Rabbî! Sen ferde, cemiyete, vatana ve îmâna olan borcumuzu yüz akı ile ödet ve bu âciz kuluna muhabbetin ve rahmetinle yardımcı ol! (Y.B. A, s. 17)

Hoş: Haberin hiç de hoş olmamasına rağmen, elbette bunda da bir hayır olmalı idi. (YBA, s. 17)

Bu cömert muâmele, Muhâcirîn ve Ensar arasında pek hoş karşılanmayarak, kendilerinin, İslâm dâvâsında tâ baştan bu yana, can baş oynatmış fedâîler oldukları hâlde, bu azılı Kureyşlilerin mala mülke gark edilişlerini yadırgamamışlardı. (YBA, s. 289)

Altı kişilik bir kompartmana yerleştirerek: Ne ise Alahâısmarladık işi de bitti ve beni altı kişilik bir kompartmana yerleştirerek gittiler. (YBA, s. 18)

Birkaç adımdan ileri götüremeyeceğimi anlayarak: Zorlukla perona indirdim ve birkaç adımdan ileri götüremeyeceğimi anlayarak durdum. (YBA, s. 21)

Marsilya'dan çektiğim telgrafi almadan: Hem de Marsilya'dan çektiğim telgrafi almadan gelmiş. (YBA, s. 21)

Zorlukla: Zorlukla perona indirdim ve birkaç adımdan ileri götüremeyeceğimi anlayarak durdum. (YBA, s. 21)

Rahatça: Etraf rahatça görülebiliyordu. (YBA, s. 22)

Çoluğunu çocuğunu getirmemiş, gelip de bozulmalarına göz yumamayacağını, biriktirdiği para ile tarla alıp ev yaptırdığını, hem memlekete, hem de âilesine faydalı olduğunu, onların kendi topraklarında rahatça çalıştıklarını anlattı. (YBA, s. 240)

Ne ise ki, belimin feryat etmeyeceği rahat görünümlü mobilyalar, yolcuları çağırırçasına sıralanmıştı. (YBA, s. 249)

Ne yazık ki, bir yandan da, şahıs ve zümre menfaâtine dayanan bölücü ideolojilerin bâzı kirâlık temsilcileri, diyânet harîtamızı, emellerine âlet etmek yolunda, mâsum ve tertemiz yetişmesi gereken din adamını rahat bırakmamaktadır. (YBA, s. 252)

Ekmelettin Bey, anadili kadar rahat konuştuğu Arapçasıyla bir esmer gençler grubuna yaklaştı. (YBA, s. 253)

Konup konup: İşte Paris asırlardan beri dünyânın aktığı konup konup göçtüğü şehir. (YBA, s. 22)

Kendi kendime: Kendi kendime: O yalan, bu yalan, var sen de biraz oyalan! dedim. (YBA, s. 22)

Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlarlarken, geçen sene Türkiye'den Fransa'ya gelip, Orly Havameydanı'na indiğinde, kendi kendine: “ Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?.. “ dediğini anlatırken, biri doktor, diğeri avukat iki oğluna rağmen, derin bir yalnızlık ve gariplik duygusu ile, âdeta ağlamaklı idi. (YBA, s. 46)

Şu anda, kendi kendime mırıldandığım bir sözü buraya geçirmekle, ileri yobazların atış hedefi olacağımı bilsem de, yüceler yücesi Ahmede'r-Rifâî'nin dünyâlara bedel ahlâk, îman ve aşkını, yaşadığı güne getirmiş olan ustam Ken'an Rifâî'nin sonsuz etmek ve kemâli potasında pişememiş bir çırağı olduğumu söyleten Allah'ıma şükrederim. (YBA, s. 55)

İçeride, konuşur gibi kendi kendime mırıldandığım da bir gerçek. (YBA, s. 131)

Bir an kendi kendime: Yeter! dedim. (YBA, s. 221)

Akşam olup kendi kendime günün muhâsesini yaptığımda, bu külfetli konferansın, İslâm âlemine bir şeyler getirmek niyetiyle hazırlanmamış olduğu şüphesi, îtirâfı güç olmakla berâber, âdeta kanâat hâline gelmiş gibiydi. (YBA, s. 254)

İyi: Çocukları da, birer zarâfet örneği, Cangüzel'i iyi buldum. (YBA, s. 22)

1961 Nobel Edebiyat Armağanı sâhibi İvo Andriç, Drina Köprüsü adlı eserinde: “Bizim topraklarımızda da yıkan, yapan, ilerleyen ve gerileyen bir kuvvetin yüzyıllar boyunca geçmiş olduğu yolu görmek istemiş ve mümkün olduğu kadar yakından anlamaya özenmiştim. Bu kuvvetin yükselmesini, batışını ve bize neler alıp neler verdiğini iyice ölçüp biçmek istedim.” der. (YBA, s. 84)

Şehri bilmeyen için bir yerlinin rehberlik etmesi iyi oluyordu. (YBA, s. 120)

Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

Ben, Erdener'in biri altı yaşında, diğeri yedi aylık iki çocukla bunalmış olduğunu düşünerek, içim içime sığmazken, İnci kocasının alışıık olduğu efendiliğini ve tahammül ölçüsünü, tabii ki benden iyi bildiğinden, telâşlanmıyordu. (YBA, s. 123)

Artık yol, yukarılardan sâhile inmiş ve akşam karanlığı da iyice çökmüştü. (YBA, s. 147)

“Bana bakın, bana iyice, iyi bakın...” der gibi baharı tepeden tırnağa taşıyan çiçekli vâdilerden geçe geçe Törnwang dağ köyüne geldik. (YBA, s. 208)

Gümrük binâsına gelinceye kadar iyice ıslanmıştık. (YBA, s. 282)

Berâberce République Meydanı'na giderek: Berâberce République Meydanı'na giderek evvelâ Réunion mağazası'na girip İstanbul'a götürmek istediğim hediyelerden bir kısmını aldım. (YBA, s. 24)

Lâ ilâhe illallahı hal ederek: İş, her şeyi Hak görüp, lâ ilâhe illallahı hal ederek, bu îtibârî sınırları ortadan kaldırmakta. (YBA, s. 25)

Hatırlarına saygı göstermek istediğim kalabalığı düşünerek, kendi kendime: Hatırlarına saygı göstermek istediğim kalabalığı düşünerek, kendi kendime: Allah artırsın. Bu da bir ilâhî lutuf, dedim. (YBA, s. 26)

Yaşından umulmayan bir talâkatle, âdeta, nefes almadan: Yaşından umulmayan bir talâkatle, âdeta, nefes almadan, Fransa'nın iç ve dış politikasından bir solukta söz etti. (YBA, s. 26)

Bir solukta: Yaşından umulmayan bir talâkatle, âdeta, nefes almadan, Fransa'nın iç ve dış politikasından bir solukta söz etti. (YBA, s. 26)

İstiklâlinin tadını çıkaramadan: Ne ki, istiklâlinin tadını çıkaramadan bir başka ve daha zâlim bir efendiye esir düşmek, bu defâ da onun buyruğuna baş kesmek, nasıl revâ olurdu? (YBA, s. 27)

Yürüyerek: Sabahki parlak güneşin birden yağmura çevirmesine rağmen, metro istasyonuna yürüyerek gittik. (YBA, s. 27)

Kendileri olduğunu bilmeden, hep yalpalayarak hep çırpınarak ve hep tahrip edici insiyaklarının zebûnu olarak: İnancını kaybedeb kütleler, asıl kaybettikleri kendileri olduğunu bilmeden, hep yalpalayarak hep çırpınarak ve hep tahrip edici insiyaklarının zebûnu olarak yaşıyorlar. (YBA, s. 28)

Hakaretle: Bütün ceberûtu, hışmı ve küstahlığı ile Clemanceau da, oturduğu koltukta ve 1914-1918 Cihan Harbi'nin mağlûbu Osmanlı İmparatorluğu'nun, barış

muâhededini yapmaya gelmiş bu yaşlı ve âciz temsilcisine hakaretle bakıyordu. (YBA, s. 28)

Açık: Batıda ise, memleket ahlâk ve ismetini temsil etmesi gereken kraliçeni göğsü, bütün dünyâya karşı açık bulunuyordu. (YBA, s. 29)

İsrarla: Mügül, mektubunda, kocası Peter Andrews'ın onu aramaklıgını istediğini ısrarla yazıyordu. (YBA, s. 30)

Bizi ısrarla içeri dâvet etti. (YBA, s. 66)

İsrarla durdum ve baktım. (YBA, s. 108)

Ne zamandır bu çocuk, Boğaziçi'nde Târih kitabında geçen şu sözlerin üstünde ısrarla durmakta idi: “Firdevsî ve Homeros, milletlerinin geçmişinden kalan bakiye ve tortuyu, zaman harmanından destan rüzgârıyla savura, toplaya, İran'a ve Yunan'a kıyâmetlik bir ömür sağladılar...”(YBA, s. 127)

Erken yola çıkacağımız için, sabahleyin zahmet edip gelmelerini ısrarla ricâ etmemize rağmen, saatin altısında, Berrin Hanım, Hüseyin Bey ve Nihad Bey kapıya gelmişlerdi bile. (YBA, s. 142)

Neden İslâm dünyâsının şiddetle muhtaç olduğu birlik ve berâberlik fikri üstünde bu kadar ısrarla durmak vaziyetinde bulunuyoruz? (YBA, s. 288)

İslâmiyette görerek: Esâsen kendisi de Hz. Mevlânâ'dan tercümeler yaparken, kütlelerin selâmetini, İslâmiyette görerek resmen ihtidâ etmiş. (YBA, s. 31)

Öyle: Anam babam nasıl konuşurlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim. (YBA, s. 85-86)

Yollarda da kaç kereler arabayı durdurup ferâceli Türk kadınlarının boyunlarına sarılarak buralara kadar öyle geldim. (YBA, s. 87)

Türk târihinin Dârülcihad'ının içinde bir seyyah olarak bulunmakla öylesine hüzünlenmişim ki âdetâ, geride kalan anlı şanlı târih, sitem ediyor: İman ordularının çekilip gittiği yerde senin işin ne? diyordu. (YBA, s. 88)

Allahâısmarladık demek üzere hâne sâhibini etmek için yanına giren misâfir, bir kese altın ve gümüş para ile de hoşlanarak öyle uğurlanmış. (YBA, s. 90)

Bir vakitler Ali Paşa Câmii olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve

hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Öyle de oldu. (YBA, s. 109)

Fakat İnci, buraya kendi havasını öyle bir sindirmiş ki, içeri girer girmez, bunu hissetmemek mümkün değil. (YBA, s. 121)

İşte, İnci ile de öyle oldu. (YBA, s. 123)

Nitekim öyle olduğunu da sonradan öğrendik. (YBA, s. 132)

Öyle şaşırmış ve sevinmişti ki, bir an ne söyleyeceğini bilemedi. (YBA, s. 153)

Nitekim, bilenlerin ifâdelerine göre, 1941 anlaşmasından sonra Türk göçü öylesine kesif olmuş ki, bugün Üsküp'ün yerli ve köklü âilelerinden ancak 40-50 hâne kalmış. (YBA, s. 153)

Öyle olmasa Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın karşı kıyıya askerlerini geçirmek için kurduğu köprüyü, coşan suların bu öncü birlikleri berâber alıp götürdüğünü, takviye alamayan askerin ise karşı sâhide şehit edildiğini hatırlar ve hatırlatırdı. (YBA, s. 168)

Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Bizim için de bu defa öyle oldu. (YBA, s. 178)

Buradan gidenler, Kayalar'ı ikinci bir Konya olarak öylesine inşâ etmişler, öylesine benzetmişler ki âdeta sokakları ve binâları ile Konya'yı gittikleri yere götürmeye muvaffak olmuşlar. (YBA, s. 194)

Amma, siyâsî ve askerî hezîmetler, irfânımızı da, cemiyetimizi de öylesine zedeledi ki, çatlayan ikbâlîmiz küpünden asırların biriktirdiği bütün bir sermâye suyu akıp gitti. (YBA, s. 207)

Millî değerlere Tanzimât'la vurulan en ağır yıkıntı kazması, o gün bu gün öylesine işlemekte devam etmiş ki, çiğnediği bütün kıymetleri, tuz-buz ederek enkaz hâline getirmekte kusur etmemiş. (YBA, s. 233)

Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey'e: "Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi'ye, buraya gülerек değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır," dedim. (YBA, s. 257)

Ne ki, İslâm'ın İrfan ve çerâğı, Katolik İspanyol'un da, Katolik batınında gözlerini öylesine kamaştırdı ki, basar-ı bâsiretleri bu ışığa bakmaya tahammül edemedi. (YBA, s. 278)

Gereken îkazı yaparak: Öyle ki: “Kur'an-ı Kerîm okunurken, halkın koka kola içmesi, saygısız tavırları, lâubâli konuşmaları elem verici...” dedi ve alâkalılara, gereken îkazı yaparak bu çirkinlik ve ayıbın önüne geçilmesi gerektiğini söylediğinde, aldığı cevap: Ne yapalım? (YBA, s. 32)

İsrarla ve gözünü ayırmadan: Dâvetli olarak bulunduğu bir mecliste, hanımın biri, ısrarla ve gözünü ayırmadan bakıyor. (YBA, s. 33)

Dikkatle: Sefîr, çeşitli diplomat iltifâtından sonra da, daha teferruatlı noktalar üstünde dikkatle durdu. (YBA, s. 34)

Şöyle: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Şöyle yan gözle baktık, Türkçe. (YBA, s. 241)

Bu gerçeği Henri Pirenne şöyle izâh etmektedir. (YBA, s. 294)

Halk kütlelerinin günlük hayatlarına kadar inerek: Böylece de, halk kütlelerinin günlük hayatlarına kadar inerek, cemiyetin bütününde hız, gaye, hareket ve bereket zemin ve imkânı bulmuştu. (YBA, s. 37)

Devletle milleti şekilleyerek: Bu müşterek ve lehimleyici îman, irfan, fazîlet ve hikmet hamûlesi ise devletle milleti şekilleyerek yekvücut hâline getirmişti. (YBA, s. 37)

Gözlerini ovuşturarak: Ne çâre ki gözlerini ovuşturarak uyanmaya çalışan komşu devletleri küçümseme alışkanlığı, ilerlemekte olan maddeci dünya karşısında silkinmesi beklenen devleti, gereken elastikiyete îtibar ettirmedikten, üç asır ok gibi ileri atılmış adımlar, artık birbirini kovalayan geri adımlar olmuştur. (YBA, s. 37)

Kıl kadar aksaklık göstermeden: Devletin başı semâlarda olduğu devirlerde her müessese gibi, ticâret şebekesi de, kıl kadar aksaklık göstermeden işlemekte bulunuyordu. (YBA, s. 37)

Müslüman Türk'ün elinden çıkarak: Üstelik, memleketin iktisâdî ve ticârî hayâtı, kapitülasyonların da desteği ile Müslüman Türk'ün elinden çıkarak Hristiyan ekalliyetin hatta ecnebî tâcirlerin inhisârına geçmiştir. (YBA, s. 39)

Gümrük himâyesi kaldırılarak: Gümrük himâyesi kaldırılarak yerli ve millî îmâlât, İngiliz sanâyii tezgâhlarının insâfına terk edildi. (YBA, s. 39)

Cevherini yıkayıp arıtarak: Ve zamanla tozlanmış kendi özünü ve cevherini yıkayıp arıtarak târihî değerleri içinde canlandıracağına, bu hazîneyi, çakıl taşları ile değişti. (YBA, s. 42)

Sırta kadem basarak: Ya o, her çizgisi ile Türk olan Osmanlı mîmârî geleneğine de ne olmuştu ki, sırta kadem basarak, yerini soysuz bir taklîdin zaferine bırakmıştı? (YBA, s. 42)

Bir türlü: Ne çâre ki batı afyonu ile uyuşup kalmış Türk münevveri, zaman zaman gözlerini ovuşturup uyanmaya çalıştığı halde, bir türlü kendine gelemiyordu. (YBA, s. 43)

Kılıcını, kınından çıkararak: Belki bundan sonra, evet belki de tez zamanda, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

Dünyâya teşhir ederek: Ne ise ki şimdi de, mâzisinin bu ateşli, bu vecidli asırlarından utanç duymaksızın, onları dünyâya teşhir ederek hem maddî hem de mânevî fayda temin ediyor. (YBA, s. 44)

Sahih, mübâlağasız, çok sıkı tutularak: Sahih, mübâlağasız, çok sıkı tutularak yazılmış bir eser. (YBA, s. 45)

Muhtelif merhalelerden geçerek ve hakîkate kadar ulaştırarak: 25. Sahifesinde Prof. Massignon'un Encyclopédie de l'Islam'daki tarîkat maddesinden almış olduğu şu tarîkat târifini ihtiyâcını duydum: “ İlk mânâsıyla tarîkat, şerîatin mânâsından itibâren muhtelif merhalelerden geçerek ve hakîkate kadar ulaştırarak Allah'a giden yolda, her istîdatlı kimseyi irşat etmek için konulmuş mânevî ve ahlâkî bir metoddur. (YBA, s. 45)

Kâh bast kâh kabz hâlinde kurtularak: Öyle ki, şu dünya yolculuğunda bir rehber aradığını, onun îkaz ve irşâdına muhtaç olduğunu, kâh bast kâh kabz hâlinde kurtularak gerçek bir istikrâra ermek istediğini ifâde etti. (YBA, s. 46)

İnanarak: O, hakîkat teşnesi ve her söylediğini inanarak söyleyen kimse idi. (YBA, s. 46)

Bir Müslüman Fransız olarak: Kahire Üniversitesi'nde İslâmîloji Kürsüsü'ne bir Müslüman Fransız olarak tekrar dâvet edilmiş.

İyi kötü: Yüzlercesi buralarda, iyi kötü kendi hayatlarını sürdürebiliyorlar. (YBA, s. 47)

Cansız: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Memleketine döndüğünde, onların tûtîsine anlattığı zaman o da, kafesinin içine cansız düşüvermez mi? (YBA, s. 48)

Kendine levm ederek: Tâcir bir yandan kendine levm ederek: İhtiyatsızca sarf ettiği sözünün acı neticesi ile elemli, dertlenip dururken, bir yandan da, ölü kuşunu almak üzere kafesin kapısını açar. (YBA, s. 48)

Hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak: Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

Ölmek gerektiğini anlayarak: Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

Âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak: Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

İnsan oğlunun, içine hapsolup kaldığı beşerî hırs ve ayıplar kafesinden kurtularak: Hisse ise, insan oğlunun, içine hapsolup kaldığı beşerî hırs ve ayıplar kafesinden kurtularak, hür ve âzat olabilmesi için, ancak “ölmeden evvel ölmek” durağına o saffet ve temizliğe erebilmenin tek çâre olduğudur. (YBA, s. 48)

İşine yaramayacak bir ölü kabul ederek: Tâcirin, artık işine yaramayacak ölü kuşu, kafesinden atmak üzere kapısını açtığı gibi, kezâ nefsi de şerri şekaveti, yalanı hileyi, kîni kibri yok eden ruhlaşmış kimseyi, işine yaramayacak bir ölü kabul ederek, ondan elini eteğini çekmekten gayri çâre bulamaz. (YBA, s. 49)

Büyük gölün kenarında dinlenerek: Hayli yorulduktan sonra büyük gölün kenarında dinlenerek Champs Elysées’ye gelip bir kahvehânede çayımızı içtik. (YBA, s. 49)

Otele uğrayarak: Âgâh Güner otele uğrayarak, Paris’te çalışma müddetinin bir sene daha uzatılmış olduğu haberini getirdi. (YBA, s. 49)

Kolayca: Mısırlı doktorun ifâdesine göre, Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken, Halîfe Rûmî’lerin bu sûretle İslâm dünyâsına kolayca sızabilecekleri düşüncesiyle bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: “İşte, İngilizlerde bizi bu kanal vâsıtası ile ele geçirdiler” demiş. (YBA, s. 50)

İşte, bu çorak ve kıraç fikir ve duygu toprağının adamları da, kendi tarlalarından kolayca sökölüp, dikildikleri zeminde hemen kök salıp meyve ve mahsullerini bu yabancı ülkenin insanlarına veriyorlar. (YBA, s. 281)

Afrika’yı dolaşarak: Portekizlilerin Hindistan ve Malaka sâhillerini elde etmeleri netîcesinde, bu ticâret ve servetin, Afrika’yı dolaşarak doğrudan doğruya Avrupa’ya gitmekte olduğunu, bunun âkıbetin de, İslâm âlemi, bilhassa Mısır ticâreti için vahim olacağını, Osmanlı bahriyelisi Süleyman Reis, 1524’de Mısır’ı ziyâret eden Sadrâzam İbrâhim Paşa’ya verdiği raporda güzelce anlatmış ve bunun için de, bir proje takdim etmişti. (YBA, s. 51)

Güzelce: Portekizlilerin Hindistan ve Malaka sâhillerini elde etmeleri netîcesinde, bu ticâret ve servetin, Afrika’yı dolaşarak doğrudan doğruya Avrupa’ya gitmekte olduğunu, bunun âkıbetin de, İslâm âlemi, bilhassa Mısır ticâreti için vahim olacağını, Osmanlı bahriyelisi Süleyman Reis, 1524’de Mısır’ı ziyâret eden Sadrâzam İbrâhim Paşa’ya verdiği raporda güzelce anlatmış ve bunun için de, bir proje takdim etmişti. (YBA, s. 51)

Hesaplaşarak: Netâyicü’l-Vükûât ise, Sultan Selim’in Süveyş’de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan’a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir alan Timur’un oğulları ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zamanda nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı’nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş’i Akdeniz’e îsâl eder ve Bahr-i Hindistan’a giderim!” buyurmuştur, diyerek Yavuz Sultan Selîm’in ahvâl-i âlemi ne derece vâkıf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler. (YBA, s. 51)

Bugünkü mevkiini işâret ederek: Netâyicü’l-Vükûât ise, Sultan Selim’in Süveyş’de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan’a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir

alan Timur'un oğulları ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zamanda nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı'nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş’i Akdeniz’e îsâl eder ve Bahr-i Hindistan’a giderim!” buyurmuştur,diyerek Yavuz Sultan Selîm’in ahvâl-i âlemi ne derece vâkıf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler. (YBA, s. 51)

Bar bar: Fakat, ben tatlıdim diye de bar bar bağılıyor. (YBA, s. 52)

Amma ne yazık ki, hürmet yerine, bir küçümseme, bir lâubâlîlik ve nefret âdeta bar bar bağılıyor. (YBA, s. 274)

Madeleine’e giderek: Sabahleyin 52 numaralı otobüsle Madeleine’e giderek Trois Quartiers Mağazasına girdim ve Allah bitirmesin, bitip tükenmeyen hediyelerden daha birkaç parça aldım. (YBA, s. 52)

Yüzümü gözümü öperek: Rahmet de ablasından aşağı kalmıyor, yüzümü gözümü öperek birlikte ısrar ediyorlardı. (YBA, s. 52)

Sıkı sıkı: Çocuklardan ikisi de sıkı sıkı elimi tutuyor, eşarbımı düzeltmek için dahi elimi bırakmıyorlardı. (YBA, s. 53)

Biri kucağımda, diğeri yanımda olarak: Metrodan da, biri kucağımda, diğeri yanımda olarak parka kadar geldik. (YBA, s. 53)

Kıvrıla büküle: Kayalardan dağa çıkan asma köprüler, merdivenler, balkonlar, nihâyet kıvrıla büküle parkı dolaşan muazzam bir sun’î göl. (YBA, s. 53)

Emrince: Acaba sâde biz mi kendimiz yıktık, yoksa dışarıdan gelen, “yık!” emrine mi uyarak bu tahrîbâta, bilerek bilmeyerek uyup emrince hareket ettik? (YBA, s. 53)

Sûret-i haktan görünerek: İçimizden adam satın aldı; satın alamadığını da sûret-i haktan görünerek kandırdı. (YBA, s. 54)

Gafletinden yakalayarak: Sen, vatan kurtaracak aslansın, yapacağın inkılâplarla memleketin ilerleyecek! diyerek gafletinden yakalayarak, bu zavallıları, kuklalar hâline getirdi, yavaş yavaş da bir sahte münevverler nesli üretmek yolunda tecrübe, zekâ ve politik dehâsını kullandı. (YBA, s. 54)

Yavaş yavaş: Sen, vatan kurtaracak aslansın, yapacağın inkılâplarla memleketin ilerleyecek! Diyerek gafletinden yakalayarak, bu zavallıları, kuklalar hâline getirdi, yavaş

yavaş da bir sahte münevverler nesli üretmek yolunda tecrübe, zekâ ve politik dehâsını kullandı. (YBA, s. 54)

Yavaş yavaş Alman kesimi biterek Fransız tesiri başlıyordu. (YBA, s. 173)

Yavaş yavaş Boşnakların ülkesine gelmiş bulunuyoruz. (YBA, s. 187)

Fakat, Balzona'ya gelirken, yavaş yavaş hava da ısınmaya başladı. (YBA, s. 228)

İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Haçlı âlem, on beşinci asra kadar, küçük bir coğrafya parçasında cehâlet, hatta vahşet içinde büzülüp kalmışken, yavaş yavaş toparlanıp birleşir olmuştur. (YBA, s. 264)

Yavaş yavaş lokantadan çıkarak Alkazar Sarayı'nın bakıyesini ve bahçesini görmeye gidiyoruz. (YBA, s. 266)

Yağmursuz: Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün, yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Bana telefon ederek: Daha evvel Mukadder Bey, bana telefon ederek, gazeteci kartım olup olmadığını sordu, varsa, gazetecilerin ücretsiz misâfir edildiğini söyledi. (YBA, s. 56)

Alâkasına teşekkür ederek: Ben gazeteci değilimki...dedim ve alâkasına teşekkür ederek telefonu kapadım. (YBA, s. 56)

Yürüye yürüye: Yürüye yürüye metroya geldik. (YBA, s. 56)

Durmadan: Maamâfih Mustafa, yirmi gündür, durmadan not alıyor. (YBA, s. 56)

Çünkü ilerlememizi kösteklemekle vazîfeli olan iç ve dış düşmanlarımız, zavallı memleketi bir kazan gibi kaynatmak için durmadan cehennem ocağının altına fesat ve nifak odunları sürüyorlar. (YBA, s. 169)

Hasta yatağından kalkarak: Akşam Havvâ Hanım hasta yatağından kalkarak; güle güle demeye geldi. (YBA, s. 57)

Dolaştıra dolaştıra: Paris'ten ayrılmak üzere olduğuma çok üzülen Eva de Vitray, sözünü dolaştıra dolaştıra, gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek, burada doğduğunu, burada büyüüp burada okuduğunu, ana dili kadar İngilizce'yi de bildiğini,

hangi Avrupa memleketine gitse, ora nın lisanına konuşabildiğini, fakat bütün bunlara rağmen kendisini, bu memleketlerin dilini bilen bir seyyah saydığını söyledi. (YBA, s. 57)

Kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek: Paris'ten ayrılmak üzere olduğuma çok üzülen Eva de Vitray, sözünü dolaştırı dolaştırı, gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek, burada doğduğunu, burada büyüyüp burada okuduğunu, ana dili kadar İngilizce'yi de bildiğini, hangi Avrupa memleketine gitse, oranın lisanına konuşabildiğini, fakat bütün bunlara rağmen kendisini, bu memleketlerin dilini bilen bir seyyah saydığını söyledi. (YBA, s. 57)

İslâm'ın uluğunu bularak: Sonra: “Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm'ın uluğunu bularak da Müslüman oldum” dedi. (YBA, s. 57)

Kendisini münevver sayan yarı aydınların cehâletinden bahsederek: Biz de, gençliğin, hele kendisini münevver sayan yarı aydınların cehâletinden bahsederek, bu işin çok yerinde olacağını söyledik. (YBA, s. 58)

Aklım kala kala: Muâmelemi yaptırıldılar ve aklım kala kala çocukları bıraktım. (YBA, s. 58)

Küçüle küçüle: Bir zamanlar Akdeniz'de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarcık kalmış. (YBA, s. 59)

Sıyrarak: Bologna'yı sıyrarak geçtik; görmüş sayılmayız. (YBA, s. 60)

Bir kahve içip: Yolda bir kahve içip yolumuza devam ettik ve gece on ikide Roma'ya geldik. (YBA, s. 61)

Hoş ve tabî: Ağır sanâyii olan, zirâatte, sanatta çok ileri gitmiş bulunan İtalya, bir ilim müessesesi olan üniversitenin tam karşısında, bu türlü mânevî inanışı hoş ve tabî görüyor. (YBA, s. 61)

Bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak: Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Nöbetçi dikerek: Çok değil, 27 Mayıs'ın İstanbul Vâlisi Refik Tulga, Şehzâdebaşı Câmiî'nin dış avlusunda yatan Helvacı Baba'nın türbesini buldozernlere yıktırmış, gece

yarısı da kabri açtırıp kemikleri taşıtmış ve boş kalan mezarın başına da nöbetçi dikerek, ziyâretçilerin yaklaşımlarını yasak etmişti. (YBA, s. 62)

Hiç sebepsiz: İşte o cânım Simkeşhâne, hiç sebepsiz yıktırıldı ve arkasından, eski medeniyetlerin arttığı üç beş kırık sütun çıktı. (YBA, s. 63)

Ecel kazmasını beklercesine: Tam karşısında Bayezit Hamamı ise, âdeta ecel kazmasını beklercesine, her türlü alâkadan mahrum durmakta. (YBA, s. 63)

Haşır neşir olarak: Daha neler, ne harâbeler... ve İtalya, onlarla haşır neşir olarak yaşamayı bir ikbâl ve istikbal meselesi olarak kabul edip hâlettiği için, dünyânın dikkatini üstüne çekmiş ve çekmekte. (YBA, s. 64)

Üstüne kat kat ve çok ustalıkla bir askerî binâ ilâve edilerek: Fakat zamanla üstüne kat kat ve çok ustalıkla bir askerî binâ ilâve edilerek, bu ihtişamlı hâli almış. (YBA, s. 65)

Yeniden restore edile edile: İlk hâli ile tahrip olup yeniden restore edile edile aldığı muhtelif şekiller büyük maketlerle gösteriliyor. (YBA, s. 65)

Heyecanla: Öğleden evvel, Vatikan'ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla içeri girdik. (YBA, s. 65)

Araba durur durmaz, genç bir adam koşarak yanımıza geldi: “Plakayı gördüm de...” diye heyecanla konuşmaya başladı ve Ankaralı olduğunu Ayrancı'da oturduklarını söyledi. (YBA, s. 145)

Karşıcı gelen âşinâ ve sevgili yüzlerin, camlı kapının arkasında heyecanla el salladıkları güçlkle fark ediliyordu. (YBA, s. 282)

Türkçe konuşarak: Genç, terbiyeli bir bey, Türkçe konuşarak bizi karşıladı. (YBA, s. 65)

Karşı karşıya: Meğer üç gündür sefârethânemizle karşı karşıya bulunuyormuşuz. (YBA, s. 65)

Onun için iki sâhil, birbirlerine doyamayan dostlar gibi, karşı karşıya bakışıyor. (YBA, s. 80)

Sürüm sürüm sürünerek: Zâten cezbe ölçüsünde bir inançtan kuvvet almayan sanat, ancak, sürüm sürüm sürünerek yol arayan bugünkü sanat taslakları gibi olabilir. (YBA, s. 66)

Caddede bir yere bırakarak: Arabayı, caddede bir yere bırakarak ve şehrin: “Ben bir medeniyet çocuğuyum, ben târihim, ben görmüş geçirmişlerden bir devlet

düşkünüyüm... Düştüm, ama ölmedim... Siz ziyâretçilerime ikram edilecek nelerim var...” diyen sokaklarına daldık. (YBA, s. 66)

Karış karış: Nihâyet, karış karış fethettiğimiz topraklardan çıkmak üzereyiz. (YBA, s. 167)

Yâ Râbbî, bütün bu topraklara karış karış nasıl da damgamızı vurmuş ve sonunda çekilip gitmişiz!(YBA, s. 189)

Mazlûm mazlum: Onunla birkaç tur yaptıktan sonra, açık unutulmuş farları ile, bize bir sâdık dost gibi, mazlûm mazlûm bakan arabamıza kavuştuk. (YBA, s. 68)

Tanrı Athena’nın yardımı ile: Perseus, Tanrı Athena’nın yardımı ile Medusa’nın başını keser. (YBA, s. 68)

Alev alev yanarak: Fakat tam gazinoya doğru birkaç adım atmıştık ki, bir kamyonun, arka lastiği alev alev yanarak benzin istasyonuna doğru gelip durduğunu gördük. (YBA, s. 70)

Üzülererek: Lâkin alevler arabaya da sirâyet edince, üzülerek oradan uzaklaşmamız îcap etti. (YBA, s. 70)

Hırsızlık vak’alarının çoğalmış olduğunu söyleyerek: Bavullarımızı arabada bırakmak istemiş olmamıza rağmen, otel personeli, şehirde hırsızlık vak’alarının çoğalmış olduğunu söyleyerek yukarı taşıdılar. (YBA, s. 70)

Sâdelikle: Acaba dünya mîmârî târihi içinde, sâdelikle azamet ve asâleti nefsinde toplamış Osmanlı mîmârîsine hayran olan ve bu duygusuna iştirak edecek arkadaş arayan böyle gencecik bir Türk vatandaşı var mıdır? (YBA, s. 71)

Gösterilene eyvallah diyerek: Onun için de görmüyorlar, gösterilene eyvallah diyerek, dinlediklerini, az sonra, şahsî fikirleri imiş gibi benimsiyorlar. (YBA, s. 70)

Zevkle: Değil yeni yetişmekte olan gençler içinde, sanatkâr geçinenler arasında bile, bu ecdat âbideleri karşısında zevkle ürpereni bulmak ne kadar zor. (YBA, s. 71)

Bakmaya doymaz, tacına ve ihtişamlı kıyâfetine rağmen, tabî ve sâde halini zevkle seyredirdim. (YBA, s. 115)

Her türlü rahat imkânları olduktan başka, çok zevkle de döşenmiş. (YBA, s. 226)

Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Boğula boğula: Böylece de, büyük elektrik tesisleri, santraller ve boğula boğula akan nehirler başladı. (YBA, s. 72)

Akıp akıp: Villaları, sayısız otelleri, dağ evleri, kayak yerleri ile tepeleri ve yarıları karlı Alper silsilesi, şelâleler ve yer yer de, zirveleri tutmuş şatolar akıp akıp gidiyordu. (YBA, s. 72)

Dişini tırnağını geçirmişçesine: Bu seyâhatte belki de bana en fazla tesir eden, dağların hâhim noktalarına dişini tırnağını geçirmişçesine yerleşmiş şatolar oldu. (YBA, s. 72)

Birbirlerini gözlercesine: Surları, aşılmaz duvarları, müstahkem burçları, kuleleri ile en yüksek yerlere gelip kök salmış şatolar, ekseriyâ bir komşu şato ile tepeden tepeye birbirlerini gözlercesine kurulmuş gibi idi. (YBA, s. 72)

Sel sel akıp: Gene buralarda, yasak aşklar, gizli mâcerâlar, yâhut da siyâsî izdivaçlar ne kabarık yekûn tutmuş, ne akla hayâl sığmaz kıskançlıklar, hîleler, iftirâlar hasetler, gururlar sel sel akıp gitmişti. (YBA, s. 73)

Hiçbir gümrük muâmelesine tâbi tutulmadan: Hiçbir gümrük muâmelesine tâbi tutulmadan geçtiğimiz bu şehrin de yarısı İtalya, yarısı Fransa'nın idi. (YBA, s. 73)

Sorgusuz sualsiz: Bizi, sorgusuz sualsiz uğurlayan gümrük istasyonunun memurlarına, şehrin, kış mevsimindeki sühûnet derecesini sormak fırsatını buldum. (YBA, s. 73)

Daha fazla gezmekten vazgeçerek: Onun için daha fazla gezmekten vazgeçerek otele döndük. (YBA, s. 74)

Elleri ile tutarak kopara kopara: Başta kral ve devlet erkânı koca koca butları elleri ile tutarak kopara kopara yerler ve yağlı ellerini de işlemeli ve dantelli kollarına silerlerdi. (YBA, s. 74)

Misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak: Fakat, memleketine misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak gelmiş yabancılar, onun yapmadığını yapmış ve böylece de Türk seciye, ahlâk ve medeniyeti, çok az da olsa, yazılıp çizilmiştir. (YBA, s. 75)

Villalar arasından geçerek: İnsan elinin tanzim edebileceği hârikulâde bahçeler, villalar arasından geçerek Nyon'a kadar geldik. (YBA, s. 76)

Cenevre'nin ihtişamlı manzarası silinerek, yavaş yavaş: Nihâyet, Cenevre'nin ihtişamlı manzarası silinerek, yavaş yavaş yerini bakımlı zirâat mıntıkları ile değiştirdi. (YBA, s. 76)

Daha on kilometre kadar gideceğimizi söyleyerek: Arabadaki bayrağı gören iki Türk genci, daha on kilometre kadar gideceğimizi söyleyerek yolu târif ettiler. (YBA, s. 77)

Koşa koşa: Târihte ilk defa, başkalarına hizmet etmek üzere vatanından ayrılan ve ilk defa yabancı buyruğuna koşa koşa icâbet eden zavallı Türkler... (YBA, s. 77)

Güç bir şevk ve iştiyakla: Berrin Hanım bizi, anlatılması güç bir şevk ve iştiyakla karşıladı. (YBA, s. 77)

Kolaylıkla: Biz temsil edemiyoruz, ama kültür ve îmanca kuvvetli ve organize cemiyetlerin fertleri bizi kolaylıkla yutup kendilerinden ediyorlar. (YBA, s. 78)

İnsanoğlu, her meselede hatâsını idrak edip, “Ben yanılmışım...” diyebilse ve o yanıldığı hâdisede, kendinden gayri bir suçlu aramaya kalkışmasa, ne kadar huzurlu olacak ve bizzat müşkülleştirdiği işlerin sıkıntısından ne kadar kolaylıkla kurtulacak. (YBA, s. 121)

Söyleye söyleye: Ne kadar çok istifâde etmişler, söyleye söyleye bitiremedi. (YBA, s. 78)

Ödeyeceği bir borç ve vazîfe olarak: Keşke bütün gurbetteki vatandaşlara, millî-mânevî ihtiyaçlarını karşılayacak bir teşkilât olsa da, memlekete döviz kazandırmalarına karşılık memlekette onları fikren ve rûhen çıplak, aç susuz bırakmamayı, ödeyeceği bir borç ve vazîfe olarak bilip yapabilse. (YBA, s. 78)

Yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle: Son derece temiz ve efendi bir insan olan ve yabancılara karşı yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle çalışan bu sevimli insanla da ayak üstü konuştuk. (YBA, s. 78)

Ayak üstü: Son derece temiz ve efendi bir insan olan ve yabancılara karşı yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle çalışan bu sevimli insanla da ayak üstü konuştuk. (YBA, s. 78)

Ağlamakla gülmek arası, tebessüm ederek: Merhaba! dedi ve ayak üstü eyyam konuştuk. (YBA, s. 202)

Birbirimizden koparcasına: Nihâyet Allahâısmarladık zamânı geldi ve birbirimizden koparcasına ayrıldık. (YBA, s. 78)

Zürich'den ayrılarak: Nihâyet, Zürich'den ayrılarak gene Winterthur'dan köye benzemeyen köylerden, çiftliklerden ve küçük şehirlerden geçip Saint Gallen'e geldik. (YBA, s. 79)

Yolumuza devam ederek: Bir hayli konuştuktan sonra yolumuza devam ederek Avusturya hudûduna geldik. (YBA, s. 79)

Köy, kasaba ve şehirlerden geçerek: Hep, mâmur, bakımlı ve meselelerini halletmiş olduğu, manzaralarından belli olan köy, kasaba ve şehirlerden geçerek, nihâyet Münih'e geldik ve information'dan aldığımız bilgi gereğince de, dümdüz şehri bir baştan bir başa aştıktan sonra, arka planda dağ silsileleri görünür oldu. (YBA, s. 79)

Yeşil bir tabiat içinden giderek: Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg'a geldik. (YBA, s. 79)

Kademe kademe: Biz, hem şatoyu hem de kademe kademe yükselen dağları ve katedralleri gören nehir kıyısındaki Stein Oteli'nde yer bulduk. (YBA, s. 80)

Soluk bir beyazlıkla: Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kıızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Kızıla kaçan bir renkle: Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla: Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kıızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Görmeden: Civarda o kadar çok otel, pansiyon ve dinlenme evleri vardı ki, görmeden anlamak kabil değildi. (YBA, s. 81)

Bir seyyah olarak: Biz dört Türk, o istilâ ve fütûhat rûhunu bütün haşmeti ile gönlünde yaşatan dört Türk, ecdâdının kan döktüğü bu topraklardan, şimdi bir seyyah olarak geçiyoruz. (YBA, s. 81)

Komünist rejimin esîri olarak: Şimdi komünist rejimin esîri olarak, baskı altında yaşayan bu kütlelere, bir efendi intihap hakkı tanınsa, herhalde Türk idâresindeki mes'ut günlerini, bu sözde istiklâl devirlerinin esâretine tercih etmeleri beklenebilir. (YBA, s. 82)

Hangi kütlevî ve insânî sebebe dayanarak: Fert, devletin emrinden kıl kadar ayrılamazken, ya devlet, huzur, rahat ve refâhını tekeffül etmiş olduğu ferdi, bir malzeme, bir cansız eşyâ gibi hangi kütlevî ve insânî sebebe dayanarak kullanıyor? (YBA, s. 82)

Çok gecikmiş olarak: Yollar da, Avrupa'nın otobanları ile mukayese kabul etmeyecek kadar dar ve yamalı olduğundan, çok gecikmiş olarak Zagreb şehrine girdik. (YBA, s. 82)

Koridorun kapısını vurarak: Kalktım ve koridorun kapısını vurarak o tarafa geçtim. (YBA, s. 83)

Gelişi güzel elimizi daldırarak: Sanki denizden bir maşrapa su alır gibi, bizde bu 9.000 kelimenin içine gelişi güzel elimizi daldırarak, avucumuzda kalan beş on kelimeden bir demet yapalım:Kahvehâneye kofala diyorlar. (YBA, s. 84)

İç içe: Yalnız İvo Andriç değil, Türk ve Sırp toplulukları ile iç içe yaşamış kimselerin bu yoldaki sayısız müşâhede ve tesbitlerini de teker teker ele almak bu kitâbın hâtıra anlayışına müsâit olmadığı için ancak bir iki örnekle iktifâ eylemek gerek. (YBA, s. 85)

Bir an bile düşünmeden: Kalenin parkında gezinen gençler, hatta orta yaşlılar ve hatta ihtiyarlar dahi bu kalenin Türk târihindeki yerini ve dört yüz sene Türk idâresinde şeklini ve kemâlini bulmuş Belgrat şehrinin geçmişini, bir an bile düşünmeden, kendi hayatlarını yaşıyorlar. (YBA, s. 87)

İşkence çekercesine: Kaleyi gezerken âdeta işkence çekercesine ürperdim. (YBA, s. 87)

Arabayı durdurup ferâceli Türk kadınlarının boyunlarına sarılarak: Yollarda da kaç kereler arabayı durdurup ferâceli Türk kadınlarının boyunlarına sarılarak buralara kadar öyle geldim. (YBA, s. 87)

Şiddetli bir yağmur altında geçerek: Dört yüz küsur kilometreyi, şiddetli bir yağmur altında geçerek Niş'e geldik. (YBA, s. 89)

Nâmertçe: Balkan Harbi'nin muhâcir selini görmemiş olsaydım, düşman tarafından nâmertçe kovalanmanın ne demek olduğunu, belki gerçek mânâsı ile bilemezdim. (YBA, s. 90)

Bir kese altın ve gümüş para ile de hoşlanarak: Allahâısmarladık demek üzere hâne sâhibini etmek için yanına giren misâfir, bir kese altın ve gümüş para ile de hoşlanarak öyle uğurlanmış. (YBA, s. 90)

Sık sık: Efendimden, sık sık dinlediğimiz, çocukluk hâtıralarına karışmış Saat Kulesi karşımda. (YBA, s. 90)

Zor: Otelin salonunda yemek yerken garsona derdiğimi zor anlatıyoruz. (YBA, s. 91)

Birbirimizden zor kopup yollara düştük. (YBA, s. 92)

Fakat Türk'ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Onun için de hemen bütün dünyâda ve bizde, zorla büyütölmüş sahte büyüklerle avunma çağının gafleti hüküm sürmekte. (YBA, s. 167)

İndiklerinde de Gülşah, zor yürüdüğünü, kaymamak için âdeta gayret sarfettiğini söyledi. (YBA, s. 178)

Hasretle: Gitti amma zâlim, doymak bilmez Rus efendiler, o beş asır Balkanlar'ı elinde tutan Türk idâresini hasretle aratacak bir gaddar müstemlekecilik ile, istilâ ettiği bütün ölkelere yaptığı gibi, gelip bu milletinde siyâsî, içtimâî, iktisâdî ve mâlî kaynaklarının başına çöktü. (YBA, s. 91)

Donuk donuk: Önce, donuk donuk yüzümüze baktı, baktı. (YBA, s. 92)

Sür'atle: Memlekete dönmek için sür'atle ilerleyerek öğleden sonra Kapıkule'den içeri girdik ve hamdolsun sâlimen vatana kavuştuk. (YBA, s. 93)

Hem de zevkinden keyfinden, işinden gücünden hiçbir fedâkârlık etmeden yaşayacak ve öleni sür'atle unutacak. (YBA, s. 115)

İsrâil'in de telâşı, dünyânın uyanıp karşısına çıkmak fırsatını bulmadan, kendi aralarındaki idârî ve fikrî ihtilâflarını hallederek, sür'atle gayelerine varmayı başarabilmektedir... (YBA, s. 136)

Öyle ki, iktidârı ellerinde tutan tepedekilerin, gafletli öncülüğü halk kütleleri arasında örnek teşkil ederek sür'atle revaç buldu. (YBA, s. 204)

Kervan Oteli'nden ayrılarak: Sabah erken, Kervan Oteli'nden ayrılarak hudûda geldik ve Bulgaristan'a geçtik. (YBA, s. 98)

Bize rehberlik ederek: Bir Türk kadını, bize rehberlik ederek Şehâbeddin Paşa Câmii'ne götürdü. (YBA, s. 98)

Hacı Hasan Bey Mahallesi'ne giderek: Nihâyet Hacı Hasan Bey Mahallesi'ne giderek Hz. Edhem'i ziyâret ettik. (YBA, s. 98)

Niş'ten hareket ederek: Sabahleyin Niş'ten hareket ederek, öğle üstü Belgrat'a geldik. (YBA, s. 99)

Satır satır: Bu ara, senelerce evvel, mert ve yiğit bir Rumelili dostumdan dinlemiş olduğum hâtıra, âdeta satır satır karşımda duruyordu. (YBA, s. 99)

Yer yer: Barut kokuları henüz yer yer hissediliyor, hatta dumanı tütüyordu. (YBA, s. 100)

Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine, insan elinin îmarıda kusur etmediği dağlar, vâdiler, tarlalar, bağ ve bahçeler arasına yer yer serpiştirilmiş kasaba ve köylerden geçerek Garmisch'e geldik. (YBA, s. 227)

Özür dileyerek: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Geri gelerek: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Karşı karşıya oturarak: İki fakülte bitirmiş olan piskoposla misâfiri, karşı karşıya oturarak, değme münevverin altından kalkamayacağı ciddî bahislere dalıyorlar. (YBA, s. 100)

Kötü: Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, “Sırbistan'ın en kötü tarîhi nedir?” gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu tarîhin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hıristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir tarîhin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor.” (YBA, s. 100)

Pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek: Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

İster istemez: Fakat yolda bir gazinoda dinlendikten sonra, fikir değiştirip yeniden bir yer ararken, ister istemez, lüks bir otel olan Sport'u bulmuştuk. (YBA, s. 102)

Medenî geçinen batının, bu kıyasıya dar ve kindar tutumu karşısında, ister istemez Türk'ün karakter ve îman yapısından birkaç örnek olsun almamak elde değil...(YBA, s. 107)

Otel aramakla: Viyana'da birkaç saatimiz gene otel aramakla geçti. (YBA, s. 102)

Kılıç şakırdatıp: Sonra da Cedlerimin îlâ'yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Yaya: Tülin ile biraz yaya dolaştık. (YBA, s. 104)

Masaları olan bir parkta durarak: Bunlardan çam ağaçları ile gölgeli, suyu, bankları ve masaları olan bir parkta durarak öğle yemeğini yedik. (YBA, s. 105)

Omuz omuza: Sokaklarda halk omuz omuza dolaşiyor. (YBA, s. 105)

El ele vererek: Bir vakitler Ali Paşa Câmîi olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Resmedilerek: Bir vakitler Ali Paşa Câmîi olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Bir başka kemer açılarak: Mihrap duvarı yıkılmış, son cemâat kirişinin ortasına, sepet kulpu denen kemerli büyük bir geçit ve yanlarına da kemerli ve daha üstüne ise, bir başka kemer açılarak, kilisenin koro ve org yeri temin edilmişti. (YBA, s. 106)

Şiddetle: Bilindiği gibi İstanbul'un fethinde, elindeki süngüyle Ayasofya Kilisesi'nin mozaiklerinden parçalar sökmek istemiş olan yeniçerinin, pâdişah tarafından şiddetle cezâlandırılmış olduğu, târihî bir gerçektir. (YBA, s. 107)

Zâten, beni şiddetle rahatsız eden Balkanlar, bu yeni ve küstah efendilerin çirkin muâmeleleri ile büsbütün tatsızlaşmıştı. (YBA, s. 183)

Toynbee, Rusya'daki rejimin şiddetle ayakta kalabildiğini, amma içtimâî yapının din, milliyet ve kültür motifleri karşısında mağlûp olduğunu belirttikten sonra, hayrete şâyan bir vukuf, Çin'in kuvvetli kültür yapısının, Mao'nun kültür ihlâline mağlûp olmayacağını ve Mao'yu yeneceğini ifâde eder. (YBA, s. 185)

Neden İslâm dünyâsının şiddetle muhtaç olduğu birlik ve berâberlik fikri üstünde bu kadar ısrarla durmak vaziyetinde bulunuyoruz?(YBA, s. 288)

Resimlerin üzerine badana sürerek: Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

Hor ve hakir: Zîra, “Her nereye dönsen Allah'ın yüzü oradadır” diyen Kur'ân anlayış, kütleleri dâimâ tevhîde itmiş, böylece Mesûcîyi, putperesti, nasrânîyi müsevîyi hor ve hakir görmekten geri çekmiştir. (YBA, s. 107)

Husûsî bir ihtimamla: Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana hezîmetinden sonra geride kalan otağı, kılıcı, murassâ eyerleri, sancakları, mûsikî âletleri ve daha saymakla bitmeyecek zenginlikler, husûsî bir ihtimamla saklanıyordu. (YBA, s. 108)

Hızla: Bir koridorda beyaz örtülü bir eşyânın bulunduğu oyuk önünden hızla geçmemi istediler. (YBA, s. 108)

Dört nala: Dört nala kalkmış at üstünde Viyana bozgununun mîmârî Jean Sobiyeski ve atının ayakları altında kavuklu bir Türk...(YBA, s. 109)

Bu halde: Fevkalâde bakımlı harp ganîmetlerini bu halde görmek beni iki kere yaraladı. (YBA, s. 109)

Eski fotoğraf ve planlardan faydalanıp: Biz eski fotoğraf ve planlardan faydalanıp şehri yeniden kurduk. (YBA, s. 109)

Bu eserleri görerek: Polonyalı çocuklar ancak bu eserleri görerek târihlerinin şuûruna erebilirler dedi. (YBA, s. 110)

Bir eğitim ve alâka çemberi içinde tutarak: Bâri burada çalışmalarına müsâade eden makam, vatandaşlarına, bir eğitim ve alâka çemberi içinde tutarak millî şeref ve haysiyetlerini koruyup iftihar edilecek örnek bir kütle olmalarını temin edebilseydi... ne gezer...(YBA, s. 110)

Tatlı bir hava içinde: Şu on günden beri, tatlı bir hava içinde seyâhat ediyoruz. (YBA, s. 111)

Yana yakıla: Buraya gelip birkaç sene kalan Türklerin Almanlaştıklarından da, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 112)

İdrak ederek: Ancak devlet dümenini ellerinde tutanların, bu hayâtî tehlikeyi, idrak ederek, sakat ve ters maârif politikamızın millileştirilmesi gerektiğini anlamaları lâzım. (YBA, s. 112)

Ezilerek: Bu yüzden de Türk genci, yabancı çevrelerin içine girer girmez, ezilerek, onların harsleri tarafından asimile edilerek yok olup gidiyorlar. (YBA, s. 112)

Onların harsleri tarafından asimile edilerek: Bu yüzden de Türk genci, yabancı çevrelerin içine girer girmez, ezilerek, onların harsleri tarafından asimile edilerek yok olup gidiyorlar. (YBA, s. 112)

İlâvelerle: Herhalde şato, ayrı târihlerde ilâvelerle büyütülmüş. (YBA, s. 113)

Otobandaki parklardan birinde durarak: Her zaman olduğu gibi, otobandaki parklardan birinde durarak yemeğimizi yedik ve Amsterdam yolunu yarılamağa üzere Hilden kasabesindeki Metropol Oteli'ne indik. (YBA, s. 113)

Ters yola saparak: Hilden'den çıktıktan sonra, ters yola saparak yanlışlıkla Wuppertal isminde bir şehrin içine girmiş olduk. (YBA, s. 114)

Yanlışlıkla: Hilden'den çıktıktan sonra, ters yola saparak yanlışlıkla Wuppertal isminde bir şehrin içine girmiş olduk. (YBA, s. 114)

İçten: Fakat içten, iyiden iyiye yıkılmış bir Avrupa var. (YBA, s. 114)

İyiden iyiye: Fakat içten, iyiden iyiye yıkılmış bir Avrupa var. (YBA, s. 114)

İç sefâletlerini görerek: Ve acaba o zaman iç sefâletlerini görerek şaşırıp, başını sokacağı bir selâmet, kapısı aramayacak mı?(YBA, s. 114)

İşçi olarak: İşçi olarak Avrupa'ya giden Türk âilelerinin erimesine canlı bir örnek daha. (YBA, s. 115)

Hiçbir fedâkârlık etmeden: Hem de zevkinden keyfinden, işinden gücünden hiçbir fedâkârlık etmeden yaşayacak ve öleni sür'atle unutacak. (YBA, s. 115)

Ölümsüzce: Dünyâda, daha doğrusu yaratılış âleminde ölümsüzce devam edip, döl veren tek gerçek, hakîkate yol gösteren prensipler. (YBA, s. 115)

Yüz kilometrelik bir otobandan geçerek: Sabahleyin Amsterdam'dan çıktık ve yüz kilometrelik bir otobandan geçerek Breda kasabasına geldik. (YBA, s. 116)

Birbirleriyle birleşerek: Artık buralarda şehirler birbirleriyle birleşerek devam ediyor. (YBA, s. 116)

Eşyâlarımızı bırakarak: Doğru, Kongres Caddesi, Kongres Oteli'ne indik ve eşyâlarımızı bırakarak hem şehri dolaşmaya, hem de Nâdîde'nin burada tezhip ve minyatür

sergisi açtığı zaman oturduğu ve üstünde bize mektup yazdığını söylediği körüklü kahveyi aramaya koyulduk. (YBA, s. 116)

Harâretle: Önümüzdeki sırada harâretle sohbet eden iki gencin Türkçe konuştukları kulağıma çalındı. (YBA, s. 117)

Döne dolaşa: Nihâyet söz, döne dolaşa vatan sevgisine ve umûmî memleket meselelerine intikal etti. (YBA, s. 117)

Canlı misaller vererek: Onun üzerine canlı misaller vererek, kültür zaafımızdan dolayı, yalnız biz Türklerin, girdiğimiz muhîtin malı olduğumuzu, diğer milletlerin ise, milliyetlerini taassupla müdâfaa ve muhâfaza eylediğini söyleyince durakladılar. (YBA, s. 118)

Kolaylık göstererek: Ertesi gün İngiltere'ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende'i tercih etmemizi, Calais'ye gitmek için, karayolunun hem bozuk, hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Hem bozuk hem de uzun: Ertesi gün İngiltere'ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende'i tercih etmemizi, Calais'ye gitmek için, karayolunun hem bozuk hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak: Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover'e geçecek vapura girmek üzere, Ostende'e geldik. (YBA, s. 119)

Mızıkâ çala çala: Muhâfız alayının ve mızıkâ çala çala yürüyen piyâde ve süvârî takımlarının gelişleri ve bu göz alıcı asırlık merâsimi, hiç değiştirmeden tatbik edişleri, işte, binlerce yabancıyı buraya çeken sebepti. (YBA, s. 120)

Gayda çalarak: Nöbet değiştirirken yapılmakta olan bu mûtat seremoni ve nöbeti biten alayın saray bahçesinden çıkışı, vâzifeyi devralan alayın ise, gayda çalarak içeri girişleri, cidden saygı duyulacak bir târih şuûrunun zaferi idi. (YBA, s. 120)

Âzamî zarâfet ve nezâket göstererek: Karı koca, her ikisi de, misâfirlerini, âzamî zarâfet ve nezâket göstererek ağırladılar. (YBA, s. 121)

Döne dolaşa: Söz, döne dolaşa, insanı, insanlık âleminde bir âbide, bir hediye, bir nîmet hâline getiren mânevî değerlere ve bu değerleri, günlük hayâta tatbik etme hünerine de temas ettik. (YBA, s. 122)

Bu bilginizin gereğince: Bunu bilsek, bu bilginizin gereğince de yaşasak, ne kadar mes'ut olacağız. (YBA, s. 122)

İyi bir derece alarak: İnşallah iyi bir derece alarak zaman kaybetmeden dönerler. (YBA, s. 122)

Zaman kaybetmeden: İnşallah iyi bir derece alarak zaman kaybetmeden dönerler. (YBA, s. 122)

Bunalmış olduğunu düşünerek: Ben, Erdener'in biri altı yaşında, diğeri yedi aylık iki çocukla bunalmış olduğunu düşünerek, içim içime sığmazken, İnci kocasının alışık olduğu efendiliğini ve tahammül ölçüsünü, tabî ki benden iyi bildiğinden, telâşlanmıyordu. (YBA, s. 123)

Bu konuşma ile: Esâsen İnci de, bizden evvel burada, aynı kırbaç ile, topaç gibi dönmüş olduğu için, bu konuşma ile rahatladı. (YBA, s. 122)

Bir Müslüman muhîtinde yetişmiş kimsenin göstereceği reaksiyonla: Sevindi, amma bir Müslüman muhîtinde yetişmiş kimsenin göstereceği reaksiyonla cevap veremedi. (YBA, s. 124)

Azametle: Amma, o bir vakitler çalımla, azametle giyinmiş ve sâhiplerinin gurûru olmuş bu elbiseleri bugün vitrinlerden çıkarıp: Buyurun, giyin diye, zengin, fakir her kime o teklif edilse, şimdi bir palyaço kıyafeti sayılabilecek o libaslara bir rağbet eden, bir içine giren olur mu? (YBA, s. 125)

Masallaştırıp: Zaman denen sihirli kudret, heyecan, arzu ve ihtiraslarımıza yol açan hâdiselerin üstünden gelip geçti mi, onları masallaştırıp siliyor ve yenilere zemin hazırlıyor. (YBA, s. 125)

Perîşan edercesine: Bizi aldatan, hatta perîşan edercesine dertlendireni kaybedeceğimiz bir fânî zevk ve arzunun, bir müddet devam etmesine aldanarak, ebedî olduğunu zannetmemiz değil mi? (YBA, s. 125)

Ebedî: Bizi aldatan, hatta perîşan edercesine dertlendireni kaybedeceğimiz bir fânî zevk ve arzunun, bir müddet devam etmesine aldanarak, ebedî olduğunu zannetmemiz değil mi? (YBA, s. 125)

Acı acı: Bu yeşillik cenneti, kuruyup kalmış zavallı İstanbul'u, bir zamanlar dört bir yanı bahçe olan Osmanlının o taht şehrini acı acı düşündürdü. (YBA, s. 126)

Ölmüşler hakkında ya hayır söylemek, yâhut da susmak husûsunda hadîs-i şerif olduğunu hatırlatınca, acı acı güldü. (YBA, s. 128)

Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zaman asla böyle soytarlaşmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Bâzı eksikleri tamamlayarak: Sonra buluşarak yemek yedik ve bâzı eksikleri tamamlayarak otele döndük. (YBA, s. 127)

Destan rüzgârıyla savura, toplaya: Ne zamandır bu çocuk, Boğaziçi’nde Târih kitabında geçen şu sözlerin üstünde ısrarla durmakta idi: “Firdevsî ve Homeros, milletlerinin geçmişinden kalan bakıye ve tortuyu, zaman harmanından destan rüzgârıyla savura, toplaya, İran’a ve Yunan’a kıyâmetlik bir ömür sağladılar...(YBA, s. 127)

Hoş bir tebessümle: İçinde temennî ve ümit olan bu sözler, mustafa’nın yüzünde hoş bir tebessümle tasdik buldu. (YBA, s. 128)

Prens Sâmi Bey’i tebrik ederek: O zaman, bunca yıl gurbette, ateşli bir vatansever olarak kalmış olmalarından dolayı Rükneddin Bey’in babası olan kardeşi Prens Sâmi Bey’i tebrik ederek: “Siz, evlâtlarınızla İngiltere içinde minicik bir Türkiye kurmuş gibi yaşama kudreti göstermişsiniz.” demiş. (YBA, s. 129)

Böyle bir âdet olduğunu söyleyerek: Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan otele götürmek isteyince, Mügül de, kendi memleketi olan Gümüşhâne’de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Sekerek: Neden kilise içinde âdetâ sekerek yürüyordunuz? (YBA, s. 130)

Lâhitlerin hizâsına gelen yerleri atlayarak: Onun için, lâhitlerin hizâsına gelen yerleri atlayarak yürüdüm, hepsi o kadar. (YBA, s. 130)

Telâşlı, fakat mütebessim: Tülin’le ben, yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken, onlar telâşlı, fakat mütebessim geri geldiler. (YBA, s. 132)

Avaz avaz: Gerçekten radyo, avaz avaz bağıırıyordu. (YBA, s. 132)

Anahtarı çevirerek: Nemîde Hanım, aklı başında bir kimse olduğundan, işin içinde bir iş olmalı, dedik ve anahtarı çevirerek içeri girdik. (YBA, s. 132)

Zincirleme giderek: Bir iynin iyiliği de gene, zincirleme giderek, kaç kişiyi selâmete çıkarıp hayrına vesîle oluyor. (YBA, s. 133)

Montmarte’a çıkarak: Sonra Funiculaire’le Montmarte’a çıkarak, bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 133)

Şuurlu bir ruh gücü olarak: Bâhusus, bir buçuk milyon hacının tek kalp hâlinde “Lebbeyk!” deyişleri, namaz kılışları, bu kuvvetin ise asla küçümsenemeyeceğini, fakat ondan da, şuurlu bir ruh gücü olarak faydalanmak gerektiğini ifade etti. (YBA, s. 134)

Beşerî hırs ve zaafllar tepeden bakarak: O salgın ruh hastalıklarından korunmak yolu, beşerî hırs ve zaafllara tepeden bakarak, onlara, değerlerinden fazla kıymet vermemekle mümkün. (YBA, s. 135)

Gerçeklere göz yumarak: Biz, yere göğe sığmayan zavallı insanlar, hazır bir nizâmname olarak elimize verilmiş gerçeklere göz yumarak, kendimizi de, dünyâmızı da, bir pula değmez hırslarımızla, acep neden berbat etmekten çekinmiyoruz?(YBA, s. 135)

Pigalle’de bir kahvehâneye giderek: Ben de Erdoğan’la Trois Quartiers’ye gidip siparişlerle hediyeliklere baktım sonra da Pigalle’de bir kahvehâneye giderek onları bekledim. (YBA, s. 135)

Buram buram: Avrupa, memleketleri, buram buram Yahûdi kokuyor. (YBA, s. 136)

Yabancı nüfûzunun buram buram tüttüğü eski Türk vatanından geçmek yürekler acısı. (YBA, s. 150)

Pervâsızca: Hemen her sâhada, pervâsızca iş başına geçmişler, iktidâra giden bütün ipuçları ellerinde. (YBA, s. 136)

Kendi aralarındaki idârî ve fikrî ihtilâflarını hallederek: İsrâil’in de telâş, dünyânın uyanıp karşısına çıkmak fırsatını bulmadan, kendi aralarındaki idârî ve fikrî ihtilâflarını hallederek, sür’atle gayelerine varmayı başarabilmektedir. ... (YBA, s. 136)

Bulunduğu memleket tarafından eritilerek: Çok hazin olmakla berâber, gerçek olan şu ki, bir Müslüman Türk, ister Amerika ‘da ister Avrupa’da olsun, ikinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan, bulunduğu memleket tarafından eritilerek, o toprağın malı oluyor. (YBA, s. 136)

Fiilen: Zîra, İslâm tasavvufu, Türk cemiyetinin bütününde fiilen ifâde bulmuş ve bir kale gibi kütleyi içine almıştı. (YBA, s. 137)

Devletin maddî yapısına hücum ederek: Onun için, devletin maddî yapısına hücum ederek ticâretini, sanâyiini ele geçirip istediği gediği açtı ve bu çatlaktan sızarak sonunda da, güçsüz kalmış mâneviyat kalesini çiğneyerek, fikriyâtına da el koymayı başardı. (YBA, s. 137)

Güçsüz kalmış mâneviyat kalesini çiğneyerek: Onun için, devletin maddî yapısına hücum ederek ticâretini, sanâyiini ele geçirip istediği gediği açtı ve bu çatlaktan sızarak sonunda da, güçsüz kalmış mâneviyat kalesini çiğneyerek, fikriyâtına da el koymayı başardı. (YBA, s. 137)

Cinslerine göre: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tüneklerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Ayaklarından zincirli olarak: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tüneklerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Sıra sıra ve yol boyu: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tüneklerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Mustafa'nın tavsiyesine uyarak: Göle karşı öğle yemeğimizi yedik ve Mustafa'nın tavsiyesine uyarak da, Vincennes Şatosu'ndan iki kilometre ileride Jardin Floral de Paris'ye gittik. (YBA, s. 138)

Başını eğip ellerini iki yana açarak: Kapıdan çıkarken gişedeki hanımın penceresine başımı uzattım ve: “Bahçe hârikulâde... Fakat heykeller iğrenç...” dedim. Kahkaha ile güldü ve başını eğip ellerini iki yana açarak: “Doğru!” dedi. (YBA, s. 139)

Yardım ederek: Sonra da, Mustafa ile Erdoğan, Sinan'la Özcan'a yardım ederek çantalarımızı arabaya yerleştirdiler ve bizi şehir hudûduna kadar geçirerek selâmetlediler. (YBA, s. 139)

Kahkaha ile: Kahkaha ile güldü ve başını eğip ellerini iki yana açarak: “Doğru!” dedi. (YBA, s. 139)

Şehir hudûduna kadar geçirerek: Sonra da, Mustafa ile Erdoğan, Sinan'la Özcan'a yardım ederek çantalarımızı arabaya yerleştirdiler ve bizi şehir hudûduna kadar geçirerek selâmetlediler. (YBA, s. 139)

Milano'ya uğramadan: Zamandan kazanmak için Milano'ya uğramadan Zürich'e gidip Erdal'ı bulmak ve bizim için tuttuğu otele yerleşip ertesi günü de Berrin Hanım'a gitmeyi kararladık. (YBA, s. 139)

Şatonun bulunduğu tepeye tırmanarak: Araba yolu, şatonun bulunduğu tepeye tırmanarak geçtiğinden binâ, turistik bir tesis hâline getirilmiş. (YBA, s. 140)

İnişli çıkışlı: Yol inişli çıkışlı olduğundan, bir hayli yorulup, hayli de geçtikten sonra Basel’e, İsviçre’nin bu hudut şehrine geldik. (YBA, s. 140)

Birdenbire: Gelir gelmez de, birdenbire dekor değiştirerek, karşımıza refâhın ve medeniyetin elbirliği ile kurmuş olduğu Basel şehri çıktı. (YBA, s. 140)

Bir taksi tutarak: Bulamayınca da, bir taksi tutarak adresi verip peşinden gitmek sûretiyle arayıp arayıp etrâfında dolaşmış olduğumuz evi buluverdik. (YBA, s. 140)

Arayıp arayıp: Bulamayınca da, bir taksi tutarak adresi verip peşinden gitmek sûretiyle arayıp arayıp etrâfında dolaşmış olduğumuz evi buluverdik. (YBA, s. 140)

Ters yollara saparak: İnsanoğlunun, ters yollara saparak kendinden kaçan, kendini inkâr eden acâyip ve menfî bir mâhluk olması, hep bu gerçek prototipten mahrûmiyetinin gizli azâbı değil mi? (YBA, s. 140)

Otel ile alâkamızı keserek: Sabah kahvaltısından sonra, otel ile alâkamızı keserek, Winterthur’da geceleme için Berrin Hanım’ın oğluna telefon edip bir yer ayırtmasını ricâ ettik ve hemen Kollbrunn’a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 141)

Büyük bir tevâzu ile: Getirdiğim hediyeleri büyük bir tevâzu ile paylaştılar. (YBA, s. 142)

Gurbet illerdeki bu uyanık derviş kişiler tarafından uğurlanarak: Hâtıra fotoğrafları çekildi ve gurbet illerdeki bu uyanık derviş kişiler tarafından uğurlanarak hareket ettik. (YBA, s. 142)

Vecdli bir hayranlıkla: İçindekiler, âdeta vecdli bir hayranlıkla, gölü seyrediyorlardı. (YBA, s. 142)

Tünellerden, asma yollardan ve köprülerden geçerek: Tünellerden, asma yollardan ve köprülerden geçerek, nihâyet, 1900 râkımlı dağlar bölgesine geldik. (YBA, s. 142)

Bunu düşünerek: Bunu düşünerek 1892’de yalnız arabalar için, dağları yaran, dar bir tünel açılmıştı. (YBA, s. 142)

O çetin yolu, on beş dakıkada aşarak: Biz de arabamızı, devamlı işlemekte olan bu trenin vagonlarından birine soktuk, böylece de, o çetin yolu, on beş dakıkada aşarak Airoba’ya geldik. (YBA, s. 142)

Türkçe olarak: Bu ara, arabanın yanına sokulan bir genç, Türkçe olarak: Ne istiyorsunuz? diye sordu. (YBA, s. 143)

İçim burkularak: Bir kere daha, yabancılara uşaklık etmeye gelen zavallı vatandaşlarıma, içim burkularak baktım. (YBA, s. 143)

Bizi bize kırdırarak: Onun için bizi bize düşürüp gene bizi bize kırdırarak, siyâsî, iktisâdî ve içtimâî ufkumuzu karartmak sûretiyle, asırların gerisine fırlatıp attılar. (YBA, s. 143)

Hasretle: Yeniden, yenilikten bıkan dünya, onun için bu Ortaçağ havasına, hasretle koşuyordu. (YBA, s. 144)

İman şevklerini öğüterek: Zîra ekmeğinden âciz bu yoksul insanları, üstelik gayrimillî bir maârif çarkının dişleri arasında, vatan heyecanlarını ve îman şevklerini öğüterek yetiştiren, yurdunu terketmenin vebâlini öğretmeyen biziz. (YBA, s. 144)

Bu her türlü bağdan mahrum olarak: Bu her türlü bağdan mahrum olarak ortaya bıraktığımız tâze kuvvetlere, neden acıymıyor, onları târihî ve millî benlikleri ile yüz yüze getirecek gayreti neden göstermiyoruz bilmem ki? (YBA, s. 145)

Koşarak: Araba durur durmaz, genç bir adam koşarak yanımıza geldi: “Plakayı gördüm de...” diye heyecanla konuşmaya başladı ve Ankaralı olduğunu Ayrancı’da oturduklarını söyledi. (YBA, s. 145)

Sevinçle dolu olarak: Üç dil biliyorum, garsonluk okulunda okudum, askerliğimi yaptım ve vatanımda çalışmak için sevinçle dolu olarak Türkiye’ye geldim. (YBA, s. 145)

Az evvelki şevkini kaybetmiş olarak: “Belki...” dedi ve az evvelki şevkini kaybetmiş olarak âdeta yanımızdan kaçtı. (YBA, s. 145)

Halka yaptığı tazyîki yumuşatarak: Yugoslavya, seyyâhın değerini çok iyi takdir etmiş ve halka yaptığı tazyîki yumuşatarak, evlere misâfir kabul etme izni vermiş. (YBA, s. 146)

Dehşet içinde: Az sonra dehşet içinde yukarı fırladı. (YBA, s. 147)

Araba ile dolaşmaya lüzum kalmadan: Karalara doğru derinlemesine girmiş çok büyük bir koyu, araba ile dolaşmaya lüzum kalmadan, vâsıtaları karşıya geçiren bir feribot hareket etmek üzere idi. (YBA, s. 147)

Ustalıkla: Özcan, ustalıkla arabasına vapura soktu, bu sûretle kırk kilometre kazandık ve Kamerari kasabasını geride bırakarak koyun karşı sâhiline geçtik. (YBA, s. 147)

Eski hâli ile: Burası, eski hâli ile muhâfaza edilmiş ve oradaki dükkânlar, sırf turistler için, Rumeli'nin telkârî işlerini teşhir edip satmak üzere hazırlanmıştı. (YBA, s. 148)

Sâhilden yükselerek: Sâhilden yükselerek kara yoluna girmek üzere iken, durduk. (YBA, s. 148)

Serilip: Tekrar, güzelliğine mağrur, serilip uzanmış bu dilber sâhillere bir kere daha baktıran sonra, dağların arasına daldık. (YBA, s. 148)

2200 metre irtifâna çıkararak: Hele Titograd'dan sonra 2200 metre irtifâna çıkararak gökyüzünü göstermez olmuş bu sarp ve çetin arâziyi aşmak için devamlı tüneller açılmış. (YBA, s. 149)

Hür: Amma, burada yatan ecdat, gene bu topraklarda hür doğup hür yaşamış ve efendi millet olarak ölmüş kimselerdi. (YBA, s. 149)

Efendi millet olarak: Amma, burada yatan ecdat, gene bu topraklarda hür doğup hür yaşamış ve efendi millet olarak ölmüş kimselerdi. (YBA, s. 149)

Arayıp: Bir ara durduk ve Özcan'ın arayıp bulduğu gölgelik bir yere, nehrin tatlı tatlı aktığı şirin bir kıyıya oturup öğle yemeğimizi yedik. (YBA, s. 149)

Tatlı tatlı: Bir ara durduk ve Özcan'ın arayıp bulduğu gölgelik bir yere, nehrin tatlı tatlı aktığı şirin bir kıyıya oturup öğle yemeğimizi yedik. (YBA, s. 149)

Haktan âdaletten, tatlı tatlı söz eden sahifelerin sonu: Hüküm, gâlibindir, diye bittikten sonra? (YBA, s. 183)

Annemle büyük annem, fırsat buldukça baş başa oturup tatlı tatlı konuşmak îtiyâdında idiler. (YBA, s. 255)

Karşımıza bir hayırlı rehber çıkar diyerek: Elbette karşımıza bir hayırlı rehber çıkar diyerek, Alaca câmii'nin önünde durduk. (YBA, s. 151)

Bir genç yanımıza gelerek: Durur durmaz da, bisikleti bir genç yanımıza gelerek: “Bir yer mi arıyorsunuz, bir istediğinizni var?” demez mi? (YBA, s. 151)

Refâkat etmesini söyleyerek: Tanıdı: “Size yardım etmek isterdim ama işim var!” dedi ve oradan geçmekte olan bir başka Türk gencine bize refâkat etmesini söyleyerek gitti. (YBA, s. 151)

Adını bilip kendisini tanımadığımız Şeyh Haydar Efendilere giderek: Artık tek çâre adını bilip kendisini tanımadığımız Şeyh Haydar Efendilere giderek Hasan Bilâlî'nin adresini ondan öğrenmekti. (YBA, s. 151)

Eşyaları bağlı olarak: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyaları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyaları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Büyükbabasından selâm getirerek: Ertesi sabah Seyyide Hanım gene gelir ve tekrar, büyükbabasından selâm getirerek: “Seni kabul etmezlerse, Allah'ıma nazım geçer, onları böyle, denkleri bağlı bekletirim.”der. (YBA, s. 152)

Hem hoş hemde hazin: Tanışmamız hem hoş hemde hazin oldu. (YBA, s. 152)

Teşrifat âdap ve erkânını unutarak: Haydar Efendi, teşrifat âdap ve erkânını unutarak: “Ah Sâmiha Ayverdi...” diye beni ve diğer misâfirlerini kucakladı. (YBA, s. 153)

Buralara gelerek: Buna mukabil, çok miktarda Arnavut ve Boşnak**buralara gelerek** yerleşmişler. (YBA, s. 153)

İşte diyerek: İşte... diyerek en arka sıradaki bir sandukayı gösterdi. (YBA, s. 153)

Kendi konağına yakın bir ev tutarak: Balkan Harbi Rumeli'yi elimizden alır ve Üsküp'ler, Manastır'lar, Selânik'ler, Zağra'lar, Tırnova'lar hülâsa bütün Rumeli halkının kılıç artıkları İstanbul'a dökülürken, Seyyide Hanım'da gelmiş ve Efendimin valdesi bu gurbetzedeye kendi konağına yakın bir ev tutarak, ikram ve izâzları ile o mübârek kadının hicret acılarını hafifletmişti. (YBA, s. 153)

Başköşeye oturmuş olarak: O zaman yedi yaşında bir çocuk olmama rağmen, bu itibarlı ve yaşlı misâfiri Efendimin konağında, başköşeye oturmuş olarak hatırlıyorum. (YBA, s. 153)

Olgunlaştırıp kemâle getirerek: Sonra da zaman, onu saklandığı yerde olgunlaştırıp kemâle getirerek, bir gerçek olarak karşıma çıkardı. (YBA, s. 154)

İçine sindirip: Eyyam sürmüş, görmüş geçirmiş ihtiyarların mâzî bereketi ile nafakalanması misâli, sanki zevk, istiğrak, vecd ve cezbe demlerini içine sindirip saklamış bu köhne binâ da, geçmiş zamanların yâdı ile, tesellî içinde son günlerini yaşıyordu. (YBA, s. 154)

Tesellî içinde: Eyyam sürmüş, görmüş geçirmiş ihtiyarların mâzî bereketi ile nafakalanması misâli, sanki zevk, istiğrak, vecd ve cezbe demlerini içine sindirip saklamış bu köhne binâ da, geçmiş zamanların yâdı ile, tesellî içinde son günlerini yaşıyordu. (YBA, s. 154)

Çâresiz: Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî'yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

Birçok köy ve kasabalardan geçerek: Birçok köy ve kasabalardan geçerek Yunan hudûduna geldik. (YBA, s. 155)

Hiç sorgu suâle mâruz kalmadan: Seyâhatimizin başından bu yana, Türk, Bulgar, Yugoslavya, Macaristan, Avusturya, Almanya, Hollanda, Belçika, İngiltere, Fransa, İtalya hudutlarından, ya gelişigüzel bir kontrolle veya hiç sorgu suâle mâruz kalmadan, hatta pasaport kontrolü dahi yapılmadan geçmiş bulunuyorduk. (YBA, s. 155)

Pasaport kontrolü dahi yapılmadan: Seyâhatimizin başından bu yana, Türk, Bulgar, Yugoslavya, Macaristan, Avusturya, Almanya, Hollanda, Belçika, İngiltere, Fransa, İtalya hudutlarından, ya gelişigüzel bir kontrolle veya hiç sorgu suâle mâruz kalmadan, hatta pasaport kontrolü dahi yapılmadan geçmiş bulunuyorduk. (YBA, s. 155)

Kin ve hırsla, ne yapacaklarını bilmez bir gayretle: O kadar ki bagajda ve arabanın içinde ne var ne yok, hepsi yerlere döküldü, âdeta kin ve hırsla, ne yapacaklarını bilmez bir gayretle aradılar, sorup soruşturdular ve bir buçuk saatimize mâl olan bu çirkin muâmeleden sonra, yol verip geçirdiler. (YBA, s. 155)

Özcan'a ricâ ederek: Bir ara, Özcan'a ricâ ederek arabayı durdurdum ve inerek, bu vâhşi efendilerin elinde kalmış mazlûm insanlarla konuştum. (YBA, s. 155)

İnerek: Bir ara, Özcan'a ricâ ederek arabayı durdurdum ve inerek, bu vâhşi efendilerin elinde kalmış mazlûm insanlarla konuştum. (YBA, s. 155)

Başkonsolos olarak: Arnavutluk, komünist rejime geçmeden, kocası, başkonsolos olarak, üç sene Türkiye'de kalmış. (YBA, s. 156)

Anlaşarak: Mürüvvet Hanım'la konuştular ve anlaşarak birkaç gün sonra da hep berâber gittiler. (YBA, s. 157)

Uykusuz olarak: Selanik'te geçen bu tek gecenin uykusuz olarak sona ermesi, daha da hoşuma gitti. (YBA, s. 158)

Uğrayarak: Az sonra kız kardeşi de uğrayarak güle güle... dediler. (YBA, s. 158)

Acâyip sesler çıkararak: Kavala bana bir çocukluk hâtıramı âdetâ geri getirmişti: Senenin muayyen bir gününde, Çırpıcı Çayırı'nda Ot Toplama merâsimleri olur, acâyip sesler çıkararak, raksa benzer hareketlerle çırpınırlar ve yanlarına sokulmak isteyenleri sopalarla kovalarlar ve tehdit ederlerdi. (YBA, s. 158)

Kandırılıp: Bunlar, kandırılıp kaçırılmış kızlardı ki, çocukluğumda bizim eve de bu Babalı Araplar'ın arasından bir kız düşmüştü. (YBA, s. 159)

Annemin kıza hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: Aradan birkaç zamanı geçtikten sonra, kapımıza gelen bir polisin, annemin kıza hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: “Sizin mi, kendisinin mi?” demiş olması, kızcağızın başına hiç de iyi bir şey gelmediğini gösteriyordu. (YBA, s. 159)

Sıkıntısızca: Akşama doğru İpsala'dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür'atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Yüz akı ile: Tekirdağ'da bir çay içtikten sonra Efendimi ziyâret edip, bizi bekleyen iş ve mes'ûliyetler çarkını, yüz akı ile çevirmek dileği içinde, çatımızın altına girdik. (YBA, s. 159)

Hayır duâlarla, uğurlanarak: Akraba ve yâran tarafından, hayır duâlarla, uğurlanarak on birde evden çıktık. (YBA, s. 163)

Yemek yiyerek: Lüleburgaz'ı geçtikten sonra bir dere kenarında yemek yiyerek tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 163)

Beni alarak: Fakat İlhan Ayverdi, bir fayton tutmuş, geldi ve beni alarak hep berâber Meriç'e gurup seyretmeye gittik. (YBA, s. 163)

Hayranlıkla: Ağabeyimle İsmet Bey daha evvel nehrin yamacında oturmuş, batmak üzere olan güneşle suların cilveleşmesine hayranlıkla bakıyorlardı. (YBA, s. 164)

Yüzünü yerlere süre süre: Yüzünü yerlere süre süre vatan topraklarına akan mahzun sular... (YBA, s. 164)

Saygı görerek: Şu var ki, Müslüman-Türk'ün mücâdele ve muhârebelerinin temelinde, vicdan hürriyeti gibi insanlığın şart ve kaideleri saygı görerek yatmakta... (YBA, s. 164)

Can, mal ve ırz, nâmus emniyeti içinde: Can, mal ve ırz, nâmus emniyeti içinde yaşıyorlardı. (YBA, s. 164)

Yeni bir eserin hazırlığına girmeye fırsat kalmadan: Amma, bir yorgunluğu bir başka yorgunlukla ifnâ etmeye alışmış olan kardeşim de, yeni bir eserin hazırlığına girmeye fırsat kalmadan, seyâhate zorlanmış bulunuyordu. (YBA, s. 166)

Binlerce şehit ve gazinin, bir hidâyet ve tevhit ışığı olanÎlâ-yı kelimetullâhı götürmek şevki ile: Binlerce şehit ve gazinin, bir hidâyet ve tevhit ışığı olan îlâ-yı kelimetullâhı götürmek şevki ile göğüsleyip havâle etmiş olduğu aziz topraklar. (YBA, s. 166)

Türkçe konuşarak: Bir zamanlar Çin'den Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak gitmek mümkündü. (YBA, s. 167)

Özenile bezenile, lüks bir motel olarak: Özenile bezenile, lüks bir motel olarak yapılmış. (YBA, s. 167)

Coşan suların bu öncü birlikleri berâber alıp: Öyle olmasa Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın karşı kıyıya askerlerini geçirmek için kurduğu köprüyü, coşan suların bu öncü birlikleri berâber alıp götürdüğünü, takviye alamayan askerin ise karşı sâhîde şehit edildiğini hatırlar ve hatırlatırdı. (YBA, s. 168)

Doğrudan doğruya köyünden kopup: Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyle yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

Hiç şehir terbiyesi görmeden: Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyle yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

Batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş: Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyle yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perîşan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

Tek kelime Türkçe öğrenemeden: Çocukları, tek kelime Türkçe öğrenemeden büyüyecek ve vatani, İsviçre olacak. (YBA, s. 172)

Devamlı olarak: Yanımda orta yaşlı biri oturuyor ve devamlı olarak, sanki pilotmuş gibi, üstünden geçtiğimiz dağları, gölleri, şehirleri, isimleri ile söylüyordu. (YBA, s. 172)

Son derece tatlı kasabalardan geçerek: Berrin Hanım'lar, bizi uğurlayıp selâmetledikten sonra, bakımlı ve son derece tatlı kasabalardan geçerek Biel'e geldik. (YBA, s. 173)

İkrahla: Âdeta ikrahla reddetti ve: İspanyol'um, dedi. (YBA, s. 174)

Arabayı garajdan alarak: Oradan da, arabayı garajdan alarak Nyon'a doğru yola çıktık. (YBA, s. 175)

Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek: Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug'a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

Glug'a gelerek: Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug'a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

Bir mânevî terbiye potasında eritip bu esâretten halâs ederek: Devirler ve asırlar ne kadar ilerlerse ilerlesin, âdem oğlu, aynı hırs ve nefsânî duyguların esîrî olmaktan çıkamayacağına göre, onu bir mânevî terbiye potasında eritip bu esâretten halâs ederek yeni bir kalıba dökmek, tek çıkar yol...(YBA, s. 176)

Düşünmeden: Bu yüzden de har vurup harman savuruyor, bir mîrasyedi gibi, düşünmeden harcıyorsunuz. (YBA, s. 176)

Dağdan dağa köprü kurup: İtalyan kara yolları politikası, âzamî maddî fedâkârlıklarla, ya dağları delmiş ya dağdan dağa köprü kurup, en sarp ve yalçın arâziyi, arabaların kuş gibi uçabileceği beton yollar hâline getirmiş. (YBA, s. 177)

Yüze yakın tünel ve köprüden geçerek: Böylece, kısa uzun belki yüze yakın tünel ve köprüden geçerek Bard'a geldik. (YBA, s. 177)

Yayılmış ve sarılmış: Burada iki sarp ve dimdik dağ silsilesinin eteğinde ve bu iki koruyucu bekçinin ortasında, daha küçük bir tepe vardı ki, bir büyük şato, bu tepeye, âdeta yayılmış ve sarılmış bulunuyordu. (YBA, s. 177)

Livorno istikâmetinde ilerleyerek: Livorno istikâmetinde ilerleyerek nihâyet Pisa'ya geldik. (YBA, s. 178)

Uryan: Yerleri süpüren elbiseleri, tek tel göstermeyen başlıkları ile geçip giden bu rûhânîler ordusu, şu ortalarda dolaşan yarı çıplak ve hippileşmiş insanlara hiç tesir etmemekte ki, yerli yabancı, hemen herkes alabildiğine uryan gezip duruyorlar. (YBA, s. 179)

Nezâket ve zarûret olarak: O halbuki bu iki kutbu birleştirmek, o simsiyah kisveler altında gayritabiî bir hayat yaşayan ve yaratılışın rağmına sevitabiîlerini zorlayan bu râhipler ve râhibeler zümresini, biraz olsun ferahlatmak, beri tarafta ise, vahşete ve iptidâîliğe heves eden çıplaklara da, insanlık edep ve vekârını bir zarâfet, nezâket ve zarûret olarak kabul ettirmek gerek. (YBA, s. 179)

Köprülerle: Zîra dağları delmiş, tünel açmış, kilometrelerce uzayan uçurumları köprülerle birbirine bağlamışlar. (YBA, s. 181)

Yerinde bir teşhis ve hükümle: Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Şehrin ara sokaklarında dönüp dolaşarak: Sonra Gülşah'la birlikte şehrin ara sokaklarında dönüp dolaşarak alış verişimizi tamamladık. (YBA, s. 182)

Altı asır efendi olarak: Bir yandan, hür memleket havasından, yarı esir bir rejimin hüküm sürdüğü topraklara doğru gitmenin sıkıntısı, bir yandan da, altı asır efendi olarak yaşayıp buyruk yürütmüş olduğumuz bir eski vatan parçasında olmanın acısı...(YBA, s. 182)

Yarım saatten fazla bir zaman kaybederek: Yarım saatten fazla bir zaman kaybederek yolumuza devam ettik. (YBA, s. 183)

Öğle yemeğini yiyerek: Bir su kenarında öğle yemeğini yiyerek Ljubljana'ya, oradan da Zagreb'e geldik. (YBA, s. 184)

Tesadüfen: Tesâdüfen gene aynı odaları verdiler. (YBA, s. 184)

Kopuk olarak: Yirmi beş gün evvel kopuk olarak duran perde, hâlâ tâmir edilmemişti. (YBA, s. 184)

Yalan, zulüm, şiddet ve şirretliği ile yayılıp: O idâre tarzı ki, ne kendi memleketine göz açtırmış, ne de yalan, zulüm, şiddet ve şirretliği ile yayılıp, pençesine düşürdüğü ülkelere nefes alacak bir mazgal bırakmıştır. (YBA, s. 184)

Tâkdire şâyan bir vukufla: Büyük târihçi Toynbee, “Son Elli Yıla Bir Bakış” başlığı altındaki eserinde, 1917 Rus ihtilâli’nin hâlini ve geleceğini, tâkdire şâyan bir vukufla incelemektedir. (YBA, s. 185)

Hayrete şâyan bir vukufla: Toynbee, Rusya’daki rejimin şiddetle ayakta kalabildiğini, amma içtimâî yapının din, milliyet ve kültür motifleri karşısında mağlûp olduğunu belirttikten sonra, hayrete şâyan bir vukufla, Çin’in kuvvetli kültür yapısının, Mao’nun kültür ihlâline mağlûp olmayacağını ve Mao’yu yeneceğini ifâde eder. (YBA, s. 185)

Bir ferdî ve içtimâî: Bugün Yugoslavya, bir dereceye kadar komünistlikten sağa meyletmış bulunduğundan, az da olsa, bir ferdî ve içtimâî ferahlama hissediliyor. (YBA, s. 186)

Novoska’daki Jug Otelinden ayrılıp: Böylece de işte, Novoska’daki Jug Otelinden ayrılıp Banyaluka’ya geldik. (YBA, s. 187)

Bir suç, tahkîr vesîlesi bir eksiklik olarak: Öyle ki, Türkçe bilmemeyi bir suç, tahkîr vesîlesi bir eksiklik olarak görürlermiş. (YBA, s. 188)

Söylediğine söyleyeceğine pişman olarak: Bu defa da Korkut Bey, söylediğine söyleyeceğine pişman olarak, hem özür, hem af dilemiş. (YBA, s. 189)

Sadâkatle: Kilometrelerce devam eden vâdîde, sadâkatle akan hesapsız sulardan bir su... (YBA, s. 189)

Bir yeşillik ve su cenneti denilebilecek bu nehrin kıyısında yiyerek: Öğle yemeğini, bir yeşillik ve su cenneti denilebilecek bu nehrin kıyısında yiyerek yolumuza devam ettik. (YBA, s. 190)

Sert ve keskin virajlarla devam ederek: Yol da, bu yüzden sert ve keskin virajlarla devam ederek Yayçe’ye kadar geldi. (YBA, s. 190)

Az sonra geri gelerek: Her gördüğünü Soru Zarfıp öğrenmek ve sahih mâlûmat almaktan hoşlanan İlhan Ayverdi, hemen arabadan indi ve az sonra geri gelerek, burada bir türbe olduğunu söyledi. (YBA, s. 190)

Kendi çoluğumuzun çocuğumuzun gözleri önüne sererek: Hele bu insanların, vatanlarına etmiş oldukları hizmetleri, kendi çoluğumuzun çocuğumuzun gözleri önüne sererek, bu canlı târih levhalarından onlara, ibret örnekleri göstermeyiz?.. (YBA, s. 192)

Birer kahve içerek: Oturduk ve birer kahve içerek dinlendik. (YBA, s. 192)

Doğruca: Doğruca Evropa Oteli'ne indik. (YBA, s. 192)

Sağa sola yayılarak: Bir meydanın etrafında, yarım ay şeklinde, sağa sola yayılarak devam eden bu kemerli sıra sıra dükkânlar, tam Türk tipi bir manzûme. (YBA, s. 192)

Hayranlıkla: Onun için de, yabancıların hayranlıkla seyrettiği bütün bu eserler, benim için yürek dağı... (YBA, s. 193)

Türk gücü ile birleşerek: Müslüman îmânı, Türk gücü ile birleşerek bütün bu cennet toprakları zaptetmiş, şehirleri yeni baştan kurmuş, sanat şâheserleri ile bezemiş ve sonunda işte, nâmahremlere bırakıp çekilmiş. (YBA, s. 193)

Yeni baştan: Müslüman îmânı, Türk gücü ile birleşerek bütün bu cennet toprakları zaptetmiş, şehirleri yeni baştan kurmuş, sanat şâheserleri ile bezemiş ve sonunda işte, nâmahremlere bırakıp çekilmiş. (YBA, s. 193)

Fırlayıp: Kâbil olsa, fırlayıp gideceğim. (YBA, s. 193)

Hatıra gönüle bakmayıp: Keşki, hatıra gönüle bakmayıp buralara gelmeseydim... (YBA, s. 193)

Yerlerinden yurtlarından koparılarak: Ancak, tâlih, Şehzâde Beyâzid'in yüzüne gülünce, yenilen Sultan Cem kuvvetlerine verilen cezâ, yerlerinden yurtlarından koparılarak sürülmek olmuş ve bu cengâverlerden bir kısmı, Konya'dan Manastır'ın Kayalar veya Sarıgöl denen semtine gönderilmişti. (YBA, s. 193)

Elinde bir bohça dahi olmadan: Fakat Türk'ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Kendi kârını fedâ ederek: Hele benim et istemediğimi anlayınca kendi kârını fedâ ederek, etten gayri yemeği de olan bir başka aşçı dükkânına götürdü. (YBA, s. 194)

O gittiğimiz yerden börek alarak: Fakat, bu âlicenaplık karşısında, o gittiğimiz yerden börek alarak tekrar onun dükkânına döndük. (YBA, s. 194)

Kötü kötü şakalaşıp: Bir vakitler, içinde edep ve erkân ile ders okunan bu binâda, şimdi içki içiliyor saçları omuzlarına inmiş hippiler, kötü kötü şakalaşıp eğleniyorlardı. (YBA, s. 194)

Bosna Kaymağı diye: Bizi evvelâ evine, sonra da Bosna Kaymağı diye anılan oraca meşhur bir kır gazinosuna götürmek için ısrar etti. (YBA, s. 195)

Tatsızlık çıkacağına düşünerek: Bu dâveti de reddedecek olursam tatsızlık çıkacağına düşünerek kabul ettim. (YBA, s. 195)

Ayrı ayrı kısımlardan fışkırarak: Su, ayrı ayrı kısımlardan fışkırarak çıkıyor ve dereler göller yaparak birbiri üstüne dökülüp gidiyordu. (YBA, s. 195)

Dereler göller yaparak: Su, ayrı ayrı kısımlardan fışkırarak çıkıyor ve dereler göller yaparak birbiri üstüne dökülüp gidiyordu. (YBA, s. 195)

İztırapla: Ancak, hâlet-i nezîdeki bir hastanın başında duyulan acı gibi, elimizden gideceği günü ıztırapla bekliyorduk. (YBA, s. 196)

Kur yapıp: 1914-1918 Harbi, Avusturya'yı da, uzun yıllar kur yapıp elde etmeye çalıştığı ve sonunda da, elde ettiği bu topraklardan sökülüp, Yugoslavya'ya mal ediverdi. (YBA, s. 196)

Elde ettiği bu topraklardan sökülüp: 1914-1918 Harbi, Avusturya'yı da, uzun yıllar kur yapıp elde etmeye çalıştığı ve sonunda da, elde ettiği bu topraklardan sökülüp, Yugoslavya'ya mal ediverdi. (YBA, s. 196)

Taassup ve cehâletle: Hatta, taassup ve cehâletle, Başçarşıya'nın tahrip ettikleri kısımlarını, eski haline koyduktan başka, "Poçitelli" şehrini olduğu gibi muhâfaza edip "Müze Şehir" yapmış bulunuyorlar. (YBA, s. 196)

Sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek: Üç yüz kilometreden de fazla devam eden sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek akşam geç vakit Niş'e yirmi beş kilometre kala Morova Alexinaç Moteli'ne indik ve geceyi orada geçirdik. (YBA, s. 197)

Şehirlerin içine girmeden dış yollardan geçerek: Sabahleyin yola çıktık ve Niş'i, Nişka Banya'yı, hep şehirlerin içine girmeden dış yollardan geçerek Bella Palanka'ya geldik. (YBA, s. 197)

Kahve molasını bile orada yapmayı düşünmeyerek: Kahve molasını bile orada yapmayı düşünmeyerek ilerledik. (YBA, s. 197)

Uzaktan görerek: Uzaktan saat kulesini ve Efendimin, içinde çocukluğu geçen yerleri uzaktan görerek ilerlerken, birden karşımıza ziyâret etmen istediğim Filibe Kabristanı çıkmaz mı? (YBA, s. 197)

Rahatlıkla: Onun dışında, rahatlıkla geçtik. (YBA, s. 198)

Almanya’da, Yahûdilerin eskisi kadar hâkim olmadıklarını, fakat Amerika’nın bu yüzden çıkmaza girmiş olduğunu o da rahatlıkla ifâde etti. (YBA, s. 203)

Fatih Sultan Mehmed’in mübârek türbesi içine koyarak: Biri hukuk mezûnu, diğeri lisede iki kızı ve kundağını, Fatih Sultan Mehmed’in mübârek türbesi içine koyarak, Murat Fâtih ismini verdiği, dokuz yaşında birde oğlu varmış. (YBA, s. 198)

Uzaktan: Sâdece uzaktan selâmlaştık. (YBA, s. 201)

Bavulun kapağını dahi açtırmadan: Sıra bizimkine gelince, memur şöyle bir yüzüme baktı ve bavulun kapağını dahi açtırmadan geçirdi. (YBA, s. 201)

Ağlamakla gülmek arası, tebessüm ederek: Ağlamakla gülmek arası, tebessüm ederek: Merhaba! dedi ve ayak üstü eyyam konuştuk. (YBA, s. 202)

Hayırla: Alman’ın kirini Türk’e temizleten kader, inşallah hayırla sona erer. (YBA, s. 202)

Dehşet duyarak: Sonra da, Kissinger’in, yirmi beş sene sonra, bütün Avrupa’nın komünistleşeceği sözünü dehşet duyarak ifâde etti. (YBA, s. 203)

Günün şartlarını basamak yaparak: Üç asır boyu, dünyânın maddî-mânevî, ilim, irfan ve fen merkezi olmuş bulunan İslâm dünyâsı, şimdi de, günün şartlarını basamak yaparak, kaybetmiş olduğu zirveye yeniden çıkmayı planlamalıdır. (YBA, s. 203)

Îlâ-yı kelimetullah potasında birleştirerek: Salîbe bağlılık, nasıl bütün haçlı devletleri, îcâbı hâlinde, birbirlerine omuz verdirmekte ise, tevhit aşkının da, imân ve İslâm’ı coşturup, îlâ-yı kelimetullah potasında birleştirerek, yeri göğü titretmesi nasıl beklenemez? (YBA, s. 204)

Bir asra varmadan: Mekke’de doğup, Yesrib’de boy atan tevhit, bir asra varmadan, seferleri ile berâber, bilgide, fende, dünyâyı ayağına getiren ilim merkezleri kurarak, batı medeniyetine maya ve sermâye vermiş olduğu nasıl unutulur? (YBA, s. 204)

Dünyâyı ayağına getiren ilim merkezleri kurarak: Mekke’de doğup, Yesrib’de boy atan tevhit, bir asra varmadan, seferleri ile berâber, bilgide, fende, dünyâyı ayağına getiren ilim merkezleri kurarak, batı medeniyetine maya ve sermâye vermiş olduğu nasıl unutulur? (YBA, s. 204)

Örnek teşkil ederek: Öyle ki, iktidârı ellerinde tutan tepedekilerin, gafletli öncülüğü halk kütleleri arasında örnek teşkil ederek sür’atle revaç buldu. (YBA, s. 204)

Kur’ân ahlâkına samîmiyet ve ihlâs ile sarılmakla: Bu salgın hastalığın tedâvî yolunda, İslâm’ın tevhit anlayışına ve Kur’ân ahlâkına samîmiyet ve ihlâs ile sarılmakla açılacağına inanmak ve hesâbını ona göre tutmak gerek. (YBA, s. 204)

Batı’nın kültür imparatorluğu içinde tevhîde ters düşen teslis havasını teneffüs ederek: O merkezler ki, çocukları, en körpe çağlarından îtibâren, eğitim ve öğrenimlerini, Batı’nın kültür imparatorluğu içinde ve tevhîde ters düşen teslis havasını teneffüs ederek, yurtlarına dönmektedirler. (YBA, s. 205)

Çok katlı olarak: Gün olup, memleketinin kumanda köprüsüne, şarklıdan çok katlı olarak oturan bu adamların, kâh Anglosakson, kâh Lâtin, kâh Amerikan kültürü ile kamaşmış gözleri, vatanın da, îmânının da, gerçeklerini yarı görür yarı görmez olarak, akılları kaldığı batı rûhunun peyki olmaktadır. (YBA, s. 205)

Yarı görür yarı görmez olarak: Gün olup, memleketinin kumanda köprüsüne, şarklıdan çok katlı olarak oturan bu adamların, kâh Anglosakson, kâh Lâtin, kâh Amerikan kültürü ile kamaşmış gözleri, vatanın da, îmânının da, gerçeklerini yarı görür yarı görmez olarak, akılları kaldığı batı rûhunun peyki olmaktadır. (YBA, s. 205)

Tozu dumana katarak: Tâ ki, üstlerindeki ölü toprağını atacak olan kütleler, o Kızılelma yolunda, tozu dumana katarak olmazları oldursun. (YBA, s. 205)

Kâh özün kâh gözün ağlayarak: Kırk senedir kâh özün kâh gözün ağlayarak dertlenir durursun. (YBA, s. 205)

Çubuğunu yakıp: O, işini bitirir ve çubuğunu yakıp köşesine çekilir. (YBA, s. 205)

Çizgi çizgi: Uzaklarda, tâ uzaklarda, ağarmış saçlar gibi Alpler, tepelerinde hâlâ çizgi çizgi aşağı doğru akmış karlarla kaplı Alpler, el ele, diz dize uzayıp gitmeye başladı. (YBA, s. 206)

El ele, diz dize: Uzaklarda, tâ uzaklarda, ağarmış saçlar gibi Alpler, tepelerinde hâlâ çizgi çizgi aşağı doğru akmış karlarla kaplı Alpler, el ele, diz dize uzayıp gitmeye başladı. (YBA, s. 206)

Bu üç beş günlük saltanatlarının tadını çıkarmak istercesine: Alabildiğine bol, alabildiğine cömert kırların, vâdilerin yeşilliklerini yer yer çeşitli renge boyayan çiçekli

ağaçlar ise, sanki bu üç beş günlük saltanatlarının tadını çıkarmak istercesine, mağrur, sıra sıra uzayıp gidiyordu. (YBA, s. 206)

Mağrur, sıra sıra: Alabildiğine bol, alabildiğine cömert kırların, vâdilerin yeşilliklerini yer yer çeşitli renge boyayan çiçekli ağaçlar ise, sanki bu üç beş günlük saltanatlarının tadını çıkarmak istercesine, mağrur, sıra sıra uzayıp gidiyordu. (YBA, s. 206)

Yanlış taktik kullanarak: Bunun da zararını görecektir olan, yanlış taktik kullanarak savaş açtığı İslâm dünyâsı değil, kendisi, Hıristiyanlık âlemi olacaktır. (YBA, s. 207)

Bir üniversite mensûbu olarak: Necâti Tahralı'nın bir üniversite mensûbu olarak, staj yaptığı fakülte, bütün gücünü sanâyicinin, yâni iş hayatını yürütenlerin yardımına vermiş. (YBA, s. 207)

Büyük bir zevk ve zarâfetle: Küçük bir dağ köyü binâsının, büyük bir zevk ve zarâfetle tefriş edilebilmesi de gene, “arz ve talep kânûnunun bir icbârı, tabîî bir zorlayışı. (YBA, s. 208)

Bir bütün olarak: Bu yüzden de harflerin yerle bir ettiği, Almanya, kilisesi, üniversitesi, sanâyii ile yekpâreleşmiş bir bütün olarak, âdeta dünyâya meydan okur hâle gelmiş. (YBA, s. 208)

Kabararak: Kabararak kabını taşan iş hacmini karşılamak için de, işte, yabancı işçileri ülkesine buyur etmiş. (YBA, s. 208)

Baharı tepeden tırnağa taşıyan çiçekli vâdilerden geçe geçe: “Bana bakın, bana iyice, iyi bakın...” der gibi baharı tepeden tırnağa taşıyan çiçekli vâdilerden geçe geçe Törnwang dağ köyüne geldik. (YBA, s. 208)

İtinâ ile: Yarı kısmı modern, yarı kısmı mahallî mîmârî tarzında yapılmış çok büyük, çok ferah ve son derece îtinâ ile döşenmiş bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 208)

Esefle: Allah'ın nîmeti bildiğim herhangi bir yiyecek ve içeceğe kusur bulmaya asla sevmeyişim halde, pis bir elin uzattığı bu deve hamurunun zavallı lezzetini esefle hatırlamamak elimden gelmiyor. (YBA, s. 209)

Esef ve üzüntü ile: Esef ve üzüntü ile itiraf etmem gerek. (YBA, s. 209)

Düşmanların ekmeğine yağ sürmekle: Haydi düştük, neden çıkmak için çırpınıyor da düşmanların ekmeğine yağ sürmekle vakit kaybedip, cehâlet ve gafletimizle pençeleyecek yerde birbirimizi dişliyoruz. (YBA, s. 209)

Bol bol: Bu tabiat cenneti içinde iki saat kaldık ve Necâti ile bol bol sohbet ettik. (YBA, s. 209)

Necâti, münâsip bir gazino aramaya giderken ben de, kademeli rıhtımlara bol bol konmuş banklardan birine oturdum. (YBA, s. 210)

Aklım yettiğince: Sordu, aklım yettiğince cevapladım. (YBA, s. 209)

Köyün kahvehânesine girerek: Sonra, köyün kahvehânesine girerek, kahvelerimizi içtik. (YBA, s. 210)

Telâşla: Garson kız telâşla, fincanın muhteviyâtından mühim bir kısmını tayyörümün eteğine döktü. (YBA, s. 210)

Neden bizde bunlar yok? Neden onlar tok, biz ise açız? diye diye: Yedide Münih’de bulunmak üzere yola çıktık ve: “Neden bizde bunlar yok? Neden onlar tok, biz ise açız?” diye diye otele döndük. (YBA, s. 210)

Yiyecek bir şeyler atarak: Çocuklar, kuğulara yiyecek bir şeyler atarak eğleniyorlar. (YBA, s. 211)

Ölesiye: Garson kızlar ölesiye çalışıyorlar. (YBA, s. 211)

Yol ve mesâfe endişesini büyük ölçüde hallederek: Gerek yer üstü vâsıtaları olan otomobil, tramvay ve otobüsler, gerek yer altı ve vâsıtası olan metrolar ve şehrin birçok yerinde bulunan yürür merdivenler, yol ve mesâfe endişesini büyük ölçüde hallederek halkı rahatlatmış. (YBA, s. 211)

Nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek: Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi’nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Bedenî ve rûhî bir mücâdele çemberinden geçmeden: İstanbul şehir-i şehîri sâkinlerinin, işlerine gitmek veya evlerine dönmek için, her sabah ve her akşam, bedenî ve rûhî bir mücâdele çemberinden geçmeden selâmeti bulmalarının imkânsızlığı, bir kere daha gözlerimin önüne geldi. (YBA, s. 212)

Otelden geç vakit çıkarak: Otelden geç vakit çıkarak, biz de yolun kalabalığına karıştık. (YBA, s. 212)

İki ayrı din arasına yeni bir fitne kundağı sokulmaya meydan verilmemiş olduğunun sevinci içinde: Bu münâsebetle Gandhi vurulup ölürken: “Beni bir Mecûsî mi

yoksa bir Müslüman mı vurdu?” diye sorup, “Mecûsî vurdu...” cevâbını alınca: “Oh yâ Râbbi çok şükür!” demiş ve iki ayrı din arasına yeni bir fitne kundağı sokulmaya meydan verilmemiş olduğunun sevinci içinde ölmüş bulunduğu hatırıma geldi. (YBA, s. 214)

Bölük bölük: Adâlet Partisi'nin millî-manevî çizgiden kaymasıdır ki, sağ cenâhı bölük bölük etti. (YBA, s. 214)

Acı tecrübe seneleri geçirip: Maamâfih, acı tecrübe seneleri geçirip olgunlaşmış bulunan Demirel'e kastetmek, ancak bir vatan hâininin düşüneceği kötülük ve düşeceği fâhiş hatâdır. (YBA, s. 214)

Alabildiğine: Yol boyunca, dînî veya mitolojik hikâyelerin resimleri ile süslenmiş Tirol evleri alabildiğine uzayıp gidiyor. (YBA, s. 215)

Bir hoşça: Belki, yiyip içen, uyuyup uyanan bir makine temposu ortasında hayâta gözünü açmış olan orta sınıf, bu ıztırâbın şuûrunda değil. “Doğdum, büyüdüm, çalıştım, hayâtımın geri kalan kısmını bir hoşça geçireyim...” mantığının dışına çıkmak dâvâsını gütmüyor. (YBA, s. 215)

Bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp: Meselâ, kendi gerçeklerinden habersiz kalmış bu yirminci yüz yıl genci, mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken, çoğu zaman, bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp ortaya düşüyor. (YBA, s. 216)

Kaç insanın başı omuzları arasından uçup: Kim bilir, dünya dünya olalı, insan eli bu sınırları kaç kere ileri geri çekmiş, kaç kere, bir karış toprak için kaç insanın başı omuzları arasından uçup gitmiştir? (YBA, s. 216)

Ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorla: Fakat içi çok ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorla alabildiğine zenginleştirilmiş. (YBA, s. 217)

Topyekûn: Fakat semte topyekûn bir sıfat vermek gerekirse, güzel lâkin abus, çatık hatta vahşî denebilir. (YBA, s. 217)

Gülümseyip: Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Akşam hava kararmadan: Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Yol boyu: Hele, yol boyu devam eden ağaçlar, zaman zaman tünelden geçtiğimizi zannettirecek kadar sıkı. (YBA, s. 217)

Tam mânâsı ile: İlhan Ayverdi'nin geçen mektubunda “serçenin gözü darıda...” dediği gibi, ne kadar uğraşsam, tam mânâsı ile havadan sudan konuşmak mümkün olmuyor. (YBA, s. 218)

Mezheplerine kazanarak bol para ile gözlerini ve karınlarını doyurup: Maalesef, işsiz kalmış ve îman dağarcığı boş bırakılmış Türkleri de mezheplerine kazanarak bol para ile gözlerini ve karınlarını doyurup, Necâti'nin dediği gibi, Katolikliğin ileri karakolu hâline getiriyorlarmış. (YBA, s. 218)

Böyle böyle: Böyle böyle de, sâhip çıkmadığımız evlâtlarımız, küfrün ve dalâletin çukuruna düştükten başka, kendileri gibi çerden çöpten vatandaşlarını da, aynı felâkete sürüklemekle vazîfelendiriliyorlarmış. (YBA, s. 218)

Güzel bir kadını giydirip kuşatıp süslercesine: İnsan himmeti, güzel bir kadını giydirip kuşatıp süslercesine, burayı mâmur ve âbat eylemekte, hiç kusur etmemişti. (YBA, s. 219)

Bardaksız olarak: Önümüze, bardaksız olarak bir testi getirip koydu ve arkasına bakmadan da dönüp gitti. (YBA, s. 220)

Arkasına bakmadan: Önümüze, bardaksız olarak bir testi getirip koydu ve arkasına bakmadan da dönüp gitti. (YBA, s. 220)

Karşı sâhilde devam ederek: Yol, karşı sâhilde devam ederek Münih'e gidiyor. (YBA, s. 220)

El pençe: Bir kere o, silkinir ve uyanırsa, tabiat ve eşyâ da, karşısında, el pençe emir bekleyip düzene girmekten başka ne yapabilir. (YBA, s. 221)

Fâtiḥ millet olarak: Ben, alelusûl, hemen iş, memleket ve târihte fâtiḥ millet olarak damgalanmış Türk evlâtlarının şimdi, dayak attığı ülkelere hizmete gelmeleri hikâyesine girdim. (YBA, s. 221)

Îzah zorunda kalarak: Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez" dedi. (YBA, s. 221)

Sıra sıra: Sıra sıra, Çin yemekleri geldi. (YBA, s. 226)

Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine: Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine, insan elinin îmarıda kusur etmediği dağlar, vâdiler, tarlalar, bağ ve bahçeler arasına yer yer serpiştirilmiş kasaba ve köylerden geçerek Garmisch'e geldik. (YBA, s. 227)

Kasaba ve köylerden geçerek: Allah'ın yarattığı güzelliklere teşekkür edercesine, insan elinin îmarı kusur etmediği dağlar, vâdiler, tarlalar, bağ ve bahçeler arasına yer yer serpiştirilmiş kasaba ve köylerden geçerek Garmisch'e geldik.” (YBA, s. 227)

Büyük bir sadâkatle: Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Renk renk: Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Padova'ya uğramadan, doğru: Padova'ya uğramadan, doğru Venedik'e hareket ettik. (YBA, s. 229)

Devlete terk edilerek: Ancak birkaçı müze olmuş veya devlete terk edilerek mektep yapılmış. (YBA, s. 229)

Kafa şişirmeden: Amma San Marco'nun keyif sürülen bir geniş meydanı, kahvehâneleri, cam pazarları, sabahtan akşama, kafa şişirmeden, halka zevk veren orkestraları var, eğlenceleri, lokantaları, gazinolar, hülâsa her bir yanını câzip kılan tuzakları var. (YBA, s. 230)

Bu vakur ihtişamı ile: Yerlere kadar sarkan bayrakların bu vakur ihtişamı ile ürperdim ve hayâlen, memleketime, oradan da Süleymâniye'ye kadar gittim. (YBA, s. 231)

İhtişamla: Bunlardan birinde, Türk'ün ay-yıldızlı bayrağı, diğerinde ise, Kânûnî veya Sinan'ın resimlerine hâvî olanı, ihtişamla kalabalığı selâmlıyordu. (YBA, s. 231)

Bir araya gelerek: Evvelâ, devleti yanına alan, ihlâs ve samîmiyetle damgalı üç mes'ûl şahsın bir araya gelerek, benliksiz, çekişmesiz, aşk ve şevk ile, nizamlı, programlı ve seviyeli bir çalışmayı benimsemesi gerek. (YBA, s. 231)

Kilidi çevirip: İsteyen, kilidi çevirip, görülmesi gerekenleri arayıp bulabilir. (YBA, s. 232)

Arayıp: İsteyen, kilidi çevirip, görülmesi gerekenleri arayıp bulabilir. (YBA, s. 232)

Târihe kulak verip: Yıkılmaz bir irâde ile, bükülmez bir bâzûnun, nice olmazları öldürdüğüne şâhit olmuş târihe kulak verip, gayret kemeri kuşanmamız yetmez mi?(YBA, s. 232)

Kolayına: İtiraf etsek de etmesek de, kaybolan bütün temel kıymetlerin yerlerine, kolayına tâmir olmayacak, bir rûhî çöküntü ahlâk yıkımı geçip oturdu. (YBA, s. 232)

Sevimsiz: Ötekini hem bilmiyor hem de yıllardır kötülenen târihle, ona bağlı değerleri sevimsiz buluyorlar, hatta, güzel, iyi, doğru da olsa geçmişten korkuyorlar. (YBA, s. 233)

Güzel, iyi, doğru: Ötekini hem bilmiyor hem de yıllardır kötülenen târihle, ona bağlı değerleri sevimsiz buluyorlar, hatta, güzel, iyi, doğru da olsa geçmişten korkuyorlar. (YBA, s. 233)

Tuz-buz ederek: Millî değerlere Tanzimât'la vurulan en ağır yıkıntı kazması, o gün bu gün öylesine işlemekte devam etmiş ki, çiğnediği bütün kıymetleri, tuz-buz ederek enkaz hâline getirmekte kusur etmemiş. (YBA, s. 233)

Kazancına ortak olurcasına: Fakat elini, kütlenin cebinden çıkarmaması ve kazancına ortak olurcasına mensuplarını sömürmesi çok çirkin. (YBA, s. 234)

Çok ağır: Bu da onlara çok ağır geliyormuş. (YBA, s. 234)

On para vermeden: Câmiine on para vermeden girip rahatlıkla ibâdet eden Müslüman, soyguncu olmayan dînin ulviyeti ile ne kadar iftihar etse yeridir. (YBA, s. 235)

Rahatlıkla: Câmiine on para vermeden girip rahatlıkla ibâdet eden Müslüman, soyguncu olmayan dînin ulviyeti ile ne kadar iftihar etse yeridir. (YBA, s. 235)

İngilizce konuşarak: Masamıza, İngilizce konuşarak müsâade isteyen iki hanımla bir bey gelip oturdular. (YBA, s. 235)

Güler yüzlü ve nâzik: Bey, oldukça güler yüzlü ve nâzik görünüyordu. (YBA, s. 235)

Yana yakıla: Şimdi de berâberinde Timur Kocaoğlu var ve böyle temiz gençlere olan ihtiyâcından, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 236)

Telefon ederek: Bu sabah, Stuttgart'tan Günay Önsöz telefon ederek bizi dâvet etti. (YBA, s. 237)

Düşman eli ve düşman altınları ile: Paranın ve cehâletin kurup işlettiği düşman eli ve düşman altınları ile idâre edilen hayvanlaşmış bir kalabalık ki, bugün güldüğüne yarın ağlayacağından dahi bîhaber. (YBA, s. 237)

Arabalara ayrılmış bir park yerinde durarak: Orman içinde, arabalara ayrılmış bir park yerinde durarak yemeğimizi yedik. (YBA, s. 237)

Özür dileyerek: Nâdîde'nin temposu ile hareket ettiğimiz için alelusûl, ancak dörde doğru evi bulup, bizi pencerede bekleyen bu sevimli insanlara özür dileyerek içeri girdik. (YBA, s. 238)

Hakk'a hesap vererek: Hakk'a hesap vererek yaşayanın, Hakk'ın mahlûkundan çekinmesi ne gülünç, ne zavallı bir korkaklık ve aciz. (YBA, s. 238)

Hak olarak: Biz insanların basîret gözümüzden gaflet ve cehâlet perdesini kaldırı ki, hakkı hak olarak görelim ve ona uyalım. (YBA, s. 239)

Bâtıl olarak: Bâtılı da bâtıl olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

Ondan da kaçıp: Bâtılı da bâtıl olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

Sana bağlanıp: Bâtılı da bâtıl olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

Âvâre âvâre: Dün, Sûzan'la berâber, âvâre âvâre dolaştık durduk. (YBA, s. 239)

Tek başımıza: Bir aydır, saray yavrusu gibi bir evde, tek başımıza bulunuyoruz. (YBA, s. 239)

Biliş tutup: Dünyâya gelişin asıl mânâsı işte, bu gideceği yeri bilebilmek ve dünyâya yolamış olanla biliş tutup, ona teslim olmak...(YBA, s. 239)

O kudretin varlığı önünde yokluğunu idrak etmek sûretiyle yücelip: Hem de aşk ve şevk ile, o kudretin varlığı önünde yokluğunu idrak etmek sûretiyle yücelip, var olabilmek. (YBA, s. 240)

Selâmlaşp: Hertie ile Kaufhof arasında, üniformasından çöpçü ile Türk olduğunu anladığımız bir vatandaşla selâmlaşp konuşmaya başladık. (YBA, s. 240)

Tarla alıp: Çoluğunu çocuğunu getirmemiş, gelip de bozulmalarına göz yumamayacağını, biriktirdiği para ile tarla alıp ev yaptırdığını, hem memlekete, hem de âilesine faydalı olduğunu, onların kendi topraklarında rahatça çalıştıklarını anlattı. (YBA, s. 240)

Bir başkası da gelerek: Bu arada yakınımızda birbiri ile konuşan gruptan kırk yaşlarında bir başkası da gelerek hemen söze karıştı. (YBA, s. 240)

Bir tarafa bırakarak: Bizimkiler, Türkiye'nin iktisâdî müşküllerinden ve İstanbul'un bakımsızlığından söz ederlerken, adamcağız: Oğlum, demiş, o işleri birtarafa

bırakarak. Bizim için en büyük tehlike, komünizmdir. Memleket o tarafa sürükleniyor. (YBA, s. 240)

Aşk ve şevk ile: Hem de aşk ve şevk ile, o kudretin varlığı önünde yokluğunu idrak etmek sûretiyle yücelip, var olabilmek. (YBA, s. 240)

Sabır ve azimle: Bu yarı vahşî insanlara sabır ve azimle nüfuz ederek kendi îmamlarını kabul ettirdikleri, bir müddet sonra da, sazdan evlerin, prefabrike binâlar olduğu görüldü. (YBA, s. 241)

Dört elle: Bir tarafta toprağına ve îmânına dört elle sarılmış kütleler, bir tarafta komünist yuvaları... (YBA, s. 241)

Müslüman olduklarını hissederek: Müslüman olduklarını hissederek “Selamünaleyküm” dedim. (YBA, s. 241)

Zorlukla: Evet dedim ve biraz daha konuştuğundan sonra, birbirimizden zorlukla ayrıldık. (YBA, s. 241)

İlâç vererek, çocuklarına yardım ederek: Sarı saçlı, beyaz tenli genç misyonerlerin, sazdan evlerde oturan siyâhî yerlilerin hastalarına ilâç vererek, çocuklarına yardım ederek “civilisation” adı altındaki misyonerlik faaliyetlerini gösteriyordu. (YBA, s. 241)

Kur'an emrine uyarak: Onun için de, Kur'an emrine uyarak İslâm: “Senin dînin sana, benimki bana...” diyerek, hiçbir kavmin îmânı ile oynamıyor. (YBA, s. 242)

Senin dînin sana, benimki bana diyerek: Onun için de, Kur'an emrine uyarak İslâm: “Senin dînin sana, benimki bana...” diyerek, hiçbir kavmin îmânı ile oynamıyor. (YBA, s. 242)

Tereddütsüz: İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediğı zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Hak emrini öne sürerek: İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediğı zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

İtâat ederek: Nitekim Yavuz da, hak buyruğu ile karşısına çıkan şeyhülislâmın itâat ederek boyun eğmiştir. (YBA, s. 243)

Birer tebliğ ile katılmamızı isteyerek: “A Communication Prepared for the Islamic Conference” ismini verdiği toplantıya, Türkiye adına birer tebliğ ile katılmamızı isteyerek dâvet etmiş bulunuyor. (YBA, s. 247)

Bizi uğurlamaya gelen kalabalık bir sevgililer halkasının selâmet dilekleri arasında: Allah cümlesinden râzı olsun, bizi uğurlamaya gelen kalabalık bir sevgililer halkasının selâmet dilekleri arasında, tayyâreye girdik. (YBA, s. 247)

Seve seve: Sinan, yol arkadaşım yirmi yedi sene evvel kucağımda taşıdığım, seve seve her işine, kendi işlerimi fedâ ettiğim çocuk, şimdi genç bir adam ve ben onun kolundayım. (YBA, s. 247)

İster istemez: Memleket hudutlarından her çıkışımda, ister istemez yaptığım mukâyeseler, toprağımın eksiklerini, acı tablolar hâlinde gözlerimin önüne serer. (YBA, s. 247)

Acı tablolar hâlinde: Memleket hudutlarından her çıkışımda, ister istemez yaptığım mukâyeseler, toprağımın eksiklerini, acı tablolar hâlinde gözlerimin önüne serer. (YBA, s. 247)

Gözü kapalı: Sendika emrinde robotlaşmış işçi kütlelerinin direnmeleri, ayaklanmaları, oturduğu dalı kesme emrini dahi, gözü kapalı yerine getiren tahrip ve imhâ hareketleri... (YBA, s. 248)

Üst üste yığılıp: Bahâ biçilmez bir târih hazînesi üstünde oturan Türk evlâdının, asırlar boyu üst üste yığılıp tabakalaşmış o millî hazînenin kapılarını açıp, düşmanın yağma etmesine zemin hazırlaması ne hazin ve ne acı... (YBA, s. 248)

O millî hazînenin kapılarını açıp: Bahâ biçilmez bir târih hazînesi üstünde oturan Türk evlâdının, asırlar boyu üst üste yığılıp tabakalaşmış o millî hazinenin kapılarını açıp, düşmanın yağma etmesine zemin hazırlaması ne hazin ve ne acı... (YBA, s. 248)

Düşman buyruğuna körlemeden: Amma gene ne yazık ki Türk evlâdını, düşman buyruğuna körlemeden itâat edecek gaflet karanlığına iten biziz. (YBA, s. 248)

Millî değer olarak: Millî değer olarak elde ne kalmışsa, yaktık yıktık, inkâr ettik. (YBA, s. 248)

Ard arda: Böylece de, ard arda yetişen nesiller çırılçıplak kaldılar. (YBA, s. 249)

Dil, din, târih, an'ane ve iftiharlar zırhı alınarak: Zîra sırtlarından dil, din, târih, an'ane ve iftiharlar zırhı alınarak setr-i avret edecek bir örtüleri dahi kalmadı. (YBA, s. 249)

Düşünmeden: İşte ruhlarını da bedenlerini de sarıp koruyacak bu kaftandan mahrum bırakılan kütleler de, düşmanlarının biçip hazırladığı gaflet ve menfaat libâsını düşünmeden giyiverdiler. (YBA, s. 249)

Millî değerlerle zırhlandırıp: Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

İşçiye sâhip çıkarak: Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Çok iyi hesaplanıp düşünülerek: Yolcuların her türlü ihtiyaçları çok iyi hesaplanıp düşünülerek kurulmuş bir minyatür şehirden farksız. (YBA, s. 249)

Temiz: Çepeçevre, birbirinden rahat, temiz döşenmiş salonlar mevcut... (YBA, s. 249)

Yolcuları çağırıcısına: Ne ise ki, belimin feryat etmeyeceği rahat görünümlü mobilyalar, yolcuları çağırıcısına sıralanmıştı. (YBA, s. 249)

Etrâfı dolaşp: Bir ara etrâfı dolaşp geldi ve en üst katta bir kilise olduğunu söyledi. (YBA, s. 250)

Din adamı adı altında yetişerek: Heybeliada'nın tepesinde âdeta, Ada'yı ikinci ve sun'î bir tepe gibi sarmış Ortodoks Ruhban Mektebi ve bu mektepten din adamı adı altında yetişerek bütün Balkanlar'a dağılan komitacıları düşündüm. (YBA, s. 250)

Görmezlikten gelerek: Yeryüzünün eşsiz ve tevhitçi dîni İslâmiyet'in kifâetsiz bir program ve taassupla, boğazı sıkılmış bir îman anlayışı ile ne hâle düştüğünü görmezlikten gelerek örtbas etmek, dîne de vatana ihânet...(YBA, s. 251)

Bu din adamı namzetlerinin kafalarında filizlendirilerek: stisnâlar hâriç, İslâm'da olmayan sertlik, zarâfetsizlik, taassup, bu din adamı namzetlerinin kafalarında filizlendirilerek memlekete dağıtılmakta. (YBA, s. 251)

Vâiz olarak: İmam, hatip, vâiz olarak câmii elinde tutan din adamına, cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek ona, medenî içtimâî ve târihî Türk-İslâm terbiyesi, bilmem neden verilmez? (YBA, s. 251)

Cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek: İmam, hatip, vâiz olarak câmii elinde tutan din adamına, cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek ona, medenî içtimâî ve târihî Türk-İslâm terbiyesi, bilmem neden verilmez? (YBA, s. 251)

Nefislerinin boyunduruğu altından çıkararak: Böylece de, din adamı olmaya namzet bulunan kütlenin ilmî, insânî, mânevî ve millî bir gâyeden mahrûmiyetleri, onları, nefislerinin boyunduruğu altından çıkararak bir muhâsebeli ve ciddî eğitim görmemiş olmalarından ileri gelmekte değil midir? (YBA, s. 251)

Muhâsebe ve kontrolden mahrum olarak: Bir mânevî düzen, muhâsebe ve kontrolden mahrum olarak yetişmiş din adamlarından yarın, imam, hatip, vâiz ve müftü olduklarında, cemiyeti mayalayacak bir ruh iffeti, ilim ve îman aşkıyla cilâlanmış zengin ve medenî bir dünya görüşü ve amel üstünlüğü nasıl beklenebilir? (YBA, s. 252)

İslâm'ın mübârek çehresine nefsânî çamurlar sürmenin vebal ve mes'ûliyetini yüklenmiş olarak: Şerrin ve fesâdın âleti olan bu kimseler, fânî dünyânın ednâ menfaati için, İslâm'ın mübârek çehresine nefsânî çamurlar sürmenin vebal ve mes'ûliyetini yüklenmiş olarak, ilâhî mahkeme karşısına acaba nasıl ve ne yüzle çıkacaklardır? (YBA, s. 252)

Her türlü ihtiyâcı karşılamak düşüncesiyle: Öylesine temiz, büyük ve her türlü ihtiyâcı karşılamak düşüncesiyle hazırlanmış ki, arayabileceğiniz her şey elinizin altında. (YBA, s. 253)

İslâm âlemine bir şeyler getirmek niyetiyle: Akşam olup kendi kendime günün muhâsebesini yaptığımda, bu külfetli konferansın, İslâm âlemine bir şeyler getirmek niyetiyle hazırlanmamış olduğu şüphesi, îtirâfı güç olmakla berâber, âdeta kanâat hâline gelmiş gibiydi. (YBA, s. 254)

Bir taksi çağırarak: Geç vakit bir taksi çağırarak, Sinan'la berâber şehri şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 255)

Haç kamalaştırarak: Kadir kıymet bilmez mutaassıp İspanya ise, ilme ve irfâna su katan siyâsî çekişmelerin açtığı gedikten içeri sıza sıza, âkıbet dünyâya parmak ısırtan bir medeniyeti, haç kamalaştırarak kalbinden vurmuştur. (YBA, s. 255)

Baş başa: Annemle büyük annem, fırsat buldukça baş başa oturup tatlı tatlı konuşmak îtiyâdında idiler. (YBA, s. 255)

Anneme göstererek: Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek: “Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüznle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlelerin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

O tarafa bakarak: Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek: “Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüznle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlelerin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

Ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak: Öyle ya... ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak meydana getirilen bir eserin, çok kere, yapıp hazırlayana değil, ummadığı, hatta belki de istemediği kimselerin istifâdesine kaldığı, az mı görülmüştür. (YBA, s. 256)

Bir karış toprağı bile boş bırakılmamış 138 kilometre devam eden köy, kasaba ve şehirleri geçerek: Bir karış toprağı bile boş bırakılmamış 138 kilometre devam eden köy, kasaba ve şehirleri geçerek Kurtuba’ya geldik. (YBA, s. 256)

Toplu olarak: Bu söylendi, orta kısmı kiliseye çevrilmiş câmide, toplu olarak namaz kılınmasına papazların müsâade etmedikleri keyfiyeti idi. (YBA, s. 257)

Ayrı ayrı: Sevil Konferansı, bugün için de, ilerisi için de ümit verici bir toplantı mâhiyetinde olmamakla berâber, dâvet edilen Müslüman delegeler arasında çok değerli kimselerin bulunması ve bunlardan bâzıları ile ayrı ayrı tanışmış olmaklığımız, istikbâbele açılan birer ümit penceresi sayılabilirdi. (YBA, s. 257)

Gruplar halinde: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar halinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerken değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Kahkahalar atarak: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak

şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerек değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Güle konuşa: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerек değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Gülerек değil ağlayarak: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey’e: “Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi’ye, buraya gülerек değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır,” dedim. (YBA, s. 257)

Emânet ederek: Sinan'a palto ve çantasını emânet ederek tuvâlete giren Kosovalı Ahmet Bajrush isimli genç Arnavut delegeyi hayli beklemek îcab etti. (YBA, s. 258)

Gülerек: Gülerек: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Korkup çekinerek: Amma bize, prensipleri için yaşamayı öğretmiş olan Efendim, kuldan korkup çekinerek, Hakk'ın gazabını dâvet etmemize nasıl râzı olunurdu? (YBA, s. 258)

Çekinmeden: Olmadığı için de, dâvet edildiğimiz bu memleketin idârecilerinden çekinmeden haçlı dünyânın tevhitçi İslâm'a çektirdiklerinden, kısaca da olsa, bahsederek o acıyı gerçekleri dile getiren teblîği hazırladık. (YBA, s. 258)

Kısaca: Olmadığı için de, dâvet edildiğimiz bu memleketin idârecilerinden çekinmeden haçlı dünyânın tevhitçi İslâm'a çektirdiklerinden, kısaca da olsa, bahsederek o acıyı gerçekleri dile getiren teblîği hazırladık. (YBA, s. 258)

İşbu konferansa dâvet edilişimizin başlıca sebebi, İslâmiyet'in yeryüzüne getirmiş olduğu ilim, irfan, hikmet, sanâyi ve teknik gibi, aklî ve naklî sermâyelerden söz etmek ve mâzînin bu iftiharlar çizgisi, üstünde kısaca durmaktadır. (YBA, s. 286)

Bu arada, târihin işâret ettiği bir noktanın üstünde de, kısaca durmak istersek, kendi kendimize şu suâli sormamız îcap eder: Neden Müslüman fâtihler, fethettikleri ülkelerin kültür ve medeniyetleri tarafından temsil edilip eritilmemiştir? (YBA, s. 294)

Bahsederek: Olmadığı için de, dâvet edildiğimiz bu memleketin idârecilerinden çekinmeden haçlı dünyânın tevhitçi İslâm'a çekitirdiklerinden, kısaca da olsa, bahsederek o acıyı gerçekleri dile getiren teblîği hazırladık. (YBA, s. 258)

Hesaplı kitaplı söz alarak: İlminde ve îmânında samîmî olan delegelerin bir çoğu ise, hesaplı kitaplı söz alarak, târih, coğrafya, sosyoloji ve antropoloji mevzûlarında bile, çekingence konuştular. (YBA, s. 259)

Çekingence: İlminde ve îmânında samîmî olan delegelerin birçoğu ise, hesaplı kitaplı söz alarak, târih, coğrafya, sosyoloji ve antropoloji mevzûlarında bile, çekingence konuştular. (YBA, s. 259)

Bir devletin siyâsî propagandası olarak: Hulâsa, bu azim külfetlerle meydana getirilen şatafatlı kongrenin, İslâm birliğine doğru adım atacak yerde bir devletin siyâsî propagandası olarak kapanmaya mahkûm bulunduğu aşikârdı. (YBA, s. 259)

Paşam koştı ben de koşayım, dercesine: Namaz kılındığı müddetçe, rehberlerinin refâkatinde yirmi, yirmi beş kişilik seyyah grupları, paşam koştı ben de koşayım, dercesine, anlar anlamaz, câminin içinde dönüp dolaştılar. (YBA, s. 259)

İş kontratlarını feshederek: Daha evvel dâvet edilmiş bulunan Pakistanlıların da, iş kontratlarını feshederek memleketlerine iâde etmişler. (YBA, s. 260)

Katı bir dindarlık kılıfına sokularak: Memleketini aşırı bir taassubun çemberi içine hapseden Kaddafî, böylece, bir taraftan İslâm'ın izzet ve şerefînin, katı bir dindarlık kılıfına sokularak muhâfaza edileceğini zannederken, beri tarafta, İslâm'a da, insana da düşman bir rejimin yandaşlığını yapmakta bulunuyor. (YBA, s. 260)

Türkiye'deki millî ve târihî realitelere sırt çevirerek: Sevil Konferansı münâsebeti ile İspanya'ya gelmiş olan Libya'lı vazîfeliler de, Türkiye'deki millî ve târihî realitelere sırt çevirerek bâtıla angaje olmuş zavallı marksistlere ne kadar da benziyorlar. (YBA, s. 260)

Rahat, alâkalı ve dostça: Öyle ki, evimizde misâfir bulunduğu müddetçe çok rahat, alâkalı ve dostça konuştuğu hâlde, burada, âdeta yabancı ve bizimle temastan çekingen ve ürkek. (YBA, s. 261)

Şüpheli: Hatta bu tebliği, daha Ankara'daki Libya Sefâreti'ne teslim teslim ettiğimizde, bunu sosyalist geçinen idârenin kabul edeceği dahi şüpheli bulunuyordu. (YBA, s. 261)

Yeşillikli bir yoldan geçerek: Kurtuba'da, gene Endülüs devrinden kalma son derece sevimli ve Ortaçağ mîmârîsi husûsiyeti olan binâların bulunduğu, dar, yeşillikli bir yoldan geçerek, öğle yemeği yenecek lokantaya doğru gidiyoruz. (YBA, s. 261)

Çala söyleye: Birkaç defa, çala söyleye salonu dolaşüyor, alkışlanıyor ve misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra da, gene alkışlarla binâdan ayrılıyorlar. (YBA, s. 261)

Toprağın altınakaçıp: Su, toprağın altına kaçıp saklanmış. (YBA, s. 262)

Çamurları delip: Ne biliniz, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Gürül gürül: Ne biliniz, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Câhil ve taassup dar boğazına sıkışmış ruhban sınıfının oyununa gelerek: Amma, bir yandan da bu pencereden İslâm dünyâsını seyreden garp, bir yandan da, câhil ve taassup dar boğazına sıkışmış ruhban sınıfının oyununa gelerek o yüz kızartıcı haçlı orduları safında hizmete koşmuştur. (YBA, s. 262)

Yok ederek: Vahşî ve dört ayaklı insanları yok ederek sevâba girecekleri tebşîrâtı ile göz boyayan papazların telkinleri hilâfına, İslâm coğrafyasının bir irfan ve medeniyet dünyâsı olduğunu görmekle, müstevlîlerin içinden, İslâm'a iltihak eden kâfileler küçümsenmeyecek bir yekûn teşkil etmiştir. (YBA, s. 263)

Dünya haritası çizdirerek: Ebû Abdillâh el-İdrîsî'ye yazdırdığı Nüzhet il-Müşfi İhtirâk il-Afâk isimli coğrafya eserinden başka bir de dünya haritası çizdirerek, batıya bu pencereden son bir ışık verdirmiştir. (YBA, s. 263)

İslâm'ın uzattığı dost elini iterek: Ancak, muayyen bir dereceden sonra suyun buz olması gibi, kıskançlığın aşırılığı da nefrete döner olduğundan, haçlı dünya, bu rûhî zaafın pençesinde, İslâm'ın uzattığı dost elini iterek geri çevirmiştir. (YBA, s. 264)

İş, rekâbet, mücâdele ve nihâyet hâkimiyet kavgasına dönüp: Bundan sonra da iş, rekâbet, mücâdele ve nihâyet hâkimiyet kavgasına dönüp çığrından çıkmıştır. (YBA, s. 264)

Büyüyüp: Zîra, derebeyliklerin tasfiyesi, kütlelerin, krallıklar etrâfında toplanmaları ve bir yandan da buhar, makine ve büyük sanâyi devrin açılması, Amerika'nın keşfi, müstemlekecilik politikasının kara ve deniz ticâreti için elverişli pazar oluşu, kapitalist batının büyüyüp, güçlenmesine yol açmıştır. (YBA, s. 264)

Devamlı olarak: Bu arada, devamlı olarak kilisenin de mutaassıp ve merhametsiz kışkırtmaları ile maddecî güçler, İslâm âlemini yaralayıp yorgun düşürmüştür. (YBA, s. 265)

İslâm âlemini yaralayıp: Bu arada, devamlı olarak kilisenin de mutaassıp ve merhametsiz kışkırtmaları ile maddecî güçler, İslâm âlemini yaralayıp yorgun düşürmüştür. (YBA, s. 265)

Kuşatarak: İşte bu azılı kuvvet, asırlar boyu karşısında aşağılık duyup kıskandığı İslâm âlemini, evvelâ kuşatarak taarruz etti. (YBA, s. 265)

Rus emperyalizminin barbar, şirret ve katı duvarına toslayıp: Fakat, 1939 İkinci Cihan Harbi ile batının mağrur kapitalist felsefesi, Rus emperyalizminin barbar, şirret ve katı duvarına toslayıp tuzla buz olmuştur. (YBA, s. 265)

Kendilerini bir malzeme kabul edip: Batının varlık ve dirlik kaynağı olan müstemlekeleri dahi, kendilerini bir malzeme kabul edip sömürmüş gaddar efendilerini, kâh alaya alarak, kâh itip kakarak, kâh savaşıarak, topraklarından sürüp çıkarmışlardır. (YBA, s. 265)

Kâh alaya alarak, kâh itip kakarak, kâh savaşıarak: Batının varlık ve dirlik kaynağı olan müstemlekeleri dahi, kendilerini bir malzeme kabul edip sömürmüş gaddar efendilerini, kâh alaya alarak, kâh itip kakarak, kâh savaşıarak, topraklarından sürüp çıkarmışlardır. (YBA, s. 265)

Rûhen: Kanı canı çekilmiş kilisesi ise, cemiyeti rûhen beslemekten âcizdir. (YBA, s. 265)

Batı denen devikalbinden vurarak: İşte bu hezeyandan faydalanan sinsi Rus politikası da, gerek fikir, gerek aksiyon planında açtığı yaylım ateşi ile, batı denen devikalbinden vurarak, onu çürümeye terkedilmiş bir posa hâline getirmeyi dış siyâsetinin temel gâyelerinden biri olarak benimsemiştir. (YBA, s. 265)

Toprağı öpercesine: Her tarafta âdeta toprağı öpercesine ince ince akan sular var... (YBA, s. 266)

İnce ince: Her tarafta âdeta toprağı öpercesine ince ince akan sular var... (YBA, s. 266)

Utanır gibi sıkışarak: Kaldırım kenarlarına, utanır gibi sıkışarak akan berrak incecik sular... (YBA, s. 266)

Renklendirip: Yol boyu, meyvelerini toprağa ikram eden portakal ve limon ağaçları ise, manzarayı büsbütün ısıtıyor, renklendirip coşturuyor. (YBA, s. 266)

Döne kıvrıla: Akarsuları birbirinden geçen muazzam beş altı havuzun içinde döne kıvrıla dolaşan balık çeşitlerini bir başka yerde gördüğümü hatırlamıyorum. (YBA, s. 266)

Misafir olarak: Gökkubbe altına adâletii hür düşünceyi, içtimâi nizamı ve tek Allah inanışını getirmiş olan İslâm, artık bu topraklara ancak misafir olarak gelebiliyor. (YBA, s. 267)

Parazit fikirleri yıkıp: İslâm, parazit fikirleri yıkıp tasfiye etmiş ve hiçbir milletin inhisarında olmamıştır. (YBA, s. 267)

Elden ele, gönülden gönüle geçirip: Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak: Nihâyet sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak, yüz elli kişi olduklarını ve üç senedir de İslâmiyet'i kabul etmiş bulunduklarını açığa vuruyorlar. (YBA, s. 268)

Bu Katolik ülkenin üstünden bir perde çekip: Amma, sanki bir el, artık Sevil denen bu İspanya şehrinin, hatta bu Katolik ülkenin üstünden bir perde çekip, asırların arkasında kalmış târihi göstermek istiyor. (YBA, s. 268)

Yüz yüze: Onun için de Endülüs asırlarının panaromasını bir tarafa bırakıp, sâdece geçmiş yüz yılların budak deliğinden gene birkaç çehre ile yüz yüze gelmek gerek. (YBA, s. 268)

Hissen ve hayâlen: Şu var ki III. Abdurrahman'ın kat kat kurdurmuş olduğu cennet şehir Medînetü'z-Zehrâ'da bir eyyam, hissen ve hayâlen kalıp sonra üç beş ismin üstünde durmak gerek. (YBA, s. 268)

Taş taş: Endülüs medeniyetini taş taş örenler, idraklerini ve gönüllerini bu zevk sefâhatle afyonlamamış ve sen-ben dâvâsına düşmemiş olsalardı, batıyı göğüslemekte devam edip, daha bir eyyam, mânen de maddeten de târih mezarına gömülmemiş olurlardı. (YBA, s. 268)

Şâhâne bir îtibâra lâıyk görölerek: Endülüs hükümdarları tarafından, şâhâne bir îtibâra lâıyk görölerek, ağızlarına inci ve mücevher doldurulan gözde şâirlerden biri miydi? (YBA, s. 270)

Portakal ve limon ağaçlarının altından geçerek: Portakal ve limon ağaçlarının altından geçerek arabalarımıza bindik ve geç vakit Sevil'e geldik. (YBA, s. 270)

Gidip gelmenin 1000 kilometre olduğunu zannederek: Granada ise daha uzaktı; gidip gelmenin 1000 kilometre olduğunu zannederek kâfileye iştirak etmekten vazgeçmek, Emin Bey'lerle Sinan'ı geçirmek üzere aşağı inmiştim. (YBA, s. 270)

Düşmana uyup: Birzamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vuruşmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

O kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine: Birzamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vuruşmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

İklimin sıcağı hesâba katılarak: İklimin sıcağı hesâba katılarak binâların duvarları kalın ve pencereler hem içerlek hem de küçük tutulmuş. (YBA, s. 270)

Hem içerlek hem de küçük: İklimin sıcağı hesâba katılarak binâların duvarları kalın ve pencereler hem içerlek hem de küçük tutulmuş. (YBA, s. 270)

Tabur tabur: Tek ve çift katlı evlerde de, sosyal mesken denen tabur tabur dizili yapılarda da göze çarpan, gene küçük pencereci cepheler. (YBA, s. 271)

Büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek: Oldukça büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek nihâyet Granada'ya geldik. (YBA, s. 271)

Doğruca: Bizi doğruca, sarayın otel kısmına aldılar. (YBA, s. 271)

Ârızalı arâziye uyarak: Ârızalı arâziye uyarak, kademe kademe yapılmış olan bu müstakıl binâ, muhteşemdi. (YBA, s. 271)

Kademe kademe: Ârızalı arâziye uyarak, kademe kademe yapılmış olan bu müstakıl binâ, muhteşemdi. (YBA, s. 271)

Kuşbakışı: Kuşbakışı seyredilen bu yapı kalabalığı, hiç de iç açıcı değil. (YBA, s. 271)

Güzel: Bir âbide, çevresiyle de güzel olmalıdır. (YBA, s. 271)

Kasırlarda süsleyerek: Elhamra'yı kurmuş olan üstüme medenî anlayış, hiç şüphesiz o güzel ovaları da bol yeşillikler, yer yer korular, kasırlarda süsleyerek kim bilir etrâfa da, nasıl bir cennet manzarası vermiş olmalı idi. (YBA, s. 271)

Uzun: Hayli uzun süren yemek nihâyet bitti. (YBA, s. 272)

Dînî kisvesi ile: Bu büyük kalabalık arasında, dînî kisvesi ile iştirak eden tek dâvetli, Filistin eski Müftüsü Abdülhamîd es-Sâbih'den, bir sofrâ duâsı istedik. (YBA, s. 272)

Bir kere daha ortaya koyarak: Tanıştığımız yıllardan beri, samîmiyet, vatanseverlik, îman ve ihlâslı bir efendiliği nefsinde toplamış olan Emin Bilgiç Bey ile yapmakta olduğumuz bu seyâhat, kendisi hakkındaki kanâatimin ne kadar isâbetli olduğunu, bir kere daha ortaya koyarak, düşüncemi teyit etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 273)

Kibar ve efendice: Kibar ve efendice, her işimle alâkadar olup, beni rahat ettirmek için elinden geleni yaptı ve yapıyor. (YBA, s. 273)

Bütün haşmetiyle: Amma gözümün önünde, sarayın tavan ve duvar sülemelerini çevreleyen bordürlerdeki altın yaldızla yazılmış binlerce: “Lâ gâlibe illallah” düsturu, sanki bütün haşmetiyle, beni tâkip ediyordu. (YBA, s. 273)

Harf ve kelime olarak: Endülüs sultanlarının, içten dışa vuran inanç ve dünya görüşleri, harf ve kelime olarak, “Lâ gâlibe illallah”, Allah'tan başka gâlip yoktur, hükmünde karar etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 273)

Bîçâreliğinden kurtarıp: İnsanoğlu, o gâlip olan Hak karşısında kendisinin ne kadar zavallı, ne kadar âciz olduğunu bilse, yerin göğün tek gâlibi olan Allah, bu bîçâre insanı, bîçâreliğinden kurtarıp kendisiyle aynîleştirirdi. (YBA, s. 273)

İster istemez: İslâm'ın, her dîne, her inanca saygılı oluşu karşısında, haçlı âlemden de, ister istemez, bu aranıyor. (YBA, s. 274)

Basit bir nezâket düşüncesi ile: En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısıma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Oradan söküp: En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısıma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Yerli yerine geçerek: Gene fevkalâde hazırlanmış bir büfe, nutuklar ve bir de konserden sonra, herkes yerli yerine geçerek yola devam edildi. (YBA, s. 274)

Soğuk havanın emirleri gereğince: Memlekette sert uzun bir kış geçirmiş ve İspanya'ya hareket ederken de, soğuk havanın emirleri gereğince giyinmiştik. (YBA, s. 275)

Açıkça: Konferansın şu son gününde, Kaddafi'nin sâdık bendeleri, nihâyet baklayı ağzılarından çıkarıyor ve Sosyalist Libya Arap Cumhuriyeti'nin açıkça medhini yapıyorlar. (YBA, s. 275)

Bu idrâke varmadan: Bu idrâke varmadan, selâmet ve huzur aramak ne abes bir gayretti. (YBA, s. 275)

Canlı olarak: Fakat, tahmin edeceğimiz bu sebep, az sonra, canlı olarak karşımıza çıktı. (YBA, s. 275)

İspanyol raksı ile renklendirip: Dört kadın, bir erkek ve gitarlı bir sanatkârla bir şarkıcı, misâfirlerin son gecesini İspanyol raksı ile renklendirip şevklendirmeye başlamışlardı bile. (YBA, s. 276)

Tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak: Evvelâ toplu, sonra tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak yapılan bu klasik İspanyol raksı, misâfirleri hayli coşturdu. (YBA, s. 276)

Yarıda keserek: Biz ise, gece yarısına kadar süren eğlenceyi yarıda keserek, Sinan'la berâber odalarımıza çıktık. (YBA, s. 276)

Ahlâk-ı Mustafavî ile: Bizim de, onlarında idraklerimizi, ahlâk-ı Mustafavî ile aydınlat. (YBA, s. 276)

Vedâ ederek: Sabahleyin, görebildiğimiz vazîfelilere vedâ ederek Sevil'den Madrid'e hareket ettik. (YBA, s. 276)

Uzun: Oldukça uzun süren sohbetimiz esnâsında Doktor Ahmed Bey, Türkiye, komünizme karşı tampon devlet. (YBA, s. 277)

Üzülerek: Hicaz’a kral olan Hüseyin gibi Şürefâ’dan olan bir kimse bile, Osmanlı Devleti’ne isyan etti, diye üzülerek sözlerini tamamladı. (YBA, s. 277)

Düşman kışkırtmasıyla: Zîra düşman kışkırtmasıyla yapılan böyle bir huruç hareketinden nasıl hayır gelebilirdi?(YBA, s. 277)

Alev alev: Endülüs, alev alev yanan bir ocaktı. (YBA, s. 278)

Bu ocaktan sıçrayıp: Kıvılcıma benzeyen ilim ve sanatın bu ocaktan sıçrayıp bir başka yeri tutuşturması nasıl önlenirdi?(YBA, s. 278)

Kolay ve sevimli: Üçlü inanışa saplanan garp için, materyalist ve politeist olduğu kadar, ferdî ve içtimâî fuşha yatkın klasik Yunan felsefesi daha kolay ve sevimli geldi. (YBA, s. 278)

Yer yer ve yavaş yavaş: Avuç içinden kayan su gibi, gün olup Endülüs de yer yer ve yavaş yavaş Müslümanların elinden çıkar olunca, Madrid'de de İslâm hâkimiyeti sona erdi. (YBA, s. 278)

Bankadan para bozdurup: Bankadan para bozdurup bu eksiği telâfi etmemiz de asla mümkün değildi. (YBA, s. 279)

Büyük bir nezâketle: Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca biz de, yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek borcumuzu ödemiş olduk. (YBA, s. 279)

Yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek: Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca biz de, yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek borcumuzu ödemiş olduk. (YBA, s. 279)

Yüklü olarak: Kafalarımız, günlerdir dinlediğimiz konferanslarla yüklü olarak, tayyâreye girdik. (YBA, s. 279)

Böyle bir muhâsebe yaparak: Halbuki şu anda, böyle bir muhâsebe yaparak tortuları karıştırmamak daha iyi olacaktı. (YBA, s. 279)

Türkçe olarak: Oturur oturmaz da dâvet eden hanım, Türkçe olarak hatır sordu ve bir vatandaşa tesâdüf etmenin rahatlığı içinde konuşmaya başladı. (YBA, s. 280)

Bir vatandaşa tesâdüf etmenin rahatlığı içinde: Oturur oturmaz da dâvet eden hanım, Türkçe olarak hatır sordu ve bir vatandaşa tesâdüf etmenin rahatlığı içinde konuşmaya başladı. (YBA, s. 280)

Kol kol: Evet, canlarını dışarı atmış vatandaşlar, kol kol memleketi kül eden yangına bir kova su olsun getirip ateşi söndürmeyi düşünmüyor. (YBA, s. 280)

Dişi ile, tırnağı ile kazıyıp: İsrail çöllerini, dişi ile, tırnağı ile kazıyıp mâmur eden Yahûdinin millî ve dînî gayreti, ne yazık ki Türk evlâdında sıfıra inmiş. (YBA, s. 280)

Dilsiz, dinsiz, târihsiz gayrimillî bir eğitimle: Zîra bugün Türk vatanında, altı yaşında olanların da altmış yaşında olanların da hemen hepsi, vatan heyecanı, toprak aşkı söndürülmüş dilsiz, dinsiz, târihsiz gayrimillî bir eğitimle yetişmiş nesiller... (YBA, s. 280)

Şuursuzca: “Düzelsin de gelelim...” tekerlemesi, şuursuzca ezberledikleri bir temennî... (YBA, s. 281)

Uçup: Amma vatan semâlarından uçup giden bu insan kâfileleri için bir geri dönüş ümidine kapılmak saf dillik değil de nedir? (YBA, s. 281)

Evlât kâtili gözüyle: Analara babalara evlât kâtili gözüyle bakmaklığım doğru mu?(YBA, s. 281)

Durmaksızın: Yeşilköy'e geldiğimiz zaman ise, yağmur sanki gökyüzünü yere bağlamak için sarkıtılan iplermiş gibi, durmaksızın tepemizden aşağı iniyordu. (YBA, s. 282)

Güçlkle: Karşıcı gelen âşinâ ve sevgili yüzlerin, camlı kapının arkasında heyecanla el salladıkları güçlkle fark ediliyordu. (YBA, s. 282)

Dura dura: Bavullar, intizamsız fâsılalarla dura dura geldiğinden, yirmi dakika ayakta beklemek zorunda kaldık. (YBA, s. 282)

Suya batıp çıkmış kedi gibi, ıslanmış olarak, kırta kırta: Neyse, sıkıcı bir bekleyişten sonra, o nâzenin bavulum, suya batıp çıkmış kedi gibi, ıslanmış olarak, kırta kırta geldi. (YBA, s. 282)

Ayakta ve üşüyerek: Yirmi dakika ayakta ve üşüyerek beklediğimiz bu gümrüklenme mahalli, yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca salaş bile sayılmazdı. (YBA, s. 283)

Büyük: Öyle ki, yeni bir asrın İslâm âlemine söyleyeceği söz, göstereceği yol, tutacağı ışık, tahminlerin üstünde büyük olabilir. (YBA, s. 285)

Nefsânî istek ve menfaatlerin tamâ'ına düşerek: Dikkat etmek gerek ki, o Men ü Selvâ'yı, o ilâhî maîdeyi beğenmeyen eski kavimler gibi, İslâm da, soğan sarımsak

mesâbesinde olan, nefsânî istek ve menfaatlerin tamâ'ına düşerek, bu nîmeti geri çevirmek gafletine kapılmasın. (YBA, s. 285)

Fark ederek: Amma ne yazık ki bu çile ve esârette, kendisinin de gaflet ve rehâvet payı olduğunu fark ederek, selâmetinin, nifakta değil, ihlâslı bir birlikte olduğunu görmek istememektedir. (YBA, s. 286)

Bir ana babanın evlâdı olarak: Biz, Müslüman bir ana babanın evlâdı olarak dünyâyâ gelmiş olmakla, İslâm'ı hazır bulduk ve bir mirâsyedi gibi de onu rastgele savurarak uyuşup gevşedik. (YBA, s. 286)

Bir mirâsyedi gibi de onu rastgele savurarak: Biz, Müslüman bir ana babanın evlâdı olarak dünyâyâ gelmiş olmakla, İslâm'ı hazır bulduk ve bir mirâsyedi gibi de onu rastgele savurarak uyuşup gevşedik. (YBA, s. 286)

Büyük muhârebe diye: Bir ahlâk âbidesi olan Resûlullah, gazâları, küçük muhârebe, nefisle savaşı ise, büyük muhârebe diye vasıflandırıyor ve ümmetinin de kendi ahlâkını örnek almasını istiyor. (YBA, s. 287)

Bir kalemde: Kendisine yapılan bütün vaat ve teklifleri bir kalemde reddedip bir elinde Kur'ân-ı Kerîm, bir elinde kılıç, mehâbetli bir cesâretle ortaya çıktı. (YBA, s. 287)

Mehâbetli bir cesâretle: Kendisine yapılan bütün vaat ve teklifleri bir kalemde reddedip bir elinde Kur'ân-ı Kerîm, bir elinde kılıç, mehâbetli bir cesâretle ortaya çıktı. (YBA, s. 287)

Peygamberâne bir tevâzu, tahammül ve celâdetle: Şu halde, kütleleri, hatta bütün bir cihânı, peygamberâne bir tevâzu, tahammül ve celâdetle, Allah'ın birliğine dâvet etmesi gerekiyordu. (YBA, s. 288)

Tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden ırak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i

kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden ırak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Nedâmet ve mahcubiyetle: Hazret-i Hamza'nın ciğerlerini çıkarması, Resûl-i Ekrem'in elemi mûcip olmuş bulunmasına rağmen, günün birinde, bu adam da nedâmet ve mahcûbiyetle Müslüman olmak isteyince, bu sâyede ona ve kıyâmete kadar bütün günahkârlara ümit ve tesellî kapısı açan "lâ taknetû min rahmetillah" âyet-i kerîmesi nâzil olmuştu. (YBA, s. 289)

Yaşayarak: İşte Resûlullah'ın yaşayarak ve ümmetine gösterdiği yol, bu birlik, af ve müsâmaha yoludur. (YBA, s. 290)

Birlikçi îman ve Muhammedî ahlâk ile: Ensar isek de, Muhâcirîn isek de, Türk, Arap, Asyalı, Afrikalı, hülâsa beş kıt'anın ayrı milletlerinin herhangi birinden isek de, birlikçi îman ve Muhammedî ahlâk ile birbirimize yaslanıp, el ele, gönül gönüle İslâm teknesi içinde tek hamur olmaya mecbûruz. (YBA, s. 290)

Bir atlama taşı yaparak: İslâm'ın zuhûru ve yayılışı asırlarında koyu bir cehâlet, hatta vahşet içinde olan batı, tevhitçi İslâm kültür ve medeniyetini bir atlama taşı yaparak, hazır ne bulmuşsa almış, sonra da, nankör evlât psikolojisi ile, sütünü emdiği anasını ve ekmeğini yediği babasını inkâr edivermiştir. (YBA, s. 291)

İnsaflı ve müsamahalı: Ernest Renan: "Hiçbir gâlip millet, mağlûplarına, Müslümanlar kadar insaflı ve müsamahalı hareket etmemiştir." der. (YBA, s. 291)

Taklit ederek: Bir üstün irfânı zirveleştiren Arap kültürü, Pirene Dağları'nı aşarak Fransa'ya, İtalya ve Sicilya'ya da geçmiş, derebeyleri, genç prenslerini Sicilya medreselerine gönderir olmuşlar, hatta bunlar, zihnî bilgilerini aldıkları Müslümanların, yaşayış şeklini bile taklit ederek, kılık kıyafetlerinde dahi Arapları örnek tutmuşlardır. (YBA, s. 292)

Allah'ın Resûlü olarak tanıtarak: Şu var ki, İslâm ordularını bağrılarına basan bu kütelerin efendilerine Hz. Muhammed, Mekke fethinden evvel elçiler göndermiş, kendisini Allah'ın Resûlü olarak tanıtarak dîne dâvet etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 293)

Adı sanı duyulmamış bu mecbur sese cevap vermek lüzûmunu dahi hissetmeden: Fakat gerek Bizans, gerek İran imparatorları ve gerek Mısır Umûmî Vâlisi, o zamâna kadar adı sanı duyulmamış bu mecbur sese cevap vermek lüzûmunu dahi hissetmeden, elçileri geri çevirmişlerdi. (YBA, s. 293)

İlim adamları, yazarlar, sanat, sâneyi erbâbı ve tâcirler şebekesiyle örölüp: İşte bu birlikçi prensip de, iyi teşkîlâtlanmış idâreciler, kahraman kumandanlar, dünya çapında ilim adamları, yazarlar, sanat, sâneyi erbâbı ve tâcirler şebekesiyle örölüp sağlama alınmış bulunuyordu. (YBA, s. 293)

İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak: Ne ki, asıl mühim olan, İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak örgüleşmiş bulunan bu îman ordusu, ne yapmış ve ne yapmak istemişse, beşeriyete hidâyet getiren îlâ-yı kelimetullah aşkından kuvvet, şevk ve cesâret almış, fiilini, kavlini ve kendini hep bu üstün gâyeye adayarak yapmıştır. (YBA, s. 293)

Bu üstün gâyeye adayarak: Ne ki, asıl mühim olan, İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak örgüleşmiş bulunan bu îman ordusu, ne yapmış ve ne yapmak istemişse, beşeriyete hidâyet getiren îlâ-yı kelimetullah aşkından kuvvet, şevk ve cesâret almış, fiilini, kavlini ve kendini hep bu üstün gâyeye adayarak yapmıştır. (YBA, s. 293)

İhtidâ kisvesi giydirerek: Bir Greko-Romen kültürünün mîrasçısı olan İslâm, bu putperest ilme ihtidâ kisvesi giydirerek, âdeta onu, batının gözlerini açacağı zamanlar için, muhâfaza ve tedvin etmiştir. (YBA, s. 294)

Bereketlenip: Bir irfan ve medeniyet merkezi olan Bağdat, matematik, astronomi, tabiîîlimler, fizik, kimya, târih, coğrafya gibi aklî bilgiler kadar, hukuk, felsefe, kelâm gibi naklî ilimlerin de bereketlenip dünya fikir âleminin göz kamaştırıcı ışığını verdiği bir zirve olmuştu. (YBA, s. 294)

Zâtî şahsiyetlerinden ölererek: Böylece de bu gâlipler, zâtî şahsiyetlerinden ölererek, istilâ ettikleri kavmin kültür ve medeniyeti içinde kaybolup gitmişlerdir. (YBA, s. 294)

Yepyeni bir îman ile: Bu gerçeği Henri Pirenne şöyle izâh etmektedir: “Cermenlerin, Hristiyan olan Roma İmparatorluğu’na kabul ettirecekleri bir şeyleri yoktu. Halbuki Araplar, yepyeni bir îman ile harekete geçmişlerdi. İşte, onları temsil edilmez hâle getiren de, bu idi. Aksine, o mağlûplar, büyük bir sür’atle, İslâm medeniyetini kabul ediyorlardı.” (YBA, s. 294)

Büyük bir sür’atle: Bu gerçeği Henri Pirenne şöyle izâh etmektedir: “Cermenlerin, Hristiyan olan Roma İmparatorluğu’na kabul ettirecekleri bir şeyleri yoktu. Halbuki Araplar, yepyeni bir îman ile harekete geçmişlerdi. İşte, onları temsil edilmez hâle

getiren de, bu idi. Aksine, o mağlûplar, büyük bir sür'atle, İslâm medeniyetini kabul ediyorlardı.” (YBA, s. 294)

Kısa: Şimdiye kadar, kısa da olsa, İslâm medeniyetinin batıya olan tesirinden, az çok söz ettik. (YBA, s. 295)

Bölük bölük: Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşırp îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

Siyâsî hudutların üstünden aşırp: Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşırp îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

İçine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle: Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşırp îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

Darma dağınık olan İslâm dünyâsının ip uçlarını yakalayırp: Zîra ısmarlama fikir adamı, ısmarlama ahlâh adamı ve gene ısmarlama îman adamı bulunmayacağına göre, fikren de, mânânen de, darma dağınık olan İslâm dünyâsının ip uçlarını yakalayırp birleştirecek bir merkezî otoriteyi, dört başı mâmur ulu bir rehberi, temennî ve tavsiyelerle kazanmak düşünülemez. (YBA, s. 296)

Gaflet perdelerini yırtarak: Tâ ki bu merkez etrâfında peteklenecek olan İslâm, maddesini de, mânâsını da saran gaflet perdelerini yırtarak kendine gelsin. (YBA, s. 296)

Düşünceli düşünceli: Düşünceli düşünceli bakkalın yolunu tutmuş ve adama: Bu yağ senin mi? diye sormuş. (YBA, s. 296)

Onun miyânesini getirip: Ancak onun miyânesini getirip ağız tadı haline koyacak bir usta el gerek. (YBA, s. 296)

3.1.3.2. Durum Bildirme Zarfları

3.1.3.2.1. Pekiştirme Bildirenler

Hıncahınc: Nitekim bu yüzden de koca kilisenin içi hıncahınc dolmuştu. (YBA, s. 23)

Büsbütün: Zâten, beni şiddetle rahatsız eden Balkanlar, bu yeni ve küstah efendilerin çirkin muâmeleleri ile büsbütün tatsızlaşmıştı. (YBA, s. 183)

Kıskıvrak: Fakat, çağlar değişip, İslâm dünyâsı, bir atâlet ve rehâvete düşerek kabuğuna çekilince, “kendinden yabancılaşma” hastalığı, onu kıskıvrak sarıp kuşattı. (YBA, s. 204)

Yapayalnız: Fakat kimse kimse ile alâkalı olmadığı için, insan kendini yapayalnız hissediyor. (YBA, s. 210)

Kar yağmış gibi bembeyaz: Belki de beş altı kilometrelik bir mesâfe, kar yağmış gibi bembeyaz oluverdi. (YBA, s. 216)

Çırılçıplak: Böylece de, ard arda yetişen nesiller çırılçıplak kaldılar. (YBA, s. 249)

Büsbütün: Yol boyu, meyvelerini toprağa ikram eden portakal ve limon ağaçları ise, manzarayı büsbütün ısıtıyor, renklendirip coşturuyor. (YBA, s. 266)

Kıskıvrak: Üstelik düşman kesilmiş ve onu, maddeci gücü ile kıskıvrak bağlayıp âdeta mumyalamıştır. (YBA, s. 291)

Darma dağınık: Zîra ısmarlama fikir adamı, ısmarlama ahlâh adamı ve gene ısmarlama îman adamı bulunmayacağına göre, fikren de, mânen de, darma dağınık olan İslâm dünyâsının ip uçlarını yakalayıp birleştirecek bir merkezî otoriteyi, dört başı mâmur ulu bir rehberi, temennî ve tavsiyelerle kazanmak düşünülemez. (YBA, s. 296)

Un ufak: Onun için de, her ne kadar yüreklerimiz yansa ve feryatlarımız yükselse de, kendi şart ve menfaat kaygıları içine hapsolmuş gâfil siyâsetçilerin gürültülü dünyâsında, bu sesler ve bu sözler un ufak olacak ve tatbik sâhasına çıkmayacaktır. (YBA, s. 296)

3.1.3.2.2. Karşılaştırma Bildirenler

Hiç: Haberin hiç de hoş olmamasına rağmen, elbette bunda da bir hayır olmalı idi. (YBA, s. 17)

İstanbul'dan çıktığımdan beri, bu yasağa hiç, amma hiç rağbet edemedim. Ne yapalım ki, bizim için tabîî ve mukadder hayat bu işte. (YBA, s. 24)

Bu sözü söyleyen kimse, şu anda, hayrânı olduğu Fransa'da bulunduğu halde, bu memlekette, hemen her sentin, ya palais, ya royal ya da Saint adını taşımakta bulunduğunu olsun neden hiç düşünmüyordu? (YBA, s. 34)

Telâş ve el çabukluğu ile sahneye konan Tanzîmât'ı yapmakla, kendisini dünyânın merkezi zanneden Avrupa'yı değil, yanımıza çekmek, hiç olmazsa, bu mağrur, efendiye yaranabildik mi? (YBA, s. 42)

Yürek yanığim hiç yanımdan ayrılmıyor. (YBA, s. 43)

İran Şâhı ile Ferah Pehlevî'nin ise asılları ile hiç alâkası yok. (YBA, s. 50)

Biraz sonra, hiç bitmeyecek sanılan karlı dağlar başladı ve hostes, Mont Blanc'dan geçtiğimizi haber verdi. (YBA, s. 58)

İşte o cânım Simkeşhâne, hiç sebepsiz yıktırıldı ve arkasından, eski medeniyetlerin arttığı üç beş kırık sütun çıktı. (YBA, s. 63)

Ne ki orada da şehrin gürültüsü yüzünden, oturmak hiç de keyifli değil. (YBA, s. 71)

Bizim ise hiç yok. (YBA, s. 91)

Fakat hiç olmayan: Hürriyet.

Dün, otel bulmaktan ümit kesince, hiç değilse, Viyana'ya gidelim demiştik. (YBA, s. 102)

Dün, otel bulmaktan ümit kesince, hiç değilse, Viyana'ya gidelim demiştik. (YBA, s. 102)

Muhâfiz alayının ve mızıka çala çala yürüyen piyâde ve süvâri takımlarının gelişleri ve bu göz alıcı asırlık merâsimi, hiç değiştirmeden tatbik edişleri, işte, binlerce yabancıyı buraya çeken sebepti. (YBA, s. 120)

Galiba, dervişin en büyük kârı, suçunu bilip onu izâle yoluna gitmeyi başarabilmesi, hiç değilse, bu yolda gayret göstermesi değil mi? (YBA, s. 121)

Hiç dönmeyenler ise, tam bir kayıp, ve tam bir ziyan. (YBA, s. 144)

Cevap hazindi: Hiç dönmeyeceğim. (YBA, s. 145)

Amma bu daracık geçitler, İtalya'nın, gidişli gelişli geniş tünellerine hiç benzememekte... (YBA, s. 149)

Fakat dış varlığı, içinin büyük tevâzuuna hiç tesir etmemiş. (YBA, s. 157)

Aradan birkaç zamanı geçtikten sonra, kapımıza gelen bir polisin, annemin kızı hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: “Sizin mi, kendisinin mi?” demiş olması, kızcağızın başına hiç de iyi bir şey gelmediğini gösteriyordu. (YBA, s. 159)

Bir de, hiç şehir terbiyesi görmeden, doğrudan doğruya köyünden kopup gelmiş bulunan zümre var ki, görgüsü, bilgisi, huyu, âdetleri kendininkilere tamâmıyla yabancı batı dünyâsının içine düşerek şaşırıp büsbütün perişan olmuş bulunuyorlar. (YBA, s. 171)

Seyâhat boyunca beni hiç sıkmayan Gülşah, odayı ve hele, büyük fakat tek karyola ve tek yorganı görünce üzüldü. (YBA, s. 177)

Yerleri süpüren elbiseleri, tek tel Gösterme Zarfıyen başlıkları ile geçip giden bu rûhânîler ordusu, şu ortalarda dolaşan yarı çıplak ve hippileşmiş insanlara hiç tesir etmemekte ki, yerli yabancı, hemen herkes alabildiğine uryan gezip duruyorlar. (YBA, s. 179)

Esas minâresinden başka, bahçe duvarının köşelendiği yerde, bir de minyatür minâreciği var ki şimdiye kadar böylesini hiç görmemiştim. (YBA, s. 189)

Halbuki, pasaport kontrolü yaptıran bütün arabalar, hiç aranmadan yollarına devam ettikleri halde, bizi durdurmaları acâyipti. (YBA, s. 183)

Hiç dinlenmeden zincirleme yorgunluklarıma bir menfez açmak, biraz toksin atmak üzere, yakınlarımin ve bilhassa Sinan'ın ısrârı ile bu kısa seyâhati ihtiyar etmiş bulunuyorum. (YBA, s. 208)

Hiç nazlanmadan aldı. (YBA, s. 228)

İnsan himmeti, güzel bir kadını giydirip kuşatıp süslercesine, burayı mâmur ve âbat eylemekte, hiç kusur etmemiştii. (YBA, s. 219)

İsviçre göllerinin etrâfındaki villaları hiç de aratmayan muhteşem ve çok zengin bir dekor. (YBA, s. 220)

Amma duyduklarını, pek alâkalı dinlemiyor, kadın ise, hiç söze karışmıyordu. (YBA, s. 221)

Öyle ki, yol yürüme yorgunluğunun hiç sarsmadığı kalbim, bütün gece beni tehdit etti durdu. (YBA, s. 236)

Türkiye’de kendi mâlî imkânları ile çıkardığı Türkistan gazetesine abone bulmak için –ki bu işleri hiç becerememe rağmen- nasıl uğraştığımı biliyor. (YBA, s. 236)

Hele İslâm'ın, vicdanlara bu medenî saygısını hiç aklı almıyor. (YBA, s. 242)

Kuşbakışı seyredilen bu yapı kalabalığı, hiç de iç açıcı değil. (YBA, s. 271)

3.1.3.2.3. Kesinlik Bildirenler

Elbette: Haberin hiç de hoş olmamasına rağmen, elbette bunda da bir hayır olmalı idi. (YBA, s. 17)

Kalkınma ve refah seviyesi elbette ki hepsinde de Yugoslavya’dakinden çok ileri. (YBA, s. 82)

Şu anda, memleketi bir pula satanlarla kıyasıya mücâdele olan Türk vatanında, neler olur neler bittiğini, elbette ki, aralarında dolaşmakta olduğumuz Viyana halkı düşünemez. (YBA, s. 104)

Bir câmiin kilise olabilmesi için, elbette ki tâdîlâta uğraması lâzımdı. (YBA, s. 106)

Elbette karşımıza bir hayırlı rehber çıkar diyerek, Alaca câmii’nin önünde durduk. (YBA, s. 151)

Moskof’un insan tabiatına çelme takıp dirsek vuran rejimi de, elbette bir gün sona erecek. (YBA, s. 165)

Elbette çobansız sürüyü kurt kapar. (YBA, s. 218)

Elbette, hayvanı sevmek, insan muhabbetinin gerektirdiği mükellefiyet, mes’ûliyet ve bilhassa ferâgattan çok daha kolay... (YBA, s. 227)

Endülüs Devleti, İspanyollar tarafından yıkılırken, bu Katolik anlayışının Araplara revâ gördüğü zulüm, elbette yeni sâhiplerinin kontrolünde açılmış böyle bir konferansta dile getirilmezdi. (YBA, s. 258)

Ağyar sofrasında baklava, börek yemekten, kendi bucağında soğan ekmek yemek elbette evlâ idi. (YBA, s. 283)

Asla: İşte, Fransız Akdeniz sâhillerini işgal eden Charles Quint’dan, Kanûnî’ye sığınan Birinci François’nın imdat talebini, şu kompartman arkadaşlarım ve çağdaşları unutmuş olsalar dahi, târih yapraklarından asla silinmeyecektir. (YBA, s. 20)

Amma, büyük mes’ûliyetler yüklenebilmek içinde dûrendiş, basîretli, hazımlı, dirâyetli olmalı ve bilhassa teennîyi asla elden bırakmamalı. (YBA, s. 56)

Allah’ım cümlesinden râzı olsun, onlardan gördüğüm alâkayı asla unutamam. (YBA, s. 57)

Anam babam nasıl konuşturlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim. (YBA, s. 85-86)

Bizde ki efendiliği onlarda asla göremeyeceksiniz. (YBA, s. 101)

Bir vakitler Ali Paşa Câmii olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Hüsrâna düşeceğimizi asla düşünemeyecek kadar o iptilânın esîri olduğumuz bir anda, aldandığımızı anlayıverişimiz ne hazin. (YBA, s. 125)

Bâhusus, bir buçuk milyon hacının tek kalp hâlinde “Lebbeyk!” deyişleri, namaz kılışları, bu kuvvetin ise asla küçümsenemeyeceğini, fakat ondan da, şuurlu bir ruh gücü olarak faydalanmak gerektiğini ifâde etti. (YBA, s. 134)

Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zaman asla böyle soytarılaşmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Burası da, el ele vermiş bütün Avrupa şehirleri gibi, temiz ve medenî. Ne ki, iç yüzleri asla öyle değil... (YBA, s. 170)

Petrol zenginliğine bağlı bir refâhın ise, İslâm âleminin üstünden o esâret bağlarını çözmesi de asla beklenemez. (YBA, s. 203)

Allah'ın nîmeti bildiğim herhangi bir yiyecek ve içeceğe kusur bulmaya asla sevmediğim halde, pis bir elin uzattığı bu deve hamurunun zavallı lezzetini esefle hatırlamamak elimden gelmiyor. (YBA, s. 209)

Heybeliada Ortodoks Ruhban Mektebi'nde bir talebe-hoca çatışması, bir gürültü ve kafa kaldırma hâdisesi olduğu asla duyulmamıştır. (YBA, s. 251)

Sebep, hazin olmaktan öte, İslâm'ın rûhu ile asla bağdaşmayan bir politika çamuru ile kirlenmiş olmak. (YBA, s. 260)

Halbuki, İslâm'ın tâ zuhûrunda başlayan dostâne yakınlığına, haçlı dünya, asla îtibar etmemiştir. (YBA, s. 263)

Bankadan para bozdurup bu eksiği telâfi etmemiz de asla mümkün değildi. (YBA, s. 279)

Hiç mi hiç: Şu Balkanlar'da seyâhate, hiç mi hiç dayanamıyorum. (YBA, s. 99)

Evet, burada komünist yuvaları var. Buranın kafası bize uymaz. Bir de, şu insanlık tarafları, bize hiç mi hiç uymuyor, dedi. (YBA, s. 240)

Mutlakâ: Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşırp îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik

şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsânî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

3.1.3.2.4. Tekrarlama Bildirenler

Gene: Gene şu da ne hazin ki, altı yüz sene Türk hâkimiyetinin nakış gibi işlediği Rumeli toprakları, yaban ellere geçer geçmez, bıraktığımız o muhteşem ve mebzul sanat eserleri, taş taş üstüne kalmamacasına, bir haçlı taassubunun kînine ve imhâ siyâsetine kurban edilmiştir. (YBA, s. 13)

Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefine de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdetâ sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Gene bakımlı tarlalar ve bahçeler. (YBA, s. 19)

Gene Seine kenarında bir kahvehânede oturup dinlendikten sonra, akşam yemeğine İnci'lere gittim. (YBA, s. 24)

Dönüşte, gene o civarda bir kahvehânede oturduk. (YBA, s. 25)

Trenle tekrar Montparnesse'a geldik ve bir zamanların şâir, edip ve sanatkâr yatağı olan, fakat şimdi, rûhu kabz olmuş bu cesedi seyretmekle iktifâ ederek gene bir kahvehâneye girip sohbete daldık. (YBA, s. 30)

Bu sabah da ben aradım, gene yoktu. (YBA, s. 30)

Öğleye kadar gene mektuplarımı yazdım. (YBA, s. 36)

Zira, nicedir karşımda açılan bir geçmiş zaman ufku duruyor ve gene ben, nicedir bu ufukta geçit resmi yaparcasına dönüp dolaşarak, o mâzide kalmış devirleri yaşıyordum. (YBA, s. 36)

Biz içeride iken gene şiddetli bir sağanak boşaldı. (YBA, s. 52)

Paris'ten ayrılmak üzere olduğuma çok üzülen Eva de Vitray, sözünü dolaştırı dolaştırı, gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek, burada doğduğunu, burada büyüyüp burada okuduğunu, ana dili kadar İngilizce'yi de bildiğini, hangi Avrupa

memleketine gitse, oranın lisanına konuşabildiğini, fakat bütün bunlara rağmen kendisini, bu memleketlerin dilini bilen bir seyyah saydığını söyledi. (YBA, s. 57)

Şehrin içinde gene bir hayli dolaştık durduk. (YBA, s. 60)

Düşünceyi gene kendi üstümüze çekmemek kabil mi? (YBA, s. 63)

Biraz ileride ve Via Del For L'imperial denen ana cadde üzerinde, gene bir harâbe var. (YBA, s. 63)

İkinci, gene Mîlât'tan 146 sene evvel, İtalya yarımadasına yayılmaya başlayan Roma İmparatorluk hudutlarını gösteriyor. (YBA, s. 63)

Gene buralarda, yasak aşklar, gizli mâcerâlar, yâhut da siyâsî izdivaçlar ne kabarık yekûn tutmuş, ne akla hayâle sığmaz kıskançlıklar, hîleler, iftirâlar hasetler, gururlar sel sel akıp gitmişti. (YBA, s. 73)

Gene dağların ve yolların arasına serpilen hârikulâde güzel villalar arasından geçip Cluses isminde büyük ve mâmur bir kasabada durup çay ve kahve içtik. (YBA, s. 73)

Arabada gene küçük bir ârıza oldu, tâmir işi ile bir buçuk saat kaybettikten sonra tekrar yola çıktık ve tekrar o eşi az bulunan tabiat içinden geçtik. (YBA, s. 76)

İsviçre'nin Bern şehri de, gene bir mâmûre. (YBA, s. 76)

Şehirden açılır açılmaz, gene yemyeşil bir dünya alabildiğine uzanır oldu. (YBA, s. 76)

Kahve ve çaylarımızı içtikten sonra ne yapıp yapıp, gene de bizi bir Türk'ün evine götürdü. (YBA, s. 77)

Nihâyet, Zürich'den ayrılarak gene Winterthur'dan köye benzemeyen köylerden, çiftliklerden ve küçük şehirlerden geçip Saint Gallen'e geldik. (YBA, s. 79)

Kısa bir muâmeleden sonra, bu defa da gönün karşı kıyısından gene yolumuza devam edip, tekrar Alman hudûduna girdik. (YBA, s. 79)

Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg'a geldik. (YBA, s. 79)

Yâhut da gene tek nazarda size: Ne bayağı, ne köksüz, ne târihsiz bir yer dedirtiyor. (YBA, s. 80)

Şato, ay ışığı renginde soluk bir beyazlıkla aydınlatılmış, katedraller ise, kızıla kaçan bir renkle ışıklandırılmış ve dağlar ile kayalar da gene gündüzden kalmış hissini veren bir aydınlıkla âdeta ağartılmıştı. (YBA, s. 80)

Binâların hemen hepsi, gene Avusturya zamânından kalma. (YBA, s. 83)

İlhan gene hem yorgun, hem soğuk almıştı. (YBA, s. 83)

Genç, derdini anlatırken: “Anam babam nasıl konuşturlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim. Arkadaşlarım arasında beni küçük düşüren alayların arkası kesilsin diye çok muvaffak bir talebe olmayı denedim. Amma, gene işe yaramadı. İşte bizde bu yoktur. Hoca, talebesi ile alay etmez.” dedi. (YBA, s. 85-86)

Nitekim, pâdişah babasının gene makbul vezirlerinden olan Nevşehirli İbrâhim Paşa, tatlı dilli, güler yüzü, zarâfeti ve zekâsı ile sultana da, saraya da Ali Paşa’yı unutturup, ondan boşalan yere geçip oturmuştu. (YBA, s. 87)

Tuğların dikildiği, pâdişah otağlarının kurulduğu, vezirlerin, serdarların orduların başına geçtiği mevki de, gene bu şehir. (YBA, s. 88)

İki sene evvel ne halde idi ise, gene öyle. (YBA, s. 98)

Kıyâmetler kıyâmetleri tâkip etse, aşkı ve îmânı ile gene de gönüllerde yaşayacak olan büyük velîlerden, mübârek yüzüne sır peçesi çekmiş bir velî... (YBA, s. 98)

Viyana'da birkaç saatimiz gene otel aramakla geçti. (YBA, s. 102)

Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

Gene kiliseden bozma Kariye Câmii ise, duvarlarındaki tasvirlerinin dili ile, Türk'ün medenî ve koruyucu hasletini, 500 küsur senedir söyleyip durmakta bulunuyor. (YBA, s. 107)

Düşünmeli ki, Türk topraklarında doğup büyümüş, gene burada iş ve dost muhîti kurmuş ekalliyetten bir Rum, bir Ermeni, bir Yahûdi, hatta Süryânî, Keldânî, Türkleşmiyor da, biz daha adımıımızı dışarıya atar atmaz, eriyip gidiyoruz. (YBA, s. 112)

Vilhelmina'nın kızı da ölse, gene yaşayacak. (YBA, s. 115)

Fakat beşeriyete nefes aldırıp, göz açtıran bir Muhammed Mustafa, değil binlerce sene, kıyâmetler geçse, gene yaşar ve insan oğluna hayat gücü vermekte devam eyler. (YBA, s. 116)

Bütün elektrik direkleri, merdivenler dayamış kimseler tarafından gene çiçeklerle süslenmekte bulunuyordu. (YBA, s. 117)

Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover’e geçecek vapura girmek üzere, Ostende’e geldik. (YBA, s. 119)

Yarın Londra’ya gitmek üzere erken kalkmak îcap ettiği halde, gene de, gece yarısına kadar oturup uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 123)

Mügül’ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesini bana eski bir hâtırayı yeniden yaşattı: 1966 senesinde, gene bir kandil günü Londra’da idim. (YBA, s. 129)

Buna rağmen gene de, bizden kıyas kabul etmeyecek kadar üstün. (YBA, s. 132)

Bir iyinin iyiliği de gene, zincirleme giderek, kaç kişiyi selâmete çıkarıp hayırına vesîle oluyor. (YBA, s. 133)

“Hükümdârı hammaldan ayırmayan, hepsini tek libas, tek gaye, içinde eriten İslâm, işte hakîkî ve kavgasız sosyal adâlet. Fakat, o beşer, gene de kendisine açılan yolu tıkayıp, iptidâî, geri ve gayriinsânî ideojiler, sistemler tecrübe etmeye kalkışmış ve her yeni tecrübeye, ya kan gövdeyi götürmüş veya kütlelerin idârî, içtimâî, etik ve estetik düzenleri bozulup cemiyet psikozları, insanı, salgın ruh hastalıkları ile, kırıp geçirmiştir.” dedi. (YBA, s. 134)

Bizde de, yürüyen gene onları buyruğu... (YBA, s. 136)

Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tünneklerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Loure da gene, mâmur ve tipik bir Fransız şehri. (YBA, s. 140)

Az ötede, bir başka zat da gene aynı teşnelikle: “Hoş geldiniz,” dedi. (YBA, s. 141)

Ve gene, Türk milletinin uğramış olduğu sûikastı düşündüm. (YBA, s. 143)

Onun için bizi bize düşürüp gene bizi bize kırdırarak, siyâsî, iktisâdî ve içtimâî ufkumuzu karartmak sûretiyle, asırların gerisine fırlatıp attılar. (YBA, s. 143)

Gene aynı kalabalık, gene aynı gidiş geliş. (YBA, s. 144)

Amma, iki gün evvel bize yardım eden ve yol gösteren vatandaşlar gene buradalar...(YBA, s. 144)

İki kardeşim de gene buradalar... (YBA, s. 145)

Tabiat, kara yağmur bulutlarına rağmen gene de, güzellikleri ile etrafındakileri kıskandıran dilberler misâli, son derece câzip, son derece muhteşemdi. (YBA, s. 147)

Amma, burada yatan ecdat, gene bu topraklarda hür doğup hür yaşamış ve efendi millet olarak ölmüş kimselerdi. (YBA, s. 149)

Ertesi sabah Seyyide Hanım gene gelir ve tekrar, büyük babasından selâm getirerek: “Seni kabul etmezlerse, Allah'ıma nazım geçer, onları böyle, denkleri bağlı bekletirim.”der. (YBA, s. 152)

Gene Türklerden istirdâd edilmiş topraklar ve yer yer siyah ferâceli âbânî sarıklı Türk erkek ve kadınları... (YBA, s. 155)

Ama gene de adresini almıştım. (YBA, s. 157)

O da bize çok bağlanmıştı amma iki buçuk sene sonra bir gece, herhalde gene o tâifenin eliyle olacak, kaçtı. (YBA, s. 159)

Her kolu her parçası bir başka ülkede kalmış bu nehri, Balkanlar’a çıktıkça genegöreceğiz. (YBA, s. 164)

Gene kaybettiğimiz bereketli topraklar üstündeyiz. (YBA, s. 166)

Gene Türk kanı içmiş topraklar... (YBA, s. 168)

Hele buralara küçük yaşta gelmiş veya gene buralarda doğmuş çocuklardan, bir Müslüman-Türk seciye ve ahlâkı beklemek, büyük hâtâ. (YBA, s. 171)

Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Fakat gene öfkelerini alamamışlardı. (YBA, s. 183)

Gene bir şey bulamayınca somurtup susmaya mecbur oldular. (YBA, s. 183)

Tesâdüfen gene aynı odaları verdiler. (YBA, s. 184)

Fakat gene de, insanı, maddesi ve mânâsı ile berâber ele alıp, her iki baştan işlemeyen bir zihniyetten, beşeriyete hayır beklenemez. (YBA, s. 186)

Gene isafila îtiraf etmek gerek ki bu basîretsiz ve şuursuz tecrübenin acı netîcesi ile karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz. (YBA, s. 186)

Gene bu da Derviş Korkut Bey’in İlhan Ayverdi’ye anlattığı bir başka hikâye:

-Hasan ağa... Türkiye'ye göç açıldı, gidecek misin? (YBA, s. 189)

Biraz ilerledikten sonra, karşımıza gene bir nehir çıktı: Vırbas Nehri. (YBA, s. 189)

Gene bir câmi ve pencerelerden bakan beyaz baş örtülü kadınlar görünce durduk. (YBA, s. 190)

Gene Travnik’de bir başka câmi ve türbeler manzûmesi... (YBA, s. 191)

Ticârete de, sanâyiye de gene İsrâil kavmi hâkim. (YBA, s. 202)

Küçük bir dağ köyü binâsının, büyük bir zevk ve zarâfetle tefriş edilebilmesi de gene, “arz ve talep kânûnunun bir icbârı, tabîî bir zorlayışı. (YBA, s. 208)

Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi’nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Bu ara, misâfiri bulduğum memleketin nizam ve teşkîlâtı karşısında gene hayâlen memleketime gittim. (YBA, s. 212)

Gene Münih’in Bennek Seyâhat Şirketi’nin bir otobüsü ile, şehre 110 kilometre mesâfede bulunan Achensee göl mıntıkasına gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 215)

Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Onun için de, gene gelmişten geçmişten tatlı bir sohbe daldık. (YBA, s. 218)

Bugün, Necâtî Tahralı ile gene altmış küsur kilometrelik ve küçük seyâhate karar verdik. (YBA, s. 219)

Gene bir otobüse bindik. (YBA, s. 219)

Gene Bavyera köyleri, evleri, bir, iki, nihâyet üç katı geçmeyen birbirinden bakımlı, zarif, mahallî ve târihî karakterini devam ettiren bahçeli, çiçekli, resimli binâlar... (YBA, s. 219)

Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez" dedi. (YBA, s. 221)

Dayanamadım gene sordum: "Hanımın mı? "Evet..." dedi. (YBA, s. 221)

Şehirden çıkar çıkmaz, gene bir yeşillik dünyâsına girdik. (YBA, s. 227)

Fransız hanımın dediğine göre, kiliseden yaka silkmeyen olmuş amma, gene de oraya kayıtlı olmak âdeta bir mecbûriyetmiş. (YBA, s. 234)

Millî îman ve heyecandan mahrum zümre, isterse allâme olsun, gene de memleketin çıbanı. (YBA, s. 236)

Şu bir aylık tâtil ve dinlenme seyâhatinde, ciddî meselelerden uzak kalma karârına rağmen, gene de bir yandan memleket dâvâları, bir yandan Almanya’daki türk işçileri ile

yalnız o eyâlette bulunan altmış bin Türk çocuğunun hâli ve istikbâli etrâfında konuşmazlık edemedik. (YBA, s. 238)

Hava bir ara gene bozdu ve yağmur başladı. (YBA, s. 239)

Netîcede ise, menfaatlenen sendika ağaları, ezilen de gene işçi. (YBA, s. 248)

Amma gene ne yazık ki Türk evlâdını, düşman buyruğuna körlemeden itâat edecek gaflet karanlığına iten biziz. (YBA, s. 248)

Burada da gene, etrâfıma şöyle bir göz gezdirdim. (YBA, s. 249)

Amma gene de her yer tertemiz, bakımlı ve nizamlı idi. (YBA, s. 250)

Îman ile vatanın da ayrılmaz bir bütün olduğu, onlara gene neden anlatılmaz? (YBA, s. 251)

Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Kurtuba'da, gene Endülüs devrinden kalma son derece sevimli ve Ortaçağ mîmârîsi husûsiyeti olan binâların bulunduğu, dar, yeşillikli bir yoldan geçerek, öğle yemeği yenecek lokantaya doğru gidiyoruz. (YBA, s. 261)

Birkaç defa, çala söyleye salonu dolaşüyor, alkışlanıyor ve misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra da, gene alkışlarla binâdan ayrılıyorlar. (YBA, s. 261)

Gene, aynı geniş anlayış, Hristiyan kadınla evlenen Müslüman erkekleri, karılarını din değiştirmeleri için zorlamaktan kat'î sûrette meneylemiştir. (YBA, s. 264)

Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Onun için de Endülüs asırlarının panoramasını bir tarafa bırakıp, sâdece geçmiş yüz yılların budak deliğinden gene birkaç çehre ile yüz yüze gelmek gerek. (YBA, s. 268)

Gene, işlenmiş, ekilmiş tarlalar ve ardı arası kesilmeyen zeytinlikler arasından geçtik, geçtik... (YBA, s. 270)

Tek ve çift katlı evlerde de, sosyal mesken denen tabur tabur dizili yapılarda da göze çarpan, gene küçük pencereci cepheler. (YBA, s. 271)

Gene bütün binâlar bembeyaz. (YBA, s. 271)

Daha yüksekte olan esas saraydan görünen karşı tepede ise, gene bütün dağ, sıvama beyaz, sevimsiz ve tatsız binâlarla kaplı idi. (YBA, s. 271)

Buna rağmen, bütün dünyâyı ayağına getiren gene de o son İslâm bereketleri... (YBA, s. 272)

İspanyolların elinde bulunduğu şu devrede de gene tek gâlip Allah. (YBA, s. 273)

Gene fevkalâde hazırlanmış bir büfe, nutuklar ve bir de konserden sonra, herkes yerli yerine geçerek yola devam edildi. (YBA, s. 274)

Gene akıl almayacak muhteşem bir soğuk büfe. (YBA, s. 274)

Dinlensin dinlenmesin, kürsüye çıkıp inenler gene konuşuyor, bir şeyler söylüyorlar. (YBA, s. 275)

İçeri girerken Emin Bilgiç Bey’e: “Beş gün saray sâfası sürdüren de Allah, bu karanlık otele getiren de gene Allah” dedim. (YBA, s. 276)

Ne ki, iş inkârla kalsa, gene de iyi... (YBA, s. 291)

Sanat, sanâyî ve ticâret metâları ise, gene dünyânın çeşitli medeniyet merkezlerine kervanlarla, hep buradan taşınmış ve yayılmıştır. (YBA, s. 294)

Gene bir stepler süvârîsi olan bu kavmin Anadolu’yu yakıp yıktıktan sonra, Selçuklu İmparatorluğu’nun ince ve işlenmiş kültür ve medeniyeti içinde silinip gitmeleri gibi... (YBA, s. 294)

Zîra ısmarlama fikir adamı, ısmarlama ahlâh adamı ve gene ısmarlama îman adamı bulunmayacağına göre, fikren de, mânen de, darma dağınık olan İslâm dünyâsının ip uçlarını yakalayıp birleştirecek bir merkezî otoriteyi, dört başı mâmur ulu bir rehberi, temennî ve tavsiyelerle kazanmak düşünülemez. (YBA, s. 296)

Hep: Güzergâh hep sanâyî ve zirâat mıntıkası. (YBA, s. 19)

Hep, mâmur, bakımlı ve meselelerini halletmiş olduğu, manzaralarından belli olan köy, kasaba ve şehirlerden geçerek, nihâyet Münih’e geldik ve information’dan aldığımız bilgi gereğince de, dümdüz şehri bir baştan bir başa aştıktan sonra, arka planda dağ silsileleri görünür oldu. (YBA, s. 79)

Meselâ dün kalenin muazzam parkını gezerken, yapılacak folklör eğlencelerinin resimli îlanları hep kendi millî oyun ve kıyâfetlerini gösteriyordu. (YBA, s. 87)

Pazar olduğu için kalabalıktı; fakat halk, hep hüzünden maske takmış gibi. (YBA, s. 102)

Tük milleti, ne kaybetti, elden ne kaçırdı ise, hep yediden yetmişe uğruna can verdiği îlâ-yı kelimetullâh aşkını, bu müşterek gayeyi, his ve düşünce hayâtından silmiş olduğu için kaybetti. (YBA, s. 166)

Hep, Konstanz Gölü'nün etrâfında sıralanan bu şehirler, bakımlılıkları ve temizlikleri ile insana: Neden bizim de olmasın? dedirtip ızdırıp veriyor. (YBA, s. 170)

Yollar hep yeşil, hep güzel... (YBA, s. 192)

Hâmid Bey'in hanımı, her fırsatta, Yugoslavya'nın güzelliklerinden söz ediyor ve dâima: Bizim sâhiller fevkalâde güzeldir. Bizim ormanlarımız fevkalâde zengindir... diyerek dilinden, hep: Bizim, bizim... sözü düşmüyordu. (YBA, s. 195)

Neden bilmem, bu seneki seyâhatte hep o haldeyim. (YBA, s. 197)

Köyler hep beyaz badanalı. (YBA, s. 271)

Ne ki, asıl mühim olan, İslâm'ın tâze coşkun ve samîmî heyecânı ile zırhlanarak örgüleşmiş bulunan bu îman ordusu, ne yapmış ve ne yapmak istemişse, beşeriyete hidâyet getiren îlâ-yı kelimetullah aşkıdan kuvvet, şevk ve cesâret almış, fiilini, kavlini ve kendini hep bu üstün gâyeye adanarak yapmıştır. (YBA, s. 293)

Sanat, sanâyi ve ticâret metâları ise, gene dünyânın çeşitli medeniyet merkezlerine kervanlarla, hep buradan taşınmış ve yayılmıştır. (YBA, s. 294)

Tekrar: Sabahleyin erkenden sokağa çıkıp, Âgâh güner'in çocuklarına bâzı hediyeler alıp tekrar otele geldim. (YBA, s. 26)

Trenle tekrar Montparnesse'a geldik ve bir zamanların şâir, edip ve sanatkâr yatağı olan, fakat şimdi, rûhu kabz olmuş bu cesedi seyretmekle iktifâ ederek gene bir kahvehâneye girip sohbet daldık. (YBA, s. 30)

Kahire Üniversitesi'nde İslâmîloji Kürsüsü'ne bir Müslüman Fransız olarak tekrar dâvet edilmiş. (YBA, s. 47)

Milano'ya giderken tekrar buradan geçilecekmiş. (YBA, s. 60)

Kısa bir muâmeleden sonra, bu defa da gönün karşı kıyısından gene yolumuza devam edip, tekrar Alman hudûduna girdik. (YBA, s. 79)

Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg'a geldik. (YBA, s. 79)

Biraz toparlandıktan sonra tekrar yola çıktık. (YBA, s. 83)

Geç vakit tekrar yollara düşüyor ve yüz kilometre gittikten sonra Sivetozarevo civârında bir motele geliyoruz. (YBA, s. 88)

Tekrar aynı otele mürâcaat edip, bol bahşış verince, üç şâhâne odanın anahtarını elimize teslim ettiler. (YBA, s. 90)

Biraz dolaştık ve tekrar, aktarma yaptığımız yere geldik. (YBA, s. 123)

Sabah erken tekrar yola çıktık. (YBA, s. 148)

Tekrar, güzelliğine mağrur, serilip uzanmış bu dilber sâhillere bir kere daha baktıran sonra, dağların arasına daldık. (YBA, s. 148)

Harp bitince de, annesi ve iki erkek kardeşi ile yurtlarına dönmüşlerse de, evlerinin yıkılmış, eşyâ ve hayvanlarının yağmalanmış olduğunu görünce, zavallı âileye de tekrar gurbet yolu düşmüş. (YBA, s. 150)

Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî'yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

Deniz kıyısında birkaç dâkika dinlendikten sonra tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 158)

Lüleburgaz'ı geçtikten sonra bir dere kenarında yemek yiyerek tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 163)

Fakat, bu âlicenaplık karşısında, o gittiğimiz yerden börek alarak tekrar onun dükkânına döndük. (YBA, s. 194)

Ne bilinir, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Gittikçe: Pek hissedilmemekle berâber irtifâ gittikçe artıyor. (YBA, s. 72)

Dâima: Türk, sarayını dâima ufak tutmuş, gösterişten kaçınmıştır. (YBA, s. 29)

Her nereye dönsen Allah'ın yüzü oradadır” diyen Kur'ân anlayışı, kütleleri dâimâ tevhîde itmiş, böylecede Mesûcîyi, putperesti, nasrânîyi müsevîyi hor ve hakir görmekten geri çekmiştir. (YBA, s. 107)

Bulamamış bu yüzden de dâima yalnız kalmış. (YBA, s. 124)

Eğlenen, gülen, bağırıp şarkı söyleyen, fakat dâima mihveri kendi egosu olan bir kalabalık. (YBA, s. 134)

Zîra, bir değer, hakîkîsinden yoksul kalmış toplumların önüne, dâima sahtelerinin çıkagelmesinden tabîî ne vardır? (YBA, s. 141)

Bize gelince, dâima başka kültür ve medeniyetler tarafından erimek nasîbinin kurbanlarıyız. (YBA, s. 173)

Zîra, dâima yalnız odada yatmak istediğimi, bu yolculukta ise, sırf kendi hatırı için berâber yatmaya râzı olduğumu bildiği için, şu tek örtü altına girmek mecbûriyetinde kalışıma, boşuna çâre aradı durdu. (YBA, s. 177)

Hâmid Bey'in hanımı, her fırsatta, Yugoslavya'nın güzelliklerinden söz ediyor ve dâima: Bizim sâhiller fevkalâde güzeldir. Bizim ormanlarımız fevkalâde zengindir... diyerek dilinden, hep: Bizim, bizim... sözü düşmüyordu. (YBA, s. 195)

Yine: Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Yeniden: Biz eski fotoğraf ve planlardan faydalanıp şehri yeniden kurduk. (YBA, s. 109)

Mügül'ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesi bana eski bir hâtırayı yeniden yaşattı: 1966 senesinde, gene bir kandil günü Londra'da idim. (YBA, s. 129)

Yeniden, yenilikten bıkan dünya, onun için bu Ortaçağ havasına, hasretle koşuyordu. (YBA, s. 144)

Fakat Türk'ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli'yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Üç asır boyu, dünyânın maddî-mânevî, ilim, irfan ve fen merkezi olmuş bulunan İslâm dünyâsı, şimdi de, günün şartlarını basamak yaparak, kaybetmiş olduğu zirveye yeniden çıkmayı planlamalıdır. (YBA, s. 203)

Bilmem ki, târih, mefâhir, dil, din gibi temel değerleri yeniden inşâ edecek bir kudretli el çıkar mı dersiniz? (YBA, s. 233)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Ne bilinir, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Bu savaşı hazırlamış olan iç ve dış düşmanların, yeniden nifak planları tertiplmelerine rağmen... (YBA, s. 270)

Küçüldükçe: Ne küçük zaafların zebûnu olup küçüldükçe küçülüyoruz. (YBA, s. 122)

Devamlı: Münih, kazançtan gayri endîşesi olmayan bezirgân ruhlu kimseler gibi, devamlı bir kör koşu içinde. (YBA, s. 110)

Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Devamlı, bizden kalma isimler göze çarpıyor; Donya Vakuf, İskender Vakuf, Duhan: Tütüncü, Kava: Kahve, Akşamlık: Meyhâne, Berberin: Berber. (YBA, s. 190)

Takdimleri ve dâvetleri yapanlar devamlı değişiyor. (YBA, s. 254)

Hele Titograd’dan sonra 2200 metre irtifâna çıkarak gökyüzünü göstermez olmuş bu sarp ve çetin arâziyi aşmak için devamlı tüneller açılmış. (YBA, s. 149)

Tatlı, afacan, ateş gibi iki oğlan, devamlı İngilizce konuşuyorlardı. (YBA, s. 149)

Otobüsümüz çok rahat, şoför esprili, tatlı dilli, yolcularla devamlı şakalaşıyor, güldürüp eğlendiriyor. (YBA, s. 208)

Kırk küsur senedir, çeşitli şartlarda yazı yazmaktan, belkemiğinde meydana gelen ârıza yüzünden, devamlı ızdırıp çekerim. (YBA, s. 249)

3.1.3.2.5. Benzerlik, Tıpkılık Bildirenler

Şahsî fikirleri imiş gibi: Onun için de görmüyorlar, gösterilene eyvallah diyerek, dinlediklerini, az sonra, şahsî fikirleri imiş gibi benimsiyorlar. (YBA, s. 70)

Ağlamaktan gülmeye geçen çocuklar gibi: Yağmur dinmiş, güneş açmış, tabiat sanki bir anda, ağlamaktan gülmeye geçen çocuklar gibi, durulup neş’elenmişti. (YBA, s. 75)

Bir çileymiş gibi: Hayâtı da, bir çileymiş gibi sürükler haldeler. (YBA, s. 92)

Türk mûsikîsi duyar gibi: Bir hayli dolaştıktan sonra, karar vermek için gelişigüzel durduğumuz bir sokakta, derinden, Türk mûsikîsi duyar gibi olduk ve dikkatle

dinleyince de, bir evin bodrum katından Türkçe şarkı sesleri geldiğini anladık. (YBA, s. 102)

Cezbeye tutulmuş gibi: Salzburg meydanlarında bedâva tiyatro oynuyor, konserler veriyor ve böylece de festival için gelen on binlerce seyyah, cezbeye tutulmuş gibi gülüp eğleniyor. (YBA, s. 105)

Bir müze şehir gibi: Eski Varşova bir müze şehir gibi dirildi. (YBA, s. 109)

Kitap gibi: Bize, hâdiseleri kitap gibi okumayı öğreten Efendiye, bilmem nasıl şükretmeli?(YBA, s. 111)

Topaç gibi: Esâsen İnci de, bizden evvel burada, aynı kırbaç ile, topaç gibi dönmüş olduğu için, bu konuşma ile rahatladı. (YBA, s. 122)

Yoksul, çıplak, aç ve gıdâsız kalacakmış gibi: İşte insanoğlu, bunları terk ettiği gün, yoksul, çıplak, aç ve gıdâsız kalacakmış gibi korkuyor ve bir türlü de onları kaybetmeye râzı olamıyor. (YBA, s. 126)

Konuşur gibi: Bir de kilisede otururken konuşur gibi, dudaklarınız kımıldıyordu, dedi. (YBA, s. 130)

İçeride, konuşur gibi kendi kendime mırıldandığım da bir gerçek. (YBA, s. 131)

Ana lisânı gibi: Halbuki bir Yahûdi, içinde asırlarca yaşadığı ve üstelik dilini de ana lisânı gibi kullandığı herhangi bir memlekette, yüzlerce yıl kaldığı halde, zerrece Yahûdiliğinden kaybetmiyor. (YBA, s. 136)

Bir kale gibi: Zîra, İslâm tasavvufu, Türk cemiyetinin bütününde fiilen ifâde bulmuş ve bir kale gibi kütleyi içine almıştı. (YBA, s. 137)

Diken gibi: Fakat parkın içinde sakil ve sanat ucûbesi denecek öyle heykeller var ki, insanın göz zevkine diken gibi batıyor. (YBA, s. 138)

Hacı bekler gibi: Hacı bekler gibi, giyinmiş kuşanmış bizi karşılamak üzere yollara düşmüştü. (YBA, s. 141)

San Marco Meydanı'na sığmayacakmış gibi: Binlerce seyyâh, San Marco Meydanı'na sığmayacakmış gibi, dolup taşıyordu. (YBA, s. 143)

Bir fotoğraf âleti gibi: İki gün bu bin kilometrelik kıyıların akıl durduran tabiat ihtişamı içinden geçmiş ve sanki bütün bu kıvrılan, bükülen sâhilleri, koyları, burunları, adaları bir fotoğraf âleti gibi hâfızama nakşetmiştik. (YBA, s. 148)

Bizi tâkip ediyormuş gibi: Vardar Nehri, bizi tâkip ediyormuş gibi gidiyor ve onunla berâber bizde gidiyoruz. (YBA, s. 149)

Cennet gibi: Otel bulmakta bir hayli müşkülât çektikse de, sonunda, Steinlechner isimli, bir tarafı cadde diğer tarafı nehir ve önünde bir de cennet gibi bir bahçesi olan çok temiz güzel bir otele yerleştik. (YBA, s. 169)

Kendi kendine söylenir gibi: Abdullah Durgun isimli bir vatandaşı, kendi kendine söylenir gibi: Ne oldu bana?... diyor. (YBA, s. 172)

Bir mîrasyedi gibi: Bu yüzden de har vurup harman savuruyor, bir mîrasyedi gibi, düşünmeden harcıyorsunuz. (YBA, s. 176)

Kuş gibi: İtalyan kara yolları politikası, âzamî maddî fedâkârlıklarla, ya dağları delmiş ya dağdan dağa köprü kurup, en sarp ve yalçın arâziyi, arabaların kuş gibi uçabileceği beton yollar hâline getirmiş. (YBA, s. 177)

Av yakalar gibi: Az sonra bir yol göstericiyi, av yakalar gibi getirdiler. (YBA, s. 179)

Bir zifîrî karanlık gibi: Beşeriyetin üstüne bir zifîrî karanlık gibi çökmüş olan bu sömürge imparatorluğunun dağılıp parçalanmasının yaklaşıp bulunduğunu gün-be-gün artan çatırtısı haber vermektedir. (YBA, s. 184)

Olduğu gibi: Gerçi şehre girmedik fakat çıktığımız bir dağın üstünden bu yamaçlara yaslanmış güzel şehri olduğu gibi görmek mümkün oldu. (YBA, s. 190)

Hatta, taassup ve cehâletle, Başçarşıya'nın tahrip ettikleri kısımlarını, eski haline koyduktan başka, "Poçitelli" şehrini olduğu gibi muhâfaza edip "Müze Şehir" yapmış bulunuyorlar. (YBA, s. 196)

Güneş görmüş bir çiçek gibi: Fakat İslâm'ın bu müşterek parolası, nasıl da güneş görmüş bir çiçek gibi, insanların yüzünde kokusunu, rengini, âyan ediyordu. (YBA, s. 191)

Ardı arkası gelmeyecekmiş gibi: Ardı arkası gelmeyecekmiş gibi devam eden bir ormanın içinde bulunan gazino, suyun kaynadığı ve gölleştiği yere kurulmuştu. (YBA, s. 195)

Pisliğinden utanmış gibi: Gidişte ilk kaldığımız bakımsız ve kirli otel, sanki pisliğinden utanmış gibi, bize uzaktan bakıyordu. (YBA, s. 197)

Bir çocuğa veya anaya bakar gibi: Bana, bir çocuğa veya anaya bakar gibi dikkat ve ihtimam gösteren Necâti Tahralı, bugün de, şehre yirmi beş kilometre mesâfede bulunan Starnberg Gölü'ne götürdü. (YBA, s. 210)

Unkapanı Caddesi gibi: İlhan'dan gelen bir mektuptan da, bir saatlik dost ziyâreti sırasında, Unkapanı Caddesi gibi işlek bir yerde güpe gündüz, otomobilin bagajı kırılıp içindeki eşyânın çalınmış olduğunu öğrenmiş bulunuyordum. (YBA, s. 213)

Veled-i zinâlar gibi: Veled-i zinâlar gibi ortada kalmış bu gençlerin, baba mesâbesinde olan bir mânevî kucak bulamamaları, bütün dertlerinden başı değil de nedir? (YBA, s. 216)

Isınır gibi: Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Bal mumu gibi: Amma buraya gelinceye kadar, tabiatı bal mumu gibi yoğurup şekilden şekle sokan refah ve tekniğin her adım başında bir zafer örneğine şahit olarak... (YBA, s. 217)

Üst üste binmiş gibi: Ya Eğirdir şehrinin üst üste binmiş gibi şekilsiz binâları ile bu şâhâne kasabayı kıyaslayınca, ağlar hâle gelmemek mümkün mü? (YBA, s. 220)

Üstlerine devredilecekmiş gibi: Ne ki, çoğu da, karlı tepeleri ile, gelip geçenlerin üstlerine devredilecekmiş gibi yaklaşıyor yaklaşıyor... (YBA, s. 228)

Hiç sonu gelmeyecekmiş gibi: Her iki kıyıda, bir vakitler prenslerin, prenseslerin, dük, düşes ve asillerin, hiç sonu gelmeyecekmiş gibi, ihtişamlı, debdebe ve âlâyışli ömürler sürdükleri sarayların, yalıların hemen hepsi boş... (YBA, s. 229)

Bir ökse gibi: Venedik aristokrasisi, dirilmemek üzere ölmüş amma, cam saltanatı yaşıyor ve Venedikli, kafasının ve parmaklarının iş birliği ile zirveleştirdiği cam eşyâ sanâyiini, seyyah avlamak yolunda bir ökse gibi kullanmayı da bilmiş ve elhak, muvaffak da olmuş bulunuyor. (YBA, s. 230)

İlâçlanmış gibi: Nitekim, üç saat üstünde oturduğum kotlular, öylesine rahat ve yumuşak idi ki, sırtım ve belim, âdeta ilâçlanmış gibi dinlendi. (YBA, s. 250)

İkinci ve sun'î bir tepe gibi: Heybeliada'nın tepesinde âdeta, Ada'yı ikinci ve sun'î bir tepe gibi sarmış Ortodoks Ruhban Mektebi ve bu mektepten din adamı adı altında yetişerek bütün Balkanlar'a dağılan komitacıları düşündüm. (YBA, s. 250)

Bir efsâne devi gibi: Çünkü madde ve teknik, gerçekten de, dünyâya oradan yayılıp, bir efsâne devi gibi, her önüne geleni ezecek gücü elde etmiş bulunuyordu.

Sakin rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi: Birzamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vurmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını

kaybeden bu ülke değilmışçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

Sarkıtılan iplermiş gibi: Yeşilköy'e geldiğimiz zaman ise, yağmur sanki gökyüzünü yere bağlamak için sarkıtılan iplermiş gibi, durmaksızın tepemizden aşağı iniyordu. (YBA, s. 282)

3.1.3.2.6. Birliktelik Bildirenler

Berâber: Sonra Heidelberg'e berâber gittik. (YBA, s. 111)

Berâber kahvaltı ettik. (YBA, s. 113)

Öğle yemeğini berâber yedik. (YBA, s. 121)

İnci'ye Kubbealtı'nın kurduğu Dil Akademisi'nden uzun uzun mâlûmat verdim ve nizamnâme'yi de berâberce okuduk. (YBA, s. 122)

Berâberce Madame Tussaud's Müzesi'ne gittik. (YBA, s. 127)

İnşallah üç gün sonra berâberce Paris'e döneceğiz. (YBA, s. 127)

Hep berâber: Peter Andrews, bize Temple Church'u Gösterme Zarfık istemiş ve Dr. Rahmi Öz Bey, Mügül, Peter ve ben hep berâber gitmiştik. (YBA, s. 129)

Hep berâber yukarı çıktık. (YBA, s. 132)

Hep berâber evden çıkıp, Printemps ve La Fayette'e gittik. (YBA, s. 132)

Hep berâber evden çıktık. (YBA, s. 135)

Akşam gelip bizi aldılar, hep berâber eve döndük." (YBA, s. 136)

Kaç gündür, sanki İstanbul'da imişiz gibi, hep berâber yemek yiyoruz. (YBA, s. 136)

Öğleden evvel hep berâber Vincennes Hayvanat Bahçesi'ne gittik. (YBA, s. 138)

Mürüvvet Hanım'la konuştular ve anlaşarak birkaç gün sonra da hep berâber gittiler. (YBA, s. 157)

Fakat İlhan Ayverdi, bir fayton tutmuş, geldi ve beni alarak hep berâber Meriç'e gurup seyretmeye gittik. (YBA, s. 163)

Sonra hep berâber otele döndük. (YBA, s. 170)

Evvelâ hep berâber çıktık. (YBA, s. 182)

Birer kahve içtikten sonra hep berâber, o kır gazinosuna gittik. (YBA, s. 195)

Birkaç gün evvel, hep berâber, Tegernsee'ye gittik. (YBA, s. 226)

Bu gün hep berâber uzak ve yakın üç göle gittik. (YBA, s. 227)

Böylelikle Libyalı karşılayıcılarımızı tanıdık ve hep beraber Los Lebreros Oteli'ne geldik. (YBA, s. 253)

Sinan, yukarı fırlayarak mantomu getirdi ve hep berâber yola çıktık. (YBA, s. 270)

Geç vakit hep berâber bizim otele geldiler. (YBA, s. 277)

Elbirliği ile: Nemîde Hanım'ın evini elbirliği ile derleyip toplayıp temizledik. (YBA, s. 139)

Gelir gelmez de, birden bire dekor değiştirerek, karşımıza refâhın ve medeniyetin elbirliği ile kurmuş olduğu Basel şehri çıktı. (YBA, s. 140)

Zîra el birliği ile düzeltmenin bir vatan ve îman borcu olduğunu düşünmek şuûruna yabancılar. (YBA, s. 280)

Âilesiyle berâber: Hayriye abla, dokuz yaşında bir çocuk olarak Balkan Harbi'nde âilesiyle berâber düşmandan kaçıp Üsküp'e kadar gelmiş. (YBA, s. 150)

İsimleri ile: Yanımda orta yaşlı biri oturuyor ve devamlı olarak, sanki pilotmuş gibi, üstünden geçtiğimiz dağları, gölleri, şehirleri, isimleri ile söylüyordu. (YBA, s. 172)

Gülşah'la berâber: Şu bir aylık seyâhati Gülşah'la berâber yapma fırsatını vermiş olduğu için Allah'a hamdederim. (YBA, s. 181)

Maddesi ve mânâsı ile berâber: Fakat gene de, insanı, maddesi ve mânâsı ile berâber ele alıp, her iki baştan işlemeyen bir zihniyetten, beşeriyete hayır beklenemez. (YBA, s. 186)

Ellerinde sazları ve tatlı sesleri ile: Üstelik, yemeğin sonunda, millî kıyâfetleri ile Kurtuba Üniversitesi talebelerinden bir grup, ellerinde sazları ve tatlı sesleri ile, salona giriyorlar. (YBA, s. 261)

Yerle berâber: Bir baştan bir başa uzayan bu balkonlardan, çok aşağıda olan İspanya ovaları, âdeta çökmüş gibi yerle berâber görünüyor. (YBA, s. 271)

3.1.3.2.7. Olasılık (İhtimal), Duraklama (Tereddüt), Şüphe ve Şaşıрма Bildirenler

Belki: Belki Fransa içinde altmışı yetmişi bulan “palais”li, “royal”li, “saint”li isimlerden Paris'teki 30-40'ının, şu anda, en az, sekiz on tânesini ezbere sayabilirim: İşte Saint Placide, Saint Michel, Saint Etienne, Saint Sulpice, Saint Martin, Saint Jacques, Saint Claude, Saint Augustin, Saint Philippe de Roule, Saint Germain des Prés. (YBA, s. 34)

Belki bundan sonra, evet belki de tez zamanda, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

Ârızasız, dümdüz Paris'in, Sacré Coeur'den sonra, belki de tek yokuşlu bir tepeciğini de içine almış, kilometrelerce uzayıp giden bir yeşillik tûfânı. (YBA, s. 53)

Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmışız ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

Fakat bugün şehrin varoşlarında ise, yarın, ellerinde mukayese malzemesi kalmamış yeni nesiller, bu çirkinliği benimseyecek, belki de, muhâliflerine karşı mücâdele edecek, sevgi gösterecek şehrin içine sokacaklardı. (YBA, s. 69)

Bu seyâhatte belki de bana en fazla tesir eden, dağların hâhim noktalarına dişini tırnağını geçirmişçesine yerleşmiş şatolar oldu. (YBA, s. 72)

Bir 27 Mayıs, memleketin siyâsî prestijini ve içtimâî, iktisâdî düzenini alt üst etmemiş olsaydı, belki de, genişlemek üzere çatırdamaya başlamış iş sâhalarımız için, biz işçi ithal edecektik. (YBA, s. 77)

Târihte Şehit Ali Paşa denen bir başka vezir de var ki, belki dünyânın en muhteşem düğünü yapılarak Üçüncü Sultan Ahmed'in kızı ile nikâhlanan, pâdişâhın bu gözde silâhdârı, düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce, kim bilir sarayda ne vâveylâlar kopmuş ve ne göz yaşları dökülmüştü? (YBA, s. 87)

Kaldığımız motelin adı Stare Hrast. Bahçesinde tahminlere göre beş, belki de altı asırlık bir çınar var. (YBA, s. 89)

Balkan Harbi'nin muhâcir selini görmemiş olsaydım, düşman tarafından nâmertçe kovalanmanın ne demek olduğunu, belki gerçek mânâsı ile bilemezdim. (YBA, s. 90)

Müslümanlığı, şüphesiz profesörlüğünden, yazdığı kitaplardan, belki dünyânın her çeşit nîmetinden daha ağır basıyor. (YBA, s. 135)

Oldukça uzun süren şu seyâhat boyu, belki de bu kadar bakımlı ve o nisbette de muhteşem bir tabiat şeridi içinden geçmemiştik. (YBA, s. 142)

Belki de geri gelecekler. (YBA, s. 144)

“Belki...” dedi ve az evvelki şevkini kaybetmiş olarak âdetâ yanımızdan kaçtı. (YBA, s. 145)

Şehrin ne mûtenâ bir semtinin belki en güzel binâsında oturuyor. (YBA, s. 157)

Efendim, bundan 104 sene evvel dünyâyâ gelirken, sultanlar sultanı anneciği, belki de bütün o geceyi, uykusuz geçirmişti. (YBA, s. 158)

Belki de, nedâmetin eşiğindedir. (YBA, s. 172)

Böylece, kısa uzun belki yüze yakın tünel ve köprüden geçerek Bard'a geldik.” (YBA, s. 177)

Meydanda, oturduğum müddetçe, belki yüzden fazla râhibe ve bir o kadar da papaz geldi geçti. (YBA, s. 179)

Belki, yiyip içen, uyuyup uyanan bir makine temposu ortasında hayâta gözünü açmış olan orta sınıf, bu ıztırâbın şuûrunda değil. “Doğdum, büyüdüm, çalıştım, hayâtımın geri kalan kısmını bir hoşça geçireyim...” mantığının dışına çıkmak dâvâsını gütmüyor. (YBA, s. 215)

Belki de beş altı kilometrelik bir mesâfe, kar yağmış gibi bembeyaz oluverdi. (YBA, s. 216)

Belki de gördüğüm tabiat güzelliklerinin en müstesnâlarından biri denebilirdi. (YBA, s. 219)

Bahçenin kalabalığı arasına karışırken kadın, belki de bildiği tek Türkçe kelime ile adama seslendi: Mustafa! (YBA, s. 221)

Belki de bu çeşit hırslaran uzak olduğum için yüreğim böyle yanıyor. (YBA, s. 225)

Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Belki de yüzlerce devam eden bu silsilelerin, sanki bâzen utandığı, bâzen de, geri geri çekilir gibi olduğu yerlerde, vâdiler başlıyor. (YBA, s. 228)

Muhakkak ki bu tesâdüf, onun dümdüz hayâtında, belki uzun zaman, belki de hiç unutamayacağı bir hâdise idi. (YBA, s. 228)

Öyle ya... ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak meydana getirilen bir eserin, çok kere, yapıp hazırlayana değil, ummadığı, hatta belki de istemediği kimselerin istifâdesine kaldığı, az mı görülmüştür. (YBA, s. 256)

Bu gençler, Endülüs hâkimiyetinden sonra gelen, belki ellinci nesil... (YBA, s. 261)

Şu gökkube altında, fertlere de, cemiyetlere de, belki en lüzumlu ve en arıtıcı vazîfe, insanoğlunun kendi kendisine karşı dürüst olmak seviyesini bulması idi. (YBA, s. 275)

Günün birinde, belki burası da dünyânın en güzel meydanlarından biri olacaktı. (YBA, s. 283)

Bir zamanlar ilmin, hünerin, sanatın, zarâfetin, refah, adâlet ve medeniyetin çiçeklendiği bu topraklarda, biz şu anda belki o hurma ağacından daha da garîbiz. (YBA, s. 286)

Fakat yukarıda da söylemiş olduğumuz gibi, târihi ve mâzîyi kurcalamak ve onunla iftihar etmek, belki bir dereceye kadar her Müslümanın hakkıdır. (YBA, s. 295)

Nedense: Mustafa, ezbere tekrarladığı bu cümlelerdeki fikre, nedense hem yatkın, hem de onun hasreti içinde. (YBA, s. 128)

3.1.3.2.8. Sebep Bildirenler

Fransızların dînî bayramlarından birine rastladığından: Fakat Fransızların dînî bayramlarından birine rastladığından, bankalar kapalı imiş. (YBA, s. 17)

Sathîlikten kurtulamadığından: Fakat Avrupa Cemiyeti, organize dış yüzüne rağmen, sathîlikten kurtulamadığından, dıştan içe geçememenin huzursuzluğu içinde. (YBA, s. 215)

Kabına sığmadığı için: O ilim ve sanat ki, kabına sığmadığı için etrâfa taşıyor, çevresini de beslemekten geri kalmıyordu. (YBA, s. 256)

Hicaz’a kral olan Hüseyin gibi Şürefâ’dan olan bir kimse bile, Osmanlı Devleti’ne isyan etti, diye:Hicaz’a kral olan Hüseyin gibi Şürefâ’dan olan bir kimse bile, Osmanlı Devleti’ne isyan etti, diyeüzülerek sözlerini tamamladı. (YBA, s. 277)

3.1.3.2.9. Üleştirme Bildirenler

Teker teker: Fransa’nın şehir kasabalarına gelince, bu elliyi aşkın saintli, palaisli, royalli, isimleri teker teker hatırlamak da saymak da hem lüzumsuz hem de imkânsız. (YBA, s. 35)

Yalnız İvo Andrić değil, Türk ve Sırp toplulukları ile iç içe yaşamış kimselerin bu yoldaki sayısız müşâhede ve tesbitlerini de teker teker ele almak bu kitâbın hâtıra anlayışına müsâit olmadığı için ancak bir iki örnek ile iktifâ eylemek gerek. (YBA, s. 85)

Birer birer: Tâtil saati olunca, Berrin Hanım'ın mânevî terbiyesi ile bir hayli seviye kazanmış işçi komşuları da, birer birer gelmeye başladılar. (YBA, s. 171)

Bizi gören Boşnak Müslümanlar, birer birer geldiler. (YBA, s. 187)

3.1.3.2.10. Yaklaşıklık Bildirenler

Şöyle bir: Yol arkadaşımız Kemal Araz ile şöyle bir dolaştım. (YBA, s. 61)

Bir Avrupalı için gayet çekici olan bu Ortaçağ çarşısını şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 148)

Otel aramak için kasabayı şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 169)

Sıra bizimkine gelince, memur şöyle bir yüzüme baktı ve bavulun kapağını dahi açtırmadan geçirdi. (YBA, s. 201)

Şöyle bir durakladı ve nihâyet hazin gerçeği açıkladı. (YBA, s. 238)

Burada da gene, etrâfıma şöyle bir göz gezdirdim. (YBA, s. 249)

Geç vakit bir taksi çağırarak, Sinan'la berâber şehri şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 255)

Hemen hemen: Zîra İtalya, her âileye, bir veya daha fazla araba satın alacak kadar iktisâdî imkân vermiş olduğu için, ortada taksi diye bir vâsıtaya hemen hemen lüzum kalmamış. (YBA, s. 68)

Bir zamanlar Hindistan'dan Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli'de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Devlet olarak da Dalmaçya sâhillerini, yüzlerce otel ve Kampinglerle hemen hemen baştan aşağı ayağa donatmış. (YBA, s. 146)

Hemen: Şehirleri ve sanat eserlerini, rehberlerin gözü ile görmek, hemen her memleketin hastalığı. (YBA, s. 70)

Hemen hiçbir: Hemen hiçbir Berrin Hanım'ın ismini bilmiyor. (YBA, s. 78)

Ne yazık ki, millî şuûru hemen hiç teşekkül etmemiş. (YBA, s. 115)

Hemen hepsi: Binâların hemen hepsi, gene Avusturya zamânından kalma. (YBA, s. 83)

Türk târihinde Belgrat'ın yeri nasıl müstesnâ olmasın ki, hemen hepsi zaferle biten seferlerin başlangıç noktası hep bu şehir idi. (YBA, s. 87)

Öyle bir: Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî'yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

3.1.3.2.11. Sınırlama Bildirenler

Ancak: Böylece de Paris'e ancak yarın hareket edebileceğim anlaşıldı. (YBA, s. 17)

Tek insanın değil, ilim hey'etlerinin, ancak yıllarca sürececek çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey'e: "Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi'ye, buraya gülerek değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır," dedim. (YBA, s. 257)

Ormandaki hemcinsinin ona, hal dili ile gösterdiği yolu ve öğrettiği dersi tutarak, kurtuluş için, ancak ölmek gerektiğini anlayarak, sûretâ ölmüş görünüp kapısı açılmış kafesten fırlar ve âzatlık sahrâlarına doğru kanat çırparak uçup gitmeyi başarır. (YBA, s. 48)

Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün, yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Zâten cezbe ölçüsünde bir inançtan kuvvet almayan sanat, ancak, sürüm sürüm sürünerek yol arayan bugünkü sanat taslakları gibi olabilir. (YBA, s. 66)

Gökkubbe altına adâleti hür düşünceyi, içtimâî nizamı ve tek Allah inanışını getirmiş olan İslâm, artık bu topraklara ancak misafir olarak gelebiliyor. (YBA, s. 267)

Yalnız: Bunu düşünerek 1892'de yalnız arabalar için, dağları yaran, dar bir tünel açılmıştı. (YBA, s. 142)

Şu bir aylık tâtil ve dinlenme seyâhatinde, ciddî meselelerden uzak kalma karârına rağmen, gene de bir yandan memleket dâvâları, bir yandan Almanya'daki türk işçileri ile

yalnız o eyâlette bulunan altmış bin Türk çocuğunun hâli ve istikbâli etrâfında konuşmazlık edemedik. (YBA, s. 238)

Bâtılı da bâtıl olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

3.2. Zaman Zarfları

3.2.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Zaman Zarfları

Bir uçtan bir uca uçarken: İşte ben de bu hayat kavsini, ölümle dirim arasında bir uçtan bir uca uçarken, başım birinin zirvesinden ötekinin şâhikasına değer durur. (H, s. 8)

Hızla sürünüp geçerken: Hayat hızla sürünüp geçerken bir ses:Öl, der. Çabuk öl! (H, s. 8)

Ölümün kucağına atıldığım zaman: Ölümün kucağına atıldığım zaman ise gene, o ses, hem de telâşlı, hem de sanki bir daha dirilmeyecekmiş gibi, korkulu ve üzgün, tâ cân evime bâsübâdelmevt kadehini dayar. (H, s. 8)

Artık: İmânım sana gönül verip benden kaçalı kâfirim artık, dedim. (H, s. 10)

Artık onu içime sığdıramaz oldum. (H, s. 40)

Diyor ki ey kadın, artık deneme... (H, s. 52)

Çok defâ susayım artık susayım... bir daha hiç ağzımı açmayayım... dediğim de oldu. (H, s. 64)

Allah’ım! Dayanamayacağım, dayanamayacağım artık... (H, s. 102)

Seni artık bir dîvâne, bir çılgın gibi çağırmayacağım. (H, s. 103)

Sıkıldı artık bu evden. (H, s. 112)

Bırak, bırak ki gitsin artık... (H, s. 112)

Bir vakitler: Dâvud da bir vakitler benim için gözyaşı dökmüştü, dedim. (H, s. 10)

Dünyâya gelmeden çok evvel: Dünyâyagelmeden çok evvel, dünya henüz şekillenip sûret bağlamadan, dedim. (H, s. 12)

Henüz: Dünyâya gelmeden çok evvel, dünya henüz şekillenip sûret bağlamadan, dedim. (H, s. 12)

Kadir Gecesi: Ne mutlu sana ki Kadir Gecesi dünyâya gelmişsin, diyorlar. (H, s. 13)

İlk gördüğüm gün: Onlara nasıl söyleyebilirim ki, seni ilk gördüğüm gün benim için Kadir Gecesi olduğunu... (H, s. 12)

O gün bu gün: Evet, o gün bu gün, seninle geçen her günüm, her saat Kadir nurları ile ışıklıdır. (H, s. 12)

Seninle geçen her günüm, her saat: Evet, o gün bu gün, seninle geçen her günüm, her saat Kadir nurları ile ışıklıdır. (H, s. 12)

Bir an: Bir an oldu gene de gittin. (H, s. 15)

O zaman, bu zaman: Ammâ o zaman, bu zaman, hayâlin rehindir. (H, s. 15)

O zaman, bu zaman, tozu dumana katarak peşim sıra koşanı, yalnız bırakmamak için... dedim. (H, s. 115)

Bâzen: Bâzen gizliden gizli olur, bâzen âşikârdan âşikâre çıkarım. (H, s. 19)

Her zaman: Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

Geceleri: Ama, geceleri sur kapısından çıkıp dilenen neden ben olmayayım? (H, s. 20)

Evvelce: Evvelce nasıl, ne diye geldin? (H, s. 23)

Bu dâne, evvelce seni bilmeye özenir, bileceğini sanırdı. (H, s. 64)

Ama cümle âlem şuna inansın ki, evvelce söylemediklerin de, bugün sükûtunun kuytuluklarında konuşuyor. (H, s. 66)

Mecnûn'a da evvelce Kays derlerdi. (H, s. 81)

Sonra: Geldin de azamet ve haşmetinle uğuldar olup, bu câhil yüreği, gömülü olduğu alaca karanlıktan çıkardın, göz kamaştırıcı sırlarınla, yüz yüze getirdin, sonra da kaçtın, günlerin gecelerin ardına saklandın, ey zâlim rüzgar, ey gönüller fırtınası! (H, s. 23)

Kuş cıvıltısından, nalın şakırtısından, bilezik çingirtisinden, yaprak hışırtısından sesler topladım; bir kız onları iplik iplik tarayıp eğirecek, sonra da senin güzel boynuna şal dokuyacak. (H, s. 114)

Bir gün: Bir gün şu hayat harmanından, senin bir savruntunla uçup gideceğim. (H, s. 24)

Acep gene, bir gün gelir, ahvâlim sorup hâlîm arar, dermânım olur musun? (H, s. 113)

Onun mülkünü de devletini de yağmalarken: Zaman, akıl ermez cilve ve sillelerle onun mülkünü de devletini de yağmalarken, ey gönüllerin tek tâcdârî! (H, s. 24)

Vakitsiz: İsrâfil sûrunu vakitsiz çalsa, âb-ı hayat yok bulup yoluma aksa... Ömürler, ömrüme asırlar katsa... Şu ölmüş gönül dirilir mi dersin? (H, s. 29)

Ederken: Yoluma devam ederim. Ederken de kimsenin şaşamayacağı kadar kendime şaşarım: İki yüzlü! Hem ona dört elle sarılan, hem de ondan kurtulma hevesine düşersin öyle mi? derim. (H, s. 31)

Doğacak baharın sancısını çekerken: Soğuklar, yağmurlar karlar fırtınalar altında, doğacak baharın sancısını çekerken feryâd eden tabiat gibi, vakit vakit inleyip sayıklar olurum. (H, s. 31)

Vakit vakit: Soğuklar, yağmurlar karlar fırtınalar altında, doğacak baharın sancısını çekerken feryâd eden tabiat gibi, vakit vakit inleyip sayıklar olurum. (H, s. 31)

Ezel gününden: Tâ ezel gününden başlamış şu dünya muhârebesine, celâdet ve kudretinle katılırken, beni vurmak için gönüllü yazıldığını bilmez miyim? (H, s. 31)

Celâdet ve kudretinle katılırken: Tâ ezel gününden başlamış şu dünya muhârebesine, celâdet ve kudretinle katılırken, beni vurmak için gönüllü yazıldığını bilmez miyim? (H, s. 31)

O zaman: Ya böyle bir dem, böyle bir zaaf ve tâkatsizlik baş kaldırıp elimi kolumu bükerek, kararlarımı, öfkelerimi yağmaya verirse, o zaman, taksîrin kimde olduğunu kulağıma fısıldar, beni döneklikle suçlandırmadığını söyler misin? (H, s. 32)

O zaman da ayaklarımı taşlar kesti. (H, s. 62)

Daha: Yorgun gün, bir aşk telâşî ile son ışıklarından soyunup başını yastığa bırakmak istiyor da, sen daha, dilek ümit nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Senin methinden gayrisine dudaklarım bağlı olduğunu daha öğrenmedin mi? der gibi sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp başını yana çevirdi... (H, s. 46)

Bilirsin, daha kendimi mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken, dilimin döndüğü, gücümün yettiği kadar, seninle bu cihan ortasında aracılık etmeyi, önüne geçilmez bir heyecanla yaşar oldum. (H, s. 64)

İçinde tuttuğu nefesini üfleyince: Toprak, içinde tuttuğu nefesini üfleyince, yerden çiçek, çemen bitiyor da, sen, sırlarını dökmek için hiç mi telâş etmeyecek, insaf nedir bilmeyecek misin? (H, s. 34)

Durmadan: Biz insanlar, durmadan güzel bir manzara gördük mü, ne âlâ, tıpkı cennet deriz. (H, s. 36)

Hoşumuza gitmeyen acı ve nâhoş bir hal içine düştük mü: Hoşumuza gitmeyen acı ve nâhoş bir hal içine düştük mü, sanki cehennem demekten kurtulamayız. (H, s. 36)

Yüreğim yumuşayıp su kesildikçe: Yüreğim yumuşayıp su kesildikçe, taş kalpli zamânı, inâdı tutmuş bir alınganı, bir insafsızı hatırlatıyor. (H, s. 39)

Seher vakti: Seher vakti, ellerini gecenin koynuna sokup gömleğini yırttı. (H, s. 49)

Birden: Birden, mâzinin sağır ve dilsiz derisi yırtıldı. (H, s. 49)

Az sonra: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

Tek tek, damla damla dökmeye başlarken: Bulutlar, zengin ama cimri bir adam gibi, yağmuru tek tek, damla damla dökmeye başlarken, vazgeçip rüzgârla yer değiştirdi. (H, s. 57)

Bir zaman: Bir zaman da bu oynak esinti, geçişleri görülmeyen perilerin ayak sesleriymişçesine kâh telâşlandı, kâh parmak uçlarına basa basa hafifleyerek geceyi eteğinden yakaladı. (H, s. 57)

Bu gece: Zâten bu gece hiçbir ses, kulaklarımın eşiğini atlamıyor. (H, s. 58)

Bu gece uyku, parmaklarını gözlerime bastırmadı. (H, s. 60)

Gece: Gece, acep kimlere hoş görünmek için, bu akşam kadife elbisesini giymiş... (H, s. 59)

Bu akşam: Gece, acep kimlere hoş görünmek için, bu akşam kadife elbisesini giymiş... (H, s. 59)

Seher vakti: İnsan oğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti. (H, s. 60)

Akşam vakti: İnsan oğlu, güneşe bir ad takmamış olsaydı da o gene seher vakti gerine gerine doğmakta, akşam vakti de kirpiklerinden yorgunluk akarak batmakta devam edecekti.” (H, s. 60)

Seni ararken: Seni ararken kendimle buluşuyor, kendimi bulmak isterken seninle yüz yüze geliyorum. (H, s. 60)

Kendimi bulmak isterken: Seni ararken kendimle buluşuyor, kendimi bulmak isterken seninle yüz yüze geliyorum. (H, s. 60)

Şu anda: Belki gene şu anda, yeni doğmuş bir çocuksun da deseler inanacağım, bir ihtiyarsın da deseler, evet diyeceğim. (H, s. 60)

Benden hayır olmadığını anlayan gece: Benden hayır olmadığını anlayan gece ise, her zaman ki gibi, tabiatın gözlerini öperek uyuttu. (H, s. 60)

Daha gün doğmadan: Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Sudan yeni çıkmış tâze bir kıza benzeyen bu nemli ve tarâvetli sabah saatinde: Haydi, sudan yeni çıkmış tâze bir kıza benzeyen bu nemli ve tarâvetli sabah saatinde bir boy dolaşalım. (H, s. 61)

Sabaha kadar: Bahçede, sabaha kadar tembel tembel uyuyan gül fidanı, görünmez bir hayat hamlesiyle nasıl goncasını açarsa, ben de bu cihan ortasında, gelecek zamanlara armağan hazırlamak istiyorum. (H, s. 61)

Senden uzaklara düşeli: Senden uzaklara düşeli, günüm gecem hep yolculukla geçiyor. (H, s. 62)

Hepsinden evvel: Hepsinden evvel kunduralarımı atayım dedim. (H, s. 62)

Yıldan yıla göçecekleri memleketi tanıyıp şaşırmazken: Muhâcir kuşlar bile yıldan yıla göçecekleri memleketi tanıyıp şaşırmazken, ey cânı cânımdan ayrı düşen! (H, s. 63)

Ezelden: Senin ezelden dâvetlin olup yollara düştüğümü, düşüp de bir mevzide, bir menzilde karar edemediğimi dünyâ ne bilir, ne anlar Allah'ım? (H, s. 63)

Mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken: Bilirsin, daha kendimi mânâ âleminin emekleyen bir çocuğu bulmaya başlarken, dilimin döndüğü, gücümün yettiği kadar, seninle bu cihan ortasında aracılık etmeyi, önüne geçilmez bir heyecanla yaşar oldum. (H, s. 64)

Bir daha: Çok defâ susayım artık susayım... bir daha hiç ağzımı açmayayım... dediğim de oldu. (H, s. 64)

Zamanlar geçtikçe: Zamanlar geçtikçe hiçbir şey bilmeyeceğini, bu dünyâya, sâde hayran olmak için gelindiğini öğrendi. (H, s. 64)

Yıllar ve yıllardır: Yıllar ve yıllardır, neler neler söyledin. (H, s. 66)

Şimdi: Şimdi susuyorsun. (H, s. 66)

Şimdi o kervan nerede? (H, s. 74)

Bundan sonra: Bundan sonra ister söyle, ister sus, istersen sâdece dinle. (H, s. 66)

Bugün: Ama cümle âlem şuna inansın ki, evvelce söylemediklerin de, bugün sükûtunun kuytuluklarında konuşuyor. (H, s. 66)

Sensiz olan zaman: Sensiz olan zaman, bir bakar kör değil de ya nedir Allah'ım? (H, s. 71)

Gece gündüz demeden: Suların bile uyuduğu bu dünyâda, gece gündüz demeden sana akmak için mi, durulup yatışmaz oldum Allah'ım? (H, s. 79)

H. Muhammed: Yâ Ebû Bekir, bana bir melek göründü, sen Allah'ın resûlüsün dedi, deyince: Hz. Muhammed: Yâ Ebû Bekir, bana bir melek göründü, sen Allah'ın resûlüsün dedi, deyince; tasdik ettim, sen Peygambersin, diyen Ebû Bekir'inki gibi îman isterim. (H, s. 84)

Dünya dünya olalı beri: Allah'ım, dünya dünya olalı beri seni binlerce ağız târif etmeye uğraşmış, binlerce kalem yazmış, sahifeler, kitaplar dolup taşmış. (H, s. 86)

Onu dinlerken: İnsan var, onu dinlerken ne dünyâsı kalıyor ne ukbâsı... Ama insan var, onu ne duyuyor ne de anlıyor. (H, s. 88)

Bin sene, binlerce sene sonra: İsterim ki, bin sene, binlerce sene sonra da benim için gülesin, benim için ağlayasın. (H, s. 89)

Hâlâ: Şaşarım hâlâ, ne seçtin beni? (H, s. 92)

Sen olmayalı beri: Gelip gidici sen olmayalı beri ne gözlerim yolda, ne gözleri yolda olanlar umûrumda. (H, s. 95)

Gecemden gününden hayır kalmayalı beri: Gecemden gününden hayır kalmayalı beri, ne zaman umûrumda, ne zamandan mekândan ümit tutanlar umûrumda... (H, s. 95)

Niyetlerden evvel: Niyetlerden evvel davranayım, fikirlerden evvel yollanayım, izini kollayım, hayâlin kovalayım, sağa sola çarpayım, sola vurayım. (H, s. 98)

Fikirlerden evvel: Niyetlerden evvel davranayım, fikirlerden evvel yollanayım, izini kollayım, hayâlin kovalayım, sağa sola çarpayım, sola vurayım. (H, s. 98)

Bilir bilmez: İsrâfil'den sûr kapayım, bilir bilmez ben çalayım, kıyâmeti koparayım, haşır mîzan ettireyim, yolum yoluna düşer mi dersin? (H, s. 98)

Göz açıp kapayınca: Yel gibi uçtun, sel gibi geçtin, göz açıp kapayınca, gözden silindin... (H, s. 99)

Uyurken: Ne uyurken ninni istediğin, ne uyanıkken türkü söylediğin var. (H, s. 101)

Uyanıkken: Ne uyurken ninni istediğin, ne uyanıkken türkü söylediğin var. (H, s. 101)

Senden sonra: Ne hazin ki senden sonra, dünya düzenini bozmadı. (H, s. 101)

Beklenmedik bir saatte: Beni güneş etmez misin ki şu gecenin içinden, beklenmedik bir saatte doğayım? (H, s. 102)

Zaman zaman: Ama zaman zaman dayanamaz olur da, hırçnlık edersem darılmak neden? (H, s. 104)

Vedâ! diyeli beri: Ömrünün bütün yükünü ömrümün sırtına koyup: Vedâ! diyeli beri, dâne misâli ezilip un-ufak oldum. (H, s. 113)

Yanıma derken: Yanıma derken canıma geldi. (H, s. 119)

Yanına varınca, kapına ulaşınca: Bırak gideyim, gideyim, kendimi geçeyim; tâ yanına varınca, kapına ulaşınca... (H, s. 120)

Sen önüme düşeli: Yıldız yıldız atlayım, yeri göğü aşayım, sen önüme düşeli, önü ardı olmayan, seferim var, seferim var... (H, s. 121)

Günlerden bir gün: Günlerden bir gün de, taşıp doğası mı? (H, s. 123)

Daha sormadan: Daha sormadan baş çevirdi, dudak bağladı, sükût etti. (H, s. 126)

3.2.2. “Ateş Ağacı” Romanında Zaman Zarfları

Gün olup: Maamâfih baktığımız bu kitabın, gün olup biteceği ve her tekrarlayışımızda, tesirinden, uyandırmış olduğu ilk alâka ve heyecandan kaybedeceği gibi, insan da ne kadar gezse, dolaşsa, bu devamlı seyâhat, gün olup bir bıkkınlığa gelip dayanabiliyor. (AA, s. 17)

Her tekrarlayışımızda: Maamâfih baktığımız bu kitabın, gün olup biteceği ve her tekrarlayışımızda, tesirinden, uyandırmış olduğu ilk alâka ve heyecandan kaybedeceği gibi, insan da ne kadar gezse, dolaşsa, bu devamlı seyâhat, gün olup bir bıkkınlığa gelip dayanabiliyor. (AA, s. 17)

Onlardan üstün bir zevk âlemi bulamayınca: Eğlenceye, zevke, gençlik ihtiraslarına doymuş, bunları kanıksamış bir kimse, onlardan üstün bir zevk âlemi

bulamayınca, muhtelif his buhranlarının ve rûhî dalgalanışların cezr ve meddinde âvâre bir çöp gibi çalkanalıp duruyor. (AA, s. 17)

Sonunda: Onun için de hayattan, ziyâde kâm almış kimselerin sonunda seçtikleri yol, gürültülü ve dağdağalı bir yaşayıştan basite dönmek değil midir? (AA, s. 18)

Evvelâ: Benim evvelâ Avrupa'nın, sonra da İstanbul'un salonlarından kaçıp, Bursa'nın bir köşesine sığınışım gibi. (AA, s. 18)

Eniştem bu tepeden inme teklifim karşısında, evvelâ alay ettiğimi zannederek ses çıkarmadı ve gözlüğünün üstünden acâyip acâyip yüzüme baktı. (AA, s. 33)

Bunu evvelâ birçok yerleri çatlamış sıvalardan bir parça zannettim. (AA, s. 56)

Anlaşılan, çocuğumu görmem için evvelâ başımın, karımın başıyla birleşmesi lâzımdı... (AA, s. 82)

Evvelâ çocuğun resmini istememi söyledi; sonra karımın resmi olup olmadığını sordu. (AA, s. 83)

Evvelâ ben iniyorum ve elimi genç kadına uzatıyorum; fakat bu muâşeret kâidesine riâyet ettiğim için âdeta nedâmet hissediyorum. (AA, s. 99)

Yarın evvelâ vâliyi, sonra târihî âbideleri ziyâret edeceğiz ve şehrin içinde bir gezinti yapacağız. (AA, s. 106)

Ben, diyor, evvelâ pek kısa bir zaman için olsun arkadaşlık ettiğim kimselerde yanlış intibâ bırakmak istemem. (AA, s. 106)

Evvelâ evlerinizin tahtalarını ovuyor, sonra kapılarınızın tokmağını parlatıyor, yâhut olduğu biri bırakıyorsunuz... (AA, s. 112)

Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Sonra: Benim evvelâ Avrupa'nın, sonra da İstanbul'un salonlarından kaçıp, Bursa'nın bir köşesine sığınışım gibi. (AA, s. 18)

Sonra bu adam şahsıma olduğu kadar bana âit olan şeylere de hürmetkâr. (AA, s. 26)

İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırıyorum. (AA, s. 35)

Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtıl olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Ve hiddetle odadan çıkarken, gittikçe uzaklaşan sesi kendi kendine: Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek sönüp kayboluyor. (AA, s. 39)

Sonra düşünüyorum: Sâlih'e, bana bu derece sevgi ile bağlanması için ne yaptım? (AA, s. 40)

Sonra bu topları veren, onları birdenbire ellerinden kaparak fırlatıp atmış ve: Haydi arayın bulun! demiş. (AA, s. 43)

Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluna döküyor. (AA, s. 50)

Sonra şunu da söyleyeyim ki beni, bilhassa şu hareketimle, istediğiniz kadar bayağı bir kız olarak görebilirsiniz. (AA, s. 79)

Sonra sarışın olanı, bir bardak su istemekten daha tabî bir sesle: Sizde, Bir Fâhişenin Hayâtı isimli roman var mı? diye sordu. (AA, s. 85)

Râsim Bey gözlerini kırpa kırpa kâğıdı evirdi, çevirdi okudu, sonra samîmî bir feveranla, kendisine bakanlara: Cemil Bey'in bir kızı olmuş, tebrik edelim! dedi. (AA, s. 92)

Sonra, her zaman otoriter kuvvetini süslediği tabî nezâketiyle: Lütfen beni bir dakika bekleyin! diyerek memurları bıraktı ve benimle berâber yandaki odaya geçti. (AA, s. 96)

İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla: Ne güzel bir yer... (AA, s. 101)

Yarın evvelâ vâliyi, sonra târihî âbideleri ziyâret edeceğiz ve şehrin içinde bir gezinti yapacağız. (AA, s. 106)

Sonra da sevimsiz, oldukça vahşî bir mesleğim var. (AA, s. 106)

Acaba hakîkaten Madame Mauvain birdenbire ciddî ve ağır bir bahse girmemizin verdiği heyecanla hissini saklayamamış ve sonra da, ilk gördüğü kimse hakkında sempatik tahminlerde bulunmaktan gelen bir nedâmetle mi bu hükmünün tesiri çemberini genişletmiş, bütün bir millete teşmil etmişti? (AA, s. 108)

Siz Türkler içinizi tezyin ettikten sonra hâricî kıymetlerle meşgul olan insanlarsınız. Evvelâ evlerinizin tahtalarını ovuyor, sonra kapılarınızın tokmağını parlatıyor, yâhut olduğu biri bırakıyorsunuz... (AA, s. 112)

Sonra bir kadın zarâfet ve idâreciliğini kullanarak: Maamâfih şunu da söyleyeyim ki dostlarım, arkadaşlarım, hürmet ve sevgi ile bağlı olduğum kimseler arasında konuştuğum, münâkaşa ettiğim birçokları vardır; fakat anlaştığım ilk insan sizsiniz, dedi. (AA, s. 118)

Hâlbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzaktığım böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Sonra, mütefekkeri çiftçiye, tâciri âlime, hesapçıyı ameleye, sanatkârı işçiye muhtaç ve yardımcı kılan hilkat da ne güzel... (AA, s. 131)

Sonra bu güzel başı toprakların üstüne nasıl bırakıyorum? (AA, s. 144)

Vapur, ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar sâhilde durdum, sonra bir kahveye girerek defterimin şu son satırlarını yazdım. (AA, s. 158)

Cebinden küçük bir paket çıkardı ve Fransızca olarak: Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

İnkişaf ediverince: Faraza, ressamın kafasında bir nokta olan mânâ, inkişaf ediverince, binbir renkli bir sanat eseri heyetinde meydana çıkıyor. (AA, s. 18)

Babamı üç, annemi de on iki yaşında kaybettikten sonra: Ben, babamı üç, annemi de on iki yaşında kaybettikten sonra, hiç evlâdı olmayan amcama mal oldum. (AA, s. 18)

Nihâyet: Nihâyet sonunda da babamdan ve anamdan mîras kalan servetimi, çoğalmış olarak elime teslim etti. (AA, s. 19)

Sonunda: Nihâyet sonunda da babamdan ve anamdan mîras kalan servetimi, çoğalmış olarak elime teslim etti. (AA, s. 19)

Bir zaman için: Ama, sâhip olduğu geniş imkânlar, bir zaman için onu yüksek mevkilere ulaşma arzusundan müstağni kılmışsa da para ile tatmin olmayan haris yaradılışı, gençlik senelerinin zevkleri tükendikçe, bu istiğnâyı, bir mahrûmiyet şeklinde duymaya başlamıştı. (AA, s. 19)

Gençlik senelerinin zevkleri tükendikçe: Ama, sâhip olduğu geniş imkânlar, bir zaman için onu yüksek mevkilere ulaşma arzusundan müstağni kılmışsa da para ile tatmin

olmayan haris yaradılışı, gençlik senelerinin zevkleri tükendikçe, bu istîgnâyı, bir mahrûmiyet şeklinde duymaya başlamıştı. (AA, s. 19)

Gün oldu: Öyle ki gün oldu, emir vermek zevk ve gurûrunu, kasasındaki para istiflerinin cansız iltifâtına tercih eder oldu. (AA, s. 19)

En beklemediği bir anda: Fakat tam onun istediği hayâtın ilk basamağına yükselmiştim ki, ümitlerini, hülyâlarını, en beklemediği bir anda kırıp Bursa'ya kaçtım. (AA, s. 20)

İki sene evvel tahsîlimi bitirip, Avrupa'dan döndüğüm zaman: Tam iki sene evvel tahsîlimi bitirip, Avrupa'dan döndüğüm zaman, amcam, yalnız bana karşı gösterdiği ciddî bir alâka ile: “İşte Cemil, şimdi hem iktisat, hem hukuk doktorusun; hayâtın en çetin safhasını yendin, büyük mevkiler, şan, şeref seni bekliyor. (...) bankası müdürü Cezmi Bey, mühim bir servisin değerli bir şefe ihtiyâcından bahsederek kaç defa ağzımı aradı. Senin gibi liyâkatli bir genci kim istemez? Şimdilik oraya yerleş de...” dedi. (AA, s. 20)

Daha: Belki de daha birçok zamanlar sürüp gidecekti. (AA, s. 22)

Şu, raf raf kitaplar bana o ipi koparmak ilmini daha öğretemedi. (AA, s. 85)

İki gündür Juliette'in kâğıtları cebimde geziyorum; daha bir sahifesini bile okumadım. (AA, s. 162)

Henüz tahsîli, meslek seçme zamânına varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Şimdi: Evet şimdi, dalgalarla mücâdele edip, edip de sâhile düşen yorgun bir kazâzedeyim. (AA, s. 24)

Şimdi burada evlenelim, berâberce İstanbul'a gideriz, merak etme seni amcamın yanına götürmem. (AA, s. 35)

Ben şimdi bu hayret baskını altında büsbütün mâsumlaşan, çocuklaşan şu kızı, hemen ilk defa alıcı gözü ile seyrediyordum. (AA, s. 35)

Şimdi bu çatının altında, çok soğuktan gelen kimsenin, ılık bir odayı gâyet sıcak zannedişi nevinden kuvvetli bir harâret hissediyorum...(AA, s. 36)

Şimdi Sâlih'in nezneli ve tok sesi biraz daha çekingen beni çağırıyor. (AA, s. 38)

Çekingenlik sırası şimdi bende. (AA, s. 38)

Sanki bunları da ne düşünüyorum şimdi?(AA, s. 42)

Evvelce o kürkün ucunu öpen sen, şimdi câzibesinden, ziynetinden soyunmuş olan eski sevgilinden niçin baş döndürüyorsun?(AA, s. 45)

Her buyruğunu çâresiz bir itâatla karşıladığımız tabiat, şimdi de beyaz, lekesiz örtü, şimdiden yer yer yırtılmaya bile başladı. (AA, s. 55)

Her buyruğunu çâresiz bir itâatla karşıladığımız tabiat, şimdi de beyaz, lekesiz örtü, şimdiden yer yer yırtılmaya bile başladı. (AA, s. 55)

Sâlih, çömelmekten yorulmuş olacak ki şimdi yanan odunların, nebâtî, hayvânî, hiçbir sese benzemeyen, seslerini dinler gibi başı önünde, sobaya karşı bağdaş kurmuş oturuyor ve sükûtumda, istediği cevâbı bulmuş gibi müsterih ve dalgın ateşe bakıyor. (AA, s. 61)

Şu halde şimdi sızıldanmaya ne hakkım var? (AA, s. 66)

Şimdi İzzet Efendi, havaya göre yelken açan bir gemici gibi yüzünü bir an evvelki iddiasından bambaşka bir istikâmete döndürmüştü: Gerçi beni hasta eden hep bu kitaplar... (AA, s. 71)

Halk tamam olunca, maymun, tıpkı sâhibi gibi makinenin bulunduğu yere çıkarak seyircilere hitâben: Ey ahâli! şu karşıki perdeye bakınız, şimdi size cenneti göstereceğim. (AA, s. 74)

Şimdi de cehennemi göstereceğim. (AA, s. 74)

Şimdi rüzgâr estikçe onlar da yaş dallar gibi sallanıyor...(AA, s. 88)

Şimdi nisan başındayız. (AA, s. 94)

Şimdi her tomurcuğun da, başka bir hayat, her mütevâzi otunda bir gûnâ çiçekle süslenen tabiatla oyalanıyorum. (AA, s. 94)

Vapurda iken yüzünün sedefe kaçan bir matlığı vardı; fakat şimdi yanaklarında, merkezden muhîte doğru eflâtunlaşan bir dâire mevcut. (AA, s. 101)

Asıl söyleyeceğim şu ki, şimdi, sizin için resmî, bir yük, bir gâileyim. (AA, s. 106)

Türkler için söz söylemiş kimselerin arasında, Decamps'ın fikirleri, yakın zamâna kadar bende silik bir manzara hâlinde idi; fakat şimdi, vakti gelip de açan bir çiçek gibi meydana çıktı. (AA, s. 111)

Hatta bir saat evvel hoşunuza gitmeyen bir şeyi, şimdi güzel bulursunuz. (AA, s. 114)

Bâri bana müşkül zamanlarımda ve yardım edecek bir parçacık kuvvet ve irâdeye sâhip olsa... Meselâ şimdi... (AA, s. 120)

Şimdi de tehlike atlatmış bir adamın korkusunu takip eden bir aksülamelle gevşiyorum. (AA, s. 121)

Madame Maurain şimdi isyanla itâati birbirine mezcetmiş gibi başını kaldırıyor. (AA, s. 128)

Şimdi şurada gene onu beklemekten gelen bir zevkle doluyum. (AA, s. 130)

Hatta şimdi, şu yeni ve muntazam koşumlu atlarımızın etrâfını almış olan köy çocuklarının da aralarına karışıp onlarla bir arkadaş gibi konuşmak, zevklerine iştirak etmek ve kendi zevkimle de onları neşelendirmek istiyorum. (AA, s. 131)

Bu ayrılığa niçin şimdiden kendimi mahkûm etmiş bulunuyorum. (AA, s. 134)

Fakat bu bakışa şimdi bâriz bir hüznün de zammolmuştu. (AA, s. 139)

Bu bakışlar şimdi benden hem, iki günün hesabını soruyor, hem de hakîki mâzeretimi sezmiş, yâhut tanımış gibi anlıyor, hak veriyordu. (AA, s. 139)

Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü: Ne kadar gelişigüzel bir sual? (AA, s. 141)

Bu işin içinden şimdi nasıl çıkacağız? (AA, s. 141)

İşte az evvel beni anlayan ve iki günlük yokluğumun ne müşkül bir ruh fırtınasının netîcesi olduğunu kabul eden bu gözler, şimdi, o bir köşede gizlenip kalmış hislerim mümessili: Âteşin, âsî, serkeş... (AA, s. 141)

Şimdi hayvanını şiddetle sürüyor; ben de bu uçan gölgenin arkasından yetişmek için koşuyorum. (AA, s. 142)

Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

Şimdi, bir an evvelki ben değilim; sükûn ve muhâkeme selâmetiyle dolanmışım. (AA, s. 144)

Yarın sabah beni geçirmeye gelmeyiniz, şimdiden birbirimize vedâ edelim. (AA, s. 146)

Yollarda kimse yok, yalnız Çoban Hasan, ağılının kapısını açmış koyunlarını sayıyor; ben bu adamı çok severdim, fakat şimdi daha ziyâde seviyorum; zîra aramızda iki hemdert yakınlığı var. (AA, s. 155)

İki sene evvel Mudanya'da defterini açmamak üzere kapayan ben, şimdi bu eski dostla tekrar yüz yüze gelmek mecbûriyetinin hâsıl ettiği heyecan içinde, hem hayret hem de ıztırap duymaktayım. (AA, s. 159)

Karımı başta amcam ve yengem, şimdi herkes beğeniyor. (AA, s. 160)

Geçen gün amcam:Bu kızı aldığın zaman en ziyâde ben kederlenmişim; şimdi ise, onun gelinim olması, en büyük iftiharım, diyordu. (AA, s. 160)

Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiye, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümullü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istîlâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ızdırıp ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum? (AA, s. 163)

Kimsenin derdini dinlemeyen gamsız başı, şimdi bizzat dertli oldu, çünkü mâcerâmı biliyor ve ona kendi görüşü zâviyesinden baktığı için bana acıyor. (AA, s. 167)

Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir “müo” kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Vâdî-i Mukaddes'te Mûsâ'ya, Allah'ın niçin ateş sûretinde görüldüğünü şimdi anlıyorum. (AA, s. 172)

Evvelce bir gönlüm vardı, benimle dertleşir, gamlarımı paylaşırdı; o da şimdi sana kaçtı. (AA, s. 174)

Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek diye tekrar ziyâretinize geleceğim. (AA, s. 177)

Günün birinde: Fakat zaman geçip de bütün gayretlerine rağmen, bende istediği siyâsî emelleri uyandıramadığını hissettiği için, bu gâyesine daha gizli, daha hesaplı yollardan varmak istedi ve günün birinde banka perdesini ortadan kaldırarak, beni, hazırladığı hayatla yüz yüze getirdi, sıçradığım ve sıçratıldığım, nicelerinin rüyâlarında görebilecekleri bir resmî koltuktu. (AA, s. 21)

Fakat gene günün birinde amcam, bambaşka, hiç beklemediğim yeni bir hücum planıyla tekrar karşıma çıktı:Beni evlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

Onun da bir sevgilisi varmış, günün birinde zorbanın biri genç kızı bıçaklayarak kaçmış. (AA, s. 156)

Hasan bunu bana kendi anlatmış: “Zeynep, Gönüldere’de yatıyor, günün birinde benim de gideceğim yer orası,” demişti. (AA, s. 156)

Ben de işte günün birinde bu görünmeyen kuvvetin, benim kuvvetimi mat eden buyruğu altında ona, Bursa kitabının âteşin sahifelerini bir bir çevirdim. (AA, s. 168)

Ben bile onun hayret verici değişikliği karşısında, farkında olmayarak değişmek lüzûmunu hissetmişim ki günün birinde kendimi bambaşka bir insan olarak buldum. (AA, s. 175)

Artık: Evimizi doldur, artık ben ihtiyarladım... diyor ve bana, zengin, pek zengin bir gazete sâhibinin kızını almam için ısrar ediyor, bu sûretle kendi hücum safını, bir politikacı kaynata ve bir yapma bebekle kuvvetlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Kendimi toplayıp bu îtirazları sıralamasına vakit bırakmadan konuşmaya başladım: Kadriye, yavrum... ben artık bankada çalışmayacağım. (AA, s. 35)

Rüzgâr bulamayan bir yelkenli gibi artık o tarafa gitmeme imkân yok. (AA, s. 36)

Artık ne müdür soruyor ne de ben cevap veriyorum. (AA, s. 50)

Artık defterimin satırlarını görmeyecek kadar ortalık karardı. (AA, s. 62)

Artık yerde hemen mi hiç kar kalmadı gibi bir şey; bugün sokağa, daha doğrusu Hüdâvendigâr avlusuna gitmek istiyorum. (AA, s. 63)

Belki artık verecek hiçbir şeyi kalmamıştır; fakat esefle söylüyorum ki, bütün bu verdikleri içimin boşluğunu dolduramamıştır. (AA, s. 64)

Artık bahârın yaklaşmasından korkmuyorum. (AA, s. 68)

Fakat vâlinin, artık benim için bir umacı mâhiyetine bürünmüş olan uşağını mektep kapısında görünce donup kaldım. (AA, s. 68)

Artık Recep, hâkim huzurunda cürmünü îtiraf ettikten sonra karar bekleyen bir suçlu gibi ricâkâr: Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. Evde işim yok, sizinle gelirim... diyerek peşime takıldı. (AA, s. 69)

Artık âilemin her bir ferdini teker teker biliyor. (AA, s. 83)

Gene bir müşteri.. bu sefer kurtuldum artık. (AA, s. 88)

Vâlinin hatırı için tahammül ettiğim bu sahnelere bir nihâyet vermek sırası artık gelmişti. (AA, s. 92)

Artık ciddî ve derin:Eski cedlerimle alâkamı ziyâdeleştirmek için. (AA, s. 107)

Genç kadın daha pek çok şeyler söylüyor; fakat artık ben duymuyorum. (AA, s. 128)

Gitsin, bir an evvel gitsin artık. (AA, s. 134)

Râsim Bey'in karısına gelince, akrabâsına yapmış olduğum muâmelelerden ve artık evli olduğuma inanmış olmaktan gelen bir öfkeli kırgınlık ile oldukça aramız açık. (AA, s. 137)

Damarlarımda, kanımdan daha lâubâli bir akış var, artık ona tâbiyim... (AA, s. 143)

Artık bu baş benden kaçmıyor; bizi birbirimizden ayıran mevhum hatt fâsıl tamâmen yıkıldı: Juliette, aşk bir siklona benzer; sizi Gemlik dağlarından, nasıl da çekip getirdi? Hayır, hayır sâde Gemlik'ten değil, tâ Fransa'dan da çekip getiren gene o. (AA, s. 150)

Yağmur artık bir sis hâline döndü. (AA, s. 150)

Aynı tarzda mâdenî bir kat'iyetle devam ediyor: Artık Türkiye seyâhatine devam etmeyeceğim; bu seyâhat husûsî mâhiyette olduğu için istediğim gibi harekette serbestim. İyileştikten sonra hemen memleketime döneceğim. (AA, s. 155)

Artık aydınlatacağı gece çoktan bitti. (AA, s. 157)

Artık bu arkadaş da bana fazla, onunla da dertleşmeyeceğim. (AA, s. 158)

Artık o, görgüsüz bir vilâyet kızı değil. (AA, s. 160)

Artık aşçıya, sevdiği yemekleri ısmarlamaz oldu; her gün mahzenden kendi eliyle çıkardığı şaraba bile dargın. (AA, s. 167)

Artık güneşe iftira eden, ona yeşil, mor, kırmızı diyenlerden değilim. (AA, s. 170)

Artık kimseye içimden; yüreğimdekilerden söz etmiyorum, tıpkı, çaldığı hazîneyi göğsünde saklayarak kaçan ve izini belli etmemek için hırsız arayanlarla berâber: Tutun, tutun hırsız var! diye bağırان kimseye benziyorum. (AA, s. 172)

Bu teklifte bulunduğ u sırada: Halbuki amcam bu teklifte bulunduğ usırada ben, sandalı devrilmiş, yâhut gemisi batmış bir kazâzede gibi, hayat dalgasıyla sonsuz bir mücâdelede idim. (AA, s. 22)

Maddî hayâtıma şekil vermeden evvel: Düzcesi, kendime, maddî hayâtıma şekil vermeden evvel, içimdeki mücâdeleyi yatıştırmak, bu çekişmeyi bir zaferle taçlandırmak istiyordum. (AA, s. 22)

Muztaribim beni tedâvî et, demedikçe: Hasta olan kimse, hekime: “Muztaribim, beni tedâvî et, demedikçe, hekimin ondan ilâcını sakladığı gibi, yüze çıkmamış

derinlerimizde kalmış dertlerimiz için de merhem ve şifâ aramadıkça, müzmin ve müz'ic illetimize derman bulamamaktayız” diyordum. (AA, s. 23)

Merhem ve şifâ aramadıkça: Hasta olan kimse, hekime: “Muztaribim, beni tedâvî et, demedikçe, hekimin ondan ilâcını sakladığı gibi, yüze çıkmamış derinlerimizde kalmış dertlerimiz için de merhem ve şifâ aramadıkça, müzmin ve müz'ic illetimize derman bulamamaktayız” diyordum. (AA, s. 23)

Beni kendiniz, kendinizi de ben bilmedikçe: Siz, beni kendiniz, kendinizi de ben bilmedikçe buluşamayız, anlaşılamayız...(AA, s. 24)

Hasat zamânı mahsulsüz kalınca: Hasat zamânı mahsulsüz kalınca ağlayıp bağırmanın... (AA, s. 24)

Her gün: Fakat insanların kendi çığırtgan sesleriyle kulakları o kadar tıkalıdır ki, her gün bir türlü haykırıp söyleyen sesimi, hemen kimse duymaz. (AA, s. 24)

Ben her gün bu vak'aların çeşidine rastgeldiğim halde alışamıyorum da siz nasıl başınızı yumruklamıyorsunuz?(AA, s. 87)

İki hafta evde olduğumu duyunca âdeta sevindi: Oh oh, beyim.. Bâri birkaç gün dinlenmiş olursun! Nedir her gün oku, her gün yaz?Daha otuzuna gelmeden saçlarının yarısı beyaz.. dedi. (AA, s. 102)

Her gün karşımıza çıkan bir meçhul, halletmek istediğimiz muammâları dağ dağ karşımıza yığıyor. (AA, s. 109)

Bizim, mazrûfu hırsızın çaldığından haberimiz yok, zarfa her gün biraz daha zînet veriyor, elden ele gezdiriyor yere göğe koymuyoruz. (AA, s. 113)

Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecekt ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedeki ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Artık aşçıya, sevdiği yemekleri ısmarlamaz oldu; her gün mahzenden kendi eliyle çıkardığı şaraba bile dargın. (AA, s. 167)

Bursa'ya ilk geldiğim hafta: Bursa'ya ilk geldiğim hafta Yeşil'de bir ev tuttum. (AA, s. 25)

Sonbaharda: Tam karşıma gelen duvarda ise, Sâlih'in sonbaharda bahçeden topladığı nar hevengi asılı. (AA, s. 25)

Nihâyet: Nihâyet kapının yanında, odanın son eşyâsı olarak, Sâlih'in üstüne oturma bir hayli çökerttiği bavulum durur. (AA, s. 25)

Pek münâsebetsiz bir şey söylemişim gibi gözlerimin içine dalıp kaldı ve nihâyet:“Aman beyim, hiç uşak efendisinin eşyâsını kullanır mı?” dedi. (AA, s. 26)

Kaybettiği topunun arayıcısı olanlar da zâten güneşini kendinde taşıyanlar, güneş olanlar işte onlar unutmuyorlar; arıyor ve nihâyet buluyorlar... (AA, s. 44)

Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

İnsan, varlık tılsımı denen şeyin iç yüzünde ilerledikçe ilerliyor, gidiyor gidiyor ve nihâyet esrarlı bir gizlilik içinde kayboluveriyor. (AA, s. 104)

Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

Nihâyet:Bu gece rahat bir uyku uyursunuz, yarın sabah size Bursa'nın bütün doktorlarını getiririm, diyorum. (AA, s. 150)

Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecekt ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedeki ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyîkiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

Nihâyet Juliette bunların içinde hakîkaten en muztaribi, kendisine en ciddî ve samîmî bir sevgi ile bağlı olanıyla evlenmiş, kocası, belki de onu herkesten fazla sevmiştir. (AA, s. 175)

Onu yanıma aldığı zaman: Sâlih odamın en sık ziyaretçisi... onu yanımaaldığım zaman kaplıcadaki hizmetini bırakmamıştı. (AA, s. 25)

Ay başı gelip de eline, dolgunca bir para verdiğim zaman: Fakat ay başı gelip de eline, dolgunca bir para verdiğim zaman:“Beyim... bu para benim hakkım değil, al yarısını...” dedi. (AA, s. 25)

Bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman: Bu tok gözlülüğe, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman ise, büsbütün şaşırdı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüzüme baktı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâşla:

- Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

O günden beri: Bu tok gözlülüğe, bir çift kundura hediye etmekle cevap verdiğim zaman ise, büsbütün şaşırdı, durup siyah gözlerini kırpa kırpa yüzüme baktı ve ânî verilen hükümlerden gelen bir telâşla:

-Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Ay başında: Beyim, kendine bir koltuk, bir de kilim al... istersen ay başında aylığımı verme de sana Koza Hanı'nın ordan kullanılmış ucuz bir minder alıvereyim, üstüne de temiz bir yaygı çekeriz, olur biter..." diyor. (AA, s. 26)

Geçen gün: Geçen gün hava çok soğuk ve yağmurlu idi. (AA, s. 26)

Her sabah: O, bir kadın gibi titiz ve temiz olduğu için her sabah havalandırmak kasdiyle çalılara serdiği yorganını bahçede unutmuş olduğundan, akşamüstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak içeri aldı. (AA, s. 26)

Kavga ettiği köylülerden biri, bize her sabah kapıdan süt bırakan kadındı. (AA, s. 27)

Gece karanlığı çökünce: Ona lakırdı anlatmak müşkül olacağı için gece karanlığı çökünce, dolaptan battaniyeyi çıkardım ve odasına götürerek yatağının üstüne bıraktım. (AA, s. 26)

Sabahleyin kalktığım zaman: Fakat sabahleyin kalktığım zaman battaniyeyi odamda, Sâlih'i de paltosuna sarılı olarak yatağında buldum. (AA, s. 27)

Geçen sabah: Geçen sabah da Hüdâvendigâr Câmii'nin avlusuna, dolaşmaya gidiyordum; baktım Sâlih köylülerden yoğurt, kaymak almış iki elinde iki tabak, kendisinden fazla para istedikleri için bar bar bağıyor aynı zamanda, öfke ile elindeki tabakları düşürmemek için gözünü üstlerinden ayırmıyordu. (AA, s. 27)

Aynı zamanda: Geçen sabah da Hüdâvendigâr Câmii'nin avlusuna, dolaşmaya gidiyordum; baktım Sâlih köylülerden yoğurt, kaymak almış iki elinde iki tabak,

kendisinden fazla para istedikleri için bar bar bağıyor aynı zamanda, öfke ile elindeki tabakları düşürmemek için gözünü üstlerinden ayırmıyordu. (AA, s. 27)

Aynı zamanda beni yarın Gemlik'e götürecek olan otomobilin, sekizde değil, yedide gelmesini daha muvâfık buluyorum. (AA, s. 139)

Kızım bir bir elimden kalemlerimi topluyor; zâten yazmak için o kadar isteksiz, o kadar yorgun, ezgili, aynı zamanda heyecanlıyım ki... (AA, s. 159)

Nereli olduğunu sorduğum zaman: Bursa şîvesiyle konuşmaması dikkatimi çekerek nereli olduğunu sorduğum zaman İstanbulluyum, demişti. (AA, s. 27)

Yatak odama minder tedârik edememek teessürünün tâzelendiği bir zaman: Yalnız bir kere, o da gene yatak odama minder tedârik edememek teessürünün tâzelendiği bir zaman:

-Babam, alacaklılarımızın elinden bir îrâdımızı olsun kurtarabilseydi, beni de geçindirirdi, seni de... dedi ve teessürün pençesi, dimağının mahzeninden bir sır daha kapıp ortaya attı. (AA, s. 27)

Son zamanlarda: Fakat onu, çok pazarlık ettiği için son zamanlarda esnaf sevmez oldu. (AA, s. 28)

Muhafâza altında olmadıkça bir yolunu bulup kaçacağımı bildiği için son zamanlarda bu usûlü tutturdu. (AA, s. 47)

Son zamanlarda dükkânına eskisi kadar uğramıyorum. (AA, s. 88)

Fakat son zamanlarda oldukça derin ve ince şeylerden konuşur olduk; bana olan sevgisi bu genç adamı çok işledi, başkalaştırdı. (AA, s. 167)

Bilhassa son zamanlarda yalnız sizi teneffüs, sizi terennüm ederek yaşıyordu ve bu kadın, hayatta tek dostum; tek arkadaşım, tek sevdiğim insan olmasına rağmen, artık Juliette ölse, ıztırâbın bu derecesine tahammül edilemez, dediğim günler olmuştur. (AA, s. 176)

Ara sıra: Ara sıra bana bile dert yanıyorlar: Beyim, şu uşağına lâf söyle, bizim tartımıza inanmıyor da kendi eliyle kantara vurmada bir çöp almıyor... bâri değerini verse... diyenler pek çok. (AA, s. 28)

Ara sıra üstüne başımı eğdiğim bu defterde, denizin suyunu içine sığdırmak isteyen bir kovanın akılsız zavallılığı var. (AA, s. 30)

Fakat bu ayrılışın intibâını henüz kaybetmedim; etmek de istemediğim için onu ara sıra, eskimiş ve yıpranmış kâğıtları çekmecedan çıkarır gibi, hâfizamda zaman zaman uyandırıyorum. (AA, s. 31)

Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Geç kalıyoruz! der gibi yüzüme bakıyor ve mevcûdiyetini unutturmamak için ara sıra hafifçe öksürüyor, iskemlesinde kımıldıyordu. (AA, s. 72)

Evvelki gün: Evvelki gün senenin ilk karını pencereden keyifle seyrederken, sokaktan koşa koşa geçen iki adamdan biri: “Bugün ne yapıp yapıp ıspanakları sökmeli; donarsa yandık...” diyordu. (AA, s. 28)

Bugün: Evvelki gün senenin ilk karını pencereden keyifle seyrederken, sokaktan koşa koşa geçen iki adamdan biri: “Bugün ne yapıp yapıp ıspanakları sökmeli; donarsa yandık...” diyordu. (AA, s. 28)

Bugün hava rüzgârsız... iri iri kar tâneleri, âdeta yırtılmış bir mektubun parçaları gibi ağır ve sessiz düşüyor. (AA, s. 31)

Nedense bugün evimden çıkmayı içim istemiyor. (AA, s. 39)

O anda istedim ki bu çevrilen başı tutup kendime döndüreyim ve: Dostum, arkadaşım, hemşerim! gerçi bugün üstümde seni bana cezbedecek kürküm yok... (AA, s. 45)

Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Elim bir şeyler kaybediyor, fakat bugün yazdıklarımı belki de yarın okuyamayacağım. (AA, s. 62)

Artık yerde hemen mi hiç kar kalmadı gibi bir şey; bugün sokağa, daha doğrusu Hüdâvendigâr avlusuna gitmek istiyorum. (AA, s. 63)

Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Bugün ben önde recep arkada içeri girdiğimiz zaman gene elinde bir kitap vardı. (AA, s. 70)

Güneşsiz ve soğuk iklimlere benzeyen neşesiz yüzü, bugün her zamankinden daha asıktı. (AA, s. 70)

Beni bugün vâli bey çağırtnmış İzzet Efendi, müsâit bir zamanda gelirim de konuşuruz, dedim ve sokağa çıktım. (AA, s. 72)

Anlaşılan Râsim Bey'in karısı bugün kadınları erkeklerden daha doğrusu kocasından ayırıp bir köşeye tıkamamıştı. (AA, s. 77)

Bugün kendisi de aynı acı noktaya parmağını koydu, müteessir ve ölgün bir sesle: Cemil Bey, dedi; vakit vakit kedimi denize bırakılmış bir sepete benzetiyorum. (AA, s. 85)

İstanbul'dan bugün kimse gelmemiş gibi içerisi tenhâ idi. (AA, s. 98)

Bugün hava çok sıcak madam, mantonuzu çıkarsanız, diyorum. (AA, s. 100)

Belki gün gelecek bir seyyah, Roma, Viyana ve Newyork'u bugün bir arkeologun Ninova'yı, Sidon'u, Menfis'i aradığı gibi arayacaktır. (AA, s. 109)

Madame Maurain bugün otomobille Uludağ'a gitti; fakat ben bir mâzeret bularak şehirde kaldım. (AA, s. 134)

Bugünde, yarın da; belki son gün de. (AA, s. 135)

Fakat bugün işime yaradı. (AA, s. 136)

Bilmem ki Cemil Bey, hekimler de bilemedi, biz de anlayamadık, maamâfih bugün iyicedir, dedi. (AA, s. 137)

Bugün de aynı saklanış oyununun son sahnesini oynayacaktım. (AA, s. 138)

Araştırmalarımı bitirdim; bugün çalışmayacağım, Çongara'ya kadar bir gezinti yapmak için tam saat dokuzda, atlarla berâber uşağınızı ricâ ediyorum. (AA, s. 139)

Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değıl, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Çocukluğumda: Çocukluğumda, rüyâlarımâ hâkim olan bir istekle beklediğim bayram günleri, muayyen iki nokta arasında devamlı seferler yaparak yorulan atlar ve merkepler sebebiyle sonunda bana melâl verirdi. (AA, s. 29)

Gitgide: Gitgide kış bastırıyor... (AA, s. 30)

Henüz: Fakat bu ayrılışın intibânı henüz kaybetmedim; etmek de istemediğim için onu ara sıra, eskimiş ve yıpranmış kâğıtları çekmecedan çıkarır gibi, hâfızamda zaman zaman uyandırıyorum. (AA, s. 31)

Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Belki henüz, evet diyemeyeceğim. (AA, s. 62)

Sen henüz karım olmadan evvel sanki, temiz yüreğinin, bahçe ve yonca kokan varlığının, benim su başında susuzluktan şikâyet eden içime bir muhâtap olamayacağını bilmiyor muydum? (AA, s. 66)

Bunun iç yüzünü bilmek için adım adım geri gitmek lâzım: Kereste, ağaç, anâsır ve anâsırın da iç yüzü henüz bilinmemiş ve bilinmeyecek olan bir madde. (AA, s. 104)

Ne tuhaf, insanın henüz kendinin bilmediği öyle şeyler vardır ki karşısında bunları ezberlemiş kadar kolay okur. (AA, s. 121)

Mehtap henüz bir yay gibi ince ve iki kat. (AA, s. 122)

Henüz mektebe başlamış bir çocuğa da, tahsîli orta ve yâhut yüksek dereceyi bulmuş olana da talebe ismi verildiği gibi. (AA, s. 127)

Henüz tahsîli, meslek seçme zamânını varmadan, ne olmak istiyorsun Max, diyenlere, sâkin, duru gözleriyle bakar, ona daha vakit var, derdi. (AA, s. 166)

Zaman zaman:Fakat bu ayrılışın intibâını henüz kaybetmedim; etmek de istemediğim için onu ara sıra, eskimiş ve yıpranmış kâğıtları çekmecedan çıkarır gibi, hâfızamda zaman zaman uyandırıyorum. (AA, s. 31)

Zengin gazetecinin kızını almayacağımı söylediğim gün: Amcama, zengin gazetecinin kızını almayacağımı söylediğim gün, bana aynı vasıf ve seviyede birçok isimler daha saymıştı. (AA, s. 31)

Bir müddetten beri: İşte bu yüzdendir ki bir müddetten beri mürekkepten basite geri dönmek isteyen iç kuvvetlerim şahlanıyor ve amcamın etrâfını muhâsara ettirdiği kadınlara şiddetle karşı koyuyordum.” (AA, s. 32)

Hiç beklemedikleri zamanda: Beni hiç beklemedikleri zamanda karşılarında görmek onları şaşkına çevirdi. (AA, s. 33)

Hemen o gece: Ben ise hemeno gece, bu hayret fırtınasının esişi devam etmekte iken eniştemi bir köşeye çekerek: “Kızını bana verir misin?” dedim. (AA, s. 33)

Bu hayret fırtınasının esişi devam etmekte iken: Ben ise hemen o gece, bu hayret fırtınasının esişi devam etmekte iken eniştemi bir köşeye çekerek: “Kızını bana verir misin?” dedim. (AA, s. 33)

Şimdiye kadar: Zîra beni kendi dâmâdı olarak görmeyi belki şimdiye kadar hiç düşünmemişti. (AA, s. 33)

Bu da onlardan, diyerek sözüne devam etti: Şimdiye kadar binlerce kitap okudum, fakat hemen hepsi de insanların ruhları gibi hasta ve sakat.. (AA, s. 70)

Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cüretkârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Fakat şurası tuhaf ki, bütün bu kuvvetlerini gâyet iyi kullanmayı bilmesine rağmen neden şimdiye kadar bir köşede kalmış? (AA, s. 91)

Suâlimi ciddiyetle tekrar edince: Fakat suâlimi ciddiyetle tekrar edince: “Oğlum, benim kızım görgüsüz bir taşra çocuğudur. Gerçi rahmetli annen, daha Kadriye ufacıkken böyle bir arzuda bulunurmuş, ama ben hiç münâsip görmem.” (AA, s. 33)

Daha Kadriye ufacıkken: Gerçi rahmetli annen, daha Kadriye ufacıkken böyle bir arzuda bulunurmuş, ama ben hiç münâsip görmem.” (AA, s. 33)

Karı koca konuşurlarken: Onlar karı koca konuşurlarken, ben de Kadriye’nin odasına gittim. (AA, s. 34)

Beni kendi odasında görünce: Beni kendi odasında görünce şaşırdı. (AA, s. 34)

Birden: A!.. Cemil Ağabey siz misiniz? birden korktum... (AA, s. 34)

Kızın yüzünde pempelik birden koyulaştı ve gene birdenbire o kadar hızla, solup kayboldu, yerini sarı, sapsarı bir renge bıraktı ki, âdeta korktum. (AA, s. 34)

Serin ve yarı karanlık gece bütün mesâmelerimden birden içime doluyor; bir an rahatlıyorum. (AA, s. 122)

Bu defa Durmuş değil, atların etrâfını saran bütün çocuklar birden yanıma koştular. (AA, s. 133)

Hayvan kısa bir an yerde yatıyor, fakat birden toparlanıp kalkıyor; o da tehlikeyi idrak etmiş gibi benimle berâber genç kadının başı ucunda. (AA, s. 142)

İşlerimi yoluna koyuncaya kadar: İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir’e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu’ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldirtırım. (AA, s. 35)

Yerleştikten sonra: İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir’e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu’ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldirtırım. (AA, s. 35)

Hiç beklemediği bir anda: Hiç beklemediği bir anda hükümdârın hazînesinden mücevher hediye edilmiş bir zavallı şaşkınlığı içinde idi. (AA, s. 35)

Hemen ilk defa: Ben şimdi bu hayret baskını altında büsbütün mâsumlaşan, çocuklaşan şu kızı, hemen ilk defa alıcı gözü ile seyrediyordum. (AA, s. 35)

Yazımı bırakmadığımı görünce: Yazımı bırakmadığımı görünce bu sefer bir baba ciddiyetiyle: “Beyefendi, araba da göndermiş... elbiselerimizi getireyim mi?” diyor. (AA, s. 36)

Bu sefer: Yazımı bırakmadığımı görünce bu sefer bir baba ciddiyetiyle: “Beyefendi, araba da göndermiş... elbiselerimizi getireyim mi?” diyor. (AA, s. 36)

Bir anda: Birçok kimseler için ağır ve zahmetli olan nice mes’ûliyetli işler, onun dürüst ve ustalıkla idâre makinesinden bir anda hallolup çıkar. (AA, s. 37)

Sonra bir anda, kadınlığının bütün mahâretini toplayarak salona girmemi geciktirecek bahâneleri bir bir yoluma döküyor. (AA, s. 50)

Bu çarpışmada saçlarının ılık temâsı ve dudaklarının rutûbetini bir an yüzümde hissediyorum. (AA, s. 51)

Arı iğnesini çiçeğin bağına saplar ve bir anda balını alıp çekilir. (AA, s. 70)

Ufak bir ihtiyatsızlık, küçük bir gaflet hayâtına mâl oluverir ve bir anda en yukardan en aşağıya düşebilirdi. (AA, s. 71)

Bunlar, orta zekâlı kimselere bir anda kendilerini kabul ettirir ve etrafındakileri avuçları içine alıverirler. (AA, s. 91)

İçeri girdiğimi bildiği halde müzâkere ettiği meseleye o kadar dalmıştı ki, beni unuttuğunu anladım ve beklemeye vaktim olmadığı için kalabalığı yarıp bir an kendimi gösterdim. (AA, s. 96)

Bir an duruyor ve söylediğine pişman olmuş gibi telâşla: Siz Türklersiniz, diyor. (AA, s. 107)

Kapıdan çıkarken Râsim Bey bir an elimi elinden bırakmadı, yarı ciddî yarı şaka: Dikkat! dedi. Güldü. (AA, s. 110)

Serin ve yarı karanlık gece bütün mesâmelerimden birden içime doluyor; bir an rahatlıyorum. (AA, s. 122)

Çok doğru bir söz madam.. müz’ic ve devamlı sıkıntılar, korkular, azaplar o kabuğu zamanla aşındırır; fakat bizi hakîkatten ayıran bu kabuğu bir anda ezip yok edecek kuvvetin aşk olduğuna şüphe yoktur. (AA, s. 124)

Sorduğum bu sual, onu, kesif bir duman gibi kuşatmış olan o yorgunluk sisini bir anda silip kaldırdı. (AA, s. 141)

Fakat bir an, korkunç fecî bir an... (AA, s. 142)

Fakat gene bir an aklımın araya giren ihtârından korkarak kollarıma emir veriyorum: Bırak o senin değildir; ölüsü bile senin değildir... (AA, s. 144)

Koşup açıyorum; Madame Maurain'î götüren şoför telâşla taşlığa giriyor, ne söyleyeceğini şaşırılmış gibi bir an etrâfına bakıyor. (AA, s. 148)

Mumun müphem, korkak ışığı onun sedefleşmiş yüzünde bir an dolaşüyor. (AA, s. 151)

Akşam olup: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Fabrikası tâtil olan bir işçi gibi bir köşeye bırakıverince: Sonra, kendini zorlamadan, yormadan, âdeta bir eğlence mâhiyetinde başardığı resmî vazîfesini, akşam olup da, tıpkı fabrikası tâtil olan bir işçi gibi, bir köşeye bırakıverince, süratle kendi husûsî zevk muhîtime döner. (AA, s. 37)

Hiçbir defa: İş başında faal ve becerikli bir hassâsiyetle çalışan bu adamın, evinin içinde hiçbir defa dosya ve evrak gibi şeylere tesâdüf etmedim. (AA, s. 37)

Vâlinin evine her gidişimde: Yalnız vâlinin evine her gidişimde, genç ve güzel yeğeni dâima karşıma çıkar, yanımıza gelir. (AA, s. 38)

Derhal: O, yalandan hiç hoşlanmadığımı o kadar çabuk öğrendi ki, ne söylesem derhal inanır. (AA, s. 38)

Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değil, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

İki aya kadar: Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın? diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiştiriyorum. (AA, s. 38)

Her soruşunda: Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın? diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiştiriyorum. (AA, s. 38)

Odadan çıkarken: Ve hiddetle odadan çıkarken, gittikçe uzaklaşan sesi kendi kendine: Sonra odasında oturacak bir minderi yok... diyerek sönüp kayboluyor. (AA, s. 39)

Gün geçtikçe: Veyâhut gün geçtikçe, yaşadığım bu sâde ve basit dekora bir parça daha intibak edişimden. (AA, s. 39)

Vakit vakit: Onun için, mütevâzi bir mektep hocası olarak saklandığım köşemde, beni büsbütün kendi hâlime bırakmayışlarına vakit vakit memnun oluyorum. (AA, s. 39)

Ancak vakit vakit vâlden ve buradaki hesapsız dostlarımdan kaçıp Konya'ya, yâhut gene târihî şehirlerden birine nakletmek istemiyor değilim; kâh etrâfımın alâkasından bîzar oluyorum, kâh bu alâka da bir nevi durak, yorucu ve çetin bir yolda yürüyen kimsenin durup, geniş bir soluk alışı gibi yorgunluklarımı dinlendiriyor. (AA, s. 63)

Bugün kendisi de aynı acı noktaya parmağını koydu, müteessir ve ölgün bir sesle: Cemil Bey, dedi; vakit vakit kedimi denize bırakılmış bir sepete benzetiyorum. Fakat vaktâki bir el, sâhile bağlı olduğum ipi çekiyor ve beni taşların, kayaların üstüne fırlatıyor, işte o zaman gene sepetliğim meydana çıkıyor, bomboş kalıyorum. (AA, s. 85)

Ben, vakit vakit lav püsküren bir yanardağım, gerçi senin, toprakla alış verişin var; onun dilinden anlar, huyunu bilirsin; fakat ben öylesine içi ateş dolu bir dağım ki, susmama inanma ve eteklerimde mesken kurma! (AA, s. 123)

Bursa'ya gelir gelmez: Halbuki Bursa'ya gelir gelmez bir vesîle ile ilk yardım ettiğim adam bu olmuştu. (AA, s. 40)

Renksiz olan güneşin renkli camlardan geçince: Şu halde, renksiz olan güneşin renkli camlardan geçince, ziyâsının da muhtelif renklerle boyandığı gibi, Ahmet'in, Mehmet'in de cisimleri camına çarpan renksiz mânâ, o cismin kâbiliyet ve istîdâdı ile boyanarak ortaya çıkıyor. (AA, s. 40)

Hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman: İzmir'de alelacele evlenip de amcama hem el öpmeye hem de bankadan ayrılarak vilâyetlerinin birinde bir ilkmektep hocalığı alacağını söylemeye gittiğim zaman, zavallı adam kaç zıt rûhî hâletin tesirinde kalarak bana kaç cepheden hücum etmişti. (AA, s. 40)

Kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığını hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince: Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Gece: Gece niçin uyuyor, tıpkı bir ölü gibi bütün zihnî faaliyetimizi tâtil ediyoruz? (AA, s. 41)

Her yirmi dört saatte: İşte vücut için her yirmi dört saatte tekrarlanan buistirâhat devresini, ben mânevî bünyeme bir kereye mahsus olmak üzere bahşedersem çok mu? (AA, s. 42)

Birkaç sene sonra: Acıdım ve fikrî seviyesine inerek:Farzet ki amca tahsîlimi birkaç sene sonra bitirmiş olayım, bundan ne çıkar?” dedim. (AA, s. 42)

Bir daha: Fakat zavallı adam, kendi tâbiriyle, bir daha hayâta dönmeyeceğime o kadar inanmış ki üzüntüsünü hiçbir sözle hafifletemiyorum. (AA, s. 42)

Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Ötekilerin hepsi, rüzgârın ağaçtan kopardığı yapraklar gibi bir daha yerlerine avdet etmemek üzere sağa sola savrulup giderler. (AA, s. 134)

Bana gelsen, bir gün değil bir lahza gelsen senden bir daha ayrılmam. (AA, s. 173)

Geçende: Geçende şehri ziyârete gelen bir arkeologla görüştüm. (AA, s. 42)

Bir görüp bir kaybettiği o güzel şeyin telâşıyla yola düşünce: Her ruh, bir görüp bir kaybettiği o güzel şeyin telâşıyla yola düşünce, kendini dünyâda bulmuş. (AA, s. 43)

Yandığı zaman: Fakat o elmas ki yandığı zaman külü bile kalmayan bir kömür parçası, pırıl pırıl parlayan o kumaşlar ki bir böcek kusuntusudur. (AA, s. 43)

Dün: Dün bir vak'a oldu. (AA, s. 45)

Efendim, dün İstanbul'dan bizim hanımefendinin amcasının oğlu ile hanımı eve baldızı geldiler. (AA, s. 69)

Dün gene bir kitap sormak için müdürle berâber gitmiştik. (AA, s. 88)

Dün amcamdan bir tebrik telgrafı ve bir posta paketi aldım. (AA, s. 93)

Dün Çongara'ya kadar yürüyerek gittim. (AA, s. 94)

İzzet Efendi dün bir sinir buhranı geçirmiş, doktor filân çağırmışlar. (AA, s. 129)

Dün berâber gezdiğimiz yerlerde oturuyorum. (AA, s. 147)

Dün Max Amca'ya senden bahsettim; daha doğrusu, taşan ve köprülerini sürüp götüren bir nehir gibi içimin ferânından, karşıma gelen her şeyi devirerek, iterek sürükledim götürdüm. (AA, s. 165)

Bankada iken: Tam köprünün üstüne gelmiştim ki, bankada iken maiyetimde çalışan bir memura tesâdüf ettim; gülümsedim ve selâm verdim. (AA, s. 45)

O anda: O anda istedim ki bu çevrilen başı tutup kendime döndüreyim ve: Dostum, arkadaşım, hemşerim! gerçi bugün üstümde seni bana cezbedecek kürküm yok...(AA, s. 45)

Evvelce: Öyle ya, sen evvelce bendeki bu âriyet mevkie âşıktım; vaktâki onu, şu veya bu sebeple terk ettim; yâhut o beni terk etti, sen de, tıpkı sevgilisi birdenbire çirkinleşmiş veyâhut ihtiyarlamış bir âşık gibi benden yüz çevirdin. (AA, s. 45)

Evvelce o kürkün ucunu öpen sen, şimdi câzibesinden, ziynetinden soyunmuş olan eski sevgilinden niçin baş döndürüyorsun?(AA, s. 45)

İnsanlara kitapların, an'anelerin, ana ve babaların öğrettikleri bâzı şeyler vardır ki, biz bunları bildiğimizi zannederiz; halbuki onları yakînen ve fiilen öğrendiğimiz gün, evvelce bilmediğimizi anlarız. (AA, s. 115)

Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın...(AA, s. 166)

Gerçi evvelce de ilim sâhibi idim, fakat şuna kâni oldum ki, ilim, sâde cehli törpüleyip eritiyor; fakat hiç hayâtını allak bullak eden şüpheyi silemiyor. (AA, s. 171)

Evvelce bir gönlüm vardı, benimle dertleşir, gamlarımı paylaşırdı; o da şimdi sana kaçtı. (AA, s. 174)

Aynı günün akşamı: Aynı günün akşamı, vâli, mektebe üst üste haber göndererek beni çağırttı. (AA, s. 46)

Bâzen: Bâzen başımı dinlemek, dosta, arkadaşta tesâdüf etmemek için esnaf kahvelerine, bâzen de, buranın kütüphânesi mâhiyetinde olan Kitapçı İzzet Efendi'nin dükkânına giriyorum. (AA, s. 46)

Bâzen sınıftaki çocuklara bakarım, tâze, örselenmemiş ruhlarının toyluğuna rağmen beşerî ihtirasların her bir kolu yerli yerinde mevzi almıştır, faâliyete geçmek için gününü bekler vaziyette inkişaf âlâmetleri gösterir. (AA, s. 60)

Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Bâzen iki insan arasında, bostanları birbirinden ayıran çitler gibi kolay aşılın sathî mâniler olur. (AA, s. 109)

Kadriye küçükken bâzen teyzemle berâber bizim Acıbâdem'deki köşke gelirdi. (AA, s. 119)

Bâzen tek bakışta bulduğumuz mânânın, her râbıttan pek, her râbıttan kavî olduğunu bilmiyor muyum sanki? (AA, s. 134)

Bâzen keşki bu gamsız adamın keyfini bozmasaydım, diyorum. (AA, s. 167)

Bu akşam: Vâli, bu akşam da gene, beni alıp getirmesi için uşağını göndermişti. (AA, s. 47)

Onun için beni ilk defa odacısıyla vilâyete çağırmasını yadırgadım ve kendi uşağı Recep'in:Beyefendi selâm söyledi; git Cemil Bey'e söyle bu akşam bize buyursun..deyip ısrarla karşımda durmasına o kadar alışığım ki, bu tanımadığım odacının resmî bir emir tebliğ eder gibi kat'î konuşmasını haklı olarak garipsedim ve iki ders arasındaki boş zamânımdan istifâde ederek vilâyete gittim. (AA, s. 95)

Hemen: Hemen kimse ile görüşmemesi, zavallının umîmî antipati havası ile kuşatılmasına başlıca sebeptir. (AA, s. 47)

Fakat onun kâinâta serpilmiş kırıntılarını görünce, hemen gönül bağıyor ve: Kaybolan toplumumuz mutlak budur! diyoruz. (AA, s. 52)

Hemen diyebilirim ki onun hayat felsefesi, elastikî bir hat gibi durmadan sağa sola kıvrılır ve şekil değiştirir. (AA, s. 70)

Fakat evim ve sedirim âdeta beni çağırıyordu, vedâ ettim ve hemen çıktım; arkamdan koşup beni tekrar dükkâna almasından korkar gibi hızlı hızlı köşeyi döndüm. (AA, s. 88)

Memurun elinden telâşla çekip aldığım ve hemen açıp okumaya başladığım bu mektubu, şimdi, günlük bir gazeteyi gözden geçirir gibi sükûnla okuyamamıştım. (AA, s. 93)

Dün mektepte iken vâlinin odacısı, arkasından atlı kovalıyormuş gibi telâşla geldi..Vâli bey sizi hemen çağırıyor, dedi ve gene aynı süratle çıkıp gitti. (AA, s. 95)

Tanışmak pek merâsimsiz olduğu için biz de hemen arkadan yürüyoruz. (AA, s. 99)

Madame Maurain de benim gibi, etrâfın tecessüs ve kontrolünden ürkmüş görünüyor ve hemen hissî bir siper kuruyor, konuşmaya başlıyor. (AA, s. 126)

Bir buz parçasını suya atmakla hemen erimez; ne kadar erirse suya o kadar karışmış olur. (AA, s. 127)

Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Karşısındakine yaranmak siyâsetini güden bir tabldot misâfir, vâlinin ehemmiyet verdiği bir şahısla alâkalı görünmeyi fırsat ve nîmet bilerek hemen atıldı. (AA, s. 136)

Derhal mukâbil bir tezkere ile, Sâlih'in değ'il, benim arkadaşlığımı kabul etmesini, bugün serbest olduğumu yazarak cevap verdim ve hemen giyinerek çıktım. (AA, s. 139)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Hayır Cemil Bey, hemen bu sabah İstanbul'a hareket etmeliyim. (AA, s. 153)

Aynı tarzda mâdenî bir kat'iyetle devam ediyor: Artık Türkiye seyâhatine devam etmeyeceğim; bu seyâhat husûsî mâhiyette olduğu için istediğim gibi harekette serbestim. İyileştikten sonra hemen memleketime döneceğim. (AA, s. 155)

Bir aralık: Bir aralık durdu; ben de durdum. (AA, s. 48)

Maamâfih Nerîme konuşmasına devam etmekle berâber, kendine şöyle bir çeki düzen vermeyi de ihmal etmedi ve hayli uzakta olmama rağmen bir aralık başını bana doğru çevirerek: Sigaram söndü, ateşleyiniz, dedi. (AA, s. 92)

Bir aralık bana seslendi: Benim derecem kırkı buldu şâyet kendimi kaybedersem bir hastahâneye götür bırak, al şu paramı da, diye pazarlıktan fazla on lira verdi. (AA, s. 148)

Yarı bir dinlenmeden sonra: Yarı bir dinlenmeden sonra: Oğlum Cemil Bey.. Ben bu sene emekli olacağım, yerime seni müdürlüğe tâyin etsek, vâli bey de taraftar olup yardım etse, olmaz mı? (AA, s. 48)

Bu sene: Yarı bir dinlenmeden sonra: Oğlum Cemil Bey.. Ben bu sene emekli olacağım, yerime seni müdürlüğe tâyin etsek, vâli bey de taraftar olup yardım etse, olmaz mı? (AA, s. 48)

Benim olmadıkça: Bir cihângir olsam, hatta bütün dünya şahsî mülküm olsa, ben benim olmadıkça kendimi hiçbir değere mâlik saymam. (AA, s. 49)

İçeri girer girmez: İçeri girer girmez ilk karşılaştığım, gene vâlinin yeşil gözlü yeğeni Şermin oluyor. (AA, s. 50)

O zaman: Yüzümün buzdan bir maske geçmiş gibi donmuş ve uyuşmuş olduğunu o zaman fark ediyorum; yerlerde bir karıştan fazla kar var. (AA, s. 50)

Şüphe yok ki o zaman mânâ bozuluyor, hatta değil bütün kitap, cümlelerimiz bile, kandillerinin bir kısmı sönmüş bozuk bir mahya gibi, haya karanlığı içinde dilsizleşiyor, sırtıp kalıyor. (AA, s. 58)

Fakat vaktâki bir el, sâhile bağlı olduğum ipi çekiyor ve beni taşların, kayaların üstüne fırlatıyor, işte o zaman gene sepetliğim meydana çıkıyor, bomboş kalıyorum. (AA, s. 85)

Eğer kışa gene Bursa’da kalırsam tabî o zaman Kadriye de gelir. (AA, s. 94)

Bir başkası: Bir ay evvel gene vâli beyefendinin devlethânelerinde görüşmüştük, o zaman daha toplu idiniz. (AA, s. 136)

Mûsâ’nın o zaman ateşe ihtiyacı vardı. (AA, s. 172)

Eğer o zaman ölseydim, ölümü bir kere geçirmiş olacaktım; halbuki o gün bugün, hiçbir nefesim yok ki bin ölüm acısına bedel olmasın. (AA, s. 173)

Beni görünce: Beni görünce gülüyor ve bir şimşek gibi açılıp kapanan bu keskin gülüş, beyaz dişlerini gösteriyor. (AA, s. 50)

Müdür beni görünce çocuk gibi sevindi ve kısaca şu birkaç günün hâdiselerini hulâsa ediverdi. (AA, s. 128)

Çekirge’ye geldiğim zaman Madame Maurain at üstünde bekliyordu; beni görünce: Bu ne riyâzî kat’iyet? Saat tam on, dedi. (AA, s. 129)

Amcamın evinde iken: Bu kız, amcamın evinde iken karşımda geçit resmi yapan kadınlara benzemiyor; fakat acemi cür’etinden tutun da her tavrında bir mukallit şahsiyetsizliği göze çarpıyor. (AA, s. 51)

Tam fincanı masanın üstüne koyarken: Çayı ayakta içiyorum ve tam fincanı masanın üstüne koyarken cereyan kesiliyor, karanlıkta kalıyoruz. (AA, s. 51)

Daha dünya hayâtını bulmadan: İşte biz insanlar daha dünya hayâtını bulmadan, ezel gününde onu kaybettik, bu dünyâda aradığımız top o...(AA, s. 52)

Ezel gününde: İşte biz insanlar daha dünya hayâtını bulmadan, ezel gününde onu kaybettik, bu dünyâda aradığımız top o... (AA, s. 52)

Onun kâinâta serpilmiş kırıntılarını görünce: Fakat onun kâinâta serpilmiş kırıntılarını görünce, hemen gönül bağıyor ve: Kaybolan toplumumuz mutlak budur! diyoruz. (AA, s. 52)

Uşağın getirdiği şamdanın ışığında yürüyüp salona girdiğim zaman: Karanlıkta ne kadar kaldığımı bilmiyorum Şermin yanımdan çekilip gitmişti ve ben, uşağın getirdiği şamdanın ışığında yürüyüp salona girdiğim zaman, burasını da bir tek mum aydınlatıyordu. (AA, s. 52)

Benim geldiğimi anlayınca: İçerisi oldukça kalabalıktı; vâli benim geldiğimi anlayınca yakınında yer gösterdi ve sitemlerini iltifatlarla süsleyerek konuşmaya başladı. (AA, s. 53)

İlk geldiği zamanlar: İşte bu, Cemil Canoğlu denen genç adam yok mu, eski bir dostumun oğlu olmasına rağmen, buraya ilk geldiği zamanlar, hakîkî hüviyetinden şüphe edecek kadar yadırgadım. (AA, s. 53)

Her adımında: O îtibar ve alkışlar ki, sokak ortasına atılan çalı çırpı gibi insana her adımında zahmet verir ve yolunu keser. (AA, s. 54)

Bu sabah: Durun size bu sabah başımdan geçen küçücük bir vak'ayı anlatayım... diyorum ve iki sene maiyetimde çalışan bir memurun bana selâm vermeyi bile zahmet addettiğini, hatta yanımdan geçerken başını çevirdiğini söylüyorum. (AA, s. 54)

Yanımdan geçerken: Durun size bu sabah başımdan geçen küçücük bir vak'ayı anlatayım... diyorum ve iki sene maiyetimde çalışan bir memurun bana selâm vermeyi bile zahmet addettiğini, hatta yanımdan geçerken başını çevirdiğini söylüyorum. (AA, s. 54)

Tam bu sırada: İşte tam bu sırada birdenbire cereyan geliyor ve gözlerimin konuşmasına rağmen ilk gördüğüm çehre, sabahleyin yanımdan geçip de başını çeviren zavallı oluyor. (AA, s. 55)

Sabahleyin: İşte tam bu sırada birdenbire cereyan geliyor ve gözlerimin konuşmasına rağmen ilk gördüğüm çehre, sabahleyin yanımdan geçip de başını çeviren zavallı oluyor. (AA, s. 55)

Sabahleyin Bursa'ya indim, biraz mektebe uğradım. (AA, s. 128)

Sabahleyin birbirini görmeye bile tahammül edemedi ayrılan iki vücut, hedefe saplanan bir ok gibi dönmüş dolaşmış ve birbirinin kalbine düşmüştü. (AA, s. 149)

Bunu o da düşünüyor olmalı ki: Sabahleyin gene aynı otelin aynı odasını bir hafta için tutamaz mıyız? diyor. (AA, s. 150)

Ertesi gün: Ertesi gün benden özür dilemek için mektebe geldi. (AA, s. 55)

Kapıdan çıkarken: Kapıdan çıkarken gözlerinde yaş vardı. (AA, s. 55)

Bir haftadan beri: Bir haftadan beri fâsılasız yağan karlar iki gündür gevşemeye başladı. (AA, s. 55)

İki gündür: Bir haftadan beri fâsılasız yağan karlar iki gündür gevşemeye başladı. (AA, s. 55)

Şermin iki gündür otuz dokuz derece ile yatıyormuş; bunu eczanede Recep'ten duymuş. (AA, s. 129)

Dikkatle baktığım zaman: Fakat dikkatle baktığım zaman duvardaki nar hevinginden bir tâne koparak yere düşmüş ve üç parça olmuş olduğunu gördüm. (AA, s. 56)

Meşgul olduğum zamanlar: Meşgul olduğum zamanlar hiç konuşmaz. (AA, s. 56)

Demin: Demin kapıyı o kadar hızlı çektin ki duvarlardaki narlardan biri koptu yere düştü. (AA, s. 56)

Derken: Mehmet yere düştü, derken kabahatli olarak ayağına ilişen taşı görüyoruz. (AA, s. 57)

Ahmet öldü derken: Ahmet öldü derken, gözümüzü gene bahâneye, Ahmet'in ölümüne sebep olan hastalığa diyoruz. (AA, s. 57)

Daha evvelinden: Şu var ki, bu hükümleri verdiren sebepleri de daha evvelinden gönül yolu ile duyan kimseler de var. (AA, s. 57)

Evvelinden: Bir barometre, insan eliyle düzülmüş cansız bir âletten, havanın gelecekteki değişikliğini evvelinden haber veriyor. (AA, s. 57)

Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Kızlar, evvelinden başlamış oldukları şakalaşmalarına dükkânın içinde de devam ettikleri için kitapçıyı bir hayli beklettiler. (AA, s. 85)

Biz insanlar, evvelinden çizilmiş bir yolun yolcusuyuz; hangi istikâmete sevk edilmişsek onun dışına çıkmamız muhal. (AA, s. 120)

Hayvanken: Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Vukûundan evvel: Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hissediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Ağaç, dediğimiz zaman: Ağaç, dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, çiçek dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, masa, iskemle, soba, hâsılı her kelimenin delâlet ettiği ayrı bir mânâ var. (AA, s. 58)

Çiçek dediğimiz zaman: Ağaç, dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, çiçek dediğimiz zaman anladığımız mânâ başka, masa, iskemle, soba, hâsılı her kelimenin delâlet ettiği ayrı bir mânâ var. (AA, s. 58)

Bütün bu kelimeler bir araya getirilince: Ve bütün bu kelimeler bir araya getirilince ölümsüz bir eser meydana çıkıyor. (AA, s. 58)

Hâlâ: Sâlih, hâlâ sobanın önünde çömelmiş, kâh yanmamak için inat eden ateşe, kâh bana bakıyor. (AA, s. 59)

O kadar içten ve dertli cevap verdi ki, hâlâ sesinin mariz ve düşkün âhenginden içimde çizgiler var. (AA, s. 80)

Bir çocuk itâatiyle gülümsüyor, yalnız sesimin coşkun mânâsından ürkmüş gibi, hâlâ kaşıkla oynayan küçük beyaz elini masanın üstünden kaldırıyor. (AA, s. 106)

Müsterih olun; yalnız bize dağlarda dolaşmak için bir çift at hazırlatırsanız çok iyi olacak, dedim ve hâlâ Râsim Bey'in elinde duran elimi çekerek yürüdüm. (AA, s. 110)

O ise hâlâ geciken cevâbımı beklemekte. (AA, s. 124)

Kurumaya yüz tutan çamurlarda hâlâ atlarımızın ayak izleri duruyor. (AA, s. 147)

Az evvel: Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım? (AA, s. 78)

Fakat az evvel onu merkez almış olan meclis, yavaş yavaş dağılmaya ve gruplar hâline inkılâp etmeye başladı. (AA, s. 92)

Bu darbe, Nerîme'ye az evvelkinden daha beter geldi; yakamı kurtarmak için böyle hareket etmeye mecburdum. (AA, s. 92)

Ancak az evvel söylediğiniz gibi, zarfın gâyesi mazrûfa mâlik olmaktır. (AA, s. 116)

Madam, Cemil Bey çok iyi bir süvâridir; siz de mükemmel bir binici olduğunuzu az evvel ispat ettiniz. (AA, s. 129)

İşte az evvel beni anlayan ve iki günlük yokluğumun ne müşkül bir ruh fırtınasının netîcesi olduğunu kabul eden bu gözler, şimdi, o bir köşede gizlenip kalmış hislerim mümessili: Âteşin, âsî, serkeş... (AA, s. 141)

Şu halde: Şu halde, hayvan, hayvanca fiillerinden mes'ûl olamaz; ancak biz bu temâyülleri zapturapt altına almadığımız için kötü görülür hatta sırasında mahkûm oluruz. (AA, s. 60)

Şu halde şimdi sızıldanmaya ne hakkım var?(AA, s. 66)

O insan ki, bilgisinin dört başını mâmur etmemiştir; şu halde zavallılıktan kurtulmamış olan bir zavallının sözleri, bize iç selâmeti bize aşılabilir mi idi? (AA, s. 71)

Şu halde bütün mükevvenâta hakim olan büyük şuûrun, müşâhade ve muâyene netîcesi verdiği hükümler yanlış ve haksız olabilir mi? (AA, s. 76)

Ne yaprak bir başka yaprağın aynı, ne yıldız yıldızın, ne damla damlanın eşi.. şu halde sen şeklen bile birbirinin aynı olmayan iki insanın hissen yekdiğerinin eşi olmasını nasıl istiyorsun? (AA, s. 89)

Maymundaki istihzâ, tilkideki hud'a, kaplandaki hunharlık bizde oldukça: Maymundaki istihzâ, tilkideki hud'a, kaplandaki hunharlık bizde oldukça, mûcit, kâşif, âlim, sanatkâr olsak da insan olamayız. (AA, s. 60)

İç yapılarına gelince: Fakat iç yapılarına gelince, belki de asırlar onu bir adım ilerletmemiş; hep o zâlim hep o hunhar hep o hilekâr ve gaddar insan olarak kalmakta devam etmiştir. (AA, s. 61)

Çoktan: Çoktan gün kararmış gece olmuş da haberim yok. (AA, s. 61)

İzzet Efendi'nin dükkânıyla vâlinin evinin arasındaki on beş dakikalık yolu bilmem ne kadar zamanda gitmişiz ki, kapıdan içeri girdiğim zaman ortalık kararmış, çoktan gece olmuştu. (AA, s. 77)

Artık aydınlatacağı gece çoktan bitti. (AA, s. 157)

Yarın: Elim bir şeyler kaybediyor, fakat bugün yazdıklarımı belki de yarın okuyamayacağım. (AA, s. 62)

Yarın evvelâ vâliyi, sonra târihî âbideleri ziyâret edeceğiz ve şehrin içinde bir gezinti yapacağız. (AA, s. 106)

Bugün de, yarın da; belki son gün de. (AA, s. 135)

Aynı zamanda beni yarın Gemlik'e götürecek olan otomobilin, sekizde değil, yedide gelmesini daha muvâfık buluyorum. (AA, s. 139)

Bu gizleyişin altındaki sarîh mânâ da gene belli. Yarın gitmezseniz, bir iki gün daha kalsanız, ayağınız da iyileşmiş olur, diyorum. (AA, s. 146)

Tekrar yarasının ıztırap vermediğini, mutlaka yarın hareket etmek istediğini söylüyor ve nihâyet benden, hiç beklemediğim bir şey istiyor. (AA, s. 146)

Beni bekler bulunca: Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Karımı özlediğim anda: Şu, karımı özlediğim anda, îtiraf ederim ki benimle olmamasından, gizli bir zevk de duyuyorum. (AA, s. 64)

Karım olmadan evvel: Sen henüz karım olmadan evvel sanki, temiz yüreğinin, bahçe ve yonca kokan varlığının, benim su başında susuzluktan şikâyet eden içime bir muhâtap olamayacağını bilmiyor muydum? (AA, s. 66)

Senin ferah ve âsûde muhîtime kaçtığım zaman: Ben o mankenlerin kâbusundan senin ferah ve âsûde muhîtime kaçtığım zaman, korkulu bir rüyâdan uyanmış kadar heyecanlı bir mahmurluk hissediyordum. (AA, s. 66)

Şimdi ve şimdiden sonra: Şimdi ve şimdiden sonra da niçin senin dümdüz, ârızasız, tezatsız hüviyetinde avunmayayım? (AA, s. 66)

Bâzı bâzı: Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor? (AA, s. 67)

Bâzı bâzı mektup yazmak hevesine düşerim; fakat bu arzum uzun sürmez. (AA, s. 173)

Bir müddet sonra: Bir müddet sonra sobam battal bir eşyâ gibi mânâsını kaybedecek ve sıkı sıkı kapanmış olan pencerelerim açılacak... (AA, s. 68)

Akşam: Bugün Bursa'ya yürüyerek indim ve akşama da yürüyerek dönmek niyetinde idim. (AA, s. 68)

Akşam yemek salonuna gelebilmek için âzamî gayret sarfettiği pek âşikârdı. (AA, s. 145)

Bir umacı mâhiyetine bürünmüş olan uşağını mektep kapısında görünce: Fakat vâlinin, artık benim için bir umacı mâhiyetine bürünmüş olan uşağını mektep kapısında görünce donup kaldım. (AA, s. 68)

Hâkim huzurunda cürmünü îtiraf ettikten sonra: Artık Recep, hâkim huzurunda cürmünü îtiraf ettikten sonra karar bekleyen bir suçlu gibi ricâkâr: Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. (AA, s. 69)

Biraz: Artık Recep, hâkim huzurunda cürmünü îtiraf ettikten sonra karar bekleyen bir suçlu gibi ricâkâr: Peki Recep, biraz bekle, paltomu giyeyim de berâber çıkarız, ama ben Kitapçı İzzet Efendi'ye uğrayacağım, istersen sen git, ben gelirim, dedim. (AA, s. 69)

Bu akşam: Yolda ona vâlinin bu akşam misâfirleri olup olmadığını soruyorum. (AA, s. 69)

Bu akşam başka misâfirler de var. (AA, s. 69)

Bu akşam otelde, ilk defa yalnız yemek yiyecek; ben vâliye gideceğim, çağrılmadan, kendi isteğimle. (AA, s. 134)

Mühim ve acele bir iş dolayısıyla bu akşam şehre gidiyorum. (AA, s. 135)

Arkada içeri girdiğimiz zaman: Bugün ben önde recep arkada içeri girdiğimiz zaman gene elinde bir kitap vardı. (AA, s. 70)

Bizi görünce: Bizi görünce yerinden kalktı, burnunun ucuna kadar düşen gözlüğünü çıkararak cebine koydu. (AA, s. 70)

Her zaman: Madame Maurain onlarla benim kadar da alâkadar olmadı; her zaman çâlâk gördüğüm vücûdu, derin bir yorgunluk içinde gibi... hatta birkaç defa çamurdan gitmemesi için îkaz etmeye mecbur oldum. (AA, s. 140)

Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

O her zaman yanaklarına yapışık olan şeftâli baharını rüzgâr mı uçurdu, yoksa güneş mi soldurdu? (AA, s. 144)

Aşk da her zaman o aşk... (AA, s. 147)

Kendi bıraktığı kitaba uzandığını görünce: Elimin, kendi bıraktığı kitaba uzandığını görünce, durgunluğunu îzah eden cümleyi saklayamadı. (AA, s. 70)

Kendisini dinlediğimi gördükçe: İzzet Efendi, kendisini dinlediğimi gördükçe mütemâdiyen söylüyor ve üflendikçe şişen bir balon gibi gitgide gergin, sıkışık bir manzara arz ediyordu. (AA, s. 70)

Mütemâdiyen: İzzet Efendi, kendisini dinlediğimi gördükçe mütemâdiyen söylüyor ve üflendikçe şişen bir balon gibi gitgide gergin, sıkışık bir manzara arz ediyordu. (AA, s. 70)

Üflendikçe: İzzet Efendi, kendisini dinlediğimi gördükçe mütemâdiyen söylüyor ve üflendikçe şişen bir balon gibi gitgide gergin, sıkışık bir manzara arz ediyordu. (AA, s. 70)

Bulamadıkça: Fakat acaba izzet efendi kitaplardan ne arıyor, ne umuyordu ki, bulamadıkça hiddetten köpürüyordu? (AA, s. 71)

Yaşadıkça: İnsan yaşadıkça şüphe ve tereddütten kurtulamıyor. (AA, s. 71)

Müsâit bir zamanda: Beni bugün vâli bey çağırtmış İzzet Efendi, müsâit bir zamanda gelirim de konuşuruz, dedim ve sokağa çıktım. (AA, s. 72)

Gün ağarıp da hakikat meydana çıkınca: Halbuki gün ağarıp da hakikat meydana çıkınca, her birine, kanâatlerindeki isâbetsizlikten gelen mahcûbiyet yükü kalmış. (AA, s. 72)

Geçenlerde: Geçenlerde gene bu adamcağız meşhur bir müellife atıp tutuyor: Bu cemiyetin hayran olduğu akıl, bu mu herkesi arkasından sürükleyen büyük dimağ? diyordu ve bana gene: okuma, okuma, boşuna vaktini geçirme! Terânesini savuruyordu. (AA, s. 72)

Aradığı kıymeti bulamayınca: Bîçâre adam, herhangi bir kitabı okuyuşunda, piyangoonun büyük ikrâmiyesini bekleyip de elde edemeyen bir tâlihsizin hayal sukûtu ile perîşan oluyor ve onlar da aradığı kıymeti bulamayınca da öfkeyle bağırıyor: okuma! (AA, s. 73)

Efendisi olmadığı bir gün: Bu maymun, yaratılışındaki taklit sıfatının galebesinden, efendisi olmadığı bir gün ahâliyi dâvet etmiş. (AA, s. 74)

Halk tamam olunca: Halk tamam olunca, maymun, tıpkı sâhibi gibi makinenin bulunduğu yere çıkarak seyircilere hitâben: Ey ahâli! şu karşiki perdeye bakınız, şimdi size cenneti göstereceğim. (AA, s. 74)

Bütün oyunları göstermekte devam ettiği sırada: Hulâsa maymun, sıra ile bütün oyunları göstermekte devam ettiği sırada kaz, yanındaki tavuğa: Ben bir şey görmüyorum sen görmüyor musun, diye soruyor ve tavuktan, hayır, cevâbını alıyor. (AA, s. 74)

Üç dört sene evvel bir yaz günü: Üç dört sene evvel bir yaz günü İstanbul'da, oldukça tenhâ bir sokaktan geçiyordum. (AA, s. 76)

Tam ben yanından geçerken: Tam ben yanından geçerken, zevkle, şevkle oynadığı nesnelerin üstüne kapandı ve onları mevhum bir tecâvüzden kendi vücûdunu siper yaparak muhâfaza etti. (AA, s. 76)

Kapıdan içeri girdiğim zaman: İzzet Efendi'nin dükkânıyla vâlinin evinin arasındaki on beş dakîkalık yolu bilmem ne kadar zamanda gitmişiz ki, kapıdan içeri girdiğim zaman ortalık kararmış, çoktan gece olmuştu. (AA, s. 77)

Daha köşeyi dönmeden: Ne ise; ben patırdının sonuna gelmişim; jandarmalarla suçlu daha köşeyi dönmeden vâli de, birdenbire kesilen bir fırtına gibi duruldu ve dâima mütebessim olan yüzü tabîi tatlılığını bularak benimle konuşmaya başladı. (AA, s. 77)

Jandarmalarla kapıdan çekilince: Adam, jandarmalarla kapıdan çekilince ben içeri girdim. (AA, s. 77)

Bütün gün: Râsim Bey'den beş on dakîkalık izin istedim; bütün gün gazete okumak için vakit bulamamıştım. (AA, s. 78)

Elektrik cereyanı kesildiği akşam: İşte Şermin de yalan söylemiyordu ve bahsettiği taşkınlıklar da, herhalde, elektrik cereyanı kesildiği akşam karanlıkta sendeleyerek bana çarpması kâbilinden yarı kast yarı tesâdüf eseri mâsum denecek basit hareketlerdi. (AA, s. 79)

Bu dakika: Şermin de benim yalan söylediğime ve evli olduğuma ancak bu dakika inanmış ve birgün olup gönlüme yol bulmak ümîdini kaybetmekle, perîşan bir lahza geçirmişti. (AA, s. 79)

Birgün olup: Şermin de benim yalan söylediğime ve evli olduğuma ancak bu dakika inanmış ve birgün olup gönlüme yol bulmak ümîdini kaybetmekle, perîşan bir lahza geçirmişti. (AA, s. 79)

Altı aydan beri: Susuyor ve altı aydan beri devam eden taşkınlıklarının bacını, asil bir sükûtle ödüyordu. (AA, s. 80)

O gece: Siz bütün kadınlar için bir hazînesiniz..İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. (AA, s. 80)

Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Bu şehvî kokudan daha evvel: Fikirleri, sözleri, gülüşleri ve jestleri ise, bu şehvî kokudan daha evvel uçup gitmişti. (AA, s. 80)

Aynı gece: Aynı gece, o şimdiye kadar hoppa cürekârlığı, hatta erkekçe küstahlığı ile hiç hoşuma gitmeyen Şermin, sanki istihâlesinin uyku devresine giren bir mahlûk gibi sâkinlemiş, çekme ve itme kânûnunun zıt tesirleriyle muallakta kalmış bir cisim gibi idi. (AA, s. 81)

Daha arabadan inmeden evvel: Daha arabadan inmeden evvel koşup yanıma geldi. (AA, s. 81)

Hiçbir zaman: Bir şeftâli fidanına ne kadar ihtimam etsek, bize meyvesini irileştirmek, ıslâh etmek sûretiyle cevap verir; hiçbir zaman elma olamaz. (AA, s. 81)

Sâlih'in kapı önündeki iskemlesine oturduğum zaman: Sâlih'in kapı önündeki iskemlesine oturduğum zaman ellerim titriyor ve telgrafı açıp okuyamıyordum. (AA, s. 82)

Çocuğumun tâze yüzünü görmek için yalvardıkça: Çocuğumu, çocuğumun tâze yüzünü görmek için yalvardıkça, lohusanın başı büsbütün eğiliyor ve kızımın yüzünü büsbütün kapatıyordu. (AA, s. 82)

O birlik anında: İşte ancak o birlik anında çocuğumu, büyük bir esrarlı âlemlerin bu küçük yolcusunu görebildim. (AA, s. 82)

Gece yarısına kadar: Gece yarısına kadar oturdum. (AA, s. 83)

Kitap sandığında olduğunu öğrenince: Kitap sandığında olduğunu öğrenince anahtarı aldı ve resmi çıkararak bir çivi buldu, duvara taktı. (AA, s. 83)

Bir kadın çocuk doğurunca: Onca, bir kadın çocuk doğurunca, kıymeti birdenbire yükseliveriyor. (AA, s. 83)

Bu işler bittikten sonra: Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp: Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı?(AA, s. 83)

Şundan bundan konuştuktan sonra: Sâlih'le âvâre âvâre şundan bundan konuştuktan sonra Kadriye'ye uzun bir mektup yazdım. (AA, s. 83)

Sâlih mektubu bitirinceye kadar: Sâlih mektubu bitirinceye kadar da gene karşımda oturdu ve hiç konuşmadı. (AA, s. 84)

Mektepten çıktıktan sonra: Söz vermiş olduğum için mektepten çıktıktan sonra İzzet Efendi'ye gittim. (AA, s. 84)

Dükkâna müşteri girdiğini görünce: İzzet Efendi dükkâna müşteri girdiğini görünce isteksiz ve yorgun vücûdunu ağır bir torbayı sürükler gibi müşkülâtla kaldırdı. (AA, s. 85)

Bir hayli: Kızlar, evvelden başlamış oldukları şakalaşmalarına dükkânın içinde de devam ettikleri için kitapçıyı bir hayli beklettiler. (AA, s. 85)

Tam hararetle konuşurken: İzzet Efendi'yi esâsen, tam hararetle konuşurken dükkânına müşteri gelmiş olması sinirlendirmişti. (AA, s. 86)

Bir şakalaşma sahnesinde sonra: Fazla olarak bayağı kelimelerle devam eden bir şakalaşma sahnesinde sonra, pespâyeye bir kitap sorulması büsbütün çileden çıkardı. (AA, s. 86)

Kapıdan çıkararken: Kapıdan çıkararken arkadaşı: Ne çenenin yordun a kardeş, esnaf değil mi, yok demeye utandı da öyle söyledi, diyordu. (AA, s. 86)

Dünya hasta olunca: Dünya hasta olunca, tabiatıyla aynı maraz, insanlarda da müşâhede olunur. (AA, s. 87)

Rüzgâr estikçe: Şimdi rüzgâr estikçe onlar da yaş dallar gibi sallanıyor...(AA, s. 88)

İcap ettikçe: Daha doğrusu icap ettikçe, bir arkadaşla gidiyorum; tabî beni yalnız bulamadıkça da açılmıyor ve bu sûretle çabuk kaçabiliyorum. (AA, s. 88)

Beni yalnız bulamadıkça: Daha doğrusu icap ettikçe, bir arkadaşla gidiyorum; tabî beni yalnız bulamadıkça da açılmıyor ve bu sûretle çabuk kaçabiliyorum. (AA, s. 88)

Her gece: Her gece eğlenceler, dâvetler, kıyâmet... (AA, s. 90)

Her an: Beni bu kızın oltasına yem olmaktan korumak için her an tetikte. (AA, s. 90)

Bir müddet evvel: O Şermin ki bir müddet evvel ne kadar başka Şermin'di. (AA, s. 91)

Hesap ettikten sonra: Zîra Ferhat Bey'in baldızı, hücum planını iyice hesap ettikten sonra harbe giren bir kumandan gibi tedbirli. (AA, s. 91)

Birkaç gün içinde: Birkaç gün içinde garâbetiyle öyle bir sükse yaptı ki, belki de hakikaten kendine bir âşık bulacak. (AA, s. 91)

Dün akşam: Dün akşam Râsim Bey'in salonundan içeri girdiğim zaman Nerîme, muhâsebeciyi nükteleriyle sıkıştırmış adamcağıza ter döktürüyordu. (AA, s. 91)

İçeri girdiğim zaman: Dün akşam Râsim Bey'in salonundan içeri girdiğim zaman Nerîme, muhâsebeciyi nükteleriyle sıkıştırmış adamcağıza ter döktürüyordu. (AA, s. 91)

Bu küçük hâdiseden sonra: Bu küçük hâdiseden sonra, Nerîme gene konuşmasına devam etti ve muhâsebeci minnetle yerinden fırlayarak kızın sigarasını yaktı. (AA, s. 92)

On günden beri: On günden beri kimseye söylemeden cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak: Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Bu gece: On günden beri kimseye söylemeden cebimde gezdirdiğim telgrafi Râsim Bey'e uzatarak: Bu gece size bir müjdem var, lütfen şunu okur musunuz? dedim. (AA, s. 92)

Herhalde bu gece buraya gelişim, onun bir baba uyanıklığı ve anlayışıyle üstümde duran bakışlarına, telâş ve endişe ilâve etti. (AA, s. 136)

Nihâyet:Bu gece rahat bir uyku uyursunuz, yarın sabah size Bursa'nın bütün doktorlarını getiririm, diyorum. (AA, s. 150)

Uzasa, bu gece sonsuz bir cihan gibi uzasa... (AA, s. 151)

Bu temiz, bu yâsemin gibi beyaz yüz, bu gece ne kadar yorgun. (AA, s. 152)

Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra: Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Günlerden beri: Râsim Bey'in verdiği haberdan sonra, tebrikler sualler, hayret ve münâkaşalarla etrâfımı saranlar o gece bir daha Nerîme'nin etrafında halkalanamadı; zîra bütün gayretine rağmen neşelenememiş, bu sûretle de etrâfına hâkim olan kudretini kaybetmişti... yalnız Şermin'in, günlerden beri elem sızan yüzü hafifçe değişti. (AA, s. 93)

Postaya verirken: Emânetleri tekrar ambalaj yaparak postaya verirken, beni tanımayan bir başka memur:İzmir'den nâmınıza bir mektup var.. dedi. (AA, s. 93)

Kaplıca mevsimi başlayınca: Sâlih, kaplıca mevsimi başlayınca burada kimse kimseye selâm vermeye vakit bulamaz! diyor. (AA, s. 94)

Birkaç ay evvel: Sanki bir el, birkaç ay evvel penceremden seyrettiğim kış tablosunu kaldırdı ve yerine emsalsiz bir sanat eseri, bir peyzaj koydu. (AA, s. 94)

Dün mektepte iken: Dün mektepte iken vâlinin odacısı, arkasından atlı kovalıyormuş gibi telâşla geldi..Vâli bey sizi hemen çağırıyor, dedi ve gene aynı süratle çıkıp gitti. (AA, s. 95)

Geldiğimi görünce: Geldiğimi görünce içeri haber verdi. (AA, s. 95)

Daha ikinci buyursun bitmeden: Ben daha ikinci buyursun bitmeden içeri girdim; oda kalabalıktı. (AA, s. 95)

Biraz evvel: Fakat biraz evvel müzâkere ettiği mevzû zihin melekelerine o kadar sinmişti ki benimle, rüyâda gibi konuşuyordu. (AA, s. 96)

Evinin kapısından içeri girince: Şurası da tuhaftı ki işine bu kadar bağlı olan bir adam, evinin kapısından içeri girince, nasıl da birdenbire bütün gâileleri, müşkülleri unutup başka Râsim Bey oluveriyordu. (AA, s. 96)

Yarın sabah: Ben senin için maârif müdüründen on beş günlük izin aldım, misâfiri yarın sabah Mudanya'dan karşılaştın; akşama, yâhut ertesi gün, beni makamda ziyâret edersiniz. (AA, s. 97)

Yarın sabah beni geçirmeye gelmeyiniz, şimdiden birbirimize vedâ edelim. (AA, s. 146)

Nihâyet:Bu gece rahat bir uyku uyursunuz, yarın sabah size Bursa'nın bütün doktorlarını getiririm, diyorum. (AA, s. 150)

Akşama, yâhut ertesi gün: Ben senin için maârif müdüründen on beş günlük izin aldım, misâfiri yarın sabah Mudanya'dan karşılaştın; akşama, yâhut ertesi gün, beni makamda ziyâret edersiniz. (AA, s. 97)

Kendisini bekleyen memurların yanına giderken: Râsim Bey, cevâbımdan hoşnut, yavrularına yem götüren bir ana kuş gibi koşa koşa kendisini bekleyen memurların yanına giderken, arkasından seslendim ve bu gelecek misafirin ismini sordum. Biraz durdu, düşündü..Galiba Maurain, evet Maurain, Maurain! diye bağırarak içeri girdi ve kapıyı örttü. (AA, s. 97)

Bir haftadan beri: Bir haftadan beri başlayan bahar sıcaklarının bu en sessiz ve en yaza benzeyen günü. (AA, s. 97)

Gün olup: Nasıl ki gün olup da bahar, çamurlara karışan çiçekleri, cilâsını kaybeden yaprakları ile sararıp solar ve meyve mevsimine istîdat hazırlarsa, ilk aşk da ıztıraplar, hasretler, elem ve göz yaşları ile oyula oyula olgunlaşıp baş döndürücü bir derinlik ve zevke yaklaşmaz mı? (AA, s. 98)

Mudanya’da durduğu zaman: Tren Mudanya’da durduğu zaman yadırgadım. (AA, s. 98)

Çoktan beri: İskeledeki kalabalık, benim gibi tek tük yolcu bekleyenler, çoktan beri yüzünü görmediğim deniz, geride bıraktığım levhanın üstüne, buhardan daha ince bir örtü çekti. (AA, s. 98)

Vapur gelip yanaşınca kadar: Vapur gelip yanaşınca kadar sâhilde dolaştım ve herkes yolcusunu almaya girdiği zaman ben de içeri girdim. (AA, s. 98)

Yolcusunu almaya girdiği zaman: Vapur gelip yanaşınca kadar sâhilde dolaştım ve herkes yolcusunu almaya girdiği zaman ben de içeri girdim. (AA, s. 98)

Memura sorduktan sonra: Ancak memura sorduktan sonra kendimi tanıtmak hepsinden iyi diyor ve ıslak elini önlüğüne kurularak hızla geçen genç kamarota sesleniyorum: Bana baksana arkadaş.. Bu postada Monsieur Maurain isminde bir Fransız seyyah var mı? (AA, s. 99)

Îzâhat verdikten sonra: Kamarot, ses çıkarmadığımı ve erkek yerine bir kadınla karşılaşmaktan hâsıl olan tereddüt ve hayretimi sezmiş gibi: Bir yanlışlık var zannetmeyiniz; âlimmiş, bir gazetenin de muharririymiş.. diye biraz daha îzâhat verdikten sonra: Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor.” (AA, s. 99)

Birkaç saat evvel: Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Vapurda iken: Vapurda iken yüzünün sedefe kaçan bir matlığı vardı; fakat şimdi yanaklarında, merkezden muhîte doğru eflâtunlaşan bir dâire mevcut. (AA, s. 101)

İçeri girince: İçeri girince doğru gidip pencerenin içine oturuyor; sanki seyâhat etmemiş, dünyâyı görmemişler gibi, büyük bir istiğrakla dışarıya bakıyor; sonra, keskin zevk anlarından gelen bir haz ve açıklıkla: Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Gülerken ve konuşurken: Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuh en hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Eve gelip de sedirime oturduğum zaman: Eve gelip de sedirime oturduğum zaman, farkına varmadan, yorulmuş olduğumu hissettim. (AA, s. 102)

İki hafta evde olduğumu duyunca: İki hafta evde olduğumu duyunca âdeta sevindi: Oh oh, beyim.. Bâri birkaç gün dinlenmiş olursun! Nedir her gün oku, her gün yaz? Daha otuzuna gelmeden saçlarının yarısı beyaz.. dedi. (AA, s. 102)

Daha otuzuna gelmeden: İki hafta evde olduğumu duyunca âdeta sevindi: Oh oh, beyim.. Bâri birkaç gün dinlenmiş olursun! Nedir her gün oku, her gün yaz? Daha otuzuna gelmeden saçlarının yarısı beyaz.. dedi. (AA, s. 102)

Ölümle vücûdun uzvî faâliyeti durduğu zaman: Hatta ölümle vücudun uzvî faâliyeti durduğu zaman bile, ceset tamâmen arza, hayvan, nebat ve bizi tâkip edecek insanlara geçmek sûretiyle gene faâliyetine devam edecektir. (AA, s. 103)

Sabahtan akşama kadar: Ben ne Sâlih olabilirim, ne şu karşımda çitlenbik ağacının en ince dallarında gezen çocuğun mahâretini gösterebilirim, ne de bir amele gibi sabahtan akşama kadar kum, çakıl taşıyabilirim, ve, ve... (AA, s. 103)

Masanın üstüne bırakıp giderken: Sâlih, dökmek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Beş sene evvel: Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar'da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

İki sene evvel: Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar'da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

İki sene evvel bir müşteşrik dostum bana: Siz Türkiye'ye bir seyâhat yapın, zîra hamurunuz o topraklardan çalınmış.. fakat size Türkiye gösterilmesin; orayı kendiniz görün! demişti. (AA, s. 117)

İki sene evvel Mudanya'da defterini açmamak üzere kapayan ben, şimdi bu eski dostla tekrar yüz yüze gelmek mecbûriyetinin hâsıl ettiği heyecan içinde, hem hayret hem de ıztırap duymaktayım. (AA, s. 159)

Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiyse, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümüllü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Müsâade edin de biraz da ben söyleyeyim: İki sene evvel yeğenim, Türkiye'den döndüğü zaman onu bambaşka bir insan olarak karşımda görünce, îtiraf ederim ki bu hâdisede yegâne mes'ûl sizi gördüm. (AA, s. 174)

Madagaskar'da kıtasının başında iken: Beş sene evvel bir yüzbaşı ile evlenmiş; genç zâbit iki sene evvel Madagaskar'da kıtasının başında iken mahallî bir hastalıktan birdenbire ölmüş. (AA, s. 105)

Bu kadar tahsilden sonra: Bu kadar tahsilden sonra bir ilkmektep hocalığı mı? diyor. (AA, s. 105)

Kısa bir zaman için: Ben, diyor, evvelâ pek kısa bir zaman için olsun arkadaşlık ettiğim kimselerde yanlış intibâ bırakmak istemem. (AA, s. 106)

Her vakit: Benim için, arzın bir kitap yaprağı gibi çevirdiğim tabakalarındaki esrârı görmek, her vakit mümkün; fakat burada asıl mütâlaa olunacak mevzû sizsiniz... (AA, s. 107)

İlimde ilerledikçe: Evet Cemil Bey, ilimde ilerledikçe, cehlimiz âdeta bar bar bağıyor. (AA, s. 109)

Kapıdan çıkarken: Kapıdan çıkarken Râsim Bey bir an elimi elinden bırakmadı, yarı ciddî yarı şaka: Dikkat! dedi. Güldü. (AA, s. 110)

Bu defa: Râsim Bey bu defa tam bir baba ağırbaşlılığı ile: Selin şakası yoktur, karşısına ne çıkarsa sürüp götürür. (AA, s. 110)

Göz açıp kapayınca kadar: Fakat ben bu kadını zekâsına, bilgisizliğine ve güzelliğine, bir kayar yıldızın, göz açıp kapayınca kadar, bir yandan bir yana uçuşunu seyreder gibi bakıyorum, o kadar. (AA, s. 110)

İlk gün bile: Hatta ilk gün bile birdenbire karşısına çıkan samîmiyet levhasından aldığı hazla, siz mütâlaa olacak bir mevzûsunuz; dediği halde ikinci bir cümle ile bu hükmün mânâsını umûmîleştiriverdi. (AA, s. 111)

Bu sözden sonra: Bu sözden sonra açtığı uzun bir bahsi, tek başına sürükleyerek aynı mevzûa bir daha dönmedi. (AA, s. 111)

Yakın zamâna kadar: Türkler için söz söylemiş kimselerin arasında, Decamps'ın fikirleri, yakın zamâna kadar bende silik bir manzara hâlinde idi; fakat şimdi, vakti gelip de açan bir çiçek gibi meydana çıktı. (AA, s. 111)

Bunları söyledikten sonra: Decamps, bunları söyledikten sonra biraz daha inceler, sanki ilhâmi bir vecdle: “Sanatkâr Protogene bir köpüğü yapabilmek için yedi yıl uğraştı; Türk’ün rûhunda yaşayan kudretli ışığı tasvir etmek için yetmiş yıl bile kâfi gelemez,” der. (AA, s. 112)

İçinizi tezyin ettikten sonra: Siz Türkler içinizi tezyin ettikten sonra hâricî kıymetlerle meşgul olan insanlarsınız... (AA, s. 112)

Kendi kendinizi tanıdıktan ve kendi temizliğinize kendinizi inandırdıktan sonra: Kendi kendinizi tanıdıktan ve kendi temizliğinize kendinizi inandırdıktan sonra, başkalarının hükümlerine ehemmiyet vermemekten gelen derbeder bir ruh hâli bu... (AA, s. 112)

Son yarım asırda: Biz Avrupalılar sizden çok şekilperestiz; bilhassa son yarım asırda Amerika sâhillerinden taşıp, Atlas denizinden aşarak zâten katılmış olan bir belirsiz hava bizim sâhillerimize de bir maddileşme soğuk havası getiriyor. (AA, s. 112)

Gün olup da bu mahfazanın kapağı açılınca: Fakat gün olup da bu mahfazanın kapağı açılınca, içindekinin çalınmış olduğunu görerek anlayacağız. (AA, s. 113)

Bir saat evvel: Hatta bir saat evvel hoşunuza gitmeyen bir şeyi, şimdi güzel bulursunuz. (AA, s. 114)

Yakînen ve fiilen öğrendiğimiz gün: İnsanlara kitapların, an’anelerin, ana ve babaların öğrettikleri bâzı şeyler vardır ki, biz bunları bildiğimizi zannederiz; halbuki onları yakînen ve fiilen öğrendiğimiz gün, evvelce bilmediğimizi anlarız. (AA, s. 115)

Güneşin ne olduğunu gördükten sonra: Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

Sırasında: Zîra en tesirli sözler bile sırasında kanâati mûcip olamaz; zîra kanâat, bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle hâsıl olur. (AA, s. 116)

İstifham hâlindeyken bile: Onlar, istifham hâlindeyken bile bir hüküm ağırlığı taşır. (AA, s. 118)

Küçükken: Kadriye küçükken bâzen teyzemle berâber bizim Acıbâdem’deki köşke gelirdi. (AA, s. 119)

Kadriye, Kadriye! diye seslenirken: Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifâde ederek

küçücük vücûdu ile çalıların, fundaların arasına saklanır, tam ben: Kadriye, Kadriye! diye seslenirken:Buradayım, Cemil Ağabey! diye yerinden fırladı. (AA, s. 119)

Şu anda: Ben, şu anda, Kadriye'yi düşünürken bir vicdan ezgisi duyup duymayacağımı denemek için, bu işe en uzak köşeden başladım. (AA, s. 119)

Şu anda karşıdaki tarlayı çapalayan adamın gidip elini öpmek ihtiyâcını hissediyorum. (AA, s. 131)

Şu anda her türlü sözün bu dâvâyı büsbütün çetinleştireceğini bildiğim halde, gene de konuşmak hatâsını tekrarlıyorum. (AA, s. 142)

Ve ben akıl manzûmenin aleyhime tevcih ettiği ihtarlara rağmen, şu anda tamâmen mâsumum. (AA, s. 143)

Kadriye'yi düşünürken: Ben, şu anda, Kadriye'yi düşünürken bir vicdan ezgisi duyup duymayacağımı denemek için, bu işe en uzak köşeden başladım. (AA, s. 119)

Müşkül zamanlarımda: Bâri bana müşkül zamanlarımda ve yardım edecek bir parçacık kuvvet ve irâdeye sâhip olsa... Meselâ şimdi... (AA, s. 120)

Atların gelmiş olduğunu anlatmak içindöndüğüm zaman: Madame Maurain'e atların gelmiş olduğunu anlatmak için döndüğüm zaman, ikimizin arasındaki küçük masayı, garsonun iki kişilik bir yemek sofrası hâline koymuş olduğunu görüyorum. (AA, s. 121)

Bütün bu işler olup biterken: Fakat bütün bu işler olup biterken ben nerede idim? (AA, s. 121)

Kadriye ile gezerken: Yoksa Çamlıca sırtlarında Kadriye ile gezerken mi bütün bu işler olup bitti? (AA, s. 121)

Mânevî bir süzgeçten geçirdikten sonra: Siz bu eşsiz memlekete yakışan insanlarsınız; sanki tertemiz olmanız için hilkat sizi mânevî bir süzgeçten geçirdikten sonra dünyâya salmış. (AA, s. 122)

İncecik kabuğunu attığımız zaman: Şeftalinin, üzümün dahi incecik kabuğunu attığımız zaman onları daha çeşnili, daha leziz buluruz. (AA, s. 122)

Toprağı yeniden kapadıktan birkaç saniye sonra: Hani bilirsin eğlence için sun'î volkan tecrübeleri yaparlar; yeri kazıp içine kükürt ve demir dökerler, su ile sulayıp toprağı yeniden kapadıktan birkaç saniye sonra içerden bir volkanın patladığı görülür. (AA, s. 123)

Odun kömür gibi bir cisimle berâber olunca: O harâret ki ancak odun kömür gibi bir cisimle berâber olunca renkleniyor; işte aşk da aslında renksizdir, ancak vücutla birleştikten sonra renk kazanıyor. (AA, s. 124)

Vücutla birleştikten sonra: O harâret ki ancak odun kömür gibi bir cisimle berâber olunca renkleniyor; işte aşk da aslında renksizdir, ancak vücutla birleştikten sonra renk kazanıyor. (AA, s. 124)

Atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit: Marangoza atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit onu nasıl güldürecekse, tabiatı tanıyan bir adamı da böylece güldürmüş olacaksın. (AA, s. 125)

Bizi görünce: Garson bizi görünce yemekleri taşımaya başlıyor; gene ikimizi tâkip eden ve nihâyet ısrarla üstümüzde duran bakışların sağnağı altındayız. (AA, s. 126)

El'an: Konuşuyoruz, fakat gözler el'an üstümüzde. (AA, s. 126)

Yüzü el'an sapsarı... (AA, s. 144)

Yağmur el'an devam ediyor. (AA, s. 148)

O vakit: Eğer tamâmen erirse buz eridi denir ki, o vakit onun da ismi su olmuş olur. (AA, s. 127)

Salonu seslendiren mûsikînin bir nağmesi gibi: Yalnız sesini, salonu seslendiren mûsikînin bir nağmesi gibi dinliyorum ve yalnız bir tek şey düşünüyorum: Bu kadını üç günden beri mi tanıyorum, üç seneden beri mi, yoksa üç asırdır mı berâberiz? (AA, s. 128)

Tam saat onda: Müdür daha birçok havâdisler verecekti; fakat Madame Maurain'le tam saat onda otelin önünde buluşmak ve Uludağ civârında bir tetkik gezisine refâkat etmek için sözleştiğimden, sık sık saate bakıyordum. (AA, s. 129)

Çekirge'ye geldiğim zaman: Çekirge'ye geldiğim zaman Madame Maurain at üstünde bekliyordu; beni görünce: Bu ne riyâzî kat'iyet? Saat tam on, dedi. (AA, s. 129)

Birgün: Meşhur bir ressam, birgün bana: Hakîki büyükler meşhur olmaya yeltenmeden meşhur olanlardır, demişti. (AA, s. 129)

Gece gündüz: Benim yorulmadan, usanmadan gece gündüz akan küçük şelâlem. (AA, s. 130)

Koşarken: Genç kadın evvelâ su sesini duyarak dinliyor, sonra suyu görünce canlı bir yay gibi kendini hemen attan atarak o tarafa doğru öyle hızlı koşuyor ki, gri at kostümünün içinde, sanki koşarken, uçup kaybolacak bir bulut parçası gibi... (AA, s. 130)

Kaybolacağı gün: Öyle ya, kaybolacağı gün o kadar da yakın ki... (AA, s. 130)

Kıvrılıp: Rengârenk bir hayat gibi uzayıp giden şose, Hüseyinalan’a kadar kâh bir istifham heybeti, kâh bir cevap açıklığı ile kıvrılıp gidiyor. (AA, s. 130)

Atından atladıkça: Hatta yollarda da çalışmasıyla meşgul olmuyorum; ilim dünyâsını alâkadar edecek mevzûlarını toplamak için atından atladıkça, yalnız bu çâlak vücûdun inip binmesini ve oradan oraya koştukça da rüzgârın önüne katılmış bir demek çiçek gibi sağa sola serpilmesini seyrediyorum. (AA, s. 130)

Bu defa: Bu defa altın kafa, dönüp bakmıyor bile. (AA, s. 132)

Bu defa Durmuş değil, atların etrâfını saran bütün çocuklar birden yanıma koştular. (AA, s. 133)

Teşrih ve tetkik ederken: Şehirli ve köylü dâvâsını teşrih ve tetkik ederken, sâlim bir hüküm verebilmek için, köylünün sâde ve basit rûhunda, tazyik, zulüm, istismar, hakâret izleri aramak, göz önünde tutulacak ilk esaslar değil midir? (AA, s. 132)

Vapurdan inmesine yardım ederken: Vapurdan inmesine yardım ederken bir lahza eli elimde kalan bir mahlûk... (AA, s. 133)

Bir an evvel: Gitsin, bir an evvel gitsin artık. (AA, s. 134)

Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için: Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek? Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

Son gün: Bugün de, yarın da; belki son gün de. (AA, s. 135)

Hiç beklemediği bir zamanda: Vâli, hiç beklemediği bir zamanda beni karşısında görünce şaşırarak yerinden fırladı: Seni buraya hangi rüzgâr attı; yoksa misâfiri kaçırdın mı? dedi. (AA, s. 135)

Karşısında görünce: Vâli, hiç beklemediği bir zamanda beni karşısında görünce şaşırarak yerinden fırladı: Seni buraya hangi rüzgâr attı; yoksa misâfiri kaçırdın mı? dedi. (AA, s. 135)

Bir ay evvel: Bir başkası: Bir ay evvel gene vâli beyefendinin devlethânelerinde görüşmüştük, o zaman daha toplu idiniz. (AA, s. 136)

Sükût gibi sağlam bir kale olduktan sonra: Sükût gibi sağlam bir kale olduktan sonra, bir hamlede, bir darbeye delinecek riyâ kalkanı kullanmaya ne hâcet? (AA, s. 136)

Bu düşünceden koparırken: Acaba ne düşünüyor ki, suâlim, onu bu düşünceden koparırken birdenbire uykudan uyandırmış gibi şaşırttı. (AA, s. 136)

Az sonra: Az sonra içeriye Ferhat Bey'in müstakbel bacanağı girdi. (AA, s. 137)

Üç ay sonra: Nişanlısının cihaz hazırlamak için İstanbul'a gittiğini ve üç ay sonra evleneceklerini söyledi. (AA, s. 137)

Eve döndüğüm zaman: Eve döndüğüm zaman, dünden daha mı kuvvetli, yoksa daha mı zayıf olduğumu kendi kendime sorduğum zaman, bu çift suâle verecek tek cevap bulamadım. (AA, s. 138)

Dünden daha mı kuvvetli, yoksa daha mı zayıf olduğumu kendi kendime sorduğum zaman: Eve döndüğüm zaman, dünden daha mı kuvvetli, yoksa daha mı zayıf olduğumu kendi kendime sorduğum zaman, bu çift suâle verecek tek cevap bulamadım. (AA, s. 138)

Sabahleyin sekizde: Fakat sabahleyin sekizde Sâlih bir teskire ile içeri girdi. (AA, s. 138)

Tam saat dokuzda: Araştırmalarımı bitirdim; bugün çalışmayacağım, Çongara'ya kadar bir gezinti yapmak için tam saat dokuzda, atlarla berâber uşağınızı ricâ ediyorum. (AA, s. 139)

Yedide: Aynı zamanda beni yarın Gemlik'e götürecek olan otomobilin, sekizde değil, yedide gelmesini daha muvâfık buluyorum. (AA, s. 139)

Görür görmez: Garson beni görür görmez: Madam bahçede! dedi. (AA, s. 139)

Biz yanlarından geçerken: Biz yanlarından geçerken dönüp bakmadılar bile. (AA, s. 140)

Yola çıktığımızdan beri: Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü: Ne kadar gelişigüzel bir sual? (AA, s. 141)

Yakınıımızda iken bile: Yakınıımızda iken bile günlerce mevcûdiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Gittikçe: Rengi gittikçe sararıyor. (AA, s. 142)

Kaçarken: Fakat kaçarken, kanadının altındaki nâmeyi kucağıma düşürdü. (AA, s. 146)

Giderken: Keşki giderken bir şeyler söylese, bu nâmeyi bir şeylerle doldursaydı. (AA, s. 147)

Geç vakit: Geç vakit eve dönüyorum. (AA, s. 147)

Biraz sonra: Fakat biraz sonra konuşamayacak hale geldiğini ve hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek geri döndüm. (AA, s. 148)

Yedi sekiz kilometreden sonra: İşe bak ki yedi sekiz kilometreden sonra motor bozulmaz mı? (AA, s. 148)

Bu saatte: Bu saatte oteller müşteri almaz; onun için hastayı doğruca size getirdim. (AA, s. 149)

Uzun sözlerden sonra: Tek cümle ile ifâde edilebilecek şu netîceyi bu kadar uzun sözlerden sonra anlatan bu adamı itmek ve otomobile doğru atılmak istiyordum. (AA, s. 149)

Koştuğunu görünce: Kapıya doğru koştuğunu görünce: Sâlih yardım etsin de hastayı indirelim, sabahki gibi değil açıldı ama, ne olsa yardım ister, dedi. Sâlih uyuyor ben yardım ederim. (AA, s. 149)

Arabadan indirirken: Onu arabadan indirirken, kollarımda, râşeden ibâret bir vücut vardı; bilmem, benim titreşimi de o hissetti mi? (AA, s. 149)

Şoför giderken: Şoför giderken: Salih'i uyandırayım mı? diye sordu. (AA, s. 149)

İyileşinceye kadar Bursa'da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman: Daha neler söylediğimi pek bilmiyorum; fakat beni mutlak bir sessizlikle, cevapsız olarak dinliyor ve iyileşinceye kadar Bursa'da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman da aynı sükûnu muhâfaza ediyor. (AA, s. 150)

O zamâna kadar: O zamâna kadar cansız gibi yatan başı isyanla silkiniyor: Uyumak mı? Bu geceyi uyanık geçirmek için bütün ömrümden vazgeçmeye hazırım. Hastalığıma gelince, o, düşmeden ileri gelen bir şoktu, geçti sayılır, yalnız yaramı tedâvî edecek bir operatör kâfi, diyor. (AA, s. 150)

Derecesine bakarken ve pansumanını yaparken: Saatlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum hep karanlıkta konuşuyoruz; yalnız derecesine bakarken ve pansumanını yaparken Sâlih'in şamdanını yakıyorum. (AA, s. 150)

Birkaç saat sonra: İkimizde de yarını, hayır birkaç saat sonra doğacak günü düşünmeye mecal yok... (AA, s. 150)

Bu sabah: Hem bu sabah erken olmayacak; yağmurdan sonra başlayan sis, sabahı bir müddet geri itebilir. (AA, s. 151)

Hayır Cemil Bey, hemen bu sabah İstanbul'a hareket etmeliyim. (AA, s. 153)

Yağmurdan sonra: Hem bu sabah erken olmayacak; yağmurdan sonra başlayan sis, sabahı bir müddet geri itebilir. (AA, s. 151)

Tam sekizde: Juliette tam sekizde buradan çıkıp otele gitmek istiyor ve kâh dalgalı bir deniz gibi hırçın, telâşlı, taşkın konuşuyor; kâh yaralı bir kuş gibi ölgün, muztarip şikâyet ediyor. (AA, s. 151)

Sustuğu zaman: Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Saat beşe doğru: Saat beşe doğru tekrar derecesine bakmak için mumu yakıyorum. (AA, s. 151)

Salı, bu gecenin sabahı: Kuru, tok bir sesle kendi kendine konuşur gibi: Salı, bu gecenin sabahı, demek ki karınız altı yedi saat sonra burada olacak. (AA, s. 153)

Altı yedi saat sonra: Kuru, tok bir sesle kendi kendine konuşur gibi: Salı, bu gecenin sabahı, demek ki karınız altı yedi saat sonra burada olacak. (AA, s. 153)

Benden evvel: Mumu üflemek, onu da kendimi de karanlığa gizlemek istiyorum; fakat benden evvel davranıyor ve şamdanı elimden çekiyor. (AA, s. 153)

Birkaç saat sonra: Sizi birkaç saat sonra otelinize götüreceğim; ancak bir hafta istirahatından sonra kararımızı verebiliriz. (AA, s. 153)

Yâ Rabbî birkaç saat sonra bu eve Kadriye ile berâber nasıl gireceğim? (AA, s. 155)

Bir hafta istirahatından sonra: Sizi birkaç saat sonra otelinize götüreceğim; ancak bir hafta istirahatından sonra kararımızı verebiliriz. (AA, s. 153)

İstanbul'a gider gitmez: Beni vapura koyar, kamarota tenbih edersiniz, İstanbul'a gider gitmez doğru Fransız hastahânesine yatarım ve memleketime gidebilecek kadar iyileşince de size telgraf çekerim. (AA, s. 155)

İyileşince: Beni vapura koyar, kamarota tenbih edersiniz, İstanbul'a gider gitmez doğru Fransız hastahânesine yatarım ve memleketime gidebilecek kadar iyileşince de size telgraf çekerim. (AA, s. 155)

İyileştikten sonra: İyileştikten sonra hemen memleketime döneceğim. (AA, s. 155)

Hemşehrilik bile bir yakınlık sebebi olduktan sonra: Hemşehrilik bile bir yakınlık sebebi olduktan sonra, dertte iştirak daha kavî bir bağ ve anlaşma vâsıtası olmaz mı? (AA, s. 156)

Başını çevirip beni görünce: Başını çevirip beni görünce, sağdığı sütü göstererek: Beyim, sıcak sıcak bir maşrapa içiver şundan, dedi. (AA, s. 156)

Sabah: Juliette'e Çoban Hasan'ın verdiği sıcak sütü içiyorum, sabah derecesini koyuyor, saçlarımı tarıyorum. (AA, s. 156)

Otuz yedi buçuk diyince: Hâlinde hem bitkinliğe hem de zindeliğe benzeyen acâyip bir tezat var; harâretini soruyor: Otuz yedi buçuk diyince; Ne tuhaf... kırk diyeceksiniz sandım, diyor. (AA, s. 156)

Ne yolda ne de ayrılırken: Vâkıâ bundan vazgeçmedim; fakat ne yolda ne de ayrılırken hiç konuşmayalım birbirimize bir şey söylemeyelim, diyor. (AA, s. 156)

Bundan sonra: Mâdemki ömrünün tek ve hakîkî gecesi bitti; isterse bundan sonra dünya, sabâhı olmayan bir gece ile devam etsin, yâhut gecesi olmayan bir günden ibâret olsun, benim için hepsi bir. (AA, s. 157)

İyi oluncaya kadar: Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecek ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedeki ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Fransa'ya kadar geçirdikten sonra: Sizi İstanbul'a Şoför Fahri götürecek ve iyi oluncaya kadar da her gün hastahânedeki ziyâret edip bana yazacak ve nihâyet Fransa'ya kadar geçirdikten sonra avdet edecek. (AA, s. 157)

Ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar: Vapur, ufukta bir toz bulutu hâline gelinceye kadar sâhilde durdum, sonra bir kahveye girerek defterimin şu son satırlarını yazdım. (AA, s. 158)

Topumu bulmadan evvel: Eğer şu aziz vücûda topumu bulmadan evvel tesâdüf etseydim, benim için o da kayıplar sırasına geçmiş olacaktı; halbuki aramızdaki mesâfe genişledikçe o bana daha yaklaşıyor. (AA, s. 158)

Aramızdaki mesâfe genişledikçe: Eğer şu aziz vücûda topumu bulmadan evvel tesâdüf etseydim, benim için o da kayıplar sırasına geçmiş olacaktı; halbuki aramızdaki mesâfe genişledikçe o bana daha yaklaşıyor. (AA, s. 158)

Geçen gün: Geçen gün amcam: Bu kızı aldığın zaman en ziyâde ben kederlenmişim; şimdi ise, onun gelinim olması, en büyük iftiharım, diyordu. (AA, s. 160)

Geçen gün odacı, bir ecnebî ziyâretçinin beni görmek istediğini söyledi ve gele gele içeriye yaşlı genç fakat tavırları yaşlı bir adam girdi. (AA, s. 161)

Dikkatli dikkatli baktıktan sonra: Cebinden küçük bir paket çıkardı ve Fransızca olarak: Bu sizindir, size getirdim, sonra görüşürüz, dedi ve yüzüne dikkatli dikkatli baktıktan sonra çekilip gitti. (AA, s. 161)

Hitâben yazdıktan sonra: Getirdiğim pakette, Juliette'in size hitâben yazdıktan sonra yırtıp sepete atmış olduğu kağıtları gizlice toplayıp birleştirmek sûretiyle vücûda getirdiğim bir deftercik vardır. (AA, s. 161)

Fransa'dan gelirken: Gerçi bunları okumakta müşkülât çekeceğinizi biliyorum; fakat bütün zahmetine rağmen Fransa'dan gelirken sizin için daha değerli olabilecek bir armağan bulamadım. (AA, s. 161)

Şu dakikada: Eğer şu dakıkada sözleri ve yazıları yerine kendi de gelmiş olsaydı yüzüne bakmayı, o bin bir kitabın ihtivâ edemeyeceği mânâlarla kudretlenmiş güzel yüzüne saatlerce, günlerce bakmayı, konuşmaya tercih etmez miydin? (AA, s. 162)

Günlerdir: Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istîlâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ızdırıp ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum? (AA, s. 163)

Hiçbir zaman: Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşıyla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

Dün gece: Amcama dün gece senden, senin hoşuna gidecek şeylerden bahsettim ve bunlara sırf seni memnun etmek için yaptığımı söyledim. (AA, s. 165)

Her şeyden evvel: Her şeyden evvel sana kısaca Max'ı tanıtayım. (AA, s. 166)

Yirmi yedi senedir: Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın...(AA, s. 166)

Babamdan sonra: Büyük babamın, babamdan sonra olan beş çocuğunun küçük yaşta ölmüş olmaları, bu kaybolan çocuklardan sonradan doğan küçük Max'ı fazla şımartmalarına sebep olmuştur. (AA, s. 166)

Bu kaybolan çocuklardan sonra: Büyük babamın, babamdan sonra olan beş çocuğunun küçük yaşta ölmüş olmaları, bu kaybolan çocuklardan sonra doğan küçük Max'ı fazla şımartmalarına sebep olmuştur. (AA, s. 166)

Bu beklediği vakit gelip çatdığı zamanda: Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çatdığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneyi bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarlardı durdu. (AA, s. 166)

Babamın zoruyla hukûku bitirince: Nihâyet amcam kendi gayretiyle değil babamın zoruyla hukûku bitirince, gene babamın tazyîkiyle adliyede küçük bir iş buldu. (AA, s. 166)

O gün bugündür: İşte o gün bugündür büyük babamdan kalan îratla yaşar. (AA, s. 167)

Babamın ölümünden sonra: Babamın ölümünden sonra ise o, büsbütün bana kaldı. (AA, s. 167)

Ne babasını, ne de babasından daha ileri olan babamı kaybettiği zaman bile: Ben amcamı, ne babasını, ne de babasından daha ileri olan babamı kaybettiği zaman bile böyle üzgün görmüştüm. (AA, s. 167)

Sabahın ilk ışıkları uyanırken: Her okuduğum sahife ile kendi hüviyetimizin biraz daha dışına çıktığımızdan habersiz, konuştuk konuştuk ve ufukta sabahın ilk ışıkları uyanırken: “En büyük hâkimler şarapsız sarhoş olanlardır,” diyen Ömer Hayyam'a bütün kalbimle hak verdim. (AA, s. 168)

Dört tarafından su ile kuşatılmış bir ada gibi senin sevdânın ortasında tek ve tenhâ olduğumu kat’iyetle hissettiği andan îtibâren: Max Amca, dört tarafından su ile kuşatılmış bir ada gibi senin sevdânın ortasında tek ve tenhâ olduğumu kat’iyetle hissettiği andan îtibâren bana olan sevgisinin çeşnisine biraz merhamet, biraz hiddet biraz da hayret karıştırdı. (AA, s. 168)

Kocam öldükten sonra: Bir de kocam öldükten sonra benimle evlenmek isteyen büyük adamları gözüne sokmak için çene yormaktan vazgeçti; bu da, bana bahsettiği sevgisinin hürmet cephesi. (AA, s. 168)

Bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman: Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman işimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bıkkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

İlk görüşte: İlk görüşte sevdiğimiz kimseler olduğu gibi, değil yüzünü görmek, ismini duymakla nefret ettiğimiz kimseler yok mudur? (AA, s. 169)

Zamânı gelince: Evet zamânı gelince Max benim cemiyete karşı olan taahhütlerime, belki eskisinden daha sâdık daha bağlı kaldığımı hissedince yüreği rahatladı. (AA, s. 169)

Eskisinden daha sâdık daha bağlı kaldığımı hissedince: Evet zamânı gelince Max benim cemiyete karşı olan taahhütlerime, belki eskisinden daha sâdık daha bağlı kaldığımı hissedince yüreği rahatladı. (AA, s. 169)

Bir akşam: Hatta hayâtımın bu aksamayışından yüz bularak bir akşam yazmakta olduğum kitabın bir an evvel ortaya çıkmasını kurcalamak için: Juliette “Toprağın Dili” ne zaman bitecek? Şüphesiz ilim âleminin gözü bu eserin üstünde hayretle duracaktır; gayret et de bu şöhretini geciktirme, dedi. (AA, s. 169)

Öteden beri: Öteden beri amcamın tavsiyelerinde, iltifatlarında çocuğunun yüzünü okşarken parmağını gözüne sokan dikkatsiz bir babanın dalgınlığı vardır. (AA, s. 169)

Çocuğunun yüzünü okşarken: Öteden beri amcamın tavsiyelerinde, iltifatlarında çocuğunun yüzünü okşarken parmağını gözüne sokan dikkatsiz bir babanın dalgınlığı vardır. (AA, s. 169)

Sevgi gösterirken: Max da bana sevgi gösterirken aynı patavatsızlığı yapar ve iltifatlarıyla berâber getirdiği hoşnutsuzluğu hissetmez. (AA, s. 169)

Çok defa: Fakat çok defa bu şöhretlerin sebepleri de o kadar yavan, basit ve çocukça şeyler ki, insana gülmek değil, acı ve elem veriyor. (AA, s. 170)

Seni gördükten sonra: Ömründe aynaya bakmamış kimse, nasıl kendini tanımazsa, ben de ancak seni gördükten sonra kendimi en hurda çizgilerime kadar öğrendim. (AA, s. 170)

Bir kere: Bir kere bana, aslında renksiz olan ışık muhtelif renklerdeki camlardan süzülünce, mor, kırmızı, yeşil, olur; demiştin. (AA, s. 170)

Muhtelif renklerdeki camlardan süzülünce: Bir kere bana, aslında renksiz olan ışık muhtelif renklerdeki camlardan süzülünce, mor, kırmızı, yeşil, olur; demiştin. (AA, s. 170)

Kendi esâretimizden kurtulduğumuz zaman: Ancak mânâyı gizleyen bu perde, samîmî bir ferâgat ile kendi esâretimizden kurtulduğumuz zaman kalkıyor. (AA, s. 171)

Karşıdan beliren ateşe doğru gittiği zaman: Mûsâ, karşıdan beliren ateşe doğru gittiği zaman, bunun bir ağaç, bir Ateş Ağacı olduğunu gördü ve ağacın: “Ben senin Allah'ımın” dediğini duydu. (AA, s. 172)

Büyük ve yakıcı bir aşka şiddetle muhtaç olduğum gün: Ben de büyük ve yakıcı bir aşka şiddetle muhtaç olduğum gün, talebimi insan sûretinde gizlenmiş görerek ona koştum ve atıldım. (AA, s. 172)

O gün bugün: Eğer o zaman ölseydim, ölümü bir kere geçirmiş olacaktım; halbuki o gün bugün, hiçbir nefesim yok ki bin ölüm acısına bedel olmasın. (AA, s. 173)

Gücüm yetmediği zaman: Sensiz yaşamaya gücüm yetmediği zaman ne yapayım. (AA, s. 173)

Türkiye'den döndüğü zaman: Müsâade edin de biraz da ben söyleyeyim: İki sene evvel yeğenim, Türkiye'den döndüğü zaman onu bambaşka bir insan olarak karşımda görünce, îtiraf ederim ki bu hâdisede yegâne mes'ûl sizi gördüm. (AA, s. 174)

Bambaşka bir insan olarak karşımda görünce: Müsâade edin de biraz da ben söyleyeyim: İki sene evvel yeğenim, Türkiye'den döndüğü zaman onu bambaşka bir insan olarak karşımda görünce, îtiraf ederim ki bu hâdisede yegâne mes'ûl sizi gördüm. (AA, s. 174)

Ölçüye ve tahmîne sığmayacak büyük bir zevkin gizli olduğunu hissedince: Fakat günler, hatta aylar ve seneler geçip de sebep olduğunuz büyük ıztırabın yanı başında, ölçüye ve tahmîne sığmayacak büyük bir zevkin gizli olduğunu hissedince, size de bu aşka da hürmet etmeye başladım. (AA, s. 174)

Yıllar geçtikçe: Belki de bu kayıtsızlığıdır ki etrafta aksülamelle netîcelenerek, daha ciddî, daha kuvvetli tâkip ve alâkalara sebebiyet vermiş ve yıllar geçtikçe ondan sevgi sadakası isteyenler eksilmemiş artmıştır. (AA, s. 175)

Sabaha kadar: Yüzünü görmek için sabaha kadar uyumadığı geceler, bir serzenişi için çocuk gibi ağladığı günler olmuştur. (AA, s. 175)

Genç subayın ölümünden sonra: Genç subayın ölümünden sonra yeğenim bir sevgi muhâsarası altında kalmıştır. (AA, s. 175)

Taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce: İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret, hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Birkaç gün kaldıktan sonra: Beni şimdilik İstanbul'da aramayınız; Bursa'ya gideceğim; Juliette'in kaldığı otelde birkaç gün kaldıktan sonra dönerek diye tekrar ziyâretinize geleceğim. (AA, s. 177)

Seyâhate çıkacağı gece: Yeğenim, seyâhate çıkacağı gece, baharda Bursa'ya gitmek istediğini söylemişti; her nefesini sizin için alıp veren, her hareketini sizi memnun etmek için yapan bu kadını, belki bende bu sûretle memnun etmiş olurum. (AA, s. 177)

3.2.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Zaman Zarfları

Az sonra: Az sonra Fahri'nin dayısı, eski Antalya müftüsü Osman Çandır Bey de geldi. (YBA, s. 11)

Az sonra Âgâh Güner gelecek ve hep berâber sokağa çıkacağız. (YBA, s. 25)

Az sonra Mustafa Tahralı da geldi. (YBA, s. 25)

Az sonra Âgâh geldi ve berâberce evlerine gittik. (YBA, s. 26)

Az sonra sefire geldi. (YBA, s. 34)

Az sonra Mustafa da geldi. (YBA, s. 56)

Fakat az sonra ârıza, arabayı yürümez hale getirdi. (YBA, s. 60)

Onun için de görmüyorlar, gösterilene eyvallah diyerek, dinlediklerini, az sonra, şahsî fikirleri imiş gibi benimsiyorlar.” (YBA, s. 70)

Az sonra, Efendimin büyük babasının ismiyle anılan Hacı Hasan Bey Mahallesi'ne gideceğiz. (YBA, s. 90)

Söz dinleyen Özcancığım, kalktı ve tanışmaya yol açacak birkaç söz söyledi, hemen döndüler ve alâkadar olarak: “Az sonra biz de kalkacağız, size yol gösterelim.” dediler. (YBA, s. 117)

Az sonra dehşet içinde yukarı fırladı. (YBA, s. 147)

Az sonra kız kardeşi de uğrayarak güle güle... dediler. (YBA, s. 158)

Az sonra bir yol göstericiyi, av yakalar gibi getirdiler. (YBA, s. 179)

Az sonra Yugoslav hudûduna geldik. (YBA, s. 183)

Az sonra bavullar indirildi ve kontrol başladı. (YBA, s. 183)

Her gördüğünü sorup öğrenmek ve sahih mâlûmat almaktan hoşlanan İlhan Ayverdi, hemen arabadan indi ve az sonra geri gelerek, burada bir türbe olduğunu söyledi. (YBA, s. 190)

Hem geç hareket edildiğinden, hem de yolun uzunluğundan, az sonra gece bastırdı. (YBA, s. 274)

Gerçekten de, az sonra otobüsler büyük binâların sıralandığı Granada şehrinin merkezindeki meydanda durdu. (YBA, s. 274)

Fakat, tahmin edeceğimiz bu sebep, az sonra, canlı olarak karşımıza çıktı. (YBA, s. 275)

İki gün sonra: Bizi Marsilya'ya götürecek şilep, bir rivâyete göre, iki gün sonra kalkacakmış. (YBA, s. 11)

Biraz dinlendikten sonra: Biraz dinlendikten sonra Antalya'nın meşhur parkına, oradan da, Osman Bey ile, eski Demokrat Parti mebuslarından Dr. Burhaneddin Onat Bey'in parkın civârında bulunan evine gittik. (YBA, s. 11)

Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken: Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken, nihâyet Anadolu Türk vatanı olup, böylece de, adım adım Türkleşen bu topraklar meyânında nazlı ve dilber Antalya da, vatan sınırları içine girdikten sonra, her adım attığı yere medeniyet ve içtimaî nizam götüren Müslüman-Türk, sâhip olduğu bu beldede de askerî ve sivil âbideler kurmayı ihtimal etmeyerek, derhal kök salıp, dalını budağını etrâfa yaymakta gecikmemişti. (YBA, s. 12)

Vatan sınırları içine girdikten sonra: Asırlar asırları, devirlerdevirleri kovalamakta iken, nihâyet Anadolu Türk vatanı olup, böylece de, adım adım Türkleşen bu topraklar meyânında nazlı ve dilber Antalya da, vatan sınırları içine girdikten sonra, her adım attığı yere medeniyet ve içtimaî nizam götüren Müslüman-Türk, sâhip olduğu bu beldede de askerî ve sivil âbideler kurmayı ihtimal etmeyerek, derhal kök salıp, dalını budağını etrâfa yaymakta gecikmemişti. (YBA, s. 12)

Derhal: Asırlar asırları, devirler devirleri kovalamakta iken, nihâyet Anadolu Türk vatanı olup, böylece de, adım adım Türkleşen bu topraklar meyânında nazlı ve dilber Antalya da, vatan sınırları içine girdikten sonra, her adım attığı yere medeniyet ve içtimaî nizam götüren Müslüman-Türk, sâhip olduğu bu beldede de askerî ve sivil âbideler kurmayı ihtimal etmeyerek, derhal kök salıp, dalını budağını etrâfa yaymakta gecikmemişti. (YBA, s. 12)

Otobanlarda istikâmet tâyininde küçük bir tereddüt veya dalgınlık, derhal yolun şaşırılması ile neticeleniyor. (YBA, s. 178)

Birbirleri ile Türkçe konuşmaya başlayınca, müşterek dilin ve müşterek toprağın insanları olduğumuzu anlamak, derhal aramıza bir köprü kurmuş oldu. (YBA, s. 235)

Bütün bu hareket ve bereketleri düşünürken: Bütün bu hareket ve bereketleri, düşünürken ferahlayan insanın, ne yazık ki, kendi îdam fermânını imzâlayanlar gibi, bir

mâzî kıyımı, bir târîh kıranı karşısında, hüzünden de ileri, bir dehşet içinde kalmaması mümkün değil. (YBA, s. 12)

Hâlâ: Hâlâ seyyah rehberlerinde ve seyyahların hâfızalarında, sual olup karşımıza dikilerek cevap bekleyen ve “yıktık!” diyemediğimiz için başımıza eğdiren bu kârarı, kim nasıl verebilmiştir? (YBA, s. 12)

Mühim olan, yeryüzü sularından birinin Tuna oluşu ve Tuna’nın da Türk’ün hamâset edebiyâtında hâlâ bir damar gibi zonklayışı idi. (YBA, s. 79)

Hâlâ orada yaşama ve devam imkânı bulan âdetler arasında, hoca talebe münâsebeti de bizim bıraktığımız an’ane ve anlayıştır. (YBA, s. 86)

Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed’in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul’da yaşayan Hıristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılamıyor. (YBA, s. 90)

Tanzîmat’la da hızlanan, fikir ve îman askerlerimizin hezîmeti ise hâlâ durmadı. (YBA, s. 103)

Yüklü bir târîh ve mâzî hazînemiz olduğu halde, neden biz kendimizi ortaya çıkarmıyor, neden hâlâ haysiyetli ve şerefli bir cemiyet olarak, yerimizi bulamıyoruz. (YBA, s. 105)

Yirmi beş gün evvel kopuk olarak duran perde, hâlâ tâmir edilmemişti. (YBA, s. 184)

Ne diye hâlâ oradan oraya koşup duruyorsun? (YBA, s. 205)

Uzaklarda, tâ uzaklarda, ağarmış saçlar gibi Alpler, tepelerinde hâlâ çizgi çizgi aşağı doğru akmış karlarla kaplı Alpler, el ele, diz dize uzayıp gitmeye başladı. (YBA, s. 206)

Kilise, asırlarca devam etmiş olan Ortaçağ saltanatından mahrum bulunmakla berâber, hâlâ nüfuzlu, hâlâ cemiyete dış geçirebilmekte. (YBA, s. 207)

Evvelki sene Ankara’ya giderken, otobüsün çay molasında girdiğim kahvehânemsi pis, gürültülü yerde elime verilen tostun çeşnisini hâlâ unutamıyorum. (YBA, s. 209)

Şu var ki, hâlâ, pek çoğunun önünde, asâlet arması bulunan suya çakılı direkler mevcut... (YBA, s. 229)

Venedik Cumhuriyeti'nin, çoktandır târih mezarına gömülmüş bulunmasına rağmen, hâlâ bayrağı saygı görüyor ve en mühimi de, İtanya Birliği'ne hâlel getireceği endîşesi diye bir korkuya yol açmıyor. (YBA, s. 230)

Tatbîkatta da, bu anlayış ve bu tutum, asırlar boyu devam etmiş ve hâlâ da etmektedir. (YBA, s. 264)

Hâlâ Müslüman kalmış İspanyol âilelerinden söz ediliyor. (YBA, s. 267)

Bütün dünya merkezlerine seslerini duyuran İşbilî'ler, Endelûsî'ler, Kurtubî'ler, Gırnatî'ler cisimleri, hatta isimleri ile kaybolmuşlarsa da, izleri, sesleri, eserleri ile mâzînin karanlığından hâlâ göz kırpmaktadırlar. (YBA, s. 269)

Kasaba ve köyler, hâlâ yedi yüz sene evvelki Endülüs mîmârîsinin çizgilerinden uzaklaşmamış. (YBA, s. 270)

Öyle ki, sarayları, kasırları, medreseleri, mektepleri, kütüphâneleri, kanalları, köprüleri, bağları, bahçeleri ve türlü türlü mîmârî sanat eserleri ile, hâlâ, topraktan baş kaldırmış İslâm'ın bereketlerinden şimdi ne kadar az çizgi kalmış bulunuyor. (YBA, s. 272)

Araplar, Mecrid adını verdikleri bu şehre, kendileri gelmemişlerse de kültürleri gelmiş, hatta bâzı semtlerinin ve meydanlarının adları dahi hâlâ Arapçadan geçme. (YBA, s. 277)

Kendi eserlerini yerle yeksan ederken: Şu da tuhaf ki, Türk, kendi eserlerini yerle yeksan ederken, başka millatlerden mîras kalmış abîde yıkıntılarının bile üstüne titremekte. (YBA, s. 13)

Yaban ellere geçer geçmez: Gene şu da ne hazin ki, altı yüz sene Türk hâkimiyetinin nakış gibi işlediği Rumeli toprakları, yaban ellere geçer geçmez, bıraktığımız o muhteşem ve mebzul sanat eserleri, taş taş üstüne kalmamacasına, bir haçlı taassubunun kînine ve imhâ siyâsetine kurban edilmiştir. (YBA, s. 13)

Yedi asır evvel: Yedi asır evvel, kilise taassubunun câhil Hıristiyanlık âlemini, Müslümanlık alemine saldırttığı, o, dalgalar misâli gelen haçlı seferleri unutulmamıştır. (YBA, s. 13)

Geleceğini kurarken: Geleceğini kurarken, geçmişin malzemesinden faydalanmayan milletler için, devam ve beka diye bir şey düşünölemeyeceğini, hiç değilse, bundan sonra öğrensek... (YBA, s. 14)

Bundan sonra: Geleceğini kurarken, geçmişin malzemesinden faydalanmayan milletler için, devam ve beka diye bir şey düşünilemeyeceğini, hiç değilse, bundan sonra öğrensek... (YBA, s. 14)

Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: “ Bak, kızın sana ne söyleyecek” demiş ve çocuk da: “Ben bir Türk’üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!” demiş. (YBA, s. 34)

Belki bundan sonra, evet belki de tez zaman da, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

İşte mâceramız bundan sonra başladı. (YBA, s. 68)

Bundan sonra da iş, rekâbet, mücâdele ve nihâyet hâkimiyet kavgasına dönüp çığrından çıkmıştır. (YBA, s. 264)

Gündüz: Gündüz otelde bir nikâh oldu, gece de yemek verildi. (YBA, s. 14)

Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Gece: Gündüz otelde bir nikâh oldu, gece de yemek verildi. (YBA, s. 14)

Gece şehre bakıyorum. (YBA, s. 17)

Gece, Madame Eva Meyerovitch de Vitray geldi. (YBA, s. 31)

Gece, Madame Egg Simon’a çok şiddetli yağmura rağmen, gittik. (YBA, s. 35)

Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Tamir işi iki saat kadar sürdüğünden, gece, Floransa’da kalmak fikrinden vazgeçmeye mecbur olduk. (YBA, s. 60)

Gece, yemek yemek üzere bir lokantaya gittik. (YBA, s. 80)

Gece otelimize geldik. (YBA, s. 110)

Gece başlayan yağmur, hareket edeceğimiz sabah, ortalığı biraz serinletti. (YBA, s. 111)

Gece, meçhul hırsızlar, Özcan’ın arabasından fotoğraf makinesini çalmak üzere camını kırmışlar. (YBA, s. 131)

Gece ilâhiyat doktorosu için bir senedir Paris’te bulunan Coşkun Değirmencioğlu, hanımı ve çocuğu ile geldiler. (YBA, s. 134)

Çok yorulmuştuk, gece de pek dinlenemedik. (YBA, s. 141)

Gece, hiç sebepsiz mîdem rahatsızlandı, uyuyamadım. (YBA, s. 158)

Bizde ise, çoğumuz, kandilleri, gece minârelerin aydınlanmasından öğreniriz. (YBA, s. 206)

Saat onda: Saat onda vapura girdik ve gece on buçukta da hareket ettik. (YBA, s. 15)

Gece on buçukta: Saat onda vapura girdik ve gece on buçukta da hareket ettik. (YBA, s. 15)

Dün: Dün hava çok yağmurlu idi. (YBA, s. 15)

Dün Mustafa Tahralı ile Luxembourg Bahçesi'ne gittik. (YBA, s. 24)

Dünden çok yorulmuştum. (YBA, s. 25)

Esâsen dün Champs Elysées'den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirahat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

Dün, Âgâh bir kitaptan bahsediyordu. (YBA, s. 53)

İsviçre, dün baştan başa yağmurlu idi. (YBA, s. 76)

Dün, otel bulmaktan ümit kesince, hiç değilse, Viyana'ya gidelim demiştik. (YBA, s. 102)

Nitekim yol arkadaşımız İsmet Bey, dün oradan matbaasına çeşitli harf ve matbaa levâzımı aldı. (YBA, s. 180)

Dün, yolda bir çöpçüye rastladım. (YBA, s. 202)

Dün Kaufinger Strasse'nin kahvehânelerinden birinde oturuyorduk. (YBA, s. 235)

Dün, Sûzan'la berâber, âvâre âvâre dolaştık durduk. (YBA, s. 239)

Akşam üstü: Akşam üstü Latif Kaptan, kamarasına dâvet etti. (YBA, s. 15)

Akşam üstü Celâleddin Bey geldi. (YBA, s. 120)

Akşam üstü Özcan'lar, Mügül'ler ve Sinan Londra'ya döndüler. (YBA, s. 122)

Akşam üstü Slovanski kasabasında, Brodvin firmasının Jug isimli moteline indik. (YBA, s. 167)

Akşam üstü Gülşah'ı, ağabeyimle İlhan, Şato'ya çıkardılar. (YBA, s. 169)

Akşam üstü de otele, Prof. Hamid Hacıbeyiç ile Mîmar Ali beyiç geldiler. (YBA, s. 195)

Ziyâ Babakurban'lar Allahaismarladık demek için akşam üstü uğradılar. (YBA, s. 236)

Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken: Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile,

İşletme'nin en verimli ve kâr getirici, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefının de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Şimdi: Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefının de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Şimdi aynı sular, doğu-batı rekabetinin bir siyâsi güreş meydanı. (YBA, s. 17)

Yolumu bekleyen yârâna, şimdiden hediye almaya başlamam lazım. (YBA, s. 22)

Yeşillikler ortasındaki o eski İstanbul, şimdi, biçimsiz bir taş yığını. (YBA, s. 25)

Ama şimdi? (YBA, s. 29)

Bir zamanlar, bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken, şimdi, beş on kuruş karşılığı, kapıda kesilen bir biletle, el kol sallayıp, gülüşe itişe dolaşmak, hangi devletin târihi, hangi devletin mâzîsi olursa olsun, içimi ezer ve bir çeşit üzüntü verir. (YBA, s. 30)

Trenle tekrar Montparnesse'a geldik ve bir zamanların şâir, edip ve sanatkâr yatağı olan, fakat şimdi, rûhu kabz olmuş bu cesedi seyretmekle iktifâ ederek gene bir kahvehâneye girip sohbete daldık.” (YBA, s. 30)

Şimdi elli yaşlarında ve Paris Üniversitesi'nin “Fakulté des Lettres et Sciences Humaines” kısmında araştırmacı. (YBA, s. 31)

Şimdi de Müslümanlığı ile iftihar ediyor. (YBA, s. 31)

Ne çâre ki şimdi, karşısında tek açık olan yol, bin yıllık geçmişini tuz buz eden inkılâpçıların işâret ettiği batı istikameti idi. (YBA, s. 41)

Ne ise ki şimdi de, mâzisinin bu ateşli, bu vecidli asırlarından utanç duymaksızın, onları dünyâya teşhir ederek hem maddî hem de mânevî fayda temin ediyor. (YBA, s. 44)

Şimdi de, tam karşısında bir köprü var. (YBA, s. 65)

Milano'nun, şimdi galeri ve geçit kısmı çarşı olan sarayı da, katedralin baktığı meydana nâzır. (YBA, s. 71)

Birzamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkîlâtçılığı dillere destan iken, şimdi şu imrendiğimiz İsviçre'de, derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: “Kemikleri yalayıp arkaya fırlatmak yok. Tabağı kaldırıp altına tükürmek yok. Ağzını yenine silmek yok.” diyecek kadar misâfirlerine bile iptidâi ihtarlarda bulunmak zorunda kalıyorlardı.” (YBA, s. 74)

Biz dört Türk, o istilâ ve fütûhat rûhunu bütün haşmeti ile gönlünde yaşatan dört Türk, ecdâdının kan döktüğü bu topraklardan, şimdi bir seyyah olarak geçiyoruz. (YBA, s. 81)

Şimdi komünist rejimin esîri olarak, baskı altında yaşayan bu kütlelere, bir efendi intihap hakkı tanılsa, herhalde Türk idâresindeki mes'ut günlerini, bu sözde istiklâl devirlerinin esâretine tercih etmeleri beklenebilir. (YBA, s. 82)

Bir zamanlar Hindistan'dan Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli'de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Beş sene evvel tek benzin istasyonu olan 400 kilometrelik bir yolda, şimdi sayılamayacak kadar çok benzinci ve motel mevcut. (YBA, s. 88)

İşte, bir zamanlar Türklere nafaka veren tarlalar, şimdi başkalarını besliyor. (YBA, s. 89)

Bu milyonluk şehirde şimdi yalnız on bir Türk âilesi varmış. (YBA, s. 89)

Şimdi şu hisarpeçelerin arasına kurulmuş köprülerden geçerek Kale Meydanı'nda dolaşanların ne gözlerinde ne de gönüllerinde o eski devirlerin bir yâdı var. (YBA, s. 99)

Şimdi ise Avrupa kasabaları, bizim büyük şehirlere taş çıkartacak ölçüde muntazam. (YBA, s. 113)

Amma, o bir vakitler çalımla, azametle giyinmiş ve sâhiplerinin gurûru olmuş bu elbiseleri bugün vitrinlerden çıkarıp: Buyurun, giyin diye, zengin, fakir her kime o teklif edilse, şimdi bir palyaço kıyafeti sayılabilecek o libaslara bir rağbet eden, bir içine giren olur mu?(YBA, s. 125)

Evet şu 27 Mayıs İhtilâli olmasaydı, şimdi biz işçi ithal edecektik. (YBA, s. 143)

Bizim Köprülü kasabamızın adı, şimdi Titov Veles olmuş. (YBA, s. 150)

Dereli, tepeli koca kasaba, altmış sene evvel, baştan başa Türklerle mekûn iken, şimdi bu topraklarda, sinmiş, ezilmiş bir avuç Müslüman, ya var ya yok. (YBA, s. 165)

Şimdiden, bir milyondan fazla vatandaş kaybetmiş bulunduğumuza göre, ortada, kazançlı olan kim? (YBA, s. 172)

Şimdi olmuyor. (YBA, s. 172)

Şimdi de, insan oğlunun, paylaştırdığı topraklardan bir parça olan Fransa'ya âit yollardayız. (YBA, s. 175)

Ancak, çöküp dağılırken, ona hizmet eden o kirli ve gâfil zümreler de, bu enkâzın altında ezileceklerini şimdiden düşünseler, acep nasıl olur? (YBA, s. 184)

Bir vakitler, içinde edep ve erkân ile ders okunan bu binâda, şimdi içki içiliyor saçları omuzlarına inmiş hippiler, kötü kötü şakalaşıp eğleniyorlardı. (YBA, s. 194)

Hiç değilse şimdilik... (YBA, s. 203)

Üç asır boyu, dünyânın maddî-mânevî, ilim, irfan ve fen merkezi olmuş bulunan İslâm dünyâsı, şimdi de, günün şartlarını basamak yaparak, kaybetmiş olduğu zirveye yeniden çıkmayı planlamalıdır. (YBA, s. 203)

Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Ben, alelusûl, hemen iş, memleket ve târihte fâtihi millet olarak damgalanmış Türk evlâtlarının şimdi, dayak attığı ülkelere hizmete gelmeleri hikâyesine girdim. (YBA, s. 221)

“Bir sengine yekpâre Acem mülkü fedâdır” dedirten o muhteşem, o bakımlı İstanbul, şimdi nerede? (YBA, s. 232)

Şimdi de berâberinde Timur Kocaoğlu var ve böyle temiz gençlere olan ihtiyâcından, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 236)

Seneler süren bir iç harple bir milyon evlâdını kaybetmiş İspanya, şimdi gününü gün eden bir refah içinde keyifli... (YBA, s. 254)

Araplardan kalma bir saray, şimdi Sevil belediye binâsı. (YBA, s. 255)

Priştineli olduğunu söyleyen bu sâde ve tabî halli Müslüman, bir ara; “Biz Arnavutlar Türklere minnettârız. Onlar Rumeli'ye gelmemiş olsalardı şimdi hepimiz Katoliktik!” dedi. (YBA, s. 258)

Zîra İslâm âlemine kurmuş olduğu ağ gibi, şimdi de, Sovyet emperyalizminin tuzağı içine düşmüş bulunan, perîşan ve muztarip bir batı vardır. (YBA, s. 265)

Birzamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vurmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

Öyle ki, sarayları, kasırları, medreseleri, mektepleri, kütüphâneleri, kanalları, köprüleri, bağları, bahçeleri ve türlü türlü mîmârî sanat eserleri ile, hâlâ, topraktan baş kaldırmış İslâm'ın bereketlerinden şimdi ne kadar az çizgi kalmış bulunuyor. (YBA, s. 272)

Bir de bu toprakların üstünde, topraklara ışık saçan ilim, sanat, târih, tefsir, fıkıh, felsefe, hesap kitap meydanlarının erleri vardı ki, şimdi acep neredeler? (YBA, s. 272)

Anlaşıyor ki bunları getirenler, sonra bunlar, daha sonra, bunların evlâtları ve şimdi de, evlâtlarından gelmiş ya da gelecek çocuklarla vatandan kopmuş dört nesil... (YBA, s. 280)

Birkaç sene sonra: Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici, Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefine de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdeta sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessese ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı.” (YBA, s. 16)

Dün, öğleyin: Dün, öğleyin hafif deniz başladı. (YBA, s. 16)

Eski sâkin hâlini buluncaya kadar: İlâç almama rağmen, deniz, eski sâkin hâlini buluncaya kadar kalkamadım. (YBA, s. 16)

Bu sabah: Bu sabah hava da iyi ben de Allah'a şükür iyiyim. (YBA, s. 16)

Bu sabah Âgâh Güner geldi. (YBA, s. 23)

Bu sabah ancak önsözü okuyabildim. (YBA, s. 32)

Bu sabah, Meyerovitch'in, Thèmes Mystiques Dans L'oeuvre de Djalâlud-Dîn Rûmî isimli kitabından bir kısım daha okudum. (YBA, s. 45)

Bu sabah, Mustafa Tahralı ile Âgâh Güner beni Orly Havameydani'na götürdüler. (YBA, s. 58)

Bu sabah St. Georges Hastahânesi doktorlarından Dr. Bendall'e gittik. (YBA, s. 127)

Bu sabah, Stuttgart'tan Günay Önsöz telefon ederek bizi dâvet etti. (YBA, s. 237)

Bu sabah son toplantı günü. (YBA, s. 275)

Yarın, üç dört arası: Geçtiğimiz ve geçeceğimiz istikameti gösterdi ve yarın, üç dört arası Marsilya'da olabileceğimizi söyledi. (YBA, s. 16)

Öğleyin: Gemi, öğleyin Marsilya'nın dış limanına demirledi. (YBA, s. 17)

Gemi, öğleyin gelen kılavuz ile bir saatte iç limana girdi. (YB A, s. 17)

Öğleyin otele geldiğimizde bir hayli yorulmuştum. (YBA, s. 24)

Öğleyin İnci Güner ile Mustafa Tahralı geldiler. (YBA, s. 25)

Öğleyin, İnci geldi ve Fransızların dînî bayramlarından biri olduğu için her taraf kapalı idi. (YBA, s. 31)

Öğleyin sefirin yemeğinde idim. (YBA, s. 34)

Öğleyin İnci Güner ile Mustafa Tahralı geldiler ve berâberce hayvanat bahçesine gittik. (YBA, s. 47)

Öğleyin, İnci, Cangüzel, Rahmet ve Âgâh geldiler. (YBA, s. 52)

Öğleyin, Mustafa Tahralı ile Âgâh Güner geldiler. (YBA, s. 55)

Öğleyin otelden ayrıldık. (YBA, s. 72)

Öğleyin de Münih'e müteveccihen yola çıktık. (YBA, s. 110)

Ertesi güne kadar: Onun için de, ertesi güne kadar beklemek zarûreti meydana çıktı. (YBA, s. 17)

Yarın: Böylece de Paris'e ancak yarın hareket edebileceğim anlaşıldı. (YBA, s. 17)

Fakat bugün şehrin varoşlarında ise, yarın, ellerinde mukayese malzemesi kalmamış yeni nesiller, bu çirkinliği benimseyecek, belki de, muhâliflerine karşı mücâdele edecek, sevgi gösterecek şehrin içine sokacaklardı. (YBA, s. 69)

Herhalde, yarın Milano'da kalmayıp Cenevre'ye geçeceğiz. (YBA, s. 71)

Yarın inşallah Lausanne ve oradan da Zürich'e. (YBA, s. 75)

Yarın inşallah Niş ve Filibe. (YBA, s. 88)

Yarın, kısmet olursa Amsterdam'dan Belçika'ya hareket edeceğiz. (YBA, s. 115)

Konuştüğümüz veçhile, Peter ve Mügül, tâtilden yarın dönecekler. (YBA, s. 119)

Yarın Londra'ya gitmek üzere erken kalkmak îcap ettiği halde, gene de, gece yarısına kadar oturup uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 123)

Yarın inşallah Eva Meyerovitch ile buluşacağız. (YBA, s. 138)

Yarın inşallah erkenden Zürich'e doğru yola çıkacağız. (YBA, s. 139)

Ne tuhaf, yarın da Bulgarların Türklerden kurtulma bayramları imiş. (YBA, s. 164)

Yarın İsviçre'ye doğru yola çıkmamız gerekiyor. (YBA, s. 170)

Yarın gelecek. (YBA, s. 222)

Yarın Antalya'ya gidiyorlar. (YBA, s. 236)

Paranın ve cehâletin kurup işlettiği düşman eli ve düşman altınları ile idâre edilen hayvanlaşmış bir kalabalık ki, bugün güldüğüne yarın ağlayacağından dahi bihaber. (YBA, s. 237)

Emin Bilgiç Bey ve Ekmeleddin Bey, yarın Türkiye'ye dönecekler. (YBA, s. 277)

Şu anda: Şu anda, saat dördü geçtiği halde, daha geminin sıhhi kontrolü ve diğer muâmeleleri de bitmediğinden, hiç kimse, henüz karaya ayak basamadı. (YBA, s. 17)

Bu sözü söyleyen kimse, şu anda, hayrânı olduğu Fransa'da bulunduğu halde, bu memlekette, hemen her sentin, ya palais, ya royal ya da Saint adını taşımakta bulunduğunu olsun neden hiç düşünmüyordu? (YBA, s. 34)

Belki Fransa içinde altmışı yetmişi bulan “palais”li, “royal”li, “saint”li isimlerden Paris'teki 30-40'ının, şu anda, en az, sekiz on tânesini ezbere sayabilirim: İşte Saint Placide, Saint Michel, Saint Etienne, Saint Sulpice, Saint Martin, Saint Jacques, Saint Claude, Saint Augustin, Saint Philippe de Roule, Saint Germain des Prés. (YBA, s. 34)

Şu anda, kendi kendime mırıldandığım bir sözü buraya geçirmekle, ileri yobazların atış hedefi olacağımı bilsem de, yüceler yücesi Ahmede'r-Rifâî'nin dünyâlara bedel ahlâk, îman ve aşkını, yaşadığı güne getirmiş olan ustam Ken'an Rifâî'nin sonsuz etmek ve kemâli potasında pişememiş bir çırağı olduğumu söyleten Allah'ıma şükrederim. (YBA, s. 55)

Şu anda, Milano Katedrali, bir eski hâtıranın tedâisine yol açmıştı. (YBA, s. 70)

Şu anda, memleketi bir pula satanlarla kıyasıya mücâdele olan Türk vatanında, neler olur neler bittiğini, elbette ki, aralarında dolaşmakta olduğumuz Viyana halkı düşünemez. (YBA, s. 104)

Ya biz, meselelerimizin bigânesi olan o kalabalığın içinde şu an, ne arıyoruz?” . (YBA, s. 104)

İşte, elimden düşmeyen o Servet-i Fünûn ciltlerinden birinde, şu anda misâfiri olduğumuz Hollanda’nın Vilhelmina isminde hârikulâde güzel ve genç kraliçesinin resmi vardı. (YBA, s. 115)

Şu anda üstünde bulunduğumuz topraklarda misâfir olmak ne hazin. (YBA, s. 256)

Zira, büyük maddî fedâkarlığa ve İspanyol kasasına akan milyonlara rağmen Libya, şu anda bu memleketin sığıntısı idi. (YBA, s. 259)

Libya’nın çehresini karaya bulayan bu çamur, şu anda, Sovyet Rusya’nın, taş devrine taş çıkartacak bir zulüm ve şenâatle kana buladığı Afganistan’dan kaçan Müslüman mültecilere, Pakistan’ın sığınma hakkı vermiş olması imiş. (YBA, s. 260)

Evet, bir zamanlar saltanat ve hükümrânlıkla berâber, tevhîdin ve İslâm îmânının dünyâyâ sesini duyurduğu Endülüs topraklarında, haçın söz sâhibi oluşundan, şu an, ızdırıp duyanlar mevcut mu acaba? (YBA, s. 267)

Halbuki şu anda, böyle bir muhâsebe yaparak tortuları karıştırmamak daha iyi olacaktı. (YBA, s. 279)

Amma bütün bunları konuşmak üzere, sanki şu anda İspanya’nın Sevil şehrinde değilim de, kudretli hükümdar I. Abdurrahman’ın Kurtuba’daki bahçesine diktirdiği hurma ağacının altında gibiyim. (YBA, s. 286)

Bu şâir hükümdârın, Afrika’dan getirip Endülüs topraklarına diktirdiği hurma ağacına: “Ey hurma ağacı, sen de benim gibi buraların yabancısısın. Ah... İçimi kemiren endişeleri bir hissetsen, tıpkı benim gibi gözyaşları dökerdin.” demiş olmasını, şu anda ben de tekrarlamak istiyorum. (YBA, s. 286)

Bir zamanlar ilmin, hünerin, sanatın, zarâfetin, refah, adâlet ve medeniyetin çiçeklendiği bu topraklarda, biz şu anda belki o hurma ağacından daha da garîbiz. (YBA, s. 286)

Mâdemki bu konferansla bizden istenen, Müslüman Şark’ın arz’ı meskûna yaptığı tesîre, kısa çizgilerle de olsa, temas etmektir ve mâdem ki şu anda İspanya topraklarında bulunuyoruz, o halde Endülüs hâkimiyetinin kültür ve medeniyetinden bahsetmekle, ilk adımı atmış olalım. (YBA, s. 291)

Daha: Şu anda, saat dördü geçtiği halde, daha geminin sıhhî kontrolü ve diğer muâmeleleri de bitmediğinden, hiç kimse, henüz karaya ayak basamadı. (YBA, s. 17)

Beklediğim misâfir geldi ve gerçekten de tahmin ettiğim gibi, yanacak dertleri olduğu, daha ilk cümlelerinde belli oldu. (YBA, s. 46)

Düşünmeli ki, Türk topraklarında doğup büyümüş, gene burada iş ve dost muhîti kurmuş ekalliyetten bir Rum, bir Ermeni, bir Yahûdi, hatta Süryânî, Keldânî, Türkleşmiyor da, biz daha adımıımızı dışarıya atar atmaz, eriyip gidiyoruz. (YBA, s. 112)

Henüz: Şu anda, saat dördü geçtiği halde, daha geminin sıhî kontrolü ve diğer muâmeleleri de bitmediğinden, hiç kimse, henüz karaya ayak basamadı. (YBA, s. 17)

Henüz kendisi de ciddî bir karâra varmış değil. (YBA, s. 47)

Birinci, Milât'tan sekiz asır evvel, henüz çekirdek hâlinde bulunan Roma'yı gösteriyor. (YBA, s. 63)

Yerden henüz kaldırılmamış şilte ve battaniyelerden, hâne halkının mutfakta gecelemiş oldukları anlaşıyordu. (YBA, s. 83)

Barut kokuları henüz yer yer hissediliyor, hatta dumanı tütüyordu. (YBA, s. 100)

Bizi meselemizde, henüz Türklerle müşterek o efendiliğin izleri mevcut. (YBA, s. 101)

Henüz pek de yeni. (YBA, s. 167)

Henüz akşam olmamıştı. (YBA, s. 175)

Ne çâre ki, menfaatçilerle, gâfil ve aldatılmışlar, henüz bu gerçeği görmemekteler. (YBA, s. 184)

Marsilya'yı gemiden seyrettikten sonra: İki gün, Marsilya'yı gemiden seyrettikten sonra, şehrin, yalnız istasyon civârını gezebildim. (YBA, s. 18)

Dikkat edince: Dikkat edince kadıncağızın âmâ olduğunu anladım. (YBA, s. 19)

On ikide: On ikide hareket ettik. (YBA, s. 19)

Sonra: Sonra, Valenca'a geldik. (YBA, s. 19)

Sonra Süleyman Demirel Bey'e yazdığım mektubu, yeni harflere çektirdim. (YBA, s. 23)

Sonra Musrafa Tahralı geldi. (YBA, s. 27)

Sonra On Dördüncü Louis'yi emziren kraliçenin üryan göğsü de, bugün metrolarda, otobüslerde, sokaklarda, cinsî arzularının her türlü tezâhürlerini mubah ve tabîî kabul etmiş Fransa'yı hazırlamış bir çekirdek fikir, sanki bir sakat iffet anlayışının yaygınlaşp cemiyete mâloluşu gibi idi. (YBA, s. 29)

Oldukça güzel bir taksim yaptı, sonra Âgâh Güner ile berâber dört ilâhi okudular. (YBA, s. 36)

Kurtuluş çâresini de evvelâ kendinden kaçmakta, sonra da vatanını terkedip, yâdelerde selâmet ve saâdet aramakta buluyor. (YBA, s. 41)

Öğleden sonra Âgâh Güner geldi, berâberce C.C.C. den yağmurluk alıp sonra da metro ile Seine'in karşı sâhiline geçerek, Louvre civârına gittik ve Adliye Sarayı'nın hemen yanında bulunan Saint Chapelle Kilisesi'ni gördük. (YBA, s. 44)

Sonra Champs Elysées'de bir kahvehâneye gidip oturduk ve iki saate yakın sohbet ettik. (YBA, s. 45)

Sonra: "Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm'ın uluğunu bularak da Müslüman oldum" dedi. (YBA, s. 57)

Sonra, İstanbul'a gelip konferans verirse faydalı olup olmayacağını sordu. (YBA, s. 57)

Çocuk vaftiz edilirken, Resûlullah Efendimizin: "Her mevlûd, fıkra-ı islâm üzere doğar. Onu sonradan anası, babası, Mecûsî, Mûsevî, İsevî veya Müslüman yapar," hadîsini hatırlamamak kabil değildi. Amma ananın babanın İslâm kıldığı kimselerden değil de, Hakk'ın verdiği akıl ve idrar ile İslâmiyet'i, tecdîd-i îman edercesine, şuur ve irâde ile kabul edenler kfilesinden olmak ne güzel... (YBA, s. 67)

Sonra kendini toplamış gibi: "Bu iyiliği insana, kız kardeşi yapmaz!" dedi ve arkasından: "Kaplar da bizim mi?" diye sordu. (YBA, s. 92)

Sonra da Cedlerimin ilâ'yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Sonra araba ile şehri gezdik ve Tuna üstündeki köprüye kadar gidip geri döndük. (YBA, s. 104)

Sonra Heidelberg'e berâber gittik. (YBA, s. 111)

Sonra Beyaz Keçi Oteli'ne geldik. (YBA, s. 112)

Sonra Royal Saint Marie Kilisesi'nin önünden geçip, Grand Place'a gelip, çok eski, âdeta Ortaçağ havası taşıyan bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 117)

Sonra Louisse pasajını gezdik. (YBA, s. 119)

Sonra biz Mgl ile parkta oturduk. (YBA, s. 120)

Fakat sonra işler değişti. (YBA, s. 120)

Sonra kelebeklerin, kurtların, böcekleri srfeleri, doğuşları, büyümeleri, uzun izâhlarla anlatılmış. (YBA, s. 126)

Sonra buluşarak yemek yedik ve bâzı eksikleri tamamlayarak otele döndük. (YBA, s. 127)

Sonra Peter bizden ayrıldı. (YBA, s. 127)

Nitekim yle olduğunu da sonradan ğrendik. (YBA, s. 132)

Sonra Funiculaire’le Montmarte’a çıkarak, bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 133)

Ben de Erdoğan’la Trois Quartiers’ye gidip sipârişlerle hediyeliklere baktım sonra da Pigalle’de bir kahvehâneye giderek onları bekledim. (YBA, s. 135)

Sonra bir kahvehânede oturup uzun uzun sohbet ettik. (YBA, s. 136)

Sonra da, Mustafa ile Erdoğan, Sinan’la zcan’a yardım ederek çantalarımızı arabaya yerleştirdiler ve bizi şehir hudûduna kadar geçirerek selâmetlediler. (YBA, s. 139)

Sonra da zaman, onu saklandığı yerde olgunlaştırıp kemâle getirerek, bir gerçek olarak karşıma çıkardı. (YBA, s. 154)

Sonra bütün malların ellerinden nasıl alındığını, 1750 metrekairelik çok kıymetli bir yer için kırk senede ödenmek üzere iki bin lira gibi ağza almaya değmez bir istimlâk bedeli takdir edildiğini, bunu da şeyh Haydar Efendi’nin kabul edip imzâladığını böylece bütün mülkleri ile berâber onun da gittiğini anlattı. (YBA, s. 154)

Sonra hep berâber otele döndük. (YBA, s. 170)

Sonra da memleketteki yâran için hediyelik eşyâ aradık. (YBA, s. 180)

Sonra Ferrara, Commathic ve Po Nehri... (YBA, s. 180)

Sonra Gülşah’la birlikte şehrin ara sokaklarında dönüp dolaşarak alış verişimizi tamamladık. (YBA, s. 182)

Bizi evvelâ evine, sonra da Bosna Kaymağı diye anılan oraca meşhur bir kır gazinosuna götürmek için ısrar etti. (YBA, s. 195)

Sonra da, Kissinger’in, yirmi beş sene sonra, bütün Avrupa’nın komünistleşeceği sözünü değşet duyarak ifâde etti. (YBA, s. 203)

Sonra, köyün kahvehânesine girerek, kahvelerimizi içtik. (YBA, s. 210)

Sonra Werthsee, daha sonra Steinberg’de karar verdik. (YBA, s. 227)

Sonra güneş tebessümler savurdu ve biz de Karlstor Meydanı'ndaki iskemleler ve çiçekler arasında uzun uzun oturduk. (YBA, s. 239)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Şu var ki III. Abdurrahman'ın kat kat kurdurmuş olduğu cennet şehir Medînetü'z-Zehrâ'da bir eyyam, hissen ve hayâlen kalıp sonra üç beş ismin üstünde durmak gerek. (YBA, s. 268)

En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Evvelâ toplu, sonra tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak yapılan bu klasik İspanyol raksı, misâfirleri hayli coşturdu. (YBA, s. 276)

Anlaşıyor ki bunları getirenler, sonra bunlar, daha sonra, bunların evlâtları ve şimdi de, evlâtlarından gelmiş ya da gelecek çocuklarla vatandan kopmuş dört nesil... (YBA, s. 280)

İslâm'ın zuhûru ve yayılışı asırlarında koyu bir cehâlet, hatta vahşet içinde olan batı, tevhitçi İslâm kültür ve medeniyetini bir atlama taşı yaparak, hazır ne bulmuşsa almış, sonra da, nankör evlât psikolojisi ile, sütünü emdiği anasını ve ekmeğini yediği babasını inkâr edivermiştir. (YBA, s. 291)

Yeni bir diriliş, bir “basübâdelmevt” için, mutlakâ İslâm coğrafyasını bölük bölük etmiş siyâsî hudutların üstünden aşırp îlâ-yı kelimetullah aşkı ve ilâhî birlik şevki ile, tek cephe ve tek kale hâline gelmek, sonra da, içine nefsanî menfaatler karışmamış Muhammedî bir azim ve gayretle çalışmak gerekmektedir. (YBA, s. 295)

Daha sonra: Daha sonra, cidden güzel bir şehir olan Lyon'a vardık. (YBA, s. 19)

Burçları eski, binâ kısmı barok olduğuna göre daha sonra yapılmış. (YBA, s. 113)

Daha sonra da, hiçbir netîceye varamamak şartıyla, Rûhi Şar'ın güç vaziyetinden konuştuk. (YBA, s. 128)

Sonra Werthsee, daha sonra Steinberg'de karar verdik. (YBA, s. 227)

Anlaşıyor ki bunları getirenler, sonra bunlar, daha sonra, bunların evlâtları ve şimdi de, evlâtlarından gelmiş ya da gelecek çocuklarla vatandan kopmuş dört nesil... (YBA, s. 280)

Nihâyet: Nihâyet Dijon’a uğradık. (YBA, s. 19)

Nihâyet, karış karış fethettiğimiz topraklardan çıkmak üzereyiz. (YBA, s. 167)

Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d’Or’un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug’a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

Nihâyet uzun süren bir soruşturmada sonra doğru yolu bulduk. (YBA, s. 178)

Nihâyet trenden inerek, göl kenarında, sık ağaçlı fevkalâde güzel bir kahvehâneye geldik. (YBA, s. 217)

Gene Bavyera köyleri, evleri, bir, iki, nihâyet üç katı geçmeyen birbirinden bakımlı, zarif, mahallî ve târihî karakterini devam ettiren bahçeli, çiçekli, resimli binâlar... (YBA, s. 219)

Şöyle bir durakladı ve nihâyet hazin gerçeği açıkladı. (YBA, s. 238)

Nihâyet sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak, yüz elli kişi olduklarını ve üç senedir de İslâmiyet’i kabul etmiş bulunduklarını açığa vuruyorlar. (YBA, s. 268)

Oldukça büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek nihâyet Granada’ya geldik. (YBA, s. 271)

Hayli uzun süren yemek nihâyet bitti. (YBA, s. 272)

Konferansın şu son gününde, Kaddafi’nin sâdık bendeleri, nihâyet baklayı ağzılarından çıkarıyor ve Sosyalist Libya Arap Cumhuriyeti’nin açıkça medhini yapıyorlar. (YBA, s. 275)

Vaktiyle: Burası, vaktiyle Bourgogne’ların başşehri olan Ortaçağ binâlarının, târihî eser ve kalıntılarının yanı sıra muazzam gökdelenleri, tenis kortları, bahçeleri ile, eskinin üstüne yeninin musallat olduğu bir acâyip tezat örneği veren şehir. (YBA, s. 19)

Güyâ vaktiyle küçük bir çocuk, bir yangın başlangıcını idrarı ile söndürdüğünden, onun nâmını tâziz için, bu heykeli yapmışlar. (YBA, s. 116)

Kim bilir bu irili ufaklı beyaz binâların yerlerinde, vaktiyle saray mensuplarının, hânedanın ve memleketin ileri gelenlerinin ne muhteşem kasırları, bağ ve bahçeleri vardı? (YBA, s. 272)

Günün birinde: Fakat günün birinde, bugün beğenilenler için de bir gözden düşmenin mukadder olduğunu hatırdan çıkarmamak gerek. (YBA, s. 19)

Günün birinde gazeteler, ihtiyar kraliçenin tahtını, kızı lehine terkettiğini yazdılar. (YBA, s. 115)

Artık, günün birinde hakikat olabileceğini düşündüğüm, bu hayal dünyâsında idim. (YBA, s. 231)

Günün birinde, belki burası da dünyânın en güzel meydanlarından biri olacaktı. (YBA, s. 283)

Bugün: Fakat günün birinde, bugün beğenilenler için de bir gözden düşmenin mukadder olduğunu hatırdan çıkarmamak gerek. (YBA, s. 19)

Bugün, Türk’e istihfafla bakıp dudak büken Fransız, Kanûnî Sultan Süleyman’ın Osmanlı tahtında oturmakta olduğu devirde, Fransız Kralı Birinci François, memleketini, düşmanından halâs etmesi için, Türk gücünü yardımına çağırarak bir korku ve çâresizlik içinde bulunuyordu. (YBA, s. 20)

Sonra On Dördüncü Louis’yi emziren kraliçenin üryan göğsü de, bugün metrolarda, otobüslerde, sokaklarda, cinsî arzularının her türlü tezâhürlerini mubah ve tabîî kabul etmiş Fransa’yı hazırlamış bir çekirdek fikir, sanki bir sakat iffet anlayışının yaygınlaşıp cemiyete mâloluşu gibi idi. (YBA, s. 29)

Maalesef bugün bile kalkınma yolunda, iyi yetişmiş kadrolara ve gelişmeyi, her kademede omuzlayacak kudretli elemana sâhip olduğumuzu söylemek vaziyetinde bulunmamaktayız. (YBA, s. 38)

Fakat bugün şehrin varoşlarında ise, yarın, ellerinde mukayese malzemesi kalmamış yeni nesiller, bu çirkinliği benimseyecek, belki de, muhâliflerine karşı mücâdele edecek, sevgi gösterecek şehrin içine sokacaklardı. (YBA, s. 69)

Türkiye bugün bir kıyametler buhranını yaşamaktadır. (YBA, s. 86)

Amma ne çâre ki bugün, değil başkalarını çekip çevirmek, kendi başına dahi medârı yok... (YBA, s. 86)

Son müezzinin bugün seksen yaşında olan oğlu, ihtiyar karısı ile, câmi avlusunun içinde bir kulübede oturuyorlar. (YBA, s. 91)

Adam, bugün çorap satıp ekmek parasını çıkarır, yarın fındık fıstık satar veyâhut, keyfinin istediği herhangi bir işi tutar. (YBA, s. 93)

O kadar ki, kralı “Biraderim” diyebilen Osmanlı Sadrâzamı ve orta Macar Kralı Tökeli İmre’ye mührünü “Orta Macar kralıyım Tökeli İmre-hazırım emre” diye yazdıracak bir kudretin sâhibi olan Türk evlâdının bir bölümü, ne yazık ki bugün vatanını düşmana bağışlayacak bir gaflet ve hıyânet içinde... (YBA, s. 101)

Amma, o bir vakitler çalımla, azametle giyinmiş ve sâhiplerinin gurûru olmuş bu elbiseleri bugün vitrinlerden çıkarıp: Buyurun, giyin diye, zengin, fakir her kime o teklif edilse, şimdi bir palyaço kıyafeti sayılabilecek o libaslara bir rağbet eden, bir içine giren olur mu? (YBA, s. 125)

Hırsızın kırdığı camın yerine konması hikâyesi bugün de bitmedi. (YBA, s. 133)

Yahûdinin bugün de en korktuğı silâh, Türk'ün siperi silâhı olan tasavvuftur. (YBA, s. 137)

Hele, bundan ileri devirlerde, sayıya hesâba gelmeyen bahçeler ile bir yeşillik cenneti iken, bugün taş ve tuğla yığını hâline getirilmiş bulunuyor. (YBA, s. 138)

Nitekim, bilenlerin ifâdelerine göre, 1941 anlaşmasından sonra Türk göü öylesine kesif olmuş ki, bugün Üsküp'ün yerli ve köklü âilelerinden ancak 40-50 hâne kalmış. (YBA, s. 153)

Bugün ise, altı yüz sene Türk patronajı altında yaşamış bir memleketin fertleri dahi bize yabancı... (YBA, s. 167)

Amma bugün, varak-ı mihr ü vefâyı kim oku kim dinler ki... (YBA, s. 168)

Bizimkiler bu gün, Berrin Hanım'ın komşusu olan Mehmet Arslan ve karısı Nermin Arslan'ın rehberliğinde, dağlara ve şelâlelere gitmeye karar verdiler. (YBA, s. 171)

Bugün, bir lokma ekmek için memleketlerinde uşaklık ettiğimiz şu İsviçreliler, çok değıl, bir buçuk asır evvel, diğerk Avrupa devletleri gibi, gayrimedenî, iptidâi ve birbirini dişleyen küçük topluluklar idi. (YBA, s. 173)

Bugün Rusya, dünya milletleri arasında ve gök kubbe altında yaşayan azim kalabalığın üçte birini avucu içinde tutmakta. (YBA, s. 175)

Bugün Venedik'te son günümüz. (YBA, s. 182)

Bugün Yugoslavya, bir dereceye kadar komünistlikten sağı meyletmiş bulunduğundan, az da olsa, bir ferdî ve içtimâi ferahlama hissediliyor. (YBA, s. 186)

Amma bugün, bir târihî kalıntıdan ibâret... (YBA, s. 190)

Bosna Vâlisi Muhsinzâde Abdullah Paşa'nın toruları, bugün İstanbul'da yaşamaktalar. (YBA, s. 191)

Bugün Bosna Müslümanları, komünist idâreye söz anlatabiliyorlarsa, bu, Tito'nun akıllı bir devlet adamı oluşundan. (YBA, s. 196)

Bir zamanlar otuz kırk bin akıncının ılgar edip doyumluklarla döndükleri Avrupa topraklarına, bugün Türk mileti, ednâ menfaatlar için koşuyor. (YBA, s. 202)

Bugün müslüman dünyâsına, İslâm'ın Kızılelma'sı demek olan îlâ-yı kelimetullâhı, kütlelerin maddî gücü ile birleştirmiş bulunan Ömer'ler, Ali'ler, Fatih'ler, Yavuz'lar gibi, tasarruf ehli ihlâs ve celâlet sâhibi erler gerek. (YBA, s. 205)

Bugün, Münih'de her yer kapalı. (YBA, s. 206)

Bugün, Necâti'nin teklîfi üzerine, Almanya'nın iç turizm şirketlerinden birinin otobüsü ile, tâkriben yüz elli kilometrelik ve gidiş dönüş, altı saatlik bir gezintiye karar verdik. (YBA, s. 206)

Otuz kırk bin mevcutları ile, at üstünde kartal kanadı açan o cenk erlerini, bugün hatırlayamız dahi kalmadı. (YBA, s. 207)

Bir zamanlar kapı kulları binleri aşan ve orta halli sayılanların dahi, sandıkları sepetleri cevâhirlerle dolu olan Türk soyu, bugün Almanya'nın iş hayâtını güçlendirme yolunda seferber. (YBA, s. 208)

Zîra, bir vakitler birer minyatür şehir, birer zirâat, sâneyi ve kültür merkezi olan Türk köylerinin, kasaba ve şehirlerinin halkı, bugün yoksul, hatta aç. (YBA, s. 208)

Bana, bir çocuğa veya anaya bakar gibi dikkat ve ihtimam gösteren Necâti Tahralı, bugün de, şehre yirmi beş kilometre mesâfede bulunan Starnberg Gölü'ne götürdü. (YBA, s. 210)

Bugün de Necâti, Münih'e otuz beş kilometre mesâfede bulunan bir başka göl kenarına gitmemizi planlamış. (YBA, s. 217)

Bugün, Necâti Tahralı ile gene altmış küsur kilometrelik ve küçük seyâhate karar verdik. (YBA, s. 219)

Bu gün hep berâber uzak ve yakın üç göle gittik. (YBA, s. 227)

Bu gün, Süleymâniye'yi gâfil bir zihniyet boğmuş bulunuyor. (YBA, s. 232)

Bugün Türk Konsoloslugu'nun satın alıp yaptırdığı binâ, Almanların Türk esirlerine yaptırdığı kanalın yakınında bulunmaktadır. (YBA, s. 237)

Paranın ve cehâletin kurup işlettiği düşman eli ve düşman altınları ile idâre edilen hayvanlaşmış bir kalabalık ki, bugün güldüğüne yarın ağlayacağından dahi bîhaber. (YBA, s. 237)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Program gereğince bu gün Kurtuba'ya gidilecek. (YBA, s. 256)

Bugün yerin üstünde kalmış taşın toprağın dile gelmiş âbidelerine koşanlar, yüz yıllarca evvel, Endülüs medeniyetinin, ilim, sanat hukuk ve idâre nizâmına hayran idiler. (YBA, s. 256)

Sevil Konferansı, bugün için de, ilerisi için de ümit verici bir toplantı mâhiyetinde olmamakla berâber, dâvet edilen Müslüman delegeler arasında çok değerli kimselerin bulunması ve bunlardan bâzıları ile ayrı ayrı tanışmış olmaklığımız, istikbâbele açılan birer ümit penceresi sayılabilirdi. (YBA, s. 257)

Söylendiğine göre, bugün Libya'daki Rus nüfuz ve buyruğu o mertebede bulunuyormuş ki, Pakistan'dan işçi getiren bir tâyyareyi daha içindekilerin ayaklarını yere bastırmadan geri çevirmişler. (YBA, s. 260)

Bugün Endülüs, İspanyol için solup sararmış bir târih sahîfesi... (YBA, s. 261)

Bugün, artık keyfi yerinde bir batı dünyâsı yoktur. (YBA, s. 265)

Bütün dünyâyâ irfan, medeniyet, bilgi ve üstün bir sanat dersi veren Endülüs, bugün dahi, enkâzının taşı toprağı ile, beş kıt'aya seslenmekte devam ediyor. (YBA, s. 267)

Zira bugün Türk vatanında, altı yaşında olanların da altmış yaşında olanların da hemen hepsi, vatan heyecanı, toprak aşkı söndürülmüş dilsiz, dinsiz, târihsiz gayrimillî bir eğitimle yetişmiş nesiller... (YBA, s. 280)

Zîra bugün de, gönüllerimiz Kâbesinin putlarla dolu olduğu bir gerçek. (YBA, s. 288)

Maamâfih bugün İslâm coğrafyası nasıl güçsüz, perîşan ve dağınık ise, teknik hârikaların îcatçısı olmasına rağmen, materyalist batı da mânen meflûç ve yatalaktır. (YBA, s. 290)

Lâkin geçmişle övünmenin bugün İslâm âlemine hiçbir faydası yoktur. (YBA, s. 295)

Bugün İslâm'ın elinde, îlâ-yı kelimetullah adına karılıp karıştırılacak birlik helvasının bütün zahîresi mevcut bulunuyor. (YBA, s. 296)

Bugün İslâm'ın elinde, îlâ-yı kelimetullah adına karılıp karıştırılacak birlik helvasının bütün zahîresi mevcut bulunuyor. (YBA, s. 296)

Hareketimizden 3-4 saat sonra: Hareketimizden 3-4 saat sonra, kompartman görülecek, yâhut da görülmeyecek bir hal almıştı. (YBA, s. 19)

Trene bindiğimizde: Trene bindiğimizde, hiç kimse birbirini tanımıyordu. (YBA, s. 19)

Kısa zamanda: Fakat kısa zamanda kırk yıllık ahbap gibi oluverdiler. (YBA, s. 20)

İkinci Cihan Harbi'nin bombaları ile taş üstünde taş kalmamış Almanya'nın, kısa zamanda, eski refah ve îmar seviyesinin de üstüne çıkmış olmasını mûcize olarak gösterenler var. (YBA, s. 211)

Öyle ki Arap yarımadasının putperest, mağrur ve şımarık kütlelerini kısa zamanda tevhit teknesi içinde yoğurmaya muvaffak olmanın sırrı, onun birlik ve berâberlik politikası ile işâretlenmiştir. (YBA, s. 288)

Vizigot devletinin iç mücâdeleler ve taht kavgalarıyla perîşan memleketi, kısa zamanda yeryüzünün en mâmur ülkesi oluvermişti. (YBA, s. 291)

Bir ara: Aralarında, Budha heykeli gibi kalmamak için kâh tek tük cümlelerle, kâh oldukça âmiyâne şakalarına tebessümle mukabele ederek, aramızda, şöyle böyle bir ahbaplık teessüs eder gibi oldu ve bir ara: “İtalyan mısınız?” diye sordular. (YBA, s. 20)

Güzelliğin de fazlası yorucu olduğundan, bir ara, gördüklerimi tâkip edemez oldum. (YBA, s. 66)

Bir ara Berrin Hanım'ın kocası Hüseyin Bey'in çalıştığı fabrikaya da uğradık. (YBA, s. 78)

Bana bir ara da, Hmdullah Suphi Bey'i nasıl bilemediğimi sordu. (YBA, s. 128)

El yüz yıkayacak su bulmak için Tülin, bir ara aşağıki kata inmişti. (YBA, s. 147)

Bir ara durduk ve Özcan'ın arayıp bulduğu gölgelik bir yere, nehrin tatlı tatlı aktığı şirin bir kıyıya oturup öğle yemeğimizi yedik. (YBA, s. 149)

Bir ara Haydar Efendi, İstanbul'da faâliyet hâlinde olan birkaç dergâh olduğundan bahsetti. (YBA, s. 155)

Bir ara, Özcan'a ricâ ederek arabayı durdurdum ve inerek, bu vâhşi efendilerin elinde kalmış mazlûm insanlarla konuştum. (YBA, s. 155)

Bir ara, yanımızdan Volkswagen marka bir araba geçti. (YBA, s. 163)

Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Uçakta bir ara hostese, hangi toprakların üstünde olduğumuzu sordum. (YBA, s. 225)

Hava bir ara gene bozdu ve yağmur başladı. (YBA, s. 239)

Bir ara etrâfı dolaşıp geldi ve en üst katta bir kilise olduğunu söyledi. (YBA, s. 250)

Priştineli olduğunu söyleyen bu sâde ve tabî halli Müslüman, bir ara; “Biz Arnavutlar Türklere minnettâriz. Onlar Rumeli'ye gelmemiş olsalardı şimdi hepimiz Katoliklik!” dedi. (YBA, s. 258)

“**Hayır, Türk'üm!**”diyince: “Hayır, Türk'üm!” diyince, âdeta acır gibi, üzülr gibi, bir esef rüzgârı, hepsinin birden yüzlerinde gelip geçti. (YBA, s. 20)

Kanûnî Sultan Süleyman'ın Osmanlı tahtında oturmakta olduğu devirde: Bugün, Türk'e istihfafla bakıp dudak büken Fransız, Kanûnî Sultan Süleyman'ın Osmanlı tahtında oturmakta olduğu devirde, Fransız Kralı Birinci François, memleketini, düşmanından halâs etmesi için, Türk gücünü yardımına çağırarak bir korku ve çâresizlik içinde bulunuyordu. (YBA, s. 20)

O târihlerde: O târihlerde, Akdeniz'i avucunun içinde bulunduran Barbaros Hayrettin Paşa'yı, kâh İtalya sâhillerine yanaşarak, papalığın yüreğini ağzına getirmiş, kâh Girit sâhillerini vurarak esirler ve ganîmetlerle dönmüş, kâh Korfu'yu, Otranto'yu bir alıp bir vermiş görürüz. (YBA, s. 20)

Bu sırada: Bu sırada büyük denizci, mehâbetli ve muhteşem donanması ile Tunus'u işgal edip Cezâyir'e hücum eyleyen Charles Quint'in üstüne fırtına gibi eserek rakîbini ezip çiğnemişti. (YBA, s. 20)

Evvelâ: Bu yardım ricâsı, yerini bulmakta gecikmemiş ve evvelâ, Marsilya'ya oradan da Nis'e asker çıkaran Barbaros, İspanyoları mağlûp etmiştir. (YBA, s. 21)

Berâberce République Meydanı'na giderekeevvelâ Réunion mağazası'na girip İstanbul'a götürmek istediğim hediyelerden bir kısmını aldım. (YBA, s. 24)

Kurtuluş çâresini de evvelâ kendinden kaçmakta, sonra da vatanını terkedip, yâdelerde selâmet ve saâdet aramakta buluyor. (YBA, s. 41)

Evvelâ, Enfant Pisse heykelini aradık. (YBA, s. 116)

Nihâyet: -Buyurun buyurun... Evvelâ türbeyi ziyâret edelim, hareme mi gidelim? diyebildi. (YBA, s. 153)

Evvelâ hep berâber çıktık. (YBA, s. 182)

Biraz daha şaşırın Korkut Bey: “Peki, nasıl biliyordun?” diye sorduğunda, hasta:“Müslüman toprağındaydım. Aklıma uydum, gâvur toprağına geldim ve oraya da evvelâ bu kesilen ayağımi bastım. İşte o da, hatâmın kefâreti olarak gitti!” demiş. (YBA, s. 189)

Bizi evvelâ evine, sonra da Bosna Kaymağı diye anılan oraca meşhur bir kır gazinosuna götürmek için ısrar etti. (YBA, s. 195)

Evvelâ, devleti yanına alan, ihlâs ve samîmiyetle damgalı üç mes'ûl şahsın bir araya gelerek, benliksiz, çekişmesiz, aşk ve şevk ile, nizamlı, programlı ve seviyeli bir çalışmayı benimsemesi gerek. (YBA, s. 231)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

İşte bu azılı kuvvet, asırlar boyu karşısında aşağılık duyup kıskandığı İslâm âlemini, evvelâ kuşatarak taarruz etti. (YBA, s. 265)

Evvelâ toplu, sonra tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak yapılan bu klasik İspanyol raksı, misâfirleri hayli coşturdu. (YBA, s. 276)

O devirlerde: Amma, o devirlerde, denizlerin cenk eri, yalnız Barbaros mu idi? (YBA, s. 21)

Tam sekizde: İşte kompartman arkadaşları hayıflanadursunlar ve ben de mâzî içinde yaşayıp durayım, saatler ilerledi ve yanımdaki yaşlı adamcağız, ikinci şarap şişesini de, yol arkadaşlarının alayları arasında bitirti ve tam sekizde Paris'e vâsıl olduk. (YBA, s. 21)

Bakalım ne gibi kolaylık karşıma çıkacak?.. derken: Bakalım ne gibi kolaylık karşıma çıkacak?.. derken Mustafa Tahralı zuhur etmez mi? (YBA, s. 21)

Tezhip-minyatür sergisi devamınca: Kızım Nâdîde'nin bu kış tezhip-minyatür sergisi devamınca kaldığı Plaza Oteli'nde yer ayırtmışlar, temiz ve güzel bir binâ. (YBA, s. 22)

Bu kış: Kızım Nâdîde'nin bu kış tezhip-minyatür sergisi devamınca kaldığı Plaza Oteli'nde yer ayırtmışlar, temiz ve güzel bir binâ. (YBA, s. 22)

Gelirken: Gelirken hava kararmamıştı. (YBA, s. 22)

Sabahleyin: Sabahleyin Mustafa Tahralı geldi. (YBA, s. 22)

Sabahleyin 52 numaralı otobüsle Madeleine'e giderek Trois Quartiers Mağazasına girdim ve Allah bitirmesin, bitip tükenmeyen hediyelerden daha birkaç parça aldım. (YBA, s. 52)

Sabahleyin Âgâh gelip beni aldı ve evlerine götürdü. (YBA, s. 57)

Sabahleyin yola çıktık ve yirmi kilometre kadar gittikten sonra, İlhan Ayverdi, arabanın motöründe bâzı nâhoş sesler duyduğunu söylediği halde yolumuza devam etmekten başka çâre bulamadık. (YBA, s. 60)

Sabahleyin Niş'ten hareket ederek, öğle üstü Belgrat'a geldik. (YBA, s. 99)

Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

Sabahleyin Viyana'dan hareket ettik. (YBA, s. 104)

Rûhi, sabahleyin geldi. (YBA, s. 113)

Sabahleyin Amsterdam'dan çıktık ve yüz kilometrelik bir otobandan geçerek Breda kasabasına geldik. (YBA, s. 116)

Sabahleyin Özcan ve Tülin, arabaları ile gelip Sinan'ı, beni ve Mügül ile Peter'i aldılar. (YBA, s. 120)

Sabahleyin Erdoğan geldi. (YBA, s. 139)

Erken yola çıkacağımız için, sabahleyin zahmet edip gelmelerini ısrarla ricâ etmemize rağmen, saatin altısında, Berrin Hanım, Hüseyin Bey ve Nihad Bey kapıya gelmişlerdi bile. (YBA, s. 142)

Sabahleyin Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

Sabahleyin, Şeyh Haydar Efendi'nin hanımına Allahaismarladık dedikten sonra, Selânik'e doğru yola çıktık. (YBA, s. 155)

Sabahleyin Mürüvvet Hanım erkenden geldi. (YBA, s. 158)

Sabahleyin Floransa'dan ayrıldık. (YBA, s. 180)

Sabahleyin Venedik'ten ayrıldık. (YBA, s. 182)

Sabahleyin ağabeyim, İlhan Ayverdi ile berâber dostlarını aramaya çıktılar. (YBA, s. 195)

Sabahleyin Niş'e doğru hareket ettik. (YBA, s. 197)

Sabahleyin yola çıktık ve Niş'i, Nişka Banya'yı, hep şehirlerin içine girmeden dış yollardan geçerek Bella Palanka'ya geldik. (YBA, s. 197)

Venedik'e gitmek üzere sabahleyin Münih'den ayrıldık. (YBA, s. 227)

Sabahleyin, görebildiğimiz vazîfelilere vedâ ederek Sevil'den Madrid'e hareket ettik. (YBA, s. 276)

Öğleden sonra: Öğleden sonra Âgâh Güner'lere gittik. (YBA, s. 22)

Mustafa Tahralı da öğleden sonra gelecek. (YBA, s. 23)

Öğleden sonra Mustafa Tahralı da bize iltihak etti. (YBA, s. 26)

Öğleden sonra da, İnci ile Pigalle’e gittik ve Funiculaire ile Sacré-Coeur’ün o dik yokuşunu çıkıp Montmartre’a geldik ve ayak üstü resim yapıp satan bohem sanatkârlar arasında bir müddet dolaştıktan sonra bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 31)

Öğleden sonra Âgâh Güner geldi, berâberce C.C.C. den yağmurluk alıp sonra da metro ile Seine’in karşı sâhiline geçerek, Louvre civârına gittik ve Adliye Sarayı’nın hemen yanında bulunan Saint Chapelle Kilisesi’ni gördük. (YBA, s. 44)

Öğleden sonra İnci ile biraz dolaştık. (YBA, s. 45)

Öğleden sonra Madame Eva Meyerovitch de Vitray, yanımızda hiç kimsenin bulunmasını istemediği için husûsî bir mülâkat talebi ile otele gelecek. (YBA, s. 46)

Öğleden sonra Mustafa geldi, berâberce Musée de Grévin’e gittik. (YBA, s. 49)

Öğleden sonra Frome Romano’ya gittik. (YBA, s. 63)

Öğleden sonra Saint Angelo Kalesi’ne gittik. (YBA, s. 64)

Memlekete dönmek için sür’atle ilerleyerek öğleden sonra Kapıkule’den içeri girdik ve hamdolsun sâlimen vatana kavuştuk. (YBA, s. 93)

Öğleden sonra Saint Stephan katedrali’ne gittik. (YBA, s. 103)

Öğleden sonra Salzburg’da idik. (YBA, s. 105)

Öğleden sonra, Erdener çocukları bekledi. (YBA, s. 123)

Öğleden sonra Victoria-Albert Müzesi’ne gittik. (YBA, s. 124)

Öğleden sonra Özcan’lar alış verişe gittiler. (YBA, s. 139)

Nitekim, öğleden sonra Herrsching sayfiye şehrindeki Ammersee’ye gittik. (YBA, s. 217)

Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

Her zaman: Sanatını, hüzerini, bilgisini, kahramanlıklarını anlatmayı bilmeyen ve sevmeyen Türk, kendinden söz etmekten her zaman çekinmiş, âdeta utanmış ve övünmemiştir. (YBA, s. 75)

Her zaman olduğu gibi, otobandaki parklardan birinde durarak yemeğimizi yedik ve Amsterdam yolunu yarılama üzere Hilden kasabasındaki Metropol Oteli’ne indik. (YBA, s. 113)

Sinan, her zaman olduğu gibi, akşamdan storları kapadığından, onu uyandırmamak için iki saate yakın bekledikten sonra, acele şu birkaç satırı yazıp yola çıkmak üzere hazırlanmak gerek. (YBA, s. 113)

Hastalıktan sonra: Rahmet ise, geçirdiği hastalıktan sonra hayli sarsılmış. (YBA, s. 22)

Geç vakit otele dönerken: Geç vakit otele dönerken iyice yağmur yağıyordu. (YBA, s. 22)

Mustafa da gelince: Böylece öğle oldu, yemek yedik ve Mustafa da gelince çıkıp Louvre’a gittik. (YBA, s. 23)

İstanbul’dan çıktığımdan beri: İstanbul’dan çıktığımdan beri, bu yasağa hiç, amma hiç rağbet edemedim. (YBA, s. 24)

Biraz oturduktan sonra: Biraz oturduktan sonra, Quartier Latin’den St. Michel’e yürüdük. (YBA, s. 24)

Dün öğleden evvel: Dün öğleden evvel Mustafa Tahralı otele geldi. (YBA, s. 24)

Yemek yerken: Bizyemek yerken İnci Güner geldi. (YBA, s. 24)

Akşama doğru: Akşama doğru da onunla hayvan pazarına gittik. (YBA, s. 24)

Akşama doğru üsküp’e girdik. (YBA, s. 150)

Akşama doğru İpsala’dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür’atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Gene Seine kenarında bir kahvehânede oturup dinlendikten sonra: Gene Seine kenarında bir kahvehânede oturup dinlendikten sonra, akşam yemeğine İnci’lere gittim. (YBA, s. 24)

Dönüşte: Dönüşte, gene o civarda bir kahvehânede oturduk. (YBA, s. 25)

Dönüşte Âgâh: “Sâde bugünkü sohbetimiz bütün hayâtıma yeter!” dedi. (YBA, s. 56)

Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmışız ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

Dönüşte Mügül bizi Hyde Parc’dan geçirdi. (YBA, s. 126)

Kibar kadın, dönüşte gelip teşekkür etti. (YBA, s. 157)

Sıcak çaylarla ısınır gibi olduk ve dönüşte, manzara gene gülümseyip tatlılaştı, akşam hava kararmadan otele dönmüştük. (YBA, s. 217)

Monceau Parkı'nın önünden geçerken: Monceau Parkı'nın önünden geçerken zavallı kupkuru kalmış memleketim nâmına içim sızladı. (YBA, s. 25)

Uzun uzun konuştuktan sonra, geç vakit: İnci Güner ile bir kahvehânedede oturup uzun uzun konuştuktan sonra, geç vakit otele döndüm. (YBA, s. 25)

Sabahleyin erkenden: Sabahleyin erkenden sokağa çıkıp, Âgâh güner'in çocuklarına bâzı hediyeler alıp tekrar otele geldim. (YBA, s. 26)

Sırasında: Sırasında insan, yoluna bakacak üç kişi bulamaz. (YBA, s. 26)

Akşam: Akşam Marc Fabrini'lere gittik. (YBA, s. 26)

Akşam Havvâ Hanım hasta yatağından kalkarak; güle güle demeye geldi. (YBA, s. 57)

Akşam, arabayı göl kenarında limanımsı bir boşluğa bırakırken, kimi suda kimi sâhilde sayısız kuğu gördük.” (YBA, s. 75)

Sinan, her zaman olduğu gibi, akşamdan storları kapadığından, onu uyandırmamak için iki saate yakın bekledikten sonra, acele şu birkaç satırı yazıp yola çıkmak üzere hazırlanmak gerek. (YBA, s. 113)

Akşam, Mügöl'lere, Sultan Vâhideddin'in yeğeni Rukneddin Sâmi Bey de dâvetli idi. (YBA, s. 128)

Akşam gelip bizi aldılar, hep berâber eve döndük. (YBA, s. 136)

Akşam Erdoğan, evin temizlenmesine yardım etti. (YBA, s. 139)

Akşam bir yerde geceleme gerekiyordu. (YBA, s. 146)

Akşam olup kendi kendime günün muhâbesini yaptığımda, bu külfetli konferansın, İslâm âlemine bir şeyler getirmek niyetiyle hazırlanmamış olduğu şüphesi, îtirâfı güç olmakla berâber, âdeta kanâat hâline gelmiş gibiydi. (YBA, s. 254)

Bunca yıl, bir yabancı ülke menfaatlerinin kölesi olarak sömürüldükten sonra: Bunca yıl, bir yabancı ülke menfaatlerinin kölesi olarak sömürüldükten sonra: Artık efendim değilsin... (YBA, s. 27)

Artık: Bunca yıl, bir yabancı ülke menfaatlerinin kölesi olarak sömürüldükten sonra: Artık efendim değilsin... (YBA, s. 27)

Ne çâre ki gözlerini ovuşturarak uyanmaya çalışan komşu devletleri küçümseme alışkanlığı, ilerlemekte olan maddecî dünya karşısında silkinmesi beklenen devleti,

gereken elastikiyete îtibar ettirmedüğinden, üç asır ok gibi ileri atılmış adımlar, artık birbirini kovalayan geri adımlar olmuştur. (YBA, s. 37)

Artık Türk, bu bulanık kafa ile hangi istikamete, nereye gidebilirdi? (YBA, s. 41)

Her duraklama, düşmeye hazırlık olduğuna göre, nice zamandır hızı kesilmiş, memlekete bir hamle, bir ileri adım, artık bir ölüm-kalım zarûreti idi. (YBA, s. 43)

Tâcirin, artık işine yaramayacak ölü kuşu, kafesinden atmak üzere kapısını açtığı gibi, kezâ nefsi de şerri şekaveti, yalanı hîleyi, kîni kibri yok eden ruhlaşmış kimseyi, işine yaramayacak bir ölü kabul ederek, ondan elini eteğini çekmekten gayrı çâre bulamaz. (YBA, s. 49)

Artık Türkiye, böyle Ortaçağ artığı âdetleri bırakmıştır. (YBA, s. 55)

Fakat aradan sokak geçiyor ve artık o, şehre âit. (YBA, s. 65)

Artık şehrin müzesi olmuş bulunan binâ, tâmir dolayısıyla kapalı idi. (YBA, s. 67)

Eskiden kalma tek taşın dahi üstüne titreyen ve târihî üslûbunu muhâfaza için dışını tırnağına takmış olan bu medeniyet merkezleri, Paris’ler, Roma’lar, Floransa’lar ve emsâli şehirler, demek ki artık, müdâfaa hattını iç kaleye kadar çekmiş ve düşman ile muhârebeyi ancak orada kabul etmiş mâhir kumandanlar gibi, bu noktada direnecek ve nefsinin o mahfuz surlar arasında koruyacaktı. (YBA, s. 69)

Artık Avusturya sınırından çıkmak üzereyiz. (YBA, s. 81)

Artık Yugoslavlar Türkçe bilmiyorlar. (YBA, s. 83)

Artık beti bereketi kalmamış bu şehirde sizin işiniz yok. (YBA, s. 91)

Zavallı insanlar, alabildiğine geniş yerlerden, konak, köşk, bağ ve bahçelerden, artık bu tek odalara kaldılar. (YBA, s. 110)

Muazzam bir park içinde bulunan bu köşkler, artık müze olarak kullanılıyordu. (YBA, s. 116)

Artık buralarda şehirler birbirleriyle birleşerek devam ediyor. (YBA, s. 116)

Artık yol, yukarılardan sâhile inmiş ve akşam karanlığı da iyice çökmüştü. (YBA, s. 147)

Artık, bir kaç kilometre sonra Adriyatik denizi sâhillerini bırakıp, Üsküp’e doğru içperlere gireceğiz. (YBA, s. 148)

Artık tek çâre adını bilip kendisini tanımadığımız Şeyh Haydar Efendilere giderek Hasan Bilâlî’nin adresini ondan öğrenmekti. (YBA, s. 151)

Seyyide Hanım'ın, ikinci defa reddedilmesine artık lüzum kalmamış ve mânen kabul emri gelmiştir. (YBA, s. 152)

O sırada Vehbi'ler bir aydır bizde misâfir idiler ve artık Konya'ya evlerine dönmeye hazırlanıyordu. (YBA, s. 156)

Artık çıktığı ve geldiği yerler bizim olmayan heybetli, haşmetli nehir... (YBA, s. 164)

Neden, uğruna can baş fedâ edilen bu gaye, artık Türk milletinin “Kızılma”sı değil. (YBA, s. 166)

Artık, yüksek ideallere öncülük eden büyük mihver insanları, kendilerine örnek seçen devirler, târihin hâfızasına gömülüp kaldı. (YBA, s. 166)

Artık kimse Türkçe bilmiyor. (YBA, s. 167)

Ne çâre ki artık iş işten geçmiş bulunuyor. (YBA, s. 172)

Artık, nasip ise, altı gün sonra memlekette olacağız. (YBA, s. 182)

Öyle ki, gayrimillî bir eğitim ve öğretimin turfanda meyvesi olan anarşi, uzun yıllardır süregelen hatâmızı yüzümüze vurmakta ve bize, artık uyanmamız gerektiğini ihtar eylemektedir. (YBA, s. 186)

Halbuki hiçbirinin onun değildi artık. (YBA, s. 196)

Ve bu câzibenin etrâfında dönerlerken de, artık batının değerleri ve ölçüleri fikriyatlarının, dolayısı ile de artık, karar ve icrâatlarının manivelasıdır. (YBA, s. 205)

Yeter artık sus... (YBA, s. 205)

Cennet memleketi cehenneme çevirmekten artık kurtulalım. (YBA, s. 221)

Vazgeç artık bu mukâyeselerden. (YBA, s. 221)

Artık başımız içeride, ayağımız dışarıda olan bir Anadolu kaldı. (YBA, s. 225)

Bugünkü Venedikli, artık şehirden elini ayağını çekmiş olan kontlardan, prenslerden, düklerden arta kalan zürriyet de değil. (YBA, s. 229)

Artık, günün birinde hakikat olabileceğini düşündüğüm, bu hayal dünyâsında idim. (YBA, s. 231)

Ne yazık ki artık bu ruh sefâleti içinde yetişen genç nesiller, bîçâreliklerinin farkında da değiller. (YBA, s. 232)

Sovyet Rusya'nın İkinci Dünya Muhârebesi sonunda, düşmanları ile, topsuz tüfeksiz savaşı artık bu. (YBA, s. 248)

Sicilya ise, Malta'ya sıçrayan Arap orduları için artık bir atlama taşıdır. (YBA, s. 262)

Bugün, artık keyfi yerinde bir batı dünyâsı yoktur. (YBA, s. 265)

Gökkubbe altına adâletii hür düşünceyi, içtimâî nizamı ve tek Allah inanişını getirmiş olan İslâm, artık bu topraklara ancak misafir olarak gelebiliyor. (YBA, s. 267)

Amma, sanki bir el, artık Sevil denen bu İspanya şehrinin, hatta bu Katolik ülkenin üstünden bir perde çekip, asırların arkasında kalmış târihi göstermek istiyor. (YBA, s. 268)

Her doğanın öldüğü, her başlayanın bittiği gibi, bu hikâye de sona ermişti artık... (YBA, s. 276)

Ekmek kapısı olan yabancı efendilerinin dilleri, görgüleri, inançları, âdetleri, zevkleri ve eğlenceleri ile haşır neşir olan bu gurbetzedeleri, ne çâre ki artık kimse diriltemez. (YBA, s. 281)

Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden ırak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Öğleye kadar: Öğleye kadar otelde mektuplarımı yazdım. (YBA, s. 27)

Öğleye kadar gene mektuplarımı yazdım. (YBA, s. 36)

Öğleye kadar, gelen mektuplara cevap yazdım. (YBA, s. 47)

Araba kullanmaktan bir hayli yorgun düşmüş olduğundan, öğleye kadar dinlendik. (YBA, s. 61)

Öğleye kadar ancak derleyip topladık. (YBA, s. 119)

Sévres kasabasından geçerken: Montparnasse'dan trene binip, Versailles'a doğru yol alarak Sévres kasabasından geçerken: "Mustafa, Sevr, Sevr" diye bağırmışım. (YBA, s. 28)

O an: Nasıl heyecanlanıp haykırmayayım ki o an, gözümün önüne, ak sakallı, kırmızı fesi ve uzun setresi ile elleri kavuşmuş, başı önünde, dürüst, terbiyeli, iffetli, mahçup ve çâresiz kalmış son Osmanlı sadrâzamı Tevfik Paşa gelmişti. (YBA, s. 28)

O hazin tabloyu Mustafa'ya anlatırken: Târihin çok iyi bilip tespit ettiği o hazin tabloyu Mustafa'ya anlatırken zavallı genç de, bu çileli devri bütün acılığı ile yaşamış olan kadını, teskin etmeye uğraşıyordu. (YBA, s. 29)

Biz içerde iken: Biz içerde iken yağmur çok şiddetlendi. (YBA, s. 29)

Bu saraylar yapılırken: Bu saraylar yapılırken, Fransa, Türk himâye ve yardımına can atan bir devlet idi ve Türklerle iyi geçinmek, bu memleket için, âdeta bir hayat-memat ehemmiyetinde bulunuyordu. (YBA, s. 29)

Versailles'ın goblen halılarını anlatırken: Memurlar, Versailles'ın goblen halılarını anlatırken, zavallılara âdeta acıdım. (YBA, s. 29)

Hafze Sultan'ın mücevherlerinden bahsederken: İngiltere'nin Türkiye Sefiri Lord Montague'nin eşi olan Madame Montague Hafze Sultan'ın mücevherlerinden bahsederken: “Hiçbir Avrupalı kraliçe, şu pâdişah karısının üstündeki mücevherin yarısına dahî mâlik değildir” der. (YBA, s. 30)

Bir zamanlar: Bir zamanlar, bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken, şimdi, beş on kuruş karşılığı, kapıda kesilen bir biletle, el kol sallayıp, gülüşe itişe dolaşmak, hangi devletin târihi, hangi devletin mâzîsi olursa olsun, içimi ezer ve bir çeşit üzüntü verir. (YBA, s. 30)

Bir zamanlar Akdeniz'de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarcık kalmış. (YBA, s. 59)

Bir zamanlar gladyatörlerin birbirlerine meydan okuduğu ve esirlerin vahşî hayvanlara parçalatıldığı, meşhur Arena. (YBA, s. 64)

Bir zamanlar Hindistan'dan Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli'de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Bir zamanlar Türk askerinin Belgrat'a yürüyüp havâle ettiği dağa giden yolun önündeki levhada “Avala” yazılı. (YBA, s. 84)

Bir zamanlar kütüphânemizde Servet-i Fünûn ciltleri vardı. (YBA, s. 115)

Bu yeşillik cenneti, kuruyup kalmış zavallı İstanbul'u, bir zamanlar dört bir yanı bahçe olan Osmanlının o taht şehrini acı acı düşündürdü. (YBA, s. 126)

Bir zamanlar İstanbul da böyle imiş. (YBA, s. 138)

Bir zaman Erdal'ın evini aradık. (YBA, s. 140)

Bir zamanlar Çin'den Orta Avrupa'ya kadar Türkçe konuşarak gitmek mümkündü. (YBA, s. 167)

Bir zamanlar otuz kırk bin akıncının ılgar edip doyumluklarla döndükleri Avrupa topraklarına, bugün Türk mileti, ednâ menfaatlar için koşuyor. (YBA, s. 202)

Bir zamanlar kapı kulları binleri aşan ve orta halli sayılanların dahi, sandıkları sepetleri cevâhirlerle dolu olan Türk soyu, bugün Almanya'nın iş hayâtını güçlendirme yolunda seferber. (YBA, s. 208)

Bir zamanlar da, Orta Asya'nın bir kısmı ile, Atlas Okyanusu'ndan Çin Seddi'ne, Endonezya'ya ve oradan da Akdeniz kıyıları ile Afrika'ya ve Pirene Dağları'na omuz vermiş İslâm medeniyeti, Endülüs asırlarında, bir başka şâhikaya erişmişti. (YBA, s. 262)

Evet, bir zamanlar saltanat ve hükümrânlıkla berâber, tevîdîn ve İslâm îmânının dünyâya sesini duyurduğu Endülüs topraklarında, haçın söz sâhibi oluşundan, şu an, ızdırıp duyanlar mevcut mu acaba? (YBA, s. 267)

Bir zamanlar, düşmana uyup kardeş kardeşe ve kıran kırana vuruşmuş olan İspanya, sanki o kavga ile bir milyon evlâdını kaybeden bu ülke değilmişçesine, şimdi sâkin, rahat ve yaptıklarına pişmanmış gibi çalışıyor, çalışıyor. (YBA, s. 270)

İklim o kadar latif ve hava öylesine tatlı idi ki, gece olmasına rağmen, bir zaman bahçede dolaştık. (YBA, s. 275)

Bir zamanlar ilmin, hünerin, sanatın, zarâfetin, refah, adâlet ve medeniyetin çiçeklendiği bu topraklarda, biz şu anda belki o hurma ağacından daha da garîbiz. (YBA, s. 286)

Bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken: Bir zamanlar, bu çatıların altına nice merâsim, nice teşrîfat ve müsâadelerle girilip, taçların, tahtların karşısında el bağlanıp saçak öpülürken, şimdi, beş on kuruş karşılığı, kapıda kesilen bir biletle, el kol sallayıp, gülüşe itişe dolaşmak, hangi devletin târihi, hangi devletin mâzîsi olursa olsun, içimi ezer ve bir çeşit üzüntü verir. (YBA, s. 30)

Dün gece: Mustafa ve Âgâh dün gece Madame Nicole Egg Simon'u telefonda aradıkları halde bulamadılar. (YBA, s. 30)

Saatlerce: Gittik Champs Elyées'de bir kahvehâneye girip saatlerce sohbet ettik. (YBA, s. 31)

Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken de, en kısısı yüz metre, en uzununu bir kilometre olan tüneller başladı ve adetleri yirmiyi geçen bu tüneller saatlerce devam etti. (YBA, s. 61)

Öğleden evvel: Öğleden evvel Turizm Bürosu müdürü Mukadder Sezgin Bey’e, hem bir vatandaş sıfatı, hem de Nâdîde’nin sergisi ile yakından alâkalanmış bulunması yüzünden, teşekkür zımnında, bir nezâket ziyâreti yaptık. (YBA, s. 31)

Öğleden evvel, Vatikan’ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla içeri girdik. (YBA, s. 65)

Öğleden evvel de, dört tarafı ile şehre bakan çok yüksek bir tepeye oturmuş heybetli ve azametli Helburn Şatosu’na gittik. (YBA, s. 80)

Öğleden evvel bu şirin kasabadan ayrılıp, Hollanda’ya doğru yola çıkacağız. (YBA, s. 113)

Öğleden evvel Versailles’e gittik. (YBA, s. 133)

Öğleden evvel hep berâber Vincennes Hayvanat Bahçesi’ne gittik. (YBA, s. 138)

Öğleden evvel Cenevre’ye gittik. (YBA, s. 174)

Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

Ayak üstü resim yapıp satan bohem sanatkârlar arasında bir müddet dolaştıktan sonra: Öğleden sonra da, İnci ile Pigalle’e gittik ve Funiculaire ile Sacré-Coeur’ün o dik yokuşunu çıkıp Montmartre’a geldik ve ayak üstü resim yapıp satan bohem sanatkârlar arasında bir müddet dolaştıktan sonra bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 31)

Hz. Mevlânâ’dan tercümeler yaparken: Esâsen kendisi de Hz. Mevlânâ’dan tercümeler yaparken, kütlelerin selâmetini, İslâmiyette görerek resmen ihtidâ etmiş. (YBA, s. 31)

Her sene: Bu arada, üzüntü duyduğu bir meseleden, 1954’den beri, Konya’da her sene tekrarlanan Şeb-i Arus merâsimlerinden söz açtı. (YBA, s. 31)

Hele Selçuk kasabasında her sene tekrarlanan eski Roma âdet ve sefâhatleri, idârecilerimizi, birer soytarı gibi, Romalı kıyafeti ile bütün dünyâya, kendi kendilerini teşhir etmek gafletine bile düşürdü. (YBA, s. 89)

Her sene tekrarlanan Mozart Festivali yüzünden, şehirde bir insan seli akıyor. (YBA, s. 105)

Meğer bu hazırlıklar, Hz. İsa'nın göğe çıkma yortusunu tes'îd şenliği içinmiş ve çiçekçiler federasyonu da, her sene ve bilâ-ücret bu vazîfeyi yaparmış. (YBA, s. 117)

Katalogda da, bir metre on santim yana yattığı ve her sene sekiz milim daha eğildiği yazılı idi. (YBA, s. 178)

Bu çirkinlik ve ayıbın önüne geçilmesi gerektiğini söylediğinde: Öyle ki: “Kur'an-ı Kerîm okunurken, halkın koka kola içmesi, saygısız tavırları, lâubâli konuşmaları elem verici...” dedi ve alâkalılara, gereken îkazı yaparak bu çirkinlik ve ayıbın önüne geçilmesi gerektiğini söylediğinde, aldığı cevap: Ne yapalım?” (YBA, s. 32)

Eva de Vitray, Müslüman olduktan sonra, bir gece: Eva de Vitray, Müslüman olduktan sonra, bir gece rüyâsında kendi mezarını görüyor. (YBA, s. 32)

Uyandığı zaman: Uyandığı zaman bu rüyâdan bir şey anlamıyor. (YBA, s. 32)

Galata Mevlevîhânesi'ni ziyâret ettiğinde, kabir taşlarının verev yazılmış olduğunu görünce: Galata Mevlevîhânesi'ni ziyâret ettiğinde, kabir taşlarının verev yazılmış olduğunu görünce, rüyâsının sâdık olduğunu anlıyor. (YBA, s. 33)

Kendisinin Müslüman olduğunu öğrenince: Kendisinin Müslüman olduğunu öğrenince de ne isim almak istediğini soruyorlar.” (YBA, s. 33)

Havvâ olsun! deyiverince: Meclisin bir ileri geleni: Havvâ olsun! deyiverince de, mezar taşında yazılı olan isim de gerçekleşmiş oluyor. (YBA, s. 33)

Bu sene İstanbul'u ziyâret ettiği sırada: Bir de Türkler lehine hayrete düşmüş olduğu bir vak'a anlattı: Bu sene İstanbul'u ziyâret ettiği sırada, bir Türk dostu ile Eyüp Sultan'a gidiyorlar. (YBA, s. 33)

Nihâyet duyduklarının doğruluğuna kanâat getirince: Nihâyet duyduklarının doğruluğuna kanâat getirince de, müşterilerinin bir saatten fazla süren namaz ve ziyâretini bekleyip, tekrar arabasına alarak istedikleri yere götürdüğünde, kat'iyen para kabul etmiyor. (YBA, s. 33)

İstedikleri yere götürdüğünde: Nihâyet duyduklarının doğruluğuna kanâat getirince de, müşterilerinin bir saatten fazla süren namaz ve ziyâretini bekleyip, tekrar arabasına alarak istedikleri yere götürdüğünde, kat'iyen para kabul etmiyor. (YBA, s. 33)

Çeşitli diplomat iltifâtından sonra: Sefîr, çeşitli diplomat iltifâtından sonra da, daha teferruatlı noktalar üstünde dikkatle durdu. (YBA, s. 34)

Eğitim meselesine temas ettiğinde: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan

bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra: Sofrada söz, eğitim meselesine temas ettiğinde ise, çocuğa, daha ilk mektep sıralarından başlayarak millî bir terbiye verilmesi lüzûmundan bahsettiğim zaman, Mithat Fenmen: “Amma veriliyor.” dedikten sonra, iddiasını da şöyle ispat etmek istedi. (YBA, s. 34)

Yatarken: Yatarken çocuğuna İngilizce duâ okutmuş. (YBA, s. 34)

Çocuk mektebe başlayınca: Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: “ Bak, kızın sana ne söyleyecek” demiş ve çocuk da: “ Ben bir Türk’üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!” demiş. (YBA, s. 34)

Bir gün: Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: “ Bak, kızın sana ne söyleyecek” demiş ve çocuk da: “ Ben bir Türk’üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!” demiş. (YBA, s. 34)

Bir gün Fahrettin Kovancı ismindeki bir genç ile görüşüyordum. (YBA, s. 85)

Moskof’un insan tabiatına çelme takıp dirsek vuran rejimi de, elbette bir gün sona erecek. (YBA, s. 165)

Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek:“Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüznle söylediği sözü, o Zaman Zarfı anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlemin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

Ne bilinir, bakarsınız bir gün, zemîni, zamânı uygun bulup yeniden, o gizlendiği yerin altından, kayaları, çamurları delip tekrar ırmak olur, çay olur, nehir olur ve eski mecrâsında, gürül gürül akmaya başlar. (YBA, s. 262)

Ne ki, bu harâretli ilim, irfan ve sanat asırlarının da bir gün sonu gelerek, Sicilya, 1091 yıllarında, Müslümanların ellerinden çıkmıştır. (YBA, s. 263)

Sözümüzü, Türk mîzah târihinin büyük ismi Nasreddin Hoca’nın bir fıkrası ile bitirmek istiyorum: şöyle ki, bir gün, Hoca’nın canı helva istemiş. Fakat parası yok ki

helva yapacak lüzumlu malzemeyi tedârik etsin. Düşünceli düşünceli bakkalın yolunu tutmuş ve adama: Bu yağ senin mi? diye sormuş. Cevap. Evet. Ya bu şeker, bu un? Onlar da benim... karşılığını alınca: Öyle ise neden helva yapıp yemiyorsun? demiş. (YBA, s. 296)

Sonra İstanbul'daki yeni açılan Kültür Sarayı'ndan bahsedilirken: Sonra İstanbul'daki yeni açılan Kültür Sarayı'ndan bahsedilirken de: “Neden saray? Niçin böyle eski bir ismi kullanmışlar?” demez mi? (YBA, s. 34)

Bir an evvel: Yorulmuştum, bir an evvel kalkmak istiyordum. (YBA, s. 36)

Ertesi gün Selânik'e hareket edeceğimiz için bir an evvel, Hasan Bilâlî'yi görmek istiyorduk. (YBA, s. 154)

Bir an evvel memlekete dönmeyi çok istiyordum. (YBA, s. 186)

Otele gelinceye kadar: Esâsen dün Champs Elysées'den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirâhat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

Mektup işi bittikten sonra: Mektup işi bittikten sonra, okumakta olduğum kitabı elime aldım. (YBA, s. 36)

Asırlarca: İşte, el ele vermiş devletle millet, yükseliş, büyüme ve beşeriyeti hidâyete ulaştıran îlâ-yı kelimetullâhı âdetâ bir Elest ahdi, yüreklerde yatan bir arslan kabul ederek, bu ulvî heyecan ve inançla da, olmazları oldurmuş, fütûhâtı, medeniyeti, kültürü, sanatı, sanâyii, iktisat ve ticâreti ile asırlarca dünyâyâ parmak ısırtmıştı. (YBA, s. 37)

Yalnız kelimelerimizle değil, örf, âdet ve kültürümüzle de Balkanlar'a taht kurmuş, asırlarca orda yaşamışız. (YBA, s. 84)

Fakat bu turistik politika ile geçen sene 21 milyon seyyâhı ayağına getiren Yugoslavya, asırlarca patronajı altında kaldığı Türkleri taklit yollu özentilere teşebbüs etmiyor. (YBA, s. 88)

Halbuki bir Yahûdi, içinde asırlarca yaşadığı ve üstelik dilini de ana lisânı gibi kullandığı herhangi bir memlekette, yüzlerce yıl kaldığı halde, zerrece Yahûdiliğinden kaybetmiyor. (YBA, s. 136)

Kilise, asırlarca devam etmiş olan Ortaçağ saltanatından mahrum bulunmakla berâber, hâlâ nüfuzlu, hâlâ cemiyete dış geçirebilmekte. (YBA, s. 207)

Devletin başı semâlarda olduğu devirlerde: Devletin başı semâlarda olduğu devirlerde her müessese gibi, ticâret şebekesi de, kıl kadar aksaklık Gösterme Zarfiden işlemekte bulunuyordu. (YBA, s. 37)

Tanzîmat'tan evvel: İşte, Tanzîmat'tan evvel, dış ticâret merkezlerinde Türk'e karşı gösterilen îtimat sonsuzdu. (YBA, s. 37)

Kânun vâzı Müslim ve gayrimüslim teb'aya müsâvî şartlar tanırken: Gülhâne Hattı'nın işâret eylediği hukuk anlayışına gelince, kânun vâzı Müslim ve gayrimüslim teb'aya müsâvî şartlar tanırken, ne yazık ki bu hüküm, tatbıkatta Türklerin aleyhinde tecellî etmiştir. (YBA, s. 39)

Türk ticâret ve sanâyii ayakta kaldıkça: Kapitalist Avrupa, Türk ticâret ve sanâyii ayakta kaldıkça, kendi mâmullerini oluk oluk, hudutlarımızdan içeri nasıl sokabilirdi? (YBA, s. 39)

Daha cemiyete yayılmadan: Ne hazin ki, daha cemiyete yayılmadan, yabancı etiketli malın alıcısı devlet oluyordu . (YBA, s. 40)

Yeniçeri'nin üniforması tamâmiyle yerli kumaştan dikilirken: Meselâ, Ocağın lağvına kadar, Yeniçeri'nin üniforması tamâmiyle yerli kumaştan dikilirken, Nizâm-ı Cedîd askerinin kıyâfeti, düğmesine kadar Avrupa malından yapılıyordu. (YBA, s. 40)

Ticâret odası'nın bu isâbetli îkazından sonra: Ticâret odası'nın bu isâbetli îkazından sonra, aynı kaynağın verdiği şu mâlûmat da, nereden nereye gelmiş olduğumuzu göstermesi bakımından mühim olduğu kadar da hazindir. (YBA, s. 40)

XVII. ve XVIII asırlarda: Türkiye Tâciri ünvânı, XVII. ve XVIII asırlarda Sity'de pek mûteberdi. (YBA, s. 40)

Bu bahâ biçilmez değerleri bir pula harcarken: Ya bu bahâ biçilmez değerleri bir pula harcarken, değış tokuş ederek tâlip olduğumuz kıymetlerin, Türk'ü gelmişinden geçmişinden edecek katı bir maddecilik olduğunu biliyor muyduk? (YBA, s. 41)

Bu yabancı köklerden meydana getirilmiş ilâcın üstündeki şeker tabakası sıyrıldıktan sonra: Memleket fikriyat ve hayâtına şâmil tesîrleri, başlangıçta pek hissedilemedi ise de, bu yabancı köklerden meydana getirilmiş ilâcın üstündeki şeker tabakası sıyrıldıktan sonra, şifâ vâdeden adına benzemeyen bir uyuşturucu ve sömürücü tadı olduğu meydana çıktı. (YBA, s. 41)

O gün bu gün: İşte, Türk evlâdı, o gün bu gün, gelmişle gelecek arasına gerilmiş, uçurumuz kenarında, uyuşuk şahsiyeti ile âdeta afyonludur. (YBA, s. 41)

Bütün bu netîcelere râzı olurken: Tanzîmat, bütün bu netîcelere râzı olurken, batının materyalizmden hız alan teknik üstünlüğüne, bu madde zaferlerine rağbet edeceği yerde, fikir ve fantezisi ağına düştü. (YBA, s. 42)

Son nefesinden evvel: Mûsikîye gelince, ölüm hastasının, son nefesinden evvel gösterdiği canlılık alâmetine benzer bir parlayışla o da gözlerini kapamaya hazırlanıyordu. (YBA, s. 42)

Asırlar boyu: Amma, neden, yaşama tercihini bir Türk-İslâm sentezinin, asırlar boyu tecrübe edilmiş ve başarıya ulaşmış çerçevesi içinde yapmamıştık? (YBA, s. 43)

Bahâ biçilmez bir târîh hazînesi üstünde oturan Türk evlâdının, asırlar boyu üst üste yığılıp tabakalaşmış o millî hazînenin kapılarını açıp, düşmanın yağma etmesine zemin hazırlaması ne hazin ve ne acı... (YBA, s. 248)

Burada, şu basıp geçtiğimiz topraklar üstünde, şu sokaklarda asırlar boyu, kim bilir kimler gezip dolaşmış, bu ülkede kimler doğmuş, kimler büyümüş, mekteplerde, medreselerde kimler dirsek çürütmüş?.. (YBA, s. 255)

İşte bu azılı kuvvet, asırlar boyu karşısında aşağılık duyup kıskandığı İslâm âlemini, evvelâ kuşatarak taarruz etti. (YBA, s. 265)

Zaman zaman: Ne çâre ki batı afyonu ile uyuşup kalmış Türk münevveri, zaman zaman gözlerini ovuşturup uyanmaya çalıştığı halde, bir türlü kendine gelemiyordu. (YBA, s. 43)

Zaman zaman da işte, karşıma târîh çıkar, toprak altındaki cedlerim çıkar. (YBA, s. 43)

Hatta, zaman zaman ürkütücü bir vahşete bürünüyor. (YBA, s. 148)

Hava, serinden de fazla, âdeta soğuktu ve zaman zaman âdeta bulutlar sarkıyor ve yağmur yağıyordu. (YBA, s. 174)

Hele, yol boyu devam eden ağaçlar, zaman zaman tünelden geçtiğimizi zannettirecek kadar sıkı. (YBA, s. 217)

Tez zamanda: Belki bundan sonra, evet belki de tez zamanda, şevki kılıcını, kınından çıkararak, ilk iş, kendi kendisini fethedip, derinlerde yatan gayesine ulaşacaktır. (YBA, s. 43)

Esâret bağlarını çözmeden: Esâret bağlarını çözmeden, kim âzat olabilmiş; âzatlığa vurmadan da, kim emîrlik tahtına oturabilmiştir? (YBA, s. 43)

1400 sene evvel: 1400 sene evvel, bir elinde Hak kelâmı ötekinde kılıç, ümmetine yol gösteren Nebî, bu ikiz kardeşi birbirinden ayırmamış. (YBA, s. 44)

Mâzî bereketlerimiz ve sanat şâheserlerimiz bakımsız, harap, tûrap olup giderken: Mâzî bereketlerimiz ve sanat şâheserlerimiz bakımsız, harap, tûrap olup giderken, Türkiye coğrafyasında ancak taş toprak yığını halinde kalmış Roma ve Bizans artıkları ile öğünüyor, eli günü onlarla avlanmayı bir mârifet sayacak kadar, küçülmüş bulunuyoruz. (YBA, s. 45)

Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlarlarken: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlarlarken, geçen sene Türkiye'den Fransa'ya gelip, Orly Havameydanı'na indiğinde, kendi kendine: “Burada işim ne?” (YBA, s. 46)

Geçen sene: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlarlarken, geçen sene Türkiye'den Fransa'ya gelip, Orly Havameydanı'na indiğinde, kendi kendine: “Burada işim ne?” (YBA, s. 46)

Fakat bu turistik politika ile geçen sene 21 milyon seyyâhı ayağına getiren Yugoslavya, asırlarca patronajı altında kaldığı Türkleri taklit yollu özentilere teşebbüs etmiyor. (YBA, s. 88)

Bu asil Arnavut kadını geçen sene, bir gece vakti bize gelmiş ve kendisini Eva de Vitray'ın gönderdiğini söylemiş, biz de elimizden gelen ikramda kusur etmemeye gayret etmiştik. (YBA, s. 156)

Geçen sene, Yunan gümrüğü, bundan beter hareket etmiş, bütün eşyâlarımız, kaldırımların üstüne serilmiş ve tam iki saat çile çektikten sonra ancak yolumuza devam edebilmiştik. (YBA, s. 183)

Orly Havameydanı'na indiğinde: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlarlarken, geçen sene Türkiye'den Fransa'ya gelip, Orly Havameydanı'na indiğinde, kendi kendine: “Burada işim ne?” (YBA, s. 46)

Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?.. dediğini anlatırken: Bir ara, asıl vatanının, şu doğup büyüdüğü ve el'an da içinde yaşamakta bulunduğu memleket olmayıp, Müslüman şark olduğunu tekrarlarlarken, geçen

sene Türkiye’den Fransa’ya gelip, Orly Havameydanı’na indiğinde, kendi kendine: “Burada işim ne? Ne hâlimden bir anlayanım ne de yakın bir dindaşım var?.. “ dediğini anlatırken, biri doktor, diğeri avukat iki oğluna rağmen, derin bir yalnızlık ve gariplik duygusu ile, âdeta ağlamaklı idi. (YBA, s. 46)

Bu sene: Yalnız bu sene hacca gitmeyi çok istiyor. (YBA, s. 47)

Sıra, çok sevdiği tûtîsine gelince: Sıra, çok sevdiği tûtîsine gelince efendisinin suâline, kafesinden seslenen kuş: “ Ormanlarda daldan dala uçan hemcinslerime benden selâm söyle, başka şey istemem” der. (YBA, s. 48)

İşlerini tamamlayıp memleketine dönmeden: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Kendi kuşunun selâmını söyleyince: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Hemen: Tâcir, işlerini tamamlayıp memleketine dönmeden, tûtîsinin de arzusunu yerine getirmek üzere ormana gider ve ilk rastgeldiği tûtîye, kendi kuşunun selâmını söyleyince, tûtî hemen oracıkta cansız, yere düşüverir. (YBA, s. 48)

Fransa’nın politik, iktisâdî ve hatta içtimâî kaderi Yahûdilerin elinde olduğu için, hemen Moşe Dayan’ın heykelini, koskoca bir İsrâil bayrağı ile en göz önüne koyuvermişler. (YBA, s. 49)

Etraf kalabalık olduğundan hemen benzinciler yangın söndürme pompalarını ateşe doğru çevirdiler. (YBA, s. 70)

Söz dinleyen Özcancığım, kalktı ve tanışmaya yol açacak birkaç söz söyledi, hemen döndüler ve alâkadar olarak: “Az sonra biz de kalkacağız, size yol gösterelim.” dediler. (YBA, s. 117)

Sabah kahvaltısından sonra, otel ile alâkamızı keserek, Winterthur’da geceleme için Berrin Hanım’ın oğluna telefon edip bir yer ayırtmasını ricâ ettik ve hemen Kollbrunn’a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 141)

Burada bir Türk’e rastlamak hemen de muhal. (YBA, s. 150)

Bu arada yakınımızda birbiri ile konuşan gruptan kırk yaşlarında bir başkası da gelerek hemen söze karıştı. (YBA, s. 240)

İşte, bu çorak ve kıraç fikir ve duygu toprağının adamları da, kendi tarlalarından kolayca sökülüp, dikildikleri zeminde hemen kök salıp meyve ve mahsullerini bu yabancı ülkenin insanlarına veriyorlar. (YBA, s. 281)

Memleketine döndüğünde, onların tûtîsine anlattığı zaman: Memleketine döndüğünde, onların tûtîsine anlattığı zaman o da, kafesinin içine cansız düşüvermez mi? (YBA, s. 48)

Hayli yorulduktan sonra: Hayli yorulduktan sonra büyük gölün kenarında dinlenerek Champs Elysées'ye gelip bir kahvehânede çayımızı içtik. (YBA, s. 49)

Otelde yemek yedikten sonra: Mustafa ile otelde yemek yedikten sonra gece on bire kadar sohbet ettik. (YBA, s. 49)

Gece on bire kadar: Mustafa ile otel de yemek yedikten sonra gece on bire kadar sohbet ettik. (YBA, s. 49)

Daha evvel: Kraliçe, daha evvel Sultan Aziz'in Paris seyâhatini îade maksadiyle İstanbul'a gelmiş ve bu ziyâret, çok büyük tezâhürlere vesîle olmuş, İstanbul'dan da Mısır'a gitmişti. (YBA, s. 50)

Daha evvel Mukadder Bey, bana telefon ederek, gazeteci kartım olup olmadığını sordu, varsa, gazetecilerin ücretsiz misâfir edildiğini söyledi. (YBA, s. 56)

Amma daha evvel Kollbrunn'a gidip Berrin Hanım'ı göreceğiz. (YBA, s. 75)

Daha evvel Rûhî Şar'ı aradık, bulamayınca haber bıraktık. (YBA, s. 112)

Daha evvel Peter, Mustafa ve ben, St. Georges Hastahânesi'ne gidip korseyi aldık. (YBA, s. 127)

Ağabeyimle İsmet Bey daha evvel nehrin yamacında oturmuş, batmak üzere olan güneşle suların cilveleşmesine hayranlıkla bakıyorlardı. (YBA, s. 164)

Nâdîde, daha evvel seyâhate çıkmış olduğundan, bizim için yer ayırttığı Karlstor Oteli'ne indik. (YBA, s. 170)

Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken: Mısırlı doktorun ifâdesine göre, Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken, Halîfe Rûmî'lerin bu sûretle İslâm dünyâsına kolayca sızabilecekleri düşüncesiyle bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: “İşte, İngilizlerde bizi bu kanal vâsıtası ile ele geçirdiler” demiş. (YBA, s. 50)

Bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: Mısırlı doktorun ifâdesine göre, Hulefâ-i Râşidîn zamânında Kızıldeniz ile Nil arasında bir kanal açmak talebi konuşulurken, Halîfe Rûmî'lerin bu sûretle İslâm dünyâsına kolayca sızabilecekleri düşüncesiyle bu teşebbüse mâni olduğunu söyledikten sonra: “İşte, İngilizlerde bizi bu kanal vâsıtası ile ele geçirdiler” demiş. (YBA, s. 50)

1524'de: Portekizlilerin Hindistan ve Malaka sâhillerini elde etmeleri netîcesinde, bu ticâret ve servetin, Afrika'yı dolaşarak doğrudan doğruya Avrupa'ya gitmekte olduğunu, bunun âkıbetin de, İslâm âlemi, bilhassa Mısır ticâreti için vahim olacağını, Osmanlı bahriyelisi Süleyman Reis, 1524'de Mısır'ı ziyâret eden Sadrâzam İbrâhim Paşa'ya verdiği raporda güzelce anlatmış ve bunun için de, bir proje takdim etmişti. (YBA, s. 51)

Sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince: Netâyicü'l-Vükûât ise, Sultan Selim'in Süveyş'de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan'a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir alan Timur'un oğulları ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zaman zarfında nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı'nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş'i Akdeniz'e îsâl eder ve Bahr-i Hindistan'a giderim!” buyurmuştur, diyerek Yavuz Sultan Selîm'in ahvâl-i âlemi ne derece vâkıf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler. (YBA, s. 51)

Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince: Netâyicü'l-Vükûât ise, Sultan Selim'in Süveyş'de kanal açmak fikrini taşıdığını ve Hindistan'a sefere edip Yıldırım Bâyezidi esir alan Timur'un oğulları ile hesaplaşarak sülâlesine sürülmüş bu lekeyi silmek istediğini söyleyince, vezîri aradan geçen yüz sene gibi bir zaman zarfında nice fütûhat ile zâten bu hâtıranın kaybolmuş bulunduğunu ve hem de Hindistan Seferinin uzaklık dolayısıyla çok müşkil olduğunu da ilâve edince pâdişah, Süveyş Kanalı'nın bugünkü mevkiini işâret ederek: “Oradan Bahr-ı Süveyş'i Akdeniz'e îsâl eder ve Bahr-i Hindistan'a giderim!” buyurmuştur, diyerek Yavuz Sultan Selîm'in ahvâl-i âlemi ne derece vâkıf ve ileri görüşlü olduğunu ilâve eyler. (YBA, s. 51)

Müzeden sonra: Müzeden sonra Venedik harîtası almak üzere Opera tarafına gittik ve Cafe de la Paix'de oturduk. (YBA, s. 51)

Biz içeride iken: Biz içeride iken gene şiddetli bir sağanak boşaldı. (YBA, s. 52)

Hava biraz durulunca: Hava biraz durulunca da, çıkıp otobüse bindik. (YBA, s. 52)

Biraz sonra: Biraz sonra, uzaktan Eyfel Parlamento ve Birleşmiş Milletler binâlarının üstüne gözlerini açmış olan Concorde Meydanı'na geldik. (YBA, s. 52)

Biraz sonra, hiç bitmeyecek sanılan karlı dağlar başladı ve hostes, Mont Blanc'dan geçtiğimizi haber verdi. (YBA, s. 58)

Şu yirmi gün zarfında: Şu yirmi gün zarfında muhâtap olduğum nezâket, zarâfet ve kibarlıkları ile sevgilerini Allah unutturmasın. (YBA, s. 52)

Hemen her gün: Fakat Cangüzel, bir büyük insan talâkati ile, akıl almaz derecede dil döküp beni, “Bizim bahçemiz” dediği, ve evlerinin çok yakınında olduğu için hemen her gün gittikleri Butte Chaumont Parkı'na davet etti. (YBA, s. 52)

Boulevard Carpus'u geçip Madeleine Kilisesi önüne gelince: Boulevard Carpus'u geçip Madeleine Kilisesi önüne gelince bir hayli durduk. (YBA, s. 52)

Dönüşte tekrar: Dönüşte tekrar Âgâh'lara gittik ve otele avdette ise, Yugoslavya'dan bir telgraf bulduk. (YBA, s. 54)

Pazar günü yâni ayın yedisinde: Pazar günü yâni ayın yedisinde buluşmamız için, Ağabeyimle İlhan, Venedik'de randevu vermişlerdi. (YBA, s. 54)

Rozetini, yakasının altından üstüne çıkardığı gün: Zengin fakir, yok yoksul, baş üstünde ayak altında herkes, işini gücünü, geçmişini geleceğini, hülâsa şahsî menfaat endişelerini bir kenara itip, kim ne derse desin, doğru bildiğine doğru, eğri bildiğine eğri diyebilmek celâdet ve kahramanlığını gösterip rozetini, yakasının altından üstüne çıkardığı gün, cemiyet, tek yüzlü kahramanların eline geçecek ve böylece de memleket o seciyeli vatan evlâtlarının elleriyle selâmet yoluna girecektir. (YBA, s. 55)

Âgâh gittiği zaman: Âgâh gittiği zaman: “Biz hanımefendiye hiç bir şey yapamadık. Büro olarak, lüzum gördüğümüz kimseyi ister tayyâre, ister trenle göndermek salâhiyetimiz vardır.” demiş. (YBA, s. 56)

Saat sekize kadar: Mustafa ile Champs Elysées'deki bir kahvehânede Âgâh'ı bekledik, geldi ve saat sekize kadar sohbet ettik. (YBA, s. 56)

Biraz dolaştıktan sonra: Biraz dolaştıktan sonra bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 56)

Büyük mes'ûliyetler yüklendiğin gün: Büyük mes'ûliyetler yüklendiğin gün, dünyânın hiçbir kuvveti prensiplerinden fedâkârlık yaptırmamasın. (YBA, s. 56)

Sonunda: Sonunda söz, dünyâda ve Türkiye’deki misyoner faâliyetlerine geçmişti. (YBA, s. 57)

Onun için, devletin maddî yapısına hücum ederek ticâretini, sanâyiini ele geçirip istediği gediği açtı ve bu çatlaktan sızarak sonunda da, güçsüz kalmış mâneviyat kalesini çiğneyerek, fikriyâtına da el koymayı başardı. (YBA, s. 137)

Otel bulmakta bir hayli müşkülât çektikse de, sonunda, Steinlechner isimli, bir tarafı cadde diğer tarafı nehir ve önünde bir de cennet gibi bir bahçesi olan çok temiz güzel bir otele yerleştik. (YBA, s. 169)

Yâ Râbbî, bütün bu topraklara karış karış nasıl da damgamızı vurmuş ve sonunda çekilip gitmişiz! (YBA, s. 189)

Müslüman îmânı, Türk gücü ile birleşerek bütün bu cennet toprakları zaptetmiş, şehirleri yeni baştan kurmuş, sanat şâheserleri ile bezemiş ve sonunda işte, nâmahremlere bırakıp çekilmiş. (YBA, s. 193)

1914-1918 Harbi, Avusturya’ya da, uzun yıllar kur yapıp elde etmeye çalıştığı ve sonunda da, elde ettiği bu topraklardan söküp, Yugoslavya’ya mal ediverdi. (YBA, s. 196)

Sonunda istediğin dünya, bu beşerî-ilâhî medeniyetin, Osmanlı kisvesi altında, tâ Orta Avrupa’ya kadar kol atışına şâhit olmuştur. (YBA, s. 263)

Sonunda misâfirleri iki yüz kişilik yemek salonuna dâvet ettiler. (YBA, s. 272)

Şimdiye kadar: Sonra: “Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm’ın uluğunu bularak da Müslüman oldum” dedi. (YBA, s. 57)

Nihâyet giderken: Nihâyet giderken: “Senin çocuğun olacak yaşta değilimi fakat gittiğin için o derece mahzûnum ki kendimi yetim hissediyorum” dedi. (YBA, s. 58)

On ikiye doğru: Tayyâre on ikiye doğru hareket etti. (YBA, s. 58)

Bir buçuk saat sonra: Bir buçuk saat sonra Venedik Havameydanı’na indik. (YBA, s. 58)

Kendimi motörde bulduğum zaman: Kendimi motörde bulduğum zaman Allah’ıma şükrettim. (YBA, s. 58)

Biraz dinlendikten sonra: Biraz dinlendikten sonra, Venedik’in daracık ve karanlık sokaklarında bir hayli dolaştık. (YBA, s. 59)

Akşama kadar: Akşama kadar şehri gezdik. (YBA, s. 59)

Akşama kadar bir yere çıkamadık. (YBA, s. 119)

Fakat akşama kadar da bu kasıtlı küstahlığın tesîri üstümüzden silinmedi. (YBA, s. 183)

Gondolları gördükçe: Gondolları gördükçe gülesim geldi. (YBA, s. 59)

Gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra: Bir zamanlar Akdeniz’de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarcık kalmış.” (YBA, s. 59)

Sabahın beş buçuğuna kadar: Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Yirmi kilometre kadar gittikten sonra: Sabahleyin yola çıktık ve yirmi kilometre kadar gittikten sonra, İlhan Ayverdi, arabanın motöründe bâzı nâhoş sesler duyduğunu söylediği halde yolumuza devam etmekten başka çâre bulamadık. (YBA, s. 60)

Padova’dan sonra: Padova’dan sonra, mâmur ve bakımlı kasabaları geçerek Rovigo’ya oradan da Ferrara’ya geldik. (YBA, s. 60)

Antalya surlarını yıkıp yerle yeksan edecek bir şüursuzluk gösterirken: Biz, Antalya surlarını yıkıp yerle yeksan edecek bir şüursuzluk gösterirken, onlar, eskinin şahitliğini yapan tek taşı bile muhâfaza etmişler. (YBA, s. 61)

Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken: Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken de, en kısası yüz metre, en uzununu bir kilometre olan tüneller başladı ve adetleri yirmiyi geçen bu tüneller saatlerce devam etti. (YBA, s. 61)

Gece on ikide: Yolda bir kahve içip yolumuza devam ettik ve gece on ikide Roma’ya geldik. (YBA, s. 61)

Otel ararken: Otel ararken, birisi karşımıza çıkarak bizi Monte Carlo pansiyonuna götürdü. (YBA, s. 61)

Ertesi gün: Fakat ertesi gün oradan ayrılıp Palestro Caddesi’ndeki Sivigliya Oteli’ne geldik. (YBA, s. 61)

Ertesi gün Peşte’ye hareket etmek üzere Patrica Oteli’ne yerleştik. (YBA, s. 101)

Ertesi gün İngiltere’ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende’i tercih etmemizi, Calais’ye gitmek için, karayolunun hem bozuk, hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Ertesi gün, Peter, bize Arama Oteli’ni buldu. (YBA, s. 124)

Zamandan kazanmak için Milano'ya uğramadan Zürich'e gidip Erdal'ı bulmak ve bizim için tuttuğu otele yerleşip ertesi gün de Berrin Hanım'a gitmeyi kararladık. (YBA, s. 139)

Ertesi gün Selânik'e hareket edeceğimiz için bir an evvel, Hasan Bilâlî'yi görmek istiyorduk. (YBA, s. 154)

Ertesi gün şehri dolaştık. (YBA, s. 228)

Sinan geceyi pek rahatsız bir yerde geçirdiği için ertesi gün şehir merkezinde Negresco ismindeki gayet temiz ve rahat bir başka otele geçtik. (YBA, s. 277)

O kovuğun önünden geçerken: Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Gece yarısı: Çok değil, 27 Mayıs'ın İstanbul Vâlisi Refik Tulga, Şehzâdebaşı Câmîi'nin dış avlusunda yatan Helvacı Baba'nın türbesini buldozerlere yıktırmış, gece yarısı da kabri açtırıp kemikleri taşıtmış ve boş kalan mezarın başına da nöbetçi dikerek, ziyâretçilerin yaklaşmalarını yasak etmişti. (YBA, s. 62)

Kanı canı çekilip, zaafa uğradı mı: Amma, bir milletin îman hayâtı, kanı canı çekilip, zaafa uğradı mı, bu terslik, sârî hastalıklar gibi, kütlelerin milli birlik ve hamâset huygusuna da sıçrayıp zaafa düşürmekten geri kalmaz. (YBA, s. 62)

İstanbul'un fethinden sonra: İstanbul'un fethinden sonra yapılmış ilk hamamlardan biri olan bu hamam, acaba neden bir "Temizlik Müzesi" yapılmaz? (YBA, s. 63)

Gelip geçerken: Ancak, önünden bütün bir Roma'nın ve binlerce seyyâhın gelip geçerken görebileceği çok geniş bir duvara, gayet cesim dört adet taştan harîta hakkedilmiş. (YBA, s. 63)

Mîlât'tan sekiz asır evvel: Birinci, Mîlât'tan sekiz asır evvel, henüz çekirdek hâlinde bulunan Roma'yı gösteriyor. (YBA, s. 63)

Mîlât'tan 146 sene evvel: İkinci, gene Mîlât'tan 146 sene evvel, İtalya yarımadasına yayılmaya başlayan Roma İmparatorluk hudutlarını gösteriyor. (YBA, s. 63)

Mîlât'tan sonra: Üçüncü, Mîlât'tan sonra, Asya ve Avrupa'ya kol atan İmparator Augustos devrinin haşmetli ülkesini gösteriyor. (YBA, s. 63)

Dünya dünya olalı beri: Sevgi ve îmandan gayrı hiçbir kuvvetiğin söndüremediği insan kîni, dünya dünya olalı beri türlü şekil ve sûretlerde zulüm ve vahşeti kendine zevk eylemiş. (YBA, s. 64)

Saint Angelo Kalesi yapılmadan evvel: Aslında Saint Angelo Kalesi yapılmadan evvel, yerinde, Roma İmparatorlarından Hadrianus'un mezarı varmış. (YBA, s. 64)

Zamanla: Fakat zamanlaüstüne kat kat ve çok ustalıkla bir askerî binâ ilâve edilerek, bu ihtişamlı hâli almış. (YBA, s. 65)

Eskiden: Eskiden, Tiber Nehri'ne uzanan bir de köprüsü varmış. (YBA, s. 65)

Eskidenkalma tek taşın dahi üstüne titreyen ve târihî üslûbunu muhâfaza için dışını tırnağına takmış olan bu medeniyet merkezleri, Paris'ler, Roma'lar, Floransa'lar ve emsâli şehirler, demek ki artık, müdâfaa hattını iç kaleye kadar çekmiş ve düşman ile muhârebeyi ancak orada kabul etmiş mâhir kumandanlar gibi, bu noktada direnecek ve nefsinin o mahfuz surlar arasında koruyacaktı. (YBA, s. 69)

EskidenTürkiye'de olduğu gibi. (YBA, s. 113)

Eskiden beş vakit namazımı kılardım... (YBA, s. 172)

Eskiden, şu veya bu sebepten birbirlerine öfkelenenlerin hakâret makâmında: "Allah'tan korkmaz, Türkçe bilmez Boşnak" yollu, birbirlerini tahkir için kullandıkları bir atasözleri varmış. (YBA, s. 188)

Eskiden, zengin, orta halli, fakir, her sınıfın, müştereken inanıp saygı gösterdiği cemiyet normları vardı. (YBA, s. 206)

Akşam geç vakit: Akşam geç vakit Villa Borgezi'ye gittik. (YBA, s. 65)

Otelden çıkar çıkmaz: Öğleden evvel, Vatikan'ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla içeri girdik. (YBA, s. 65)

Birkaç saatte değil, birkaç hafta hatta aylarca gezildikten sonra: Böyle bir sanat galerisi, birkaç saatte değil, birkaç hafta hatta aylarca gezildikten sonra değerlendirilebilir. (YBA, s. 66)

Sabah onda: Roma'dan sabah onda hareket ederek yolda yemek yedikten sonra üçte Floransa'ya geldik. (YBA, s. 66)

Yolda yemek yedikten sonra üçte: Roma'dan sabah onda hareket ederek yolda yemek yedikten sonra üçte Floransa'ya geldik. (YBA, s. 66)

Bir hayli dönüp dolaştıktan sonra: Ağabeyimin ifâdesine göre kubbesi Ayasofya ve Sülaymâniye'den büyük olan, fakat, bir câmi ferahlığından mahrum bulunan bu XV. Asrın yarı gotik, yarı Rönesans âbidesi içinde bir hayli dönüp dolaştıktan sonra dışarı çıkıp, vaftizhâneye girdik. (YBA, s. 67)

Paris'te iken: Paris'te iken Madam Eva Meyerovitch de Vitray'ın Hz. Mevlânâ'nın Mektûbât'ından tercüme ettiği bir kısmı okumuştuk. (YBA, s. 67)

Sen bir menî damlası iken: Ey insan, diyordu, sen bir menî damlası iken, aklın, idrâkini irâden, arzuların, şuûrun yoktu. (YBA, s. 67)

Çocuk vaftiz edilirken: Çocuk vaftiz edilirken, Resûlullah Efendimizin: “Her mevlûd, fıkra-ı islâm üzere doğar. Onu sonradan anası, babası, Mecûsî, Mûsevî, Îsevî veya Müslüman yapar,” hadîsini hatırlamamak kabil değildi. (YBA, s. 67)

Etrâfımıza baktığımızda: Fakat etrâfımıza baktığımızda, daha kucakta sıra bekleyen sayısız kundak gördük. (YBA, s. 67)

Uzun bir beklemeden sonra: Nihâyet uzun bir beklemeden sonra bir taksi bulundu. (YBA, s. 68)

Yorgun olarak yola koyulduğumuzda: Yorgun olarak yola koyulduğumuzda, Floransa şehrinin bende çok uzun yaşayacağımı hissediyordum. (YBA, s. 68)

Şehrin iskân bölgesi ile iş ve sanâyi kısmına gelince: Ancak, şehrin iskân bölgesi ile iş ve sanâyi kısmına gelince, bir tehlike düdüğü gibi çığlık atmaya başlayan soysuz mahallelerin türemiş olduğunu gördük. (YBA, s. 68)

Onunla birkaç tur yaptıktan sonra: Onunla birkaç tur yaptıktan sonra, açık unutulmuş farları ile, bize bir sâdik dost gibi, mazlûm mazlûm bakan arabamıza kavuştuk. (YBA, s. 68)

Roma'dan çıkarken: Roma'dan çıkarken de dışarıdan içeriye tazyik yapmaya başlamış bir mîmârî dalâletinin başlamış olduğuna şâhit olmuştuk. (YBA, s. 69)

Alevler arabaya da sirâyet edince: Lâkin alevler arabaya da sirâyet edince, üzümlere oradan uzaklaşmamız îcap etti. (YBA, s. 70)

Gece birde: Milano'ya gece birde geldik ve Ariston Oteli'ne yerleştik. (YBA, s. 70)

Sanat mevzûunda konuşurlarken: Şöyle ki: Emel Esin Hanım, lise arkadaşı bir Fransız kızı ile sanat mevzûunda konuşurlarken, kızın: “Ne olur, hatırım için gotik mîmârîsini sev!” demiş olduğunu söylemişti. (YBA, s. 71)

Gece gece: İtalya'nın, bizim iklimimize çok benzeyen coşkun ve hârikulâde tabiatı içinden gece gece, nihâyet Alper'in eteklerine ulaştık. (YBA, s. 72)

Bir komşu konta misâfir gideceği zaman : Kim bilir bir kontun, bir komşu konta misâfir gideceği zaman bu şatolarda ne hazırlıklar olmuş, ne telâşlar, ne varlık yarışları, saltanat gösterileri ile ortalık birbirine girmişti. (YBA, s. 72)

Mont Blanc geçidine yaklaştıkça: Mont Blanc geçidine yaklaştıkça, villa ve otel adedi artıyordu. (YBA, s. 73)

Gece dokuzda Cenevre'ye geldiğimizde: Fakat gece dokuzda Cenevre'ye geldiğimizde, yüzlerce otelin hiçbirinde yer bulamadığımızdan ancak Lausanne yolunda ve şehre sekiz kilometre mesâfede bulunan Versoix kasabasındaki Auberge de Lion d'Or'da kalabildik. (YBA, s. 73)

Erkenden: Erkenden şehre indiğimiz halde, sabahtan başlayan şiddetli yağmur yüzünden herhangi bir yerde oturamadık. (YBA, s. 74)

Yarın inşallah erkenden Zürich'e doğru yola çıkacağız. (YBA, s. 139)

Erkenden Venedik'ten ayrıldık. (YBA, s. 144)

Sabahleyin Mürüvvet Hanım erkenden geldi. (YBA, s. 158)

Sabahtan: Erkenden şehre indiğimiz halde, sabahtan başlayan şiddetli yağmur yüzünden herhangi bir yerde oturamadık. (YBA, s. 74)

Kendi memleketini kasaba otelleri ile mukayese edince: İnsan, kendi memleketini kasaba otelleri ile mukayese edince, utancından ağlayacağı geliyor. (YBA, s. 74)

Bir zamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkilâtçılığı dillere destan iken: Bir zamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkilâtçılığı dillere destan iken, şimdi şu imrendiğimiz İsviçre'de, derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: “Kemikleri yalayıp arkaya fırlatmak yok. Tabağı kaldırıp altına tükürmek yok. Ağzını yenine silmek yok.” diyecek kadar misâfirlerine bile iptidâî ihtarlarda bulunmak zorunda kalıyorlardı. (YBA, s. 74)

Derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: Bir zamanlar Türklerin temizliği, muâşeret terbiyesi, teşkilâtçılığı dillere destan iken, şimdi şu imrendiğimiz İsviçre'de, derebeyleri birbirlerini yemeğe dâvet ederlerken: “Kemikleri yalayıp arkaya fırlatmak yok. Tabağı kaldırıp altına tükürmek yok. Ağzını yenine silmek yok.” diyecek kadar misâfirlerine bile iptidâî ihtarlarda bulunmak zorunda kalıyorlardı. (YBA, s. 74)

Arabayı göl kenarında limanımsı bir boşluğa bırakırken: Akşam, arabayı göl kenarında limanımsı bir boşluğa bırakırken, kimi suda kimi sâhilde sayısız kuğu gördük. (YBA, s. 75)

Bir anda: Yağmur dinmiş, güneş açmış, tabiat sanki bir anda, ağlamaktan gülmeye geçen çocuklar gibi, durulup neş’elenmişti. (YBA, s. 75)

Öyle şaşırmış ve sevinmişti ki, bir an ne söyleyeceğini bilemedi. (YBA, s. 153)

Fakat gerek göl, gerek parklar, gazinolar ve yollar, öylesine güzeldi ki bir an, ne tarafa gideceğimizi kestiremedik. (YBA, s. 219)

Bir an kendi kendime: Yeter! dedim. (YBA, s. 221)

Bir minyatür şehirden farksız bulunan kasabalardan sonra: Adları köy olan, fakat bir minyatür şehirden farksız bulunan kasabalardan sonra, Lausanne’e geldik. (YBA, s. 76)

Onda: Cenevre’den onda ayrıldık. (YBA, s. 76)

Bir buçuk saat kaybettikten sonra: Arabada gene küçük bir ârıza oldu, tâmir işi ile bir buçuk saat kaybettikten sonra tekrar yola çıktık ve tekrar o eşi az bulunan tabiat içinden geçtik. (YBA, s. 76)

Lausanne Sulhu’nun imzâlandığı Lausanne Palais’in önünden geçerken: Lausanne Sulhu’nun imzâlandığı Lausanne Palais’in önünden geçerken, Dr. Rızâ Nur’un Hâtırât’ında, tablo tablo çizilen sahneleri görür gibi oldum. (YBA, s. 76)

Bir zaman Osmanlı sadrâzamlarının Avrupa krallarına “Birâderim” diye hitap ettiği devirler: Bir zaman Osmanlı sadrâzamlarının Avrupa krallarına “Birâderim” diye hitap ettiği devirler geri gelebilse, kendini madde çarkına kaptıran dünya, beşerî olduğu kadar ilahî de olan bir dünya görüşü, bir hayat felsefesi ile geniş bir nefes almış olurdu. (YBA, s. 76)

Bir hayli araştırdıktan sonra: Bir hayli araştırdıktan sonra Basilka Oteli’nde iki oda bulduk. (YBA, s. 76)

Cuma niyâzımı yaptıktan sonra: Cuma niyâzımı yaptıktan sonra, Berrin Hanım’ın bulunduğu Kollbrunn’a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 76)

Şehirden açılır açılmaz: Şehirden açılır açılmaz, gene yemyeşil bir dünya alabildiğine uzanır oldu. (YBA, s. 76)

Otuz kilometre gittikten sonra, Winterthur’a gelince: Otuz kilometre gittikten sonra, Winterthur’a gelince durduk. (YBA, s. 77)

İlk defa: Târihte ilk defa, başkalarına hizmet etmek üzere vatanından ayrılan ve ilk defa yabancı buyruğuna koşa koşa icâbet eden zavallı Türkler... (YBA, s. 77)

Kahve ve çaylarımızı içtikten sonra: Kahve ve çaylarımızı içtikten sonra ne yapıp yapıp, gene de bizi bir Türk'ün evine götürdü. (YBA, s. 77)

Harsimizi kaybedeli beri: Harsimizi kaybedeli beri, temsil kudretimizi de kaybettik. (YBA, s. 77)

Günlerdir: Günlerdir beklediğini ve geleceğimizden yalnız âilesinin değil, bütün eş ve dostunun da haberdar olduğunu söyledi. (YBA, s. 77)

Senelerdir: Senelerdir, tanıdığım tanımadığım bu vatandaşlara kitap, broşür, gazete gönderir dururum. (YBA, s. 78)

Oradan sonra: Oradan sonra, bir başka Türk âilesini ziyâret ettik. (YBA, s. 78)

Seyâhate çıkmadan evvel: Seyâhate çıkmadan evvel yolladığımız yazıları Türklere dağıtmış. (YBA, s. 78)

İstanbul'a gider gitmez: İstanbul'a gider gitmez dâmatlarına vereceğiz. (YBA, s. 78)

Bir müddet sonra: Fakat bir müddet sonra karşımıza bir göl daha çıktı. (YBA, s. 79)

Bir müddet sonra da ölüm haberini okuduk. (YBA, s. 115)

Bir müddet sonra dışarı çıktığımızda, Peter, üç ayrı sualle karşımda durdu. (YBA, s. 130)

Bu yarı vahşî insanlara sabır ve azimle nüfuz ederek kendi îamlarını kabul ettirdikleri, bir müddet sonra da, sazdan evlerin, prefabrike binâlar olduğu görüldü. (YBA, s. 241)

Bir müddet sonra, bu defa da arabalar, çok güzel bir bahçenin önünde karar etti. (YBA, s. 274)

Az sonra, otomobile bindiğimizde: Az sonra, otomobile bindiğimizde İlhan: "Türkler!" dedi. (YBA, s. 79)

Bir hayli konuştuğuktan sonra: Bir hayli konuştuğuktan sonra yolumuza devam ederek Avusturya hudûduna geldik. (YBA, s. 79)

Kısa bir muâmeleden sonra: Kısa bir muâmeleden sonra, bu defa da gönün karşı kıyısından gene yolumuza devam edip, tekrar Alman hudûduna girdik. (YBA, s. 79)

Üç yüz yirmi kilometre sonra: Üç yüz yirmi kilometre sonra da Salzburg. (YBA, s. 79)

Bu ara: Bu ara, bir büyük nehir gördük. (YBA, s. 79)

Bu ara, senelerce evvel, mert ve yiğit bir Rumelili dostumdan dinlemiş olduğum hâtıra, âdeta satır satır karşımda duruyordu. (YBA, s. 99)

Bu ara, o da, seyâhat notlarını kaydettiğim deftere sahife numarası koydu. (YBA, s. 133)

Bu ara, arabanın yanına sokulan bir genç, Türkçe olarak: Ne istiyorsunuz? diye sordu. (YBA, s. 143)

Bu ara, misâfiri bulunduğum memleketin nizam ve teşkîlâtı karşısında gene hayâlen memleketime gittim. (YBA, s. 212)

Bu arada yakınımızda birbiri ile konuşan gruptan kırk yaşlarında bir başkası da gelerek hemen söze karıştı. (YBA, s. 240)

Bu arada entârili, çok esmer bir adamla, daha açık renk ve çok tatlı bir kadın ve iki çocuk geldiler. (YBA, s. 241)

Bu arada, devamlı olarak kilisenin de mutaassıp ve merhametsiz kışkırtmaları ile maddeci güçler, İslâm âlemini yaralayıp yorgun düşürmüştür. (YBA, s. 265)

Bu arada, târihin işâret ettiği bir noktanın üstünde de, kısaca durmak istersek, kendi kendimize şu suâli sormamız îcap eder: Neden Müslüman fâtipler, fethettikleri ülkelerin kültür ve medeniyetleri tarafından temsil edilip eritilmemiştir? (YBA, s. 294)

Lansberg'den geçerken: Lansberg'den geçerken ağabeyim, bunun Tuna olabileceğini söyledi. (YBA, s. 79)

Bir baştan bir başa aştıktan sonra: Hep, mâmur, bakımlı ve meselelerini halletmiş olduğu, manzaralarından belli olan köy, kasaba ve şehirlerden geçerek, nihâyet Münih'e geldik ve information'dan aldığımız bilgi gereğince de, dümdüz şehri bir baştan bir başa aştıktan sonra, arka planda dağ silsileleri görünür oldu. (YBA, s. 79)

Alaca karanlıkta: Gene yeşil bir tabiat içinden giderek tekrar Avusturya hudûduna girip, alaca karanlıkta Salzburg'a geldik. (YBA, s. 79)

Daha yüzlerine bakarken: Onların da asâleti, şahsiyeti, görmüşlüğü, daha yüzlerine bakarken anlaşılıyor. (YBA, s. 80)

Son derece: Bütün gün, şehrin kemerli sokakları, son derece tatlı meydanları, köprüleri, kendine mahsus mâmulleri ortasında dolaştık. (YBA, s. 80)

Şehirden ayrılıp hayli ilerledikten sonra: Şehirden ayrılıp hayli ilerledikten sonra sert ve heybetli dağlar başladı. (YBA, s. 80)

Az evvel: Kim bilir Türk gücü Orta Avrupa topraklarını göğüsleyip ileri doğru hamleler yaparken, az evvel geride bıraktığımız o ışıklı, renkli, neş'eli Salzburg şehrinde, bu şehrin kiliselerinde ne telâşlar, ne gürültülü çan sesleri, velveleler göklere yükseliyordu. (YBA, s. 81)

İçerisi bakımlı, pırıl pırıl ve sandukanın yeşil örtüsü sanki az evvel serilmiş gibi tozsuzdu. (YBA, s. 191)

Az evvel dünya siyâsî çehresi üstünde uzunca bir sohbet yaptık. (YBA, s. 203)

Bir müddet daha gittikten sonra: Bir müddet daha gittikten sonra, karşımıza son derece güzel bir göl çıktı. (YBA, s. 81)

147 km. sonra: Soldaki bir yol işâreti, 147 km. sonra Viyana olduğunu gösteriyor. (YBA, s. 81)

İleri doğru hamleler yaparken: Kim bilir Türk gücü Orta Avrupa topraklarını göğüsleyip ileri doğru hamleler yaparken, az evvel geride bıraktığımız o ışıklı, renkli, neş'eli Salzburg şehrinde, bu şehrin kiliselerinde ne telâşlar, ne gürültülü çan sesleri, velveleler göklere yükseliyordu. (YBA, s. 81)

Dün akşam geç vakit: Hudûdu dün akşam geç vakit geçtik. (YBA, s. 82)

Yugoslavya'ya girer girmez: Yugoslavya'ya girer girmez Avrupa'nın refâhı, nizâmı ve neşesi kayboluverdi. (YBA, s. 82)

Osmanlı İmparatorluğu devrinde: Osmanlı İmparatorluğu devrinde, büyük şehirlerimizin kavas ve ayvazları Hırvat; bahçıvanlarımızda Karadağlı olurdu. (YBA, s. 82)

Devletin emrinden kıl kadar ayrılamazken: Fert, devletin emrinden kıl kadar ayrılamazken, ya devlet, huzur, rahat ve refâhını tekeffül etmiş olduğu ferdi, bir malzeme, bir cansız eşyâ, gibi hangi kütlevî ve insânî sebebe dayanarak kullanıyor? (YBA, s. 82)

Avusturya zamanından: Binâların hemen hepsi, gene Avusturya zamânından kalma. (YBA, s. 83)

Dönüp dururken: Biz, koca meydanda dönüp dururken, karşımıza bir karı-koca çıkarak evlerine dâvet ettiler. (YBA, s. 83)

Sabahın altısında: Sabahın altısında, koridorun kapısı açıldı ve evin beyi, yanında genç kızı olarak selâm verdi ve çıkıp gittiler. (YBA, s. 83)

Yarım saat geçmeden: Yarım saat geçmeden, bu defa bir başka kız da, sokak kapısına doğru süzüldü. (YBA, s. 83)

Biraz toparlandıktan sonra: Biraz toparlandıktan sonra tekrar yola çıktık. (YBA, s. 83)

Gece yarılarına kadar: Zavallı âile, bütçelerine küçük bir ilâve uğruna bu sefâlete katlanıyor ve müşteri avlamak için de, karı koca, gece yarılarına kadar şehrin meydanlarında dolaşıyorlardı. (YBA, s. 83)

Şu yarım asır evvel: Bir zamanlar Hindistan’dan Orta Avrupa’ya kadar Türkçe konuşarak seyâhat etmek mümkün iken, şimdi, şu yarım asır evvel kaybettiğimiz Rumeli’de hemen hemen dilimizi bilen kalmamış. (YBA, s. 83)

Biz oralardan ayrıldıktan sonra: Biz oralardan ayrıldıktan sonra da tesirlerimiz devam etmiş bulunmaktadır. (YBA, s. 84)

Drina Köprüsü’nü şöyle bir gözden geçirdiğimiz zaman: Drina Köprüsü’nü şöyle bir gözden geçirdiğimiz zaman orada yaşayan halkın tıpkı Anadolu evlerinde ki gibi ev döşediklerini, sedirlerde oturduklarını, tahta tenekelerde hamur yoğurdıklarını, kazanlarda çamaşır kaynattıklarını , gergef işlediklerini ve Türkler gibi giyindiklerini, büyüklerine itâatteki titizliklerinden, yolcunun arkasından su dökmeye varıncaya kadar, bizim birçok âdetlerimizi benimseyip onlarla haşır neşir olduklarını ve içtimâî hayatlarının tabîî ve ayrılmaz gelenekleri haline getirmiş bulunduklarını görüyoruz. (YBA, s. 84)

Genç, derdini anlatırken: Genç, derdini anlatırken: “Anam babam nasıl konuşurlarsa bende öyle konuştuğum için bunun, hocamın aksanına benzemeyen bir değişik şîve olduğunun asla farkında değildim...”dedi. (YBA, s. 85-86)

İkinci zamânı: Nihâyet ikinci zamânı Belgrat’a geldik. (YBA, s. 86)

Kaleden baktığı zaman: Evliyâ Çelebi, kaleden baktığı zaman dört yüz kubbe saydığını söyler. (YBA, s. 86)

Düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce: Târihte Şehit Ali Paşa denen bir başka vezir de var ki, belki dünyânın en muhteşem düğünü yapılarak Üçüncü Sultan Ahmed’in kızı ile nikâhlanan, pâdişâhın bu gözde silâhdârı, düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce, kim bilir sarayda ne vâveylâlar kopmuş ve ne göz yaşları dökülmüştü? (YBA, s. 87)

Belgrat bir Türk şehri iken: Belgrat bir Türk şehri iken, Avrupa’nın büyük bir transit merkezi olan bu beldeye, kış bastırıp nehir donunca, ticâret gemileri gelmez olur ve

halk da o zaman, ziyâfetler, eğlenceler ve helva sohbetleri ile vakit geçirirlermiş. (YBA, s. 87)

Nehir donunca: Belgrat bir Türk şehri iken, Avrupa'nın büyük bir transit merkezi olan bu beldeye, kış bastırıp nehir donunca, ticâret gemileri gelmez olur ve halk da o zaman, ziyâfetler, eğlenceler ve helva sohbetleri ile vakit geçirirlermiş. (YBA, s. 87)

O zaman: Belgrat bir Türk şehri iken, Avrupa'nın büyük bir transit merkezi olan bu beldeye, kış bastırıp nehir donunca, ticâret gemileri gelmez olur ve halk da o zaman, ziyâfetler, eğlenceler ve helva sohbetleri ile vakit geçirirlermiş. (YBA, s. 87)

O zaman Piskopos: “Biz, diyor, efendiliği, ağalığı, medeniyeti ve insanlaşma anlayışını Türklerden öğrendik. (YBA, s. 100)

Ve acaba o zaman iç sefâletlerini görerek şaşırıp, başını sokacağı bir selâmet, kapısı aramayacak mı? (YBA, s. 114)

O zaman, bunca yıl gurbette, ateşli bir vatansever olarak kalmış olmalarından dolayı Rükneddin Bey'in babası olan kardeşi Prens Sâmi Bey'i tebrik ederek: “Siz, evlâtlarınızla İngiltere içinde minicik bir Türkiye kurmuş gibi yaşama kudreti göstermişsiniz.” demiş. (YBA, s. 129)

O zaman, İstanbul'a hareket ederken, âileden birinin, radyoyu açık unuttuğu kanâatine vardık. (YBA, s. 132)

O zaman yedi yaşında bir çocuk olmama rağmen, bu itibarlı ve yaşlı misâfiri Efendimin konağında, baş köşeye oturmuş olarak hatırlıyorum. (YBA, s. 153)

Bizim gibi dağ taş olup insanlığa hasret çekseniz, işte o zaman elinizdeki hazînenin ne bulunmaz bir varlık olduğunu anlar, süflî ve hayvanî iptilâlarınızın esâretinden âzat olmaya can atardınız. (YBA, s. 176)

Gülşah ile bu mukadder âkibeti o zaman konuştuğumuz için, çocuk, beni çağırıp gösterdi. (YBA, s. 184)

O zaman hasta: “Üzülme beyim, demiş. Ben bu bacağı gideceğini zâten biliyordum.” (YBA, s. 189)

Amma, gâvur, Kelime-i Şehâdet'i yasak ederse, o zaman ihtiyar kadınımı sırtıma alır gidebildiğim kadar giderim. (YBA, s. 189)

O zamanlar, bizim de şehirlerimiz mağrur, köylerimiz ise, birer minyatür şehir idi. (YBA, s. 207)

Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ızdırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Halbuki şu kendilerini ululayıp dünyânın çivisi olduklarını zannedenler, lokomotifin sürüklediği bir vagon olduklarını bilseler, asıl o zaman gerçek büyüklüğe erecek ve etraflarına da huzur ve saâdet getireceklerdir. (YBA, s. 226)

Son seçimlerden evvelki Milli Eğitim Bakanı, Stuttgart'a geldiğinde, bu mesele bahis mevzûu olmuş ve o zaman vekil bey, sanki mecmûayı kendi vekâleti çıkarmıyormuş ve neşri için de imzâsı yokmuş gibi: “Benim bu mecmûadan haberim yok!” deyivermiş. (YBA, s. 238)

Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek: “Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüznle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlemin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

O zaman ve orada cereyan etmiş ve bitmiştir, diyemeyiz. (YBA, s. 288)

Aynı hafta içinde: Eğer bir ziyâfette yapılan tatlılar, on çeşitten noksan olursa, ev sahibinin aynı hafta içinde yeni bir ziyâfet vermesi gerekirmiş. (YBA, s. 87)

Kaleyi gezerken: Kaleyi gezerken âdeta işkence çekercesine ürperdim. (YBA, s. 87)

Geceyi burada geçirip geçirmemek husûsunda konuşulurken: Geceyi burada geçirip geçirmemek husûsunda konuşulurken ben, gitmek tarafını tuttum. (YBA, s. 88)

Geç vakit: Geç vakit tekrar yollara düşüyor ve yüz kilometre gittikten sonra Sivetozarevo civârında bir motele geliyoruz. (YBA, s. 88)

Abdest alıp namaz kıldıktan sonra, geç vakit yatağa girebildim. (YBA, s. 119)

Akşam çayını bahçede içtik ve şehrin merkezine giderek, nehir kenarında Bazar Kahvehânesi'nde akşam yemeğimizi yiyerek, geç vakit, biraz da şehri dolaştık. (YBA, s. 169)

Geç vakit Sevil Havameydanı'na indik. (YBA, s. 253)

Geç vakit bir taksi çağırarak, Sinan’la berâber şehri şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 255)

Portakal ve limon ağaçlarının altından geçerek arabalarımıza bindik ve geç vakit Sevil’e geldik. (YBA, s. 270)

Geç vakit hep berâber bizim otele geldiler. (YBA, s. 277)

Yüz kilometre gittikten sonra: Geç vakit tekrar yollara düşüyor ve yüz kilometre gittikten sonra Sivetozarevo civârında bir motele geliyoruz. (YBA, s. 88)

İki sene evvel: Kaldığımız motel, kırların ortasında, iki sene evvel yapılmış sevimli ve yarım dâire şeklinde dizilmiş ikişer katlı binâlar topluluğu. (YBA, s. 88)

Beş sene evvel: Beş sene evvel tek benzin istasyonu olan 400 kilometrelik bir yolda, şimdi sayılamayacak kadar çok benzinci ve motel mevcut. (YBA, s. 88)

Dün kalenin muazzam parkını gezerken: Meselâ dün kalenin muazzam parkını gezerken, yapılacak folklor eğlencelerinin resimli ilânları hep kendi millî oyun ve kıyâfetlerini gösteriyordu. (YBA, s. 87)

Yüz sene olmadan: Nasıl etmesin ki, iliklerine kadar Türk olan koca Niş, eski sâhiplerinden ayrılalı yüz sene olmadan, beş yüz yıllık târihî damgası, yüzünden silinmiş. (YBA, s. 89)

Beş yüz şu kadar seneden beri: Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed’in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul’da yaşayan Hristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılamıyor. (YBA, s. 90)

Hristiyan vatandaşları düşününce: Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed’in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul’da yaşayan Hristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılamıyor. (YBA, s. 90)

Dün gece, geç vakit: Dün gece, geç vakit ve yağmur altında Filibe’ye girdik. (YBA, s. 90)

Sabahleyin erkenden: Sabahleyin erkenden kalktım. (YBA, s. 90)

Bâzen: Bir mahalleye ismini veren bu hânedan konağında, bâzen gelen misâfirler bir sene kalır da Bey’in ancak giderken haberi olurmuş. (YBA, s. 90)

Belki de yüzlerce devam eden bu silsilelerin, sanki bâzen utandığı, bâzen de, geri geri çekilir gibi olduğu yerlerde, vâdiler başlıyor.” (YBA, s. 228)

Belki de yüzlerce devam eden bu silsilelerin, sanki bâzen utandığı, bâzen de, geri geri çekilir gibi olduğu yerlerde, vâdiler başlıyor. (YBA, s. 228)

Giderken: Bir mahalleye ismini veren bu hânedan konağında, bâzen gelen misâfirler bir sene kalır da Bey'in ancak giderken haberi olurmuş. (YBA, s. 90)

Yemek yerken: Otelin salonunda yemek yerken garsona derdiğimi zor anlatıyoruz. (YBA, s. 91)

Balkanlar'ı kaybederken: Muhakkak ki Balkanlar'ı kaybederken, Türk soyuna revâ görülen en vahşî, en zâlim işkence, Bulgarlar tarafından yapılmıştır. (YBA, s. 91)

Az zamanda: Fakat bu nasyonalist emelleri az zamanda, Türk hâkimiyetine hasret çektirecek bir dev patronun siyâsî işihâsı karşısında eriyip gitti. (YBA, s. 91)

Öğleye doğru: Öğleye doğru otelden ayrılıp Şehâbettin Câmîi'ni görmeye gittik. (YBA, s. 91)

Öğleye doğru Suna'ya gittik. (YBA, s. 114)

Necâti, Sûzan, Nâdîde, ve ben Zeki Önsöz'lere gitmek üzere öğleye doğru yola çıktık. (YBA, s. 237)

Bizi görünce: Bizi görünce, Türkçe konuşan, genç ve orta yaşlı birkaç kişi etrâfımızı aldılar. (YBA, s. 92)

Önce: Önce, donuk donuk yüzümüze baktı, baktı. (YBA, s. 92)

Önce havadan sudan giden mevzûlar, genç hanım hâriç bu iki kardeşin, memleket dert ve dâvâlarında satıhta kalmış tatlısu münevverleri olduklarını ortaya çıkarıverdi. (YBA, s. 235)

Önce sebebini anlayamadık. (YBA, s. 275)

Arkasından: Sonra kendini toplamış gibi: “Bu iyiliği insana, kız kardeşi yapmaz!” dedi ve arkasından: “Kaplara da bizim mi?” diye sordu. (YBA, s. 92)

İlhan Ayverdi'nin gözlerini yaşlı görünce: Kadıncağız İlhan Ayverdi'nin gözlerini yaşlı görünce “Neden ağlıyorsunuz?” diye sordu. (YBA, s. 92)

Benim annem Üsküp'te mektebe gitmiş...” karşılığını verince: Benim annem Üsküp'te mektebe gitmiş...” karşılığını verince kadıncağızın cevâbı da: “Bizi de, İstanbul'u düşünmek ağlatıyor.” demek oldu. (YBA, s. 92)

O ara: O ara yanımıza gelen genç bir kadının parmağındaki ay yıldızlı yüzükle heyecanlanmıştık. (YBA, s. 92)

Kısa bir mola verdikten sonra: Kumburgaz'da Prof. Dr. Ferruh Bey'lere uğrayıp, kısa bir mola verdikten sonra, Edirne'ye vâsıl olduk ve Kervan Oteli'ne indik. (YBA, s. 97)

Yarın sabah erkenden: Yarın sabah erkenden Bulgar hudûdunu geçip Filibe, Sofya ve Niş'te gecelemeğe üzere yola revan olacağız. (YBA, s. 97)

Öğle üstü: Sabahleyin Niş'ten hareket ederek, öğle üstü Belgrat'a geldik. (YBA, s. 99)

Senelerce evvel: Bu ara, senelerce evvel, mert ve yiğit bir Rumelili dostumdan dinlemiş olduğum hâtıra, âdeta satır satır karşımda duruyordu. (YBA, s. 99)

Akşam olmadan: Fakat, varmak istediği menzile, akşam olmadan ulaşmanın imkânsızlığını kestiren arabacı: "Bey!" diyor. (YBA, s. 100)

Sabahın erken saatinde: Fakat, sabahın erken saatinde, bir papaz kapıyı vurup, misâfiri ibâdete çağırıyor. (YBA, s. 100)

Beş on dakîka sonra: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Müslüman olduğunu söyleyince: Yolcu olan dostum, Müslüman olduğunu söyleyince, papaz, özür dileyerek çekilip gidiyorsa da, beş on dakîka sonra geri gelerek, kabul ettiği takdirde, piskoposun kendisi ile görüşmek istediğini bildiriyor. (YBA, s. 100)

Bu uzun sohbet esnâsında: Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, "Sırbistan'ın en kötü tarîhi nedir?" gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu tarîhin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir tarîhin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor. (YBA, s. 100)

Bir müddet evvel: Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, "Sırbistan'ın en kötü tarîhi nedir?" gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu tarîhin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir tarîhin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor." (YBA, s. 100)

Bir müddet evvel konsolos ölmüş, kendisi de Selânik'e yerleşmiş. (YBA, s. 156)

1683 dediği zaman: Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, “Sırbistan’ın en kötü târihi nedir?” gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu târihin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir târihin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor.” (YBA, s. 100)

Bizden sonra: Amma bizden sonra Sırbistan’da o terbiye, o ağalık ve efendilik mîrâsı bitmiş olacaktır. (YBA, s. 101)

Novi Sad'dan sonra: Nihâyet yolumuz, Novi Sad'dan sonra Subotica’ya dayandı. (YBA, s. 101)

Çoktan: O devir, çoktan târih sandukasına gömüldü. (YBA, s. 101)

Maalesef birbirimizle olan müşterek bağlarımız çoktan kopmuş bulunuyor. (YBA, s. 206)

Venedik denen eski asâlet merkezi, çoktan ölmüş bulunuyor. (YBA, s. 229)

Venedik Cumhûriyeti’nin, çoktandır târih mezarına gömülmüş bulunmasına rağmen, hâlâ bayrağı saygı görüyor ve en mühimi de, İtanya Birliği’ne hâlel getireceği endîşesi diye bir korkuya yol açmıyor. (YBA, s. 230)

Otele döndüğümüzde gece yarısı çoktan geçmişti. (YBA, s. 275)

Peşte’ye gelir gelmez: Peşte’ye gelir gelmez büyük babam Hilmi Bey’in dolayısıyla de bizim ceddimiz olan Gülbaba’nın türbesini arayıp bulduk ve ziyâret ettik. (YBA, s. 101)

Otuz kilometre gittikten sonra: Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

Otel bulmaktan ümit kesince: Dün, otel bulmaktan ümit kesince, hiç değilse, Viyana’ya gidelim demiştik. (YBA, s. 102)

Yolda bir gazinoda dinlendikten sonra: Fakat yolda bir gazinoda dinlendikten sonra, fikir değiştirip yeniden bir yer ararken, ister istemez, lüks bir otel olan Sport’u bulmuştuk. (YBA, s. 102)

Yeniden bir yer ararken: Fakat yolda bir gazinoda dinlendikten sonra, fikir değiştirip yeniden bir yer ararken, ister istemez, lüks bir otel olan Sport’u bulmuştuk. (YBA, s. 102)

Bir hayli dolaştıktan sonra: Bir hayli dolaştıktan sonra, karar vermek için gelişigüzel durduğumuz bir sokakta, derinden, Türk mûsikîsi duyar gibi olduk ve dikkatle dinleyince de, bir evin bodrum katından Türkçe şarkı sesleri geldiğini anladık. (YBA, s. 102)

Dikkatle dinleyince: Bir hayli dolaştıktan sonra, karar vermek için gelişigüzel durduğumuz bir sokakta, derinden, Türk mûsikîsi duyar gibi olduk ve dikkatle dinleyince de, bir evin bodrum katından Türkçe şarkı sesleri geldiğini anladık. (YBA, s. 102)

En sonunda: En sonunda Nordbahn Otelî'ne yerleştik. (YBA, s. 102)

On birde: On birde Linz'e geldik. (YBA, s. 105)

Bir vakitler: Bir vakitler Ali Paşa Câmîi olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Amma, o bir vakitler çalımla, azametle giyinmiş ve sâhiplerinin gurûru olmuş bu elbiseleri bugün vitrinlerden çıkarıp: Buyurun, giyin diye, zengin, fakir her kime o teklif edilse, şimdi bir palyaço kıyafeti sayılabilecek o libaslara bir rağbet eden, bir içine giren olur mu? (YBA, s. 125)

Bir vakitler, içinde edep ve erkân ile ders okunan bu binâda, şimdi içki içiliyor saçları omuzlarına inmiş hippiler, kötü kötü şakalaşıp eğleniyorlardı. (YBA, s. 194)

Zîra, bir vakitler birer minyatür şehir, birer zirâat, sâneyi ve kültür merkezi olan Türk köylerinin, kasaba ve şehirlerinin halkı, bugün yoksul, hatta aç. (YBA, s. 208)

Her iki kıyıda, bir vakitler prenslerin, prenseslerin, dük, düşes ve asillerin, hiç sonu gelmeyecekmiş gibi, ihtişamlı, debdebe ve âlâyışlı ömürler sürdükleri sarayların, yalılarının hemen hepsi boş... (YBA, s. 229)

Ali Paşa Câmîi olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken: Bir vakitler Ali Paşa Câmîi olan Sigetvar'ın bu müslüman mâbedinden kiliseye çevrilirken, dînî taassupla millî gayretin el ele vererek meydana getirdiği intikam ve hakaret, öyle nâlâyık tablolar hâlinde resmedilerek canlandırılmış bulunuyor ki, asla affedilebilir keyfiyet değil. (YBA, s. 106)

Daha çocuk yaşlarında: Macar süvâriyelerinin ayakları altında çiğnenen yeniçeriler, asırların zinciri içinde gelip geçen bazı insanların, daha çocuk yaşlarında Türk'e karşı nasıl bir peşin hükümle bileyip düşman etmez?(YBA, s. 107)

İstanbul'un fethinde: Bilindiği gibi İstanbul'un fethinde, elindeki süngüyle Ayasofya Kilisesi'nin mozaiklerinden parçalar sökmek istemiş olan yeniçerinin, pâdişah tarafından şiddetle cezâlandırılmış olduğu, târihî bir gerçektir. (YBA, s. 107)

Câmie tahvil edildikten sonra: Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra: Gene aynı kilise câmie tahvil edildikten sonra, aziz tasvirlerine dokunulmamış, ancak oradan 400 sene gibi bir zaman geçtikten sonra Fossati ismindeki bir İtalyan mîmar, resimlerin üzerine badana sürerek kapatmıştır. (YBA, s. 107)

500 küsur senedir: Gene kiliseden bozma Kariye Câmii ise, duvarlarındaki tasvirlerinin dili ile, Türk'ün medenî ve koruyucu hasletini, 500 küsur senedir söyleyip durmakta bulunuyor. (YBA, s. 107)

1976 senesinde: Biraz da, Âgâh Oktay Güner'in sesine kulak verelim: "1976 senesinde Ticaret Bakanlığı Müsteşarı sıfatıyla ticâret anlaşması imzâlamak üzere Polonya'ya gittim. (YBA, s. 107)

Varşova'daki resmî müzâkerelerden sonra: Varşova'daki resmî müzâkerelerden sonra Karakovi'yi ziyâret ettim. (YBA, s. 108)

Tam ikide: Tam ikide kilisenin yanındaki saat kulesinden bir kesik boru sesi duyuldu. (YBA, s. 108)

Önceleri: Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Kiliseden sonra: Kiliseden sonra müzeye gittik. (YBA, s. 108)

Viyana hezîmetinden sonra: Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana hezîmetinden sonra geride kalan otağı, kılıcı, murassâ eyerleri, sancakları, mûsikî âletleri ve daha saymakla bitmeyecek zenginlikler, husûsî bir ihtimamla saklanıyordu. (YBA, s. 108)

Osmanlı gücü kalkınca: Osmanlı gücü kalkınca Almanya, Polonya'yı kölesi hâline getirmişti. (YBA, s. 109)

Ayrılmadan önce: Ayrılmadan önce Polonya Ticaret Bakanı ile nîhâhi görüşmemizi yaptık. (YBA, s. 109)

Köylümüz toprağı işlerken: Böylece köylümüz toprağı işlerken benim vatanım, benim toprağım dedi ve kopmadı... (YBA, s. 109)

Bir evvelki seyâhatte: Ben, bir evvelki seyâhatte gördüğüm için onlara katılmadım ve nehir kenarında oturdum, biraz da şehri gezdim. (YBA, s. 110)

Münih'e gelir gelmez: Münih'e gelir gelmez, harîta üstünde hayli aradıktan sonra Güner'in evini bulduk. (YBA, s. 110)

Hayli aradıktan sonra: Münih'e gelir gelmez, harîta üstünde hayli aradıktan sonra Güner'in evini bulduk. (YBA, s. 110)

Evvelden: Evvelden tuttuğu Reneta Otel'i'ne eşyalarımızı götürdüler. (YBA, s. 110)

Fakat, evvelden rezervasyon yaptırmak lâzımmış. (YBA, s. 119)

Târihte ilk defa: Târihte ilk defa Türk, yabancılara uşaklık etmeye gelmiş bulunuyor. (YBA, s. 110)

Şu on günden beri: Şu on günden beri, tatlı bir hava içinde seyâhat ediyoruz. (YBA, s. 111)

Bugüne kadar: Bugüne kadar havalar son derece sıcaktı. (YBA, s. 111)

Hareket edeceğimiz sabah: Gece başlayan yağmur, hareket edeceğimiz sabah, ortalığı biraz serinletti. (YBA, s. 111)

On sene Almanya'da kaldıktan sonra: Tahsilini Stuttgart'ta yapmış ve on sene Almanya'da kaldıktan sonra, dönüp Türkiye'de evlenmiş. (YBA, s. 111)

Asırlardır: Asırlardır, genç kafalara gayrimillî ve ithal malı bir kültürle kendi kendinden uzaklaştırmış bulunuyoruz. (YBA, s. 112)

İspanya kasasını dolduran on binlerce turist, asırlardır bu topraklara, Arap medeniyeti bakiyesini görmek için akmış ve akmakta. (YBA, s. 256)

Yabancı çevrelerin içine girer girmez: Bu yüzden de Türk genci, yabancı çevrelerin içine girer girmez, ezilerek, onların harsleri tarafından asimile edilerek yok olup gidiyorlar. (YBA, s. 112)

Daha adımıımızı dışarıya atar atmaz: Düşünmeli ki, Türk topraklarında doğup büyümüş, gene burada iş ve dost muhîti kurmuş ekalliyetten bir Rum, bir Ermeni, bir Yahûdi, hatta Süryânî, Keldânî, Türkleşmiyor da, biz daha adımıımızı dışarıya atar atmaz, eriyip gidiyoruz. (YBA, s. 112)

Bulamayınca: Daha evvel Rûhî Şar'ı aradık, bulamayınca haber bıraktık. (YBA, s. 112)

Bulamayınca da, bir taksi tutarak adresi verip peşinden gitmek sûretiyle arayıp arayıp etrâfında dolaşmış olduğumuz evi buluverdik. (YBA, s. 140)

Ayrı târihlerde: Herhalde şato, ayrı târihlerde ilâvelerle büyütülmüş. (YBA, s. 113)

Saat üçte: Saat üçte yola çıkarak, Rûhi'yi şehre bırakıp yolumuza devam ettik. (YBA, s. 113)

İki saate yakın bekledikten sonra: Sinan, her zaman olduğu gibi, akşamdan storları kapadığından, onu uyandırmamak için ikisaate yakın bekledikten sonra, acele şu birkaç satırı yazıp yola çıkmak üzere hazırlanmak gerek. (YBA, s. 113)

Hilden'den çıktıktan sonra: Hilden'den çıktıktan sonra, ters yola saparak yanlışlıkla Wuppertal isminde bir şehrin içine girmiş olduk. (YBA, s. 114)

Hollanda'ya girer girmez: İşte, bu hava içinde Hollanda'ya girer girmez Utrecht şehri gibi, bir muazzam medeniyet merkezi ile daha karşılaştık. (YBA, s. 114)

Gün olup: Acaba, gün olup, mânevî karanlığının üstüne gün ışımayacak mı?(YBA, s. 114)

Amma ne vakit ki unsurlarımızın, kendi kanunları içindeki bu gidiş gelişler, eskiyip yenilenişler, bütün o devridâim, bizi telaşlandırmadığı halde, gün olup vücûdumuzun binâsının topyekûn inhilâl ve tahavvülünden dehşete düşmek neden?(YBA, s. 125)

Gün olup, memleketinin kumanda köprüsüne, şarklıdan çok katlı olarak oturan bu adamların, kâh Anglosakson, kâh Lâtin, kâh Amerikan kültürü ile kamaşmış gözleri, vatanın da, îmânının da, gerçeklerini yarı görür yarı görmez olarak, akılları kaldığı batı rûhunun peyki olmaktadır. (YBA, s. 205)

Büyüyüp evlendiklerinde: Hele bu çocuklar da aynı yabancı muhitte büyüyüp evlendiklerinde, ismen dahi Türk olmayacaklar. (YBA, s. 115)

Baharda: Ağaçların baharda yeşeren, güzde solan yaprakları gibi, tabiat kanunlarının devridâimi içinde seyirlerinde devam ederler.” (YBA, s. 116)

Güzde: Ağaçların baharda yeşeren, güzde solan yaprakları gibi, tabiat kanunlarının devridâimi içinde seyirlerinde devam ederler. (YBA, s. 116)

Elli sene evvel: Karşımıza il çıkan, Çinlilerin, elli sene evvel, inşâ ettirmiş oldukları, karşılıklı ve hârikulâde muhteşem iki köşk oldu. (YBA, s. 116)

Tezhip ve minyatür sergisi açtığı zaman: Doğru, Kongres Caddesi, Kongres Otel'i'ne indik ve eşyâlarımızı bırakarak hem şehri dolaşmaya, hem de Nâdîde'nin burada

tezhip ve minyatür sergisi açtığı zaman oturduğu ve üstünde bize mektup yazdığını söylediği körüklü kahveyi aramaya koyulduk. (YBA, s. 116)

Bu sefer: Biz bu sefer, Türk Sefâreti'nin semtini ve serginin ne tarafta açılmış olduğunu sorduk. (YBA, s. 117)

Nâdîde'nin sergisini söyleyince: Nâdîde'nin sergisini söyleyince, ikisi de âşinâ çıktılar. (YBA, s. 117)

Müdâfaa ve muhâfaza eylediğini söyleyince: Onun üzerine canlı misaller vererek, kültür zaafımızdan dolayı, yalnız bir Türklerin, girdiğimiz muhîtin malı olduğumuzu, diğer milletlerin ise, milliyetlerini taassupla müdâfaa vemuhâfaza eylediğini söyleyince durakladılar. (YBA, s. 118)

İngiltere'ye geçmek istediğimizi öğrenince: Ertesi gün İngiltere'ye geçmek istediğimizi öğrenince, bize o mevzûda da kolaylık göstererek Ostende'i tercih etmemizi, Calais'ye gitmek için, karayolunun hem bozuk, hem de uzun olduğunu söylediler. (YBA, s. 119)

Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra: Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover'e geçecek vapura girmek üzere, Ostende'e geldik. (YBA, s. 119)

Abdest alıp namaz kıldıktan sonra: Abdest alıp namaz kıldıktan sonra, geç vakit yatağa girebildim. (YBA, s. 119)

Nöbet değiştirirken: Nöbet değiştirirken yapılmakta olan bu mûtat seremoni ve nöbeti biten alayın saray bahçesinden çıkışı, vâzifeyi devralan alayın ise, gayda çalarak içeri girişleri, cidden saygı duyulacak bir târih şuûrunun zaferi idi. (YBA, s. 120)

Bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman: Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

İnci'lere geldiğimizde: İnci'lere geldiğimizde üç buçuk olmuştu ve zavallı Erdener, ikinci defa telefona gitmek için kapıdan çıkmak üzere idi. (YBA, s. 121)

İçeri girer girmez: Fakat İnci, buraya kendi havasını öyle bir sindirmiş ki, içeri girer girmez, bunu hissetmemek mümkün değil. (YBA, s. 121)

Gittikçe: Tülin'in ikâzına rağmen, otobandan, gideceğimiz yere ayrılan kavşağı geçmiş olduğumuzu, ne memleketin yerlisi olan Peter kabul ediyor, ne de Mürgül'ü

inandırmak mümkün oluyor, bu yüzden de Birmingham yolunu bulmak için gittikçe gidiyorduk. (YBA, s. 121)

Sabahleyin Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

Gece yarısına kadar: Gece yarısına kadar sohbet ettik. (YBA, s. 122)

İçinde bulunduğumuz günlerde: İçinde bulunduğumuz günlerde de, gerek benim gerek Sinan'ın sabırlarımızı zorlayan zincirleme bâzı müşahhas hâdiseler olmuştu. (YBA, s. 122)

Bizden evvel: Esâsen İnci de, bizden evvel burada, aynı kırbaç ile, topaç gibi dönmüş olduğu için, bu konuşma ile rahatladı. (YBA, s. 122)

Bu defa: Fakat, bu defa ters istikamete dolaşan bir başka 27 numaralı bir otobüse binmişiz. (YBA, s. 123)

Bizim için de bu defa öyle oldu. (YBA, s. 178)

Fakat bu defa da, ağabeyimin, gözlüğünü lokantada unuttuğu anlaşılnca, yemek yediğimiz Sestri di Levanti'ye dönmeye karar verdik. (YBA, s. 178)

Bu defa da Korkut Bey, söylediğine söyleyeceğine pişman olarak, hem özür, hem af dilemiş. (YBA, s. 189)

Bu defa, otobüs bizi daha ilerde ve daha yüksek bir dağ köyüne götürdü. (YBA, s. 210)

İnsan kafasının kağıt üstüne çizdiklerini, bu defa da, yılmak yorulmak bilmeyen insan gücünün, o çizgileri, binâ olarak, yol olarak, köprü olarak fabrika ve ülkenin çeşitli ihtiyaçlarının giderileceği müesseseleri olarak, gerçekleştirmiş bulunması var. (YBA, s. 212)

Bu defa, son derece muntazam bir yola girdik. (YBA, s. 219)

Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez" dedi. (YBA, s. 221)

Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

Bu defa otobüsler bir korunun içine daldı ve dik bir yokuşu çıktıktan sonra Elhamra Sarayı'nın bitip tükenmeyen ağaçları arasından bir meydan göründü. (YBA, s. 271)

Bir müddet sonra, bu defa da arabalar, çok güzel bir bahçenin önünde karar etti. (YBA, s. 274)

Şehrin etrâfında bir dâire çizdikten ve bir hayli de, ona buna sorup inip bindikten sonra: Bu sûretle, şehrin etrâfında bir dâire çizdikten ve bir hayli de, ona buna sorup inip bindikten sonra, eve gelebildik. (YBA, s. 123)

İçim içime sığmazken: Ben, Erdener'in biri altı yaşında, diğeri yedi aylık iki çocukla bunalmış olduğunu düşünerek, içim içime sığmazken, İnci kocasının alışık olduğu efendiliğini ve tahammül ölçüsünü, tabî ki benden iyi bildiğinden, telâşlanmıyordu. (YBA, s. 123)

Oraya gitmeden evvel: Oraya gitmeden evvel, gelişigüzel bir otel bularak çantalarımızı bırakıp Celâleddin Bey'in Putney Park Lane'deki evine gittik. (YBA, s. 123)

Hâlen: Fakat Hıristiyan muhitte yetişmiş bulunuşu ve hâlen de Hıristiyanlarla çevrili oluşu, onu İslâmî âdap ve erkândan uzak bırakmış. (YBA, s. 124)

Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafı beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Genç ve tatlı hanım ise, Koşuyolu Hastahânesi'nde hâlen vazîfeli bulunuyormuş. (YBA, s. 235)

İki gün sonra: Meselâ, iki gün sonra Regâip Kandili olduğunu bilmiyordu. (YBA, s. 124)

On yedinci asırdan îtibâren: On yedinci asırdan îtibâren giyilen kadın ve erkek kıyâfetleri, gayet ustaca ve çok ifâdeli bir anlayışla camekânlarda teşhir edilmişti. (YBA, s. 124)

Zamânında: Asrın modasına göre işlemeli, dantelli, ipek yakalı ve dar paçalı, bol paçalı, dik yakalı, düz yakalı, hepsi de çok ağır malzeme ile yapılmış bütün bu elbiseler, kim bilir zamânında kimlere ne türlü gurur vermiş, kimleri kışkandırmış, kimlerin büyüklük duygularını beslemişti? (YBA, s. 124)

O iptilânın esîri olduğumuz bir anda: Hüsrâna düşeceğimizi asla düşünemeyecek kadar o iptilânın esîri olduğumuz bir anda, aldandığımızı anlayıverişimiz ne hazin.” (YBA, s. 125)

Her gün, her saat: Bir de şu var: Kendi vücûdumuzda, her gün, her saat, farkında dahi olmadığımız doğuşlar ve ölüşler gelişip cereyan etmekte. (YBA, s. 125)

Fânî: Şu da var ki, nefsânî hırs ve ayıplarından fânî olanlar için, bu cismânî ölümün yüzü, ne haşin, ne de sevimsiz. (YBA, s. 125)

Bunları terk ettiği gün: İşte insan oğlu, bunları terk ettiği gün, yoksul, çıplak, aç ve gıdâsız kalacakmış gibi korkuyor ve bir türlü de onları kaybetmeye râzı olamıyor. (YBA, s. 126)

Biraz dinlendikten sonra: Oturup biraz dinlendikten sonra, Hayvanat Müzesi’ne geçtik. (YBA, s. 126)

Üç gün sonra: İnşallah üç gün sonra berâberce Paris’e döneceğiz. (YBA, s. 127)

Ölüm-kalım anlarında: Amma ölüm-kalım anlarında, kütlelere can bağışlayan îman devri, kıyâmete kadar insan oğlunun salınıp gezeceği bir meydan olarak sâhibini beklemektedir. (YBA, s. 127)

Kıyâmete kadar: Amma ölüm-kalım anlarında, kütlelere can bağışlayan îman devri, kıyâmete kadar insan oğlunun salınıp gezeceği bir meydan olarak sâhibini beklemektedir. (YBA, s. 127)

Haşin tevhide duyduğu bu taassup, acaba kıyâmete kadar mı sürecek? (YBA, s. 183)

Yavrular çıkınca: Yavrular çıkınca, analarını bırakarak suya koştuklarında, kuluçka anaya, dere kenarında çırpınmaktan başka çâre kalmadığı gibi, bize de, ayrı tohum ve ayrı tabiatta yetiştirdiğimiz nesiller karşısında, elem ve ızdırıp çekmek düşüyor. (YBA, s. 128)

Analarını bırakarak suya koştuklarında: Yavrular çıkınca, analarını bırakarak suya koştuklarında, kuluçka anaya, dere kenarında çırpınmaktan başka çâre kalmadığı gibi, bize de, ayrı tohum ve ayrı tabiatta yetiştirdiğimiz nesiller karşısında, elem ve ızdırıp çekmek düşüyor. (YBA, s. 128)

Bir başka akrabaları tarafından bildirildiği zaman: Ancak, Londra’ya tedâviye geleceği bir başka akrabaları tarafından bildirildiği zaman, evlerinde misâfir edip ağırlamışlar. (YBA, s. 129)

Uzun senelerdir: Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan oteleline götürmek isteyince, Mügöl de, kendi memleketi olan Gümüşhâne’de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Oteline götürmek isteyince: Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan oteline götürmek isteyince, Mügöl de, kendi memleketi olan Gümüşhâne’de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Mügöl’ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesini: Mügöl’ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesini bana eski bir hâtırayı yeniden yaşattı: 1966 senesinde, gene bir kandil günü Londra’da idim. (YBA, s. 129)

1966 senesinde: Mügöl’ün evinde geçirdiğimiz bu kandil gecesini bana eski bir hâtırayı yeniden yaşattı: 1966 senesinde, gene bir kandil günü Londra’da idim. (YBA, s. 129)

Çıkarken: Dikkat ettim, çıkarken de, kapının eşiğine basmadan geçmek için îtinâ gösterdiniz. (YBA, s. 130)

Kilisede otururken: Bir de kilisede otururken konuşur gibi, dudaklarınız kımıldıyordu, dedi. (YBA, s. 130)

Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ise: “Acz ve hayret, kuvveti ve gıdâsı olan kimse, iki dünyâda da Dost’un gölgesindedir.” **derken:** Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ise: “Acz ve hayret, kuvveti ve gıdâsı olan kimse, iki dünyâda da Dost’un gölgesindedir.” **derken,** yokluk ve aczin içindeki sonsuz varlık ve zenginliği ne kadar veciz ifâde eylemiştir.” (YBA, s. 130)

Bu gece: Bu gece kandil. (YBA, s. 131)

Bu gece, televizyon, Gine’ye giden misyonerlerin kesif ve planlı faaliyetlerini gösterdi. (YBA, s. 241)

Belediye reîsi konferansa dâvetli bütün misâfirleri bu gece, hem sarayı Gösterme Zarfık, hem de ağırlamak üzere çağırılmış bulunuyor. (YBA, s. 255)

Karaya ayak bastıktan sonra: Karaya ayak bastıktan sonra da kolayına toparlanamadı. (YBA, s. 131)

Gece dokuz buçukta: Gece dokuz buçukta Paris’e geldik. (YBA, s. 132)

Kısa bir soruşturmadan sonra: Mustafa, şehrin eskisi sıfatı ile, kısa bir soruşturmadan sonra, kalacağımız apartmanı buldu. (YBA, s. 132)

Yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken: Tülin’le ben, yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken, onlar telâşlı, fakat mütebessim geri geldiler. (YBA, s. 132)

Evinin anahtarını verirken: Nemîde Hanım bize evinin anahtarını verirken, dâirenin boş olduğunu ve hepimize yetecek oda ve yatak bulunduğunu söylemişti. (YBA, s. 132)

Tam kapıyı açacakları zaman: Halbuki bizim gençler, tamkapıyı açacakları zaman, içeriden kuvvetli bir radyo sesi duyarak, gelip haber vermeye mecbur olmuşlardı işte. (YBA, s. 132)

Gece geç vakte kadar: Gece geç vakte kadar da bekledik, gelen giden olmadı. (YBA, s. 132)

İstanbul’a hareket ederken: O zaman, İstanbul’a hareket ederken, âileden birinin, radyoyu açık unuttuğu kanâatine vardık. (YBA, s. 132)

Hiçbir devirde: Onun için, bu ihtiyar dünyâya, hiçbir devirde tâzeliğini kaybetmeyen ahlâk prensiplerini getirecek îman yolunu açmak gerek. (YBA, s. 133)

Bir hayli dolaştıktan sonra: Tülin, Sinan ve ben şehirde bir hayli dolaştıktan sonra kahvehânede Özcan ve Mustafa ile buluştuk. (YBA, s. 133)

Saint Chapelle’e gittikleri zaman: Çocuklar Saint Chapelle’e gittikleri zaman, biz de Erdoğan ile uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 133)

Ölüp de mezara konduktan sonra: Timurlenk ölüp de mezara konduktan sonra, kapısında nöbet tutan neferin ölüsü ile aynı muâmeleye tâbi olmamış mıdır? (YBA, s. 135)

Üç saat oturduktan sonra: Kahvehânede, üç saat oturduktan sonra Mustafa gelip beni aldı, eve döndük. (YBA, s. 135)

Dünyânın uyanıp karşısına çıkmak fırsatını bulmadan: İsrâîl’in de telâşı, dünyânın uyanıp karşısına çıkmak fırsatını bulmadan, kendi aralarındaki idârî ve fikrî ihtilâflarını hallederek, sür’atle gayelerine varmayı başarabilmektedir. (YBA, s. 136)

İkinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan: Çok hazin olmakla berâber, gerçek olan şu ki, bir Müslüman Türk, ister Amerika ‘da ister Avrupa’da olsun, ikinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan, bulunduğu memleket tarafından eritilerek, o toprağın malı oluyor. (YBA, s. 136)

1969 seyâhatinde: Girişte, cinslerine göre ayrılmış renk renk papağanlar, 1969 seyâhatinde görmüş olduğum gibi, gene ayaklarından zincirli olarak tüneklerine bağlanmış, sıra sıra ve yol boyu dizilmişti. (YBA, s. 138)

Bundan ileri devirlerde: Hele, bundan ileri devirlerde, sayıya hesâba gelmeyen bahçeler ile bir yeşillik cenneti iken, bugün taş ve tuğla yığını hâline getirilmiş bulunuyor. (YBA, s. 138)

Bir yeşillik cenneti iken: Hele, bundan ileri devirlerde, sayıya hesâba gelmeyen bahçeler ile bir yeşillik cenneti iken, bugün taş ve tuğla yığını hâline getirilmiş bulunuyor. (YBA, s. 138)

Hiçbir devirde ve hiçbir zaman: Gerçek sanat, kendisini dejenere edenlerin zavalılıklarına sanki acı acı gülüyor ve: Ben bu değilim, hiçbir devirde ve hiçbir zamanasla böyle soytarılaşmamıştım! diyor. (YBA, s. 138-139)

Kapıdan çıkarken: Kapıdan çıkarken gişedeki hanımın penceresine başımı uzattım ve: “Bahçe hârikulâde... Fakat heykeller iğrenç...” dedim. Kahkaha ile güldü ve başını eğip ellerini iki yana açarak: “Doğru!” dedi. (YBA, s. 139)

Misâfirim gelinceye kadar: Ben de Eva Meyerovitch ile buluşacağımız kahvehânede, misâfirim gelinceye kadar, her biri kendi hedefine doğru koşan insan selini seyrettim, nihâyet Eva geldi, uzun uzun derleştikten bir hayli sonra, Özcan’larla Mustafa karşıdan göründüler. (YBA, s. 139)

Uzun uzun derleştikten bir hayli sonra: Ben de Eva Meyerovitch ile buluşacağımız kahvehânede, misâfirim gelinceye kadar, her biri kendi hedefine doğru koşan insan selini seyrettim, nihâyet Eva geldi, uzun uzun derleştikten bir hayli sonra, Özcan’larla Mustafa karşıdan göründüler. (YBA, s. 139)

Hareketimizden bir evvelki gün: Hareketimizden bir evvelki gün de böylece bitti. (YBA, s. 139)

Hayli de geçtikten sonra: Yol inişli çıkışlı olduğundan, bir hayli yorulup, hayli de geçtikten sonra Basel’e, İsviçre’nin bu hudut şehrine geldik. (YBA, s. 140)

Gelir gelmez: Gelir gelmez de, birden bire dekor değiştirerek, karşımıza refâhın ve medeniyetin elbirliği ile kurmuş olduğu Basel şehri çıktı. (YBA, s. 140)

Mehtaplı bir gecede ve geç vakit: Zürih’e, mehtaplı bir gecede ve geç vakit girdik. (YBA, s. 140)

Sabah kahvaltısından sonra: Sabah kahvaltısından sonra, otel ile alâkamızı keserek, Winterthur'da geceleme için Berrin Hanım'ın oğluna telefon edip bir yer ayırtmasını ricâ ettik ve hemen Kollbrunn'a gitmek üzere yola çıktık. (YBA, s. 141)

Daha Kollbrunn'a varmadan: Daha Kollbrunn'a varmadan, Hüseyin Bey'le karşılaştık. (YBA, s. 141)

Berrin Hanım ve oğlu ile selâmlaşmaya gelince: Sıra, içeri girip Berrin Hanım ve oğlu ile selâmlaşmaya gelince, sanki biz gökten inmiş bir mâide, bir Allah'ın lutfu imişizcesine, bütün âile o derece tezâhürde bulundular ki, bize de ancak, utanmak ve teşekkürle, estağfirullah demekten başka yapacak iş kalmadı. (YBA, s. 141)

Giderken: Giderken de, evi dolduran diğer misâfirlerini alıp götürdüler. (YBA, s. 141)

Saatin altısında: Erken yola çıkacağımız için, sabahleyin zahmet edip gelmelerini ısrarla ricâ etmemize rağmen, saatin altısında, Berrin Hanım, Hüseyin Bey ve Nihad Bey kapıya gelmişlerdi bile. (YBA, s. 142)

1892'de: Bunu düşünerek 1892'de yalnız arabalar için, dağları yaran, dar bir tünel açılmıştı. (YBA, s. 142)

Maket gibi oraya buraya kondurulmuş villalar arasından geçtikten sonra: Bir zaman daha, o güzelim tabiat, çiçekli pencereler, balkonlar, maket gibi oraya buraya kondurulmuş villalar arasından geçtikten sonra, İsviçre'nin İtalyan bölgesine varmıştık.” (YBA, s. 142)

İki gün evvel: Amma, iki gün evvel bize yardım eden ve yol gösteren vatandaşlar gene buradalar...(YBA, s. 144)

Tam verimli olacağı çağda: Türk genci burada doğup yetişiyor, tam verimli olacağı çağda, ya Amerika, ya Avrupa veya dünyânın öbür ucu diyeceğimiz Avustralya olmasına takılıp, ekmek ve refah peşinde sürüklenip gidiyor. (YBA, s. 144)

St. Gottard'a doğru giderken: Zürich'ten çıkıp St. Gottard'a doğru giderken, küçük fakat çok güzel bir meydanlıkta durarak çikolata almak istedik. (YBA, s. 145)

Durur durmaz: Araba durur durmaz, genç bir adam koşarak yanımıza geldi. (YBA, s. 145)

Bir daha: Ben de, bir daha dönmek üzere buraya geldim. (YBA, s. 145)

Beş yüz kilometre gittikten sonra: Beş yüz kilometre gittikten sonra, Sukoşa kasabasında şirin bir villanın önünde “zimmer” levhası görerek durduk. (YBA, s. 146)

Komünist rejiminden evvel: Belli ki komünist rejiminden evvel bir âilenin yazlık köşkü imiş. (YBA, s. 146)

Odanın ve mutfakın pisliğini görünce: Ailenin oturduğu odanın ve mutfakın pisliğini görünce, su alamadan boş maşrapa ile geri dönmeye mecbur olduğunu söyledi. (YBA, s. 147)

Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken: Sabahleyin Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

Yeni bir zimmer buluncaya kadar: Sabahleyin Sukoşa'dan Biograd'a doğru yola çıkarken başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak yeni bir zimmer buluncaya kadar devam etti. (YBA, s. 147)

Hayli araştırdıktan sonra: Bir de, bu dopdolu sâhillerde geceleyecek bir münâsip yer bulabilmek için hayli araştırdıktan sonra, temiz bir pansiyona yerleştik. (YBA, s. 148)

Hız. İsa'dan dört yüz sene evvel: Budva'nın Hız. İsa'dan dört yüz sene evvel kurulmuş bir kasaba olduğunu söyledi. (YBA, s. 148)

Sabah erken: Sabah erken tekrar yola çıktık. (YBA, s. 148)

Bir kaç kilometre sonra: Artık, bir kaç kilometre sonra Adriyatik denizi sâhillerini bırakıp, Üsküp'e doğru içlerlere gireceğiz. (YBA, s. 148)

Kara yoluna girmek üzere iken: Sâhilden yükselerek kara yoluna girmek üzere iken, durduk. (YBA, s. 148)

Bir kere daha baktıran sonra: Tekrar, güzelliğine mağrur, serilip uzanmış bu dilber sâhillere bir kere daha baktıran sonra, dağların arasına daldık. (YBA, s. 148)

Titograd'dan sonra: Hele Titograd'dan sonra 2200 metre irtifâna çıkarak gökyüzünü göstermez olmuş bu sarp ve çetin arâziyi aşmak için devamlı tüneller açılmış. (YBA, s. 149)

Ayrılacağımız sırada: Tam oradan ayrılacağımız sırada bir genç karı-koca, biri bebek, diğerleri 7-8 yaşlarında üç çocukları ile su başına geldiler. (YBA, s. 149)

İstanbul'u fethedeli: Türkler İstanbul'u fethedeli beş yüz küsür sene oldu. (YBA, s. 149)

Balkan Harbi'nde: Hayriye abla, dokuz yaşında bir çocuk olarak Balkan Harbi'nde âilesiyle berâber düşmandan kaçıp Üsküp'e kadar gelmiş. (YBA, s. 150)

Harp bitince: Harp bitince de, annesi ve iki erkek kardeşi ile yurtlarına dönmüşlerse de, evlerinin yıkılmış, eşyâ ve hayvanlarının yağmalanmış olduğunu görünce, zavallı âileye de tekrar gurbet yolu düşmüş. (YBA, s. 150)

Eşyâ ve hayvanlarının yağmalanmış olduğunu görünce: Harp bitince de, annesi ve iki erkek kardeşi ile yurtlarına dönmüşlerse de, evlerinin yıkılmış, eşyâ ve hayvanlarının yağmalanmış olduğunu görünce, zavallı âileye de tekrar gurbet yolu düşmüş. (YBA, s. 150)

Yolda ölünce: Ne ki, ıztırap ve meşakkate dayanamayan anne, yolda ölünce, ağabeyleri de küçük Hayriye'yi Tekirdağı'na kadar getirerek bir hanımın yanına vermişler. (YBA, s. 150)

1914 harbinde şehit olunca: İki erkek kardeşi ise 1914 harbinde şehit olunca, hanım, zavallı yavrucuğu ezibildiği kadar ezmiş. (YBA, s. 150)

Otuz sene süren bu çileden sonra: Otuz sene süren bu çileden sonra, 1943 yılında bizimle bir çatı altında yaşayacağı yıllar başlamıştır. (YBA, s. 150)

1943 yılında: Otuz sene süren bu çileden sonra, 1943 yılında bizimle bir çatı altında yaşayacağı yıllar başlamıştır. (YBA, s. 150)

Durur durmaz: Durur durmaz da, bisikleti bir genç yanımıza gelerek: “Bir yer mi arıyorsunuz, bir istediğinizni var?” demez mi? (YBA, s. 151)

Osmanlı İmparatorluğu'nun bir vilâyeti iken: Üsküp, Osmanlı İmparatorluğu'nun bir vilâyeti iken, Efendim de, Rumeli'nin bu karışık merkezinde maârif müdürü olarak bulunuyormuş. (YBA, s. 151)

O yıllara: Bu yüzden de, o yıllara âit hâtıralara pek çoktur. (YBA, s. 151)

Hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâi Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok müteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Uzun seneler evvel: Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafi beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâi Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok müteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel

vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

O târihte: O târihte Efendim yirmi dört yaşlarında ve Üsküp'ün bu anlı şanlı kadını ise, ellinin üstündedir. (YBA, s. 152)

Ertesi sabah: Ertesi sabah Seyyide Hanım gene gelir ve tekrar, büyük babasından selâm getirerek: “Seni kabul etmezlerse, Allah'ıma nazım geçer, onları böyle, denkleri bağlı bekletirim.” der. (YBA, s. 152)

İçeri haber yolladıktan sonra: İçeri haber yolladıktan sonra, bahçe kapısında birkaç dakika bekledik. (YBA, s. 152)

İstanbul'a her gelişinde: İstanbul'a her gelişinde ağabeyime uğrar, fakat tesâdüfen ben, ya İstanbul'da bulunmam veya evde olmam, bu sûretle de görüşmek kismet olmazdı. (YBA, s. 152)

1941 anlaşmasından sonra: Nitekim, bilenlerin ifâdelerine göre, 1941 anlaşmasından sonra Türk göçü öylesine kesif olmuş ki, bugün Üsküp'ün yerli ve köklü âilelerinden ancak 40-50 hâne kalmış. (YBA, s. 153)

İstanbul'a dökülürken: Balkan Harbi Rumeli'yi elimizden alır ve Üsküp'ler, Manastır'lar, Selânik'ler, Zağra'lar, Tırnova'lar hülâsa bütün Rumeli halkının kılıç artıkları İstanbul'a dökülürken, Seyyide Hanım'da gelmiş ve Efendimin valdesi bu gurbetzedeye kendi konağına yakın bir ev tutarak, ikram ve izâzları ile o mübârek kadının hicret acılarını hafifletmişti. (YBA, s. 153)

Bu sözü dinlediğim zaman: Bu sözü dinlediğim zaman, otun, ağacın, taşın, toprağın dahi, insan ve hayvan gibi canı da, dili de olduğunu bilmiyordum. (YBA, s. 153-154)

Türbe kısmından sonra: Türbe kısmından sonra semâhâneye girdik. (YBA, s. 154)

Hareme geçtiğimiz zaman: Nitekim, hareme geçtiğimiz zaman Şeyh Efendi'min hanımı: “Bütün hısım ve akrabamız Türkiye'de. Biz de on beş senedir hep anavatana gitmek arzusu ile yaşıyoruz. Çekilip gittiğimiz gün, hemen yıkarlar.” dedi. (YBA, s. 154)

Çekilip gittiğimiz gün: Nitekim, hareme geçtiğimiz zaman Şeyh Efendi'min hanımı: “Bütün hısım ve akrabamız Türkiye'de. Biz de on beş senedir hep anavatana gitmek arzusu ile yaşıyoruz. Çekilip gittiğimiz gün, hemen yıkarlar.” dedi. (YBA, s. 154)

Kapıdan çıkarken: Şeyh efendi, bizi oraya götürmek üzere kapıdan çıkarken, hanımı da: “Bir tekke çorbası içirmeden bırakmam” diye ısrar ediyordu. (YBA, s. 154)

Hasan Bilâlî’yi ziyâret ettikten sonra: Öyle bir dayattı ki, zavallı Hasan Bilâlî’yi ziyâret ettikten sonra çâresiz, tekrar dergâha döndük. (YBA, s. 155)

Yemekten sonra: Yemekten sonra ise, bir hayli sohbet ettik. (YBA, s. 155)

Hanımı: “Oralara siz de gider misiniz?” diye sorunca: Hanımı: “Oralara siz de gider misiniz?” diye sorunca Şeyh Efendi: “Gidip de ne yapacak? Tekke, onun içinde...” dedi. (YBA, s. 155)

Allahaismarladık dedikten sonra: Sabahleyin, Şeyh Haydar Efendi’nin hanımına Allahaismarladık dedikten sonra, Selânik’e doğru yola çıktık. (YBA, s. 155)

Türk bayrağını görünce: Fakat Yunan gümrüğü, arabada Türk bayrağını görünce, bizi akıl almaz bir aramaya tâbi tuttu. (YBA, s. 155)

Bu çirkin muâmeleden sonra: O kadar ki bagajda ve arabanın içinde ne var ne yok, hepsi yerlere döküldü, âdeta kin ve hırsıla, ne yapacaklarını bilmez bir gayretle aradılar, sorup sordu. ve bir buçuk saatimize mâl olan bu çirkin muâmeleden sonra, yol verip geçirdiler. (YBA, s. 155)

Kıyâmete kadar: Dâvâ şu ki: Osmanlı medeniyetinin çöküşü ile biz Türklerle berâber bütün dünya, yalnız bir siyâsî muvâzene unsuru değil, insan oğlunun kıyâmete kadar baş çeviremeyeceği beşerî-ilâhî bir modeli de kaybetmiş oldu ve yüzünü sâdece maddeye döndüren garp medeniyetinin tek taraflı materyalizmi içine sıkışıp, bugünkü ruh sefâletinin gayyâsına yuvarlandık. (YBA, s. 156)

Bir lokma ekmek için, vatan evlâtlarını yabancıların uşağı eden biz, kıyâmete kadar bu lekeyi yüzümüzden silemeyeceğiz. (YBA, s. 171)

Bir gece vakti: Bu asil Arnavut kadını geçen sene, bir gece vakti bize gelmiş ve kendisini Eva de Vitray’ın gönderdiğini söylemiş, biz de elimizden gelen ikramda kusur etmemeye gayret etmiştik. (YBA, s. 156)

İstanbul’a geldiğinde: İstanbul’a geldiğinde, geç vakite kadar oturmuş, Hz. Mevlânâ’yı ziyârete gitmek arzu ve niyetinde olduğu için, Konya’da bir tanıdığım olup olmadığını sormuştu. (YBA, s. 156)

Komünist rejime geçmeden: Arnavutluk, komünist rejime geçmeden, kocası, başkonsolos olarak, üç sene Türkiye’de kalmış. (YBA, s. 156)

O sırada: O sırada Vehbi'ler bir aydır bizde misâfir idiler ve artık Konya'ya evlerine dönmeye hazırlanıyordu. (YBA, s. 156)

Birkaç gün sonra: Mürüvvet Hanım'la konuştular ve anlaşarak birkaç gün sonra da hep berâber gittiler. (YBA, s. 157)

Bu dervîşâne tanışma sırasında: İşte bu dervîşâne tanışma sırasında Mürüvvet Hanım bize, Selânik adresini vermişti. (YBA, s. 157)

Şu son seyâhat programımızda: Şu son seyâhat programımızda ise hesapta ne Yunanistan vardı ne de Selânik, İtalya'dan Fransa'ya geçip Côte d'Azur'dan sonra memlekete dönecektik. (YBA, s. 157)

Zürich'e uğramayı isteyince: Fakat gençler Zürich'e uğramayı isteyince, yol da değişmiş oldu. (YBA, s. 157)

On gün evvel: On gün evvel annesini kaybetmiş. (YBA, s. 157)

Bundan 104 sene evvel dünyâyâ gelirken: Efendim, bundan 104 sene evvel dünyâyâ gelirken, sultanlar sultanı anneciği, belki de bütün o geceyi, uykusuz geçirmişti. (YBA, s. 158)

Bütün o geceyi: Efendim, bundan 104 sene evvel dünyâyâ gelirken, sultanlar sultanı anneciği, belki de bütün o geceyi, uykusuz geçirmişti. (YBA, s. 158)

Eşyâlar arabaya yerleştirilinceye kadar: Eşyâlar arabaya yerleştirilinceye kadar bizde yukarıda sohbet ettik. (YBA, s. 158)

Arabaya bindikten sonra: Arabaya bindikten sonra bizi, duâlar senâlarla uğurlarken, bu dostluğun, şu birkaç aylık tanışmanın ne kadar ötelerinden geldiğini, herkes hissetmiş bulunuyordu. (YBA, s. 158)

Duâlar senâlarla uğurlarken: Arabaya bindikten sonra bizi, duâlar senâlarla uğurlarken, bu dostluğun, şu birkaç aylık tanışmanın ne kadar ötelerinden geldiğini, herkes hissetmiş bulunuyordu. (YBA, s. 158)

Bir hayli gittikten sonra: Bir hayli gittikten sonra Kavala'ya geldik. (YBA, s. 158)

Deniz kıyısında birkaç dâkika dinlendikten sonra: Deniz kıyısında birkaç dâkika dinlendikten sonra tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 158)

Senenin muayyen bir gününde: Kavala bana bir çocukluk hâtıramı âdetâ geri getirmişti: Senenin muayyen bir gününde, Çırpıcı Çayırı'nda Ot Toplama merâsimleri olur, acâyip sesler çıkararak, raksa benzer hareketlerle çırpınırlar ve yanlarına sokulmak isteyenleri sopalarla kovalarlar ve tehdit ederlerdi. (YBA, s. 158)

İki buçuk sene sonra bir gece: O da bize çok bağlanmıştı amma iki buçuk sene sonra bir gece, herhalde gene o tâifenin eliyle olacak, kaçtı. (YBA, s. 159)

Aradan birkaç zaman geçtikten sonra: Aradan birkaç zamanı geçtikten sonra, kapımıza gelen bir polisin, annemin kıza hediye etmiş olduğu kıymetli yüzüğü göstererek: “Sizin mi, kendisinin mi?” demiş olması, kızcağızın başına hiç de iyi bir şey gelmediğini gösteriyordu. (YBA, s. 159)

Bir hayli yol aldıktan sonra: Akşama doğru İpsala’dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür’atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Arabanın sür’atini kestiği bir anda: Akşama doğru İpsala’dan yurda girdik ve sıkıntısızca gümrükten geçerek, kendi toprağında olmanın saâdeti içinde bir hayli yol aldıktan sonra, âile ve dostlarından bir kafilenin, karşıcı çıkıp bizi tâkip etmekte olduklarını, arabanın sür’atini kestiği bir anda, görüp durduk. (YBA, s. 159)

Bir çay içtikten sonra: Tekirdağ’da bir çay içtikten sonra Efendimi ziyâret edip, bizi bekleyen iş ve mes’ûliyetler çarkını, yüz akı ile çevirmek dileği içinde, çatımızın altına girdik. (YBA, s. 159)

On birde: Akraba ve yâran tarafından, hayır duâlarla, uğurlanarak on birde evden çıktık. (YBA, s. 163)

Lüleburgaz’ı geçtikten sonra: Lüleburgaz’ı geçtikten sonra bir dere kenarında yemek yiyerek tekrar yolumuza devam ettik. (YBA, s. 163)

Balkanlar’a çıktıkça: Her kolu her parçası bir başka ülkede kalmış bu nehri, Balkanlar’a çıktıkça gene göreceğiz. (YBA, s. 164)

Paylaşıırken: Paylaşıırken de, can yakmış, kan dökmüş...(YBA, s. 164)

Türkler Balkanlar’ın efendisi iken: Türkler Balkanlar’ın efendisi iken, bütün bu milletler mes’uttu, refahlı idi. (YBA, s. 164)

Altmış sene evvel: Dereli, tepeli koca kasaba, altmış sene evvel, baştan başa Türklerle mekûn iken, şimdi bu topraklarda, sinmiş, ezilmiş bir avuç Müslüman, ya var ya yok. (YBA, s. 165)

Baştan başa Türklerle mekûn iken: Dereli, tepeli koca kasaba, altmış sene evvel, baştan başa Türklerle mekûn iken, şimdi bu topraklarda, sinmiş, ezilmiş bir avuç Müslüman, ya var ya yok. (YBA, s. 165)

13 Mayıs 1972’de: 13 Mayıs 1972’de ağabeyimin iki dev eseri Çelebi ve II. Sultan Murad Devirleri’ni içine alan Mîmârî Târihi ile Nihad Sâmi Banarlı Bey’in Türkçenin Sırları isimli kitaplarının İstanbul Enstitüsü’nce parlak bir takdim merâsimi yapılmıştı. (YBA, s. 165)

Arada: Arada şunu da söyleyeyim ki, geçirmekte olduğum mitral hastalığı yüzünden, bu merâsime iştirak edememiştim. (YBA, s. 165)

Belgrat’ı sararken: Fâtih Sultan Mehmed’in, Belgrat’ı sararken, Havâle Kalesi yaptırmış olduğu yüksek tepe. (YBA, s. 166)

Vaktinden evvel: Fakat komünist rejim, onu da, diğerleri gibi, vaktinden evvel yıpratmış. (YBA, s. 167)

Sabah on buçukta: Salzburg’dan sabah on buçukta hareket ediyoruz. (YBA, s. 170)

Münih’e yaklaştığımız zaman: Münih’e yaklaştığımız zaman, 1972 Olimpiyatları için hummâlî bir faâliyet göze çarpıyordu. (YBA, s. 170)

Yirmi dört saat geçmeden: İşte, yirmi dört saat geçmeden, bir hudut şehri olan Lindau’ya geldik. (YBA, s. 170)

1969 senesinde: 1969 senesinde de Rorschach’a gelmiş ve o defâ, İtalya’dan İsviçre’ye geçmiştik. (YBA, s. 170)

İş bedenî temizliğe gelince: Sokakları temiz, evleri tozsuz, camları çerçeveleri pırıl pırıl fakat iş bedenî temizliğe gelince akar su yerine durgun suda yıkanmak, necâsete karşı lâubâlîlik, Hıristiyan dünyâsınca tabîî keyfiyetlerden. (YBA, s. 171)

Tâtil saati olunca: Tâtil saati olunca, Berrin Hanım’ın mânevî terbiyesi ile bir hayli seviye kazanmış işçi komşuları da, birer birer gelmeye başladılar. (YBA, s. 171)

Küçük yaşta: Hele buralara küçük yaşta gelmiş veya gene buralarda doğmuş çocuklardan, bir Müslüman-Türk seciye ve ahlâkı beklemek, büyük hâtâ. (YBA, s. 171)

Bugün değilse bile, yarın: Bugün değilse bile, yarın bu uygunsuz izdivaçtan pişmanlık duyacak. (YBA, s. 172)

1966 senesinde: Lütfü’ye 1966 senesinde şâhit olduğum bir hâdiseyi anlattım. (YBA, s. 172)

Her ay: Üç oğlu varmış; üçünü de Yunanistan’da okutuyormuş ve kendisi de, her ay Yunanistan’a giderek, oğullarını görürmüş. (YBA, s. 172)

Binlerce sene sonra: İsrâil'i ise, binlerce sene sonra müstakil devlet hâline getirenler de kezâ asırlardır, Yahûdi menfaati adına insanlık âlemini fikrî, iktisâdî, mâlî ve içtimâî yönlerden avuçları içinde tutan, şerîatçı ve ırkçı Siyonizm değil mi?(YBA, s. 172)

Bir buçuk asır evvel: Bugün, bir lokma ekmek için memleketlerinde uşaklık ettiğimiz şu İsviçreliler, çok değil, bir buçuk asır evvel, diğer Avrupa devletleri gibi, gayrimedenî, iptidâî ve birbirini dişleyen küçük topluluklar idi. (YBA, s. 173)

Gece on ikiden sonra: Bu yüzden de, ancak gece on ikiden sonra dönebildiler. (YBA, s. 173)

Berrin Hanım'lar, bizi uğurlayıp selâmetledikten sonra: Berrin Hanım'lar, bizi uğurlayıp selâmetledikten sonra, bakımlı ve son derece tatlı kasabalardan geçerek Biel'e geldik. (YBA, s. 173)

Bulgaristan ve Yugoslavya'da geçirdiğimiz üç sıcak günden sonra: Fakat Bulgaristan ve Yugoslavya'da geçirdiğimiz üç sıcak günden sonra, birden havalar soğumuş, hatta Münih'de kaloriferler çalışmaya başlamıştı. (YBA, s. 173)

Birden: Fakat Bulgaristan ve Yugoslavya'da geçirdiğimiz üç sıcak günden sonra, birden havalar soğumuş, hatta Münih'de kaloriferler çalışmaya başlamıştı. (YBA, s. 173)

Birden karşımıza güzel bir câmi çıktı. (YBA, s. 187)

Otobüs, çam korularının arasından geçerken birden hava karardı ve şiddetli dolu başladı. (YBA, s. 216)

Yola çıktuktan bir müddet sonra: Yola çıktuktan bir müddet sonra da, şiddetli bir yağmur başlamıştı. (YBA, s. 174)

Siz Türk'e benzemiyorsunuz. Avrupalı tipindesiniz dendiği zaman: Maalesef öyle kimseler tanırız ki "Siz Türk'e benzemiyorsunuz. Avrupalı tipindesiniz..." dendiği zaman iftihar ederler. (YBA, s. 174)

Evvelki sene yediğimiz lokantada yedikten sonra: Öğle yemeğini, evvelki sene yediğimiz lokantada yedikten sonra, parka gittik. (YBA, s. 175)

Arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan: Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Ertesi gün için: Ağabeyim, ertesı gün için gölde bir vapur gezintisi düşünüyordu. (YBA, s. 175)

Evvelki sene: Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d’Or’un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug’a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

On bir buçuk kilometrelik Mont Blanc geçidinden evvel: On bir buçuk kilometrelik Mont Blanc geçidinden evvel Chamonix şehrine tepeden baktık. (YBA, s. 176)

Dünya dünya olalı beri: Dünya dünya olalı beri biz soğuk cehennemlerde çile doldurup dururken, siz, insan yaratılmış olmanın kadrini bilememek yüzünden dertten derde, ıztıraptan ıztırâba atılıyorsunuz. (YBA, s. 176)

Çile doldurup dururken: Dünya dünya olalı beri biz soğuk cehennemlerde çile doldurup dururken, siz, insan yaratılmış olmanın kadrini bilememek yüzünden dertten derde, ıztıraptan ıztırâba atılıyorsunuz. (YBA, s. 176)

Mont Blanc tüneline İtalya’ya gelince: Mont Blanc tüneline İtalya’ya gelince de, kış sporları merkezleri ve geniş sanâyi bölgeleri sıralanmaya başladı. (YBA, s. 176)

1969’dan bu yana: 1969’dan bu yana ise yollar, Avrupa’nın diğer memleketlerine nazaran çok büyük farkla ilerlemiş. (YBA, s. 176)

Gökten mâyi olarak dökülürken: Bu heybetli şato, bulunduğu tepeye, sanki gökten mâyi olarak dökülürken donuvermiş bir efsâne mâhlukuna benziyordu. (YBA, s. 177)

Hayli gittikten sonra: Hayli gittikten sonra, Asti’ye oradan da, Alessandria’ya geldik. (YBA, s. 177)

Eski devirlerde: Fakat, âzamî tasarruf fikri ile, öyle dar tutulmuştu ki, eski devirlerde olsa, bu iki kişilik odalar aralık diye kullanılırdı. (YBA, s. 177)

Seyâhat boyunca: Seyâhat boyunca beni hiç sıkmayan Gülşah, odayı ve hele, büyük fakat tek karyola ve tek yorganı görünce üzüldü. (YBA, s. 177)

Tek karyola ve tek yorganı görünce: Seyâhat boyunca beni hiç sıkmayan Gülşah, odayı ve hele, büyük fakat tek karyola ve tek yorganı görünce üzüldü. (YBA, s. 177)

Bir hayli dinlendikten sonra: Bir hayli dinlendikten sonra Livorno’ya doğru yola çıktık. (YBA, s. 178)

Uzun süren bir soruşturmadan sonra: Nihâyet uzun süren bir soruşturmadan sonra doğru yolu bulduk. (YBA, s. 178)

Gözlüğünü lokantada unuttuğu anlaşılnca: Fakat bu defa da, ağabeyimin, gözlüğünü lokantada unuttuğu anlaşılnca, yemek yediğimiz Sestri di Levanti'ye dönmeye karar verdik. (YBA, s. 178)

İndiklerinde: İndiklerinde de Gülşah, zor yürüdüğünü, kaymamak için âdeta gayret sarfettiğini söyledi. (YBA, s. 178)

Arkadaşlar o tarafa gidince: Arkadaşlar o tarafa gidince ben de kiliseye girdim. (YBA, s. 178)

Meydanda oturduğum müddetçe: Meydanda oturduğum müddetçe, belki yüzden fazla râhibe ve bir o kadar da papaz geldi geçti. (YBA, s. 179)

Akşam geç vakit: Akşam geç vakit Floransa'ya vardık ve otel aramak üzere İlhan'la Gülşah arabadan indiler. (YBA, s. 179)

Nihâyet Venedik'e yaklaştığımız zaman: Nihâyet Venedik'e yaklaştığımız zaman, Chiaggia'da lagünler başladı. (YBA, s. 180)

Altı gün sonra: Artık, nasip ise, altı gün sonra memlekette olacağız. (YBA, s. 182)

Yakın târihte: İnsan bedeninde olduğu gibi, insanın bir eşi olan dünyânın bünyesinde de eksik olmayacak cenk, bilhassa yakın târihte bu toprakları öylesine kana bulamıştı ki, memleket, baştan başa harp müzesi kabul edilse yeridir. (YBA, s. 183)

Pasaport kontrolünden sonra: Pasaport kontrolünden sonra, gümrükçüler etrâfımızı sardılar ve arabayı kenara çektiler. (YBA, s. 183)

Bir şey bulamayınca: Gene bir şey bulamayınca somurtup susmaya mecbur oldular. (YBA, s. 183)

Tam iki saat çile çektikten sonra: Geçen sene, Yunan gümrüğü, bundan beter hareket etmiş, bütün eşyalarımız, kaldırımların üstüne serilmiş ve tam iki saat çile çektikten sonra ancak yolumuza devam edebilmiştik. (YBA, s. 183)

Hüküm, gâlibindir, diye bittikten sonra: Haktan âdaletten, tatlı tatlı söz eden sahifelerin sonu: Hüküm, gâlibindir, diye bittikten sonra? (YBA, s. 183)

Beş yüz kilometre sonra: Ancak beş yüz kilometre sonra seyâhatimizin başlarında kaldığımız Jug Oteli'ne gelebildik. (YBA, s. 184)

Yirmi beş gün evvel: Yirmi beş gün evvel kopuk olarak duran perde, hâlâ tâmir edilmemişti. (YBA, s. 184)

Gün-be-gün: Beşeriyetin üstüne bir zifîrî karanlık gibi çökmüş olan bu sömürge imparatorluğunun dağılıp parçalanmasının yaklaşıp bulunduğunu gün-be-gün artan çatırtısı haber vermektedir. (YBA, s. 184)

İşte bu muhâsebe ve ölçüden mahrûmiyettir ki, bir salgın hastalık diyebileceğimiz taassubu, gün-be-gün artan bir hızla, memleket sathına yaymakta bulunuyor. (YBA, s. 253)

Çöküp dağılırken: Ancak, çöküp dağılırken, ona hizmet eden o kirli ve gâfil zümreler de, bu enkâzın altında ezileceklerini şimdiden düşünseler, acep nasıl olur? (YBA, s. 184)

Neden başarısız olduğunu açıklarken: Bu çalışmada, Bolşevik İhtilâli'nin neden başarısız olduğunu açıklarken, Rusya'nın dışarıdan ithal ettiği bu fikri geliştiremediğini ve ona yeni bir şey katamadığını belirttikten sonra, Marksizm, bir inanç arayışıdır, der ve Marksizmin, darbe yoluyla iktidârı ele geçirdiği ülkelerde, hâkim millî kültüre mağlûp olmasını mukadder görür. (YBA, s. 185)

Ona yeni bir şey katamadığını belirttikten sonra: Bu çalışmada, Bolşevik İhtilâli'nin neden başarısız olduğunu açıklarken, Rusya'nın dışarıdan ithal ettiği bu fikri geliştiremediğini ve ona yeni bir şey katamadığını belirttikten sonra, Marksizm, bir inanç arayışıdır, der ve Marksizmin, darbe yoluyla iktidârı ele geçirdiği ülkelerde, hâkim millî kültüre mağlûp olmasını mukadder görür. (YBA, s. 185)

1917 Bolşevik İhtilâli'nden elli yıl sonra: Kitabın 213. sayfasında aynen şöyle söyler:“İşte 1917 Bolşevik İhtilâli'nden elli yıl sonra ortaya çıkan husus şu ki Rus komünizmi başlangıçta ulaşacağına emin olduğu hedeflere erememiştir.Bugün Rusya'da yapılmak istenen her şey, komünizmi bir âlet gibi kullanarak teknolojik gelişmeyi sağlamaya yönelmekten ibârettir.”(YBA, s. 185)

Başlangıçta: Kitabın 213. sayfasında aynen şöyle söyler:“İşte 1917 Bolşevik İhtilâli'nden elli yıl sonra ortaya çıkan husus şu ki Rus komünizmi başlangıçta ulaşacağına emin olduğu hedeflere erememiştir.Bugün Rusya'da yapılmak istenen her şey, komünizmi bir âlet gibi kullanarak teknolojik gelişmeyi sağlamaya yönelmekten ibârettir.” (YBA, s. 185)

İçtimâî yapının din, milliyet ve kültür motifleri karşısında mağlûp olduğunu belirttikten sonra: Toynbee, Rusya'daki rejimin şiddetle ayakta kalabildiğini, amma içtimâî yapının din, milliyet ve kültür motifleri karşısında mağlûp olduğunu belirttikten

sonra, hayrete şâyan bir vukuf, Çin'in kuvvetli kültür yapısının, Mao'nun kültür ihlâline mağlûp olmayacağını ve Mao'yu yeneceğini ifâde eder. (YBA, s. 185)

1967'lerde: Nitekim 1967'lerde ifâde edilen bu görüş,70'li yıllarda gerçekleştirilmiştir. (YBA, s. 186)

70'li yıllarda: Nitekim 1967'lerde ifâde edilen bu görüş,70'li yıllarda gerçekleştirilmiştir. (YBA, s. 186)

Mânevî disiplin ve terbiye ile, sigortalamak olduğu idrak edilmediği müddetçe: Beşeriyet için gereken huzur ve saâdetin, ancak, maddî gücü, mânevî disiplin ve terbiye ile, sigortalamak olduğu idrak edilmediği müddetçe, insan oğluna selâmet ve rahat haram demektir. (YBA, s. 186)

Seyâhatimizin başından beri: Fakat ağabeyim, seyâhatimizin başından beri, Saray Bosna'ya da gitmeyi düşünüyordu. (YBA, s. 186)

Yarahlılar arasında dolaşırken: Yaralılar arasında dolaşırken, yataklardan birinde, yanaklarından kan fışkırırçasına pembe çehreli birini görerek, adamcağızın temâruz ettiğini zannetmiş ve: “Oh, oh! Mâşallah... O kadar hasta ve yaralı arasında bir sağlam yüz görmek ne güzel...” demiş. (YBA, s. 188),

Şimdiye kadar: Esas minâresinden başka, bahçe duvarının köşelendiği yerde, bir de minyatür minâreciği var ki şimdiye kadar böylesini hiç görmemiştim. (YBA, s. 189)

Şimdiye kadar, kısa da olsa, İslâm medeniyetinin batıya olan tesirinden, az çok söz ettik. (YBA, s. 295)

Yolumuza devam ederken: Yolumuza devam ederken, karşımıza kubbeli, çatılı ve ahşap minâreli başka câmiler de çıktı. (YBA, s. 189)

Biraz ilerledikten sonra: Biraz ilerledikten sonra, karşımıza gene bir nehir çıktı: Vırbas Nehri. (YBA, s. 189)

Tahta minârelerin bir görünüp bir kaybolduğu kasabalardan geçerken: Tahta minârelerin bir görünüp bir kaybolduğu kasabalardan geçerken, Türbe isimli bir başka kasabaya girdik. (YBA, s. 190)

Hemen: Her gördüğünü sorup öğrenmek ve sahih mâlûmat almaktan hoşlanan İlhan Ayverdi, hemen arabadan indi ve az sonra geri gelerek, burada bir türbe olduğunu söyledi. (YBA, s. 190)

Ziyâeddin Bey: “Âdetâ buranın jandarması ... ne gürültü olur ne kavga, ne kimse radyosunu alabildiğine açabilir. Onun için koca binâda kimse kimseyi rahatsız edemez. Öyle bir şey olursa, hemen kapıcı karşınıza dikilir.”dedi. (YBA, s. 213)

Bir câmi ve pencerelerden bakan beyaz baş örtülü kadınlar görünce: Gene bir câmi ve pencerelerden bakan beyaz baş örtülü kadınlar görünce durduk. (YBA, s. 190)

İlk: Kubbeli, büyük Süleyman Paşa Câmiî, ilk göze çarpan eser. (YBA, s. 191)

Gidişte ilk kaldığımız bakımsız ve kirli otel, sanki pisliğinden utanmış gibi, bize uzaktan bakıyordu. (YBA, s. 197)

Ancak, her gittiğim yerde, rahat bir koltuk veya kanepede aramak, ilk yaptığım işti. (YBA, s. 249)

Daha şehre yaklaşırken, ilk göze çarpan Endülüs devrinden kalma köprü ile Kale-yi Kâdim ve Roma Kapısı oldu. (YBA, s. 256)

Bir müddet tâkip ettikten sonra: Saşva Nehri kıyılarını da bir müddet tâkip ettikten sonra, Saray Bosna’ya, yâni Sırpların “Sarajevo” dedikleri ve çeşitli milletlerin elden ele geçirdikleri bu eski Türk şehrine geldik. (YBA, s. 192)

Timue âfetinden sonra: Timue âfetinden sonra, taht peşine düşen üç Osmanlı şehzâdesinin üçe böldükleri Osmanlı ülkesinde birlik temin edildikten elli sene kadar sonra da, Şehzâde Beyâzid ile Şehzâde Cem arasında, aynı taht ve iktidar kavgası, birbiri üstüne kılıç üşüren iki kardeş orduyu karşı karşıya getirmişti. (YBA, s. 193)

Birlik temin edildikten elli sene kadar sonra: Timue âfetinden sonra, taht peşine düşen üç Osmanlı şehzâdesinin üçe böldükleri Osmanlı ülkesinde birlik temin edildikten elli sene kadar sonra da, Şehzâde Beyâzid ile Şehzâde Cem arasında, aynı taht ve iktidar kavgası, birbiri üstüne kılıç üşüren iki kardeş orduyu karşı karşıya getirmişti. (YBA, s. 193)

Şehzâde Beyâzid’in yüzüne gülünce: Ancak, tâlih, Şehzâde Beyâzid’in yüzüne gülünce, yenilen Sultan Cem kuvvetlerine verilen cezâ, yerlerinden yurtlarından kopararak sürülmek olmuş ve bu cengâverlerden bir kısmı, Konya’dan Manastır’ın Kayalar veya Sarıgöl denen semtine gönderilmişti. (YBA, s. 193)

Gün olup Osmanlıya Rumeli’yi haram eder olunca: Fakat Türk’ün aleyhine işleyen zaman çarkı, gün olup Osmanlıya Rumeli’yi haram eder olunca, yeniden bozguna uğrayan, yeniden gücünü toplayan ya da elinde bir bohça dahi olmadan, canını anavatana

zor atan koca Rumeli halkı içinde Kayalar sâkinlerinde de, sınır kapılarına koşmak düşmüş. (YBA, s. 193)

Türk olduğumuzu anlayınca: Türk olduğumuzu anlayınca nasıl ikram edeceğini bilemedi. (YBA, s. 194)

Benim et istemediğimi anlayınca: Hele benim et istemediğimi anlayınca kendi kârını fedâ ederek, etten gayri yemeği de olan bir başka aşçı dükkânına götürdü. (YBA, s. 194)

Birer kahve içtikten sonra: Birer kahve içtikten sonra hep berâber, o kır gazinosuna gittik. (YBA, s. 195)

O sıralarda: O sıralarda, bu topraklar aşağı yukarı bizimdi. (YBA, s. 196)

Yüz otuz kilometre sonra: Yüz otuz kilometre sonra Tuzla'ya vardık. (YBA, s. 197)

Akşam geç vakit: Üç yüz kilometreden de fazla devam eden sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek akşam geç vakit Niş'e yirmi beş kilometre kala Morova Alexinaç Moteli'ne indik ve geceyi orada geçirdik. (YBA, s. 197)

Gidişte: Gidişte ilk kaldığımız bakımsız ve kirli otel, sanki pisliğinden utanmış gibi, bize uzaktan bakıyordu. (YBA, s. 197)

İlerlerken: Uzaktan saat kulesini ve Efendimin, içinde çocukluğu geçen yerleri uzaktan görerek ilerlerken, birden karşımıza ziyâret etmen istediğim Filibe Kabristanı çıkmaz mı? (YBA, s. 197)

Güzergâh değişmeden: Halbuki güzergâh değişmeden, kabristan tâ içerlerde kalıyordu. (YBA, s. 198)

Efendilerimin Efendisinin yattığı bu mübârek mâkamı ziyâret ederken: Efendilerimin Efendisinin yattığı bu mübârek mâkamı ziyâret ederken, ne dünyâda idim ne de ukbâda. (YBA, s. 198)

Gece dokuzda: Gece dokuzda Kapıkule'ye geldik. (YBA, s. 198)

Onu yirmi gece: Tayyâre onu yirmi gece İstanbul'dan Münih'e hareket etti ve göz açıp kapayıncaya kadar Rumeli toprakları üstüne geldik. (YBA, s. 201)

Göz açıp kapayıncaya kadar: Tayyâre onu yirmi gece İstanbul'dan Münih'e hareket etti ve göz açıp kapayıncaya kadar Rumeli toprakları üstüne geldik. (YBA, s. 201)

Münih Havameydanı'na gelince: Münih Havameydanı'na gelince de, yolcuları çıkardıkları kapıdan gümrük kısmına gelinceye kadar, binânın içinde, en az bir

kilometrelik koridorları –memurlar, bu binâ içi otobanını, bisikletle geçiyorlardı- yürüdükten sonra yoklama salonuna gelebildik. (YBA, s. 201)

Yürüdükten sonra: Münih Havameydanı’na gelince de, yolcuları çıkardıkları kapıdan gümrük kısmına gelinceye kadar, binânın içinde, en az bir kilometrelik koridorları –memurlar, bu binâ içi otobanını, bisikletle geçiyorlardı- yürüdükten sonra yoklama salonuna gelebildik. (YBA, s. 201)

Sıra bizimkine gelince: Sıra bizimkine gelince, memur şöyle bir yüzüme baktı ve bavulun kapağını dahi açtırmadan geçirdi. (YBA, s. 201)

Yirmi beş sene sonra: Sonra da, Kissinger’in, yirmi beş sene sonra, bütün Avrupa’nın komünistleşeceği sözünü dehşet duyarak ifâde etti. (YBA, s. 203)

Yeni yeni: Bir de, muvâzeneye yeni yeni katılan Arap âlemi var ki, petrol ve para silâhı ile, komünizme “Dur!” diyecek bir kudretin zirvesinde. (YBA, s. 203)

Fikrî ve teknik yardımcılarla sağlama alınmadığı takdirde: Ancak, iktisâdî güç, behemehal fikrî ve teknik yardımcılarla sağlama alınmadığı takdirde, tecrübeli ve usta batının avucu içinde varını yoğunlu kaybetmeye mahkûm... (YBA, s. 203)

Çağlar değişip, İslâm dünyâsı, bir atâlet ve rehâvete düşerek kabuğuna çekilince: Fakat, çağlar değişip, İslâm dünyâsı, bir atâlet ve rehâvete düşerek kabuğuna çekilince, “kendinden yabancılaşma” hastalığı, onu kısıkırak sarıp kuşattı. (YBA, s. 204)

Bizde, ayakkabı boyacısının çocuğu bile yabancı mektepte okur derken: Bir Lübnan’lı tanıdığım: “Bizde, ayakkabı boyacısının çocuğu bile yabancı mektepte okur!” derken, örnek aldığı ve özendiği tip, başında bulunan liderler, emîrler, prensler gibi yüksek seviyedeki merkezlerdi. (YBA, s. 204)

Genç Kral Faysal, Nâib Prens Abdülillâh ve Başvekil Nûrî Said Paşa ile, iktidâra yakın kimselerin ihtilâlciler tarafından öldürülmeleri konuşulurken: Hele şu misal ne hazin: 1958 Irak İhtilâli ile genç Kral Faysal, Nâib Prens Abdülillâh ve Başvekil Nûrî Said Paşa ile, iktidâra yakın kimselerin ihtilâlciler tarafından öldürülmeleri konuşulurken, Irak Hânedânı’ndan Dr. Şerif Hâzım Bey: “Bu İhtilâli, bizimkiler istedi, çünkü onlar, Araplıklarını unutmuş olan esmer İngiliz idiler.” (YBA, s. 204)

En körpe çağlarından îtibâren: O merkezler ki, çocukları, en körpe çağlarından îtibâren, eğitim ve öğrenimlerini, batının kültür imparatorluğu içinde ve tevhîde ters düşen teslis havasını teneffüs ederek, yurtlarına dönmektedirler. (YBA, s. 205)

Bu câzibenin etrâfında dönerlerken: Ve bu câzibenin etrâfında dönerlerken de, artık batının değerleri ve ölçüleri fikriyatlarının, dolayısı ile de artık, karar ve icrâatlarının manivelasıdır. (YBA, s. 205)

Daha birinci kilometrede: Daha birinci kilometrede, bu karârın ne ölçüde isâbetli olduğu, kendini gösterdi. (YBA, s. 206)

Yer yer: Alabildiğine bol, alabildiğine cömert kırların, vâdilerin yeşilliklerini yer yer çeşitli renge boyayan çiçekli ağaçlar ise, sanki bu üç beş günlük saltanatlarının tadını çıkarmak istercesine, mağrur, sıra sıra uzayıp gidiyordu. (YBA, s. 206)

Biraz daha yol alınca: Biraz daha yol alınca, Bavyera köyleri görünür oldu. (YBA, s. 207)

Evvelki sene Ankara'ya giderken: Evvelki sene Ankara'ya giderken, otobüsün çay molasında girdiğim kahvehânemsi pis, gürültülü yerde elime verilen tostun çeşnisini hâlâ unutamıyorum. (YBA, s. 209)

Zirvelerde uçarcasına dolaşırken: Zirvelerde uçarcasına dolaşırken bu sefâlet ve perîşanlık çukuruna nasıl düştük? (YBA, s. 209)

NecâtiTalâşlanınca: Necâti talâşlanınca: “Üzülme, bu kadar güzelliğin elbette bir kefâreti lâzım...” dedim. (YBA, s. 210)

Ömrümün sonuna kadar: Herhalde, ömrümün sonuna kadar, bizi bir daha görmeyecekti. (YBA, s. 210)

Bir daha: Herhalde, ömrümün sonuna kadar, bizi bir daha görmeyecekti. (YBA, s. 210)

Münâsip bir gazino aramaya giderken: Necâti, münâsip bir gazino aramaya giderken ben de, kademeli rıhtımlara bol bol konmuş banklardan birine oturdum. (YBA, s. 210)

Bu idrak ile baktıktan sonra: Çokluğa bu idrak ile baktıktan sonra, ortada vahdetten gayrı ne kalır? (YBA, s. 210)

İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken: Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Halkın çektiği ıztırapları anlatırken: Gene Almanya, İkinci Cihan Harbi'nin cehennemini yaşarken, şimdi bir profesör, o zaman ise, üniversite talebesi olan dostum Prof. Dr. Annemarie Schimmel halkın çektiği ıztırapları anlatırken, nakil vâsıtalarının izdihâmına da temas ederek, trenlerdeki insan yığınlarının arasında, tek ayağını basacak yer bulmayı saâdet saydığını da uzun uzun anlatmış. (YBA, s. 212)

Her sabah ve her akşam: İstanbul şehri-i şehîri sâkinlerinin, işlerine gitmek veya evlerine dönmek için, her sabah ve her akşam, bedenî ve rûhî bir mücâdele çemberinden geçmeden selâmeti bulmalarının imkânsızlığı, bir kere daha gözlerimin önüne geldi. (YBA, s. 212)

On dakîka sonra: Söz anlatamadığı takdirde ise, on dakîka sonra polisi karşınızda bulursunuz.” dedi. (YBA, s. 213)

Şu son aylarda: Şu son aylarda Nâdîde'nin İstanbul'da, hem de bahçe içinde, arabasının iki defa radyosu çalındı. (YBA, s. 213)

Bir saatlik dost ziyâreti sırasında: İlhan'dan gelen bir mektuptan da, bir saatlik dost ziyâreti sırasında, Unkapanı Caddesi gibi işlek bir yerde güpe gündüz, otomobilin bagajı kırılıp içindeki eşyanın çalınmış olduğunu öğrenmiş bulunuyordum. (YBA, s. 213)

Güpe gündüz: İlhan'dan gelen bir mektuptan da, bir saatlik dost ziyâreti sırasında, Unkapanı Caddesi gibi işlek bir yerde güpe gündüz, otomobilin bagajı kırılıp içindeki eşyanın çalınmış olduğunu öğrenmiş bulunuyordum. (YBA, s. 213)

Her gün: Her gün kanayan, hatta kangren olma istîdâdı taşıyan bir işler yara. (YBA, s. 213)

Şu iki haftalık dinlenme günlerinde: Şu iki haftalık dinlenme günlerinde, Necâtîcik bana değil gazete getirmek, Köln radyosunun Türk spikerinden dinlediği en basit haberleri dahi söyleyemiyor. (YBA, s. 214)

Bu münâsebetle Gandhi vurulup ölürken: Bu münâsebetle Gandhi vurulup ölürken: “Beni bir Mecûsî mi yoksa bir Müslüman mı vurdu?” diye sorup, “Mecûsî vurdu...” cevâbını alınca: “Oh yâ Râbbi çok şükür!” demiş ve iki ayrı din arasına yeni bir fitne kundağı sokulmaya meydan verilmemiş olduğunun sevinci içinde ölmüş bulunduğu hatırıma geldi. (YBA, s. 214)

Mecûsî vurdu... cevâbını alınca: Bu münâsebetle Gandhi vurulup ölürken: “Beni bir Mecûsî mi yoksa bir Müslüman mı vurdu?” diye sorup, “Mecûsî vurdu...” cevâbını alınca: “Oh yâ Râbbi çok şükür!” demiş ve iki ayrı din arasına yeni bir fitne kundağı

sokulmaya meydan verilmemiş olduğunun sevinci içinde ölmüş bulunduğu hatırıma geldi. (YBA, s. 214)

Bundan evvelki iktidârisenelerinde: Gerçi Demirel'in, bundan evvelki iktidârisenelerinde süregelen gayrimillî kültür politikasını, âdeta görmezlikten gelişi, bu yüzden de, milliyetçi politikacıların küsüp, meydanın, masonik çevrelere kalışı, bilhassa: “Biz doktrin partisi değil, kütle partisiyiz...” anlayışı ile Adâlet Partisi'nin dümenini renksizliğe doğru kırıışığı, irfan hayâtımız için bir hüsrân olmuştur. (YBA, s. 214)

Hafta ortası: Hafta ortası, değil dinlenme ve eğlence yerlerinde, sokaklarda bile genç insan görmek pek zor. (YBA, s. 215)

Çoğu zaman: Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zamanda, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Meselâ, kendi gerçeklerinden habersiz kalmış bu yirminci yüz yıl genci, mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken, çoğu zaman, bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp ortaya düşüyor. (YBA, s. 216)

Korktuğundan kaçarken: Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken: Meselâ, kendi gerçeklerinden habersiz kalmış bu yirminci yüz yıl genci, mekanik hayatla nikâhlanmaktan kaçarken, çoğu zaman, bu asrın âfeti olan esrarın, morfinin, içki ya da kumarın ağına yakalanıp ortaya düşüyor. (YBA, s. 216)

Çam korularının arasından geçerken: Otobüs, çam korularının arasından geçerken birden hava karardı ve şiddetli dolu başladı. (YBA, s. 216)

Kısa bir bekleyişten sonra: Kısa bir bekleyişten sonra, Avusturya topraklarına geçtik. (YBA, s. 216)

Dünya dünya olalı: Kim bilir, dünya dünya olalı, insan eli bu sınırları kaç kere ileri geri çekmiş, kaç kere, bir karış toprak için kaç insanın başı omuzları arasından uçup gitmiştir? (YBA, s. 216)

Metro istasyonuna inerken: Metro istasyonuna inerken ayakta duran bir kadının elindeki gazete veya risâleyi, gelene geçene gösterip satmaya uğraştığını görmüştük. (YBA, s. 218)

Buraya geldiğimden beri: Buraya geldiğimden beri de, yaşlı başlı kadınların, kalabalık yerlerde aynı işi yapmakta oldukları göze çarpıyordu. (YBA, s. 218)

Geç vakit döndüğümüz zaman: Geç vakit döndüğümüz zaman, kolayına unutulmayacak bir manzarayı da berâberinde getirmiştım. (YBA, s. 218)

Her seferinde: Daha doğrusu her seferinde olduğu gibi, o, sorup soruşturup kararlaştırdıktan sonra, bana da sâdece, belî, deyip yollara düşmek kalıyor. (YBA, s. 219)

Sorup soruşturup kararlaştırdıktan sonra: Daha doğrusu her seferinde olduğu gibi, o, sorup soruşturup kararlaştırdıktan sonra, bana da sâdece, belî, deyip yollara düşmek kalıyor. (YBA, s. 219)

Bu şâhâne kasabayı kıyaslayınca: Ya Eğirdir şehrinin üst üste binmiş gibi şekilsiz binâları ile bu şâhâne kasabayı kıyaslayınca, ağlar hâle gelmemek mümkün mü? (YBA, s. 220)

1965 senesinde: 1965 senesinde ağabeyim, İlhan, Ahmet Ağabey, Sabahat Hanım ve ben bir cenup seyâhati yapıyorduk. (YBA, s. 220)

On yedinci asırdan: Buranın, on yedinci asırdan kalma büyük bir kilisesi de var. (YBA, s. 220)

Kadın gene cevap vermeyince: Kadın gene cevap vermeyince, bu defa adam, îzah zorunda kalarak: "Türkçe bilmez" dedi. (YBA, s. 221)

Bahçenin kalabalığı arasına karışırken: Bahçenin kalabalığı arasına karışırken kadın, belki de bildiği tek Türkçe kelime ile adama seslendi: Mustafa! (YBA, s. 221)

Otele döndüğümde: Otele döndüğümde Güner Babakurban telefon etti. (YBA, s. 222)

Mayıs'ın yirmi dördüncü cumartesi, geç saatte: Mayıs'ın yirmi dördüncü cumartesi, geç saatte memlekete döneceğim insallah. (YBA, s. 222)

Bir hafta evvel: Bir hafta evvel Nâdîde, Sûzan ve Necâti Tahralı, araba ile hareket ettiler. (YBA, s. 225)

Senelik iznini alıp Türkiye'ye giderken: Muallâ, senelik iznini alıp Türkiye'ye giderken evinin anahtarını bize bıraktı. (YBA, s. 226)

Birkaç gün evvel: Birkaç gün evvel, hep berâber, Tegernsee'ye gittik. (YBA, s. 226)

Her an: Bu güzelliklerin, zevk kadar elem de verdiğini, her an hissetmemek kâbil değil. (YBA, s. 226)

Geç vakte kadar: Ziyâ Bey, Güner, Necâti, Nâdîde, Sûzan ve ben, dostça bir gece geçirip, geç vakte kadar da uzun uzun konuştuk. (YBA, s. 226)

Şehirden çıkar çıkmaz: Şehirden çıkar çıkmaz, gene bir yeşillik dünyâsına girdik. (YBA, s. 227)

Yol ilerledikçe: Yol ilerledikçe, tepeleri karla örtülü dağ silsileleri başladı. (YBA, s. 227)

Hudûdu geçerken: Hatta Brenner'de hudûdu geçerken kambiyo binâsında kaloriferler çalışıyordu. (YBA, s. 228)

Balzona'ya gelirken: Fakat, Balzona'ya gelirken, yavaş yavaş hava da ısınmaya başladı. (YBA, s. 228)

Aynı günde: Aynı günde Verona'ya geldik. (YBA, s. 228)

Araba ile uğraşan Nâdîde'yi beklerken: Parkta, araba ile uğraşan Nâdîde'yi beklerken, yaşlı ve dertli bir İtalyan kadını, bizimle ahbaplık kurdu. (YBA, s. 228)

Elli dört sene evvel: Elli dört sene evvel kocası ölmüş, iki kızı evlenip çekilmişler, o da pansiyonculukla hayâtını idâme etmeye uğraşıyormuş. (YBA, s. 228)

Biz kalktıktan sonra: Nitekim biz kalktıktan sonra, aynı banka oturan gence, gördüğü alâkayı anlatmaya başlamıştı bile. (YBA, s. 228)

Verona'dan sonra, geç vakit: Verona'dan sonra, geç vakit Balzona'ya geldik ve Figl Oteli'nde kaldık. (YBA, s. 228)

Kendinden de, düşünmekten de kaçır olalı: Zîra insan oğlu, kendinden de, düşünmekten de kaçır olalı, yeni bir devir başladı. (YBA, s. 229)

Sabahtan akşama: Amma San Marco'nun keyif sürülen bir geniş meydanı, kahvehâneleri, cam pazarları, sabahtan akşama, kafa şişirmeden, halka zevk veren orkestraları var, eğlenceleri, lokantaları, gazinolar, hülâsa her bir yanını câzip kılan tuzakları var. (YBA, s. 230)

Kırk kapılı hayal dünyânın daha ilk kanadığı geçerken: Kırk kapılı hayal dünyânın daha ilk kanadığı geçerken, bu masalın adını da koymuş bulunuyordum: "Süleymâniye Şenliği". (YBA, s. 231)

Senenin muayyen günlerinde: Senenin muayyen günlerinde tekrarlanacak bu bir haftalık şenlik için, neler neler yapılmaz? (YBA, s. 231)

Günün muayyen saatlerinde: Günün muayyen saatlerinde, mehter, folklor gösterileri, Rumeli türküleri ile İstanbul piyasa şarkıları gibi, hafif alaturka mûsikî toplulukları ve daha neler neler... (YBA, s. 231)

Ciddî ve yüz ağartıcı bir hazırlıktan sonra: Ciddî ve yüz ağartıcı bir hazırlıktan sonra da, bütün dünya turizm merkezlerini haberdar etmek... (YBA, s. 231)

Her şeyden evvel: Onun için, her şeyden evvel, Süleymânîye denen bu dünya mîmârî şâheserini, hapsettiğimiz esir kampından kurtarmakla işe başlamak lâzım. (YBA, s. 232)

Medenî bir çevre ve çerçeve içine alınmadıkça: Yeryüzünde tek olan Süleymânîye bile, medenî bir çevre ve çerçeve içine alınmadıkça, yâre de, ağıyâre de, nasıl: “Buyur!” denir. (YBA, s. 232)

Yıllardır: Ötekini hem bilmiyor hem de yıllardır kötülünen târihle, ona bağlı değerleri sevimsiz buluyorlar, hatta, güzel, iyi, doğru da olsa geçmişten korkuyorlar. (YBA, s. 233)

O gün bu gün: Millî değerlere Tanzimât’la vurulan en ağır yıkıntı kazması, o gün bu gün öylesine işlemekte devam etmiş ki, çiğnediği bütün kıymetleri, tuz-buz ederek enkaz hâline getirmekte kusur etmemiş. (YBA, s. 233)

Dün gece: Dün gece Beylerbeyi’nden İlhan’larla Sinan telefon ettiler. (YBA, s. 233)

14 Ağustos’ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince: Sinan’a, 14 Ağustos’ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince, fark verip birkaç zaman daha kalmamda çok ısrar etti. (YBA, s. 233)

Âzamî imkânlarla sâhip olduklarını anlattıktan sonra: Necâti de, bu vesîle ile, Türkiye’deki Rumların içtimâî vicdânî ve iktisâdî hayatlarında âzamî imkânlarla sâhip olduklarını anlattıktan sonra, bir İsviçreli arkadaşına paskalyada kiliseleri gezdirdiğini ve Hristiyan tebaanın, büyük bir ibâdet serbestliği içinde bulunduklarını, Rum dükkânlarının ise, Türklerle dolup taşıdığını göstermiş olduğunu söylemiş. (YBA, s. 234)

Birbirleri ile Türkçe konuşmaya başlayınca: Birbirleri ile Türkçe konuşmaya başlayınca, müşterek dilin ve müşterek toprağın insanları olduğumuzu anlamak, derhal aramıza bir köprü kurmuş oldu. (YBA, s. 235)

Ağır bir hastalıktan sonra: Zîra ağır bir hastalıktan sonra, hissen yorucu mevzûlara girmenin benim için ne kadar kötü olduğunu bir kere daha anladım. (YBA, s. 236)

Bütün gece: Öyle ki, yol yürüme yorgunluğunun hiç sarsmadığı kalbim, bütün gece beni tehdit etti durdu. (YBA, s. 236)

Bu karar neticesinde: Yazlık Nymphenburg sarayı'nın çevresindeki kanal inşâatı, işte bu karar neticesinde başlamış. (YBA, s. 237)

1699 Karlofça Anlaşması ile sona erince: Türk askerlerinin gayretli çalışmaları, 1699 Karlofça Anlaşması ile sona erince kral, bu sefer de kanal çalışmalarını, Münih hapisânesindeki mahkûmlar ve garnizondaki askerlerle devam ettirmiş. (YBA, s. 237)

Dörde doğru: Nâdîde'nin temposu ile hareket ettiğimiz için alelusûl, ancak dörde doğru evi bulup, bizi pencerede bekleyen bu sevimli insanlara özür dileyerek içeri girdik. (YBA, s. 238)

Şu bir aylık tâtil ve dinlenme seyâhatinde: Şu bir aylık tâtil ve dinlenme seyâhatinde, ciddî meselelerden uzak kalma karârına rağmen, gene de bir yandan memleket dâvâları, bir yandan Almanya'daki türk işçileri ile yalnız o eyâlette bulunan altmış bin Türk çocuğunun hâli ve istikbâli etrâfında konuşmazlık edemedik. (YBA, s. 238)

Stuttgart'a geldiğinde: Son seçimlerden evvelki Milli Eğitim Bakanı, Stuttgart'a geldiğinde, bu mesele bahis mevzûu olmuş ve o zaman vekil bey, sanki mecmûayı kendi vekâleti çıkarmıyormuş ve neşri için de imzâsı yokmuş gibi: “Benim bu mecmûadan haberim yok!” deyivermiş. (YBA, s. 238)

Bir kâfile giderken: Bir kâfile giderken bir başkası onu tâkip ediyor. (YBA, s. 239)

Her an: Her an, tetikte, uyanık ve bu çalıştığı memleketin iğreticisi olduğunu söyledi. (YBA, s. 240)

Türkiye'nin iktisâdî müşküllerinden ve İstanbul'un bakımsızlığından söz ederlerken: Bizimkiler, Türkiye'nin iktisâdî müşküllerinden ve İstanbul'un bakımsızlığından söz ederlerken, adamcağız: Oğlum, demiş, o işleri bir tarafa bırakarak. Bizim için en büyük tehlike, komünizimdir. (YBA, s. 240)

İşçilerden ayrıldıktan sonra: İşçilerden ayrıldıktan sonra, elindeki îlânları gelip geçenlere dağıtan bir genç gördü. (YBA, s. 241)

Bu ayın on altısında: Meğer bu ayın on altısında Ramazan olduğu için imsâkiye dağıtıyormuş. (YBA, s. 241)

Elli yıldır: Elli yıldır kaç parçaya bölündü. (YBA, s. 241)

Birkaç gün evvel: Herhalde, birkaç gün evvel gördüğümüz deniz ataşesinden bin kere daha memlekete faydalı insanlar... (YBA, s. 241)

Biraz daha konuştuktan sonra: Evet dedim ve biraz daha konuştuktan sonra, birbirimizden zorlukla ayrıldık. (YBA, s. 241)

Bizans; Avar, Peçenek ve uzların akımlarının hücum ve tehdîdi altında yaşarken: Son asırlarını siyâsî rekâbet, iç ve dış gâileler içinde geçiren Bizans; Avar, Peçenek ve uzların akımlarının hücum ve tehdîdi altında yaşarken, bu Türk boylarının beylerine, prenslik ve toprak gibi imtiyazlar vermek ve bu kalabalıktan elde edebildiklerini Ortodoks kilisesine bağlamak sûretiyle nefes almak imkânını buluyordu. (YBA, s. 242)

1071'den sonra: İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği zaman: İşte, 1071'den sonra, yavaş yavaş Türkleşen Anadolu'da, beyleri ile berâber Ortodoks kilisesine bağlanmış bu Türk soylarını İslâmiyet'i kabul etmeye mecbur eylemek isteyen Yavuz Sultan Selîm, bu tasavvuru için Molla Ali Cemâlî'den fetvâ istediği, Şeyhülislâm, tereddütsüz karşı çıkarak: Dinde zorlama yoktur! diye Hak emrini öne sürerek kesip atmıştır. (YBA, s. 242)

Yirmi yedi sene evvel: Sinan, yol arkadaşım yirmi yedi sene evvel kucağımda taşıdığım, seve seve her işine, kendi işlerimi fedâ ettiğim çocuk, şimdi genç bir adam ve ben onun kolundayım. (YBA, s. 247)

Rahat geçen, iki buçuk saatlik bir yolculuktan sonra: Rahat geçen, iki buçuk saatlik bir yolculuktan sonra, Roma Havameydanı'na indik. (YBA, s. 247)

Memleket hudutlarından her çıkışında: Memleket hudutlarından her çıkışında, ister istemez yaptığım mukâyeseler, toprağımın eksiklerini, acı tablolar hâlinde gözlerimin önüne serer. (YBA, s. 247)

İkinci Dünya Muhârebesi sonunda: Sovyet Rusya'nın İkinci Dünya Muhârebesi sonunda, düşmanları ile, topsuz tüfeksiz savaşı artık bu. (YBA, s. 248)

Bir milyon vatandaşının başını yedikten sonra: Bir milyon vatandaşının başını yedikten sonra İspanya iç harbinin sağ cenah lehine kazanılmış olmasını anlamak için, o devir târihini okumak yerine “kilise”yi görmek lâzım. (YBA, s. 250)

Üç saat sonunda: Üç saat sonunda bir otobüs, bizi iç hatlar binâsına götürdü. (YBA, s. 250)

Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra: Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

Tayyâreye doğru yol alırken: Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

Şu hâlde: Şu hâlde günahı, o gençler de değil, onlara çizilen eksik ve kifâyetsiz terbiye ve tadrîsatta bulmak gerek. (YBA, s. 251)

Yarın, imam, hatip, vâiz ve müftü olduklarında: Bir mânevî düzen, muhâsebe ve kontrolden mahrum olarak yetişmiş din adamlarından yarın, imam, hatip, vâiz ve müftü olduklarında, cemiyeti mayalayacak bir ruh iffeti, ilim ve îman aşkıyla cilâlanmış zengin ve medenî bir dünya görüşü ve amel üstünlüğü nasıl beklenebilir?(YBA, s. 252)

Kahvaltıdan sonra: Kahvaltıdan sonra, otelin konferans salonuna geçildi. (YBA, s. 254)

Gece yarısı: Sinan gece yarısı döndüğünde, binânın ihtişamını ve hârikulâde ışıktandırılmış bahçesini uzun uzun anlattı. (YBA, s. 255)

Fırsat buldukça: Annemle büyük annem, fırsat buldukça baş başa oturup tatlı tatlı konuşmak îtiyâdında idiler. (YBA, s. 255)

Seneler sonra: Bir gün büyük annem, karşı tepede bulunan ve tanıdığı eski bir âileye âit olduğunu zannettiğim, pembe köşkü anneme göstererek: “Kim yoğdu kim taradı, sohbet kimlere yaradı,” diye o tarafa bakarak hüznle söylediği sözü, o zaman anlayamadığım halde, hâfızamın bir köşesine yerleşen bu cümlelerin, ancak seneler sonra idrâkine varabilmişim. (YBA, s. 255)

Daha şehre yaklaşırken: Daha şehre yaklaşırken, ilk göze çarpan Endülüs devrinden kalma köprü ile Kale-yi Kâdim ve Roma Kapısı oldu. (YBA, s. 256)

Yüz yıllarca evvel: Bugün yerin üstünde kalmış taşın toprağın dile gelmiş âbidelerine koşanlar, yüz yıllarca evvel, Endülüs medeniyetinin, ilim, sanat hukuk ve idâre nizâmına hayran idiler. (YBA, s. 256)

Sevil'den çıkmadan evvel: Bize, Sevil'den çıkmadan evvel, cumâ namazının Kurtuba Câmii'nde kılınacağını söylemişlerdi. (YBA, s. 257)

Otobüslerden inerken: Fakat otobüslerden inerken, kalabalığın arasında bir rivâyet dalgalanmaya başladı. (YBA, s. 257)

Birkaç ay evvel: Onlar da, giyâ Vatikan'dan böyle emir almışlarmış ve sanki, birkaç ay evvel Türkiye'yi ziyâret eden Polonyalı Papa'nın, Ayosafya'ya sokulmamasına karşılık, Roma'dan da tâlîmat gelmiş imiş. (YBA, s. 257)

Otobüslerden iner inmez: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey'e: "Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi'ye, buraya gülerек değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır," dedim. (YBA, s. 257)

Namazdan evvel: Namazdan evvel abdest tâzeleyenler oldu. (YBA, s. 258)

Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra: Gülerек: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Sitem ettiğini beyan ettikten sonra: Gülerек: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

İspanyollar tarafından yıkılırken: Endülüs Devleti, İspanyollar tarafından yıkılırken, bu Katolik anlayışının Araplara revâ gördüğü zulüm, elbette yeni sâhiplerinin kontrolünde açılmış böyle bir konferansta dile getirilmezdi. (YBA, s. 258)

Cuma namazı kılınırken: Cuma namazı kılınırken, uçsuz bucaksız câminin bir köşesinde oturdum. (YBA, s. 259)

Ara ara: Bizimle sanki alay eder gibi, ara ara çan sesleri geliyor. (YBA, s. 259)

Dünya durdukça: Muhakkak ki Endülüs'ün bu memlekete devrettiği mîras, dünya durdukça duracak bir gânimet... (YBA, s. 259)

Namaz kılındığı müddetçe: Namaz kılındığı müddetçe, rehberlerinin refâkatinde yirmi, yirmi beş kişilik seyyah grupları, paşam koştı bende koşayım, dercesine, anlar anlamaz, câminin içinde dönüp dolaştılar. (YBA, s. 259)

Anlar anlamaz: Namaz kılındığı müddetçe, rehberlerinin refâkatinde yirmi, yirmi beş kişilik seyyah grupları, paşam koştı bende koşayım, dercesine, anlar anlamaz, câminin içinde dönüp dolaştılar. (YBA, s. 259)

Altmış beş sene evveline kadar: Altmış beş sene evveline kadar Osmanlı Devleti'nin hudutları içinde Libya, yâni, Trablus, Fezzan ve havâlisi, Osmanlı Devleti'ne en sâdık ve en bağlı ülkelerinden biri idi. (YBA, s. 260)

Daha içindekilerin ayaklarını yere bastırmadan: Söylendiğine göre, bugün Libya'daki Rus nüfuz ve buyruğu o mertebede bulunuyormuş ki, Pakistan'dan işçi getiren bir tâyyareyi daha içindekilerin ayaklarını yere bastırmadan geri çevirmişler. (YBA, s. 260)

Daha evvel: Daha evvel dâvet edilmiş bulunan Pakistanlıların da, iş kontratlarını feshederek memleketlerine iâde etmişler. (YBA, s. 260)

Muhâfaza edileceğini zannederken: Memleketini aşırı bir taassubun çemberi içine hapseden Kaddafî, böylece, bir taraftan İslam'ın izzet ve şerefının, katı bir dindarlık kılıfına sokularak muhâfaza edileceğini zannederken, beri tarafta, İslâm'a da, insana da düşman bir rejimin yandaşlığını yapmakta bulunuyor. (YBA, s. 260)

Birkaç ay evvel: Meselâ, birkaç ay evvel bizi görmeye, tâ Trablus'dan İstanbul'a gelmiş olduğunu söyleyen Ali Nusretî isimdeki gazeteci, bunlardan biri olsa gerek. (YBA, s. 261)

Misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra: Birkaç defa, çala söyleye salonu dolaşıyor, alkışlanıyor ve misâfir ağırlamanın üstlerine verilmiş borcunu yerine getirdikten sonra da, gene alkışlarla binâdan ayrılıyorlar. (YBA, s. 261)

Evimizde misâfir bulunduğu müddetçe: Öyle ki, evimizde misâfir bulunduğu müddetçe çok rahat, alâkalı ve dostça konuştuğu hâlde, burada, âdeta yabancı ve bizimle temastan çekingen ve ürkek. (YBA, s. 261)

Daha Ankara'daki Libya Sefâreti'ne teslim ettiğimizde: Hatta bu teblîği, daha Ankara'daki Libya Sefâreti'ni teslim ettiğimizde, bunu sosyalist geçinen idârenin kabul edeceği dahi şüpheli bulunuyordu. (YBA, s. 261)

Yemeğin sonunda: Üstelik, yemeğin sonunda, millî kıyâfetleri ile Kurtuba Üniversitesi talebelerinden bir grup, ellerinde sazları ve tatlı sesleri ile, salona giriyorlar. (YBA, s. 261)

Endülüs hâkimiyetinden sonra: Bu gençler, Endülüs hâkimiyetinden sonra gelen, belki ellinci nesil... (YBA, s. 261)

Bizim içimiz sızlarken: Şu halde, Arap saltanatının son buluşu ile bizim içimiz sızlarken, bu yıkılış, onların gurûru ve iftihârı.. (YBA, s. 261)

Endülüs asırlarında: Bir zamanlar da, Orta Asya'nın bir kısmı ile, Atlas Okyanusu'ndan Çin Seddi'ne, Endonezya'ya ve oradan da Akdeniz kıyıları ile Afrika'ya ve Pirene Dağları'na omuz vermiş İslâm medeniyeti, Endülüs asırlarında, bir başka şâhıkaya erişmişti. (YBA, s. 262)

831'de: 831'de başlayan, İslâm fütûhâtı, sırası ile Palermo'yu, Beneventum'u, Bari'yi, Torozito'yu ve Messina'yı ele geçirmiştir. (YBA, s. 262)

Aşağıdan yukarı doğru adım adım Müslümanların eline geçerken: Böylece, İtalya aşağıdan yukarı doğru adım adım Müslümanların eline geçerken, nihâyet Arap orduları, Cenova ve İsviçre'ye kol atmış ve Roma'yı tehdit eder olmuşlardır. (YBA, s. 262)

1091 yıllarında: Ne ki, bu harâretli ilim, irfan ve sanat asırlarının da bir gün sonu gelerek, Sicilya, 1091 yıllarında, Müslümanların ellerinden çıkmıştır. (YBA, s. 263)

Bugüne kadar: İşte, bu mücâdele ve kavga, ne yazık ki, bugüne kadar sürmüş bulunmaktadır. (YBA, s. 264)

On beşinci asra kadar: Haçlı âlem, on beşinci asra kadar, küçük bir coğrafya parçasında cehâlet, hatta vahşet içinde büzülüp kalmışken, yavaş yavaş toparlanıp birleşir olmuştur.” (YBA, s. 264)

Muayyen bir dereceden sonra: Ancak, muayyen bir dereceden sonra suyun buz olması gibi, kıskançlığın aşırılığı da nefrete döner olduğundan, haçlı dünya, bu rûhî zaafın pençesinde, İslâm'ın uzattığı dost elini iterek geri çevirmiştir. (YBA, s. 264)

Vahşet içinde büzülüp kalmışken: Haçlı âlem, on beşinci asra kadar, küçük bir coğrafya parçasında cehâlet, hatta vahşet içinde büzülüp kalmışken, yavaş yavaş toparlanıp birleşir olmuştur. (YBA, s. 264)

O zaman bu zamandır: O zaman bu zamandır da, İslâm dünyâsı, haçın elinde zebun ve esirdir. (YBA, s. 265)

1939 İkinci Cihan Harbi ile: Fakat, 1939 İkinci Cihan Harbi ile batının mağrur kapitalist felsefesi, Rus emperyalizminin barbar, şirret ve katı duvarına toslayıp tuzla buz olmuştur. (YBA, s. 265)

Konserden sonra: Konserden sonra İbn-i Zeydun'un ellerini göreceksiniz dediler. (YBA, s. 269)

Bu sırada: Bu sırada, mesâfenin gidiş geliş 500 kilometre olduğu söylenince, arkadaşlara iştirâki tercih ettim. (YBA, s. 270)

500 kilometre olduğu söylenince: Bu sırada, mesâfenin gidiş geliş 500 kilometre olduğu söylenince, arkadaşlara iştirâki tercih ettim. (YBA, s. 270)

Dik bir yokuşu çıktıktan sonra: Bu defa otobüsler bir korunun içine daldı ve dik bir yokuşu çıktıktan sonra Elhamra Sarayı'nın bitip tükenmeyen ağaçları arasından bir meydan göründü. (YBA, s. 271)

Bugüne kadar: Bugüne kadar Elhamra için yüzlerce risâle yazılmış, sayısız hâtıra neşredilmiş olduğuna göre, Arapların İspanya'ya bıraktıkları bu ganîmet hakkında söz söylemek abes. (YBA, s. 271)

Kendi dindaşının ekmeğini yerken bile: Amma Müslüman, kendi dindaşının ekmeğini yerken bile işte: “Bana ne derler?” korkusundan kurtulamıyordu. (YBA, s. 273)

Tanıştığımız yıllardan beri: Tanıştığımız yıllardan beri, samîmiyet, vatanseverlik, îman ve ihlâslı bir efendiliği nefsinde toplamış olan Emin Bilgiç Bey ile yapmakta olduğumuz bu seyâhat, kendisi hakkındaki kanâatimin ne kadar isâbetli olduğunu, bir kere daha ortaya koyarak, düşüncemi teyit etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 273)

Bu topraklar Arapların elinde iken: Bu topraklar Arapların elinde iken de, tek gâlip Allah'tı. (YBA, s. 273)

İspanyolların elinde bulunduğu şu devrede: İspanyolların elinde bulunduğu şu devrede de gene tek gâlip Allah. (YBA, s. 273)

Bir de konserden sonra: Gene fevkalâde hazırlanmış bir büfe, nutuklar ve bir de konserden sonra, herkes yerli yerine geçerek yola devam edildi. (YBA, s. 274)

İspanya'ya hareket ederken: Memlekette sert uzun bir kış geçirmiş ve İspanya'ya hareket ederken de, soğuk havanın emirleri gereğince giyinmiştik. (YBA, s. 275)

Otele döndüğümüzde: Otele döndüğümüzde gece yarısı çoktan geçmişti. (YBA, s. 275)

Konferansın şu son gününde: Konferansın şu son gününde, Kaddafi'nin sâdık bendeleri, nihâyet baklayı ağızlarından çıkarıyor ve Sosyalist Libya Arap Cumhuriyeti'nin açıkça medhini yapıyorlar. (YBA, s. 275)

Baştan beri: Zâten baştan beri bunu hissetmemek kâbil değildi. (YBA, s. 275)

Gece yarısına kadar: Biz ise, gece yarısına kadar süren eğlenceyi yarıda keserek, Sinan'la berâber odalarımıza çıktık. (YBA, s. 276)

İçeri girerken: İçeri girerken Emin Bilgiç Bey'e: "Beş gün saray sâfası sürdüren de Allah, bu karanlık otele getiren de gene Allah" dedim. (YBA, s. 276)

Ertesi akşam: Ertesi akşam Emin Bey'ler ve Doktor Ahmed Bey'le sokakta karşılaştık. (YBA, s. 277)

Sabahtan beri: Sabahtan beri telefonla birbirimizi aradığımız halde bulamamıştık. (YBA, s. 277)

Misyonerliğe karşı kale dedikten sonra: Fas ve Tunus ise misyonerliğe karşı kale dedikten sonra, ne yazık ki Türkiye'nin acı bir tâlihi var. (YBA, s. 277)

Ayın 27'sine kadar: Biz Sinan'la ayın 27'sine kadar burada kalmayı düşünüyoruz. (YBA, s. 277)

Gün olup Endülüs de yer yer ve yavaş yavaş Müslümanların elinden çıkar olunca: Avuç içinden kayan su gibi, gün olup Endülüs de yer yer ve yavaş yavaş Müslümanların elinden çıkar olunca, Madrid'de de İslâm hâkimiyeti sona erdi. (YBA, s. 278)

Osmanlı hükümdârı İkinci Bâyezid'den yardım ister olunca: Malaga şehrini kaybeden Müslümanlar, Osmanlı hükümdârı İkinci Bâyezid'den yardım ister olunca, Türk'ün eli, bu kılıç artığı dindaşlarına uzanacaktı. (YBA, s. 278)

Endülüs medeniyeti söylerken: Böylece Akdeniz'in bir ucunda, Endülüs medeniyeti söylerken, kudret ve haşmeti, şarka da, garba da hükmeder olmuş bulunan Osmanlı'ya, bundan böyle Müslüman-Türk bayrak ve medeniyetini dünyânın üç kıtasına götürmek yolu açılmış bulunuyordu. (YBA, s. 278)

Bundan böyle: Böylece Akdeniz'in bir ucunda, Endülüs medeniyeti söylerken, kudret ve haşmeti, şarka da, garba da hükmeder olmuş bulunan Osmanlı'ya, bundan böyle

Müslüman-Türk bayrak ve medeniyetini dünyânın üç kıtasına götürmek yolu açılmış bulunuyordu. (YBA, s. 278)

Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca: Yolculardan biri noksanımızı büyük bir nezâketle tamamlayınca biz de, yanımızda kalmış olan nazar boncuklu Türk işi bir anahtarlığı kendisine hediye ederek borcumuzu ödemiş olduk. (YBA, s. 279)

Günlerdir: Kafalarımız, günlerdir dinlediğimiz konferanslarla yüklü olarak, tayyâreye girdik. (YBA, s. 279)

İlerideki koltuklara doğru giderken: Hareket saatini beklemek üzere, ilerideki koltuklara doğru giderken, hanımın birinin, bize kendi yanındaki kanapeyi işâret etmiş olduğunun farkında olmadım. (YBA, s. 279)

Sinan çağrıldığımızı söylediğinde: Ancak, Sinan çağrıldığımızı söylediğinde o tarafa doğru gittik. (YBA, s. 279)

Oturur oturmaz: Oturur oturmaz da dâvet eden hanım, Türkçe olarak hatır sordu ve bir vatandaşa tesâdüf etmenin rahatlığı içinde konuşmaya başladı. (YBA, s. 280)

Çok uzun senelerdir: Âilece, çok uzun senelerdir İsviçre’de çalışıyorlarmış. (YBA, s. 280)

Memleketten ayrılıp buralara gelmiş olmalarının sebebine temas ettiğimizde: Memleketten ayrılıp buralara gelmiş olmalarının sebebine temas ettiğimizde: Kabâhat anamızda babamızda... Bizi onlar getirdiler, dedi. (YBA, s. 280)

Zamânında: Muhâcir kuşlar bile, zamânında yerlerine yurtlarına dönmesini bilirler. (YBA, s. 281)

Yeşilköy’e geldiğimiz zaman: Yeşilköy’e geldiğimiz zaman ise, yağmur sanki gökyüzünü yere bağlamak için sarkıtılan iplermiş gibi, durmaksızın tepemizden aşağı iniyordu. (YBA, s. 282)

Hemen her defâ: Seyâhatlere az eşyâ ile gitmek alışkanlığı yüzünden, hemen her defâ sıkıntı çekmiş olmama rağmen, bu sefer de el çantasından kabaca bir bez bavul almıştım. (YBA, s. 282)

Daha yola çıkarken: Amma daha yola çıkarken başkalarının, koca koca valizleri arasında, benim boy pos fakîri çantamdan âdeta utandım. (YBA, s. 282)

Sıkıcı bir bekleyişten sonra: Neyse, sıkıcı bir bekleyişten sonra, o nâzenin bavulum, suya batıp çıkmış kedi gibi, ıslanmış olarak, kırta kırta geldi. (YBA, s. 282)

Sinan'ınki boy gösterince: Arkadan da Sinan'ınki boy gösterince kapıp kontrol memurunun önüne gittik ve tamam işâretini aldık. (YBA, s. 282)

Yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca: Yirmi dakika ayakta ve üşüyerek beklediğimiz bu gümrüklenme mahalli, yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca salaş bile sayılmazdı. (YBA, s. 283)

İsimleri geçtikçe: Seyâhat notları arasında, isimleri geçtikçe, haklarından kısaca söz ettiğim dost ve yâran dışında, münâsebet düşmediği için, bahsedemediğim, daha yüzlerce sevgilinin, hatırları kalmış gibi üzüntü duymaktayım. (YBA, s. 283)

Hak selâmı ile selâmlarken: Şurada, bir îman merkezinin heyacânı etrâfında toplanmış bulunan dindaşlarımı Hak selâmı ile selâmlarken, böyle bir toplantıya iştirak etmek fırsatını vermiş olan zevâta da ayrıca teşekkür etmek isterim. (YBA, s. 285)

Daha nice 1400 seneler sonra: Bu mîrâsı, daha nice 1400 seneler sonra gelecek olanlar da hazır bulacaklardır. (YBA, s. 287)

Kendisine vahiy gelmeden evvel: Resûl-i Ekrem kendisine vahiy gelmeden evvel, kavmi içinde rahat, gözde ve îtibarlı bir mevkiin sâhibi idi. (YBA, s. 287)

Nübevvet ve risâletini îlân ettikten sonra: Lâkin nübevvet ve risâletini îlân ettikten sonra, hemen hemen, bütün ülkenin gazap, şiddet ve inkâr oklarına hedef oluverdi. (YBA, s. 287)

Şirk ve küfürden temizlenmeden: Orası şirk ve küfürden temizlenmeden bu makâma, Allah'ın birliği sancağı nasıl dikilirdi?(YBA, s. 288)

1400 sene evvele: Şu nakledilenler 1400 sene evvele âittir. (YBA, s. 288)

Mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mücâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş, hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden ırak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Mekke'nin fethinde: Bidâyette Mekke müşriklerine öncülük eden ve İslâmiyet'e büyük zararı dokunmuş bulunan Ebû Sufyan, artık, mucâdele ve mukâvemetinin işe yaramaz olduğuna kanâat getirince, tek çıkar yolun İslâmiyet'i kabulde bulunduğunu görerek Müslüman olunca, Resûlullah, bu kılıç Müslümanına iltifat ve teveccüh göstermiş,

hatta Mekke'nin fethinde, onun evine sığınanları, mescide ilticâ etmiş kimseler gibi tutarak, tâkip ve tecâvüzden ırak tutmuştur. (YBA, s. 289)

Tâif gazâsından sonra: Tâif gazâsından sonra da, oğulları Muâviye ve kardeşine, yüzer deve ile kırkar okka gümüş vermiştir. (YBA, s. 289)

Bir müddet evvel: Bu kınayışın, Resûlullah'a karşı gelmek olmayıp, bir mahzun oluş ve bir üzüntüden ibâret bulunduğunu bilen Hazret-i Muhammed'in, ashap ve yârânına cevâbı şu olmuştur: "Bir müddet evvel küfürden kurtulmuş olanlara İslâmiyet'te karar etmeleri için mal veriyorum. Onların koyun ve develere doymuş olmalarına karşılık, Allah Resûlü'nün size yakınlığı ve dostluğu daha şerefli değil mi?(YBA, s. 289)

Müslüman olmak isteyince: Hazret-i Hamza'nın ciğerlerini çıkarması, Resûl-i Ekrem'in elemi mûcip olmuş bulunmasına rağmen, günün birinde, bu adam da nedâmet ve mahcûbiyetle Müslüman olmak isteyince, bu sâyede ona ve kıyâmete kadar bütün günahkârlara ümit ve tesellî kapısı açan "lâ taknetû min rahmetillah" âyet-i kerîmesi nâzil olmuştu. (YBA, s. 289)

711 senesinde: Bilindiği gibi 711 senesinde Târik bin Ziyad, İspanya Vizigotlarının kaderini tâyin eden muhârebe ile, uzun asırlar sürecektir olan Müslüman hâkimiyetini bu memlekette tesis etmişti. (YBA, s. 291)

En üst seviyede ilerlerken: Endülüs'ün hâkimiyet ve medeniyeti en üst seviyede ilerlerken, bir yandan da îmar, ticâret ve sâneyi hayâtı görülmemiş bir noktaya ulaşmış bulunuyordu. (YBA, s. 291)

Anglosaksonların bu kelimeleri dünyânın her tarafına taşımış olduklarını söyledikten sonra: Amma bu kıymetli ilim adamı, Malaya dilinden başka, daha 24 Asya, Afrika ve Avrupa ülkelerinin de Arapçadan büyük mikyasta kelime aldığını ve Anglosaksonların bu kelimeleri dünyânın her tarafına taşımış olduklarını söyledikten sonra, yalnız İngilizce'ye mal olmuş binden fazla Arapça kelime bulunduğunu bildirmektedir. (YBA, s. 292)

O devirde: Şu da var ki, o devirde Arapça, Latinceyi de âdetâ unutturmuş, hatta, konsillerin kararları bile Arapçaya tercüme edilir olmuştur. (YBA, s. 292)

Mekke fethinden evvel: Şu var ki, İslâm ordularını bağırırlarına basan bu kütlelerin efendilerine Hz. Muhammed, Mekke fethinden evvel elçiler göndermiş, kendisini Allah'ın Resûlü olarak tanıtarak dîne dâvet etmiş bulunuyordu. (YBA, s. 293)

O zamâna kadar: Fakat gerek Bizans, gerek İran imparatorları ve gerek Mısır Umûmî Vâlisi, o zamâna kadar adı sanı duyulmamış bu mecbur sese cevap vermek lüzûmunu dahi hissetmeden, elçileri geri çevirmişlerdi. (YBA, s. 293)

Romalılarla temas eder etmez: Cermenlerin Romalılarla temas eder etmez Romalılaşımları gibi. (YBA, s. 294)

Anadolu'yu yakıp yıktıktan sonra: Gene bir stepler süvârisi olan bu kavmin Anadolu'yu yakıp yıktıktan sonra, Selçuklu İmparatorluğu'nun ince ve işlenmiş kültür ve medeniyeti içinde silinip gitmeleri gibi... (YBA, s. 294)

Müslümanlık âleminin, tek gâye etrâfında birleşmeyi başardığı gün: Müslüman milletler ve onların idârecileri bilmelidir ki, politik rekâbet ve menfaatlerine destek umarak, şeytânî suflörlerinin tâlîmatları gereğince, fedâ ettikleri târihî ve İslâmî değerler, Müslümanlık âleminin, tek gâye etrâfında birleşmeyi başardığı gün, o azim ve kütleyi yabancı milletlerin güçlerine sığınmaktan bekledikleri menfaatin çok üstünde bir zafere götürecektir. (YBA, s. 295)

Onlar da benim... karşılığını alınca: Onlar da benim... karşılığını alınca: Öyle ise neden helva yapıp yemiyorsun? demiş. (YBA, s. 296)

3.3. Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Bu başlıkta azlık çokluk zarfları üç eserde incelenmiştir. İncelenen azlık-çokluk zarfları eşitlik, üstünlük, en üstünlük, aşırılık ve diğer şeklinde gruplandırılmıştır.

3.3.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Hancı eserinde yer alan azlık-çokluk zarfları aşağıda verilmiştir. Bu eserde azlık-çokluk zarfının sayıca az olduğu görülmüştür.

3.3.1.1.Eşitlik Derecesi Gösterenler

O kadar: Ocağa, nefsinin iştihâlarını sür, yansın... bu, çerçöp yapılı arzûları odun misâli ateşe atarsan, çömleğin içindeki aş da o kadar tez kaynar. (H, s. 81)

Allah'ım, ya benim için için yanıp tütüşüm, gözüne hiç ilişmedi mi? (H, s. 83)

3.3.1.2.Üstünlük Derecesi Gösterenler

Daha: Gerçi insan oğlunun taştan daha katı olduğu anları varsa da, sırasında sudan bile yeksân olduğunu da bilirsin. (H, s. 32)

Ödenmez borcum var bu âlem halkına; Verdikçe, daha ver, daha ver! diyorlar. (H, s. 37)

Asgardan asgar oldum. Daha küçül! dedin. Âzamdan âzam oldun; yetmez, daha büyü! dedin. (H, s. 48)

Muhâcir kuşlar bile yıldan yıla göçecekleri memleketi tanıyıp şaşırılmazken, ey cânı cânımdan ayrı düşen! Söylesem de, sussam da, gece gün, akşam sabah demeyip sana hicret etmekte, yerimi yuvamı arar olmakta, bir kanatlı mahlûktan daha mı az ferâset göstermeliyim? (H, s. 63)

Senden daha güzel bir şey yok ki seni ona benzeteyim Allah'ım! (H, s. 78)

Hangi semâvî inkıraz, hangi kıyâmet, senin hasretinden daha korkunçtur. (H, s. 80)

Dahafazla yakma... (H, s. 83)

Ama bir çıkırığım daha var ki gizlice zamânı sarıyor, tez bitsin, tez tükensin, göçmeklik günü tez gelsin diye durmadan çeviriyor, çeviriyorum. (H, s. 113)

Bilmediğim daha neler... (H, s. 122)

3.3.1.3. En Üstünlük Derecesi Gösterenler

En: Senin methinden gayrisine dudaklarım bağlı olduğunu daha öğrenmedin mi? der gibi sitemlerin en acısıyla yüzüme bakıp başını yana çevirdi... (H, s. 46)

3.3.1.4. Aşırılık Derecesi Gösterenler

Çok: Buluta sözüm geçmez ama, güneşin memleketlisi olduğum için, hatır gönül, naz niyaz yolunda karşılıklı cilveleştigimiz çok olur. (H, s. 58)

Biraz: Biraz memnun, biraz mahzûn, sıcak, mahrem sesin geliyor. (H, s. 70)

Biraz acı, biraz tatlı, hem şifâlı, hem sefâlı, kâh sitemkâr, kâhi şâdân, sesin geliyor, sesin geliyor. (H, s. 70)

Az: Yoksa bu mahkûmiyette, irâdenin irâdesini görmek için mi, hayretleri hikmetleri az bulur oldum? (H, s. 79)

Biraz daha: Biraz daha yanıma geldi. (H, s. 119)

Azcık daha: Azcık daha yanıma geldi. (H, s. 119)

3.3.2. “Ateş Ağacı” Romanında Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Ateş Ağacı eserlerinde yer alan azlık-çokluk zarfları aşağıda verilmiştir.

3.3.2.1. Eşitlik Derecesi Gösterenler

Sevebildiği kadar: Sevebildiği kadar sevdi; elinden geldiğinden daha fazla meşgul oldu. (AA, s. 19)

Gücü yettiği kadar: Hâsılı gücü yettiği kadar benimle uğraştı durdu. (AA, s. 19)

Bu kadar: Hâlbuki ben bu salonların, bu pespâye, bu sâde suya mevzûlarla ömürlerini harcayan zavallıların arasından kaçmak için bîçâre amcamı bu kadar üzdüm. (AA, s. 20)

Oldukça: Oldukça hodbin ve tamâmen mekanik bir adam olmasına rağmen, beni yetiştirmek için, kâbiliyetlerini çok aşan husûsî bir alâka ve himmetle hareket etmişti. (AA, s. 21)

Fakat bu emrivâkii de oldukça kolay geçiştirdim. (AA, s. 21)

Oldukça geveze olmasına rağmen, saygı hissi, meşrefinin bu zaafına dâima âmirdir. (AA, s. 56)

Üç dört sene evvel bir yaz günü İstanbul'da, oldukça tenhâ bir sokaktan geçiyordum. (AA, s. 76)

Bu küçük şelâlecik, oldukça geniş bir kestâne ormanının içinden akıyor. (AA, s. 94)

Sâlih, dökmek için îtinâ ile getirdiği kahveyi masanın üstüne bırakıp giderken, gene yazıyor, der gibi oldukça hiddetle yüzüme baktı. (AA, s. 104)

Sonra da sevimsiz, oldukça vahşî bir mesleğim var. (AA, s. 106)

Fakat son zamanlarda oldukça derin ve ince şeylerden konuşur olduk; bana olan sevgisi bu genç adamı çok işledi, başkalaştırdı. (AA, s. 167)

O kadar: Fakat topu fırlatan, oyununu o kadar sanatkârâne tertip etmiş ve araya o kadar muhtelif göz bağları hoymuş ki, birine olmasa bile bir başkasına yakalanmamak pek müşkil! (AA, s. 44)

Bir seferinde kapıyı o kadar hızlı çekti ki, sarsıntı ile duvardan bir şey koparak yere düştü. (AA, s. 56)

Demin kapıyı o kadar hızlı çekti ki duvarlardaki narlardan biri koptu yere düştü. (AA, s. 56)

Fakat bir şeyi öğrenmek için de cehlini kabul edip itiraf etmek lâzımdır; eğer bir talebe hocasına kafa tutar ve bilgiçlik taslarsa hiçbir şey öğrenemez; işte biz de o kadar çok şeyler biliyor ve bu bilgilerimizin kalesi içine o kadar gömülüyoruz ki bu yüzden vicdânî dünyâyı gözleyecek en küçük bir mazgala bile sâhip olamıyoruz. (AA, s. 59)

O kadar içten ve dertli cevap verdi ki, hâlâ sesinin mariz ve düşkün âhenginden içimde çizgiler var. (AA, s. 80)

Kâinat o kadar görülmemiş sırlarla çevrili ki, gönül zevki zammolmayan, vicdânî hayatla kuvvetlenmeyen hiçbir göz, görücü olamıyor. (AA, s. 82)

Herhalde o kadar dolmuş olacak ki yanıma yaklaşarak birçok şeyler söyledi. (AA, s. 88)

İçeri girdiğimi bildiği halde müzâkere ettiği meseleye o kadar dalmıştı ki, beni unuttuğunu anladım ve beklemeye vaktim olmadığı için kalabalığı yarıp bir an kendimi gösterdim. (AA, s. 96)

Fakat biraz evvel müzâkere ettiği mevzû zihin melekelerine o kadar sinmişti ki benimle, rüyâda gibi konuşuyordu. (AA, s. 96)

Genç kadın o kadar canlı ve heyecanlı konuşuyor ki, bu tatlı sesi susturmamak için yalnız dinledim, hiç cevap vermedim. (AA, s. 109)

Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Bir buz parçasını suya atmakla hemen erimez; ne kadar erirse suya o kadar karışmış olur. (AA, s. 127)

Benim tanıdığım Cemil, o kadar vicdanlı bir insandır ki, bu teklîfin sâhibi ben bile olsam, o gene iki aziz başa bu darbeyi vuramaz. (AA, s. 153)

Dünyâda o kadar meşhur insan var ki, hesâbı tutulmayacak kadar fazla. (AA, s. 170)

Seni yoluma çıkaran kuvvet bizi birbirimizden ayırdıysa da hakîkatte beni sana o kadar bağladı ki, bu birlik ve bağlılık her râbitanın üstünde. (AA, s. 174)

Şüphe edecek kadar: İşte bu, Cemil Canoğlu denen genç adam yok mu, eski bir dostumun oğlu olmasına rağmen, buraya ilk geldiği zamanlar, hakîkî hüviyetinden şüphe edecek kadar yadırgadım. (AA, s. 53)

Defterimin satırlarını görmeyecek kadar: Artık defterimin satırlarını görmeyecek kadar ortalık karardı. (AA, s. 62)

Korkulu bir rüyâdan uyanmış kadar: Ben o mankenlerin kâbusundan senin ferah ve âsûde muhîtime kaçtığım zaman, korkulu bir rüyâdan uyanmış kadar heyecanlı bir mahmurluk hissediyordum. (AA, s. 66)

Hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar: Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor? (AA, s. 67)

Göze yorgunluk verecek kadar: Acaba bir heykeltıraş gibi senin yumuşak rûhunu kendi ellerimle işlesem, göze yorgunluk verecek kadar düz ve ârizasız rûhuna girinti çıkıntı koyabilir miyim? (AA, s. 67)

Eskisi kadar: Beni odamın dört duvar arasına bağlayan soğuk günlere vedâ etmek üzere oluşumdan eskisi kadar telâşlanmıyorum. (AA, s. 68)

Bir korkuluk kadar: Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

Bir demet çiçek kadar: Zîra tâ yanımda bir demet çiçek kadar râyihâlî bir kadın vardı; kiminle karşı karşıya olduğumu düşünmeye kalmadan bu meçhul mahlûk verdiği heyecânı farketmiş gibi biraz daha sokularak:

Cemil Bey odayı ışıktandırmayın size bir şey söyleyeceğim, dedi. (AA, s. 78)

İstedığınız kadar: Sonra şunu da söyleyeyim ki beni, bilhassa şu hareketimle, istediğiniz kadar bayağı bir kız olarak görebilirsiniz. (AA, s. 79)

Bu kadar: Beklediğim bu haber, neden beni bu kadar şaşırtmış ve sevindirmişti. (AA, s. 82)

Şurası da tuhaftı ki işine bu kadar bağlı olan bir adam, evinin kapısından içeri girince, nasıl da birdenbire bütün gâileleri, müşkülli unutup başka Râsim Bey oluveriyordu. (AA, s. 96)

Niçin ona bu kadar dikkatle bakıyorum? (AA, s. 101)

Ne o, ne bu.. ancak ebediyet tarlasına ekilmiş olan tohumlar bukadar, süratle inkişaf edebilir; ebediyetle başlayan bağlar, bir kement olup bu kadar kuvvetle boynumuza dolanabilir. (AA, s. 128)

Yaralı mı, niçin konuşmuyor, neden rengi bu kadar sarardı? (AA, s. 142)

Tek cümle ile ifâde edilebilecek şu netîceyi bu kadar uzun sözlerden sonra anlatan bu adamı itmek ve otomobile doğru atılmak istiyordum. (AA, s. 149)

Kendini bu kadar hasta hisseden yorgun, bîtap bir vücut nasıl yola çıkabilir? (AA, s. 156)

Belki de Allah ona böylece talebi sûretinde görünmeseydi, Mûsâ oraya, bu kadar şevkle koşup gitmeyecekti. (AA, s. 172)

Eskisi kadar: Son zamanlarda dükkânına eskisi kadar uğramıyorum. (AA, s. 88)

Bir ay kadar: Tatilde bir ay kadar İzmir'e gidip dönmek ve daha sakin bir yaz geçirmek istiyorum. (AA, s. 94)

Sizin kadar: Size, benim de sizin kadar samîmî olduğumu söylesem ve refâkatinizden duyduğum zevke, meşakat çeşnisi vermemenizi rica etsem, beni anlar ve kabul eder misiniz?(AA, s. 106)

Îman derecesinde: Masalların, yeraltı saraylarında doğup büyüyen ve yalnız tayalarından, lalalarından güneşin mevcûdiyetini duyarak îman derecesinde öğrenen şehzâdelerin, günün birinde yeryüzüne çıkıp da güneşin ne olduğunu gördükten sonra öğrenmeleri gibi. (AA, s. 115)

Bugünkü kadar: Onu görmekten, bugünkü kadar korktuğumu hiç hatırlamıyorum. (AA, s. 120)

Ezberlemiş kadar: Ne tuhaf, insanın henüz kendinin bilmediği öyle şeyler vardır ki karşısında bunları ezberlemiş kadar kolay okur. (AA, s. 121)

Onun kadar: Çok emniyetli ve dürüst bir adam olduğunu bilmesem, hâlinden şüpheleneceğim; ben de onun kadar şaşırılmış bir haldeyim. (AA, s. 148)

İyileşinceye kadar: Ya iyileşinceye kadar burada kalın; yâhut berâber gidelim. (AA, s. 154)

Memleketime gidebilecek kadar: Beni vapura koyar, kamarota tenbih edersiniz, İstanbul'a gider gitmez doğru Fransız hastahânesine yatarım ve memleketime gidebilecek kadar iyileşince de size telgraf çekerim. (AA, s. 155)

Kendi mevcûdiyetimizin bile sığmadığı bu zamanları dile getirmek kadar:
Hatta kendi mevcûdiyetimizin bile sığmadığı bu zamanları dile getirmek kadar muhal ne vardır? (AA, s. 158)

3.3.2.2. Üstünlük Derecesi Gösterenler

Daha: Dünyânın beş kıtasını karış karış gezip de usanmış bir insan, daha ileri bir zevk çeşidi bulabilmek için bir başka küreye, faraza Merih'e, Zuhâl'e kadar uzanıp kendine daha geniş, daha hudutsuz bir yolculuk sâhası açamadığı gibi, aynı çâresizliği, hislerimizde bulduğumuz da vâki değil midir?(AA, s. 17)

Sevebildiği kadar sevdi; elinden geldiğinden daha fazla meşgul oldu. (AA, s. 19)

Rica ederim, görüşünüzü daha fazla kötüye kullanmayın. (AA, s. 54)

Ona verdiğim bu ızdırıp sahnesini daha fazla uzatmamak ve ne yapıp yapıp konuşturmak için:

-Hem Şermin Hanım, ben tamah edilecek bir mevkiin sâhibi değilim ki... ne demeye, tâ İstanbul'dan buraya görücüye çıkarmaya kız getiriyorlar? dedim. (AA, s. 80)

Bu sarhoş edici mâyiin altında daha fazla durmamalıyım... (AA, s. 128)

Bu vefâlî dostu daha fazla üzmemek istemedim. (AA, s. 137)

Toprakların çok rutûbetli, havanın da serin olduğunu, burada daha fazla kalmanın doğru olmadığını söylüyorum. (AA, s. 145)

Fakat zaman geçip de bütün gayretlerine rağmen, bende istediği siyâsî emelleri uyandıramadığını hissettiği için, bu gâyesine daha gizli, daha hesaplı yollardan varmak istedi ve günün birinde banka perdesini ortadan kaldırarak, beni, hazırladığı hayatla yüz yüze getirdi, sıçradığım ve sıçratıldığım, nicelerinin rüyâlarında görebilecekleri bir resmî koltuktu. (AA, s. 21)

Amcamın bütün ihtirâsına rağmen, herhangi bir vatandaştan daha ileri bir siyâset adamı olmamaya karar vermiştim. (AA, s. 22)

Öyle ise ben de kaplıcadan çıkarım; insanı para ile gömmezler, senin verdiğin bana yeter de artar... dedi ve o günden beri de işlerime daha dikkat ve imtizamla sarıldı. (AA, s. 26)

Daha iyi ettin ya... benim malımın hesâbı kendi boynumdur; ama el oğlununkini Allah sorar... diyordu. (AA, s. 27)

Fakat ona bütün bu vasıfları kim aşlamış, bu câhil kafa bunca meziyeti nereden bulmuş ve niçin onda olan bu tok gözlülük, bu civanmertlik, bu saygı, içtimâî ve fikrî seviyesi daha ileri birçok kimselerde yok? (AA, s. 29)

Proklüs de şunu söylüyor: “Vâhidin, kendisinden başkasıyla birleşmesinden daha ilâhî hiçbir şey yoktur. (AA, s. 30)

Hasretini çektiği idrakten öylesine uzaktılar ki, sermâyesiz sermâyeleri, fikrî, hissî ve bedîî kıymetlerinin yekûnundan daha ağır basmakta bulunuyordu. (AA, s. 31)

Evet böyle bir ihtimal, onun için Zümrüdüankâ’yı ele geçirmekten daha muhal bir düşünce idi. (AA, s. 33)

Sen münevver bir gençsin; kendi dengini alsan daha iyi edersin, dedi. (AA, s. 34)

Belki havanın çok soğuk ve karlı oluşundan, belki de içimde bu kar fırtınasından daha şiddetli bir bora esişinden. (AA, s. 39)

Ona, kendi iç kuvvetlerimin idâresine sâhip oluncaya kadar kimseyi idâre etmek niyetinde olmadığımı hocalığı da büsbütün boş kalmamak, cemiyetle bağımı koparmamak için istediğimi ve günün birinde kendimi dinlenmiş hissedince, daha rahat olarak işime avdet edeceğimi söyledim. (AA, s. 41)

Benim endîşe ve fikrim, çiftçinin pratik bilgisinden daha mı kıt ki, onu taşlık bir zemîne ekmeye niyetleniyorum? (AA, s. 46)

İnsanlığa yeten, insandan daha büyük kuvvet yok; o her şeyi evirip çeviren, bütün gizli mânâları içine alan tek varlık...(AA, s. 57)

Aynada bir parmak izi dahi leke sayılır; o, bir nefesten bile buğulanarak cilâsını kaybeder; gönlümüz ki aslında bir aynadan daha cilâlı olması lâzım gelirken, onu, benliğimiz, gurûrumuz, kibir ve ceberûtumuz çamuruyla sıvayıp hassalarından, aslî istîdâdından uzaklaştırıyoruz. (AA, s. 59)

Bu bilginle sen bana, yuttuğu dağ gibi ilimlerin yükü altında ezilen âlimlerden daha ileri bir kemal gösterdin. (AA, s. 59)

Bu bilginle sen bana, yuttuğu dağ gibi ilimlerin yükü altında ezilen âlimlerden daha ileri bir kemal gösterdin. (AA, s. 59)

Ve hiçbir kadının da bana ondan daha yakın olmasını istemiyorum. (AA, s. 80)

İzzet Efendi belki bir fincan, bir bardak ve bir maşrapadan daha fazla istîab kâbiliyetine mâlik olan bir adam...(AA, s. 84)

Vak'a hazin olmakla berâber, sözün böyle bir vâdiye kaymış olması, benim için daha iyi olmuştu. (AA, s. 86)

Halbuki ağırlığını kaybeden mevzû, nisbeten daralmış ve İzzet Efendi'nin elinden kurtulmam daha kolaylaşmıştı. (AA, s. 86)

Hatta bir kademe daha aşağı düşerek, sefil, serserî, denî ve şakîyi de beşeriyet manzûmesinden silmek temennîsi çocukça bir vehimdir. (AA, s. 89)

Şermin'i üzmeyeceğimi bilsem belki daha sık giderdim. (AA, s. 90)

Bu darbe, Nerîme'ye az evvelkinden daha beter geldi; yakamı kurtarmak için böyle hareket etmeye mecburdum. (AA, s. 92)

Tatilde bir ay kadar İzmir'e gidip dönmek ve daha sakin bir yaz geçirmek istiyorum. (AA, s. 94)

İskeledeki kalabalık, benim gibi tek tük yolcu bekleyenler, çoktan beri yüzünü görmediğim deniz, geride bıraktığım levhanın üstüne, buhardan daha ince bir örtü çekti. (AA, s. 98)

Saçlarının sarı bukleleri, siyah saten elbisesinin omuzlarına kadar iniyor ve daharahatlamış görünüyor. (AA, s. 105)

Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Kadriye'nin çocukluk zaaflarına bile gâlip gelen rikkati ve yazık değil mi Cemil Ağabeyime diyen sesinin bende bıraktığı gevşek intibâdan ziyâde, bu kızın zekâ taşan yorucu arkadaşlığı, hâfızamda daha canlı, daha keskin bir izle yaşar. (AA, s. 119)

Şeftalinin, üzümün dahi incecik kabuğunu attığımız zaman onları daha çeşnili, daha leziz buluruz. (AA, s. 122)

Genç kadın daha pek çok şeyler söylüyor; fakat artık ben duymuyorum. (AA, s. 128)

Belki de çok defa hayvanların insanlardan daha zararsız olduklarını sezmekten ve insanı hayvandan daha korkulu, daha zararlı bir mahlûk olarak görmekten gelen bir ruh hâleti. (AA, s. 132)

Böyle hareket edebildiğime hem memnun oluyor, hem de içimde, ezgiden, nedâmetten daha ağır bir bezginlikle kolumun kanadımın düştüğünü hissediyor ve geri dönüş çâreleri düşünüyorum. (AA, s. 135)

Benimle kapıya kadar geldi; elinde kalan elimi, sormadığı suallerden daha sarıh bir kuvvetle sıkıyordu. (AA, s. 137)

Aynı zamanda beni yarın Gemlik'e götürecek olan otomobilin, sekizde değil, yedide gelmesini daha muvâfık buluyorum. (AA, s. 139)

Söylediğine pişman mı, yoksa daha söyleyecekleri var mı? (AA, s. 141)

Sesime, daha hızlı koşan bir nal sesinden başka cevap veren yok. (AA, s. 142)

Damarlarımda, kanımdan daha lâubâli bir akış var, artık ona tâbiyim... (AA, s. 143)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Kâğıdı muma doğru daha ziyâde yaklaşıtıyorum, gene bir şey görmüyorum. (AA, s. 152)

Yollarda kimse yok, yalnız Çoban Hasan, ağlının kapısını açmış koyunlarını sayıyor; ben bu adamı çok severdim, fakat şimdi daha ziyâde seviyorum; zîra aramızda iki hemdert yakınlığı var. (AA, s. 155)

Hemşehrilik bile bir yakınlık sebebi olduktan sonra, dertte iştirak daha kavî bir bağ ve anlaşma vâsıtası olmaz mı? (AA, s. 156)

Eğer şu aziz vücûda topumu bulmadan evvel tesâdüf etseydim, benim için o da kayıplar sırasına geçmiş olacaktı; halbuki aramızdaki mesâfe genişledikçe o bana daha yaklaşıyor. (AA, s. 158)

Juliette'in defterinin sonunda sizinle tekrar ve daha uzun konuşacağım. (AA, s. 162)

Zaman, her hasrete çâre olmuyor; iki sene evvel o benim için ne idiyse, tereddüt etmeden söyleyebilirim ki şimdi daha şümüllü bir saltanatla bende gizli. (AA, s. 163)

Gerçi evvelce de ondan şöyle böyle konuşmuştuk; fakat yirmi yedi senedir berâber yaşadığım bu adamı, istiyorum ki daha iyi tanıyasın...(AA, s. 166)

Eğer öyle ise daha açık, daha sâde ve düz söyleyeyim: Hani Yunanca'da bir "müo" kelimesi vardır ki ağzı ve gözü kapamak mânâsına gelir, işte ben de duygular yoluyla öğrenilen hususlara şimdilik kendimi kapadım. (AA, s. 171)

Belki de bu kayıtsızlığıdır ki etrafta aksülamelle neticelenerek, daha ciddî, daha kuvvetli tâkip ve alâkalara sebebiyet vermiş ve yıllar geçtikçe ondan sevgi sadakası isteyenler eksilmemiş artmıştır. (AA, s. 175)

Meşrebiniz, ahlâkınız hakkında kâfi mâlûmâta sâhip olduğumdandır ki sözlerimi de ne yolda karşılayacağınızı tahmin ediyorum: Bütün bu konuşmadan maksadım, sizi Juliette'in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o mertebe tanımış kimselersiniz ki bir üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum: Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

3.3.2.3. En Üstünlük Derecesi Gösterenler

En: Ben, amcam için hem evlât, hem en yakın akrabâ, hem de üstünde durduğu tek ciddî mevzû idim. (AA, s. 19)

Hele siyâsî mücâdelelerin en ham ve sâde örneklerinden bile derin bir haz duyduğuna şüphe yoktu. (AA, s. 19)

Fakat tam onun istediği hayâtın ilk basamağına yükselmiştim ki, ümitlerini, hülyâlarını, en beklemediğibir anda kırıp Bursa'ya kaçtım. (AA, s. 20)

İçgüdülerin be menfaatlerin esâreti, bence en zâlim, en kopmaz bir bir kementti. (AA, s. 23)

Sâlih odamın en sık ziyaretçisi... onu yanıma aldığım zaman kaplıcadaki hizmetini bırakmamıştı. (AA, s. 25)

Sâlih'in bütün dürüst ve temiz vasıflarından başka en hoşuma giden tarafı, salâhiyeti hudûdunu aşmamasıdır. (AA, s. 29)

Neden o, altmış para için gırtlığını parçalarcasına bağırıp çağırıyor da, benimle aynı görgü ve yetişme şartlarını taşıyan bir başkası, hukûkuma tecâvüz etmek için en sefil vâsıtalara baş vurabiliyor?(AA, s. 29)

Onun meclisinin en genç uzvu olduğum halde, en kıymet verileni, îtibar, hürmet göreniyim. (AA, s. 39)

Vilâyetin en memuru benimle, mektebin müdürü benimle, kitapçı, talebe, hademe benimle... herkesi çok sevdiğim için mi, nedir, herkeste de bana sonsuz bir sevgi ve alâka var. (AA, s. 46)

Kışın en soğuk günlerinden biri olmasına rağmen ince ve dekolte giyinmiş; yüzünde, güzelliğinden gelen bir cür'et var. (AA, s. 50)

O hulâsasında en geniş tafsîlât, tafsîlâtında en büyük ihtisar olan sırlı mevcut...(AA, s. 57)

Fakat bir şeyi öğrenmek için de cehlîni kabul edip îtiraf etmek lâzımdır; eğer bir talebe hocasına kafa tutar ve bilgiçlik taslarsa hiçbir şey öğrenemez; işte biz de o kadar çok şeyler biliyor ve bu bilgilerimizin kalesi içine o kadar gömülüyoruz ki bu yüzden vicdânî dünyâyı gözleyecek en küçük bir mazgala bile sâhip olamıyoruz. (AA, s. 59)

Mevsimlerin en güzeli olan bahar, yazık ki on iki ayın en iptidâî devresidir. (AA, s. 65)

Sen benim en çok sevdiğim kadınsın; yakında çocuğumun da anası olacaksın. (AA, s. 68)

Sen hilkat şâheserlerinin en sanatkârâne düzülmüş bir örneğisin; fakat ben bir heykelin yalnız gözlerimin ihtiyâcını doyuran sanat kıymetiyle kanacak adam değilim. (AA, s. 68)

Sen benim en çok sevdiğim kadınsın; yakında çocuğumun da anası olacaksın. (AA, s. 68)

Ufak bir ihtiyatsızlık, küçük bir gaflet hayâtına mâl oluverir ve bir anda en yukardan en aşağıya düşebilirdi. (AA, s. 71)

Ferhat Bey'in baldızı olarak size tanıtacaklar Nerîme, İstanbul sosyetesinin en tehlikeli kadınlarındır; çok da güzeldir. (AA, s. 78)

Sevgiden gelen birlik, kılıcın iki yüzü gibi tek cismin iki ayrı veçhesine benzer, ki bu yakınlığın şiddeti, en küçük varlığın mevcûdiyetine müsâit değildir. (AA, s. 79)

İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. (AA, s. 80)

Görmek, insan kudretinin erişebileceği en yüksek basamak... esâsen yaratılıştan maksat da bu kâbiliyeti kazanmaktan başka nedir? (AA, s. 82)

En sevdiğim kadın ismi Ayşe. (AA, s. 83)

Zavallı İzzet Efendi kendine en yakın olan vicdânını, bu büyük hâkimi görmüyor da kendi varlığının dışındaki mahlûkları görüyordu. (AA, s. 88)

Bir haftadan beri başlayan bahar sıcaklarının bu en sessiz ve en yaza benzeyen günü. (AA, s. 97)

Maamâfih aradığımın o olması en yakın ihtimal. (AA, s. 99)

Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuhlen hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Ben ne Sâlih olabilirim, ne şu karşımda çitlenbik ağacının en ince dallarında gezen çocuğun mahâretini gösterebilirim, ne de bir amele gibi sabahtan akşama kadar kum, çakıl taşıyabilirim, ve, ve... (AA, s. 103)

Zîra en tesirli sözler bile sırasında kanâati mûcip olamaz; zîra kanâat, bir idrak, bir anlayış ve fikir birliğiyle hâsıl olur. (AA, s. 116)

Ben, şu anda, Kadriye'yi düşünürken bir vicdan ezgisi duyup duymayacağımı denemek için, bu işe en uzak köşeden başladım. (AA, s. 119)

Bahçenin en loş, elektriklerden en uzak köşesindeyiz; birbirimizi görmeden konuşuyoruz; fakat ben konuşmak da istemiyorum, hiçbir isteğim yok. (AA, s. 123)

Aşk, hürmet ettiğim kuvvetlerin en büyüğüdür Cemil Bey. (AA, s. 124)

Bana en ağır gelen duygu, senden daha üstünüm, demektir. (AA, s. 129)

Kendilerine en ziyâde minnettar olduğum kimseler, fazîlet ve gayretlerinin hâsılına başkalarını ortak edenlerdir. (AA, s. 131)

Atların etrâfında toplanan çocuklardan en hoşuma giden, altın kafalının ismini kahveciden öğrenerek çağırıyorum. (AA, s. 132)

İnsanlar en küçük yaşlarında bile menfaat bahçesinde ne kadar usta mahlûklar. (AA, s. 133)

Seni de berâber, seni de berâber! diye püskürdüğü ateş sağnağını mı durdurabilmişim, yoksa bir ağacın en ince dalına kadar kol atan sarmaşık gibi, bütün varlığıma süratle dolanmış, bu acâyip kuvvetin hücûmuna mı karşı koyabilmişim? (AA, s. 139)

Bu ona en yakışan renk... esâsen yüzünde de eflâtuna kaçan bir pembelik, dalında titreyen bir şeftâli çiçeğinin rengi yok mu? (AA, s. 140)

Yok en ufak bir darbe bile duyamıyorum. (AA, s. 143)

Sesine koyduğu en ısrarla ifâde ile yalvarıyor. (AA, s. 152)

Evim, İstanbul'un en güzel yerinde. (AA, s. 160)

Bu kızı aldığın zaman en ziyâde ben kederlenmişim; şimdi ise, onun gelinim olması, en büyük iftiharım, diyordu. (AA, s. 160)

Sevgimizin en muzaffer dakikaları, harf ve sesi bile hudûdu dışına attığı zamanlardır. (AA, s. 162)

Zevkler, ıztıraplar, azaplar, beklenmedik hâdiseler, seyâhatler, hâsılı gündelik hayâtın tabîî şartlarını herhangi bir sûretleaşan vak'alar, ruhta vakitsiz bir olgunlaşma ve hisleri çabuk çabuk işleyip istikrâra götürme yolunda en kavî âmiller, en usta sebeplerdir. (AA, s. 163)

Her okuduğum sahife ile kendi hüviyetimizin biraz daha dışına çıktığımızdan habersiz, konuştuk konuştuk ve ufukta sabahın ilk ışıkları uyanırken: “En büyük hâkimler şarapsız sarhoş olanlardır,” diyen Ömer Hayyam'a bütün kalbimle hak verdim. (AA, s. 168)

Ömründe aynaya bakmamış kimse, nasıl kendini tanımazsa, ben de ancak seni gördükten sonra kendimi en hurda çizgilerime kadar öğrendim. (AA, s. 170)

Dünyânın en ücra köşesinde zincire bağlanmış olsa, ölse, yıllar asırlar da geçse, gene seni, hep seni isteyeceğine inanıyorum. (AA, s. 174)

Nihâyet Juliette bunların içinde hakîkaten en muztaribi, kendisine en ciddî ve samîmî bir sevgi ile bağlı olanıyla evlenmiş, kocası, belki de onu herkesten fazla sevmiştir. (AA, s. 175)

İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret, hiddet ve korku ile titredim ve onu çok sevdiğim için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

3.3.2.4. Aşırılık Derecesi Gösterenler

Fazla: Zengin bir adam olduğu için maddî fedâkârlığına fazla yer ayırmıyorum. (AA, s. 19)

Ancak benimle ilişkisi olan her şeye fazla kıymet vermektedir, işte bu meraktır ki onu devamlı araştırmalara sevkeder durur. (AA, s. 83)

Nihâyet ne benim sual sormama ne de kendisinin fazla îzâhat vermesine meydan bırakmamak için haftanın programını akşama konuşmayı teklif ederek sözünü bağlıyor ve

birkaç saat evvel, bir nas ezberler gibi seyrettiğim çiçekli yollara bakmaya başlıyor. (AA, s. 100)

Fazla yormamak için atını getirmek istiyorum. (AA, s. 145)

Çok: Fakat bu çok zengin adam, gençliğini, servetinin imtiyâzı yüzünden çalışmadan geçirmiş, gezmiş, eğlenmişti. (AA, s. 19)

Oldukça hodbin ve tamâmen mekanik bir adam olmasına rağmen, beni yetiştirmek için, kâbiliyetlerini çok aşan husûsî bir alâka ve himmetle hareket etmişti. (AA, s. 21)

Fakat onu, çok pazarlık ettiği için son zamanlarda esnaf sevmez oldu. Ara sıra bana bile dert yarıyorlar:

-Beyim, şu uşağına lâf söyle, bizim tartımıza inanmıyor da kendi eliyle kantara vurmadan bir çöp almıyor... bâri değerini verse... diyenler pek çok. (AA, s. 28)

Kış uzasa, çok uzasa, baharı hiç istemiyorum. (AA, s. 31)

Esâsen çok güzel denebilen bu çehrenin tek kusuru, bir bebek şahsiyetsizliği. (AA, s. 35)

Şimdi bu çatının altında, çok soğuktan gelen kimsenin, ılık bir odayı gâyet sıcak zannedişi nevinden kuvvetli bir harâret hissediyorum...(AA, s. 36)

Belki havanın çok soğuk ve karlı oluşundan, belki de içimde bu kar fırtınasından daha şiddetli bir bora esişinden. (AA, s. 39)

Vilâyetin en büyük memuru benimle, mektebin müdürü benimle, kitapçı, talebe, hademe benimle... herkesi çok sevdiğim için mi, nedir, herkeste de bana sonsuz bir sevgi ve alâka var. (AA, s. 46)

Halbuki o, düşünmeden bu hükmü veren çok akıllı geçinenlerden daha akıllı ve zekîdir. (AA, s. 47)

Çok genç olduğun için bugün paranın hazırladığı imkânları tamâmen idrak edemezsin, fakat beni dinle, hocalıkta kalmak için ısrar etme... dedi. (AA, s. 49)

Âdeta gözlerime sızan bakışları, benden sadakadan çok fazla bir şey, canını bağışlamamı canını bağışlamamı istercesine yalvarıcı. (AA, s. 55)

Bir körük ucu gibi sivrilterek ateşi üfleyen dudaklarını sobanın deliğinden çekiyor; yağız ve çok çizgili yüzünün hatlarını mânâlı bir kasılma büsbütün derinleştirerek yüzüme bakıyor. (AA, s. 56)

Olmak ölmek demekmiş, bunu bana senin gibi çok okumuş biri söylemişti. (AA, s. 56)

Sâlih'in ara sıra hikmet savurduğu olur, fakat bugün çok içten konuşuyor; söyledikleri de doğru. (AA, s. 56)

Pencerenin çok yakınında olduğum için ancak defterimi görecektense kadar ışık bulabiliyorum. (AA, s. 61)

Fakat keşki o da benden, çok, pek çok istese de, bana vereceği de o nisbette geniş ve hudutsuz olsaydı...(AA, s. 64)

Onun kitaba olan merâkı burada çok işime yaradı. (AA, s. 69)

Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererekçok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım?(AA, s. 78)

İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. Fikirleri, sözleri, gülüşleri ve jestleri ise, bu şehevî kokudan daha evvel uçup gitmişti. (AA, s. 80)

Kararsız ve şüpheli ruhlar beni çok yorar. (AA, s. 84)

Bu yakîni bana çok mu görüyorsun Sâlih? (AA, s. 105)

Müsterih olun; yalnız bize dağlarda dolaşmak için bir çift at hazırlatırsanız çok iyi olacak, dedim ve hâlâ Râsim Bey'in elinde duran elimi çekerek yürüdüm. (AA, s. 110)

Fakat biz, herhangi bir sanat eserini, çok yüksek bulduğumuz bir sanat âbidesini de zevkle seyretmiyor muyuz? (AA, s. 110)

Madame Maurain bizim için o kadar güzel şeyler söylüyor ki, ben de ona Fransızlarla his, kültür ve zevk bakımından çok kuvvetli bir benzeyişimiz olduğunu, târihin birçok devirlerine temas ederek uzun uzun îzah ediyorum. (AA, s. 112)

Çok kabalık bir yerde, muhtelif lisanlar konuşan, başka başka sözler söyleyen, hatta terennüm eden kimseler olsa, bütün bu sesler, uzaktan bir uğultu hâlinde duyulur. (AA, s. 114)

Çok sevdiğini bildiğim için, ellerimi dalayan dikenlerin rağmen, ona böğürtlen topladım; o ise bu meşgûliyetimden istifade ederek küçücük vücûdu ile çalıkların, fundaların arasına saklanır, tam ben:

- Kadriye, Kadriye! diye seslenirken:

- Buradayım, Cemil Ağabey! diye yerinden fırladı. (AA, s. 119)

Çok doğru bir söz madam.. müz'ic ve devamlı sıkıntılar, korkular, azaplar o kabuğu zamanla aşındırır; fakat bizi hakîkatten ayıran bu kabuğu bir anda ezip yok edecek kuvvetin aşk olduğuna şüphe yoktur. (AA, s. 124)

Madam, Cemil Bey çok iyi bir süvâridir; siz de mükemmel bir binici olduğunuzu az evvel ispat ettiniz. (AA, s. 129)

Hakîkaten Cemil Bey çok sararmışsınız. (AA, s. 136)

Çok emniyetli ve dürüst bir adam olduğunu bilmesem, hâlinden şüpheleneceğim; ben de onun kadar şaşırılmış bir haldeyim. (AA, s. 148)

Başımı kaldırıyorum, belki sararmışımdır; fakat o herhalde benden çok solgun, çok harap... titrediğini hissediyorum. (AA, s. 152)

Bir haftalık misâfirliğinizi karıma îzah etmek hiç de müşkül olmaz; o beni çok sever, binâenaleyh sevgisinden ferâgat değilse bile fedâkârlık bekleyebilirim. (AA, s. 154)

Yollarda kimse yok, yalnız Çoban Hasan, ağılının kapısını açmış koyunlarını sayıyor; ben bu adamı çok severdim, fakat şimdi daha ziyâde seviyorum; zîra aramızda iki hemdert yakınlığı var. (AA, s. 155)

Çok takdir ettiğim Platon'un şu sözünü dinle: "Sevmek demek, kendinin yarısını aramak demektir." Sevmek ve tamamlanmak... Bu ne doğru söz. (AA, s. 164)

Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâmahe görmüştür. (AA, s. 166)

Fakat son zamanlarda oldukça derin ve ince şeylerden konuşur olduk; bana olan sevgisi bu genç adamı çok işledi, başkalaştırdı. (AA, s. 167)

Amcam, bu dâvâdan ilk haberdar olduğu zaman işimden çıkacağımı, yeis ve ümitsizlikten gelme bir bıkkınlıkla hayattan uzaklaşacağımı zannederek çok telâşlandı; gerçi bunları açıkça söylemiyordu, fakat sîmâ gibi için gammazlayan hangi ayna vardır? (AA, s. 168)

Yeğenim çok iltifat görmüş bir kadındır. (AA, s. 174)

İşte bu muhâsaranın en şiddetli zamanında Türkiye'ye seyâhat edip de, yıkılmaz bir burç zannettiğim gönlünde taş taş üstünde kalmamış olarak avdet ettiğini görünce, hayret,

hiddet ve korku ile titredim ve onu çoksevdığım için, mes'ûliyeti yalnız size tevcih ettim. (AA, s. 175)

Juliette esâsen çok iyi ve aydınlık bir kadındı, fakat tam iki senedir bizzat güneş oldu. (AA, s. 175)

Az çok: Bu soruya az çok cevap verdim sayılır; fakat her fırsatta tekrarlamaktan zevk duyacağıma şüphe etmiyorum. (AA, s. 20)

Maamâfih ben kendi hesâbıma siz Türklerde de fazla şekil ihmâli, yaşayış lâubâliliği gördüm ve îtiraf edeyim ki az çok yadırgadım. (AA, s. 117)

Vâlinin sıhriyetine girmiş olması, tavırlarına az çok bir lâubâlilik ilâve etmiş; bunu bilhassa kendinden küçüklere söz söyleyişinde daha âşikâr belli oluyor. (AA, s. 137)

Fakat bu vaziyeti az çok yumuşatan temiz hisleri, doğru niyetleri, ona çok yardım etmiş, sokulgan ve çalışkan olmamasına rağmen gerek hocaları, gerek arkadaşları tarafından dâima sevgi, yardım ve müsâmaha görmüştür. (AA, s. 166)

Tamâmen: Oldukça hodbin ve tamâmen mekanik bir adam olmasına rağmen, beni yetiştirmek için, kâbiliyetlerini çok aşan husûsî bir alâka ve himmetle hareket etmişti. (AA, s. 21)

Eğer tamâmen erirse buz eridi denir ki, o vakit onun da ismi su olmuş olur. (AA, s. 127)

Artık bu baş benden kaçmıyor; bizi birbirimizden ayıran mevhum hatt fâsıl tamâmen yıkıldı. (AA, s. 150)

Bir hayli: Nihâyet kapının yanında, odanın son eşyâsı olarak, Sâlih'in üstüne oturma bir hayli çökerttiği bavulum durur. (AA, s. 25)

Hayli zaman: İstanbul'dan ayrılalı hayli zaman oldu. (AA, s. 31)

Gayet: Şimdi bu çatının altında, çok soğuktan gelen kimsenin, ılık bir odayı gayet sıcak zannedişi nevinden kuvvetli bir harâret hissediyorum...(AA, s. 36)

Fakat şurası tuhaf ki, bütün bu kuvvetlerini gayet iyi kullanmayı bilmesine rağmen neden şimdiye kadar bir köşede kalmış? (AA, s. 91)

Biraz daha: Şimdi Sâlih'in nezneli ve tok sesi biraz daha çekingen beni çağırıyor. (AA, s. 38)

Erken canım biraz daha otur, dedi. (AA, s. 88)

Kamarot, ses çıkarmadığımı ve erkek yerine bir kadınla karşılaşmaktan hâsıl olan tereddüt ve hayretimi sezmiş gibi:

- Bir yanlışlık var zannetmeyiniz; âlimmiş, bir gazetenin de muharririymiş.. diye biraz daha îzâhat verdikten sonra:

-Ama ben Fransızca bilmiyorum, siz kendi kendinizi takdim edin, isterseniz ben de işâretle yardım ederim, diyor. (AA, s. 99)

Decamps, bunları söyledikten sonra biraz daha incelir, sanki ilhâmi bir vecdle: “Sanatkâr Protogene bir köpüğü yapabilmek için yedi yıl uğraştı; Türk’ün rûhunda yaşayan kudretli ışığı tasvir etmek için yetmiş yıl bile kâfi gelemmez,” der. (AA, s. 112)

Bizim, mazrûfu hırsızın çaldığından haberimiz yok, zarfa her gün biraz daha zînet veriyor, elden ele gezdiriyor yere göğe koymuyoruz. (AA, s. 113)

Biraz daha derinleşemez miyiz madam? (AA, s. 113)

Ben bu hayal, bu rüyâ âleminin biraz daha uzamasını istiyorum ve mumu üflemek için şamdana uzanan elini tutarak mâni oluyorum. (AA, s. 151)

Dursun Juliette, yüzünüzü biraz daha göreyim, diyorum. (AA, s. 151)

Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istîlâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ıztırap ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum?(AA, s. 163)

Her okuduğum sahife ile kendi hüviyetimizin biraz daha dışına çıktığımızdan habersiz, konuştuk konuştuk ve ufukta sabahın ilk ışıkları uyanırken: “En büyük hâkimler şarapsız sarhoş olanlardır,” diyen Ömer Hayyam'a bütün kalbimle hak verdim. (AA, s. 168)

Senden kaçmak için attığım her adımla, sana biraz daha yaklaştığımı hissediyorum. (AA, s. 174)

Bir hayli: İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey’in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. (AA, s. 80)

Fakat o, âile muhîtinin müsâmahakâr ve gevşek terbiyesini sâiistîmal edecek bir tabiatta olmadığı için, kötü ve ahlâksız bir adam olmamış, yalnız bir hayli tembel ve haylaz olarak büyümüştür. (AA, s. 166)

Nitekim ona bu dâvâyı anlatmak için bir hayli tereddüt etmiştim. (AA, s. 167)

Pek: Amcamın “şimdilik” kaydının altında gizlediği îmâyı pek iyi biliyordum. (AA, s. 21)

Ben ki Avrupa'da talebe pansiyonların etrâfını bir arı vızıltısıyla dolaşan kadın tiplerinden, bunların daha kibar sosyetelere sokulanlarını ve çıka çıka ültramodernlerini, âile kızı ismini taşımalarına rağmen aynı rûhun mümessillerini pek iyi bilirim. (AA, s. 120)

Bu imkânsızlığın sebebini pek iyi biliyorum; zâten beni de zebun eden aynı çâresizlik değil mi? (AA, s. 146)

Hayır hayır, bunda bilmeyecek bir şey yok; hem pek iyi biliyorum. (AA, s. 162)

Juliette'in o pek iyi tanıdığım küçük eli işte defterini bizzat açtı. (AA, s. 163)

Evimizi doldur, artık ben ihtiyarladım... diyor ve bana, zengin, pek zengin bir gazete sâhibinin kızını almam için ısrar ediyor, bu sûretle kendi hücum safını, bir politikacı kaynata ve bir yapma bebekle kuvvetlendirmek istiyordu. (AA, s. 22)

Pek genç olmamasına rağmen hem benim işlerime bakıyor, hem de hamamdaki işini idâre ediyordu. (AA, s. 25)

Bu yüzdendir ki o, aramızdaki resmî uçurumu pek çabuk aştı ve Canoğlu Cemil'i, bir ilkmektep hocası görmekten hâsıl olan hayretini her önüne gelene söylemek patavatsızlığını gösterdi. (AA, s. 37)

Râsim Bey'in meclislerinden pek zevk almıyorsam bile sıkılmıyorum da. (AA, s. 37)

Fakat nedense hepimiz çok mu ağırbaşlı insanlarız, yoksa ekseriyetle ağırbaşlı mevzûları mı tercih ediyoruz da onun için kadınlar bize pek rağbet etmiyorlar. (AA, s. 38)

Mektupçuya sorulursa, bu kadınsız meclislerin sebebini pek başka türlü îzah ediyor. (AA, s. 38)

Pek söylemez ama, beni buralara sevkeden sebebi kendince îzah edemediği için amcama meyillidir ve bizi birleşmiş görmeyi için için arzu eder. (AA, s. 83)

Şundan bundan, bilhassa kendi kafasında olmayan kimselerden şikâyet etti, netîcede, pek alâkadar olmadığım mevzûunu şu sözlerle bağladı. (AA, s. 88)

Tanışmak pek merâsimsiz olduğu için biz de hemen arkadan yürüyoruz. (AA, s. 99)

Fakat gene birdenbire değişerek ciddîleşiyor:

- Affedersiniz çok yorgunum, programımızı çay zamanı yapsak olmaz mı?diyerek, sözünü değiştiriyor ve sesi kadar yüzünü de bambaşka bir ifâde, bir an evvelki mânâdan pek uzak bir gölge ile bulutlandırıyor. (AA, s. 101)

Ben, diyor, evvelâ pek kısa bir zaman için olsun arkadaşlık ettiğim kimselerde yanlış intibâ bırakmak istemem. (AA, s. 106)

Bu meşhur ressam sizin için der ki: “Türk’ün yüzünü, zarif tavrını, kibar gülüşünü fırça ile göstermek mümkündür; müşkül, pek müşkül olan, onun özünü göstermektir. Bu öz, ay ışığı gibi görülür, lâkin gösterilemez.”(AA, s. 112)

Fertler gibi cemiyetlerin de şaşmaz zannedilen fikirlerini ve kanâatlerini değiştirmek için pek sâde, pek basit değişiklikler kâfidir. (AA, s. 114)

Pek tabî olarak bizi berâber yemek yiyecek zannederek masaya iki takım koymuş. (AA, s. 121)

Daha neler söylediğimi pek bilmiyorum; fakat beni mutlak bir sessizlikle, cevapsız olarak dinliyor ve iyileşinceye kadar Bursa’da kalması lüzûmundan bahsettiğim zaman da aynı sükûnu muhâfaza ediyor. (AA, s. 150)

Gerçi şişman vücûdu pek zayıflamadı, hep yusuvarlak. (AA, s. 167)

Meşrebiniz, ahlâkınız hakkında kâfi mâlûmâta sâhip olduğumdandır ki sözlerimi de ne yolda karşılayacağınızı tahmin ediyorum: Bütün bu konuşmadan maksadım, sizi Juliette’in mâzîsi hakkında aydınlatmak değildir; siz birbirinizi o mertebe tanımış kimselersiniz ki bir üçüncü şahsın bu husustaki gayretinin pek geri, sönük ve çocukça kalacağını da biliyorum: Sizinle uzun konuştum: hatta sözü daha uzatmak bile istiyorum; sanki bu sûretle, söylemeye mecbur olduğum şeyden kurtulacakmışım gibi geliyor. (AA, s. 176)

İşte insandaki hakîkî mânâ da, portakaldaki çeşni gibi çok, pek çok gizli. (AA, s. 43)

Fakat keşki o da benden, çok, pek çok istese de, bana vereceği de o nisbette geniş ve hudutsuz olsaydı...(AA, s. 64)

Genç kadın daha pek çok şeyler söylüyor; fakat artık ben duymuyorum. (AA, s. 128)

Maamâfih ona pek çok söyleyeceklerim yok; mümkün olduğu kadar kısa ve az konuşmaya gayret edeceğim. (AA, s. 159)

Meşhur olmak, şüphe yok ki pek çok kimseler için bir gâyedir; fakat benim ilme intisâbım, şöhret kaygusundan değil, hem cemiyete olan borcumu ödemek hem de hilkatın azametini bu sâhadan seyretmek isteyişimdendir. (AA, s. 169)

Zîyade: Yanlış söyledim, onda fazla olan şeyler, zîyade mağrur, ukalâ ve haşin oluşu. (AA, s. 91)

Biraz: Biraz durdu, düşündü.. (AA, s. 97)

Fakat salon çok sıcak, isterseniz biraz bahçeye çıkalım. (AA, s. 122)

Sabahleyin Bursa'ya indim, biraz mektebe uğradım. (AA, s. 128)

Durmuş, buraya, yanıma gelsene biraz! (AA, s. 132)

Ben biraz yorgundum; bizim Sâlih'i yanına verdim, bir de Fransız bilen çocuk buldum. (AA, s. 135)

Ama sen biraz zayıflamışsın... dedi. (AA, s. 135)

Max Amca, dört tarafından su ile kuşatılmış bir ada gibi senin sevdânın ortasında tek ve tenhâ olduğumu kat'iyetle hissettiği andan îtibâren bana olan sevgisinin çeşnisine biraz merhamet, biraz hiddet biraz da hayret karıştırdı. (AA, s. 168)

Epey: Buradan yedi buçukta hareket ettik ya, epey gittik yolda iyiden iyiye hastalandı. (AA, s. 148)

3.3.2.5. Diğer Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Bir buçuk sene: Bu, vakit vakit alevlenen, vakit vakit yavaşlama edâsı gösteren mücâdeleli hayat, tam birbuçuk sene devam etti. (AA, s. 22)

Altı aydır: İşte ben, bu temiz adamla altı aydır bir çatı altında yaşıyorum. (AA, s. 27)

Birkaç ay: İşlerimi yoluna koyuncaya kadar bir ev tutar birkaç ay berâber yaşarız; sonra sen gene İzmir'e babanın yanına dönersin, ben de Anadolu'ya geçerim ve yerleştikten sonra da seni aldırıyorum. (AA, s. 35)

Altı aydan beri: Altı aydan beri ben de bu meclislere devam etmekteyim. (AA, s. 37)

Hemeniki sene: Hemen iki sene berâber çalıştığı bir kimseyi, altı ayda nasıl unutabiliri?(AA, s. 45)

Bir dakika: Yalnız benimle o kadar dost oldu ki, mümkün olsa bir dakika yanımdan ayrılmayacak ve belki bu dostluğun, belki de herkese ondan sitâyişle bahsedişimin tesiri ile, muhîtindeki buz tabakaları hafifçe gevşedi. (AA, s. 47)

Lütfen beni bir dakîka bekleyin! diyerek memurları bıraktı ve benimle berâber yandaki odaya geçti. (AA, s. 96)

İki sene: Durun size bu sabah başımdan geçen küçücük bir vak'ayı anlatayım... diyorum ve iki sene maiyetimde çalışan bir memurun bana selâm vermeyi bile zahmet addettiğini, hatta yanımdan geçerken başını çevirdiğini söylüyorum. (AA, s. 54)

Günde iki defa: Onun saç sakalı birbirine karışmıştı; bu, günde iki defa tıraş oluyor; o, gölde yıkanır; bu, duş altında da friksiyon yapıyor. (AA, s. 61)

Bir zaman: Bir zaman onu uyandırmaya kıyamadım; belki de rüyâ görüyordu. (AA, s. 84)

Nisbeten: Halbuki ağırlığını kaybeden mevzû, nisbeten daralmış ve İzzet Efendi'nin elinden kurtulmam daha kolaylaşmıştı. (AA, s. 86)

Beş on gün: Bir gazetenin de muharriri imiş galiba.. beş on gün tetkiklerde bulunacaktı. (AA, s. 96)

Bir hafta, nihâyet on gün: Trene biniyoruz, az ve derli toplu konuşuyor; Bursa'da bir hafta, nihâyet on gün kalacağını, buradan Gemlik ve İzmit'e, oradan da Toroslar'a ve kuvvetli bir ihtimalle İskenderun'dan Marsilya'ya geçeceğini öğreniyorum. (AA, s. 100)

Birkaç gün: Bâri birkaç gün dinlenmiş olursun! (AA, s. 102)

Yarım saat: Vâli ile yarım saat konuştular. (AA, s. 110)

Tam yarım saat: Halbuki bize, bir kere de haşarı bir komşu kızı takılmıştı ki kendisini tam yarım saat aratmış sonra da, uzaktığım böğürtlenleri alacağı yerde, elimin altına bir tokat vurarak bin zahmetle topladığım yemişleri yere döküvermişti. (AA, s. 119)

Yarım dakîka bile: İtâat ve boyun eğme için yaratılmış Kadriyecik, beni yarım saat değil, yarım dakîka bile üzmeye kıyamaz. (AA, s. 119)

Bir iki gün daha: Yarın gitmezseniz, bir iki gün daha kalsanız, ayağınız da iyileşmiş olur, diyorum. (AA, s. 146)

Bir hafta: Beni yalnız bırakacağı için o kadar müteessir ki, içi rahat olsun diye:

-İstersen bir hafta kal Sâlih, ben yemeklerimi otelde yerim, sen hiç merak etme; diyorum. (AA, s. 147)

Bir iki gün daha: Yarın gitmezseniz, bir iki gün daha kalsanız, ayağınız da iyileşmiş olur, diyorum. (AA, s. 146)

On lira: Bir aralık bana seslendi: Benim derecem kırkı buldu şâyet kendimi kaybedersem bir hastahâneye götür bırak, al şu paramı da, diye pazarlıktan fazla on lira verdi. (AA, s. 148)

Bir: Gerçi ben de bir taraftan dolan bir taraftan boşalan bir havuz gibi, sonsuz bir alıp vermenin şekvâsına mahkûmum. (AA, s. 160)

İki gündür: Fakat bütün bu aşırı ve sonsuz hasrete rağmen nasıl oluyor da cebimde gezdirdiğim esrâra iki gündür el uzatmıyorum?(AA, s. 163)

O mertebe: Benim derdim ona o mertebe tesir etti ki mâcerâmı öğrendiğinden beri âdeta bir başka hüviyetle karşımda görüyorum. (AA, s. 167)

Altı ay: Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

Eskisinden fazla: Sıhhatimle eskisinden fazla alâkalı oluşu, kendime bakmak kâbiliyetimi kaybettiğime karar vermiş olduğunu gösteriyor ki, acıma lüzûmunu buradan alıyor. (AA, s. 168)

Uzun: Bâzı bâzı mektup yazmak hevesine düşerim; fakat bu arzum uzun sürmez. (AA, s. 173)

Herkesten fazla: Nihâyet Juliette bunların içinde hakîkaten en muztaribi, kendisine en ciddî ve samîmî bir sevgi ile bağlı olanıyla evlenmiş, kocası, belki de onu herkesten fazla sevmiştir. (AA, s. 175)

Tam iki sene: Tıpkı bir arkeolog gibi bu esrarlı vücûdun hayret ve haşyet verici manzarası karşısında tam iki sene emek sarfettim. (AA, s. 175)

3.3.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Yeryüzünde Birkaç Adım eserlerinde yer alan azlık-çokluk zarfları aşağıda verilmiştir.

3.3.3.1.Eşitlik Derecesi Gösterenler

Bu kadar: İki gün için, bu kadarlık dolaşma yetmeli idi. (Y.B.A, s. 11)

Bir zamanlar Akdeniz’de Osmanlılarla boy ölçüşen Venedik donanması, gücünü İtalyan birliğine aktardıktan sonra, küçüle küçüle, kaplana benzeyen kedi gibi, bu kadarlık kalmış. (YBA, s. 59)

Amma şunu da itiraf etmek gerekir ki, bizde bu kadarı da yok.. (YBA, s. 60)

Ne ki, iş bu kadarla bırakılmayıp, kubbeye çizilmiş havariyun resimlerinin yanı sıra, şövalyelerinin ayakları altında ezilen Osmanlı paşalarının resmedilmiş olması, bir din çatısının altında nasıl hoş görülür?(YBA, s. 106)

Fakat iş bu kadarla bitmez. (YBA, s. 152)

Neden İslâm dünyâsının şiddetle muhtaç olduğu birlik ve berâberlik fikri üstünde bu kadar ısrarla durmak vaziyetinde bulunuyoruz? (YBA, s. 288)

Onlarla avlanmayı bir mârifet sayacak kadar: Mâzî bereketlerimiz ve sanat şâhserlerimiz bakımsız, harap, türap olup giderken, Türkiye coğrafyasında ancak taş toprak yığını halinde kalmış Roma ve Bizans artıkları ile öğünüyor, eli günü onlarla avlanmayı bir mârifet sayacak kadar, küçülmüş bulunuyoruz. (YBA, s. 45)

O kadar: Hepsini o kadar özlemişim ki, Allah ayırmasın. (YBA, s. 58)

Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmışız ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

Hele, yolda akıllara durgunluk verecek o kadar sakil bir kilise gördük ki, sanki utancından içerlere girmeye cesâret edememiş gibi idi. (YBA, s. 69)

Adı, han olan bu küçük ve sevimli yer, o kadar temiz ve medenî idi ki, yolcunun her türlü ihtiyâcını karşılar seviyeyi bulmuştu. (YBA, s. 74)

Zavallılar o kadar mânevî zarûret içindeler ki, bunları takviye etmek bir îman borcu. (YBA, s. 78)

Civarda o kadar çok otel, pansiyon ve dinlenme evleri vardı ki, görmeden anlamak kabil değildi. (YBA, s. 81)

Halk, uzun yıllardır yardımlaşma îtiyat, hatta fikrinden o kadar uzaklaşmış ki, kadıncağız şaşırp kaldı. (YBA, s. 92)

Viyana surları önünde, o kadar oyalanıp içeri yürümeyecek ne vardı? (YBA, s. 103)

Viyana surları önünde, o kadar oyalanıp içeri yürümeyecek ne vardı?(YBA, s. 103)

O şehit burada, o kadar kendini kabul ettirmiş ki, câmiinin adı da, Türbe Câmii... (YBA, s. 191)

İki saat kadar: Tamir işi iki saat kadar sürdüğünden, gece, Floransa’da kalmak fikrinden vazgeçmeye mecbur olduk. (YBA, s. 60)

Orada durup baktığımız kadar: Orada durup baktığımız kadar kaç tâne genç adam, belki de üniversite mensûbu, o kovuğun önünden geçerken, bu Ava Maria tasvîri önünde duraklayıp haç çıkararak yürüdü. (YBA, s. 61)

Bir saat kadar: Girdik ve bir saat kadar memleket meselelerinden konuştuk. (YBA, s. 66)

Sayılamayacak kadar çok: Bad Ansse isimli çok büyük, mâmur bir sanâyi şehrinden sayılamayacak kadar çok küçücük köy ve kasabalardan geçtik. (YBA, s. 81)

Mukayese kabul etmeyecek kadar: Yollar da, Avrupa’nın otobanları ile mukayese kabul etmeyecek kadar dar ve yamalı olduğundan, çok gecikmiş olarak Zagreb şehrine girdik.” (YBA, s. 82)

Mümkün olduğu kadar: Bizim topraklarımızda da yıkan, yapan, ilerleyen ve gerileyen bir kuvvetin yüzyıllar boyunca geçmiş olduğu yolu görmek istemiş ve mümkün olduğu kadar yakından anlamaya özenmiştim. (YBA, s. 84)

Sayılamayacak kadar: Beş sene evvel tek benzin istasyonu olan 400 kilometrelik bir yolda, şimdi sayılamayacak kadar çok benzinci ve motel mevcut. (YBA, s. 88)

İliklerine kadar: Nasıl etmesin ki, iliklerine kadar Türk olan koca Niş, eski sâhiplerinden ayrılalı yüz sene olmadan, beş yüz yıllık târihî damgası, yüzünden silinmiş. (YBA, s. 89)

Başımız içerde, ayağımız dışarıda denecek kadar: Başımız içerde, ayağımız dışarıda denecek kadar küçülmüş bugünün Türkiye’sini bile, yabancı menfaatlerin hudutları içine sokmak gayretinde olan zavallı nesillerin elinde bulunuyoruz. (YBA, s. 98)

Kabil olduğu kadar: Evet, kabil olduğu kadar eşiklere basmamaya dikkat ederiz. (YBA, s. 130)

Zerrece: Yahûdi, dünyânın yalnız kendi kavmi için yaratılmış olduğuna inandığından, etrâfına kıymakta zerrece insaf göstermez. (YBA, s. 137)

Yıllarca: Tek insanın değil, ilim hey’etlerinin, ancak yıllarca sürececek çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Lüzûmu kadar: Muayyen bir anlayışa gelmiş bulunmalarına rağmen, temelde millî ve içtimâî şuur verilmemiş olduğu için, idrakleri de lüzûmu kadar inkişaf etmemiş. (YBA, s. 171)

Mümkün olduğu kadar: Araba ile şehri mümkün olduğu kadar dolaştık. (YBA, s. 178)

Tohumu tarlaya eken bir çiftçi kadar: Tohumu tarlaya eken bir çiftçi kadar da olamıyorsun... (YBA, s. 205)

Bu derece: Amma tabiatı bu derece seven Avrupalı, insanı sevmiyor. (YBA, s. 227)

Yüzlerce: Belki de yüzlerce devam eden bu silsilelerin, sanki bâzen utandığı, bâzen de, geri geri çekilir gibi olduğu yerlerde, vâdiler başlıyor. (YBA, s. 228)

Anadili kadar: Ekmelettin Bey, anadili kadar rahat konuştuğu Arapçasıyla bir esmer gençler grubuna yaklaştı. (YBA, s. 253)

3.3.3.2. Üstünlük Derecesi Gösterenler

Daha: Değil kesmek, daha asırlarca yaşaması için gayret sarfedip, lejandını broşürlere geçirmek gerekmez miydi? (YBA, s. 13)

Amma onun bu rakîbe vereceği bir gözdağı daha vardı. (YBA, s. 20)

İnci, her zaman olduğundan da daha tatlı, daha sevimli, daha olgun görünüyordu. (YBA, s. 22)

Ne ki, istiklâlinin tadını çıkaramadan bir başka ve daha zâlim bir efendiye esir düşmek, bu defâ da onun buyruğuna baş kesmek, nasıl revâ olurdu? (YBA, s. 27)

İktisâdî ve içtimâî zorlamaların, yerden göğe fırlattığı bu dik ve sert binâlar, yalnız maddî şartların değil, belkci daha çok, mânevî tazyîkin eserleri. (YBA, s. 27)

İşi daha esaslı ve ciddî olarak planlayamadığımızdan, büsbütün unutulup gitmemesi için böyle derme çatma bir merâsime râzı oluyoruz, demeleri olmuş. (YBA, s. 32)

Bu münâkaşalı oturumda da Lesseps âilesinden bir İngiliz tarihçi, bir Fransız general, bir

Mısırlı doktor ve daha iki kişi, filmin vak'aya uygun olup olmadığını ve Lesseps'in şahsiyeti hakkında konuşuyorlarmış. (YBA, s. 50)

Sabahleyin 52 numaralı otobüsle Madeleine'e giderek Trois Quartiers Mağazasına girdim ve Allah bitirmesin, bitip tükenmeyen hediyelerden daha birkaç parça aldım. (YBA, s. 52)

Çeşitli milletlerin, Rus, İngiliz, Fransız ve daha birçok milltin el birliği ile hazırladıkları “Osmanlı Devleti’nin Taksîmi Hakkında Yüz Proje”yi bir araya getiren Romanyalı Diplomat R. Djuvara’nın kitabı. (YBA, s. 54)

Kanallar temiz, evler bakımlı, esnaf ve halkı da daha az lâubâli olsa, herhalde şehir de daha sevimli olacak. (YBA, s. 60)

Fakat daha da garîbi, bu girintinin önündeki demir parmaklıklara Mater Divina Amorisi yâni aşk ilâhı adına bağlanmış küçük gelin duvakları ve teller idi. (YBA, s. 61)

“İnsanın karakter ve vatan sevgisi duygularını inkişaf ettirmekte, ataları tarafından yapılmış kahramanca işlerin ilhamkâr anlatılışından daha kuvvetli bir şey olamaz.” demiştir. (YBA, s. 62)

Daha neler, ne harâbeler... ve İtalya, onlarla haşır neşir olarak yaşamayı bir ikbâl ve istikbal meselesi olarak kabul edip hâlettiği için, dünyânın dikkatini üstüne çekmiş ve çekmekte. (YBA, s. 64)

Fakat etrâfımıza baktığımızda, daha kucakta sıra bekleyen sayısız kundak gördük. (YBA, s. 67)

Zîra İtalya, her âileye, bir veya daha fazla araba satın alacak kadar iktisâdî imkân vermiş olduğu için, ortada taksi diye bir vâsitaya hemen hemen lüzum kalmamış. (YBA, s. 68)

Onun için daha fazla gezmekten vazgeçerek otele döndük. (YBA, s. 74)

Daha neler ve neler...(YBA, s. 77)

Beş yüz şu kadar seneden beri Fâtih Sultan Mehmed’in mürüvveti ile, Türk soyundan daha müsâit şartlarda, hâlâ İstanbul’da yaşayan Hıristiyan vatandaşları düşününce, garbın Türklere barbar sıfatını yakıştırmalarının sebebi bir türlü anlaşılamıyor. (YBA, s. 90)

Mihrap duvarı yıkılmış, son cemâat kirişinin ortasına, sepet kulpu denen kemerli büyük bir geçit ve yanlarına da kemerli ve daha üstüne ise, bir başka kemer açılarak, kilisenin koro ve org yeri temin edilmişti. (YBA, s. 106)

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana hezîmetinden sonra geride kalan otağı, kılıcı, murassâ eyerleri, sancakları, mûsikî âletleri ve daha saymakla bitmeyecek zenginlikler, husûsî bir ihtimamla saklanıyordu. (YBA, s. 108)

Daha doğrusu, Türk vatandaşı, büyük ölçüde, sol kesimin merkeziyetçi baskısı altında. (YBA, s. 111)

Kasaba, maalesef Türkiye'nin bütün şehirlerinden daha bakımlı, daha temiz ve iyi planlanmış. (YBA, s. 113)

İşte, bu hava içinde Hollanda'ya girer girmez Utrecht şehri gibi, bir muazzam medeniyet merkezi ile daha karşılaştık. (YBA, s. 114)

Hotel de Ville ve kilisenin bütün cepheleri glayöller ve çeşitli yeşilliklerle süslenmiş, diğer binâlar ise, daha aşağı kalmamak üzere, çiçekten elbiseler giymişti. (YBA, s. 117)

Hava, Amsterdam'a nazaran daha yumuşak olduğu için kahvehânenin dış kısmında oturuyorduk. (YBA, s. 117)

Fakat, Erdener'in doktora yapmasından, İnci'nin Kubbealtı gibi bir müessesede alacağı kültür hizmeti, memleket için herhalde daha faydalı ve lüzumlu. (YBA, s. 122)

Müslümanlığı, şüphesiz profesörlüğünden, yazdığı kitaplardan, belki dünyânın her çeşit nîmetinden daha ağır basıyor. (YBA, s. 135)

İnsan egoizminin mahkûmu olarak, birbirlerinden ayrı ve uzak, kim bilir, daha nice zaman yaşayacaklar... (YBA, s. 138)

O ve daha dört beş genç, İtalya'da çalışan Türk işçileri imiş. (YBA, s. 143)

Selanik'te geçen bu tek gecenin uykusuz olarak sona ermesi, daha da hoşuma gitti. (YBA, s. 158)

Hele Bulgaristan, buradan daha da katı bir esâret çemberi ile halkı boğuyor. (YBA, s. 167)

Burada iki sarp ve dimdik dağ silsilesinin eteğinde ve bu iki koruyucu bekçinin ortasında, daha küçük bir tepe vardı ki, bir büyük şato, bu tepeye, âdeta yayılmış ve sarılmış bulunuyordu. (YBA, s. 177)

Tok doyum olmuş bir millet ferahlığı ile iyiyi daha iyi, güzeli daha güzel yapmak yolunda dünyâya örnek olmamış mıydık? (YBA, s. 207)

Bu defa, otobüs bizi daha ilerde ve daha yüksek bir dağ köyüne götürdü. (YBA, s. 210)

Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Hayâlimin kapılarını daha fazla ne diye açayım? (YBA, s. 232)

Okuyup yazması olmayan, fakat şifâhî ve millî kültürden nasîbi bulunan câhil bir kişiden daha çok tehlikeli olan bir kütlenin mensupları idiler. (YBA, s. 235)

Bu arada entârili, çok esmer bir adamla, daha açık renk ve çok tatlı bir kadın ve iki çocuk geldiler. (YBA, s. 241)

Şeh-i Ekber denen o gerçekten büyükten büyük denmeye sezâ Muhiddîn-i Arabî, İbni Haldun, İbni Rüşd, İbni Zuhr ve daha nice ilim ve irfan erleri bu ülkeye gidip gelmişler, paslı batı kilidinin açılmasında anahtar vazîfesi görmüşler. (YBA, s. 255)

Daha yüksekte olan esas saraydan görünen karşı tepede ise, gene bütün dağ, sıvama beyaz, sevimsiz ve tatsız binâlarla kaplı idi. (YBA, s. 271)

Üçlü inanişâ saplanan garp için, materyalist ve politeist olduğu kadar, ferdî ve içtimâî fuşâa yatkın klasik Yunan felsefesi daha kolay ve sevimli geldi. (YBA, s. 278)

Halbuki şu anda, böyle bir muhâsebe yaparak tortuları karıştırmamak daha iyi olacaktı. (YBA, s. 279)

Seyâhat notları arasında, isimleri geçtikçe, haklarından kısaca söz ettiğim dost ve yâran dışında, münâsebet düşmediği için, bahsedemediğim, daha yüzlerce sevgilinin, hatırları kalmış gibi üzüntü duymaktayım. (YBA, s. 283)

3.3.3.3. En Üstünlük Derecesi Gösterenler

En: En hâzini, herkesin çok neş'eli olması idi. (Y.B.A, s. 14)

Türkiye'nin en fazla seyyah çeken köşesi olan Antalya'da turistin gözünü de gönlünü de okşayacak hediyelik eşya olarak, yerli sanayi mâmûlü bulmak imkânsızlığı. (YBA, s. 14)

Kendisine: “Eğer, hayâtınızın en büyük hizmetini görmek istiyorsanız, maiyetinizdeki, gençlere, millî târihî istikamette yol gösterin” dedim. (YBA, s. 16)

Bu sabah kahvaltıda geminin sıhhiye memuru ile konuşurken, gayet rahat ve sâkin bir edâ ile, İşletme'nin en verimli ve kâr getirici Demokratlar devrine âit olduğunu, personeline prim dağıtılacak kadar kâr edildiğini, Deniz Ticâret Filosu'nun bütün şerefının

de gene onlara âit bulunduğunu, şimdi ise, gemilerin âdetâ sâhipsiz kalarak, birkaç sene sonra da, elde bir şey bulunamayacağını, hatta bunların, husûsî müessesesi ve şahıslara, devredilmesinin bile düşünüldüğünü söyledi ve bilhassa, sendikanın çıkarılacağını, bu yüzden de, sendika mensuplarının elde ettikleri büyük kazancı uzun uzun anlattı. (YBA, s. 16)

Marsilya da dâhil, Fransa'nın en cenûbundan Paris'e kadar olan 800 kilometrelik mesâfede, nice sevimsiz Ataköy örnekleri mevcut. (YBA, s. 19)

Fakat Paris, galiba dünyânın pahalı şehirlerinden biri. (YBA, s. 22)

Kocalarına destek olan kadınlar cetvelinin en başında sayılsa revâdır. (YBA, s. 22)

Belki Fransa içinde altmışı yetmiş bulan “palais”li, “royal”li, “saint”li isimlerden Paris'teki 30-40'ının, şu anda, en az, sekiz on tânesini ezbere sayabilirim: İşte Saint Placide, Saint Michel, Saint Etienne, Saint Sulpice, Saint Martin, Saint Jacques, Saint Claude, Saint Augustin, Saint Philippe de Roule, Saint Germain des Prés. (YBA, s. 34)

Yaşama ve tüketim modeli değiştirilmek istenen cemiyetin iktisâdî yapısına, şartlarına uygun tedbirler alınmaması Tanzîmat'ın en zayıf tarafı olmuştur. (YBA, s. 39)

Ya, dünyânın en müttekâmil Türk eyerlerini atıp, Avrupa'nın kullandığı iptidâi eyerlere rağbet, batıyı bile güldürmemiş miydi? (YBA, s. 40)

Aynı kitap, İngiltere'de köprü mühendisliği tahsil eden Edhem Bey ismindeki bir Türk'ten naklen, Birmingham Ticâret odası'nın en görünür bir yerine konmuş, şöyle bir levhadan bahseder:... (YBA, s. 40)

Bu tahrîbattan, ne yazık ki âile müessesesi dahi masûn kalamamış ve can evine düşen kurt da memleketin bu en küçük fakat en sağlam hücrelerini için için kemirir olmuştur. (YBA, s. 42)

En kötüsü, Türk'ün binlerce yıllık geçmişinden artakalan değerlere sâhip çıkmanın değil, çıkmamanın îtibar gördüğü ve göreceği devirlerin parazit dalkavukları, dört duvar arasında atıp tuttukları frenkperestliği, meydanlarda ve efendilerinin karşısında alkışlamaktan geri kalmıyorlardı. (YBA, s. 42)

Bahçenin en güzel hayvanları, âhû, geyik ve leyleklerdi. (YBA, s. 49)

Fransa'nın politik, iktisâdî ve hatta içtimâî kaderi Yahûdilerin elinde olduğu için, hemen Moşe Dayan'ın heykelini, koskoca bir İsrâil bayrağı ile en göz önüne koyuvermişler. (YBA, s. 49)

Günün en kalabalık saati idi. (YBA, s. 52)

Amma nasıl da hesaplı, zevkli ve en güzel olanı yapmış, akıl almaz. (YBA, s. 53)

Muntazam, düzgün ve geniş yolları geçerken de, en kısası yüz metre, en uzununu bir kilometre olan tüneller başladı ve adetleri yirmiyi geçen bu tüneller saatlerce devam etti. (YBA, s. 61)

Maamâfih, kendi kendimizi yıkışımıza acıyan ilk yabancı, bu sefir olmadığına göre, kulağımızı biraz olsun etrâfımıza vermek, herhalde yapılacak işlerin en âkılânelerinden biri sayılsa gerek. (YBA, s. 63)

İşte bu da, mâzîye sığınmayı ve mâzîyi âdetâ mumlayıp yaşar hâle getirmeyi bilmanın en büyük örneği. (YBA, s. 64)

Bu seyâhatte belki de bana en fazla tesir eden, dağların hâhim noktalarına dışını tırnağını geçirmişçesine yerleşmiş şatolar oldu. (YBA, s. 72)

Surları, aşılmaz duvarları, müstahkem burçları, kuleleri ile en yüksek yerlere gelip kök salmış şatolar, ekseriyâ bir komşu şato ile tepeden tepeye birbirlerini gözlercesine kurulmuş gibi idi. (YBA, s. 72)

Chamonix, kış sporlarının en harâretli geçen merkezlerinden biri ve dünyânın en yüksek teleferiki de burada. (YBA, s. 73)

Bir buçuk aydır Avrupa'nın dört büyük devletinin en belli başlı şehirlerini gezdik. (YBA, s. 82)

Târihte Şehit Ali Paşa denen bir başka vezir de var ki, belki dünyânın en muhteşem düğünü yapılarak Üçüncü Sultan Ahmed'in kızı ile nikâhlanan, pâdişâhın bu gözde silâhdârı, düşman kurşunu ile vurulup şehit düşünce, kim bilir sarayda ne vâveylâlar kopmuş ve ne gözyaşları dökülmüştü? (YBA, s. 87)

Muhakkak ki Balkanlar'ı kaybederken, Türk soyuna revâ görülen en vahşî, en zâlim işkence, Bulgarlar tarafından yapılmıştır. (YBA, s. 91)

Bu uzun sohbet esnâsında piskopos, bir müddet evvel bir Alman gazetecinin kendisi ile röportaja gelmiş olduğunu, suallerinin içinde, “Sırbistan'ın en kötü tarîhi nedir?” gibi bir suâlin de bulunduğunu, kendisinin de cevap olarak, 1683 dediği zaman, gazetecinin hayretle, bu tarîhin II. Viyana Bozgunu ve Rumeli Hristiyanlığına istiklâl yollarının açılması demek olduğunu böyle bir tarîhin ise, Sırbistan adına ne mânâda kötü olabileceğini soruyor. (YBA, s. 100)

En sonunda Nordbahn Oteli'ne yerleştik. (YBA, s. 102)

Bence, burası, Avrupa'nın en tatlı, canlı, mânâlı köşelerinden biri. (YBA, s. 105)

Şirin, ufacık dükkânlardan müşteri taşıyor, mahallî sanayî, o daracık Ortaçağ sokaklarında alabildiğine tâlip buluyor ve en hoşu, bu şehirde doğmuş, fakat göçebe gibi, bütün hayâtı, memleketinin dışında geçmiş Mozart'ı yaşıyorlar ve burada hayat, onunla başlayıp onun havası içinde devam ediyor. (YBA, s. 105)

Bence, burası, Avrupa'nın en tatlı, canlı, mânâlı köşelerinden biri. (YBA, s. 105)

Şirin, ufacık dükkânlardan müşteri taşıyor, mahallî sanayî, o daracık Ortaçağ sokaklarında alabildiğine tâlip buluyor ve en hoşu, bu şehirde doğmuş, fakat göçebe gibi, bütün hayâtı, memleketinin dışında geçmiş Mozart'ı yaşıyorlar ve burada hayat, onunla başlayıp onun havası içinde devam ediyor. (YBA, s. 105)

Çocuklukta, en iyi arkadaşım kitaplar olduğundan, bu seviyeli mecmûadan çok hoşlanırdım. (YBA, s. 115)

Galiba, dervişin en büyük kârı, suçunu bilip onu izâle yoluna gitmeyi başarabilmesi, hiç değilse, bu yolda gayret göstermesi değil mi?(YBA, s. 121)

En basiti, saçlarımızdan teller dökülüyor, yerine yenileri çıkıyor. (YBA, s. 125)

Yahûdinin bugün de en korktuğu silâh, Türk'ün siperi silâhı olan tasavvuftur. (YBA, s. 137)

En güzeli de, her evin bir bahçesi oluşu idi. (YBA, s. 138)

Fakat gerek planı, gerek binâları ve gerek çiçekli bakımlı bahçeleriyle, bizim en lüks sayfiye semtlerimizin fevkinde. (YBA, s. 141)

Esâsen gelenlerin birçoğu da, üç beş kuruştan gayrı, memlekete, metot, ciddiyet, gayret gibi, çalışma yolunda, en mübrem ve lüzumlu unsurları değil, Avrupa'nın ahlakî lâubâliliğini, zaaf ve düşkünlüğünü getiriyorlar. (YBA, s. 144)

İşte... diyerek en arka sıradaki bir sandukayı gösterdi. (YBA, s. 153)

Şehrin ne mûtenâ bir semtinin belki en güzel binâsında oturuyor. (YBA, s. 157)

Aosta, bunların en belli başlı olanlarından. (YBA, s. 176)

İtalyan kara yolları politikası, âzamî maddî fedâkârlıklarla, ya dağları delmiş ya dağdan dağa köprü kurup, en sarp ve yalçın arâziyi, arabaların kuş gibi uçabileceği beton yollar hâline getirmiş. (YBA, s. 177)

En hazini, komünist rejim denen Allahsız ve dolayısıyla da, insânî vasıfları körleştiren ve piçleştiren idâre tarzı, vicdânî mes'ûliyet anlayışına değil, zor ve korkuya dayandığından, bütün bu insanlardan, kula karşı mes'ûl olmayacak kadar vazîfe beklenir. (YBA, s. 184)

Bu, iki milletin yekdiğerine gösterebileceğı en sıcak yakınlık değıl de nedir? (YBA, s. 188)

Zıra büyüklerimin de onlara karşı olan muâmelesinde, ayrıılığa delâlet edecek en küçük bir îmâdan dahi eser bulunmazdı. (YBA, s. 188)

Münih Havameydanı'na gelince de, yolcuları çıkardıkları kapıdan gümrük kısmına gelinceye kadar, binânın içinde, en az bir kilometrelik koridorları –memurlar, bu binâ içi otobanını, bisikletle geçiyorlardı- yürüdükten sonra yoklama salonuna gelebildik. (YBA, s. 201)

İtiraf etsek de etmesek de, maârif çarkımızın kuruluş ve işleyişi, büyük ekseriyeti ile memleket münevverini vatan hâini olarak yetiştirmek yolunda, en ince teferruâtına kadar hesaplanıp hazırlanmış. (YBA, s. 209)

Şu iki haftalık dinlenme günlerinde, Necâtıcık bana değıl gazete getirmek, Köln radyosunun Türk spikerinden dinlediğı en basit haberleri dahi söyleyemiyor. (YBA, s. 214)

Belki de gördüğüm tabiat güzelliklerinin en müstesnâlarından biri denebilirdi. (YBA, s. 219)

Almanya'nın Avusturya hudûduna en yakın şehri. (YBA, s. 227)

Çeşitli iktisâdî ve mâlî tertipleri yüzünden, dünyânın en zengin müessesesi kilise. (YBA, s. 235)

Üstelik, akıllı, dirâyetli ve en mühimi de, ârif ve şuurlu. (YBA, s. 240)

Bizimkiler, Türkiye'nin iktisâdî müşküllerinden ve İstanbul'un bakımsızlığından söz ederlerken, adamcağız: Oğlum, demiş, o işleri bir tarafa bırakarak. Bizim için en büyük tehlike, komünizimdir. (YBA, s. 240)

Yeryüzünün en zengin müessesesi olan kilisenin bu seferberliği karşısında, İslâm âleminin eli kolu bağılı. (YBA, s. 242)

Şu halde, bugün memlekete edilecek en büyük hizmet, evvelâ aydın geçinen zümreyi, yeniden millî değerlerle zırhlandırıp sağlama almak, sonra da işçiye sâhip çıkarak, sendika esâretinden kurtarıp, hürriyetine kavuşmaktadır. (YBA, s. 249)

Bir ara etrâfı dolaşıp geldi ve en üst katta bir kilise olduğunu söyledi. (YBA, s. 250)

Öyle ki, yıllar süren o kanlı iç savaşta en müessir silâh, muhakkak ki kilise olmuş. (YBA, s. 250)

Onun için de kendini din adamı zanneden bir takım zavallıların elindeki en tesirli silâh, taassuptur. (YBA, s. 251)

Altmış beş sene evveline kadar Osmanlı Devleti'nin hudutları içinde Libya, yâni, Trablus, Fezzan ve havâlisi, Osmanlı Devleti'ne en sâdık ve en bağı ülkelerinden biri idi. (YBA, s. 260)

En basit bir nezâket düşüncesi ile hareket etmiş olsalardı bile, bu plakayı oradan söküp başka bir tarafa naklederler veya sonradan yapılmış bu tuvaleti uygun bir kısma koyarlardı. (YBA, s. 274)

Şu gökkube altında, fertlere de, cemiyetlere de, belki en lüzumlu ve en artırıcı vazîfe, insan oğlunun kendi kendisine karşı dürüst olmak seviyesini bulması idi. (YBA, s. 275)

İspanya'nın en temiz ve lüks oteline beş gün beş gece ağırlandık. (YBA, s. 276)

Günün birinde, belki burası da dünyânın en güzel meydanlarından biri olacaktı. (YBA, s. 283)

Böyle bir teşebbüs ise, Arap yarımadasının, asırlar boyu kökleşmiş an'ane ve âdetlerine karşı gelmek, içtimâî ve iktisâdî hayatlarına en ağır darbeyi vurmak demekti. (YBA, s. 288)

Vizigot devletinin iç mücâdeleler ve taht kavgalarıyla perîşan memleketi, kısa zamanda yeryüzünün en mâmur ülkesi oluvermişti. (YBA, s. 291)

Endülüs'ün hâkimiyet ve medeniyeti en üst seviyede ilerlerken, bir yandan da îmar, ticâret ve sâneyi hayâtı görölmemiş bir noktaya ulaşmış bulunuyordu. (YBA, s. 291)

3.3.3.4.Aşırılık Derecesi Gösterenler

Çok: En hâzini, herkesin çok neş'eli olması idi. (Y.B.A, s. 14)

Dün hava çok yağmurlu idi. (YBA, s. 15)

Yanımdaki yaşlı ve nekre adam, buranın çok zengin bir yer olduğunu söyledi ve “C”est le pays de moutarde” (Burası hardal ülkesidir) dedi. (YBA, s. 19)

Her ne kadar beşerin hâfızası nankör ise de, çok şükür ki, önümüzde, unutmak nedir bilmeyen târih var. (YBA, s. 20)

Dünden çok yorulmuştum. (YBA, s. 25)

Târihin çok iyi bilip tespit ettiği o hazin tabloyu Mustafa'ya anlatırken zavallı genç de, bu çileli devri bütün acılığı ile yaşamış olan kadını, teskin etmeye uğraşıyordu. (YBA, s. 29)

Biz içerde iken yağmur çok şiddetlendi. (YBA, s. 29)

Zîra bizim müzelerimizin yanında, Louvre olsun, Versailles olsun, çok zayıf kalmakta... (YBA, s. 29)

Çok eski bir Fransız âilesinin kızı imiş. (YBA, s. 31)

Âlâkalıların bu tehlikeyi görmemeleri çok üzücü.” dedi. (YBA, s. 32)

Ne de olsa bir garplı idrâki için bu âlîcenaplık, çok şaşırtıcı oluyor. (YBA, s. 33)

Gece, Madame Egg Simon’a çok şiddetli yağmura rağmen, gittik. (YBA, s. 35)

Bizim içtimâi yapımız ise, çok farklı şartlara sâhip bulunuyordu. (YBA, s. 38)

Âlimin ise hakîme ihtiyâcı çok... (YBA, s. 46)

İçinde, sandallar dolaşan çok büyük bir gölü de var. (YBA, s. 47)

Bol su ve çok geniş bir yeşillik sâha içindeler. (YBA, s. 47)

Sıra, çok sevdiği tûtisine gelince efendisinin suâline, kafesinden seslenen kuş: “Ormanlarda daldan dala uçan hemcinslerime benden selâm söyle, başka şey istemem” der. (YBA, s. 48)

Kraliçe, daha evvel Sultan Aziz’in Paris seyâhatini iâde maksadiyle İstanbul’a gelmiş ve bu ziyâret, çok büyük tezâhürlere vesîle olmuş, İstanbul’dan da Mısır’a gitmişti. (YBA, s. 50)

Bir kere, çok büyük ve âdeta sosyetenin ve bir dinlenme buluşma karargâhı. (YBA, s. 51)

Fakat Cangüzel, bir büyük insan talâkati ile, akıl almaz derecede dil döküp beni, “Bizim bahçemiz” dediği, ve evlerinin çok yakınında olduğu için hemen hergün gittikleri Butte Chaumont Parkı’na davet etti. (YBA, s. 52)

Bir kan deryâsı demek olan Büyük Fransız İhtilâli, bu memlekette, hatta dünyâya çok zarar verdi ise de, şehirleri yerle bir etmedi. (YBA, s. 53)

Mübârek çocukların ne de çok sorguları sualleri var... (YBA, s. 56)

Paris’ten ayrılmak üzere olduğuma çok üzülen Eva de Vitray, sözünü dolaştırı dolaştırı, gene kendisini rahatsız eden düşünceye getirerek, burada doğduğunu, burada büyüyüp burada okuduğunu, ana dili kadar İngilizce’yi de bildiğini, hangi Avrupa memleketine gitse, oranın lîsanına konuşabildiğini, fakat bütün bunlara rağmen kendisini, bu memleketlerin dilini bilen bir seyyah saydığını söyledi. (YBA, s. 57)

Sonra: “Samîha Hanım, bana çok iyi bir fikir verdi, şimdiye kadar hep ilimle uğraştımı halbuki halka inmek, İslâmiyeti Avrupalıya tanıtmak lâzım, işte bu benim

vazîfem... Aradım, tetkit ettim ve çok şükür İslâm'ın uluğunu bularak da Müslüman oldum" dedi. (YBA, s. 57)

Biz de, gençliğin, hele kendisini münevver sayan yarı aydınların cehâletinden bahsederek, bu işin çok yerinde olacağını söyledik. (YBA, s. 58)

Çok şükür İlhan Ayverdi'nin İstanbul'daki sancıları gelmiş. (YBA, s. 58)

Bu şehirde, on beşinci asırdan kalma çok büyük bir şato var. (YBA, s. 60)

Hem de şehrin merkezinde ve çok bakımlı. (YBA, s. 60)

Ağır sanâyii olan, zirâatte, sanatta çok ileri gitmiş bulunan İtalya, bir ilim müessesesi olan üniversitenin tam karşısında, bu türlü mânevî inancı hoş ve tabîî görüyor. (YBA, s. 61)

Çok değil, 27 Mayıs'ın İstanbul Vâlisi Refik Tulga, Şehzâdebaşı Câmii'nin dış avlusunda yatan Helvacı Baba'nın türbesini buldozerlere yıktırması, gece yarısı da kabri açtırıp kemikleri taşıtmış ve boş kalan mezarın başına da nöbetçi dikerek, ziyâretçilerin yaklaşmalarını yasak etmişti. (YBA, s. 62)

Çok büyük bir sâhayı kaplayan harâbe, âdeta şehrin boynunda bir gerdanlık. (YBA, s. 63)

Ancak, önünden bütün bir Roma'nın ve binlerce seyyâhın gelip geçerken görebileceği çok geniş bir duvara, gayet cesim dört adet taşın harîta hakkedilmiş. (YBA, s. 63)

Hepimiz çok yorgunduk, kayıp arabayı aramak için taksi de bulamıyorduk. (YBA, s. 68)

Yorgun olarak yola koyulduğumuzda, Floransa şehrinin bende çok uzun yaşayacağını hissediyordum. (YBA, s. 68)

Ancak, İncil'deki hikâyelerin tasvirleri olan renkli camlar çok güzel. (YBA, s. 70)

Halbuki çok büyük, temiz, fevkalâde güzel binâları, villaları var. (YBA, s. 72)

İtalya'nın, bizim iklimimize çok benzeyen coşkun ve hârikulâde tabiatı içinden gece gece, nihâyet Alper'in eteklerine ulaştık. (YBA, s. 72)

Fakat, memleketine misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak gelmiş yabancılar, onun yapmadığını yapmış ve böylece de Türk seciye, ahlâk ve medeniyeti, çok az da olsa, yazılıp çizilmiştir." (YBA, s. 75)

Fakat, memleketine misâfir olarak, seyyah olarak, memur olarak gelmiş yabancılar, onun yapmadığını yapmış ve böylece de Türk seciye, ahlâk ve medeniyeti, çok az da olsa, yazılıp çizilmiştir. (YBA, s. 75)

Berrin Hanım on beş senedir yaşadıkları bu ülkedeki Türk dostlarına haber vermek: “İşte geldiler, bunlar, beni ben yapan kapının insanları...” diye etrâfına tanıtmak üzere kalkmaya davrandıkça, biz, vaktimizin çok dar ve ağabeyiminde biraz keyifsiz olması yüzünden kalabalık çağırmasına mâni oluyorduk. (YBA, s. 77)

Ne kadar çok istifâde etmişler, söyleye söyleye bitiremedi. (YBA, s. 78)

Öğleden evvel de, dört tarafı ile şehre bakan çok yüksek bir tepeye oturmuş heybetli ve azametli Helburn Şatosu’na gittik. (YBA, s. 80)

Bu dinlenme yerini geçip, bir evvelkinden çok daha güzel Wollgensi ismindeki göle geldik. (YBA, s. 81)

Bad Ansse isimli çok büyük, mâmur bir sanâyi şehrinden sayılamayacak kadar çok küçücük köy ve kasabalardan geçtik. (YBA, s. 81)

Kalkınma ve refah seviyesi elbette ki hepsinde de Yugoslavya’dakinden çok ileri. (YBA, s. 82)

Arkadaşlarım arasında beni küçük düşüren alayların arkası kesilsin diye çok muvaffak bir talebe olmayı denedim. (YBA, s. 85-86)

Fakat ne yazık ki bizim eğitim ve öğretim çatımızın altında bu pedagojik ve psikolojik inceliği bilenler çok azalmış bulunuyor. (YBA, s. 86)

Çok yakınmış gittik. (YBA, s. 92)

Aydınlık, rûhânî, güzel, çok güzel bir şehir olan Filibe, gözlerinden yaş eksik olmayan güzeller gibi mahzun. (YBA, s. 92)

Hava hem çok sıcak, hem de sıkıntılı. (YBA, s. 97)

Türkçe bilip bilmediğini sordum: “Biraz biliyorum,” dedi. Çok zor ve basit kelimelerle konuşuyordu. (YBA, s. 98)

Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Çok samîmî bir hâli vardı. (YBA, s. 109)

Bize hürriyeti çok gören bir coğrafyada yaşıyoruz. (YBA, s. 109)

Stuttgart'ı sağda bırakıp, Karlsruhe'ya geldik ve Özcan'ın çok sevdiği, Mühendis Murat Tarhan bey ismindeki arkadaşının evini arayıp bulduk. (YBA, s. 111)

Bu ziyâret, onlar için de çok tatlı bir sürpriz oldu. (YBA, s. 111)

Çocuklukta, en iyi arkadaşım kitaplar olduğundan, bu seviyeli mecmûadan çok hoşlanırdım. (YBA, s. 115)

Sonra Royal Saint Marie Kilisesi'nin önünden geçip, Grand Place'a gelip, çok eski, âdeta Ortaçağ havası taşıyan bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 117)

Zirâ orta kısmın etrâfına bir hudut çekilmiş ve çok büyük bir sâha, mozaiklerle halı hâline getirilmeye başlanmıştı. (YBA, s. 117)

Çok zarif ve kaliteli bir sanat sergisi gibi. (YBA, s. 119)

Tabî ki bizi çok merak etmişler. (YBA, s. 121)

On yedinci asırdan îtibâren giyilen kadın ve erkek kıyâfetleri, gayet ustaca ve çok ifâdeli bir anlayışla camekânlarda teşhir edilmişti. (YBA, s. 124)

Asrın modasına göre işlemeli, dantelli, ipek yakalı ve dar paçalı, bol paçalı, dik yakalı, düz yakalı, hepsi de çok ağır malzeme ile yapılmış bütün bu elbiseler, kim bilir zamânında kimlere ne türlü gurur vermiş, kimleri kıskandırmış, kimlerin büyüklük duygularını beslemişti? (YBA, s. 124)

Rükneddin Sâmî Bey, bütün yemekleri çok beğenmişti ve kalbi rahatsız olduğu için, ağır yemeklerden kaçınıyordu. (YBA, s. 129)

Fakat, uzun senelerdir yememiş olduğu helvadan otele götürmek isteyince, Mügül de, kendi memleketi olan Gümüşhâne'de, zâten böyle bir âdet olduğunu söyleyerek misâfirinin bu arzusunu çok iyi idâre etti. (YBA, s. 129)

Zavallı, bir otel odasında tek başına, çok sefil yaşıyormuş. (YBA, s. 129)

Çok hazin olmakla berâber, gerçek olan şu ki, bir Müslüman Türk, ister Amerika 'da ister Avrupa'da olsun, ikinci nesli idrak etmeye vakit kalmadan, bulunduğu memleket tarafından eritilerek, o toprağın malı oluyor. (YBA, s. 136)

Çok yorulmuştuk, gece de pek dinlenemedik. (YBA, s. 141)

Bu otuz kilometrelik çok virajlı ve dik yolu, aşmak çok zordu. (YBA, s. 142)

Şu muhakkak ki bu millet, sanatta çok ilerlemişçok incelmış. (YBA, s. 144)

Zürich'ten çıkıp St. Gottard'a doğru giderken, küçük fakat çok güzel bir meydanlıkta durarak çikolata almak istedik. (YBA, s. 145)

Çok yanlış düşünüyorsun...(YBA, s. 145)

Yugoslavya, seyyâhın değerini çok iyi takdir etmiş ve halka yaptığı tazyîki yumuşatarak, evlere misâfir kabul etme izni vermiş. (YBA, s. 146)

Karalara doğru derinlemesine girmiş çok büyük bir koyu, araba ile dolaşmaya lüzum kalmadan, vâsıtaları karşıya geçiren bir feribot hareket etmek üzere idi. (YBA, s. 147)

Yugoslavlar, turizm nedir, bir memleket için seyyah, nasıl bir hazînedir, bunu çok iyi kavramış ve tedbirini de ona göre almış olduklarından, Avrupalı turistler, mevsimin geçmek üzere olmasına rağmen, hâlâ Dalmaçya sâhillerinde, bu sâhillerin, modern otellerinde, zimmerlerinde, gostionalarındalar. (YBA, s. 147)

Yeni binâ, otel ve tesislerin yanı sıra, şehrin bir de, çok eski, daracık sokağı olan bir kısmı vardı. (YBA, s. 148)

Meselâ, Üsküpten Adana'ya tâyin edildiği halde, eşyâları bağlı olarak hareket emrini getirecek telgrafı beklediği sırada, büyükbabası, babası ve hâlen de kardeşi, Üsküp Rifâî Şeyhi bulunan, Seyyide Hanım isminde, vilâyetin çok mûteber bir kadını, iki elinde iki yoğurt kâsesi ile, maârif müdürün evine gelir ve uzun seneler evvel vefat etmiş olan büyük babasından selâm getirerek, kendisinin evlâtlığa kabul edilmesini ricâ ettiğini söyler. (YBA, s. 151-152)

Sonra bütün malların ellerinden nasıl alındığını, 1750 metrekarelik çok kıymetli bir yer için kırk senede ödenmek üzere iki bin lira gibi ağza almaya değmez bir istimlâk bedeli takdir edildiğini, bunu da Şeyh Haydar Efendi'nin kabul edip imzâladığını böylece bütün mülkleri ile berâber onun da gittiğini anlattı. (YBA, s. 154)

O da bize çok bağlanmıştı amma iki buçuk sene sonra bir gece, herhalde gene o tâifenin eliyle olacak, kaçtı. (YBA, s. 159)

Zengin ve çok sevimli bir çarşısı var. (YBA, s. 168)

Fakat çok gecikeceğimizi ve yorulacağımızı düşünerek Liezen kasabasında kalmaya karar verdik. (YBA, s. 168)

Otel bulmakta bir hayli müşkülât çektikse de, sonunda, Steinlechner isimli, bir tarafı cadde diğer tarafı nehir ve önünde bir de cennet gibi bir bahçesi olan çok temiz güzel bir otele yerleştik. (YBA, s. 169)

Kavuşmaları çok harâretli oldu. (YBA, s. 170)

Leman Gölü'nün kıyıları diğer İsviçre göllerine nazaran çok daha mûnis ve tatlı. (YBA, s. 174)

Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Evvelki sene kaldığımız Versoix kasabasının ve Auberge de Lion d'Or'un önünden geçerek, çok şirin, çok temiz İsviçre şehirlerini atlaya atlaya annesi şehrine ve nihâyet Glug'a gelerek hudûdu bulduk. (YBA, s. 175)

1969'dan bu yana ise yollar, Avrupa'nın diğer memleketlerine nazaran çok büyük farkla ilerlemiş. (YBA, s. 176)

Çok büyük bir limanı ve dağlara çıkan mahalleleri var. (YBA, s. 177)

Öğle yemeğini, bir Akdeniz sâhil şehri olan çok tatlı, sevimli Sestri di Levanti'de yedik. (YBA, s. 178)

Ticârethâneleri ve sâbit işportacılarından kurulu çarşıları ile de, çok hareketli bir alışveriş merkezi. (YBA, s. 180)

İtalyanlar memleketlerini ihyâ eden bu kalabalığın ceplerini boşaltmasını çok iyi biliyorlar. (YBA, s. 181)

Şu bir ay içinde çok iç içe, iyi zamanlar geçirdik. (YBA, s. 181)

Herhalde bu seyâhat, onun için de çok kazançlı bir yolculuk odu. (YBA, s. 181)

Zîra çocukları erkek imiş ve kız çocuk çok severmiş. (YBA, s. 181)

Çok büyük ve tâmir görmüş bir de şatosu var. (YBA, s. 182)

Bir an evvel memlekete dönmeyi çok istiyordum. (YBA, s. 186)

Şehre hâkim tepede de, çok büyük ve çok eski bir kale var. (YBA, s. 190)

Hatta içlerinden, çok temiz, kibar ve asil bir hanım, âilemizin gelinlerinden biri bulunuyor. (YBA, s. 191)

Tabiat da çok güzeldi, ikramcı ev sâhipleri de çok tatlı insanlardı...(YBA, s. 195)

Yarı kısmı modern, yarı kısmı mahallî mîmârî tarzında yapılmış çok büyük, çok ferah ve son derece îtinâ ile döşenmiş bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 208)

Bu vak'alar, ferdî bir üzüntüden çok öte, içtimâî bir yara. (YBA, s. 213)

Fakat içi çok ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorla alabildiğine zenginleştirilmiş. (YBA, s. 217)

İsviçre göllerinin etrâfındaki villaları hiç de aratmayan muhteşem ve çok zengin bir dekor. (YBA, s. 220)

Hayvanları çok sevmeme rağmen, hür ve tabîî hayâtından mahrum edilmiş bu çeşitli mahlûkları seyretmek, benim için hüznün verici olur. (YBA, s. 221)

Her türlü rahat imkânları olduktan başka, çok zevkle de döşenmiş. (YBA, s. 226)

Elbette, hayvanı sevmek, insan muhabbetinin gerektirdiği mükellefiyet, mes'ûliyet ve bilhassa ferâgattan çok daha kolay... (YBA, s. 227)

Sinan'a, 14 Ağustos'ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince, fark verip birkaç zaman daha kalmamda çok ısrar etti. (YBA, s. 233)

Sözün bu mecrâyâ dökülmesi ile dertlerini deşmek ihtiyâcını duyan Fransız Hanım birçok kilisenin ve kilise mensuplarının gayriahlâkî ve çirkin tutumlarını anlatmaya başlamış ve çok iyi tanıdığı bu cemaâtin iç yüzü portrelerini çizmekte de, bir hayli ileri gitmiş. (YBA, s. 234)

Bu da onlara çok ağır geliyormuş. (YBA, s. 234)

Okuyup yazması olmayan, fakat şifâhî ve millî kültürden nasîbi bulunan câhil bir kişiden daha çok tehlikeli olan bir kütlenin mensupları idiler. (YBA, s. 235)

Çok çalışan iyi niyetli insanlar. (YBA, s. 236)

Kendisine, Türkistan'a dâir anlattığı çok mühim hâtıraları toparlayıp yazmasını ricâ ettim. (YBA, s. 236)

Bir de, bana çok acı gelen bir hâdiseden haberdar oldum. (YBA, s. 238)

Bu arada entârili, çok esmer bir adamla, daha açık renk ve çok tatlı bir kadın ve iki çocuk geldiler. (YBA, s. 241)

Yolcuların her türlü ihtiyaçları çok iyi hesaplanıp düşünülerek kurulmuş bir minyatür şehirden farksız. (YBA, s. 249)

Sevil Konferansı, bugün için de, ilerisi için de ümit verici bir toplantı mâhiyetinde olmamakla berâber, dâvet edilen Müslüman delegeler arasında çok değerli kimselerin bulunması ve bunlardan bâzıları ile ayrı ayrı tanışmış olmaklığımız, istikbâbele açılan birer ümit penceresi sayılabilirdi. (YBA, s. 257)

Gülerek: Ben Hintli değil Pakistanlıyım, diye söze başladıktan sonra, dünyânın da, Allah'ın; kullarının da, gene Allah'ın olduğunu, onun için insanlar arasında bir ayırım yapmadığını, yapanlara da sitem ettiğini beyan ettikten sonra, çok seviyeli konuşmasını zevkle dinletti. (YBA, s. 258)

Öyle ki, evimizde misâfir bulunduğu müddetçe çok rahat, alâkalı ve dostça konuştuğu hâlde, burada, âdeta yabancı ve bizimle temastan çekingen ve ürkek. (YBA, s. 261)

Siyasî bakımdan da, İslâm'ın îmânından gelen güvenve rahatlık, bu seviyeden çok aşağı kalmış Hristiyan idrâkinde, adına kıskançlık denen psikolojik bir tahammülsüzlük meydana getirmiştir. (YBA, s. 264)

Ancak, cümle âlem dediğimiz benî beşer, ne yazık ki, bu idrak seviyesinden çok geride bulunuyor. (YBA, s. 267)

Tahminlere göre Libya, en az, otuz milyonu, bu komşu ülkenin emrine vermiş, onlar da bu vesîle ile, çok usta oldukları turistik işlerde bol bol kendilerini gösterecek fırsatı bulmuşlar. (YBA, s. 269)

Bir baştan bir başa uzayan bu balkonlardan, çok aşağıda olan İspanya ovaları, âdeta çökmüş gibi yerle berâber görünüyor. (YBA, s. 271)

Bir müddet sonra, bu defa da arabalar, çok güzel bir bahçenin önünde karar etti. (YBA, s. 274)

Âilece, çok uzun senelerdir İsviçre'de çalışıyorlarmış. (YBA, s. 280)

Müslüman milletler ve onların idârecileri bilmelidir ki, politik rekâbet ve menfaatlerine destek umarak, şeytânî suflörlerinin tâlîmatları gereğince, fedâ ettikleri târihî ve İslâmî değerler, Müslümanlık âleminin, tek gâye etrâfında birleşmeyi başardığı gün, o azim ve kütleyi yabancı milletlerin güçlerine sığınmaktan bekledikleri menfaatin çok üstünde bir zafere götürecektir. (YBA, s. 295)

Biraz: Başkaları için de biraz olsun yaşamasını öğrensek, insanlık nasıl rahat edecek, nasıl nefes alacak? (YBA, s. 18)

Kendi kendime: O yalan, bu yalan, var sen de biraz oyalan! dedim. (YBA, s. 22)

Esâsen dün Champs Elysées'den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirâhat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

Kıyabilsem: Dur biraz! diyeceğim. (YBA, s. 43)

Öğleden sonra İnci ile biraz dolaştık. (YBA, s. 45)

Maamâfih, kendi kendimizi yıkışımıza acıyan ilk yabancı, bu sefir olmadığına göre, kulağımızı biraz olsun etrâfımıza vermek, herhalde yapılacak işlerin en âkılânelerinden biri sayılsa gerek. (YBA, s. 63)

Biraz ileride ve Via Del For L'imperial denen ana cadde üzerinde, gene bir harâbe var. (YBA, s. 63)

Berrin Hanım on beş senedir yaşadıkları bu ülkedeki Türk dostlarına haber vermek: “İşte geldiler, bunlar, beni ben yapan kapının insanları...” diye etrâfına tanıtmak üzere kalkmaya davrandıkça, biz, vaktimizin çok dar ve ağabeyiminde biraz keyifsiz olması yüzünden kalabalık çağırmasına mâni oluyorduk. (YBA, s. 77)

Göl kenarında bir gazinoda kahve içip biraz dinlendik. (YBA, s. 79)

Türkçe bilip bilmediğini sordum: “Biraz biliyorum,” dedi. Çok zor ve basit kelimelerle konuşuyordu. (YBA, s. 98)

Tülin ile biraz yaya dolaştık. (YBA, s. 104)

Biraz da, Âgâh Oktay Güner'in sesine kulak verelim: “1976 senesinde Ticaret Bakanlığı Müsteşarı sıfatıyla ticâret anlaşması imzâlamak üzere Polonya'ya gittim. (YBA, s. 107)

Ben, bir evvelki seyâhatte gördüğüm için onlara katılmadım ve nehir kenarında oturdum, biraz da şehri gezdim. (YBA, s. 110)

Gece başlayan yağmur, hareket edeceğimiz sabah, ortalığı biraz serinletti. (YBA, s. 111)

Biraz dolaştık ve tekrar, aktarma yaptığımız yere geldik. (YBA, s. 123)

Şehir hakkında, biraz olsun mâlumât almak istiyorduk. (YBA, s. 148)

Akşam çayını bahçede içtik ve şehrin merkezine giderek, nehir kenarında Bazar Kahvehânesi'nde akşam yemeğimizi yiyerek, geç vakit, biraz da şehri dolaştık.” (YBA, s. 169)

O halbuki bu iki kutbu birleştirmek, o simsiyah kisveler altında gayritabiî bir hayat yaşayan ve yaratılışın rağmına sevkitaibiîlerini zorlayan bu râhipler ve râhibeler zümresini, biraz olsun ferahlatmak, beri tarafta ise, vahşete ve iptidâiliğe heves eden çıplaklara da, insanlık edep ve vekârını bir zarâfet, nezâket ve zarûret olarak kabul ettirmek gerek. (YBA, s. 179)

Biraz şehirden uzaklaşmak, biraz da, İstanbul'daki yârâna, gezip dolaşacağıma dâir söz vermiş olduğum için, peki dedim. (YBA, s. 206)

Hiç dinlenmeden zincirleme yorgunluklarıma bir menfez açmak, biraz toksin atmak üzere, yakınlarımin ve bilhassa Sinan'ın ısrârı ile bu kısa seyâhati ihtiyar etmiş bulunuyorum. (YBA, s. 208)

Bizim bulunduğumuz sâhilde dağlar biraz geriye çekilmiş ve Tiroller’de görülen binâ mîmârîsine uygun büyük bir oteli getirip bu kıyıya oturtmuşlar. (YBA, s. 217)

Biraz dinlenip bir de kahve içmek istedik. (YBA, s. 220)

Geçtiğimiz yirmi kilometrelik yol boyunca: Kaptan Latif Bey ve sıhhiye memuru, geçtiğimiz yirmi kilometrelik yol boyunca, sinirli ve oldukça şirret bir Rum olan acentanın memuru ile çekiştiler. (YBA, s. 18)

Oldukça: Kaptan Latif Bey ve sıhhiye memuru, geçtiğimiz yirmi kilometrelik yol boyunca, sinirli ve oldukça şirret bir Rum olan acentanın memuru ile çekiştiler. (YBA, s. 18)

Hele gar binâsı oldukça ihtişamlı. (YBA, s. 18)

Aralarında, Budha heykeli gibi kalmamak için kâh tek tük cümlelerle, kâh oldukça âmiyâne şakalarına tebessümle mukabele ederek, aramızda, şöyle böyle bir ahbaplık teessüs eder gibi oldu ve bir ara: “İtalyan mısınız?” diye sordular. (YBA, s. 20)

Oldukça güzel bir taksim yaptı, sonra Âgâh Güner ile berâber dört ilâhi okudular. (YBA, s. 36)

Oldukça uzun süren şu seyâhat boyu, belki de bu kadar bakımlı ve o nisbette de muhteşem bir tabiat şeridi içinden geçmemiştik. (YBA, s. 142)

Banyaluka, oldukça büyük bir şehir. (YBA, s. 187)

Bey, oldukça güler yüzlü ve nâzik görünüyordu. (YBA, s. 235)

Oldukça büyük ve bakımlı şehirlerden geçerek nihâyet Granada’ya geldik. (YBA, s. 271)

Oldukça uzun süren sohbetimiz esnâsında Doktor Ahmed Bey, Türkiye, komünizme karşı tampon devlet. (YBA, s. 277)

Nice: Marsilya da dâhil, Fransa’nın en cenûbundan Paris’e kadar olan 800 kilometrelik mesâfede, nice sevimsiz Ataköy örnekleri mevcut. (YBA, s. 19)

Zîra, nicedir karşımda açılan bir geçmiş zaman ufku duruyor ve gene ben, nicedir bu ufukta geçit resmi yaparcasına dönüp dolaşarak, o mâzîde kalmış devirleri yaşıyordum. (YBA, s. 36)

Bir vezir kabuğu, bir Bektâşi fahri ve rahmet dileyen nice yazılı taşlar... (YBA, s. 98)

Az: Fransızlar tarafından sevinç çılgınlıkları ile karşılanan Osmanlı askerleri, o kışı Toulun'da geçirmişler ve böylece de dünya az rastlanır bir celâdet örneği görmüştür. (YBA, s. 21)

Masallardaki gibi, az gittik uz gittik, nihâyet şehri etrâfında toplamış Santa Maria Del Fior Katedrali'ne geldik. (YBA, s. 67)

Arabada gene küçük bir ârıza oldu, tâmir işi ile bir buçuk saat kaybettikten sonra tekrar yola çıktık ve tekrar o eşi az bulunan tabiat içinden geçtik. (YBA, s. 76)

Az ileride ise Konstanz Gölü var. (YBA, s. 79)

Tavuk kulübesinden az büyük olan kulübe, tam bir sefâlet örneği. (YBA, s. 91)

Bugün Yugoslavya, bir dereceye kadar komünistlikten sağa meyletmiş bulunduğundan, az da olsa, bir ferdî ve içtimâî ferahlama hissediliyor. (YBA, s. 186)

Öyle ya... ümit, arzu ve emek mahsûlü olarak meydana getirilen bir eserin, çok kere, yapıp hazırlayana değil, ummadığı, hatta belki de istemediği kimselerin istifâdesine kaldığı, az mı görülmüştür. (YBA, s. 256)

Hayli: Rahmet ise, geçirdiği hastalıktan sonra hayli sarsılmış. (YBA, s. 22)

Mevsime rağmen hava hayli soğuk ve yağmurlu idi. (YBA, s. 23)

Günümüz, hayli mâcerâlı geçti. (YBA, s. 66)

Rumeli beni hayli yormuştu. (YBA, s. 186)

Gümrük işlerimiz hayli uzun sürdü. (YBA, s. 198)

Babakurban'ların evi, şehrin merkezine hayli uzak bulunan, Olimpiyat Köyü'ne yakın bir semtte idi. (YBA, s. 212)

Sinan'a palto ve çantasını emânet ederek tuvâlete giren Kosovalı Ahmet Bajrush isimli genç Arnavut delegeyi hayli beklemek îcab etti. (YBA, s. 258)

Dünkü Kurtuba'ya gidiş gelişten hayli yorulmuştum. (YBA, s. 270)

Hayli uzun süren yemek nihâyet bitti. (YBA, s. 272)

Evvelâ toplu, sonra tek tek, döne kıvrıla, el ayak burarak yapılan bu klasik İspanyol raksı, misâfirleri hayli coşturdu. (YBA, s. 276)

İyice: Geç vakit otele dönerken iyice yağmur yağıyordu. (YBA, s. 22)

Esâsen dün Champs Elysées'den otele gelinceye kadar sağnağa tutulup iyice ıslanmış olduğum için, biraz da istirahat etmek istiyordum. (YBA, s. 36)

Bir hayli: Öğleyin otele geldiğimizde bir hayli yorulmuştum. (YBA, s. 24)

Boulevard Carpus'u geçip Madeleine Kilisesi önüne gelince bir hayli durduk. (YBA, s. 52)

Biraz dinlendikten sonra, Venedik'in daracık ve karanlık sokaklarında bir hayli dolaştık. (YBA, s. 59)

şehrin içinde gene bir hayli dolaştık durduk. (YBA, s. 60)

Gündüz bir hayli yorulmuş olmalıyım ki gece, sabahın beş buçuğuna kadar uyuyamadım. (YBA, s. 60)

Araba kullanmaktan bir hayli yorgun düşmüş bulunduğundan, öğleye kadar dinlendik. (YBA, s. 61)

Zira on yedi gündür eşyalarımız bir hayli karışmıştı. (YBA, s. 119)

Bir hayli sohbet ettik. (YBA, s. 120)

Sinan, aynı binâda olan Planetorium'a girmiş, fakat biz gittiğini göremediğimiz için, bir hayli bekledik. (YBA, s. 127)

Bir hayli mühim meseleler konuşuldu. (YBA, s. 134)

Yol inişli çıkışlı olduğundan, bir hayli yorulup, hayli de geçtikten sonra Basel'e, İsviçre'nin bu hudut şehrine geldik. (YBA, s. 140)

Yemekten sonra ise, bir hayli sohbet ettik. (YBA, s. 155)

Eşe dostu hediye bulup almak üzere, Salzburg sokaklarında bir hayli gezinmemiz icâp etti. (YBA, s. 169)

Buna rağmen şehirde bir hayli dolaştık. (YBA, s. 175)

Yalnız, maymunlarla bir hayli eğlendik. (YBA, s. 221)

Sözün bu mecrâya dökülmesi ile dertlerini deşmek ihtiyâcını duyan Fransız Hanım birçok kilisenin ve kilise mensuplarının gayriahlâkî ve çirkin tutumlarını anlatmaya başlamış ve çok iyi tanıdığı bu cemaâtin i yüzü portrelerini izmemekte de, bir hayli ileri gitmiş. (YBA, s. 234)

Biz de onunla, gereken tesellî yollu bir hayli söz edip dertleştik. (YBA, s. 240)

Pek: Oldu olası, portre beni pek alâkadar etmez. (YBA, s. 29)

Bu arkadaş, yol boyunca şoföre, bu Fransız müşterinin Müslüman olduğunu söylüyorsa da, adam pek inanmıyor. (YBA, s. 33)

Türkiye Tâciri nvânı, XVII. ve XVIII asırlarda Sity'de pek mûteberdi. (YBA, s. 40)

Memleket fikriyat ve hayâtına şâmil tesîrleri, başlangıçta pek hissedilemedi ise de, bu yabancı köklerden meydana getirilmiş ilâcın üstündeki şeker tabakası sıyrıldıktan sonra, şifâ vâdeden adına benzemeyen bir uyuşturucu ve sömürücü tadı olduğu meydana çıktı.” (YBA, s. 41)

Havanın sertliğinden dolayı parkın tadını pek çıkaramadık. (YBA, s. 54)

Lâf anlatmak, hamak bulmak pek zor olmadı, böylece bizimkilerin bulundukları Budapeşte pansiyonuna geldim. (YBA, s. 58)

Pek hissedilmemekle berâber irtifâ gittikçe artıyor. (YBA, s. 72)

Ortasından geçen dere de pek geniş değil. (YBA, s. 80)

Uzağa gitmeye de pek lüzum yok. (YBA, s. 84)

Mühim olan, onu görmek değil, pek muvaffak olmadığı tez mevzûunda bir ciddi karâra varmaktı. (YBA, s. 113)

Dört ve beş yaşlarındaki iki kız, pek az Türkçe biliyorlar. (YBA, s. 115)

Meselâ Avrupa’da çalışan işçi çocuklarının, hatta büyük ekseriyeti ile işçilerin Türkiye için kaybolmuş bir kütle olduğuna pek inanamıyorlar. (YBA, s. 118)

Hem de pek zekî olmayan ve intikal kabiliyetleri ağır olan bir millet vasfında bulunduklarını söylemesine rağmen...(YBA, s. 118)

Ev sâhiplerinin bulunmaması pek iyi oldu. (YBA, s. 119)

Meğer, amcası imiş, fakat pekbirbirlerinden hoşlanmazlarmış. (YBA, s. 129)

Çok yorulmuştuk, gece de pek dinlenemedik. (YBA, s. 141)

Bu şuurlanmış ve ayakları sağlama basmış nesil için kaybolma tehlikesi pek yok. (YBA, s. 141-142)

İnsan eli ile tabiat güzelliğinin bundan muhteşem bir iştirâki pek düşünülemez. (YBA, s. 142)

Pek az Fransızca biliyordu. (YBA, s. 148)

Şu cümlesi de, ondan hatırımda kalan tek sestir: “Kırda bir ebegümece çiçeği gördüm. Pek hoşuma gitti. Koparmak üzere elimi uzattım. “Koparma beni!” dedi, elimi çektim. (YBA, s. 153)

Gülşah’ın annesini pek göreceği gelmişti. (YBA, s. 170)

Nitekim burada da, dünyânın pek çok yerinde olduğu gibi, fertleri birbirine bağlayan, ancak menfaat. (YBA, s. 202)

Amma duyduklarını, pek alâkalı dinlemiyor, kadın ise, hiç söze karışmıyordu. (YBA, s. 221)

Bu seneki yolculukta, pek bir şeyler kaybedeceğe benzemiyorum. (YBA, s. 225)

Fakat pek sevimli bir şehir değil. (YBA, s. 228)

Gerçi beyazlık bir bakıma temizlik ifâde ediyorsa da, bu yekpâre rengin pek hoş gidecek tarafı yok. (YBA, s. 271)

Sinan geceyi pek rahatsız bir yerde geçirdiği için ertesi gün şehir merkezinde Negresco ismindeki gayet temiz ve rahat bir başka otele geçtik. (YBA, s. 277)

Bu cömert muâmele, Muhâcirîn ve Ensar arasında pek hoş karşılanmayarak, kendilerinin, İslâm dâvâsında tâ baştan bu yana, can baş oynatmış fedâîler oldukları hâlde, bu azılı Kureyşlilerin mala mülke gark edilişlerini yadırgamamışlardı. (YBA, s. 289)

Hârikulâde: Gene dağların ve yolların arasına serpilen hârikulâde güzel villalar arasından geçip Cluses isminde büyük ve mâmur bir kasabada durup çay ve kahve içtik. (YBA, s. 73)

İşte, elimden düşmeyen o Servet-i Fünûn ciltlerinden birinde, şu anda misâfiri olduğumuz Hollanda'nın Vilhelmina isminde hârikulâde güzel ve genç kraliçesinin resmi vardı. (YBA, s. 115)

Son derece: Son derece temiz ve efendi bir insan olan ve yabancılara karşı yüz ağartacak bir iffet ve ciddiyetle çalışan bu sevimli insanla da ayak üstü konuştuk. (YBA, s. 78)

Bir müddet daha gittikten sonra, karşımıza son derece güzel bir göl çıktı. (YBA, s. 81)

Bizde böyle şey yoktur” sözü beni son derece rahatsız etmişti. (YBA, s. 86)

Oracıkta, son derece harap bir mescit var. (YBA, s. 92)

Yarı kısmı modern, yarı kısmı mahallî mîmârî tarzında yapılmış çok büyük, çok ferah ve sonderece îtinâ ile döşenmiş bir kahvehâneye girdik. (YBA, s. 208)

Bu defa, son derece muntazam bir yola girdik. (YBA, s. 219)

Hem erkek hem de kadın, son derece memnun oldular. (YBA, s. 241)

Bu dinlenme yerini geçip, bir evvelkinden çok daha güzel Wollgensi ismindeki göle geldik. (YBA, s. 81)

Fevkalâde: Fevkalâde bakımlı harp ganîmetlerini bu halde görmek beni iki kere yaraladı. (YBA, s. 109)

Nihâyet trenden inerek, göl kenarında, sık ağaçlı fevkalâde güzel bir kahvehâneye geldik. (YBA, s. 217)

3.3.3.5. Diğer Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Bir kısım daha: Bu sabah, Meyerovitch'in, Thèmes Mystiques Dans L'oeuvre de Djalâlud-Dîn Rûmî isimli kitabından bir kısım daha okudum. (YBA, s. 45)

İki saate yakın: Sonra Champs Elysées'de bir kahvehâneye gidip oturduk ve iki saate yakın sohbet ettik. (YBA, s. 45)

Bir kere daha: Bir kere daha inandım ki, hakîmin âlime ihtiyacı yok. (YBA, s. 46)

İlmî faâliyetlerinin yanı sıra, gençliğin kolaylıkla okuyup anlayabileceği eserler hazırlayıp neşretmesini bir kere daha tavsiye ettim. (YBA, s. 47)

Bir sene daha: Âgâh Güner otele uğrayarak, Paris'te çalışma müddetinin bir sene daha uzatılmış olduğu haberini getirdi. (YBA, s. 49)

Akıl almaz derecede: Fakat Cangüzel, bir büyük insan talâkati ile, akıl almaz derecede dil döküp beni, "Bizim bahçemiz" dediği, ve evlerinin çok yakınında olduğu için hemen hergün gittikleri Butte Chaumont Parkı'na davet etti. (YBA, s. 52)

Üç gün: Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün, yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Bir aya yakındır: Bir aya yakındır havalar, ancak üç gün, yağmursuz ya geçti ya geçmedi. (YBA, s. 54)

Yirmi gündür:Maamâfih Mustafa, yirmi gündür, durmadan not alıyor. (YBA, s. 56)

Dört saatten fazla: Bu yeşillik cennetinde dört saatten fazla konuştuk. (YBA, s. 56)

Üç gündür: Meğer üç gündür sefârethânemizle karşı karşıya bulunuyormuşuz. (YBA, s. 65)

Uz: Masallardaki gibi, az gittik uz gittik, nihâyet şehri etrâfında toplamış Santa Maria Del Fior Katedrali'ne geldik. (YBA, s. 67)

Bir saat: Arabayı bıraktığımız noktadan o kadar uzaklaşmışız ki dönüşte, dört kişi, belki bir saat aradığımız halde bulamadık. (YBA, s. 68)

İç kaleye kadar: Eskiden kalma tek taşın dahi üstüne titreyen ve târihî üslûbunu muhâfaza için dişini tırnağına takmış olan bu medeniyet merkezleri, Paris'ler, Roma'lar,

Floransa'lar ve emsâli şehirler, demek ki artık, müdâfaa hattını iç kaleye kadar çekmiş ve düşman ile muhârebeyi ancak orada kabul etmiş mâhir kumandanlar gibi, bu noktada direnecek ve nefsinin o mahfuz surlar arasında koruyacaktı. (YBA, s. 69)

Arada bir: Ağabeyim üşümüştü, arada bir arkasına ağırlı giriyordu. (YBA, s. 74)

On beş senedir: Berrin Hanım on beş senedir yaşadıkları bu ülkedeki Türk dostlarına haber vermek: “İşte geldiler, bunlar, beni ben yapan kapının insanları...” diye etrâfına tanıtmak üzere kalkmaya davrandıkça, biz, vaktimizin çok dar ve ağabeyiminde biraz keyifsiz olması yüzünden kalabalık çağırmasına mâni oluyorduk. (YBA, s. 77)

Daha: Fakat bir müddet sonra karşımıza bir göl daha çıktı. (YBA, s. 79)

On asır: On asır, Salzburg'un Arşövek prenslerine merkez olmuş bir kalesaray. (YBA, s. 80)

Üç saat: Bu memlekette üç saat uyumak bile fazla idi. (YBA, s. 83)

Yüzyıllar boyunca: 1961 Nobel Edebiyat Armağanı sâhibi İvo Andrić, Drina Köprüsü adlı eserinde: “Bizim topraklarımızda da yıkan, yapan, ilerleyen ve gerileyen bir kuvvetin yüzyıllar boyunca geçmiş olduğu yolu görmek istemiş ve mümkün olduğu kadar yakından anlamaya özenmiştim. Bu kuvvetin yükselmesinin, batışını ve bize neler alıp neler verdiğini iyice ölçüp biçmek istedim. der.” (YBA, s. 84)

Bir dakîka daha: Gerçekten şu topraklarda bir dakîka daha kalmak istemiyorum. (YBA, s. 88)

Bir sene: Bir mahalleye ismini veren bu hânedan konağında, bâzen gelen misâfirler bir sene kalır da Bey'in ancak giderken haberi olurmuş. (YBA, s. 90)

O beş asır: Gitti amma zâlim, doymak bilmez Rus efendiler, o beş asır Balkanlar'ı elinde tutan Türk idâresini hasretle aratacak bir gaddar müstemlekecilik ile, istîlâ ettiği bütün ülkelere yaptığı gibi, gelip bu milletinde siyâsî, içtimâî, iktisâdî ve mâlî kaynaklarının başına çöktü.” (YBA, s. 91)

Birkaç dâkika: Sonra da Cedlerimin îlâ'yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Sonra da Cedlerimin îlâ'yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm.” (YBA, s. 103)

İçeri haber yolladıktan sonra, bahçe kapısında birkaç dakîka bekledik. (YBA, s. 152)

Birkaç saat: Birkaç saat kaldık. (YBA, s. 111)

Birkaç sene: Buraya gelip birkaç sene kalan Türklerin Almanlaştıklarından da, yana yakıla bahsetti. (YBA, s. 112)

Otobana çıkıncaya kadar: Nitekim Peter, otobana çıkıncaya kadar Özcan’a istikamet gösterdi. (YBA, s. 120)

Yetmiş kilometre: Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

Bir müddet: Bizi aldatan, hatta perîşan edercesine dertlendireni kaybedeceğimiz bir fânî zevk ve arzunun, bir müddet devam etmesine aldanarak, ebedî olduğunu zannetmemiz değil mi? (YBA, s. 125)

Fazlası: Fazlası kesilen tırnaklarımız, alttan alttan uzuyor. (YBA, s. 125)

Bir senedir: Gece ilâhiyat doktorosu için bir senedir Paris’te bulunan Coşkun Değirmencioğlu, hanımı ve çocuğu ile geldiler. (YBA, s. 134)

Üç saat: Eva Meyerovitch ile Viel Kahvesi’nde buluştuk ve üç saat konuştuk. (YBA, s. 134)

Değerlerinden fazla: O salgın ruh hastalıklarından korunmak yolu, beşerî hırs ve zaaflara tepeden bakarak, onlara, değerlerinden fazla kıymet vermemekle mümkün. (YBA, s. 135)

Yüzlerce yıl: Halbuki bir Yahûdi, içinde asırlarca yaşadığı ve üstelik dilini de ana lisânı gibi kullandığı herhangi bir memlekette, yüzlerce yıl kaldığı halde, zerrece Yahûdiliğinden kaybetmiyor. (YBA, s. 136)

Yirmi kilometre: Yirmi kilometre devam eden “Lac des quatres eautours”un park yerinde sayısız otomobil durmuştu. (YBA, s. 142)

Bir zaman daha: Bir zaman daha, o güzelim tabiat, çiçekli pencereler, balkonlar, maket gibi oraya buraya kondurulmuş villalar arasından geçtikten sonra, İsviçre’nin İtalyan bölgesine varmıştık. (YBA, s. 142)

Bir keredaha: Bir kere daha, yabancılara uşaklık etmeye gelen zavallı vatandaşlarıma, içim burkularak baktım.” (YBA, s. 143)

Kendileri kadar: Bir memleketin kalkınması için, o memleket evlâtlarının fedâkârlık etmeleri, hiç değilse, kendileri kadar vatanlarını düşünmeleri lâzımdır. (YBA, s. 145)

Binlerce: Herhangi bir memleketin bunlardan bir tekine mâlik olmaya can attığı yüzler, hatta binlerce ihtişamlı tabiat manzaraları, kilometrelerce uzayıp gidiyor. (YBA, s. 146)

Kilometrelerce: Herhangi bir memleketin bunlardan bir tekine mâlik olmaya can attığı yüzler, hatta binlerce ihtişamlı tabiat manzaraları, kilometrelerce uzayıp gidiyor. (YBA, s. 146)

Kilometrelerce devam eden vâdide, sadâkatle akan hesapsız sulardan bir su... (YBA, s. 189)

Gayet: Bir Avrupalı için gayet çekici olan bu Ortaçağ çarşısını şöyle bir dolaştık. (YBA, s. 148)

İtalyanlar, arâziye hâkim olmakta gâyet cesur, fedâkâr ve korkusuz hareket etmişler. (YBA, s. 180)

Sinan geceyi pek rahatsız bir yerde geçirdiği için ertesi gün şehir merkezinde Negresco ismindeki gayet temiz ve rahat bir başka otele geçtik. (YBA, s. 277)

Ezebildiği kadar: İki erkek kardeşi ise 1914 harbinde şehit olunca, hanım, zavallı yavrucuğu ezebildiği kadar ezmiş. (YBA, s. 150)

Uzun yıllar: Fakat, anlatıştaki samîmiyet, ses tonu, ifâdedeki sihirkâr edâ, uzun yıllar mânâlı bir toplum hâlinde hâfızamın derinliklerinde kaldı. (YBA, s. 154)

Yıllar boyu: Yıllar boyu anlatsalar, söyleyecek dertleri vardı. (YBA, s. 154)

Hepsi: O kadar ki bagajda ve arabanın içinde ne var ne yok, hepsi yerlere döküldü, âdeta kin ve hırsı, ne yapacaklarını bilmez bir gayretle aradılar, sorup soruşturdular ve bir buçuk saatimize mâl olan bu çirkin muâmeleden sonra, yol verip geçirdiler. (YBA, s. 155)

Üç sene: Arnavutluk, komünist rejime geçmeden, kocası, başkonsolos olarak, üç sene Türkiye’de kalmış. (YBA, s. 156)

Geç vakite kadar: İstanbul’a geldiğinde, geç vakite kadar oturmuş, Hz. Mevlânâ’yı ziyârete gitmek arzu ve niyetinde olduğu için, Konya’da bir tanıdığım olup olmadığını sormuştu. (YBA, s. 156)

Üç aydır: Bizi, üç aydır boş durduğunu söylediği kızının apartmanına götürdü. (YBA, s. 157)

Şu birkaç aylık: Arabaya bindikten sonra bizi, duâlar senâlarla uğurlarken, bu dostluğun, şu birkaç aylık tanışmanın ne kadar ötelерinden geldiğini, herkes hissetmiş bulunuyordu. (YBA, s. 158)

Uzun zaman: Malın ziyânına değil, insanın ziyânına acıyan âile, uzun zaman o güzel kızı unutamadı. (YBA, s. 159)

Kıyâmete dek: Bu, kendini bildiği zamanlardan, kıyâmete dek sürececek bir sen ben kavgası... (YBA, s. 164)

Yol boyunca: Fakat bir ara hava öyle karardı ki arkasının yağmur olacağını düşünmeye vakit kalmadan, çok şiddetli bir sağanak başladı ve yol boyunca da devam etti. (YBA, s. 175)

Çok daha fazla: Fakat eğri kulenin, tahmînimizden çok daha fazla yana yatmış olduğunu gördük. (YBA, s. 178)

Bir metre on santim: Katalogda da, bir metre on santim yana yattığı ve her sene sekiz milim daha eğrildiği yazılı idi. (YBA, s. 178)

Sekiz milim daha: Katalogda da, bir metre on santim yana yattığı ve her sene sekiz milim daha eğrildiği yazılı idi. (YBA, s. 178)

Bir kere daha: Yerleşmiş, müesseseleşmiş bütün kültür ve çevre coğrafyasının, işgalcileri bünyesinde eriteceği gerçeği, Mao'nun tahrip ettirdiği sanat şâheseri ve dağlar gibi meydanlara yığıp yaktırdığı kitaplara rağmen, geri tepen mermi gibi, o ihtilâlcî anlayışı devirdiği bir kere daha ışıklanmıştır. (YBA, s. 186)

Uzun yıllardır: Öyle ki, gayrimillî bir eğitim ve öğretimin turfanda meyvesi olan anarşi, uzun yıllardır süregelen hatâmızı yüzümüze vurmakta ve bize, artık uyanmamız gerektiğini ihtar eylemektedir. (YBA, s. 186)

Biraz daha: Biraz daha şaşırın Korkut Bey: “Peki, nasıl biliyordun?” diye sorduğunda, hasta: “Müslüman toprağındaydım. Aklıma uydum, gâvur toprağına geldim ve oraya da evvelâ bu kesilen ayağıma bastım. İşte o da, hatâmın kefâreti olarak gitti!” demiş. (YBA, s. 189)

Gidebildiğim kadar: Amma, gâvur, Kelime-i Şehâdet'i yasak ederse, o zaman ihtiyar kadınımı sırtıma alır gidebildiğim kadar giderim. (YBA, s. 189)

Kırk sene: Bir tarafta, Avusturya'nın kırk sene süren işgâlinin belirtileri olan bâzı tipik binâlar. (YBA, s. 192)

Sayılmayacak kadar çok: Şehirde, sayılmayacak kadar çok Türk eseri mevcut. (YBA, s. 192)

Üç yüz kilometreden de fazla: Üç yüz kilometreden de fazla devam eden sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek akşam geç vakit Niş'e yirmi beş kilometre kala Morova Alexinaç Moteli'ne indik ve geceyi orada geçirdik. (YBA, s. 197)

Yirmi beş kilometre: Üç yüz kilometreden de fazla devam eden sık, tâze ve canlı ormanlar arasından geçerek akşam geç vakit Niş'e yirmi beş kilometre kala Morova Alexinaç Moteli'ne indik ve geceyi orada geçirdik. (YBA, s. 197)

Uzun: Gümrük işlerimiz hayli uzun sürdü. (YBA, s. 198)

Eskisi kadar: Almanya'da, Yahûdilerin eskisi kadar hâkim olmadıklarını, fakat Amerika'nın bu yüzden çıkmaza girmiş olduğunu o da rahatlıkla ifâde etti. (YBA, s. 203)

İki saat: Bu tabiat cenneti içinde iki saat kaldık ve Necâti ile bol bol sohbet ettik. (YBA, s. 209)

Yol boyunca: Yol boyunca, dînî veya mitolojik hikâyelerin resimleri ile süslenmiş Tirol evleri alabildiğine uzayıp gidiyor. (YBA, s. 215)

Alabildiğine: Fakat içi çok ağır başlı, zarif, seviyeli ve rustik bir dekorla alabildiğine zenginleştirilmiş. (YBA, s. 217)

Bir saatten fazla: Burada da bir saatten fazla kaldık ve göle bakan parkta oturduk. (YBA, s. 220)

Beş sene: Bu yolculukta, otel yerine, Gülşah'a, bebekliğinde beş sene bakmış olan Muallâ'nın Münih'deki evinde kalacağız. (YBA, s. 225)

Çatılarından bahçe kapılarına kadar: Malahhî mîmârîye büyük bir sadâkatle bağlı kalmış belki binlerce villa, ev ve binâların hepsi çatılarından bahçe kapılarına kadar renk renk çiçeklerle donatılmış. (YBA, s. 227)

Kısmen: O İtalyanca söyledi, Fransızca'nın benzer ve müşterek kelimeleri ile kısmen anlaştık. (YBA, s. 228)

İspanyol, memleketini bu mânevî otoritenin muhâfazasına vermekle, içtimâî, iktisâdî, siyâsî ve askerî düzenini, kısmen olsun, sigortalamayı bilmiş. (YBA, s. 250)

Birkaç sene daha: Birkaç sene daha yaşadığı takdirde, netîcede gideceği yer, huzur evi... (YBA, s. 228)

Yerlere kadar: Yerlere kadar sarkan bayrakların bu vakur ihtişamı ile ürperdim ve hayâlen, memleketime, oradan da Süleymânîye'ye kadar gittim. (YBA, s. 231)

Birkaç zaman daha: Sinan'a, 14 Ağustos'ta tayyâre ile memlekete döneceğimi söyleyince, fark verip birkaç zaman daha kalmamda çok ısrar etti. (YBA, s. 233)

Bir ay: Böyle rahat içinde, bir ay geçirmeye lâayık mıyım ben? (YBA, s. 233)

Altı yüz mark: Onun için de kilise, kendisinden senede altı yüz mark alıyormuş. (YBA, s. 234)

Bin mark: Kocası ise, tam gün çalıştığı için, bin mark veriyormuş. (YBA, s. 234)

Ara ara: İkisinden de genç olan üçüncü arkadaşlarının yüzünde ise, ara ara, bir yumuşak tebessüm çakıp geçiyordu. (YBA, s. 235)

Mebzul miktarda: Şöyle ki, Milli Eğitim Bakanlığı'nın, İstanbul Devlet Matbaası'nda basılan Yavru Türk Mecmûası, millî ve târihî bir haya taşıdığı için, mecmûayı hazırlayan Yurdağün Göker Bey'den mebzul miktarda alıp, memleket içine ve dışına dağıtıyordum. (YBA, s. 238)

On senedir: On senedir Almanlar'ın kirlerini temizliyormuş. (YBA, s. 240)

Üç saat: Bizi buradan Sevil'e götürecektayyâreyi üç saat beklememiz îcap ediyor. (YBA, s. 249)

Üç saat üstünde: Nitekim, üç saat üstünde oturduğum kotlular, öylesine rahat ve yumuşak idi ki, sırtım ve belim, âdeta ilâçlanmış gibi dinledi. (YBA, s. 250)

Yıllar: Öyle ki, yıllar süren o kanlı iç savaşıta en müessir silâh, muhakkak ki kilise olmuş. (YBA, s. 250)

Seneler: Seneler süren bir iç harple bir milyon evlâdını kaybetmiş İspanya, şimdi gününü gün eden bir refah içinde keyifli... (YBA, s. 254)

Beş saat: Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

Geç vakte kadar: Öğleden evvel beş saat süren toplantı, öğleden sonra da geç vakte kadar böylece devam etti. (YBA, s. 254)

138 kilometre: Bir karış toprağı bile boş bırakılmamış 138 kilometre devam eden köy, kasaba ve şehirleri geçerek Kurtuba'ya geldik. (YBA, s. 256)

Uzun asırlar boyunca: Endülüs'ün sadakası ile beslenip mayalanan batı, uzun asırlar boyunca hep bu kaptan su içip ekmek yemiştir. (YBA, s. 256)

Asırlar boyu: Tatbîkatta da, bu anlayış ve bu tutum, asırlar boyu devam etmiş ve hâlâ da etmektedir. (YBA, s. 264)

Böyle bir teşebbüs ise, Arap yarımadasının, asırlar boyu kökleşmiş an'ane ve âdetlerine karşı gelmek, içtimâî ve iktisâdî hayatlarına en ağır darbeyi vurmaktır. (YBA, s. 288)

Üç senedir: Nihâyet sırlarını söylemek vaziyetinde kalarak, yüz elli kişi olduklarını ve üç senedir de İslâmiyet'i kabul etmiş bulunduklarını açığa vuruyorlar. (YBA, s. 268)

İki gündür: İki gündür İşbiliye topraklarında, İspanya'nın misâfiri bulunuyoruz. (YBA, s. 268)

Kırk beş dakika: Alkazar Sarayı'nın ayakta kalmış bir salonunda, nefesli ve yaylı sazlardan müteşekkil otuz kişilik bir orkestra, bu sefer de, kırk beş dakîka süren bir konser ile misâfir ağırlama programındaki yerini aldı. (YBA, s. 269)

Bol bol: Tahminlere göre Libya, en az, otuz milyonu, bu komşu ülkenin emrine vermiş, onlar da bu vesîle ile, çok usta oldukları turistik işlerde bol bol kendilerini gösterecek fırsatı bulmuşlar. (YBA, s. 269)

Kapıdan tâ balkonlara kadar: Kapıdan tâ balkonlara kadar uzayan ordövr masalarında, kısa kısa durarak geçen misâfirler, salonlara ve balkonlara dağıldılar. (YBA, s. 271)

Bir baştan bir başa: Bir baştan bir başa uzayan bu balkonlardan, çok aşağıda olan İspanya ovaları, âdeta çökmüş gibi yerle berâber görünüyor. (YBA, s. 271)

Bir saat kadar: Bu merâsim faslı da bir saat kadar sürmüştü. (YBA, s. 274)

Beş gün beş gece: İspanya'nın en temiz ve lüks otelinde beş gün beşgece ağırlandık. (YBA, s. 276)

Beş gün: İçeri girerken Emin Bilgiç Bey'e: “Beş gün saray sâfası sürdüren de Allah, bu karanlık otele getiren de gene Allah” dedim. (YBA, s. 276)

Yirmi dakika: Bavullar, intizamsız fâsılalarla dura dura geldiğinden, yirmi dakîka ayakta beklemek zorunda kaldık. (YBA, s. 282)

Yirmi dakika ayakta ve üşüyerek beklediğimiz bu gümrüklenme mahalli, yabancı memleketlerinkine kıyaslayınca salaş bile sayılmazdı. (YBA, s. 283)

Tahminlerin üstünde: Öyle ki, yeni bir asrın İslâm âlemine söyleyeceği söz, göstereceği yol, tutacağı ışık, tahminlerin üstünde büyük olabilir. (YBA, s. 285)

Uzun asırlar: Bilindiği gibi 711 senesinde Târik bin Ziyad, İspanya Vizigotlarının kaderini tâyin eden muhârebe ile, uzun asırlar sürecektir olan Müslüman hâkimiyetini bu memlekette tesis etmişti. (YBA, s. 291)

Müslümanlar kadar: Ernest Renan: “Hiçbir gâlip millet, mağlûplarına, Müslümanlar kadar insaflı ve müsâmahalı hareket etmemiştir.” der. (YBA, s. 291)

Yarım asır: Çin’i mağlûp eden Moğolların, yarım asır geçmeden, âdeta Çin medeniyetini devam ettirmek vazîfesiyle bu topraklara girmiş olmaları gibi... (YBA, s. 294)

Az çok: Şimdiye kadar, kısa da olsa, İslâm medeniyetinin batıya olan tesirinden, az çok söz ettik. (YBA, s. 295)

3.4. Yer-Yön Zarfları

Eserlerde yer-yön zarfları tespit edilmiştir. Sayıca oldukça azdır.

3.4.1. “Hancı” Mensur Şiirinde Yer-Yön Zarfları

Geri: Peki ama ödünçtür, az sonra geri alacağım, râzı mısın? dedi ve demesiyle de ufukta, bir tâvus kuşuymuş gibi, elvan elvan yelpâzelenen kuyruğunu bırakıp kayıplara karıştı. (H, s. 50)

İçeri: Kim o, demeye kalmadan itip içeri girdi. (H, s. 111)

3.4.2. “Ateş Ağacı” Romanında Yer-Yön Zarfları

Geri: Evet, her şeyde her yerde, çokluk birliğe geri dönmekte. (AA, s. 18)

İşte bu yüzdendir ki bir müddetten beri mürekkepten basite geri dönmek isteyen iç kuvvetlerim şahlanıyor ve amcamın etrâfımı muhâsara ettirdiği kadınlara şiddetle karşı koyuyordum. (AA, s. 32)

Sesimin kısık ve heyecanlı tonunu değiştirmek için bir adım geri çekildim ve: Şermin Hanım, dostluğunuza ve samîmiyetinize teşekkür ederim. (AA, s. 79)

Elinde bir kağıt vardı; vermek istiyor, uzatıyor, gene geri çekiyor, mütemâdiyen:

-Beyefendi, şey beyefendi... diyordu. (AA, s. 81)

Bunun iç yüzünü bilmek için adım adım geri gitmek lâzım: Kereste, ağaç, anâsır ve anâsırın da iç yüzü henüz bilinmemiş ve bilinmeyecek olan bir madde. (AA, s. 104)

Yola çıktığımızdan beri söylediğim sözleri, duymayan bu baş, şimdi, aldanan bir lâdesli hırçınlığı ile geri döndü:

-Ne kadar gelişigüzel bir sual? Yakınımızda iken bile günlerce mevcudiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Fakat biraz sonra konuşamayacak hale geldiğini ve hiçbir şeyin farkında olmadığını hissederek geri döndüm. (AA, s. 148)

Hem bu sabah erken olmayacak; yağmurdan sonra başlayan sis, sabahı bir müddet geri itebilir. (AA, s. 151)

Bu seslerden, bu uyanıştan inciyorum, bu ağaran günü itip gene geceyi geri getirmek istiyorum. (AA, s. 155)

İçeri: O, bir kadın gibi titiz ve temiz olduğu için her sabah havalandırmak kasdiyle çalılara serdiği yorganını bahçede unutmuş olduğundan, akşamüstü kullanılmayacak kadar ıslak olarak içeri aldı. (AA, s. 26)

Sâlih sobaya odun koymak için tekrar içeri girdi. (AA, s. 56)

Adam, jandarmalarla kapıdan çekilince ben içeri girdim. (AA, s. 77)

O, misâfirlerinin yanına gitti, ben de küçük salonun tenhâliğinden istifâde ederek yavaşça içeri girdim. (AA, s. 78)

İçeri gidelim Şermin Hanım... dedim, yürüdüm ve o gece Ferhat Bey'in güzel baldızı ile bir hayli konuşmama rağmen, bu çok gezmiş, okumuş fakat hazmetmemiş mahlûktan, bende kalan en keskin intibâ, elinden avucuma bulaşan kuvvetli bir esans oldu. Fikirleri, sözleri, gülüşleri ve jestleri ise, bu şehvî kokudan daha evvel uçup gitmişti. (AA, s. 80)

Benim içeri girmem, vaziyette değişiklik yapmadı. (AA, s. 92)

Geldiğimi görünce içeri haber verdi. (AA, s. 95)

Ben daha ikinci buyursun bitmeden içeri girdim; oda kalabalıktı. (AA, s. 95)

İçeri girdiğimi bildiği halde müzâkere ettiği meseleye o kadar dalmıştı ki, beni unuttuğunu anladım ve beklemeye vaktim olmadığı için kalabalığı yarıp bir an kendimi gösterdim. (AA, s. 96)

Galiba Maurain, evet Maurain, Maurain! diye bağırarak içeri girdi ve kapıyı örttü. (AA, s. 97)

Vapur gelip yanaşınca kadar sâhilde dolaştım ve herkes yolcusunu almaya girdiği zaman ben de içeri girdim. (AA, s. 98)

İsterseniz içeri girelim. (AA, s. 125)

Fakat sabahleyin sekizde Sâlih bir teskire ile içeri girdi. (AA, s. 138)

İleri: Bu işler bittikten sonra da mânâlı mânâlı gülümseyerek elini ileri doğru uzatıp:

-Beyim, büyük beyfendiye haber verecek misin? diye sormaz mı?(AA, s. 83)

Onun için aktüalitenin dar ve mahdut çemberini yararak ileri atılıyor. (AA, s. 111)

İleri geri: Bunu, ileri geri çekmeye, niçin, demeye sebep yok ki... (AA, s. 101)

Dışarı: Hâlinde, muhâsara edilmiş bir şehirden dışarı çıkmaya karar veren bir adam ısrarı var. (AA, s. 111)

Evet bir güneş vardır, ben onu gördüm, diyebilmek hiç için hiç olmazsa zindandan bir lahzacık olsun başını dışarı çıkarmak lâzımdır. (AA, s. 115)

Geceyi tekrar görmek ister gibi dışarı bakıyorum; gerçi şu doğmak üzere olan gününde bir gecesi olacak; fakat bu gecedен ve onu tâkip edecek sonsuz gecelerden bana ne? (AA, s. 157)

Yukarı: Vakitsiz gelişim, Sâlih'i meraka düşürmüş olacak ki, arkamdan yukarı çıktı. (AA, s. 102)

Unutmak istediğim şeyi unutturmamaya karar vermiş görünüyor ve telgrafı tekrar yukarı kaldırıyor. (AA, s. 152)

3.4.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Yer-Yön Zarfları

Aşağı: Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: “İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar.” dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Granada ise daha uzaktı; gidip gelmenin 1000 kilometre olduğunu zannederek kâfileye iştirak etmekten vazgeçmek, Emin Bey'lerle Sinan'ı geçirmek üzere aşağı inmiştim. (YBA, s. 270)

Geri: Âgâh çiçek buketini vererek geri döndü. (YBA, s. 34)

Neden onları görüp maksatlarını teşhis etmeden, geri dönülemeyecek bir yola atılmıştık? (YBA, s. 43)

Bir zaman Osmanlı sadrâzamlarının Avrupa krallarına “Birâderim” diye hitap ettiği devirler geri gelebilse, kendini madde çarkına kaptıran dünya, beşerî olduğu kadar ilahî de olan bir dünya görüşü, bir hayat felsefesi ile geniş bir nefes almış olurdu. (YBA, s. 76)

Sabahleyin yola çıktık, fakat otuz kilometre gittikten sonra pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu fark ederek geri döndük. (YBA, s. 102)

Sonra da Cedlerimin îlâ’yı kelimetullah adına kılıç şakırdatıp bağışladığı topraklarda birkaç dâkika kalarak yolumuza devam etmek üzere uçağa geri dönmüştüm. (YBA, s. 103)

Sonra araba ile şehri gezdik ve Tuna üstündeki köprüye kadar gidip geri döndük. (YBA, s. 104)

Şehirden ayrıldıktan birkaç kilometre sonra, gene pasaportlarımızı otelde unuttuğumuzu hatırlayarak geri döndük ve Dover’e geçecek vapura girmek üzere, Ostende’e geldik. (YBA, s. 119)

Nihâyet, şehre dönülecek kavşağı yetmiş kilometre geçmiş olduğumuzu, otobandan ayrılıp bir kasaba yoluna girdiğimiz zaman iyice anladık ve geri döndük. (YBA, s. 121)

Tülin’le ben, yedinci kattaki dâireyi aramaya giden gençleri beklerken, onlar telâşlı, fakat mütebessim geri geldiler. (YBA, s. 132)

Belki de geri gelecekler. (YBA, s. 144)

Ailenin oturduğu odanın ve mutfakın pisliğini görünce, su alamadan boş maşrapa ile geri dönmeye mecbur olduğunu söyledi. (YBA, s. 147)

Kavala bana bir çocukluk hâtıramı âdetâ geri getirmişti: Senenin muayyen bir gününde, Çırpıcı Çayırı’nda Ot Toplama merâsimleri olur, acâyip sesler çıkararak, raksa benzer hareketlerle çırpınırlar ve yanlarına sokulmak isteyenleri sopalarla kovalarlar ve tehdit ederlerdi. (YBA, s. 158)

Yerleşmiş, müesseseleşmiş bütün kültür ve çevre coğrafyasının, işgalcileri bünyesinde eriteceği gerçeği, Mao’nun tahrip ettirdiği sanat şâheseri ve dağlar gibi meydanlara yığıp yaktırdığı kitaplara rağmen, geri tepen mermi gibi, o ihtilâlcî anlayışı devirdiği bir kere daha ışıklanmıştır. (YBA, s. 186)

Belki, yiyip içen, uyuyup uyanan bir makine temposu ortasında hayâta gözünü açmış olan orta sınıf, bu ıztırâbın şuûrunda değil. “Doğdum, büyüdüm, çalıştım, hayatımın geri kalan kısmını bir hoşça geçireyim...” mantığının dışına çıkmak dâvâsını gütmüyor. (YBA, s. 215)

Garson kızlar uzattıkları tabak ve tepsilerden bir şeyler almaları için âdetâ misâfirleri zorluyor ve ikramların geri çevrildiğini görmek istemiyorlardı. (YBA, s. 274)

İçeri: Arkadan da sefir ve yanında Güzel Sanatlar Umum Müdürü Mükerrer Keymen ile Mithat Fenmen İçeri girdiler. (YBA, s. 34)

Kapitalist Avrupa, Türk ticâret ve sanâyii ayakta kaldıkça, kendi mâmullerini oluk oluk, hudutlarımızdan İçeri nasıl sokabilirdi? (YBA, s. 39)

Öğleden evvel, Vatikan'ı gezmek üzere otelden çıkar çıkmaz, açık bir bahçe kapısından, Türk plakalı bir araba gördük ve heyecanla İçeri girdik. (YBA, s. 65)

Bizi ısrarla İçeri dâvet etti. (YBA, s. 66)

Viyana surları önünde, o kadar oyalanıp İçeri yürümeyecek ne vardı? (YBA, s. 103)

Nöbet değiştirirken yapılmakta olan bu mûtat seremoni ve nöbeti biten alayın saray bahçesinden çıkışı, vâzifeyi devralan alayın ise, gayda çalarak İçeri girişleri, cidden saygı duyulacak bir târih şuûrunun zaferi idi. (YBA, s. 120)

Fakat İnci, buraya kendi havasını öyle bir sindirmiş ki, İçeri girer girmez, bunu hissetmemek mümkün değil. (YBA, s. 121)

Nemîde Hanım, aklı başında bir kimse olduğundan, işin içinde bir iş olmalı, dedik ve anahtarı çevirerek İçeri girdik. (YBA, s. 132)

Bu yüzden de, tekrar birinin İçeri girip, bu sefer arabayı çalmasından korkularak, garaja koymak zarûreti hâsıl oldu. (YBA, s. 133)

Sıra, İçeri girip Berrin Hanım ve oğlu ile selâmlaşmaya gelince, sanki biz gökten inmiş bir mâide, bir Allah'ın lufu imişizcesine, bütün âile o derece tezâhürde bulundular ki, bize de ancak, utanmak ve teşekkürle, estağfirullah demekten başka yapacak iş kalmadı. (YBA, s. 141)

İçeri haber yolladıktan sonra, bahçe kapısında birkaç dakîka bekledik. (YBA, s. 152)

Yardım edebilmek için çırpınıyorsa da, İçeri bırakmadıklarından salona giremiyordu.

Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan İçeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

Nâdide'nin temposu ile hareket ettiğimiz için alelusûl, ancak dörde doğru evi bulup, bizi pencerede bekleyen bu sevimli insanlara özür dileyerek içeri girdik. (YBA, s. 238)

Giriş muâmelelerimiz tamamlandıktan sonra, kalabalıkla berâber tayyâreye doğru yol alırken, bu defa da önünden geçtiğimiz bir başka kilisenin kapısından içeri bakmak fırsatını bulduk. (YBA, s. 250)

Kadir kıymet bilmez mutaassıp İspanya ise, ilme ve irfâna su katan siyâsî çekişmelerin açtığı gedikten içeri sıza sıza, âkıbet dünyâya parmak ısırtan bir medeniyeti, haçı kamalaştırarak kalbinden vurmuştur. (YBA, s. 255)

İleri: Ne çâre ki gözlerini ovuşturarak uyanmaya çalışan komşu devletleri küçümseme alışkanlığı, ilerlemekte olan maddeci dünya karşısında silkinmesi beklenen devleti, gereken elastikiyete îtibar ettirmedüğinden, üç asır ok gibi ileri atılmış adımlar, artık birbirini kovalayan geri adımlar olmuştur. (YBA, s. 37)

Sözün bu mecrâyâ dökülmesi ile dertlerini deşmek ihtiyâcını duyan Fransız Hanım birçok kilisenin ve kilise mensuplarının gayriahlâkî ve çirkin tutumlarını anlatmaya başlamış ve çok iyi tanıdığı bu cemaâtin iç yüzü portrelerini çizmekte de, bir hayli ileri gitmiş. (YBA, s. 234)

Böylece de, din adamı olmaya namzet bulunan kütlenin ilmî, insânî, mânevî ve millî bir gâyeden mahrûmiyetleri, onları, nefislerinin boyunduruğu altından çıkararak bir muhâsebeli ve ciddî eğitim görmemiş olmalarından ileri gelmekte değil midir? (YBA, s. 251)

Dışarı: Ağabeyimin ifâdesine göre kubbesi Ayasofya ve Sülaymânîye'den büyük olan, fakat, bir câmi ferahlığından mahrum bulunan bu XV. Asrın yarı gotik, yarı Rönesans âbidesi içinde bir hayli dönüp dolaştıktan sonra dışarı çıkıp, vaftizhâneye girdik. (YBA, s. 67)

Dışarı çıkıp, meydana bakan bir başka kahvehâneye gidip oturduk. (YBA, s. 117)

Evet, canlarını dışarı atmış vatandaşlar, kol kol memleketi kül eden yangına bir kova su olsun getirip ateşi söndürmeyi düşünmüyor. (YBA, s. 280)

Yukarı: Bavullarımızı arabada bırakmak istemiş olmamıza rağmen, otel personeli, şehirde hırsızlık vak'alarının çoğalmış olduğunu söyleyerek yukarı taşıdılar. (YBA, s. 70)

Hep berâber yukarı çıktık. (YBA, s. 132)

Az sonra dehşet içinde yukarı fırladı. (YBA, s. 147)

Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Sinan, yukarı fırlayarak mantomu getirdi ve hep berâber yola çıktık. (YBA, s. 270)

İleri geri: Kim bilir, dünya dünya olalı, insan eli bu sınırları kaç kere ileri geri çekmiş, kaç kere, bir karış toprak için kaç insanın başı omuzları arasından uçup gitmiştir? (YBA, s. 216)

Öte: İlk günün konuşmaları arasında İslâm medeniyetinin ana hatlarını çizen faydalı tebliğler olduğu gibi, dostlar alış verişte görsün, kabilinden ansiklopedik mâlûmattan öte geçmeyen hitâbeler de eksik değildi. (YBA, s. 254)

Sebeb, hazin olmaktan öte, İslâm'ın rûhu ile asla bağdaşmayan bir politika çamuru ile kirlenmiş olmak. (YBA, s. 260)

Bir aşağı bir yukarı: Ancak, otobüslerden iner inmez câmiinin bahçesine gruplar hâlinde giren ve ev sâhibi mevkiinde bulunan Libyalı gençlerin kahkahalar atarak şakalaşmaları güle konuşa bir aşağı bir yukarı dolaşmaları, öyle yadırganacak öyle iç buracak bir manzara idi ki, Ekmeleddin Bey'e: "Söyleyin şu yaşlı Müftü Efendi'ye, buraya gülerken değil ağlayarak girilir. Tevhîdin teslîse terk ettiği bir mâbette bize ancak hüznün yakışır," dedim. (YBA, s. 257)

3.5. Soru Zarfları

Aşağıda üç eserde yer alan soru zarfları verilmiştir. Metinlerde işlevine göre en az kullanılan zarflardandır.

3.5.1. "Hancı" Mensur Şiirinde Soru Zarfları

Neden: Öyle de neden sefere çıkmazsın? dediler. (H, s. 9)

Kâh yanan, kâh yakılan; kâh asılan, kâh kesilen; kâh sevilip, kâh tekmelenen neden ben olmayayım? (H, s. 20)

Ama, geceleri sur kapısından çıkıp dilenen neden ben olmayayım? (H, s. 20)

Kâh dopdolu bir kadeh, kâh kadehleriyle sabahlayan bir sarhoş, kâh ümmî, kâh âlim, kâh kuzgun, kâh şâhin...Hem kılıç hem kalkan, hem Dârâ hem İskender, hem zillet hem saltanat, hem şâhiha hem uçurum, neden ben olmayayım? (H, s. 20)

Halbuki senin olduğun yerin cennet, seni tanımayan, senden koku almamış her yerin cehennem olduğunu bilmem neden bilemeyiz!.. (H, s. 36)

Ağaçlar uyuyor, dağlar uyuyor, çimen çayır uyuyup kalıyor da, neden ben uyanığım? (H, s. 45)

Güneş uyuyor, ay yıldız uyuyor, yer gök uyuyor da neden benim gözlerim açık? (H, s. 45)

Hicran uyuyor, hüznün uyuyor, acı, keder, yatışıp uyuyor da gamlı gönlüm neden bîdar? (H, s. 45)

Kelâm uyuyor, merâm uyuyor, ses soluk âhenk uyuşup kalıyor da, neden yüreğimde bu derin ezgi, bu bitmez heyecan, ey hicrânına pâyân olmayan Devletli? (H, s. 45)

Bizim dünyamızın balçığından yoğrularak şekillenip, adına da Âdem dediğimiz insana neden yüzümüzü gözümüzü sürmekten çekiniyoruz? (H, s. 54)

Acabâ mihmânım, bunun, tekrar güneşten müjdeler getiren rüzgârın sesi olduğunu neden bilmek istemiyor? (H, s. 59)

Kurdu kuşu sindirip yola getiren insan oğlu, neden seni ehliştirememiş ey gönüller aslanı! (H, s. 90)

Havada uçan, denizde yüzen, dağları aşan âdem oğlu her tuttuğunu koparmış da, neden sana diş geçirememiş ey gönlümün tek sultânı. (H, s. 90)

Ama zaman zaman dayanamaz olur da, hırçınlık edersem darılmak neden? (H, s. 104)

Neden izin vermiyorsun? (H, s. 112)

Neden geceleri gelirsin? dediler. (H, s. 115)

Neden bir haldaşın yok; neden kimseleri istemezsin? dediler. (H, s. 115)

Neden hikâyeni parmağına dolayan dünyâya kızıp küsmezsin? dediler. (H, s. 115)

Neden, küheylân çatlatan sipâhîler gibi koşar durursun? dediler. (H, s. 115)

Nasıl: Nasıl çıkmam? (H, s. 10)

Onlara nasıl söyleyebilirim ki, seni ilk gördüğüm gün benim için Kadir Gecesi olduğunu... (H, s. 12)

Yüzünü gözünü yerlere süren sular gibi yeksân olsam da, gökleri el ele dolaşan bulutlar gibi kat kat, boy boy yükselsem de, her zaman vurgun, her zaman başı dumanlı olduğumu nasıl inkâr edeyim? (H, s. 19)

Evvelce nasıl, ne diye geldin? (H, s. 23)

Nasıl edip de tekrar bulup sormalı? (H, s. 58)

Bahçede, sabaha kadar tembel tembel uyuyan gül fidanı, görünmez bir hayat hamlesiyle nasıl goncasını açarsa, ben de bu cihan ortasında, gelecek zamanlara armağan hazırlamak istiyorum. (H, s. 61)

Ama çeşmenin suyunu elinin ayası ile tıkamak gafletinde bulunan çocuk, bu karşı koyuşa isyan eden sularla nasıl tepeden tırnağa ıslanırsa ben de ne zaman kendi kendimi susturmak istediysem o söz geçmez coşkunluğun sitemi tûfânına uğradım. (H, s. 64)

Senin kulağınla işittik de, kendi dilimle nasıl söyleyebilirim? (H, s. 74)

Allah'ım... Sen müşkülden müşkülsün... gönlünde, şevk ve muhabbetten bir anahtarı olmayan, o derûn râzını nasıl açıp çözebilir? (H, s. 86)

Ne zaman: Onu ne zaman tanıdın? dediler. (H, s. 12)

Ama çeşmenin suyunu elinin ayası ile tıkamak gafletinde bulunan çocuk, bu karşı koyuşa isyan eden sularla nasıl tepeden tırnağa ıslanırsa ben de ne zaman kendi kendimi susturmak istediysem o söz geçmez coşkunluğun sitemi tûfânına uğradım. (H, s. 64)

Ne zaman doğdum, ne zaman büyüdüm? (H, s. 79)

Ne diye: Evvelce nasıl, ne diye geldin?(H, s. 23)

Ne diye şu garip dünyâya gelip sükûnumu bozdun? (H, s. 103)

Ne: Sırtımda ne de çok ağırlığım varmış. (H, s. 62)

Şaşarım hâlâ, ne seçtin beni?

Ne seçtin beni bu âlem içinden. (H, s. 92)

Şaşarım, şaşarım ne seçtin beni?

Ne seçtin, nice seçtin bu garîbi cihan içinden? (H, s. 92)

Yapraklarda yumak yumak yuvarlanan güneşin kulağına eğildim: Ne bu telâş, bu saklanış? Bir özge tasan mı var? dedim. (H, s. 126)

Nice: Şaşarım, şaşarım ne seçtin beni?

Ne seçtin, nice seçtin bu garîbi cihan içinden? (H, s. 92)

Ne kadar: Şu sensiz günlerin ne kadar, âh, ne kadar uzadığını biliyorsun değil mi? (H, s. 102)

Niçin: Niçin gelir bu tasasız? (H, s. 119)

3.5.2. “Ateş Ağacı” Romanında Soru Zarfları

Neden: Yalnız bel kemiğime değil, bütün varlığıma yaptığı bu tazyik, bilmem neden, bende inatçı bir mukâvemet ve baş çekiş sûretinde semere veriyordu. (AA, s. 21)

Neden o, altmış para için gırtlığını parçalarcasına bağırıp çağırıyor da, benimle aynı görgü ve yetişme şartlarını taşıyan bir başkası, hukûkuma tecâvüz etmek için en sefil vâsıtalara baş vurabiliyor?(AA, s. 29)

Neden mi dedim?(AA, s. 29)

Biz ise, zehir mâhiyetinde olan hâdiseleri iyi kullanmayı bilmediğimiz için “neden” diyor ve faydalanacağımız yerde zehirleniyoruz. (AA, s. 29)

Sonra düşünüyorum: Sâlih’e, bana bu derece sevgi ile bağlanması için ne yaptım? Aynı şey bir tarafı minnettar ediyor da, neden öteki tarafı gazaba getiriyor?(AA, s. 40)

Bir beygir, bir kuş, hayvanken, olacak zelzeleyi evvelinden hiss ediyor da, bir insanın henüz açığa çıkmamış kararları vukûundan evvel sezmesi neden yadırganıyor. (AA, s. 57)

Beklediğim bu haber, neden beni bu kadar şaşırtmış ve sevindirmişti. (AA, s. 82)

Vücuttaki mikropları tabîi gören İzzet Efendiler, ferdî, içtimâî tezat ve ayrılıkların da aynı kânûnun îcâbı olduğunu neden bilmiyor da şaşıyor ve yadırgıyorlar? (AA, s. 90)

Fakat şurası tuhaf ki, bütün bu kuvvetlerini gâyet iyi kullanmayı bilmesine rağmen neden şimdiye kadar bir köşede kalmış? (AA, s. 91)

Siz ki bir jeologsunuz, zelzelenin, heyelanların, hâsılı arzî hadiselerin neden ileri geldiğini ilmî esaslara dayanarak herkesten iyi bilirsiniz ve gene geçmiş devirlerin jeolojik değişikliklerden de herkesten daha salâhiyetle konuşursunuz; fakar bütün bunlara rağmen, onların oluşuna mâni olamazsınız. (AA, s. 114)

Marcus Aurelius der ki: “Salatalık acı ise at, yolda zararlı şeyler varsa, sakın, kâfi. Fakat, bunlar kozmosun içinde neden bulunuyor, deme.Marangoza atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit onu nasıl güldürecekse, tabiatı tanıyan bir adamı da böylece güldürmüş olacaksın.” (AA, s. 125)

Yaralı mı, niçin konuşmuyor, neden rengi bu kadar sarardı? (AA, s. 142)

Fakat nedense bu beklediği vakit gelip çatdığı zamanda da, o gene aldırış etmedi, aynı terâneyi bir papağan gibi, gittikçe sıklaşan suallere karşı tekrarlardı durdu. (AA, s. 166)

Bilmem, bütün bunları neden sana anlatıyorum? (AA, s. 172)

Ne kadar: Maamâfih baktığımız bu kitabın, gün olup biteceği ve her tekrarlayışımızda, tesirinden, uyandırmış olduğu ilk alâka ve heyecandan kaybedeceği gibi, insan da ne kadar gezse, dolaşsa, bu devamlı seyâhat, gün olup bir bıkkınlığa gelip dayanabiliyor. (AA, s. 17)

Biri ne kadar derin, baş döndürücü bir sonsuzluk ise, öteki o kadar mahdut, silik, dümdüzdür. (AA, s. 33)

Bir avcının Zümrüdüankâ kuşunu yakalamak için dağ, tepe gezmesi ne kadar dimağ selâmetinden şüphe ettirecek bir hâdisе ise, eniştem Şevket Bey de benim hakkımda aynı şüphe altında kalmıştı. (AA, s. 33)

Fakat kızı Kadriye, her ne kadar babasının bu yoldaki hislerine sâhipse de, onun için ben, elde edemeyeceğimizi bildiğimiz halde mâlik olmak istediğimiz kıymetlerdendim. (AA, s. 33)

Uyku taklîdi yapanla uyuyanı ayırmak ne kadar müşkülse, onunda safdillik maskesi altında ıslıl ıslıl yanan zekâsını anlayabilmek o kadar müşküldür. (AA, s. 47)

Yuvasının etrâfında dolaşan insan ayağına, karınca saflarının hücumu ne kadar zavallı bir hareketse, benim kaybettiğim şeyi elde etmem için de cihânın bütün varlıklarının bende toplanması ve benimle birlikte seferber olması aynı değersizliktedir. (AA, s. 49)

Karanlıkta ne kadar kaldığımı bilmiyorum Şermin yanımdan çekilip gitmişti ve ben, uşağın getirdiği şamdanın ışığında yürüyüp salona girdiğim zaman, burasını da bir tek mum aydınlatıyordu. (AA, s. 52)

Halbuki kendisi ne kadar azla tatmin olan bir kadın...(AA, s. 64)

Halbuki ben onda dört mevsimin birbirine zıt, birbirinin hassalarını nakzeden çeşitliliğinden bulmayı ne kadar, ne kadar isterdim. (AA, s. 66)

İki ayrı terkipten olan kimsenin de aralarında öyle aşılmaz bir berzah vardır ki ne kadar yaklaşılsalar birleşemez, ne kadar söyleşseler anlaşamazlar. (AA, s. 67)

Kim bilir genç yaşında ana olmak seni ne kadar güzelleştirecektir. (AA, s. 68)

Düşün ki İzzet Efendi, insanlar kendi aralarında kurdukları mahkemelerde bile, bir dâvâyı karâra bağlamak için ne kadar ince eleyip sık dokuyorlar; istînaf ediyor temyiz ediyorlar. (AA, s. 76)

Fakat zavallı kıza: Ne olsun, ne kadar büyük bir istihâle de geçersen, seninle anlaşılamam diye nasıl söyleyebilirim?(AA, s. 81)

Bir şeftâli fidanına ne kadar ihtimam etsek, bize meyvesini irileştirmek, ıslâh etmek sûretiyle cevap verir; hiçbir zaman elma olamaz. (AA, s. 81)

Binâenaleyh Şermin de ne kadar değişse, hoşluk ve sevimlilik kazanmış olsa, hep o Şermin, hep o tek su damlasıdır. (AA, s. 81)

O Şermin ki bir müddet evvel ne kadar başka Şermin'di. (AA, s. 91)

Râsim Bey, husûsî hayatında beni ne kadar arar ve isterse, resmî işlerinde çok saygılıdır, herhangi bir mükellefiyete sokmayı hiç düşünmez. (AA, s. 95)

Dalgınlığımı ve kim bilir ne kadar sürmüş olan sükûtumu tevil edecek söz bulamadığım için Madame Maurain'ın yüzüne bakamıyorum. (AA, s. 121)

Fakat sen, toprağın içindeki hakîkî ateşi hârice püskürten sırlı kuvvete ne kadar benziyorsun; yâhut da osun. (AA, s. 123)

Bir buz parçasını suya atmakla hemen erimez; ne kadar erirse suya o kadar karışmış olur. (AA, s. 127)

İnsanlar en küçük yaşlarında bile menfaat bahçesinde ne kadar usta mahlûklar. (AA, s. 133)

Ne kadar gelişigüzel bir sual? (AA, s. 141)

Onu göğsümde ne kadar tutuyorum, bilmem. (AA, s. 144)

Sustuğu zaman uyumuş olduğunu zannediyorum, fakat bu sessizlik uykuya değil, bir fırtınaya başlangıç olan sükûnete ne kadar benziyor, ki hemen arkasından daha heyecanla, daha şiddetle söylemeye başlıyor. (AA, s. 151)

Herkesin onu gördüğü gözden bende de olmasını ne kadar isterdim; yazık ki benim için Kadriye, hep o Kadriye...(AA, s. 160)

O bana gülmek isteyenlere sende bulduğum hudutsuz zevki anlatmak için, bir dakîka Juliette olmalarını ne kadar isterdim. (AA, s. 164)

Niçin: Fakat ona bütün bu vasıfları kim aşlamış, bu câhil kafa bunca meziyeti nereden bulmuş ve niçin onda olan bu tok gözlülük, bu civanmertlik, bu saygı, içtimâî ve fikrî seviyesi daha ileri birçok kimselerde yok?(AA, s. 29)

Birkaç defa, karımı niçin anasının babasının yanında bıraktığımı, buraya niçin getirmediğimi sordu. (AA, s. 38)

Gece niçin uyuyor, tıpkı bir ölü gibi bütün zihnî faâliyetimizi tâtil ediyoruz?(AA, s. 41)

Evvelce o kürkün ucunu öpen sen, şimdi câzibesinden, ziynetinden soyunmuş olan eski sevgilinden niçin baş döndürüyorsun?(AA, s. 45)

Niçin onları görüyor da, hareket ettiren ve tasarruf eyleyen mânâyı görmüyoruz?A.A, s. 57)

Niçin onun fazîlet ve meziyet cephesi bana yetmiyor?(AA, s. 64)

Şimdi ve şimdiden sonra da niçin senin dümdüz, ârızasız, tezatsız hüviyetinde avunmayayım?(AA, s. 66)

Niçin seni bâzı bâzı, hırçın, âsî, şuh, derin, bilhassa baş döndürecek, şaşkınlık ve sarhoşluk verecek kadar derin görmek istediğim anlar oluyor?(AA, s. 67)

Benim dört satırlık mektubuma niçin dört sahife ile cevap veriyorsun?(AA, s. 67)

Zavallı adam ne için geldiğini îzâha lüzum bile görmeden bir korkuluk kadar hareketsiz ve sessiz duruyor ve benden mûtat suâli bekliyordu. (AA, s. 68)

Şimdiye kadar binlerce kitap okudum, fakat hemen hepsi de insanların ruhları gibi hasta ve sakat.. Bütün tesellîyi, bütün şifâyı, niçin onlarda arıyoruz? (AA, s. 70)

Niçin değişiyorum? (AA, s. 85)

Niçin iki kere iki dört, dediğim gibi sâbit bir hayat felsefem yok?(AA, s. 85)

Niçin ona bu kadar dikkatle bakıyorum? (AA, s. 101)

Bunu, ileri geri çekmeye, niçin, demeye sebep yok ki... (AA, s. 101)

Niçin ben seni bir Cemil yapmaya uğraşmıyorum da sen beni Sâlih yapmak istiyorsun? (AA, s. 104)

Niçin bir jeolog oldunuz?(AA, s. 107)

Bilmem ki bu mânevî heyecânı yeniden uyandıracak el niçin, niçin çıkmıyor? (AA, s. 113)

Ona niçin: Benim de öyle! demedim?(AA, s. 118)

Niçin geldin de yoluma düştün? (AA, s. 123)

Genç kadının silueti hafifçe kımıldıyor, ne düşünüyor, niçin cevap vermiyor? (AA, s. 125)

Daha doğrusu niçin beni söyletti de kendi susuyor, hani ben buradan kaçmak istiyordun? (AA, s. 125)

Bu kadın niçin beni anlıyor? (AA, s. 133)

Niçin karşıma çıktı sanki? (AA, s. 133)

Bu ayrılığa niçin şimdiden kendimi mahkûm etmiş bulunuyorum. (AA, s. 134)

Yaralı mı, niçin konuşmuyor, neden rengi bu kadar sarardı? (AA, s. 142)

Niçin mi? (AA, s. 143)

Niçin kollarım boş? (AA, s. 147)

Niçin ona dudaklarını öptüğümü, kalbinin seslerini kalbimle duyduğumu söylemedim? (AA, s. 147)

Birbirimizden kaçtığımız, hudutsuz bir ıztırâba rağmen bütün gayretlerimizle kaçtığımız halde niçin kaçamamıştık? (AA, s. 149)

Niçin sarardınız Cemil Bey, telgraf kimden?(AA, s. 152)

Niçin cevap vermiyorsunuz, fenâ bir haber mi var? (AA, s. 152)

Ne içinyandığımı, bizim gibi o da bilmiyor. (AA, s. 157)

Niçin mi? Bilmiyorum. (AA, s. 162)

Senin niçin seviyorum? (AA, s. 164)

Vâdî-i Mukaddes'te Mûsâ'ya, Allah'ın niçin ateş sûretinde görüldüğünü şimdi anlıyorum. (AA, s. 172)

Niçin o dağ başındaki rüyâyı gördüm? (AA, s. 173)

Mâdemki gördüm, o halde niçin ölmedim? (AA, s. 173)

Niçin ve neden: Niçin ve neden dinleneceğim, kaybım nedir? (AA, s. 20)

Nasıl: Şu halde bunları nasıl beğenmiyoruz da, fenâdır diyebiliyoruz? (AA, s. 30)

Ona: iki aya kadar doğuracak, lohusaya da, çocuğa da, bana baktığın gibi nasıl bakarsın? diyemeyeceğim için her soruşunda, vakit var Sâlih, vakit var, diyerek geçiştiriyorum. (AA, s. 38)

Ama bu alâka da, bir bakıma, benim için bağ oluyor, fakat nasıl ki cisim, rûhun başı boş, hür ve müstâkil seyrine bir hat çekiyor, düzen ve muvâzene aleti oluyorsa, hayattaki kayıtlar ve bağlar da, cismi, yırtıp kaçmak isteyen rûha, şahlanan bağlarını koparmak isteyen bu kayda gelmez kuvvete bir ikinci nizam verici vazîfesini görüyor. (AA, s. 39)

Hemen iki sene berâber çalıştığı bir kimseyi, altı ayda nasıl unutabilirdi?(AA, s. 45)

Bu nasıl mı olur?(AA, s. 57)

Bâzen niyetimi kârar haline sokayım diyorum, fakat mektebe gidip de, onu, korkulu rüya görerek başını anasının göğsüne saklayan bir çocuk gibi, mahzun mahzun beni bekler bulunca, bu adamı nasıl bırakacağım, diyorum. (AA, s. 63)

Bakın, Âdem cennette nasıl geziyor... (AA, s. 74)

Bir çift dudak yüzümün yarısına rutûbetli ve ılık nefesini vererek çok alçak sesle konuşuyordu ve o konuştuğu kadar nasıl oldu da az evvel avucumun içinde kalan o küçük eli tekrar arayıp bulmadım?(AA, s. 78)

Fakat zavallı kıza: Ne olsan, ne kadar büyük bir istihâle de geçirsen, seninle anlaşılamam diye nasıl söyleyebilirim?(AA, s. 81)

Ben her gün bu vak'aların çeşidine rastgeldiğim halde alışamıyorum da siz nasıl başınızı yumruklamıyorsunuz?(AA, s. 87)

Ne yaprak bir başka yaprağın aynı, ne yıldız yıldızın, ne damla damlanın eşi.. şu halde sen şeklen bile birbirinin aynı olmayan iki insanın hissen yekdiğerinin eşi olmasını nasıl istiyorsun?(AA, s. 89)

Biz nasıl ecdâdımızın tozlarından müteşekkil isek, bizden sonrakiler de bizim tozlarımızdan teşekkül edeceklerdir. (AA, s. 103)

Fakat ele gelmeyen cedlerimi nasıl tanırım? (AA, s. 107)

Marangoza atölyesinde talaş ve yonga gördüğün için îtiraz ettiğin vakit onu nasıl güldürecekse, tabiatı tanıyan bir adamı da böylece güldürmüş olacaksın. (AA, s. 125)

Aşk, tek ve ölümsüz aşk, akıl gözünün dürbünüdür; göz için görülmesi imkânsız olan uzaklıkları bir dürbün nasıl görülebilir hâle getiriyor ve aradaki mesâfeyi hiçe sayıyorsa, sonsuzu gören mercek de, aşktır. (AA, s. 127)

Yakınımızda iken bile günlerce mevcûdiyetini unuttuğumuz bir insan, sizi uzaktan nasıl alâkadar edebilir? (AA, s. 141)

Bu işin içinden şimdi nasıl çıkacağız? (AA, s. 141)

Ona nasıl da; suâlîm gelişigüzel değil, fakat muhâkememin bir anlık gafletinden istifâde ederek kaçırılmış bir söz... diyebilirim? (AA, s. 141)

Buna kim, nasıl mâni olabilir? (AA, s. 142)

Sonra bu güzel başı toprakların üstüne nasıl bırakıyorum? (AA, s. 144)

Onu bir ana intimâmıyla nasıl kaldırıyor, oturtuyor, yarasını sarıyorum? (AA, s. 144)

Bâhusus bir an evvel dudaklarının üstüne kilitlenmiş dudaklarım, şimdi onunla her zaman olduğu gibi nasıl konuşabiliyor? (AA, s. 144)

Kaplumbağa sırtındaki kabuğunu nasıl taşırsa, biz de mukadderâzımızın, varlığımızdan kopmayan yükünü aynı sûrette sürüklüyor, taşıyorduk. (AA, s. 149)

Juliette, aşk bir siklona benzer; sizi Gemlik dağlarından, nasıl da çekip getirdi? (AA, s. 150)

Saatlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum hep karanlıkta konuşuyoruz; yalnız derecesine bakarken ve pansumanını yaparken Sâlih'in şamdanını yakıyorum. (AA, s. 150)

Yâ Rabbî birkaç saat sonra bu eve Kadriye ile berâber nasıl gireceğim? (AA, s. 155)

Kendini bu kadar hasta hisseden yorgun, bîtap bir vücut nasıl yola çıkabilir? (AA, s. 156)

Fakat bütün bu aşırı ve sonsuz hasrete rağmen nasıl oluyor da cebimde gezdirdiğim esrâra iki gündür el uzatmıyorum?(AA, s. 163)

Âdeta kendi kendimi itham etmek üzereyim; ben ki onu her nefes biraz daha kökleşen, biraz daha istilâ eden şiddetli bir aşkla sevdim; bir defa, yalnız bir defa yazması için yalvardım ağladım; şimdi nasıl oluyor da onun hislerine, ızdırıp ve zevklerine sâhip olan şu tomarı günlerdir açmıyorum?(AA, s. 163)

Öyle olmamış olsa, bu yanıklığı, bu sonsuz şevk ve ateşi nasıl bulurdum?(AA, s. 164)

Beş yaşındaki bir generale, hakîkî bir general nasıl merhametle gülerse şöhretinin, yaldızlı kaftanı içinde salınıp gezen meşhurlara da hakîkî insanlar öylece gülümsemektedir. (AA, s. 170)

Ömründe aynaya bakmamış kimse, nasıl kendini tanımazsa, ben de ancak seni gördükten sonra kendimi en hurda çizgilerime kadar öğrendim. (AA, s. 170)

Ne yüzden: Aramızda hiçbir kötü sözün geçtiğini, hatta ne yüzden benimle arası açılmış olduğunu da bilmiyorum. (AA, s. 40)

Ne: Bana bu vilâyette iş verdikleri ne iyi oldu; târihî şehirlerle aramda bir akrabâlık hissederim ve tıpkı görmüş geçirmiş kimselere karşı beslenen saygıdan duyarım. (AA, s. 42)

Ben de ne tuhaf söylüyorum, tıpkı bir çocuk gibi. (AA, s. 82)

Sonbahara ne şekilde gireceğimizi düşünmeye daha vakit var. (AA, s. 94)

Ne güzel bir yer... Burası dünyânın en samîmî köşesi... diyor. (AA, s. 101)

Kışla yazı, gece ile gündüzü bu ne mahâretli birleştiriş, gülerken ve konuşurken, beyaz muntazam dişlerini şimşek süratiyle ortaya koyan dudakları, en şuh en hareketli bir kadına âit... (AA, s. 102)

Durmuş ne gelmiyorsun yanıma? Seni yiyecek değilim ya... (AA, s. 133)

İşte az evvel beni anlayan ve iki günlük yokluğumun ne müşkül bir ruh fırtınasının netîcesi olduğunu kabul eden bu gözler, şimdi, o bir köşede gizlenip kalmış hislerim mümessili: Âteşin, âsî, serkeş... (AA, s. 141)

Çok takdir ettiğim Platon'un şu sözünü dinle: “Sevmek demek, kendinin yarısını aramak demektir.” Sevmek ve tamamlanmak... Bu ne doğru söz. (AA, s. 164)

Ben de ne tuhaf konuşuyorum? (AA, s. 170)

Ne demeye: Râsim Bey bu sözleri, içinde yabancı da bulunan ve yüzlerini seçemediğim bir kalabalığa ne demeye söylüyor ve mevzûu, sıkılacağım bir şekilde uzattıkça uzatıyordu. (AA, s. 54)

Hem Şermin Hanım, ben tamah edilecek bir mevkiin sâhibi değilim ki... ne demeye, tâ İstanbul'dan buraya görücüye çıkarmaya kız getiriyorlar? dedim. (AA, s. 80)

Ne zaman: Halbuki seni ne zaman görsem dudaklarının arasında bir kuru emzik var. (AA, s. 74)

Beni ne zaman yatağımın üstüne uzanmış görse, ayaklarının ucuna basarak odaya girer; bilmez ki her darbesiyle damarlarımızın tâ nihâyetine kadar kan götüren kalbimiz ve dâaimî hareketleriyle bu kanı ihyâ eden ciğerlerimiz, hâsılı fizyolojimizin aralıksız faaliyetiyle, bize, uykuda dahi istirâhat yoktur. (AA, s. 103)

Seni bir kerecik olsun ne zaman görebileceğim? (AA, s. 173)

Niçin: İşte Madam, bilerek bilmeyerek her insanın da gâyesi aşktır; fakat bir damla suyun başından geçen mâcerâlar gibi, o da bu gâyeye çok defa o kadar dolaşık, çapraşık yollardan gider ki, nereye ve niçin gittiğini kendi de bilmez. (AA, s. 127)

Niye: Ne oldu, bu saatte niye geldin Fahri Efendi? diyorum. (AA, s. 148)

Ne: Hiç olmazsa, zevk alanların zevklerine hürmet etsek... “Hikmet, hâdiseleri severek olduğu gibi kabul etmektir” diyen hakîm ne güzel söylemiştir. (AA, s. 30)

Her bir yanımdan fışkıran bu kudretli varlık ne de çabuk gelişip büyüyor... onları yazmak, söylemek de istemiyorum; çünkü korkuyorum, beni önüne katıp götürmesinden korkuyorum. (AA, s. 31)

Yarış yapsanız ne iyi olur, diyordu. (AA, s. 129)

3.5.3. “Yeryüzünde Birkaç Adım” Gezi Yazısında Soru Zarfları

Nasıl: Hâlâ seyyah rehberlerinde ve seyyahların hâfızalarında, sual olup karşımıza dikilerek cevap bekleyen ve “yıktık!” diyemediğimiz için başımıza eğdiren bu kârarı, kim nasıl verebilmiştir? (YBA, s. 12)

Bu karârı veren nasıl kıymış, neden içi yanmamış, yüreği sızlamamıştır? (YBA. s. 13)

Bir yabancidan döller verecek böyle bir izdivacın, ana baba da dahil, bu vilâyet sosyetesini mes’ut etmiş bulunması, nasıl olur da yürek sızlatmazdı? (YBA, s. 14)

Bilmem ki asıl ilericiiliğin, memleketi yıkmaya mâtuf olmayan düşünce ve harekete bağlı bulunduğunu bu insanlara nasıl anlatmalı? Solun tesîri altına girmiş olanları ise, o kâbustan kurtulmak için nasıl bir tâze hava, nasıl aydınlık bir ufuk. (YBA, s. 15)

Başkaları için de biraz olsun yaşamasını öğrensek, insanlık nasıl rahat edecek, nasıl nefes alacak? (YBA, s. 18)

Nasıl ki, yüz deyince doksan dokuz da içinde ise, lâ ilâhe illallah deyince de, lâ fâile illallah, lâ mevcûde illallah da içindedir. (YBA, s. 25)

Ne ki, istiklâlinin tadını çıkaramadan bir başka ve daha zâlim bir efendiye esir düşmek, bu defâ da onun buyruğuna baş kesmek, nasıl revâ olurdu? (YBA, s. 27)

Zavallı Cezâyir, buzlu steplerden gelen bir sârî illetin pençesinden, bilinmez nasıl kurtulacak? (YBA, s. 27)

Nasıl heyecanlanıp haykırmayayım ki o an, gözümün önüne, ak sakallı, kırmızı fesi ve uzun setresi ile elleri kavuşmuş, başı önünde, dürüst, terbiyeli, iffetli, mahçup ve çâresiz kalmış son Osmanlı sadrâzamı Tevfik Paşa gelmişti. (YBA, s. 28)

Biz insanlar da, dalda yaprakta kaldıkça, o çekirdeğin sırlı zevkini nasıl yakalar, ona nasıl ulaşırız? (YBA, s. 35)

Kapitalist Avrupa, Türk ticâret ve sanâyii ayakta kaldıkça, kendi mâmullerini oluk oluk, hudutlarımızdan içeri nasıl sokabilirdi? (YBA, s. 39)

Burada Osman Nuri Ergin’in Mecelle-i Umûr-ı Belediye isimli kitabındaki bir kısmı hatırlamamak nasıl olur? (YBA, s. 40)

Bu nasıl bir dinlenme seyâhati? (YBA, s. 43)

Amma nasıl da hesaplı, zevkli ve en güzel olanı yapmış, akıl almaz. (YBA, s. 53)

Mustafanın bazı şüphe ve endişeleri üzerine, bu teşkîlât mensupları hangi memlekete göz dikmişlerse, orada çalıştıracakları kimseleri, çocuk yaşta bu ülkelerin terbiye, kültür ve lîsanı ile nasıl yetiştirdiklerini anlatmaya çalıştım. (YBA, s. 57)

“Mevlânâ’nın memleketinde ondan nasıl bahsedebilirim?” dedi. (YBA, s. 58)

Amma, zaman ile el ele veren saltanat şartları, gencecik sultanı uzun zaman nasıl ağılatırdı?(YBA, s. 87)

Türk târihinde Belgrat’ın yeri nasıl müstesnâ olmasın ki, hemen hepsi zaferle biten seferlerin başlangıç noktası hep bu şehir idi. (YBA, s. 87)

Ne ki, iş bu kadarla bırakılmayıp, kubbeye çizilmiş havariyun resimlerinin yanı sıra, şövalyelerinin ayakları altında ezilen Osmanlı paşalarının resmedilmiş olması, bir din çatısının altında nasıl hoş görülür?(YBA, s. 106)

Macar süvâriyelerinin ayakları altında çığnayan yeniçeriler, asırların zinciri içinde gelip geçen bazı insanların, daha çocuk yaşlarında Türk’e karşı nasıl bir peşin hükümle bileyip düşman etmez? (YBA, s. 107)

“Polonya’yı nasıl buldunuz?” dedi. (YBA, s. 109)

Bize, hâdiseleri kitap gibi okumayı öğreten Efendiye, bilmem nasıl şükretmeli? (YBA, s. 111)

Biz, nasıl bahtiyar bir çırak olmayalım ki, “Hâkîkatle mağlûp edilmekten büyük zevkim yoktur,” diyen bir ustanın sesi, kulağımıza değmiş bulunuyor. (YBA, s. 121)

Bana bir ara da, Hmdullah Suphi Bey’i nasıl bilemediğimi sordu. (YBA, s. 128)

Amma siz, o karanlık denecek loş kilisede ve benden kaç sıra ötede olduğunuz halde, bunu nasıl farkettiniz? (YBA, s. 131)

Mısır’dan hacca gitmek için çektiği sıkıntıları, fakat Resûlulhâh’ın, olmayacak işleri nasıl oldurduğunu, binlerce insan arasından vizesini ne sûretle alabildiğini anlattı. (YBA, s. 134)

Sonra bütün malların ellerinden nasıl alındığını, 1750 metrekarelik çok kıymetli bir yer için kırk senede ödenmek üzere iki bin lira gibi ağza almaya değmez bir istimlâk bedeli takdir edildiğini, bunu da Şeyh Haydar Efendi’nin kabul edip imzâladığını böylece bütün mülkleri ile berâber onun da gittiğini anlattı. (YBA, s. 154)

Tek insanın değil, ilim hey’etlerinin, ancak yıllarca sürecektir çalışmaları sonunda altından kalkabileceği böyle akıl durduran bir gayretin, bir insanı nasıl yorup yıpratacağı âşikârdı. (YBA, s. 165)

Yunanistan'ı Yunanistan yapan, dünyânın dört bucağına dağılmış zengin Rumların maddî mânevî desteği nasıl inkâr edilir? (YBA, s. 172)

Fakat gene de yerinde bir teşhis ve hükümle: “Kısa müddet oyalayıcı ve tatlı bir şehir... Allah, devamlı kalmak nasip etmesin...” dedi ve: “Şaşıyorum nasıl da kendi memleketini terk edip, rahatı ve parası için başka yerlere yerleşebiliyorlar?...” diye de ilâve etti. (YBA, s. 181)

Ancak, çöküp dağılırken, ona hizmet eden o kirli ve gâfil zümreler de, bu enkânın altında ezileceklerini şimdiden düşünseler, acep nasıl olur? (YBA, s. 184)

Biraz daha şaşırın Korkut Bey: “Peki, nasıl biliyordun?” diye sorduğunda, hasta: “Müslüman toprağındaydım. Aklıma uydum, gâvur toprağına geldim ve oraya da evvelâ bu kesilen ayağıma bastım. İşte o da, hatâmın kefâreti olarak gitti!” demiş. (YBA, s. 189)

Yâ Râbbî, bütün bu topraklara karış karış nasıl da damgamızı vurmuş ve sonunda çekilip gitmişiz! (YBA, s. 189)

Fakat İslâm'ın bu müşterek parolası, nasıl da güneş görmüş bir çiçek gibi, insanların yüzünde kokusunu, rengini, âyan ediyordu. (YBA, s. 191)

Türk olduğumuzu anlayınca nasıl ikram edeceğini bilemedi. (YBA, s. 194)

Salîbe bağlılık, nasıl bütün haçlı devletleri, îcâbı hâlinde, birbirlerine omuz verdirmekte ise, tevhit aşkının da, imân ve İslâm'ı coşturup, îlâ-yı kelimetullah potasında birleştirerek, yeri göğü titretmesi nasıl beklenemez? (YBA, s. 204)

Mekke'de doğup, Yesrib'de boy atan tevhit, bir asra varmadan, seferleri ile berâber, bilgide, fende, dünyâyı ayağına getiren ilim merkezleri kurarak, batı medeniyetine maya ve sermâye vermiş olduğu nasıl unutulur? (YBA, s. 204)

Zirvelerde uçarcasına dolaşırken bu sefâlet ve perîşanlık çukuruna nasıl düştük? (YBA, s. 209)

Üç asır, atasının, dedesinin, babasının, soyunun sopunun kanını canını emmiş, ırzını nâmûsunu pâymâl etmiş, toprağını almış, ocağını söndürmüş Moskof'a hayran ve hizmetkâr nesiller yetiştirmeyi vazîfe belletmiş bir maârif çarkından, târihine, diline, dînine iftiharlarına bağlı bir gençliğin zuhûru nasıl beklenir? (YBA, s. 209)

Bir lokma ekmek için birbirlerini nasıl ısıyor, nasıl çekiştirip kovalıyorlar... (YBA, s. 211)

Yeryüzünde tek olan Süleymâniye bile, medenî bir çevre ve çerçeve içine alınmadıkça, yâre de, ağyâre de, nasıl: “Buyur!” denir. (YBA, s. 232)

Dense de, konan göçen kâfileler, nasıl ağırlanır? (YBA, s. 232)

Türkiye’de kendi mâlî imkânları ile çıkardığı Türkistan gazetesine abone bulmak için -ki bu işleri hiç becerememe rağmen- nasıl uğraştığımı biliyor. (YBA, s. 236)

Bir mânevî düzen, muhâsebe ve kontrolden mahrum olarak yetişmiş din adamlarından yarın, imam, hatip, vâiz ve müftü olduklarında, cemiyeti mayalayacak bir ruh iffeti, ilim ve îman aşkıyla cilâlanmış zengin ve medenî bir dünya görüşü ve amel üstünlüğü nasıl beklenebilir? (YBA, s. 252)

Amma bize, prensipleri için yaşamayı öğretmiş olan Efendim, kuldan korkup çekinerek, Hakk’ın gazabını dâvet etmemize nasıl râzı olunurdu? (YBA, s. 258)

Ya fizik, matematik, târîh, tefsir, fıkıh, kelâm, felsefe, tasavvuf sâhalarının sayıya hesaba gelmeyen devlerinin aralarına bir girsek nasıl çıkarız? (YBA, s. 269)

Elhamra’yı kurmuş olan üstüme medenî anlayış, hiç şüphesiz o güzel ovaları da bol yeşillikler, yer yer korular, kasırlarda süsleyerek kim bilir etrâfa da, nasıl bir cennet manzarası vermiş olmalı idi. (YBA, s. 271)

Zîra düşman kışkırtmasıyla yapılan böyle bir huruç hareketinden nasıl hayır gelebilirdi? (YBA, s. 277)

Kıvılcıma benzeyen ilim ve sanatın bu ocaktan sıçrayıp bir başka yeri tutuşturması nasıl önlenirdi? (YBA, s. 278)

Hem dönseler, dönecek olsalar da, berâberlerinde getirdikleri ya da getiremedikleri çocuklarının mânevî kâtili olan bu analar babalar, îmandan da, vatandan da olmuş evlâtlarını nasıl diriltebilirler? (YBA, s. 281)

Orası şirk ve küfürden temizlenmeden bu makâma, Allah’ın birliği sancağı nasıl dikilirdi? (YBA, s. 288)

Neden: Bu karârı veren nasıl kıymış, neden içi yanmamış, yüreği sızlamamıştır? (YBA. s. 13)

Çocuk mektebe başlayınca, karısı bir gün: “ Bak, kızın sana ne söyleyecek” demiş ve çocuk da: “ Ben bir Türk’üm, neden İngilizce duâ okuyayım, bundan sonra Türkçe okuyacağım!” demiş. (YBA, s. 34)

Sonra İstanbul’daki yeni açılan Kültür Sarayı’ndan bahsedilirken de: “ Neden saray? Niçin böyle eski bir ismi kullanmışlar?” demez mi? (YBA, s. 34)

Bu sözü söyleyen kimse, şu anda, hayrânı olduğu Fransa’da bulunduğu halde, bu memlekette, hemen her sentin, ya palais, ya royal ya da Saint adını taşımakta bulunduğunu olsun neden hiç düşünmüyordu? (YBA, s. 34)

Amma, neden, yaşama tercihini bir Türk-İslâm sentezinin, asırlar boyu tecrübe edilmiş ve başarıya ulaşmış çerçevesi içinde yapmamıştık? (YBA, s. 43)

Neden onları görüp maksatlarını teşhis etmeden, geri dönülemeyecek bir yola atılmıştık? (YBA, s. 43)

Ya biz neden, niçin ayırırız? (YBA, s. 44)

İstanbul’un fethinden sonra yapılmış ilk hamamlardan biri olan bu hamam, acaba neden bir “Temizlik Müzesi” yapılmaz?(YBA, s. 63)

Acaba şu dört asır, efendisi olduğumuz Yugoslavlar, o muazzam Türk kalesi içinde bir Türk gecesi yapıp seyyah celbetmeyi neden düşünmüyorlar? (YBA, s. 89)

Neden Bursa’da bir Karagöz, bir kılıç-kalkan haftası olmasın?(YBA, s. 105)

Yüklü bir târih ve mâzî hazînemiz olduğu halde, neden biz kendimizi ortaya çıkarmıyor, neden hâlâ haysiyetli ve şerefli bir cemiyet olarak, yerimizi bulamıyoruz. (YBA, s. 105)

Amma ne vakit ki unsurlarımızın, kendi kanunları içindeki bu gidiş gelişler, eskiyip yenilenişler, bütün o devridâim, bizi telaşlandırmadığı halde, gün olup vücûdumuzun binâsının topyekûn inhilâl ve tahavvülünden dehşete düşmek neden? (YBA, s. 125)

Neden kilise içinde âdetâ sekerek yürüyordunuz? (YBA, s. 130)

Biz, yere göğe sığmayan zavallı insanlar, hazır bir nizâmname olarak elimize verilmiş gerçeklere göz yumarak, kendimizi de, dünyâmızı da, bir pula değmez hırslarımızla, acep neden berbat etmekten çekinmiyoruz? (YBA, s. 135)

Bu her türlü bağdan mahrum olarak ortaya bıraktığımız tâze kuvvetlere, neden acımıyor, onları târihî ve millî benlikleri ile yüz yüze getirecek gayreti neden göstermiyoruz bilmem ki? (YBA, s. 145)

Neden, uğruna can baş fedâ edilen bu gaye, artık Türk milletinin “Kızılelma”sı değil. (YBA, s. 166)

Hep, Konstanz Gölü’nün etrâfında sıralanan bu şehirler, bakımlılıkları ve temizlikleri ile insana: Neden bizim de olmasın? dedirtip ıztırap veriyor. (YBA, s. 170)

Bilmem ki, yollarından gitmekle feyz ve selâmet bulacağımız mânevî cetlerimize olan ihtiram borcumuz gibi, zürriyetlerinden bulunduğumuz ecdâdımızı da, neden saygı ile arayıp soruşturmayız? (YBA, s. 191)

Neden bilmem, bu seneki seyâhatte hep o haldeyim. (YBA, s. 197)

Haydi düştük, neden çıkmak için çırpınmıyor da düşmanların ekmeğine yağ sürmekle vakit kaybedip, cehâlet ve gafletimizle pençeleşecek yerde birbirimizi dişliyoruz. (YBA, s. 209)

Şu halde, kendimizi suçlamayacağımız yerde, neden, kurbanımız olan gençliğe böhlan ediyoruz? (YBA, s. 209)

Ağaçsız, çorak, rıhtımsız, bakımsız, uykulu ve zavallı göle buraya gösterilen ihtimam esirgenmemiş olsa, bir cennet de neden orası olmasındı? (YBA, s. 219)

İmam, hatip, vâiz olarak câmii elinde tutan din adamına, cemiyeti ve cemâati uyarıp birleştirerek ona, medenî içtimâî ve târihî Türk-İslâm terbiyesi, bilmem neden verilmez? (YBA, s. 251)

İman ile vatanın da ayrılmaz bir bütün olduğu, onlara gene neden anlatılmaz? (YBA, s. 251)

Neden ve nereden geliyor?Kaynaklandığı yer neresi? diye soran ve cevap isteyen niçin yok? (YBA, s. 253)

Basıboş gençliği avucu içine almış marksizmin, iman hayâtını da sulandırmak isteyip, memleketi iki baştan birden sarmasından, acep neden şüphe edilmez? (YBA, s. 253)

Muhammedî ahlâktan kaftan giymemiş beş on tüy kabası Müslümanın, böyle bir modeli sahnelemiş olması neden düşünülmez? (YBA, s. 253)

Libya Hükûmeti, daha doğrusu Libya'nın diktatörlüğü Kaddafi, böyle bir konferans için İspanya'ya döktüğü asgarî otuz milyonu, acaba neden bir Müslüman ülkeye bırakmak âlîcenaplığını göstermemiştii? (YBA, s. 259)

Neden kendi yurdunuza dönmüyorsunuz? (YBA, s. 280)

Neden İslâm dünyasının şiddetle muhtaç olduğu birlik ve berâberlik fikri üstünde bu kadar ısrarla durmak vaziyetinde bulunuyoruz? (YBA, s. 288)

Bu arada, târihin işâret ettiği bir noktanın üstünde de, kısaca durmak istersek, kendi kendimize şu suâli sormamız îcap eder: Neden Müslüman fâtipler, fethettikleri ülkelerin kültür ve medeniyetleri tarafından temsil edilip eritilmemiştir? (YBA, s. 294)

Onlar da benim... karşılığını alınca: Öyle ise neden helva yapıp yemiyorsun? demiş. (YBA, s. 296)

Ne kadar: Bunu bilsek, bu bilgimizin gereğince de yaşasak, ne kadar mes'ut olacağız.ü (YBA, s. 122)

Bir kötünün zararı, ne kadar dallanıp budaklanıyor. (YBA, s. 133)

Bu seyâhatlerde ve bu çeşit hengâmelerde kendimi ne kadar yadırgıyor, bir figüran artist kadar bile, içinde bulunduğum sahneler bile ısınamıyorum. (YBA, s. 134)

Devirler ve asırlar ne kadar ilerlerse ilerlesin, âdem oğlu, aynı hırs ve nefsânî duyguların esîrî olmaktan çıkamayacağına göre, onu bir mânevî terbiye potasında eritip bu esâretten halâs ederek yeni bir kalıba dökmek, tek çıkar yol... (YBA, s. 176)

İlhan ayverdi'nin bir başka Bosna seyâhatinde, kıymetli bir dil âlimi olan Derviş Korkut Bey'den dinlemiş bulunduğu bir vak'a bana ne kadar tesir etmiştir. (YBA, s. 188)

İlhan Ayverdi'nin geçen mektubunda "serçenin gözü darıda..." dediği gibi, ne kadar uğraşsam, tam mânâsı ile havadan sudan konuşmak mümkün olmuyor. (YBA, s. 218)

Câmiine on para vermeden girip rahatlıkla ibâdet eden Müslüman, soyguncu olmayan dînin ulviyeti ile ne kadar iftihar etse yeridir. (YBA, s. 235)

Sevil Konferansı münâsebeti ile İspanya'ya gelmiş olan Libya'lı vazîfeliler de, Türkiye'deki millî ve târihî realitelere sırt çevirerek bâtıla angaje olmuş zavallı marksistlere ne kadar da benziyorlar. (YBA, s. 260)

Amma Pakistan'ın büyük insani İkbâl'in: "İslâm, elâstiki bir bayrağa benzer. Ne kadar aşağı çekilse gene de yukarı fırlar." dediği gibi, tevhit sancağı, her ne kadar horlansa da, Allah onu, yerde bırakmayacak, elden ele, gönülden gönüle geçirip yükseltecektir. (YBA, s. 267)

Ne kadar çok istifâde etmişler, söyleye söyleye bitiremedi. (YBA, s. 78)

Ne: İşin edebiyâtına ne bakarsın? (YBA, s. 26)

Niçin: Sonra İstanbul'daki yeni açılan Kültür Sarayı'ndan bahsedilirken de: "Neden saray? Niçin böyle eski bir ismi kullanmışlar?" demez mi? (YBA, s. 34)

Ya biz neden, niçin ayırırız? (YBA, s. 44)

Halbuki Türk gücü İslâm imânî demek olan o iki sıcak kanadın altında, cinsi cinsimizi tutan bereketli döllere üreteceğimize, kuluçka ana vatani ördek yumurtası çıkarmaya zorlamakta ayak diremek niçin? (YBA, s. 128)

Kaynaklandığı yer neresi? diye soran ve cevap isteyen niçin yok? (YBA, s. 253)

Ne vakit: Amma ne vakit ki unsurlarımızın, kendi kanunları içindeki bu gidiş gelişler, eskiyip yenilenişler, bütün o devridâim, bizi telaşlandırmadığı halde, gün olup vücûdumuzun binâsının topyekûn inhilâl ve tahavvülünden dehşete düşmek neden?(YBA, s. 125)

Ne zaman: Ne zaman memlekete döneceksin? dedim. (YBA, s. 145)

Ne zaman Allah: Kalk! derse, gene bu topraktan kalkacağım. Amma, gâvur, Kelime-i Şehâdet'i yasak ederse, o zaman ihtiyar kadınıımı sırtıma alır gidebildiğim kadar giderim. (YBA, s. 189)

Bilmem ki, bu kendimizden kopmuşluk daha ne zamâna kadar devam edecek? (YBA, s. 45)

Ne diye: Ne diye hâlâ oradan oraya koşup duruyorsun?(YBA, s. 205)

Hayâlimin kapılarını daha fazla ne diye açayım? (YBA, s. 232)

Ne derece: Güzel İstanbul'u mahveden tüccar müteahhitler, gelseler de, köke sadâkatin burada ne derece şaşmaz bir an'ane hâline gelmiş olduğunu görseler. (YBA, s. 226)

SONUÇ

Bu çalışmada sonucunda Sâmîha Ayverdi'nin *Hancı* (mensur şiir), *Yeryüzünde Birkaç Adım* (gezi yazısı), *Ateş Ağacı* (roman) adlı eserlerindeki zarflar tespit edilmiştir. Bu zarflar yapısı ve işlevleri bakımından değerlendirilmiştir.

Zarflar; bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, kendi türünden sözcük olan zarfı tarz, (niteleme, sebep, üleştirme, tekrarlama, pekiştirme, sınırlama gibi durum bildirme) zaman, miktar, yer-yön, soru bakımından tamamlayan sözcüklerdir. İncelenen eserlerdeki örneklerden hareketle tezde zarflar ile ilgili ön plana çıkan durumlar aşağıda birkaç maddede değerlendirilmiştir:

Daha gün doğmadan da, yüzüne gül suyu serpilerek uyandırılan genç bir sultan gibi, mışıl mışıl uyuyan, yeri göğü boncuk boncuk çiğ taneleri ile ıslatarak uyandırmaya uğraşıyor. (H, s. 60)

Evvelâ evlerinizin tahtalarını ovuyor, sonra kapılarınızın tokmağını parlatıyor, yâhut olduğu biri bırakıyorsunuz... (AA, s. 112)

Lâkin, makineleşmemek gayreti ile peşine düşmüş, olanlardan kaçan bu gençlik, nereye gideceğini, dertli başını hangi, kapıdan içeri sokacağını bilmiyor ve çoğu zaman da, korktuğundan kaçarken, kendini, daha korkulu bir zindanın içinde buluveriyor. (YBA, s. 216)

1. Örneklerde de görüldüğü gibi zarflar bir fiili, fiilimsiyi, sıfatı, kendi türünden sözcüğü (zarfı) etkilemiştir.

2. Direkt zarf olarak kullanılan sözcükler olsa da sayıca bunlar az olup sözcüklerin zarf görevi cümledeki kullanımına göre belirlenmektedir. Evvelâ, gene, hemen...

3. Beş başlıkta incelenen yapısına göre zarflar eserde tespit edilmiştir. Bu zarflarda en çok kelime grubu yapısı dikkat çekmekte iken en az cümle biçimi yapısı kullanılmıştır. Kelime grupları içerisinde zarf-fiil grubundan oluşanlar bu halkanın büyük parçasını oluşturmaktadır. Burada şu da ifade edilebilir ki zarf-fiiller genellikle cümlede zarf görevinde kullanılmaktadır.

4. Yapısına görede incelenen türemiş zarflarda art zamanlı bir sınıflandırma yapılmış olup Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* adlı eserinden yararlanılmıştır: gene, dışarı, sonra...

5. İşlevine göre zarflar beş başlıkta incelenmiştir. Bu bölümde tarz zarfları ve zaman zarfları en fazla kullanılan zarflar olarak tespit edilmiştir. İşlevine göre zarflar sınıflandırılırken görüş ayrılıklarının en çok bu hususta olduğu belirlenmiştir.

6. *Gene, yine, tekrar*, yeniden gibi sözcükler yukarıda belirttiğimiz bazı isimlerce durum zarfı olarak alınırken bazı isimlerce zaman zarfı alınmıştır. Muharrem Ergin bu sözcükleri “*zaman zarfı*” olarak kabul etmektedir. Tahsin Banguoğlu “*tarz zarfları*”¹⁰² olarak değerlendirmiştir. Tahir Nejat Gencan “*niteleme belirteçleri-yinelenmiş sözcükler*”¹⁰³; Zeynep Korkmaz, Neşe Atabay vd. ise bu sözcükleri “*tekrarlama (yineleme) bildiren durum zarfları*”¹⁰⁴ olarak almaktadır.

Acep gene, bir gün gelir, ahvâlim sorup hâlim arar, dermânım olur musun? (H, s. 113)

Çok önceleri buralara gelen Türk akıncılardan birisi yine bu saatte yayını germiş ve okuyla bu çok yüksek kulenin mazgal deliğinden borazanın hançerisini parçalamış. (YBA, s. 108)

Sabahleyin erkenden sokağa çıkıp, Âgâh güner’in çocuklarına bâzi hediyeler alıp tekrar otele geldim. (YBA, s. 26)

Tezdeki örneklerden birkaçı verildi. Anlam olarak bakıldığında cümleye tekrar, yineleme anlamı katmaktadır. Zaman anlamı vermemektedir. Bu yüzden tezde incelenen örneklerden hareketle bu tür zarflar durum zarfları içerisinde değerlendirilmiştir.

7. *İleri, geri, içeri, dışarı* gibi yön bildiren sözcükler çekim eki almadığı müddetçe tezde yer-yön zarfı olarak alınmıştır. Fakat bunun aksini düşünenler de elbet vardır. Bu sözcükler çekim eki aldığında Muharrem Ergin, T. Nejat Gencan, Tuncer Gülensoy, tarafından zarf kabul edilmemektedir. Tahsin Banguoğlu, Günay Karaağaç, Zeynep Korkmaz, Neşe Atabay vd. ise bu sözcüklerin çekim eki aldıklarında da zarf olacağı görüşündedirler.¹⁰⁵ Tezde bu bu tür sözcükler incelenmiştir. Çekim eki almadığı durumlarda yer-yön zarfı olarak alınmıştır. Cümle öğeleri açısından incelendiğinde çekim

¹⁰²Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 375.

¹⁰³T. Nejat Gencan, **Dilbilgisi**, TDK Yayınları, Ankara 1979, s. 424-425.

¹⁰⁴Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 474-475.

¹⁰⁵Turgut Baydar, “Yön Zarfları Üzerine”, **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Konya 2013, Sayı: 33, S. 1-13.

eki alan bu sözcükler yer tamlayıcısı görevinde bulunmaktadır. Tezde bu sözcükler çekim eki aldığında sözcük türü açısından isim görevinde kabul edilmiştir.

8. *Belki, galiba* gibi olasılık bildiren sözcükler durum zarflarının içinde değerlendirilmiştir. Zeynep Korkmaz,¹⁰⁶ Neşe Atabay vd.¹⁰⁷ “*olasılık bildiren durum zarfı*” olarak alınmıştır. Tahsin Banguoğlu bu sözcükleri “gerçekleme zarfı”¹⁰⁸ olarak değerlendirmiştir. H. İbrahim Delice “*belki*”yi “*cümle dizisi oluşturan bağlaçlar*”¹⁰⁹ da vermiştir. Tezde cümledeki kullanımlar dikkate alındığında cümleye olasılık anlamı kattığı görülmektedir. Bu sebeple olasılık bildiren durum zarflarında alınması uygun görülmüştür. Fakat belki sözcüğü sözcükleri ya da cümleleri birbirine bağladığında bağlaç görevinde kabul edilmelidir: “*Belki gelir belki gelmez.*” örneğinde olduğu gibi.

9. *Ancak, sadece, yalnız* gibi sınırlama bildiren sözcükler durum zarfları olarak değerlendirilmiştir. Zeynep Korkmaz “*Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*” kitabında sınırlama bildiren durum zarfları olarak değerlendirmiştir.¹¹⁰ Neşe Atabay vd. de Sözcük Türleri adlı eserde bu sözcüklere aynı başlık altında yer vermiştir.¹¹¹ Edatlar tek başına anlamı olmayan sözcüklerdir. *Ancak, sadece, yalnız* gibi sözcükler sınırlama bildirdiğinde ve sadece anlamını sağladığında tek başına bir anlam ifade ederler. Cümlede yüklem ile ilişki kurarlar. Bu yüzden sınırlama bildiren bu ifadeleri durum zarflarında almak yerinde olacaktır. *Ama, fakat* gibi anlamları sağladığında ise bir bağlama işlevi olduğu için cümle dizisi oluşturan bağlaçlarda alınmalıdır. Bu konuda Funda Kara’nın *Edat ve Zarf Üzerine Bazı Düşünceler* adlı makalesi kaynak olabilmektedir. Aşağıda verilen örneklerle durum daha somut bir şekilde verilmiştir. İlk iki örnek ama, fakat anlamında cümle dizisi oluşturan bağlaç iken son iki örnek cümleye sınırlama anlamı katmış, zarf olarak alınmıştır.

Bu genç adam hiçbir zaman varlığımın tehlikeli, derin sularına girmeye cesâret edemez; ancak bu suları, bir köprü gibi dâima üstten ve açıktan aşar ve bu âvâre aşıyla da, beni baştan başa kuşattığını zanneder. (AA, s. 165)

¹⁰⁶Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK, Ankara 2017, s. 471.

¹⁰⁷Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, *Sözcük Türleri*, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 95.

¹⁰⁸Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 372.

¹⁰⁹H. İbrahim Delice, *Sözcük Türleri*, Asitan Yayınları, Sivas 2012, s. 149-150.

¹¹⁰Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK, Ankara 2017, s. 473.

¹¹¹Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, *Sözcük Türleri*, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 95.

Yalnız vâlinin evine her gidişimde, genç ve güzel yeğeni dâima karşıma çıkar, yanıma gelir. (AA, s. 38)

Fakat vâzifesini hiç benimsemedi; mensup olduğu makam bu tembel gencin nazına ancak altı ay tahammül etti, nihâyet vazifesinden çıkardılar. (AA, s. 167)

Bâtılı da bâtil olarak göster ki, ondan da kaçıp sana sığınalım ve yalnız sana bağlanıp dünyâperest olmaktan kurtulalım. (YBA, s. 239)

10. Asla, elbette, hiç gibi kesinlik anlamı sağlayan sözcükler bazı araştırmacılar tarafından zarf olarak alınmıştır. Muharrem Ergin, bu kelimeleri zarflar içinde vermemiştir. Tahir Nejat Gencan¹¹², Neşe Atabay vd.¹¹³ “*kesinlik belirteci*” olarak almıştır. Tahsin Banguoğlu “*gerçekleme zarfları*”¹¹⁴; Zeynep Korkmaz “*kesinlik bildiren durum zarfları*”¹¹⁵ olarak almıştır. Tezde de cümlede sağladığı anlamlara bakıldığında bu sözcüklerin kesinlik bildiren durum zarflarında alınması uygun bulunmuştur.

Birkaç maddede toplanılan özelliklere bakıldığında zarflar için hâlâ bazı konularda netlik olmadığı bellidir. Bu durum araştırmacıları zor duruma sokmaktadır. Tartışmalar verildikten sonra eserlerdeki zarf örnekleri bol miktarda tezde yer almıştır. Bu üç farklı türdeki eserlerin örnekleri konuyu biraz daha somutlaştırmak açısından önemlidir. Dilde ezberden bir şeyler söylemek insanları yanıltmaktadır. Çünkü bir dilde bir sözcüğün durumunu belirleyen çoğu kez cümledeki kullanılışıdır.

Eldeki tez sadece gramer örneği incelemesi olarak değil bir yazarın dilden ne şekilde yararlanabildiğini de gösteren bir örnektir. Edebiyatın temeli dilse bir yazarın üslubunda dilin özellikleri muhakkak olacaktır. Sözcük türleri olan isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, eylem üslubun bir parçasıdır. Sâmiha Ayverdi’nin eserlerinde zarflar incelendiğinde oldukça fazla yer kaplamaktadır. Bilinçli olarak tercih edilen bir zarf çeşidi elbette yoktur. Bir hareketlilik halinde olmanın zarflar üzerinde muhtemel payı büyüktür. Buna istinaden en çok kullanılan zarfların tarz zarfı olması da bu hareketliliği yansıtmaktadır. Yine Sâmiha Ayverdi’nin tasavvuf ile ilgilenmesi soyut kavramların payını

¹¹²T. Nejat Gencan, **Dilbilgisi**, TDK Yayınları, Ankara 1979, s. 422-423.

¹¹³Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003, s. 93.

¹¹⁴Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 372.

¹¹⁵Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK, Ankara 2017, s. 469.

artırmıştır. Bu bağlamda zaman kavramı eserlerinde geniş yer kaplamıştır. Zarf çeşidi olarak da zaman zarfların çok fazla kullanımı bu bilgilerle paralellik göstermiştir. Bunlardan hareketle zarfların edebî metinlerdeki payı büyüktür. Bir yazarın dilini olumlu yönde etkilemektedir. Eserin sanatsal boyutuna katkı sağlamaktadır. Asıl önemli olan ise zarfların dilin zenginliğine sağladığı katkıdır.

KAYNAKLAR

- AÇIKGÖZ, Halil, “Sâmiha Ayverdi'nin Dili Ve Üslûbu”, **Kubbealtı Akademi Mecmuası**, Ekim 1998, Sayı 4, s. 39-45.
- AKBAYIR, Sıddık, **Cümle ve Metin Bilgisi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2006.
- AKSAN, Doğan, **Anlambilim –Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi-**, Engin Yayınevi, Ankara 1997.
- ALAN, Yusuf, **Lisan ve İnsan**, TÖV Yayınları, İzmir 1994.
- ARGUNŞAH, Mustafa, “Türkçede Zarf-fiil Eklerinin Durum Ekleriyle Kalıplaşması”, **Turkish Studies**, Cilt 6/1 Kış 2011, s. 55-68.
- ATABAY Neşe, ÖZEL Sevgi, KUTLUK İbrahim, **Sözcük Türleri**, Papatya Yay., İstanbul 2003.
- ATAKAN, Demet, **Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun “Kiralık Konak” Adlı Eserindeki Sıfat Tamlamalarının İncelenmesi**, (Yüksek Lisans, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Niğde 2009.
- AYDIN, Şerif, **Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Saatleri Ayarlama Enstitüsü” Adlı Romanındaki Fiil ve Sıfat Fiil Gruplarının İncelenmesi**, (Yüksek Lisans, K.S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Kahramanmaraş 2004.
- AYSAL, Mustafa, **Garipnâme’deki Ad ve Sıfatların Tematik İncelenmesi**, (Yüksek Lisans, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara 2014.
- AYVERDİ, Sâmiha, **Hancı**, Kubbealtı Yay., İstanbul 2008.
- AYVERDİ, Sâmiha, **Ateş Ağacı**, Kubbealtı Yay., İstanbul 2008.
- AYVERDİ, Sâmiha, **Yeryüzünde Birkaç Adım**, Kubbealtı Yay., İstanbul 2008.
- AYVERDİ, Sâmiha, **Millî Kültür Mes’eleleri ve Maârif Dâvâmız**, Kubbealtı Yay., İstanbul 2008.
- BALYEMEZ, Sedat, **Dil Bilgisi Üzerine Açıklamalar**, Pegem Yayınları, Ankara 2016.
- BALYEMEZ, Sedat, **Dede Korkut Hikâyelerinin Metin Dil Bilimsel Yapısı**, (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara 2011.
- BALCI, Hülya Aşkın, “Metindilbilim Açısından Bir Çözümleme”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 21, s. 191-204.
- BANGUOĞLU, Tahsin, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2015.

- BARAN, Burhan, “Yanıt İfade Eden Evet, Hayır Ve Benzeri Sözcükler Üzerine”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, Sayı 6/3 2017, s. 1306-1315.
- BAYDAR, Turgut, “Yön Zarfları Üzerine”, **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Konya 2013, Sayı: 33, s. 1-13.
- BAYRAV, Süheyla, **Filolojinin Oluşumu**, Multilingual Yayınları, İstanbul 1998.
- BOZ, Erdoğan, “Bir Birleşik Zarf-fiil Yapısı Üzerine”, **Türk Dili**, 2005, Sayı: 642.
- BİLGEGİL, MehmetKaya, **Türkçe Dilbilgisi**, Dergâh Yayınları, İstanbul 1982.
- CEYLAN, Nazife, **Haldun Taner’in Öykülerinde Cümle Bağlayan Bağlaçlar**, (Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Adana 2005.
- ÇALIŞKAN, Adem, “Üslûp Ve Üslûpbilim Üzerine-1: İlk Belirlemeler”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 7/34, Ekim 2014, s. 29-52.
- ÇALIŞKAN, Adem, “Üslûp Ve Üslûpbilim Üzerine-2: Üslûp Ve Üslûpbilimin Tarihçesi”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 8/36, Şubat 2015, s. 27--80.
- ÇALIŞKAN, Adem, “Üslûp Ve Üslûpbilm Üzerine-4: Üslûp Ve Üslûpbilim Sınıflandırmaları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 8/38, Haziran 2015, s. 48-87.
- ÇALIŞKAN, Sema, **Dîvânu Lugâti't-Türk'te Sıfatlar**, (Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Malatya 2012.
- ÇOLAK, Doğan, Erdoğan Boz, “Türkiye Türkçesi Biçimsel Ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi (Tasnif Denemesi)”, **Gazi Türkiyat**, Ankara 2012, s. 109.
- ÇAMUR, Şükran Akyol, **Reşat Nuri Güntekin'in “Çalıkuşu” Adlı Romanındaki Niteleme Sıfatları**, (Yüksek Lisans, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Denizli 2012.
- ÇORBACI, Esra, **Babürname'de Sıfatlar**, (Yüksek Lisans, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Aydın 2012.
- DELİCE, H. İbrahim, **Sözcük Türleri**, Asistan Kitap, Sivas 2012.
- DELİCE, H. İbrahim, “Sözcük Türleri Nasıl Tasnif Edilmelidir?”, **Turkish Studies**, 7/4, 2012, 27-34.
- DELİCE, H. İbrahim, “İp Eki Türkçede Hangi Kategorileri Oluşturmaktadır?”, **V. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu**, 2012 Aydın.
- DEMİR, Tufan, **Türkçe Dilbilgisi**, Kurmay Basım Yayın Dağıtım, Ankara 2004.

- DEMİRGÜNEŞ, Sercan, “Türkçedeki Zaman Belirteçlerinin Sınıflaması ve Dökümü Üzerine Bir Deneme Çalışması”, **Turkish Studies**, Cilt 3/2 Bahar 2008.
- DENY, Jean, **Türk Dili Grameri**(Osmanlı Lehçesi), Çev. Ali Ulvi ELÖVE, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1941.
- DUMAN, Musa, “Eski Türkiye Türkçesi Devresinde +la Ekli Zarfların Kullanımı Üzerine”, **Turkish Studies**, Volume 3/3, Spring 2008.
- EDİSKUN, Haydar, **Türk Dilbilgisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2003.
- ERDEM, Mevlüt, SARI, Mustafa, “Sözcük Türlerinin Sözcük Öbekleriyle İlişkisi”, **Turkish Studies**, 5/4 2010, s. 321-335.
- ERGİN, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul 2002.
- GENCAN, Tahir Nejat, **Dilbilgisi**, TDK Yay., Ankara 1979.”
- GÜL, Meliha, **Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Sınıflandırılması**, (Yüksek Lisans, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Mersin 2008.
- GÜLER, Güven, **Refik Halit Karay’ın Memleket Hikâyeleri’ndeki Niteleme Sıfatları**, (Yüksek Lisans, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Denizli 2010.
- GÜLENSOY, Tuncer, **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi**, TDK Yay. Ankara 2007.
- GÜLSEVİN, Gürer, “Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-fiiller”, **AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt II, Sayı 2, Afyon 2001, s. 122-143.
- GÜNAY, Doğan, **Metin Bilgisi**, Papatya Yay., İstanbul 2003.”
- GÜRBÜZ, M. Harun, **Nehcü’l-Feradis’te Sıfat-Fiilli Unsurlar**, (Yüksek Lisans, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Manisa 2005.
- HİRİK, Seçil, “Zarfların Kipsel Alandaki Görünümleri”, **Turkish Studies**, Cilt 10/8, 2015, s. 1365-1382 “
- İLÇİOĞLU, Harun, **Sait Fâik Abasıyanık’ın Öykülerinde Niteleme Sıfatları**, (Yüksek Lisans, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Denizli 2012.
- İPLİKÇİ, Ayşe Gencer, **Tarık Buğra’nın Öykülerindeki Niteleme Sıfatları**, (Yüksek Lisans, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Denizli 2009.
- KARA, Funda, “Edat ve Zarf Üzerine Bazı Düşünceler”, **Turkish Studies**, Cilt. 4/3, Ekim 2009, s. 1281-1300.
- KARAAĞAÇ, Günay, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Akçağ Yayınları, Ankara 2013.
- KARAAĞAÇ, Günay, **Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara 2013.

- KARADOĞAN, Ahmet, **Anadolu'yu Türkleştirenlerin İsimleri (Kitâb-ı Cihânnümâ'da Geçen Özel İsimler Üzerinde Bir Deneme)**, (Yüksek Lisans, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Kırıkkale 2001.
- KARAHAN, Leylâ, “Terimlerde Kapsam Sorunu: ‘Zarf’ Örneği”, **6. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Bursa 2014, s. 931-937.
- KARAHAN, Leylâ, **Türkçede Söz Dizimi**, Akçağ Yayınları, Ankara 2012.
- KARAHAN, Leylâ, “Vurgulama İşlevli Dil Birimleri Üzerine”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi**, 2007, Cilt 1, s. 313-322.
- KARAHAN, Leylâ, “‘Sonra, Önce’ Kelimelerinin Edat Kategorisi İçindeki Durumu”, **Dil Araştırmaları Dergisi**, Cilt1/1, Güz 2007, s. 39-48.
- KARAHANCI, İbrahim, Sözcük Birimlerin Üslup Oluşumuna KatkısıI, **I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi** 5/4, 2017, s. 1731-1747.
- KARAHANCI, İbrahim, Sözcük Birimlerin Üslup Oluşumuna KatkısıII, **II. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi** 6/2, 2017, s. 749-768.
- KARAŞAH, Zarife Şişman, **Dede Korkut Hikâyeleri’nde Sıfat-Fiiller ve Zarf-Fiiller**, (Yüksek Lisans, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Kars 2006.
- KARPUZ, H. Ömer, “Türkiye Türkçesindeki Zarfların İşlevsel ve Yapısal Özellikleri”, **Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: Özel, Eskişehir 2001, s. 27-43.
- KAYA, Nesrin, “Türkçede Bildirme Kiplerinde Zarf Kullanımlarına Dayalı Anlam Özellikleri” **TDAY Belleten**, TDK Yay., Ankara 2004, s. 89-98.
- KESKİNCİ, Dilek, **Oğuz Atay’ın “Bir Bilim Adamının Romanı” Adlı Eserindeki Niteleme Sıfatları**, (Yüksek Lisans, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2017.
- KORKMAZ, Zeynep Enhar, **Necati Cumalı’nın “Ay Büyürken Uyuyamam” Adlı Öykü Kitabındaki Sıfat Tamlamalarının İncelenmesi**, (Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Adana 2007.
- KORKMAZ, Zeynep, **Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 2015.
- KORKMAZ, Zeynep, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 1992.
- KORKMAZ, Zeynep, **Türkiye Türkçesi (Şekil Bilgisi)**, TDK Yayınları, Ankara 2017.
- KORKMAZ, Zeynep, “Türkiye Türkçesi Üzerindeki Gramer Çalışmaları ve Bu Çalışmaların Günümüzdeki Durumu”, **V. Türk Kültürü Kongresi**, Çukurova Üniversitesi Makale Bilgi Sistemi, 13.03. 2006, s. 104.

- KORKMAZ, Zeynep, “Türkiye Türkçesindeki -madan/meden <- madın/ -medin Zarf-Eylem(Gerundium) Ekinin Yapısı Üzerine”, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, TDK Yayınları, Ankara 1995, Cilt I, s. 151-159.
- ÖZCAN, Abdullah,**Dede Korkut Hikâyeleri’nde Sıfat Tamlamaları**,(Yüksek Lisans,Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Aydın 2005.
- ÖZCAN, Aysel Ferah, “Düşünce ve Bilgi Yapılarının Oluşumu Bakımından Zarf-Edatlar”,**V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri I**, TDK Yayınları Ankara 2004.
- ÖZCAN, Aysel Ferah, “Matematiksel Düşünce de Sayı Sıfatları ve Nicelik Zarfları”, **Belleten**, Ankara 2006, Sayfa 113-129.
- ÖZEZEN, Muna Yüceol, “Türkiye Türkçesinde +A Ve –A Ekli Zarflar Üzerine”, **Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2008, Cilt 17, Sayı 2. s. 329–344.
- ÖZKÖSE, Kadir, “Sâmiha Ayverdi’nin Eserlerinde Tasavvufi Hayatın Yansımaları”, **G.O.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2013, Cilt 1, Sayı 1, s. 3-30.
- SARI, Mustafa, “Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Değişikliğe Uğraması”, **Türkoloji Dergisi**, Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi,2000, Cilt 13 Sayı 1,s. 227-243.
- SARI, Mustafa, “Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Eşzamanlı Değişikliğe Uğraması”, **Türkoloji Dergisi**, Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi,2001, Cilt 14, Sayı 1,s. 229-238.
- SARI, Mustafa, ERDEM Mevlüt “Sözcük Türlerinin Sözcük Öbekleriyle İlişkisi”, **Turkish Studies**, Volume 5/4, 2010.
- SKUKA, Hülya Daut, “Yahya Kemal’in Manzum Eserlerinde Zarflar ve Kullanılışları”, (Yüksek Lisans, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2002.
- SÖKMEN,Süleyman Alper,**Sevgi Soysal’ın “Yenişehir’de Bir Öğle Vakti” Romanında Sıfatlar ve Üslûba Katkısı**, (Yüksek Lisans,Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Eskişehir 2003.
- ŞAHİN, Harun,**Cemil Meriç’in Eserlerinde Özel İsimler ve Özel Anlam Yüklenmiş Kelimeler**,(Yüksek Lisans, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Kayseri2006.
- ŞAHİN, Hatice, “Türkiye Türkçesinde –İp Ulaçlı Fiillerin Durumuna Bir Bakış”**Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2002, Sayı: 3.
- ŞENÖZ, Canan Ayata, **Metindilbilim ve Türkçe**, Multilingual Yayınları, İstanbul 2005.

- TAKOĞLU, Tuğçe, **Kutadgu Bilig’de Sıfat Fiil Kategorisi**, (Yüksek Lisans, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Sakarya 2017.89
- TELLİOĞLU, Elif, **Mustafa Kutlu’nun Yokuşa Akan Sular, Beyhude Ömrüm, Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı Adlı Hikâyelerinde Kelime Türlerinin İncelenmesi**, (Yüksek Lisans, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2014.
- TİKEN, Kamil, “Türkiye Türkçesinde Basit ve Birleşik Zarf-Fiillerin İfade ve İşlevleri”, **Belleten**, TDK Yay., Ankara 2009.
- TURAN, Fikret, “Türkçede Zarflar Üzerine”, **Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı**, Ankara 1998, s. 301-307.
- Türkçe Sözlük, **TDK**, Ankara 2010.
- ÜSTÜNOVA, Kerime, AKKÖK, Meral, “Hiç’in Yer Aldığı Yapılar ve Yüklendiği Anlamsal İşlevler”, **Dil Araştırmaları Dergisi**, Sayı 4, Bahar 2009, s. 25-35.
- YENER, Mustafa Levent, “Türk Dilinde Sözcük Türleri Tasnifi Sorunu Üzerine”, **Turkish Studies**, Volume 2/3 Summer 2007.
- YERSÜREN, Nedim, **Türk DilBilgisinde Kelime Türleri (Ad ve Ad Soylu Kelimeler)**, (Yüksek Lisans, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Sakarya 2009.
- YILDIRIM, Filiz Çetintaş, “Türkçede Zaman-Tarz-Neden-Sonuç İlişkilerinin Ulaş Ekleriyle Belirginleştirilmesi:Sıklık Yüzdeleri ve Uzman Uyumlarına Dayalı Anket Sonuçları”, **Dil Dergisi**, Sayı: 146, Ankara 2009.
- YILMAZ, Ömer, **Kelime Türleri İle İlgili Yaklaşımlar (Akademik Eserler-Üniversite Hazırlık Kitapları)**, (Yüksek Lisans, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Sakarya 2008.
- YÜCEL, Bilâl, “Türkiye Türkçesinde Zarf-Fiil Eklerinin Yapı Bakımından Sınıflandırılması Üzerine”, **TÜBAR 9**, 2001, s. 75-114.
- ZENGİN, Dursun, “Sıfatların Başka Sözcük Türlerine Kayması”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi** 43/2, 2003s. 83-99.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Özlem Kanca
Doğum Yeri ve Tarihi : Bartın 01.04.1992

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi

İş Deneyimi

Stajlar :Pedagojik Formasyon Stajı
Projeler ve Kurs Belgeleri :Bilgisayar Kursu Belgesi, Osmanlıca Belgesi
Çalıştığı Kurumlar : Bartın Halk Eğitim Merkezi,
Bartın Gençlik Merkezi

İletişim

E-Posta Adresi : kanca1992@gmail.com

Tarih : 17.06.2019